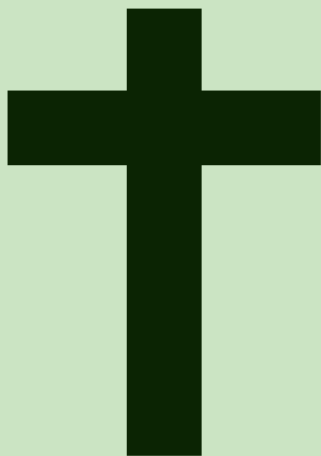

Si-nuguan' Yan'anj
Xanga'

Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
(New Testament)

Si-nuguan' Yan'anj Xanga'
Triqui, San Martín Itunyoso: Si-nuguan' Yan'anj Xanga' (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: San Martín Itunyoso Triqui

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4be4034f-f0b9-59fa-84d1-c8a64bdef6d4

Contents

San Mateo	1
San Marcos	45
San Lucas	72
San Juan	118
Hechos	152
Romanos	194
1 Corintios	213
2 Corintios	231
Gálatas	242
Efesios	249
Filipenses	256
Colosenses	260
1 Tesalonicenses	265
2 Tesalonicenses	269
1 Timoteo	272
2 Timoteo	277
Tito	281
Filemón	284
Hebreos	285
Santiago	299
1 Pedro	304
2 Pedro	310
1 Juan	314
2 Juan	319
3 Juan	320
Judas	321
Apocalipsis	323

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MATEO

Genealogía de Jesucristo

¹ Nan huin 'ngo lista xi'i ni xi Jesucristo huin si' da'núj xi' David tsínj gane asij ná. Nj xi David huin Abraham tsínj gane asij ná. ² Nj Abraham huin chrej tsínj gu'naj Isaac. Nj Isaac huin chrej tsínj gu'naj Jacob. Nj Jacob huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Judá. ³ Nj Judá huin chrej tsínj gu'naj Zara. Nj nni nungüej si' huin Tamar. Nj Fares huin chrej tsínj gu'naj Esrom. Nj Esrom huin chrej tsínj gu'naj Aram. ⁴ Nj Aram huin chrej tsínj gu'naj Aminadab. Nj Aminadab huin chrej tsínj gu'naj Naasón. Nj Naasón huin chrej tsínj gu'naj Salmón. ⁵ Nj Salmón huin chrej tsínj gu'naj Booz. Nj nni si' huin yun'unj gu'naj Rahab. Nj Booz huin chrej tsínj gu'naj Obed. Nj nni si' huin yun'unj gu'naj Rut. Nj Obed huin chrej tsínj gu'naj Isai. ⁶ Nj Isai huin chrej tsínj gu'naj David.

Nj David huin chrej tsínj gu'naj Salomón. Nj nni Salomón huin nica tsínj gu'naj Urías. ⁷ Nj Salomón huin chrej tsínj gu'naj Roboam. Nj Roboam huin chrej tsínj gu'naj Abías. Nj Abías huin chrej tsínj gu'naj Asa. ⁸ Nj Asa huin chrej tsínj gu'naj Josafat. Nj Josafat huin chrej tsínj gu'naj Joram. Nj Joram huin chrej tsínj gu'naj Uzías. ⁹ Nj Uzías huin chrej tsínj gu'naj Jotam. Nj Jotam huin chrej tsínj gu'naj Acaz. Nj Acaz huin chrej tsínj gu'naj Ezequías. ¹⁰ Nj Ezequías huin chrej tsínj gu'naj Manasés. Nj Manasés huin chrej tsínj gu'naj Amón. Nj Amón huin chrej tsínj gu'naj Josías. ¹¹ Nj Josías huin chrej ni jnanj tsínj gu'naj Jecónias ngaa gan'anj xacaj ni tsínj man xuman' Babilonia ni ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij.

¹² Nj ngaa nan' ni ngüi israelita xánj ni sij nj Jecónias huin chrej tsínj gu'naj Salatiel. Nj Salatiel huin chrej tsínj gu'naj Zorobabel. ¹³ Nj Zorobabel huin chrej tsínj gu'naj Abiud. Nj Abiud huin chrej tsínj gu'naj Eliaquim. Nj Eliaquim huin chrej tsínj gu'naj Azor. ¹⁴ Nj Azor huin chrej tsínj gu'naj Sadoc. Nj Sadoc huin chrej tsínj gu'naj Aquim. Nj Aquim huin chrej tsínj gu'naj Eliud. ¹⁵ Nj Eliud huin chrej tsínj gu'naj Eleazar. Nj Eleazar huin chrej tsínj gu'naj Matán. Nj Matán huin chrej tsínj gu'naj Jacob. ¹⁶ Nj Jacob huin chrej tsínj gu'naj José. Nj José huin nica yun'unj gu'naj María. Nj María huin nni Jesús gu'naj si' Cristo.

¹⁷ Hué dan nj asij tsínj gu'naj Abraham da ga'nga tsínj gu'naj David, nj guisíj

xigan'anj xi Jesucristo. Nj asij tsínj gu'naj David da nicaj ni tsínj man xuman' Babilonia ni ngüi israelita gan'anj ni sij xánj ni sij, nj guisíj ango xigan'anj xi Jesucristo. Nj asij nan' ni ngüi israelita xánj ni sij da ga'nga man'an Jesucristo, nj guisíj ango xigan'anj ni xi Jesucristo nej aj.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Nj nganj gahuin ngaa achin doj ga'nga Jesucristo. Nj hua gahuin yya ruhua José nga María xacaj nungüej nej dugüi' nej. Sanj ngaa achin gane nuguan'an nungüej nej, nj xacaj María cuenta sisi hua guiri' unj lij, gui'yaj Espíritu Santo. ¹⁹ Nj hua nica niman José huin sij nica María. Nj rian na'uej ruhua José ga'mi gaquin' sij xi'i si gahuin nga María rian ni tsínj nicaj sun, nj gani ruhua sij si duna huí sij unj. ²⁰ Nj ngaa hué daj gani ruhua sij, nj ne' nj gurugüi' 'ngo ángel ga'núj Yan'anj ngaa ga'nin' sij. Ngaa nj gataj ángel daj gunun José:

—Gunun so' si ga'mi José huin so' da'núj David. Sij guxu'ui' so' xacaj dugüi' so' nga María si Espíritu Santo gui'yaj si guiri' unj 'ngo lij. ²¹ Nj guruj María 'ngo lij sno'o. Nj dugu'naj so' si-xugüi lij daj Jesús. Nj hué daj gu'naj sij si hué sij gahuin tsínj gui'yaj si ganani ni ngüi rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj ángel gunun José.

²² Nj hué daj gahuin daran' nuguan' nan si guisij gahuin yya si nata' tsínj ga'mi si-nuguan' Señor rian ni ngüi asij ná. ²³ Nj gataj si':

Guini'i a ni é re' sisi guiri' 'ngo yun'unj xana yan 'ngo lij.

Nj ga'nga 'ngo lij sno'o. Nj dugu'naj ni sij si-xugüi Emanuel. Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Señor daj. Nj Emanuel huin ruhuaj gata sisi nne Yan'anj nga né'.

²⁴ Nj ngaa ganun ruhua José ga'nin' sij nj gui'yaj sij daj rún' gataj si-ángel Señor gunun sij. Nj xacaj sij María gahuin unj nica sij. ²⁵ Sanj nun gatoj nuguan'an nungüej nica sij asij da' ga'nga da'núj María. Nj dugu'naj José si-xugüi-i' gahuin JESÚS.

2

La visita de los magos

¹ Nj ga'nga Jesús xuman' Belén ngaa nicaj sun rey Herodes estado Judea. Nj man ni tsínj digui'yun daj hua mán yati' xata' ga'na' ni si' rian síj güi. Nj guisíj ni si' xuman' Jerusalén. ² Nj nachínj snan'anj ni si' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Nj gataj ni sij:

—Nj a ga'nga si-rey ni tsínj israelita unj. Daj si guini'i ni únj digyan' yati' ne' rian síj güi sisi ga'nga sij. Nj ga'na' únj ganiquin'

ráj dācoj únj rian lij ga'nga daj. —Daj gataj ni sij.

³ Nj̄ ngaa gunun rey Herodes nuguan' daj, nj̄ n̄in' ruhua gahuin ruhua sij. Nj̄ hué daj gahuin ruhua daran' ni tsínj mán xuman' Jerusalén nej. ⁴ Ngaa nj̄ gaquínj rey daj ga'na' daran' chrej a'nin' nga ni tsínj digyán ley rian ni ngüj nej. Nj̄ nachínj snan'anj sij ni sí' nj̄ a ga'nga Cristo huin tsínj ga'na' n̄açaj ni ngüj, gui'yaj Yan'anj xanga'. ⁵ Ngaa nj̄ gataj ni sí' gunun sij:

—Ga'nga Cristo xuman' Belén xuman' ngaj ne' estado Judea si hué daj garun tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj asj ná:

⁶ Gunun man'án so' xuman' Belén huin xuman' ngaj do'ój Judá.

Sé 'ngó xuman' le'ej huín so' scanij ni xuman' ngaj estado Judea.

Daj si gahui 'ngó tsínj ga'nin' xánj so'.

Nj̄ dugumi sa' sí' ni ngüj israelita huin ni ngüj nico' man'anj.

Daj gataj tsínj daj. —Daj gataj ni sij gunun Herodes.

⁷ Ngaa nj̄ gaquínj hué Herodes ga'na' ni tsínj digui'yun yati'. Nj̄ nachínj snan'anj sij ni sí' un güi yya gurugüi' yati' daj. ⁸ Ngaa nj̄ ga'nij Herodes gan'anj ni sí' xuman' Belén. Nj̄ gataj sij:

—Gan'anj a ni é re' yu'uj daj. Nj̄ n̄achinj snan'anj 'ueé a ni é re' xi'í lij daj. Nj̄ ngaa nari' a ni é re', nj̄ ganata' ni é re' gunünj. Nj̄ gan'án guñiquin' ráj dācō rian ngaj lij daj nej. —Daj gataj Herodes gunun ni tsínj daj.

⁹ Nj̄ ngaa gunun ni sij si gataj rey, nj̄ gan'anj ni sij. Nj̄ hué yati' guini' i sini ni sij rian síj güi, nj̄ digyán-án' chrej huaj ni sij. Nj̄ 'ngó ganiquin' yati' daj digyán-án' rian ngaj lij daj ga'nga. ¹⁰ Nj̄ ngaa guini' i ni tsínj daj yati', nj̄ n̄in' ruhua gahuin niq' ruhua ni sij. ¹¹ Nj̄ ngaa gatúj ni sij chruhua hue', nj̄ guini' i ni sij lij daj nga nni María. Nj̄ ganiquin' ráj dācoj ni sij rian lij daj. Ngaa nj̄ na'nij ni sij rian chrunj nicaj ni sij huaj ni sij. Nj̄ go' ni sij gaga' oro nga siquij sa' nej nga 'ngó si guin' daj nej rian lij. ¹² Nj̄ rjan gataj nnej rian ni sij sisi' nj̄ nanicaj ni sij rian nne rey Herodes, ngaa nj̄ nanicaj ni sij ango chrej nan' ni sij xánj ni sij.

Matanza de los niños

¹³ Nj̄ ngaa guisij nan' ni tsínj daj, ngaa nj̄ gurugüi' 'ngó si-ángel Yan'anj rian José ngaa ga'nin' sij ngaj sij atoj sij. Nj̄ gataj ángel daj:

—Nachica so' n̄açaj so' nungüej nni lij aj. Nj̄ gunánj so' gan'anj so' yu'uj gu'naj Egipto yu'uj daj guna so' da gatā gunun re'. Daj si rey Herodes n̄ano' dagahui' lij da aj. —Daj gataj ángel gunun José.

¹⁴ Ngaa nj̄ nachica José n̄açaj sij nungüej nni lij. Nj̄ gahui sij ne' nj̄ gan'anj sij Egipto. ¹⁵ Nj̄ gane sij yu'uj daj da' gahui' rey Herodes. Nj̄ hué n̄anj gahuin sisi' gahuin yya daj rún' gataj 'ngó tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj asj ná. Nj̄ gataj sí': "Gaquin da'n̄i gahui sij Egipto ga'na' sij." Daj gataj Yan'anj, gataj tsínj daj.

¹⁶ Nj̄ ngaa xacaj cuenta Herodes sisi' digya' yun'unj ni tsínj digui'yun daj hua ni yati' man'an sij, nj̄ n̄in' ruhua ga'man ruhua sij. Nj̄ ga'nin' sij sun sisi' dagahui' ni snado daran' ni lij sno'o da a'nga nga ni lij guisij huaj yo' xuman' Belén nga daran' ni xuman' ngaj n̄ichrun' nej. Nj̄ daj gui'yaj sij sisi' gahui' lij huin lij xi'í nata' ni tsínj digui'yun daj hua yati' rian sij.

¹⁷ Nj̄ hué daj gahuin yya sayun daj rún' gataj tsínj gu'naj Jeremias huin sí' 'ngó tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj̄ gataj sí':

¹⁸ Gunun ni ngüj sisi' aco 'ngó yun'unj xana riqui xuman' Ramá.

Nj̄ n̄in' ruhua nani ruhua ún'.

Nj̄ aco n̄in' ruhua ún' nej.

Yun'unj xana gu'naj Raquel huin si aco xi'í da'nj ún'.

Nj̄ na'ue n̄ahuin niq' ruhua ún' nga xi'í aco ún'.

Daj si hua guisij gahui' ni da'nj ún'.

Daj gataj Jeremias asj ná.

¹⁹ Sanj̄ ngaa guisij gahui' Herodes, ngaa nj̄ gurugüi' 'ngó si-ángel Señor rian José ne' nj̄ ngaa ga'nin' sij ngaj sij gane sij yu'uj gu'naj Egipto. ²⁰ Nj̄ gataj ángel daj:

—Nachica so', nj̄ n̄açaj so' nungüej nni lij, nj̄ nanicaj so' gan'anj so' yu'uj gu'naj Israel. Daj si hua guisij gahui' ni tsínj ataj sisi' dagahui' ni sij lij da aj. —Daj gataj ángel gunun José.

²¹ Ngaa nj̄ nachica José n̄açaj sij nungüej nni lij, nj̄ nan' sij Israel. ²² Sanj̄ ngaa gunun José nuguan' sisi' guinicaj sun Arquelao estado Judea natuj sí' rian chrej sí', ngaa nj̄ guxu'ui' sij gan'anj sij yu'uj daj. Nj̄ ne' nj̄ ga'nin' ruhua' yún sij. Nj̄ gataj Yan'anj si gu'yaj sij. Ngaa ni gan'anj sij estado Galilea. ²³ Nj̄ ngaa guisij sij yu'uj daj, nj̄ gan'anj gane sij xuman' Nazaret. Nj̄ hué daj gahuin sisi' gahuin daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná sisi' gu'naj Jesús 'ngó tsínj 'na' Nazaret.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nj̄ ngaa daj, nj̄ ga'na' Juan quij qui'yany nacō huin estado Judea. Nj̄ nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj. ² Nj̄ gataj sij: —Ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Daj si 'na' gahuin n̄ichrun' güi

guñicaj sun Yan'anj xanga' rian ni ngüi aj.
—Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

³ Nj asij ná ga'mi Isaiás tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Juan. Nj gataj sí':

Unun né' si-nanë 'ngö tsínj a'mi nucuai riqui quij yaj'yanj nacö aj.

Nj ataj sí' sisj gui'yaj xugüi né' si-chrej man'an Señor.

Daj si daj rún' nagui'yaj sa' né' chrej ga'na' 'ngö tsínj huin achij nico, nj da'nga' daj nagui'yaj né' niman né' aj.

Hué daj gataj Isaiás asij ná.

⁴ Nj si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Nj nnij cinchru 'nij gatin sij. Nj si xa sij huin xiriquij nga gatsi' man riqui quij. ⁵ Nj gahui ni ngüi man xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'na' nün' gachra' estado Judea nga ni ngüi 'na' nungüej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán 'na' ni sij rian nne Juan. ⁶ Nj duguata' nne Juan ni sij chruhua xinéj nnee daj. Nj nata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa nj gata' nnee ni sij.

⁷ Sanj ngaa guini'i Juan sisj 'na' nico ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo gata' nnee ni sij, ruhua ni sij, nj gataj sij gunun ni sí':

—Da'nj xucuáj huin ni é re' aj. Nj ün tsínj gataj chrun rian ni é re' sisj ganani ni é re' rian castigo nico gui'yaj Yan'anj únj. ⁸ Ga' 'ueé gui'yaj ni é re' aj. Hué dan nj ga'ue guini'i ni ngüi sisj hua yya nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' aj. ⁹ Nj si gani ruhua man'an ni é re': "Da'nj Abraham huin ni únj." Sé daj gani ruhua ni é re' mánj. Daj si atá gunun a ni é re' sisj yej ngaj nan, nj ga'ue gui'yaj Yan'anj da'nj Abraham.

¹⁰ Nj a hua chrun gaga' hacha ga'nij ya'a siü ni chrun. Nj daj rún' 'yaj' 'ngö tsínj nga gaga' hacha, nj da'nga' daj gui'yaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. Nj ga'nij Yan'anj ni chrun daj gaca-á rian yan'anj. Nj daj rún' 'yaj ni chrun daj, ni da'nga' daj 'yaj ni tsínj nun unun rian Yan'anj anj.

¹¹ 'Xanga' yya duguata' nnee man'anj nga nnee a ni é re' aj. Daj si nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Sanj ne' rucüj ga'na' 'ngö tsínj nucuai daj nga man'anj. Nj na'aj yanj nicá gan'an dacánj sí' aj. Daj si huin achij sí' daj nga man'anj. Nj duguata' nnee sí' a ni é re' nga Espiritu Santo nga yan'anj nej. ¹² Nj hua guida'a tsínj daj si-pala sij si nagui'yaj sa' sij riqui strigo. Nj gahui coj riqui strigo daj. Nj nara sa' sij strigo chruhua guru. Sanj gari yan'anj sij coj gahui riqui strigo gaca-á niganj nün'. Nj daj rún' hua strigo hua ni tsínj unun si ataj Yan'anj. Nj daj rún' hua coj hua ni tsínj nun unun rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

El bautismo de Jesús

¹³ Hué dan nj gahui Jesús estado Galilea gan'anj sij du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian nne Juan. Nj huin ruhua sij sisj duguata' nnee Juan man'anj sij. ¹⁴ Sanj na'uej ruhua Juan, nj gataj sí':

—Hua nian sisj duguata' nnee man'anj re' man'anj. Nj sé si sa' si duguata' nnëj man'anj re' mánj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

¹⁵ Sanj gataj Jesús gunun Juan:

—Ga'nin' ruhuá re' yyaj aj. Daj si hua nian si gahuin yya daran' nuguán' nica ga'nin' Yan'anj sun riun'. —Daj gataj Jesús. Ngaa nj garáj xina' Juan.

¹⁶ Nj ngaa guisj gata' nnee Jesús, nj 'ngö hora gahui sij chruhua nnee. Hué dan nj naxi'nj xata'. Nj guini'i Jesús sisj 'na' guinij Espiritu Santo rian sij. Nj daj rún' hua 'ngö xu'man hua Espiritu Santo ga'na' rian sij. ¹⁷ Nj gunun ni ngüi 'ngö nanë 'na' xata' gataj man'anj Yan'anj xanga':

—Nan huin da'ní 'i ruhuáj. Nj hua nia' ruhuáj ni'ya sij aj. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

4

Tentación de Jesús

¹ Hué dan nj nicaj Espiritu Santo Jesús gan'anj-án' riqui quij quí'yaj nacö sisj gui'yaj fuerza sichre Satanás si gui'yaj Jesús gaquin'. ² Nj da' guisj huíj xia güi, nj nun xa Jesús nuguí nigan'. Nj ngaa guisj daj achin xi'ná riqui sij. ³ Ngaa nj ga'na' sichre Satanás digya' yun'unj-ún' man'anj Jesús. Nj gataj sichre:

—Sisj xanga' re' huin re' da'nj Yan'anj, ngaa nj nagui'yaj so' si ganahuin yej ngaj nan chrachrúnj xa so' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Sanj gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sé urin chrachrúnj gui'yaj si ga ni'na' ni ngüi mánj. Sanj ga ni'na' xanga' ni ngüi gui'yaj daran' ni nuguán' 'na' rian Yan'anj anj." Daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Ngaa nj nicaj sichre Satanás Jesús gan'anj-án' xuman' hua sa' gu'naj Jerusalén. Nj gahui Jesús chra nuhui nico, gui'yaj sichre. Ngaa nj gataj sichre gunun Jesús:

⁶ —Sisj yya huin re' da'nj Yan'anj, ngaa nj güej re' nica' nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisj ga'na' dugumi ni sí' man'anj so' aj. Ngaa nj guinij so' rian ra'a ni ángel sisj si garij so' dacój so' gui'yaj yej mánj. Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun sichre:

—Ní hué daj hua nica si-nuguan' Yan'anj nej: "Sì xacaj so' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj so' mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁸ Hué dan ní nicaj sichre Satanás Jesús gan'hué-án' 'ngo quij xacan. Ní digyán sichre daran' xuman' man chruhua xungüi rian Jesús. Ní digyán sichre daj hua 'ueé daran'anj. ⁹ Ngaa ní gataj sichre gunun Jesús:

—Riquij daran' nan rián re' sisi guiniquin' ráj dacoj re' riánj. Ní ga'mi sa' re' riánj anj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

¹⁰ Ngaa ní gataj ruhua' yún Jesús gunun sichre Satanás:

—Guxun so' man'án so' riánj huin so' Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ganiquin' ráj dacoj né' rian Señor huin Dan'anj né'. Ní dagahuin né' rian urin Yan'anj anj." Hué daj gataj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

¹¹ Ngaa ní gahuin anéj sichre rian Jesús. Ní ga'ná' chraquij yun'unj ni ángel Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹² Ní ngaa gunun Jesús sisi garij ni sij ducuaga' Juan, ngaa ní nan' sij estado Galilea. ¹³ Ngaa ní gahui sij xuman' Nazaret gan'anj sij gane sij xuman' Capernaum huin 'ngo xuman' ngaj du'ua laguna huin do'ój ni da'nij nungüej tsinj gu'naj Zabolón nga Neftalí.

¹⁴ Ní hué daj gui'yaj Jesús sisi gahuin yya daj rún' ga'mi Isaías huin sí' tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁵ Ní gataj sí': Nan huin do'ój Zabolón nga do'ój Neftalí. Ní hué yu'uj nan gache né' gujsij né' du'ua laguna xxi.

Ní yu'uj nan huin anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán.

Ní gu'naj yu'uj nan estado Galilea rian man ni ngüi 'na' anéj chrej aj.

¹⁶ Ní ngüi man rian hua rümi', ní guini'i ni sij 'ngo yan'an xxi.

Ní guixiguin yan'an daj rian ni ngüi ruhua gahui', gui'yaj Yan'anj.

Hué daj garun Isaías asij ná.

¹⁷ Ní asij güi daj, ní gaxi'i Jesús ga'mi sij rian ni ngüi. Ní gataj sij:

—Ganani ruhua a ni é re' xi'i si-gaquin' a ni é re'. Daj si 'na' gahuin njchrun' güi guinicaj sun Yan'anj nne xata' rian án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁸ Ní ngaa gachéj Jesús du'ua laguna xxi gu'naj Galilea, ní guini'i sij nungüej jnanj tsinj daj. Ní 'ngo tsinj daj gu'naj Simón. Ní hué daj gu'naj sij Pedro nej. Ní jnanj sij gu'naj Andrés. Ní a'nij nungüej sij nnánj chruhua nnee. Daj si tsinj ri' xucua

huin nungüej sij. ¹⁹ Ní gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Guinico' nungüej é re' man'anj anj. Ngaa ní daj rún' gui'yá sisi ri' ni é re' xucua, da'nga' daj guiri' a ni é re' ni tsinj guxuman ruhua ní'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

²⁰ Hué dan ní 'ngo hora, ní duna nungüej sij xinánj sij. Ní guinico' nungüej sij Jesús.

²¹ Ní ngaa huaj Jesús doj, ní guini'i sij yahuij jnanj tsinj daj. Ní 'ngo sij huin Jacobo da'nij Zebedeo. Ní jnanj sij huin Juan. Ní man anin' da'nij Zebedeo chruhua 'ngo rió achéj rian nnee. Ní nagui'yaj sa' anin' sij nnánj ri xucua. Ngaa ní gaquinj Jesús ga'na' nungüej jnanj sij. ²² Ngaa ní 'ngo hora, ní duna nungüej sij rió nga chrej nungüej sij. Ní guinico' nungüej sij Jesús gan'anj nungüej sij.

²³ Hué dan ní gachéj Jesús nin' gachra' estado Galilea. Ní digyán sij nuguan' sa' chruhua si-nuhui ni tsinj man ni xuman' daj. Ní ga'mi sij nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian né'. Ní gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi ran' xi'i nga ni ngüi a'nan' nej. ²⁴ Ngaa ní nin' gachra' estado Siria ga'mi ni ngüi xi'i si gui'yaj Jesús. Ngaa ní nicaj ní sij daran' ni ngüi a'nan' ga'i rian xi'i ga'na' ni sij rian Jesús. Ní ga'na' ni ngüi a'ngaj nga ni ngüi nun sichre niman nej, ni ngüi sinúnj nej nga ni ngüi nare' dacoj nej. Ní nahuin daran' ni sij, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ní nico ni ngüi 'na' estado Galilea nga ni ngüi 'na' estado Decápolis nej, ni ngüi man xuman' Jerusalén nga ni ngüi 'na' estado Judea nej, ni ngüi 'na' anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nico' ni sij Jesús ga'na' ni sij.

5

El Sermón del monte: Las bienaventuranzas

¹ Ní ngaa guini'i Jesús sisi 'na' nico ni ngüi rian sij, ngaa ní gahui sij chra' 'ngo quij gan'anj gane sij. Ní ga'na' ni tsinj nico' sij rian sij. ² Ngaa ní gaxi'i sij digyán sij nuguan' sa' rian ni sí'. ³ Ní gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni tsinj ni'i sisi achin gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si guiman xanga' ni sij xata' rian nicaj sun Yan'anj anj.

⁴ 'Ní hua 'ueé rian ni tsinj aco. Daj si nahuin niá' ruhua ni sij, gu'yaj Yan'anj anj.

⁵ 'Ní hua 'ueé rian ni tsinj a'mi naj. Daj si nahuin ra'a ni sij xungüi, gui'yaj Yan'anj anj.

⁶ 'Ní hua 'ueé rian ni tsinj huin ruhua gui'yaj nica. Ní daj rún' huin ró' ngaa achin xi'na' riqui', asj ngaa nago'ó' nnee, ní da'nga' daj huin ruhua ni sij gui'yaj nica ni

sij. Nî hua 'ueé rian ni sij. Daj si gahuin sa' niman ni sij, guî'yaj Yan'anj.

⁷ Nî hua 'ueé rian ni tsínj ani yaco ruhua ni'yaj ango dugüi' ni sij. Daj si gani yaco ruhua Yan'anj nî'ya ni sij aj.

⁸ Nî hua 'ueé rian ni tsínj hua sa' niman. Daj si guîni'i ni sij man'an Yan'anj anj.

⁹ Nî hua 'ueé rian ni tsínj 'yaj sîsî nâ'mi ni dugüi' ni sij huin ni ngüi unun'. Daj si gu'naj ni sij da'nîj Yan'anj anj.

¹⁰ Nî hua 'ueé rian ni tsínj ran' sayun xi'í si 'yaj nîca ni sij rian Yan'anj. Daj si guîman xanga' ni sij xata' rian nîcaj sun Yan'anj anj.

¹¹ Nî hua 'ueé rian a ni é re' ngaa ga'mi quij ni ngüi rian án re' xi'tj. Nî chran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nî ga'mi yya ni sij daran' nuguan' quij hua rian ni é re' xi'í si nîcaj dugüi' a ni é re' ngâj. ¹² Gahuin nîa' ruhua ni é re'. Nî'n' ruhua gahuin nîa' ruhua ni é re' aj. Daj si nahuin ra'a ni é re' premio xata'. Nî hué daj chran' yun'unj ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa achin guîman a ni é re'.

La sal de la tierra

¹³ Rún' huin yan huin a ni é re' chruhua xungüi nan. Sanj sîsî nitaj si 'nî'n' yaj daj, nî nitaj daj guî'yaj ne' sîsî nahuin 'nî'n' mánj. Nitaj si nî'yan mánj. Maan si guere'ej né' ne' chrej xe' sîsî gurun ni ngüi yan guere' da aj.

La luz del mundo

¹⁴ Hué a ni é re' huin yan'an xigujn chruhua xungüi nan. Nî sî ga'ue guixij huî 'ngö xuman' ngaj chra quij xacan mánj. ¹⁵ Nî ngaa arún' yan'an chra 'ngö candil, nî sî gune' huî' candil riqui chrunj ganun yan'an da mánj. Sanj guto' xata' sîsî guixigujn yan'an daj rian daran' ni ngüi man chruhua hue', guî'yaj candil daj aj. ¹⁶ Nî hué ducuanj daj guî'yaj ni é re' sîsî gahuin ni é re' 'ngö si xigujn rian ni ngüi. Nî ngaa guîni'i ni sij si 'yaj sa' a ni é re', nî ga'mi sa' ni sij rian chrej a ni é re' nne xata'.

Jesús y la ley

¹⁷ Sî gani ruhua ni é re' sîsî ga'nâj ga'nê si-ley Yan'anj nga si digyán ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Sé daj huin mánj. Sanj ga'nâj sîsî xaçaj ni ngüi cuenta daj ataj yya ni nuguan' daj. ¹⁸ Xanga' yya atâ gunun a ni é re' sîsî da ganahuj xata' nga yo'ój, nî a 'ngö letra le, nî a 'ngö punto le sî guere' rian si-ley Yan'anj mánj. Daj si hua nîan sîsî gahuin yya daran'anj daj rún' ataj rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan nî un tsínj na'uej ruhua dagahuin 'ngö nuguan' le'ej a'nin' Yan'anj sun riun', nî hué daj digyán sij si guî'yaj ni dugüi' sij, ngaa nî gahuin sij 'ngö tsínj guînico' da

ruçu rian nîcaj sun Yan'anj. Sanj tsínj dagahuin nuguan' daj, nî hué daj digyán sij rian ni ngüi, nî gahuin achij sij rian nîcaj sun Yan'anj anj.

²⁰ Nî si ataj snan'an gunun ni é re' sîsî 'yaj nîca ni tsínj digyán si-ley Yan'anj nga ni tsínj fariseo, ruhua ni sij. Sanj sîsî sî guî'yaj nîca ni é re' doj rian ni ngüi daj rún' 'yaj ni tsínj daj, ngaa nî nitaj aman gatu a ni é re' rian nîcaj sun Yan'anj mánj.

Jesús y la ira

²¹ Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Sî dagahuí re' ngüi mánj. Daj si tsínj dagahuí dugüi' sij, nî gahuin sij castigo, guî'yaj Yan'anj anj." Daj gataj ni sij. ²² Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sîsî un tsínj ga'man ruhua nî'ya dugüi' sij, nî gahuin sij castigo, guî'yaj Yan'anj. Nî sîsî ga'mi quij 'ngö tsínj rian dugüi' sij, nî gan'anj sij rian junta nîco. Nî sîsî gataj 'ngö tsínj sîsî nuhui' sta'nga' dugüi' sij nun, nî hua xi'í si gan'anj sij rian yan'an gaca sij aj.

²³ Hué dan nî sîsî nîcaj re' 'ngö ofrenda huáj re' rian Yan'anj, nî hué yu'uj daj ganun ruhua re' sîsî guî'yaj re' 'ngö gaquin' rian 'ngö dugüi' re', ²⁴ ngaa nî hué gué yu'uj daj duna re' si-ofrendâ re' daj, nî gan'anj siní re' nâ'mi re' nga dugüi' re'. Ngaa nî nînicaj ruhua' yün re', nî ga'ui' re' ofrenda daj rian Yan'anj anj.

²⁵ Nî rá'yanj ga'mi 'ueé re' nga tsínj unun' nga re' ngaa huáj re' nîcaj dugüi' re' nga sij chrej sîsî sî naga'ui' sij man'an re' rian güesî mánj. Ngaa nî sîsî sî na'mi nungüej é re', ngaa nî naga'ui' güesî man'an re' rian caíde. Nî gari caíde daj ducua' man'an re' aj. ²⁶ Nî ataj snan'an gunun re' sîsî nitaj si huaj gahui re' yu'uj daj da guîsij nar'ue re' daran' san'anj da'uí re'. Da ni gahui re' aj.

Jesús y el adulterio

²⁷ Hua gunun a ni é re' si gataj ni sij asij ná: "Sî ga'mi re' nga nîca dugüi' re' mánj." Daj gataj ni sij. ²⁸ Sanj ataj snan'an gunun a ni é re' sîsî un tsínj nî'yaj rian 'ngö yun'unj xana ngaa huin ruhua sij nî'yaj sij rian unj, nî hua ga'mi niman sij nga unj. ²⁹ Hué dan nî sîsî rundij rián re' ne' chrej ra'á sa' re' huin ruhua guî'yaj gaquin', ngaa nî guîri re' guere' re' aj. Nāanj sa' huin sîsî guere' 'ngö rundij rián re' sîsî gan'anj gaca nnee cúj re' rian yan'anj. ³⁰ Nî sîsî ne' chrej ra'á sa' re' huin ruhua guî'yaj gaquin', ngaa nî ga'nin' re'. Nāanj sa' huin sîsî guere' anéj chrej ra'á re' sîsî gan'anj ni'yá re' rian yan'anj anj.

Jesús y el divorcio

³¹ Nî gataj ni sij asij ná: "Nî un tsínj guere'ej nîca, nî hua nîan nâchi nîcaj sij

yanj ata naga'ui' sij ra'a ún'." Daj gataj ni sij. ³² Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi un tsínj guere'ej nica ngaa sé xi'í si a'mi ún' nga ango tsínj, ngaa nì da'ui ún' gaquin' ngaa xacaj dugüi' ún' nga ango tsínj, gui'yaj sij. Nì tsínj xacaj yun'unj xana guere'ej nica, nì daj rún' 'yaj tsínj ga'mi nga nica ango tsínj, 'yaj sij aj.

Jesús y los juramentos

³³ Nì hua gunun ni é re' sisi gataj ni sij rian ni xi ni é re': "Nì sî duná re' si dagahuin re' nga nuguan' guta' nica yya re' rian Señor mánj." Daj gataj ni sij. ³⁴ Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' sisi sî guta' nica yya á re' mánj. Nì sî guta' nica yya ni é re' rian xata' si rian nicaj sun Yan'anj huin nej mánj. ³⁵ Nì sî guta' nica yya á re' rian xungüi mánj. Daj si rian uta' Yan'anj daco huin mánj. Nì sî guta' nica yya ni é re' rian xuman' Jerusalén mánj. Daj si Jerusalén huin rian nicaj sun Yan'anj xanga' huin rey huin achij. ³⁶ Nì sî guta' nica yya ni é re' rian chra ni man'an ni é re' mánj. Daj si sî ga'ue gui'yaj ni é re' si ga gatsi, nì ga maru urin hué chra ni é re' mánj. ³⁷ Maan si gataj a ni é re' sisi ga'ue, asî sî ga'ue mánj. Sî guta' ni é re' ango nuguan' ga'mi a ni é re' chra nuguan' da mánj. Daj si nuguan' uta' ni é re' ga'mi ni é re' huin 'ngo nuguan' xi'í aj.

El amor hacia los enemigos

³⁸ Hua gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asj ná: "Sisi guere' rundij rián re', gui'yaj dugüi' re', ngaa nì ga'ue guiri re' rundij rian tsínj gui'yaj daj. Nì sisi güéj 'ngo yán' re', gui'yaj dugüi' re', ngaa nì ga'ue dugüéj re' yan' tsínj gui'yaj da aj." Daj gataj ni sij. ³⁹ Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re': "Ga'nin' ruhua a ni é re' nga 'ngo tsínj chran' yun'unj a ni é re'. Nì sisi ga'ui' 'ngo tsínj daj xi'nij rián re' ne' chrej sa' re', ngaa nì ga'nin' ruhua re' sisi ga'ui' sij anéj re' nej." Daj atá gunun a ni é re'. ⁴⁰ Nì sisi huin ruhua 'ngo tsínj daj gunun' nga re' ga'ne sij si-gató re', ngaa nì ga'nin' ruhua re' sisi ga'ne sij si-retó re' nej aj. ⁴¹ Nì sisi ga'nin' 'ngo tsínj daj sun sisi gata re' si'yaj sij guinicaj re' 'ngo kilómetro, sanj güij nicaj re' da hujj kilómetro aj. ⁴² Nì ga'ui' re' rian go'ngo ni ngüi achínj 'ngo rasun rián re'. Nì ga'ui' xiquinj re' rian go'ngo ni ngüi achínj xiquinj rián re' nej.

⁴³ Nì hué daj gunun a ni é re' sisi gataj ni sij asj ná: "Gahuin 'i ruhua re' nì'yaj re' ni ngüi nicaj dugüi' nga re'. Sanj sî gahuin 'i ruhua re' nì'yaj re' ni ngüi unun' nga re' mánj." Daj gataj ni sij. ⁴⁴ Sanj ataj snan'anj man'anj gunun a ni é re': "Gahuin 'i ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' ni ngüi unun' nga ni é re'. Nì ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj a'mi quij rian ni é re'. Nì gui'yaj sa' ni é re' rian

ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj ni é re'. Nì gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í ni ngüi a'mi quij rian án re' aj." Daj atá gunun a ni é re'. ⁴⁵ Ngaa nì gahuin ni é re' da'nij chrej ni é re' nne xata'. Daj si hué man'an sij 'yaj si guixiguin güi rian ni ngüi sa' nga rian ni ngüi nitaj si sa'. Nì 'yaj man'an sij sisi 'na' gumán rian ni ngüi hua nica niman nga rian ni ngüi nitaj si hua nica niman nej. ⁴⁶ Nì sisi 'i ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'án re', ngaa nì sî gani ruhua re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga re' mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj digya' yun'unj huin ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno. ⁴⁷ Nì sisi ga'mi sa' ni é re' rian urin ni jnánj án re', nì nitaj si 'yaj sa' ni é re' daj nga ango ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj nun ni'í daj hua Yan'anj anj. ⁴⁸ Ngaa nì ga sa' nün' niman án re' daj rún' hua sa' nün' niman chrej ni é re' nne xata' aj.

6

Jesús y la limosna

¹ Nì dugumi a ni é re' man'an ni é re' ngaa 'yaj sa' ni é re' rian ni ngüi. Nì sé daj gui'yaj ni é re' xi'í si gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re' mánj. Daj si sisi hué daj gui'yaj a ni é re', ngaa nì sî gui'yaj sa' Yan'anj nne xata' rian ni é re' mánj. ² Hué dan nì ngaa huin ruhua re' ga'ui' re' san'anj rian ni ngüi yaco ran', nì sî gui'yaj nne re' rian ni ngüi mánj. Daj si hué daj 'yaj ni tsínj nne sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij, ruhua ni sij. Nì hué daj 'yaj nne ni sij chruhua nuhui nga cayu nej. Xanga' atá gunun ni é re' sisi ngaa 'yaj nne ni sij rian ni ngüi, nì hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. Nì a 'ngo rin xico' sî naru'ue Yan'anj rian ni sij mánj. ³ Sanj ngaa chraquij re' rian ni ngüi yaco ran', nì sî xacaj cuenta ne' chrej ra'a rotsi re' si 'yaj ra'a sa' re' mánj. ⁴ Ngaa nì chraquij hué re' ngaa ga'ui' re' rian ni ngüi yaco ran'. Ngaa nì gui'yaj 'ueé chrej re' nne xata' nga re' guini'í daran' ni ngüi si ni'í Yan'anj si 'yaj hué re' aj.

Jesús y la oración

⁵ Nì ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, nì sî gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nne mánj. Daj si aran' ruhua ni sij guiniquin' ni sij chruhua nuhui nga cayu gachinj jni'yaj ni sij sisi guini'í ni ngüi, ruhua ni sij. Xanga' atá gunun a ni é re' sisi nga si 'yaj ni sij daj, nì hua ganacaj ni sij si-premio ni sij. ⁶ Sanj ngaa gachinj jni'yaj man'án re' rian Yan'anj, nì natu urin re' chruhua ducua re'. Nì naranj re' rian hue'. Ngaa nì gachinj jni'yaj re' rian chrej re' nne yu'uj daj nga re' huin Yan'anj. Ngaa nì gui'yaj 'ueé chrej re' nga re' si ni'í-in' si

'yaj huɨ re' aj. ⁷ Nɨ ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, nɨ sɨ nacáj re' raruhua ga'mi re' nuguan' nitaj si ní'yanj daj rún' 'yaj ni ngüi nico' ango yan'anj mánj. Daj si ani ruhua ni sij sɨsɨ unun dan'anj ni sij xi'í si a'mi xacan ni sij. ⁸ Nɨ sɨ guí'yaj a ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi da mánj. Daj si asɨj achin gachinj jni'yaj ni é re' rian chrej ni é re' huin Yan'anj, nɨ hua ni'í sij si achin rian ni é re' nánj.

⁹ 'Ngaa gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, nɨ nãanj gataj ni é re' gunun Yan'anj:

Tata chré' nne xata', huin ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi si-xugüi man'án re' aj.

¹⁰ Nɨ huin ruhua únj sɨsɨ ga'na' re' guinicaj re' sun rian xungüi nan anj.

Nɨ daj rún' dagahuin sa' ni si mán xata' rian man'án re', nɨ hué daj dagahuin sa' ni ngüi mán nica' rian man'án re', ruhua únj.

¹¹ Nɨ rɨqui re' si xa ni únj da' go'ngo güi.

¹² Nɨ daj rún' guinicaj únj 'ngo niman nico rian ni tsɨnj guí'yaj gaquin' rian únj, nɨ da'nga' daj guinicaj re' 'ngo niman nico rian únj.

¹³ Nɨ sɨ duná re' si dɨgya' yun'unj si quij ni únj mánj.

Sanj ga'ni re' si ga'nini únj rian si quij hua daj.

Daj si man'án re' nicaj daran' sun.

Nɨ nicáj re' daran' fuerza nej.

Nɨ hua 'ueé nɨn' nné re'.

Nɨ hué daj gahuin re' nɨganj nɨn', ruhua únj. Amén.

Hué daj ga'mi a ni é re' ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj anj. ¹⁴ Nɨ sɨsɨ guinicaj a ni é re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, nɨ hué daj guinicaj chrej ni é re' nne xata' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni é re' aj. ¹⁵ Sanj sɨsɨ sɨ ga'uej ruhua á re' guinicaj á re' 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni ngüi, ngaa nɨ sɨ guinicaj chrej ni é re' niman nico rian xi'í si-gaquin' ni é re' mánj.

Jesús y el ayuno

¹⁶ 'Ni sɨ guí'yaj yaco rian ni é re' ngaa 'yaj ni é re' ayuno daj rún' 'yaj ni tsɨnj nne mánj. Xi'í si 'yaj ni sij daj, nɨ guini'í ni ngüi si 'yaj ni sij ayuno, ruhua ni sij aj. Xanga' atá gunun ún re' sɨsɨ nga si 'yaj ni sij daj, nɨ hua ganacaj ni sij si-premio ni sij aj. ¹⁷ Sanj ngaa guí'yaj man'án re' ayuno, nɨ gana'nin' re' rián re'. Nɨ gari re' gasiti chra re' nej. ¹⁸ Ngaa nɨ sɨ xacaj ni ngüi cuenta si 'yáj re' ayuno mánj. Sanj urin chrej re' nne yu'uj daj nga re' ni'í nej aj. Nɨ guí'yaj 'ueé-é' nga re' nánj.

Tesoros en el cielo

¹⁹ 'Nɨ sɨ nara sa' ni é re' nico rasun chruhua xungüi nan mánj. Daj si xungüi nan, nɨ xij xucu rasun daj. Nɨ xa daqui yo gaga' daj nej aj. Nɨ atuj tsɨnj tɨ hue' nej. ²⁰ Sanj nãra sa' ni é re' rasun sa' xata' aj. Daj si yu'uj daj, nɨ nitaj si xij xucu atsɨj mánj. Nɨ nitaj si xa daqui yo ni gaga' da mánj. Nɨ nitaj si atuj tsɨnj tɨ hue' da mánj. ²¹ Daj si rian nicaj ni é re' si'yaj ni é re', nɨ hué yu'uj daj nãni ruhua ni é re' aj.

La lámpara del cuerpo

²² 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin huin rundij rian né'. Nɨ ngaa xiguin sa' rundij rian né', nɨ ni'yaj sa' né'. ²³ Sanj sɨsɨ nitaj si xiguin sa' rundij rian né', nɨ sɨ ga'ue nãri' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né' mánj.

Dios y las riquezas

²⁴ 'Nɨ a 'ngo tsɨnj sɨ ga'ue dagahuin rian huɨj xuru'ue mánj. Daj si nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij 'ngo xuru'ue. Nɨ aran' ruhua sij ni'yaj sij ango xuru'ue. Asɨ guinicaj dugüi' sij nga 'ngo xuru'ue, nɨ nun ga'mi sa' sij nga ango xuru'ue mánj.

El afán y la ansiedad

²⁵ 'Hué dan nɨ ataj snan'án gunun a ni é re' sɨsɨ sɨ gahuin ruhua á re' xi'í daj guiman án re' xa á re', nɨ go'o a ni é re' mánj. Nɨ sɨ gahuin ruhua ni é re' nga atsɨj gunun nneé cúj ni é re' mánj. Ni'í ni é re' sɨsɨ gahuin ni'na' ni é re', guí'yaj Yan'anj. Xi'í daj nɨ huin nucuj Yan'anj rɨqui si xa á re' nej. Nɨ huin nucuj Yan'anj rɨqui si gunun atsɨj nneé cúj ni é re' nej.

²⁶ 'Nɨ'yaj ni é re' ni xataj mán xata'. Nitaj si unun xuj nnaa nej mánj. Nɨ nitaj si rɨ xuj nnaa nej mánj. Nɨ nitaj si nara sa' xuj chruhua gurɨ nej mánj. Sanj a'ui' chrej ni é re' nne xata' xa xuj. Nɨ ní'yanj nɨn' ruhua ni é re' daj nga si ní'yanj ni xataj daj. ²⁷ Nɨ ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si ganani nico ruhua ni é re' ní'. Sɨ ga'ue mánj.

²⁸ 'Nɨ un sin huin nɨ huin ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' xi'í si-gan' ni é re' únj. Nɨ'yaj ni é re' daj achij 'ngo yaj lirio riqui quij. Nitaj si 'yaj sun yaj da mánj. Nɨ nitaj si hua'a yaj da yu'uej mánj. ²⁹ Sanj atá gunun ni é re' sɨsɨ hua niã' nɨn' ruhua yaj daj daj nga si hua niã' rey Salomón ngaa gunun sij 'ngo atsɨj sa' nɨn' ruhua. ³⁰ Nɨ dugumi Yan'anj nga coj mɨn riqui quij. Nɨ yyaj nɨ mɨn coj daj. Sanj a'yoj nɨ gari yan'an ni sij coj daj. Nɨ sɨsɨ hué daj riqui Yan'anj si-gan' coj daj, ngaa nɨ huaj nɨn' ruhua rɨqui Yan'anj doj si-gan' ni é re' huin ni é re' ni ngüi xuman doj ruhua ni'yaj Yan'anj.

³¹ 'Hué dan nɨ sɨ gahuin ruhua ni é re' mánj. Nɨ sɨ gataj ni é re': "Nɨ un sin huin xo'. Nɨ un sin huin go'o'. Nɨ un atsɨj gunun' únj." Sé si gahuin ruhua ni é re' nga da

mánj. ³² Daj si ni tsínj nico' ango yan'anj nano' ni rasun daj. Sanj ni'i chrej ni é re' nne xata' sisj ni'yanj ni é re' ni rasun daj. ³³ Hué dan nj ganahuij sini ruhua ni é re' nga xi'í si nicaj sun Yan'anj rian ni é re'. Nj hué daj ganahuij ruhua ni é re' nga si guí'yaj nica ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj. Ngaa nj ganahuin ra'a ni é re' daran' ni rasun daj, guí'yaj Yan'anj. ³⁴ Hué dan nj sj gahuin ruhua ni é re' nga si guíran' ni é re' a'yoj. Daj si a'yoj, nj ga'ue gani ruhua ni é re' xi'í a'yoj. Da go'ngo güi, nj hua si guíran' ni é re' xi'í da' go'ngo güi daj.

7

El juzgar a los demás

¹ 'Sj ga'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re' mánj. Ngaa nj sj ga'ui' Yan'anj gaquin' ni é re' mánj. ² Daj si daj rún' a'ui' ni é re' gaquin' dugüi' ni é re', nj hué daj guí'yaj Yan'anj nga ni é re' aj. Nj daj rún' 'yaj ni é re' nga ni ngüi, nj hué daj guí'yaj Yan'anj nga ni é re' aj. ³ Nj ün sin huin ni ni'yaj ni é re' sisj nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. Sanj nitaj si ni'yaj re' si nun 'ngo caj rundij rian man'an re'. ⁴ Nj daj ga'ue gataj re' gunun jnánj re' saj: "Guñiquin' acuán' re', nj guírij daru chrun nun rundij rian re' aj." Sé daj gataj re' sa mánj. Daj si nun 'ngo caj rian man'an re'. ⁵ Tsínj digya' yun'unj huin re'. Guíri siní re' caj nun rian re' aj. Ngaa nj ga'ue guíni'yaj sa' re' guíri re' daru chrun nun rundij rian jnánj re' aj.

⁶ 'Sj ga'ui' ni é re' 'ngo rasun 'na' rian Yan'anj rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' huin xuhue huin ni sij. Nj sj ga'ui' ni é re' 'ngo yej sa' gu'naj perla rian ni tsínj quij hua mánj. Daj si rún' 'yaj xacáj 'yaj ni sij. Nj si ruhuaj nj gurun dacój xuj. Nj nanicaj xuj xa xuj ni é re'. Nj daj rún' 'yaj xucu daj da'nga' daj 'yaj ni tsínj quij hua aj.

La oración y la regla de oro

⁷ 'Gachinj ni é re' si achin rian an re' rian Yan'anj anj. Nj ríqui Yan'anj rian ni é re'. Nj nano' ni é re' nuguan' sa'. Nj guíri' ni é re' nej. Guí'yaj ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue' nga Yan'anj, ngaa nj na'ni Yan'anj rian hue' gatu ni é re' aj. ⁸ Daj si daran' ni ngüi achínj rian Yan'anj, nj nahuin ra'a ni sij nga si achínj ni sij aj. Nj ni ngüi nano', nj nari' ni sij. Nj ni ngüi ita ra'a rian hue', nj na'ni Yan'anj gatu ni sij. ⁹ Nj sisj hua 'ngo ni é re' hua da'nij, nj ga'ue ga'ui' ni é re' yej ra'a ngaa achin chachrúnj xaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁰ Nj ga'ue ga'ui' ni é re' 'ngo xucúaj ra'a ngaa achin xucúaj ní'. Sé daj huin mánj. ¹¹ Nj sé si sa' niman ni é re', sanj ni'i ni é re' ni rasun sa' ga'ui' ni é re' rian ni da'nij ni é

re' aj. Hué dan nj huaj njn' ruhua si ríqui chrej ni é re' nne xata' nuguan' sa' rian ni ngüi achínj rian Yan'anj anj.

¹² 'Ngaa nj daj rún' huin ruhua ni é re' guí'yaj sa' ni ngüi nga ni é re' nj da'nga' daj guí'yaj sa' ni é re' nga ni sij. Daj si hué nan huin si ruhuaj gata si-ley Yan'anj nga ni nuguan' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná aj.

La puerta estrecha

¹³ 'Gatu ni é re' rian hue' chruj rian nne Yan'anj anj. Daj si gara' rian hue' atuj ni ngüi ga'ni'ya. Nj gan'an chrej gara' daj huin rian gan'anj ga'ni'ya njganj ni sij aj. Nj hua nico ni ngüi huaj rian chrej gara' daj. ¹⁴ Sanj chruj rian hue' atuj ni ngüi gane njganj. Nj chruj chrej huaj ni sij. Nj doj ni ngüi nari' chrej chruj da aj.

Por sus frutos los conoceréis

¹⁵ 'Ga cuidado ni é re' nga ni tsínj ataj sisj a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Sanj sé si xanga' ni sij mánj. Daj si 'na' ni sij rian ni é re' rún' huin xachij huin ni sij nánj. Sanj ne' chruhua niman ni sij huin ni sij 'ngo xucu huee nánj. ¹⁶ Nj ga'ue guíni'i ni é re' sisj tsínj digya' yun'unj huin ni sij nga si 'yaj ni sij. Guta né' uva chra' ngo coj tanj ní'. Sé daj huin mánj. Nj guta né' higo chra' coj ni'yo ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁷ Daj si daran' chrun sa', nj ayu chruj sa' chra' aj. Sanj chrun nitaj hua sa', nj hué daj ayu chruj nitaj si hua sa' chraj. ¹⁸ Nj chrun sa' sj ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' chraj nej mánj. Nj chrun nitaj si hua sa', nj sj ga'ue gayu chruj hua sa' chraj nej mánj. ¹⁹ Daran' chrun na'ue gayu chruj sa' chra, nj ga'nin' ni sij, nj gara sij rian yan'an gaca man'an. ²⁰ Hué ducúanj daj ga'ue guíni'i ni é re' nga si 'yaj ni sij sisj tsínj digya' yun'unj huin ni sij aj.

Nunca os conocí

²¹ 'Sé daran' ni ngüi gataj gunúnj: Señor, Señor, gatu rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj. Sanj maan si gatu ni ngüi 'yaj si aran' ruhua chre' nne xata' nánj. ²² Nj güi daj, nj gataj nico ni ngüi gunúnj: "Señor, Señor, ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj nga si-xugüi re'. Nj si-xugüi re' guíri únj nane xi'í niman ni ngüi aj. Nj si-xugüi re' guí'yaj únj nico si sa' rian ni ngüi aj." Daj ga'mi ni ngüi daj riánj güi ganahuij xungüi aj. ²³ Sanj gataj man'anj gunun ni sij: "Nitaj aman guíni'ínj ni é re' mánj. Guxun ni é re' man'an an re' riánj anj." Daj gataj man'anj gunun ni sij.

Los dos cimientos

²⁴ 'Ngaa nj daj rún' hua 'ngo tsínj ni'i sa' ngaa une' sij daqui ducúa sij rian huej, nj hué daj hua 'ngo tsínj unun ni nuguan' nan anj. Nj ráj xina sij si ataj man'anj rian

sij aj. ²⁵ Ngaa nĭ gaman 'ngō gumañ xxi. Nĭ gara xinéj nnee. Nĭ ga'na' nnee ga'ui' rian ducua' sij. Nĭ gahui nane rian hue' daj. Sanĭ nun gane hue' daj. Daj si gahuin ran daqui hue' daj rian huej. ²⁶ Sanĭ sisi hua 'ngō tsínj unun nuguan' nan, nĭ nun dagahuin sij nuguan' atā nan gunun sij, nĭ huin sij daj rún' huin 'ngō tsínj gui'yaj ducua rian yo'ój chru. ²⁷ Ngaa nĭ gaman 'ngō gumañ xxi. Nĭ gara xinéj nnee. Nĭ ga'na' ga'ui' rian hue'. Nĭ gahui nane rian hue'. Ngaa nĭ gane ducua' sij, nĭ unyun guere'ej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²⁸ Nĭ ngaa guisĭj nahuij ga'mi Jesús, nĭ gahuin yan'anĭ ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' gataj sij. Daj si sa' nĭn' ruhua digyán Jesús rian ni ngüi. ²⁹ Nĭ nicaj sun nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj. Nĭ sé si digyán sij daj rún' digyán ni tsínj digyán si-ley Moisés rian ni ngüi aj.

8

Jesús sana a un leproso

¹ Nĭ ngaa nanĭj Jesús chra quij daj, nĭ nico' nico ni ngüi ga'na' nga sij.

² Ngaa nĭ gahuin nĭchrun' 'ngō tsínj guiran' xi'ĭ lepra. Nĭ ganiquin' ráj dajoj sij rian Jesús. Nĭ gataj sij:

—Señor, sisi ruhua' re', nĭ ga'ue gui'yaj gono'ó re' yünĭ, nĭ xi'ne xi'ĭ a'nānj. —Gataj tsínj a'nan' daj rian Jesús.

³ Ngaa nĭ guta' Jesús ra'a sij, nĭ gataj sij: —Huin ruhuaĭ sisi ga sa' nnee cúj re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĭ 'ngō hora xi'nej xi'ĭ a'nan' tsínj daj. ⁴ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga cuidado' re' nga man'án re'. Si ganatá' re' rian nĭ a 'ngō ni ngüi mánĭ. Maan si gan'anĭ re' digyán re' man'an re' rian chrej. Nĭ nicaj re' 'ngō ofrenda ga'ui' re' rian Yan'anĭ daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-in' 'ngō da'nga' sisi hua ganahuin re'. Ngaa nĭ xajaj ni chrej cuenta sisi hua ganahuin re', gui'yaj man'anĭ. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

Jesús sana al siervo de un centurión

⁵ Nĭ ngaa gatúj Jesús xuman' Capernaum, nĭ ga'na' 'ngō snado centurión rian Jesús. Nĭ ga'mi yaco sij rian Jesús. ⁶ Nĭ gataj sij:

—Señor, ngaj si-mosüj a'nan' sij ducuaĭ. Nĭ na'ue guisiqui' sij. Nĭ a'ngaj nĭn' ruhua sij. —Daj gataj snado daj.

⁷ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Guchĭj nĭ ganahuin sij, gui'yā. —Daj gataj Jesús gunun snado daj.

⁸ Ngaa nĭ gataj snado centurión gunun Jesús:

—Señor, sé tsínj sa' huĭnj sisi gatú re' chruhua ducuaĭ. Maan si ga'nin' re' sun, nĭ

ganahuin si-mosüj, gui'yáj re'. ⁹ Daj si hua tsínj a'nin' sun riānj. Nĭ huéj a'nin' sun rian ni snado nej. Nĭ ngaa a'nĭ 'ngō snado gan'anĭ sí', nĭ huan'anĭ sí'. Nĭ ngaa atā ga'na' 'ngō sí', nĭ 'na' sí' nej. Nĭ ngaa a'nĭ si-mosüj gui'yaj sun sí', nĭ huéj daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj snado daj gunun Jesús.

¹⁰ Nĭ ngaa gunun Jesús si gataj tsínj daj, nĭ gan'anĭ ruhua sij. Nĭ gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' atā gunun ni é re' sisi nun nari'ĭj a 'ngō tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj snado nan mánĭ. ¹¹ Nĭ atā gunun ni é re' sisi ga'na' nico ni ngüi 'na' ne' rian sĭj güi nga rian atúj güi. Nĭ gane ni sij ngā tsínj gu'naj Abraham ngā Isaac ngā Jacob rian nicaj sun Yan'anĭ xata'. ¹² Sanĭ ni tsínj israelita ni tsínj hua nĭan gane rian nicaj sun Yan'anĭ, sanĭ guere'ej Yan'anĭ ni sij ne' chrej xe' rian hua rumĭ. Nĭ yu'uj daj gaco ni sij, nĭ xa ruĭ yan' ni sij xi'ĭ sayun guiran' ni sij. Daj si na'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij man'anĭ. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun snado daj:

—Güĭj nan' ducua' re', nĭ daj rún' guxuman ruhua' re' ni'yáj re' man'anĭ, nĭ da'nga' daj ga aj. —Daj gataj Jesús.

Nĭ hué 'ngō hora daj, nĭ ganahuin moso daj.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Ngaa nĭ ga'na' Jesús ducua' Pedro. Nĭ guini'ĭ sij sisi ngaj nichej sí' a'nan' ún' rian nna. Nĭ nun gachi' ún'. ¹⁵ Nĭ ganun ra'a Jesús ra'a ún'. Ngaa nĭ xi'nej gachi' ún'. Nĭ nachica ún'. Nĭ gui'yaj sun ún' rian ni sij.

¹⁶ Nĭ ngaa guinĭ, nĭ nicaj ni ngüi nico ni dugüi' ni sij nun nane xi'ĭ gan'anĭ ni sij rian Jesús. Nĭ guiri Jesús nane xi'ĭ nun niman ni sij nga si-nuguan' sij. Nĭ ganahuin daran' ni ngüi a'nan', gui'yaj sij nej.

¹⁷ Nĭ hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj gu'naj Isaías huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná. Nĭ gataj sí': "Ga'nej sij si-xi'ĭ né. Nĭ guiran' sij sayun sisi ganahuin sa' né' xi'ĭ ni xi'ĭ ran' né'." Daj gataj Isaías xi'ĭ Jesús.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Nĭ ngaa guini'ĭ Jesús sisi man nico ni ngüi ganicaj xi'nĭj sij, nĭ ga'nin' sij sun sisi gachin ni tsínj nico' sij ngā sij anéj chrej du'ua laguna xxi daj.

¹⁹ Ngaa nĭ ga'na' 'ngō tsínj digyán si-ley Moisés ga'na' sij rian Jesús. Nĭ gataj sí' gunun Jesús:

—Maestro, huin ruhuaĭ guinicóĭ man'an re' nĭ a gan'anĭ re' aj. —Daj gataj sij.

²⁰ Ngaa nĭ gataj Jesús gunun sí':

—Hua huej nun xune aj. Nj hua si-gaca' xataj chrej xata' nun xú'. Sanj nitaj rian guna da'nij ni ngüi huinj manj. —Daj gataj Jesús.

²¹ Ngaa nj gataj angó tsinj nico' Jesús: —Señor, duná re' sisi gan'anj sinij gachinj chre' aj. —Daj gataj sij.

²² Sanj gataj Jesús gunun sij: —Guñico' re' man'anj. Nj ga'nin' ruhua re' si gachin' angó ni sij niman. Daj si rún' huin niman huin ni sij. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Jesús calma la tempestad

²³ Ngaa nj gahui Jesús chruhua 'ngó riq chrej rian nnee. Nj hué daj gui'yaj ni tsinj nico' sij nej. ²⁴ Hué dan nj naxuman njn' ruhua nnee gui'yaj 'ngó nané nucaj xxi. Nj gachin nnee rian riq nun ni sij. Sanj gatoj Jesús. ²⁵ Ngaa nj gan'anj ni tsinj nico' Jesús jnachi ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Señor, ganacaj re' man'an né'. Daj si ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa nj gataj Jesús: —Nj un sin huin nj xu'ui' ni é re' únj. Doj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa nj nachica sij. Nj ga'mi huee sij rian nané nga rian nnee daj. Ngaa nj gahuin din'inj ruhua daran'anj.

²⁷ Ngaa nj gan'anj ruhua ni tsinj daj ni'yaj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

—Nj un tsinj huin tsinj nan, nj da' nané nga nnee dagahuin si-nuguan' sij únj. —Daj gataj ni tsinj nico' Jesús rian dugüi' ni sij.

Los endemoniados gadarenos

²⁸ Nj guisij Jesús anéj chrej du'ua laguna xxi rian huin do'ój ni tsinj gadareno. Nj gahui huinj tsinj nun nané xj'i niman scanij rian achin' ni niman ga'na' nungüej sij rian nne Jesús. Nj huee njn' ruhua nungüej sij. Xi'í daj nj na'ue gachin ni ngüi chrej da manj. ²⁹ Nj gaguáj nungüej sij rian Jesús. Nj gataj nungüej sij:

—Nitaj si huaj si diguj re' nga nungüej únj Jesús huin re' da'nij Yan'anj xanga' saj. Ga'na' re' nan ngaa achin güi gu'yaj Yan'anj castigo nungüej únj. —Daj gataj nungüej tsinj daj gunun Jesús.

³⁰ Nj hua gan' xi'í quij man' 'ngó xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj. ³¹ Ngaa nj ga'mi yaco ni nané xj'i gunun Jesús. Nj gataj ni sij:

—Sisj guiri re' únj niman nungüej tsinj nan, nj ga'nij re' gan'anj únj gatu únj niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni nané xj'i gunun Jesús.

³² Ngaa nj: —Güij ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Hué dan nj gahui ni nané xj'i daj niman nungüej tsinj daj. Nj gatúj ni sij niman ni xacáj daj. Ngaa nj 'ngó gan'anj gué xi'nin'

xacáj daj guinij xú' chra' 'ngó huej. Nj guinij ni xuj chruhua laguna daj. Nj gahui' ni xuj chruhua nnee. ³³ Ngaa nj gunánj ni tsinj dugumi ni xacáj daj nan' ni sij xánj ni sij. Nj nata' ni sij daran' si gahuin nga nungüej tsinj nun nané xj'i chruhua niman. ³⁴ Hué dan nj gahui daran' ni ngüi man xuman' daj gan'anj ni sij rian nne Jesús. Nj ngaa guini' ni sij Jesús, nj ga'mi yaco ni sij rian sí' sisi gahui sí' xánj ni sij gan'anj sí' angó yu'uj.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Ngaa sij nj gahui Jesús chruhua 'ngó riq. Nj gachin sij anéj chrej du'ua laguna xachij daj. Nj nan' sij xánj sij. ² Hué dan nj nicaj ni sij 'ngó tsinj nare' dacój rian 'ngó chrun chrej ga'na' ni sij rian Jesús. Nj ngaa guini' Jesús sisi daj guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', nj gataj sij rian tsinj a'nan' daj:

—Gahuin niá' ruhua re' jnánj. Daj si nicá 'ngó niman nico xi'í si-gaquin' re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

³ Ngaa nj gani ruhua doj ni tsinj digyán ley niquin' nga Jesús: “A'mi quij tsinj nan rian Yan'anj anj.” Hué daj gani ruhua ni sij.

⁴ Sanj guini' Jesús si gani ruhua ni sij. Nj gataj sí':

—Nj un sin huin nj ani quij ruhua ni é re' únj. ⁵ Hua huinj nuguan' ga'ue gatá gunun tsinj nan. Así ga'ue gatá gunun sij: “Nicá 'ngó niman nico xi'í si-gaquin' re' ní'.” Así ga'ue gatá gunun sij: “Nachica re' gache re' sa'.” Nj un go'ngo nungüej nuguan' nan cu doj, ruhua á re' únj. ⁶ Nj huin ruhuaj sisi xacaj ni é re' cuenta sisi nicaj sünj rian xungüi nan huinj da'nij ni ngüi. Nj ga'ue guñicá 'ngó niman nico xi'í si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa nj gataj sij gunun tsinj nare' dacój daj:

—Atá gunun man'an re' sisi nachica re', nj nacaj re' chrun chrej daj. Nj güij nan' ducúa re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

⁷ Ngaa nj nachica tsinj a'nan' dacój daj nan' sij ducúa sij. ⁸ Nj ngaa guini' ni ngüi si gahuin, nj gan'anj ruhua ni sij. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Daj si riqui Yan'anj sisi ganahuin ni ngüi, gu'yaj Jesús huin sí' 'ngó tsinj.

Llamamiento de Mateo

⁹ Nj ngaa gahui Jesús yu'uj daj, nj guini' sij 'ngó tsinj gu'naj Mateo. Nj nne sí' rian mesa a'nej sí' san'anj güenda gobierno. Ngaa nj gataj Jesús gunun sí':

—Guñico' so' yünj gun'. —Daj gataj Jesús.

Nгаа нї naxuman Mateo nico' sí' Jesús gan'anj sí'.

¹⁰ Nї ngaa gane Jesús rian mesa chruhua 'ngo hue' daj, nї guxuman ga'i ni tsínj a'nej san'anj güenda gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin'. Nї gane nuguan'an ni sij nga Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. ¹¹ Nї ngaa guini'i ni tsínj fariseo, nї nachúnj snan'anj ni sij ni tsínj nico' Jesús. Nї gataj ni sij:

—Nї un sin nї xa tsínj digyán rian ni é re' nga ni tsínj a'nej san'anj nga ni tsínj 'yaj gaquin' únj. —Daj gataj ni sij.

¹² Nї ngaa gunun Jesús si gataj ni sij ni gataj sí':

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' nga 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nán' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ¹³ Ngaa nї güij gahuin chrun ni é re' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata: "Huin ruhuaj sísj gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Nї nun huin ruhuaj si ríqui ni é re' xucu riánj mánj." Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. Daj si sé si 'náj gaquin ni ngüi hua sa'. Sanj 'náj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sísj ganani ruhua ni sij xi'i si-gaquin' ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo daj.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁴ Ngaa nї ga'na' ni tsínj nico' Juan rian Jesús. Nї gataj ni sij:

—Nї un sin 'yaj ni únj ayuno nga ni tsínj fariseo. Nї ni tsínj nico' man'an re', nї nitaj si 'yaj ni sij ayuno únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nї gataj Jesús gunun ni sij:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana, da'nga' daj 'yá. Nї ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nї sї ga'ue nan ruhua ni tsínj gan'anj gui'yanj daj. Sanj hua 'ngo güi ngaa güida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ngaa nї gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno aj.

¹⁶ 'Sj ga'ue ganara né' 'ngo atsij naca nga atsij re'e mánj. Daj si hué gué atsij naca naraj né' daj, gui'yaj sísj tsitsi' atsij re'e daj. Nї ganahuin xachij rian naraj né'. ¹⁷ Nї daj rún' hua nnee vino hua si-nuguan'anj. Nї sї ga'ue ga'nij né' nnee vino naca chruhua 'ngo nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj, gui'yaj vino naca daj. Hué dan nї 'ngo guere' vino nga nnij. Ngaa nї hua nian si ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca. Nї hué ducúanj daj ga'ue dugumi né' vino daj nga nnij nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' Juan.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

¹⁸ Nї ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, nї ga'na' 'ngo tsínj huin achij. Nї ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. Nї gataj sij:

—Acuan' gahui' da'nj xanáj. Sanj gan'anj né' guta' re' ra'a re' rian unj anj. Ngaa nї ga'ue nahuin nī'na' unj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

¹⁹ Ngaa nї naxuman Jesús gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij nga tsínj daj.

²⁰ Ngaa nї gahuin nıchrun' 'ngo yun'unj xana a'nán' rucu Jesús si guisj xuhuij yo' uráj tun ún'. Nї ganun chra' ra'a ún' du'ua si-gan' Jesús. ²¹ Daj si gani ruhua ún': "Urin si ganün chra' ra'a du'ua si-gan' sí', ngaa nї nahuinj", ruhua ún'.

²² Sanj naničaj Jesús guini'yaj sij rian ún'. Nї gataj sij:

—Gahuin nıa' ruhua re' xica'uı. Daj si ganahuin re', gui'yaj si guxuman ruhua re' ni'yáj re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ún'. Nї 'ngo hora ganahuin ún'.

²³ Nї ngaa gatúj Jesús chruhua ducúa tsínj huin achij daj, nї guini'i sij sısı man ni tsínj a'yanj ria. Nї guini'i sij sısı aguáj aco ni ngüi man ni sij. ²⁴ Ngaa nї gataj Jesús gunun ni sij:

—Gahui ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej xe' aj. Daj si sé si gahui' tsin' xana da mánj. Sanj si ato nánj. —Daj gataj Jesús.

Nї ga'nga' naco ni ngüi guini'i ni sij man'an Jesús.

²⁵ Nї ngaa guisj gahui ni ngüi ne' chrej xe', gui'yaj ni sij, asij nı gatúj Jesús rian ngaj nıman daj. Nї güida'a sij ra'a ún'. Ngaa nı nachica ún'. ²⁶ Nї gaxa'nı nuguan' daj xi'i si gui'yaj Jesús nın' gachra' estado daj gunun ni ngüi.

Dos ciegos reciben la vista

²⁷ Nї ngaa gahui Jesús yu'uj daj, nı nico' huıj tsínj duri daj. Nї gaguáj nucuaı nungüej tsínj daj Jesús aj. Nї gataj nungüej sij:

—Ganani yaco ruhua re' nı'yaj re' nungüej únj huin re' da'nıj David. —Daj gataj nungüej tsínj duri rian Jesús.

²⁸ Nї ngaa gatúj Jesús chruhua hue', nı ga'na' nungüej tsínj duri daj rian sij. Nї gataj Jesús:

—Xuman ruhua nungüej é re' sısı ga'ue ganahuin nungüej é re' gui'ya ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xuman ruhua nungüej únj, Señor. —Gataj nungüej sij.

²⁹ Ngaa nı ganun ra'a Jesús rian nungüej tsínj duri daj. Nї gataj sij:

—Ga'ue nahuin sa' nungüej é re' daj rún' xuman ruhua nungüej é re'. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

³⁰ Ngaa nı naxiguin rian nungüej sij. Nı ga'nın' Jesús nico sun rian nungüej sij. Nı gataj sij:

—Ga cuidado nungüej é re' sısı sı guini'i ni ngüi si nahuin nungüej é re', gui'ya. —Daj gataj Jesús.

³¹ Sanj dyaj guisj gahui nungüej sij, ni nata' nungüej sij rian daran' ni ngüi man ni xuman' daj si gui'yaj Jesús nga nungüej sij.

Un mudo habla

³² Ni ngaa gahui nungüej tsinj daj, ni hua 'ngo ni tsinj nicaj 'ngo tsinj ya'mi ga'na' ni sij rian Jesús. Ni nun nanə xi'i niman si'.

³³ Ni ngaa guiri Jesús nanə xi'i niman si', ngaa ni ga'ue ga'mi si'. Ni gahuin yan'anj ruhua ni ngüi xi'i si gui'yaj Jesús. Ni gataj ni sij:

—Nitaj aman guini'i ni ngüi israelita 'ngo nuguan' daj rún' gui'yaj Jesús nan manj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Sanj gataj ni tsinj fariseo:

—Ri Jesús nanə xi'i niman ni ngüi si chraquij sichre huin achij. —Daj gataj ni sij.

La mies es mucha

³⁵ Ngaa ni gachéj Jesús daran' ni xuman' nga daran' ni rancho. Ni digyan sij nuguan' chruhua si-nuhui ni tsinj israelita. Ni ganata' sij nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj. Ni gui'yaj sij sisi ganahuin daran' ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i. ³⁶ Ni ngaa guini'i Jesús sisi ga'na' nico ni ngüi rian sij, ni nahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni si'. Daj si daj rún' huin xachij nitaj tsinj dugumi xuj, ni hué daj huin ni sij. Ni guiran' ni sij sayun. Ni nun xugüi ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ³⁷ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij:

—Xanga' ni daj rún' huin strigo ganaco ngaa guisj hora ga'nin' ni sij, da'nga' daj huin ni sij. Ni hua nico sun rian né'. Sanj doj huin ni tsinj a'nin' strigo daj. ³⁸ Ngaa ni gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'nij Yan'anj tsinj gan'anj gui'yaj sun ga'nin' strigo daj. Daj si daj rún' huin tsinj do'oj huin Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Elección de los doce apóstoles

¹ Ngaa ni gaquinj Jesús ga'na' ni xuhuij ni tsinj nico' sij. Ni ga'ui' sij sun rian ni si' sisi guinicaj ni si' sun rian ni nanə xi'i. Hué dan ni ga'ue gahuin nucua' ni si' guiri ni si' nanə xi'i chruhua niman ni ngüi. Ni ga'ue gui'yaj ni si' sisi ganahuin ni ngüi a'nan' daran' rian xi'i.

² Ni hué nan huin ni si-xugüi ni xuhuij ni tsinj apóstol gune' Jesús huin ni tsinj nata' rian ni ngüi xi'i si'. Ni 'ngo tsinj daj huin Simón. Ni hué daj gu'naj sij Pedro nej. Ni Andrés huin jnánj sij. Ni ango sij huin Jacobo da'nij Zebedeo. Ni jnánj Jacobo huin Juan. ³ Ni ango sij huin Felipe nga Bartolomé nej, Tomás nej, Mateo tsinj

ga'nej san'anj güenda gobierno nej, Jacobo da'nij Alfeo nej, Tadeo nej, ⁴ Simón nej, gu'naj si' cananita nej, nga Judas Iscariote huin si' tsinj naga'ui' Jesús rian ni tsinj nicaj sun.

Misión de los doce

⁵ Ngaa ni ga'nij Jesús xuhuij tsinj daj gan'anj ni si'. Ni gataj sij gunun ni si':

—Sj gan'anj ni é re' ni xánj ni tsinj 'na' anéj chrej manj. Ni si gatuj ni é re' xánj ni tsinj samaritano manj. ⁶ Sanj gan'anj sa' ni é re' rian man ni tsinj israelita. Daj si daj rún' huin xachij gani'ya huin ni sij aj. ⁷ Gan'anj ni é re', ni nata' ni é re' rian ni ngüi. Ni gataj ni é re': "Ruhua guisj güi guinicaj sun Yan'anj rian xungüi." Daj gataj á re' rian ni sij. ⁸ Ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni é re'. Ni ganahuin sa' ni ngüi ran' xi'i lepra, gui'yaj ni é re' nej. Ni gana'nij ni niman, gui'yaj ni é re' aj. Ni guiri ni é re' nanə xi'i niman ni ngüi aj. Ni daj rún' gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re', ni da'nga' daj gui'yaj ni é re' nga ni ngüi.

⁹ 'Sj nicaj ni é re' oro nga plata nej, cobre nej, gan'anj ni é re' manj. ¹⁰ Ni ngaa huaj ni é re' chrej, ni si guinicaj ni é re' nnánj huaj á re' manj. Maan si guinicaj ni é re' urin atsj gan'anj ni é re'. Ni si guinicaj ni é re' canj nga corínj gan'anj ni é re' manj. Daj si hua si chrej ni tsinj 'yaj sun sisi xa ni sij aj. ¹¹ Ni ngaa huaj guisj ni é re' 'ngo xuman' asi 'ngo rancho, ni nana' ni é re' ducua' 'ngo tsinj sa' guna ni é re'. Ni hué yu'uj da guna ni é re' da guisj güi gan'anj ni é re' ango yu'uj aj. ¹² Ni ngaa huaj gatü ni é re' chruhua hue' daj, ni ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi man chruhua hue' daj gataj á re' sisi din'inj guiman ni sij. ¹³ Ni sisi ni ngüi sa' huin ni ngüi nne chruhua hue' daj, ngaa ni gahuin din'inj ruhua ni sij daj rún' gataj ni é re' gunun ni sij. Sanj sisi sé ni ngüi sa' huin ni sij, ngaa ni si gahuin din'inj ruhua ni sij manj. Maan si ga'nin' ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni é re' aj. ¹⁴ Ni sisi hua 'ngo tsinj na'uej ruhua nahuin ra'a ni é re', asi na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan' ni é re', ngaa ni naganan' ni é re' yo'oj chru' dacoj ni é re' ngaa gahui ni é re' chruhua hue' daj, asi xuman' daj. Da'nga' daj xacaj ni sij cuenta sisi da'ui ni sij gaquin' xi'i si nun gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁵ Xanga' atá gunun ni é re' sisi güi ganahuij xungüi, ni huaj gahuin castigo ni tsinj daj si gahuin castigo ni tsinj xi'i guimán asij ná xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Persecuciones venideras

¹⁶ Ni'yaj ni é re'. Rún' huin xachij huin ni é re' a'nij gan'anj ni é re' dani ni xucu huee. Daj rún' hua yoq xucua'j, ni da'nga' daj ga yoq ni é re'. Sanj daj rún' 'yaj sa'

xu'man, nı da'nga' daj guı'yaj sa' ni é re'.
 17 Nı ga cuidado ni é re' nga si guı'yaj ni tsınj nga ni é re'. Daj si naga'ui' ni sij rian ni tsınj nicaj sun ni é re'. Nı dıguayun ni sij chruhua nuhui ni é re' nej. 18 Nı gan'anj ni é re' da' rian ni gobernado nga ni rey guı'yaj ni sij xi'tıj aj. Ngaa nı gahuin ni é re' ni tsınj nata' xi'tıj rian ni sij nga ni ngüı 'na' anéj chrej aj. 19 Nı ngaa naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsınj nicaj sun, nı sı gahuin ruhua ni é re' nga si ga'mi ni é re' sısj daj gataj ni é re' gınun ni sij mánj. Daj si ngaa ruhua guısj hora ga'mi ni é re', nı Espıritu Santo huin si rıquı nuguan' ga'mi ni é re' gınun ni tsınj da aj. 20 Daj sı sé man'an ni é re' huin si ga'mi mánj. Sanı Espıritu Santo guı'yaj da ga'mi ni é re' aj.

21 'Nı naga'ui' 'ngo tsınj daj jnanıj sij rian ni tsınj nicaj sun sısj gahui' sı'. Nı da'nga' daj guı'yaj ango sij nga da'nıj sij nej aj. Nı nınicaj ango ni tsınj daj gataj ruhua sij guıni'ı sij chrej sij nga nni sij. Nı gahui' ni sı', guı'yaj ni sij nej. 22 Nı sı gahuin xan' ruhua ni ngüı guıni'ı ni sij ni é re' xi'ı sı nıco' ni é re' man'anj mánj. Sanı ni ngüı ga nıca ruhua da ganahuij ni sayun daj, nı hué ni sij ganacaj Yan'anj anj. 23 Nı sısj guı'yaj quıj ni tsınj man' ngo xuman' nga ni é re', ngaa nı gunánj ni é re' ango xuman' gan'anj an' aj. Xanga' yya atá gınun ni é re' sısj nı gınsıj gache nın' ni é re' ni xuman' rian man' ni ngüı israelita da ga'náj huınj da'nıj ni ngüı aj.

24 'Sé si huın rian 'ngo tsınj 'na' gahuin chrıun daj nga tsınj dıgyán rian sıj. Nı sé si huın achıj 'ngo tsınj 'yaj sun daj nga sıxuru'ue sıj. 25 Hua nıan sı guıran' tsınj 'na' gahuin chrıun daj rún' ran' tsınj dıgyán rian sıj. Nı hua nıan sı guıran' tsınj 'yaj sun daj rún' ran' sı-xuru'ue sıj. Nı sısj dıgu'naj ni sıj sıchre Beelzebú man'anj, nı da'nga' daj gataj ni sıj gınun ni tsınj 'yaj sun rıanj nej. Daj sı daj rún' huın tsınj dıyua, nı da'nga' daj huınj. Nı daj rún' huın ni tsınj nne nuguan'an nga tsınj dıyua, nı hué daj huın ni tsınj 'yaj sun rıanj anj.

A quién se debe temer

26 'Hué dan nı sı guxu'ui' a ni é re' rian ni sıj mánj. Daj sı sı ga'ue gari huı ni ngüı 'ngo nuguan' mánj. Sanı hua 'ngo güı nı naxıra' daran' nuguan' arıj huı ni ngüı. 27 Ngaa nı nuguan' nan atá gınun a ni é re' rian hua ránj, nı nata' á re' rian ni ngüı ne' chrej xe' gınun ni sıj. Nı ni nuguan' a'mı huıj gınun a ni é re' nı ga'mı nucıaj á re' ne' chrej xe' chruhua dıyua á re' gınun ni ngüı.

28 'Nı sı guxu'ui' a ni é re' rian ni tsınj ga'ue dagahui' nneé cúj ni ngüı mánj. Daj ni na'ue dagahui' ni sıj nıman ni ngüı. Sanı guxu'ui' a ni é re' rian Yan'anj. Daj sı ga'ue

guı'yaj Yan'anj sısj ga ni'ya nıganj nıman ni ngüı nga nneé cúj ni sıj rian yan'an.

29 'Nı xanga' nıj du'ue huıj xataj le 'ngo moneda san'anj. Sanı sısj sı rıquı chrej ni é re' nne xata' permiso, nı sı guıniı 'ngo xıj daj rian yo'ój mánj. 30 Nı hua naya Yan'anj da' go'ngo hué chrı á re' aj. 31 Xi'ı daj nı sı guxu'ui' ni é re' mánj. Daj sı huaj ga ni'yanj an re' si ni'yanj ni xataj ga aj.

32 'Hué dan nı daran' ni ngüı nata' sısj sısj nıco' ni sıj yünj rian ni ngüı hué daj ga'mı sa'áj xi'ı ni sıj rian chré nne xata'. 33 Sanı daran' ni ngüı na'uej ruhua nata' rian ni ngüı sısj nıco' ni sıj yünj, nı sı ga'mı sa'áj rian xi'ı ni sıj rian chré nne xata'.

Jesús, causa de división

34 'Sı gani ruhua á re' sısj ga'náj chruhua xungüı nan sısj gahuin dın'inj ruhua ni ngüı. Sé daj huın mánj. Sé si ga'náj sısj gahuin dın'inj ruhua ni sıj mánj. Sanı gınun' ni sıj, 'yaj sı ga'náj. 35 Daj sı ga'náj sısj gınun' 'ngo tsınj daj nga chrej sıj. Nı gınun' 'ngo yun'unj xana nga nni unj. Nı gınun' 'ngo yun'unj xana daj nga nıchej unj. 36 Nı ni ngüı man dıyua 'ngo tsınj daj, nı gınun' ni sıj nga sı'. 37 Sısj 'ı ruhua 'ngo tsınj daj ni'yaj sıj chrej sıj nga nni sıj daj nga sı 'ı ruhua sıj ni'yaj sıj man'anj, nı nun sıj sıj sı guınicaj dugüı' sıj nga man'anj. Nı sısj hua 'ngo tsınj 'ı ruhua ni'ya da'nı sno'o sıj nga da'nı xana sıj daj nga sı 'ı ruhua sıj ni'yaj sıj man'anj, nı nun sıj sıj sı guınicaj dugüı' sıj ngáj. 38 Nı un tsınj na'uej ruhua guıran' sayun xi'ı sı nıco' sıj man'anj, nı nun sıj sıj guınicaj dugüı' sıj ngáj. 39 Nı un tsınj huın ruhua nıcaj man'an, nı ga ni'ya sıj. Sanı un tsınj ga'uej ruhua gahui' xi'tıj, nı ga nı'na' nıganj sıj aj.

Recompensas

40 'Nı sısj ganahuin ra'a ni ngüı ni é re', nı da'nga' daj ganahuin ra'a ni sıj man'anj. Nı tsınj ganahuin ra'a man'anj, nı ganahuin ra'a sıj tsınj ga'nıj ga'náj nej. 41 Nı ngüı ganahuin ra'a 'ngo tsınj a'mı sı-nuguan' Yan'anj xi'ı sı 'na' sı' rian Yan'anj, nı uyan ganahuin ra'a ni sıj nga tsınj a'mı sı-nuguan' Yan'anj daj ngaa narı'ue Yan'anj rian ni ngüı. Nı ni ngüı ganahuin ra'a 'ngo tsınj sa' xi'ı sı sa' sı', nı uyan ganahuin ra'a ni sıj nga tsınj sa' daj ngaa narı'ue Yan'anj rian ni ngüı aj. 42 Nı daj hua tsınj ga'ui' 'ngo tasa nneé nuhuij go'o 'ngo tsınj hua lıj xi'ı sı nıco' sıj man'anj, nı xanga' atá gınun a ni é re' sısj guı'yaj sa' Yan'anj nga sıj. —Daj gataj Jesús gınun ni tsınj nıco' sıj.

¹ Nî ngaa guisîj ganahuij si digyán Jesús rian ni tsínj nico' sij, nî gahui sij yu'uj daj gan'anj digyán sij nuguan' sa' rian ni ngüü man ni xánj ni sij.

² Nî nun Juan ducuaga'. Nî ngaa gunun sij si gui'yaj Jesús, nî ga'nîj sij huîj tsínj nico' sij gan'anj nâchin' snan'anj Jesús.

³ Nî gataj nungüej sij:

—Hué re' huin tsínj ga'na' nâcaj ni ngüü ní'. Asî gana'uîj únj si ga'na' ango tsínj ní'. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun Jesús, gui'yaj Juan.

⁴ Ngaa nî gataj Jesús:

—Güîj nungüej é re'. Nî nata' nungüej é re' gunun Juan si gunun nungüej é re' nga si guini'i nungüej é re' nej. ⁵ Daj si xiguin ni'yaj ni tsínj duri. Nî chéj ni tsínj yacuan. Nî nahuin sa' ni ngüü a'nan' xi'î nni nej. Nî naxi'nîj chraquij ni tsínj so'o nej. Nî ganá'nîj ni nîman gahui' nej. Nî unun ni ngüü yaco ran' nuguan' sa'. ⁶ Nî gahui sa' 'ngo tsínj nitaj si nânicaj ruhua ni'yaj sij xi'îj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

⁷ Nî ngaa huaj nan' nungüej sij rian Juan, ngaa nî gaxî'i Jesús ga'mi sa' sí' rian ni ngüü xi'î Juan. Nî gataj sij:

—Ni ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan quij qui'yanj nâco, nî daj hua sij guini'i a ni é re', ruhua á re' únj. Daj rún' 'yaj ria ngaa xinunj 'yaj nane, nî da'nga' daj 'yaj sij, ruhua á re' ní'. ⁸ Nî sisi sé daj 'yaj sí', nî un sin huin ní gan'anj ni'yaj ni é re' rian huaj sij únj. Gan'anj ni'yaj ni é re' 'ngo tsínj nun atsiq niâ' ní'. Sanj sé daj huin sij mánj. Nî ní' ni é re' sisi ni tsínj nun atsiq niâ', nî nne ni sí' ducua rey. ⁹ Nî un sin huin ni gan'anj ni'yaj á re' rian nne sij únj. Asî 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xanga' yya nî hué daj huin sij aj. Nî hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

¹⁰ 'Nî asij ná nî garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'î Juan. Nî gataj Yan'anj:

A'nî 'ngo tsínj guinicaj nuguan' guchi' sij. Nî tsínj daj guîtaj dian sini rián re' gan'anj sij aj.

Nî gui'yaj xugüü sij si-chréj re'.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná.

¹¹ 'Nî xanga' atâ gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, gui'yaj ni yun'unj xana, nî nitaj si rugüü' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin achij man'an Juan tsínj duguata' nnee. Sanj tsínj hua lij nî'n huin achij sij rian nicaq sun Yan'anj daj nga man'an Juan gaj. ¹² Nî asij ngaa ga'na' Juan tsínj duguata' nnee, nî 'na' gahuin achij rian nicaq sun Yan'anj. Nî hué daj hua da güü acuan'. Nî ni tsínj hua sa' nîman, nî huin ruhua ni sij sisi gahuin achij Yan'anj nîman ni sij aj. ¹³ Daj si daran' ni tsínj

nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüü asij ná da man'an Juan, nî ga'mi ni sij xi'î güü guinicaq Yan'anj sun. Nî da'nga' daj a'mi si-ley Yan'anj nej. ¹⁴ Nî sisi huin ruhua á re' guxuman ruhua á re' nga nuguan' nan, nî Juan huin Elías tsínj ga'na' daj rún' garun ni sij asij ná. ¹⁵ Nî tsínj nun chraquij, nî gunun sij nuguan' nan anj.

¹⁶ 'Nî daj un sin huin gui'yâ guîri' digyânj rian án re' daj hua ni ngüü mán acuan' nan únj. Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'u'e ngaa ducuj, nî agua ni dugüü', nî hué daj huin ni sij. ¹⁷ Nî ataj anin'inj: "Ga'yanj únj riâ rian án re' saj. Sanj nun guîran'anj án re' mánj. Garaj ni únj chra' stanga saj, nî nun gâco a ni é re' mánj." Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüü' ni tsin' anj. ¹⁸ Daj si ga'na' Juan, nî nun xa sij chraquij, nî nun go'o sij nnee vino mánj. Sanj ataj ni ngüü sisi nun nane xi'î nîman sij aj. ¹⁹ Asîj nî ga'na' da'nîj ni ngüü huin man'ânj. Nî xâj, nî go'ôj aj. Nî ataj ni ngüü sisi huînj 'ngo tsínj xa nâsa' go'o nâsa'. Nî huînj 'ngo tsínj nicaq dugüü' nga ni ngüü 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej san'anj, ataj ni sij xi'îj aj. Nî sisi xâcaj ni ngüü cuenta daj 'yaj nungüej únj Juan, nî gahuin yya ruhua ni sij sisi chrun nungüej únj.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

²⁰ Ngaa nî gaxî'i Jesús nata' sij xi'î si-gaquin' ni tsínj man' ni xuman' daj rian gui'yaj sij nico si sa' nga si-fuerza sij. Nî hué daj ga'mi sij xi'î si nun nânicaj ruhua ni sí' xi'î si-gaquin' ni sí'. ²¹ Nî gataj Jesús:

—Ni qui nî'n ruhua nîman án re' huin ín re' ni tsínj man' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Nî nun gui'yâ si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzâj xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yâ si sa' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hué daj gui'yâ, nî hua ganani ruhua ni tsínj man' Tiro nga Sidón xi'î si-gaquin' ni sij asij ná. Nî hua gunun ni sij atsiq dachrinj digyán ni sij sisi hua yya nânicaj ruhua ni sij xi'î si-gaquin' ni sij. Nî hua gara ni sij yaj chra' ni sij aj. ²² Sanj atâ gunun ún re' sisi ngaa guisîj nagui'yaj Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüü, nî guîran' nico ni tsínj man' xuman' Corazín nga xuman' Betsaida castigo daj nga si guîran' ni tsínj man' xuman' Tiro nga xuman' Sidón.

²³ 'Nî atâ gunun ún re' huin ín re' ni tsínj man' xuman' Capernaum sisi nne nî'n ruhua á re'. Xi'î daj ani ruhua á re' sisi hua 'uee nî'n ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanj gan'anj án re' da' daqui nî'n ruhua rian hua rumî', gui'yaj Yan'anj. Daj si sisi nun gui'yâ si sa' 'na' rian Yan'anj nga si-fuerzâj xuman' Sodoma daj rún' gui'yâ xánj án re', ngaa nî ga gue' ngaj xuman' daj aj. ²⁴ Sanj atâ

gunun ún re' sísí güi ga'na' ñagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi, ñi guñran' ni é re' doj castigo rian si guñran' ni tsínj man xuman' Sodoma. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Venid a mí y descansad

²⁵ Ngaa ñi gataj Jesús gunun Yan'anj:

—A'mi sa'aj rian re' huín re' chrē nne xata'. Ñi nicáj re' sun xata' nga rian yo'ój nej aj. Ñi a'mi sa'aj rian re'. Daj si digyān re' nuguan' sa' nan rian ni tsínj nun huín achij. Ñi garij huí re' nuguan' nan rian ni tsínj ni'í nico nga ni tsínj chrun sa' ni nuguan' nej. ²⁶ Daj si hué daj garan' ruhuá re' si gui'yaj re' huín re' chrē aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²⁷ Ngaa ñi gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Nariqui chrē daran' ni rasun riānj anj. Ñi a 'ngo ni ngüi nun ni'í daj hua da'nij Yan'anj mánj. Sanj urin chrē ni'í man'anj. Ñi a 'ngo ni ngüi nun ni'í daj hua man'an chrē nej mánj. Sanj urin ni'í chrē si huéj huín da'nij Yan'anj anj. Ñi un ngüi garan' ruhuāj digyānj, ñi ga'ue digyānj daj hua chrē rian nej.

²⁸ Ngaa ñi gahua' daran' ni é re' ninaj ata ni rasun ya'í riānj. Ñi gui'ya sísí ñaran ruhua ni é re' aj. ²⁹ Ñi guñnico' ni é re' man'anj anj. Ñi gahuin chrun ni é re' nga nuguan' digyānj rian ni é re' aj. Daj si rún' hua 'ngo xucu hua ñi, ñi da'nga' daj huāj aj. Ñi nitaj si yan'anj ruhuāj mánj. Ngaa ñi ga'ue ñari' ni é re' rian ñaran ruhua ni é re' nej aj. ³⁰ Daj si sé si 'i sísí guñnico' ni é re' man'anj nej mánj. Ñi sé si 'i sísí gache ni é re' si-chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

12

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ Ñi ngaa daj ñi huaj Jesús ñani rian gunun ni sij strigo 'ngo güi naránj ruhua ni sij. Ñi gachin xi'ña riqui ni tsínj nico' sij. Ngaa ñi gaxi'í ni sij rocoj ni sij ca strigo. Ñi xa ni sij. ² Sanj ngaa guini'í ni tsínj fariseo, ñi gataj ni sij gunun Jesús:

—Ñi'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re' aj. Daj si na'uej si-ley Yan'anj sísí da'nga' daj gui'yaj ni sij güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús.

³ Ngaa ñi gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si gui'yaj xi' David ni'. Daj si 'ngo güi gachin xi'ña riqui ni dugüi' sij. ⁴ Ñi gatúj sij chruhua ducua Yan'anj. Ñi xa sij si-chrachrunj Yan'anj. Ñi na'uej si-ley Yan'anj sísí xa ni dugüi' sij chrachrúnj daj. Sanj urin ni chrej xa chrachrúnj da aj.

⁵ Ñi nun gaya ni é re' si-ley Moisés nej mí'. Daj si 'yaj sun ni chrej chruhua sinuhui Yan'anj güi naránj ró' aj. Sanj nitaj gaquin' da'ui ni sij nej mánj. ⁶ Ñi atā gunun ni é re' sísí nan niquin' 'ngo tsínj huín achij daj nga nuhui da aj. ⁷ Ñi gataj sinuguan' Yan'anj: "Huin ruhuāj sísí gahuin 'i ruhua ni é re' ñi'yaj ni é re' ni ngüi. Ñi nitaj si huín ruhuāj sísí dagahui' ni é re' xucu riānj mánj." Daj gataj sinuguan' Yan'anj. Ñi sísí unun ni é re' un sin huín ruhuaj nuguan' nan gata, ñi si guta' chre ni é re' gaquin' ni ngüi nun gui'yaj gaquin' mánj. ⁸ Daj si nicaj sünj rian ni güi naránj ró' huñj da'ñij ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁹ Ngaa ñi gahui Jesús yu'uj daj. Ñi gatúj sij chruhua si-nuhui ni sí'. ¹⁰ Ñi nne 'ngo tsínj hua ñaco ra'a daj. Ngaa ñi nachinj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús. Ñi gataj ni sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sísí ganahuin 'ngo tsínj a'nán', gui'yaj né' güi naránj ruhua né' ni'. —Daj gataj ni sij xi'í si huín ruhua ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. ¹¹ Ngaa ñi gataj Jesús:

—Sísí guñnj 'ngo dan ni é re' xachij chruhua yu'uj güi naránj ruhua ni ngüi, ñi si gan'anj guñri ni é re' xuj chruhua yu'uj da mí'. ¹² Ñi ñin' ruhua ni'yanj 'ngo tsínj daj si ni'yanj 'ngo xachij da aj. Hué dan ñi sa' huín sísí gui'yaj sa' né' güi naránj ruhua ni ngüi. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹³ Ngaa ñi gataj sij gunun tsínj a'nán' ra'a daj:

—Dycua re' ra'á re' aj. —Daj gataj Jesús. Ñi hué daj gui'yaj sí', ñi ganahuin ra'a sí' daj rún' hua anéj ra'a sí'. ¹⁴ Sanj gahui ni tsínj fariseo. Ñi daga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús.

El siervo escogido

¹⁵ Sanj ni'í Jesús si ani ruhua ni tsínj daj. Ngaa ñi gahui sij. Ñi gan'anj sij yu'uj daj. Ñi nico' nico ni ngüi gan'anj ni sij. Ñi ganahuin daran' ni ngüi a'nán', gui'yaj Jesús. ¹⁶ Ñi ga'nin' sij sun sísí si nuna ni sij un tsínj huín sij rian ni ngüi mánj.

¹⁷ Ñi hué daj gahuin sísí gahuin yya daj rún' garun Isaías asij ná xi'í Yan'anj. Ñi gataj sí':

¹⁸ Nan nne tsínj unánj guitsi riānj anj.

Ñi hua ganacui man'anj sij nej.

Ñi huín sij tsínj 'i ruhuāj.

Ñi huín ñi' ruhuāj nga sij nej.

Ñi ga'uj Espiritu Santo ga'na' niman sij nej.

Ñi ñata' sij rian ni ngüi 'ña' anéj chrej sísí 'uee ñagui'yaj yyāj nga xi'í si-gaquin' ni sí'.

19 Nî sî gunun' sij ngā ni ngüi mánj.

Nî sî gaguáj sij mánj.

Nî sî gunun ni ngüi si ga'mi nucaj sij chruhua chrej mánj.

20 Nî sî gaquin' sij yoo guyu huin ni tsínj guere' ruhua, gui'yaj ni sayun ran' ni sij.

Nî sî duna'aj sij chra candil na'ue ganun sa' yan'an huin ni tsínj na'ue xacaj sa' si-chrej Yan'anj.

Hué dan nî gu'yaj gana nuguan' xanga' ga'mi tsínj 'yaj sun riānj ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi.

21 Nî hué daj gu'yaj sij da gana'ujj daran' ni ngüi 'ng' anéj chrej si gu'yaj sa' sij ngā si-xugüi sij.

Daj gataj Yan'anj rian Isaías asij hua ná.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

22 Ngaa nî nicaj ni sij 'ngo tsínj duri na'ue ga'mi ga'na' ni sij rian Jesús. Nî nun nane xî'i niman tsínj daj. Nî ganahuin sij, gu'yaj Jesús. Ngaa nî ga'ue ga'mi sij. Nî naxiguin rian sij nej. 23 Nî gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi. Nî nachínj snan'anj ni sij ni man'an ni dugüi' ni sij. Nî gataj ni sij:

—Hué sij huin da'nj tsínj gu'naj David, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij xi'i Jesús.

24 Sanj ngaa gunun ni tsínj fariseo si gataj ni ngüi, nî gataj ni sij:

—Xi'i si-fuerza man'an sichre Beelzebú, nî gahuin nucaj Jesús ri sij ni nane xî'i niman ni ngüi aj. —Daj gataj ni sij xi'i Jesús.

25 Nî ni'i Jesús si ani ruhua ni tsínj fariseo daj. Ngaa nî gataj sij:

—Sisj unun' ni dugüi' 'ngo ducuasun, nî guere' xuman' daj gu'yaj ni man'an sij mán sij. Nî sisj unun' ni dugüi' ni tsínj man 'ngo xuman', ngaa nî guere' xánj ni sij, gu'yaj sij. Nî hué daj gahuin ngaa unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua sij. 26 Nî hué daj huin sisj gu'ri sichre Satanás man'an sichre Satanás niman ni ngüi, nî huin ruhuaj gata sisj hué gue Satanás unun' nga Satanás. Nî sî ga'ue gunucaj rian nicaj sun sichre da mánj.

27 Nî sisj rj sichre niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa nî un tsínj riqui sisj gu'ri ni tsínj nico' ni é re' sichre niman ni ngüi, ruhua á re' únj. Hué dan nî digyán ni sí' sisj nitaj si hua njca ruhua ni é re' mánj. 28 Sanj sisj hua yya rj sichre niman ni ngüi, 'yaj Espiritu Santo, ngaa nî huin ruhuaj gata sisj ga'na' guisij si gu'nicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj.

29 'Sj ga'ue gatu 'ngo tsínj tu chruhua ducua' 'ngo tsínj nucaj, gu'yaj tu sij si'yaj sí' mánj. Sanj hua sini numi tsínj daj tsínj si'yaj, ngaa nî ga'ue gu'yaj tu sij si'yaj sí'.

30 'Ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, nî unun' ni sij ngāj. Ni tsínj nitaj si naran'

strigo ngāj, nî re'ej ni sij strigo. Nî 'yaj ni sij sisj na'ue gu'nico' ni ngüi man'anj. 31 Hué dan nî atā gunun ni é re' sisj ga'ue gu'nicaj Yan'anj niman nico xi'i daran' gaquin' 'yaj ni ngüi nga daran' nuguan' quij a'mi ni sij. Sanj daran' ni ngüi a'mi quij xi'i Espiritu Santo, nî sî ga'ue gu'nicaj Yan'anj niman nico xi'i ni sij mánj. 32 Ga'ue gu'nicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'i ni ngüi a'mi quij rian da'nj ni ngüi huin man'anj. Sanj sî ga'ue gu'nicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'i ni ngüi a'mi quij xi'i Espiritu Santo mánj. Nî xungüi nan nga xungüi ga'na', nî sî gu'nicaj Yan'anj niman nico xi'i ni sij mánj.

33 'Sisj sa' 'ngo chrun daj, gui'yaj á re', nî gayu chruj sa' chraj. Sanj sisj xi'i 'ngo chrun daj, gu'yaj á re', nî sî gayu chruj sa' chraj nej mánj. Daj si ni'i né' sisj digyán chruj daj daj hua chrun ayu chruj daj.

34 Da'nj xucuáj huin a ni é re'. Daj ga'ue ga'mi ni é re' nuguan' sa' nî man'an ni é re' huin quij únj. Daj si du'ua ni ngüi a'mi nga nuguan' nun chruhua niman ni sij. 35 Ngā tsínj sa', nî a'mi sij ni nuguan' sa'. Daj si hua sa' niman sij. Nî tsínj quij hua, nî a'mi sij ni nuguan' quij. Daj si quij hua niman sij aj. 36 Nî atā gunun a ni é re' sisj daran' ni é re' naga'ui' cuenta nga daran' ni nuguan' nitaj si ni'yanj rian Yan'anj güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. 37 Nî gataj Yan'anj sisj sa' ni é re' asj da'ui ni é re' gaquin' xi'i ni nuguan' ga'mi ni é re' guimán ni é re' xungüi nan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La generación perversa demanda señal

38 Hué dan nî gataj go'ngo ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—Huin ruhua únj gu'ni'i únj gu'yaj re' 'ngo si sa' nga si-fuerzá re'. —Daj gataj ni sij.

39 Ngaa nî gataj Jesús:

—Huin ruhua ni tsínj xi'i gu'ni'i ni sij sisj gu'yá 'ngo si sa' nga si-fuerzāj aj. Daj si duna ni sij Yan'anj. Sanj sî gu'yá 'ngo si sa' nga si-fuerzāj gu'ni'i ni sij mánj. Urin si guiran' tsínj gu'naj Jonás huin si gu'ni'i ni sij. Nî huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. 40 Nî daj rún' gunun Jonás hua'nij güi hua'nij yan' riqui xucuaj xxi, nî da'nga' daj gu'nij da'nj ni ngüi hua'nij güi hua'nij yan' riqui yo'ój.

41 Nî güi ganahuij xungüi ngaa nagui'yaj Yan'anj xi'i si-gaquin' ni ngüi, nî ganiquin' ni tsínj guimán xuman' Nínive nga ni tsínj man acuan'. Nî gataj ni tsínj daj sisj da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xi'i si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Nî yu'uj nan niquin' 'ngo tsínj huin achij daj

nga Jonás. ⁴² Nj ngaa guisij güi guj'yaj yya Yan'anj nga ni gaquin', nj ganiquin' reina 'na' ne' Sur gataj ún' sisj da' ui ni ngüi man yyaj gaquin'. Nj gahuin ni sij castigo nej. Daj si ga'na' ún' da' xi'í nün' xungüi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Nj chrun sí' si-nuguan' Yan'anj anj. Sanj huin achij man'anj daj nga Salomón rian ni é re'.

El espíritu inmundo que vuelve

⁴³ Nj ngaa gahui 'ngo nané xj'i niman 'ngo tsínj daj, nj chéj nané xj'i daj 'ngo yu'uj hua naco nano' nané daj nj a naran ruhuaj. Sanj nun nari' nané daj rian naran ruhuaj. ⁴⁴ Ngaa nj: "Nanicaj ruhua' yünj ducuaj rian gahui", ataj nané daj. Nj ngaa nanicaj nané daj, nj nari' nané 'ngo hue' hua ní'nj. Nj hua naca' nej. Nj nagui'yaj sa' nej hue' daj. Nj da'nga' daj rún' huin hue' daj hué daj huin niman tsínj daj. ⁴⁵ Ngaa nj gan'anj nané daj nana'-ó' ango ichij nané quij hua daj nga man'an nané. Nj daran' ni nané daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yün. Nj gujran' sij nico sayun daj nga si guiran' sij asij sini yan. Nj hué daj gahuin nga ni ngüi quij man yyaj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj digyan ley nga ni tsínj fariseo.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Nj ngaa hua gué a'mi Jesús rian ni ngüi, nj niquin' nni sij nga ni jnánj sij ne' chrej xé' hue' daj. Nj gataj ni sij sisj huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga sí'. ⁴⁷ Nj ganata' 'ngo tsínj daj rian Jesús:

—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uij niquin' ne' chrej xé' huin ruhua anin' sij ga'mi anin' sij nga re'. —Daj gataj sí' rian Jesús.

⁴⁸ Sanj gataj Jesús gunun tsínj daj.

—Nj un ngüi xana huin nní rian man'anj, ruhua re' únj. Nj un tsínj huin jnán rian man'anj, ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa nj digyan sij ra'a sij ne' man' ni tsínj nico' sij, nj gataj sij:

—Hué nní nga ni jnán huin ni tsínj man nan. ⁵⁰ Daj si un tsínj dagahuin si aran' ruhua chré nne xata', nj hué ni sij huin jnán nga xica'uí nej, nní nej aj. —Daj gataj Jesús.

13

Parábola del sembrador

¹ Ngaa nj güi daj nj gahui Jesús hue' daj gan'anj gane sij du'ua laguna xachij. ² Nj ganahuin yu' nico ni ngüi rian sij. Ngaa nj gatúj sij chruhua 'ngo rió chéj rian nnee gan'anj gane sij. Nj niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj. ³ Nj nani sij ga'j cuento digyan sij rian ni ngüi. Nj gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj gan'anj dagaman' can. ⁴ Nj ngaa dagaman' sij, nj guinij doj can daj chruhua chrej aj. Nj ga'na' gué xataj, nj xa xú' can daj. ⁵ Nj guinij doj can rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój nün. Nj chira' yoó can daj. Daj si nitaj si hua nico yo'ój rian yej daj. ⁶ Sanj ngaa gahui güi gurununj, nj gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siü. Nj ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ Nj gayu doj can scanij tanj. Nj gachrij yoó tanj. Hué dan nj gané coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ Nj gayu doj can ango yo'ój sa'. Nj gayu sa' can. Nj 'ngo coj gahui 'ngo ciento can. Nj ango coj gahui hua'nij xia can. Nj ángo coj gahui co chi' can daj.

⁹ 'Sisj nün chraqüj re', nj gunun re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Propósito de las parábolas

¹⁰ Hué dan nj gahuin nchrun' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Nj nachínj snan'anj ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin huin nj naní re' cuento digyan re' rian ni ngüi únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sisj guini'i ni é re' daj hua ni nuguan' huí rian nicaj sun Yan'anj. Sanj nun digyan Yan'anj nuguan' daj rian ango ni sij. ¹² Daj si tsínj unun, nj ga'ui' nico Yan'anj rian sí'. Nj guini'i nico sí'. Sanj tsínj nitaj si unun, nj ga'ne Yan'anj doj si unun sí'. ¹³ Xi'í daj nj nanij 'ngo cuento digyan rian ni ngüi. Ngaa nj guini'yaj ni sij. Sanj nun guini'i ni sij. Nj gunun ni sij. Sanj na'ue xacaj ni sij cuenta. ¹⁴ Nj hué daj gahuin yya si ga'mi tsínj gu'naj Isaiás tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, 'yaj ni sij. Daj si gataj sí': Gunun chraqüj ni é re'.

Sanj sj gara da'nga' ruhua ni é re' manj.

Guini'yaj ni é re'.

Sanj sj guini'i ni é re' manj.

¹⁵ Daj si tsj niman ni ngüi nan.

Nj hua ránj chraqüj ni sij.

Nj adin rian ni sij nej.

Ngaa nj sj ga'ue gujxiguin, guj'yaj ni sij manj.

Nj sj ga'ue gunun ni sij nej manj.

Nj sj ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij manj.

Nj sj ga'ue nanicaj ni sij ga'na' ni sij riánj sisj ganahuin ni sij, guj'yá manj.

Hué daj gataj Yan'anj ga'mi Isaiás asij ná.

¹⁶ 'Sanj hua xi'í si gahuin niá' ruhua ni é re'. Daj si ni'i rian ni é re'. Nj unun chraqüj ni é re' nej. ¹⁷ Nj xanga' atá gunun ni é re' sisj asij ná, nj nün' ruhua gahuin ruhua nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga nico ni tsínj hua sa' niman guini'i ni sij daj rún' ni'i ni é re'. Sanj nun guini'i ni sij manj. Nj gahuin ruhua ni sij

gunun ni sij si unun ni é re' saj. Sanj sij gunun ni sij mánj.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹⁸ Ngaa nj gunun ni é re' un sin huin ruhua cuento daj gata. ¹⁹ Ngaa na'ue gara da'nga' sa' ruhua 'ngo tsínj daj gunun sij nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj, nj 'na' sichre. Nj ganaxun sichre nuguan' sa' gunun sij. Nj daj rún' huin çan guinij du'ua chrej, nj da'nga' daj huin tsínj daj. ²⁰ Nj daj rún' huin çan guinij scanij yo'ój yej, nj hué daj huin tsínj gunun si-nuguan' Yan'anj. Nj 'ngo hora nahuin ra'a sij nuguan' daj. Nj gahuin niç' ruhua sij. ²¹ Sanj 'yaj sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. Nj ngaa ga'na' 'ngo sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'anj, ngaa nj na sij si-chrej Yan'anj. ²² Nj çan guinij scanij tanj daj, nj da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. Sanj huin ruhua sij gujri' sij rasun man ruhua xungüi nan. Nj digya' yun'unj san'anj sij si nahuij ruhua sij gahuin xuru'ue sij. Nj guere' nuguan' sa' man chruhua niman sij. Nj nitaj si 'yaj sa' sij ga mánj. ²³ Nj çan guinij rian yo'ój sa', nj da'nga' daj huin ango tsínj unun nuguan' sa'. Nj raj da'nga' ruhua sij nuguan' daj. Nj 'yaj sa' sij. Nj 'yaj 'ngo tsínj daj daj rún' 'yaj 'ngo coj ngaa ayu 'ngo ciento çan. Hué daj 'yaj ni tsínj unun sa' si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Parábola del trigo y la cizaña

²⁴ Hué dan nj nani Jesús ango cuento digyan sij rian ni sí'. Nj gataj sij:

—Rún' huin 'ngo tsínj dagaman' çan sa' rian do'ój sij, da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ²⁵ Sanj ngaa atoj daran' ni sij, nj guisij 'ngo tsínj unun' nga tsínj daj dagaman' sí' çan xi'í riqui yo'ój daj, nj gan'anj sí'. ²⁶ Nj ngaa gachij strigo, nj gani ca chraj. Nj hué daj gurugüi' ango coj nitaj si hua sa' scanij strigo daj. ²⁷ Hué dan nj gan'anj gataj ni tsínj 'yaj sun rian tsínj do'oj. Nj gataj ni sij: “Señor, sisi hua sa' dagaman' re' rian do'ój re', nj nj a 'na' coj xi'í nan únj.” Daj gataj ni sij. ²⁸ Ngaa nj: “Gui'yaj 'ngo tsínj unun' ngaj”, ataj tsínj do'oj gunun ni sij. Ngaa nj nachínj snan'anj ni tsínj 'yaj sun rian sí': “Ruhua re' sisi gan'anj únj gorocoj únj coj xi'í daj ni’”, ataj ni sí'. ²⁹ Sanj gataj tsínj do'oj daj: “Sj ga'ue gorocoj a ni é re' coj xi'í daj nun sa' nun hué daj gorocoj a ni é re' strigo nej. ³⁰ Sanj sa' huin sisi duna acuan' án re' si da gachij nuguan'anj, ngaa nj ga'ni ni tsínj 'yaj sun gan'anj naran' sini ni sij coj xi'í daj. Ngaa nj numi ni sij rumi coj daj ga'nij ni sij rian yan'an gaca-á'. Asj nj nara sa' ni sij strigo chruhua si-gurüj nánj”, ataj tsínj

do'oj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Parábola de la semilla de mostaza

³¹ Nj hué daj ganani Jesús ango cuento rian ni sij. Nj gataj sij:

—Daj rún' hua çan cuej nasa ngaa dagaman' 'ngo tsínj daj rian do'ój sij, nj da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. ³² Nj hué çan daj huin çan le nne nga ango ni çan. Sanj ngaa gachi, nj gahuin xacanj daj nga ango ni coj. Nj daj rún' huin chrun mán rian yo'ój huin-in'. Nj 'na' ni xataj 'yaj xú' si-gaca' xú' chra coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la levadura

³³ Nj hué daj nani Jesús ango cuento. Nj gataj sij:

—Daj rún' hua levadura, nj hué daj hua rian nicaj sun Yan'anj xata'. Nj jnachej hué 'ngo yun'unj xana daj levadura scanij hua'nij rio nun chru harina sisi nahuin nico quinj gui'yaj levadura daj. —Daj gataj Jesús digyan sij daj gaxa'ni si-nuguan' sij chruhua xungüi nan.

El uso que Jesús hace de las parábolas

³⁴ Nj xi'í cuento ga'mi Jesús daran' ni nuguan' nan rian ni ngüi. Nj maan ninanj cuento nani Jesús rian ni ngüi. ³⁵ Nj hué naanj ga'mi Jesús sisi gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj sí': Nantaj cuento rian ni ngüi. Nj digyanj nuguan' guixij hué Yan'anj asj ngaa gaxi'í xungüi nan. Daj gataj tsínj daj.

Jesús explica la parábola de la cizaña

³⁶ Ngaa nj gana'nij Jesús nan' ni ngüi. Nj gatúj sij chruhua hue'. Nj gahuin nichrun' ni tsínj nico' sij. Nj gataj ni sí' rian sij:

—Digyan re' rian ni únj xi'í cuento coj xi'í xira' riqui yo'ój daj gunun únj anj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Tsínj dagaman' çan sa' daj, nj hué sij huin da'nj ni ngüi huin man'anj anj. ³⁸ Nj yo'ój daj huin xungüi. Nj çan sa' daj huin ni ngüi gane rian nicaj sun Yan'anj. Nj çan xi'í daj huin ni ngüi nicaj dugüi' nga sichre. ³⁹ Nj tsínj unun' nga tsínj do'oj daj hué sij huin sichre dagaman' çan xi'í daj rian yo'ój. Nj daj rún' gui'yaj ni sij ngaa ganaran' ni sij, nj da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi nan. Nj ni tsínj ganaran' daj huin ni ángel. ⁴⁰ Nj daj rún' gahuin ngaa ganaran' ni sij coj xi'í daj ga'nij ni sij rian yan'an gaca-á', nj da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi. ⁴¹ Hué huin da'nj ni ngüi aj. Nj ga'ni ni ángel gan'anj naran' daran' ni tsínj digyan nuguan' quij rian ni ngüi nico' man'anj. Nj da'nga' daj gui'yaj

ni ángel nga daran' ni tsínj gui'yaj gaquin'. Nj guiri ni ángel daran' ni sij ne' chrej xe' rian nicaj súnj anj. ⁴² Ngaa nj ga'nij ni ángel ni tsínj xi'i daj rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij aj. Nj da xaruj yan' ni sij nej. ⁴³ Ngaa nj ni tsínj hua sa', nj guixiguin ni sij daj rún' xiguin güi gane ni sij rian nicaj sun chrej ni sij.

'Hué dan nj sisi nun chraqúj re', nj gunun re' nej aj.

El tesoro escondido

⁴⁴ 'Ni daj rún' hua 'ngo rasun sa' nún' ruhua ngaa garij huí ni ngüi riqui yo'ój daj hua rian nicaj sun Yan'anj anj. Nj ganari' 'ngo tsínj rasun sa' daj. Nj gahuin niá' ruhua sij ganari' sij rasun sa' daj. Nj nanicaj sij garij huí sij yu'uj daj. Nj gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Nj guiránj sij yo'ój daj.

La perla de gran precio

⁴⁵ 'Ni daj rún' hua 'ngo tsínj du'uej rasun, nj da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nana'ui' tsínj daj 'ngo yej sa' huin perla. ⁴⁶ Nj ngaa nari' sij 'ngo yej perla du'ue nún' ruhua daj, ngaa nj gan'anj sij gudu'uej sij daran' ni rasun man rian sij. Nj guiránj sij yej perla daj.

La red

⁴⁷ 'Ni daj rún' hua 'ngo nnánj ga'nij ni sij chruhua nnee ngaa da'a ni sij daran' rian xucua, nj da'nga' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. ⁴⁸ Nj ngaa gara nnánj daj, nj guiri ni sij du'ua nnee. Nj gan'anj gane ni sij, nj ganacui ni sij xucua, hua sa'. Nj gara ni sij chruhua xuguti. Nj xucua nitaj si hua sa' guere' ni sij. ⁴⁹ Nj da'nga' daj gahuin ngaa ganahuij xungüi. Daj si guiri nini ni ángel ni ngüi xi'i scanij ni ngüi hua sa'. ⁵⁰ Nj ga'nij ni ángel ni ngüi xi'i daj rian gurúj yan'an rian gunun ni sij gaco ni sij. Nj da xaruj yan' ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sij:

—Gunun ni é re' daran' ni nuguan' nan ga'mi ní'. —Gataj Jesús.

Ngaa nj gataj ni sij:

—Gunun ni únj. Señor. —Gataj ni sij.

⁵² Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj ngaa digui'yun 'ngo tsínj digyán si-ley Yan'anj daj hua rian nicaj sun Yan'anj, nj 'yaj sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ducua. Nj rian hua nara sa' sij si'yaj sij, nj ga'ue guiri sij ni rasun naca, asj ni rasun guimán asj ná. —Daj gataj Jesús.

Jesús en Nazaret

⁵³ Nj ngaa ganahuij ganani Jesús ni cuento digyán sij rian ni ngüi, ngaa nj

gahui sij yu'uj daj. ⁵⁴ Nj nan' sij xánj sij. Nj digyán sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa nj gan'anj ruhua ni tsínj daj. Nj gataj ni sij:

—Nj a gahuin chrun tsínj daj daran' nuguan' a'mi sij únj. Nj daj ga'ue gui'yaj sij si sa' 'na' rian Yan'anj únj. ⁵⁵ Sé da'nij tsínj acoj chrun huin sij, nj huin du'ua sij daj ní'. Nj hué nni sij huin María nej aj. Nj hué ni jnánj sij huin Jacobo nga José nej, Simón nej, Judas nej aj. ⁵⁶ Nj nne ni xica'uij sij scanij né' aj. Nj a ga'na' ni nuguan' daj gahuin chrun sij, nj huin du'ua sij daj nej únj. —Daj gataj ni tsínj daj xi'í Jesús.

⁵⁷ Xi'í daj nj gahuin naco ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nun yan'anj ni ngüi ni'yaj ni sij 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sí'. Sanj ngaa nasij sí' xánj sí' rian man ni dugüi' sí', nj nitaj si a'mi sa' ni dugüi' sí' ni'yaj ni sij sí' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁸ Nj nitaj si gui'yaj Jesús nico si sa' nga si-fuerza sij yu'uj daj. Daj si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'.

14

Muerte de Juan el Bautista

¹ Nj ngaa daj gunun gobernado gu'naj Herodes xi'í nuguan' ga'mi ni ngüi xi'í Jesús. ² Ngaa nj gataj sij gunun ni tsínj 'yaj sun rian sij:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ni niman ganahuin sij Jesús aj. Xi'í daj nj nucua' sij 'yaj sij si sa' nga si-fuerza sij, ruhuaj aj.

³ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gunumi ni sij cadena, nj gari ni sij ducuaga' sí'. Da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin unj nica jnánj sij Felipe. ⁴ Nj hua gataj Juan gunun Herodes sisi sj ga'ue xacaj sij xaco' sij gahuin nica sij manj. ⁵ Nj huin ruhua Herodes dagahui' sij Juan. Sanj xu'ui' sij rian ni ngüi aj. Daj si daran' ni ngüi gani ruhua sisi Juan huin 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Sanj ngaa gahuin gui'yanj ganasij yo' ga'nga Herodes, nj gahuin gui'yanj, gui'yaj sij. Nj guiran'anj da'nj xana Herodías rian daran' ni tsínj man nga Herodes. Nj garan' ruhua Herodes ni'yaj sij ún'. ⁷ Nj guta' nca yya sij rian ún' sisi un rasun garan' ruhua ún' gachinj ún' rian sij, nj ga'ui' sij rian ún'. ⁸ Nj hua ga'ui' nni ún' 'ngo chrej daj ga'mi ún' rian sij. Ngaa nj gataj ún' gunun Herodes:

—Ruhuaj sisi riqui re' 'ngo go'o nun chra Juan tsínj duguata' nnee riánj. —Daj gataj ún' gunun Herodes, gui'yaj nni ún'.

⁹ Ngaa n̄ ducu nani ruhua rey Herodes. San̄j r̄ian hua guta' n̄ica yya sij r̄ian yun'unj x̄ana daj ngaa mán ni tsínj nga sij r̄ian mesa, n̄i ga'nin' sij sun s̄is̄i ga'ui' ni sij chr̄a Juan r̄ian ún'. ¹⁰ N̄i ga'n̄ij sij tsínj gan'anj ga'n̄ij chr̄a Juan chruhua ducuaga'. ¹¹ As̄ij n̄i nicaj s̄i' 'ngo go'o n̄un chr̄a Juan ga'na' s̄i' ga'ui' s̄i' r̄ian yun'unj x̄ana da aj. N̄i naga'ui' ún' ra'a n̄ni ún'.

¹² Ngaa n̄i ga'na' ni tsínj nico' Juan. N̄i nicaj ni sij n̄iman daj gan'anj gachin' ni sij. N̄i da' s̄ij daj gan'anj ni sij nata' ni sij r̄ian Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹³ N̄i ngaa gunun Jesús nuguan' daj, n̄i gatúj sij chruhua 'ngo rió chéj r̄ian nnee. N̄i gahui sij yu'uj daj gan'anj sij 'ngo yu'uj hua n̄ini huin quij qui'yanj ñaco. N̄i ngaa gunun ni ngüi si gan'anj Jesús, n̄i gahui ni sij xánj ni sij. N̄i guinico' ni sij gachéj ñacoj ni sij. ¹⁴ N̄i ngaa nanij Jesús chruhua rió daj, n̄i guini'i sij mán nico ni ngüi aj. N̄i gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni s̄i'. N̄i ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ¹⁵ N̄i ngaa guin̄i, n̄i ga'na' ni tsínj nico' Jesús. N̄i gataj ni sij gunun s̄i':

—Yu'uj nan hua ní'n̄ij nitaj ni ngüi mán mánj. N̄i guis̄ij gahuin di'n̄i. Ngaa n̄i gana'n̄ij re' ni ngüi gan'anj ni s̄i' ni xuman' daj s̄is̄i guir̄an ni s̄i' si x̄a ni s̄i'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nitaj xi'í si gan'anj ni sij. Ga'ui' ni é re' si x̄a ni sij nan nánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Ngaa n̄i:

—Maan si nicaj únj un'un' chrachrúnj nga hūj gūe xucuaj. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa n̄i:

—N̄icaj ni é re' ga'na' ni é re' nan anj. —Gataj Jesús.

¹⁹ Hué dan n̄i ga'nin' Jesús sun s̄is̄i gan'anj gane ni ngüi r̄ian chin'. Ngaa n̄i guida'a sij un'un' chrachrúnj daj nga hūj xucuaj. N̄i ni'yaj sij xata'. N̄i naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. N̄i naga'ui' ni sij ra'a ni ngüi daj. ²⁰ N̄i xa daran' ni sij. N̄i gara ran riqui ni sij. Ngaa n̄i ganacaj ni sij si xitin' gunáj nara ni sij chruhua xuhuj xuguti. ²¹ N̄i guis̄ij 'ngo si un'un' mí ni tsínj xa daj. N̄i nini huin ni yun'unj x̄ana nga ni tsin'.

Jesús anda sobre el mar

²² Hué dan n̄i gui'yaj Jesús s̄is̄i gatú ni tsínj nico' sij chruhua rió chéj r̄ian nnee gachin sini ni sij anéj chrej du'ua laguna x̄achij daj. N̄i guna s̄i'. N̄i gana'n̄ij s̄i' ni ngüi ñan' ni sij xánj sij. ²³ N̄i ngaa guis̄ij na'n̄ij s̄i' ñan' ni sij, ngaa n̄i gahui urin s̄i' chr̄a 'ngo quij. N̄i gan'anj s̄i' gachin̄j jni'yaj

s̄i' r̄ian Yan'anj. N̄i ngaa guin̄i, n̄i nne urin Jesús yu'uj daj.

²⁴ N̄i huaj guis̄ij rió daj da ñani laguna x̄achij. N̄i naxuman nnee, n̄i xitin̄j rió daj, gui'yaj nnee. Daj si ahui nane. N̄i a'uij r̄ian ni sij. ²⁵ N̄i ngaa ruhua guerenga', n̄i gan'anj Jesús gachéj sij r̄ian nnee huaj sij nari' dugüi' sij nga ni tsínj daj. ²⁶ N̄i ngaa guini'i ni tsínj nico' sij chéj sij huaj sij r̄ian nnee, n̄i guxu'ui' n̄in' ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hué 'ngo sta'naj huin. —Daj gataj ni sij guini'i ni sij Jesús.

N̄i gaguáj ni sij si guxu'ui' sij.

²⁷ San̄j hora ga'mi Jesús r̄ian ni sij. N̄i gataj sij:

—Ga nucuaj niman ni é re' aj. Yünj huin nánj. S̄j guxu'ui' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁸ Ngaa n̄i gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, s̄is̄i hué man'an re' 'na', as̄ij n̄i ga'n̄ij re' gan'an gaché r̄ian nnee. Ngaa n̄i guis̄i r̄ian niquín' re'. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Ngaa n̄i:

—Gahua' re'. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄i gananij Pedro chruhua rió daj. N̄i gachéj sij r̄ian nnee s̄is̄i gan'anj sij r̄ian niquín' Jesús. ³⁰ San̄j ngaa guini'i sij s̄is̄i ahui n̄in' ruhua nane, n̄i guxu'ui' sij si gan'anj sij. N̄i ñanaj huaj naga' sij chruhua nnee. Ngaa n̄i gaguáj sij. N̄i gataj sij:

—Señor, ñacaj re' man'anj anj. —Daj gataj Pedro.

³¹ Ngaa n̄i 'ngo hora guida'a Jesús ra'a Pedro. N̄i gataj sij gunun s̄i':

—Tsínj na'ue guxuman s̄a' ruhua ni'yaj man'anj huin re' aj. N̄i un sin huin n̄i gahuin hūj n̄iman re' únj. —Daj gataj Jesús r̄ian s̄i'.

³² N̄i ngaa gahui nungüej sij chruhua rió, n̄i ganiquín' nane. ³³ Ngaa n̄i ga'na' ni tsínj man chruhua rió daj. N̄i ganiquín' ráj ñacoj ni sij r̄ian Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Xanga' n̄i hué re' huin da'n̄ij Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij r̄ian Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ N̄i ngaa guis̄ij ni sij anéj du'ua laguna x̄achij daj, n̄i guxuman ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Genesaret. ³⁵ N̄i ngaa ganani'i ni tsínj man yu'uj daj Jesús, n̄i ga'n̄ij ni sij nuguan' ganicaj 'ngo gūe yu'uj daj. Hué dan n̄i nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga'na' ni sij r̄ian Jesús. ³⁶ N̄i gachin̄j jni'yaj ni sij s̄is̄i ga'uej s̄i', n̄i ganun ni sij hué du'ua si-gan' s̄i'. N̄i ganahuin daran' ni ngüi ganun si-gan' s̄i'.

15

Lo que contamina al hombre

¹ Hué dan n̄i ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley nne xuman' Jerusalén, n̄i ga'na'

ni sij rian Jesús. Nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

² —Nj un sin huin nj na'ue dagahuin ni tsínj nico' rucu re' si-dycuanj ni xi únj únj. Daj si nun nãnia' ni sij ngaa xa ni sij chra. —Daj gataj ni sí'.

³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un sin nj nun dagahuin ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' únj. Nj da'nga' daj 'yaj ni é re' xi'í si dagahuin ni é re' nga si-dycuanj man'an ni é re'.

⁴ Daj si gataj Yan'anj: “Guñun yan'anj re' chré re' nga nni re'. Nj un tsínj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, nj gahui' sij nánj.” Da'nga' daj ga'nin' Yan'anj sun rian né'.

⁵ Sanj ataj ni é re' sisi ga'ue gataj 'ngo tsínj daj gunun chrej sij nga nni sij: “Huin ruhuáj rjquij san'anj nan rian nungüej é re', sanj san'anj nicã nan huin ofrenda güenda Yan'anj anj.” Hué daj ataj ni é re'. Hué dan nj un tsínj gataj nuguan' nan, nj na'uej ruhua sij chracuij sij chrej sij nga nni sij. ⁶ Nj xi'í si-dycuanj ni é re', nj 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj.

⁷ 'Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Hua yya xanga' si-nuguan' xi né' Isaías ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij:

⁸ Nun yan'anj ni ngüi nan nga du'ua ni sij yünj anj.

Sanj nuni huin niman ni sij nánj.

⁹ Nitaj si ni'yanj si nico' ni sij yünj mánj. Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj.

Nj sé si digyán ni sij si-nuguan'anj mánj. Hué daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley.

¹⁰ Hué dan nj gaquínj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. Nj gataj sij:

—Gunun ni é re'. Nj gara da'nga' ruhua ni é re' nej aj. ¹¹ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsínj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. Sanj gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui du'ua sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa nj gahuin njchrun' ni tsínj nico' Jesús rian sij. Nj ganachínj snan'anj ni sí' man'an Jesús. Nj gataj ni sí':

—Ni'í re' sisi nun garan' ruhua ni tsínj fariseo nuguan' ga'mi re' daj ní'. —Daj gataj ni sí' gachínj snan'anj ni sí' Jesús.

¹³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Gorocoj chré daran' coj nun gunun chré nne xata'. Nj daj rún' hua ni coj nitaj si ni'yanj daj da'nga' daj hua ni tsínj daj.

¹⁴ Ga'nin' ruhua á re' nga ni sij. Daj si tsínj duri huin ni sij. Nj huin ni sij ni tsínj da'a ra'a ango ni tsínj duri. Nj sisi da'a 'ngo tsínj duri ra'a tsínj duri nga sij huaj nungüej sij, nj guñinj nungüej sij chruhua yu'uj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj gataj Pedro gunun Jesús:

—Gataj re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, nj gunun únj. —Daj gataj Pedro.

¹⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua gué na'ue gara da'nga' ruhua á re' ní'. ¹⁷ Ni'í sa' ni é re' sisi daran' rasun atuj chruhua du'ua 'ngo tsínj daj, nj achin-in' riqui sij. Hué dan nj ahui-í' ri'í sij. ¹⁸ Sanj ni nuguan' ahui du'ua 'ngo tsínj daj, nj 'na' ni nuguan' daj niman sij. Ngaa nj gahuin quij chruhua niman tsínj daj, 'yaj nuguan' quij ahui chruhua niman sij. ¹⁹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi: Ani quij ruhua ni sij. Nj dagahui' ni sij niman nej. Nj a'mi ni sij nga nica ango ni ngüi nej. Nj 'yaj squira' ni sij nga ango ngüi nej. Nj 'yaj tu ni sij nej. Nj uta' chre ni sij gaquin' ni dugüi' ni sij. Nj a'mi quij ni sij xi'í ni dugüi' ni sij. ²⁰ Nj hué ni nuguan' quij nan 'yaj sisi gahuin quij niman 'ngo tsínj daj. Sanj sé si xanga' sisi gahuin quij niman sij 'yaj si nitaj si naniã' sij ngaa xa sij chra. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La fe de la mujer cananea

²¹ Hué dan nj gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij rian ngaj xuman' Tiro nga xuman' Sidón. ²² Ngaa nj ga'na' 'ngo yun'unj xana nne estado Cananea. Nj gaguáj ún'. Nj gataj ún' gunun Jesús:

—Señor, ñani yaco ruhuá re' ni'yaj re' man'anj huin re' da'nij David. Daj si ran' da'ni xanáj sayun, 'yaj nane xi'í ni nün niman ún'. —Daj gataj ún'.

²³ Sanj nj a' 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun yun'unj xana da mánj. Ngaa nj gahuin njchrun' ni tsínj nico' Jesús. Nj gachínj jni'yaj ni sij rian sí'. Nj gataj ni sij:

—Gataj re' gunun yun'unj xana daj sisi gan'anj ún'. Daj si aguáj ún' nico' ún' rucu únj anj. —Daj gataj ni sij.

²⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Maan si ga'nij Yan'anj ga'naj rian ni tsínj israelita sisi huin ni sij daj rún' huin ni xachij ga ni'ya. —Daj gataj Jesús.

²⁵ Sanj ga'na' yun'unj xana daj ganiquin' ráj dajoj ún' rian Jesús. Nj gataj ún':

—Señor, chracuij re' man'anj. —Daj gataj ún'.

²⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chracrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nj gataj ún':

—Xanga' Señor. Sanj da' ni xuhue xa xú' ni daru chracrunj guinij du'ua mesa nne tsínj huin dánj xú'. —Daj gataj ún' gunun Jesús.

²⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xuman nico ruhuá re' ni'yáj re' man'anj. Xi'í daj nǐ daj rún' achínj re' riánj, nǐ hué daj gahuin. —Daj gataj Jesús. Nǐ hué hora daj ni ganahuin da'nǐj ún'.

Jesús sana a muchos

²⁹ Ngaa nǐ gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij. Nǐ guisǐj sij nǐchrun' du'ua laguna xachij gu'naj Galilea. Nǐ gahui sij chra'ngo quij gan'anj sij. Nǐ gan'anj gane sij. ³⁰ Ngaa nǐ gahuin nǐchrun' nico ni ngüj rian Jesús. Nǐ nicaj ni sij ni ngüj nare' dacó j nga ni ngüj duri nej, ni ngüj rá'yan' nej nga ango ni ngüj a'nan' nicaj ni sij ga'na' ni sij rian nne Jesús. Nǐ ganahuin ni sij, gui'yaj Jesús. ³¹ Xi'í daj nǐ gan'anj ruhua ni ngüj ga'na' daj guini'i ni sij sisǐ ga'ue ga'mi ni ngüj rá'yan'. Nǐ ganahuin ni ngüj yacuan nej. Nǐ ga'ue gache sa' ni ngüj nare' dacó j nej. Nǐ ga'ue naxiguin rian ni ngüj duri guini'yaj ni sij nej. Nǐ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nico' ni tsínj israelita.

Alimentación de los cuatro mil

³² Ngaa nǐ gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Nǐ gataj sij:

—Nahuin 'ǐ ruhuáj ni'yá daran' ni ngüj man nan. Daj si sij hua'nǐj güi mán ni sij ngáj aj. Nǐ nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij mánj. Nǐ nitaj si huin ruhuáj na'ni ni sij nan' ni sij ngaa nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij si guinichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej si ruhuaj aj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nǐ gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Nǐ a guiran únj chrachrúnj gunuman riqui daran' ni ngüj nan 'ngó yu'uj quij quí'yanj naço únj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

³⁴ Ngaa nǐ gataj Jesús:

—Nǐ undaj chrachrúnj nicaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

—Ichij chrachrúnj nicaj únj. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa nǐ ga'nin' Jesús sun sisǐ gan'anj gane ni ngüj rian yo'ój. ³⁶ Nǐ guida'a sij ichij chrachrúnj nga doj xucuaj daj ra'a sij. Nǐ nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nǐ gura' da'aj sij chrachrúnj daj nga xucuaj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij. Nǐ da'nga' ni sí' ra'a ni ngüj man anj. ³⁷ Nǐ xa daran' ni sij. Nǐ gara ran riqui ni sij. Nǐ gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunáj aj. ³⁸ Nǐ guisǐj gan'anj mí ni tsínj xa daj. Nǐ nini huin ni yun'unj xana nga ni tsin'. ³⁹ Ngaa nǐ na'nǐj Jesús nan' ni ngüj. Nǐ gahui sij chruhua 'ngó rió chéj rian nnee. Nǐ guisǐj sij 'ngó yu'uj gu'naj Magdala.

16

La demanda de una señal

¹ Ngaa nǐ ga'na' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo rian Jesús si huin ruhua ni

sij guí'yaj ni sij 'ngó xi' gatú Jesús nga si-nuguan' sí'. Nǐ gachínj ni sij sisǐ guí'yaj Jesús 'ngó si sa' na' rian Yan'anj dígyán sij sisǐ 'na' sij rian Yan'anj. ² Sanǐ gataj Jesús:

—Ataj ni é re' ngaa guini: “Guixiguin sa' a'yoj. Daj si hua mare xata'”, ataj ni é re'. ³ Nǐ ne' nǐgan' ataj ni é re': “Gaman', nǐ gahui nane. Daj si hua mare xata'. Nǐ nachej nga xata'”, ataj ni é re'. Tsinj dígya' yun'unj huin ni é re'. Ni'i ni é re' daj hua xata'. Sanǐ na'uej ruhua ni é re' gunun ni é re' si dígyán Yan'anj rian ni é re' xi'í si daj hua chruhua xungüi ni güi nan.

⁴ 'Huin ruhua ni ngüj xi'í man acuan' guini'i ni sij 'ngó si sa' 'na' rian Yan'anj. Sanǐ sǐ gui'ya' 'ngó si sa' guini'i ni é re' mánj. Maan si guini'i ni é re' sisǐ guiran'anj daj rún' guiran' tsínj gu'naj Jonás asǐj ná. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nǐ dunáj Jesús ni sij. Nǐ gan'anj sí'.

La levadura de los fariseos

⁵ Nǐ ngaa guisǐj ni tsínj nico' Jesús anéj chrej du'ua laguna xachij daj, nǐ xacaj ni sij cuenta sisǐ guini'yun ruhua ni sij guinicaj ni sij chrachrúnj. ⁶ Ngaa nǐ gataj Jesús gunun ni sij:

—Ga cuidado ni é re' nga man'an án re'. Nǐ guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo. —Daj gataj Jesús.

⁷ Nǐ ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij sisǐ da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj ni sij ga'na' ni sij.

⁸ Sanǐ unun Jesús si gani ruhua ni sij. Nǐ gataj sí':

—Doj huin si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj nánj. Nǐ un sin huin nǐ ani ruhua ni é re' sisǐ nitaj chrachrúnj nicaj ni é re' ga'na' á re' únj. ⁹ Hua gué na'ue gunun ni é re' ga'. Nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í un'un' chrachrúnj xa un'un' mí ni tsínj daj. Nǐ nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti nara ni é re' dasu gunáj daj. ¹⁰ Nǐ nitaj si nun ruhua ni é re' xi'í ichij chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsínj daj. Nǐ hué daj nitaj si nun ruhua ni é re' undaj xuguti ganara ni é re' dasu gunáj. ¹¹ Nǐ un sin huin nǐ na'ue gara da'nga' ruhua ni é re' sisǐ nitaj si a'mí xi'í chrachrúnj únj. Maan si a'mí sisǐ ga' cuidado ni é re' nga si guiran' ni é re', gui'yaj si-levadura ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Hué dan nǐ gara da'nga' ruhua ni sij sisǐ nun ga'mi Jesús xi'í levadura 'nj chrachrúnj. Maan si na'uej ruhua sí' sisǐ dígya' yun'unj si-nuguan' ni tsínj fariseo nga ni tsínj saduceo ni sij.

La confesión de Pedro

¹³ Nj' ngaa huaj gahuin nj'chrun' Jesús xuman' Cesarea de Filipino, nj' gachinj' snan'anj' sij ni tsínj' nico' sij. Nj' gataj sij rian ni sí':

—Huéj huin da'nj' ni ngüj' aj. Nj' un tsínj' huinj' ataj ni ngüj', ruhua ni é re' únj'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ Ngaa nj' gataj ni sij:

—Ataj da'aj ni ngüj' sisi hué re' huin Juan tsínj' duguata' nnee. Nj' ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj' gu'naj Elías. Nj' ataj ango ni sij sisi hué re' huin tsínj' gu'naj Jeremías, asj' ango tsínj' ga'mi si-nuguan' Yan'anj' asj' hua ná. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nj':

—Nj' un tsínj' huinj' ruhua man'an ni é re' únj'. —Gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj' gataj Simón Pedro gunun Jesús:

—Hué re' huin Cristo da'nj' Yan'anj' hua nj'na' aj. —Daj gataj Pedro.

¹⁷ Ngaa nj' gataj Jesús:

—Hua 'ueé rián re' Simón huin re' da'nj' Jonás si 'ngo tsínj' nitaj digyán nuguan' nan rián re' mánj'. Sanj' urin chrē nne xata' huin si digyán nuguan' nan rián re' nánj'. ¹⁸ Nj' atá gunun re' sij' sō' gu'naj Pedro xi'í si daj rún' huin hue' ngaj xi'í hue' huin re'. Nj' daj rún' 'yaj ni sij une' ni sij hue' xiráj huej, nj' da'nga' daj gune' man'anj' ni tsínj' nico' man'anj' rian huej daj. Nj' a doj s' ga'ue guj'yaj gana daran' si-fuerza ni sichre rian ni tsínj' da ga' mánj'. ¹⁹ Nj' riqüj' llave guñicaj re' rian nicaj sun Yan'anj'. Nj' sisi gué re' 'ngo nuguan' chruhua xungüj', nj' da'nga' daj gué Yan'anj' nuguan' daj ne' xata' nej aj. Nj' sisi nitaj si gué re' 'ngo nuguan' chruhua xungüj', nj' da'nga' daj nitaj si gué Yan'anj' nuguan' daj ne' xata' nej mánj'. —Daj gataj Jesús rian Pedro.

²⁰ Ngaa nj' ga'nin' Jesús sun rian ni tsínj' nico' sij sisi s' nata' ni sí' rian a 'ngo ni ngüj' sisi hué sij huin Cristo.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Hué dan nj' asj' güi daj, nj' gaxi' i Jesús gataj snan'anj' sij rian ni tsínj' nico' sij sisi hua njan gan'anj' sij xuman' Jerusalén guñiran' nico sij sayun, guj'yaj ni tsínj' huin achij nga ni chrej huin rian nej nga ni tsínj' digyán ley nej. Nj' dagahui' ni sí' man'an sij. Sanj' xiráj huaj'nij güi, nj' gana'nij sij. —Daj gataj Jesús xi'í man'an sij.

²² Ngaa nj' nicaj Pedro Jesús gan'anj' anéj sij doj. Nj' gaxi' i sij chran' sij sí'. Nj' gataj sij:

—Gahuin 'i ruhuá re' nj'yaj re' man'an re'. Nj' a 'ngo güi s' guiran' re' daj, Señor. —Daj gataj Pedro.

²³ Sanj' nanicaj Jesús gataj sij gunun Pedro:

—Guxun re' man'an re' riánj, Satanás. Daj si hué re' huin 'ngo si naránj chrej

huaj man'anj. Nj' nitaj si huin ruhuá re' rún' huin ruhua Yan'anj' mánj. Rún' huin ruhua ni ngüj' huin ruhuá re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

²⁴ Hué dan nj' gataj Jesús gunun ni tsínj' nico' sij:

—Sisj' hua 'ngo tsínj' ruhua nj'co' yünj, ngaa nj' dunaj tsínj' daj si-chrej man'an sij. Ngaa sij nj' gata sij rugutsi guñico' sij yünj guñiran' sij sayun ngāj aj. ²⁵ Nj' tsínj' na'uej ruhua gahui' ngāj, nj' ga' ni'ya sij. Sanj' tsínj' ga'ue gahui' xi'í man'anj' nga xi'í nuguan' s' a' mi man'anj, ngaa nj' gane njanj sij aj. ²⁶ Nj' sisi guj'yaj gana 'ngo tsínj' daj daran' si man' chruhua xungüj' gahuin si'yaj sij, ngaa nj' un sin huin-in' sisi ga' ni'ya niman sij, ruhua ni é re' únj'. Nitaj si guj'yaj gana sij mánj. Niqü niman tsínj' guj'yaj gana nico chruhua xungüj' nan sisi ga' ni'ya niman sij. Daj si na'ue nahuin s' niman sij, guj'yaj ni rasun mánj.

²⁷ 'Daj si ga'nāj nga ni si-ángel huinj' da'nj' ni ngüj'. Nj' gahuin 'uej nün' ruhua, guj'yaj chrē. Ngaa ni naru'ue rian go'ngo ni ngüj' daj rún' guj'yaj go'ngo ni sij. ²⁸ Xanga' atá gunun ni é re' sisi nitaj si gahui' da'aj ni ngüj' mán yu'uj' nan da' guñi' i ni sij ga'na' man'anj' guñicaj sünj' huinj' da'nj' ni ngüj'. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj' nico' sij.

17

La transfiguración

¹ Nj' ngaa gachin huatan' güi, nj' nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nga Juan huin jnánj Jacobo gan'anj' njini sij chra' 'ngo quij' xacan. ² Nj' ganahuin 'ueé nnee cüj' Jesús ne' rian ni sij. Nj' xiguñ rian Jesús rún' hua güi huaj. Nj' ganahuin gatsi si-gan' sij daj rún' hua si xiguñ huaj. ³ Hué dan nj' gurugüi' tsínj' gu'naj Moisés nga tsínj' gu'naj Elías rian nne ni sij. Nj' ga'mi nungüej sí' nga sij. ⁴ Ngaa nj' gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj' nan Señor. Sisj' garan' ruhuá re', nj' guj'yaj né' hua'nij hue' recoj le aj. Nj' ngoj man'an re'. Nj' angoj Moisés. Nj' angoj Elías. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁵ Nj' ngaa hua gué ga'mi Pedro, nj' nasj' 'ngo nga xiguñ garan-án' rian ni sij. Nj' scanj' nga daj gunun ni sij 'ngo nané si gataj-á':

—Nan huin da'nī 'i ruhuāj aj. Gunun a ni é re' si ataj sij. —Hué daj gataj Yan'anj' gunun ni sij.

⁶ Nj' ngaa gunun ni tsínj' nico' Jesús nuguan' daj, nj' ga' nitu ni sij rian yo'ój. Daj si ducu guxu'ui' ni sij. ⁷ Ngaa nj' gahuin nj'chrun' Jesús ganun ra'a sí' ni sij. Nj' gataj sí':

—Ganaxuman ni é re'. Ní sî guxu'ui' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁸ Ní ngaa nachica ni sij rian ni sij, ní guini'i ni sij niquin' urin Jesús yu'uj daj.

⁹ Ní ngaa huaj ni sij nanij ni sij chra quij, ní ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Ní gataj sí':

—Sî gununa ni é re' si guini'i ni é re' rian ni ngüi mánj. Ní da' sîj gana'nij da'nij ni ngüi huin man'anj, asîj ní ga'ue nãta' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Ngaa ní nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. Ní gataj ni sij:

—Ní un sin huin ataj ni tsínj digyán ley sisî hua sini ga'na' Elías únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa ní gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. Ní hué sí' nagui'yaj sa' daran'anj. ¹² Ní atã gunun ni é re' sisî hua ga'na' Elías. Sanî nun nanî'i ni ngüi man'an sí' mánj. Ní guiy'aj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij guiy'aj ni sij nga sí'. Ní daj rún' guiran' sí', ní da'nga' daj guiran' man'anj huinj da'nij ni ngüi, guiy'aj ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Hué dan ní gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús sisî a'mi sí' xi'í Juan tsínj duguata' nnee.

Jesús sana a un muchacho lunático

¹⁴ Ní ngaa guisîj ni sij rian man ni ngüi, ní ga'na' 'ngo tsínj daj. Ní ganiquin' ráj ðaçoj sij rian Jesús.

¹⁵ Ní gataj sij:

—Señor, ganani yaco ruhua re' ni'yáj re' doj da'nî si ahui' na'nij sij aj. Ní ran' nin' ruhua sij sayun. Ní sîj ga'î natúj sij rian yan'an an. Ní sîj ga'î guinj sij chruhua nnee nej aj. ¹⁶ Ní nicã ga'nãj rian ni tsínj nico' man'án re' aj. Sanî nun ga'ue ganahuin da'ni, guiy'aj ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

¹⁷ Ngaa ní gataj Jesús:

—Na'ue guxuman ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj man yyaj. Ní xi'í niman án re'. Ngaa ní na'ue gane nigã nga á re'. Ní sîj gunucua si-chrej ni é re' niganj mánj. Nícaj ni é re' sij ga'na' ni é re' riãnj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

¹⁸ Ngaa ní ga'mi huee Jesús rian nanë xi'í daj. Ní gahui-í' chruhua niman tsin' daj. Ní 'ngo hora ganahuin sij, guiy'aj Jesús.

¹⁹ Ngaa ní ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Ní gataj ni sij:

—Ní un sin huin ní nun gunucua únj guiri únj nanë xi'í niman tsin' daj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Ngaa ní gataj Jesús:

—Daj si na'ue guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. Ní xanga' atã gunun ni é re' sisî guxuman ruhua ni é re' 'ngo ritsin daj rún' hua çan cuej nasa, ngaa ní ga'ue gataj ni é re' gunun quij da aj:

“Guxun re' man'án re' yu'uj nan gan'anj re' ango yu'uj.” Ní da'nga' daj gahuin sisî guxuman xanga' ruhua ni é re' nánj. Ní ga'ue guiy'aj ni é re' daran'anj. ²¹ Sanî ga'ue guiri né' ni nanë xi'í nan urin si gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj, ní guiy'aj né' ayuno nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús anuncia otra vez su muerte

²² Ní ngaa mán ni sij estado Galilea, ní gataj Jesús gunun ni sij:

—Huëj huin da'nij ni ngüi. Ní naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj ra'a ni tsínj. ²³ Ní ðagahui' ni sij man'anj. Sanî xiráj hua'nij güi, ní gana'nî nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ní ducu ganani ruhua ni sij, guiy'aj nuguan' daj.

Pago del impuesto del templo

²⁴ Ní ngaa guisîj Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' Capernaum, ngaa ní gan'anj ni'yaj ni tsínj a'nej pesto güenda nuhui rian nne Pedro. Ngaa ní nachínj snan'anj ni sij sí'. Ní gataj ni sij:

—Sî ga'ui' si-maestro ni é re' pesto xi'í nuhui nan ga' a'. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa ní:

—A'ui' sij aj. —Gataj Pedro gunun ni sij.

Ngaa ní ngaa gatúj Pedro chruhua hue', ní ga'mi sini Jesús. Ní gataj sí':

—Daj huaj ruhua re', Simón. Ní ni rey man chruhua xungüi nan, ní un ngüi a'nej ni sij san'anj ruhua re' únj. A'nej ni sij san'anj rian man'an da'nij ni sij ní'. Asî a'nej ni sij san'anj rian ango ni ngüi sa'. Da' 'yaj ni sij, ruhua re' únj. —Gataj Jesús.

²⁶ Ngaa ní:

—Rian ango ni ngüi. —Gataj Pedro.

Ngaa ní gataj Jesús:

—Hué dan ní ni da'nij sij sî ga'ui' ni sij pesto mánj.

²⁷ 'Sanî güenda sisî sî ga'man ruhua ni sij, ní güij re' laguna xachij, ní ðinj re' suelo chruhua nnee. Ní xucua j guida'a sini suelo daj guiri re'. Ní du'ua xuj nari' re' 'ngo moneda huin san'anj. Ní huej guisîj ga'ui' re' xi'tj nga xi'í man'án re' nej aj. —Gataj Jesús gunun Pedro.

18

¿Quién es el mayor?

¹ Ní ngaa daj, ní ga'na' ni tsínj nico' Jesús rian sí'. Ní gataj ni sij:

—Ní un tsínj huin achij doj rian nicaj sun Yan'anj xata' ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij.

² Ngaa ní gaquínj Jesús ga'na' 'ngo tsin' ganî sij ðani ni sí'. ³ Ní gataj sij:

—Xanga' atã gunun ni é re' sisî sî ga'ue naduna ni é re' niman ni é re', guiy'aj ni é

re' rún 'yaj ni tsin', ngaa ni si ga'ue gatú ni é re' rian nicaj sun Yan'anj xata' mánj. ⁴Ni un tsínj ga'uej ruhua gahuin lij daj rún' huin lij tsin' niquin' nan, ni hué sij gahuin achij rian nicaj sun Yan'anj.

⁵'Ni un tsínj nahuin ra'a 'ngo tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngáj, ngaa ni nahuin ra'a sij man'anj nej.

Ocasiones de caer

⁶'Ni sisi xuman ruhua 'ngo tsin' nan ni'yaj sij yünj, ngaa ni niqui nün' ruhua niman 'ngo tsínj daj sisi digyán sij guí'yaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin sisi nümü ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa ni ga'nij ni sij gan'anj sí' chruhua nnee yan'anj anj. ⁷Niqui nün' ruhua niman ni tsínj man' chruhua xungüi' nan. Daj si digyán ni sij sisi guí'yaj dugüi' ni sij gaquin'. Ni hua nian sisi da'nga' daj gahuin. Sanj niqui nün' ruhua niman tsínj digyán chrej quij hua daj rian dugüi' sij.

⁸Hué dan ni sisi guí'yaj re' 'ngo gaquin', guí'yaj ra'á re', asj guí'yaj dacój re' gaquin', ngaa ni ga'nin' re', ni xacaj re' guere' re'. Daj ni ga' gundu ra'a re' nga dacój re' gatú re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huíj ra'á re' nga huíj dacój re', sanj ga'nij Yan'anj man'án re' rian yan'an aca niganj nün'. ⁹Ni sisi guí'yaj re' gaquin', guí'yaj rundij rián re', ngaa ni guiri re', ni xacaj re' guere' re'. Daj ni urin rundij rián re' gatú re' rian gane niganj re' nga Yan'anj sisi huíj rundij rián re', sanj ga'nij Yan'anj man'án re' rian yan'an aca niganj nün'.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰'Sj gani ruhua ni é re' sisi nitaj si ni'yanj ni tsin' hua lij mánj. Daj si ataj snan'an gunun a ni é re' sisi dugumi sa' ni ángel ni tsin' da aj. Ni niganj nün' niquin' ángel daj rian chré nne ne' xata'. Ni unun chré si nata' ni ángel daj. ¹¹Daj si ga'na' nacá ni ngüi' ga ni'ya si huínj da'nij ni ngüi'.

¹²'Nгаа ni gunun sa' a ni é re' si ga'mi nan. Sisi nicaj 'ngo tsínj daj 'ngo ciento xachij, ni ga ni'ya 'ngo xuj, ni daj da'nga' guí'yaj tsínj dan daj nga dán sij, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia xinun' gan'anj xachij daj riqui quij. Ni gan'anj nana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj dayun nari' sij dán sij aj. ¹³Ni sisi guncuaj sij nari' sij xucu daj, ngaa ni xanga' yya atá gunun ni é re' sisi huaj gahuin nia' ruhua sij nga xucu daj nga ango gan'anj xia xinun' gan'anj xucu nun ga ni'ya aj. ¹⁴Hué ducuánj daj na'uej ruhua chrej ni é re' nne xata' sisi ga ni'ya ni a 'ngo ni tsin' nan mánj.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵'Ni sisi guí'yaj 'ngo jnánj re' gaquin' rián re', ngaa ni gan'anj ga'mi urín re' nga sij xi'í gaquin' daj. Ni sisi gunun sij si gataj

re', ngaa ni gana'mi sa' nungüej é re' nánj. ¹⁶Ni sisi na'ue gunun sij si gataj re', ni gaquinj re' gan'anj ango tsínj yahuij tsínj nga re' rian nne sij. Ni sisi gan'anj huíj huaj'nij testigo daj, ni gahuin yya ruhua ni é re' xi'í si hua huíj huaj'nij ni é re' guini' daj hua nuguan' daj. ¹⁷Hué dan ni sisi na'ue gunun sij si ataj anin' é re', ngaa ni nata' anin' é re' rian daran' ni tsínj nico' Yan'anj. Ni sisi na'ue gunun sij si ataj daran' ni tsínj nico' Yan'anj, ngaa ni gani ruhua ni é re' sisi huin sij 'ngo tsínj 'na' anéj chrej, asj huin sij 'ngo tsínj a'nej xacan pesto.

¹⁸'Nгаа ni xanga' atá gunun ni é re' sisi si ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' hua chruhua xungüi' nan, ni da'nga' daj si ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anj nne xata' nej. Ni hué daj sisi ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' nga 'ngo nuguan' chruhua xungüi' nan, ni da'nga' daj ga'ue ga'nin' ruhua Yan'anj nne xata' nej. ¹⁹Ni atá gunun ni é re' sisi uyan hua ruhua huíj ran' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' chruhua xungüi' nan, ni ga'ue gachinj jni'yaj nungüej é re' rian chré nne xata'. Ni riqui xanga' chré si achínj nungüej é re' daj. ²⁰Daj si rian huíj huaj'nij ran' ni é re' nahuin yu' ni é re' nga si-xugüi', ni yu'uj daj nnej dani ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²¹Nгаа ni gahuin nichrun' Pedro nachínj snan'anj sij Jesús. Ni gataj sij:

—Ni undaj huin guisij guinicá niman nico nga gaquin' guí'yaj jnán riánj únj. Asj da ichij ni'. —Daj gataj Pedro.

²²Nгаа ni gataj Jesús:

—Sé si atá gunun re' sisi da ichij mánj. Sanj da hua'nij xia chi' número nicaj ichij huin, ni da'nga' daj guinicaj re' niman nico rian jnánj re' aj.

Los dos deudores

²³'Ni daj rún' 'yaj 'ngo rey ngaa ruhua sij nagui'yaj sij cuenta rian ni tsínj 'yaj sun rian sij, ni da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ²⁴Ni ngaa gaxi'í nagui'yaj sij cuenta, ni nicaj ni sij ga'na' sij 'ngo tsínj da'ui ga'i nün' ruhua millón huin san'anj rian re' daj. ²⁵Ni rian na'ue guncuaj sij naru'ue sij si da'ui sij, ngaa ni ga'nin' rey daj sun sisi gudu'ue ni sij nungüej nicá moso daj nga da'nij sij nej, daran' si man rian sij nej. Asj ni guiri' rey si da'ui moso daj naru'ue sij. ²⁶Nгаа ni ganiquin' ráj dacój moso daj rian rey, ni ga'mi yaco sij, gataj sij gunun rey: "Señor, ganahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' doj yünj, ngaa ni naru'ue nün'inj rián re' aj." Daj gataj sij gunun rey daj. ²⁷Nгаа ni ganahuin 'i ruhua rey daj ni'yaj sí' sij. Ni ga'nin' ruhua sí' nga si da'ui sij. Ni na'nij sí' gan'anj sij.

²⁸ 'Sanj' ngaa gahui moso daj gan'anj sij, ni nari' dugüi' sij nga ango moso 'yaj sun nuguan'an nga sij huin moso da'ui doj san'anj rian sij. Ngaa ni guida'a sij, ni gani sij xá sí'. Nj' gataj sij: "Naru'ue so' si da'ui so' riánj anj." Gataj sij gunun tsínj daj. ²⁹ Ngaa ni ganiquin' ráj dācoj sí' rian sij. Nj' ga'mi yaco sí' rian sij. Nj' gataj sí': "Ganahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj, ngaa ni naru'ue nin'Inj rián re'." Gataj sí'. ³⁰ Sanj nun ga'uej sij. Nj' garíj sij ducuaga' gunun sí' sísj da naru'ue sí' daran' si da'ui sí' rian sij, ngaa ni gahui sí'.

³¹ 'Ngaa ni ngaa guini'i ango ni moso 'yaj sun rian rey daj guiran' moso daj, ni nin' ruhua ganani ruhua ni sij. Nj' gan'anj náta' ni sij daran'anj rian rey daj. ³² Ngaa ni gaquínj rey ga'na' moso da'ui nico daj. Nj' gataj sí' rian sij: "Moso xí'i huín re'. Ga'nin' ruhuáj nga daran' si da'ui re' xi'í si ga'mi yacó re' riánj saj. ³³ Nj' daj rún' gahuin 'i ruhuáj ni'yá so', ni da'nga' daj hua nián gahuin 'i ruhuá re' guini'yaj re' dugüi' re' saj." Daj gataj rey rian si-moso sij. ³⁴ Ngaa ni nin' ruhua ga'man ruhua rey daj. Nj' nago' sij moso daj rian caíde dugumi rian ducuaga' sísj gahuin sí' castigo da naru'ue sí' daran' si da'ui sí' rian rey aj.

³⁵ 'Nj' daj rún' gui'yaj rey daj da'nga' daj gui'yaj chrē nne xata' nga ni é re' sísj nā'ue gujnica'j sa' ni é re' niman nico rian xi'í jnánj ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Nj' ngaa guisíj ga'mi Jesús ni nuguan' nan, ni gahui sij estado Galilea. Nj' guisíj sij anéj chrej du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán rian ngaj estado Judea. ² Nj' nico' nico ni ngüi' sij. Nj' ganahuin ni ngüi' a'nan' yu'uj daj, gui'yaj sij.

³ Nj' ga'na' ni tsínj fariseo. Nj' huin ruhua ni sí' ga'ui' ni sí' gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi sij. Xi'í daj nachínj snan'anj ni sí' Jesús. Nj' gataj ni sí':

—Ga'uej si-lej Yan'anj sísj dūnó' nico' xi'í daran' ni nuguan' ni'. —Daj gataj ni tsínj fariseo rian Jesús.

⁴ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ani ruhuáj sísj hua gaya ni é re' sísj ngaa gaxí'i daran'anj, ni gui'yaj Yan'anj tsínj sno'o nga yun'unj xana. ⁵ Nj' gataj Yan'anj: "Xi'í daj dūnaj 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Nj' gane nuguan'an sij nga nica' sij aj. Nj' nungüej nica' tsínj daj gahuin urin ngüi' aj." Daj gataj Yan'anj. ⁶ Ngaa ni sé huíj nnee cúj huin nungüej sij ga mánj. Sanj urin nnee cúj huin nungüej sij nánj. Nj' ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj daj, gui'yaj Yan'anj, ngaa

ni s'j ga'ue gahuin ni'ni nungüej sij, gui'yaj ni ngüi' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁷ Ngaa ni gataj ni tsínj fariseo:

—Nj' un sin huin ni ga'nin' Moisés sun sísj gui'yaj né' huín ata ga'ui' né' ra'a nica' né'. Ngaa ni dūnaj né' nica' né', gui'yaj sí' únj. —Daj gataj ni sij.

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Xi'í si tsj niman ni é re', ni riqui Moisés permiso sísj dūnaj ni é re' nica' ni é re'. Sanj sé daj gahuin asj'j sini ngaa gui'yaj Yan'anj ni ngüi' mánj. ⁹ Hué dan ni atā gunun ni é re' sísj tsínj guere'ej nica' daj, ni ganacaj sij ango ngüi', ni da'ui sij gaquin' anj. Sanj sé daj huin sísj gui'yaj squira' nica' sij ango tsínj mánj. Nj' tsínj nācaj yun'unj xana guere' daj, ni da'ui sij gaquin' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

¹⁰ Ngaa ni gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Sísj da'nga' daj huin nga tsínj hua nica, ngaa ni sa' huin sísj s'j xacaj né' yun'unj xana mánj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé daran' ni tsínj ga'ue gara da'nga' ruhua ngā nuguan' nan. Sanj sísj riqui Yan'anj, ni ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij. ¹² Hua 'ngo tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Nj' da'nga' daj hua ni sij asj'j ga'nga ni sij. Nj' hua ango tsínj na'ue ga'mi nga yun'unj xana. Daj si da'nga' daj hua nnee cúj sij, gui'yaj ango ni tsínj. Nj' hua ángo tsínj na'uej ruhua ga'mi nga yun'unj xana. Daj si huin ruhua sij gui'yaj sun sij rian nica'j sun Yan'anj anj. Ngaa ni sísj ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' nan, ni da'nga' daj gui'yaj ni é re'. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa ni nica'j ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sísj guta' sí' ra'a sí'. Nj' gachinj jni'yaj sí' xi'í ni tsin'-ín', ruhua ne. Sanj chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nica'j ga'na' daj aj. ¹⁴ Sanj gataj Jesús:

—Ra'a ni é re' si ga'na' ni tsin' riánj. Nj' s'j chran' ni é re' si ga'na' riánj nej mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, ni da'nga' daj huin ni ngüi' man rian nica'j sun Yan'anj nne xata'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa ni guta' Jesús ra'a sij rian ni tsin'. Nj' gahui sij gan'anj sij.

El joven rico

¹⁶ Hué dan ni ga'na' 'ngo tsínj daj. Nj' gataj sij gunun Jesús:

—Maestro sa', un sun sa' gui'yaj sūnj, ni ga'ue gane nigān, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij aj.

¹⁷ Ngaa ni gataj Jesús:

—Nj' un sin huin ni atáj re' sísj sa' man'ánj únj. Urin Yan'anj huin si sa' nánj.

Sanj sísí huin ruhuá re' gane niganj re' nga Yan'anj, ngaa nî dagahuín re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

¹⁸ Ngaa nî:

—Nî un nuguan' dagahuín únj, ruhuá re' únj. —Gataj tsínj daj gunun Jesús.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Sî dagahúí' re' nîman mánj. Nî sî guí'yaj tú re' mánj. Nî sî ga'mi re' nuguan' nne xi'í dugúí' re' mánj. ¹⁹ Nî guínun yan'ánj re' chréj re' ngá nni re' nej. Nî gahuín 'i ruhuá re' nî'yaj re' dugúí' re' daj rún' 'i ruhuá re' nî'yáj re' man'an re' aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa nî gataj tsínj daj gunun Jesús:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xináj asj hua lé aj. Ngaa nî un sin achin guí'yá, ruhuá re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²¹ Ngaa nî gataj Jesús gunun sij:

—Sísí huin ruhuá re' gahuín sa' nín' re', ngaa nî güj nán' re' gudu'ue re' daran' si'yáj re'. Nî san'anj guí'ri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqú. Hué dan nî guíman nico si'yáj re' xata', guí'yaj Yan'anj anj. Ngaa nî ga'na' re' guínico' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Nî ngaa gunun tsínj daj si gataj Jesús, nî gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sísí 'i huaj gatú 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj xata' aj. ²⁴ Nî gataj ruhua' yünj sísí 'i huaj gatú 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj taj cúj nuhua aj. Nî xxi hua xú' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁵ Ngaa nî ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nî nín' ruhua gan'anj ruhua ni sij. Nî gataj ni sij:

—Sísí hué daj huin, ni un tsínj ga'ue nçaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa nî ni'yaj Jesús rian ni sij. Nî gataj sí':

—Sî ga'ue nçaj ni ngüi man'an ni sij mánj. Sanj Yan'anj ga'ue guí'yaj daran' nuguan'. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nî gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj anj. Nî nico' únj man'an re' aj. Ngaa nî un sin huin naríqui Yan'anj rian únj, ruhuá re' únj. —Daj gataj Pedro.

²⁸ Nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Xanga' atá gunun ni é re' sísí ngaa guísij güi gane 'uej rian chrun xila sa' ango xungüi nçá, nî gane xanga' ni é re' rian ni xuhuij chrun xila sa' guínicaj ni é re' sun rian ni xuhuij xi'nin' ni tsínj israelita. Nî hué daj gahuín xi'í si guínico' ni é re' man'anj huinj da'nij ni ngüi. ²⁹ Nî danej

gahuín a ni é re' dunáj á re' ducua á re' nga jnánj án re' nej, xoco' a ni é re' nej, nga chrej a ni é re' nej, nni a ni é re' nej, nga da'nij ni é re' nej, do'ój re' nej, nî sísí dunáj á re' daran' nan rian xi'tj, ngaa nî nahuin ra'a ni é re' 'ngo ciento ni rasun sa' nan. Nî gane niganj án re' nga Yan'anj, guí'yaj Yan'anj nej aj. ³⁰ Sanj nico ni ngüi huin achij chruhua xungüi nan nçnico' ni sij ne' rücu ango xungüi ga'na' aj. Nî nico ni ngüi nico' re' rücu chruhua xungüi nan gahuín achij ni sij ango xungüi ga'na' aj.

20

Los obreros de la viña

¹ 'Nî daj rún' 'yaj 'ngo xuru'ue ngaa ahui sij nigan' acuan' nana'ui' sij ni tsínj gan'anj guí'yaj sun do'ój sij rian man coj chruj uva, nî da'nga' daj 'yaj Yan'anj nga né' rian nicaj sun Yan'anj. ² Nî guí'yaj yya xuru'ue daj nga ni tsínj guí'yaj sun undaj huin ga'ui' sí' du'ue ni sij 'ngo güi daj. Nî ga'mi sí' sísí ga'ui' sí' 'ngo san'anj denario rian ni sij. Ngaa nî ga'nij sí' gan'anj guí'yaj sun ni sij ríqui coj uva.

³ 'Hué dan nî gahuí yún xuru'ue daj gan'anj sij ga un nigan'. Nî guíni'i sij mán ango ni tsínj mán rian yu'ue. Ni niqúin' yun ni sij. ⁴ Nî gataj sij: "Güj guí'yaj sun ni é re' si-sünj anj. Nî daj rún' guí'yaj sun ni é re', nî ríquij du'ue ni é re' aj." Daj gataj sij. Nî gan'anj guí'yaj sun ni sí'.

⁵ 'Ngaa nî gahuí ruhua' yún sij gan'anj sij ga xuj nej, ga hua'nij di'nj nej. Nî daj rún' guí'yaj sij ga un, nî da'nga' daj guí'yaj ruhua' yún sij.

⁶ 'Nî gan'anj ruhua' yún sij rian yu'ue sij 'ngo si ga un'un' di'nj. Nî ganari' sij ango ni tsínj mán man'an. Nî ganachínj snan'anj sij ni sí'. Nî gataj sij: "Nî un sin huin ni mán ni é re' nún güi nún' yu'uj nan, nî nitaj sun 'yaj sun ni é re' mán án re' yu'uj nan únj." Gataj sij. ⁷ Ngaa nî: "Nitaj 'ngo tsínj ataj sísí gan'anj guí'yaj sun ni únj mánj." Gataj ni tsínj mán rian yu'ue daj rian sij. Ngaa nî gataj xuru'ue daj: "Güj guí'yaj sun ni é re' ríqui coj uva. Nî ríquij du'ue ni é re' daj rún' guí'yaj sun a ni é re' aj." Daj gataj sij.

⁸ 'Nî ngaa guíni, nî gataj sij gunun tsínj nicaj yun'unj ni moso daj: "Gaquínj re' ga'na' ni tsínj 'yaj sun nánj. Nî naga'ui' re' du'ue ni sij aj. Ga'xi' re' naru'ue re' rian ni tsínj nico' da rücu guí'yaj sun aj. Ngaa nî naru'ue re' rian ni tsínj gatúj asj sini yan." Gataj xuru'ue daj.

⁹ 'Ngaa nî guísij ni tsínj gatúj da ga un'un' di'nj daj. Nî da go'ngo ni sij ganahuín ra'a chre' gué ni sij 'ngo san'anj denario da aj. ¹⁰ Nî ngaa guísij ni tsínj guí'yaj sun sini, ngaa nî gani ruhua ni sij

sisi xacan doj ga'ui' xuru'ue daj du'ue ni sij daj nga si ga'ui' si' rian ni tsinj gatúj gui'yaj sun ga un'un'. Sanj 'ngo hua nahuin ra'a daran' ni sij. ¹¹ Nj ngaa nahuin ra'a ni sij, nj gaxi'i ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'i xuru'ue. ¹² Nj gataj ni sij: "Ni tsinj gatúj da rucu daj, nj gui'yaj sun ni sij urin hora. Sanj uyan naru'ue re' rian ni sij nga únj nánj. Nj gui'yaj sun ni únj nun güi nün' anj. Nj nun güi nj yan'an nej aj." Gataj ni sij. ¹³ Sanj gataj tsinj do'ój rian 'ngo ni sij: "Amigo, sé si digya' yun'un go'ngo ni é re' mánj. Sanj hua gui'yaj yyá re' ngáj sisi naru'ue 'ngo san'anj denario rian re' aj. ¹⁴ Ganacaj re' du'ue re', nj güij re' nánj. Daj rún' naru'ue rian re', nj da'nga' daj huin ruhuáj naru'ue rian tsinj nico' da rucu nej. ¹⁵ Sanj ga'ue gui'yá daj rún' garan' ruhuáj nga si-san'an nánj. Xicoj ruhuá re' si gui'yá doj sinduj nga dugüi' re' ní'." Daj gataj xuru'ue daj gunun tsinj gui'yaj sun.

¹⁶ Ngaa nj ni ngüi nico' da rucu xungüi nan, nj gahuin rian ni sij ango xungüi naca. Nj ni ngüi huin rian xungüi nan, sanj guna da rucu ni sij ango xungüi daj. Daj si aquinj Yan'anj nico ni ngüi gan'anj rianj anj. Sanj doj ni sij huin si nacu Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

¹⁷ Nj ngaa huaj Jesús gahui sij dacan rian ngaj xuman' Jerusalén, nj gaquinj sij ni tsinj nico' sij ga'na' nini ni si' rian sij. Nj gataj sij:

¹⁸ —Ni'i ni é re' sisi huaj ne' gujsij ne' xuman' Jerusalén. Nj hué yu'uj daj naga'ui' 'ngo tsinj daj man'anj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyan ley rian ni ngüi. Nj huinj da'nij ni ngüi. Nj daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'anj. ¹⁹ Ngaa nj naga'ui' ni sij yünj rian ni tsinj 'na' anéj chrej sisi ga'mi ducu ni si' xi'ij. Nj duguayun ni si' nne' xirá aj. Nj gari ni si' gaquij man'anj rian rugutsj nej aj. Sanj xiráj huá'nij güi, nj gana'ní nánj. —Daj gataj Jesús.

Petición de Santiago y de Juan

²⁰ Ngaa nj gahuin njchrun' hujj da'nij nica tsinj gu'naj Zebedeo rian Jesús. Nj ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Nj gachinj ún' 'ngo sinduj rian sij.

²¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un sin huin ruhuá re' únj. —Gataj Jesús.

Nj gataj unj gunun sij:

—Ga'nin' re' sun sisi ngaa gane sún re' guinicaj sún re', nj gane nungüej da'ní xi'nij re', 'ngo sij ne' chrej ra'a sa' re', nj ango sij ne' chrej ra'a rotsi re', ruhuáj aj. —Gataj unj.

²² Ngaa nj gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achinj nungüej é re' mánj. Ga'ue gunucuj nungüej é re' guiran' nungüej é re' sayun daj rún' guiran' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

—Ga'ue aj. —Daj gataj nungüej sij.

²³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xanga' guiran' nungüej é re' sayun ngáj aj. Sanj na'ue riqui man'anj sisi gane nungüej é re' 'ngo ni é re' ra'a sa'áj, nj ango ni é re' ra'a rotsij mánj. Hua nacu chre' nungüej tsinj gane nungüej chrej xi'ní anj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Nj ngaa gunun ango ichi' ni tsinj nico' Jesús, nj ga'man ruhua ni si' ni'yaj ni si' nungüej tsinj daj. ²⁵ Sanj gaquinj Jesús ga'na' ni sij, nj gataj sij:

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsinj nicaj sun scanij ni tsinj 'na' anéj chrej. Nj aran' ruhua ni sij guinicaj sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngüi aj. ²⁶ Sanj sé daj gui'yaj ni é re' mánj. Tsinj ruhua gahuin achij scanij ni é re', ngaa nj gahuin sij simoso ni é re' aj. ²⁷ Nj tsinj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa nj gahuin sij tsinj 'yaj sun rian ni é re' aj. ²⁸ Daj si sé si 'náj nj gu'yaj sun ni ngüi riánj, ruhuáj mánj. Nj huinj da'nij ni ngüi. Sanj 'náj gui'yaj sünj rian ni ngüi aj. Nj 'náj gahuij naru'ue rian si-gaquin' nico ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Dos ciegos reciben la vista

²⁹ Nj ngaa gahui ni sij xuman' Jericó, nj gachéj nün' ruhua ni ngüi rucu Jesús. ³⁰ Nj nne huij tsinj duri du'ua chrej. Nj ngaa gunun nungüej sij sisi huaj Jesús yu'uj daj, nj gaguáj nungüej sij. Nj gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' nungüej únj huin re' da'nij David aan. —Daj gaguáj nungüej sij.

³¹ Ngaa nj chran' ni ngüi sisi dínj gane du'ua nungüej sij.

Sanj doj a' ganari' nucuj nungüej sij gaguáj nungüej sij. Nj gataj nungüej sij:

—Señor, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' nungüej únj huin re' da'nij David aan. —Daj gataj nungüej sij.

³² Ngaa nj ganiquin' Jesús. Nj gaquinj sij ga'na' nungüej si' rian sij. Nj gataj sij:

—Nj un sin huin ruhua nungüej é re' gui'yá nga nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nj gataj nungüej sij:

—Señor, huin ruhua únj sisi ganaxiguin rian nungüej únj, gui'yá re', ruhua únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁴ Ngaa nj ganani yaco ruhua Jesús ni'yaj si' nungüej sij. Nj ganun ra'a si' rian nungüej sij. Nj 'ngo hora naxiguin rian

nungüej tsínj duri daj. Ní guinico' nungüej sij Jesús.

21

La entrada triunfal en Jerusalén

¹ Ngaa nî guisij ni sij xuman' Betfagé rian niquin' 'ngo dacan gu'naj Olivos. Ní ngaj níchrun' xuman' Jerusalén nga xuman' Betfagé. Ngaa nî ga'nij Jesús huj tsínj nico' sij. ² Ní gataj sij:

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Ní ngaa huaj nungüej é re', nî narí' rá'yanj nungüej é re' 'ngo urruj anumi nga da'nij xú'. Ní ganachi nungüej é re' nîcay re' ga'na' re' riánj. ³ Ní sîsî hua 'ngo ngüi ganachinj snan'anj rian nungüej é re', ngaa nî gataj nungüej é re' gunun ni sij: "Man'an Señor ní'yanj xuj aj. Ní hora nî ga'na' nîcay yún xuj, gu'yaj sí' aj." Daj gataj nungüej é re' gunun ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

⁴ Ní da'nga' daj gahuin sîsî gahuin yya daj rún' gataj 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Ní gataj sí':

⁵ Gataj ni é re' gunun ni ngüi man xuman' Sión sîsî hué si-rey ni sij 'na' rian man ni sij.

Ní daj rún' huin xucu nî, nî da'nga' daj huin sij.

Ní taj sij 'ngo urruj da'nij xucu 'yaj sun.

Daj gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Ngaa nî gan'anj nungüej tsínj nico' Jesús. Ní guí'yaj nungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian nungüej sij. ⁷ Ngaa nî nîcay nungüej sij nungüej da'nij urruj daj ga'na' nungüej sij rian Jesús. Ngaa nî guta' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj nungüej xú'. Ngaa nî guitáj Jesús xú' aj. ⁸ Ngaa nî guruj nico ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej. Ní ga'nin' anj ni sij coj ra'a chrun guruj ni sij chruhua chrej. ⁹ Ni ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rücu Jesús aguáj ni sij. Ní gataj ni sij:

—Hosanna, da'nij David huin re'. Hua niá' 'ueé ruhua tsínj 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Ga sa' 'ueé xata' aj. —Gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁰ Ní ngaa gatúj Jesús chruhua xuman' Jerusalén, nî nun narí' ruhua ni ngüi un sin gahuin mánj. Ní gataj ni sij:

—Ní un tsínj huin nan únj. —Daj gataj ni ngüi man xuman' Jerusalén.

¹¹ Ngaa nî gataj ango ni ngüi:

—Tsínj nan huin Jesús tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ní 'na' sij xuman' Nazaret estado Galilea. —Daj gataj ni sij.

Purificación del templo

¹² Ngaa nî gatúj Jesús chruhua si-nuhui Yan'anj. Ní guiri sij ni tsínj mán du'uej rasun nga ni tsínj ránj rasun nej. Ní guru nitu sij ni mesa sí'yaj ni tsínj naduna

san'anj. Ní guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' sí'yaj ni tsínj du'uej xu'man anj. ¹³ Ní gataj Jesús gunun ni sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ducúa Yan'anj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. Sanj nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsínj tu, 'yaj á re' nánj." Gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹⁴ Ngaa nî gatúj ni ngüi duri nga ni ngüi nare' dacój chruhua nuhui rian niquin' Jesús. Ní ganahuin ni sij, guí'yaj sí'.

¹⁵ Sanj ga'man ruhua ni chrej huin achij nga ni tsínj digyán si-lej Moisés ngaa guini' ni sij si sa' guí'yaj Jesús. Ní hué daj ga'man ruhua ni sij ngaa guini' ni sij sîsî ga'mi sa' ni tsin' xi'í Jesús. Daj si gataj ni tsin' daj: "Hosanna rian tsínj nan si huin sí' da'nij rey David".

Daj gataj anin'inj gaguáj anin'inj.

¹⁶ Ngaa nî gataj ni sij gunun Jesús:

—Unun man'an re' si ataj ni tsin' nan ní'. —Daj gataj ni sij.

Ní gataj Jesús:

—Unünj anj. Sanj nun gaya ni é re' si-nuguan' Yan'anj xi'í si ataj nuguan' nan gunun ni é re' mí'. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Guí'yaj Yan'anj sîsî ga'mi sa' ni lij nga ni tsin' utsi nuguan' garan' ruhua man'an Yan'anj gunun". Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Ngaa nî dunáj Jesús ni sij. Ní gahui sij xuman' daj. Ní gan'anj sij xuman' Betania. Ní gunáj sij yu'uj daj.

Maldición de la higuera estéril

¹⁸ Ní hua nîgan' ango güi, nî huaj Jesús nanaicaj sij xuman' Jerusalén. Ní achin xi'na riqui sij. ¹⁹ Ní guini'ij sij niquin' 'ngo chrun gu'naj higuera du'ua chrej. Ní gan'anj nichj sij rian niquin'-in'. Sanj nun narí' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á' guini'ij sij nánj. Ngaa nî gataj sij rian chrun daj:

—Nîganj sí gayu chruj chra re' ga mánj. —Daj gataj Jesús.

Ní 'ngo hora ganacoj chrun daj. ²⁰ Ní ngaa guini'ij ni tsínj nico' Jesús si guiran' chrun daj, nî gataj ni sij:

—Ní un sin nî 'ngo hora ganacoj únj. —Daj gataj ni sij gan'anj ruhua ni sij.

²¹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun ni é re' sîsî guxuman ruhua ni é re', nî sí ganj huj ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Yan'anj, ngaa nî ga'ue guí'yaj ni é re' si guí'yá nga chrun higuera nan anj. Ní sé urin nan ga'ue guí'yaj ni é re', sanj ga'ue gataj ni é re' gunun quij nan: "Guxun re' man'an re' yu'uj nan gan'anj re' ganatu re' chruhua nnee yan'anj anj." Ngaa nî hué daj gahuin. ²² Hué dan nî sîsî gachinj jni'yaj ni é re' 'ngo nuguan' rian Yan'anj ngaa guxuman yya ruhua ni é re',

ngaa n̄i n̄ahuin ra'a ni é re' nuguan' da aj.
—Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La autoridad de Jesús

²³ N̄i ngaa gatúj Jesús chruhua nuhui digyán sij rian ni ngüi, n̄i gahuin n̄ichrun' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej. N̄i nachínj snan'anj ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin sun n̄i 'yáj re' nan únj. N̄i un tsínj riqui sun, n̄i 'yáj re' nan únj.
—Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ruhuāj ganachin' snan'anj 'ngō nuguan' da man'an án re' aj. N̄i sisi danicaj ni é re' nuguan' riánj, as̄ij n̄i gatá un sun gui'yá nan gunun ni é re'. ²⁵ N̄i un tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee si' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. As̄i hua angō tsínj gataj rian sij sa'. —Gataj Jesús.

Ngaa n̄i diguáj man'an ni sij ngā dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Sisi gata' sisi Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni únj sisi un sin huin nun guxuman ruhua ni únj n̄i'yaj ni únj man'an sij únj. ²⁶ N̄i sisi gataj únj sisi ni tsínj ga'nij ga'na' Juan, san̄i xu'ui' ni'yaj únj rian ni ngüi aj. Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin 'ngō tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

²⁷ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'i únj mánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Hué dan n̄i s̄i gatá gunun ni é re' un sin huin sun 'yá aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de los dos hijos

²⁸ Ngaa n̄i nachínj snan'anj Jesús ni tsínj daj. N̄i gataj sij:

—Daj ani ruhua ni é re' nga nuguan' nan únj. Hua huíj da'nij 'ngō tsínj daj. N̄i gataj sij rian 'ngō da'nij sij: "Da'n̄i, yyaj n̄i güij gui'yaj sún re' riqui coj uva aj." Gataj tsínj daj gunun da'nij sij.

²⁹ 'Ngaa n̄i: "S̄i gan'án mánj." Gataj sí' rian chrej sí'. San̄i sa' sij, n̄i xacaj sij angō ducuanj, n̄i gan'anj gui'yaj sun sij. ³⁰ Hué dan n̄i gan'anj chrej sij rian nne angō da'nij sij. N̄i da'nga' daj gataj sij gunun sí'. N̄i: "Ga'ue gan'án Señor." Gataj sí' rian chrej sí'. San̄i nun gan'anj gui'yaj sun sí'. ³¹ N̄i un tsínj yyaj gui'yaj si garan' ruhua chrej sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Tsínj rian gataj sini yan daj. Hué sij huin nánj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun ni é re' sisi gatú sini yan ni tsínj a'nej xacan pesto ngā ni ngüi

xana achéj man'an rian nicaj sun Yan'anj dan nga sí' gatú ni é re' aj. ³² Daj sí' ga'na' Juan digyán sí' daj ga'ue guíman ni é re' gui'yaj n̄ica ni é re'. San̄i nun guxuman ruhua ni é re' mánj. San̄i guxuman ruhua ni tsínj a'nej xacan pesto nga ni ngüi xana achéj man'an. N̄i nunj si guini'i ni é re' daran' nan, san̄i nun n̄anicaj ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re' mánj. N̄i nun guxuman ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' Juan nej mánj.

Los labradores malvados

³³ Hué dan n̄i gunun ni é re' angō cuento nan̄i. Ganarij 'ngō xuru'ue daj nico coj uva unun sij aj. N̄i gui'yaj sij 'ngō xingá ganicaj rian gunun sij. N̄i gánj sij yu'uj rian gani sij chruj uva, gui'yaj sij vino. N̄i gui'yaj sij 'ngō hue' xacan xxi sisi dugumi ni sij daran' ni coj daj. N̄i naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian go'ngo ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa ni gan'anj gan' sij angō xuman'. ³⁴ N̄i ngaa guis̄ij güi gane uva, ngaa n̄i ga'nij sij si-moso sij gan'anj gachin' ni sij rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³⁵ San̄i guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj ni si-moso sij. N̄i ga'ui' ni sí' chrun xiráj 'ngō moso daj. N̄i dagahui' ni sí' angō moso. N̄i ga'ui' ni sí' yej angō moso daj. ³⁶ Ngaa n̄i ga'nij ruhua' yún tsínj do'oj daj angō ni si-moso sij. N̄i hua ga'j ni sí' daj ngā ni tsínj gan'anj sini. N̄i daj rún' gui'yaj ni tsínj dugumi daj, n̄i da'nga' daj gui'yaj ni sij ngā ni sí'. ³⁷ Hué dan n̄i ne' rucú n̄i ga'nij sij man'an da'nij sij gan'anj. N̄i gataj sij: "Ga'ni'yanj ni sí' nga man'an da'n̄i anj." Gataj ni sij. ³⁸ San̄i ngaa guini'i ni sí' da'nij sij, n̄i gataj ni sí' gunun ni dugüi' sí': "Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sí' aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa ni gunan né' gahuin do'ój né' nánj." Daj gataj ni sij. ³⁹ Ngaa n̄i guida'a ni sij tsínj daj. N̄i guere'ej ni sij sí' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. N̄i dagahui' ni sij sí'. ⁴⁰ Hué dan n̄i ngaa ga'na' tsínj do'oj, n̄i un sin huin gui'yaj sij nga ni tsínj dugumi daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij.

⁴¹ Ngaa n̄i gataj ni sij:

—Dagahui' sij ni tsínj xi'í daj. N̄i s̄i ganahuin yaco ruhua sij n̄i'yaj sij ni sí' ga' mánj. Ngaa n̄i naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian angō ni tsínj sisi dugumi ni sí'. N̄i ngaa gane chruj daj, n̄i naga'ui' ni sí' rian tsínj do'oj daj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i un sin huin n̄i nun gaya ni é re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj. N̄i gataj si-nuguan' Yan'anj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue', nî gahuin-in' 'ngo yej sa' doj gane ran-án' dugu'nun' squina hue' nîganj ni aj.

Hué man'an Señor gui'yaj nuguan' nan. Nî dugu'naj nî'n' ruhua hua nuguan' nan ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴³ Hué dan nî gatá gunun ni é re' sisj ga'ne Yan'anj rian gane ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Nî ga'ui' Yan'anj rian ango ni ngüi. Daj si gui'yaj ni sij si huin ruhua Yan'anj. ⁴⁴ Nî huej huin yej daj. Nî sisj ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, nî garan' ni sij, gui'yá. Nî sisj guinij yej daj rian 'ngo ni ngüi, nî guixitin' ni sij, gui'yá nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ Nî ngaa gunun ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo cuento ganani Jesús, nî xacaj ni sij cuenta sisj a'mi sí' xi'í man'an ni sij. ⁴⁶ Nî huin ruhua ni sij guida'a ni sij sí'. Sanj xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij rian ni ngüi. Daj si ani ruhua ni ngüi sisj tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin Jesús, ruhua ni sij aj.

22

Parábola de la fiesta de bodas

¹ Ngaa nî ga'mi ruhua' yún Jesús nani sij cuento. Nî gataj sij:

² —Daj rún' gui'yaj 'ngo rey ngaa gui'yaj sij gui'yanj xi'í si xacaj da'nîj sij yun'unj xana, nî da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'anj. ³ Nî ga'nîj rey daj si-moso sij gan'anj gaquinj ni ngüi sisj ga'na' ni sij xa ni sij rian gahuin gui'yanj ducua sij. Sanj nun ga'uej ruhua ni sij ga'na' ni sij. ⁴ Ngaa nî ga'nîj ruhua' yún sij ango ni moso daj gan'anj ni sí'. Nî gataj sij gunun ni sí': "Gataj ni é re' rian ni ngüi ga'na' daj sisj hua chrún niá 'yá. Nî hua dagahui' ni sij ni dánj sicuj nga ni xucu namij nej aj. Nî hua chrún daran'anj. Ngaa nî ga'na' á re' xa á re' nga da'nî. Daj si xacaj sij yun'unj xana." Gataj rey daj gunun ni sij.

⁵ 'Sanj nun xacaj ni ngüi daj cuenta nga nuguan' gataj ni sij mánj. Gan'anj gui'yaj sun 'ngo tsínj daj do'ój sij. Nî gan'anj ango sij, gan'anj gudu'ue sij rasun rian ni ngüi. ⁶ Nî guida'a ango ni sij ni si-moso rey daj. Nî gui'yaj xi'í ni sij nga ni sí'. Nî dagahui' ni sij ni sí' nej. ⁷ Ngaa nî ngaa gunun rey daj, nî nî'n' ruhua ga'man ruhua sij. Nî ga'nîj sij si-snado sij gan'anj dagahui' ni tsínj dagahui' ni si-moso sij daj. Nî gari yan'an ni sí' xánj ni tsínj daj. Nî gaca xuman' daj.

⁸ Ngaa nî gataj rey daj gunun si-moso sij: "Daran'anj hua chrún sisj ga'na' ni ngüi xa ni sij rian gahuin gui'yanj xacaj da'nî yun'unj xana. Sanj nitaj si ní'yanj ni ngüi gaquín ga'na' da mánj. ⁹ Ngaa nî gan'anj ni

é re' rian nacaj dugüi' ni chrej. Nî gaquinj ni é re' un ngüi gahuin ga'na' ni sij gui'yanj ruhuāj aj." Gataj rey daj.

¹⁰ Ngaa nî gahui ni moso daj gan'anj ni sij chruhua ni chrej. Nî gui'yaj ni sij sisj nahuín chre' daran' ni ngüi ganacaj dugüi' nga ni sij. Nî ga'na' ni ngüi sa' nga ni ngüi nitaj si hua sa' gui'yanj daj. Nî gara chruhua hue' rian gahuin gui'yanj xacaj da'nîj rey daj yun'unj xana, gui'yaj ni ngüi.

¹¹ Nî ngaa gatúj rey rian man ni ngüi huaj gui'yanj daj, nî guini'i sij 'ngo tsínj nitaj nun sij 'ngo atsij nun ni tsínj rara'a. ¹² Ngaa nî gataj sij: "Amigo, un sin 'yá re' nan, nî nitaj 'ngo atsij nanun so' rara'a so' únj." Daj gataj rey daj. Sanj nun guiri' ruhua tsínj daj si ga'mi sí'. Nî dínj nne sí'.

¹³ Ngaa nî gataj rey gunun ni tsínj 'yaj sun rian mesa: "Numi ni é re' dacój sij nga ra'a sij. Nî guere'ej a ni é re' sij rian rumi' hua ne' xe' rian gunun sij gaco sij nga rian xa ruj yan' sí'." Daj gataj rey daj. ¹⁴ Daj si nico ni ngüi aquínj Yan'anj, sanj doj ni sij huin si nacui Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La cuestión del tributo

¹⁵ Ngaa nî gan'anj diga'mi dugüi' ni tsínj fariseo daj ga'ue ga'ui' ni sij gaquín' rian xi'í Jesús xi'í 'ngo nuguan' ga'mi sí'. ¹⁶ Ngaa nî ga'nîj ni sij ni tsínj nico' ni sij nga ni tsínj herodista nej, gan'anj ni sí' rian Jesús. Nî gataj ni sí' gunun Jesús:

—Maestro, ni'í ni únj sisj a'mi xanga' man'án re'. Nî digyán xanga' re' si-chrej Yan'anj. Nî nitaj si gui'yáj re' un sin huin ni tsínj a'mi mánj. Daj si nitaj si ni'yáj re' daj hua ni tsínj mánj. ¹⁷ Hué dan nî un sin huin ani ruhua re'. Sa' huin sisj ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhua re'. Ga'ui' né' ní'. Asj sí ga'ui' né' ní'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Sanj guini'i Jesús sisj ani quij ruhua ni sij. Ngaa nî gataj sí' gunun ni sij:

—Nî un sin huin ní' ruhua ni é re' gui'yáj re' xi' ngáj únj. Tsínj digya' yun'unj huin ni é re'. ¹⁹ Digyán ni é re' riánj 'ngo san'anj naru'ue ni ngüi rian rey daj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî nicaj ni sij 'ngo san'anj denario ga'na' ni sij rian sí'.

²⁰ Ngaa nî nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nî gataj sí':

—Nî un tsínj rian huin san'anj nan únj. Nî un tsínj si-xugüi huin nan, nî hua nîca nî'n' huaj únj. —Daj gataj Jesús.

²¹ Ngaa nî:

—Hué rian César nga si-xugüi sí' huin. —Gataj ni sij.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Ngaa nî ga'ui' ni é re' si'yaj rey César daj rian César aj. Nî ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Nî ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, nî garáj yan'anj ruhua ni sij. Nî dunáj ni sij sí'. Nî gan'anj ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²³ Nî hué güi daj nî ga'na' doj ni tsínj saduceo rian Jesús. Nî ataj ni tsínj daj sisi nitaj si gana'nij ni nîman mánj. Nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. ²⁴ Nî gataj ni sij:

—Maestro, gataj Moisés: “Sisi gahui' 'ngo tsínj nitaj da'nij, ngaa nî nacaj jnánj sij nicá sij. Nî da'nga' daj guí'yaj sí' ga'ui' sí' ga'nga' 'ngo lij nagane yan du'ua chre.” Daj gataj Moisés. ²⁵ Hué dan nî gane ichij jnanj 'ngo tsínj daj scanij né'. Nî xacaj tsínj xahua' nicá sij. Nî gahui' sij. Nî nitaj da'nij sij nga ún'. Nî gunáj nicá sij rian jnánj sij xacaj sí' xaco' sí'. ²⁶ Sanj gahui' tsínj nico' rücu tsínj xahua' daj. Nî xacaj ango jnánj sí' yun'unj xana daj. Nî da'nga' daj xacaj ni ichij jnanj tsínj yun'unj xana daj. ²⁷ Da' guisj daj gahui' man'an yun'unj daj nej aj. ²⁸ Hué dan nî ngaa gana'nij ni nîman ngaa guiman ruhua' yün ichij jnánj sij, nî daj hua yya tsínj gahuin nicá yun'unj xana daj, ruhua' re' únj. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Nun nari' ni é re' si nun ni'i ni é re' daj gataj si-nuguan' Yan'anj mánj. Nî nun ni'i ni é re' daj nucuaij Yan'anj nej mánj. ³⁰ Daj si ngaa gana'nij ni nîman, nî sj xacaj ni tsínj ni yun'unj xana mánj. Nî daj nî sj xacaj ni yun'unj xana tsínj sno'o mánj. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', da'nga' daj gane ni sij aj. ³¹ Ngaa nî gataj gunun a ni é re' daj guini' a ni é re' sisi gana'nij ni nîman. Achin si gaya ni é re' rian si-nuguan' Yan'anj ga' di ni'. ³² Daj si gataj Yan'anj: “Huéj huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej aj.” Daj gataj Yan'anj asij ná. Hué dan ni sé nîman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Hua nî'na' ni sij nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj saduceo.

³³ Nî ngaa gunun ni ngüi si gataj Jesús, nî garáj yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' digyán sij rian ni ngüi.

El gran mandamiento

³⁴ Nî ngaa gunun ni tsínj fariseo sisi dínj gahuin du'ua ni tsínj saduceo, guí'yaj Jesús, ngaa nî nahuin yu' ni sij. ³⁵ Nî 'ngo ni sij huin 'ngo tsínj digyán ley rian ni ngüi. Nî huin ruhua sí' xacaj sí' cuenta daj nata' Jesús.

³⁶ Ngaa nî nachínj snan'anj sí' Jesús. Nî gataj sí':

—Maestro, un sin huin nuguan' nico doj rian daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun' únj. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Ngaa nî gataj Jesús:

—“Gahuin 'i ruhua' re' nî'yaj re' Señor huin Dan'anj re' nga nîmán re' nej, nî'n' sta'ngá' re' nej.” ³⁸ Hué nan huin nuguan' huin achij nga nuguan' sini rian daran' ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian ni ngüi aj. ³⁹ Nî daj rún' hua nuguan' nan, nî hua ango nuguan' a'nin' Yan'anj sun rián re' nej. Nî nuguan' nan huin: “Gahuin 'i ruhua' re' nî'yaj re' dugüi' re' rún' 'i ruhua' re' nî'yaj re' man'án re' aj.” ⁴⁰ Ngaa nî daran' si-ley Yan'anj nga daran' si ga'mi ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nî 'na' daran' ni nuguan' daj rian nungüej nuguan' huin achij nan. —Daj gataj Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa nî ngaa nahuin yu' ni tsínj fariseo, nî nachínj snan'anj Jesús ni sij.

⁴² Nî gataj Jesús:

—Nî un sin huin ani ruhua ni é re' xi'í Cristo únj. Nî un sin da'nij huin sí', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî:

—Da'nij David huin sí'. —Gataj ni sij.

⁴³ Ngaa nî gataj Jesús:

—Ngaa nî sisi Cristo huin da'nij David, nî un sin huin, nî gataj David sisi Cristo huin Señor rian sij únj. Daj si hua 'ngo nuguan' gataj David, guí'yaj Espiritu Santo: ⁴⁴ “Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riánj sisi gane sí' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisj guí'yaj gana Yan'anj rian daran' ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riánj.” Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xi'í David. ⁴⁵ Asa' ga'ue gahuin Cristo da'nij David sisi dugu'naj sí' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁶ Nî nun ri' ruhua ni tsínj fariseo si ga'mi ni sij. Nî asij güi daj, nî nun guisj ruhua ni sij nachín' snan'anj ni sij Jesús ga mánj.

23

Jesús acusa a los escribas y los fariseos

¹ Ngaa guisj nî ga'mi Jesús rian ni ngüi nga rian ni tsínj nico' sí'. ² Nî gataj sij:

—Nicaj sun ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo daj rún' guinica' sun Moisés. ³ Yu'uj daj nî dagahuin ni é re' rian ni sij. Nî guí'yaj ni é re' si ataj ni sij. Sanj sj gachej ni é re' chrej chéj ni sij. Daj si ataj ni sij 'ngo nuguan', nî 'yaj ni sij ango nuguan'. ⁴ Nî daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ya'j 'ngo carga gata 'ngo dugüi' sí', 'yaj sí', nî da'nga' daj 'yaj ni sij. Daj si 'yaj ni sij sisi gata ni ngüi carga ya'j huin ni nuguan' a'nin' ni sij sun rian ni sí'. Nî uta' ni sij carga daj dacan xicój ni sí'. Sanj a doj na'uej ruhua ni sij chra'cuij ni sij chra' ra'a ni sij nga carga daj. ⁵ Nî daran' si 'yaj ni sij, nî da'nga' daj 'yaj ni sij sisi guini' ni ngüi. Nî nagui'yaj gara'

ni sij rian nun si-nuguan' Yan'anj nun yo ni sij. Nj hué daj nagui'yaj xe'e ni sij yu'uej nico' du'ua si-gan' ni sij nej. ⁶ Nj nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. Nj hué daj nana'ui' ni sij sisi gane ni sij chrun xila sa' chruhua si-nuhui ni sij nej. ⁷ Nj huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue. Nj hué daj huin ruhua ni sij sisi digu'naj ni tsinj "maestro" ni sij. ⁸ Si duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi "maestro" huin ni é re' mánj. Daj si 'ngo jnanj daran' ni é re'. Nj urin maestro huin Cristo rian ni é re' nej. ⁹ Nj si digu'naj ni é re' "chrej" 'ngo tsinj man chruhua xungüi mánj. Daj si urin chrej ni é re' huin Yan'anj xanga' nne xata'. ¹⁰ Nj si duna ni é re' si gataj ni ngüi sisi nico' ni sij ni é re' mánj. Daj si urin Cristo huin tsinj gu'nico' ni é re' aj. ¹¹ Nj tsinj huin achij scanij ni é re', nj da'ui sij gunánj guitsi sij rian ni é re'. ¹² Daj si un tsinj huin ruhua gahuin achij, nj gunaj sij ne' rucu. Nj un tsinj huin ruhua gunaj ne' rucu, nj gahuin achij sij.

¹³ 'Sanj niqúi nín' ruhua niman ni é re' huin ni é re' tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo nej. Daj si gahuin ni é re' nico castigo. Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si ránj ni é re' chrej rian nicaj sun Yan'anj. Nj na'ue gatu ni ngüi, 'yaj ni é re'. Nj na'uej ruhua ni é re' gatu ni é re'. Nj da'nga' daj huin ruhua ni ngüi gatu, nj na'uej ruhua ni é re' nej.

¹⁴ 'Niqui nín' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo nej. Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si a'nej ni é re' ducua ngüi xana mmij. Ngaa nj ná achinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi gani ruhua ni ngüi sisi sa' ni é re'. Xi'í nuguan' nan, nj gahuin ni é re' nico castigo.

¹⁵ 'Niqui nín' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo nej. Daj si gu'ran' ni é re' nico castigo. Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si nín' gachra' achéj ni é re'. Nj da rucu nnee yan'anj huaj ni é re' sisi xacaj urin tsinj si-chrej ni é re', ruhua ni é re'. Nj ngaa gu'ri' ni é re', nj gahuin quij chruhua niman si' si quij niman man'an ni é re', 'yaj ni é re'. Nj guitaj diyán si' gan'anj si' rian ni é re' gan'anj daran' ni é re' rian yan'an.

¹⁶ 'Niqui nín' ruhua niman ni é re' xi'í sayun gu'ran' ni é re'. Daj si ni tsinj duri digyán chrej rian ni ngüi huin ni é re'. Nj ataj ni é re' sisi guta' nica yya 'ngo tsinj daj rian oro man chruhua nuhui, ngaa nj ni'yanj si ataj si'. Nj hua nian gu'yaj si' si gataj si', ataj ni é re'. ¹⁷ Tsinj ni'yun ni tsinj duri huin ni é re' nánj. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Oro ní, asj nuhui 'yaj sisi sa' oro sa'. ¹⁸ Nj hué daj ataj

ni é re' sisi guta' nica yya 'ngo tsinj daj rian altar sisi hua yya nuguan' ga'mi si', nj nitaj si ní'yanj si ataj sij mánj. Sanj sisi guta' nica yya 'ngo tsinj daj rian ofrenda taj rian altar, ngaa nj ní'yanj si ataj sij, nj hua nian gu'yaj si' si gataj si', ataj ni é re'. ¹⁹ Tsinj ni'yun ni tsinj duri huin ni é re'. Daj hua si huin achij, ruhua ni é re' únj. Ofrenda ní, asj altar 'yaj sisi sa' ofrenda daj sa'. ²⁰ Tsinj guta' nica yya rian altar, nj nitaj si guta' nica yya sij rian urin altar, sanj guta' nica yya sij rian daran' si mán rian altar nej. ²¹ Nj tsinj guta' nica yya rian nuhui, nj sé rian urin nuhui guta' nica yya sij. Sanj guta' nica yya sij rian Yan'anj xanga' nne chruhua nuhui nej. ²² Nj tsinj guta' nica yya xata' rian nne chrun xila sa' nne Yan'anj, nj sé urin rian chrun xila sa' nne Yan'anj guta' nica yya sij mánj. Sanj hué daj guta' nica yya sij rian man'an Yan'anj si nne rian chrun xila sa' da nej.

²³ 'Nin' ruhua niqúi niman ni é re' ni tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo. Daj si gu'ran' a ni é re' nico castigo. Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si aya ni é re' rumi coj nun stila nga coj xugune rian yo'ój nej nga coj comino nej. Nj ngaa guisij ichi' rumi, nj a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. Sanj duna ni é re' nuguan' huin rian chruhua si-ley Yan'anj nej. Daj si duna ni é re' si gu'yaj nica ni é re' rian ni ngüi. Nj duna ni é re' si gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj duna ni é re' si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj. Da'ui ni é re' gu'yaj ni é re' ni nuguan' nico nan. Sanj si duna ni é re' nga ango si 'yaj ni é re' da mánj. ²⁴ Nj huin ni é re' tsinj duri digyán chrej rian ni ngüi. Nj aca ni é re' nnee man xucu xa'ui sisi nahuin sa' nnee daj go'o ni é re'. Sanj amánj gue é re' xucu xachij huin camello.

²⁵ 'Niqui nín' ruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo. Daj si gu'ran' ni é re' nico castigo nej aj. Tsinj digya' yun'unj huin ni é re'. Daj si 'yaj á re' daj rún' 'yaj 'ngo tsinj na'nin' xiráj tasa nga xiráj go'o nej aj. Sanj nun na'nin' sij chruhua tasa nga chruhua go'o mánj. Nj da'nga' daj hua chruhua niman ni é re'. Nj man nín' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tu ni é re'. Nj 'yaj quij ni é re' nga ni ngüi nej. ²⁶ Tsinj fariseo duri huin ni é re'. Hua sini na'nin' sa' ni é re' chruhua tasa nga go'o huin niman án re'. Asij nj ga'ue gu'yaj sa' ni é re' gu'ni'ni ni ngüi aj.

²⁷ 'Niqui niman nín' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsinj digyán ley nga ni tsinj fariseo. Daj si gu'ran' ni é re' nico sayun. Huin ni é re' ni tsinj digya' yun'unj. Daj si daj rún' hua chran gatsj naránj ni sij rian achin' niman, nj da'nga' daj hua ni é re'.

Daj si xanga' n̄i hua niã' xirãj chran arãj ni sij daj. San̄i ne' chruhua yu'uj n̄i man n̄in' ni cúj níman nga daran' si quij hua. ²⁸ N̄i da'nga' daj hua á re'. Daj si rún' hua tsínj 'yaj n̄ica, n̄i da'nga' daj hua ni é re' rian ni ngüi. San̄i chruhua niman ni é re', n̄i man n̄in' ruhua nuguan' digya' yun'unj nga ni nuguan' quij aj.

²⁹ Niq̄ui n̄in' ruhua ni é re' huin ni é re' ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Daj si gahuin ni é re' castigo nico. Tsínj digya' yun'unj huin ín re'. Daj si naránj án re' chran rian gachin' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj̄j ná. N̄i nagui'yaj niã' ni é re' xirãj chran rian gachin' ni tsínj hua sã'. ³⁰ N̄i ataj ni é re': "Sis̄j nun̄ guimán únj asj̄j ngaa guimán ni xí', n̄i tsínj guimán asj̄j ná, n̄i s̄j chracuij únj dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj mánj." Da'nga' daj ataj ni é re'. ³¹ San̄i hué ducuanj daj digyán xanga' a ni é re' sis̄j hué ni é re' huin yya da'n̄j ni tsínj dagahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj̄j ná. ³² Achin̄ guis̄j si guí'yaj quij ni xi a ni é re'. San̄i guí'yaj a ni é re' nga si achin daj.

³³ Xucuáj huin ni é re'. N̄i da'n̄j xucuáj huin ni é re' aj. N̄i daj guí'yaj ni é re' sis̄j s̄j gahuin ni é re' castigo rian yan'an únj. ³⁴ Xi'í daj n̄i a'n̄i ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj ni'í sã' nej, nga ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. N̄i guis̄j ni sij rian man ni é re' aj. San̄i hua go'ngo ni sij dagahui' ni é re' aj. N̄i doçco' ni é re' ni sij rian rugutsi. N̄i duguayun ni é re' ango ni sij chruhua si-nuhui ni é re'. N̄i guinico' ni é re' ni sij daran' xuman' chran' yun'unj ni é re' ni sij nej. ³⁵ Ngaa ni xi'í daj da'ui ni é re' si-gaquin' daran' ni tsínj dagahui' ni ngüi hua sã'. N̄i asj̄j sini dagahui' tsínj gu'naj Caín jnánj sij Abel. N̄i hué si' gahuin 'ngo tsínj guí'yaj n̄ica. N̄i hué daj dagahui' ni xi ni é re' tsínj gu'naj Zacarías huin si' da'n̄j Berequías. N̄i dagahui' ni sij si' rian dan̄i altar nga rian nne ducua' Yan'anj. ³⁶ Xanga' atãj yya'j gunun a ni é re' sis̄j guiran' ni dugui' ni é re' castigo xi'í si-gaquin' ni tsínj dagahui' daj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-ley Moisés rian ni ngüi.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

³⁷ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun nan̄i ducu ruhuãj xi'í ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si dagahui' ni é re' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. N̄i ga'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj rian ni é re' huin ni sij tsínj ga'n̄j Yan'anj huaj rian a ni é re'. Sij undaj huin ruhuãj nagui'yaj yu'uj, n̄i da'n̄j man'an re' huin ni tsínj man xuman' Jerusalén. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo xuchre

ngaa nagui'yaj yu'uj xuj da'n̄j xuj riqui si-gachi xuj, n̄i da'nga' daj huin ruhuãj guí'yã nga ni da'n̄j re'. San̄i nun garan' ruhua á re' mánj. ³⁸ Yyaj n̄i n̄i'yaj ni é re'. Guere' xánj ni é re' nga ducua' ni é re' guna yyaj aj. ³⁹ N̄i ataj snan'an gunun ni é re' sis̄j s̄j guini'í yún ni é re' yünj da guis̄j güi gataj ni é re' nuguan' nan: "Hua sã' n̄in' ruhua tsínj 'nã' rian si-xugüi man'an Señor." —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi man xuman' Jerusalén.

24

Jesús predice la destrucción del templo

¹ N̄i ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico gan'anj sij, n̄i gahuin n̄ichrun' ni tsínj nico' sij sis̄j digyán ni si' daj hua ni hue' huin nuhui daj rian Jesús. ² San̄i gataj Jesús gunun ni si':

—Guini'yaj sã' ni é re' daran' nan anj. Xanga' atã gunun a ni é re' sis̄j hua 'ngo güi, n̄i si gunáj ni a 'ngo yej rian dugüi' mánj. Dugwane n̄in' ni sij daran' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

³ N̄i ngaa gane Jesús dacan gu'naj Olivos, n̄i ga'na' urin ni tsínj nico' Jesús rian nne sij. N̄i gataj ni si':

—Gataj re' gunun únj aman gahuin yya ni nuguan' nan. N̄i gataj re' daj hua 'ngo da'nga' guini'í únj sis̄j ga'na' ruhua' yún re' ngaa ganahuij xungüi nan. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga cuidado ni é re' sis̄j nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re' aj. ⁵ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj anj. N̄i gataj ni sij: "Hué man'anj huin Cristo aj." Daj gataj ni sij gunun ni é re'. N̄i digya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁶ N̄i gunun ni é re' nuguan' sis̄j unun' 'ngo xuman' nga ango xuman', n̄i huin ruhua 'ngo xuman' daj guda' nga ango xuman'. San̄i s̄j guxu'ui' ni é re' mánj. Hua n̄ian si hué daj gahuin. San̄i achin ganahuij n̄in' xungüi' aj. ⁷ N̄i gunun' nungüej xuman' daj. N̄i gunun' 'ngo gobierno da nga ango gobierno. N̄i ga'na' xi'j nga xi'na nej. N̄i ga'na' yún go'ngo rian xungüi nej. ⁸ Daran' nan n̄i diaj gaxi'í guiran' ni ngüi sayun.

⁹ Hué dan n̄i naga'ui' ni sij ni é re' rian ni tsínj nicaj sun. N̄i guiran' ni é re' sayun nej. N̄i dagahui' ni sij ni é re' nej. N̄i s̄j gahuin sã' ruhua daran' ni ngüi guini'yaj ni sij ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngãj. ¹⁰ Ngaa n̄i ni güi daj, n̄i nico ni ngüi duna si-chrej Yan'anj. N̄i naga'ui' ni sij dugüi' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. N̄i s̄j gahuin sã' ruhua ni sij guini'yaj ni sij go'ngo dugüi' ni sij. ¹¹ N̄i ga'na' nico ni

tsínj dígya' yun'unj. Ní gataj ni sij sísí a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj. Ní dígya' yun'unj ni sij nico ni ngüi. ¹² Ní xi'í si gahuin nico gaquin', ní duna nico ni sij si gahuin 'i ruhua ni sij guini'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ¹³ Sanj ni ngüi huaj nico' yya nin' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, ní ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ Ní nin' gachra' xungüi ganata' ni sij nuguan' sa' nan xi'í si nicaj sun Yan'anj. Ní da'nga' daj ganata' ni sij sísí guini'i daran' ni ngüi nga nuguan' sa' nan. Ngaa ni guisij, ní ganahuij daran'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

¹⁵ Hué dan ní un tsínj aya ni nuguan' nan, ní xacaj re' cuenta un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata huin nuguan' ga'mi Jesús xi'í si xi'í. Ní gataj Jesús:

—Ní ngaa guini'i ni é re' niquin' si quij hua rian hua sa' nin' ruhua daj rún' gataj tsínj gu'naj Daniel asij ná ¹⁶ ni gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij, Ní Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ¹⁷ Ní tsínj taj xata' chra ducua' sij, ní si nanij sij guiri sij 'ngo rasun man chruhua ducua' sij daj. ¹⁸ Ní tsínj mán 'yaj sun riqui quij, ní si nanicaj sij ga'na' naran' sij si-gan' sij ga' mánj. ¹⁹ Ní niqui niman ni ngüi xana nun riqui lij nga ni ngüi utsi gue' da'nij si gahuin ni güi nan anj. ²⁰ Gachinj jini'yaj ni é re' rian Yan'anj sísí si ga'na' sayun daj ni yahui nuhuij nga güi naranj ruhua ni ngüi. ²¹ Daj si ngaa daj, ní guiran' ni ngüi sayun nico. Ní asij ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi, ní nun guini'i ni ngüi 'ngo sayun daj rún' gahuin ne' rian ni güi gan'anj nan. Ní ne' rian ni güi daj, ní nitaj si ga'na' nico sayun rian ni ngüi daj rún' guiran' ni ngüi ngaa daj. ²² Ní sísí ga' nico güi ga' sayun daj, ní si gunucua' ni ngüi mánj. Sanj xi'í ni ngüi ganacui Yan'anj, ní ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, gui'yaj Yan'anj.

²³ 'Ní sísí ngaa daj hua 'ngo tsínj gataj: "Ní'yaj re'. Nan niquin' Cristo." Asi: "Da' mánj niquin' Cristo aj." Sísí da'nga' daj gataj ni sij, ní si guxuman ruhua re' mánj. ²⁴ Daj si ga'na' ni tsínj gataj sísí hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Ní ga'na' ni tsínj gataj sísí hué ni sij huin tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Ní tsínj dígya' yun'unj huin ni sij. Ní gui'yaj chre ni sij. Ní gui'yaj ni sij ni rasun nico güenda dígya' yun'unj ni sij ni ngüi. Ní sísí ga'ue ní dígya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj nej. ²⁵ Daran'anj hua gataj sinij gunun ni é re' nej aj. ²⁶ Ngaa ní sísí gataj ni sij: "Ní'yaj ni é re'. Hué Cristo niquin' quij gui'yanj naco daj." Sísí da'nga' daj gataj ni sij, ní si gan'anj ni é re' mánj. Ní sísí gataj ni sij: "Hué Cristo nne chruhua hue' daj." Ní sísí da'nga' daj gataj ni sij, ní si guxuman ruhua ni é re' mánj. ²⁷ Daj si daj rún' yoo

ran 'yaj du'ui ne' sísí güi, ní 'ngo xiguin nin' xata', ní da'nga' yoo daj nanicaj da'nij ni ngüi huin man'anj. ²⁸ Rian ngaj niman, ní yu'uj daj nahuin yu' ni xarúj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁹ 'Sanj si gachin ni güi guiran' ni ngüi sayun daj, ngaa ní rá'yanj gahuin rumi' rian güi. Ní si guixiguin rian yahui mánj. Ní gayu ni yati' mán xata'. Ní ngunanj ni fuerza mán xata' nej. ³⁰ Ngaa ní gurugüi' 'ngo da'nga' gui'yá xata' huinj da'nij ni ngüi. Hué dan ní nin' ruhua ganani ruhua daran' ni xi'nin' huin ni ngüi man chruhua xungüi. Ní guini'i ni sij ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'nij ni ngüi. Ní ga'naj nga daran' fuerza. Ní nahuin 'ueé nin'inj ga'naj nej aj. ³¹ Ní ga'ni ni ángel gan'anj nga trompeta ga'yanj nucua'. Ní naran' ni ángel daj ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Ní ganaran' ni ángel ni ngüi daj mán nin' gachra' da' xi'í nin' xungüi nga xata' nej aj.

³² 'Ní gahuin chrun ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, ní naxira' coj ra'a, hué dan ní ni'ni ni é re' si hua guisij gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ³³ Ní hué gue' ducuanj daj ngaa guini'i ni é re' sísí hua gahuin si atá gunun ni é re' acuan', ngaa ní guini'i ni é re' sísí hua niquin' man'anj rian hue' aj. ³⁴ Xanga' atá gunun ni é re' sísí si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³⁵ Ga'ni'ya xata' nga yo'ój. Sanj si-nuguan'anj nitaj aman ganahuij mánj.

³⁶ 'Ní nun ni' a 'ngo ni ngüi un güi, ní un hora ga'na' man'anj mánj. Ní nun ni'ni ni ángel mán xata' nej. Ní nun ni'ni man'anj huinj da'nij Yan'anj nej. Urin chre ni'ni nánj. ³⁷ Ní daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsínj gu'naj Noé asij ná, ní da'nga' daj gui'yaj ni ngüi ngaa ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj. ³⁸ Daj si asij ngaa nun gara nnee rian yo'ój, ní xa ni sij go'o ni sij. Ní acaj ni sij yun'unj xana. Ní acaj yun'unj xana tsínj sno'o nej. Ní da'nga' daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua rio achéj rian nnee. ³⁹ Ní nun gara da'nga' ruhua ni sij da gara nnee rian yo'ój gui'yaj guman huee xxi. Ní nicaj nnee daj daran' ni sij gan'anj-án'. Ní daj rún' gahuin ngaa daj, ní da'nga' daj nun gara da'nga' ruhua ni ngüi da ga'na' ruhua' yünj.

⁴⁰ 'Ní ngaa guisij güi daj, ní gunun nuguan'an huij tsínj riqui quij. Ní nicá gan'an 'ngo sij, ní ango sij guna. ⁴¹ Ní gunun nuguan'an huij yun'unj xana huáj unj. Ní 'ngo unj nicá gan'an, ní ango unj guna. ⁴² Xi'í daj guini'yaj sa' ni é re'. Daj si nun ni'ni ni é re' un hora ga'naj huinj Señor nicaj sun rian ni é re'. ⁴³ Gunun sa' ni é re'. Sísí guini'i 'ngo tsínj ducua daj un hora ne'

yan' ga'na' 'ngo tsínj tų, nı gane sij dugumi sij. Nı sı ga'nıj sij gatu sı' ducua sıj, guı'yaj tų sı' mánj. ⁴⁴Hué dan nı ga chrún guıman ni é re' nej. Daj sı ga'na' man'anj hué gué hora nitaj sı ani ruhua ni é re' huınj da'nıj ni ngüi.

⁴⁵'Nгаа nı gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo moso sa'. Nı guı'yaj ni é re' daj rún' 'yaj' 'ngo tsínj nicaj yun'unj moso, guı'yaj xuru'ue. Daj sı a'ui' sıj sı xa ni ango moso nгаа nı'yanj ni sı'. ⁴⁶Nı hua 'ueé rian tsínj nicaj yun'unj daj sısj hua gacuij 'yaj sıj nгаа hua 'na' niqıi tsínj dıcaua nari' sı'. ⁴⁷Xanga' atá gunun a ni é re' sısj guınicaj tsínj daj sun dugumi sıj daran' sı'yaj tsínj dıcaua daj, guı'yaj sı'. ⁴⁸Sanı sısj hua xı'i nıman tsínj daj, nı gani ruhua sıj sısj gahuin ran ga'na' niqıi tsínj dıcaua daj. ⁴⁹Nı gaxı'i sıj dıguayun sıj ango ni moso dugumi sıj, nı gaxı'i sıj xa nasa' sıj, nı go'o sıj nı tsínj axini nej. ⁵⁰Nгаа nı ga'na' tsínj dıcaua daj hué gué güi, nı hué gué hora nitaj sı ani ruhua sıj sı ga'na' sı'. ⁵¹Nı gahuin nıco sıj castıgo guı'yaj tsínj dıcaua. Nı guıran' sıj sayun nı ni tsínj dıgya' yun'unj, guı'yaj sı'. Nı hué yu'uj daj gaco sıj. Nı da xaruj yan' sıj gahuin sıj castıgo.

25

Parábola de las diez vírgenes

¹'Ni daj rún' 'yaj ichi' ngüi xana yan, nı da'nga' daj gahuin rian nicaj sun Yan'anj xata'. Daj sı nicaj ni unj candil aca gasiti huaj unj nıcaj dugui' unj nıga tsínj xıcaj nıca. ²Nı un'un' unj huin yun'unj ni'i sa'. Nı yun'un' unj huin yun'unj nı'yun. ³Nı nicaj un'un' ni yun'unj nı'yun nun ni'i daj candil gan'anj unj. Sanı nun nıcaj unj gasiti gan'anj unj. ⁴Sanı ni yun'unj ni'i sa' daj, nı nicaj unj gaga' nıun gasiti gan'anj unj. Nı nicaj unj candil nej aj. ⁵Nı rıan gahuin ran tsínj xıcaj yun'unj xana, nı ganun nnej rian daran' unj, nı gatoj unj. ⁶Hué dan nı yan' sa', nı gunun unj sı gaguáj ni sıj. Nı gataj ni sıj: "Hua 'na' tsínj xıcaj yun'unj xana. Gahui ni é re' gan'anj nıcaj ni é re' tsínj daj." Da'nga' daj gaguáj ni sıj. ⁷Nгаа nı nachıca daran' ni yun'unj xana yan daj. Nı gaxı'i unj guı'yaj xugüi unj sı-candil unj. ⁸Nгаа nı gataj anin' yun'unj nı'yun daj rian anin' yun'unj a hua xugüi 'yaj: "Rıqui anin' é re' doj sı-gasiti anin' é re' guıri' unj. Daj sı ruhua guına'aj sı-candil ni unj." Daj gataj unj. ⁹Sanı gataj ni yun'unj ni'i sa' daj: "Sı guısj gasiti rian daran' né' sısj rıqui unj rian ni é re'. Güij nı'yaj naj anin' é re' rian mánj anéj, nı guıran anin' é re' aj." Daj gataj anin' unj. ¹⁰Sanı nгаа huaj unj guıran unj gasiti, nı ganasıj tsínj xıcaj yun'unj xana

daj. Nı gatúj ni yun'unj a hua xugüi daj chruhua hue' nıga tsínj xıcaj yun'unj xana daj. Nı naránj ni sıj rian hue' daj nánj. ¹¹Da' sıj da guınasıj ango da'aj ni yun'unj xana yan daj. Nı gataj unj: "Señor, señor, nı'ni re' rian hue' gatu ni unj." Daj gataj unj gunun sı'. ¹²Sanı gataj sı': "Xanga' atá gunun a ni é re' sısj nun ni'inj ni é re' mánj." Daj gataj sı' gunun ni yun'unj nı'yun daj.

¹³'Guıni'yaj sa' ni é re' sı nun ni'i ni é re' un güi, nı un hora ga'na' da'nıj ni ngüi huin man'anj.

Parábola de los talentos

¹⁴'Daj sı daj rún' 'yaj' 'ngo xuru'ue gan'anj ango yu'uj gan', nı hué daj 'yaj man'anj. Nı gaquınj xuru'ue daj sı-moso sıj. Nı naga'ui' sıj sı-san'anj sıj rian ni sı' sısj dugumi ni sı'. ¹⁵Nı ga'ui' sıj un'un' san'anj guı'naj talento rian 'ngo sı-moso sıj. Nı 'ngo talento daj huin ruhuij gata sısj guı'yaj gana 'ngo tsínj daj nгаа guısj guı'yaj sun sıj 'ngo sı xınun' yo'. Daj sı nın' ruhua du'ue san'anj huin talento daj. Nı ga'ui' sıj huıj talento rian ango moso daj. Nı ga'ui' sıj 'ngo talento rian ango moso daj. Nı ga'ui' sıj rian go'ngo ni sıj daj rún' ga'ue guı'yaj gana ni sıj. Hué dan nı gan'anj gan' sıj.

¹⁶'Nгаа nı 'ngo hora gan'anj tsínj nahuin ra'a un'un' talento daj. Nı guıranj sıj ni rasun nadu'uej sıj. Nı guı'yaj gana sıj yun'un' talento nıga san'anj daj. ¹⁷Nı da'nga' daj guı'yaj tsínj guiri' huıj talento. Nı guı'yaj gana sıj yahuij talento. ¹⁸Sanı tsínj guiri' 'ngo talento, nı gan'anj sıj ganj sıj yu'uj. Nı garıj huı sıj sı-san'anj sı-xuru'ue sıj.

¹⁹'Nı nгаа gachin nıco güi, nı nasıj xuru'ue daj. Nı xıcaj sıj cuenta daj guı'yaj ni moso daj. ²⁰Nı ga'na' tsínj guiri' un'un' talento daj. Nı nıta' sıj yun'un' talento guı'yaj gana sıj. Nı gataj sıj gunun xuru'ue daj: "Señor, rıqui re' un'un' talento rıanj. Nı guı'yaj ganáj yun'un' talento gahuin sı'yaj re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue daj. ²¹Nгаа nı gataj sı': "Dıgu'naj huaj guı'yaj re' huın re' 'ngo moso guı'yaj sa' sun. Nı huın re' 'ngo tsínj gacıj. Xı'i sı guı'yaj 'ueé re' nıga doj sun, nгаа nı guı'yá sısj guınicaj re' nıco sun. Gahuin nıa' ruhua re' nıga huınj tsínj nicaj sun rian re'." Daj gataj sı' gunun sıj.

²²'Nгаа nı ga'na' tsínj guiri' huıj talento daj. Nı gataj sı': "Señor, rıqui re' huıj talento rıanj. Nı guı'yaj ganáj yahuij talento gahuin sı'yaj re'." Daj gataj sı' gunun sıj. ²³Nгаа nı gataj xuru'ue gunun sıj: "Dıgu'naj huaj guı'yaj re' huın re' moso guı'yaj sa' sun. Nı huın re' 'ngo tsínj gacıj nánj. Xı'i sı guı'yaj 'ueé re' nıga doj

sun, n̄i guí'yá sis̄i guñicaj re' nico sun. Gahuin niá' ruhuá re' ngáj huinj tsínj nicaj sun rián re'." Daj gataj sij gunun sí'.

²⁴ 'Sanj ngaa ga'na' tsínj guiri' 'ngo talento daj, n̄i gataj sij gunun sí': "Señor, ni'ñj sis̄i huín re' 'ngo tsínj huee. Nj nacaj re' strigo rian nun güin gunun re'. Nj naran' re' strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁵ Xi'í daj n̄i guxu'uñj. Nj gan'anj gari huñj si-san'anj man'án re' riqui yo'ój. Ngaa n̄i nariquij si'yáj re' nahuin ra'á re'." Daj gataj tsínj daj gunun xuru'ue. ²⁶ Hué dan n̄i gataj xuru'ue daj gunun sij: "Huín re' 'ngo moso xi'í. Nj rümi re' nej. Nj ni'í re' sis̄i nacá rian nun gunünj. Nj ni'í re' sis̄i ganaran'anj strigo rian nagui'yaj sa' ango ni sij strigo nej. ²⁷ Hué dan n̄i un sin huin, n̄i nun n̄icaj re' si-san'án gan'anj re' ga'nij re' banco únj. Ngaa n̄i ngaa n̄anicá, n̄i nacá si-san'án nga san'anj nata' chra banco san'anj ga'nij re' chra nej aj nej." Daj gataj xuru'ue gunun tsínj guiri' 'ngo talento daj.

²⁸ 'Ngaa n̄i gataj xuru'ue daj gunun ni tsínj man yu'uj daj: "Ga'ne ni é re' san'anj ra'a sij. Nj ga'ui' ni é re' ra'a tsínj nicaj chí' talento. ²⁹ Daj si tsínj nicaj n̄i ga'uj nico ra'a sij. Nj gahuin nico si nicaj sij. Sanj tsínj nitaj si nicaj, n̄i nunj si doj nicaj sij, n̄i ga'nē si nicaj sij aj. ³⁰ Nj moso nitaj si ni'yaj daj, n̄i guere' ni é re' ne' chrej xē' rian hua rümi' aj. Nj hué yu'uj daj gunun gaco sij. Nj da xaruj yan' sij gahuin sij castigo." Daj gataj xuru'ue daj xi'í moso xi'í daj.

El juicio de las naciones

³¹ 'Nj ngaa ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj nej, n̄i ganēj rian chrun xila hua 'ueé sa' n̄in'. Nj ga'nāj nga n̄in' ruhua fuerza. ³² Ngaa n̄i nahuin yu' daran' ni ngüi mán chruhua xungüi riánj. Nj nari ninj ni sij daj rún' 'yaj tsínj dugumi xucu ngaa nari n̄ini sij dán sij xachij nga stanē. Nj da'nga' daj guí'yá nari ninj go'ngo ni sij aj. ³³ Ngaa n̄i guí'yá sis̄i gujman ni xachij ne' chrej ra'a sa'áj. Nj gujman ni stanē ne' chrej ra'a rotsij aj.

³⁴ 'Nj huéj gahuin rey. Nj gatá gunun ni ngüi gujman ne' chrej ra'a sa'áj aj: "Gahua' ni é re' si hua guí'yaj sa' chrē nga ni é re' aj. Nj huin ruhuáj sis̄i guñicaj sun ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hua guí'yaj xugüi Yan'anj rian gane ni é re' asij ngaa guí'yaj Yan'anj xungüi aj. ³⁵ Daj si ngaa gachin xi'na riquij, n̄i riqui ni é re' xaj. Nj ngaa nago'ój nnee, n̄i riqui ni é re' go'ój nej. Nj ngaa huinj 'ngo tsínj 'na' ango rian xuman', n̄i nahuin ra'a á re' yünj aj. ³⁶ Ngaa nitaj si-gan'anj, n̄i riqui ni é re' atsij gunünj. Nj ngaa ga'nānj, n̄i ga'na' ni'yaj á re' yünj. Nj ngaa gunünj ducuaga',

n̄i ga'na' ni'yaj ni é re' rian gunünj anj." Daj gatá rian ni ngüi gujman ne' chrej ra'a sa'áj.

³⁷ 'Ngaa n̄i nachin snan'anj ni ngüi hua n̄ica niman daj riánj: "Señor, aman guini' i ni únj sis̄i achin xi'na riqui re', n̄i riqui ni únj si xá re' únj. Nj aman guini' i ni únj sis̄i nago'ó re' nnee, n̄i riqui ni únj si go'ó re' únj. ³⁸ Nj aman guini' i ni únj sis̄i huín re' 'ngo tsínj 'na' rian ango xuman', n̄i nahuin ra'a ni únj man'án re' únj. Nj aman guini' i ni únj si nitaj si-gán' re', n̄i riqui ni únj gunun re' únj. ³⁹ Nj aman guini' i ni únj sis̄i ga'nān' re', asij gunun re' ducuaga' nej, n̄i ga'na' ni'yaj ni únj únj." Daj gataj ni ngüi daj gunünj aj.

⁴⁰ 'Ngaa n̄i gatá gunun ni sij: "Xanga' atá gunun ni é re' sis̄i daran' si guí'yaj ni é re' rian ni jnān hua niqui, n̄i hué ducuánj daj guí'yaj á re' riánj nej aj." Daj gatá gunun ni ngüi 'yaj sa'.

⁴¹ 'Hué dan n̄i gatá gunun ni ngüi gujman ne' chrej ra'a rotsij: "Guxun anéj ni é re' man'án re' riánj. Hua gataj Yan'anj sis̄i gan'anj ni é re' rian yan'an gaca niganj n̄in' a ni é re' aj. Nj hua guí'yaj xugüi Yan'anj yan'an daj sis̄i gunun sichre nga ni ángel nico' man'án sichre daj aj. ⁴² Daj si ngaa gachin xi'na riquij, n̄i nun riqui ni é re' xaj. Nj ngaa nago'ój nnee, n̄i nun riqui ni é re' go'ój. ⁴³ Nj ngaa gahuinj 'ngo tsínj 'na' ango rian xuman', n̄i nun ganahuin ra'a ni é re' yünj mánj. Nj ngaa nitaj si-gan'anj, n̄i nun riqui ni é re' gunünj mánj. Nj ngaa ga'nānj, n̄i nun ga'na' ni'yaj ni é re' yünj mánj. Nj ngaa gunünj ducuaga', n̄i nun ga'na' ni'yaj ni é re' riánj nünj mánj." Daj gatá gunun ni ngüi gujman ne' chrej ra'a rotsij daj.

⁴⁴ 'Ngaa n̄i gataj ni sij riánj: "Señor, aman guini' i ni únj sis̄i achin xi'na riqui re', n̄i nago'ó re' nnee únj. Nj aman gahuin re' 'ngo tsínj 'na' ango yu'uj únj. Nj aman achin si-gán' re' únj. Nj aman a'nán' re' si gunun re' ducuaga' únj. Nj aman nun chracuj ni únj man'án re' ngaa guirán' re' ni sayun daj únj." Daj gataj ni sij riánj.

⁴⁵ 'Nj gatá gunun ni sij: "Xanga' atá gunun a ni é re' sis̄i ngaa nun chracuj ni é re' rian ni jnān hua niqui, n̄i da'nga' daj nun chracuj a ni é re' rian man'anj." Daj gatá gunun ni sij.

⁴⁶ 'Nj gan'anj ni sij guiran' ni sij castigo niganj n̄in'. Sanj ni ngüi hua n̄ica niman, n̄i gan'anj gane niganj ni sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

26

¹ Hué dan n̄i ngaa guis̄j ga'mi Jesús ni nuguan' daj, n̄i gataj sij gunun ni ts̄inj nico' sij:

² —Ni'i ni é re' sis̄j xiráj hujj güi, n̄i 'na' gahuin gui'yanj pascua. N̄i naga'ui' ni sij man'anj rian ni ts̄inj ga'ui' gaqūj ra'aj gūnicōj rian ruguts̄i hūnj da'n̄ij ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

³ Ngaa n̄i nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni ts̄inj digyán ley nej, nga ni ts̄inj huin achij scanij ni ngüi nej. N̄i nahuin yu' ni sij rian hue' ducua' chrej huin achij n̄in' gu'naj sí' Caifás. ⁴ N̄i diga'mi dugüi' ni sij daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, n̄i gūida'a hūj ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ⁵ San̄i gataj ni sij:

—S̄i guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun gahuin sayun, gūi'yaj ni ngüi mánj. Daj gataj ni sij.

Jesús es ungido en Betania

⁶ N̄i ngaa gane Jesús xuman' Betania, n̄i gane sij ducua' 'ngo ts̄inj gu'naj Simón ts̄inj guiran' xi'j lepra. ⁷ N̄i ngaa nne Jesús rian mesa, n̄i guis̄j 'ngo yun'unj xana rian nne sij. N̄i nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro n̄un gasiti guin' daj ruhua-á' nicaj ún' guis̄j ún'. N̄i du'ue n̄in' ruhua-á'. N̄i gar̄j ún' gasiti daj chr̄a Jesús. ⁸ San̄i ngaa guini'i ni ts̄inj nico' Jesús, n̄i ga'man ruhua ni sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin n̄i gayanj yun gasiti sa' da únj. ⁹ Ga'ue gane' gasiti daj. N̄i ga'ue gūiri' nico san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi niq̄i. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ N̄i ngaa gunun Jesús, n̄i gataj sí' gunun ni sij:

—S̄i chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan mánj. Si 'yaj unj nan ngāj, n̄i dugu'naj huaj, 'yaj unj. ¹¹ Ya'yoj nne ni ngüi niq̄i nga á re'. San̄i nitaj si gane n̄iganj man'anj nga ni é re' mánj. ¹² Gar̄j ún' gasiti guin' daj nnee cū. N̄i da'nga' daj 'yaj xugüi ún' nnee cū. Daj si doj n̄i gūis̄j güi gachin' ni sij yūnj. ¹³ Xanga' yya atā gunun ni é re' sis̄j daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'j, n̄i hué daj nāta' ni sij si gui'yaj yun'unj xana daj riánj. Ngaa n̄i nanun ruhua ni ngüi xi'j ún' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

¹⁴ Hué dan n̄i gan'anj 'ngo ni xuhuij ni ts̄inj nico' Jesús rian ni chrej a'nin'. N̄i gu'naj sí' Judas Iscariote. ¹⁵ N̄i gataj sí':

—N̄i undaj huin riq̄ui ni é re' riánj, n̄i digyánj rian nne Jesús, n̄i gūida'a á re' únj. —Daj gataj Judas gunun ni sij. Ngaa n̄i ga'ui' ni sij icō chi' san'anj plata rian sí'. ¹⁶ N̄i as̄ij hora daj, n̄i gax̄i'í sí' n̄ano' sí' 'ngo ducuan̄j daj naga'ui' sí' Jesús ra'a ni chrej a'nin'.

Institución de la Cena del Señor

¹⁷ N̄i guis̄j güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nj levadura xa ni sij. N̄i ga'na' ni ts̄inj nico' Jesús. N̄i gataj ni sí' gunun sij:

—N̄i a huin ruhua' re' si gūi'yaj xugüi ni únj xa sti'n̄i re' pascua únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Güj gat̄u ni é re' xuman' rian nne 'ngo ts̄inj daj. N̄i gataj ni é re' gunun sí': "Ataj maestro sis̄j gahuin njchrun' si gūis̄j si-hora sij. Ngaa n̄i gan'anj gui'yaj sij gui'yanj pascua ducua' re' nga ni ts̄inj nico' man'an sij." Da'nga' daj gataj ni é re' gunun sí'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i gui'yaj ni sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian ni sij. N̄i gui'yaj xugüi ni sij sis̄j xa sti'n̄i ni sij xi'j gui'yanj pascua. ²⁰ N̄i ngaa guin̄i, n̄i gan'anj gane Jesús rian mesa nga ni xuhuij ni ts̄inj nico' sij. ²¹ N̄i ngaa xa ni sij, n̄i gataj Jesús gunun ni sí':

—Xanga' atā gunun ni é re' sis̄j naga'ui' 'ngo ni é re' man'anj rian ni ts̄inj ga'na' gūida'a yūnj anj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa n̄i n̄in' ruhua ganani ruhua ni sij. N̄i gax̄i'í ni sij nach̄inj snan'anj go'ngo ni sij Jesús. N̄i gataj ni sij:

—Señor, man'anj huin ní'. —Gataj go'ngo ni sij.

²³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ts̄inj jnīaj nuguan'an chrachrúnj chruhua go'o ngāj, hué sij huin ts̄inj naga'ui' man'anj rian ni ts̄inj gūida'a yūnj.

²⁴ N̄i yūnj huin da'n̄ij ni ngüi. N̄i rún' ataj si-nuguan' Yan'anj rian xi'j, n̄i da'nga' daj hua nīan gūiran'anj sayun. San̄i niq̄ui niman n̄in' ruhua ts̄inj naga'ui' man'anj rian ni ts̄inj ga'na' gūida'a yūnj. Daj si gahuin nico castigo gūiran' sí'. Sa' huin sis̄j nun ga'nga man'an sí'. —Daj gataj Jesús.

²⁵ Ngaa n̄i nach̄inj snan'anj Judas ts̄inj naga'ui' Jesús rian ni ts̄inj nicaj sun. N̄i gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, man'anj huin ní'. —Daj gataj Judas.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Da'nga' daj gataj man'án re'. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

²⁶ N̄i ngaa xa ni sij, n̄i gūida'a Jesús chrachrúnj. N̄i naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. As̄ij n̄i gura' da'aj sij chrachrúnj daj, n̄i ga'ui' sij xa ni ts̄inj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Gūida'a ni é re' xa ni é re'. Chrachrúnj nan huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Hué dan n̄i gūida'a Jesús tasa. N̄i ngaa naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, n̄i ga'ui' sij go'o ni sí'. N̄i gataj sij:

—Go'o daran' ni é re'. ²⁸ Daj si nnee nan huin si-tun man'anj. N̄i ngā tun nan,

nî guisîj gahuin yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Nî xi'i tun gayanj nan guñicaj Yan'anj niman nico rian si-gaquin' nico ni ngüi. ²⁹ Nî atâ gunun a ni é re' sisi nitaj si go' o ruhua' yünj nnee uva nan da' güi go'ój nnee uva naça nga ni é re' rian nicaj sun chrê. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁰ Nî ngaa guisîj garáj ni sij chra', nî gahui ni sij gan'anj ni sij dacan gu'naj Olivos.

³¹ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Duna daran' ni é re' yünj yan' yyaj. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anj: “Ga'ui' Yan'anj tsínj dugumi xachij. Ngaa nî gunánj ni xuj. Nî gaxa'ni ni xuj.” Da'nga' daj ataj si-nuguan' Yan'anj. ³² Sanî ngaa gana'ni, ngaa nî gan'an estado Galilea. Asîj nî huaj ni é re' yu'uj da nej. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nî gataj Pedro gunun Jesús:

—Nunj si gan'anj daran' ni sij xi'í re', sanî nitaj aman dunaj man'anj man'an re' mánj. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nî gataj Jesús:

—Xanga' atâ gunun re' sisi asîj nun gaguaj do'loj 'ngo du'ua xú' yan' nan, nî gataj re' hua'nîj sisi nun ni'í re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

³⁵ Nî gataj Pedro:

—Nunj si hua niñ gahuîj nga re', sanî sî gataj sisi nun ni'inj man'an re' mánj. —Daj gataj Pedro.

Nî da'nga' daj gataj daran' ni tsínj nico' Jesús nej.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Hué dan nî gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Nî gataj sij gunun ni sí:

—Gane ni é re' nan si gan'an yu'uj man gachinj jni'yá rian Yan'anj. —Daj gataj sij gunun ni sí.

³⁷ Nî nicaj sij Pedro nga nungüej da'nîj Zebedeo gan'anj sij. Nî nî'n' ruhua gax'i sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁸ Nî gataj sij gunun anin' sí:

—Da' ní nî a gan'anj nimánj ruhuáj, 'yaj si nani ruhuáj. Nî gahuîj nga nimánj ruhuáj. Guna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngáj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Hué dan nî gan'anj Jesús doj ne' chrej rian. Nî ganiquin' ráj dacoj sij ganun rian sij rian yo'ój. Nî gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nî gataj sij:

—Tata chré', sisi ga'ue, nî ga'ne re' sayun ran'anj nan. Sanî sî gui'yáj re' rún' huin ruhua man'anj. Maan si gui'yáj re' rún' aran' ruhua man'an re'. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anj.

⁴⁰ Ngaa nî nanicaj Jesús rian man ni tsínj nico' sij. Nî atoj anin' sí' nari' sij. Ngaa nî gataj sij gunun Pedro:

—Nî sî ga'ue nî 'ngo hora gunun ruhua anin' é re' ngáj ga mí'. ⁴¹ Ga gunun ruhua anin' é re' gachinj jni'yaj anin' é re' rian Yan'anj sisi sî guinîj anin' é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é re'. Huin ruhua nimán re' gui'yaj sa' re'. Sanî nun gahuin nucuañ nnee cúj anin' é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni hua'nîj tsínj daj.

⁴² Ngaa nî gan'anj ruhua' yún Jesús. Nî gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nî gataj sij:

—Tata chré', sisi sî ga'ue ganani rian sayun nan, ngaa nî gui'yáj re' si garan' ruhua re' ngáj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Nî ngaa nanicaj ruhua' yún sij, nî atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uij rian anin' sí', gui'yaj nnej.

⁴⁴ Ngaa nî gahui sij rian ni sí'. Nî gan'anj gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj guisîj hua'nîj. Nî hué gue' nugu' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'anj.

⁴⁵ Ngaa nî nanicaj sij rian man ni tsínj nico' sij. Nî gataj sij:

—Ga'ue gatoj anin' é re', nî naranj ruhua á re' aj. Guisîj hora ga'na' tsínj naga'ui' man'anj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin' huñj da'nîj ni ngüi. ⁴⁶ Nachica anin' é re' gan'anj ne'. Hua gahuin nîchrun' tsínj 'na' naga'ui' yünj rian ni tsínj nicaj sun. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Da a'mi gue' Jesús ngaa guisîj Judas huin sí' 'ngo ni xuhuij ran' ni tsínj nico' sij. Nî nicaj dugüi' sí' nga nico ni tsínj guisîj sí'. Nî ata ni sij espada nej, chrun nej, huaj ni sij. Nî ga'nîj ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanj ni ngüi ga'na' ni sij. ⁴⁸ Nî hua digyán Judas 'ngo chrej daj guñi' ni sij un tsínj huin guida'a ni sij. Nî gataj sí':

—Tsínj garun du'uj daj hué sij huin Jesús aj. Guida'a ni é re' sij. —Daj hua gataj Judas rian ni tsínj nicaj dugüi' nga sí'.

⁴⁹ Ngaa nî 'ngo gahuin nîchrun' Judas rian niquin' Jesús. Nî:

—Hua sa' nné re', maestro. —Gataj sij gunun Jesús. Nî garun du'ua sij sí'.

⁵⁰ Ngaa nî gataj Jesús gunun sí':

—Amigo, un sin huin, nî 'na' re' únj. —Daj gataj Jesús gunun Judas.

Hué dan nî gahuin nîchrun' ni sij, nî guida'a ni sij Jesús.

⁵¹ Ngaa nî guiri 'ngo tsínj niquin' nga Jesús si-espada sij. Nî ga'ui' sij tsínj 'yaj sun rian chrej huin achij nî'n' daj. Nî güej nî'n' chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Ngaa nî gataj Jesús rian tsínj nicaj espada daj:

—Nā'nij re' si-espadá re' chruhua pena. Daj si daran' ni tsínj gunun' nga espada, nĭ gahui' ni sij, guĭ'yaj espada nej. ⁵³ Nun ni'í re' sisĭ ga'ue gachinj jni'yā rian chrē, nĭ ga'nij chrē hué hora nan xuhuij xi'nin' ni ángel ga'na' chracuij yūnj ní'. ⁵⁴ Sanĭ sisĭ da'nga' daj guĭ'yā, nĭ na'ue gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anĭ. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anĭ sisĭ hua niān guĭran'ānj sayun nánj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁵ Nĭ hora daj nĭ gataj Jesús gunun ni tsínj 'nā' daj:

—Nĭ un sin huin nĭ ata á re' espada nga chrun nej 'nā' guĭda'a á re' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsínj tĭ ruhua ni é re' ní'. Ya'yoj ganēj chruhua nuhui digyānj rian ni é re'. Nĭ nun guĭda'a ni é re' yūnj mánj. ⁵⁶ Sanĭ ran'ānj sayun nan sisĭ gahuin yya daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná. —Daj gataj Jesús.

Nгаа nĭ dunáj daran' ni tsínj nico' Jesús man'an sij. Nĭ gunánj ni sí' rian Jesús.

Jesús ante el concilio

⁵⁷ Ngaa nĭ ni tsínj guĭda'a Jesús, nĭ nicaj ni sij sí' gan'anĭ ni sij rian tsínj gu'naj Caifás huin sí' chrej huin achij nĭn'. Nĭ yu'uj daj hua nahuin yu' ni tsínj digyānj ley nga ni tsínj huin achij nej. ⁵⁸ Nĭ gan' huaj Pedro nico' sí' huaj ruĕu Jesús. Nĭ guisĭj sij rian ducúa chrej huin achij daj. Nĭ rĭan hua ta rian hue' daj gatúj sij. Nĭ gan'anĭ gane sij nga ni snado mán yu'uj daj. Daj si huin ruhua sij guĭni'i sij sisĭ daj ganahuij daran' ni nuguan' daj.

⁵⁹ Ngaa nĭ nano' ni chrej a'nin' nga ni tsínj 'yaj junta daj nuguan' nne xi'í Jesús sisĭ da'nga' daj ga'ue dagahui' ni sij Jesús. ⁶⁰ Sanĭ nun nari' ni sij 'ngo nuguan' nne daj. Nĭ nunĭj si ga'na' nico ni tsínj ga'mi nne xi'í Jesús, sanĭ nun nari' ni sij 'ngo gaquin' sisĭ gahui' sí'. Hué dan nĭ ga'na' huij tsínj daj. ⁶¹ Nĭ gataj nungüej sij:

—Gataj tsínj nan sisĭ ga'ue duguane sij ducúa Yan'anĭ. Nĭ xiráj hua'nĭj güi, nĭ nāgui'yaj sij ango nuhui. —Daj gataj nungüej tsínj daj.

⁶² Ngaa nĭ naxuman chrej huin achij nĭn'. Nĭ gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngo nuguan' nānicaj re' únj. Nĭ un sin huin si ataj nungüej tsínj daj xi'í re' únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶³ Sanĭ dĭnj guiniquin' du'ua Jesús nun ga'mi sij. Ngaa nĭ gataj chrej huin achij nĭn' daj gunun Jesús:

—A'nĭj sun rián re' nga si-xugüi Yan'anĭ hua nĭ'na' sisĭ gataj yya re' sisĭ hué re' huin Cristo da'nĭj Yan'anĭ. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶⁴ Hué dan nĭ gataj Jesús:

—Huéj huin daj rún' atáj re' nánj. Nĭ atā gunun ni é re' sisĭ huéj huin da'nĭj ni ngüi.

Nĭ guĭni'i ni é re' sisĭ ganēj ne' chrej ra'a sa' Yan'anĭ nucuaĭ nĭn' nne xata'. Nĭ guĭni'i ni é re' ga'nāj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶⁵ Ngaa nĭ gutsi' chrej huin achij nĭn' daj si-gan' sij. Nĭ gataj sij:

—Ga'mi quĭj sí' xi'í Yan'anĭ anĭ. Nitaj si guĭ'yó' ni testigo ga'mánj. Acuan' gunun ni é re' si ga'mi quĭj sij xi'í Yan'anĭ anĭ. ⁶⁶ Daj guĭ'yaj né', ruhua ni é re' únj. —Daj gataj chrej huin achij nĭn' gunun ni tsínj gan'anĭ junta daj.

Nĭ:

—Da'ui sij gaquin', nĭ hua niān gahui' yya sij. —Daj gataj ni tsínj daj.

⁶⁷ Ngaa nĭ gara sta'nunĭj ni sij rian Jesús. Nĭ ga'ui' ni sij sí' nej. Nĭ gara'ui' ango ni sij rian sí'. ⁶⁸ Nĭ gataj ni sij:

—Gahui chra re' sisĭ un tsínj ga'ui' re' huin re' Cristo. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

Pedro niega a Jesús

⁶⁹ Nĭ nne Pedro ne' chrej xē' ta rian ducúa chrej huin achij nĭn' daj.

Nĭ gahuin nĭchrun' 'ngo yun'unĭj xāna 'yaj sun hue' daj. Nĭ gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús tsínj 'nā' estado Galilea aj. —Daj gataj ún' gunun Pedro.

⁷⁰ Sanĭ nun ga'uej Pedro rian daran' ni tsínj man yu'uj daj. Nĭ gataj sij:

—Nun ni'ĭnj un si atáj re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

⁷¹ Ngaa nĭ gahui sij ne' chrej xē' ne' rian atúj ni ngüi. Nĭ guĭni'i ango yun'unĭj xāna 'yaj sun man'an' sij. Nĭ gataj ún' gunun ni tsínj mán yu'uj daj:

—Hué tsínj nan nicaj dugüi' nga Jesús, tsínj 'nā' xuman' Nazaret. —Daj gataj ún' gunun ni sij.

⁷² Sanĭ nun ga'uej ruhua' yún Pedro. Nĭ guta' nĭca yya sij. Nĭ gataj sij:

—Nun ni'ĭnj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

⁷³ Ngaa nĭ ango hora le', nĭ gahuin nĭchrun' ni tsínj mán yu'uj daj. Nĭ gataj ni sij gunun Pedro:

—Xānga' huin re' 'ngo ni tsínj daj. Daj si a'mí re' daj rún' a'mi ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Pedro.

⁷⁴ Hué dan nĭ gaxĭ'i sij ga'mi quĭj sij. Nĭ guta' nĭca yya sij. Nĭ gataj sij:

—Nun ni'ĭnj tsínj da mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

Nĭ hué guĕ hora daj gaguáj do'loj 'ngo du'ua xú'.

⁷⁵ Ngaa nĭ ganunun ruhua Pedro si gataj Jesús gunun sí': "Asĭj nun gaguaj do'loj si 'ngo du'ua xú', nĭ gataj re' si hua'nĭj si nun ni'í re' man'ānj mánj." Da'nga' daj hua gataj Jesús gunun Pedro. Ngaa nĭ gahui

Pedro gan'anj sij ne' chrej xe'. Nj gaco nın' ruhua sij.

27

Jesús ante Pilato

¹ Nj ngaa guerenga', nj diga'mi dugüi' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsınj huin achij scanij ni ngüi sısı naga'ui' ni sij Jesús gahui' sí'. ² Nj gumij ni sij Jesús. Nj nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a Pilato huin sí' gobernado.

Muerte de Judas

³ Nj Judas huin tsınj naga'ui' Jesús rian ni tsınj nicaj sun. Nj ngaa guini'i Judas sısı gahui' Jesús, guı'yaj ni sij, nj ducu ganani ruhua sij. Nj naga'ui' sij icó chí' san'anj plata daj rian ni chrej a'nin' nga ni tsınj huin achij nej. ⁴ Nj gataj sij:

—Da'uj gaquin' xi'í si naga'uj gahui' 'ngo tsınj nitaj 'ngo gaquin' guı'yaj. —Daj gataj Judas ngaa nani ruhua sij.

Sanj gataj ni sij:

—Nj un si guı'yaj únj únj. Si-gaquin' man'an re' huin nan. —Daj gataj ni sij gunun Judas.

⁵ Ngaa nj dagaman' Judas san'anj huin plata daj chruhua nuhui. Nj gan'anj doco' sij man'an sij. Nj gahui' sij. ⁶ Hué dan nj naran' ni chrej a'nin' san'anj huin plata daj. Nj gataj ni sij:

—Sı ga'ue ga'nij ne' san'anj nan rian Yan'anj gahuin ofrenda xi'í si du'ue tun 'ngo tsınj mánj. —Daj gataj ni sij.

⁷ Ngaa nj uyan ga'mi ni sij sısı guıran ni sij san'anj daj 'ngo do'ój 'ngo tsınj ri chruj. Nj da'nga' daj guı'yaj ni sij sısı guıri' ni sij 'ngo yu'uj gachin' ni sij ni ngüi 'na' angó rian xuman'. ⁸ Xi'í daj gu'naj yo'ój daj da' güi acuan' yo'ój tun. ⁹ Hué daj gahuin yya daj rún' ga'mi Jeremías tsınj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj sí': "Nacaj ni sij icó chí' san'anj plata. Daj si da'nga' daj huin du'ue 'ngo tsınj daj daj rún' naru'ue ni tsınj israelita. ¹⁰ Nj san'anj daj guıranj ni sij do'ój tsınj ri chruj daj rún' ga'nin' Señor sun riánj." —Daj gataj Jeremías.

Pilato interroga a Jesús

¹¹ Ngaa nj ganıquin' Jesús rian gobernado. Nj ganachınj snan'anj sí' Jesús. Nj:

—Hué re' huin si-rey ni ngüi israelita ní'. —Gataj gobernado.

Ngaa nj:

—Hué re' ataj nánj. —Gataj Jesús.

¹² Sanj ngaa ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' nga ni tsınj huin achij, nj nun danicaj Jesús nj a 'ngo nuguan' rian ni sij. ¹³ Ngaa nj gataj gobernado daj tsınj gu'naj Pilato gunun Jesús:

—Nunún re' undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í re' di mí'. —Daj gataj Pilato gunun Jesús.

¹⁴ Sanj nj a 'ngo nuguan' nun gataj Jesús gunun Pilato. Xi'í daj nj nın' ruhua garáj yan'anj ruhua sij ni'yaj sij Jesús.

Jesús sentenciado a muerte

¹⁵ Nj da' go'ngo yo', nj hua 'ngo ducuánj nico' Pilato sısı ri sí' 'ngo tsınj nun ducuaga' go'ngo guı'yanj pascua. Tsınj garan' ruhua ni ngüi, nj guıri sij sí' ducuaga'. ¹⁶ Nj ngaa daj, nj nun 'ngo tsınj gu'naj Barrabás ducuaga'. Nj ni'í sa' ni ngüi sısı da'ui sij nico gaquin'. ¹⁷ Ngaa nj nachınj snan'anj Pilato ni tsınj nahuin yu' daj. Nj gataj sij:

—Nj un tsınj garan' ruhua á ni é re' sısı guıri ducuaga', ruhua á re' únj. Asj guıri Barrabás ní'. Asj guıri tsınj gu'naj Cristo sa'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

¹⁸ Daj si xacaj Pilato cuenta sısı naga'ui' ni sij Jesús rian xi'í si xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'an sí'.

¹⁹ Nj ngaa gane Pilato rian nagui'yaj yya sij ni gaquin', nj ga'nıj nicá sij 'ngo nuguan' gan'anj rian sij. Nj gataj ún' gunun sij:

—Sı diguıj re' si-nuguan' tsınj hua nıca niman nan mánj. Daj si guıran'anj 'ngo sayun nico xi'í sij yyaj ngaa ga'nıj aj. —Daj gataj unj rian sí'.

²⁰ Sanj guı'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsınj huin achij sısı gachınj ni ngüi rian Pilato sısı gahui Barrabás ducuaga'. Nj sısı gachınj ni ngüi sısı gahui' Jesús. ²¹ Ngaa nj gataj gobernado gunun ni ngüi:

—Daj hua yya tsınj guıri, ruhua ni é re' únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa nj:

—Guıri re' Barrabás. —Gataj ni sij.

²² Ngaa nj gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj huin ruhua ni é re' un sin huin guı'yá ngá Jesús tsınj gu'naj Cristo únj. —Daj gataj sij gunun ni ngüi.

Ngaa nj:

—Gari re' gaquıj Jesús guınico' sij rian rugutsj, ruhua únj. —Daj gataj daran' ni ngüi.

²³ Ngaa nj gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj hua gaquin' guı'yaj síj únj. —Daj gataj Pilato.

Sanj nıanj gaguáj ruhua' yún ni sij:

—Gari re' gaquıj Jesús guınico' sij rian rugutsj aj. —Daj gaguáj ni ngüi daj.

²⁴ Nj guini'i Pilato sısı na'ue gana'man ruhua ni ngüi. Sanj huaj nın' ruhua ga'man ruhua ni sij. Ngaa nj guida'a sij nnee. Nj nania' sij rian ni ngüi. Nj gataj sij:

—Sé xi'ıj huin si gahui' tsınj hua nıca niman nan mánj. Güenda man'an ni é re' huin nánj. —Daj gataj Pilato.

²⁵ Ngaa nĭ gataj ni ngüiĭ daj:

—Xi'í ni da'nĭj únj gahui' tsínj nan anj.
—Daj gataj ni sij.

²⁶ Ngaa nĭ guiri Pilato Barrabás rian ni ngüiĭ. Nĭ ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús, guí'yaj Pilato. Hué dan nĭ naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij sĭsĭ gari ni sij gaquĭj sĭ' guĭnico' sĭ' rian rugutsĭj.

²⁷ Ngaa nĭ nicaj ni si-snado gobernado gan'anĭj ni sij Jesús ta rian palacio daj. Nĭ ganahuin yu' daran' ango ni snado rian Jesús, guí'yaj ni sij. ²⁸ Nĭ guiri ni sij si-gan' sĭ'. Nĭ na'nĭj ni sij 'ngo atsĭj rian rumi' mare xá Jesús gunun sĭ'. ²⁹ Nĭ run'un ni sij 'ngo ya'a tanĭ guí'yaj ni sij 'ngo corona ga'nĭj ni sij chra Jesús. Nĭ gariĭ ni sij 'ngo riuj ra'a sa' sĭ'. Ngaa nĭ ganiquin' ráj dacoj ni sij rian sĭ'. Nĭ ga'nga' naço ni sij. Nĭ ga'mi ducu ni sij guini'yaj ni sij Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Hua 'ueé nĭn' si-rey ni tsínj israelita.
—Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

³⁰ Nĭ gara sta'nunĭj ni sij rian Jesús nej. Nĭ guida'a ni sij riuj daj ga'ui' ni sij chra sĭ'. ³¹ Nĭ ngaa guisĭj guí'yaj ducu ni sij, nĭ guiri ni sij atsĭj daj. Nĭ na'nĭj ni sij si-gan' Jesús xá sĭ' ruhua' yún. Hué dan nĭ guiri ni sij man'an sĭ' gan'anĭj sij güenda gari ni sij gaquĭj man'an sĭ' guĭnico' sĭ' rian rugutsĭj.

Crucifixión y muerte de Jesús.

³² Nĭ ngaa gahui' ni sij, nĭ nacaj dugüi' ni sij nga 'ngo tsínj 'na' xuman' gu'naj Cirene. Nĭ gu'naj sĭ' Simón. Nĭ chran' yun'unĭj ni sij sĭsĭ gata sĭ' si-rugutsĭ Jesús. ³³ Ngaa nĭ guisĭj ni sij 'ngo dacan gu'naj Gólgota. Nĭ nuguan' daj gata ruhuaj dacan cúj chra nĭman. ³⁴ Nĭ ga'ui' ni sij vino go'o Jesús nachej dugüi'-i' nga si-gaj' xucu. Sanĭ ngaa go'o Jesús doj, nĭ nun ga'uej sij go'o sij ga mánj. ³⁵ Nĭ ngaa gari ni sij gaquĭj Jesús doco' ni sij sĭ' rian rugutsĭ, nĭ ducu ni snado sĭsĭ un tsínj gahui sa' nĭcáj sij si-gan' sĭ' gan'anĭj sij. Nĭ da'nga' daj gahuin guí'yaj ni sij sĭsĭ gahuin yya daj rún' gataj tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭj asĭj ná. Nĭ gataj sĭ': "Gura da'aj ni sij si-gan'anĭj. Nĭ ducu ni sij sĭsĭ un tsínj gahui sa', nĭ nĭcáj sĭ' si-gan'anĭj gan'anĭj." Daj gataj tsínj daj asĭj ná. ³⁶ Nĭ gan'anĭj gane ni sij yu'uj daj dugumi ni sij Jesús. ³⁷ Nĭ garun ni sij letra chra si-rugutsĭ Jesús un si xĭ'i huin dagahui' ni sij. Nĭ letra daj ataj: "Nan huin Jesús Si-Rey ni tsínj israelita." Da'nga' daj garun ni sij. ³⁸ Nĭ doco' ni snado yahuij tsínj tu rian yahuij rugutsĭ. Nĭ nico' 'ngo sĭj ra'a sa' Jesús, nĭ ango sij chrej ra'a rotsĭ sĭ'.

³⁹ Nĭ ga'mi quij ni ngüiĭ gachin. Nĭ dugunun ni sij chra ni sij. ⁴⁰ Nĭ gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, nĭ hua' nĭj gue güi nagui'yaj ruhua' yún re', atáj re' ní'. Ngaa nĭ ganacaj re' man'an re'. Sĭsĭ hué re' huin da'nĭj Yan'anĭj, nĭ guĭnanĭj re' rian rugutsĭ aj. —Hué daj gataj ni ngüiĭ ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

⁴¹ Nĭ hué 'ngo nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley nej, ni tsínj fariseo nej, nga ni tsínj huin achĭj nej. Nĭ gataj ni sij:

⁴² —Nacaj sij ango ni ngüiĭ. Sanĭ na'ue ganacaj sij man'an sij. Sĭsĭ hué si huin si-rey ni tsínj israelita, ngaa nĭ nanĭj sij rian rugutsĭ aj. Ngaa nĭ guxuman ró' nĭ'yó' sij. ⁴³ Xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anĭj. Ngaa nĭ sĭsĭ 'ĭ ruhua Yan'anĭj ni'ya sij, nĭ ga'ue ganacaj Yan'anĭj sij yyaj. Daj si ataj sij sĭsĭ hué sij huin da'nĭj Yan'anĭj. —Daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. ⁴⁴ Nĭ da nungüej tsínj tu nico' rian rugutsĭ xi'nĭj Jesús ga'mi quij nungüej sij rian Jesús nej aj.

⁴⁵ Nĭ ngaa guisĭj gaxuj, nĭ gahuin rumi' rian daran' xungüi. Nĭ gahuin rumi' da' ga hua'nĭj di'nĭ. ⁴⁶ Nĭ 'ngo si ga hua'nĭj, nĭ gaguáj nucuaĭ Jesús. Nĭ gataj sij:

—Eli, Eli, lama sabactani. —Daj gataj sij gaguáj sij.

Nĭ snan'anĭj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anĭj man'anĭj, Dan'anĭj man'anĭj, un sin huin, nĭ duná re' urĭnj únj. Daj gataj Jesús gunun Yan'anĭj.

⁴⁷ Nĭ gunun go'ngo ni tsínj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Aquinĭj sij ga'na' tsínj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

⁴⁸ Ngaa nĭ hora gunánĭj 'ngo ni sij. Nĭ guida'a sij 'ngo gachĭj. Nĭ gutáj sij nnee vino yu rian gachĭj daj. Nĭ gata' sij chra 'ngo chrun rianĭj. Nĭ dugüin' sij gachĭj daj du'ua Jesús sĭsĭ go'o sĭ'. ⁴⁹ Sanĭ gataj ango ni sij:

—Duna re'. Nĭ guini'i' sĭsĭ ga'na' yya tsínj gu'naj Elías naçaj sĭ' man'an sij. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa nĭ gaguáj nucuaĭ ruhua' yún Jesús. Nĭ gahui' sĭ'. ⁵¹ Nĭ 'ngo tsitsĭ' hujĭ dasu atsĭj nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ĭj. Nga nĭ nagunan' yo'ój. Nĭ guisitsĭ' huej. ⁵² Nĭ naxi'nĭj rian gachĭn' ni sij nĭman. Nĭ ganá'nĭj nico nnee cúj ni tsínj hua sa' nĭman gahui'. ⁵³ Nĭ ngaa ganá'nĭj Jesús, nĭ gahui ni sij rian achĭn' nĭman. Nĭ gatúj ni sij chruhua xuman' Jerusalén. Nĭ guini'i' nico ni ngüiĭ ni sij.

⁵⁴ Nĭ guini'i' snado centurión nga ango ni snado niquin' dugumi Jesús. Nĭ guini'i' ni sij ga'na' yún nga daran' si gahuin. Ngaa nĭ nĭn' ruhua guxu'ui' ni sij. Nĭ gataj ni sij: —Xanga', nĭ hué tsínj nan huin da'nĭj Yan'anĭj anĭj. —Daj gataj ni sij.

⁵⁵ Nĭ gan' mán nico ni yun'unĭj xana ni'yaj ne Jesús. Nĭ asĭj gahui Jesús estado

Galilea, n̄i guinico' ni yun'unj x̄ana daj Jesús. N̄i guí'yaj sun ne rian man'an sí'.⁵⁶ N̄i scanij ne niquin' María Magdalena nga María nni Jacobo nga José nej, nni nungüej da'nij Zebedeo nej.

Jesús es sepultado

⁵⁷ N̄i ngaa guin̄i güi daj, n̄i ga'na' 'ngo tsínj xuru'ue 'na' sí' xuman' gu'naj Arimatea. N̄i gu'naj sí' José. N̄i hué daj nico' sí' Jesús nej.⁵⁸ N̄i gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij niman Jesús. Ngaa n̄i ga'nin' Pilato sun sísí naga'ui' ni sij niman Jesús rian José.⁵⁹ Ngaa n̄i nacaj José niman Jesús. N̄i chri'yanj sij atsij sa' xiráj niman daj.⁶⁰ N̄i gurúj sij niman chruhua 'ngo huej. N̄i naca gaya' sij huej daj nne rian do'ój sij. N̄i ganaránj sij yej xxi rian huej daj. Ngaa n̄i gan'anj sij.⁶¹ N̄i yu'uj daj gane María Magdalena nga ango María du'ua yu'uj daj.

La guardia ante la tumba

⁶² N̄i ango güi ngaa guis̄ij guí'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij, n̄i nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj fariseo rian Pilato.⁶³ N̄i gataj ni sij gunun sí':

—Señor, gananan ruhua únj sísí ngaa ga n̄i'na' tsínj digya' yun'unj daj, n̄i gataj sij sísí chra' hua' n̄i' güi, n̄i gana'nij sij.⁶⁴ Ngaa n̄i ga'nin' re' sun sísí gahuin ran rian yu'uj achin' niman daj da guis̄ij ya'nij güi nun sa' nun ga'na' guí'yaj t̄u ni tsínj nico' sij ne' n̄i. N̄i gataj ni sij rian ni ngüi sísí ganá'nij sí' scanij ni niman. N̄i gahuin quij nuguan' digya' yun'unj daj daj nga nuguan' yya ga'mi sini yan sij. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

⁶⁵ Ngaa n̄i gataj Pilato gunun ni sij:

—Yu'uj daj mán 'ngo xi'nin' snado. Ganicaj ni é re' gan'anj nagui'yaj ran ni é re' rian yu'uj achin' niman daj. Ni'i a ni é re' daj guí'yaj á re'. —Daj gataj Pilato gunun ni sij.

⁶⁶ Ngaa n̄i gahui ni sij gan'anj nagui'yaj xitinj ni sij rian yu'uj daj. N̄i garun ni sij sí-sello ni sij rian yej guiránj ni sij. N̄i gani ni sij snado dugumi ni sí' rian achin' niman daj.

28

La resurrección

¹ N̄i gachin güi naránj ruhua ni sij. N̄i ngaa ruhua gueren'ga' güi gudungu, n̄i ga'na' María Magdalena nga ango María guíni'yaj nungüej unj rian huej rian gachin' ni sij niman.² N̄i ga'na' nucuj 'ngo yún. Daj si ga'na' 'ngo ángel xata' ga'nij Señor. N̄i guis̄ij ángel daj rian yu'uj daj. Ni ga'nej ángel yej xxi hua ránj rian yu'uj gachin' niman daj. N̄i gan'anj gane ángel rian yej daj.³ N̄i ran ángel daj daj

rún' ngaa ran 'yaj du'ui. N̄i daj rún' hua gatsi yu'ue', n̄i da'nga' daj hua gatsi sigan' ángel daj.⁴ N̄i ducu guxu'ui' ni snado dugumi daj. N̄i nagunánj ni sij, guí'yaj si xu'ui' ni sij. N̄i guinij rümi' ni sij. N̄i rún' hua niman hua ni sij.⁵ Sanj gataj ángel gunun nungüej yun'unj x̄ana daj:

—Sj guxu'ui' nungüej é re' mánj. Daj si ni'tnj sísí nano' nungüej é re' Jesús tsínj guinico' rian rugutsj.⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga mánj. Daj si daj rún' gataj sij gunun ni é re', n̄i da'nga' daj ganá'nij sij. Gahua' nungüej é re' guíni' nungüej é re' rian gachin' ni sij.⁷ N̄i güij yoo nungüej é re' gataj snan'anj nungüej é re' rian ni tsínj nico' sij sísí ganá'nij sij scanij ni niman. N̄i gataj á re' sísí gan'anj sini sij estado Galilea. N̄i yu'uj daj guíni' ni é re' man'an sij. Daj gataj snan'anj nungüej é re' gunun ni sij. N̄i huéj ataj gunun nungüej é re'. —Daj gataj ángel daj gunun nungüej yun'unj x̄ana daj.

⁸ Ngaa n̄i gunánj yoo nungüej ún' rian yu'uj daj. N̄i guxu'ui' nungüej ún'. Sanj gahuin niá' ruhua nungüej ún' nej. N̄i gunánj nungüej ún' gan'anj nata' ún' nuguan' daj gunun ni tsínj nico' Jesús.⁹ N̄i ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, n̄i nacaj dugüi' Jesús nga nungüej ún'. N̄i gataj sij: Gahuin niá' ruhua nungüej é re'. Gataj sij.

Ngaa n̄i gahuin nichrun' nungüej ún' rian niquin' Jesús. N̄i nanan nungüej ún' dacój Jesús. N̄i ga'mi sa' nungüej ún' rian sij.¹⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun nungüej ún':

—Sj guxu'ui' nungüej é re' mánj. Maan si gan'anj gataj snan'anj nungüej é re' rian ni jn̄an sísí gan'anj ni sij estado Galilea. N̄i yu'uj daj guíni' ni sij man'anj.

El informe de la guardia

¹¹ N̄i ngaa huaj nungüej ún' chruhua chrej, n̄i gan'anj go'ngo ni snado dugumi daj xuman' daj. N̄i ganata' ni sij daran' si gahuin rian ni chrej a'nin'.¹² Ngaa n̄i ganahuin yu' ni tsínj daj nga ni tsínj huin achij sísí uyan ga ruhua daran' ni sij daj guí'yaj ni sij. N̄i nico san'anj ga'ui' ni sij rian ni snado.¹³ N̄i gataj ni sij gunun ni sí':

—Gataj ni é re' sísí ngaa ne' n̄i, n̄i ga'na' guí'yaj t̄u ni tsínj nico' Jesús niman daj ngaa atoj ni únj anj. Da'nga' daj gataj ni é re'.¹⁴ N̄i sísí gunun gobernado si guí'yaj ne', ngaa n̄i ga'mi sa' únj nga sí'. Ngaa n̄i ganacaj únj ni é re'. —Da'nga' daj gataj ni chrej a'nin' rian ni snado.

¹⁵ Ngaa n̄i ganacaj ni snado san'anj ga'ui' ni sij daj. N̄i guí'yaj ni sij daj rún' gataj ni chrej a'nin' gunun ni sij. N̄i daj rún' ga'mi

yya ni snado daj da'nga' daj a'mi ni tsínj israelita da' güi acuan'.

La gran comisión

¹⁶ Asij nĭ gan'anĭ xan ni tsínj nico' Jesús estado Galilea rian quij hua gataj Jesús sisi gan'anĭ ni sij. ¹⁷ Nĭ ngaa guini'i ni sij Jesús, nĭ ganiquin' ráj dacoj ni sij rian sí' ga'mi sa' ni sij. Sanĭ gani huĭj ruhua go'ngo ni sij xi'i Jesús. ¹⁸ Ngaa nĭ gahuin nĭchrun' Jesús, nĭ gataj sij:

—Riqui Yan'anĭ sisi guinicā daran' sun ne' xata' ngā chruhua xungüĭ nej. ¹⁹ Xi'i daj, nĭ gan'anĭ dĭgyán ni é re' nuguan' sa' rian daran' ni ngüĭ man chruhua xungüĭ. Nĭ guinico' ni sij man'anĭ, guĭ'yaj ni é re'. Nĭ duguata' nnee ni é re' ni sij ngā si-xugüĭ chrē ngā si-xugüĭ man'anĭ nej, si-xugüĭ Espĭritu Santo nej aj. ²⁰ Nĭ dĭgyán ni é re' rian ni sij sisi dagahuin ni sij daran' ni nuguan' ga'nĭj sun rian ni é re'. Nĭ guini'i ni é re' sisi daran' ni güi achē ngā ni é re' da guĭsij ganahuij xungüĭ aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN MARCOS

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nan huin gaxi'i nuguan' sa' xi'i Jesucristo huin sij da'nij Yan'anj xanga' aj. ² Asij ná nı́ garun tsınj gu'naj Isaías 'ngo nuguan' anj. Nı́ man'an tsınj daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nı́ gataj sij:

A nı́ 'ngo tsınj ga'mi si-nuguan'anj. Nı́ tsınj daj guıtaj dian sini rıán re' gan'anj sij.

Nı́ guı'yaj xugüi sij si-chréj re' gan'anj re'. Daj gataj Yan'anj garun Isaías asij ná. ³ Nı́ garun Isaías ango nuguan' nej gataj sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsınj a'mi nucuj 'ngo yu'uj quij guı'yanj naco aj.

Nı́ ataj sij sisi guı'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nı́ nagui'yaj nıca né' niman né' xi'i si ga'na' Señor rian né'.

Daj gataj Isaías asij ná. ⁴ Hué dan nı́ duguata' nnee tsınj gu'naj Juan ni ngüi rıquı quij quı'yanj naco. Nı́ gataj sij sisi ganani ruhua ni sij xi'i si-gaquin' ni sij. Nı́ gata' nnee ni sij. Ngaa nı́ ga'ue guınicaj Yan'anj niman nıco xi'i si-gaquin' ni sij. Daj gataj sij. ⁵ Nı́ gahui nıco ni ngüi mán estado Judea nga xuman' gu'naj Jerusalén gan'anj ni sij rian nne Juan. Nı́ duguata' nnee Juan ni sij chruhua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nı́ ganata' ni sij si-gaquin' ni sij. Ngaa nı́ gata' nnee ni sij.

⁶ Nı́ si-gan' Juan huin to xucu gu'naj camello. Nı́ nnıj cinchru 'nij gatin sij. Nı́ xa sij xıriquıj nga gatsi' mán rıquı quij. ⁷ Nı́ nata' sıj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nı́ gataj sij:

—Rucú man'anj ga'na' 'ngo tsınj nicaj sun doj daj nga man'anj. Nı́ nucuj nın' ruhua sıj daj da na'aj rıánj ga' nıtü nachıj nnıj correa dacánj sij. ⁸ Nı́ duguata' nnee man'anj a ni é re' nga nnee. Sanı ga'na' sıj, nı́ ga'na' Espıritu Santo rian án re', guı'yaj sıj. —Daj gataj Juan gunun ni ngüı aj.

El bautismo de Jesús

⁹ Ngaa nı́ ni güi daj, nı́ gahui Jesús xuman' Nazaret huin xuman' ngaj estado Galilea. Nı́ duguata' nnee Juan man'an Jesús xinéj nnee gu'naj Jordán. ¹⁰ Nı́ ngaa gahui Jesús chruhua nnee, nı́ guini'ı sıj naxi'nıj xata'. Nı́ guini'ı sıj sisi' na' guinıj Espıritu Santo rian man'an sıj. Nı́ daj rún' hua xu'man hua Espıritu Santo ga'na' rian sıj. ¹¹ Ngaa nı́ ne' xata' ga'mi 'ngo nane rian Jesús. Nı́ gataj Yan'anj:

—Hué sq' huin da'nı́ 'ı ruhuáj. Nı́ hua niá' ruhuáj ni'yá sq'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Tentación de Jesús

¹² Ngaa nı́ 'ngo hora, nı́ gan'anj Jesús quij quı'yanj naco, guı'yaj Espıritu Santo. ¹³ Da' yu'uj daj gane sıj huıj xia güi. Nı́ gane sıj scanıj ni xucu huue nıman rıquı quij quı'yanj daj. Nı́ gatsıj sıchre nıman Jesús guı'yaj-á' fuerza sisi guı'yaj Jesús gaquin'. Nı́ ga'na' chracuıj ni ángel si gachın rian Jesús.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Ngaa nı́ ngaa guısj garij ni sıj ducuaga' man'an Juan, nı́ gan'anj Jesús estado Galilea. Nı́ nata' Jesús si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. ¹⁵ Nı́ gataj Jesús:

—Hua guısj gahuin nıchrun' güi guınicaj sun Yan'anj xungüi nan. Xi'i daj nı́ nınicaj ruhua á re' xi'i si-gaquin' ni é re'. Nı́ guxuman ruhua á re' nı'yaj á re' si-nuguan'anj huin nuguan' sa' aj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Nı́ ngaa huaj Jesús gachéj sıj du'ua laguna xachıj gu'naj Galilea, nı́ guini'ı sıj 'ngo tsınj gu'naj Simón nga jnánj sı' tsınj gu'naj Andrés. Hué nungüej sıj huin tsınj da'a xucuj. Nı́ a'nıj nungüej sıj nnánj chruhua nnee. ¹⁷ Nı́ gataj Jesús gunun nungüej sıj:

—Guınico' nungüej é re' man'anj. Ngaa nı́ guı'yá sisi daj rún' da'a nungüej é re' xucuj, nı́ da'nga' daj guıri' nungüej é re' tsınj guxuman ruhua nı'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nı́ 'ngo hora duna nungüej sıj xinánj sıj. Nı́ gan'anj nungüej sıj nga Jesús.

¹⁹ Ngaa nı́ huaj Jesús ne' rian doj, nı́ guini'ı sıj tsınj gu'naj Jacobo da'nıj Zebedeo nga jnánj sı' tsınj gu'naj Juan. Nı́ nne nungüej sıj chruhua 'ngo rıo chéj rian nnee nagui'yaj sa' nungüej sıj nnánj da'a nungüej sıj xucuj. ²⁰ Nı́ gaquınj Jesús nungüej sıj sisi guınico' nungüej sıj man'an sı'. Nı́ duna nungüej sıj chrej nungüej sıj Zebedeo chruhua rıo nga simoso sı'. Asıj nı́ guınico' nungüej sıj Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu inmundo

²¹ Hué dan nı́ gatúj anın' sıj xuman' Capernaum. Nı́ güi naránj ruhua ni tsınj israelita, nı́ gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsınj daj. Nı́ gaxı'ı sıj digyán sıj rian ni sı'. ²² Nı́ ngaa gunun ni tsınj daj si gataj Jesús, nı́ gahuin yan'anj ruhua ni sıj. Daj si si-nuguan' Jesús nicaj sun. Nı́ sé rún' digyán Jesús da guı'yaj ni maestro digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi mánj.

²³ Nı́ nne 'ngo tsınj nun nane xı'ı chruhua nıman chruhua nuhui daj. Nı́ gaguáj nucuj sı'. ²⁴ Nı́ gataj sı':

—Nj un sin digujé re' nga ni únj huín re' Jesús nazareno únj. Nj 'na' re' dugua' n'iyaj re' únj ní'. Hua ni'ínj re' si huín re' tsínj sa' n'ín' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga'. —Daj gataj nané x'i' nún chruhua niman tsínj daj gunun Jesús.

²⁵ Ngaa nj ga'mi huee Jesús rian nané x'i' daj. Nj gataj sij:

—Dínj gane du'ua' sò'. Nj gahui sò' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús gunun nané x'i' daj.

²⁶ Ngaa nj ducu naganánj tsínj daj, guí'yaj nané x'i'. Nj ducu gagujé nucuaj nané x'i'. Nj gahui sij chruhua cúj niman tsínj daj. ²⁷ Ngaa nj gan'anj ruhua daran' ni sij. Nj nachínj snan'anj ni sij rian dugú' ni sij, nj gataj ni sij:

—Nj un sin huín nan únj. Nj 'ngo ducuánj ñaca huín si digyán sij ní'. Nicaj nucuaj tsínj nan sun. Daj si a'nin' sij sun rian ni nané x'i'. Nj unun ni nané x'i' si ataj sij. —Daj gataj ni sij.

²⁸ Nj rá'yanj gaxa'ni nuguán' xi'í Jesús n'ín' gachra' estado gu'naj Galilea.

Jesús sana a la suegra de Pedro

²⁹ Nj ngaa guisij gahui ni sij chruhua nuhui, ngaa nj gatúj Jesús ducua' Simón nga Andrés. Nj gatúj Jacobo nga Juan nej. ³⁰ Nj nni chrej Simón táj rian nna. Nj nún gachi' ún'. Nj gataj ni sij rian Jesús si a'nán' man'an ún'. ³¹ Asíj nj gahuín njchrun' Jesús rian ngaj ún'. Nj guida'a sij ra'a ún'. Nj nachi nicaj sij ún'. Nj 'ngo hora xi'nej gachi' ún'. Nj gaxi'í man'an ún' guí'yaj xugú'í ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

³² Nj ngaa gatúj güi, nj nicaj ni ngüi dugú'í ni sij huín daran' ni ngüi a'nán' nga ni ngüi nún nané x'i' chruhua cúj niman ni sij. Nj ga'na' ni sij rian nne Jesús. ³³ Nj daran' ni ngüi man xuman' daj 'ngo nahuín yu' rian hue' rian nne Jesús. ³⁴ Nj ganahuín nico ni ngüi ran' ga'í rian xi'í, guí'yaj Jesús. Nj guiri sij nané x'i' niman ni ngüi. Nj nun ga'ui' sij permiso ga'mi ni nané x'i' daj si nani'í ni sij Jesús.

Jesús recorre Galilea predicando

³⁵ Achin guerenga' nachi Jesús hua rumi' gué. Nj gahui sij ne' xe' xuman' daj gan'anj sij quíj quí'yanj ñaco gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj. ³⁶ Nj gan'anj ñano' Simón nga ni dugú'í sí' man'an Jesús. ³⁷ Ngaa guisij nari' ni sij, nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Daran' ni ngüi nano' sò' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁸ Sanj gataj Jesús:

—Gun' ango ni xuman' ngaj njchrun'. Nj ga'mi si-nuguán'anj rian ni ngüi si hué sun da gahui ga'naj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Ngaa nj gachéj Jesús n'ín' gachra' daran' ni xuman' ngaj riqui estado Galilea. Nj nata' sij si-nuguán' Yan'anj chruhua sinuhui ni tsínj israelita da' go'ngo yu'uj. Nj guiri sij ni nané x'i' niman ni ngüi nej.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Ngaa nj ga'na' 'ngo tsínj ran' 'ngo xi'í nniij sij gu'naj-á' lepra. Nj gan'anj njchi sij rian Jesús ganiquin' ráj dajoj sij. Nj ga'mi yaco sij rian Jesús. Nj gataj sij:

—Sisí huín ruhuá re', nj ga'ue nahuín sa'áj, guí'yaj re' aj. —Daj gataj sij.

⁴¹ Ngaa nj nani yaco ruhua Jesús ni'yaj sij tsínj daj. Nj gata' sij ra'a sij sí'. Nj gataj sij:

—Huin ruhuáj sisí ga sa' nnee cúj re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁴² Nj ngaa gataj Jesús daj, nj 'ngo hora xi'nej xi'í nahuín sa' tsínj daj.

⁴³ Nj na'nij Jesús chrej nan' sí'. Nj ga'nin' sij sun rian man'an sí'. ⁴⁴ Nj gataj sij:

—Ga cuidado nga man'an re' sj ganata' re' rian nj a 'ngo ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'an re' rian chrej. Nj ñaga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun xi'í si nahuín re', guí'yaj Yan'anj. Ngaa nj xacaj ni chrej cuenta sisí hua nahuín sa' man'an re', guí'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nán' daj.

⁴⁵ Sanj gahui tsínj nahuín daj. Nj gaxi'í sij nata' sij rian daran' ni ngüi si guí'yaj Jesús. Xi'í daj nun ga'ue gatú renga' Jesús chruhua ni xuman'. Maan si gachéj sij quíj quí'yanj ñaco rian nitaj ni ngüi mánj. Sanj daran' yu'uj ga'na' ni ngüi nano' ni sij Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Nj ngaa gachin doj güi, nj gatúj ruhua' yún Jesús xuman' Capernaum. Nj gunun ni ngüi sisí nne sij 'ngo hue' daj. ² Nj 'ngo hora nahuín yu' nico ni ngüi rian hue' daj. Nj nun ga'ue guisij rian guiman ni sij. Nj ga'mi Jesús nuguán' sa' rian ni ngüi nahuín yu' daj. ³ Nj nicaj gan'anj ran' tsínj daj 'ngo tsínj nare' nnee cúj ga'na' anin' sij. Nj na'ue guisiqui' sí'. Nj ga'na' man'an ni sij rian nne Jesús. ⁴ Nj rian na'ue gunucuaj ni sij guisij ni sij da' rian nne Jesús, 'yaj ni ngüi, ngaa nj gaya' ni sij 'ngo yu'uj chra' hue' xata' rian niquin' Jesús. Ngaa nj ñanaj dinij ni sij huéj nún tsínj a'nán' daj rian niquin' Jesús. ⁵ Nj ngaa guini'í Jesús sisí daj guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí', ngaa nj gataj sí' gunun tsínj a'nán' daj: —Nicá 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' sò' nánj. —Daj gataj sij gunun sí'.

⁶ Nj man' doj ni tsínj huín maestro digyán si-ley Moisés ni'yaj ni sij. Nj ani man'an

ruhua ni sij nga niman ni sij: ⁷ “Daj huin ruhua tsínj nan ga'mi sij nan únj. Quij nín' ruhua a'mi sij rian Yan'anj. Urin Yan'anj ga'ue guinicaj 'ngo niman nico rian si-gaquín' ni ngüi aj.” Daj gataj ni sij chruhua niman ni sij. ⁸ Sanj guini'i man'an Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa nî gataj sí:

—Nî un sin huin nî ani ruhua á re' nuguan' nan únj. ⁹ Hua huñj nuguan' sa' ga'ue gatã gunun tsínj a'nán' nan. Ga'ue gatã gunun sij: “Nica' ngo niman nico rian xi'i si-gaquín' re'.” Asi ga'ue gatã gunun sij: “Nachica re' naran' re' duhuéj re', nî gache re' aj.” Daj ga'ue gataj man'anj. ¹⁰ Hué dan nî huin ruhuáj sisi xacaj á re' cuenta sisi nicaj súnj rian xungüj nan huñj da'nj ni ngüi. Nî ga'ue guinicã 'ngo niman nico xi'i si-gaquín' ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa nî gataj sij rian tsínj nare' dacój daj:

—Atã rian man'an re' sisi nachica re' naran' re' duhuéj re'. Nî güij nan' re' ducua re' aj. —Daj gataj Jesús gunun sí.

¹² Nî 'ngo hora nachica tsínj a'nán' daj. Nî ganaran' sij duhuéj sij. Nî gahui sij gan'anj sij ni'yaj daran' ni ngüi man chruhua hue' daj. Ngaa nî gan'anj ruhua daran' ni sij. Nî gataj ni sij sisi sa' gui'yaj man'an Yan'anj. Nî gataj ni sij:

—Nî a 'ngo yun nun guini'i' 'ngo rasun hua nan mánj. —Daj gataj ni sij.

Llamamiento de Leví

¹³ Da' sîj daj gahui ruhua' yún Jesús gan'anj sij du'ua laguna xachij daj. Nî gan'anj nichi daran' ni ngüi rian sij. Nî digyán man'an sij rian ni ngüi daj.

¹⁴ Nî ngaa huaj sij, nî guini'i sij 'ngo tsínj gu'naj Leví, da'nj tsínj gu'naj Alfeo. Nî nne sí' rian mesa a'nej sí' pesto güenda gobierno. Nî gataj Jesús gunun sij:

—Guinico' so' gun'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî naxuman Leví, nî guinico' sí' Jesús gan'anj sí'.

¹⁵ Nî ngaa gane Jesús rian mesa chruhua ducua tsínj gu'naj Leví, nî guxuman ga'i ni tsínj a'nej pesto, 'yaj gobierno nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej. Nî gane nuguan'an ni sij nga Jesús nga ni tsínj nico' Jesús nej. Daj si man nico ni sij nico' Jesús. ¹⁶ Nî ngaa guini'i ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi xa Jesús nga ni tsínj a'nej pesto nga ni tsínj 'yaj gaquin', ngaa nî gataj ni sij gunun ni tsínj nico' Jesús:

—Nî un sin huin nî xa si-maestro ni é re', nî go'o sij nga ni tsínj a'nej pesto nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nej. —Daj gataj ni sí'.

¹⁷ Nî ngaa gunun Jesús si gataj ni sí', nî gataj sij:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' nga 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi

a'nán' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. Sé si 'nāj gaquin ni ngüi hua sa' mánj. Sanj 'nāj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'i si-gaquín' ni sij. —Daj gataj Jesús.

La pregunta sobre el ayuno

¹⁸ Nî ni tsínj nico' Juan nga ni tsínj nico' ni tsínj fariseo, nî gui'yaj ni sij ayuno. Ngaa nî ga'na' go'ngo ni tsínj rian Jesús. Nî nachinj snan'anj ni sij Jesús. Ni gataj ni sij:

—Nî un sin huin nî 'yaj ayuno ni tsínj nico' Juan nga ni tsínj nico' ni fariseo, sanj xa gue ni tsínj nico' man'an re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yã. Nî ngaa gahuin gui'yanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, nî si ga'ue gui'yaj tsínj gan'anj gui'yanj daj ayuno mánj. ²⁰ Sanj hua güi, nî guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Ngaa nî gui'yaj ni tsínj nico' man'anj ayuno.

²¹ 'Sj ga'ue nanuo' né' 'ngo atsj naca nga 'ngo atsj re'e mánj. Daj si hué gue atsj naca naráj né' daj gui'yaj sisi tsitsi' atsj re'e daj. Nî ganahuin xachij rian naráj né'. ²² Nî si ga'ue ga'nij né' nnee vino naca chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj, gui'yaj vino naca daj. Hué dan nî 'ngo guere' vino nga nnij nej. Xi'i daj huin nî ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca aj. Nî daj rún' huin vino naca daj huin si-nuguan'anj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

²³ Nî 'ngo güi naránj ruhua ni sij, nî huaj Jesús daní nnaq strigo. Nî rocoj ni tsínj nico' sij ca strigo huaj ni sij. ²⁴ Ngaa nî gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—Nî 'yaj re' si 'yaj ni tsínj nicó' re'. Daj si na'uej si-ley Yan'anj si da'nga' daj gui'yaj ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj fariseo.

²⁵ Sanj gataj Jesús:

—Hua gaya ni é re' si gui'yaj xi' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, ²⁶ nî gatüj sij chruhua ducua Yan'anj ngaa gane 'ngo tsínj gu'naj Abiatar. Nî hué sí' huin 'ngo chrej a'nin'. Nî xa sij si-chrachrunj Yan'anj. Nî urin chrej ga'ue xa chrachrunj daj. Nî ga'ui' sij xa ni tsínj man nga sij nej. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nî gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj fariseo:

—Gui'yaj Yan'anj güi naránj ruhua né' güenda né'. Nî sé si gui'yaj Yan'anj né' güenda güi naránj ruhua né' mánj. ²⁸ Nî nicaj súnj rian ni güi naránj ruhua né'

huinj da'nij ni ngüi. —Hué daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

3

El hombre de la mano seca

¹ Ngaa nĭ gatúj ruhua' yún Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nĭ chruhua nuhui daj nne 'ngo tsínj hua ñaco ra'a. ² Nĭ naga'naj ni sij Jesús ni'yaj ni sij sisĭ ganahuin ra'a tsínj daj güi naránj ró', guĭ'yaj Jesús. Daj si huin ruhua ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. ³ Hué dan nĭ gataj Jesús rian tsínj hua ra'a ñaco daj:

—Ñaxuman re' guñiquin' re' ñani ni únj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nĭ nachinj snan'anj Jesús ni tsínj naga'naj daj. Nĭ gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisĭ guĭ'yaj sa' né' güi naránj ró' ní'. Asĭ sa' guĭ'yaj quij né', ruhua á re' sa'. Nĭ ga'uej si-ley Yan'anj sisĭ ñaco 'ngo tsínj ruhua gahui' ní'. Asĭ sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

Sanĭ dínj gane du'ua ni tsínj daj. ⁵ Hué dan nĭ ga'man ruhua Jesús. Nĭ ni'yaj sij ni tsínj daj. Nĭ nani ruhua sij xi'í si tsĭ niman ni sí'.

Ngaa nĭ gataj sij rian tsínj ñaco ra'a daj: —Ducua re' ra'á re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nĭ ducua sí' ra'a sí'. Nĭ nahuin sa' ra'a sí'. ⁶ Ngaa nĭ gahui ni tsínj fariseo. Nĭ gaxi'í ni sij daga'mi dugüi' ni sij nga ni tsínj herodista. Nĭ ga'mi ni sij xi'í Jesús si ruhua ni sij ñagahui' ni sij man'an sí'.

La multitud a la orilla del mar

⁷ Sanĭ gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij yu'uj daj. Nĭ gan'anj sij du'ua laguna xachĭj. Nĭ guinico' nĭn' ruhua ni ngüi mán estado Galilea ⁸ nga ni ngüi mán estado Judea nej, ni ngüi mán xuman' Jerusalén nej, ni ngüi mán estado Idumea nej, ni ngüi 'na' anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán nej, ni ngüi mán xuman' Tiro nej, nga ni ngüi mán xuman' Sidón nej. Nĭ guinico' daran' ni sij Jesús xi'í si gunun ni sij ni si sa' guĭ'yaj sí'. ⁹ Ngaa nĭ garasun Jesús ni tsínj nico' sij sisĭ ga chrun' ni sí' nga 'ngo riq achéj rian nnee. Ngaa nĭ sĭ guru'man nico ni ngüi rian man'an sij. ¹⁰ Daj si ga'ĭ nico ni ngüi nahuin, guĭ'yaj man'an Jesús. Nĭ guru'man dugüi' ni ngüi a'nán' gan'anj ni sij rian sí' sisĭ ga'ue ganun ra'a ni sij man'an sí', ruhua ni sij. ¹¹ Nĭ mán ni tsínj nun nané xi'í ruhua cúj niman ni sij. Nĭ ngaa guini'í ni sij Jesús, nĭ guiniquin' ráj ñaco ni sij ne' rian man'an sí'. Nĭ gaxi'í ni sij gaguáj ni sij. Nĭ gataj ni sij gunun Jesús:

—Hué re' huin yya da'nij Yan'anj anj. —Daj gataj ni nané xi'í daj.

¹² Sanĭ ga'nin' nico Jesús sun rian ni nané xi'í daj sisĭ sĭ nata' ni sij un tsínj huin sí' rian ni ngüi mánj.

Elección de los doce apóstoles

¹³ Ne' rucu da gahui Jesús gan'anj sij chra 'ngo quij. Nĭ gaquínj sij ni tsínj huin ruhua sij ga'na' rian sij. Nĭ ga'na' ni sí' rian man'an sij. ¹⁴ Nĭ guta sun Jesús xuhuij ni tsínj guiman ni sí' nga man'an sij. Nĭ garasun sij ni sí' sisĭ gan'anj ni sí' ñata' ni sí' si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹⁵ Nĭ ga'ui' Jesús sun rian ni tsínj daj sisĭ ganahuin ni ngüi a'nán', guĭ'yaj ni sij. Nĭ ga'ui' sij sun sisĭ guĭri ni sí' ni nané xi'í chruhua niman ni ngüi nej. ¹⁶ Nĭ guta sun Jesús tsínj gu'naj Simón. Nĭ dugu'naj Jesús si-xugüi sí' gu'naj sí' Pedro. ¹⁷ Nĭ guta sun Jesús Jacobo da'nij Zebedeo nga jnánj Jacobo tsínj gu'naj Juan. Nĭ dugu'naj Jesús nungüej jnánj sij Boanerges. Nĭ nuguan' daj huin ruhuaj gata ni da'nij du'ui. ¹⁸ Nĭ guta sun Jesús ango tsínj gu'naj Andrés nga Felipe nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Tomás nej, Jacobo da'nij tsínj gu'naj Alfeo nej, Tadeo nej, Simón nico' xi'nin' gu'naj Cananita nej, ¹⁹ Judas Iscariote nej, huin sí' tsínj digyán chrej rian ni tsínj ga'na' guĭda'a Jesús. Ngaa nĭ gatúj Jesús chruhua hue' nga ni tsínj nico' sí'.

La blasfemia contra el Espíritu Santo

²⁰ Ngaa nĭ ducu nahuin yu' ruhua' yún ni ngüi rian Jesús. Xi'í daj nĭ nun ga'ue xa Jesús nga ni tsínj nico' sij, guĭ'yaj ni ngüi daj. ²¹ Nĭ ngaa gunun ni dugüi' Jesús nuguan' daj, nĭ ga'na' ni sij sisĭ guĭda'a ni sij sí'. Daj si gataj ni sij sisĭ sinúnj man'an sí'. ²² Nĭ gataj ni tsínj digyán ley huin ni tsínj 'na' xuman' Jerusalén:

—Sichre huin achij rian ni sichre gu'naj Beelzebú nun niman Jesús. Nĭ xi'í si-fuerza man'an sichre daj, nĭ gahuin nucuaĭ sij ri sij ni nané xi'í chruhua niman ni ngüi. —Daj gataj ni tsínj digyán ley da aj.

²³ Ngaa nĭ gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj daj rian sij. Nĭ nani sij 'ngo cuento rian ni sí'. Nĭ gataj sij:

—Asa' ga'ue guĭri sichre Satanás ango sichre chruhua niman ni ngüi, ruhua ni é re' únj. Sĭ ga'ue mánj. ²⁴ Sisĭ gahuin hujj xi'nin' ni tsínj nicaj sun, nĭ unun' nungüej xi'nin' huin ducuasun daj, ngaa nĭ sĭ gunucuaĭ ni sij gane ni sij mánj. ²⁵ Nĭ sisĭ nne hujj xi'nin' ducua 'ngo tsínj daj, nĭ unun' hujj xi'nin' daj, ngaa nĭ sĭ gunucuaĭ ducua sij gane sij mánj. ²⁶ Nĭ sisĭ ñaxuman man'an sichre Satanás gunun' sij nga ni dugüi' man'an sij, ngaa nĭ sĭ ga'ue gunucuaĭ sij gane sij mánj. Nĭ 'ngo ganahuĭj ni sichre daj.

²⁷ Nĭ a 'ngo ni tsínj sĭ ga'ue ga'tu chruhua ducua 'ngo tsínj nucuaĭ güenda guĭ'yaj tĭ sij si'yaj sí' mánj. Sanĭ hua sini numi tsínj si'yaj daj, guĭ'yaj tsínj tĭ daj, da' ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj tĭ sij si'yaj sí'.

²⁸ 'Xanga' yya n̄n' at̄a gunun a ni é re' sisi ga'ue guñicaj Yan'an̄j niman nico xi'í daran' gaquin' gui'yaj ni ngüi nga daran' nuguan' quij ga'mi ni sij nej. ²⁹ San̄j daran' ni ngüi ga'mi quij rian xi'í Espiritu Santo, n̄j s̄j ga'ue guñicaj Yan'an̄j niman nico xi'í ni ngüi da ga mánj. N̄j 'ngo n̄ganj n̄n' da'ui ni sij gaquin' nánj. ³⁰ —Daj gataj Jesús xi'í si gataj ni maestro daj sisi n̄n sichre xi'í chruhua c̄uj niman man'an sij.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Ngaa n̄j guisij nni Jesús nga ni jnánj sij rian sij. San̄j gunáj ni sij ne' chrej xe' hue' nne Jesús. N̄j ga'n̄j ni sij 'ngo nuguan' rian Jesús sisi gahui sí' ga'na' sí' yu'uj niquin' ni sij. ³² Ngaa n̄j gataj ni ngüi nne ganicaj xi'n̄j Jesús:

—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uj niquin' ne' chrej xe' nano' ni sij man'an re'. —Daj gataj ni ngüi daj.

³³ San̄j gataj man'an Jesús:

—N̄j un ngüi xana huin nni rian man'an̄j, ruhua ni é re' únj. N̄j un tsínj huin jnán rian man'an̄j, ruhua á re' únj. —Daj gataj sí' rian ni ngüi daj.

³⁴ Hué dan n̄j ni'yaj Jesús ni ngüi nne ganicaj xi'n̄j sij. N̄j gataj sij:

—Hué nni nga ni jnán huin ni tsínj man nan. ³⁵ Daj si un ngüi dagahuin si aran' ruhua Yan'an̄j, n̄j hué ni sij huin jnán nej, xica'ūi nej, nga nni nej aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi daj.

4

Parábola del sembrador

¹ Ngaa n̄j gaxi'í ruhua' yún Jesús digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi mán du'ua laguna xachij daj. N̄j nahuin yu' nico ni ngüi rian niquin' man'an Jesús. Ngaa n̄j gatúj sij chruhua 'ngo rió chéj rian nnee. N̄j gan'an̄j gane sij chruhua rió daj. N̄j niquin' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij du'ua laguna daj.

² N̄j nani Jesús ga'j cuento digyán sij rian ni ngüi. N̄j gataj sij:

³ —Gunun sa' ni é re' nan anj: Gahui 'ngo tsínj gan'an̄j dagaman' çan anj. ⁴ N̄j ngaa dagaman' sij, n̄j guinij doj çan daj chruhua chrej. N̄j ga'na' gue xataj xa xuj çan daj. ⁵ N̄j guinij doj çan rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój n̄n. N̄j xira' yoq çan daj. Daj si nitaj si yo'ój hua nico rian yej daj. ⁶ San̄j ngaa gahui güi gurunun̄j, n̄j gaca coj daj, gui'yaj nnán. Daj si nitaj ya'a siu mánj. N̄j ganaco rá'yanj coj daj. ⁷ N̄j gayu doj çan scanij tanj. N̄j gachij tanj daj. Hué dan n̄j gané coj daj, gui'yaj tanj. Xi'í daj n̄j nun ga'ue gayu çan. ⁸ N̄j gayu doj çan ango yo'ój sa'. N̄j gayu sa' çan. N̄j gachij man'an nnaq daj. N̄j gayu sa' nnaq. N̄j 'ngo coj gahui ço chi' çan. N̄j ango coj

gahui hua'n̄j xia çan daj. N̄j ángo gahui 'ngo ciento çan daj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄j gataj ruhua' yún Jesús:

—Sisi n̄n chraquij a ni é re', n̄j gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús guisij nani sij cuento.

¹⁰ N̄j ngaa gunáj urin Jesús nga ni tsínj chéj nga sij nga ni xuhuij ni tsínj nico' sij, n̄j nachínj snan'an̄j ni sí' Jesús un sin huin ruhua cuento daj gata gunun ni sí'.

¹¹ Ngaa n̄j gataj Jesús:

—Rian an re' riqui Yan'an̄j sisi guñi'ni ni é re' daj hua nuguan' huí rian nicaj sun Yan'an̄j. San̄j rian ni tsínj nitaj si chéj ngáj, n̄j maan n̄nanj cuento nan̄j rian ni sij. ¹² Hué dan n̄j guñi'yaj ni sij, san̄j s̄j guini'ni ni sij mánj. N̄j gunun chraquij ni sij, san̄j s̄j gara da'nga' ruhua sij mánj. N̄j hué dan n̄j s̄j nanicaj ruhua ni sij. N̄j na'uej ruhua ni sij sisi guñicaj Yan'an̄j niman nico rian si-gaquin' ni sij. —Daj gataj Jesús.

¹³ N̄j gataj ruhua' yún Jesús:

—Nun gunun a ni é re' cuento digyán rian an re' nan mí'. N̄j asa' ga'ue gunun a ni é re' ango ni cuento nan̄j rian an re', ruhua á re' únj.

¹⁴ 'Tsínj dagaman' çan daj huin tsínj nata' si-nuguan' Yan'an̄j rian ni ngüi aj.

¹⁵ N̄j çan guinij chruhua chrej rún' huin go'ngo tsínj: gunun ni sij nuguan' daj. San̄j gunun ni sij, n̄j 'ngo hora ga'na' sichre Satanás ga'nej-é' nuguan' sa' gunun ni sij.

¹⁶ 'N̄j çan guinij rian yo'ój yej, n̄j rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij si-nuguan' Yan'an̄j. N̄j 'ngo hora nahuin ra'a ni sij nuguan' daj. N̄j huin n̄a' ruhua ni sij. ¹⁷ San̄j 'yaj ni sij rún' 'yaj 'ngo coj nitaj nico ya'a siu. Hué dan n̄j ngaa ga'na' 'ngo sayun chran' yun'unj ango ni tsínj xi'í si-nuguan' Yan'an̄j, ngaa n̄j jna ni sij si-chrej Yan'an̄j.

¹⁸ 'N̄j çan guinij scanij tanj daj rún' huin ango ni tsínj: gunun ni sij nuguan' sa'. ¹⁹ San̄j huin ruhua ni sij guiri' ni sij ni rasun man chruhua xungüi nan anj. N̄j digya' yun'unj san'an̄j ni sij si nahuij ruhua ni sij gahui xuru'ue ni sij. N̄j nano' ni sij ango ni rasun nej. Xi'í daj n̄j guere' nuguan' sa' man chruhua niman ni sij. N̄j nitaj si 'yaj sa' ni sij ga mánj.

²⁰ 'N̄j çan guinij rian yo'ój sa', n̄j rún' huin ango ni tsínj gunun si-nuguan' Yan'an̄j. Nacaj ni sij nuguan' daj. N̄j dugumi sa' ni sij. N̄j 'yaj 'ngo sij rún' 'yaj 'ngo coj gayu ço chi' çan. N̄j 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu hua'n̄j xia çan. N̄j 'yaj ango sij rún' 'yaj ango coj gayu 'ngo ciento çan daj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

²¹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Ngaa r̄umi', n̄i gari hūi' candil ne' r̄iqui chrúnj nga r̄iqui nna, ruhua ni é re' ní'. Sé daj huin mánj. Sis̄i r̄umi', n̄i guto' candil daj xata' rian mesa. N̄i gūixiguin-ín'. ²² Ngaa n̄i gō'ngo rasun naránj ni ngǖi acuan', san̄i daran'an̄j narugǖi'. N̄i gō'ngo nuguan' gūixij hūi ni ngǖi acuan', san̄i gūini'i daran' ni ngǖi si gūixij hūi daj. ²³ Sis̄i taj chraquij a ni é re', n̄i gunun a ni é re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁴ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i'yaj á re' nuguan' unun a ni é re' nan. Sis̄i unun sa' á re', ngaa n̄i ga gūe r̄iqui Yan'an̄j nuguan' sa' rian án re'. N̄i r̄iqui Yan'an̄j doj rian án re' nej. ²⁵ Daj si ga'ui' Yan'an̄j rian tsínj unun. San̄i ga'ne Yan'an̄j da gūe doj nicaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del crecimiento de la semilla

²⁶ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Rún' huin 'ngo tsínj dagaman' çan rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'an̄j an̄j. ²⁷ N̄i si nanun ruhua sij nej, si atoj sij nej, san̄i xira' çan, n̄i achij nnaq le daj ne' chrej n̄i nej, si ne' chrej guni'yanj nej. San̄i nun ni'i sij daj achi mánj. ²⁸ Achij man'an nnaq rian yo'ój. Hua sini xira' nnaq. N̄i ne' ruçu gahui ca. Ngaa guisij n̄i xira' çan çra ca. ²⁹ Ngaa guisij gane çan, n̄i gahui né' gan'an̄j naran' né'. Daj si guisij güi naran' né' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj huin rian nicaj sun Yan'an̄j, ruhua á re' únj. Daj hua cuento huin rún' huin rian nicaj sun Yan'an̄j únj. ³¹ Rún' huin 'ngo çan cuej staj unun né' rian yo'ój da'nga' daj huin rian nicaj sun Yan'an̄j nej aj. Huéj huin çan le'ej doj rian daran' ango çan mán chruhua xungǖi aj. ³² San̄i uyun gunun né', n̄i gachij coj daj. Asij n̄i gahuin xacanj daj nga daran' ni coj man anj. N̄i hua gara' ra'a coj daj, n̄i da nga ni xataj chéj xata' ga'ue naran ruhua r̄iqui si-gaxun' ra'a coj da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El uso que Jesús hace de las parábolas

³³ N̄i nga ni cuento digyan Jesús si-nuguan' sij rian ni ngǖi. N̄i nani sij cuento daj da ga'ue gunun ni ngǖi aj. ³⁴ N̄i maan n̄inan̄j cuento nani Jesús rian ni ngǖi aj. San̄i ngaa gane urin ni tsínj nico' sij, hué dan n̄i digyan n̄ica yya n̄in' sij rian ni sí' aj.

Jesús calma la tempestad

³⁵ N̄i ngaa ruhua guin̄i güi daj, n̄i gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—Çan'an̄j né' anéj chrej du'ua laguna. —Daj gataj Jesús.

³⁶ N̄i jna ni tsínj nico' Jesús ni ngǖi du'ua laguna daj. N̄i nicaj ni sij Jesús gan'an̄j ni sij chruhua riq̄ hua nun Jesús. N̄i hua nicaj dugǖi' ango ni riq̄ nga ni sij gan'an̄j ni sij.

³⁷ N̄i hora daj gahui 'ngo nan̄e n̄ucaj xxi. N̄i ducu naxuman nnee, gui'yaj nan̄e daj. N̄i gara nnee chruhua riq̄, gui'yaj nan̄e daj. N̄i ruhua gūinij riq̄ chruhua nnee, gui'yaj nan̄e. ³⁸ San̄i ngaj Jesús atoj sij ne' ruçu riq̄ daj. N̄i çra sij riguiya', atoj sij aj. N̄i jnanun ruhua ni sí' Jesús. N̄i gataj ni sí':

—Maestro, nitaj si huin ruhua' re' sis̄i gūinij né' chruhua laguna mí'. —Daj gataj ni sij.

³⁹ N̄i ganachica Jesús. N̄i ga'mi huee sij rian nan̄e. N̄i gataj sij rian laguna daj:

—Dínj naga' re' aj. —Daj gataj Jesús, n̄i gahuin din'inj ruhua daran'an̄j.

⁴⁰ Hué dan n̄i gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij:

—N̄i un sin huin n̄i xu'ui' anin' é re' únj. Hua nitaj si xuman ruhua anin' é re' ní' anin' é re' yünj ga mí'. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa n̄i ducu guxu'ui' ni sij. Ngaa n̄i gataj ni sij rian ni dugǖi' ni sij:

—N̄i un tsínj huin tsínj nan, n̄i da' nan̄e nga nnee dagahuin si-nuguan' sí' únj. —Daj gataj ni sij.

5

El endemoniado gadareno

¹ N̄i guisij ni sij anéj chrej du'ua laguna rian gu'naj Gerasa. ² N̄i ngaa gahui Jesús chruhua riq̄, n̄i gan'an̄j n̄ichi 'ngo tsínj daj rian niq̄in' Jesús 'na' sí' 'ngo yu'uj achin' n̄iman. N̄i nun nan̄e xi'i chruhua cúj niman sí'.

³ N̄i tsínj daj gu'yun sij nne sij chruhua yu'uj rian achin' niman. N̄i n̄i a 'ngo tsínj nun ga'ue gumi ran aga' nne' tsínj daj.

⁴ N̄i nun̄j si ga'i numij ni sij aga' nungǖej dacój sij nga aga' nne' nungǖej ra'a sij, san̄i dayun xi'nin' aga' nne', gui'yaj sij. N̄i ga'ne sij aga' anumi nungǖej dacój sij. N̄i nun ga'ue gūida'a sa' ni sí' man'an sij ga mánj.

⁵ N̄i nugǖi n̄igan' achéj tsínj daj aguáj sij r̄iqui qui, n̄i chruhua ni huej rian achin' niman. N̄i guiran' xi'i man'an sij nga yej, gui'yaj sij nej aj.

⁶ N̄i ngaa guini'i gan' sij Jesús, n̄i gunánj sij gan'an̄j gane ráj dacoj sij rian man'an Jesús. ⁷ N̄i gaguáj sij rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Nitaj si huaj si digǖj re' ngáj huin re' Jesús da'n̄ij Yan'an̄j xanga' saj. A'mi acój rián re' nga si-xugǖi Yan'an̄j sis̄i s̄j gahuin̄j

castigo, gu'yáy re' mánj. —Daj gataj tsínj nun nané xí'i niman sij.

⁸ Da'nga' daj ga'mi nané xí'i daj xi'í si hua gataj Jesús gunun sij: "Guxun re' man'an re' chruhua cúj niman tsínj da aj." Daj hua gataj Jesús gunun nané xí'i daj.

⁹ Nj nachínj snan'anj Jesús nané xí'i daj. Nj gataj sij:

—Daj gu'naj re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ni:

—Xi'nin' nico gu'nā aj. Daj si ga'í nín' ruhua únj. —Daj gataj nané xí'i nun chruhua tsínj daj gunun Jesús.

¹⁰ Nj ga'mi yaco nané xí'i rian Jesús sisj sj ga'nij si' gan'anj gan' ni nané xí'i daj ango yu'uj mánj.

¹¹ Nj nchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi ni xacáj xa xuj aj. ¹² Nj ga'mi yaco ni nané xí'i rian Jesús. Nj gataj ni sij:

—Ga'nij re' gan'anj únj gatu únj chruhua niman ni xacáj daj. —Daj gataj ni nané xí'i daj.

¹³ Ngaa nj ga'uej ruhua Jesús sisj da'nga' daj gu'yaj ni nané xí'i. Ngaa nj gahui ni nané xí'i chruhua cúj niman tsínj daj. Ngaa nj gatúj ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Nj man'ngo si huji m' xacáj. Ngaa nj 'ngo gan'anj gue xi'nin' xacáj daj guinij ni xú' chra'ngo huej. Nj guinij ni xú' chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

¹⁴ Nj gunánj ni tsínj dugumi ni xacáj daj nan' ni sij xánj ni sij nga rian ni tsínj nne riqui quij nej. Nj nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. Hué dan nj gahui ni ngüi daj gan'anj guini'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsínj daj. ¹⁵ Nj ngaa guisj ni ngüi rian nne Jesús, nj guini' ni sij tsínj gunun nané xí'i niman daj. Sanj yyaj nj dínj nne sij nun sij si-gan' sij. Nj hua sa' ga'ue nani ruhua sij. Nj guxu'ui' ni ngüi guisj da aj. ¹⁶ Nj ni tsínj guini' daj guiran' tsínj gunun nané xí'i niman daj nga daj guiran' ni xacáj nej, nj ganani ni sij cuento daj rian ni ngüi ga'na'. ¹⁷ Ngaa nj gaxi' ni sij ga'mi yaco ni sij rian Jesús sisj gahui si' gan'anj si' xánj ni sij.

¹⁸ Nj ngaa gatúj Jesús chruhua riq chéj rian nnee, nj ga'mi yaco tsínj gunun nané xí'i rian Jesús sisj ga'uej si' guinicaj dugüi' si' nga sij gan'anj nungüej sij. ¹⁹ Sanj nun ga'uej Jesús. Nj gataj sij gunun tsínj daj:

—Güj nan' ducua' re', ngaa nj nata' re' gunun ni dugüi' re' daran' si sa' guiyaj Yan'anj xi'í man'an re'. Nj nata' re' sisi nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'an re' nej aj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

²⁰ Ngaa nj gan'anj tsínj daj gaxi' sij nata' sij rian ni ngüi mán 'ngo yu'uj gu'naj Decápolis daran' si sa' guiyaj Jesús xi'í sij. Nj gan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' daj.

La hija de Jairo y la mujer que tocó el manto de Jesús

²¹ Nj nne Jesús chruhua riq nanicaj ruhua' yún sij anéj chrej du'ua laguna. Nj ducu guisj ni ngüi rian nne sij. Nj niquin' nchrun' Jesús du'ua nnee. ²² Ngaa nj ga'na' 'ngo tsínj nicaj sun chruhua sinuhui ni tsínj israelita gu'naj si' Jairo. Nj ngaa guini' si' Jesús, nj ganiquin' ráj dacoj si' dacój Jesús. ²³ Nj ga'mi yaco nín' ruhua si' rian Jesús. Nj gataj sij:

—Ruhua gahui' da'ni xanāj. Gun' ni guta' re' ra'á re' rian ún'. Nj ganahuin ún', gu'yáy re'. Ngaa ni gane ún'. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁴ Ngaa nj gan'anj Jesús nga sij. Nj nico nín' ruhua ni ngüi nico' gan'anj. Nj ducu guru'man ni ngüi xi'nij Jesús.

²⁵ Nj scanij ni ngüi huaj ru'man daj, nj huaj 'ngo yun'unj xana a'nan'. Daj si uráj tun ún' ya'yoj guisj da xuhuij yo' huaj ún'. ²⁶ Nj yaco guiran' man'an ún' nga ga'í ni tsínj 'yaj gono'o. Nj gutin' ún' daran' san'anj hua rian ún' nga ni tsínj 'yaj gono'o. Sanj 'ngo nun ni'yan-án' si 'yaj ni tsínj daj. Nnanj gaxi' xi'í ng'ún' doj ga aj. ²⁷ Ngaa nj ngaa gunun ún' a'mi ni ngüi xi'í Jesús, nj gan'anj nichi ún' scanij ni ngüi guisj ún' rucu Jesús. Nj ganun ún' chra' ra' a ún' du'ua si-gan' si'. ²⁸ Daj si gani ruhua ún': "Sisj urin ganün chra' ra' a du'ua si-gan' si', ngaa nj nahuin." Daj gani ruhua ún'. ²⁹ Ngaa nj 'ngo hora ganahuin' si uráj tun. Nj guini' ún' si guisj ganahuin ún', guiyaj Jesús. ³⁰ Ngaa nj 'ngo hora xacaj Jesús cuenta sisj hua guiyaj gono'o sij 'ngo ngüi daj nga si-fuerza man'an sij. Hué dan nj nanicaj Jesús guini'yaj sij. Nj nachínj snan'anj sij. Nj gataj sij:

—Daj hua á re' ganun ra' a si-gan'anj únj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa nj gataj ni tsínj nico' sij:

—Ni'yáj re'. Man nín' ruhua ni ngüi xi'nij re' ru'man ni sij man'an re'. Nj nachínj snan'anj re': "Daj hua ni ngüi ganun ra' a man'an únj." —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³² Sanj ni'yaj Jesús xi'nij sij nánj sisj un ngüi ganun ra' a sij. ³³ Hué dan nj guxu'ui' yun'unj xana daj. Nj naganánj ún' xi'í si ni'í ún' sisj nahuin man'an ún'. Ngaa nj ga'na' ún' gane ráj dacoj ún' rian Jesús. Nj nata' yya ún' daran'anj gunun Jesús.

³⁴ Nj gataj Jesús:

—Xica'uí, ganahuin re', guiyaj si guxuman ruhua' re' ni'yáj re' man'anj. Nj dínj gahuin nimán re' gan'anj re' aj. Nj gunucuáj re' nahuin re' rian xi'í ga'nán' re'. —Gataj Jesús gunun ún' anj.

³⁵ Nj hua gue a'mi sij, nj ga'na' ni si-moso tsínj nicaj sun chruhua nuhui. Nj gataj ni sij gunun Jairo:

—Guisíj gahui' da'ní xana re'. Ní un sin huin ní garasun re' rian maestro únj. —Daj gataj ní sij.

³⁶ Saní ngaa gunun Jesús si gataj ní tsínj daj, ní gataj sij gunun tsínj nicaj sun chruhua nuhui daj:

—Sj guxu'uí' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhua re' ní'yaj re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ní nun ga'uej ruhua Jesús sisi gan'anj ango tsínj nga sí'. Saní urin Pedro nga Jacobo nej, Juan jnánj Jacobo nej, ga'uej Jesús gan'anj nga sí'. ³⁸ Ní ngaa guisíj Jesús ducua tsínj nicaj sun daj, ní ní'yaj sí' sisi ducu aco ní ngüi. Ní aguá'í ne. ³⁹ Ngaa ní gatúj Jesús chruhua hue'. Ní gataj sij rian ní ngüi daj:

—Ní un sin huin 'yaj á re' xinga', ní aco a ní é re' únj. Daj si sé si gahui' tsin' xana mánj. Saní si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ní ngüi.

⁴⁰ Ngaa ní ga'nga' naco ní sij guini'í ní sij man'an Jesús. Saní guiri Jesús daran' ní ngüi ne' chrej xe'. Ní nicaj Jesús chre tsin' xana daj nga nni nej, ní tsínj huaj nga sij nej, gatúj sij rian ngaj niman daj.

⁴¹ Ní guida'a sij ra'a ún'. Ní gataj sij si-nuguan' síj:

—Talita cumi. —Gataj Jesús. Ní rian si-nuguan' sij, ní nuguan' daj ruhuaj gata: Tsin' xana. Atá rian so' sisi nachica so'. Daj huin ruhuaj gata nuguan' gataj Jesús gunun ún'.

⁴² Ní 'ngo hora nachica tsin' xana daj. Ní gaxí'í gache-é'. Ní tsin' xana daj huaj xuhuij yo'.

Ní gan'anj ruhua ní ngüi guini'í daj. ⁴³ Saní ga'nin' nico Jesús sun rian ne sisi sj nata' ne nuguan' daj rian ní 'ngo ní ngüi mánj. Ní gataj sij sisi ga'ui' ne si xa tsin' xana da aj.

6

Jesús en Nazaret

¹ Ngaa ní gahui Jesús yu'uj daj nan' sij xánj sij. Ní guinico' ní tsínj nico' sij nej aj. ² Ní güi naránj ruhua ní ngüi, ní gaxí'í sij digyán sij chruhua si-nuhui ní tsínj israelita. Ní gan'anj ruhua ní sij ngaa gunun ní sij si-nuguan' Jesús. Ní gataj ní sij:

—Ní a gahuin chrun sí' daran' nuguan' nan únj. Ní a guiri sí', ní gahuin chrun sí' gui'yaj sí' sun sa' nan únj. ³ Hué sí' huin tsínj acoj chrun. Ní da'nij María huin sij. Ní hué ní jnánj sij huin Jacobo nej, José nej, Judas nej, Simón nej. Ní nne ní xica'uij sij scanij né'. —Daj gataj ní tsínj man xánj Jesús.

Xi'í da ní gahuin naco ruhua ní sij ní'yaj ní sij Jesús.

⁴ Saní gataj Jesús:

—Nun yan'anj ní ngüi 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj un yu'uj huaj sij. Saní ngaa nasíj sij xánj sij rian man ní dugüi' sij, ngaa ní nitaj si a'mi sa' ní dugüi' sij ní'yaj ní sí' xi'í sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ní sij.

⁵ Ní nun ga'ue gui'yaj sij 'ngo ní rasun sa' scanij ní sij. Maan si guta' sij ra'a sij rian doj ní tsínj a'nán'. Ní nahuin ní sí', gui'yaj sij. ⁶ Ní gahuin yan'anj ruhua Jesús xi'í si nun guxuman ruhua ní sij ní'yaj ní sij man'an sí' mánj. Ní gachéj Jesús digyán sij si-nuguan' sij ní xuman' ngaj nichrun' daj.

Misión de los doce discípulos

⁷ Hué dan ní gaquínj Jesús xuhuij ran' ní tsínj nico' sij ga'na'. Ngaa ní gaxí'í sij ga'nij sij huíj huíj ran' ní sí' gan'anj. Ní ga'ui' sij sun rian ní sí' sisi guinicaj ní sí' sun rian ní nané xi'í. ⁸ Ní ga'nin' Jesús sun rian ní sij sisi ga yun ní sij gan'anj ní sij. Maan si urin rutsíj nicaj ní sij gan'anj ní sij. Ní sj ga'ue nicaj ní sij xinánj ní sij nej, chrachrúnj nej, san'anj nej, gan'anj ní sij mánj. ⁹ Ga'ue guí'nij ní sij dacánj ní sij, saní sj ga'ue guinicaj ní sij atsij naduna ní sij gan'anj ní sij mánj. ¹⁰ Ní gataj Jesús:

—Ní ngaa gatu ní é re' chruhua 'ngo hue', ní gunaj ní é re' hue' daj da sij gahui a ní é re' xuman' daj gan'anj án re'. ¹¹ Ní sisi hua 'ngo xuman' na'uej ní sij nahuin ra'a ní sij a ní é re', ní na'uej ní sij gunun ní sij si-nuguan' a ní é re', ngaa ní naganun' ní é re' yo'ój chru dacoj a ní é re' ngaa gahui a ní é re' yu'uj daj. Ní hué-é' huin 'ngo ducuanj digyán án re' rian ní tsínj daj sisi nun gui'yaj sa' ní sij. Xanga' atá gunun a ní é re' sisi güi ganahuij xungüi, ní huaj gahuin doj castigo ní tsínj daj daj nga si gahuin castigo ní tsínj xi'í guimán asij ná huin ní ngüi guimán xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa ní gahui ní sij gan'anj ní sij. Ní gataj ní sij sisi ganani ruhua ní ngüi xi'í si-gaquín' ní sij. ¹³ Ní guiri nico ní sij nané xi'í chruhua niman ní ngüi nej. Ní garíj ní sij gasiti rian nico ní ngüi a'nán'. Ní ganahuin ní ngüi daj, gui'yaj ní sij.

Muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Hué dan ní gunun rey gu'naj Herodes daj gui'yaj Jesús. Daj si nín' gachra' gunun ní ngüi xi'í Jesús. Ní gataj Herodes:

—Hué sij huin Juan tsínj duguata' nnee ganá'nij sij scanij ní niman ganahuin sí' Jesús. Xi'í daj ní nucuj sij 'yaj sij si sa' nga si-fuerza sij. —Daj gataj Herodes.

¹⁵ Saní gataj ango ní sij:

—Hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías gane sí' asij ná. —Daj gataj ní tsínj daj.

Sanj gataj ango da'aj ni sij:

—Hué sij huin ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi asij ná aj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Nj ngaa gunun Herodes nuguan' ga'mi ni ngüi, nj gataj sij:

—Hué sij huin Juan tsínj chra ga'nij. Nj yyaj nj ganá'nij sij ganahuin sij Jesús aj. —Hué daj gataj Herodes nej aj.

¹⁷ Daj si hua ga'nin' Herodes sun sisi guida'a ni sij man'an Juan gumij ni sij cadena gari ni sij si' duguaga'. Nj da'nga' daj gui'yaj Herodes si hua xacaj sij Herodías huin nica jnánj sij tsínj gu'naj Felipe. ¹⁸ Nj hua gataj Juan gunun Herodes: “Sj ga'ue xacaj re' xacó' re' gahuin nica re' mánj.” Daj hua gataj Juan gunun Herodes.

¹⁹ Nj xi'í daj ataj ruhua Herodías ni'yaj ún' Juan huin ruhua ún' dagahui' ún' man'an Juan. Sanj nun ga'ue mánj. ²⁰ Daj si xu'ui' Herodes ni'yaj si' man'an Juan. Nj hua xacaj Herodes cuenta sisj 'ngo tsínj hua nica niman huin Juan. Nj 'ngo tsínj hua sa' ruhua niman huin sij nej. Nj dugumi man'an Herodes Juan. Nj nunj si nun nari' ruhua sij si gu'i'yaj sij nga si gataj Juan, sanj garan' ruhua sij gunun sij si-nuguan' si'.

²¹ Hué dan nj 'ngo güi, nj gui'yaj ni sij 'ngo gui'yanj nico. Nj hué güi daj huin güi ganasij yo' ga'nga rey Herodes. Nj ga'ui' sij xa ni tsínj nica sun nico' rucu sij nga ni tsínj general nej, ni tsínj huin achij 'na' estado Galilea nej. Nj riqui gui'yanj daj, nj gani ruhua Herodías sisj daj ga'ue gui'yaj ún' si gahui' Juan. ²² Nj gatúj da'nj xana Herodías riqui gui'yanj daj. Nj guiran'anj ún'. Nj ducu garan' ruhua Herodes nga ni tsínj mán nga si' rian mesa si gui'yaj ún'. Hué dan nj gataj Herodes gunun yun'unj xana daj:

—Gachinj so' un sin huin garan' ruhua so' riánj, nj riquij nánj. —Daj gataj Herodes.

²³ Nj guta' nica yya sij rian yun'unj xana daj. Nj gataj sij:

—Nunj si gachinj so' da'aj do'oj rian nica sunj sanj riquij nánj. —Daj gataj sij gunun yun'unj xana daj.

²⁴ Nj gahui ún' nachínj snan'anj ún' nni ún'. Nj gataj ún':

—Nj un sin gachin gahuin si'yá ruhua re' únj. —Daj gataj ún'.

Ngaa nj gataj nni ún':

—Gachinj re' chra Juan tsínj duguata' nnee aj. —Gataj Herodías gunun da'nij ún'.

²⁵ Hué dan nj da' rá'yanj gatúj ún' rian nne rey. Nj gataj ún' gunun si':

—Ruhuaj sisj acuan' riqui re' 'ngo go'o nun chra Juan tsínj duguata' nnee aj. —Daj gataj ún' gunun rey aj.

²⁶ Hué dan nj ducu ganani ruhua rey. Sanj rian hua guta' nica yya sij rian yun'unj xana daj ngaa mán ni tsínj nga sij rian mesa, hué dan nj nun ga'uej ruhua sij si guere' nuguan' gataj sij rian yun'unj da aj. ²⁷ Nj 'ngo hora ga'nij rey daj 'ngo snado gan'anj naca' si' chra Juan anj. ²⁸ Hué dan nj gan'anj snado ducuaga' ga'nin' sij chra Juan nica' sij ga'na' sij 'ngo go'o nun chra Juan. Nj ga'ui' sij ra'a yun'unj xana daj. Nj naga'ui' ún' ra'a nni ún' anj.

²⁹ Ngaa nj ngaa gunun ni tsínj nico' Juan, ngaa nj ga'na' naca' ni sij niman daj nica' ni sij gan'anj gachin' ni sij.

Alimentación de los cinco mil

³⁰ Hué dan nj nahuin yu' ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' sa' xi'í Jesús. Nj nahuin yu' ni sij nga Jesús. Nj nata' ni sij daran' si gui'yaj ni sij gunun Jesús. Nj nata' ni sij si digyán ni sij rian ni ngüi nej. ³¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Gan'anj nini né' naran ruhua á re' doj quij qui'yanj naco aj. —Daj gataj Jesús.

Daj si ga'na' nico ni ngüi rian Jesús. Nj gahui ni sij nej. Xi'í daj, nj na'ue guiri' Jesús nga ni tsínj nico' sij xa ni sij mánj.

³² Ngaa nj gatúj ni sij chruhua 'ngo rio. Nj gan'anj urin ni sij 'ngo quij qui'yanj naco. ³³ Sanj guini'i nico ni ngüi gan'anj ni sij. Nj nani' ni ngüi Jesús. Nj gunánj ni sij gan'anj ni sij rian gan'anj ni dugüi' Jesús. Nj 'na' ni ngüi daj ni xuman' ngaj nichrun'. Nj guisij sini ni sij ana'uij ni sij si ga'na' Jesús. ³⁴ Nj ngaa nanij Jesús chruhua rio, ngaa nj guini'i sij mán nico ni ngüi aj. Nj gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni si'. Daj si rún' huin xachij nitaj tsínj dugumi huin ni sij. Ngaa nj gaxi' i sij digyán sij ga'i nuguan' rian ni ngüi daj.

³⁵ Nj ngaa guisij güi di'nj, nj ga'na' ni tsínj nico' Jesús. Nj gataj ni sij:

—Yu'uj nan hua ni'nij, nitaj ni ngüi mán mánj. Nj guisij gahuin di'nj. ³⁶ Ngaa nj na'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij rancho nga ni xuman' ngaj nichrun' sisj guiran ni sij si xa ni sij. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁷ Sanj gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj gataj ni tsínj daj:

—Gan'anj ni únj guiran ni únj hujj ciento denario chrachrúnj ga'ui' ni únj si xa ni sij, ruhua re' ni'. —Daj gataj ni sij.

³⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj undaj chrachrúnj nica' a ni é re' únj. Güij a ni é re' ni'yaj á re' aj. —Daj gataj Jesús.

Nj ngaa guini' i ni sij, nj gataj ni sij:

—Nj un'un' chrachrúnj nga hujj gue xucua' nica' ni únj anj. —Gataj ni sij.

³⁹ Ngaa nĭ ga'nin' Jesús sun sĭsĭ gan'anj gane da xi'nin' ni ngüi rian chrin' mare aj. ⁴⁰ Nĭ gane ni ngüi da xi'nin'. Nĭ nne ni xi'nin' huin 'ngo ciento ran' ni ngüi nej. Nĭ nne ni xi'nin' huin hujj xia chi' ran' ni ngüi nej.

⁴¹ Ngaa nĭ guida'a Jesús un'un' chrachrúnj ngá hujj xucuaaj daj. Nĭ ni'yaj sij xata'. Nĭ naga'ui' sij si-guruhua Yan'anj. Ngaa nĭ gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij sĭsĭ naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi aj. Nĭ gura' da'aj sij hujj xucuaaj daj rian ni ngüi nej aj. ⁴² Ngaa nĭ xa daran' ni sij. Nĭ gara ran riqui ni sij. ⁴³ Ngaa nĭ ganacaj ni sij dasu gunáj daj ngá xucuaaj nej. Nĭ nara ni sij chruhua xuhujj xugutĭ chrachrúnj ngá xucuaaj aj. ⁴⁴ Nĭ guisĭj un'un' mí ni tsínj xa daj, guí'yaj Jesús.

Jesús anda sobre el mar

⁴⁵ Hué dan nĭ 'ngo hora guí'yaj Jesús sĭsĭ gatu ni tsínj nico' sij chruhua riq chéj rian nnee gachin sini ni sij anéj chrej du'ua laguna da' xuman' gū'naj Betsaida. Nĭ gunáj Jesús. Ngaa nĭ gana'nĭj sij ni ngüi nan' ni sí' xánj ni sí'. ⁴⁶ Nĭ ngaa guisĭj na'nĭj sij nan' ni sí', ngaa nĭ gahui sij chra' 'ngo quĭj gan'anj sij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj.

⁴⁷ Nĭ ngaa guisĭj guini, nĭ huaj riq daj danĭ laguna xachĭj da aj. Nĭ gunáj urin Jesús rian yo'ój. ⁴⁸ Nĭ guini'i Jesús xun nĭn' ruhua ni sij nnee ngá chrun. Nĭ nĭnaj ni sij. Daj sí' 'na' nucuaaj nané rian ni sij. Nĭ ngaa chruhua guereंगा', nĭ gan'anj Jesús gachéj sij rian nnee huaj sij nari' dugüi' sij ngá ni tsínj daj. Nĭ huin ruhua sij gachin sij ne' rian ni tsínj huaj da aj. ⁴⁹ Nĭ ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús si chéj sij rian nnee, nĭ gani ruhua ni sí' sĭsĭ hué sij huin 'ngo sta'naj. Nĭ xi'í daj gaguáj ni sí'. ⁵⁰ Daj si guini'i daran' ni sí' man'an sij. Nĭ guxu'ui' niman ni sí'. Hué dan nĭ hora gataj Jesús gunun ni sí':

—Ga nucuaaj niman an' re'. Yünj huin nánj. Sĭ guxu'ui' a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa nĭ gahui Jesús chruhua riq rian nĭn ni sij. Ngaa nĭ ganiquin' nane. Nĭ gan'anj ruhua ni sij. ⁵² Daj si nun xacaj cuenta ni sij xi'í si sa' guí'yaj Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj. Nĭ hua rumi' gué niman ni sij. Nĭ nun ga'ue gunun ni sij.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

⁵³ Nĭ ngaa guisĭj ni sij anéj du'ua laguna xachĭj daj, nĭ guisĭj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Genesaret. Nĭ numĭj ni sij riq du'ua laguna aj. ⁵⁴ Nĭ ngaa nanĭj ni sij chruhua riq, ngaa nĭ 'ngo hora ganani' ni ngüi man'an Jesús. ⁵⁵ Nĭ gunánj daran' ni ngüi 'na' da' daran' xuman'. Nĭ guta' ni sij ni ngüi a'nan' rian

chrun chéj nicaj ni sij ga'na' ni sij rian huaj Jesús. ⁵⁶ Nĭ daran' xuman' gatúj Jesús si xuman' le'ej nej, si xuman' xachĭj nej, si rancho nej, nĭ gurúj ni sij ni ngüi a'nan' ne' cayu. Nĭ gachĭnj jni'yaj ni sij sĭsĭ ga'uej sí', nĭ ganun ni sij hué du'ua si-gan' sí'. Nĭ ganahuin daran' ni ngüi ganun si-gan' sí' aj.

7

Lo que contamina al hombre

¹ Nĭ gahuin nĭchrun' ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-lej Moisés rian nne Jesús. Nĭ 'na' ni sij xuman' Jerusalén. ² Nĭ guini'i ni sij sĭsĭ nitaj si nania' nico ni tsínj nico' Jesús ra'a ni sí' ngaa xa ni sí' chrachrúnj. Ngaa nĭ ga'mi quĭj ni sij gataj ni sij sĭsĭ nun hua sa' si 'yaj ni sí'. ³ Daj si nicaj ni tsínj fariseo ngá daran' ni tsínj israelita 'ngo ducuánj si digyán xi ni sij rian ni sij. Nĭ sĭsĭ nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij, ngaa nĭ sj xa ni sij, gataj ni xi ni sij. ⁴ Nĭ ngaa nasĭj ni sij huan'anj ni sij yu'ue, ngaa nĭ sĭsĭ nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij, nĭ sj xa ni sij nej mánj. Nĭ hua ná nĭ ga'nin' ni xi ni sij sun rian ni sij sĭsĭ daj guí'yaj ni sij. Hué dan nĭ na'nin' ni sij vaso nej, siq nej, chruj gaga' nej, ngá nna nej aj.

⁵ Xi'í daj gachĭnj snan'anj ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán si-lej Moisés man'an Jesús. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ un sin huin nĭ nitaj si nico' ni tsínj nico' man'an re' dugumi ni sij si-ducuanj xi únj únj. Xa ni sij, sanĭ nitaj si nania' nico ni sij ra'a ni sij mánj. —Daj gataj ni tsínj daj gunun Jesús.

⁶ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hué ni é re' huin tsínj digya' yun'unj. Hua yya xanga' si-nuguan' xi' Isaias ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj xi'í ni é re'. Daj si gataj sij:

Nun yan'anj ni ngüi nan ngá du'ua ni sij yünj anj.

Sanĭ nĭni huin niman ni sij nánj.

⁷ Nitaj si ní'yanj si nico' ni sij yünj mánj.

Daj si nuguan' digyán ni sij huin nuguan' a'nin' ni tsínj sun anj.

Nĭ sé si digyán ni sij si-nuguan'anj rian ni ngüi mánj. Daj gataj si-nuguan' xi' Isaias.

⁸ Daj si dunáj ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Nĭ da'a ni é re' si-ducuanj ni ngüi. Ngaa nĭ na'nin' a ni é re' ni siq nej, ni vaso nej. Nĭ dagahuin ni é re' ga'í ango nuguan' nej. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁹ Nĭ gataj Jesús nej:

—Hua dunáj gué ni é re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né'. Nĭ dugumi ni é re' si-ducuanj ni man'an ni é re'.

¹⁰ Nî gataj Moisés: “Gujnun yan'anj re' chre' re' nga nni re'.” Nî: “Nî un tsinj a'mi quij rian chrej sij nga nni sij, ngaa nî gahui' sij nánj.” Daj gataj Moisés. ¹¹ Sanî ataj á re' sisi ga'ue gataj 'ngo tsinj daj gunun chrej sij nga nni sij: “Huin ruhuaj riquij san'anj nan rian nungüej é re'. Sanî yyaj nî sj ga'ue. Daj si san'anj nicā nan huin corbán”, ataj ni é re'. Nî corbán huin ruhuaj gata ofrenda güenda Yan'anj. ¹² Nî sisi da'nga' daj gataj 'ngo tsinj daj rian chrej sij nga nni sij, ngaa nî nun ga'uej sij chraquij sij chrej sij nga nni sij, 'yaj ni é re'. ¹³ Nî hué ducuánj daj 'yaj yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj, digyán ni é re' si-chrej ni é re' rian ni ngüi. Nî hué da'nga' daj 'yaj ni é re' nga ango ni nuguan' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni fariseo nga ni tsinj digyán ley rian ni ngüi.

¹⁴ Hué dan nî gaquínj Jesús ga'na' ni ngüi rian sij. Nî gataj sij:

—Gunun daran' ni é re' nuguan' nan. Nî gara da'nga' ruhua á re' nej. ¹⁵ Nitaj si gahuin quij chruhua niman 'ngo tsinj daj, 'yaj rasun atuj du'ua sij mánj. Sanî gahuin quij chruhua niman sij, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ¹⁶ Nî ngüi taj chraquij, nî gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Nî ngaa gahuin nîni Jesús rian ni ngüi, nî gatúj sij chruhua hue'. Ngaa nî nachínj snan'anj ni tsinj nico' sij xi'í nuguan' digyán sij rian ni ngüi daj. ¹⁸ Ngaa nî gataj Jesús:

—Hua gué na'ue gara da'nga' ruhua á re' mí'. Nî nunun a ni é re' sisi nitaj si gahuin quij chruhua niman ni ngüi 'yaj rasun atuj du'ua ni sij mí'. ¹⁹ Daj si nitaj si atuj-ú' nimún'. Sanî atuj-ú' riquí'. Hué dan nî ahui-í' ri'í'. —Daj gataj Jesús.

Nî nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi daran' si xa ne' hua sa' aj. ²⁰ Nî gataj Jesús nej:

—Gahuin quij ruhua niman 'ngo tsinj daj, 'yaj nuguan' ahui chruhua niman sij aj. ²¹ Daj si nan huin nuguan' quij ahui chruhua niman ni ngüi. Nî ani quij ruhua ni sij. Nî a'mi ni sij nga ango nica ni ngüi nej. Nî 'yaj squira' ni sij nej. Nî dagahui' ni sij niman nej. ²² Nî 'yaj tú ni sij nej. Nî huin ruhua ni sij guiri' ni sij si 'yaj dugüi' ni sij nej. Nî 'yaj ni sij gaquin' nej. Nî digya' yun'unj ni sij nej. Nî 'yaj quij ni sij nga nnee cúj ni sij nej. Nî huin xicoj ruhua ni sij nej. Nî a'mi yya ni sij nej. Nî nne ni sij nej. Nî nî'yun a'mi ni sij nej. ²³ Hué daran' nuguan' quij nan ahui chruhua niman ni ngüi. Nî hué ni nuguan' nan huin guí'yaj quij chruhua niman ni ngüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

La fe de la mujer sirofenicia

²⁴ Hué dan nî naxuyan Jesús gahui sij yu'uj daj gan'anj sij xuman' Tiro nga xuman' Sidón. Nî gatúj sij chruhua 'ngo hue'. Nî nitaj si huin ruhua sij sisi nani' i ni ngüi man'an sij. Sanî nun ga'ue guixij huí sij mánj. ²⁵ Nî 'ngo hora gunun 'ngo yun'unj xana sisi guisij Jesús yu'uj daj. Nî nun nane xi'í chruhua niman da'nij ún'. Nî gan'anj ún' ganiquin' ráj dacoj ún' dacoj man'an Jesús. ²⁶ Nî yun'unj xana sirofenicia a'mi snan'anj griego huin ún'. Nî ga'mi yaco ún' sisi guiri Jesús nane xi'í nun niman da'nij ún'. ²⁷ Sanî gataj Jesús:

—Gana'ui acuán' re' si xa ni tsin' le, nî gara sini riqui anin'inj. Nitaj si hua sa' si ga'ne' si-chraqhrunj ni tsin' ga'ui' du'ua ni xuhue mánj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Ngaa nî nanicaj ún' gataj ún':

—Xanga' si atáj re' Señor. Sanî da' ni xuhue man riqui mesa xa xú' ni daru chraqhrúnj ayu xa ni tsin' anj. —Daj gataj ún'.

²⁹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Xi'í nuguan' ga'mi re', nî ga'ue gan'anj re'. Daj si hua guisij gahui nane xi'í chruhua niman da'nî xana re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Nî ngaa nasij unj ducua unj, nî xacaj unj cuenta sisi ngaj da'nî xana unj hua ngaj ún' rian nna. Sanî hua guisij gahui nane xi'í chruhua niman ún'.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Hué dan nî gahui ruhua' yún Jesús yu'uj ngaj xuman' gu'naj Tiro. Nî gachin sij xuman' Sidón gan'anj sij yu'uj ngaj xuman' gu'naj Decápolis. Nî guisij sij du'ua laguna xachij gu'naj Galilea aj. ³² Nî nicaj ni sij 'ngo tsinj hua so'o na'ue ga'mi sa' si' ga'na' ni sij rian Jesús. Nî gachinj jni'yaj ni sij rian Jesús sisi guta' si' ra'a si' chraq tsinj da aj. ³³ Nî nicaj Jesús tsinj daj gan'anj sij 'ngo yu'uj nitaj ngüi mánj. Nî diguúj Jesús chraq ra'a sij chruhua chraqij tsinj daj. Ngaa nî gara sta'nunj sij doj, nî ganun ra'a sij yya tsinj daj nej aj. ³⁴ Ngaa nî ni'yaj Jesús xata' guchej sij. Nî gataj sij:

—Efata. —Gataj Jesús. Nî nuguan' daj huin ruhuaj gata: Ga naxi'ni anj.

³⁵ Nî hué 'ngo hora daj, nî naxi'nij chraquij tsinj so'o daj. Nî nahuin sa' yya sí'. ³⁶ Nî ga'nin' Jesús sun rian ni tsinj niquin' yu'uj daj sisi si nuna ni sij rian ni ngüi si gui'yaj sij mánj. Hué dan nî ngaa doj na'uej Jesús nuna ni sij rian ni ngüi, sanî nanj nari' nucua ni sij doj nuna ni sij aj. ³⁷ Nî ducu gan'anj ruhua ni ngüi xi'í si gui'yaj Jesús. Nî gataj ni sij:

—Hua 'ueé 'yaj sij daran'anj. Da' tsinj so'o unun, 'yaj sij. Nî da' tsinj rá'yan a'mi, 'yaj sij nej aj. —Daj gataj ni sij.

8

Alimentación de los cuatro mil

¹ Nĩ guĩi daj, nĩ huaj nico ni ngüi nga Jesús. Nĩ nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij. Ngaa nĩ gaquĩnj Jesús ga'na' ni tsĩnj nico' sij. Nĩ gataj sij:

² —Nahuĩn 'i ruhuāj ni'yā daran' ni ngüi man nan. Daj si sij huaj'ni'j guĩi mán ni sij ngāj aj. Nĩ nitaj si nicaj ni sij si xa ni sij mánj. ³ Sisĩ nā'nĩ ni sij nan' ni sij ducua ni sij ngaa nitaj si xa ni sij, nĩ guĩnichre ni sij huaj ni sij chruhua chrej, ruhuāj aj. Daj si hua da'aj ni sij 'nā' gan' anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsĩnj nico' sij.

⁴ Nĩ gataj ni sij gunun si':

—Daj un sin gui'yó' guĩri' ga'ui' xa ni ngüi 'ngo yu'uj nitaj man nan únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa nĩ nachĩnj snan'anj Jesús ni sij. Nĩ gataj si':

—Nĩ undaj chrachrúnj nicaj a ni é re' únj. —Gataj Jesús.

—Ichij chrachrúnj nicaj ni únj. —Gataj ni sij.

⁶ Ngaa nĩ ga'nin' Jesús sun sisĩ gan'anj gane ni ngüi rian yo'ój. Ngaa nĩ guida'a sij ichij chrachrúnj ra'a sij. Nĩ nago' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nĩ gura' da'aj sij chrachrúnj daj ga'ui' sij ra'a ni tsĩnj nico' sij. Nĩ da'nga' ni si' ra'a ni ngüi man anj. ⁷ Nĩ nicaj ni sij 'ngo si huĩj xucuj le. Ngaa nĩ nago' Jesús si guruhua Yan'anj. Nĩ ga'nin' sij sun rian ni si' sisĩ da'nga' ni si' xucuj daj rian ni ngüi. ⁸ Nĩ xa daran' ni sij. Nĩ gara ran riqui ni sij. Ngaa nĩ gara ichij xuguti, gui'yaj si xitin' gunāj aj. ⁹ Nĩ guisĩj 'ngo si gan'anj mí ni tsĩnj xa aj.

Ngaa ni na'nĩ Jesús nan' ni sij. ¹⁰ Ngaa nĩ 'ngo hora gatúj Jesús nga ni tsĩnj nico' sij chruhua rió chéj rian nnee gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Dalmanuta.

La demanda de una señal

¹¹ Ngaa nĩ ga'na' ni tsĩnj fariseo. Nĩ gax'i ni sij gani dugüi' ni sij nga Jesús. Nĩ chruhua ni sij gui'yaj ni sij 'ngo xĩ' gatú Jesús. Ngaa nĩ gachĩnj ni sij rian Jesús sisĩ gui'yaj si' 'ngo si sa' 'na' rian Yan'anj. Ngaa nĩ guĩni' ni sij sisĩ 'nā' si' rian Yan'anj, ruhua ni sij.

¹² Ngaa nĩ guchej nĩn' ruhua Jesús, nĩ gataj sij:

—Nĩ un sin huin nĩ achĩnj ni ngüi man yyaj 'ngo si sa' 'nā' rian Yan'anj riānj únj. Xanga' yya atā gunun a ni é re' sisĩ sĩ gui'yā 'ngo si sa' 'nā' rian Yan'anj guĩni' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa nĩ dunāj Jesús ni tsĩnj daj. Nĩ gatúj ruhua' yún sij chruhua rió gan'anj sij anéj chrej du'ua laguna xachij da aj.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Nĩ guini'yun ni tsĩnj nico' Jesús guini-caj ni sij chrachrúnj xa ni sij. Nĩ urin chrachrúnj nicaj ni sij huaj ni sij chruhua rió aj. ¹⁵ Ngaa nĩ ga'nin' Jesús sun rian ni sij. Nĩ gataj si':

—Ga cuidado a ni é re' nga man'an án re'. Nĩ guruj a ni é re' nga si-levadura ni tsĩnj fariseo nga rey Herodes nej aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Nĩ ga'mi man'an ni sij gunun dugüi' ni sij. Nĩ gataj ni sij:

—Da'nga' daj ga'mi Jesús xi'í si nitaj chrachrúnj nicaj únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ Sanĩ gunun Jesús si gataj ni sij. Ngaa nĩ gataj si':

—Nĩ un sin huin ataj á re' sisĩ nitaj chrachrúnj nicaj á re' ga'nā' á re' únj. Hua guē na'ue gunun a ni é re' ga'. Nĩ nitaj si acaj á re' cuenta da ga' mĩ'. Hua ránj laquĩnj chra ni é re' nan nĩ'. ¹⁸ Nun rundij rian án re', sanĩ nun xiguĩn ni'yaj á re' mánj. Nun chraquij a ni é re', sanĩ nunun a ni é re' mánj. Nitaj si nun ruhua ni é re' ga' mĩ'. ¹⁹ Ngaa da'ngāj un'un' guē chrachrúnj xa un'un' mí ni tsĩnj daj, ngaa nĩ undaj xuguti gara si xitin' nacaj ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Xuhuij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²⁰ Ngaa nĩ gataj ruhua' yún Jesús:

—Nĩ ngaa da'ngāj ichij guē chrachrúnj xa gan'anj mí ni tsĩnj daj, ngaa nĩ undaj xuguti gara nacaj ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Ichij gahuin anj. —Gataj ni sij.

²¹ Hué dan nĩ gataj Jesús:

—Hua nunun ni é re' ga' mĩ'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsĩnj nico' sij.

Un ciego sanado en Betsaida

²² Hué dan nĩ guisĩj ni sij xuman' gu'naj Betsaida. Nĩ nicaj ni ngüi 'ngo tsĩnj duri ga'nā' ni sij rian Jesús. Nĩ ga'mi yaco ni sij sisĩ ganun ra'a Jesús tsĩnj daj. ²³ Ngaa nĩ guida'a Jesús ra'a tsĩnj duri daj. Nĩ guiri sij si' ne' chrej xe' xuman' daj. Nĩ guta' sij dane sta'nunj sij rundij rian si'. Ngaa nĩ guta' sij ra'a sij rian man'an tsĩnj daj. Nĩ nachĩnj snan'anj sij si' sisĩ xiguĩn ni'yaj si' doj aj.

²⁴ Ngaa nĩ ni'yaj si'. Nĩ gataj si':

—Ni'tnj ni tsĩnj. Nĩ daj rún' hua ni chrun hua ni sij. Sanĩ chéj ni sij ni'yā aj. —Daj gataj tsĩnj duri daj gunun Jesús.

²⁵ Hué dan nĩ guta' ruhua' yún Jesús ra'a sij rundij rian tsĩnj daj. Nĩ ni'yaj sa' sij. Nĩ ganahuin sij. Nĩ rugüi' sa' daran' si ni'yaj sij nej aj. ²⁶ Ngaa nĩ na'nĩ Jesús nan' sij ducua sij. Nĩ gataj si' gunun sij:

—Sij gatúj re' chruhua xuman'. Nj sij gatáj re' rian nj a 'ngo ni ngüi man xuman' mánj. —Daj gataj Jesús.

La confesión de Pedro

²⁷ Ngaa nj gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij gan'anj ni sij ni xuman' le yu'uj gu'naj Cesarea de Filipino.

Nj chéj ni sij huaj ni sij, nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sí':

—Nj un tsínj huínj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús nachínj snan'anj sij aj.

²⁸ Ngaa nj gataj ni tsínj nico' sij:

—Ataj 'ngo ni sij sisi hué re' huín tsínj gu'naj Elías. Nj ataj ango ni sij sisi hué re' huín ango tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sij:

—Nj un tsínj huínj, ruhua man'an án re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nj gataj Pedro:

—Hué re' huín Cristo aj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Sanj ga'nin' Jesús sun rian ni sij sisi nj nata' ni sij rian nj a 'ngo ni ngüi un tsínj huín si' mánj.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Ngaa nj gaxi'i Jesús digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij sisi hua nián guíran' nico sij sayun huín sij da'nj ni ngüi. Nj gataj Jesús sisi danicaj ni tsínj huín achij man'an sij. Nj da'nga' daj guí'yaj ni chrej huín rian nga ni tsínj digyán ley nej. Nj dagahui' ni sí' man'an sij nej. Sanj xiráj hua'nij güi, nj gana'nij sij, gataj sij. ³² Nj nata' nica Jesús nuguan' daj rian ni tsínj nico' sij. Ngaa nj nicaj Pedro Jesús gan'anj anéj sij daj. Nj gaxi'i Pedro chran' sij sí'. ³³ Sanj nanicaj Jesús ni'yaj sij ni tsínj nico' sij. Nj gahuín huee Jesús gataj sij rian Pedro:

—Guxun re' man'an re' riánj, Satanás. Nitaj si huín ruhuá re' rún' huín ruhua Yan'anj mánj. Rún' huín ruhua ni ngüi huín ruhuá re' nánj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa nj gaquínj Jesús ni ngüi ga'na' ni sij rian niquin' sí' nga ni tsínj nico' sí' nej. Nj gataj Jesús:

—Sisi hua 'ngo tsínj ruhua njico' yünj, ngaa nj dúnaj tsínj daj si-chrej man'an sij. Ngaa sij nj gata sij rugutsj guínico' sij yünj guíran' sij sayun ngáj aj. ³⁵ Tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngáj, nj ga ni'ya sij. Sanj tsínj ga'ue gahui' xi'í man'anj nga xi'í nuguan' sa' a'mi man'anj, ngaa nj gane niganj sij aj. ³⁶ Nj sisi guí'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuín si'yaj sij, ngaa nj un sin huín-in' sisi ga ni'ya niman sij, ruhua á re' únj. Nitaj si guí'yaj gana sij mánj. ³⁷ Nj nunj si

guere' si'yaj 'ngo tsínj daj chruhua xungüi nan, sanj ga'ue gahuín niá' ruhua sij sisi ga ni'na' niganj nin' sij.

³⁸ Nj xungüi nan man ni ngüi dunáj Yan'anj. Nj man ni ngüi 'yaj gaquín' nej. Nj sisi hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yünj nga si-nuguan'anj rian ni ngüi daj, ngaa nj gahuín na'á nga sij ngaa ga'na' yünj nga ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Nj güi ga'na' yünj daj, nj gahuín 'uej nin' ruhua, guí'yaj chre huínj da'nij ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

9

¹ Nj gataj Jesús nej:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi nitaj si gahui' daran' ni ngüi mán yu'uj nan da' guini'i ni sij ga'na' guida'a Yan'anj sun nucuj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

² Nj ngaa gachin huatan' güi, nj nicaj Jesús Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, gahui sij gan'anj nin' sij chra' 'ngo quij xacan. Nj ganahuín 'uee nneé cúj Jesús ne' rian ni sij. ³ Nj nahuín açá si-gan' sij daj rún' hua yu'ue' gatsi nin' huaj. Nj a 'ngo ngüi mán chruhua xungüi si gunucuj ne gunan ne si-gan' ne daj rún' hua gatsi si-gan' man'an sij ga mánj. ⁴ Nj gurugüi' renga' nungüej tsínj gu'naj Elías nga Moisés a'mi nungüej sí' nga Jesús. ⁵ Ngaa nj gataj Pedro gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj mán né' yu'uj nan. Ngaa nj guí'yó' hua'nij hue' recoj le. Nj 'ngoj man'an re'. Nj angoj Moisés. Nj ángo Elías. —Daj gataj Pedro.

⁶ Daj si nun ni'í sij nin' un sin huín ga'mi sij xi'í si ducu guxu'ui' ni tsínj nico' Jesús.

⁷ Ngaa nj nasj 'ngo nga guíran-án' rian anin' sij. Nj scanij nga gunun anin' sij 'ngo nane si gataj-á':

—Nan huín da'ní 'i ruhuáj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun anin' sij.

⁸ Nj 'ngo hora ngaa ni'yaj anin' sij xi'nj sij, nj nitaj 'ngo tsínj niquin' guini'i anin' sij. Urin Jesús niquin' nga sij.

⁹ Nj ngaa huaj anin' sij nanij sij chra' quij, nj ga'nin' Jesús sun rian anin' sij sisi sj nuna ni sij rian nj a 'ngo tsínj si guini'i anin' sij mánj. Nj ngaa guisj gana'nij da'nj ni ngüi da, nj ga'ue ganata' anin' sij rian ni ngüi si guini'i ni sij, ataj Jesús gunun anin' sij. ¹⁰ Nj dínj ga du'ua anin' sij xi'í si guini'i sij. Sanj nachínj snan'anj anin' sij dugüi' sij un sin huín ruhua Jesús gataj sí' sisi gana'nij sí' scanij ni niman. ¹¹ Nj nachínj snan'anj anin' sij Jesús. Nj gataj sij:

—Nĩ ʋn sin huin ataj ni maestro digyán ley sisi hua sini ga'na' tsínj gu'naj Elías únj. —Daj gataj anin' sij.

¹² Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Xanga' ga'na' sini Elías. Nĩ hué sí' nagui'yaj sa' daran'anj. Nĩ ʋn sin huin ataj si-nuguan' Yan'anj sisi gu'ran' da'nij ni ngüi sayun. Nĩ si garan' ruhua ni ngüi nĩ'yaj ni sij man'an sí', ruhua ni é re' únj. ¹³ Sanĩ atã gunun a ni é re' sisi hua ga'na' Elías. Nĩ gu'i'yaj quij ni sij daran' si garan' ruhua ni sij gu'i'yaj ni sij nga sí' daj run' hua gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í sí' aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

¹⁴ Nĩ ngaa guisij ni sij rian man ango ni tsínj nico' Jesús, ngaa nĩ guini'í ni sij man nĩn' ruhua ni ngüi ganicaj nĩn' xi'nij ni sí'. Nĩ man ni maestro digyán si-ley Moisés gani dugüi' ni sij nga ni sí'. ¹⁵ Nĩ ngaa guini'í ni ngüi man'an Jesús, nĩ gan'anj ruhua ni sij. Ngaa nĩ gunánj daran' ni sij rian huaj sí'. Nĩ ga'mi ni sij nga sí'. ¹⁶ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nĩ gataj sí':

—Daj hua nuguan' gani dugüi' ni é re' nga ni tsínj da únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Nĩ 'ngo ni tsínj man yu'uj daj gataj:

—Maestro, nicã da'nij sno'ój 'nãj rián re' xi'í si nun nanë xi'í chruhua cúj niman sij. Nĩ na'ue ga'mi sij mánj. ¹⁸ Nĩ niaj di'yaj da'a nanë xi'í sij, ni natúj nanë xi'í sij rian yo'ój. Nĩ ahui yatan' du'ua sij. Nĩ xa ruj sij yan' sij. Nĩ 'ngo yun guinichre nĩn' sij nej aj. Nĩ ga'mi rian ni tsínj nicó' re' sisi guiri ni sij nanë xi'í daj. Sanj nun gunucuaaj ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁹ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Na'ue guxuman ruhua á re' huin ín re' ni tsínj man yyaj. Na'ue gunucua gane nĩgan nga á re' mánj. Nĩ na'ue gunucua si-chreje a ni é re' nĩganj mánj. Nĩcaj á re' sij ga'na' ni é re' riánj anj. —Gataj Jesús.

²⁰ Ngaa nĩ nicaj ni sij tsin' daj guisij ni sij rian Jesús. Nĩ ngaa guini'í nanë xi'í daj man'an Jesús, ngaa ni guida'a xi'í yacuij man'an tsin' daj. Nĩ naxiru' sij rian yo'ój, gu'i'yaj nanë xi'í daj. Nĩ narumi sij nanj, nĩ narumi sij nanj. Nĩ ahui yatan' du'ua sij aj. ²¹ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Jesús chreje tsin' daj.

Nĩ gataj sij:

—Nĩ undaj güi huin si ran' da'nij re' nan únj. —Daj gataj Jesús.

Nĩ gataj chreje sij:

—Asij hua le nánj. ²² Nĩ naruhua' natúj sij rian yan'an nga rian nnee nej, 'yaj nanë xi'í xi'í si ruhua nanë xi'í dagahuij. Hué dan nĩ sisi ga'ue gu'i'yaj man'an re' 'ngo si sa' hua, ngaa nĩ nahuin 'i ruhua' re' nĩ'yaj

re', nĩ chracuij re' ni únj anj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²³ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Sa' sisi ga'ue guxuman ruhua' re' nĩ'yaj re' Yan'anj. Daj si ga'ue gu'i'yaj Yan'anj daran'anj nga 'ngo tsínj xuman ruhua nĩ'yaj man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij.

²⁴ Ngaa nĩ 'ngo hora gaguáj chreje tsin' daj. Nĩ gataj sij:

—Xuman ruhua' nĩ'yã Yan'anj anj. Chracuij re' man'anj guxuman ruhua' doj aj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁵ Nĩ ngaa guini'í Jesús sisi unánj ni ngüi nahuin yu' ni sij rian niquin' sí', ngaa nĩ ga'mi huee sij rian nanë xi'í daj. Nĩ gataj sij:

—So'o ni ngüi, nĩ huin rá'yanj ni sij, 'yãj re' huin re' nanë xi'í. Man'anj a'nin' sun rián so' sisi gahui so' dunaj so' tsin' nan anj. Nĩ si gatuj ruhua' yún so' chruhua niman tsin' nan ga mánj. —Daj gataj Jesús gunun nanë xi'í daj.

²⁶ Hué dan nĩ gaguáj nanë xi'í daj. Nĩ guida'a ruhua' yún xi'í yacuij tsin' daj, gu'i'yaj nanë xi'í daj. Hué dan nĩ gahui nanë xi'í tsin' sno'o daj. Nĩ ngaj sij rún' huin 'ngo niman huin sij ngaj sij aj. Nĩ gataj ni ngüi sisi hua yya gahui' sij aj. ²⁷ Sanj guida'a Jesús ra'a tsin' daj. Nĩ nachi nicaj sí' sij. Nĩ nachica sij aj.

²⁸ Ngaa nĩ ngaa gatúj Jesús chruhua hue', nĩ ngaa nne urin Jesús, nĩ nachínj snan'anj ni tsínj nico' sij man'an sij. Nĩ gataj ni sij:

—Nĩ ʋn sin huin nĩ nun gunucuaaj únj guiri únj nanë xi'í da únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nĩ gataj Jesús:

—Si ga'ue gu'i'yaj né' gahui ni nanë xi'í nan niman ni ngüi sisi nun achínj jni'yaj né' rian Yan'anj. Sanj sisi achínj jni'yaj né' rian Yan'anj, nĩ gu'i'yaj né' ayuno, ngaa nĩ ga'ue aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia otra vez su muerte

³⁰ Ngaa nĩ gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij yu'uj daj. Nĩ gachin ni sij estado Galilea. Nĩ na'uej ruhua Jesús sisi guini'í ni ngüi ne' huaj sij. ³¹ Daj si digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Nĩ gataj sij gunun ni sí':

—Naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj ra'a ni tsínj huinj da'nij ni ngüi. Nĩ dagahui' ni sij man'anj. Sanj xiráj huaj'nij güi, nĩ gana'nĩ nánj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

³² Sanj nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'. Nĩ xu'ui' ni sij gachínj snan'anj ni sij man'an sí' xi'í nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

³³ Ngaa nĩ guisij Jesús xuman' gu'naj Capernaum.

Hué dan n̄i ngaa nne sij chruhua hue', ngaa n̄i nachínj snan'anj sij ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Daj hua nuguan' a'mi ni é re' ngaa huaj ni é re' chrej unun' ni é re' scua'a únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁴ San̄i dínj ganiquin' du'ua ni sij. Daj si gunun' ni sij huaj ni sij chrej sisi daj hua tsínj huin achij scanij ni sij, ruhua ni sij.

³⁵ Hué dan n̄i gan'anj gane Jesús, n̄i gaquínj sij ga'na' ni xuhuij tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—Sisi hua 'ngo a ni é re' huin ruhua gahuin achij, ngaa n̄i guínico' sij ne' rucu. N̄i gahuin sij si-moso ni dugüi' sij aj. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Ngaa n̄i nicaj Jesús 'ngo tsin' gani sij dani ni sij. N̄i gani'yan sij xicó' lij daj. N̄i gataj sij:

³⁷ —N̄i un tsínj nahuin ra'a 'ngo tsin' nan xi'í si nicaj dugüi' sij ngāj, ngaa n̄i nahuin ra'a sij man'anj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'anj, n̄i sé si nahuin ra'a sij man'anj, san̄i nahuin ra'a sij tsínj ga'nú'j ga'nāj nej aj. —Daj gataj Jesús.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

³⁸ Ngaa n̄i gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'í ni únj 'ngo tsínj a'mi si-xugüi man'an re'. N̄i xi'í da ri sij nané xi'í chruhua niman ni ngüi. San̄i nitaj si chéj sij nga únj. Ngaa n̄i xi'í daj n̄i nun ga'uej únj sisi guí'yaj sij daj. —Daj gataj Juan gunun Jesús.

³⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhua ni é re' sisi daj guí'yaj tsínj daj. Daj si sisi guí'yaj 'ngo tsínj daj 'ngo si sa' xi'í si-xugüi, ngaa n̄i si ga'ue nanicaj sij ga'mi quij sij xi'í'j mánj. ⁴⁰ Daj si tsínj nitaj si unun' ngo', n̄i chracuij sij yun' anj. ⁴¹ Daj si un tsínj gahuin riqui 'ngo tasa nnee go'o ni é re' xi'í si nico' ni é re' man'anj, ngaa n̄i gataj yyāj rian án re' sisi naru'ue Yan'anj rian tsínj daj.

Ocasiones de caer

⁴² 'Ni sisi xuman ruhua 'ngo tsin' nan ni'yaj sij yūnj, ngaa n̄i niqiu n̄in' ruhua niman 'ngo tsínj daj sisi digyán sij guí'yaj 'ngo tsin' nan gaquin' nánj. Sa' huin sisi nūmi ni sij 'ngo to xxi xá tsínj daj, ngaa n̄i ga'nij ni sij gan'anj si' chruhua nnee yan'anj, guí'yaj ni sij.

⁴³ 'N̄i sisi guí'yaj 'ngo a ni é re' 'ngo gaquin', guí'yaj ra'á re', ngaa n̄i ga'nin' re' ra'á re' daj. Sa' huin ga gundu ra'á re' gatu re' rian gane n̄iganj re' nga Yan'anj sisi huuj ra'á re', san̄i gan'anj re' rian yan'an. ⁴⁴ N̄i yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilú'j xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. N̄i daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁵ 'N̄i sisi guí'yaj 'ngo a ni é re' 'ngo gaquin', guí'yaj dacó'j re', ngaa n̄i ga'nin' re' nánj. Sa' huin ga gundu dacó'j re' gatu re' rian gane n̄iganj re' nga Yan'anj sisi ga huuj dacó'j re', san̄i ga'nij ni sij man'an re' rian yan'anj anj. ⁴⁶ N̄i yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilú'j xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. N̄i daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁷ 'N̄i sisi guí'yaj re' gaquin', guí'yaj rundij rián re', ngaa n̄i guiri re' nánj. Daj si urin rián re' gatu re' rian gane n̄iganj re' nga Yan'anj sisi huuj rundij rián re', san̄i ga'nij ni sij man'an re' rian yan'an aca n̄iganj anj. ⁴⁸ N̄i yu'uj daj nitaj si huaj gahui' xilú'j xa ni ngüi mán rian yan'an da mánj. N̄i daj nga yan'an daj nitaj si huaj guina'a mánj.

⁴⁹ 'N̄i guiran' daran' ni ngüi sayun, guí'yaj Yan'anj. N̄i daj rún' nūn sa' nnee 'ngo xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj 'yaj yan, n̄i da'nga' daj gahuin sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan, guí'yaj Yan'anj anj.

⁵⁰ 'Sa' huin yan. San̄i sisi nitaj si 'n̄in' mán ga mánj, san̄i si ga'ue guí'yó' sisi ga 'n̄in' ruhua' yún yan da mánj. Ngaa n̄i daj rún' xa xan' chra 'yaj yan, n̄i da'nga' daj guí'yaj ni é re'. N̄i ga d̄in'inj ruhua ni é re' nga ni dugüi' a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Ngaa n̄i gahui Jesús yu'uj daj gan'anj sij da anéj du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán huin estado Judea. Ngaa n̄i nahuin yu' ni ngüi mán ni si' rian Jesús. N̄i digyán ruhua' yún sij rian ni si' daj rún' u'yun sij 'yaj sij. ² Ngaa n̄i ga'na' ni tsínj fariseo rian Jesús. N̄i nachínj snan'anj ni sij si'. N̄i gataj ni sij sisi ga'ue si-ley Yan'anj sisi d̄unó' nico'. N̄i hué daj nachínj snan'anj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xiráj Jesús xi'í nuguan' ga'mi si'. ³ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Daj ga'nin' Moisés sun rian ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa n̄i gataj ni sij gunun si':

—Riqui Moisés permiso sisi ga'ue guí'yaj ne' yanj ata ga'ui' ne' nicā né', ngaa n̄i ga'ue d̄unaj né' nicā né' aj. —Daj gataj ni sij aj.

⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Garun Moisés nuguan' daj xi'í si so'o ni é re' nga niman án re'. ⁶ San̄i ngaa sini yan ngaa guí'yaj Yan'anj xungüi nan, n̄i: "Guí'yaj Yan'anj tsínj sno'o nga yun'unj xana." ⁷ Xi'í daj n̄i d̄unaj 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Ngaa n̄i gane nuguan'an sij nga nicā sij aj. ⁸ N̄i nungüej nicā tsínj daj gahuin urin ngüi aj. Ngaa n̄i

sé hujj nnee cúj huin nungüej sij ga mánj. Sanj urin nnee cúj huin nungüej sij aj. ⁹ Ngaa nì ngaa xacaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga 'ngo yun'unj daj, guì'yaj Yan'anj, ngaa nì sî ga'ue gahuin nini nungüej sij, guì'yaj ni ngüi mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁰ Nì ngaa mán ni sij hue', ngaa nì nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús man'an sí' xi'í nuguan' daj. ¹¹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Tsínj guere'e nicá daj, nì ganacaj sij ango ngüi, nì da'ui sij gaquín' rian nicá sij yun'unj xana xacaj sáni sij daj. ¹² Nì sîsî yun'unj xana daj guere'e nicá ún', nì ganacaj ún' ango tsínj, nì 'yaj ún' gaquín' nej aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ngaa nì nicaj ni yun'unj xana ni tsin' le ga'na' ne rian Jesús sîsî guta' sij ra'a sij. Sanj chran' ni tsínj nico' Jesús ni yun'unj xana nicaj ga'na' da aj. ¹⁴ Nì ngaa guini'í Jesús, nì chran' sij, nì gataj sij:

—Ra'a ni é re' si ga'na' ni tsin' riánj. Nì sî chran' ni é re' si ga'na' ne riánj mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, nì da'nga' daj huin ni ngüi man rian nicaj sun Yan'anj anj. ¹⁵ Nì xanga' atá gunun a ni é re' sîsî daj rún' rá'yanj xuman ruhua ni le da'nga' da guì'yaj ni é re' rá'yanj guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' Yan'anj anj. Nì sîsî sé daj guì'yaj á re', ngaa nì sî ga'ue gatu ni é re' rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nì ganán sij ni tsin' daj. Nì guta' sij ra'a sij rian ni tsin'. Nì gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í ni tsin' daj.

El joven rico

¹⁷ Nì ngaa gahui Jesús gachéj sij chrej, ngaa nì gunánj 'ngo tsínj daj guisîj sí' rian Jesús. Nì ganiquin' ráj dacoj sí' ne' rian Jesús. Nì nachínj snan'anj sí' Jesús. Nì gataj sí':

—Maestro sa', un sun guì'yaj sünj, nì gane nìgán, ruhua re' únj. —Daj gataj sí' aj.

¹⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Nì un sin huin nì atáj re' sîsî sa' man'anj únj. Urin Yan'anj huin si sa' mánj. ¹⁹ Hua ni'í re' ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian: "Sî ga'mí re' nga nicá dugüi' re' mánj. Nì sî dagahuí' re' niman mánj. Nì sî guì'yaj tú re' mánj. Nì sî ga'mí re' nuguan' nne xi'í dugüi' re' mánj. Nì sî digya' yun'unj re' dugüi' re' xi'í san'anj mánj. Nì guínun yan'anj re' chréj re' nga nni re' aj." —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁰ Ngaa nì gataj tsínj daj:

—Maestro, daran' ni nuguan' daj ráj xináj asij hua lé aj. —Daj gataj sij aj.

²¹ Hué dan nì ni'yaj Jesús rian sij. Nì nahuin 'i ruhua sí' ni'yaj sí' sij. Nì gataj sí':

—Achin urin rasun guì'yáj re'. Güij nan' re' gudu'ue re' daran' ni si'yáj re'. Nì san'anj guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqúi aj. Hué dan nì guíman nico si'yáj re' xata', guì'yaj Yan'anj. Ngaa nì ga'na' re' guínico' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²² Ngaa nì ducu gahuin ruhua tsínj daj gunun sij si gataj Jesús. Hué dan nì gan'anj sij nani ruhua sij. Daj si hua nico si'yaj sij.

²³ Ngaa nì ni'yaj Jesús xi'níj sij. Nì gataj sij gunun ni tsínj nico' sij:

—Nì 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús aj.

²⁴ Ngaa nì gan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í nuguan' gataj sí'. Sanj gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Jnánj né', nì 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj huin tsínj 'i ruhua ni'yaj san'anj. ²⁵ Nì 'i huaj doj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian nicaj sun Yan'anj daj nga si gachin 'ngo xucu camello yu'uj táj cúj nuhua aj. Nì xachij hua xú' da aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ Nì ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nì ducu gan'anj ruhua ni sij. Nì nachínj snan'anj ni sij ni man'an dugüi' ni sij. Nì gataj ni sij:

—Sîsî hué daj huin, nì un tsínj ga'ue nacaj Yan'anj únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Ngaa ni ni'yaj Jesús rian ni sij. Nì gataj sí':

—Sî ga'ue guì'yaj ni tsínj nuguan' nan mánj. Sanj sé daj huin nga Yan'anj mánj. Daj si daran' nuguan' ga'ue guì'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Sanj gaxi'í gataj Pedro:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. Nì nico' únj man'an re' aj. —Daj gataj Pedro.

²⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sîsî danéj gahuin 'ngo tsínj dunáj ducuá sij, jnánj sij nej, xica'uij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, nicá sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej, nì sîsî dunáj sij daran' nan rian xi'íj, nì huin ruhua sij nata' sij si-nuguan'anj rian ni ngüi, ³⁰ nì xungüi nan nahuin ra'a sij 'ngo ciento verta hue' nahuin ra'a sij nga jnánj sij nej, xiga'uij sij nej, nni sij nej, chrej sij nej, da'níj sij nej, do'ój sij nej. Sanj guíran' sij sayun guì'yaj ni ngüi nun huin xan' ruhua ni'yaj si-nuguan'anj. Nì ango xungüi ga'na', nì gane nìganj sij nga Yan'anj anj. ³¹ Sanj nico ni ngüi huin achij chruhua xungüi nan, nì nanico' ni sij ne' rücu ango xungüi ga'na' aj. Nì nico ni ngüi nico' ne' rücu chruhua xungüi nan, nì gahuin achij ni sij ango xungüi ga'na' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³² Nî achéj ni sij huaj ni sij ahui ni sij xuman' Jerusalén. Nî taj dian Jesús rian ni sij. Nî garáj yan'anj ruhua ni tsínj nico' Jesús. Nî xu'ui' ni sij nico' rucu ni sij sí' nej aj. Ngaa nî gaquínj Jesús ni tsínj nico' sij ga'na' nîni ni sij rian sí'. Nî gaxi'i sí' gataj sí' si gahuin guíran' sí' aj. ³³ Nî gataj sí' gunun ni sij:

—Hua ni'ia a ni é re' sisi huaj né' guíjsij né' xuman' Jerusalén. Nî hué yu'uj daj guída'a ni sij man'anj naga'ui' 'ngo tsínj daj man'anj rian ni chrej a'nin' nga rian ni maestro digyán ley rian ni ngüi. Nî daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij man'anj huínj da'núj ni ngüi. Ngaa nî naga'ui' ni sij yünj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. ³⁴ Nî ga'mi ducu ni sij xi'tj. Nî garaj sta'nunj ni sij man'anj nej. Nî duguayun ni sij nne' xiráj aj. Nî dagahui' ni sij man'anj nej. Sanî xiráj huá'nij güi, nî gana'nî nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Petición de Jacobo y de Juan

³⁵ Ngaa nî gahuin nîchrun' nungüej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan rian nne Jesús. Nî nungüej sij huin da'núj Zebedeo. Nî gataj nungüej sij:

—Maestro, ruhua nungüej únj sisi guí'yáj re' sinduj gachinj nungüej únj rián re' anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁶ Ngaa nî nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nî gataj sí':

—Nî ün sin huin ruhua nungüej é re' sisi guí'yá nga nungüej é re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Nî gataj nungüej sij:

—Ngaa gane sún re' xata', nî gahuin 'ueé re', ngaa ni ríqui re' si gane nungüej únj 'ngo únj ra'a sa' re', nî ango únj ra'a rōtsi re', ruhua nungüej únj anj. —Daj gataj nungüej sij.

³⁸ Ngaa nî gataj Jesús:

—Nun ni'i nungüej é re' si achínj nungüej é re' riánj mánj. Ga'ue gunucuj nungüej é re' guíran' nungüej é re' sayun daj rún' guíran' man'anj ni'. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Nî gataj nungüej sij:

—Ga'ue aj. —Gataj nungüej sij.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Xanga' guíran' nungüej é re' sayun ngáj aj. ⁴⁰ Sanî na'ue ríqui man'anj sisi gane nungüej é re' 'ngo é re' ra'a sa'áj, nî ango é re' ra'a rōtsij mánj. Hua nacui Yan'anj nungüej tsínj gane nungüej chrej xi'nî anj. —Daj gataj Jesús aj.

⁴¹ Nî ngaa gunun ango ichi' ni tsínj nico' Jesús, nî ga'man ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jacobo nga Juan.

⁴² Sanî gaquínj Jesús ga'na' ni sij. Nî gataj sí':

—Ni'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj nica' sun scanij ni tsínj 'na' anéj chrej. Nî aran' ruhua ni sij guínica' sun nico ni sij gahuin achij ni sij rian ni ngüi aj. ⁴³ Sanî sé daj guí'yaj á re' mánj. Nî tsínj ruhua gahuin achij scanij a ni é re', ngaa nî gahuin sí' simoso ni é re' aj. ⁴⁴ Nî tsínj ruhua gahuin rian scanij ni é re', ngaa nî gahuin sij tsínj 'yaj sun rian án re' aj. ⁴⁵ Nî sé si 'náj sisi guí'yaj sun ni ngüi riánj ruhuáj huínj da'núj ni ngüi. Sanî 'náj guí'yaj súnj rian ni ngüi aj. Nî 'náj gahuíj naru'ue rian si-gaquín' nico ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El ciego Bartimeo recibe la vista

⁴⁶ Hué dan nî guisij ni sij xuman' Jericó. Ngaa nî gahui Jesús nga ni tsínj nico' sij xuman' daj. Nî nico ni ngüi nico' huaj nej. Nî du'ua chrej nne 'ngo tsínj duri 'yaj caridad gu'naj sí' Bartimeo da'núj Timeo. ⁴⁷ Nî ngaa gunun tsínj duri daj sisi hué Jesús Nazareno gachin chrej daj, ngaa nî gaxi'i sij gaguáj sij. Nî gataj sij:

—Jesús, da'núj David, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj aán. —Daj gaguáj sij aj.

⁴⁸ Nî nico ni ngüi chran' sij sisi dínj gane du'ua sij. Sanî doj a' ganari' nucuj sij gaguáj sij. Nî gataj ruhuá' yún sij:

—Da'núj David, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj aán. —Gataj sij aj.

⁴⁹ Ngaa nî ganiquín' Jesús. Nî gataj sij gunun ni tsínj niquín' nga sij:

—Gaquínj a ni é re' ga'na' tsínj daj. —Gataj Jesús.

Hué dan nî gan'anj gaquínj ni sij tsínj duri daj. Nî gataj ni sij:

—Gahuin niá' ruhuá re'. Naxuman re' gup' si aquínj sij ga'na' re' aj. —Daj gataj ni sij.

⁵⁰ Ngaa nî dugüej tsínj duri daj reto sij. Nî guéj sij gan'anj nîchi sij rian Jesús aj.

⁵¹ Ngaa nî nachínj snan'anj Jesús sij. Nî gataj sí':

—Nî ün sin huin ruhuá re' guí'yá nga re', ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî:

—Maestro, huin ruhuáj sisi naxiguín riánj, guí'yáj re' aj. —Gataj tsínj duri daj.

⁵² Ngaa nî gataj Jesús:

—Ga'ue gan'anj re' nánj. Hua nahuin re' xi'i si guxuman ruhuá re' ni'yáj re' man'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun sij aj.

Nî 'ngo hora naxiguín rian tsínj duri daj. Nî guínico' sij Jesús gan'anj sij.

11*La entrada triunfal en Jerusalén*

¹ Ngaa nî guisij ni sij nungüej xuman' gu'naj Betfagé nga Betania rian niquín' 'ngo dacan gu'naj Olivos. Nî ngaj nîchrun'

xuman' Jerusalén. Nj ga' nīj Jesús hujj tsínj nico' sij. ² Nj gataj sij:

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj. Nj ngaa huaj gatu nungüej é re', nī nari' rá'yanj nungüej é re' ngo urruj anumi. Nj a 'ngo tsínj nitaj si taj mánj. Nj nāchi nungüej é re' njcaj á re' ga'na' á re' riānj anj. ³ Nj sīsī hua ngüi ganachinj snan'anj rian nungüej é re' un sin nī 'yaj á re' daj nga urruj, ngaa nj gataj á re' gunun ni sij: “Man'an Señor nī'yanj xuj aj. Nj hora nī ga'na' njcaj yún xuj, guī'yaj si' aj”, gataj nungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁴ Hué dan nī gan'anj nungüej sij. Nj nari' nungüej sij xú' hua numi xú' chruhua chrej gan'an nīchrun' rian 'ngó hue'. Ngaa nj nāchi nungüej sij xú' aj. ⁵ Hué dan nī nachínj snan'anj ni tsínj niquin' yu'uj daj. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin nī 'yaj nungüej é re' daj únj. Nj un sin huin nāchi nungüej é re' urruj únj. —Gataj ni tsínj daj gunun nungüej sij.

⁶ Nj gataj nungüej sij daj rún' ga'nin' Jesús sun rian nungüej sij. Ngaa nī ga'nin' ruhua ni sij si gan'anj urruj daj.

⁷ Ngaa nī nīcaj nungüej sij urruj ga'na' nungüej sij rian Jesús. Nj guta' nungüej sij si-gan' nungüej sij xiráj urruj. Ngaa nī guitáj Jesús xú' aj. ⁸ Nj gurúj nīco ni ngüi si-gan' ni sij chruhua chrej. Nj gurúj ango ni sij recoj ga'nin' ni sij riqui quij gurúj ni sij chruhua chrej rian huaj Jesús aj.

⁹ Nj ni ngüi huaj ne' rian nej, nga ni ngüi nico' ne' rucú Jesús aguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Hua nīq' 'ueé rian tsínj 'nā' nga si-xugüi man'an Señor. ¹⁰ Hua 'ueé si-gobierno man'an tsínj gahuin achij daj rún' gahuin achij xi né' tsínj gu'naj David. Gā sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni ngüi aj.

¹¹ Ngaa nī gatúj Jesús chruhua nuhui nico nne xuman' Jerusalén. Nj guini'yaj sij daran' rasun mán. Hué dan nī xi'í si guisíj gahuin di'nī, nj gan'anj sij xuman' Betania nga xuhuij ni tsínj nico' sij.

Maldición de la higuera estéril

¹² Nj ango güi ngaa gahui ni sij xuman' Betania, nī achin xi'nā riqui Jesús aj. ¹³ Nj guini'í sij niquin' gan' 'ngó chrun gu'naj higuera. Nj nūn coj ra'a chrun daj. Nj gan'anj nichī sij rian niquin'-in' nī'yaj sij sīsī ayu chruj chra-á'. Sanj nun nari' sij higo mánj. Maan coj ra'a-á' guini'í sij si achin gúsij güi gayu chruj aj. ¹⁴ Ngaa nī gataj Jesús gunun chrun daj:

—Nīgan' sī xa nī a 'ngo ni ngüi chruj ayu chra man'an re' mánj. —Daj gataj Jesús.

Nj gunun ni tsínj nico' sij nuguan' daj.

Purificación del templo

¹⁵ Ngaa nī guisíj ni sij xuman' Jerusalén. Nj gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Nj gaxi'í sij guiri sij ni tsínj mán du'uej rasun nga ni tsínj ránj rasun mán chruhua nuhui daj. Nj guru nitu Jesús ni mesa si'yaj ni tsínj naduna san'anj nej. Nj guru nitu Jesús ni chrun ruguechra' nne ni tsínj du'uej xu'man anj. ¹⁶ Nj nun ga'ui' sij permiso gata ni ngüi rasun gachin ni sij chruhua nuhui nico mánj. ¹⁷ Nj gaxi'í sij digyán sij rian ni tsínj mán daj. Nj gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj daran' ni ngüi man chruhua xungüi rian Yan'anj anj.” Gataj si-nuguan' Yan'anj. Sanj nuhui nan gahuin 'ngó huej man ni tsínj tū, 'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Nj gunun ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni chrej a'nin' si gataj Jesús. Nj gaxi'í ni sij daj guī'yaj ni sij dagahui' ni sij man'an si' si xu'ui' ni sij ni'yaj sij si'. Daj si garáj yan'anj ruhua daran' ni ngüi nga nuguan' digyán si' rian ni ngüi. ¹⁹ Sanj ngaa guini', nī gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij nga ni tsínj nico' sij aj.

La higuera maldecida se seca

²⁰ Nj nūgan' ango güi, nī gachin nīchrun' ni sij rian niquin' chrun higuera daj. Nj guini'í ni sij sīsī 'ngó ganaco ya'a siū chrun da aj. ²¹ Hué dan nī gananan ruhua Pedro nuguan' gataj Jesús xi'í chrun daj. Nj gataj sij gunun Jesús:

—Maestro, nī'yaj re' rian chrun ga'mi quij re' nan, nī nacoj nánj. —Daj gataj sij.

²² Ngaa nī gataj Jesús:

—Guxuman ruhua á re' nī'yaj á re' Yan'anj anj.

²³ 'Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sīsī un tsínj gahuin gataj gunun quij nan: “Guxun re' yu'uj daj, nī ga'nij re' man'an re' chruhua nnee yan'anj anj.” Nj sīsī nitaj si xīj ruhua tsínj daj sīsī gachin yya nīn' quij daj, guī'yaj Yan'anj, ngaa nī xanga' guī'yaj Yan'anj si gataj tsínj da aj. ²⁴ Hué daj nī atā gunun a ni é re' sīsī gachinj jni'yaj ni é re' 'ngó nuguan' rian Yan'anj, nī guxuman nīn' ruhua á re' sīsī hua guiri' ni é re' nuguan' daj, nī xanga' gahuin daj rún' gachinj jni'yaj ni é re' aj. ²⁵ Nj ngaa achinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, nī sīsī guī'yaj 'ngó dugüi' re' gaquin' rian re', nī guñicaj á re' niman nico xi'í dugüi' re' daj. Ngaa nī ga'ue guñicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' ni man'an re' nej nánj. ²⁶ Sanj sīsī sī ga'uej ruhua á re' guñicaj á re' niman nico xi'í gaquin' guī'yaj dugüi' re' rian re', ngaa nī sī ga'ue guñicaj Yan'anj 'ngó niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re' nej mánj. —Daj gataj Jesús.

La autoridad de Jesús

²⁷ Ngaa sîj nî nanicaj ni sij xuman' Jerusalén. Nî ngaa chéj Jesús chruhua nuhui, nî ga'na' nichî ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán si-ley Moisés nej, ni tsínj huin achij nej. ²⁸ Nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Nî ùn sin huin sun, nî 'yáj re' nan únj. Nî ùn tsínj riqui sun, nî 'yáj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Ruhuáj ganachinj snan'an 'ngo nuguan' da man'an án re' aj. Nî sisi danicaj á re' nuguan' daj riánj, nî gatá ùn sun guí'yá nan gunun a ni é re'. ³⁰ Ngaa nî ùn tsínj ga'nin' sun rian tsínj gu'naj Juan sisi gata' nnee sí' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ní'. Así hua ango tsínj gataj rian sij sa'. Gataj a ni é re' 'ngo nuguan' riánj anj. —Daj gataj Jesús.

³¹ Ngaa nî gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij ngá nuguan' daj. Nî gataj ni sij gunun dugüi' ni sij:

—Sisî gato' sisi ga'nin' Yan'anj sun rian Juan, ngaa nî gataj Jesús gunun né': "Nî ùn sin huin nun guxuman ruhua á re' nî'yaj á re' man'an sij únj", gataj sí'. ³² Nî sî ga'ue gato' sisi ga'nîj ni tsínj ga'na' sij mánj. —Daj gataj ni sij xi'í si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi aj.

Daj si gani ruhua daran' ni ngüi sisi Juan gahuin xanga' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

³³ Ngaa nî gataj ni sij gunun Jesús:

—Nun ni'í únj mánj. —Daj gataj ni tsínj a'nin' daj.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Hué dan nî sî gatá gunun a ni é re' ùn tsínj ga'nin' sun riánj, guí'yá daj rún' 'ya mánj. —Daj gataj Jesús.

12

Los labradores malvados

¹ Ngaa nî gaxi'í Jesús nani sij cuento digyán sij rian ni ngüi. Nî gataj sij:

—Ganarij 'ngo tsínj daj nico coj uva. Nî guí'yaj sij 'ngo xingá ganicaj rian gunun sij. Nî gánj sij yu'uj rian gani sij chruj uva guí'yaj sij vino. Nî guí'yaj sij 'ngo hue' xacan xxi sisi dugumi ni tsínj dugumi daran' ni coj daj. Ngaa nî naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva daj rian ni tsínj sisi dugumi ni sí' si'yaj sij. Ngaa nî gan'anj gan' sij ango xuman'. ² Nî ngaa guisîj güi gane uva, ngaa nî ga'nîj sij 'ngo si-moso sij gan'anj gachinj sí' rian ni tsínj mán 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. ³ Sanî guida'a ni tsínj mán 'yaj sun daj si-moso sij daj. Nî ga'ui' ni sij chrun sí'. Nî na'nîj ni sij nan' yun sí'. ⁴ Hué dan nî ga'nîj ruhua' yún tsínj daj ango si-moso sij. Sanî ga'ui' ni sij yej sí'. Nî guiran' xi'í chra sí'. Nî

guí'yaj quij ni sij nga sí' aj. ⁵ Ngaa nî ga'nîj ruhua' yún tsínj daj ángo si-moso sij. Sanî dagahui' gué man'an ni sij sí' aj. Nî ga'nîj sij ga'j doj moso gan'anj. Nî ga'ui' ni tsínj mán 'yaj sun da'aj ni sí'. Nî dagahui' ni sij ango da'aj ni sí'. ⁶ Nî gunáj ango rin tsínj rian tsínj do'oj daj. Nî tsínj gunáj daj huin da'nîj sij. Nî 'i ruhua sij ni'yaj sij da'nîj sij. Nî da' sij daj ga'nîj sij da'nîj sij gan'anj rian ni tsínj mán 'yaj sun daj. Nî gataj sij gunun man'an sij: "Ga' nî'yanj ni sí' ngá man'an da'nî aj", ataj sij gunun man'an sij. Ngaa nî ga'nîj sij da'nîj sij gan'anj sí'.

⁷ Sanî gataj ni tsínj 'yaj sun daj gunun dugüi' ni sij: "Tsínj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij aj. Dagahui' né' tsínj nan, ngaa nî gunan né' gahuin do'ój né' nánj", ataj ni sij. ⁸ Ngaa nî guida'a ni sij dagahui' ni sij man'an sí'. Nî guere'ej ni sij niman daj chrej xe' du'ua rian man coj uva da aj.

⁹ Hué dan nî daj guí'yaj tsínj do'oj, ruhua á re' únj. Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. Nî dagahui' sij ni tsínj 'yaj sun daj. Ngaa nî naga'ui' sij coj uva huin si-coj sij rian ango ni tsínj sisi dugumi ni sí'. ¹⁰ Nî ùn sin huin nî nun gaya á re' si gataj si-nuguan' Yan'anj únj:

Yej guere'ej ni tsínj 'yaj sun hue'.

Nî gahuin-in' 'ngo yej sa' doj gane ran-án' dugun'un' squina hue' nîganj nî'n' anj.

¹¹ Hué man'an Señor guí'yaj nuguan' nan. Nî dugu'naj nî'n' ruhua hua nuguan' nan, ruhua né' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹² Ngaa nî huin ruhua ni sij guida'a ni sij man'an Jesús. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nuna sí' cuento daj xi'í ni sij. Sanî xu'ui' ni sij ni'í ni sij ni ngüi. Ngaa nî ga'nin' ruhua ni sij, nî gan'anj ni sij.

La cuestión del tributo

¹³ Hué dan nî ga'nîj ni sij gan'anj doj ni tsínj fariseo ngá doj ni tsínj herodista rian Jesús. Nî huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij gaquim' xiráj Jesús xi'í si-nuguan' sí'. ¹⁴ Ngaa nî ga'na' ni sij gataj ni sij gunun man'an Jesús:

—Maestro, ni'í ni únj sisi a'mi xanga' man'an re'. Nî nitaj si guí'yaj re' ùn sin huin ni tsínj a'mi mánj. Daj si nitaj si ni'yaj re' daj hua ni tsínj mánj. Sanî digyán xanga' re' sisi daj guí'yaj né' guínico' né' Yan'anj. Ngaa nî sa' huin sisi ga'ui' né' pesto a'nej rey César, ruhua re' ní'. Ga'ui' né' ní'. Así sî ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹⁵ Sanî xacaj Jesús cuenta sisi tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Ngaa nî gataj sí':

—Nj un sin huin nj ruhua á re' guiyaj á re' xi' ngaj únj. Güij xacaj á re' 'ngo san'anj denario guini'yá. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj nicaj ni sij san'anj ga'na' ni sij digyán ni sij rian Jesús. Nj gataj Jesús:

—Nj un tsínj rian nún rian san'anj nan únj. Nj un tsínj si-xugüi nún rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús.

Nj gataj ni sij:

—Hué rian rey huin anj. —Gataj ni sij.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij aj. Nj ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

Nj garáj yan'anj ruhua ni sij, guiyaj si-nuguan' Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Hué dan nj guisij ni tsínj saduceo rian Jesús. Nj ataj ni tsínj daj sisi nitaj si gana'nij ni niman mánj. Nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

¹⁹ —Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. Nj ataj si-nuguan' si' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nica, nj nitaj da'nij sij nga nica sij. Ngaa nj nacaj jnánj tsínj gahui' daj nica stanga niman daj. Da'nga' daj guiyaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é' aj. ²⁰ Nj hua ichij jnanj ni tsínj daj. Nj xacaj tsínj xahua' nica sij. Ngaa nj gahui' sij. Nj nitaj da'nij sij nga ún' mánj. ²¹ Nj nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nica si'. Ngaa nj gahui' si'. Nj nitaj da'nij nungüej nica si' nej mánj. Hué daj nan guiran' ango jnánj sij da' guisij hua'nij jnanj sij aj. ²² Nj hué daj guiran' ichij jnanj sij. Nj a 'ngo lij nun ga'nga, guiyaj ni sij nga yun'unj xana daj. Da' guisij daj gahui' man'an yun'unj daj nej aj. ²³ Hué dan nj ngaa gana'nij ni niman ngaa gujman ruhua' yún ichij jnánj sij, nj daj hua yya tsínj gahuin nica yun'unj xana daj, ruhuá re' únj. Daj si daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

²⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nun nari' ni é re' si nun ni'i a ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj mánj. Nj nun ni'i a ni é re' daj nucuj Yan'anj nej mánj. ²⁵ Daj si ngaa gana'nij ni niman, nj sj xacaj ni tsínj yun'unj xana mánj. Nj sj xacaj ni yun'unj xana tsínj sno'o mánj. Daj si daj rún' nne ni ángel xata', nj da'nga' daj gane ni sij aj. ²⁶ Ngaa nj gatá gunun a ni é re' daj guini'i a ni é re' sisi gana'nij ni niman. Achin gaya a ni é re' rian si-nuguan' Moisés xi'í 'ngo coj ni'. Nj gataj Yan'anj gunun Moisés: "Hué huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nej, tsínj gu'naj Jacobo nej aj", daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ²⁷ Hué dan nj sé

niman huin ni tsínj guinico' Yan'anj asij ná mánj. Sanj hua ni'na' ni sij nánj. Nj nun nari' ni é re' nga nuguan' nan mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj saduceo daj.

El gran mandamiento

²⁸ Nj gunun 'ngo ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi danicaj Jesús 'ngo nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa nj gan'anj nichí sij rian Jesús. Nj nachínj snan'anj sij si'. Nj gataj sij:

—Nj un nuguan' huin nuguan' nico doj rian daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun riun' únj. —Daj gataj sij.

²⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nuguan' nico doj rian daran' ango nuguan' huin nan: "Gunun a ni é re' ni tsínj israelita. Señor huin Dan'anj né' huin urin Yan'anj nánj. ³⁰ Nj gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' Señor huin Dan'anj re' nga nún' niman re' nej, nún' sta'nga' re' nej, nún' si-fuerzá re' nej." Hué nan huin nuguan' huin achij yya aj. ³¹ Nj hua ango nuguan' a'nin' Yan'anj sun rián re' nej: "Gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' ni dugüi' re' daj rún' 'i ruhuá re' ni'yaj re' man'an re' aj." Nitaj ango nuguan' nico doj rian nungüej nuguan' nan mánj. —Gataj Jesús gunun tsínj daj.

³² Ngaa nj gataj tsínj digyán si-ley Moisés daj:

—Dugu'naj atáj re' Maestro. Xanga' huin si atáj re' sisi hua urin Yan'anj. Nj nitaj ango Yan'anj hua ga mánj. ³³ Nj sisi gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj nga nún' niman né' nej, nún' sta'nga' né' nej, nún' si-fuerza né' nej, nj sisi gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nj sa' doj huin nungüej nuguan' nan daj nga si ga'ui' né' ga'í ni xucu gahui' rian Yan'anj nga xucu gaca nún' nej aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj gunun Jesús.

³⁴ Nj ngaa guini'i Jesús sisi danicaj sa' tsínj digyán ley daj nuguan', nj gataj sij:

—Doj nj guinica' sun Yan'anj chruhua niman re'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj nj a 'ngo ni tsínj nun nachin' snan'anj Jesús ga mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

³⁵ Hué dan nj ngaa digyán Jesús rian ni ngüi' chruhua nuhui, nj nachínj snan'anj sij ni ngüi. Nj gataj sij:

—Nj un sin huin nj ataj ni tsínj digyán si-ley Moisés sisi Cristo huin da'nij xi' David, ruhua á re' únj. ³⁶ Daj si man'an Espiritu Santo guiyaj sisi gataj David: "Yan'anj gataj gunun Señor nicaj sun riánj sisi gané re' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisij guiyaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nicaj sun riánj." Daj gataj Yan'anj gunun Señor, gataj xi' David. ³⁷ Ngaa nj asa' ga'ue

gahuin Cristo da'nij David sisi dugu'naj David Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Ni man nün' ruhua ni ngüi gunun si-nuguan' Jesús. Ni garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij si-nuguan' sí'.

Jesús acusa a los escribas

³⁸ Hué dan ni digyan' Jesús si-nuguan' sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj digyan' si-ley Moisés. Daj si nia' ruhua ni sij gache ni sij nga atsiy xacan nün ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Ni huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa chéj ni sij rian yu'ue aj. ³⁹ Ni nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Ni nano' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. ⁴⁰ Ni a'nej ni sij ducua' yun'unj xana mmij. Ni achinj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sisi sa' 'yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Guiran' xacan ni sij castigo, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

La ofrenda de la viuda

⁴¹ Ni nne Jesús ne' rian ngaj chrúnj san'anj rian a'nij ni ngüi san'anj ofrenda güenda nuhui aj. Ni ni'yaj sij sisi daj a'nij ni ngüi si-san'anj ni sij aj. Ni ga'j ni xuru'ue a'nij nico san'anj anj. ⁴² Ni ga'na' 'ngo yun'unj mmij niqúi. Ni ga'nij ún' huuj san'anj niqúi chruhua chrúnj daj. ⁴³ Ngaa ni gaquínj Jesús ga'na' ni tsínj nico' sij. Ni gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sisi yun'unj xana niqúi nan, sanj a'nij nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni ngüi a'nij san'anj nan anj. ⁴⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanj yun'unj niqúi mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nicaj ún' san'anj guiran' ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús predice la destrucción del templo

¹ Ni ngaa gahui Jesús chruhua nuhui nico, ni nachinj snan'anj 'ngo tsínj nico' sij. Ni gataj sí':

—Maestro, ni'yaj re' daj hua yej xachij, ni daj hua ni hue' xachij nej. —Daj gataj sij.

² Ngaa ni gataj Jesús:

—Ni'í re' ni hue' xachij nan ní'. Hua 'ngo güi, ni si gunáj ni á 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguané nün' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús.

Señales antes del fin

³ Hué dan ni gan'anj gane Jesús chra dacan gu'naj Olivos ni'yaj sij nuhui nico. Ni nachinj snan'anj nini Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, Andrés nej, man'an Jesús.

⁴ Ni gataj ni sí':

—Ni un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. Ni daj hua 'ngo da'nga' ga'na' guñi'ni' únj, ngaa ni gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa ni gaxi'í Jesús gataj sij:

—Ga cuidado ni é re' sisi nitaj 'ngo tsínj digya' yun'unj ni é re' mánj. ⁶ Daj si ga'na' nico ni tsínj rian si-xugüi man'anj anj. Ni gataj ni sij: "Hué man'anj huin Cristo aj", daj gataj ni sij gunun a ni é re'. Ni digya' yun'unj ni sij nico ni ngüi.

⁷ Ni ngaa gunun a ni é re' sisi unun' 'ngo xuman' nga angó xuman', ni huin ruhua 'ngo xuman' guda' nga angó xuman', ngaa ni si guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua niñan si hué daj gahuin. Sanj achin ganahuij nün' xungüi ga aj. ⁸ Ni gunun' ni ngüi man' 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man' angó xuman' nico. Ni gunun' 'ngo gobierno daj nga angó gobierno. Ni ga'na' 'ngo yún go'ngo rian xungüi nej. Ni ga xi'na nej. Daran' nan ni diaj gaxi'ij guiran' ni ngüi sayun.

⁹ Sanj ga cuidado ni é re' nga ni man'an án re'. Daj si naga'ui' ni sij ni é re' ra'a ni tsínj nicaj sun. Ni duguayun ni sij a ni é re' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nej. Ni guñiquin' ni é re' rian ni gobernado nga ni rey nej güenda xi'í man'anj. Da'nga' daj gahuin, ni nata' ni é re' rian ni sí' xi'tij aj. ¹⁰ Ni ngaa achin ganahuij xungüi, ni hua niñan nata' ni é re' si-nuguan'anj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi man' chruhua xungüi aj.

¹¹ Ni ngaa naga'ui' ni sij a ni é re' ra'a ni tsínj nicaj sun, ngaa ni si gahuin ruhua á re' si gataj á re' gunun ni sí' mánj. Ni si gani ruhua á re' si ga'mi a ni é re'. Sanj ga'mi ni é re' si riqui Espíritu Santo ga'mi a ni é re' si sé a ni é re' gahuin ga'mi mánj. Espíritu Santo ga'mi aj. ¹² Ni naga'ui' 'ngo tsínj daj jnánj sij ra'a ni tsínj nicaj sun sisi dagahui' ni sí' jnánj sij. Ni da'nga' daj gui'yaj 'ngo tsínj daj nga da'nij sij nej. Ni gunun' ni da'nij nungüej nicá 'ngo tsínj daj. Ni dagahui' ni sí' chrej ni sij nga nni ni sij nej. ¹³ Ni si gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' ngáj. Sanj ni ngüi huaj nico' yya nün' si-chrej Yan'anj da güi ganahuij xungüi, ni ganacaj Yan'anj ni sij aj. ¹⁴ Ni ngaa guñi'ni' ni é re' guñiquin' si quij hua 'ngo yu'uj nitaj si hua sa' guñiquinj daj rún' ga'mi tsínj gu'naj Daniel huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná —ni un tsínj aya nuguan' nan ni xacaj re' cuenta un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata—, ngaa ni gunánj ni ngüi mán estado Judea gan'anj ni sij riqui quij. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ni gataj Jesús:

—Ni tsínj táj xata' chra ducua' sij, ni si nanij sij gatu sij guiri sij ni á 'ngo rasun

chruhua ducua' sij mánj. ¹⁶ Nj tsínj mán 'yaj sun riqui quij, nj sî nanicaj sij ga'na' naran' sij si-gan' sij ga mánj. ¹⁷ Nj riqui niman ni ngüj xana nun riqui 'ngo lij nga ni ngüj utsi guë da'núj si gahuin ni güi da aj. ¹⁸ Nj gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi sî ga'na' sayun daj rian án re' yahuj nuhuij.

¹⁹ 'Nj ni güi daj nj gujran' ni ngüj sayun nico. Nj asij ngaa gui'yaj Yan'anj xungüi, nj nun guini'i ni sij 'ngo sayun daj rún' gahuin ni güi daj. Nj sî ga'na' ango sayun daj rún' gahuin ni sayun gachin da aj. ²⁰ Nj sisi ga nico güi ga sayun, nj sî gunucua' ni ngüj mánj. Sanj xi'í ni ngüj nacui Señor, nj ganiquin' da'aj sij si gahuin sayun, gui'yaj Señor.

²¹ 'Nj ngaa daj sisi hua 'ngo tsinj gataj rian án re' ni güi daj: "Nj'yaj á re'. Nan niquin' Cristo aj." Asi: "Nj'yaj á re', da' mánj niquin' Cristo aj." Ngaa nj sisi da'nga' daj gataj ni sij, nj sî guxuman ruhua á re' mánj. ²² Daj si ga'na' ni tsinj gataj sisi hué ni sij huin Cristo, gataj ni sij. Nj ga'na' ni tsinj gataj sisi hué ni sij huin tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nj tsinj digya' yun'unj huin ni sij. Nj gui'yaj chre ni sij. Nj gui'yaj ni sij ni rasun nico güenda digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Nj sisi ga'ue nj digya' yun'unj ni sij man'an ni ngüi nacui Yan'anj anj. ²³ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Daran'anj hua gataj sinij gunun a ni é re' nánj.

La venida del Hijo del Hombre

²⁴ 'Sanj ngaa gachin ni güi gujran' ni ngüi sayun daj, ngaa nj gahuin rumi' rian güi. Nj sî guixiguin yahuj mánj. ²⁵ Nj gayu ni yati' mán xata'. Ni nagunanj ni fuerza mán xata' nej. ²⁶ Asij nj guini'i ni ngüi ga'na' man'anj rian ni nga huinj da'núj ni ngüi. ²⁷ Ngaa nj ga'ni ni ángel gan'anj naran' ni sij ni ngüi hua ganacui Yan'anj. Nj ganaran' ni sij ni ngüi daj mán nün' gachra' da' xi'í nün' xungüi ngá xata' nej aj.

²⁸ 'Nj gahuin chrun a ni é re' xi'í nuguan' huin chrun higuera. Ngaa ganahuin ya'nij ra'a, nj naxira' coj ra'a, hué dan nj ni'í a ni é re' sisi hua guisij gahuin njchrun' yahuj gahuin yan'an anj. ²⁹ Nj hué guë ducuanj daj ngaa guini'i a ni é re' sisi gahuin yya si gatá gunun a ni é re', ngaa nj xacaj a ni é re' cuenta sisi gahuin njchrun' ruhua guisí guiniquinj rian hue' huinj da'núj ni ngüi. ³⁰ Xanga' atá gunun a ni é re' sisi sî gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³¹ Ga ni'ya xata' ngá yo'ój. Sanj nitaj aman ganahuij si-nuguan'anj mánj.

³² 'Sanj nun ni'í a 'ngo ni ngüi un güi ni un hora ga'na' man'anj mánj. Nj nun

ni'í ni ángel mán xata' nej. Nj nun ni'í man'anj huinj da'nij Yan'anj nej. Urin Chrē ni'í nánj. ³³ Ngaa nj ni'yaj sa' ni é re'. Nj nanun ruhua á re' nej. Nj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj si nun ni'í a ni é re' aman gahuin sayun ni güi daj. ³⁴ Nj rún' 'yaj 'ngo tsinj nun chrej gan'anj gan' ango xuman', nj da'nga' daj 'yaj man'anj. Nj a'nin' tsinj daj sun rian ni si-moso sij sisi 'ueé dugumi ni sí' ducua' sij. Nj a'ui' sij sun rian go'ngo ni sí'. Nj a'nin' sij sun rian tsinj na'nij rian hue' sisi dugumi sa' sí' ducua' sij aj. ³⁵ Xi'í daj nj guini'yaj sa' á re'. Daj si nun ni'í a ni é re' un güi nasij tsinj ducua daj sisi nj doj ní', sisi yan' sa' ní', sisi aguáj do'loj ní', sisi hua njgan' nasij sij ní'. ³⁶ Nj sisi nasinunj nasij sij, nj dugumi a ni é re' sisi sî nari' sij a ni é re' ngaa ngaj á re' atoj a ni é re' mánj. ³⁷ Nj nuguan' atá gunun a ni é re' nan, nj hué daj atá gunun daran' ni ngüi sisi guini'yaj sa' daran' a ni é re' man'an án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

14

El complot para prender a Jesús

¹ Nj achin yahuij güi gahuin gui'yanj pascua. Nj gui'yanj daj xa ni tsinj israelita chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Nj huin ruhua ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley sisi daj ga'ue digya' yun'unj ni sij man'an Jesús, nj gujda' a hué ni sij sí'. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ² Sanj gataj ni sij:

—Sj guido'ó' sí' güi gahuin gui'yanj nun sa' nun, nj gahuin sayun gui'yaj ni ngüi aj. —Daj gataj ni sij.

Jesús es ungido en Betania

³ Nj ngaa gane Jesús xuman' Betania, nj gane sij ducua' 'ngo tsinj gu'naj Simón, huin tsinj guiran' xi'í lepra. Nj nne sij rian mesa. Nj guisij 'ngo yun'unj xana rian nne Jesús. Nj nicaj ún' 'ngo frasco yej gu'naj alabastro guisij ún' rian Jesús. Nj gara gue-é' gasiti guin' daj gu'naj nardo. Nj du'ue nün' ruhua-á'. Nj gura' ún' frasco daj. Nj garij ún' gasiti daj chra' Jesús. ⁴ Nj ga'man ruhua da'aj ni tsinj mán daj. Nj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nj un sin huin nj gayanj yun yun'unj xana daj gasiti sa' unj. ⁵ Ga'ue gane' gasiti daj. Nj ga'ue guiri' 'ngo si hua' nij ciento táj doj denario san'anj ga'ui' né' rian ni ngüi yaco ran' anj. —Daj gataj ni sij.

Nj chran' ni sij yun'unj xana daj.

⁶ Sanj gataj Jesús gunun ni tsinj daj:

—Ga'nin' ruhua á re'. Nj un sin huin nj chran' yun'unj ni é re' yun'unj xana nan únj. Si 'yaj unj nan ngáj, nj dugu'naj hua' 'yaj unj. ⁷ Ya'yoj nne ni ngüi yaco ran' nga ni é re'. Nj ga'ue gui'yaj ni é re' sinduj ngá

ni ngüi daj ngaa aran' ruhua á re'. Sanj sé si gane nügān nga á re' mánj. ⁸ Yun'unj xāna nan gui'yaj 'ngo sinduj yūnj daj rún' ga'ue gui'yaj unj. Nj ngaa achin gahuñj, nj garij unj gasiti guin' daj nnee cū. Daj si doj guisij güi gachin' ni sij man'anj. ⁹ Xānga' yya atā gunun a ni é re' sisj daran' yu'uj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian xi'tj, nj hué daj ŋata' ni sij si gui'yaj yun'unj xāna daj riānj. Ngaa nj ŋanun ruhua ni ngüi xi'í unj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Judas ofrece entregar a Jesús

¹⁰ Hué dan nj gan'anj tsinj gu'naj Judas Iscariote rian ni chrej a'nin' huin sij 'ngo ni xūhuij ni tsinj nico' Jesús. Nj huin ruhua sij naga'ui' sij Jesús rian ni tsinj daj. ¹¹ Nj ngaa gunun ni chrej si gataj Judas, nj gahuin niā' ruhua ni sí'. Nj ga'nj du'ua ni sí' ga'ui' ni sí' san'anj rian Judas. Ngaa nj gaxi'í Judas nano' sij 'ngo ducuanj naga'ui' sij Jesús ra'a ni tsinj daj.

Institución de la Cena del Señor

¹² Nj guisij güi sini gahuin gui'yanj ngaa gui'yaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'ñj levadura xa ni sij. Nj güi sini daj huin ngaa dagahui' ni sij xachij 'ñj xi'í gui'yanj pascua. Ngaa nj nachinj snan'anj ni tsinj nico' Jesús gataj ni sij:

—Nj a huin ruhuá re' si gui'yaj xugüi ni únj xā sti'nj re' pascua únj. —Hué daj gataj ni sij.

¹³ Ngaa nj ga'nj Jesús hujj tsinj nico' sij. Nj gataj sij gunun nungüej sí':

—Güij gatu nungüej é re' xuman'. Nj nari' dugüi' nungüej é re' nga 'ngo tsinj ata cucuaj nun nnee chruhua. Nj guinico' nungüej é re' sij aj. ¹⁴ Nj nj a gatu tsinj daj, nj gataj nungüej é re' rian tsinj ducua daj: "Nachinj snan'anj Maestro man'án re' un cuarto huin xā sti'nj sij nga ni tsinj nico' sij xi'í gui'yanj pascua, ataj sij únj", gataj nungüej é re' gunun tsinj ducua daj. ¹⁵ Ngaa nj gan'anj dígyán sí' chruhua 'ngo cuarto xachij xata'. Nj a hua chrun chruhua cuarto daj si niquin' mesa nga chrun xila rian gane ni sij xa ni sij. Yu'uj daj gui'yaj xugüi nungüej é re' xā sti'nj né' —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nj gahui nungüej tsinj nico' Jesús daj gan'anj nungüej sij xuman'. Nj nari' nungüej sij daran'anj rún' gataj Jesús. Nj gui'yaj xugüi nungüej sij sisj xā sti'nj ni sij xi'í gui'yanj pascua. ¹⁷ Da' nj doj guisij Jesús nga xūhuij ni tsinj nico' sí' aj.

¹⁸ Nj ngaa nne ni sij rian mesa xa ni sij, ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Xānga' atā gunun a ni é re' sisj naga'ui' 'ngo ni é re' mán xa ngāj man'anj rian ni tsinj ga'na' guida'a yūnj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ Ngaa nj ganani ruhua ni sij. Nj gaxi'í ni sij nachinj snan'anj go'ngo ni sij sí'. Nj gataj ni sij:

—Man'anj huin ní'. —Gataj go'ngo ni sij.

²⁰ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hué 'ngo xūhuij ni é re' tsinj nico' yūnj, gui'yaj da aj. Tsinj nne nj jniaj sij chrachrúnj ngāj chruhua go'o hué sí' huin anj. ²¹ Nj daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj xi'tj, nj hué da'nga' daj hua niān si guiran'anj sayun. Sanj niqúi niman nūn' ruhua tsinj naga'ui' man'anj rian ni tsinj ga'na' guida'a yūnj. Daj si gahuin nico castigo guiran' sí'. Sa' huin sisj si ga'nga sij rún' huaj aj. —Daj gataj Jesús.

²² Nj ngaa xa ni sij, nj guida'a Jesús chrachrúnj. Nj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asj nj gura' da'aj sij chrachrúnj daj. Nj ga'ui' sij xa ni tsinj nico' sij. Nj gataj sij:

—Guída'a ni é re'. Nan huin chrachrúnj huin nnee cū aj. —Daj gataj Jesús.

²³ Hué dan nj guida'a Jesús tasa. Nj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Asj nj ga'ui' sij go'o ni sij. Nj go'o daran' ni sij. ²⁴ Nj gataj Jesús:

—Nnee nan huin si-tun man'anj. Nj nga tun nan, nj guisij gahuin yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Nj gayanj si-tun man'anj xi'í nico ni ngüi. ²⁵ Nj xānga' atā gunun a ni é re' sisj nitaj si go'o ruhua' yūnj nnee uva nan da' güi go'oj nnee uva ŋaca rian nicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

²⁶ Nj ngaa guisij garāj ni sij chra', ngaa nj gahui ni sij gan'anj ni sij dacan gu'naj Olivos.

²⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Duna daran' ni é re' yūnj nánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga'ui' Yan'anj tsinj dugumi xachij. Hué dan nj gunánj ni xuj. Nj gaxa'ni ni xuj huin in re' aj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁸ Sanj ngaa gāna'nī, ngaa nj gan'án estado Galilea. Asj nj huaj ni é re' yu'uj daj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Ngaa nj gataj Pedro gunun sij:

—Nunj si dūnaj daran' ni sij man'án re', sanj nitaj aman dūnaj man'anj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xānga' atā gunun re' sisj asj nun gaguaj do'loj hujj du'ua xú' yan' nan, nj gataj re' huā'ñj sisj nun ni'í re' man'anj, —Daj gataj Jesús.

³¹ Sanj nucuj gataj Pedro rian Jesús:

—Nunj si hua niān gahuñj nga re', sanj si gatā sisj nun ni'ñj man'án re' mánj. —Daj gataj Pedro.

Nj hué daj gataj daran' ni sij nje.

Jesús ora en Getsemaní

³² Ngaa guisíj nî gan'anj ni sij 'ngo yu'uj gu'naj Getsemaní. Nî gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gane a ni é re' nan, ngaa nî gachinj jni'ya rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

³³ Nî nicaj sij Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, gan'anj anin' sij. Nî nî'n ruhua gaxí'i sij ganani ruhua sij. Da' huej ata' niman sij. ³⁴ Nî gataj sij gunun anin' sí':

—Daj ní' nî a gan'anj nimānj ruhuāj 'yaj si nani ruhuāj aj. Nî gahuíj nga nimānj ruhuāj. Ngaa nî gūna anin' é re' nan gunun ruhua á re' ngāj aj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Asíj nî gan'anj Jesús doj ne' chrej rian. Nî ganiquin' ráj dācoj sij ganun yo sij rian yo'ój. Nî gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisíj ga'ue, ngaa nî sí guiran' sij sayun ran' sij da aj. ³⁶ Ngaa nî gataj sij:

—Tata chré', ga'ue guí'yaj man'an re' daran'anj. Ngaa nî ga'ne re' sayun ran'anj nānj. Sanj sí guí'yáj re' rún' huin ruhua man'anj mánj. Maan si guí'yáj re' rún' huin ruhua man'an re' aj. —Daj gataj Jesús gunun man'an Yan'anj.

³⁷ Ngaa nî nanicaj Jesús rian man anin' sí'. Nî atoj ni sí' nari' sij. Ngaa nî gataj sij gunun Pedro:

—Simón, hua atoj jnān ní'. Nî síj ga'ue nî 'ngo hora gunun ruhuá so' ga mí'. ³⁸ Ga gunun ruhuá re' gachinj jni'yáj re' rian Yan'anj sisíj sí guinij anin' é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman anin' é re'. Huin ruhua niman anin' é re' guí'yaj sa' á re'. Sanj nun gahuin nucuaj nnee cúj anin' é re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun anin' sij.

³⁹ Ngaa nî gan'anj ruhua' yún Jesús. Nî gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. Nî hué gué nuguan' daj gataj ruhua' yún sij rian Yan'anj. ⁴⁰ Nî ngaa nanicaj ruhua' yún sij, nî atoj ruhua' yún anin' sí' nari' sij. Daj si a'uuj rian anin' sí', guí'yaj nnej. Nî nun nari' ruhua ni sij si gataj ni sij gunun Jesús.

⁴¹ Nî nanicaj Jesús sij huá'nij. Nî gataj sij:

—Ga'ue gātoj anin' é re', nî nāranj ruhua á re' aj. Sanj yyaj aj. Guisíj hora ga'na' tsínj nāga'ui' man'anj ra'a ni tsínj 'yaj gaquin' huinj da'nij ni ngūi. ⁴² Nāchica anin' é re' gan'anj né'. Hua gahuin nīchrun' tsínj 'nā nāga'ui' yūnj rian ni tsínj nicaj sun. —Daj gataj Jesús.

Arresto de Jesús

⁴³ Da a'mi gué Jesús ngaa guisíj tsínj gu'naj Judas huin sij 'ngo xuhuij ran' ni tsínj nico' Jesús. Nî nicaj dugūi' sij nga nico ni ngūi guisíj sij. Nî ata ni sij espada nej, chrun nej. Nî ga'nij ni chrej a'nin' nga ni maestro digyān ley nej, ni tsínj huin achij ga'na' ni sí'. ⁴⁴ Nî hua digyān Judas

'ngo chrej daj guini'ni ni sí' un tsínj huin guida'a ni sí'. Nî gataj sij:

—Tsínj garun du'uaíj daj hué sij huin Jesús aj. Guida'a á re' nīcaj á re' gan'anj án re'. —Daj hua gataj Judas gunun ni tsínj ga'na' nga sij.

⁴⁵ Ngaa nî 'ngo gahuin nīchrun' Judas rian Jesús. Nî gataj sij:

—Maestro. —Gataj Judas.

Nî garun du'ua sij sí'.

⁴⁶ Hué dan nî guida'a ni sij Jesús.

⁴⁷ Sanj guiri 'ngo tsínj niquin' daj si-espada sij. Nî ga'ui' sij tsínj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Nî güéj gué chraquij sí', guí'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa nî gachinj snan'anj Jesús ni ngūi daj. Nî gataj sij:

—Nî un sin huin nî ata á re' espada nga chrun nej, 'nā' á re' guida'a á re' yūnj únj. Huéj huin 'ngo tsínj tú ruhua á re' ní'. ⁴⁹ Ya'yoj ganéj chruhua nuhui digyānj rian án re'. Sanj nun guida'a á re' yūnj mánj. Sanj hua niān si gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj xi'tíj aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁰ Ngaa nî duna daran' ni tsínj nico' Jesús man'an sij. Nî gunánj ni sí' rian Jesús.

El joven que huyó

⁵¹ Sanj hua 'ngo tsínj hua yan nico' Jesús. Nî neque sij 'ngo atsiñ manta. Nî guida'a ni sij sí' aj. ⁵² Sanj dunáj sí' atsiñ manta daj ra'a ni sij. Nî hua nnee sí' gunánj sí'.

Jesús ante el concilio

⁵³ Hué dan nî nicaj ni tsínj guida'a Jesús gan'anj ni sij rian chrej huin achij nūn'. Nî nahuun yu' daran' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, ni maestro digyān ley nej. ⁵⁴ Nî gan' huaj Pedro nico' sí' rucú Jesús. Nî guisíj sij ta rian ducuá chrej huin achij nūn' daj. Nî gan'anj gane sij nga ni snado. Nî nahuun guin sij xi'nij yan'an.

⁵⁵ Ngaa nî nano' ni chrej a'nin' nga daran' ni tsínj 'yaj junta daj 'ngo ducuánj sisíj nari' ni sij gaquin' guta' ni sij xiráj Jesús. Ngaa nî dagahui' ni sij sí', ruhua ni sij. Sanj nun nari' ni sij ducuánj daj.

⁵⁶ Sanj nūnj si guta' yun ga'í ni sij gaquin' xiráj Jesús, sanj nachrej si-nuguan' ni sij.

⁵⁷ Ngaa nî naxuman chrej 'ngo ni sij. Nî guta' yun ni sij gaquin' xiráj man'an Jesús. Nî gataj ni sij:

⁵⁸ —Gunun ni únj si gataj Jesús: “Duguané nuhui nan huin nuhui guí'yaj ra'a ni tsínj. Nî xiráj huá'nij güi guí'yā ango nuhui aj. Sanj nitaj ra'a ni tsínj guí'yaj mánj”, ataj sij. —Daj gataj ni tsínj nne daj ni'yaj ni sij Jesús.

⁵⁹ Sanj hué nānj gachej nuguan' ga'mi ni sij nej aj. ⁶⁰ Ngaa nî naxuman chrej huin achij nūn' dāni daran' ni sij. Nî gataj sij gunun Jesús:

—Nitaj 'ngò nuguan' ñanicaj re' únj. Nj un sin huin si ataj ni sij xi'í re' únj. —Daj gataj chrej daj gunun Jesús.

⁶¹ Sanj dínj ganiquin' Jesús. Nj a 'ngò nuguan' nun ga'mi sij mánj. Ngaa nj nachínj snan'anj ruhua' yún chrej huin achij daj. Nj gataj sij:

—Hué re' huin Cristo da'nj Yan'anj ní'. —Daj gataj sij gunun Jesús.

⁶² Ngaa nj gataj Jesús:

—Huěj huin. Nj atá gunun a ni é re' sisi huěj huin da'nj ni ngüi. Nj guini'í a ni é re' sisi ganěj ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuj njin' ne' xata'. Nj guini'í ni é re' sisi ga'náj rian nga xata'. —Daj gataj Jesús.

⁶³ Ngaa nj gutsi' chrej huin achij njin' daj si-gan' sij. Nj gataj sij gunun ni dugüi' sij:

—Nitaj si guiyó' ni testigo ga mánj.

⁶⁴ Hua gunun a ni é re' si ga'mi quij sij xi'í Yan'anj. Daj guiyaj ne' nga sij, ruhua á re' únj. —Daj gataj chrej huin achij njin' daj.

Ngaa nj uyan huin ruhua daran' ni sij sisi da'ui Jesús gaquin', nj gahui' sí', guiyaj ni sij. ⁶⁵ Nj gaxi'í go'ngo ni sij gara sta'nunj ni sij rian Jesús. Nj guiránj ni sij rian sí'. Nj ga'ui' ni sij sí' nej. Nj gataj ni sij:

—Gahui chra re' sij un tsínj ga'ui' sq' aj. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij rian Jesús.

Nj ga'ui' ni snado dugumi nuhui rian Jesús nej.

Pedro niega a Jesús

⁶⁶ Nj nne Pedro ñica' ta rian ducua' chrej huin rian daj. Ngaa nj ga'ná' 'ngò yun'unj xana' yaj sun rian chrej huin achij njin' da aj. ⁶⁷ Nj ngaa guini'í ún' nne Pedro xi'nj yan'an' nahuin guin' sí', ngaa nj ni'yaj sa' ún' niquin' ún' man'an Pedro. Nj gataj ún':

—Hué re' nicaj dugüi' nga Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Pedro.

⁶⁸ Sanj nun ga'uej Pedro. Nj gataj sij:

—Nun ni'tnj sij. Nj nun ni'tnj ni' un sin huin a'mi re' mánj. —Gataj Pedro gunun ún'.

Nj gahui sij ne' chrej xe', ne' rian atuj ni ngüi. Nj gaguáj do'loj du'ua xú'.

⁶⁹ Nj ni'yaj ruhua' yún yun'unj daj Pedro. Nj gaxi'í ún' gataj ún' gunun ni tsínj mán yu'uj daj:

—Tsínj nan huin dugüi' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús aj. —Daj gataj ún'.

⁷⁰ Sanj na'uej ruhua' yún Pedro sisi guini'í sij Jesús.

Nj ango hora le, nj gataj ruhua' yún ni tsínj mán yu'uj daj rian Pedro:

—Xanga' huin re' 'ngò ni tsínj daj. Daj si 'na' re' estado Galilea. Nj a'mí re' daj rún' a'mi ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

⁷¹ Ngaa nj gaxi'í Pedro guta' ñica yya. Nj ga'mi quij sij. Nj gataj sij:

—Nun ni'tnj tsínj xi'í a'mi ni é re' mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij. ⁷² Ngaa nj hué hora daj gaguáj do'loj si huíj du'ua xú'.

Ngaa nj nanun ruhua Pedro si gataj Jesús gunun sij: “Asij nun gaguáj do'loj huíj du'ua xú', nj gataj re' si hua'nij si nun ni'í re' man'ánj.” Hué daj hua gataj Jesús gunun Pedro. Nj ngaa xacaj Pedro cuenta si gataj Jesús gunun sij, nj gaco sij.

15

Jesús ante Pilato

¹ Nj ngaa guerenga', nj 'ngò nahuin yu' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, nj tsínj dígyán ley nej. Nj guiyaj ni sij 'ngò junta nga ango ni tsínj mán yu'uj daj nej. Nj gumij ni sij sí'. Nj daga'mi dugüi' ni sij xi'í Jesús. Nj nicaj ni sij gan'anj ni sij naga'ui' ni sij sí' ra'a tsínj gu'naj Pilato. ² Ngaa nj nachínj snan'anj Pilato Jesús. Nj gataj sij:

—Hué re' huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³ Nj ducu ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' xi'í Jesús. ⁴ Ngaa nj nachínj snan'anj ruhua' yún Pilato Jesús. Nj gataj sij:

—Nitaj 'ngò nuguan' ñanicaj re' únj. Nj'yaj re' sisi undaj gaquin' a'mi ni sij rian xi'í man'án re' aj. —Daj gataj Pilato rian Jesús.

⁵ Sanj nun danicaj Jesús nj a 'ngò nuguan' rian Pilato mánj. Nj xi'í daj garáj yan'anj ruhua Pilato ni'yaj sí' sij.

Jesús sentenciado a muerte

⁶ Nj da' go'ngo yo' hua 'ngò ducuanj nico' Pilato sisi ri sí' 'ngò tsínj nun ducua' go'ngo guiyaj pascua. Danej gahuin tsínj achínj jni'yaj ni ngüi rian sij, nj guiri sí' ducua'ga'. ⁷ Nj nne 'ngò tsínj gu'naj Barrabás ducua'ga'. Nj gunun' ni dugüi' sij nga ni tsínj nicaj sun. Nj ngaa gunun' ni sij, nj dagahui' ni sij níman. ⁸ Ngaa nj guisj ni ngüi rian Pilato. Nj gachínj ni sij guiri Pilato 'ngò tsínj nun ducua'ga' daj rún' u'yun sí' yaj sí'. ⁹ Ngaa nj gataj Pilato gunun ni sij:

—Nj huin ruhua á re' sisi guiri si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

¹⁰ Daj ga'mi Pilato xi'í si xacaj sij cuenta sisi naga'ui' ni chrej a'nin' Jesús rian sij xi'í si xicoj ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesús.

¹¹ Sanj ducu gahuin du'ua ni ngüi, guiyaj ni chrej a'nin' sisi guiri Pilato tsínj gu'naj Barrabás ducua'ga'.

¹² Ngaa nj gataj Pilato gunun ni sij:

—Daj huin ruhua á re' un sin huin guiyá nga tsínj dugu'naj ni é re' si-rey ni tsínj israelita únj. —Daj gataj Pilato.

¹³ Ngaa n̄i gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Gari re' gaquúj Jesús guñico' sij rian rugutsj, ruhua únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Sanj:

—Daj hua gaquin' gui'yaj sij únj. —Daj gataj Pilato.

Sanj nanj gaguáj ruhua' yún ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Gari re' gaquúj Jesús guñico' sij rian rugutsj aj. —Daj gaguáj ni sij.

¹⁵ N̄i rjan gahuin ruhua Pilato s̄isj gahuin 'ueé ruhua ni ngüj n̄i'yaj ni sij man'an sí', ngaa n̄i guiri sí' tsínj gu'naj Barrabás ducua'ga'. Ngaa n̄i ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús, gui'yaj Pilato. Hué dan n̄i naga'ui' Pilato Jesús rian ni sij s̄isj gari ni sij gaquúj sí' guñico' sí' rian rugutsj.

¹⁶ Ngaa n̄i nicaj ni snado Jesús gan'anj ni sij chruhua palacio daj. N̄i nahuin yu' daran' ango ni snado, gui'yaj ni sij. ¹⁷ N̄i ga'n̄ij ni sij 'ngó atsiy rian r̄umi' mare xá Jesús gunun sí'. N̄i run'un ni sij 'ngó ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngó corona ga'n̄ij ni sij chra Jesús nej aj. ¹⁸ Ngaa n̄i gax̄'i ni sij gaguáj ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hua 'ueé n̄in' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹⁹ Ngaa n̄i ga'ui' ni sij 'ngó rutsj chra Jesús. N̄i gara sta'nun̄j ni sij rian sí' nej. N̄i ganiquin' ráj d̄acoj ni sij, n̄i nano'oj ni sij rian Jesús. ²⁰ N̄i ngaa guis̄j gui'yaj ducu ni sij, ngaa n̄i guiri ni sij atsiy hua rian r̄umi' mare xá Jesús. Ngaa n̄i na'n̄ij ni sij si-gan' Jesús xá man'an sí'. Hué dan n̄i guiri ni sij man'an sí' guenda gari ni sij gaquúj man'an sí' guñico' sí' rian rugutsj.

Crucifixión y muerte de Jesús

²¹ N̄i huaj tsínj gu'naj Simón Cirene huin sí' chrej n̄unḡej tsínj gu'naj Alejandro nga Rufo 'n̄a' sij nas̄j sij ducua' sij gan'anj sij quij. N̄i chran' yun'unj ni snado s̄isj gata sí' si-rugutsj Jesús. ²² N̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij 'ngó yu'uj gu'naj Gólgota. N̄i nuguan' daj gata ruhuaj dacan c̄uj chra niman. ²³ N̄i ga'ui' ni sij vino go'o Jesús nachej duḡüi' i' nga gono'o yaj' gu'naj mirra. Sanj nun ga'uej Jesús go'o sij mánj. ²⁴ Hué dan n̄i gari ni sij gaquúj Jesús doco' ni sij sí' rian rugutsj. Ngaa n̄i ducu ni snado s̄isj un tsínj gahui sa' n̄icaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

²⁵ N̄i guis̄j ga un n̄igan' ngaa gari ni sij gaquúj Jesús doco' ni sij rian rugutsj sí'. ²⁶ N̄i garun ni sij letra chra rugutsj un xi'i huin dagahui' ni sij. N̄i letra daj ataj: "Si-rey ni tsínj israelita." Da'nga' daj garun ni sij. ²⁷ N̄i doco' ni sij yahuij tsínj rian yahuij rugutsj. N̄i tsínj t̄u huin n̄unḡej sí'. N̄i nico' ngoj ra'a sa' Jesús, n̄i angoj ra'a r̄otsj

sij. ²⁸ Ngaa n̄i gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "N̄i gahuin sij daj rún' huin 'ngó tsínj 'yaj gaquin'." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁹ N̄i ga'mi quij ni ngüj gachin. N̄i dugunun ni sij chra ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hué re' huin si duguane nuhui nico, n̄i huá'nij gué güi n̄agui'yaj ruhua' yún re', atáj re' ní'. ³⁰ Ganacaj re' man'an re'. N̄i gananj re' rian rugutsj aj. —Hué daj gataj ni ngüj rian Jesús.

³¹ N̄i hué 'ngó nuguan' daj ga'mi ducu ni chrej a'nin' nga ni maestro digyán ley. N̄i gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüj. Sanj na'ue ganacaj sij man'an sij mánj. ³² N̄i hué sij huin Cristo ní'. N̄i hué sij huin si-rey ni tsínj israelita ní'. Nan̄ij sij rian rugutsj, n̄i guñi' i' né'. N̄i guxuman ruhua né' n̄i'yaj né' man'an sij. —Daj gataj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj sij man'an Jesús.

N̄i da n̄unḡej tsínj nico' rian rugutsj xi'n̄ij Jesús ga'mi quij n̄unḡej sij rian Jesús nej aj.

³³ N̄i ngaa guis̄j gaxuj, n̄i gahuin r̄umi' rian daran' xungüj. N̄i gahuin r̄umi' da' ga huá'nij di'n̄i. ³⁴ N̄i hué hora daj n̄i gaguáj nucuaj Jesús. N̄i gataj sij:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —n̄i snan'anj man'an sij ruhuaj gata: Dan'anj man'anj, Dan'anj man'anj, un sin huin, n̄i dunáj re' ur̄in̄j únj. Daj huin ruhuaj gata nuguan' daj.

³⁵ N̄i gunun go'ngo ni tsínj niquin' yu'uj daj si gataj Jesús. N̄i gataj ni sij:

—N̄i'yaj á re'. Aquin̄j sij ga'na' tsínj gu'naj Elías aj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa n̄i gunánj 'ngó ni sij. N̄i gutáj sij nnee vino yu' rian gachij. N̄i guta' sij gachij daj chra 'ngó chrun rianj. N̄i duḡün' sij gachij daj du'ua Jesús s̄isj go'o sí'. N̄i gataj sij:

—Dunaj á re'. N̄i guñi' i' s̄isj ga'na' yya tsínj gu'naj Elías d̄in̄ij sí' sij rian rugutsj aj. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Sanj gaguáj nucuaj Jesús. N̄i gahui' sij. ³⁸ N̄i 'ngó tsitsi' huuj dasu atsiy nico' chruhua nuhui nico da' chraj nga da' xi'ij.

³⁹ N̄i niquin' 'ngó snado centurión dugumi sij ne' rian Jesús. N̄i ngaa guñi' i' sij daj gahuin ngaa gahui' Jesús, n̄i gataj sij:

—Xanga' n̄i hué tsínj nan huin da'n̄ij Yan'anj anj. —Daj gataj sij.

⁴⁰ N̄i niquin' gan' ga' i' ni yun'unj xana ni'yaj ne Jesús. N̄i scanj ne niquin' Maria Magdalena nej, María nni Jacobo tsínj dani nej, nga jnánj sí' José nej, Salomé nej. ⁴¹ N̄i ngaa gachéj Jesús yu'uj gu'naj Galilea, n̄i guñico' ni yun'unj xana daj r̄ucu sí'. N̄i chracuij ni yun'unj daj man'an sí'. N̄i niquin' nico ango da'aj ni yun'unj xana

nej. Nj guinicaj dugüi' ne nga Jesús ngaa gan'anj sí' xuman' Jerusalén.

Jesús es sepultado

⁴² Ngaa nj ruhua guini güi daj güi ngaa gui'yaj xugüi ni ngüi israelita xi'í a'yoj güi naránj ruhua ni sij. ⁴³ Ngaa nj ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José huin tsínj 'na' xuman' Arimatea. Nj hué sij huin 'ngo tsínj sa'. Nj nicaj sun sij nne sij junta. Nj ana'uij sij si ga'na' Yan'anj guinicaj sunj rian ni ngüi. Ngaa nj guisíj ruhua sij gan'anj sij rian nne Pilato gachínj sij niman Jesús. ⁴⁴ Nj gara yan'anj ruhua Pilato sisi hua gahui' Jesús. Ngaa nj gaquínj sij ga'na' snado centurión rian sij. Nj nachínj snan'anj sij sí' sisi hua yya gahui' Jesús. ⁴⁵ Nj ngaa nata' snado centurión sisi hua gahui' Jesús, ngaa nj naga'ui' Pilato niman Jesús ra'a José. ⁴⁶ Nj guiránj José 'ngo atsijs manta. Nj nanij sij Jesús rian rugutsi. Nj chri'yanj sij atsijs daj xiráj niman Jesús. Nj gurújs sij niman chruhua 'ngo huej rian achin' ni sij niman. Daj si hua gaya' ni sij huej daj. Nj naránj sij yej xxi rian huej daj. ⁴⁷ Nj ni'yaj María Magdalena nga María nni José rian gurújs ni sij chruhua yu'uj niman Jesús.

16

La resurrección

¹ Nj ngaa gachin güi naránj ruhua ni tsínj israelita, nj gan'anj María Magdalena nga María nni Jacobo nej, Salomé nej, guiránj ne gasiti guin' daj gari ne niman Jesús. ² Nj ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu, ngaa nj gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij niman. Nj hua niquin' güi. ³ Nj gataj anin' ne rian ni dugüi' ne:

—Nj un tsínj ga'nej yej xxi hua ránj rian yu'uj únj. —Daj gataj anin' ne gunun ni dugüi' ne.

⁴ Sanj ngaa ni'yaj anin' ne, nj guini'i ne sisi nitaj si ngaj yej xxi daj rian ngaj ga mánj. ⁵ Nj ngaa gatújs ne chruhua yu'uj daj, nj guini'i ne nne 'ngo tsínj yan. Nj nun sij 'ngo atsijs xacan gatsi. Nj nne sij ne' chrej ra'a sa' ni ngüi daj. Nj guxu'ui' ne.

⁶ Sanj gataj man'an sij:

—Sj guxu'ui' anin' é re' mánj. Nano' anin' é re' Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret huin tsínj guinico' rian rugutsi. Hua ganá'nij sij. Nitaj si ngaj si yu'uj nan ga mánj. Ni'yaj anin' é re' rian gachin' ni sij sí'. ⁷ Nj güij gataj snan'anj anin' é re' gunun ni tsínj nico' Jesús nga Pedro nej: "Gan'anj sini Jesús estado Galilea. Nj yu'uj daj guini'i ni é re' sí' daj rún' gataj sí' gunun ni é re'." —Daj gataj tsínj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nj gahui ni yun'unj xana daj rian yu'uj. Nj gunánj anin' ne gan'anj ne xi'í si

guxu'ui' ne. Nj dri'i ne. Nj nun ga'mi ne nj a 'ngo nuguan' rian nj a 'ngo ni ngüi xi'í si xu'ui' ne.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Nj ngaa ganá'nij Jesús nigan' güi gudungu, ngaa nj narugüi' sini yan sij rian María Magdalena. Nj hua guiri Jesús ichij nane xi'í chruhua cúj niman yun'unj xana daj. ¹⁰ Nj gan'anj nata' ún' rian ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús. Nj man ni tsínj daj nani ruhua ni sij. Nj aco ni sij xi'í Jesús. ¹¹ Nj ngaa gunun ni sí' sisi hua ni'na' Jesús guini'i María Magdalena, sanj nun guxuman ruhua ni sij.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Nj ne' rücu doj, nj ganahuin nini Jesús narugüi' sij rian hujs tsínj nico' sij huaj nungüej sí' guisij sí' quij. ¹³ Nj gan'anj nata' nungüej sí' rian ango ni tsínj nico' Jesús. Sanj nun guxuman ruhua ni sij si gataj nungüej sí' nej.

Jesús comisiona a los apóstoles

¹⁴ Nj ne' rücu, nj narugüi' Jesús rian xan ni tsínj nico' sij. Nj nne ni tsínj daj rian mesa. Nj chran' Jesús ni sij xi'í si tsínj nun guxuman ruhua huin ni sij. Daj si nun guxuman ruhua ni sij si-nuguan' ni tsínj hua guini'i man'an sí' ngaa hua ganá'nij man'an sí' aj. ¹⁵ Nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Gan'anj a ni é re' nün' gachra' chruhua xungüi. Nj nata' ni é re' si-nuguan'anj nuguan' sa' rian daran' ni ngüi aj. ¹⁶ Nj ni ngüi guxuman ruhua si-nuguan'anj, nj gata' nnee ni sij, ngaa nj nacaj Yan'anj man'an ni sij. Sanj ni ngüi na'uej ruhua guxuman ruhua si-nuguan'anj, nj gahuin ni sij castigo nigan' nün', gu'yaj Yan'anj anj. ¹⁷ Nj hué nan huin si sa', gui'yaj ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'anj. Guiri ni sij nane xi'í niman ni ngüi xi'í si ga'mi ni sij si-xugüi man'anj. Nj ga'mi ni sij snan'anj naca, snan'anj nun ni'í man'an ni sij. ¹⁸ Nj gujda'a ni sij xucuáj huee, sanj nitaj si gui'yaj xú' ni sij mánj. Nj ga'ue si go'o ni sij veneno, sanj nitaj si guiran' ni sij sayun mánj. Nj guta' ni sij ra'a ni sij xiráj ni ngüi a'nán'. Nj nahuin ni sí' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

La ascensión

¹⁹ Nj ngaa guisíj ga'mi Señor Jesús nuguan' daj, nj ganahuí sij xata' nan' sij. Nj nahuin ra'a Yan'anj sij. Nj gan'anj gane sij chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. ²⁰ Nj gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. Nj nata' ni sij nuguan' sa' rian daran' ni ngüi. Nj chracuij Señor ni sij nata' ni sij. Nj xi'í si sa' nico gui'yaj ni sij, nj xacaj ni ngüi cuenta sisi xanga' si-nuguan' Jesús. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN LUCAS

Dedicatoria a Teófilo

¹ Hua ga'j ni tsínj gahuin ruhua garun rian yanj xi'í si daj gahuin scanij né'. ² Nj garun ni sij nuguan' daj daj rún' digyán ni tsínj guini'i daran' si guiyaj Jesús asij sini yan. Nj ga'mi ni si' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj, guiyaj Jesús. Nj gunun ni únj nuguan' digyán ni tsínj daj. ³ Hué dan nj gan'anj xacaj sa' man'anj cuenta xi'í daran' si gahuin asij gaxi'i si-nuguan' Jesús. Nj gani ruhuáj sisi dugu'naj huin garünj 'ngo yanj gaya re' huín re' Teófilo, tsínj sa' nün' ruhua. Nj huin ruhuáj nãta' nãca yyãj da' go'ngo ni nuguan' xi'í daran' ni nuguan' gahuin daj. ⁴ Ngaa nj ga'ue gahuin yya ruhuá re' sisi xanga' nuguan' digyán ni sij rián re'.

Anuncio del nacimiento de Juan

⁵ Nj ngaa gane rey Herodes estado Judea, nj nne 'ngo chrej gu'naj Zacarías. Nj nico' sij xi'nin' gu'naj Abías. Nj nicã sij gu'naj Elisabet huin unj da'ni si'ni chrej Aarón gane si' asij ná. ⁶ Nj hua nãca niman nungüej nicã tsínj daj rian Yan'anj. Nj dagahuin sa' nungüej nicã sij daran' sun a'nin' Señor rian né'. Nj nitaj gaquin' da'ui nungüej sij mánj. ⁷ Sanj nitaj da'nij nungüej sij si yatin Elisabet. Nj achij nungüej sij nej.

⁸ Nj ngaa natúj xi'nin' nico' Zacarías guiyaj sun ni sij rian Yan'anj, ⁹ nj hua 'ngo güi guiri' ní'yanj Zacarías gatúj sí' chruhua si-nuhui Yan'anj gutin' sí' siquúj gaca-á'. Daj si da'nga' daj hua ducúanj nicaj ni sij. ¹⁰ Nj da hua guë aca siquúj daj, nj achinj jini'yaj daran' ni ngüj rian Yan'anj mán ne' xe'. ¹¹ Ngaa nj gurugüi' 'ngo ángel 'na' rian Señor rian Zacarías. Nj niquin' ángel daj ne' ra'a sa' nna aca siquúj. ¹² Nj ngaa guini'i Zacarías ángel daj, nj gan'anj ruhua sij. Nj ducu guxu'ui' sij nej. ¹³ Sanj gataj ángel:

—Zacarías, sj guxu'ui' re' mánj. Daj si hua gunun Yan'anj nuguan' gachinj jini'yáj re' rian sij. Nj ga'nga 'ngo da'nij re' guinicaj nicã re' Elisabet. Nj dugu'naj re' lij daj Juan. ¹⁴ Nj gahuin niã' ruhua man'an re'. Nj ngaa ga'nga lij daj, nj gahuin nia' ruhua nico ni ngüj. ¹⁵ Nj gahuin achij da'nij re' rian Yan'anj. Nj sj go'o sij vino ngã nnee xunaj mánj. Nj asij nun sij riqui nni sij, nj ga'na' Espiritu Santo rian sij. ¹⁶ Nj ganani ruhua nico ni tsínj israelita xi'í si-gaquin' ni sij. Nj nanico' ni sij Dan'anj ni sij, guiyaj da'nij re'. ¹⁷ Hua sini da'nij re' táj dian sini yan ga'mi sij si-nuguan'

Yan'anj rian ni ngüj. Nj da rucu ga'na' man'an Señor. Nj daj rún' hua nucuaaj si-nuguan' tsínj gu'naj Elías asij ná, nj da'nga' daj ga'mi da'nij re'. Nj gan'anj na'mi ruhua' yün ni ngüj nga ni da'nij ni sí', guiyaj sij. Nj gahuin chrun ni ngüj nunun. Nj gache ni sí' si-chrej ni ngüj hua nãca niman rian Yan'anj, guiyaj sij nej. Nj hué ducúanj daj guiyaj xugüi sij rian ni ngüj sisi nãhuin ra'a ni sij man'an Señor. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

¹⁸ Ngaa nj nachinj snan'anj Zacarías ángel. Nj gataj sij:

—Daj gahuin yya ruhuáj xi'í si-nuguan' re' si hua achi ngã nicã nej. —Gataj Zacarías rian ángel daj.

¹⁹ Ngaa nj gataj ángel daj:

—Huëj huin Gabriel tsínj niquin' rian Yan'anj. Nj ga'nij man'an Yan'anj ga'nãj ga'mi nga re'. Nj gatã nuguan' sa' nan rián re'. ²⁰ Yyaj nj rian nun guxuman ruhuá re' nuguan' ga'mi rián re', nj gahuin re' 'ngo tsínj sj ga'ue ga'mi da ga'nga lij daj. Nj gahuin yya daj rún' gatã gunun re' güi gani Yan'anj. —Daj gataj ángel gunun Zacarías.

²¹ Da hua guë da nj mán ni ngüj xe' ana'uij ni sij si gahuí Zacarías chruhua nuhui. Nj nachinj snan'anj ni sij man'an dugüi' ni sij un sin huin, nj gahuin ran sí' gahui sí' chruhua nuhui daj. ²² Ngaa nj ngaa gahui sij xe', nj na'ue ga'mi sij nga ni ngüj mánj. Ngaa nj xacaj ni ngüj cuenta sisi gurugüi' 'ngo rasun guini'i sij chruhua nuhui, guiyaj Yan'anj. Nj maan si digyán ra'a yun sij si na'ue ga'mi sij.

²³ Ngaa gachin güi guiyaj sun Zacarías rian Yan'anj chruhua nuhui, nj guinã' sij ducúa sij. ²⁴ Ngaa sj nj guiri' nicã sij Elisabet 'ngo lij. Nj un'un' yahuj nun gahui unj ducúa unj. ²⁵ Nj gataj unj gunun man'an unj: "Nj guiyaj Yan'anj 'ngo sinduj riánj. Nj güi yyaj nj sj guiri'ij si-na'ãj rian ni ngüj ga mánj." Daj gani ruhua man'an unj.

Anuncio del nacimiento de Jesús

²⁶ Ngaa guisj huãtan' yahuj gunun riqui Elisabet, nj ga'nij Yan'anj ángel gu'naj Gabriel gan'anj sí' 'ngo xuman' gu'naj Nazaret ngaj rian estado Galilea. ²⁷ Nj guisj ángel daj rian nne 'ngo yun'unj xana yan gu'naj-á' María. Nj hua guisj gahuin yya xacaj 'ngo tsínj gu'naj José man'an ún'. Nj huin sí' da'nij da'nij si'nij rey David. ²⁸ Ngaa nj gatúj ángel daj rian nne ún'. Nj gataj sij:

—Hua sa' nné re' ní'. Guiyaj Yan'anj sinduj rián re'. Nj achéj Señor nga re'. Sa' man'an re' scanij ni yun'unj xana, guiyaj Yan'anj. —Gataj ángel gunun María.

²⁹ Sanj ngaa guini'i unj ángel, nj gani huj ruhua unj xi'í nuguan' ga'mi sí'. Nj

nachínj snan'anj unj man'an unj un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj únj. ³⁰ Ngaa nj gataj ángel:

—María, sĭ guxu'uí' re' mánj. Gahuin niq' ruhua Yan'anj, gui'yáj re'. Nĭ hua gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rián re'. ³¹ Yyaj nĭ guĭri' re' 'ngo lij gunun riqúi re'. Nĭ ga'nga 'ngo lij sno'o rián re'. Nĭ dugu'naj re' lij daj Jesús. ³² Nĭ gahuin sĭj 'ngo tsínj huin achij nĭn' ruhua. Nĭ gu'naj sĭj da'nĭj Yan'anj achij nne xata'. Nĭ ga'ui' Yan'anj achij xána' daj sun guĭnicaj sĭj rún' guĭnicaj sun xi sĭj David. ³³ Nĭ da'nga' daj gui'yaj Yan'anj sĭsĭ guĭnicaj nĭganj nĭn' sĭj sun rian ni da'nĭj Jacob, huin ni sí' ni tsínj israelita. Nĭ nitaj si hua si ganahuij sun nicaj sĭj mánj. —Daj gataj ángel daj gunun María.

³⁴ Ngaa nj nachínj snan'anj María ángel. Nĭ gataj unj:

—Asa' ga'ue guĭri' man'anj lij sĭsĭ nitaj tsínj sno'o nne ngáj únj. —Gataj María gunun ángel daj.

³⁵ Nĭ gataj ángel gunun María:

—Ga'na' Espiritu Santo rián re'. Nĭ ga'na' si-fuerza Yan'anj achij rián re'. Xi'í daj guruj re' 'ngo lij sa' nĭn'. Nĭ da'nĭj Yan'anj gu'naj lij guruj re' daj. ³⁶ Nĭ dugúí' re' Elisabet huin 'ngo yun'unj achij. Sanĭ guisĭj huatan' yahui nĭn riqúi ún'. Nĭ ataj ni ngúĭ sĭsĭ 'ngo yun'unj xána yatin huin ún'. ³⁷ Nitaj 'ngo si huaj sĭsĭ sĭ ga'ue gui'yaj Yan'anj mánj. —Gataj ángel daj gunun María.

³⁸ Ngaa nj gataj María:

—Huéj huin 'ngo yun'unj xána 'yaj sun rian Señor. Xi'í daj nĭ ga'ue gui'yaj Yan'anj ngáj daj rún' gatá re' gunúnj. —Daj gataj María gunun ángel.

Hué dan nĭ gahui ángel daj rian María.

María visita a Elisabet

³⁹ Nĭ hué ni güi daj nĭ naxuman María. Nĭ gahui unj gan'anj yoo unj 'ngo xuman' ngaj estado Judea. Nĭ hua dacuj rian gachin unj. ⁴⁰ Nĭ gan'anj unj ducúa Zacarías. Nĭ gatúj unj chruhua hue'. Nĭ gataj unj gunun Elisabet:

—Hua sa' nné re' ní'. —Daj gataj María.

⁴¹ Nĭ ngaa gunun Elisabet nuguan' ga'mi María, ngaa nĭ güéj lij riqúi ún'. Ngaa nĭ ga'na' Espiritu Santo rian ún'. ⁴² Nĭ nucuj ga'mi ún' rian María. Nĭ gataj ún':

—Gahuin 'ueé man'an re' scanij ni yun'unj xána, gui'yaj Yan'anj. Nĭ gahuin 'ueé lij guchruj re', gui'yaj Yan'anj nej. ⁴³ Nĭ un sin huĭnj si ga'ná' ni'yaj nni Señor riánj huin re' únj. ⁴⁴ Daj si hué gue hora gunúnj nuguan' ga'mi re' riánj, nĭ gahuin niq' ruhua lij nĭn riqúĭj. Nĭ güéj lij nej. ⁴⁵ Nĭ hua 'ueé rián re' xi'í si guxuman ruhuá re' si-nuguan' Yan'anj sĭsĭ gahuin

yya daj rún' gataj Yan'anj gunún re' aj. —Daj gataj Elisabet rian María.

⁴⁶ Ngaa nj gataj María nuguan' nan:

A'mi sa' 'ueé nimánj rian Señor.

⁴⁷ Nĭ gahuin niq' ruhua nimánj ni'í nimánj Yan'anj huin si nacaj man'anj.

⁴⁸ Daj si acaj Yan'anj cuenta xi'tĭj huĭnj 'ngo yun'unj xána niqúi 'yaj sun rian Yan'anj.

Nĭ asĭj güi yyaj nĭ ga'mi sa' nĭganj ni ngúĭ xi'í si hua 'ueé riánj.

⁴⁹ Daj si gui'yaj Yan'anj nucuj 'ngo nuguan' nico ngáj.

Nĭ sa' nĭn' ruhua hua si-xugúĭ Yan'anj anj.

⁵⁰ Nĭ nĭganj huin 'ĭ ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni ngúĭ unun rianj.

⁵¹ Nĭ gui'yaj sun nucuj Yan'anj.

Nĭ gunucuj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj nne.

Nĭ ganahuij nuguan' gani nne ruhua ni sĭj.

⁵² Nĭ guiri Yan'anj ni tsínj huin achij huin ni tsínj huin rey rian hua nucuj nne ni sí'.

Nĭ gahuin achij ni tsínj niqúi, gui'yaj Yan'anj.

⁵³ Nĭ gara sa' riqúi ni ngúĭ achin xi'na, gui'yaj Yan'anj.

Nĭ rani Yan'anj ni xuru'ue nan' yun ni sĭj.

⁵⁴ Nĭ chracuij Yan'anj ni tsínj israelita, huin ni sĭj ni tsínj unánj guitsi rianj.

Nĭ nun guini'yun ruhua Yan'anj gahuin 'ĭ ruhuaj guini'ya ni tsínj daj.

⁵⁵ Nĭ da'nga' daj hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham nga ango xi né'.

Nĭ xi'í daj huin 'ĭ ruhua Yan'anj ni'ya né' nĭganj xi'í si huin né' ni da'nĭj da'nĭj si'nĭ Abraham.

Daj gataj María.

⁵⁶ Nĭ hua'nĭj yahui guna María ducúa Elisabet. Rún' sĭj nĭ nan' ún' ducúa ún'.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Nĭ ngaa guisĭj güi ga'nga da'nĭj Elisabet, nĭ ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj ún'.

⁵⁸ Nĭ ngaa gunun ni dugúĭ ún' sĭsĭ nĭn' ruhua gahuin 'ĭ ruhua Yan'anj ni'ya ún', nĭ gahuin niq' ruhua ni sĭj xi'í ún'. ⁵⁹ Ngaa guisĭj lij itunĭj güi, nĭ ga'na' ni tsínj guta' da'nga' nnee lij daj. Nĭ huin ruhua ni sĭj dugu'naj ni sĭj lij rún' gu'naj chre-é' Zacarías. ⁶⁰ Sanĭ gataj nni lij daj:

—Sĭ ga'ue mánj. Si-xugúĭ lij nan huin Juan. —Daj gataj nni lij.

⁶¹ Ngaa nj gataj ni sĭj:

—Nĭ a 'ngo ni dugúĭ' re' nitaj si gu'naj da mánj. —Gataj ni sĭj.

⁶² Ngaa nĭ nachínj snan'anj ra'a yun ni sĭj chrej lij daj sĭsĭ guĭni'í ni sĭj daj dugu'naj sí' lij daj. ⁶³ Ngaa nĭ gachínj chrej lij daj 'ngo ruguechra' le garun sí'. Nĭ garun sí': "Juan gu'naj si-xugúĭ lij." Daj garun sí'. Nĭ gahuin yan'anj ruhua daran' ni sĭj xi'í

nuguan' daj. ⁶⁴ Ngaa n̄ 'ngo hora n̄ ga'ue ga'mi Zacarías. N̄ gax̄'i sí' ga'mi sa' 'ueé sí' rian Yan'an̄j. ⁶⁵ N̄i gara yan'an̄j ruhua daran' ni ngüi nne n̄chrun' xi'í si guiran' Zacarías. N̄i gunun daran' ni ngüi mán n̄in' gachra' ni dacan estado Judea xi'í ni nuguan' daj. ⁶⁶ N̄i ga'n̄j daran' ni ngüi gunun ni nuguan' daj chruhua cúj niman ni sij. N̄i nachínj snan'an̄j ni sij ni man'an dugüi' ni sij. N̄i gataj ni sij: "N̄i un tsínj gahuin lij da únj." Gataj ni sij. Daj du'ua ni sij xi'í si gui'yaj sa' 'ueé Yan'an̄j nga lij daj.

Profecía de Zacarías

⁶⁷ N̄i ga'na' 'ueé Espíritu Santo rian chrej lij daj huin tsínj gu'naj Zacarías. N̄i gataj sij:

⁶⁸ Ga'mi sa' né' rian Señor huin Dan'an̄j ni tsínj israelita.

Daj si ga'na' n̄i'yaj sij ni tsínj nico' sij.

N̄i ga'na' načaj sij ni sí'.

⁶⁹ N̄i ga'n̄j Yan'an̄j 'ngo tsínj nucuj ga'na' načaj yun' huin sí' 'ngo da'n̄i si'n̄i David.

N̄i David huin 'ngo tsínj gunánj guitsi rian Yan'an̄j.

⁷⁰ N̄i da'nga' daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j, gui'yaj Yan'an̄j asij ngaa ná.

⁷¹ N̄i nacaj Yan'an̄j né' rian ni tsínj unun' nga né' nga rian daran' ni tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj né' nej.

⁷² N̄i da'nga' daj gahuin 'i ruhua Yan'an̄j ni'ya ni xi né' daj rún' gataj yya sij rian ni sí'.

N̄i nanun ruhua Yan'an̄j daj gui'yaj yya sij nuguan' sa' nga ni sí' nej.

⁷³⁻⁷⁴ N̄i ga'mi n̄ica yya Yan'an̄j rian xi' Abraham sisj gahuin ni'n̄ij né' rian ni tsínj unun' nga né', gui'yaj Yan'an̄j.

Ngaa n̄i sj guxu'ui' né' gui'yaj sun né' rian Yan'an̄j.

⁷⁵ N̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'an̄j.

N̄i gahuin n̄ica niman né' daran' güi gujman né'.

Daj gataj Zacarías.

⁷⁶ Ngaa n̄i gax̄'i Zacarías ga'mi sij rian da'n̄ij sij. N̄i gataj sij:

N̄i gahuin so' 'ngo tsínj ga'mi sini si-nuguan' Yan'an̄j achij nne xata' asij nun ga'na' man'an Señor.

N̄i gui'yaj xugüi re' si-chrej man'an Señor.

⁷⁷ N̄i d̄gyán so' rian ni ngüi nico' Señor sisj n̄icaj sij niman nico xi'í si-gaquin' ni sí'.

Ngaa n̄i ga'ue xacaj ni sí' cuenta sisj načaj Yan'an̄j ni sí'.

⁷⁸ N̄i da'nga' daj gahuin si huin 'i n̄in' ruhua Yan'an̄j ni'ya né'.

N̄i daj rún' xiguin 'yaj güi ne' n̄igan', n̄i da'nga' daj guixiguin chruhua ni-niman né', gui'yaj Yan'an̄j ngaa ga'na' Señor ne' xata' rian né' aj.

⁷⁹ N̄i guixiguin rian ni ngüi mán rian rumi' huin ni ngüi xu'ui' xi'í si gahui' ni sij.

Ngaa n̄i gahuin din'rij rian né' gache né', gui'yaj Yan'an̄j.

Daj gataj Zacarías rian da'n̄ij sij.

⁸⁰ Ngaa n̄i gachij lij daj. N̄i gahuin nucuj niman sij. N̄i gane sij quij qui'yan̄j načo da' güi gax̄'i sij nata' sij si-nuguan' Yan'an̄j rian ni tsínj israelita.

2

Nacimiento de Jesús

¹ Hué ni güi daj n̄i ga'n̄in' rey gu'naj Augusto César sun rian ni tsínj mán n̄in' gachra' chruhua xungüi sisj naçı n̄icaj ni sij 'ngo yanj censo. ² N̄i tsínj gu'naj Cirenio gahuin gobernado gane sí' estado Siria ngaa gui'yaj sini yan ni sij yanj censo daj. ³ N̄i gan'an̄j daran' ni ngüi xánj ni sij guta' ni sij si-xugüi ni sij rian yanj.

⁴ Ngaa n̄i gahui José xuman' Nazaret xuman' ngaj estado Galilea. N̄i gachin sij xuman' Belén, xuman' ngaj estado Judea huin rian ga'nga rey David. Daj si huin Jesús da'n̄ij da'n̄i si'n̄i sí'. ⁵ N̄i gan'an̄j guta' nuguan'an sij si-xugüi sij nga Maria rian yanj. N̄i huin ruhua nungüej sij xacaj nungüej sij dugüi' sij. N̄i nun r̄iqui man'an ún'. ⁶ N̄i ngaa gane nungüej sij xuman' Belén, n̄i guisj güi ga'nga lij, gui'yaj María. ⁷ N̄i ga'nga 'ngo lij xahua', gui'yaj Maria huin-in' lij sno'o. N̄i chri'yanj ún' atsij lij daj. N̄i ga'n̄ij ún' chruhua rió xa xucu si nitaj si hua ni'n̄ij 'ngo lugua guna nungüej sij chruhua mesón.

Los ángeles y los pastores

⁸ N̄i n̄ichrun' xuman' Belén daj, n̄i mán ni tsínj dugumi dán ni sij xachij. ⁹ Ngaa n̄i gurugüi' 'ngo si-ángel Yan'an̄j rian ni sij. N̄i guixiguin 'ngo yan'an ganicaj xi'n̄ij ni sij, gui'yaj Yan'an̄j nej. N̄i ducu guxu'ui' ni sij. ¹⁰ Sanj gataj ángel gunun ni sij:

—Sj guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si n̄icá 'ngo nuguan' sa' 'n̄aj rian ni é re'. N̄i gahuin niá' n̄in' ruhua daran' ni ngüi, gui'yaj nuguan' nan. ¹¹ Yyaj n̄i ga'nga 'ngo lij xánj David huin sij Cristo. N̄i ganacaj sij ni ngüi. N̄i huin sij Señor nej. ¹² N̄i hué nan huin 'ngo da'nga' si daj ga'ue nar̄i' ni é re' lij daj. N̄i nar̄i' ni é re' lij daj chruhua rió xa xucu. —Gataj ángel gunun ni tsínj dugumi xachij daj.

¹³ N̄i hué 'ngo hora gué daj, n̄i gurugüi' nico ni ángel mán xata' n̄ichrun' rian ángel daj. N̄i ga'mi sa' ni sij rian Yan'an̄j. N̄i gataj ni sij:

14 Ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj achij nne xata'.

Nj gahuin din'inj chruhua ni ngüi huin ni ngüi hua sa' niman.

Daj gataj ni ángel daj.

15 Nj ngaa nan' ni ángel xata', nj gax'i ga'mi ni tsinj dugumi xachij gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Gan'anj né' xuman' Belén guini'i né' si gahuin daj rún' gataj Señor gunun né'. —Daj gataj ni sij.

16 Hué dan nj gan'anj yoo ni sij, nj nari' ni sij María nga José. Nj nari' ni sij lij nun-ún' chruhua riq xa xata'. 17 Nj ngaa guini'i ni sij lij, ngaa nj nata' ni sij nuguan' ga'nj Yan'anj rian ni sij xi'í lij rian ni ngüi mán yu'uj daj. 18 Nj gahuin yan'anj ruhua daran' ni ngüi gunun nuguan' nata' ni tsinj dugumi xachij daj. 19 Nj ga'nij María daran' nuguan' daj chruhua cúj niman unj. Nj gani sa' ruhua unj xi'í si guiyaj sa' Yan'anj nga unj. 20 Hué dan nj guinan' ni tsinj dugumi xachij daj. Nj ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj xi'í daran' ni nuguan' gunun ni sij nga si guini'i ni sij. Daj si rún' gataj ángel, nj da'nga' daj gahuin daran' anj.

Presentación de Jesús en el templo

21 Nj ngaa gachin itunj güi, nj guta' ni sij da'nga' nnee lij daj. Nj dugu'naj ni sij lij Jesús si hua gataj ángel rian María sisi da'nga' daj gu'naj lij daj asij nun gahuin guiri' ún' lij daj.

22 Nj ngaa guisij ni güi ganahuin sa' María rún' ataj nica si-ley Moisés, nj nicaj nungüej sij lij gan'anj sij xuman' Jerusalén naga'ui' nungüej sij lij daj rian Señor. 23 Nj da'nga' daj guiyaj nungüej sij si hua nica yya rian si-ley Señor sisi go'ngo da'nij ni ngüi israelita tsinj xahua' gahuin si'yaj Señor. 24 Nj gan'anj ga'ui' nungüej sij xucu rian Yan'anj daj rún' ga'nin' si-ley Señor sun rian ni tsinj israelita. Nj ga'ue ga'ui' ni sij hujj xu'man, asj ga'ue ga'ui' ni sij hujj gucu nej.

25 Nj ngaa daj nne 'ngo tsinj gu'naj Simeón xuman' Jerusalén. Nj 'ngo tsinj 'yaj nica huin sij. Nj nico' 'ueé sij Yan'anj nej. Nj ana'uij sij si ganani ni ngüi israelita, guiyaj Yan'anj. Nj nne Espíritu Santo nga sij nej. 26 Nj hua gataj Espíritu Santo rian tsinj daj sisi si gahui' sij da guini'i yya sij tsinj sa' ga'nij Señor rian ni ngüi. 27 Nj ga'nij Espíritu Santo gan'anj sij nuhui nico. Nj nicaj José nga María lij Jesús gatúj nungüej sij chruhua nuhui nej. Nj huin ruhua nungüej sij guiyaj nungüej sij xi'í Jesús daj rún' ga'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsinj israelita. 28 Ngaa nj gana'yanj Simeón lij Jesús. Nj ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. Nj gataj sij:

29 Yyaj nj guisij yya daj rún' gatáj re' riánj. Ngaa nj ga'ue riquri re' sisi gahui' din'in huinj 'ngo tsinj 'yaj sun rián re', Señor.

30 Daj si hua guini'inj sisi ga'na' tsinj ganacaj ni únj.

31 Nj guiyaj re' daj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi nan.

32 Nj daj rún' huin 'ngo yan'an xiguin, da'nga' daj gahuin lij nan rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni únj, ni tsinj israelita, guiyaj sij nej.

Daj si nico' ni únj man'an re'.

Daj gataj Simeón gunun Yan'anj.

33 Nj gahuin yan'anj ruhua José nga María si gataj Simeón xi'í lij Jesús. 34 Ngaa nj gachinj jni'yaj Simeón rian Yan'anj sisi gahuin 'ueé rian anin' sij, guiyaj Yan'anj. Nj gataj sij gunun María huin unj nni Jesús:

—Ngaa gachij lij nan, nj gunun' nico ni ngüi israelita xi'í si'. Nj ga'ni'ya ni sij nej. Sanj guxuman ruhua ango da'aj ni sij nj'yaj ni sij si'. Sanj ga'mi xi'í ni tsinj unun' nga si' xi'í si'. 35 Da'nga' daj ga'ui' né' daj hua niman nico ni ngüi, guiyaj si'. Nj ducu guiran' niman man'an re' sayun xi'í sij nej. —Gataj Simeón gunun María.

36 Nj nne 'ngo yun'unj xana achij ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gu'naj ún' Ana. Nj huin ún' da'nij tsinj gu'naj Fanuel. Nj huin si' xi'nin' gu'naj Aser. Nj achij nin' ruhua ún'. Nj hua xi'í xacaj ún' tsinj sno'o. Nj gane nungüej nica ún' ichij yo', nj gahui' si'. 37 Nj gahuin ún' yun'unj mmij gan'anj xia gan'anj yo'. Nj nitaj si 'yaj ún' gahui ún' chruhua nuhui. Nj ngüi nigan' guiyaj sun ún' rian Yan'anj. Nj guiyaj ún' ayuno. Nj gachinj jni'yaj ún' rian Yan'anj nej. 38 Nj hué gue hora daj guisij ún'. Nj gax'i' ún' naga'ui' ún' si guruhua Yan'anj. Nj ga'mi ún' xi'í lij Jesús rian daran' ni ngüi mán ana'uij sisi nacaj Yan'anj ni ngüi mán xuman' Jerusalén.

El regreso a Nazaret

39 Nj ngaa guisij dagahuin nungüej nica José daran' si ga'nin' si-ley Señor rian ni ngüi israelita, ngaa nj nan' nungüej sij xánj sij xuman' Nazaret, huin xuman' ngaj estado Galilea. 40 Nj gachij lij Jesús. Nj gahuin nucauj sij. Nj gahuin chrun sa' sij si sica' chra' sij. Nj guiyaj Yan'anj sinduj rian sij.

El niño Jesús en el templo

41 Nj daran' yo' huan'anj nungüej nica José guiyaj pascua xuman' Jerusalén.

42 Nj ngaa guisij Jesús xuhuij yo', ngaa nj gan'anj anin' sij guiyaj daj si da'nga' daj hua si-costumbre ni sij. 43 Ngaa guisij gachin guiyaj, nj huaj nan' José nga

María nasij nungüej sij ducua sij. Nij gunáj tsinj Jesús xuman' Jerusalén. Sanj nun xacaj nungüej sij cuenta. ⁴⁴ Nij rian gani ruhua nungüej sij sísij huaj Jesús scanij ni dugüi' sij, ni gachéj nungüej sij nugüi. Hué dan ni nano' nungüej sij scanij ni dugüi'ij. ⁴⁵ Nij ngaa na'ue narí' nungüej sij Jesús, ni nanicaj ruhua' yún sij Jerusalén nano' nungüej sij. ⁴⁶ Nij gachin huaj'nij güi da nari' nungüej sij Jesús chruhua nuhui, nne sí' dani ni tsinj digyán ley unun sí' si a'mi ni sij. ⁴⁷ Nij gahuin yan'anj ruhua daran' ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' sa' ga'mi Jesús. Daj si chrun sa' sí', ruhua ni sij. ⁴⁸ Nij ngaa guini'i chre nga nni, ni gan'anj ruhua nungüej sij. Nij gataj nni Jesús gunun sí':

—Da'ni', ni un sin huin, ni 'yáj sq' nánj únj. Chré sq' nga man'anj nano' únj sq'. Nij huéj ta' ata' niman nungüej únj chré sq' nano' únj sq' aj. —Daj gataj nni Jesús.

⁴⁹ Sanj gataj Jesús:

—Nij un sin huin ni nano' nungüej é re' yúnj únj. Nun ni'i nungüej é re' sísij hua niñan guí'yaj súnj si-sun chré a'. —Daj gataj Jesús.

⁵⁰ Sanj nun gara da'nga' ruhua nungüej nicaj sij si gataj Jesús.

⁵¹ Ngaa ni nanicaj Jesús nan' sí' nga nungüej sij xuman' Nazaret. Nij dagahuin sí' daran' si ataj nungüej sij. Nij ga'nij nni Jesús ni nuguan' sa' daj cúj niman unj. ⁵² Nij gachij Jesús gahuin sij tsinj. Nij gahuin chrun sa' sij. Nij garan' ruhua Yan'anj ni'ya sij. Nij garan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij Jesús nej.

3

Predicación de Juan el Bautista

¹ Nij ngaa guisij xinun' yo' ga'nin' rey gu'naj Tiberio César sun, ni huin tsinj gu'naj Poncio Pilato gobernado estado Judea. Nij tsinj gu'naj Herodes ga'nin' sun estado Galilea. Nij jnánj sij Felipe ga'nin' sun estado Iturea nga Traconite. Nij ga'nin' tsinj gu'naj Lisianas sun estado Abilinia. ² Nij nungüej chrej a'nin' huin Anás nga Caifás. Nij hué ni güi daj, ni riqui Yan'anj si-nuguan'anj rian tsinj gu'naj Juan ngaa gachéj sí' riqui quij qui'yanj naco huin sí' da'nij Zacarías.

³ Nij gachéj Juan daran' yu'uj ngaj njchrun' du'ua xinéj nnee gu'naj Jordán. Nij gataj sij gunun ni ngüi sísij ganani ruhua ni sij xi'i si-gaquin' ni sij. Nij nanico' ni sij Yan'anj. Nij gata' nnee ni sij. Ngaa ni ga'ue gu'nicaj Yan'anj niman nico xi'i si-gaquin' ni sij nej. Daj gataj Juan.

⁴ Nij da'nga' daj gahuin daj rún' ataj nuguan' garun tsinj gu'naj Isaías 'ngo tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xanga' asij ná. Nij hué nan huin si garun sí':

Unun né' si-nane 'ngo tsinj a'mi nucuj 'ngo yu'uj qui'yanj naco aj.

Nij ataj sí' sísij nagui'yaj xugüi né' si-chrej Señor.

Nij nagui'yaj nica né' niman né' xi'i si ga'na' Señor rian né'.

⁵ Nij nagui'yaj nica né' rian atúj ga'man.

Nij ga'ne né' dacan sísij nahuin nica chrej daj.

Nij nagui'yaj nica né' chrej cuyu daj nej.

Nij nagui'yaj ta né' rian chrej quij hua ta nej aj.

⁶ Nij guini'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi daj nacaj Yan'anj né'.

Daj garun Isaías xi'i Juan asij ná.

⁷ Nij guisij nico ni ngüi rian Juan xi'i si huin ruhua ni sij gata' nnee ni sij, guí'yaj Juan. Nij gataj sí' gunun ni sij:

—Da'nij xucuj huin a ni é re' aj. Nij un tsinj gataj chrun rian a ni é re' sísij gunánj a ni é re', ni ganani a ni é re' rian castigo nico, guí'yaj Yan'anj únj. ⁸ Sísij hua yya gahuin sa' niman án re', ngaa ni gan'anj guí'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi gahuin sa' niman anj. Nij si gani ruhua á re' sísij xi'i si da'nij Abraham huin a ni é re', ngaa ni nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. Daj si atá gunun a ni é re' sísij yej ngaj nan, ni ga'ue guí'yaj Yan'anj da'nij Abraham. ⁹ Nij a hua chrun gaga' hacha ga'nij sij ya' a siu ni chrun. Nij daj rún' 'yaj 'ngo tsinj nga gaga' hacha, ni da'nga' daj guí'yaj Yan'anj nga daran' chrun nitaj si ayu chruj sa' chra. Nij ga'nij Yan'anj ni chrun daj gaça-á rian yan'an. —Gataj Juan gunun ni ngüi.

¹⁰ Ngaa ni nachinj snan'anj ni ngüi Juan.

Nij gataj ni sij:

—Daj guí'yaj únj, ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Nij gataj Juan:

—Tsinj nun huíj atsj, ni ga'ui' sij gunun tsinj nitaj si-gan'. Nij tsinj nicaj si xa sij, ni ga'ui' sij xa tsinj nitaj si nicaj xa aj. —Daj gataj Juan.

¹² Nij gahuin njchrun' go'ngo ni tsinj a'nej san'anj pesto si gata' nnee ni sij. Nij nachinj snan'anj ni sij Juan. Nij gataj ni sij:

—Maestro, daj guí'yaj ni únj, ruhua á re' únj. —Gataj ni sij.

¹³ Nij gataj Juan:

—Sij ga'nej xacan ni é re' san'anj mánj. Daj rún' a'nin' ley sun da'nga' daj ga'nej a ni é re' san'anj rian ni ngüi aj. —Gataj Juan gunun ni sij.

¹⁴ Nij hué daj nachinj snan'anj ni snado Juan nej. Nij gataj ni sij:

—Daj guí'yaj ni únj, ruhua re' únj. —Gataj ni sij.

Nij gataj Juan:

—Sij guí'yaj fuerza á re' sísij ga'ui' ni ngüi san'anj rian án re' mánj. Nij si ga'ui' yun ni é re' gaquin' ni ngüi güenda si guiri ni é re'

si'yaj ni sij mánj. Nj gahuin niá' ruhua á re' nga du'ue ni é re' nej. —Daj gataj Juan gunun ni snado.

¹⁵ Nj gani ruhua ni ngüi sisi si ruhua, nj Juan huin Cristo. Xi'í daj nj ana'uij ni sij sisi gataj Juan un tsinj huin man'an sí'. ¹⁶ Xi'í daj, nj gataj Juan gunun daran' ni ngüi daj:

—Hua yya duguata' nnee man'anj nga nnee ni é re'. Sanj ga'na' ango tsinj duguata' nnee Espíritu Santo niman án re', nj nga yan'an nej. Hué tsinj daj nicaj sun nico daj nga si nicaj sun man'anj. Nj na'aj yanj nachij nnij correa 'nij dacánj sij xi'í si huin achij nín' sij. ¹⁷ Nj hua da'a sij pala si ngui'yaj sa' sij riqui strigo. Nj gahui coj riqui-i'. Nj nara sa' sij strigo chruhua gurü. Sanj gari yan'an sij coj gaca-á' niganj nín'. Nj strigo daj huin ni ngüi sa' rian Yan'anj. Nj coj daj huin ni ngüi nun aráj xina sinuguan' Yan'anj nej aj. —Daj gataj Juan gunun ni sij.

¹⁸ Nj hué ducuanj nan huin si ga'mi sa' Juan ango ni nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj gunun ni ngüi.

¹⁹ Nj chran' Juan tsinj gu'naj Herodes huin sí' gobernado xi'í si xacaj sí' nicaj jnánj sí' Felipe huin ún' Herodías. Nj chran' Juan Herodes xi'í ango rasun quij gui'yaj sí' nej. ²⁰ Hué dan nj nata' man'an Herodes ango gaquin' rian ni gaquin' gui'yaj sij daj. Daj si garij sij Juan ducuaga' nej aj.

El bautismo de Jesús

²¹ Nj ngaa achin gari Herodes Juan ducuaga', nj gata' nnee ni ngüi, gui'yaj Juan. Asij nj duguata' nnee Juan man'an Jesús nej. Diaj hua gué achinj jni'yaj Jesús rian Yan'anj, nj naxi'nij xata'. ²² Nj 'na' guinj Espíritu Santo rian Jesús. Nj rún' hua 'ngö xu'man hua Espíritu Santo ga'na' rian sij. Nj gunun ni sij ga'mi Yan'anj xata'. Nj gataj-á':

—Hué re' huin da'ni 'i' ruhua. Nj hua niá' ruhua ni'yá so'. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

Genealogía de Jesús

²³ Nj 'ngö si yo' icö chi' huaj Jesús ngaa gaxi'í sij gui'yaj sun sij si-nuguan' Yan'anj. Nj Jesús huin da'nij José, ruhua ni ngüi. Nj José huin da'nij Elí. ²⁴ Nj Elí huin da'nij Mataj. Nj Mataj huin da'nij Leví. Nj Leví huin da'nij Melqui. Nj Melqui huin da'nij Jona. Nj Jona huin da'nij José. ²⁵ Nj José huin da'nij Matías. Nj Matías huin da'nij Amós. Nj Amós huin da'nij Nahúm. Nj Nahúm huin da'nij Esli. Nj Esli huin da'nij Nagai. ²⁶ Nj Nagai huin da'nij Maat. Nj Maat huin da'nij Matías. Nj Matías huin da'nij Semei. Nj Semei huin da'nij Josec. Nj Josec huin da'nij Judá. ²⁷ Nj Judá huin

da'nij Jonán. Nj Jonán huin da'nij Resa. Nj Resa huin da'nij Zorobabel. Nj Zorobabel huin da'nij Salatiel. Nj Salatiel huin da'nij Neri.

²⁸ Nj Neri huin da'nij Mequi. Nj Mequi huin da'nij Adi. Nj Adi huin da'nij Cosam. Nj Cosam huin da'nij Elmadam. Nj Elmadam huin da'nij Er. ²⁹ Nj Er huin da'nij Jesús. Nj Jesús huin da'nij Eliezer. Nj Eliezer huin da'nij Jorim. Nj Jorim huin da'nij Matat. ³⁰ Nj Matat huin da'nij Leví. Nj Leví huin da'nij Simeón. Nj Simeón huin da'nij Judá. Nj Judá huin da'nij José. Nj José huin da'nij Jonam. Nj Jonam huin da'nij Eliaquim. Nj Eliaquim huin da'nij Melea. ³¹ Nj Melea huin da'nij Mena. Nj Mena huin da'nij Matata. Nj Matata huin da'nij Natán. ³² Nj Natán huin da'nij David. Nj David huin da'nij Isaí. Nj Isaí huin da'nij Obed. Nj Obed huin da'nij Booz. Nj Booz huin da'nij Sala. Nj Sala huin da'nij Naasón.

³³ Nj Naasón huin da'nij Aminadad. Nj Aminadad huin da'nij Amin. Nj Amin huin da'nij Arni. Nj Arni huin da'nij Esrom. Nj Esrom huin da'nij Fares. Nj Fares huin da'nij Judá. ³⁴ Nj Judá huin da'nij Jacob. Nj Jacob huin da'nij Isaac. Nj Isaac huin da'nij Abraham. Nj Abraham huin da'nij Taré. Nj Taré huin da'nij Nacor. ³⁵ Nj Nacor huin da'nij Serug. Nj Serug huin da'nij Ragau. Nj Ragau huin da'nij Peleg. Nj Peleg huin da'nij Heber. Nj Heber huin da'nij Sala. ³⁶ Nj Sala huin da'nij Cainán. Nj Cainán huin da'nij Arfaxad. Nj Arfaxad huin da'nij Sem. Nj Sem huin da'nij Noé. Nj Noé huin da'nij Lamec. ³⁷ Nj Lamec huin da'nij Matasalén. Nj Matasalén huin da'nij Enoc. Nj Enoc huin da'nij Jared. Nj Jared huin da'nij Mahalaleel. Nj Mahalaleel huin da'nij Cainán. Nj Cainán huin da'nij Enós. ³⁸ Nj Enós huin da'nij Set. Nj Set huin da'nij Adán. Nj Adán huin da'nij Yan'anj xanga' aj.

4

Tentación de Jesús

¹ Nj nara sa' Espíritu Santo niman Jesús. Ngaa nj gahui sij du'ua xinéj gu'naj Jordán. Nj gan'anj sij quij qui'yanj naco, gui'yaj Espíritu Santo. ² Nj hujj xia yya gui'gui'yaj fuerza sichre sisi gui'yaj Jesús gaquin'. Nj a 'ngö xico' nun xa sij ni güi daj. Nj ngaa guisij gunucuj sij hujj xia güi daj, nj achin xi'na riqui sij aj. ³ Ngaa nj gataj sichre gunun Jesús:

—Sisj xanga' re' huin re' da'nij Yan'anj, nj ngui'yaj re' si ganahuin yej nan chrachrúnj xa re' stoj. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁴ Sanj gataj Jesús:

—Ataj si-nuguan' Yan'anj sisi sé urin chrachrúnj guí'yaj si ga nì'na' ni ngüi mánj. Sanj ga nì'na' xanga' ni ngüi guí'yaj daran' ni nuguan' na' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁵ Hué dan nì nicaj sichre Jesús gan'anj-án' chra' ngo quij xacan. Nì riqui urin hora digyán sichre daran' xuman' ngaj chruhua xungüi rian Jesús. ⁶ Nì gataj sichre gunun Jesús:

—Riquij daran' ni sun nan guinica' man'án re'. Nì gahuin 'ueé nìn' re', guí'yá xi'í si gahuin achíj re' rian daran' ni xuman' nan. Daj si hua nahuin ra'áj daran' nan, guí'yaj Yan'anj. Nì un tsínj rjan garan' ruhuáj, nì ga'ujj daran' nan anj. ⁷ Ngaa nì sisi guiniquin' ráj dacoj re' riánj, nì guinico' re' yünj, ngaa nì daran' nan gahuin si'yáj re', guí'yá. —Daj gataj sichre gunun Jesús.

⁸ Nì gataj Jesús:

—Guxun man'án re' riánj Satanás. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Ganiquin' ráj dacoj né' rian Señor huin Dan'anj né'.

Nì dagahuin né' rian urin Yan'anj. Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun sichre.

⁹ Hué dan nì nicaj sichre Jesús gan'anj-án' xuman' Jerusalén. Nì gahuin Jesús chra' nuhui nico, guí'yaj sichre. Nì gataj sichre:

—Sisj yya huin re' da'níj Yan'anj, ngaa nì güej re' nica' nánj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'nin' Yan'anj sun rian ni ángel sisi ga'na' dugumi ni si' man'án re'.

¹¹ Ngaa nì guinij re' rian ra'a ni ángel sisi sj garij re' dacoj re', guí'yaj yej.

Da'nga' daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj sichre gunun Jesús.

¹² Ngaa nì gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Sj xacaj so' cuenta sisi xanga' si-nuguan' Señor huin Dan'anj so' mánj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Gataj Jesús gunun sichre.

¹³ Nì ngaa guisíj ganahuj gatsij sichre niman Jesús, nì guxun-ún' man'an-án' rian Jesús 'ngo ni güi.

Jesús principia su ministerio

¹⁴ Hué dan nì nana' Jesús gan'anj sij estado Galilea. Nì gahuin nucua' niman sij xi'í si-sun Yan'anj, guí'yaj Espiritu Santo. Nì guisíj nuguan' xi'í Jesús rian daran' ni xuman' ngaj yu'uj daj. ¹⁵ Nì da' go'ngo yu'uj huaj sij, nì digyán sij rian ni ngüi chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nì ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'í Jesús.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Ngaa nì nan' Jesús xuman' Nazaret rian gachij sij. Ngaa nì güi naránj ruhua ni ngüi, nì gatúj sij chruhua nuhui daj rún'

gu'yun sij guí'yaj sij. Nì ganiquin' sij gaya sij si-nuguan' Yan'anj. ¹⁷ Nì ga'ui' 'ngo tsínj daj yanj garan' tsínj gu'naj Isaías gaya Jesús. Nì Isaías huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nì na'níj sij rian yanj. Nì nari' sij 'ngo yu'uj rian a'mi nica' yya si-nuguan' Yan'anj:

¹⁸ Nne Espiritu Santo ngáj.

Nì xi'í daj ga'nin' Yan'anj sun riánj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi yaco ran'.

Nì ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nga' nì tsínj nani ruhua sisi gahuin nia' ruhua ni sij, guí'yá.

Nì ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nga' nì tsínj nun ducuaga'.

Ngaa nì gahui ni sí'.

Nì gan'anj guí'yá si naxi'ni rian ni ngüi duri.

Nì ga'níj Yan'anj gan'anj guí'yá si ga nì'nij rian ni ngüi ran' sayun 'yaj si quij hua.

¹⁹ Nì ga'níj Yan'anj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi sisi yo' yyaj, nì huin nia' ruhua Yan'anj ga'na' naca'á' ni ngüi man' chruhua xungüi.

Da'nga' daj gataj yanj daj gaya Jesús.

²⁰ Ngaa nì naránj Jesús rian yanj daj. Nì ga'ui' sij rian tsínj dugumi yanj chruhua nuhui. Nì gan'anj gane sij. Nì ni'yaj sa' daran' ni tsínj nne chruhua nuhui rian Jesús. ²¹ Nì gaxi'í sij ga'mi sij. Nì gataj sij:

—Hué güi nan huin si guisíj gahuin yya nuguan' garan' Isaías si gayá rian ni é re' aj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nì ga'mi sa' daran' ni sij xi'í Jesús. Nì gahuin yan'anj ruhua ni sij nga' nuguan' 'ueé ga'mi sí'. Nì nachínj snan'anj ni sij dugüi ni sij. Nì gataj ni sij:

—Sé da'níj José huin sí' a'. —Daj gataj ni sij.

²³ Xi'í daj nì gataj Jesús:

—Xanga' yya gataj ni é re' nuguan' nan gunünj: “Guí'yaj gono'ó re' man'án re' huin re' tsínj 'yaj gono'o.” Nì gataj ni é re' sisi daj rún' guí'yá si sa' nico xuman' Capernaum, nì da'nga' daj guí'yá xánj né' nan nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁴ Ngaa nì gataj ruhua' yún Jesús:

—Ataj yyaj gunun a ni é re' sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xanj.

²⁵ Nì huin yya atá gunun a ni é re' sisi guimán nico ni ngüi mmij rian nne ni tsínj israelita ni yo' gane tsínj gu'haj Elías yu'uj daj asij ná. Nì nun gaman' huá'nij yo' táj nej. Nì ducu ga xi'na nín' gachra' yu'uj daj. ²⁶ Sanj nun ga'níj Yan'anj gan'anj Elías chra'cuij sí' ni ngüi mmij guimán Israel. Sanj gan'anj sí' ne' xe' rian 'ngo ngüi mmij gane xuman' Sarepta rian gu'naj Sidón.

27 'Nj guimán nico ni ngüi ga'n'an' xi'i nnij scanj ni tsínj israelita ngaa gane Eliseo huin sí' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj yu'uj daj asij ná. Sanj nun ganahuin nj a 'ngo ni sij mánj. Sanj ganahuin tsínj gu'naj Naamán huin sij 'ngo tsínj 'na' ango yu'uj gu'naj Siria, gui'yaj Eliseo. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man chruhua nuhui daj.

28 Nj ngaa gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús, nj ducu ga'man ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús. 29 Nj naxuman ni sij guiri ni sij chruhua xuman Jesús. Nj gan'anj ni sij chra' 'ngo quij xacan rian gui'yaj ni sij xánj ni sij. Nj huin ruhua ni sij dugüéj ni sij Jesús ne' nica'. 30 Sanj gachin Jesús dani ni sij gan'anj sí' nánj.

Un hombre que tenía un espíritu in-mundo

31 Hué dan nj gan'anj Jesús xuman' Capernaum huin xuman' ngaj estado Galilea. Nj yu'uj daj gaxi' Jesús digyan sij rian ni ngüi ni güi naránj ruhua ni sí'. 32 Sanj gahuin yan'anj ruhua ni ngüi daj digyan sij rian ni sí'. Daj si si-nuguan' sij nicaj sun.

33 Nj nne 'ngo tsínj nun nane xj'i chruhua niman chruhua nuhui. Nj gaguáj nucuaaj sí'. Nj gataj sí':

34 —Dúnaj re' ni únj. Nj un sin huin nj diguj re' ngá ni únj huin re' Jesús Nazareno únj. Nj 'na' re' duguanj ni'yaj re' ni únj ní'. Nj hua ni'tnj re' si huin re' tsínj sa' nün' chruhua niman 'na' rian Yan'anj xanga' nej aj. —Gataj nane xj'i daj gunun Jesús.

35 Ngaa nj ga'mi huee Jesús rian nane xj'i daj. Nj gataj sij:

—Dínj gane du'ua so'. Nj gahui so' chruhua niman sí'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj naxiru' tsínj daj dani ni ngüi, gui'yaj nane xj'i daj. Nj gahui-i' chruhua niman tsínj daj. Nj nitaj 'ngo si gahuin gui'yaj nane xj'i tsínj daj gá mánj. 36 Nj gan'anj ruhua daran' ni sij. Nj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nj un nuguan' huin nuguan' nan únj. Nicaa nucuaaj tsínj nan sun. Nj a'nin' sí' sun rian ni nane xj'i. Nj ahui-i' chruhua niman ni ngüi, 'yaj sí'. —Daj gataj ni sij nej aj.

37 Nj nuna ni ngüi nün' gachra' rian ni xuman' xi'i Jesús si gui'yaj sa' sí'.

Jesús sana a la suegra de Pedro

38 Ngaa nj gahui Jesús chruhua nuhui daj. Nj gatúj sij chruhua ducuá Simón. Nj a'nan' nni chéj Simón. Nj ducu nun gachi' ún'. Nj ga'mi yaco ni sij xi'i yun'unj a'nan' daj rian Jesús. 39 Ngaa nj ga' nitu Jesús rian yun'unj xana daj. Nj ga'nin' sij sun sisi guxun anéj xi'i daj rian ún'. Nj hué 'ngo hora daj, nj xi'nej gachi' daj nachica

ún'. Nj gaxi' man'an ún' gui'yaj xugüi ún' si xa ni tsínj daj.

Muchos sanados al ponerse el sol

40 Nj ngaa gatúj güi, nj nicaj ni sij daran' ni ngüi a'nan' ga' rian xi'i ga'na' ni sij rian Jesús. Nj guta' sí' ra'a sí' rian daran' ni ngüi daj. Nj nahuin daran' ni sij, gui'yaj sí'. 41 Nj gahui nane xj'i chruhua niman nico ni ngüi a'nan' daj. Nj gaguáj ni nane xj'i gahui daj. Nj gataj ni sij:

—Hué re' huin da'nj Yan'anj xanga'. —Daj gataj ni nane xj'i daj.

Sanj ga'mi huee Jesús rian ni nane xj'i. Nj nun ga'uej ruhua sij ga'mi ni nane xj'i daj. Daj si ni'i-in' si hué Jesús huin Cristo, tsínj 'na' nəcəj ni ngüi.

Jesús recorre Galilea predicando

42 Nj ngaa guixiguin ango güi, nj gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij yu'uj rian nitaj ni ngüi mán. Sanj nano' ni ngüi sij. Nj guisij ni sí' rian nne sij. Nj nun ga'uej ni sí' sisi gan'anj Jesús rian ni sí'.

43 Sanj gataj Jesús gunun ni sí':

—Hua nian gan'an ango ni xuman' ga'mi nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi si da'nga' daj ga'nj Yan'anj yünj ga'naj. —Gataj Jesús gunun ni ngüi.

44 Ngaa nj huaj Jesús ga'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nne estado Galilea.

5

La pesca milagrosa

1 Nj 'ngo güi niquin' Jesús du'ua laguna xachij gu'naj Genesaret. Nj gada'ui ni ngüi rian sij si huin ruhua ni sí' gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. 2 Nj guini'i Jesús niquin' hu'j rio chéj rian nnee du'ua laguna daj. Nj hua gahui ni tsínj da'a xucuaaj ruhua nungüe-e' na'nin' ni sí' nnánj. 3 Ngaa nj gatúj Jesús chruhua 'ngo rio huin si-rio Simón. Nj gachinj sij rian Simón sisi guxun sí' doj rio daj gan'anj-an' doj rian laguna daj. Ngaa nj gan'anj gane Jesús. Nj hué asij yu'uj daj gaxi' sij digyan sij nuguan' sa' rian ni ngüi mán du'ua laguna daj. 4 Nj ngaa guisij ga'mi Jesús rian ni ngüi, nj gataj sij gunun Simón:

—Nıcaj re' rio gan'anj re' rian gunun dani nnee. Nj dınj re' nnánj chruhua nnee guıda'á re' xucuaaj. —Daj gataj Jesús.

5 Sanj gataj Simón:

—Maestro, hua gui'yaj sun ni únj njan'. Sanj nj a 'ngo xucuaaj nun ga'ue guida'a únj mánj. Sanj xi'i si gataj man'an re' sisi dınj ruhua' yún únj nnánj, nj da'nga' daj guı'yaj únj nánj. —Daj gataj Simón.

6 Nj ngaa gui'yaj ni sij daj, nj ducu guida'a ni sij xucuaaj da' xi'nin' nnánj, gui'yaj xucuaaj. 7 Nj gui'yaj ra'a ni sij dugüi' ni sij, nj tsínj man chruhua ango

riq̄ s̄is̄i ḡa'na' ni s̄i' ch̄raçuij ni s̄i' ni sij. N̄i ḡa'na' ni s̄i'. N̄i gara daran' ni sij xucuaq̄ chruhua n̄unḡuej riq̄. San̄i ducu gara chruhua n̄unḡuej-é' d̄a' doj, n̄i naga' n̄unḡuej-é' daqui nnee. ⁸ N̄i ngaa guini'i Simón Pedro si gahuin, n̄i ganiquin' ráj d̄açoj sij ne' rian Jesús. N̄i gataj sij:

—Guxun anéj re' man'án re' riánj si huinj 'nḡo tsínj da'ui gaquin'. —Gataj Pedro gunun Jesús.

⁹ N̄i hué daj guxu'ui' daran' ni dugüi' Simón si hua yya guida'a ni sij nico xucuaq̄. ¹⁰ N̄i gan'anj ruhua n̄unḡuej tsínj gu'naj Jacobo nga Juan huin n̄unḡuej s̄i' da'n̄ij Zebedeo. N̄i huin n̄unḡuej s̄i' tsínj nicaj dugüi' nḡa Simón nej. San̄i gataj Jesús rian Simón:

—Sj guxu'ui' re' mánj. Daj si asj acuan' n̄i daj rún' guiyáj re' guida'á re' xucuaq̄, n̄i da'nga' daj guiyáj re' nḡa ni ngüi s̄is̄i guñico' sa' ni sij man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ N̄i nicaj ni sij n̄unḡuej riq̄ ḡa'na' ni sij rian yo'ój. N̄i 'nḡo dunáj ni sij daran'anj. N̄i gaxi'i ni sij guñico' ni sij Jesús.

Jesús sana a un leproso

¹² N̄i 'nḡo güi nne Jesús 'nḡo xuman'. N̄i guisij 'nḡo tsínj a'nan' xi'i n̄ij rian sij. N̄i ngaa guini'i s̄i' Jesús, n̄i ganiquin' ráj d̄açoj s̄i' rian Jesús. N̄i ga' rian si' da' rian yo'ój. N̄i ga'mi yaco s̄i' rian Jesús. N̄i gataj s̄i':

—Señor, s̄is̄i huin ruhuá re', n̄i ga'ue guiyaj gono'ó re' yünj, n̄i xi'ne xi'i a'nánj. —Gataj tsínj a'nan' daj.

¹³ Ngaa n̄i guta' Jesús ra'a sij ch̄ra tsínj daj. N̄i gataj sij:

—Huin ruhuáj s̄is̄i ḡa sa' nnee c̄uj re' aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄i 'nḡo hora xi'nej xi'i a'nan' tsínj daj.

¹⁴ Ngaa n̄i ga'nin' Jesús sun rian s̄i', n̄i gataj sij:

—Sj ganata' re' rian n̄i a 'nḡo ni ngüi mánj. Maan si gan'anj re' digyán re' man'án re' rian chrej. N̄i n̄icaj re' 'nḡo xucu ga'ui' re' rian Yan'anj daj rún' ga'nin' Moisés sun güenda gahuin-in' 'nḡo da'nga' s̄is̄i hua ganahuin re'. Ngaa n̄i xacaj ni chrej cuenta s̄is̄i hua ganahuin re', guiyaj man'ánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ San̄i guixi'n̄i nuguan' xi'i si sa' guiyaj Jesús. N̄i nahuin yu' nico ni ngüi huin ruhua gunun si-nuguan' sij. N̄i ruhua ni sij si ganahuin xi'i a'nan' ni sij, guiyaj Jesucristo nej. ¹⁶ San̄i guxun anéj Jesús man'an sij rian ni ngüi. N̄i gan'anj sij 'nḡo yu'uj nitaj ni ngüi mán gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ N̄i 'nḡo güi nne Jesús digyán sij rian ni ngüi. N̄i nne ni tsínj fariseo nḡa

ni tsínj digyán ley nḡa sij nej. N̄i 'na' ni s̄i' ni xuman' ngaj estado Galilea nḡa estado Judea nej, xuman' Jerusalén nej. N̄i ganahuin ni ngüi a'nan', guiyaj Jesús nḡa si-fuerza man'an Señor huin Yan'anj. ¹⁸ Hué dan n̄i guisij go'ngo ni tsínj ata ni sij 'nḡo tsínj nare' d̄açoj rian 'nḡo chrun xéj. N̄i nano' ni sij daj gatu ni sij chruhua hue' guruj ni sij tsínj a'nan' daj rian Jesús.

¹⁹ San̄i rjan man n̄in' ruhua ni ngüi, n̄i nun ga'ue guiri' ni sij rian gachin ni sij nḡa tsínj daj. Ngaa n̄i gahui ni sij ch̄ra hue'. N̄i ga'nej ni sij teja. N̄i dunij ni sij nanaj rian chrun xéj tsínj a'nan' daj. N̄i guruj ni sij tsínj daj d̄ani ni ngüi rian Jesús. ²⁰ N̄i ngaa guini'i Jesús s̄is̄i xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij s̄i', n̄i gataj s̄i' gunun tsínj a'nan' daj:

—Jn̄an, nicá 'nḡo niman nico rian si-gaquin' so' nánj. —Gataj Jesús.

²¹ Ngaa n̄i gaxi'i gani ruhua ni tsínj fariseo nḡa ni tsínj digyán ley nuguan' nan nḡa ni dugüi' ni sij:

—N̄i un sin huin tsínj nan, n̄i a'mi quij sij rian Yan'anj únj. Urin Yan'anj ga'ue guñicaj niman nico rian si-gaquin' ni ngüi aj. —Da'nga' daj gani ruhua ni tsínj daj.

²² San̄i xacaj Jesús cuenta daj gani ruhua ni sij. N̄i gataj sij:

—N̄i un sin huin n̄i ani ruhua á re' nuguan' da únj. ²³ Hua huñ nuguan' ga'ue gatá gunun tsínj nan. Asj ga'ue gatá gunun sij: "Nicá 'nḡo niman nico rian xi'i si-gaquin' re'." Asj ga'ue gatá gunun sij: "N̄achica re' gache re'." Nan huin huñ nuguan' ga'ue gatá gunun sij. ²⁴ N̄i huin ruhuáj s̄is̄i xacaj á re' cuenta s̄is̄i nicaj s̄un̄j rian xungüi nan huñj da'n̄ij ni ngüi. N̄i ga'ue guñicá 'nḡo niman nico xi'i si-gaquin' ni ngüi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Ngaa n̄i gataj Jesús gunun tsínj nare' d̄açoj daj:

—Atá gunun man'án re' s̄is̄i n̄achica re', n̄i n̄acaj re' chrun xéj. N̄i güij n̄an' ducuá re' nánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁵ N̄i 'nḡo hora da n̄i nachica tsínj daj rian daran' ni ngüi. N̄i nacaj sij chrun xéj taj sij daj. N̄i n̄an' sij ducuá sij. N̄i ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj.

²⁶ N̄i gan'anj ruhua ni ngüi mán yu'uj daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. N̄i guxu'ui' ni ngüi daj. N̄i gataj ni sij:

—Yyaj n̄i guini'i né' 'nḡo si sa', guiyaj Yan'anj. —Daj gataj ni ngüi daj gunun dugüi' ni sij.

Llamamiento de Leví

²⁷ Hué dan n̄i gahui Jesús ne' chrej xéj. N̄i guini'i sij 'nḡo tsínj a'nej pesto. N̄i gu'naj s̄i' Leví. N̄i nne s̄i' rian mesa a'nej s̄i' pesto. Ngaa n̄i gataj Jesús gunun s̄i':

—Guñico' re' man'anj gan'anj né'. —Daj gataj Jesús.

²⁸ Hué dan n̄ naxuman sí', n̄ dunáj sí' daran' si nicaj sí'. N̄ guñico' sí' Jesús gan'anj sí'.

²⁹ Ngaa n̄ guiyaj Leví guiyanj nico ducua sí' xi'í Jesús. N̄ man nico ango ni tsínj a'nej pesto nga ango ni ngüi nej. N̄ nne daran' ni sij rian mesa xa ni sij nga Jesús. ³⁰ Sanj gaxi'i ga'mi quij ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley. N̄ gataj ni sij rian ni tsínj nico' Jesús:

—N̄ ʔn sin huin n̄ xa ni é re' go'o ni é re' nga ni tsínj 'yaj gaquin' nej ʔnj. —Daj gataj ni sij.

³¹ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj ni ngüi hua sa' 'ngo tsínj 'yaj gono'o mánj. Sanj ni ngüi a'nán' ní'yanj 'ngo tsínj gono'o aj. ³² Sé si 'náj gaquin ni ngüi hua sa' mánj. Sanj ga'náj gaquin ni ngüi 'yaj gaquin' sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

La pregunta sobre el ayuno

³³ Ngaa n̄ gataj ni sij gunun Jesús:

—N̄ ʔn sin huin n̄ nico' huaj 'yaj ni tsínj nico' Juan ayuno ʔnj. N̄ achínj jni'yaj n̄n' ruhua ni sij rian Yan'anj. N̄ hué daj 'yaj ni tsínj fariseo nej. Sanj ni tsínj nico' man'an re', n̄ ya'yoj xa ni sij go'o ni sij aj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Daj rún' 'yaj 'ngo tsínj xacaj yun'unj xana da'nga' daj 'yá. N̄ ngaa gahuin guiyanj xacaj 'ngo tsínj daj yun'unj xana, n̄ si ga'ue guiyaj tsínj gan'anj guiyanj daj ayuno mánj. ³⁵ Sanj hua 'ngo güi ngaa guida'a ni tsínj quij tsínj xacaj yun'unj xana daj. Hué dan n̄ guiyaj ni tsínj nico' man'anj ayuno aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁶ Hué dan n̄ nani Jesús 'ngo nuguan' digyán sij rian ni sij. N̄ gataj sij:

—N̄ a 'ngo né' sj ga'ue ga'nin' né' du'ua atsij naca, n̄ nara né' du'ua atsij re'e mánj. Sisi da'nga' daj guiyaj né', n̄ guere' atsij naca da, guiyaj né' nánj. N̄ da'nga' daj si ga'ue ga'ueé atsij re'e daj, guiyaj né' nga atsij naca da mánj. ³⁷ N̄ si ga'ue ga'nij né' vino naca chruhua nnij re'e. Daj si tsitsi' nnij daj guiyaj vino naca da nej. Hué dan n̄ 'ngo guere' vino nga nnij nej. ³⁸ Hué dan n̄ hua nian ga'nij né' vino naca chruhua nnij naca. Ngaa n̄ 'ngo mán sa' vino nga nnij. N̄ daj rún' huin vino naca daj huin si-nuguan'anj. ³⁹ N̄ ngaa go'o ni sij vino gachij, n̄ nitaj si huin ruhua ni sij go'o ni sij vino naca. Daj si: "Vino gachij huin si sa' go'o ni sij", ataj ni sij nej aj. Xi'í daj

na'uej ruhua ni é re' guñico' ni é re' si-ducuanj huin nuguan' naca. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

6

Los discípulos recogen espigas en el día de reposo

¹ N̄ 'ngo güi naránj ruhua ni ngüi, n̄ achéj Jesús riqui nnaa strigo. Ngaa n̄ rocoj ni tsínj nico' Jesús ca strigo. N̄ dixa ra'a ni sij ca. N̄ gahui strigo, n̄ xa ni sij. ² Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni tsínj fariseo ni sij. N̄ gataj ni sí':

—N̄ ʔn sin huin n̄ 'yaj á re' da ʔnj. N̄ na'uej si-ley Yan'anj sisi guiyaj né' sun daj güi naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Hua gaya á re' si guiyaj xi' David ní'. Daj si 'ngo güi ngaa gachin xi'na riqui ni dugüi' sij, ⁴ n̄ gatúj sij chruhua ducua Yan'anj. N̄ xacaj sij si-chrachrunj Yan'anj. N̄ xa sij. N̄ ga'ui' si xa ni tsínj man nga sij n̄nj si urin chrej ga'ue xa chrachrúnj daj. —Daj gataj Jesús.

⁵ N̄ gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄ nicaj s̄nj rian ni güi naránj ruhua né' huinj da'nij ni ngüi. —Gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El hombre de la mano seca

⁶ Ango güi naránj ruhua ni ngüi, n̄ gatúj Jesús chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. N̄ gaxi'i sij digyán sij rian ni tsínj daj. N̄ yu'uj daj n̄ nne 'ngo tsínj hua naco anéj chrej ra'a sa' sí'. ⁷ N̄ naga'naj ni tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo sisi ganahuin tsínj daj, guiyaj Jesús güi naránj ruhua ni ngüi. Daj si huin ruhua ni sí' ga'mi gaquin' ni sí' xi'í Jesús. ⁸ Sanj guini'i Jesús si ani ruhua ni sí'. Ngaa n̄ gataj Jesús rian tsínj daj:

—Naxuman so', n̄ guñiquin' so' dani ni ʔnj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa n̄ naxuman tsínj daj. N̄ ganiquin' sij.

⁹ N̄ gataj Jesús gunun ni tsínj naga'naj daj:

—Nachínj snan'an 'ngo nuguan' a ni é re'. A'uej si-ley Yan'anj sisi guiyaj sa' né' güi naránj ruhua né' ní'. Asj sa' guiyaj quij né', ruhua á re' ní'. N̄ a'uej si-ley Yan'anj sisi nacaj né' 'ngo tsínj ruhua gahui' ní'. Asj sa' gahui' sij, ruhua á re' sa'. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ N̄ ni'yaj Jesús rian daran' ni tsínj mán ganicaj xi'nij sij. N̄ gataj sij gunun tsínj daj:

—Ducua so' ra'á so'. —Gataj Jesús.

N̄ ducua sí' ra'a sí'. N̄ ganahuin ra'a sí'. ¹¹ Sanj ducu ga'man ruhua ni tsínj

naga'naj daj. Nj gaxi'i ni sij diga'mi dugüi' ni sij sisy daj gu'yaj xi'i ni sij nga Jesús.

Elección de los doce apóstoles

¹² Nj 'ngo ni güi daj gan'anj Jesús riqui 'ngo quij. Nj gachinj jni'yaj sij nigan' njan' rian Yan'anj. ¹³ Nj ngaa guixiguin, nj gaquinj sij ni tsinj nico' sij ga'na'. Nj nacui sij xuhuij ni si'. Nj dugu'naj sij ni tsinj daj apóstol. Nj nuguan' daj huin ruhuaj gata tsinj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ¹⁴ Nj 'ngo ni sij huin Simón. Nj dugu'naj Jesús Pedro si' nej. Nj angó si' huin jnánj Pedro, tsinj gu'naj Andrés. Nj ángo ni si' huin Juan nej, Felipe nej, Bartolomé nej, ¹⁵ Mateo nej, Tomás nej, Jacobo, da'nj Alfeo nej. Nj ángo si' huin Simón huin si' tsinj gu'naj Celote nej. ¹⁶ Nj ángo si' huin Judas, tsinj huin jnánj Jacobo. Nj ángo si' huin Judas, tsinj digyán chrej rian ni tsinj ga'na' guida'a Jesús.

Jesús atiende a una multitud

¹⁷ Nj nanij Jesús riqui quij nga xuhuij ni apóstol. Nj ganiquin' sij rian hua ta. Nj nahuin yu' nico ni tsinj nico' rucu sij nga nico ni ngüi 'na' estado Judea nga xuman' Jerusalén nej, ni ngüi man du'ua nnee yan'anj huin nungüej xuman' gu'naj Tiro nga Sidón nej. Nj guisij ni ngüi daj rian nne Jesús si gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si-nuguan' si'. Nj gahuin ruhua ni sij ganahuin ni sij sisy xi'nej xi'i a'nan' ni sij, gu'yaj Jesús. ¹⁸ Nj ganahuin ni ngüi yaco ran' 'yaj ni nané xi'i, gu'yaj Jesús. ¹⁹ Nj gahuin ruhua ni ngüi ganun ra'a ni sij man'an Jesús xi'i si nicaj fuerza si'. Nj ganahuin daran' ni sij, gu'yaj si'.

Bienaventuranzas y ayes

²⁰ Ngaa nj nachica Jesús rian sij ni'yaj sij ni tsinj nico' sij. Nj gataj sij:

—Hua 'ueé rian án re' si huin ni é re' ni ngüi yaco ran'. Daj si gane niganj ni é re' rian nicaj sun Yan'anj.

²¹ Hua 'ueé rian ni é re' si huin ni é re' ni ngüi achin xi'na riqui yyaj. Daj si guiri' a ni é re' si xa nico ni é re', gu'yaj Yan'anj.

'Ni hua 'ueé gu'yaj Yan'anj rian án re' si huin a ni é re' ni ngüi aco. Daj si ga'nga' ni é re', gu'yaj Yan'anj.

²² 'Ni hua 'ueé rian án re' si nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re', sisy ri nini ni sij ni é re' nej, sisy a'mi quij ni sij rian xi'i ni é re' nej, sisy a'mi quij ni sij xi'i si-xugüi ni é re' xi'i si nico' ni é re' man'anj, huinj da'nj ni ngüi. ²³ Ngaa nj güi guiran' a ni é re' daj, nj ducu gahuin nia' ruhua á re'. Nj güej a ni é re' gahuin nia' ruhua á re' xi'i si gu'yaj sa' 'ueé Yan'anj nga á re' ngaa nan' ni é re' xata'. Nj hué daj gu'yaj quij ni xi ni tsinj 'yaj quij daj nga ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

²⁴ 'Sanj ducu niqui niman ni é re' huin ni é re' ni tsinj xuru'ue. Daj si urin xungüj nan guiri' ni é re' si huin nia' ruhua ni é re'.

²⁵ 'Ni ducu niqui niman ni é re' ni tsinj gara ran riqui yyaj. Sanj ne' rucu nj gachin xi'na riqui ni é re'.

'Nj ducu niqui niman ni é re' ni tsinj a'nga' acuan'. Sanj ne' rucu nj nani ruhua á re'. Nj gaco ni é re' nej.

²⁶ 'Ni ducu niqui niman ni é re' ngaa a'mi sa' ni ngüi xi'i ni é re'. Nj da'nga' daj ga'mi ni xi ni ngüi daj rian ni tsinj gataj sisy a'mi ni si' si-nuguan' Yan'anj xanga'. Sanj tsinj digya' yun'unj huin ni si'. —Daj gataj Jesús.

El amor hacia los enemigos; la regla de oro

²⁷ Nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Sanj atá gunun a ni é re' sisy gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Nj gu'yaj sa' á re' nga ni tsinj nun huin xan' ruhua ni'yaj á re' nej. ²⁸ Nj ga'mi sa' a ni é re' rian ni ngüi a'mi nuguan' quij rian án re'. Nj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisy gu'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi a'mi quij rian án re' nej. ²⁹ Nj sisy hua 'ngo tsinj ga'ui' anéj chrej rian re', nj ga'nin' ruhua re' danicaj re' ga'ui' si' anéj chrej rian re' nej. Sisy ga'nej 'ngo tsinj si-reto re', nj ga'nin' ruhua re' si ga'nej sij si-gató re' nanj. ³⁰ Gara xiná re' ga'ui' re' si achinj ni ngüi rian re'. Nj sisy ga'nej ni ngüi 'ngo si'yaj re', nj si nachinj re' si'yaj re' manj. ³¹ Nj daj rún' huin ruhua ni é re' gu'yaj sa' ni ngüi nga ni é re', nj da'nga' daj gu'yaj sa' man'an ni é re' nga ni sij.

³² 'Nj sisy 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' urin ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an re', ngaa nj si gani ruhua á re' sisy naru'ue Yan'anj rian án re' manj. Daj si da ni tsinj 'yaj gaquin', nj 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni tsinj 'i ruhua ni'ya ni sij. ³³ Nj sisy gu'yaj sa' re' rian urin ni ngüi 'yaj sa' nga man'an re', ngaa nj un sin huin ni naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si 'yaj sa' ni ngüi 'yaj gaquin' rian ni dugüi' ni sij. ³⁴ Nj sisy chracuj re' san'anj rian urin ni ngüi ga'ue naru'ue rian re', ngaa nj sé 'ngo nuguan' huin manj. Nj un sin huin nj naru'ue Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj. Daj si da'nga' daj 'yaj ni tsinj 'yaj gaquin', chracuj ni sij san'anj rian ni dugüi' ni sij. Nj ana'uij ni sij si nahuin ra'a ni sij.

³⁵ 'Hué dan nj gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni ngüi unun' nga á re'. Nj gu'yaj sa' á re' rian ni ngüi nej. Nj chracuj a ni é re' rasun ni ngüi. Nj si gana'uij ni é re' si nariqui ruhua' yún ni sij rian án re' manj. Ngaa nj man'an Yan'anj gu'yaj

'ueé n̄n' ngá á re'. N̄i gahuin a ni é re' da'n̄j Yan'an̄j achij nne xata'. Daj si 'yaj sa' Yan'an̄j ngá ni ngüi nitaj si acáj cuenta si 'yaj sa' Yan'an̄j rian ni sij. N̄i hué daj 'yaj sa' Yan'an̄j ngá ni ngüi xi'i nej. ³⁶ N̄i gahuin 'i ruhua ni é re' n̄i'yaj á re' ni ngüi daj rún' 'i ruhua chrej ni é re' nne xata' ni'ya yun' nej aj.

El juzgar a los demás

³⁷ 'S̄i ga'ui' a ni é re' gaquin' dugüi' a ni é re' mánj. As̄i n̄i s̄i ga'ui' Yan'an̄j gaquin' a ni é re'. N̄i s̄i gataj ni é re' sis̄i da'ui dugüi' ni é re' gaquin' mánj. Ngaa n̄i nitaj si gataj Yan'an̄j si da'ui man'an̄ an̄ re' gaquin' nej. Guñicaj ni é re' 'ngo niman nico rian ni dugüi' ni é re', ngaa n̄i Yan'an̄j guñicaj 'ngo niman nico rian xi'i man'an̄ ni é re' nej. ³⁸ Ga'ui' ni é re' rian ni ngüi, ngaa n̄i Yan'an̄j r̄iqui rian an̄ re' nej. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo tsínj sa' ruhua du'uej 'n̄j, n̄i ara sa' sij r̄io, n̄i da'nga' daj guñriun sa' Yan'an̄j r̄io r̄iqui-i' rian né' ga'n̄j né' chruhua xinánj né'. N̄i gui'yaj ran Yan'an̄j r̄io. N̄i nagunan-an̄ r̄io daj. N̄i gara sa' Yan'an̄j r̄io daj nej. N̄i daj rún' 'yaj ni é re' ngá dugüi' ni é re', n̄i da'nga' daj gui'yaj Yan'an̄j ngá ni é re' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁹ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. N̄i gataj sij:

—N̄i ga'ue digyán tsínj duri daj chrej rian ango tsínj duri gan'an̄j nungüej sij ruhua á re' n̄i'. S̄i ga'ue mánj. Gan'an̄j nungüej sij, san̄i guñij nungüej sij chruhua 'ngo yu'uj nánj. ⁴⁰ Nitaj si huin rian 'ngo tsínj 'na' gahuin chrun daj ngá tsínj digyán rian sij. San̄i sis̄i gahuin chrun sa' sij, ngaa n̄i gahuin sij rún' huin tsínj digyán rian sij. ⁴¹ N̄i un sin huin n̄i ni'yaj re' sis̄i nun daru chrun rundij rian jnánj re' únj. San̄i nitaj si ni'yaj re' si nun 'ngo caj rundij rian man'an̄ re'. ⁴² N̄i sis̄i nitaj si acáj re' cuenta si nun 'ngo caj rian re', n̄i asa' ga'ue gataj re' rian jnánj re': "Guñiquin' acuán' re', n̄i guñij daru chrun rundij rian re' aj." N̄i sis̄i daj ataj re', n̄i tsínj digya' yun'unj huin re'. Guñi sin̄i re' caj nun rian man'an̄ re' aj. Ngaa n̄i ga'ue guñi'yaj sa' re' guñi re' daru chrun rian jnánj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Por sus frutos los conoceréis

⁴³ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i chrun sa', n̄i s̄i ga'ue gayu chruj nitaj si hua sa' mánj. N̄i chrun nitaj si hua sa', n̄i s̄i ga'ue gayu chruj hua sa' chraj mánj. ⁴⁴ Ngaa ni'yaj né' daj hua si ayu chra 'ngo chrun daj, n̄i ni'i né' un chrun huin-in̄. S̄i ga'ue ga'ne né' higo r̄iqui ni coj tanj mánj. N̄i s̄i ga'ue naran' né' uva r̄iqui coj yatan mánj. ⁴⁵ N̄i 'ngo tsínj sa', n̄i a'mi

si' nuguan' sa' xi'i si nara sa' si' nuguan' hua sa' chruhua niman si'. San̄i tsínj quij hua, n̄i a'mi si' nuguan' quij xi'i si nara si' nuguan' quij chruhua niman si'. Daran' ni nuguan' nara né' chruhua nimún', n̄i hué ni nuguan' daj ahui du'ó' a'mi'. —Daj gataj Jesús.

Los dos cimientos

⁴⁶ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄i un sin huin ataj ni é re' sis̄i Señor huñj, san̄i nitaj si dagahuin a ni é re' si atá gunun a ni é re' únj. ⁴⁷ Yyaj n̄i gata gunun a ni é re' daj hua 'ngo tsínj 'na' riánj. N̄i unun si'. N̄i dagahuin si' si atá gunun si' nej. ⁴⁸ Huin si' rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue'. Gánj gunun sin̄i yan si' gunun n̄n' ruhua. N̄i gune' si' daqui hue'-é' rian huej. Hué dan n̄i ducu gahui nan̄. N̄i gara xinéj nnee. Ni ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. San̄i nun guisiqui' hue' daj. Daj si gahuin ran sa' hue'-é' gune' si' rian huej. ⁴⁹ N̄i hua ango tsínj unun si-nuguan'an̄j. San̄i nun digahuin si' si atá gunun si'. N̄i tsínj daj huin rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj hue' rian yo'ój chru. San̄i nun ganj gunun si' rian gune' si' daqui hue'. Ngaa n̄i gara xinéj nnee. N̄i ga'ui' nucuj nnee daj rian hue'. Ngaa n̄i 'ngo ganatúj ó'. N̄i 'ngo guere' hue'-é' da aj. Daj hua tsínj nun unun si-nuguan'an̄j. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

7

Jesús sana al siervo de un centurión

¹ Ngaa guisij ga'mi Jesús rian ni ngüi daj, n̄i gan'an̄j sij xuman' Capernaum. ² N̄i yu'uj daj nne 'ngo snado centurión. N̄i a'nan' 'ngo si-moso capitán daj. N̄i ruhua gahui' si'. N̄i 'i ruhua sij ni'yaj sij si-moso sij. ³ N̄i ngaa gunun centurión daj si a'mi ni ngüi xi'i Jesús, n̄i ga'n̄j sij go'ngo ni tsínj huin achij man scanij ni tsínj israelita, gan'an̄j gachinj jni'yaj ni si' rian Jesús sis̄i ga'na' gui'yaj gono'o Jesús si-moso centurión daj. ⁴ N̄i ngaa guisij ni sij rian Jesús, n̄i ga'mi yaco ni sij. N̄i gataj ni sij:

—Hua n̄an chracuj re' centurión daj. ⁵ Daj si 'i ruhua sij ni'yaj sij né' huin né' ni tsínj israelita. N̄i hué sij gui'yaj si-nuhui né' nej. —Gataj ni sij gunun Jesús.

⁶ Ngaa ni gan'an̄j Jesús ngá ni sij. N̄i ngaa ruhua gahuin nichrun' Jesús guisij sij hue', n̄i ga'n̄j centurión daj gan'an̄j go'ngo ni tsínj nicaj dugüi' nga sij, gataj ni si' gunun Jesús:

—Señor, si gahuin ruhua re' mánj. Daj si sé tsínj sa' huin tsínj daj, ataj sij. Xi'i daj n̄i s̄i gatúj re' chruhua ducua sij, ataj sij mánj. ⁷ N̄i xi'i si sé tsínj sa' huin sij ruhua sij, n̄i nun guisij ruhua sij guchi' sij

rián re', ataj sij. Maan si ga'nin' re' sun, ni ganahuin si-moso sij, gui'yaj re', ataj sij. ⁸ Daj si hua tsínj a'nin' sun rian sij. Nj hué sij a'nin' sun rian ni snado nej. Nj ngaa a'nj sij 'ngo snado gan'anj sí', ni huán'anj sí'. Nj ngaa ataj sij ga'na' 'ngo sí', ni 'na' sí' nej. Nj ngaa a'nj sij si-moso sij gui'yaj sun sí', ni hué daj gui'yaj sun sí' nej. —Daj gataj ni dugüi' centurión daj gunun Jesús.

⁹ Nj ngaa gunun Jesús nuguan' gataj tsínj daj, ni gan'anj ruhua sij. Nj guini'yaj sij rian ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi nun nari'tj 'ngo tsínj israelita xuman ruhua rún' xuman ruhua tsínj centurión nan mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nj ngaa nanicaj ni tsínj nicaj dugüi' nga centurión daj gan'anj ni sij ducua' sí', nj xacaj ni sij cuenta sisi hua ganahuin moso daj.

Jesús resucita al hijo de la viuda de Naín

¹¹ Hué daj sij ni gan'anj Jesús 'ngo xuman' gu'naj Naín. Nj huaj ni tsínj nico' sij nicaj dugüi' ni sí' nga nico ni ngüi huaj ni sí' nej. ¹² Nj ngaa huaj guisij sij du'ua xuman' daj, ni guini'i sij si huaj gachin' ni ngüi xanj daj 'ngo niman. Nj tsínj gahui' daj huin urin da'nj yun'unj mmij. Nj huaj njan' ruhua ni ngüi xanj nga yun'unj mmij da nej. ¹³ Nj gani yaco ruhua Señor ni'i sij yun'unj mmij daj. Nj gataj sij:

—Sj gacó so' mánj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹⁴ Ngaa nj gan'anj nichí Jesús. Nj ganun ra'a sij chrun xéj. Nj guiniquin' ni tsínj ata niman. Nj gataj Jesús gunun tsínj gahui' daj:

—Tsínj sno'o. Náchica re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj nachica tsínj gahui' daj gane sí'. Nj gaxi'i sí' ga'mi sí'. Nj naga'ui' Jesús man'an sí' ra'a nni sí'.

¹⁶ Nj ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Jesús, nj guxu'ui' daran' ni sij. Nj gaxi'i ni sij ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. Nj gataj ni sij:

—Gurugüi' 'ngo tsínj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj scanij né'. —Daj gataj ni sij.

Nj gataj ni sij nej:

—Nj 'na' ni'yaj Yan'anj ni ngüi nico' man'an Yan'anj. —Gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

¹⁷ Nj gaxa'ni nuguan' xi'i si gui'yaj Jesús njan' gachra' estado Judea nga ango ni xuman' ngaj nichrun' nga-á.

Los mensajeros de Juan el Bautista

¹⁸ Nj nata' ni tsínj nico' Juan si gui'yaj Jesús gunun man'an sí'. Ngaa nj gaquínj Juan hujj tsínj nico' sí' ga'na' nungüej sij rian sí'. ¹⁹ Ngaa nj ga'nj Juan gan'anj

nungüej sij náchin' snan'anj nungüej sij Jesús. Nj nan huin nuguan' ga'nj Juan rian Jesús:

—Hué re' huin tsínj nájaj ni ngüi ní'. Asj gána'uij únj si ga'na' ango tsínj sa'. —Da'nga' daj huin nuguan' ga'nj Juan rian Jesús.

²⁰ Hué dan nj guisij nungüej sij rian Jesús. Nj gataj nungüej sij:

—Ga'nj Juan, tsínj duguata' nnee, ga'na' náchin' snan'anj nungüej únj man'an re' sisi so' huin tsínj ga'na' nájaj ni ngüi ní'. Asj gána'uij únj ango tsínj ga'na' sa'. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

²¹ Nj hué gue hora daj, nj ganahuin nico ni ngüi a'nan', gui'yaj Jesús. Nj guiri sij nané xi'i niman ni ngüi nej. Nj naxiguin rian ni ngüi duri, gui'yaj sij nej. ²² Hué xi'i daj nj gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Güj nungüej é re'. Nj naja' nungüej é re' gunun Juan si guini'i nungüej é re' nga si gunun nungüej é re' nej. Daj si xiguin ni'yaj ni ngüi duri. Nj chéj ni tsínj yacuan nej. Nj nahuin sa' ni ngüi a'nan' xi'i nnij nej. Nj naxi'nj chraqui' ni tsínj so'o nej. Nj ganá'nij ni niman gahui' nej. Ni unun ni ngüi yaco ran' nuguan' sa' nej. ²³ Nj hua 'uee rian 'ngo tsínj nitaj si nanicaj ruhua ni'yaj sij xi'tj. Daj gataj nungüej é re' rian Juan. —Daj gataj Jesús rian nungüej tsínj daj.

²⁴ Nj ngaa nanicaj nungüej sí' nan' nungüej sí' rian Juan, ngaa nj gaxi'i ga'mi sa' Jesús rian ni ngüi xi'i Juan. Nj gataj sí':

—Nj ngaa gan'anj ni é re' gunun ni é re' si-nuguan' Juan quij qui'yanj najo, nj daj hua sij guini'i ni é re', ruhua ni é re' únj. Daj rún' 'yaj riá ngaa xinunj 'yaj nane, ni da'nga' daj 'yaj sij, ruhua ni é re' ní'. ²⁵ Nj sisi sé daj 'yaj sij, nj un sin huin nj gan'anj ni'yaj á re' rian huaj sij únj. Gan'anj ni'yaj á re' 'ngo tsínj nun atsj nia' ní'. Sanj sé daj huin sij mánj. Ni'i ni é re' sisi ni tsínj nun atsj nia' nga ni tsínj utin' nico san'anj, nj nne ni sí' ducua' ni rey. ²⁶ Nj un sin huin ni gan'anj ni'yaj á re' rian nne sij únj. Asj 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ní'. Xanga' nj hué daj huin sij aj. Nj hua achij Juan daj nga daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

²⁷ 'Nj asij ná nj garun sa' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'i Juan. Nj gataj Yan'anj:

A'ni 'ngo tsínj guinicaj nuguan' guchi' sij. Nj tsínj daj guítaj dian sini rián re' gan'anj sij.

Nj gui'yaj xugüi sij si-chréj re' aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ 'Nj atá gunun a ni é re' sisi scanij ni tsínj ga'nga, gui'yaj ni yun'unj xana, nj nitaj si rugüi' 'ngo tsínj huin achij daj rún' huin man'an Juan tsínj duguata' nnee.

Sanj tsínj hua lij n̄n', n̄ huin achij sij rian nicaj sun Yan'anj daj nga man'an Juan ga. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

²⁹ Nj ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj a'nej pesto si gataj Jesús, n̄ gataj ni sij sisi dugu'naj huaj gui'yaj Yan'anj. Daj si hua gata' nnee ni sí', gui'yaj Juan. ³⁰ Sanj ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley, n̄ nun ga'uej ruhua ni sij gunun ni sij daj huin ruhua Yan'anj gui'yaj Yan'anj xi'í ni sij mánj. Daj si nun gata' nnee ni sij, gui'yaj Juan.

³¹ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Daj un sin huin gui'yā guiri' digyānj rian án re' daj hua ni ngüi mán acuan' nan únj. ³² Daj rún' 'yaj ni tsin' gan'anj gane rian yu'ue ngaa ducuj, n̄ agua ni dugüi', n̄ hué daj huin ni sij. N̄ ataj anin'inj: "A'yanj únj riá rian án re' saj. Sanj nun guiran'anj a ni é re' mánj. Garáj ni únj chra' snanga. Sanj nun gaco ni é re' mánj." Hué daj ataj ni tsin' rian ni dugüi' ni tsin' anj. ³³ Daj si ga'na' Juan tsínj duguata' nnee, n̄ nun xa sij chrachrúnj, nun go'o sij nnee vino nej. N̄ xi'í daj ataj á re' sisi n̄n nané xi'í niman sij aj. ³⁴ Asij n̄ ga'na' da'n̄j ni ngüi huin man'anj. N̄ xaj, n̄ go'ój aj. N̄ ataj ni é re' sisi huinj 'ngo tsínj xa nasa', go'o nasa'. N̄ huinj 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni ngüi 'yaj gaquin' nga ni tsínj a'nej pesto nej, ataj á re' xi'í nej. ³⁵ Sanj sisi 'yaj sa' 'ngo tsínj daj, n̄ ga'ue guini' né' sisi tsínj ni'í sa' huin sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús en el hogar de Simón el fariseo

³⁶ Ngaa n̄ gaquin' 'ngo tsínj fariseo xa Jesús nga man'an sí'. Ngaa n̄ gatúj Jesús ducua' sí' gan'anj gane sij rian mesa. ³⁷ Nj nne 'ngo yun'unj xana 'yaj gaquin' xuman' daj. Nj ngaa gunun ún' sisi nne Jesús ducua' fariseo daj xa sij, n̄ nicaj ún' 'ngo gaga' alabastro n̄n gasiti guin' daj. ³⁸ Nj niquin' ún' n̄ xi'í Jesús. Nj aco ún'. Nj ayanj nnee rian ún' aco ún' daj dacój Jesús. Nj ane-é' dacój Jesús, 'yaj ún'. Nj naruhui ún' huee chra' ún' dacój Jesús. Nj jnacó dacój sí', 'yaj ún'. Nj garun du'ua ún' dacój Jesús. Nj garij ún' gasiti guin' daj dacój sí' nej. ³⁹ Nj ngaa guini' tsínj fariseo, tsínj ducua daj si gui'yaj yun'unj xana daj, n̄ gani ruhua man'an sí': "Sisj xanga' yya huin Jesús 'ngo tsínj a'mi sinuguan' Yan'anj, ngaa n̄ xacaj sí' cuenta sisi yun'unj xana 'yaj gaquin' huin ún', n̄ atsi ún' man'an sij." Da'nga' daj gani ruhua tsínj fariseo daj xi'í Jesús. ⁴⁰ Ngaa n̄ gataj Jesús gunun tsínj fariseo daj:

—Simón, nicá 'ngo nuguan' gatá gunun re'. —Gataj Jesús.

—Gataj so', Maestro. —Gataj tsínj ducua daj.

⁴¹ Nj gataj Jesús:

—Huij ran' tsínj daj da'ui san'anj rian 'ngo xuru'ue. Nj 'ngo sij 'yaj xiquínj un'un' ciento san'anj denario. Nj ango sij 'yaj xiquínj huij xia chi' san'anj denario. ⁴² Nj rian nun guiri' n̄ngüej sij naru'ue sij rian xuru'ue daj, n̄ ga'nin' ruhua sí' si da'ui n̄ngüej sij. Ngaa n̄, daj hua go'ngo n̄ngüej sij garan' doj ruhua ni'yaj xuru'ue daj, ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁴³ —Ani ruhua'j sisi tsínj da'ui nico daj, n̄ garan' doj ruhua sij ni'yaj sij xuru'ue. —Daj gataj Simón.

—Hué dan huin xanga' yya. —Daj gataj Jesús gunun Simón huin tsínj fariseo daj.

⁴⁴ Ngaa n̄ nanicaj Jesús ni'yaj sij yun'unj xana daj. Nj gataj sij gunun Simón:

—Xacaj re' cuenta si gui'yaj yun'unj xana nan ní'. Ngaa gatú chruhua ducua re', sanj nun riquí re' nnee na'n̄j dacó mánj. Nj yun'unj xana nan, n̄ nnee gaco ún' daj na'ni ún' dacó. Nj huee chra' ún' jnacó ún' dacó nej. ⁴⁵ Nun garun du'ua re' man'anj mánj. Sanj asij gatú ducua re', n̄ nun duna ún' si garun du'ua ún' dacó. ⁴⁶ Nj nun garij re' gasiti chra'. Sanj yun'unj daj garij ún' gasiti guin' daj dacó. ⁴⁷ Xi'í daj n̄ atá gunun re' sisi da'ui ún' nico gaquin'. Sanj nicá 'ngo niman nico xi'í ni gaquin' da'ui ún'. Daj si 'i n̄n' ruhua ún' ni'yaj ún' yünj. Sanj ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi doj huin gaquin' da'ui sij, n̄ doj 'i ruhua sij ni'yaj sij yünj. —Daj gataj Jesús gunun Simón.

⁴⁸ Ngaa n̄ gataj Jesús gunun yun'unj xana daj:

—Nicá 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' re'. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Nj nne ango ni tsínj rian mesa daj. Nj gaxi'í ni man'an ni sij nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. Nj gataj ni sij:

—Nj un tsínj huin tsínj nan, n̄ ga'ue guinicaj sij niman nico rian ni gaquin', ruhua á re' únj. —Daj gataj ni tsínj daj.

⁵⁰ Sanj gataj Jesús rian yun'unj xana daj:

—Hua nacaj Yan'anj man'an re' xi'í si guxuman ruhua re' ni'yaj re' yünj. Gahuin din'inj ruhua re' nan' re' ducua re'. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

8

Mujeres que sirven a Jesús

¹ Nj ngaa gachin doj n̄ gachéj Jesús daran' rian ni xuman' nga ni rancho nej ga'mi sa' sij xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nj nicaj dugüi' ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej. ² Nj huaj go'ngo yun'unj xana nga sij nej. Nj hua guiri Jesús nane xi'í chruhua niman da'aj ni ngüi daj. Nj nahuin ango da'aj ni ún', gui'yaj sij nej. Nj scanij ni ún', n̄ huaj María gu'naj ún'

Magdalena. Nî hua guiri Jesús ichij nane xî'i chruhua niman ún'. ³ Nî huaj yun'unj gu'naj Juana huin ún' nica tsínj gu'naj Chuza huin sí' tsínj nicaj yun'unj ni moso 'yaj rey Herodes. Nî huaj yun'unj gu'naj Susana nga nico ango ni ngüi xana nej. Nî chracuiz ni ún' si'yaj ni ún' rasun gachin rian Jesús.

Parábola del sembrador

⁴ Nî gahui nico ni ngüi man rian ni xuman' gan'anij nî'yaj ni sij Jesús. Nî nahuin yu' nico ni ngüi rian Jesús. Hué dan nî nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. ⁵ Nî gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj dagaman' çan. Nî ngaa dagaman' sij, nî guinij doj çan chruhua chrej. Nî gachin ni ngüi gurun ni sij. Nî naran' ni xataj xa xuj. ⁶ Nî guinij doj çan daj rian yo'ój yej rian nitaj nico yo'ój. Nî ngaa xira' çan daj, nî ganacoj. Daj si nitaj si hua 'yo yo'ój daj. ⁷ Nî gayu doj çan scanij tanj. Nî xira' nuguan'an çan daj nga tanj. Hué dan nî ganê coj daj, gui'yaj tanj. ⁸ Nî gayu doj çan ango yo'ój sa'. Nî guixira' çan daj. Nî gachij man'an çan. Nî gayu sa' çan. Nî 'ngo coj daj gahui 'ngo ciento çan. —Daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni ngüi daj.

Nгаа nî ga'mi nucuj Jesús. Nî gataj sij:
—Sisî nun chraquij a ni é re', nî gunun a ni é re' nej aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nî nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús. Nî gataj ni sij gunun sí':

—Nî un sin huin cuento nan ruhuaj gata új. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Ngaa nî gataj Jesús:

—Rian ni é re' riqui Yan'anj sisî gujni'i ni é re' daj hua rian nicaj sun Yan'anj. Sanî rian ni ngüi nitaj si nicaj dugüi' ngâj, nî nanîj cuento hua ránj. Ngaa nî gujni'yaj ni sij. Sanî nun gujni'i ni sij. Nî gunun chraquij ni sij. Sanî na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

¹¹ Hué nan huin si ruhuaj gata cuento digyánj rian án re'. Daj rún' hua çan daj, nî da'nga' daj hua si-nuguan' Yan'anj. ¹² Nî çan guinij du'ua chrej, nî rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Nî ga'na' sichre. Nî ri sichre nuguan' sa' daj niman ni sij sisî nun guxuman ruhua ni sij nî'yaj ni sij Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sichre si načaj Yan'anj ni sij. ¹³ Nî çan guinij rian yo'ój yej, nî rún' hua ni ngüi gunun nuguan' huaj. Daj si ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, nî nahuin ra'a ni sij. Nî gahuin niã' ruhua ni sij. Sanî 'yaj ni sij rún' 'yaj' ngo coj nitaj nico ya'a siü. Doj guê güi xuman ruhua ni sij nî'yaj ni sij Yan'anj. Daj si ngaa gujran' ni sij sayun, nî gahuin nîni ni sij rian Yan'anj anj. ¹⁴ Nî çan guinij scanij tanj rún' hua ango ni ngüi gunun nuguan' huaj.

Nî huin ruhua ni sij guiri' ni sij rasun man chruhua xungüi nan. Nî digya' yun'unj san'anj ni sij si nahuij ruhua ni sij gahuin xuru'ue ni sij. Ngaa nî nitaj si 'yaj sa' ni sij ga mánj. ¹⁵ Nî çan guinij rian yo'ój sa' hué daj hua ango ni ngüi gunun nuguan'. Nî ngaa gunun ni sij nuguan' sa' daj, nî gahuin nîca ruhua ni sij nga nuguan' daj. Daj si hua sa' niman ni sij. Nî hua nîca niman ni sij nej. Nî 'yaj sa' ni sij. Nî nitaj si duna ni sij si-chrej Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Nada oculto que no haya de ser manifestado

¹⁶ Ngaa nî gataj ruhua' yún Jesús:

—Nî ngaa arún' yan'an chra' ngo candil, nî si gune' huî né' riqui chru nga riqui nna ganun yan'an daj. Sanî guto' xata' rian mesa sisî guixiguin yan'an daj rian ni ngüi gatu chruhua hue' gujni' ni sij. ¹⁷ Ngaa nî nî a 'ngo nuguan' naránj ni ngüi acuan', sanî daran'anj narugüi'. Nî nitaj a 'ngo nuguan' guixij huî ni ngüi acuan', sanî gujni' daran' ni ngüi xiguin sa'. ¹⁸ Ngaa nî ga cuidado ni é re' daj unun ni é re' ni nuguan' nan. Daj si ga'ui' Yan'anj rian tsínj unun. Sanî ga'ne Yan'anj da gue nîcaj ni tsínj na'uej ruhua gunun sa'. Daj si ani ruhua ni sij sisî ni' sa' ni sij. Sanî sé daj huin mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Ngaa nî guisîj nni Jesús nga ni jnánj sij rian sij. Sanî nun ga'ue gahuin nîchrun' anin' nni sí' rian man'an sij. Daj si man nîj' ruhua ni ngüi rian Jesús. ²⁰ Ngaa nî nata' ngo tsínj daj rian Jesús:
—Nni re' nga ni jnánj re' ana'uij niqunin' ne' chrej xe' huin ruhua ni sij gujni'i ni sij man'an re'. —Daj gataj tsínj daj.

²¹ Ngaa nî gataj Jesús:

—Nni nga ni jnân huin ni ngüi unun si-nuguan' Yan'anj. Nî 'yaj ni sij si ataj nuguan' daj. —Daj gataj Jesús.

Jesús calma la tempestad

²² Hué dan nî 'ngo güi daj, nî gahui Jesús chruhua 'ngo rio achéj rian nnee. Nî gatúj ni tsínj nico' sij chruhua rio nej. Nî gataj Jesús gunun ni sí':

—Gan'anj né' anéj chrej du'ua laguna xachij nan. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî gan'anj ni sij. ²³ Nî ngaa huaj ni sij, nî gataj Jesús. Nî gahui 'ngo nane nucuj xxi rian laguna daj. Nî gara nnee chruhua rio. Nî ruhua guinij rio daj chruhua nnee. ²⁴ Ngaa nî gan'anj ni sij načica ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Maestro, Maestro, ruhua gahui' né'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

Ngaa nî nachica ni sij Jesús. Nî ga'mi huee sij rian nane nga rian nnee. Ngaa nî

ganiquin' daran'anj. Nj gahuin din'inj rian laguna daj, gui'yaj Jesús. ²⁵ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nj un sin huin nj na'ue guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' man'anj unj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa ni guxu'ui' ni sij. Nj gan'anj ruhua ni sij. Nj gataj ni sij gunun ni dugüü' ni sij:

—Nj un tsinj huin tsinj nan unj. Nj ngaa a'nin' sí' sun, nj da' nanę ngā nnee dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj ni sij.

El endemoniado gadareno

²⁶ Ngaa nj guisij ni sij do'ój ni tsinj gadareno. Nj ngaj yo'ój daj anej chrej du'ua laguna xachij daj rian estado Galilea.

²⁷ Nj nanij Jesús rio daj. Ngaa nj ga'na' 'ngo tsinj 'na' xuman' daj rian Jesús. Nj guisij ga'j yo' nun nanę xi'i niman sij. Nj nitaj si nun sij atsij. Nj nitaj si nne sij hue' mánj. Sanj nne sij chruhua ni yu'uj rian gachin' ni sij niman. ²⁸ Nj ngaa guini'i sij Jesús, nj gaguáj nucuaj sij. Nj ganiquin' ráj dacoj sij rian Jesús. Nj gataj sij gaguáj sij:

—Nitaj si huaj si diguij re' ngáj huin re' Jesús da'nj Yan'anj achij nne xata' mánj. A'mi acój rián re' sisj sj gui'yáj re' castigo man'anj mánj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁹ (Nj da'nga' daj gataj sij daj si hua ga'nin' Jesús sun rian nanę xi'i sisj gahui nanę xi'i daj niman sij. Nj hua guisij ga'j yo' sisj guida'a nanę xi'i tsinj daj. Nj anumi cadena ra'a sij ngā dacoj sij, gui'yaj ni ngüi. Sanj xi'nin' cadena, gui'yaj sij. Nj nicaj nanę xi'i sij gan'anj-án' sij quij qui'yanj naço nej.)

³⁰ Ngaa nj nachinj snan'anj Jesús sí'. Nj gataj sij:

—Daj gu'naj re' unj. —Gataj Jesús.

Nj gataj man'an sí':

—Xi'nin' nico gu'nā aj. —Daj gataj sí' xi'i si ga'j nico nanę xi'i gatúj chruhua niman sí'.

³¹ Nj ga'mi yaco ni nanę xi'i daj rian Jesús sisj sj ga'nij sí' gan'anj ni nanę xi'i daj rian yan'anj.

³² Nj njchrun' xi'í quij mán 'ngo xi'nin' xxi xacáj xa xuj. Nj ga'mi yaco ni nanę xi'i rian Jesús sisj ga'nij sí' gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj daj. Ngaa nj ga'uej ruhua Jesús sisj da'nga' daj gui'yaj ni nanę xi'i daj. ³³ Ngaa nj gahui ni nanę xi'i chruhua niman tsinj daj. Nj gan'anj gatu ni sij chruhua niman ni xacáj da aj. Ngaa nj 'ngo gan'anj guę xi'nin' xacáj daj guinj xú' chra' ngo huej. Nj guinj ni xuj chruhua laguna gahui' ni xú' chruhua nnee aj.

³⁴ Nj ngaa guini'i ni tsinj dugumi ni xacáj si guiran' xú', nj gunánj ni sij nan' ni sij xánj ni sij ngā riqui quij. Nj nata' ni sij daj gahuin guiran' ni sij. ³⁵ Hué dan nj

gahui ni ngüi daj gan'anj guini'yaj ni sij un sin huin guiran' ni tsinj daj. Nj ngaa guisij ni sij rian nne Jesús, nj guini'i ni sij tsinj guinun nanę xi'i niman daj. Nj yyaj nj nne sij xi'i Jesús nun sij si-gan' sij, hua sa' ga'ue nani ruhua sij. Nj guxu'ui' ni ngüi guisij daj. ³⁶ Nj ni tsinj guini'i daj gahuin, nj ganani ni sij daj gahuin ngaa ganahuin sa' tsinj guinun ni nanę xi'i, gui'yaj Jesús.

³⁷ Hué dan nj gachinj jni'yaj daran' ni tsinj gadareno rian Jesús sisj gahui sí' gan'anj sí' xánj ni sij. Daj si guxu'ui' ni sij. Ngaa nj gahui Jesús chruhua rio achéj rian nnee. Nj gan'anj sij anej chrej du'ua laguna daj. ³⁸ Ngaa nj ga'mi yaco tsinj gunun ni nanę xi'i rian Jesús sisj ga'uej sí' guinicaaj dugüü' sí' nga sij gan'anj nungüej sij. Sanj ga'nj Jesús nan' sí' ducua sí'. Nj gataj sij:

³⁹ —Güij nan' ducua re', ngaa nj naťa' re' gunun ni dugüü' re' daran' si sa' gui'yaj Yan'anj xi'i man'an re'. —Daj gataj Jesús gunun sij.

Ngaa nj gan'anj sij. Nj nata' sij rian daran' ni ngüi man xuman' daj xi'i si sa' gui'yaj Jesús rian sij.

La hija de Jairo; la mujer que tocó el manto de Jesús

⁴⁰ Nj ngaa nanaicaj Jesús, nj gahuin niqá' ruhua ni ngüi nahuin ra'a ni sij man'an Jesús. Daj si ana'uij daran' ni sij sí'.

⁴¹ Ngaa nj ga'na' 'ngo tsinj huin achij chruhua nuhui rian nne Jesús, gu'naj sí' Jairo. Nj ganiquin' ráj dacoj sí' xi'i Jesús. Nj ga'mi yaco sí' rian Jesús sisj gan'anj sij ducua sí'. ⁴² Daj si hua urin da'nj xana sí'. Nj sij 'ngo si xuhuij yo' huaj un'. Nj doj nj gahui' un'.

Nj ngaa huaj Jesús, nj ducu guru'man ni ngüi xi'nij sí' ganicaaj ni sij rian huaj sí'.

⁴³ Nj tsinj ni ngüi daj, nj niquin' 'ngo yun'unj xana a'nan' si guisij xuhuij yo' uráj tun un'. Nj gutin' un' daran' si nicaj un' nga ni tsinj gono'o. Sanj nun ga'ue ganahuin un', gui'yaj a 'ngo ni sij. ⁴⁴ Ngaa nj gan'anj njchi un' scanij ni ngüi guisij un' rucú Jesús. Nj ganun un' chra' ra'a un' du'ua si-gan' sí'. Ngaa nj 'ngo hora, nj ganiquin' si uráj tun. ⁴⁵ Ngaa nj gataj Jesús:

—Daj hua á re' ganun ra'a si-gan'anj unj. —Daj gataj Jesús.

Sanj nj a 'ngo ni sij nun ganun si-gan' Jesús, ataj ni sij. Ngaa nj gataj Pedro nga ni tsinj man nga sij:

—Man njn' ruhua ni ngüi rián re'. Nj chraj ra'a daran' ni sij man'an re'. Ngaa nj un sin huin nj nachinj snan'anj re': “Daj hua ngüi ganun ra'a man'an unj.” Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ganun yya 'ngö ngüi man'anj. Daj si ni'inj sisi nahuin ngüi, gui'yä. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Nj ngaa guini'i yun'unj xana daj sisi na'ue guixij hué ún', nj naganánj ún' ga'na' ún' ganiquin' ráj dacoj ún' rian Jesús. Nj nata' yya ún' gunun sij rian daran' ni ngüi un xi'i huin ganun ra'a ún' si-gan' Jesús. Nj nata' ún' sisi 'ngö hora, nj nahuin ún', gui'yaj sij.

⁴⁸ Ngaa nj gataj Jesús gunun ún':

—Xica'uj, ganahuín re', gui'yaj si guxuman ruhuá re' ni'yaj re' man'anj. Nj dínj gahuin niman re' gan'anj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ún'.

⁴⁹ Nj hua gue' a'mi Jesús, nj ga'na' 'ngö tsínj 'yaj sun rian tsínj nicaj sun nuhui daj. Nj gataj si' gunun sij:

—Guisij gahui' da'nj xana re'. Ngaa nj si garasun re' rian Maestro mánj. —Daj gataj si' gunun Jairo.

⁵⁰ Sanj gunun Jesús si gataj sí'. Nj gataj sij:

—Sj guxu'ui' re' mánj. Maan si guxuman yya ruhuá re' ni'yaj re' man'anj. Ngaa nj ganahuin sa' da'nj re'. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Nj ngaa gatúj Jesús chruhua hue', nj nun ga'uej sij sisi gatu ni ngüi nga sij. Nj maan Pedro nga Jacobo nej, Juan nej, nungüej nicaj Jairo nej, ga'uej Jesús gatu chruhua hue' nga sij. ⁵² Nj ducu aco ni ngüi. Nj aguáj ni sij nej. Sanj gataj Jesús:

—Sj gaco ni é re' mánj. Sé si gahui' tsin' xana mánj. Sanj si ato nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵³ Sanj ga'nga' naco ni sij guini'i ni sij man'an Jesús. Daj si guini'i ni sij sisi hua gahui' yya tsin' daj. ⁵⁴ Sanj guida'a Jesús ra'a tsin' daj. Nj ga'mi nucuj sij. Nj gataj sij:

—Tsin' xana, ataj snan'an gunun so' sisi nachica so'. —Daj gataj Jesús gunun tsin' daj.

⁵⁵ Ngaa nj ganá'nij tsin' xana daj. Nj hué hora 'ngö nachica unj. Nj ga'nin' Jesús sun sisi ga'ui' ni ngüi xa tsin' daj.

⁵⁶ Nj ducu gan'anj ruhua nungüej nicaj Jairo. Sanj ga'nin' Jesús sun sisi sj nata' nungüej sij nuguan' daj rian nj a 'ngö ngüi mánj.

9

Misión de los doce discípulos

¹ Hué dan nj gaquínj Jesús sisi nahuin yu' ni xuhuij ni tsínj nico' sij rian sij. Nj ga'ui' sij sun rian ni sí' sisi guinicaj ni sí' sun rian ni nané xi'i. Nj hué daj ga'ui' sij fuerza sisi ganahuin ni ngüi a'nán', gui'yaj ni sí' nej. ² Nj ga'nj Jesús sisi gan'anj ga'mi ni sí' nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anj rian ni ngüi. Nj gataj Jesús sisi ganahuin

ni ngüi a'nán', gui'yaj ni sij nej. ³ Nj gataj Jesús:

—Gayun ni é re' gan'anj ni é re'. Nj sj ga'ue guinicaj ni é re' rutsj nej, xinánj nej, chrachrúnj nej, san'anj nej, gan'anj ni é re' mánj. Nj sj ga'ue guinicaj ni é re' atsj nāduna ni é re' gan'anj ni é re' mánj. ⁴ Nj ngaa gatu ni é re' chruhua 'ngö hue', ngaa nj gunaj ni é re' hue' daj da sj gahui ni é re' gan'anj ni é re' xuman' daj. ⁵ Nj sisi hua 'ngö yu'uj na'ue ni sij nahuin ra'a ni sij a ni é re', ngaa nj naganan' a ni é re' yo'ój chru dacoj ni é re' ngaa gahui ni é re' yu'uj daj. Nj hué-é' huin 'ngö ducuánj dígyán ni é re' rian ni sij sisi nun gui'yaj sa' ni sij. —Daj gataj Jesús.

⁶ Hué dan nj gahui ni tsínj nico' Jesús gan'anj ni sij daran' ni xuman'. Nj nata' ni sij nuguan' sa'. Nj nún' gachra' ganahuin ni ngüi a'nán', gui'yaj ni sij nej.

Muerte de Juan el Bautista

⁷ Nj gunun rey Herodes daran' si gui'yaj Jesús. Nj nun narí' ruhua sij si gui'yaj sij. Daj si gataj go'ngo ni ngüi sisi ganá'nij Juan scanij ni niman. ⁸ Nj gataj ango ni sij sisi hué Jesús huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gu'naj Elías. Nj gataj ango da'aj ni sij sisi ganá'nij 'ngö tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj gane sí' asij ná. ⁹ Nj gataj rey Herodes:

—Ga'nin' ni sij chra Juan, gui'yä. Ngaa nj un tsínj huin tsínj da unj. Daj si unúnj ga'i nuguan' xi'i sij. —Daj gataj Herodes.

Nj huin ruhua Herodes guini'i si' man'an Jesús.

Alimentación de los cinco mil

¹⁰ Nj ngaa nanicaj ni tsínj nico' Jesús, nj gataj ni sij daran' si gui'yaj ni sij rian Jesús. Hué dan nj nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' 'ngö quij qui'yaj naco nichrun' xuman' Betsaida. ¹¹ Nj ngaa guini'i ni ngüi, nj guinico' ni sij man'an sí'. Nj ga'mi sa' sí' nga ni sij. Nj ga'mi sí' rian ni sij sisi daj nicaj sun Yan'anj rian ni sij. Nj ganahuin ni ngüi a'nán', gui'yaj sí' nej. ¹² Nj ngaa ruhua guinj, nj ga'na' ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús. Nj gataj ni sij:

—Gana'nij re' ni ngüi gan'anj ni sij ni xuman' nga ni rancho ngaj nichrun' sisi narí' ni sij rian gane ni sij nga si xa ni sij. Daj si rian mán né' nitaj ni ngüi mán mánj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

¹³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ga'ui' man'an án re' si xa ni sij nánj. —Daj gataj Jesús.

Sanj gataj ni sij:

—Urin si nicaj únj huin un'un' chrachrúnj nga huíj gue' xucuj. Sanj nun ni'i únj sisi huin ruhuá re' gan'anj guíran únj si xa daran' ni ngüi nan. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Nj sji 'ngo si un'un' mil tsínj mán yu'uj daj. Ngaa nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gui'yaj á re' si gane ni ngüi rian yo'ój. Nj nahuin chre' da hujj xia chi' da hujj xia chi' ngüi gane go'ngo yu'uj, gui'yaj á re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Nj da'nga' daj gui'yaj ni sij. Nj gan'anj gane daran' ni ngüi, gui'yaj ni sij. ¹⁶ Ngaa nj guida'a Jesús un'un' chrachrúnj nga hujj xucua'j daj. Nj ni'yaj sij xata'. Nj naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa nj gura' da'aj sij ni chrachrúnj ga'ui' sij ra'a ni tsínj nico' sij siji naga'ui' ni sí' ra'a ni ngüi' aj. ¹⁷ Nj xa daran' ni ngüi. Nj gara ran riqui ni sij. Ngaa nj ganacaj ni sij daso gunaj. Nj nara ni sij xuhuij xugutí nga ni daso daj.

La confesión de Pedro

¹⁸ Nj 'ngo güi ngaa achínj jni'yaj nini urin Jesús rian Yan'anj, nj man ni tsínj nico' sij nga man'an sij. Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sí'. Nj gataj sij:

—Nj un tsínj huínj ataj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nj gataj ni sí':

—Ataj da'aj ni ngüi siji hué re' huin Juan, tsínj duguata' nnee. Nj ataj ango ni sij siji hué re' huin tsínj gu'naj Elías. Nj ataj ángo ni sij siji hué re' huin 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj ganá'nij tsínj daj nahuin sí' man'an re' aj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²⁰ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un tsínj huínj, ruhua man'an án re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj gataj Pedro:

—Hué re' huin Cristo, tsínj 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Sanj ga'nin' Jesús nico sun rian ni sij siji sí' nata' ni sij nuguan' nan rian nj a 'ngo ni ngüi' mánj.

²² Nj gataj sí':

—Hua nian siji guiran'anj nico sayun, huínj da'nij ni ngüi. Nj dancicaj ni tsínj huin achij nej, ni chrej huin rian nej, ni tsínj digyán ley man'anj. Nj dagahui' ni sij man'anj. Sanj xiráj hua'nij güi, nj gana'ní. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nj gataj Jesús gunun daran' ni sij:

—Siji hua 'ngo tsínj huin ruhua nico' yünj, ngaa nj dunaj sij si-chrej man'an sij. Ngaa sij ya'yoj gata sij rugutsj guínico' sij yünj anj. ²⁴ Nj tsínj na'uej ruhua gahui' sij ngáj, nj ga ni'ya sij. Sanj tsínj ga'ue gahui' xi'i man'anj, nj gane niganj sij nga Yan'anj anj. ²⁵ Nj siji gui'yaj gana 'ngo tsínj daj daran' si man chruhua xungüi gahuin si'yaj sij, ngaa nj un sin huin si huin-in' siji ga ni'ya man'an sij únj. ²⁶ Nj siji hua 'ngo tsínj na'aj ni'yaj yünj nga si-nuguan'anj,

ngaa nj gahuin na'ā nga sij ngaa ga'na' yünj nga ni ángel sa' chruhua xungüi nan. Nj gahuin 'ueé nungüej chrē. Nj huínj da'nij ni ngüi. ²⁷ Nj xanga' atā gunun a ni é re' siji nitaj si gahui' da'aj ni ngüi' mán yu'uj nan da' guini'i ni sij ga'na' guínicaj sun Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

La transfiguración

²⁸ Nj ngaa guisij 'ngo si tunj güi si ga'mi Jesús ni nuguan' nan, nj nicaj sij Pedro nga Juan nej, Jacobo nej. Nj gahui sij chra 'ngo quij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ²⁹ Nj ngaa achínj jni'yaj sij, nj naduna rian sij. Nj nahuin gatsj nin' si-gan' sij. Nj nahuin açā si-gan' sij nej. Ngaa nj gurugüi' hujj tsínj daj. ³⁰ Nj ga'mi nungüej tsínj daj nga sij huin nungüej sí' Moisés nga Elías. ³¹ Nj 'ueé nin' ruhua gurugüi' nungüej sí'. Nj ga'mi nungüej sí' nga Jesús xi'i si gahui' sij xuman' Jerusalén gahui sij chruhua xungüi nan. ³² Nj 'na' nnej rian ni dugüi' Pedro. Sanj nun gatoy ni sij. Nj guini'i ni sij siji xigujj si-gan' Jesús. Nj hué daj guini'i ni sij nungüej tsínj niquin' nga Jesús nej. ³³ Nj ngaa gaxi'i gahui anéj nungüej tsínj daj rian Jesús, nj gataj Pedro gunun Jesús:

—Sa' mán né' yu'uj nan Maestro. Ngaa nj gui'yaj únj hua'nij hue' recoj le. Nj 'ngo man'an re'. Nj angoj Moisés. Nj ángo Elías. —Daj gataj Pedro.

Sanj nun ni'ij sij si ataj sij mánj.

³⁴ Nj ngaa a'mi Pedro, nj nasij 'ngo nga guiran-án' rian ni sij. Nj guxu'ui' ni sij si 'ngo nasij nga daj rian ni sij. ³⁵ Nj scanij nga daj gunun ni sij 'ngo nane gataj-á':

—Tsínj nan huin da'ní 'i ruhuáj. Gunun a ni é re' si ataj sí'. —Daj gataj Yan'anj gunun ni sij.

³⁶ Nj ngaa ganahuij ga'mi Yan'anj, nj gunáj urin Jesús nga ni tsínj nico' sí'. Nj dínj gane du'ua ni sij ni güi daj nun nata' ni sij si guini'i ni sij gunun nj a 'ngo ni ngüi' mánj.

Jesús sana a un muchacho endemoniado

³⁷ Nj ango güi ngaa nanij ni sij chra quij, nj mán nin' ruhua ni ngüi 'na' nari' dugüi' nga Jesús.

³⁸ Nj niquin' 'ngo tsínj daj scanij ni ngüi. Nj gaguáj sí'. Nj gataj sí':

—Maestro, achínj jni'yā rián re' siji guini'yaj re' da'ní. Daj si urin sij nicā.

³⁹ Nj da'a 'ngo nane xi'i man'an sij. Nj hora aguáj sij. Nj guida'a xi'i yaquij, 'yaj nane xi'i daj da ahui yatan' du'ua sij. Nj na'uej ruhua nane xi'i daj gahuin ane rian da'ní. ⁴⁰ Nj ga'mi yacōj rian ni tsínj nicó' re' siji guiri ni sij nane xi'i niman da'ní. Sanj nun gunucua'j ni sij guiri ni sij mánj. —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

41 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ni ngüi man yyaj, nĭ na'ue guxuman ruhua ni é re' nĭ'yaj ni é re' man'anĭj. Nĭ xi'j niman án re'. Nĭ na'ue gunucuā gane nĭgān nga ni é re' mánj. Nĭ na'ue gunucuā si-chrej ni é re' nĭganj mánj. Nĭcay re' da'nĭj re' gā'na' re' riānj anĭ. —Daj gataj Jesús.

42 Nĭ ngaa gahuin nĭchrun' tsin' daj, nĭ ganatúj sij, gui'yaj nanē xi'i daj. Nĭ guida'a xi'j yaquij, gui'yaj nanē xi'i nej. Sanĭ ga'mi huee Jesús rian nanē xi'i daj. Nĭ ganahuin tsin', gui'yaj Jesús. Nĭ naga'ui' Jesús tsin' daj rian chrej sij. 43 Nĭ gahuin yan'anĭ ruhua daran' ni ngüi xi'i daj hua nucuaĭ Yan'anĭ anĭ.

Jesús anuncia otra vez su muerte

Nĭ ngaa hua guē gahuin yan'anĭ ruhua ni sij, nĭ gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

44 —Gunun sa' á re' ni nuguan' ga'mi nan. Huēj huin da'nĭj ni ngüi. Nĭ naga'ui' ni sij man'anĭj ra'a ni tsínj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

45 Sanĭ na'ue gara da'nga' ruhua ni sij si gataj Jesús. Daj si na'ue gunun sa' ni sij, gui'yaj nuguan' daj. Nĭ xu'ui' ni sij gachinĭ snan'anĭ ni sij Jesús xi'i nuguan' daj.

¿Quién es el mayor?

46 Ngaa nĭ gaxi'i ni tsínj nico' Jesús ga'mi ni sij un tsínj huin achij scanĭj ni sij. 47 Nĭ ni'i Jesús daj ani ruhua niman ni sij. Ngaa nĭ guida'a Jesús ra'a 'ngo tsin'. Nĭ gani sij tsin' daj xi'nĭj sij. 48 Nĭ gataj sij gunun ni sí':

—Nĭ un tsínj ñahuin ra'a tsin' nan xi'i si nicaj dugüi' sij ngāj, nĭ ñahuin ra'a sij man'anĭj nej. Nĭ tsínj ñahuin ra'a man'anĭj, nĭ ñahuin ra'a sij Yan'anĭ. Daj si Yan'anĭ huin si ga'nĭj ga'nāj. Nĭ tsínj nico' da ruču scanĭj ni é re', nĭ hué tsínj daj huin tsínj huin achij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que no es contra nosotros, por nosotros es

49 Hué dan nĭ gataj Juan gunun Jesús:

—Maestro, guini'i ni únĭ 'ngo tsínj a'mi si-xugüi' re'. Nĭ hué da guiri sij nanē xi'i chruhua niman ni ngüi. Sanĭ nitaj si chéj sij nga ni únĭ. Ngaa nĭ xi'i daj nun ga'uej únĭ sisĭ gui'yaj sij daj. —Daj gataj Juan.

50 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' sisĭ hué daj gui'yaj tsínj daj. Daj si tsínj nitaj si unun' ngo', nĭ chracuij sij yun' anĭ. —Daj gataj Jesús gunun Juan.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

51 Nĭ ngaa achin doĭ güi guinan' Jesús xata', nĭ 'ngo gani ruhua sij gan'anĭ sij xuman' Jerusalén. 52 Nĭ ga'nĭj sij go'ngo tsínj gan'anĭ sini rian sij. Nĭ gan'anĭ ni sí' xuman' rian man ni tsínj samaritano

sisĭ gui'yaj xugüi ni sí' rian gūna ni dugüi' Jesús. 53 Sanĭ nun nahuin ra'a ni tsínj samaritano Jesús. Daj si hua ni'i ni sí' sisĭ huaj Jesús xuman' Jerusalén. 54 Nĭ guini'i huĭj tsínj nico' Jesús si gui'yaj ni tsínj daj. Nĭ gu'naj nungüej sij Jacobo nga Juan. Nĭ gataj nungüej sij gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuá re' sisĭ ga'nin' nungüej únĭ yan'an gayu xata' gaca ni tsínj man nan daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Elías asĭj ná ní'. —Daj gataj nungüej sij gunun Jesús.

55 Sanĭ nanicaj Jesús chran' sí' nungüej sij. Nĭ gataj sí':

—Nun ni'i nungüej é re' daj hua niman nungüej é re'.

56 Sé si 'nāj sisĭ guere' niman ni ngüi gui'yā huĭj da'nĭj ni ngüi. Sanĭ 'nāj ñacā ni sij. —Daj gataj Jesús. Ngaa nĭ gan'anĭ ni sij ango xuman'.

Los que querían seguir a Jesús

57 Nĭ ngaa huaj ni sij chrej, nĭ gataj 'ngo tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāĭ guinicōĭj man'an re' nĭ á gan'anĭj re' aj. —Daj gataj sij.

58 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua huej nun xune aj. Nĭ hua si-gaca' xataj chéj xata' nun xú'. Sanĭ nitaj rĭjan gūna da'nĭj ni ngüi huinĭj mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

59 Ngaa nĭ gataj Jesús gunun ango tsínj daj:

—Guinicō' re' man'anĭj. —Daj gataj Jesús.

—Señor, ñuná re' sisĭ gan'anĭj sinĭj gachĭnj chrē aj. —Daj gataj sij.

60 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Ga'nin' ruhuá re' si gachin' ango ni sij niman. Daj si rún' huin niman huin ni sij. Sanĭ gan'anĭj man'an re' ga'mi re' nuguan' sa' xi'i si nicaj sun Yan'anĭ rian né'. —Daj gataj Jesús.

61 Ngaa nĭ gataj ango tsínj daj gunun Jesús:

—Señor, huin ruhuāĭ guinicōĭj man'an re', sanĭ ñuna sinĭ re' sisĭ gan'anĭj gata gunun ni dugüi'tĭj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

62 Sanĭ gataj Jesús gunun sij:

—Nitaj si ni'yanĭ tsínj da'a nne ngaa nĭ'yaj sij rucú sij. Nĭ da'nga' daj na'ue gui'yaj sun sa' 'ngo tsínj rian nicaj sun Yan'anĭ ngaa nĭ'yaj sij rucú sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

10

Misión de los setenta

1 Hué daj sij nĭ nacui Señor ya'nĭj xia chi' ran' tsínj nico' sij. Nĭ ga'nĭj sij huĭj huĭj ran' ni sí' guitaj dian sini yan gan'anĭ ni

si' go'ngo ni xuman' daj nej. ² Nj gataj sij gunun ni tsinj daj:

—Rún' huin strigo huin ni ngüi achin gunun si-nuguan' Yan'anj. Nj rún' huin tsinj a'nin' strigo huin ni tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nico nün' ruhua strigo ngaj achin ga'nin' ni sij. Ngaa nj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sisi ga'nij man'an si' ni tsinj gui'yaj sun gan'anj ga'nin' ni sij si-strigo si'. ³ Nj a'ní gan'anj ni é re' rún' gan'anj ni xachij 'nj scanij ni stuj huee. ⁴ Nj si nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj án re' mánj. Nj si guiniquin' a ni é re' ga'mi a ni é re' nga ni tsinj nari' a ni é re' chrej nej mánj.

⁵ 'Nj ngaa gatu a ni é re' 'ngo hue', nj gataj sini yan ni é re' rian ni ngüi nne chruhua hue' daj: "Gahuin din'inj ruhua ni é re'." Daj gataj ni é re'. ⁶ Nj sisi yu'uj daj nne 'ngo tsinj a'mi sa'aj, ngaa nj gahuin din'inj ruhua sij daj huin ruhua ni é re'. Sanj sisi nitaj 'ngo tsinj a'mi sa'aj yu'uj daj, ngaa nj nanicaj nuguan' sa' ga'mi ni é re' rian án re'. ⁷ Gunan án re' hue' nne tsinj sa' daj. Nj xa á re' go'o a ni é re' si riqui ni ngüi daj. Daj si ni tsinj 'yaj sun, nj hua si-chrej ni sij si ga du'ue ni sij. Sij gan'anj án re' go'ngo ni hue' mánj. ⁸ Nj ngaa huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman' rian ráj xina ni ngüi ni'i ni sij a ni é re', nj xa á re' si riqui ni sij aj. ⁹ Njahuin a ni é re' ni ngüi a'nán' si guiman ni sij yu'uj daj. Nj gataj á re' gunun ni sij: "Hua gahuin nichrun' ga'na' nčaj sun Yan'anj rian ni é re'." Daj gataj ni é re'.

¹⁰ 'Sanj sisi huaj guisij a ni é re' 'ngo xuman', nj nun ráj xina ni ngüi ni'yaj ni sij a ni é re', ngaa nj gahui a ni é re' chruhua cayu, nj gataj á re' gunun ni ngüi mán xuman' daj: ¹¹ "Nagunan' ni únj yo'ój yaj man xánj án re' guta dacój ni únj. Nj da'nga' daj 'yaj ni únj xi'i si na'ue gunun a ni é re' si-nuguan' ni únj. Sanj gunun sa' ni é re' sisi hua gahuin nichrun' ga'na' rian nica' sun Yan'anj rian ni é re'." Hué daj gataj á re' gunun ni ngüi man xuman' daj. ¹² Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa nj huaj gahuin ni ngüi xuman' daj castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Sodoma asij ná. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

Ayes sobre las ciudades impenitentes

¹³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ducu niqui niman ni é re' ni ngüi mán xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Nj nun gui'yá si sa' xuman' Tiro nga xuman' Sidón rún' gui'yá xuman' Corazín nga xuman' Betsaida. Sanj sisi hua gui'yá si sa' daj, nj hua nani ruhua ni ngüi man Tiro nga Sidón xi'i si-gaquin' ni sij ná. Nj

hua gunun ni sij atsij naya'. Nj hua gane ni sij rian yaj digyán ni sij sisi hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'i si-gaquin' ni sij. ¹⁴ Hué dan nj güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi, ngaa nj huaj guiran' ni é re' castigo si guiran' ni ngüi xi'i guimán xuman' Tiro nga xuman' Sidón asij ná. ¹⁵ Nj atá gunun a ni é re' huin a ni é re' ni ngüi man xuman' Capernaum sisi nne nün' ruhua ni é re'. Xi'i daj ani ruhua ni é re' sisi hua 'uee nün' ruhua xánj án re' rún' hua xata' hua xánj án re', ruhua á re'. Sanj gan'anj án re' rian man ni ngüi gahui', gui'yá. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij:

—Ni ngüi unun si ataj á re', nj hué daj gunun ni sij si-nuguan'anj nej. Sanj sisi nanicaj ni ngüi ni é re', nj hué daj nanicaj ni sij man'anj nej. Nj ni ngüi nanicaj man'anj, nj hué daj nanicaj ni sij Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús.

Regreso de los terna

¹⁷ Hué dan nj nanicaj huaj'nij xia chi' ni tsinj gan'anj daj. Nj hua niá' ruhua ni sij. Nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Señor, nj da' ni nane xi'i dagahuin rian ni únj ngaa a'mi únj si-xugüi man'an re'. —Daj gataj ni sij.

¹⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Daj rún' yoo ahui du'ui xata', nj da'nga' daj guini'anj 'na' guinij sichre Satanás xata' aj. ¹⁹ Hua riquij si gahuin nucuj á re' si gurun a ni é re' rian xucuj nga xiquin nej. Nj si gui'yaj xi'i xú' rian án re' mánj. Nj ga'ue gui'yaj gana ni é re' rian si-fuerza sichre Satanás. Nj nitaj si guiran' a ni é re', gui'yaj á 'ngo ni nuguan' quij nan mánj. ²⁰ Nj hua yya dagahuin ni nane xi'i si ataj á re'. Sanj sisi gahuin niá' ruhua ni é re' xi'i si unun ni nane xi'i si ataj á re' mánj. Sanj gahuin niá' ruhua á re' si hua nca si-xugüi a ni é re' ta rian yanj xata', 'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús rian huaj'nij xia chi' ni tsinj daj.

Jesús se regocia

²¹ Hué hora daj nj gahuin niá' ruhua Jesús, gui'yaj Espiritu Santo. Nj gataj sij gunun Yan'anj:

—A'mi sa'aj rián re' huín re' chré nne xata'. Nj nicaj re' nün' sun xata' nga rian xungüi nca' nej. Nj a'mi sa'aj rián re' xi'i si digyán re' nuguan' sa' nan rian ni tsinj nitaj si huin achij. Nj garij huí re' nuguan' sa' nan rian ni tsinj ni'i sa' nga ni tsinj chrun ga'i nuguan' nej. Nj da'nga' daj garan' ruhua re' gui'yaj re' huín re' chré nne xata'. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

²² Ngaa nj gataj Jesús gunun ni ngüi:

—Riqui chré daran' ni rasun riánj. Nj a 'ngo ni ngüi nun ni'i daj hua man'anj

huñj da n'ij Yan'anj. Sanj urin chrē ni'i aj. Nj n'ij a 'ngo ni ngūj nun ni'i daj hua chrē. Sanj urñj ni'i daj hua chrē si huñj da n'ij Yan'anj. Nj un ngūj rian garan' ruhuāj digyānj, nj ga'ue digyānj rian ni sij daj hua chrē. —Daj gataj Jesús.

²³ Ngaa nj ni'yaj Jesús rian urin ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij:

—Hua 'uee rian ni tsínj acay cuenta daj hua man'anj daj rún' acay cuenta á re' ni'yaj á re' rian xi'tj. ²⁴ Daj si asij ná, nj gahuin nico ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga nico ni rey gahuin ruhua guñi'i ni si' si ni'i ni é re' acuan'. Sanj nun guñi'i ni sij. Nj gahuin ruhua ni sij gunun ni sij si unun ni é re'. Sanj nun gunun ni sij mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El buen samaritano

²⁵ Ngaa nj naxuman 'ngo tsínj digyán ley ga'mi sij nga Jesús. Nj gahuin ruhua sij xacaj sij cuenta xi'i si-nuguan' Jesús. Nj nachínj snan'anj sij Jesús. Nj gataj sij:

—Maestro, daj guj'yā, nj gane nūgān nga Yan'anj únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

²⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Daj ataj si-ley Yan'anj ayá re' únj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Nj gataj tsínj daj:

—“Gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' Señor huin Dan'anj né' nga nūn' niman né'. Nj gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj nga daran' si-fuerza né'. Nj gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj nga nūn' sta'nga' né'. Nj daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né', nj da'nga' daj gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugūi' né' nej.” —Daj gataj tsínj daj gunun Jesús.

²⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Dugu'naj huaj atáj re'. Sisi da'nga' daj guj'yáj re', nj gane nūganj re' nga Yan'anj nánj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Sanj man'an tsínj daj, nj gahuin ruhua sij sisi guñi'i Jesús sisi tsínj sa' huin sij. Xi'i daj nj nachínj snan'anj sij Jesús. Nj gataj sij:

—Nj un tsínj huin dugūi'tj únj. —Daj gataj sij.

³⁰ Ngaa nj nani Jesús 'ngo cuento gunun si'. Nj gataj sij:

—Gahui 'ngo tsínj daj xuman' Jerusalén huaj sij chrej xuman' Jericó. Nj gahui ni tsínj tū. Nj ga'nej ni si' si-gan' tsínj huaj daj. Nj ga'ui' ni si' sij. Nj guiran' xi'i sij, guj'yaj ni si'. Nj doj nj gahui' sij ngaa gan'anj ni si'. ³¹ Ngaa nj huaj 'ngo chrej niquin' rian ni tsínj israelita chrej daj. Sanj ngaa guini'i sij ngaj tsínj guiran' xi'i daj, nj gachin anej sij rian si' gan'anj sij. ³² Nj huaj 'ngo tsínj levita chrej daj nej. Nj ngaa guini'i sij tsínj daj, nj gachin anej sij gan'anj sij nej.

³³ 'Sanj huaj 'ngo tsínj samaritano hué gue chrej daj. Nj tsínj 'na' anej chrej huin si'. Nj ngaa guini'i si' tsínj ngaj daj, nj gahuin 'i ruhua si' ni'yaj si' sij. ³⁴ Nj gahuin njchrun' tsínj samaritano daj. Nj guj'yaj gono'o sij gasiti nga nnee vino tsínj guiran' xi'i daj. Nj gumi sij atsij rian guiran' xi'i si'. Nj dagahui sij si' xiráj dánj sij xucu. Nj nicaj sij gan'anj sij mesón. Nj dugumi sij man'an si'. ³⁵ Ngaa nj ango gui ngaa huin ruhua sij gan'anj sij, nj guiri sij huñ san'anj huin denario ga'ui' sij ra'a tsínj ducua huin mesón. Nj gataj sij: “Dugumi re' tsínj nan. Nj sisi guñin' re' huaj, nj man'anj naru'ue rian re' ngaa nānicā ruhua' yún ga'nāj.” —Daj nani Jesús cuento rian tsínj digyán ley daj.

³⁶ Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús si'. Nj gataj sij:

—Ngaa nj daj hua yya ni huaj'nij tsínj gachin daj gahuin tsínj nicaj dugūi' rian tsínj guiran' xi'i daj, ruhua man'an re' únj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nj gataj tsínj daj:

—Hué tsínj gahuin 'i ruhua ni'ya tsínj guiran' xi'i, ruhuāj aj. —Daj gataj tsínj digyán ley daj.

Ngaa ni:

—Gūij re' ni da'nga' daj guj'yaj man'an re' nej. —Daj gataj Jesús.

Jesús visita a Marta y María

³⁸ Nj ngaa huaj Jesús chrej, nj guisij si' 'ngo xuman' rian nun 'ngo yun'unj xana gu'naj Marta. Nj gunáj Jesús ducua ún', guj'yaj ún'. ³⁹ Nj hua 'ngo xugūi'ij Marta gu'naj María. Nj gan'anj gane María dacój Jesús unun ún' si ataj Jesús. ⁴⁰ Nj da nahuij ruhua Marta 'yaj sun ún'. Ngaa nj gahuin njchrun' ún' rian Jesús, nj nachínj snan'anj ún':

—Señor, un sin huin nj nitaj si nahuij ruhuá re' sisi urñj duna xugūi'tj rian daran' ni rasun 'yā nan únj. Gataj re' gunun unj si chracuij unj yūnj anj. —Daj gataj Marta gunun Jesús.

⁴¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Marta, Marta, nahuij ruhuá re' nga daran' ni sun 'yáj re'. Nj na'ue gahuin din'inj ruhuá re' mánj. ⁴² Sanj hua urin nuguan' sa' huin si ni'yaj. Nj hua naci María nuguan' sa' daj. Nj nj a 'ngo ni ngūj sj ga'ue gataj sisi sj gunun María si-nuguan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

11

Jesús y la oración

¹ Ngaa nj 'ngo yun nne Jesús 'ngo yu'uj gachin jni'yaj sij rian Yan'anj. Nj ngaa ganahuij gachin jni'yaj sij, nj gataj 'ngo tsínj nico' sij:

—Señor, digyán re' rian únj daj ga'mi únj ngaa gachinj jni'yaj ni únj rian Yan'anj daj rún' digyán Juan rian ni tsínj nico' sí', ruhua únj. —Daj gataj tsínj daj.

² Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, n̄ gataj á re':

Chrej ni únj huín re' nné re' xata'.

N̄ huín ruhua únj si ga'mi 'ueé ni ngüi xi'í si-xugüi man'an re'.

N̄ huín ruhua únj si ga'na' re' guñicaj re' sun rian ni ngüi, ruhua ni únj.

N̄ daj rún' dagahuín sa' ni ángel mán xata' rian man'an re', n̄ da'nga' daj dagahuín ni ngüi mán n̄ca' rian man'an re', ruhua únj nej.

³ N̄ r̄iqui re' si xa ni únj da' gō'ngo güi.

⁴ N̄ guñicaj re' 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' únj si da'nga' daj nicaj únj niman nico xi'í gaquin' 'yaj dugüi' únj rian únj nej.

N̄ si duná re' si gatsij sichre niman ni únj mánj.

Sanj ga'ni re' s̄is̄i s̄i gui'yaj gana si quij rian únj.

Da'nga' daj gataj á re' ngaa gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵ N̄ gataj ruhua' yún Jesús:

—Gui'yó' cuenta s̄is̄i hua 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga 'ngo ni é re'. N̄ huaj sij yan' sa' ducua' sí'. N̄ gataj sij gunun sí': "Jnanj, chraçuij re' huaj'nij chrachrúnj xa 'ngo dugüi'tj 'na' ducua'. ⁶ N̄ huaj sij chrej, sanj nitaj si guiri'tj ga'utj xa sij mánj." Daj gataj sij rian dugüi' sij. ⁷ Sanj gataj tsínj nne chruhua hue' gunun dugüi' sij: "S̄i ga'na' chran' yun'únj re' yúnj mánj. Hua ránj rian hue'. N̄ ngā nga ni da'n̄i rian nna. S̄i ga'ue n̄achicāj r̄iquij rian re' mánj." Daj gataj sij, ruhua á re' únj. Sé daj gataj sij mánj. ⁸ N̄ atā gunun a ni é re' s̄is̄i n̄un̄j si na'uej sij n̄achica sij ga'ui' sij xi'í si nicaj dugüi' tsínj daj nga sij, sanj xi'í si ducu reqe' sí', n̄ n̄achica sij ga'ui' sij daran' si achinj sí'.

⁹ 'Asij n̄ atā gunun a ni é re' s̄is̄i gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. N̄ r̄iqui Yan'anj rian an re'. N̄ano' a ni é re' nuguan' sa', n̄ nar̄i' a ni é re'. N̄ gui'yaj á re' rún' 'yaj 'ngo tsínj ita ra'a rian hue', n̄ na'ni Yan'anj gat̄u a ni é re' aj. ¹⁰ Daj si daran' ni ngüi achinj, n̄i ri' ni sij. N̄ ni ngüi n̄ano', n̄ nar̄i' ni sij nej. N̄ ni ngüi ita ra'a rian hue', n̄ na'ni Yan'anj gat̄u ni sij nej. ¹¹ N̄ s̄is̄i da'n̄ij ni é re' achinj chrachrúnj xaj, n̄ ga'ue ga'ui' a ni é re' yej ra'a ní'. N̄ ngaa achin 'ngo xucua, n̄ ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xucua'j xa sij ní'. Sé daj huín mánj.

¹² N̄ ga'ue ga'ui' a ni é re' 'ngo xiquin ra'a da'n̄ij a ni é re' ngaa achin chruj ní'. Sé daj huín mánj. ¹³ Tsínj xi'í huín a ni é re'.

Sanj ni' a ni é re' si hua sa' ga'ui' ni é re' xa ni da'n̄ij ni é re'. Yu'uj daj n̄ huaj n̄in' ruhua si r̄iqui yya chrej a ni é re' nne xata' Espiritu Santo rian ni ngüi achinj Espiritu Santo rian-an'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Una casa dividida contra sí misma

¹⁴ N̄ 'ngo güi n̄ guiri Jesús 'ngo nane xi'í niman 'ngo tsínj na'ue ga'mi daj. N̄ gax̄i'í si' ga'mi sí'. N̄ gahuín yan'anj ruhua ni ngüi guini'í ni sij si gui'yaj Jesús. ¹⁵ Sanj ga'mi gō'ngo ni sij xi'í Jesús. N̄ gataj ni sij:

—Xi'í si-fuerza man'an sichre gu'naj Beelzebú, n̄i ri Jesús ni nane xi'í niman ni ngüi. —Daj gataj da'aj ni sij.

¹⁶ N̄ gachinj ango da'aj ni sij s̄is̄i gui'yaj Jesús 'ngo si sa' 'na' xata'. Daj si huín ruhua ni sij guta' ni sij gaquin' xiráj Jesús.

¹⁷ Sanj ni' Jesús si ani ruhua ni sij. Ngaa n̄ gataj sij:

—S̄is̄i unun' ni dugüi' 'ngo ducuasun, n̄ guere' xuman' daj, gui'yaj ni man'an ni sij mán sij. N̄ s̄is̄i unun' 'ngo tsínj daj nga ni dugüi' sij mán ducua' sij, n̄ guere' ni sij nej.

¹⁸ Hué daj huín s̄is̄i unun' sichre Satanás nga ni nane xi'í, n̄ daj ga'ue gunucua' rian nicaj sun sichre Satanás, ruhua á re' únj. N̄ da'nga' daj nachínj snan'an a ni é re' xi'í si ataj á re' si rij nane xi'í chruhua niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú. Sanj sé si xanga' huín mánj. ¹⁹ Sanj s̄is̄i rij ni nane xi'í niman ni ngüi nga si-fuerza Beelzebú, ngaa n̄ un' tsínj r̄iqui s̄is̄i guiri ni tsínj nico' ni é re' nane xi'í niman ni ngüi, ruhua á re' únj. A'mi ni sij nga ni nane xi'í, ruhua á re' ní'. Hué dan n̄ digyán ni sí' s̄is̄i nitaj si hua n̄ca ruhua á re' mánj. ²⁰ Sanj s̄is̄i hua yya rij nane xi'í chruhua niman ni ngüi 'yaj ra'a man'an Yan'anj xanga', ngaa n̄ huín ruhua gata s̄is̄i ga'na' guisij si guñicaj sun Yan'anj scanij a ni é re' aj.

²¹ 'Gui'yó' cuenta daj 'yaj 'ngo tsínj hua nucua'j nne ducua'j. Ngaa hua xirúnj si chria' sij dugumi sij ducua' sij, n̄ hua xitínj ruhua sij nne sij nga daran' si nara sa' sij.

²² Sanj ngaa 'na' ango tsínj nucua'j doj daj nga man'an sij, n̄ gui'yaj gana sí' rian sij. N̄ ga'mej sí' xirúnj si chria' sij nga ango ni rasun nara sa' sij. N̄ gura' da'aj sí' nga ni dugüi' sí'.

²³ 'N̄ tsínj nitaj si nicaj dugüi' ngāj, n̄ unun' sij ngāj. N̄ tsínj nitaj si naran' strigo ngāj, n̄ re'ej sij strigo aj. N̄ 'yaj sij s̄is̄i na'ue guñico' ni ngüi man'anj. —Daj gataj Jesús.

El espíritu inmundo que vuelve

²⁴ Ngaa n̄ gataj ruhua' yún Jesús:

—N̄ ngaa gahui nane xi'í niman 'ngo tsínj daj, n̄ chéj nane xi'í 'ngo yu'uj hua n̄aco nano' sij n̄ a naranj ruhua'. Sanj

nun nari' sij rian naranj ruhuaj. Ngaa ni: "Nanicā ruhua' yūnj ducuāj rian gahuī", ataj nane xī'i daj. ²⁵ Nī ngaa nanicaj nane xī'i daj, nī nari' sij 'ngo hue' hua nī'nij. Nī hua naca' ne. Nī nagui'yaj sa' ne hue' daj. Nī da'nga' daj rún' huin hue' daj, hué daj huin niman tsínj daj. ²⁶ Ngaa nī gan'anj nane xī'i daj. Nī nāno'-ó' ango ichij nane xī'i quij hua daj ngā man'an sij. Nī daran' nī nane xī'i daj ganatu nuguan'an niman tsínj daj ruhua' yún gane-é'. Nī guīran' tsínj daj nico sayun daj ngā si guīran' sij asij sini yan. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Los que en verdad son bienaventurados

²⁷ Nī diaj hua a'mi Jesús, nī gaguáj 'ngo yun'unj xāna nne scanij ni ngūi. Nī gataj ún':

—Hua 'ueé rian nní re' xī'i si guchruij ún' man'án re'. Nī dugutsi ún' man'án re' nej. —Daj gaguáj yun'unj xāna daj.

²⁸ Sanj gataj Jesús:

—Hua 'ueé rian ni ngūi unun si-nuguan' Yan'anj. Nī 'yaj ni sij daj rún' ataj Yan'anj gunun ni sij nej. —Daj gataj Jesús.

La generación perversa demanda señal

²⁹ Nī gahuin nico ni ngūi nahuin yu' xī'nij Jesús. Ngaa nī gaxī'i Jesús ga'mi sij. Nī gataj sij:

—Sé ni ngūi sa' huin ni ngūi mán yyaj. Achínj ni sij 'ngo si sa' 'na' xata', guī'yā. Sanj si guī'yā 'ngo si sa' guīni'i ni sij mánj. Urin si guīran' tsínj gu'naj Jonás asij ná huin si guīni'i ni sij aj. ³⁰ Nī daj rún' guī'yaj Yan'anj 'ngo si sa' nico nga Jonás guīni'i ni ngūi guimán xuman' Nínive asij ná, nī da'nga' daj guī'yaj Yan'anj ngā man'ánj guīni'i ni ngūi mán yyaj huīnj da'nij ni ngūi.

³¹ 'Nī ngaa guīsij güi nagui'yaj yya Yan'anj ngā ni ngūi, nī ganiquīn' reina 'na' ne' sur gataj ún' sisj da'ui ni ngūi mán yyaj gaquin'. Daj si ga'na' ún' da' xī'i nīm' xungūi gunun ún' si-nuguan' tsínj gu'naj Salomón. Nī huin chrūn sí' si-nuguan' Yan'anj. Sanj huin achij man'ánj daj nga Salomón rian án re'. ³² Nī güi ganahuij xungūi ngaa nagui'yaj Yan'anj xī'i si-gaquin' ni tsínj, nī naxuman ni tsínj guimán xuman' Nínive asij ná ngā ni tsínj man acuan'. Nī gataj ni tsínj daj sisj da'ui ni tsínj man acuan' gaquin'. Daj si ganani ruhua ni tsínj guimán Nínive daj xī'i si-gaquin' ni sij ngaa gunun ni sij si nata' Jonás si-nuguan' Yan'anj gunun ni sij. Sanj huin achij man'ánj daj ngā Jonás rian án re'.

La lámpara del cuerpo

³³ Nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Nī sé si gari huī' 'ngo candil ngaa arún' yan'an chra-á'. Nī sī gune' riqui chrúnj mánj. Sanj gu'to' xata' sisj guixiguin rian ni ngūi gatu chruhua hue'.

³⁴ 'Rún' huin 'ngo yan'an xiguin, nī da'nga' daj huin rundij rian né'. Nī ngaa xiguin sa' rundij rian né', nī ni'yaj sa' né'. Sanj sisj nitaj si xiguin sa' rundij rian né', nī na'ue nari' né' 'ngo chrej sa' gan'anj né'. Daj si hua rumi' rian né'. ³⁵ Ga cuidado rian án re' sisj xiguin sa' chruhua niman án re'. Ngaa nī sī ga rumi' rian nne ni é re' mánj. ³⁶ Nī sisj xiguin sa' chruhua niman né', nī nitaj si hua rumi' rian nne né' mánj. Daj si xiguin sa' chruhua niman né' ni'yaj né' daj rún' 'yaj 'ngo yan'an xiguin. —Daj gataj Jesús gunun ni ngūi.

Jesús acusa a fariseos y a intérpretes de la ley

³⁷ Nī ngaa ganahuij ga'mi Jesús, nī gaquinj 'ngo tsínj fariseo xā Jesús ducuá sí'. Nī gatúj Jesús gan'anj gane sij rian mesa. ³⁸ Nī gahuin yan'anj ruhua tsínj daj ngaa guīni'i sij sisj nun naniā' nico Jesús asij ngaa achin xā nungüej sij. ³⁹ Sanj gataj Señor gunun sij:

—Ni tsínj fariseo huin ni é re'. Nī na'nin' sa' á re' xiráj tasa ngā xiráj go'o nej. Sanj ne' chruhua niman án re', nī man nīm' ruhua si quij hua. Daj si 'yaj tū a ni é re', nī 'yaj quij a ni é re' nej. ⁴⁰ Tsínj nitaj si unun huin in re'. Nī'i a ni é re' sisj guī'yaj Yan'anj nnee cūj né'. Nī da'nga' daj nun ni'i a ni é re' sisj guī'yaj Yan'anj niman né' ní'. ⁴¹ Sanj ga'ui' a ni é re' da'aj si'yaj á re' rian ni ngūi niqui, ngaa nī xācaj á re' cuenta sisj hua sa' chrej chéj a ni é re' aj.

⁴² 'Sanj ducu niqui niman án re' ni tsínj fariseo. Daj si guīran' ni é re' nico sayun. Aya á re' rumi coj nun stila ngā coj ruda nej, daran' ni cuej nej. Nī ngaa guīsij ichi' rumi, nī a'ui' ni é re' 'ngo rumi rian Yan'anj. Sanj dunáj a ni é re' si guī'yaj nīca á re' rian dugūi' a ni é re'. Nī nitaj si 'j ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Sanj huin ruhua Yan'anj sisj guī'yaj á re' ni nuguan' nico nan. Nī na'uej ruhua Yan'anj sisj dunáj á re' ngā ango nuguan' le mánj.

⁴³ 'Ducu niqui niman ni é re' tsínj fariseo. Guīran' ni é re' nico sayun. Daj si aran' ruhua á re' gane a ni é re' chrūn xila sa' doj niquin' chruhua nuhui. Nī aran' ruhua ni é re' si garun du'ua ni ngūi ra'a ni é re' rian yu'ue.

⁴⁴ 'Nī ducu niqui niman án re' huin in re' ni tsínj fariseo. Tsínj digya' yun'unj huin in re'. Nī rún' hua rian achin' ni ngūi niman daj huin in re'. Nī nun ni'i ni ngūi. Nī rún' huin ngaa xinga ni ngūi a nun ni'i ni sij ngaj niman, nī run ni sij da'nga' da huin in re'. Daj si nun ni'i ni sij sisj quij

nin' ruhua hua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁵ Ngaa nı gataj 'ngo tsinj digyan ley rian Jesús:

—Maestro, ngaa a'mi re' daj, nı a'mi quij re' rian ni unj nej. —Daj gataj sij.

⁴⁶ Sanj gataj Jesús:

—Ducu niqı niman án re' tsinj digyan ley. Daj si guıran' ni é re' nico sayun. Nı rún' 'yaj ni tsinj arun carga ya'ı xiráj ni xucu daj, 'yaj á re' nga ni ngüı. Nı ya'ı nin' ruhua carga daj. Nı na'ue gunucuaı ni sij gache ni sij. Nı a doı na'ue chraıci a ni é re' ni sij nga urin ra'a ni é re' ga mánj.

⁴⁷ Nı ducu niqı niman án re' xi'ı sayun guıran' án re'. Daj si 'yaj á re' ni chran rian ngaj ni niman ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anı asij ná. Nı dagahui' ni xi ni é re' ni sı'. ⁴⁸ Nı xi'ı si 'yaj quij ni é re', nı da'nga daj digyan ni é re' sısj ga nıca ruhua á re' nga si guı'yaj ni xi a ni é re'. Daj si hua yya dagahui' ni sij ni sı'. Sanj 'yaj ni é re' ni chran rian achin' ni sij aj.

⁴⁹ 'Nı rian ni'ı sa' Yan'anı, nı gataj-á': "Ga'ni ni tsinj ga'mi si-nuguan'anj nga ni tsinj guı'yaj sun riánj nej. Nı dagahui' ni sij go'ngo ni sı'. Nı guınico' ni sij ango ni sı'. ⁵⁰ Nı asij guı'yaj Yan'anı xungüı, nı dagahui' ni sij ga'ı nin' ruhua ni tsinj nata' si-nuguan' Yan'anı rian ni ngüı. Sanı da'ui ni ngüı mán yyaj si-tun man'an ni sı'. ⁵¹ Nı da'ui sini ni sij si-tun man'an tsinj gu'naj Abel. Nı ganahui da' si-tun man'an Zacarías huın si da'ui ni sij. Nı dagahui' ni sij sı' da'ni nna yeı nga ducua Yan'anı." Da'nga' daj atá gunun a ni é re' sısj da'ui ni ngüı mán yyaj gaquin', guı'yaj ni tsinj daj.

⁵² 'Nı ducu niqı niman án re' ni tsinj digyan ley. Guıran' ni é re' nico sayun. Daj si aránj ni é re' si-chrej Yan'anı rian ni ngüı. Nı nun ga'ue gatı ni é re' chrej daj nej. Nı ni tsinj huın ruhua gatı, nı na'ueı ruhua á re' gatı ni sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵³ Nı ngaa ga'mi Jesús ni nuguan' daj, nı ga'man nin' ruhua ni tsinj digyan ley nga ni tsinj fariseo. Ngaa nı gaxı'ı ni sij nachınj snan'anı ni sij Jesús xi'ı ga'ı rasun. Nı chran' yun'unı ni sij sı' nej. ⁵⁴ Daj si huın ruhua ni sij sısj gache du'ua Jesús xi'ı si ga'mi sı'. Ngaa nı ga'mi gaquin' ni sij xi'ı sı', ruhua ni sij.

12

La lavadura de los fariseos

¹ Hué dan nı nahuın yu' ga'ı mil ni ngüı rian huaj Jesús. Nı da run 'ngo run ango ni sij.

Nı gaxı'ı Jesús ga'mi sı'. Nı gataj sini sı' rian ni tsinj nico' sı':

—Ga cuidado ni é re' nga si-levadura ni tsinj fariseo. Daj si tsinj digya' yun'unı huın ni sij. Nitaj si 'yaj ni sij daj rún' a'mi ni sij. ² Sı ga'ue gari huı ni ngüı 'ngo ni nuguan' mánj. Nı sı ga'ue gari huı ni ngüı si 'yaj ni sij mánj. Sanı hua 'ngo güı, nı naxıra' daran' ni nuguan' gari huı ni ngüı aj. ³ Hué dan nı daran' si ga'mi a ni é re' rian hua rumi', sanı gunun ni ngüı ni nuguan' daj rian hua xiguın yan'an. Nı daran' ni nuguan' ga'mi huı ni é re' ngaa naránj ni é re' rian ducua re' ngaa ga'mi huı ni é re', nı gaguaı ni sij xe' gunun daran' ni ngüı aj. —Daj gataj Jesús.

A quién se debe temer

⁴ Ngaa nı gataj Jesús gunun ni sij:

—Nı huın ni é re' ni tsinj nıcaı dugüı' ngáj. Nı ataj snan'an gunun ni é re' sısj sı guxu'ui' ni é re' rian ni tsinj ga'ue dagahui' nnee cıj né'. Ngaa sıj nı nitaj ango si guı'yaj ni sij nga né' ga mánj. ⁵ Sanı gatá gunun a ni é re' un sin rian guxu'ui' ni é re': Hué guxu'ui' ni é re' rian Yan'anı xanga'. Daj si ngaa gahui' ni é re', guı'yaj Yan'anı, nı gataj Yan'anı un ngüı gan'anı rian yan'an. Ngaa nı hua si xi'ı xu'ui' ni é re' rian Yan'anı aj.

⁶ 'Xanga' ane' un'un' xataı le huıj san'anı moneda aj. Sanı nitaj si nı'yun ruhua Yan'anı go'ngo ni xuj mánj. ⁷ Hué daj nga ni é re', nı aya Yan'anı da' go'ngo hueé chra ni é re'. Xi'ı daj nı sı guxu'ui' ni é re' mánj. Daj si huaj nı'yanı ni é re' rian ni xataı aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El que me confesare delante de los hombres

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ataj snan'an gunun a ni é re' sısj daran' ni tsinj naıa' sısj nico' ni sij yünı rian ni ngüı, ngaa nı naıaj rian ni ángel nne nga Yan'anı sısj tsinj nico' man'anj huın ni sij. ⁹ Sanı daran' ni tsinj na'ueı ruhua naıa' rian ni ngüı sı nico' ni sij man'anj, nı na'ue naıaj rian ni ángel nne nga Yan'anı sısj tsinj nico' man'anj huın ni sij mánj.

¹⁰ 'Ga'ue guınicaj Yan'anı 'ngo niman nico xi'ı ni ngüı ga'mi quij rian da'nıj ni ngüı huın man'anj. Sanı sı guınicaj Yan'anı niman nico xi'ı ni ngüı ga'mi quij xi'ı Espıritu Santo mánj.

¹¹ 'Nı ngaa nıcaı ni sij ni é re' gan'anı án re' si-nuhui ni tsinj israelita nga rian güesı nga rian ni tsinj nıcaı sun, ngaa nı sı gahuın ruhua á re' si daj gataj á re' ngaa nachınj snan'anı ni sij ni é re' mánj. ¹² Daj si ngaa guısıj hora ga'mi a ni é re', nı digyan man'an Espıritu Santo si ga'mi a ni é re' rian ni sı'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

El rico insensato

¹³ Ngaa n̄i gataj 'ngo tsínj niq̄uin' scanij ni nḡüi gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' gunun jn̄an si gura' da'aj sij si dunáj chrej n̄unḡüej únj. —Daj gataj tsínj daj.

¹⁴ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Jn̄ánj né', ʷn sin huin ani ruhua re' sis̄i gahuin man'an̄j tsínj guí'yaj yya scanij ni é re' únj. N̄i ʷn sin huin n̄i ga'm̄i xi'í rasun hua rian n̄unḡüej jn̄ánj re', ruhua re' únj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni nḡüi:

—Ga cuidado ni é re' sis̄i s̄i gahuin xicoj ruhua ni é re' nga ni rasun mán chruhua xunḡüi nan mánj. Sis̄i gūiri' né' nico ni rasun gahuin si'yaj né', n̄i sé ni rasun daj guí'yaj si xacaj né' 'ngo chrej sa' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa n̄i nani Jesús 'ngo cuento si digyán sij rian ni nḡüi. N̄i gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. N̄i sa' n̄in' ruhua ga'uej xina' sij. ¹⁷ Ngaa n̄i gani ruhua tsínj xuru'ue daj: "Daj guí'yā, n̄i nitaj rian nara sa'āj ni rasun nan mánj." Da'nga' daj gani ruhua sij. ¹⁸ Hué dan n̄i gataj sij gunun man'an̄ sij: "Hua ni'Inj daj guí'yā. Ga'nē ni si-gur̄üj, n̄i nagui'yaj xachij ruhua' yünj angoj. N̄i nara sa'āj daran' ni si gūiri'tj nga daran' ni rasun mán nej. ¹⁹ Hué dan n̄i gatā gunun nimánj sis̄i man nico ni rasun daj riánj. N̄i gūisi ga'j yo'. N̄i ga'ue naranj ruhua'j, n̄i xaj, n̄i go'ōj nej. N̄i ga'ue gahuin niā' ruhua'j nej. Daj gatā gunun nimánj." Daj gani ruhua tsínj xuru'ue daj. ²⁰ Sanj gataj Yan'an̄j gunun sij: "Tsínj n̄i'yun huin re'. Hué guē n̄i nan gahui' re'. N̄i ʷn sin si'yaj gahuin si nara sa' re', ruhua re' únj." Daj gataj Yan'an̄j. ²¹ Da'nga' daj gahuin gujran' tsínj ri' nico ni rasun ngaa huin-in' güenda urin man'an̄ sij. N̄i niq̄ui niman sij rian Yan'an̄j si nitaj ni rasun sa' nicaj sij güenda Yan'an̄j mánj. —Daj gataj Jesús.

El afán y la ansiedad

²² Hué dan n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xi'í daj gatā gunun a ni é re' sis̄i s̄i gahuin ruhua ni é re' nga si xa ni é re' gūiman ni é re' mánj. N̄i s̄i gahuin ruhua á re' nga atsij gunun ni é re' nej. ²³ Ni'í ni é re' sis̄i hua ni'na' né', guí'yaj Yan'an̄j. N̄i sis̄i hué daj huin, n̄i nucua'j Yan'an̄j guí'ya sis̄i hua si xa né' nej. N̄i guí'yaj Yan'an̄j nnee cú'. N̄i sis̄i nucua'j Yan'an̄j guí'ya nnee cú', n̄i ga'ue r̄iqui sis̄i hua si-gan' né' nej.

²⁴ Ni'yaj ni é re' ni xaca. Nitaj si unun xuj nna. N̄i nitaj si ri xuj nna nej. N̄i nitaj si-guru xuj nej. Sanj a'ui' Yan'an̄j si xa xuj. N̄i ni'yanj doj ni é re' daj nga ni xataj

nej aj. ²⁵ N̄i ga'ue gahuin xacan ni é re' doj xi'í si nani ruhua ni é re' ní'. S̄i ga'ue mánj. ²⁶ Hué dan n̄i sis̄i s̄i ga'ue guí'yaj á re' nuguan' le doj, n̄i daj ga'ue guí'yaj á re' nuguan' nico doj, ruhua á re' únj.

²⁷ Ni'yaj á re' daj achij yaj lirio. Nitaj si 'yaj sun yaj. N̄i nitaj si hua'a yaj yu'uej nej. Sanj atā gunun ni é re' sis̄i hua niā' n̄in' ruhua yaj daj, daj nga tsínj gu'naj Salomón ngaa gunun si' atsij sa' n̄in' ruhua. ²⁸ N̄i yyaj n̄i man coj r̄iqui quij. N̄i a'voj gar̄i yan'an̄ ni sij coj daj. N̄i gaca-á'. N̄i sis̄i Yan'an̄j 'yaj sis̄i hua niā' ni coj, n̄i huaj n̄in' ruhua r̄iqui-i' si-gan' ni é re' nej. Sanj huin ni é re' ni tsínj xuman doj ruhua ni'yaj Yan'an̄j.

²⁹ Hué dan n̄i s̄i gahuin ruhua á re' nga si xa á re' nga si go'o ni é re' mánj. N̄i s̄i gūiriun ruhua re' mánj. ³⁰ Daj si hué xi'í ni rasun nan huin si nani ruhua ni nḡüi nitaj si xuman ruhua ni'yaj Yan'an̄j. Sanj ni'í chrej ni é re' ʷn rasun achin rian án re'. ³¹ Sanj n̄ano' sini a ni é re' sis̄i n̄icaj Yan'an̄j sun niman án re'. Hué dan n̄i r̄iqui Yan'an̄j daran' rasun nan rian án re' nej.

³² Rú'n huin 'ngo xi'n̄in' xachij dugum̄j daj huin ni é re'. Yu'uj daj s̄i guxu'ui' ni é re' mánj. Doj ni é re' huin, sanj hua ani ruhua chrej ni é re' r̄iquij rian nicaj sun-ún' gane ni é re' nga-á'.

³³ Gūdu'ue ni é re' si'yaj ni é re'. N̄i ga'ui' ni é re' rian ni nḡüi yaco ran'. Ngaa n̄i ga'ue gūiri' a ni é re' 'ngo nn̄ij sa' rian gara sa' á re' si-san'an̄j ni é re'. N̄i nitaj si xut̄j nn̄ij da mánj. N̄i san'an̄j daj huin san'an̄j nara sa' ni é re' xata' rian nitaj si s̄i tsínj t̄j. N̄i nitaj si n̄ahuij san'an̄j da mánj. ³⁴ Daj si rian nara sa' ni é re' si'yaj ni é re', n̄i hué yu'uj daj n̄ani ruhua niman ni é re' nej.

El siervo vigilante

³⁵ 'Daj rún' nanun chr̄un 'ngo tsínj daj si-gan' sij, n̄i da'nga' daj ga chr̄un ni é re' nej. N̄i daj rún' arun 'ngo tsínj daj yan'an̄ chra candil sis̄i xigün chrej huaj sij, n̄i da'nga' daj guí'yaj á re' nej. ³⁶ Gana'uij a ni é re' daj rún' 'yaj ni si-moso 'ngo tsínj xuru'ue. Ana'uij ni sij si n̄uman si' gan'an̄j si' rian xacaj 'ngo tsínj yun'unj xana. N̄i ana'uij ni moso daj sis̄i n̄a'ni yoq̄ ni sij rian hue' ngaa gūita ra'a si' n̄atu sí' chruhua hue'. ³⁷ N̄i hua 'ueé rian ni moso daj ngaa n̄un ruhua ni sij ana'uij ni sij 'n̄a' niq̄ui tsínj d̄ucua daj. Xanga' ataj snan'an̄ gunun a ni é re' sis̄i gane ni sij rian mesa guí'yaj sí'. N̄i guí'yaj sun si' rian ni sij ga'ui' sí' si xa ni sij. ³⁸ N̄i hua 'ueé rian ni moso daj sis̄i n̄un ruhua ni sij ana'uij sij mán ni sij si yan' sa' si guer̄enga' si 'n̄a' niq̄ui tsínj d̄ucua daj. ³⁹ Gunun sa' á re' nan. Sis̄i gūini'i 'ngo tsínj 'd̄ucua daj ʷn hora ga'na' 'ngo tsínj

tu, nı dugumi sa' sij ducua' sij. Nı sj ga'nij sij na'ni si' gatu si' ducua' sij, guı'yaj tı si' mánj. ⁴⁰ Nı da'nga' daj guı'yaj a ni é re' ga chrun guıman an re'. Daj si ga'na' man'anj hué guę hora nitaj si ani ruhua' re' huınj da'nij ni ngüı. —Daj gataj Jesús gunun ni tsınj nıco' sij.

El siervo infiel

⁴¹ Ngaa nı nachınj snan'anj Pedro Jesús. Nı gataj sij:

—Señor, nanı re' cuento nan urin rian ni únj nı'. Ası rian daran' ni ngüı sa'. —Daj gataj Pedro.

⁴² Ngaa nı gataj Señor:

—Nı hua 'ngo tsınj nicaj yun'unj moso. Nı dugumi sij ni moso daj, guı'yaj xuru'ue. Nı a'ui' sa' sij si xa ni si' ngaa ruhua guısjij hora xa ni si'. Nı sısı dagahuın sa' tsınj daj si-sun sij, nı daj guı'yaj xuru'ue daj nga sj, ruhua á re' únj. ⁴³ Nı ga 'ueé rian tsınj nicaj yun'unj moso daj sısı hua gacıuj sij ngaa 'na' niqıı xuru'ue nari' si' sij. ⁴⁴ Xanga' atá gunun a ni é re' sısı guınicaj tsınj daj sun dugumi sij daran' si'yaj xuru'ue daj, guı'yaj si'. ⁴⁵ Sanı sısı gani ruhua tsınj nicaj yun'unj moso daj sısı gahuın ran 'na' niqıı si-xuru'ue sij, nı gaxı'ı sij ga'ui' sij ni tsınj nga ni yun'unj xana dugumi sij, nı gaxı'ı sij xa nasa' sij, nı go'o nasa' sij da' gaxını sij. ⁴⁶ Nı xi'ı si nun ana'uij sij ga'na' si-xuru'ue sij, nı ga'na' si' hué guę hora nitaj si ani ruhua sij si ga'na' si'. Nı ducu guı'yaj si' castigo sij. Nı guıran' sij sayun daj run' guıran' ni tsınj nitaj si 'yaj gacıuj, guı'yaj si'.

⁴⁷ Nı hua tsınj nicaj yun'unj ni'ı si huın ruhua si-xuru'ue sij guı'yaj sij. Sanı nun guı'yaj sij. Nı nitaj hua xugüı 'yaj sij ga'na' si'. Yu'uj daj nı ducu duguayun si' sij. ⁴⁸ Sanı hua ango tsınj nicaj yun'unj. Nı nun ni'ı sij si huın ruhua si-xuru'ue sij guı'yaj sij. Nı sısı guı'yaj sij rasun nun ga'uej ruhua si-xuru'ue sij guı'yaj sij, sanı doj gayun sij, guı'yaj si' xi'ı si nun ni'ı sij.

'Nı sısı a'ui' nıco Yan'anj rian 'ngo tsınj daj, nı huın ruhua Yan'anj sısı guı'yaj 'ueé sij nga si ga'ui'-ı' rian sij. Tsınj nicaj sun nıco dugumi sij si'yaj Yan'anj, nı nachın' Yan'anj cuenta rian sij sısı dugumi sa' 'ueé sij si'yaj si'.

Jesús, causa de división

⁴⁹ 'Yünj 'na' garün yan'an chruhua xungüı nan. Nı ducu huın ruhuaıj sısı hua aca yan'an daj. ⁵⁰ Hua niın si guıran'anj 'ngo sayun nıco. Nı ducu ani guıtsı ruhua niınánj da guısjij guıran'anj sayun daj. ⁵¹ Gani ruhua á re' sısı ga dın'inj rian ni ngüı ngaa ga'naj chruhua xungüı, ruhua á re' nı'. Sé daj huın mánj. Sanı atá gunun a ni é re' sısı gunun' ni tsınj nga dugüı' ni sij, guı'yaj si-nuguan'anj. ⁵² Nı asıj yyaj

nı gunun' un'un' ran' ni dugüı' 'ngo tsınj daj. Nı gunun' huę'nij ran' tsınj nga yahuij ran' tsınj. Nı gunun' huıj ran' tsınj nga ya'nij ran' tsınj. ⁵³ Nı xi'ı si-nuguan'anj, nı gunun' nungüej chrej tsınj daj. Nı gunun' nungüej da'nij si' nej. Nı gunun' nungüej nni yun'unj xana daj. Nı gunun' nungüej da'nij unj nej. Nı gunun' nungüej nni chrej 'ngo yun'unj xana daj. Nı gunun' nungüej xaco' unj nej. —Daj gataj Jesús.

¿Cómo no reconocéis este tiempo?

⁵⁴ Ngaa nı gataj Jesús gunun ni ngüı:

—Ni'ı sa' á re' daj xacaj ni é re' cuenta. Daj si ngaa guıni'ı a ni é re' sısı nasıj nga rian atuj güı, nı ataj á re' sısı doj, nı gaman'. Nı da'nga' daj aman' yya. ⁵⁵ Nı ngaa ahui nanę ne' sur, nı ataj á re' sısı doj, nı gahuın yan'an. Nı da'nga' daj gahuın yan'an. ⁵⁶ Tsınj digya' yun'unj huın a ni é re'. Sa' á re' ruhua á re', sanı ani quıı ruhua á re'. Ni'ı a ni é re' xacaj á re' cuenta daj hua xata' nga daj hua rian yo'ój. Sanı nun ni'ı a ni é re' daj 'yaj Yan'anj scanıj a ni é re' yyaj mánj. —Daj gataj Jesús.

Arreglate con tu adversario

⁵⁷ Nı gataj Jesús:

—Nı un sin huın nı na'ue xacaj a ni é re' cuenta un nuguan' hua niıca yya únj. ⁵⁸ Nı sısı hua 'ngo tsınj unun' nga so', nı nicaj sij so' gan'anj sij ducuasun, sanı hué guę chruhua chrej ngaa diaj huaj nungüej é re' daj, nı hué yu'uj daj naguı'yaj yya nungüej é re' xi'ı nuguan' unun' nungüej é re'. Nı sısı sj guı'yaj yya nungüej é re', ngaa nı nıcaj si' man'an re' rian güesı. Nı naga'ui' güesı man'an re' rian caide. Nı gari caide man'an re' ducuağa'. ⁵⁹ Nı ataj snan'an gunun re' sısı nitaj si huaj gahuı re' yu'uj daj da guısjij ganahuij naru'ue re' daran' gaquın' guı'yaj re', da nı gahuı re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüı.

13

Arrepentíos o pereceréis

¹ Nı hué güı daj nı niqıın' 'ngo ni tsınj rian nne Jesús. Nı nata' ni si' daj guıran' go'ngo ni tsınj 'na' estado Galilea rian Jesús. Daj si dagahui' tsınj gu'naj Pilato. Nı nachej Pilato si-tun man'an ni tsınj daj nga si-tun ni xucu dagahui' ni sij ga'ui' ni sij rian Yan'anj. ² Ngaa nı gataj Jesús rian ni tsınj niqıın' daj:

—Xi'ı si da'nga' daj guıran' ni tsınj daj, nı da'ui ni sij doj gaquın' daj nga ango ni ngüı nne estado Galilea, ruhua ni é re' nı'. ³ Sé daj huın mánj. Nı atá gunun a ni é re' sısı nitaj si nınicaj ruhua ni é re' nınico' a ni é re' Yan'anj, nı da'nga' daj guıran' a ni é re' nej.

4 'Nĭ hua gunun ni é re' sisj gahui' xĭnun' hua' nij ran' ni ngüi' ngaa gane 'ngo hue' xxi xacan gataj xiráj ni ngüi' daj xuman' Siloé. Nĭ da'ui ni sij doj gaquin' daj nga ni ngüi' man xuman' Jerusalén, ruhua á re' ní'. 5 Sé daj huin mánj. Nĭ atá gunun a ni é re' sisj nitaj si nanicaj ruhua á re' nanico' a ni é re' Yan'anĭ, nĭ da'nga' daj guĭran' a ni é re' nej. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la higuera estéril

6 Ngaa nĭ nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Nĭ gataj sij:

—Nicaj 'ngo tsínj daj 'ngo chrun ayu higo mán riqui do'ój sij rian man coj uva. Nĭ gan'anĭ nĭ' yaj sij sisj ayu higo chra-á'. Sanĭ á 'ngo-ó' nun guiri' sij mánj. 7 Ngaa nĭ gataj sij gunun tsínj dugumi coj uva daj: "Nĭ' yaj re' sij hua' nij yo' 'nāĭ 'na' na' uĭj chruj higo, sanĭ á 'ngo nun guirĭj mánj. Ga'nin' náj re' si 'yaj chru niquinĭ rian do'ój aj." Daj gataj sij gunun si'. 8 Sanĭ gataj tsínj dugumi yo'ój daj: "Señor, dúnáj acuán' re' si guĭniquin' acuánĭ anĭgo yo' nan. Nĭ naché yo'ój, ngaa nĭ garáj yo'ój ya'nduj xi'ij aj. 9 Nĭ sisj guĭniquinĭ gayu higo chraj, nĭ dugu'náj huaj. Nĭ sisj nitaj gayu chraj, nĭ ga'nin' náj re' nánĭ." Daj gataj moso daj gunun tsínj do'ój. —Daj gataj Jesús digyán sij rian ni ngüi.

Jesús sana a una mujer en el día de reposo

10 Hué dan nĭ 'ngo güi naránĭ ruhua ni ngüi Israelita, nĭ digyán Jesús rian ni ngüi man chruhua si-nuhui ni si'. 11 Nĭ nne 'ngo yun'unĭ xana a'nan', gui'yaj 'ngo nané xi'í. Nĭ guisĭj xĭnun' hua' nij yo' achéj nitu ún', 'yaj nané xi'í daj. Nĭ na'ue núcua xiráj ún' gache ún' mánj. 12 Nĭ ngaa guini'i Jesús yun'unĭ daj, nĭ gaquinĭ sij ún'. Nĭ gataj sij: —Guisĭj nahuin re', 'yaj xi'í a'nán' re' yaj, xica'uij. —Daj gataj Jesús.

13 Ngaa nĭ guta' Jesús ra'a sij rian ún'. Nĭ 'ngo hora daj, nĭ nahuin nĭca xiráj ún'. Nĭ gaxi'í ún' ga'mi sa' ún' rian Yan'anĭ.

14 Sanĭ ga'man ruhua tsínj a'nin' chruhua nuhui xi'í si nahuin yun'unĭ xana daj 'ngo güi naránĭ ruhua ni sij, gui'yaj Jesús. Nĭ gataj tsínj daj gunun ni ngüi:

—Hua huatan' güi gui'yaj sun né' go'ngo semana. Ngaa nĭ ga'na' á re' ni güi daj nahuin a ni é re'. Nĭ sé güi naránĭ ruhua né' ga'na' ni é re' nahuin a ni é re' mánj. —Daj gataj tsínj a'nin' daj.

15 Ngaa nĭ gataj Señor Jesús:

—Sa' á re', ruhua á re'. Sanĭ ani quij ruhua á re'. Tsínj digya' yun'unĭ huin a ni é re'. Nitaj si nachi go'ngo ni é re' dán re' sicuj nga dán re' urruj yu'uj numi xuj gan'anĭ dogo'o a ni é re' nnee xuj güi naránĭ ruhua á re' mí'. 16 Nĭ yun'unĭ xana nan huin da'nĭj xi'í gu'naj Abraham. Nĭ

sĭj xĭnun' hua' nij yo' numij sichre Satanás ún'. Nĭ nunĭ si güi naránĭ ruhua né' huin güi yyaj, sanĭ da'ui né' jnachri né' man'an ún' ra'a sichre Satanás. —Daj gataj Jesús gunun tsínj a'nin' daj.

17 Nĭ ngaa guisĭj ga'mi sij daj, nĭ gahuin na'aj ni tsínj unun' nga sij. Sanĭ gahuin niá' ruhua daran' ni ngüi' ngaa guini'i ni sij ni si sa' 'na' xata', gui'yaj Jesús.

Parábola de la semilla de mostaza

18 Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anĭ, ruhua á re' únĭ. 19 Hué dan nĭ daj rún' achij çan cuej nasa huaj. Nĭ dagaman' 'ngo tsínj daj riqui yo'ój. Nĭ xira' çan daj. Nĭ gachi gahuin 'ngo chrun. Nĭ 'na' ni xataj chéĭ xata' gui'yaj xú' si-gaca' xú' chra' coj daj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la lavadura

20 Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Daj hua rian nicaj sun Yan'anĭ, ruhua á re' únĭ. 21 Hué dan nĭ daj rún' levadura huaj. Nĭ nachéĭ huĭ 'ngo yun'unĭ xana levadura daj scanĭj chru harina si nachéĭ-é', gui'yaj unĭ chrachrúnĭ. Nĭ gari unĭ quinj daj chruhua hua' nij rio. Ngaa nĭ nara nané riqui quinj daj, 'yaj levadura. Nĭ daj rún' 'yaj levadura daj, da'nga' daj gaxa'nĭ si-nuguan' Yan'anĭ nĭn' gachra' xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

La puerta estrecha

22 Nĭ gachin Jesús ni xuman' nico nga ni rancho ngaa huaj sij gan'anĭ sij xuman' Jerusalén. Nĭ digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi. 23 Nĭ nachinĭ snan'anĭ 'ngo tsínj daj Jesús. Nĭ gataj sij:

—Nĭ doj ni ngüi' ga'ue guĭnani, gui'yaj Yan'anĭ ní'. —Daj gataj sij.

Ngaa nĭ gataj Jesús:

24 —Güi'yaj fuerza á re' gatú a ni é re' rian hue' chruj huin rian nicaj sun Yan'anĭ. Ataj snan'anĭ gunun a ni é re' sisj gahuin nico ni ngüi' gahuin ruhua gatú yu'uj daj. Sanĭ sĭ ga'ue gatú ni sij mánj. 25 Ngaa guisĭj naxuman tsínj ducua naránĭ sij rian ducua sij, nĭ gaxi'í ni é re' gaquinĭ ni é re' mán xe'. Nĭ gataj ni é re' gunun sij: "Señor, na'ni re' gatú ni únĭ." Gataj á re'. Sanĭ gataj tsínj ducua daj gunun a ni é re': "Nun ni'ínĭ nĭ á 'na' ni é re' mánj." Daj gataj Señor daj huin man'anĭ. 26 Ngaa nĭ gaxi'í ni é re' gataj á re' gunúnĭ: "Xa ni únĭ, go'o ni únĭ nga man'anĭ re'. Nĭ digyán re' nuguan' ga'mi re' rian ni únĭ rian yu'ue." Gataj á re' nej. 27 Sanĭ gataj man'anĭ rian anĭ re': "Nun ni'ínĭ nĭ á 'na' ni é re'. Guxun anéĭ daran' ni é re' riánĭ si huin ni é re' tsínj 'yaj gaquin'." Daj gataj gunun a ni é re'.

28 'Nĭ yu'uj daj guĭman ni é re'. Nĭ ducu gaco ni ngüi' man yu'uj daj. Nĭ da xa

ruj yan' ni ngüi nej. Ní guini'i ni é re' rian xi a ni é re' tsínj gu'naj Abraham nej, tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej, daran' ango ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ní guini'i ni é re' sisi nne ni sí rian nicaj sun Yan'anj. Sanj guiri Yan'anj ne' xe' gujman ni é re' aj. ²⁹ Ní ga'na' ni ngüi mán ne' síj güi nga ni ngüi mán ne' rian atuj güi nej, ni ngüi mán ne' norte nej, nga ni ngüi mán ne' sur nej. Ní gane ni ngüi daj xa ni sij rian mesa rian nicaj sun Yan'anj. ³⁰ Ní hua ni ngüi nun gahuin achij xungüi nan. Ní hué ni sij gahuin achij ango xungüi ganahuin naça. Ní hua ni ngüi gahuin achij xungüi nan. Ní hué ni sij nico' ne' rucu ango xungüi ganahuin naça daj. —Daj gataj Jesús.

Lamento de Jesús sobre Jerusalén

³¹ Ní güi daj guisíj go'ngo ni tsínj fariseo rian nne Jesús. Ní gataj ni sí' gunun sij:

—Hué yu'uj nan guxun re' man'an re' si huin ruhua rey Herodes dagahui' so' aj. —Daj gataj ni sí'.

³² Ngaa ní gataj Jesús:

—Güi ní gataj á re' gunun xune daj: “Ní'yaj re', yyaj nga a'yoj ríj nane xi'i chruhua niman ni ngüi. Ní nahuin ni ngüi a'nan', 'yá nej. Ní xiráj huaj'niñ güi, ní nahuij si-sünj, gu'yá.” ³³ Sanj hua niñ si gahuí gan'an yyaj nga a'yoj nga ataj nej si nitaj si huaj gahui' 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj ne' xe' xuman' Jerusalén mánj.

³⁴ 'Ducu nani ruhuaj xi'í a ni é re' ni tsínj man xuman' Jerusalén. Daj si gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj á re'. Ní a'ui' ni é re' yej ni tsínj nicaj nuguan' huaj ga'núj Yan'anj rian án re'. Síj undaj huin ruhuaj nagui'yaj yu'uj ni é re' xuchegümij ni é re'. Ní daj rún' 'yaj 'ngo xuchre nagui'yaj yu'uj xuj da'nj xuj riqui si-gachi xuj, ní da'nga' daj ruhuaj gu'yá nga á re'. Sanj nun ga'uej ruhua á re' mánj. ³⁵ Ní'yaj á re'. Daj si guere' xánj án re' nga ducuá á re'. Ní ataj snan'an gunun a ni é re' sisi sí guini'i ruhua' yún ni é re' yünj da guisíj ga'na' ruhua' yünj chruhua xungüi nan. Ní gataj ni é re': “Hua 'ueé tsínj 'na' rian si-xugüi Señor.” Gataj ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man xuman' Jerusalén.

14

Jesús sana a un hidrópico

¹ Hué dan ní 'ngo güi naránj ruhua ni sij, ní gatúj Jesús chruhua ducuá 'ngo tsínj fariseo a'nin'. Ní xa sí' nga ni sij. Ní naga'na' ango ni tsínj fariseo Jesús si guí'yaj sí'. ² Ní nne 'ngo tsínj 'nij gu'mañ rian Jesús. ³ Ní nachínj snan'anj Jesús ni

tsínj digyán ley nga ni tsínj fariseo. Ní gataj sij:

—A'uej si-ley Yan'anj sisi nahuin ni ngüi a'nan', guí'yaj né' güi naránj ruhua né', ruhua á re' ní'. —Daj gataj Jesús.

Sanj dínj gahuin du'ua ni sij.

⁴ Ngaa ní guida'a Jesús tsínj daj. Ní nahuin sí', guí'yaj sij. Ní na'níj sij nan' sí'. ⁵ Ngaa ní gataj sij gunun ni tsínj fariseo:

—Sisí guinij 'ngo dán án re' urruj, así 'ngo dán án re' sicu guinij chruhua pozo nnee nunj huin si güi naránj ruhua né', ní sí gan'anj guiri yoo ni é re' xucu guinij chruhua nnee da ga mí'. —Daj gataj Jesús.

⁶ Ní nun ga'ue dacicaj ni sij nuguan' rian Jesús ga mánj.

Los convidados a las bodas

⁷ Ní ngaa guini'i Jesús daj nano' ni tsínj 'na' ducuá tsínj fariseo daj chrun xila niquin' ne' rian gane ni sij rian mesa, ngaa ní nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Ní gataj sij:

⁸ —Ngaa gaquinj 'ngo tsínj daj gan'anj re' rian gahuin 'ngo guí'yanj nara'a ne, ní sí gané re' chrun xila niquin' ne' chrej rian mánj. Ga'ue si guisíj ango tsínj huin achij doj daj nga man'an re' ga aj. ⁹ Ní ga'ue si ga'na' tsínj gaquinj nungüej é re', ní gataj sí' gunun re': “Ga'ui' re' chrun xila nan gane tsínj nan anj.” Gataj sí' si ruhuaj. Ngaa ní gahuin na'aj re', ní gan'anj gané re' chrun xila niquin' da rucu. ¹⁰ Hué dan ní ngaa gaquinj sij ga'na' re', ní gané re' da rucu. Hué dan ní ngaa ga'na' tsínj gaquinj re', ní gataj sij gunun re': “Amigo, gachin gané re' chrun xila niquin' ne' rian.” Gataj sij. Ngaa ní gahuin 'ueé re' rian ni tsínj nne rian mesa nga re' aj. ¹¹ Daj si un tsínj huin ruhua gahuin rian, ní guna sij da ne' rucu. Sanj un tsínj ga'uej ruhua guna da ne' rucu, ní gahuin rian sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj man ducuá tsínj fariseo daj.

¹² Ngaa ní gataj Jesús gunun tsínj gaquinj ga'na' sij ducuá sí':

—Ngaa guí'yaj re' 'ngo nún ducuá re', ní ga'ui' re' xa ni ngüi, ní sí gaquinj re' ga'na' ni tsínj nicaj dugüi' nga re' nga ni jnánj re' nej, ni tsínj xuru'ue mán riqui xuman' nej. Daj si ga'ue gaquinj ni sij man'an re' xa re' nga ni sij. Ní da'nga' daj naru'ue ni sij rián re'. ¹³ Sanj ngaa guí'yaj re' 'ngo guí'yanj ducuá re', ní gaquinj re' ga'na' ni ngüi niqui nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej. ¹⁴ Ngaa ní ga'ueé rián re'. Daj si sí ga'ue naru'ue ni ngüi daj rián re'. Sanj naru'ue sa' Yan'anj rián re' ngaa gana'nij ni niman huin ni sij ni ngüi hua níca niman. —Daj gataj Jesús gunun tsínj gaquinj daj.

Parábola de la gran cena

15 Nî ngaa gunun 'ngõ ni tsínj nne ngá Jesús rian mesa, nî gataj sí' gunun Jesús:

—Hua 'ueé rian tsínj gan'anj nún rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj sí'.

16 Ngaa nî gataj Jesús gunun sí':

—Nî guí'yaj 'ngõ xuru'ue 'ngõ nún nico ducua' sij. Nî gaquínj sij ga'na' nico ni ngüi. 17 Nî ngaa sij gahuin chrun si xa ni ngüi, 'yaj sij, nî ga'nij sij 'ngõ moso gan'anj gataj sí' rian ni ngüi daj: "Ga'na' a ni é re' si a hua chrun si xa á re'." Daj gataj moso daj gunun ni ngüi, guí'yaj xuru'ue. 18 Sanj gaxi'i ni sij gataj ni sij rian moso daj sisi sj ga'ue guisij ni sij xa ni sij. Nî gataj 'ngõ tsínj daj: "Guirán 'ngõ yo'ój, nî hua nian si gan'anj ni'ya. Achinj jni'ya rian re' si guínica' re' 'ngõ niman nico ngáj si sj ga'ue gan'an nga re' mánj." Daj gataj sij. 19 Nî gataj angó sij: "Guirán un'un inta sicúj, nî gan'anj xacá' cuenta sisi a hua xuj guí'yaj sun xuj. Nî guínica' re' 'ngõ niman nico ngáj xi'í si nun ga'ue gan'an nga re' mánj." Daj gataj sí'. 20 Nî gataj angó sij: "Da guisíj xacá 'ngõ yun'unj xana, ni sj ga'ue gan'an mánj." Daj gataj hua'nij ran' tsínj gunun moso daj.

21 'Ngaa nî nanicaj si-moso tsínj ducua daj. Nî nata' sij nuguan' ga'mi go'ngõ ni sí' gunun xuru'ue daj. Hué dan nî ga'man ruhua xuru'ue daj. Nî gataj sij gunun moso: "Gan'anj yoó re' rian yu'ue nga chruhua chrej man riqui xuman' nan. Nî nıcaj re' ni ngüi niqúi nga ni ngüi nachran' ra'a nej, ni ngüi yacuan nej, ni ngüi duri nej ga'na' re'." Daj gataj xuru'ue daj gunun moso. 22 Ngaa nî gataj moso daj gunun xuru'ue: "Señor, hua sij guí'yá si ga'nij re' yünj. Sanj hua luga ga'aj." Daj gataj moso daj. 23 Ngaa nî gataj xuru'ue daj gunun moso: "Güj re' chruhua chrej gan'an nga chrej gatin nej. Nî guí'yaj fuerzá re' si ga'na' ni ngüi gatu ni sij chruhua ducua'j gara guıman ni sij. 24 Daj si xanga' atá gunun re' sisi sj gahuin sti'nij nga nı a 'ngõ ni ngüi gaquínj sinij mánj." Gataj xuru'ue daj gunun si-moso sij. —Daj gataj Jesús gunun tsínj nne rian mesa nga sij.

Lo que cuesta seguir a Cristo

25 Nî huaj nico ni ngüi nga Jesús. Nî nanicaj sij gataj sij gunun ni sí':

26 —Sisi hua 'ngõ tsínj daj huin ruhua ga'na' riánj, nî hua nian si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij yünj daj nga si 'i ruhua sij ni'yaj sij chrej sij nga nni sij nej, man'an sij nej. Nî sisi na'uej ruhua sij daj, nî sj ga'ue gahuin sij tsínj guínico' man'anj mánj. 27 Nî sisi na'uej ruhua 'ngõ tsínj daj gata sij rugutsj guirán' sij sayun ngáj, nî sj ga'ue gahuin sij tsínj guínico' man'anj mánj.

28 'Nî sisi huin ruhua 'ngõ ni é re' guí'yaj 'ngõ hue' xxi nata', nî nani sini ruhua tsínj daj ni'yaj sij undaj gutin' sij du'ue hue' daj. Ngaa nî xacaj sij cuenta sisi guisij si-san'anj sij. 29 Nî sisi nitaj si nani sini ruhua sij, hué dan nî ngaa guruj sij daqui hue', nî na'ue guisi-í', guí'yaj sij. Nî gaxi'i ni ngüi ga'mi ducu ni sij xi'í sij. 30 Nî gataj ni sij: "Gaxi'i tsínj nan guí'yaj sij hue'. Sanj nun gunucua'j sij guisi, guí'yaj sij mánj." Daj gataj ni ngüi daj.

31 'Nî sisi hua 'ngõ rey nicaj ichi' mil snado, nî huaj sij gan'anj gunun' sij nga angó rey 'nı' nga cõ mi snado, ngaa nî gan'anj gane sij xacaj sij cuenta sisi ga'ue gunucua'j sij guí'yaj gana sij rian angó rey nicaj cõ mil snado daj. 32 Nî sisi ani ruhua sij sisi na'ue gunucua'j sij gunun' sij nga angó rey, nî ngaa hua gan' 'na' angó rey, nî a'nij sij ni tsínj nicaj nuguan' gan'anj gataj snan'anj ni sí' sisi na'mi nungüej rey daj.

33 'Nî hué ducua'j daj tsínj na'uej ruhua duna daran' si nicaj sij, ngaa nî sj ga'ue gahuin sij tsínj guínico' man'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Cuando la sal pierde su sabor

34 Nî gataj ruhua' yün Jesús:

—Hua sa' yán. Nî daj rún' huin yan, nî da'nga' daj huin a ni é re' chruhua xungüi. Sanj sisi nitaj si 'nin' yan daj, nî sj ga'ue guí'yaj né' nahuin 'nin' mánj. 35 Nî nitaj si ni'yanj yan daj rian yo'ój. Nî nitaj si ni'yan gahuin yo'ój ya'nduj nej. Sanj guere'ej ne' xe' yan daj.

Hué dan nî tsínj nun chraquij, nî hua nian si gunun sij nuguan' nan anj.

15

Parábola de la oveja perdida

1 Ngaa nî nahuin yu' daran' ni tsínj a'nej pesto nga ni ngüi 'yaj gaquin' rian Jesús gunun ni sij si gataj sí'. 2 Ngaa nî ga'mi huı ni tsínj fariseo nga ni tsínj digyán ley xi'í si guí'yaj Jesús. Nî gataj ni sí':

—A'nin' ruhua tsínj daj nicaj dugüi' sij nga ni tsínj 'yaj gaquin'. Nî xa nuguan'an sij nga ni sí' nej. —Daj gataj ni sij.

3 Ngaa nî nani Jesús 'ngõ cuento digyán sij rian ni sí'. Nî gataj sij:

4 —Nî sisi nıcaj 'ngõ dugüi' ni é re' 'ngõ ciento xachij, nî gan'anj ni'ya 'ngõ xuj, nî daj guí'yaj tsínj dan daj, ruhua ni é re' únj. Gara sij gan'anj xia xınun' gan'anj xachij riqui quij. Nî gan'anj nana'ui' sij xachij gan'anj ni'ya daj. Nî dayun nari' sij. 5 Nî ngaa nari' sij, nî nıa' ruhua sij guta' sij dacan xicó'j sij. 6 Nî ngaa nasıj sij ducua' sij, nî naran' sij ni tsínj nicaj dugüi' nga sij nga ni tsínj nne xánj sij. Nî gataj sij gunun ni sí': "Gahuin nıa' ruhua á re' ngáj si hua nari'ıj xachij gan'anj ni'ya daj." Daj

gataj tsínj daj. ⁷ Ní ataj snan'an gunun a ni é re' sisj niá' ruhua ni tsínj mán xata' ni'yaj ni sij 'ngo tsínj 'yaj gaquin' ngaa nani ruhua si' xi'í si-gaquin' si'. Ní gahuin niá' ruhua ni sij ni'yaj ni sij doj nga tsínj daj, daj nga aŋo gan'anj xia xínun' gan'anj ni tsínj na'uej ruhua si ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Daj si hua nica niman ni sij, ruhua ni sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola de la moneda perdida

⁸ Ngaa nī gataj ruhua' yún Jesús:

—Ní sisj nicaj 'ngo yun'unj xana ichi' moneda san'anj, nī gan'anj ni'ya 'ngo moneda daj, nī daj gui'yaj ún', ruhua á re' únj. Garun ún' yan'an candil. Ní naça' ún' chruhua hue'. Ní naça'ui' 'ueé ún' da nari' ún'. ⁹ Ní ngaa nari' ún', nī gaquinj ún' ni ngüi nicaj dugüi' nga ún' nga ni dugüi' ún' man xánj ún' nej. Ní gataj ún': "Gahuin niá' ruhua á re' ngáj si hua nari'tj moneda gan'anj ni'ya daj." Daj gataj ún' gunun ne. ¹⁰ Ní ataj snan'an gunun ni é re' sisj daj rún' gahuin niá' ruhua ún', nī da'nga' daj hua niá' ruhua si-ángel Yan'anj ni'yaj-á' ngaa nanicaj ruhua 'ngo tsínj xi'í si-gaquin' sij. —Daj gataj Jesús.

Parábola del hijo pródigo

¹¹ Ní gataj ruhua' yún Jesús:

—Hua huji da'nij 'ngo tsínj daj. ¹² Ní gataj da'nij sij tsínj hua lij doj gunun chrej sij: "Tata chré', huin ruhuaj sisj gura' da'áj re' si'yáj re'. Ní riqiui re' da'aj si'yáj re' gahuinj." Daj gataj sij gunun chrej sij. Ngaa nī gura' da'aj chrej sij si'yaj si' ga'ui' si' rian nungüej da'nij si'. ¹³ Doj güi gachin nī naran' tsínj hua lij daj daran' si'yaj sij. Ní gahui sij gan'anj sij angu xuman'. Ní ganahuij si-san'anj sij gutin' yun sij daj rún' garan' ruhua sij. ¹⁴ Ní ngaa ganahuij gutin' sij san'anj nicaj sij, nī ducu gahuin xi'ná xuman' daj. Ní ga'naj gachin xi'ná riqiui sij. ¹⁵ Ngaa nī gan'anj gachinj sij sun gui'yaj sun sij rian 'ngo tsínj nne yu'uj daj. Ní ga'nij si' gan'anj sij quij gan'anj dugumi sij dán si' xacáj. ¹⁶ Ní huin ruhua sij gara riqiui sij nga si xa xacáj. Sanj a 'ngo ni si' nun ga'ui' ni si' si xa sij mánj.

¹⁷ 'Ngaa nī nanicaj ruhua sij, nī gataj sij gunun man'an sij: "Ní moso mán 'yaj sun rian chré, nī hua nico si xa ni sij. Ní yu'uj nan nnej. Ní gahuinj, gui'yaj xi'ná. ¹⁸ Nanicá nan'anj ducua chré, nī gatá gunun si': Tata chré', gui'yá gaquin' rian Yan'anj nga rian man'an re' nej. ¹⁹ Nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'nij re' huinj ga mánj. Maan si gui'yáj re' si gahuinj 'ngo tsínj 'yaj sun rian re', gatá gunun chré." Daj gataj sij gunun man'an sij.

²⁰ 'Hué dan nī naxuman sij, nī nanicaj sij nan' sij ducua chrej sij. Ní ngaa guini'i chrej sij huaj sij gan', nī ducu gahuin yaco

ruhua si' ni'yaj si' sij. Ní gunánj si' gan'anj si' rian huaj da'nij sij. Ní gananan si' man'an sij. Ní garun du'ua si' man'an sij nej. ²¹ Ngaa nī gataj sij gunun si': "Tata chré', gui'yá gaquin' rian Yan'anj nga rian man'an re' nej. Ní nitaj hua si-chrej si gataj re' si da'nij re' huinj ga mánj." Daj gataj sij gunun chrej sij. ²² Sanj gataj chrej sij gunun ni si-moso si': "Güij xacaj yoq ni é re' atsj sa'. Ní ga'nij a ni é re' xa sij gunun sij. Ní ga'nij ni é re' 'ngo se'ej ra'a sij. Ní nari ni é re' zapato dacój sij nej. ²³ Ní nicaj á re' sicuj namij ga'na' á re'. Ní dagahui' a ni é re' nej. Ní gui'yaj né' gui'yanj gahuin niá' ruhua né'. ²⁴ Daj si rún' ganá'nij 'ngo niman, da'nga' daj nasij ruhua' yún da'ní riánj. Hua gani'ya sij. Sanj nari' ruhua' yún sij." Daj gataj chrej sij. Ní gaxi'i ni sij gahuin niá' ruhua ni sij.

²⁵ Ní da'nij sij tsínj xahua', nī hua gan'anj si' riqiui quij. Ní ngaa nanicaj si', nī gahuin nichrun' si' rian hue'. Ní gunun si' sisj man ni tsínj a'yanj nga ni ngüi chran'anj nej. ²⁶ Ngaa nī gaquinj si' 'ngo ni tsínj 'yaj sun rian chrej sij. Ní nachinj snan'anj si' moso daj un sin gahuin nga gui'yanj daj.

²⁷ 'Ngaa nī gataj moso daj: "Hua nasij jnánj re'. Ní ga'nij chréj re' sun sisj dagahui' ni únj sicuj hua namij. Daj si nucuj sij nasij sa' sij." Daj gataj moso gunun tsínj xahua' daj.

²⁸ 'Sanj ga'man ruhua tsínj xahua' daj. Ní nun ga'uej sij gatú sij chruhua hue'. Xi'í daj, nī gahui chrej nungüej tsínj daj. Ní ga'mi yaco si' si gatú sij chruhua hue'. ²⁹ Ní gataj sij gunun chrej sij: "Ni'i man'an re' undaj yo' sī 'yaj sünj rian re'. Ní dagahuin sa'áj rian re'. Ní nitaj aman riqiui re' 'ngo stane le'ej gui'yá gui'yanj nga ni tsínj nicaj dugüi' ngáj mánj. ³⁰ Sanj ngaa nasij da'nij re' nan gutin' sij si-san'anj re' nga ni yun'unj xana achéj man'an, nī dagahui' re' sicuj namij xi'í sij." Daj gataj tsínj xahua' gunun chrej sij.

³¹ 'Ngaa nī gataj chrej sij gunun sij: "Da'ní huin re'. Ní ya'voj nne re' ngáj. Ní daran' si man riánj huin si'yáj re' aj. ³² Sanj hua nian si gui'yaj né' gui'yanj gahuin niá' ruhua né' si nasij jnánj re'. Ní rún' huin 'ngo niman gahuin sij riánj. Sanj ganá'nij sij. Ní ga ni'ya sij. Sanj nari'tj sij nánj." Daj gataj chrej sij gunun sij. —Ní da'nga' daj gataj Jesús nani sij cuento rian ni tsínj daj.

16

El ejemplo del mayordomo infiel

¹ Hué dan nī nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij. Ní gataj sij:

—Hua 'ngo tsínj xuru'ue. Nj rian sí' nun 'ngo tsínj dugumi si'yaj sí'. Ngaa nj gan'anj ga'mi gaquin' ango ni tsínj rian xuru'ue sisi ducu gutin' tsínj daj si'yaj sí'.² Ngaa nj gaquinj xuru'ue daj si ga'na' sij. Nj gataj sí': "Nj un sin huin nan si a'mi ni sij xi'í re' únj. Nariqui re' cuenta daj gui'yaj sun re' riánj dugumi re' si'yá si na'uej ruhuáj si gahuin re' tsínj dugumi si'yá riánj ga mánj." Daj gataj xuru'ue daj.

³ Ngaa nj gataj tsínj daj gunun man'an sí': "Nj un sin huin gui'yá yyaj, nj ga'nej si-patrónj sun riánj únj. Daj si nitaj fuerza gui'yaj súnj rian yo'ój. Nj huin na'a gui'yá caridad nej. ⁴ Yyaj nj hua ni'ínj si gui'yá. Ngaa nj ga'ue chraçuij ni sij ducua ni sij ganéj ngaa nitaj sun gui'yaj súnj." Da'nga' daj gani ruhua sij.

⁵ Ngaa nj gaquinj sij ga'na' go'ngo ni tsínj da'ui rian xuru'ue daj. Nj gataj sij rian tsínj ga'na' sini daj: "Ni undaj huin si da'uj re' rian si-patrónj únj." Daj gataj sij. ⁶ Ngaa nj gataj sí': "Da'uj 'ngo ciento tambo gasiti rian si-patrón re' aj." Daj gataj sí'. Ngaa nj gataj tsínj daj: "Nícaj re' dánj re' yanj ri re' cuenta. Ni gane yoo re' garun re' huuj xia chi' gue aj." Daj gataj sij. ⁷ Ngaa nj gataj sij gunun ango sí': "Nj undaj huin da'ui man'án so' únj." Daj gataj sij. Nj: "Da'uj 'ngo ciento nnánj strigo aj." Daj gataj sí' gunun sij. Ngaa nj gataj sí': "Nícaj re' dánj re' yanj ri re' cuenta nan. Nj garun re' rian yanj sisi da'uj re' gan'anj xia gue aj." Daj gataj sij gunun sí'.

⁸ Hué dan nj xacaj xuru'ue daj cuenta sisi gui'yaj xi'i tsínj daj xi'í sí'. Sanj ga'mi sa' sí' xi'í sij. Daj si nagui'yaj yoo sij nuguan' xi'í man'an sij. Nj ni tsínj man xungüi gaquin' nan, nj hua yoo ni sij ngaa nagui'yaj ni sij 'ngo nuguan' nga ni dugüi' ni sij. Nj hua yoo ni sij doj daj nga ni tsínj achéj rian xiguin hua.

⁹ Ngaa nj gataj snan'an gunun a ni é re' sisi ga'ui' ni é re' rasun man rian an re' ra'a ni ngüi. Ngaa nj gahuin ni ngüi daj ni ngüi guinicaj dugüi' nga ni é re'. Daj si rasun man rian xungüi nan, nj nun hua sa' nico. Hué dan nj ngaa ganahuij ni rasun man rian ni é re', ngaa nj xata' nahuin ra'a ni sij ni é re' gane niganj ni é re' nga Yan'anj. ¹⁰ Nj un tsínj hua gacuij, nj dugumi sa' sij doj rasun, nj hué daj hua gacuij sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. Nj un tsínj 'yaj xi'i dugumi sij doj rasun, nj gui'yaj xi'i sij ngaa dugumi sij nico rasun nej. ¹¹ Nj hué ducuanj daj sisi nitaj si hua gacuij ni é re' dugumi a ni é re' ni rasun xi'i man chruhua xungüi gaquin' nan, ngaa nj nitaj tsínj gahuin ruhua ríqui ni rasun yya rian an re' mánj. ¹² Nj sisi nitaj si ga gacuij ni é re' dugumi ni é re' ni rasun sé si'yaj ni é re' huin ni rasun man rian xungüi nan,

ngaa nj un tsínj gahuin ruhua ríqui rasun gahuin si'yaj ni é re' ne' xata', ruhua á re' únj.

¹³ Nj nitaj 'ngo tsínj gahuin nucua dagahuin rian huuj xuru'ue mánj. Sisi gui'yaj sun né' rian huuj xuru'ue, nj nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' 'ngo xuru'ue daj. Nj gahuin 'j ruhua né' ni'yaj né' ango sí'. Nj huin ruhua né' guinicaj dugüi' né' nga 'ngo xuru'ue daj. Sanj nitaj si a'mi sa' né' nga ango sí'. Hué ducuanj daj, nj sisi ducu aran' ruhua né' ni'yaj né' ni rasun man chruhua xungüi, nj na'ue dagahuin né' rian Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁴ Nj ducu garan' ruhua ni tsínj fariseo ni'yaj ni sij san'anj. Nj ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nj ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús. ¹⁵ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nj 'yaj ni é re' sisi tsínj sa' huin a ni é re' rian ni ngüi. Sanj ni'i Yan'anj niman ni é re'. Nj nuguan' ni'yanj nico rian ni ngüi, sanj nuguan' xi'i huin rian Yan'anj anj.

¹⁶ Nj asij ná ni digyanj Moisés si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Nj digyanj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Sanj ngaa guisij ga'na' Juan, nj unun ni ngüi nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né'. Nj daran' ni sij 'yaj fuerza si gatú ni sij rian nicaj sun Yan'anj. ¹⁷ Nj ga'ue sisi ganahuij xata' nga xungüi. Sanj sj ga'ue ganahuij nj a 'ngo nuguan' le'ej 'na' rian si-ley Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj sisi hua 'ngo tsínj guere'ej nica, nj naçaj sij ango yun'unj xana, nj da'ui sij gaquin'. Nj sisi naçaj ango tsínj yun'unj xana guere' daj, nj da'ui sí' gaquin' nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

El rico y Lázaro

¹⁹ Ngaa nj nani Jesús 'ngo cuento. Nj gataj sij:

—Nj hua 'ngo tsínj xuru'ue. Nj nun sij atsij sa' du'ue. Nj ya'yoj gui'yaj sij 'ngo nún nico ducua sij. ²⁰ Nj hua 'ngo tsínj yaco ran' gu'naj sí' Lázaro. Nj ngaj sí' rian yo'ój rian ducua xuru'ue daj. Nj man siqui nún' gachra' nnee cúj sí'. ²¹ Nj huin ruhua tsínj daj gara ríqui sij nga si ayu rian mesa, 'yaj xuru'ue daj. Nj 'na' xuhue ahui xuj rian siqui daj.

²² Hué dan nj 'ngo güi, nj gahui' tsínj níqui daj. Nj nicaj ni ángel gan'anj-án' sij rian nne tsínj gu'naj Abraham xata'. Nj nanan Abraham man'an sij. Nj gahui' xuru'ue nej. Nj gan'anj gachin' ni sij sí'. ²³ Nj ngaa ran' xuru'ue daj sayun nico rian gan'anj ni niman, nj nachi nicaj sij rian sij guini'í sij sisi gan' nne Abraham. Nj yu'uj

daj nanan Abraham tsínj gu'naj Lázaro. ²⁴ Ngaa n̄i gaguáj sij: "Tata chré' Abraham, nahuin 'i ruhua re' n̄i'yaj re' man'an̄j. N̄i ga'nij re' Lázaro ga'na' si' yu'uj nan. N̄i ga'nij si' chr̄a ra'a si' chruhua nnee. N̄i gata' si' nnee daj rian yyaj si yaco ran'an̄j n̄n̄j rian yan'an̄ nan." Daj gataj xuru'ue gunun Abraham.

²⁵ 'Sanj gataj Abraham gunun xuru'ue: "Da'ní, gānanun ruhua re' s̄is̄i ngaa gané re' chruhua xungüi, n̄i nicáj re' nico rasun sa' rián re'. N̄i nicaj Lázaro ni rasun x̄i'i. Yyaj n̄i nahuin niá' ruhua sij yu'uj nan. N̄i ran' man'an̄ re' sayun nun re' yu'uj daj. ²⁶ Ango nuguan' huin s̄is̄i hua 'ngo xinéj xachij dani nungüe'. N̄i s̄i ga'ue gachin ni ngüi mán yu'uj nan gūs̄is̄i ni sij rian nné re'. N̄i na'ue gachin ni ngüi mán yu'uj daj nga re' ga'na' ni sij yu'uj nan mánj." Daj gataj Abraham gunun si'.

²⁷ 'Ngaa n̄i gataj xuru'ue daj: "Ach̄inj jni'yá rián re' tata chré' Abraham s̄is̄i n̄a'nij re' Lázaro nan' sij ducúa chr̄e ²⁸ rian hua un'un' jnān. N̄i gan'an̄j sij nata' sij rian ni si' s̄is̄i s̄i ga'na' ni si' rian hua sayun nico nan mánj." Daj gataj xuru'ue. ²⁹ Ngaa n̄i gataj Abraham: "Hua nicaj ni si' si garun Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j as̄ij ná. Ga'ue gunun sa' ni si' ni nuguan' daj." Daj gataj Abraham. ³⁰ Ngaa n̄i gataj xuru'ue: "Tata chré' Abraham, xanga' ni s̄i gunun ni si'. Sanj s̄is̄i gana'nij 'ngo niman gurugüi' scanij ni si', ngaa n̄i nanicaj ruhua ni si' xi'i si-gaquin' ni si', ruhua aj." Daj gataj xuru'ue.

³¹ 'Sanj gataj Abraham: "S̄is̄i nun gunun ni si' si gataj Moisés nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j as̄ij ná, ngaa n̄i s̄i guxuman ruhua ni si' n̄i'yaj ni si' si-nuguan' 'ngo tsínj ganá'nij scanij ni niman mánj." Daj gataj Abraham gunun xuru'ue daj. —N̄i hué daj huin cuento nani Jesús rian ni ngüi.

17

Ocasiones de caer

¹ Ngaa n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Xungüi nan, n̄i hua nico ni rasun 'yaj s̄is̄i gūnico' ni ngüi chrej x̄i'i. Sanj niq̄i niman 'ngo tsínj a'ui' 'ngo chrej x̄i'i r̄iqui dugüi' sij. Daj si gūran' sij castigo, gū'yaj Yan'an̄j. ² N̄i as̄ij nun ga'ui' sij 'ngo chrej x̄i'i r̄iqui dugüi' sij, n̄i dugüej naj ni sij 'ngo yej to anumi xá sij gan'an̄j sij chruhua nnee yan'an̄j nga a'. Daj si qūi'yaj 'ngo tsínj ngaa a'ui' sij 'ngo chrej x̄i'i r̄iqui 'ngo tsínj ngaa naça natu si' si-chrej Yan'an̄j.

³ 'Ga cuidado a ni é re' daj gū'yaj ni é re'. S̄is̄i gū'yaj jnánj re' gaquin' rián re', ngaa n̄i nata' re' si-gaquin' sij rian man'an̄

sij. N̄i s̄is̄i n̄ani ruhua sij xi'i si-gaquin' sij, ngaa n̄i n̄icaj re' 'ngo niman nico nga sij. ⁴ N̄i nunj si gū'yaj jnánj re' ichij gaquin' rián re' 'ngo güi, n̄i hua niān si n̄icaj re' 'ngo niman nico nga sij s̄is̄i ga'na' nata' sij yun yun rián re' s̄is̄i s̄i gū'yaj sij gaquin' da ga mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Aumentanos la fe

⁵ Ngaa n̄i gataj ni tsínj apóstol gunun Señor Jesús huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi:

—R̄iqui re' s̄is̄i guxuman nico ruhua n̄i'yaj ni únj Yan'an̄j anj. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa n̄i gataj Señor Jesús:

—Ni s̄is̄i guxuman ruhua ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo çan cuej nasa, ngaa n̄i ga'ue gataj á re' gunun chrun nan s̄is̄i guxun man'an̄ gan'an̄j-án' chruhua nnee yan'an̄j. N̄i gunun chrun rian án re' aj.

El deber del siervo

⁷ N̄i ngaa gan'an̄j si-moso 'ngo ni é re' qūi'yaj nachej sij do'ój re' si dugumi sij dán re' xucu, n̄i daj gataj re' gunun sij ngaa 'na' niq̄i sij gan'an̄j sij qūi'yaj únj. Atáj re' rian sij s̄is̄i gachin sij gane sij rian mesa xa sij ní'. Sé daj huin atáj re' mánj. ⁸ Sanj atáj re' gunun sij: "Gū'yaj xugüi re' gahuin sti'n̄i man'an̄j. Gū'yaj sun acuán' re' riānj si x̄aj, n̄i go'ój. As̄ij n̄i xa, n̄i go'o man'an̄ re' nej." Daj atáj re' rian sij nánj. ⁹ N̄i ngaa dagahuin si-mosó re' daran' si a'nin' re' sun rian sij, n̄i gataj re' si guruhua rian moso daj ní'. Sé daj huin gataj re' mánj. ¹⁰ N̄i da'nga' daj gū'yaj á re' nga Yan'an̄j. N̄i ngaa ganahuij gū'yaj á re' daran' nuguan' a'nin' Yan'an̄j sun rian án re', ngaa n̄i gataj á re': "Nitaj si ni'yanj ni únj si maan si gū'yaj únj rún' hua si-sun ni únj." Daj gataj á re'. —Gataj Jesús gunun ni si'.

Diez leprosos son limpiados

¹¹ N̄i ngaa huaj Jesús gan'an̄j sij xuman' Jerusalén, n̄i gachin sij rian ata dugüi' estado Samaria nga estado Galilea. ¹² N̄i gūis̄ij sij 'ngo rancho rian gahui ichi' tsínj ran' xi'i n̄n̄ij. N̄i gan' ganiquin' ni sij. ¹³ N̄i gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Jesús, Maestro, gahuin 'i ruhua re' n̄i'yaj re' ni únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ N̄i ngaa guini'i Jesús ni si', n̄i gataj sij: —Güij digyán ni é re' man'an̄ án re' rian ni chrej. —Daj gataj Jesús.

Hué dan n̄i ngaa huaj ni sij chruhua chrej, n̄i ganahuin sa' ni sij. ¹⁵ N̄i ngaa guini'i 'ngo tsínj daj s̄is̄i ganahuin sa' sij, n̄i nanicaj sij ga'mi nucuj sij si hua 'ueé gū'yaj Yan'an̄j nga sij. ¹⁶ N̄i ganiquin' ráj d̄ajoj sij rian Jesús. N̄i ga' rian sij rian

yo'ój. Nj naga'ui' sij guruhua Jesús. Nj tsínj daj huin 'ngo tsínj samaritano.

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Sé ichi' ran' ni é re' huin si ganahuin sa', gui'ya a'. Nj a gan'anj ango un ran' ni sij únj. ¹⁸ Urin tsínj 'na' anéj chrej nan nanicaj ga'mi sa' rian Yan'anj ni'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nj gataj Jesús gunun tsínj daj:

—Náchica re', nj gan'anj re' xi'í si gux-uman ruhua re' ni'yáj re' man'anj, nj nahuín re' aj. —Daj gataj Jesús.

La venida del reino

²⁰ Ngaa nj nachínj snan'anj ni tsínj fariseo Jesús aman guinicaj Yan'anj sun rian ni ngüi. Nj gataj Jesús:

—Nitaj si ní'yanj sisi ducu ni'yaj ni é re'. Daj si sj ga'ue guini'i ni ngüi ngaa ga'na' guinicaj sun Yan'anj mánj. ²¹ Nj nitaj si gataj ni ngüi: “Nan huin rian nicaj sun Yan'anj, asj yu'uj daj huin rian nicaj sun Yan'anj.” Sé daj huin mánj. Daj si hua ga'na' guinicaj sun Yan'anj scanij ni é re' aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj fariseo.

²² Ngaa nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gujsij 'ngo güi ngaa gahuin ruhua ni é re' guini'i ni é re' güi nan ngaa huaj man'anj scanij a ni é re' huinj da'nij ni ngüi. Sanj sj guini'i ni é re' mánj. ²³ Nj gataj g'ngo ni ngüi gunun a ni é re': “Nan nne Cristo aj.” Asj gataj ni sij: “Yu'uj daj nne Cristo aj.” Gataj ni ngüi gunun a ni é re'. Sanj sj gan'anj án re' mánj. Nj sj guinico' a ni é re' ni tsínj da mánj. ²⁴ Daj si daj rún' huin ngaa ran 'yaj du'ui, nj 'ngo xigujn nín' rian xungüi, nj da'nga' daj yoo gahuin güi nanicaj da'nij ni ngüi huin man'anj. ²⁵ Sanj hua nian sisi guiran'anj sini nico sayun. Nj hua nian si danicaj ni ngüi man chruhua xungüi nan man'anj nej.

²⁶ Nj daj rún' gui'yaj ni ngüi yo' gane tsínj gu'naj Noé, nj da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ngaa ga'na' da'nij ni ngüi huin man'anj. ²⁷ Daj si ngaa gane Noé, nj xa ni sij go'o ni sij. Nj xacaj ni sij yun'unj xana. Nj njanj daj gui'yaj ni sij da' güi gatúj Noé chruhua riq chéj rian nnee. Ngaa nj 'ngo gaman' guman huee xxi nún güi nigan'. Nj gara nún' nnee nún' gachra' chruhua xungüi. Nj gahui' daran' ni ngüi, gui'yaj nnee. ²⁸ Nj daj rún' gui'yaj ni ngüi ngaa gane tsínj gu'naj Lot, nj da'nga' daj gui'yaj ni ngüi güi ga'na' man'anj. Daj si ránj ni sij rasun nej, gudu'uej ni sij rasun nej, gunun ni sij nna nej, gui'yaj ni sij hue' nej aj. ²⁹ Sanj ngaa gahui tsínj gu'naj Lot xuman' Sodoma gan'anj sij, nj guinij yan'an nga yo'ój sufre xata'. Nj gahui' daran' ni ngüi man xuman' daj. ³⁰ Nj daj rún' nun xacaj

ni ngüi daj cuenta si guiran' ni sij sayun, nj da'nga' daj gahuin güi gurugüi' da'nij ni ngüi huin man'anj.

³¹ Nj sisi taj re' chra' hue' güi daj, nj sj nanij re' guiri re' si'yáj re' chruhua ducua re' mánj. Ni sisi nún 'ngo tsínj quij 'yaj sun sij, nj sj nanicaj sij ducua sij mánj. ³² Nj ganunun ruhua á re' daj guiran' nicá tsínj gu'naj Lot asij ná.

³³ Nj un tsínj huin ruhua nacaj man'an sij, nj gahui' sij. Sanj un tsínj ga'ue gahui' rian xi'tj, nj nacaj sij man'an sij.

³⁴ Ataj snan'an gunun a ni é re' sisi 'ngo nj daj, nj gatoj nungüej nicá 'ngo tsínj daj rian nna. Hué dan ni nicá gan'an 'ngo nungüej sij. Nj ango nungüej sij guna. ³⁵ Nj gunun nuguan'an huj yun'unj xana gaj ún'. Nj nicá 'ngo ún' gan'an. Nj ango ún' guna. ³⁶ Nj gunun huj tsínj gui'yaj sun riqui quij. Nj nicá gan'an 'ngo sij. Nj ango sij guna. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Ngaa nj nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

—Nj a huin gahuin daj Señor. —Daj gataj ni sij.

Nj gataj Jesús:

—Rian ngaj ni niman yu'uj daj nahuín yu' ni xarúj. —Daj gataj Jesús rian ni sij.

18

Parábola de la viuda y el juez injusto

¹ Ngaa nj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni tsínj nico' sij sisi niganj gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nj sj gahuin nichre ni sij mánj. ² Nj gataj Jesús:

—Nj hua 'ngo güesi nicaj sun nne riqui 'ngo xuman' daj. Nj nitaj si xu'ui' sij rian Yan'anj. Nj nitaj si ní'yanj sij rian ni ngüi nej. ³ Nj hué riqui xuman' daj nne 'ngo yun'unj mmij. Nj a'nij 'ngo tsínj letu nga ún'. Nj gan'anj ún' rian güesi nicaj sun daj sisi gui'yaj yya si' si-gaquin' ún' nga tsínj unun' nga ún' daj. ⁴ Nj gachin güi nj nun ga'uej ruhua güesi daj gui'yaj yya sij nga gaquin' daj. Ngaa nj nani ruhua sij, nj gataj sij gunun man'an sij: “Nunj si nitaj si xu'uij rian Yan'anj, nj nitaj si ní'yan rian ni ngüi nej, ⁵ sanj rian nun dunáj yun'unj mmij daj si chran' yun'unj ún' yünj, nj gan'anj gui'yaj yyaj nga gaquin' daj. Ngaa nj sj ga'na' chran' yun'unj ún' yünj ga mánj. Daj si sisi nitaj, nj guinan' ruhuaj ni'ya ún' nánj.” Daj gataj tsínj daj gunun man'an sij. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶ Ngaa nj gataj Señor Jesús rian ni sij:

—Xacaj á re' cuenta daj ga'mi güesi xi'í daj. ⁷ Ngaa achinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni sij ni ngüi hua nacui Yan'anj, nj huin ruhua ni sij sisi gui'yaj yya Yan'anj 'ngo gaquin', nj sj gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij ga' a'. Gahuin

Yan'anj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj.
 8 Nj ataj snan'an gunun a ni é re' sisi
 rá'yanj guj'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi daj.
 Sanj ngaa ga'na' yünj huinj da'nij ni ngüi,
 nj ní' si nari'tj ni ngüi xuman ruhua ni yaj
 Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Parábola del fariseo y el publicano

9 Ngaa nj nani Jesús ango cuento digyán
 sij rian go'ngo ni tsínj daj. Daj si ani ruhua
 ni sí' sisi hua nica niman ni sí'. Sanj a'mi
 quij ni sí' xi'í ni ngüi. Ngaa nj gataj Jesús:

10 —Gan'anj huuj ran' tsínj daj gatúj
 nungüej sij chruhua nuhui nico gachinj
 jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj. Nj 'ngo sij
 daj huin tsínj fariseo. Nj ango sij huin tsínj
 a'nej pesto.

11 'Nj niquin' tsínj fariseo daj achínj
 jni'yaj sij. Nj gataj sij rian Yan'anj: "Hué
 re' huin Yan'anj. Nj guruhua re' sisi nitaj
 si huinj daj rún' huin ango ni ngüi. Daj si
 'yaj tu ni sij. Nj 'yaj xi'í ni sij. Nj a'mi ni sij
 nga nica 'ngo dugüi' ni sij nej. Nj guruhua
 re' sisi nitaj si 'yá daj rún' 'yaj tsínj a'nej
 pesto nan mánj. 12 Huij 'yá ayuno da nan
 sij semana. Nj a'né ichi' rian go'ngo ciento
 daran' si 'yaj ganāj riquij rián re'." Daj
 gataj tsínj fariseo daj gunun Yan'anj.

13 'Sanj gunáj tsínj a'nej pesto daj gan'
 niquin' sij. Nj xi'í si na'aj sij a doj nun
 ga'uej ruhua sij nachi nica'j sij rian sij
 ni'yaj sij xata'. Maan sij guita ra'a sij
 xi'yanj sij. Nj gataj sij gunun Yan'anj:
 "Yan'anj, nahuin 'i ruhua re' ni'yaj re' yünj
 si huinj 'ngo tsínj 'yaj gaquin'." Daj gataj
 tsínj daj.

14 'Nj ataj snan'an gunun a ni é re' sisi
 ngaa nan' tsínj a'nej pesto daj ducua sij, nj
 hua guinica'j Yan'anj 'ngo niman nico xi'í
 si-gaquin' sij. Sanj nun guinica'j Yan'anj
 niman nico xi'í ango tsínj daj. Daj si un
 tsínj huin ruhua gahuin achij rian dugüi'
 sij, nj gunaj sij da rucu. Sanj un tsínj huin
 ruhua gunaj da rucu, nj gahuin achij sij.
 —Daj gataj Jesús rian ni tsínj daj.

Jesús bendice a los niños

15 Ngaa nj nica'j ni yun'unj xana ni tsin'
 ga'na' ne rian Jesús sisi guta' sí' ra'a sí'.
 Sanj ngaa guini'i ni tsínj nico' Jesús, nj
 gaxi'i ni sij chran' ni sij ni yun'unj xana
 nica'j ga'na' da aj. 16 Ngaa nj gaquin' Jesús
 si ga'na' ni tsin' rian sij. Nj gataj sij:

—Ra'a á re' si ga'na' ni tsin' da riánj.
 Nj sj chran' án re' si ga'na' ni tsin' riánj
 mánj. Daj si rún' huin ni tsin' le nan, nj
 da'nga' daj huin ni ngüi man rian nica'j sun
 Yan'anj. 17 Xanga' atá gunun a ni é re' sisi
 na'uej ruhua 'ngo tsínj daj si guinica'j sun
 Yan'anj niman sij daj rún' 'yaj ni tsin', nj sj
 ga'ue gatu sij rian nica'j sun Yan'anj mánj.
 —Daj gataj Jesús.

El joven rico

18 Ngaa nj nachínj snan'anj 'ngo tsínj
 a'nin' rian ni ngüi Jesús. Nj gataj sij:

—Maestro sa'. Nj un sun guj'yá, nj ga'ue
 gane nigán, ruhua re' únj. —Daj gataj sij
 gunun Jesús.

19 Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj un sin huin nj atáj re' sisi sa'
 man'anj únj. Urin Yan'anj huin si sa'
 nánj. 20 Hua ni'í re' ni nuguan' ga'nin'
 Yan'anj sun rián re': "Sj ga'mi re' nga nica'
 dugüi' re' mánj. Nj sj dagahu' re' ngüi
 mánj. Sj guj'yaj tu re' mánj. Sj ga'mi
 re' nuguan' snan'anj xi'í dugüi' re' mánj.
 Gujnun yan'anj re' chrej re' nga nni re'
 nej." Nan huin ni nuguan' dagahuin re'.
 —Daj gataj Jesús gunun sij.

21 Ngaa nj gataj tsínj daj:

—Daran' ni nuguan' daj ráj xinaj asij hua
 li. —Daj gataj sij gunun Jesús.

22 Nj ngaa gunun Jesús si gataj sij, nj
 gataj sí':

—Achín 'ngo nuguan' rián re' rún' huaj.
 Guđu'ue re' daran' si'yáj re'. Nj san'anj
 guiri' re' daj ga'ui' re' rian ni ngüi niqú
 ran'. Hué dan nj guiman nico si'yáj re'
 xata' guj'yaj Yan'anj anj. Ngaa nj ga'na'
 re' guinico' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús.

23 Sanj ngaa gunun tsínj daj si gataj
 Jesús, nj nani nico ruhua sij. Daj si hua
 nico san'anj rian sij.

24 Ngaa guini'i Jesús si nani nico ruhua
 sij, nj gataj sí':

—Nj 'i huaj gatu 'ngo tsínj xuru'ue rian
 nica'j sun Yan'anj anj. 25 Nj 'i huaj gatu 'ngo
 tsínj xuru'ue rian nica'j sun Yan'anj daj nga
 si gachin 'ngo xucu camello yu'uj taj cúj
 nuhua aj. —Daj gataj Jesús.

26 Ngaa nj nachínj snan'anj ni tsínj gu-
 nun si gataj Jesús. Nj gataj ni sij:

—Sisi hué daj huin nj un tsínj ga'ue naca'
 man'an sij sisi gatu sij rian nica'j Yan'anj
 sun únj. —Daj gataj ni sij.

27 Ngaa nj gataj Jesús:

—Yan'anj ga'ue guj'yaj si na'ue guj'yaj ni
 ngüi. —Daj gataj Jesús.

28 Ngaa nj gataj Pedro gunun Jesús:

—Hua duna únj daran' si'yaj únj. Nj
 nico' únj man'an re' aj. —Daj gataj Pedro.

29 Hué dan nj gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi un tsínj
 dunáj ducua sij, nica'j sij nej, jnánj sij nej,
 da'nij sij nej, chrej sij nej, nni sij nej, ngaa
 nj guj'yaj sa' Yan'anj nga tsínj daj ngaa
 da'nga' daj 'yaj sij xi'í sun nica'j Yan'anj
 rian né'. 30 Nj ni tsínj dunáj daran' ni rasun
 daj, nj xungüi nan nahuin ra'a sij doj daj
 nga daran' si dunáj sij. Nj ango xungüi
 ga'na', nj gane niganj sij nga Yan'anj. —Daj
 gataj Jesús.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³¹ Nj gaquínj Jesús xuhuij ni tsínj nico' sij. Nj gataj sij:

—Yyaj nj gan'anj né' xuman' Jerusalén. Nj daj rún' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'í man'anj huínj da'nj ni ngüi, nj da'nga' daj guíran'anj nánj. ³² Nj naga'ui' ni sij yünj rian ni tsínj 'na' anéj chrej. Nj ga'mi ducu ni sij xi'tj. Nj ga'mi quij ni sij riánj nej. Nj gara sta'nunj ni sij man'anj nej. ³³ Nj duguayun ni sij nne' xirā. Nj dagahui' ni sij man'anj nej. Sanj xiráj hua'nij güi, nj gana'nī aj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Sanj nun gunun ni sij si gataj Jesús. Nj nun xacaj cuenta ni sij si ga'mi sí'. Daj si a'mi si' nuguan' na'ue gara da'nga' ruhua ni sij.

Un ciego de Jericó recibe la vista

³⁵ Nj ngaa huaj guisij Jesús njchrun' xuman' Jericó, nj nne 'ngo tsínj duri du'ua chrej 'yaj sij caridad. ³⁶ Nj ngaa gunun sij gachin nico ni ngüi, nj nachínj snan'anj sij un sin huin si gahuin. ³⁷ Ngaa nj gataj ni tsínj daj sij Jesús nazareno huin si gachin. ³⁸ Ngaa nj gaguáj nucaj sij. Nj gataj sij:

—Jesús, da'nj David huin re'. Nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj anj. —Daj gataj tsínj duri daj.

³⁹ Sanj ni ngüi hua ne' rian, nj chran' yun'unj sisj dínj gane du'ua sij. Sanj ganari' nucaj sij doj gaguáj sij. Nj gataj sij:

—Da'nj David, nahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' yünj anj. —Daj gaguáj sij.

⁴⁰ Ngaa nj guiniquin' Jesús. Nj ga'nin' sij sun sisj njcaj ni si' ga'na' ni sí' sij. Nj ngaa gahuin njchrun' sij, nj nachínj snan'anj Jesús sij.

⁴¹ Nj gataj sí':
—Nj un sin huin ruhuá re' si gui'yā nga re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj gataj tsínj duri daj:
—Señor, huin ruhuá sisj naxiguin riánj, gui'yaj re' aj. —Gataj tsínj daj.

⁴² Ngaa nj gataj Jesús:
—Hua naxiguin rián re' xi'í si guxuman ruhuá re' ni'yaj re' yünj anj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj duri daj.

⁴³ Nj 'ngo hora daj naxiguin rian sij. Nj guinico' sij Jesús. Nj ga'mi sa' 'uee sij rian Yan'anj. Nj daran' ni ngüi guini' i si gui'yaj Jesús, nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Nj gatúj Jesús xuman' Jericó. Nj huaj sij gachin sij xuman' daj. ² Nj yu'uj daj nne 'ngo xuru'ue gu'naj Zaqueo. Nj huin sí' 'ngo tsínj a'nin' rian ni tsínj a'nej pesto. ³ Nj gahuin ruhua sij guini' i sij Jesús. Sanj rjan huaj nico ni ngüi nga sí', nj nun ga'ue

guini' i sij sí'. Daj si chre' Zaqueo daj. ⁴ Xi'í daj nj gunánj sij gan'anj sij da rian si huin ruhua sij guisij sij guini' i sij Jesús. Nj gahui sij chra 'ngo chrun gu'naj sicómoro rian gachin Jesús. ⁵ Nj ngaa huaj gachin Jesús yu'uj daj, nj ni'yaj sí' chra chrun xata'. Nj gataj sí':

—Zaqueo, nanij yoo re' si acuan' nan huin si gunā ducua re', ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús gunun Zaqueo.

⁶ Ngaa nj nanij yoo sij. Nj gahuin niā' ruhua sij si guxuman Jesús ducua sij.

⁷ Nj ngaa guini' i ni ngüi si gui'yaj Jesús, nj gaxi' i ni sij ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. Nj gataj ni sij:

—Nj un sin huin nj gatúj Jesús ducua 'ngo tsínj 'yaj gaquin' guna sí' únj, ataj ni sij.

⁸ Ngaa nj naxuman Zaqueo, nj gataj sij gunun Señor Jesús:

—Ni'yaj re' Señor. Yyaj nj ga'uñj da'aj si'yā rian ni ngüi yaco ran'. Nj ngaa ga'nej xacānj san'anj rian ni ngüi, nj naru'ue yacuan'anj peso chra go'ngo peso ga'nej xacānj anj. —Daj gataj Zaqueo.

⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Guisij Yan'anj 'na' naca ni dycua tsínj nan yyaj. Daj si tsínj nan huin 'ngo da'nj Abraham nej. ¹⁰ Nj ga'na' da'nj ni ngüi huin man'anj. Nj 'na' nana'uñj ni tsínj ga ni'ya. Nj ganacā ni sij, ruhuāj aj. —Daj gataj Jesús.

Parábola de las diez minas

¹¹ Nj gunun ni ngüi si gataj Jesús. Nj hua guisij sij njchrun' du'ua xuman' Jerusalén. Nj gani ruhua ni ngüi sisj ga'na' yoo Yan'anj guinica' sun-un' chruhua xungüi nan guini' i ni sij, ruhua ni sij. Xi'í daj nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. ¹² Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj hua 'ngo tsínj huin achij gan'anj 'ngo xuman' ngaj gan' si garij sun ni sij gahuin sí' rey xánj sí'. Da' síj da nānicaj sí' xánj sí', ruhua sí'. ¹³ Ngaa nj gaquínj tsínj daj ga'na' ichi' ran' tsínj 'yaj sun rian sij. Nj ga'ui' sij 'ngo san'anj gu'naj mina rian go'ngo ni sí'. Nj ducu du'uej san'anj gu'naj mina daj. Nj gataj snan'anj sij gunun ni sí': "Gui'yaj gana á re' nga san'anj nan da nānicā." Daj gataj sij. Nj gan'anj sij.

¹⁴ 'Sanj nun huin xan' ruhua ni tsínj xanj daj ni'yaj ni sí' sij. Xi'í daj ga'nij ni sí' ni tsínj nica'j sun gan'anj gataj snan'anj rian tsínj huin achij daj sisj nun aran' ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij. Nj sj ga'ue gahuin sij tsínj a'nin' rian ni sij xánj ni sij ga'mánj.

¹⁵ 'Sanj ngaa guisij ganacaj sij sun daj, nj nānicaj sij xánj sij. Ngaa nasij sij xánj sij, nj ga'nin' sij sun sisj ga'na' ni tsínj 'yaj sun rian sij huin ni tsínj rjan ga'ui' sij san'anj

daj. Nì huin ruhua sîj guini'i sîj undaj gui'yaj gana go'ngo sí' nga san'anj daj.

¹⁶ 'Nгаа нî gataj tsînj guisîj sini rian sîj: "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nî nga mina daj nî gui'yaj ganāj ichi' mina aj." Daj gataj tsînj daj. ¹⁷ Nгаа нî gataj rey daj gunun sí': "Dugu'naj gui'yāj re'. Huín re' 'ngo tsînj 'yaj sun sa'. Nî rian hua gacuj re' nga doj rasun nan, nî gahuín re' tsînj a'nin' rian ichi' xuman' gui'yā." Daj gataj tsînj huin achij daj.

¹⁸ 'Nгаа нî ga'na' ango tsînj daj. Nî gataj sí': "Señor, riquí re' 'ngo san'anj mina riānj. Nî nga mina daj nî gui'yaj ganāj yun'un' mina aj." Daj gataj sí'. ¹⁹ Nî gataj tsînj huin achij daj gunun sí': "Gahuín re' tsînj a'nin' rian un'un' xuman', gui'yā." Daj gataj sîj rian ango tsînj daj.

²⁰ 'Nгаа нî guisîj ango tsînj daj. Nî gataj sí': "Nan 'na' niqúi si-san'anj re'. Na'nij sa'āj chruhua 'ngo paño. ²¹ Daj si xu'uj ni'yā re' si huín re' 'ngo tsînj huee. Nî nacāj re' si sé si'yāj re' huín. Nî rian unun ango tsînj daj can, nî hue yu'uj daj ri re' nnaa." Daj gataj tsînj 'yaj sun rian tsînj huin achij daj.

²² 'Nгаа нî gataj tsînj huin achij gunun tsînj 'yaj sun daj: "Nî 'ngo moso xi'í huín re'. Si-nuguan' man'an re' ataj sisî da'uí re' gaquin'. Hua guini'í re' sisî huínj 'ngo tsînj huee. Nî guini'í re' sisî nacā si sé si'yā huín. Nî guini'í re' sisî ri man'anj nnaa rian nun gunūnj nej.

²³ 'Xi'í daj nî un sin huin nun nicāj re' si-san'an gan'anj re' banco unj. Nгаа нî nгаа nānicā, nî nācā si-san'an nga san'anj nūta' chra' banco nej unj." Daj gataj tsînj a'nin' rian moso daj. ²⁴ Nгаа нî gataj sîj rian ni tsînj niquin' nga sîj: "Ga'ne a ni é re' san'anj ra'a sí'. Nî ga'ui' a ni é re' ra'a tsînj gui'yaj gana ichi' mina chra' go'ngo mina aj." Daj gataj sîj. ²⁵ "Sanî hua nicaj sí' ichi' mina." Gataj ni tsînj daj. ²⁶ Nгаа нî: "Ataj snan'an gunun a ni é re' sisî tsînj nîcā, nî ga'ui' né' nico rian sîj. Nî tsînj nitaj si nicaj, nî nunj si doj nicaj sîj, sanî ga'ne né' aj." Daj gataj tsînj huin achij daj. ²⁷ Nгаа нî gataj ruhua' yún sîj: "Nî tsînj unun' ngāj huin ni sîj ni tsînj na'uej ruhua sisî gahuín achî rian ni sîj. Sanî guinicaj ni é re' ni sîj ga'na' á re' nan dagahui' ni é re' riānj." Daj gataj tsînj huin achij daj. —Nî hué daj guisîj cuento nani Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

²⁸ Nгаа guisîj nani Jesús cuento daj, nî huaj sîj guisîj sîj xuman' Jerusalén. Nî táj dian sîj rian ni tsînj nico' sîj. ²⁹ Nî huaj sîj guisîj sîj xuman' Betfagē nga xuman' Betania. Nî ngaj nuguan'an nungüej xuman' daj nîchrun' dacan gu'naj Olivos. Nî ga'nij

sîj huîj tsînj nico' sîj gan'anj nungüej sí'. ³⁰ Nî gataj sîj gunun nungüej sí':

—Gan'anj nungüej é re' xuman' ngaj ne' rian doj aj. Nî nгаа huaj gatu nungüej é re', nî nari' nungüej é re' 'ngo urruj anumi. Nî a 'ngo tsînj nitaj si táj mánj. Hué dan nî nachî nungüej é re' xú' nîcā á re' ga'na' á re' riānj. ³¹ Nî sisî hua tsînj nāchînj snan'anj rian nungüej é re' un sin nî nachî nungüej é re' urruj daj, nгаа нî gataj nungüej é re' gunun sîj: "Man'an Señor ní'yanj xuj aj." Daj gataj Jesús gunun nungüej sîj.

³² Nгаа нî gan'anj nungüej sîj xuman' daj. Nî nari' nungüej sîj urruj daj daj rún' gataj snan'anj Jesús gunun nungüej sîj. ³³ Nî nгаа nachî nungüej sîj urruj, nî gataj ni tsînj dan xucu daj rian nungüej sîj:

—Nî un sin huin nî nachî nungüej é re' urruj daj unj. —Daj gataj ni sí'.

³⁴ Nгаа нî gataj nungüej sîj: —Ní'yanj Señor xuj. —Daj gataj nungüej sîj.

³⁵ Hué dan nî nicaj nungüej sîj urruj ga'na' nungüej sîj rian Jesús. Nî guta' nungüej sîj si-gan' nungüej sîj xirāj urruj. Nгаа нî guitāj Jesús xuj, gui'yaj nungüej sîj. ³⁶ Nî guruj ni ngüi' si-gan' ni sîj chruhua chrej ne' huaj Jesús. ³⁷ Nî nгаа huaj gahuín nîchrun' ni sîj guisîj ni sîj dacuj dacan Olivos, nî gaxi' gahuín niā' ruhua daran' ni tsînj nico' Jesús xi'í daran' si sa' guini'í ni sîj, gui'yaj Jesús. Nî gaguáj ni sîj. Nî ga'mi sa' ni sîj rian Yan'anj nej. ³⁸ Nî gataj ni sîj:

—Hua 'ueé rian rey 'na' nga si-xugüi man'an Señor. Gahuín din'inj ni si mán xata'. Nî ga sa' 'ueé xata' aj. —Daj gaguáj ni sîj xi'í Jesús.

³⁹ Nгаа нî gataj go'ngo ni tsînj fariseo man scanij ni ngüi' gunun Jesús:

—Maestro, gataj re' rian ni tsînj nicó' re' sisî dînj guiniquin' du'ua ni sîj. —Daj gataj ni sí'.

⁴⁰ Sanî gataj Jesús:

—Sisî dînj guiniquin' du'ua ni sîj, nî gaguaj ni yej ngaj rian yo'ój aj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Nî nгаа huaj guisîj Jesús nîchrun' xuman' Jerusalén, nî guini'í sîj xuman' daj. Nî gaco sîj xi'í xuman' daj. ⁴² Nî gataj sîj:

—Maan si huin ruhuāj sisî guini'í ni é re' yyaj daj gui'yaj á re', nгаа нî gahuín din'inj rian an re' aj. Sanî hua ránj rian an re', nî na'ue gara da'nga' ruhua á re' mánj. ⁴³ Nî guisîj 'ngo güi, nî guiran' an re' sayun. Daj si ga'na' ni tsînj unun' nga á re'. Nî gui'yaj ni sîj 'ngo xingā ganicaj nîj' xi'nîj ni é re'. Nî sî ga'ue gahui' ni é re' mánj. ⁴⁴ Nî duguane ni sîj daran' ni hue' man xánj an re'. Nî dagahui' ni sîj ni ngüi nej. Nî nî a 'ngo yej sî dunāj ni sîj rian

dugüi' ni yej ga mánj. Hué daj guiran' ni é re' si nun xacaj á re' cuenta ngaa ga'na' Yan'anj ganacaj á re' mánj. —Daj gataj Jesús rian ni ngüi man xuman' Jerusalén.

Purificación del templo

⁴⁵ Hué daj sij ni gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Ni gaxi' i sij guiri sij ne' chrej xe' ni tsinj du'uej rasun man yu'uj daj. ⁴⁶ Ni gataj sij:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj: “Ducuāj huin rian gachinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj anj. Sanj nuhui nan gahuin 'ngo huej man ni tsinj tu, 'yaj á re' aj.” Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁷ Ni daran' ni güi digyán Jesús rian ni ngüi chruhua nuhui daj. Sanj ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley nga ni tsinj huin achij chruhua xuman' daj, ni nana'ui' ni sij daj dagahui' ni sij Jesús. ⁴⁸ Sanj nun ri' ruhua ni sij daj gu'yaj ni sij si gahui' Jesús. Daj si daran' ni ngüi man unun sa' daj digyán Jesús rian ni sij.

20

La autoridad de Jesús

¹ Ni 'ngo güi ngaa nne Jesús chruhua nuhui nico, ni digyán sij rian ni ngüi. Ni ga'mi sij nuguan' sa' rian ni sij. Ngaa ni guisij ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley nej, ni tsinj huin achij nej. ² Ngaa ni gataj ni sij gunun Jesús:

—Gataj re' gunun únj un sun huin sun nicáj re', ni 'yaj re' nan únj. Ni un tsinj riqui sun, ni 'yaj re' nan únj. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Hué daj ruhuāj ganachin' snan'an 'ngo nuguan' da man'an an re'. Ni gataj á re' riánj, ruhuāj aj. ⁴ Ni un tsinj ga'nij sun rian tsinj gu'naj Juan sise gata' nnee si' ni ngüi únj. Yan'anj gataj rian sij ni'. Asj hua ango tsinj gataj rian sij sa'. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa ni gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sise gataj né' sise Yan'anj ga'nin' sun rian Juan, ngaa ni gataj Jesús gunun né': “Ni un sin huin nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'an sij únj.” ⁶ Ni sise gataj né' sise ni tsinj ga'nij ga'na' Juan, sanj ga'ui' daran' ni ngüi yej yun'. Daj si hua nica ruhua daran' ni ngüi man nan sij Juan gahuin 'ngo tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gani guitsi ruhua ni dugüi' ni sij.

⁷ Ngaa ni gataj ni sij gunun Jesús sise nun guini' i ni sij un tsinj ga'nin' sun rian Juan gata' nnee si' ni ngüi aj.

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ngaa ni si gatá gunun a ni é re' un sin huin sun 'ya aj. —Daj gataj Jesús.

Los labradores malvados

⁹ Ngaa ni gaxi' i Jesús nani sij 'ngo cuento digyán sij rian ni ngüi. Ni gataj sij:

—Hua 'ngo xuru'ue gunun coj uva. Ngaa ni naga'ui' sij si-coj sij coj chruj uva rian go'ngo ni tsinj daj sise dugumi ni si' si'yaj sij. Ni gahui sij gan'anj sij gan' ga'i yahuí. ¹⁰ Ni ngaa guisij güi gane uva daj, ni ga'nij sij si-moso sij gan'anj gachinj si' rian ni tsinj man 'yaj sun daj chruj si huin si'yaj sij. Sanj ga'ui' ni si' chrun tsinj daj. Ni na'nij ni si' nan' yun sij. ¹¹ Hué dan ni ga'nij ruhua' yun tsinj do'oj daj ango si-moso sij. Sanj ga'ui' ni tsinj daj si' nej. Ni guiyaj quij ni sij nga si'. Ni na'nij ni sij nan' yun si' nej. ¹² Ngaa ni ga'nij ruhua' yun tsinj do'oj daj ango si-moso sij. Sanj guiran' xi' i si', guiyaj ni sij. Ni guiri ni sij si' ne' chrej xe' rian man coj uva daj.

¹³ 'Ngaa ni gataj xuru'ue daj gunun man'an sij: “Ni un sin guiyá únj. Ga'ni da'ni 'i ruhuāj gan'anj. Ga'ni'yanj ni sij nga man'an da'ni aj.” Daj gataj xuru'ue daj gunun man'an sij. Ni ga'nij sij da'nij sij gan'anj si'. ¹⁴ Sanj ngaa guini' i ni tsinj daj da'nij sij, ni gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij: “Tsinj nan gunánj do'ój chrej sij si sa' gahui' chrej sij. Dagahui' né' tsinj nan, ngaa ni guna né' gahuin do'ój né' nan anj.” Daj gataj ni sij. ¹⁵ Ngaa ni guere'ej ni sij si' chrej xe' du'ua rian man coj uva daj. Ni dagahui' ni sij si'. Hué dan ni daj guiyaj tsinj do'oj daj nga ni tsinj dugumi daj, ruhua ni é re' únj. ¹⁶ Ga'na' sij rian ngaj do'ój sij. Ni dagahui' sij ni tsinj 'yaj sun daj. Ngaa ni naga'ui' sij coj chruj uva daj huin si-coj sij rian ango ni tsinj sise dugumi ni si' si'yaj sij. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

Ni ngaa gunun ni ngüi nuguan' daj, ni gataj ni sij:

—Sé daj huin ruhua únj si guiyaj Yan'anj mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁷ Sanj guini'yaj Jesús rian ni sij. Ni gachinj snan'anj si' ni sij gataj si':

—Un sin huin ni garun ni sij nuguan' nan asij ná, ruhua á re' únj:

Yej guere'ej ni tsinj 'yaj sun hue', gahuin'in' dago yej sa' doj gane,

ni ran-án' dugu'nun' squina hue' niganj njan' anj.

Da'nga' daj garun ni sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ Ni huej huin yej daj. Ni sise ganatu 'ngo ngüi rian yej daj, ni garan' ni sij, guiyá. Ni sise guinj yej daj rian 'ngo ni ngüi, ni guixitin' ni sij, guiyá. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La cuestión del tributo

¹⁹ Ngaa ni hué gue hora daj huin ruhua ni chrej huin achij nga ni tsinj digyán ley guida'a ni sij Jesús. Daj si xacaj ni

sij cuenta sisi nuna Jesús cuento daj xi'í man'an ni sij. Sanj xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa nî ni'yaj ni sij Jesús. Nî ga'nîj ni sij ni tsínj gan'anj naga'naj. Nî gui'yaj ni si' sisi tsínj 'yaj nîca huin ni si'. Daj si huin ruhua ni si' sisi gache ga'mi Jesús. Ngaa nî ga'ue naga'ui' ni si' Jesús rian gobernado, ruhua ni sij. ²¹ Ngaa nî gachínj snan'anj ni tsínj digya' yun'unj daj Jesús. Nî gataj ni sij:

—Maestro, ni'í ni únj sisi a'mí re' nuguan' nîca. Nî xanga' digyán nîca re' rian ni ngüi nej. Nî nitaj si gui'yaj re' sisi tsínj huin rian, asj tsínj ga niqui huin 'ngo tsínj daj. Nî digyán xanga' re' sisi daj gui'yaj né' guínico' né' Yan'anj. ²² Ngaa nî: Sa' huin sisi ga'ui' né' san'anj a'nej rey César, ruhuá re' ní'. Ga'ui' né' ní'. Asj si ga'ui' né' sa'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²³ Sanj xacaj Jesús cuenta sisi ani quí ruhua ni sij. Ngaa nî gataj si' gunun ni sij:

—Nî un sin huin nî huin ruhua á re' gui'yaj re' xi' ngäi únj.

²⁴ Digyán án re' 'ngo san'anj denario riánj. Nî un tsínj rian nun rian san'anj nan únj. Nî un tsínj si-xugüi nun rian san'anj nan únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij. Ngaa nî:

—Hué César huin. —Gataj ni sij.

²⁵ Hué dan nî gataj Jesús:

—Ngaa nî ga'ui' a ni é re' si'yaj rey César rian sij. Nî ga'ui' ni é re' si'yaj Yan'anj rian Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

²⁶ Ngaa nî nun ga'ue gui'yaj ni sij sisi gache ruhua Jesús ga'mi si' rian ni ngüi. Sanj garáj yan'anj ruhua ni sij nga nuguan' gataj Jesús gunun ni sij. Nî dínj ganiquin' du'ua ni sij.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Hué dan nî guisíj go'ngo ni tsínj saduceo rian nne Jesús. Nî ni tsínj saduceo daj ataj sisi nitaj si gana'nîj ni nîman mánj. ²⁸ Nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Maestro, garun Moisés nuguan' gunun né'. Nî gataj si-nuguan' si' sisi gahui' 'ngo tsínj hua nîca, nî nitaj da'nîj sij nga nîca sij, ngaa nî nacaj jnánj tsínj gahui' daj nîca nîman daj. Da'nga' daj gui'yaj sij ga'ui' sij si ga'nga lij nagane-é' yan du'ua chrej-é'. Daj gataj Moisés. ²⁹ Nî hua ichij jnánj 'ngo tsínj daj. Nî xacaj tsínj xahua' nîca sij. Nî gahui' sij. Nî nitaj da'nîj sij nga ún' mánj. ³⁰ Nî nacaj ango jnánj sij tsínj ga'na' rian man'an sij nîca sij. Nî hué daj gahui' si'. ³¹ Nî hué dan nan guiran' ango jnánj sij sij hua'nîj jnánj sij aj. Nî hué daj guiran' ichij jnánj sij. Nî a 'ngo lij nun ga'nga, gui'yaj ni sij nga yun'unj xana daj. Nî gahui' daran' ni sij. ³² Da'

guisíj daj gahui' man'an yun'unj xana da nej. ³³ Hué dan nî ngaa gana'nîj ni nîman ngaa guíman ruhua' yún ichij jnánj sij, nî daj hua yya tsínj gahuin nîca yun'unj xana daj, ruhuá re' únj. Daran' ni sij xacaj ún' nánj. —Da'nga' daj gataj ni tsínj saduceo gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj man xungüi nan, nî acaj ni sij ni ngüi xana. Nî hué daj hua nîca ni ngüi xana nej. ³⁵ Sanj nîni gui'yaj ni ngüi guíman xungüi naca. Nî gana'nîj ni sij gane ni sij xata' xi'í si ni'í Yan'anj sisi hua nîca nîman ni sij. Nî ngaa gane ni sij xata', nî si xacaj ni tsínj ni yun'unj xana mánj. Nî si ga nîca ni yun'unj xana mánj. ³⁶ Daj si si ga'ue gahui' ni ngüi xata' mánj. Nî uyan huin ni sij nga ni ángel. Nî huin ni sij da'nîj Yan'anj xi'í si ganá'nîj ni sij scanij ni nîman.

³⁷ Nî garun Moisés xi'í 'ngo coj anun. Nî xi'í daj digyán sij sisi gana'nîj xanga' ni nîman. Daj si a'mi sij sisi Señor huin Dan'anj tsínj gu'naj Abraham nga tsínj gu'naj Isaac nga tsínj gu'naj Jacob nej. ³⁸ Hué dan nî sé nîman huin ni tsínj guínico' Yan'anj asj ná mánj. Hua nî'na' ni sij nánj. Daj si hua nî'na' daran' ni ngüi rian Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁹ O Ngaa nî gataj go'ngo ni tsínj digyán ley gunun Jesús:

—Maestro, dugu'naj huaj gatáj re'. —Daj gataj ni sij.

⁴⁰ Nî nun guisíj ruhua ni sij gachínj snan'anj ni sij rian Jesús ga' mánj.

¿De quién es hijo el Cristo?

⁴¹ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Nî un sin huin nî ataj ni sij sisi Cristo huin da'nîj xi' David únj. ⁴²⁻⁴³ Daj si gataj David rian libro gu'naj Salmos: "Yan'anj gataj gunun Señor nîcaj sun riánj sisi gane si' chrej ra'a sa' Yan'anj da' guisíj gui'yaj gana Yan'anj rian ni tsínj unun' nga Señor nîcaj sun riánj." Daj gataj Yan'anj gunun Señor. Gataj xi' David. ⁴⁴ Ngaa nî asa' ga'ue gahuin Cristo da'nîj David sisi dugu'naj si' Señor man'an Cristo únj. —Daj gataj Jesús.

Jesús acusa a los escribas

⁴⁵ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni tsínj nîco' sij. Nî gunun daran' ni ngüi daj gataj sij:

⁴⁶ —Gagudadu a ni é re' sisi si gui'yaj á re' daj run' 'yaj ni tsínj digyán ley. Daj si nîa' ruhua ni sij gache ni sij nga atsij xacan nun ni sij huin si-gan' ni tsínj huin achij. Nî huin ruhua ni sij sisi ga'mi sa' ni ngüi nga ni sij ngaa aché ni sij rian yu'ue. Nî nana'ui' ni sij 'ngo chrun xila sa' doj gane ni sij chruhua nuhui. Nî nana'ui' ni sij 'ngo yu'uj sa' gane ni sij rian 'yaj ni sij 'ngo gui'yanj. ⁴⁷ Nî a'nej ni sij ducua

yun'unj xana mmij. Nj achinj jni'yaj ná ni sij rian Yan'anj sísj sa' yaj ni sij gani ruhua ni ngüi, ruhua ni sij. Xacan guñran' ni sij castigo, gu'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

21

La ofrenda de la viuda

¹ Ngaa nj ni'yaj Jesús sísj daj a'nij ni xuru'ue san'anj ofrenda chruhua chrúnj.

² Nj hué daj guini'i sij sísj ga'nij 'ngo yun'unj niqúi mmij huji san'anj niqúi chruhua chrúnj nej. ³ Ngaa nj gataj sij:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sísj yun'unj xana niqúi nan, sanj a'nij nico ún' doj san'anj daj nga daran' ni sij. ⁴ Daran' ni ngüi nan a'ui' san'anj gunáj rian ni sij. Sanj yun'unj niqúi mmij nan a'ui' ún' daran' san'anj nicaj ún' san'anj guñran ún' si xa ún' nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús predice la destrucción del templo

⁵ Hué dan nj ga'mi go'ngo ni tsinj daj sísj 'ueé hua nuhui. Daj si nne yej niqá'. Nj xacan ga'ui' ni ngüi ofrenda, ngaa nj ga'ue gahuin niqá' nuhui daj. ⁶ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Nj'yaj á re' nuhui xachij nan. Sanj hua 'ngo güi, nj sj gunáj nj á 'ngo yej rian dugüi' mánj. Duguane njn' ni sij nuhui nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Señales antes del fin

⁷ Ngaa nj nachinj snan'anj ni sij Jesús. Nj gataj ni sij:

—Maestro, un güi gahuin yya ni nuguan' nan únj. Nj un da'nga' daj hua 'ngo ga'na' guñni'i únj, ngaa nj gahuin daran' nuguan' nan únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Ga' cuidado ni é re' sísj nitaj 'ngo tsinj dígya' yun'unj ni é re'. Daj si ga'na' nico ni tsinj rian si-xugüi man'anj. Nj gataj ni sij: “Hué man'anj hui Cristo aj.” Nj: “Yyaj guisij güi ga'na' Señor.” Gataj ni sij. Sanj sj guinico' ni é re' ni tsinj da mánj.

⁹ 'Nj ngaa gunun a ni é re' nuguan' sísj hua guerra, nj sísj unun' ni ngüi nga gobierno, ngaa nj sj guxu'ui' ni é re' mánj. Hua njan si hué daj gahuin sini. Sanj achin ganahuij rá'yanj xungüi ga aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁰ Nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Gunun' ni ngüi man 'ngo xuman' nico nga ni ngüi man'ango xuman' nico. Nj gunun' 'ngo gobierno daj nga ango gobierno ga'j yu'uj. ¹¹ Nj ga'na' yún nucuaaj. Nj ga xi'na nej. Nj ga'na' xi'j rian go'ngo xungüi nej. Nj guxu'ui' ni ngüi xi'j si guñni'i ni sij da'nga' xxi xata'.

¹² 'Sanj hua sini ngaa nun güin gahuin ni nuguan' nan, nj güida'a ni sij a ni é re'. Nj chrän' yun'unj ni sij ni é re'. Nj naga'ui' ni sij ni é re' rian tsinj man' chruhua nuhui nico nga rian ducuaga' nej. Nj njcaj ni sij ni é re' gan'anj ni sij rian ni rey nga rian ni gobernado xi'j si nico' ni é re' man'anj.

¹³ Ngaa nj ga'ue ga'mi a ni é re' nuguan' sa' xi'ij rian ni tsinj daj. ¹⁴ Nj sj gani sini ruhua á re' daj ga'mi ni é re' rian ni sij mánj. ¹⁵ Daj si riqüij nuguan' ga'mi ni é re'. Nj riqüij si gahuin chrün ni é re' ngaa ga'mi ni é re'. Hué dan nj sj ga'ue nñicaj ni tsinj unun' nga ni é re' ga'mi ni sij mánj. Daj si sj gahuin nucuaaj ni sij guñri ruhua ni sij si gataj ni sij gunun a ni é re' mánj. ¹⁶ Nj naga'ui' da chrej ni é re' man'an ni é re' rian tsinj nicaj sun. Nj hué daj gu'yaj jnánj ni é re' nga dugüi' ni é re' nej, ni tsinj nicaj dugüi' nga ni é re' nej. Nj dagahui' ni sij da'aj á re'. ¹⁷ Nj sj gahuin sa' ruhua daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni é re' xi'j si nicaj dugüi' ni é re' ngáj. ¹⁸ Sanj nj á 'ngo hué chrá ni é re' sj ga ni'ya mánj. ¹⁹ Xi'j si nico' ran ni é re' man'anj, nj ga'ue gane njganj ni é re' nga Yan'anj.

²⁰ 'Sanj ngaa guñni'i a ni é re' si ganicaj ni snado du'ua xuman' Jerusalén, ngaa nj xacaj á re' cuenta sísj guere' rá'yanj xuman' daj. ²¹ Hué dan nj ngaa guñni'i ni é re' daj, ngaa nj gunánj ni ngüi man' estado Judea gan'anj ni sij riqüi quij. Nj gahui ni ngüi man' chruhua xuman' daj gan'anj ni sij. Nj ni ngüi man' riqüi quij, ni sj gatuj ni sij chruhua xuman' da mánj. ²² Daj si hué ni güi daj, nj gu'yaj Yan'anj castigo ni ngüi sísj gahuin yya daj rún' hua njca rian si-nuguan' Yan'anj. ²³ Nj niqúi niman ni ngüi xana njan riqüi nga ni ngüi xana utsi gué da'nij si gahuin ni güi daj. Daj si guñran' ni ngüi man' chruhua xungüi nico sayun. Nj ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi man' xuman' nan. ²⁴ Nj gahui' ga'j ni sij, gu'yaj espada. Nj gunumi ni sí' ango ni sij. Nj njcaj ni sí' ni sij gan'anj ni sí' njn' gachra' chruhua xungüi. Nj gu'yaj quij ni tsinj 'na' anéj chrej nga xuman' Jerusalén. Nj hué daj gu'yaj ni sij da guisij güi ga'ne Yan'anj sun ra'a ni sij.

La venida del Hijo del Hombre

²⁵ 'Nj guñni'i ni ngüi da'nga' rian güi nga rian yahui nej, rian ni yati' nej. Nj ducu guxu'ui' ni ngüi man' chruhua xungüi. Nj nun guñri' ruhua ni sij si gu'yaj ni sij. Daj si gunun ni sij si garin gu'yaj nnee yan'anj. Nj hué daj garin si naxuman nnee yan'anj, gu'yaj nane. ²⁶ Nj gahuin nichre ni tsinj xi'j si ducu guxu'ui' ni sij. Nj da'nga' daj gahuin xi'j si nun ni'j ni sij daj hua sayun ga'na' xungüi nan. Daj si nagunanj ni fuerza man' xata'. ²⁷ Asij nj guñni'i ni

ngüi ga'na' man'anj rian nga huinj da'nij ni ngüi. Ni ga'naj nga daran' fuerza. Ni nahuin 'ueé nin'inj ga'naj nej aj. ²⁸ Ngaa ni ngaa hué daj gaxi'i gahuin, ni duguachre rian án re'. Ni nachica ni é re' chra ni é re' nej. Daj si gahuin nichrun' güi naja Yan'anj ni é re'.

²⁹ Ngaa ni nani Jesús 'ngo cuento digyán sij rian ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni'yaj á re' daj 'yaj chrun higuero nga daran' ni chrun. ³⁰ Ni ngaa naxira' ra'a coj ni'yaj á re', ni ni'a a ni é re' sisi hua gahuin nichrun' yahui gahuin yan'an anj. ³¹ Ni hué gue ducuanj daj ngaa guini'a a ni é re' sisi hua gahuin yya daran' nuguan' nan, ngaa ni guini'i ni é re' sisi rá'yanj ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian án re'. ³² Xanga' atá gunun a ni é re' sisi si gahui' ni ngüi man yyaj da gahuin yya daran' ni nuguan' nan anj. ³³ Ga ni'ya xata' nga yo'ój. Sani si-nuguan'anj nitaj aman ganahuij mánj.

³⁴ Ni ga cuidado ni é re' nga man'an án re' sisi si xa nasa' ni é re'. Ni si ga xini ni é re'. Ni si gahuin ruhua á re' nga ni rasun man chruhua xungüi nan mánj. Daj si sisi da'nga' daj guiyaj ni é re', ngaa ni 'ngo hora ga'na' güi ga'naj man'anj. ³⁵ Daj si daj rún' na'man xe', ni da'nga' daj ga'na' güi daj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi nan. ³⁶ Ngaa ni 'ngo ni'yaj á re'. Ni niganj gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj. Ngaa ni ga'ue gataj Yan'anj sisi si guiran' ni é re' sayun daj. Ni ga'ue ganiquin' a ni é re' rian da'nij ni ngüi huin man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁷ Ni ne' guni'yanj digyán Jesús chruhua nuhui nico. Ngaa ni ne' ni, ni gahui sij xuman' daj gan'anj gunaj sij dacan gu'naj Olivos. ³⁸ Ni hua nigan' acuan', ni gan'anj daran' ni ngüi nuhui sisi gunun ni sí' si gataj sij.

22

El complot para matar a Jesús

¹ Ngaa ni 'na' gahuin nichrun' gahuin guiyanj ngaa xa ni sij chrachrúnj nitaj si nachrej levadura. Ni pascua gu'naj guiyanj daj. ² Ni nano' ni chrej a'nin' nga ni tsinj digyán ley sisi daj dagahui' ni sij Jesús. Daj si xu'ui' ni sij rian ni ngüi.

³ Ngaa ni gatúj sichre Satanás chruhua niman tsinj gu'naj Judas gu'naj sí' Iscariote. Ni huin sij 'ngo ni xuhuij ni tsinj nico' Jesús. ⁴ Ni gan'anj sij ga'mi sij nga ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui sisi daj guiyaj sij naga'ui' sij Jesús rian ni sí'. ⁵ Ngaa ni gahuin niá' ruhua ni tsinj daj. Ni gataj ni sij sisi ga'ui' ni sij san'anj rian Judas. ⁶ Ngaa ni garáj xina Judas. Ni nano' sij

hora sa' ga'ue naga'ui' sij Jesús rian ni sí' ngaa nitaj ni ngüi mán.

Institución de la Cena del Señor

⁷ Ngaa ni guisij güi gahuin guiyanj ngaa guiyaj ni sij chrachrúnj nitaj si 'nij levadura xa ni sij. Ni hua nian dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í pascua guiyanj daj. ⁸ Ni ga'nij Jesús gan'anj Pedro nga Juan. Ni gataj sij gunun nungüej sí':

—Gan'anj guiyaj xugüi nungüej é re' si xa né' güenda pascua aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa ni gataj nungüej sij:

—Ni a guiyaj xugüi nungüej únj si xa né' únj. —Daj gataj nungüej sij.

¹⁰ Ni gataj Jesús:

—Ngaa gatu nungüej é re' xuman', ni nari' dugüi' nungüej é re' nga 'ngo tsinj ata cucuaj nun nnee chruhua. Ni guinico' nungüej é re' tsinj daj gan'anj gatu nungüej é re' hue' gatu sí'. ¹¹ Ni gataj nungüej é re' gunun tsinj ducua daj: "Nachinj snan'anj Maestro man'an re' un cuarto huin xa sti'ni sij pascua nga ni tsinj nico' sij únj." Daj gataj nungüej é re' gunun tsinj ducua daj. ¹² Ngaa ni gan'anj digyán sí' 'ngo cuarto xachij xata' niquin' mesa nga chrun xila chruhua cuarto daj. Ni yu'uj daj guiyaj xugüi nungüej é re' xa sti'ni né'. —Daj gataj Jesús gunun nungüej sij.

¹³ Ngaa ni gan'anj nungüej sij. Ni nari' nungüej sij daj rún' gataj Jesús gunun nungüej sij. Ni guiyaj xugüi nungüej sij si xa sti'ni ni sij xi'í guiyanj pascua. ¹⁴ Ni ngaa guisij hora daj, ni gane Jesús nga ni tsinj nico' sij rian mesa huin ni tsinj gan'anj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Nin' ruhua gahuin ruhuaj xa sti'nij xi'í guiyanj pascua nga á re' ngaa achin guiran'anj sayun. ¹⁶ Daj si ataj san'an gunun a ni é re' sisi si xa yünj xi'í guiyanj pascua nga á re' da gahuin guiyanj pascua naca rian nicaj sun Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁷ Ngaa ni guida'a sij tasa. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa ni gataj sij gunun ni sí':

—Güida'a á re' tasa nan. Ni da'nga' á re' go'o dugüi' a ni é re' aj. ¹⁸ Ni ataj snan'an gunun a ni é re' sisi si go'ój ruhua' yünj nnee uva nan da ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian án re'. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa ni guida'a sij chrachrúnj. Ni naga'ui' sij si guruhua Yan'anj. Ngaa ni gura' da'aj sij. Ni ga'ui' sij xa ni sí'. Ni gataj sij gunun ni sí':

—Chrachrúnj nan huin nnee cü aj. Ni gahuij xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ni xa ni é re' chrachrúnj nan sisi nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Nj' ngaa ganahuij gahuin sti'nj' ni sij, nj' guida'a Jesús tasa daj rún' guida'a sij chrachrúnj. Ngaa nj' gataj sij gunun ni sí': —Hué nnee uva nan huin nuguan' nagui'yaj naca yya Yan'anj nga á re'. Nj' gayanj si-tun man'anj xi'í si-gaquin' a ni é re'.

²¹ 'Sanj nj'yaj á re' sisi taj ra'a tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj nicaj sun rian mesa ngáj. ²² Nj' daj rún' ani ruhua Yan'anj, nj' da'nga' daj guiran'anj sayun huinj da'nij ni ngüi. Sanj niqiu niman nj'n' ruhua tsínj naga'ui' man'anj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si gahuin nico castigo guiran' sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²³ Ngaa nj' gaxi'í ni sij nachinj snan'anj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij sisi un tsínj guiyaj daj, ruhua ni sij.

La grandeza en el servicio

²⁴ Nj' gani guitsi ruhua ni dugüi' ni man'an ni sij sisi daj hua tsínj gahuin achij scanij ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa nj' gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni rey nicaj sun rian ni tsínj 'na' anéj chrej, nj' ducu a'nin' ni sij sun rian ni tsínj daj. Nj' ataj ni rey daj sisi dugu'naj 'yaj ni sij rian ni ngüi. ²⁶ Sanj si guiyaj á re' da mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin achij scanij ni é re', nj' da'ui sij guiyaj sij si hua lij sij. Nj' sisi hua 'ngo tsínj a'nin' sun scanij a ni é re', nj' da'ui sij guiyaj sun sij rian ni dugüi' sij. ²⁷ Nj' un tsínj huin achij ruhua á re' únj. Tsínj nne rian mesa ní'. Así tsínj 'yaj sun rian tsínj nne rian mesa sa'. Sé tsínj nne rian mesa daj huin ruhua re' a'. Sanj yünj huin si niquin' 'yaj sun rian an re' aj.

²⁸ 'Sanj hué man'an an re' huin ni tsínj guinicaj dugüi' ngáj ngaa guiran'anj sayun. ²⁹ Ngaa nj' daj rún' riqui chré nicaj sünj, nj' da'nga' daj riquij guinicaj sun a ni é re' ngáj nej aj. ³⁰ Ngaa nj' xa á re' go'o a ni é re' rian si-mesaj ngaa guinicaj sünj xungüi ga'na'. Nj' gane a ni é re' rian chrun xila sa' guinicaj sun a ni é re'. Nj' nagui'yaj yya á re' rian xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³¹ Ngaa nj' gataj Señor Jesús gunun Simón Pedro:

—Simón, Simón, gunún re' nuguan' ga'mi rián re'. Daj si gachinj sichre Satanás permiso sisi chran' yun'unj sij a ni é re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj naganan' strigo sisi gahui yaco riqui strigo daj. Da'nga' daj huin ruhua sichre Satanás. ³² Sanj gachinj jni'yá rian Yan'anj xi'í re' sisi si ga'nin' ruhua re' si guxuman ruhua re' nj'yaj re' man'anj mánj. Nj' ngaa nánico' re' man'anj, nj' chraçuij re' ni njánj re' sisi gahuin nica ruhua ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunun Simón Pedro.

³³ Ngaa nj' gataj Pedro gunun Jesús:

—Señor, hua ruhuaj gan'an nga re' ducuaga'. Nj' da'nga' daj hua ruhuaj gahuinj nga re' nej. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

³⁴ Ngaa nj' gataj Jesús:

—Pedro, atá gunún re' sisi asij nun gaguaj do'loj du'ua xú' yan' nan, nj' gataj re' hua'nij sisi nun ni'í re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

Bolsa, alforja y espada

³⁵ Ngaa nj' nachinj snan'anj Jesús ni tsínj nico' sij. Nj' gataj sij:

—Nj' ngaa ga'ní gan'anj an re', nj' nitaj si nicaj á re' nnánj nga nnij nun san'anj nej, canj nej, gan'anj an re' mánj. Nj' ngaa gan'anj an re', nj' hua a 'ngo rasun gachin rian an re' ní'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

—Nitaj a 'ngo rasun gachin rian únj mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Ngaa nj' gataj Jesús:

—Sanj yyaj nj' sisi nicaj á re' 'ngo nnánj, nj' nicaj á re' gan'anj an re' nga nnij nun san'anj nej. Nj' tsínj nitaj si nicaj espada, nj' gudu'ue sij reto nun sij, nj' guiran sij 'ngo aj. ³⁷ Atá gunun a ni é re' sisi daj rún' hua nica rian si-nuguan' Yan'anj, nj' da'nga' daj hua nian dagahuinj ni nuguan' daj. Nj' ataj 'ngo nuguan' daj: "Guta' ni sij si-xugüi sí' nga si-xugüi ni tsínj 'yaj gaquin'." Daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'anj. Daran'anj hua nica rian xi'tj. Nj' hua nian gahuin yya nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³⁸ Ngaa nj':

—Nan niquin' huij espada. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

—Hué daj sij gaj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Ngaa nj' gahuí Jesús gan'anj sij 'ngo dacan gu'naj Olivos daj rún' gu'yun sij huan'anj sij. Nj' guinico' ni tsínj nico' sij gan'anj ni sí' nga sij nej. ⁴⁰ Nj' ngaa guisij sij yu'uj daj, nj' gataj sij gunun ni sí':

—Gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj, ngaa nj' si guinij a ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre a ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa nj' gahuin anéj sij. Nj' gan'anj gan' sij doj rún' 'yo' ngaa ga'ui' 'ngo yej daj, guiyaj sij guxun anéj sij man'an sij. Nj' guiniquin' ráj dacoj sij gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ⁴² Nj' gataj sij:

—Tata chré'. Sisi ga'uej man'an re', nj' ga'ne re' sayun ran'anj nan. Sanj si guiyaj re' rún' huin ruhua man'anj mánj. Maan si guiyaj re' rún' huin ruhua man'an re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa nj' gurugüi' 'ngo ángel 'na' xata' rian Jesús. Nj' nari' fuerza Jesús, guiyaj ángel daj. ⁴⁴ Nj' ducu nani ruhua Jesús. Nj'

nucuaꝝ gachínꝝ jni'yaj sij rian Yan'anꝝ nej. Ní da' sîꝝ nico niã sij achínꝝ jni'yaj sij rian Yan'anꝝ. Ní niã nico' rian sij daj nij rian yo'ój. Ní rún' hua tun hua niã daj. ⁴⁵ Ní ngaa guisîꝝ gachínꝝ jni'yaj sij rian Yan'anꝝ, ní naxuman sij gan'anꝝ sij rian man ni tsínꝝ nico' sij. Ní man ni sí' atoj ni sí' nari' sij. ⁴⁶ Ní gataꝝ Jesús:

—Ní un sin huin ní atoj ni é re' únꝝ. Náchica á re' gachínꝝ jni'yaj á re' rian Yan'anꝝ sisi sîꝝ guinij ni é re' rian gaquin' ngaa gatsij sichre niman án re' máꝝ. —Daj gataꝝ Jesús gunun ni sí'.

Arresto de Jesús

⁴⁷ Daj a'mi guẽ Jesús ngaa guisîꝝ nico ni tsínꝝ daj. Ní digyán 'ngõ tsínꝝ gu'naj Judas chrej rian ni tsínꝝ huaj ngã sí'. Ní hué sí' huin 'ngõ dugüi' ni xuhuij ran' ni tsínꝝ nico' Jesús. Ní gahuin ní chrun' Judas rian nne Jesús sisi garun du'ua sij sí'. ⁴⁸ Saní gataꝝ Jesús gunun sij:

—Judas, huin ruhuá re' garun du'ua re' man'anꝝ huínꝝ da'níꝝ ni ngüi ní'. Ní da'ngã daj ngã'ui' re' man'anꝝ rian ni tsínꝝ 'nã' guída'a yünꝝ, ruhuá re' ní'. —Daj gataꝝ Jesús gunun Judas.

⁴⁹ Ní ngaa guini'i ni tsínꝝ niquin' nga Jesús un sin gahuin, ní nachínꝝ snan'anꝝ ni sij Jesús. Ní gataꝝ ni sij:

—Señor, ga'ui' únꝝ ngã espada, ruhuá re' ní'. —Daj gataꝝ ni sij.

⁵⁰ Ngaa ní ga'ui' 'ngõ tsínꝝ daj tsínꝝ 'yaj sun rian chrej a'nin'. Ní guéj nín' chraquij sí' ne' chrej ra'a sa' sí', gui'yaj sij. ⁵¹ Ngaa ní gataꝝ Jesús:

—Ga'nin' ruhua á re' yyaj aj. —Daj gataꝝ sij.

Ngaa ní ganun ra'a sij chraquij sí'. Ní ganahuin chraquij sí', gui'yaj sij. ⁵² Hué dan ní gataꝝ Jesús gunun ni chrej a'nin' nga ni snado huin achij dugumi rian nuhui nga ni tsínꝝ huin achij huin ni sij ni tsínꝝ 'nã' guída'a Jesús. Ní gataꝝ Jesús:

—Ní un sin huin ní ata á re' espada nga chrun 'nã' á re' guída'a á re' yünꝝ únꝝ. Huéj huin 'ngõ tsínꝝ tũ ruhua á re' ní'. ⁵³ Ya'yoꝝ niquin' chruhua nuhui ngã á re'. Saní nun guída'a á re' man'anꝝ máꝝ. Saní yyaj guisîꝝ hora ga'ue guí'yaj á re' daj rún' huin ruhua á re'. Daj si hora nan nicaj sun sichre huin si nne rian hua rümi'. —Daj gataꝝ Jesús gunun ni tsínꝝ daj.

Pedro niega a Jesús

⁵⁴ Ngaa ní guída'a ni sij Jesús. Ní nicaj ni sij sí' gan'anꝝ ni sij ducua chrej huin achij nún'. Ní nico' gan' huaj Pedro nico' sí' rücu Jesús. ⁵⁵ Ní naran' ni sij yan'anꝝ rian hue' daj. Ní man ni sij ganicaj ni sij xi'níꝝ yan'anꝝ daj. Ní gan'anꝝ gane Pedro scanij ni sij. ⁵⁶ Ngaa ní guini'i 'ngõ yun'unꝝ

xana 'yaj sun daj nne Pedro xi'níꝝ yan'anꝝ. Ní guini'yaj sa' ún' rian sij. Ní gataꝝ ún'.

—Hué tsínꝝ nan nicaj dugüi' ngã Jesús. —Daj gataꝝ ún'.

⁵⁷ Saní nun ga'uej Pedro. Ní gataꝝ sij gunun ún'.

—Xica'ui, nun ni'inꝝ sij máꝝ. —Daj gataꝝ Pedro.

⁵⁸ Ní ngaa gachin doꝝ, ní guini'i ango tsínꝝ Pedro. Ní gataꝝ sí':

—Hué re' huin 'ngõ ni tsínꝝ nicaj dugüi' ngã Jesús aj. —Daj gataꝝ sí'.

—Jnãn, sêj huin máꝝ. —Gataꝝ Pedro.

⁵⁹ Ngaa ní ango hora, ní gataꝝ ango tsínꝝ daj:

—Xanga' sisi hué sij huin 'ngõ tsínꝝ nicaj dugüi' ngã sí'. Daj si 'nã' sij estado Galilea. —Daj gataꝝ sí'.

⁶⁰ Saní:

—Nun ni'inꝝ un sin xi'i a'mi re' nan jnãnꝝ. —Gataꝝ Pedro.

Ní ngaa hua guẽ a'mi Pedro, ní gaguáj do'loꝝ 'ngõ du'ua xú'. ⁶¹ Ngaa ní nanicaj Señor ni'yaj sij rian Pedro. Ngaa ní nanun ruhua Pedro si gataꝝ Señor gunun sij: "Asij nun güin gahuin gaguaj do'loꝝ yan', ní gataꝝ re' si huã'nij si nun ni'i re' man'anꝝ." Hué daj gataꝝ Jesús gunun Pedro asij sini yan'. ⁶² Ní ducu gaco Pedro gahui sij xe'.

Jesús escarnecido y azotado

⁶³ Ní ni tsínꝝ man dugumi Jesús, ní ga'mi ducu ni sij rian sí'. Ní ga'ui' ni sij sí'. ⁶⁴ Ní guiránꝝ ni sij rundij rian Jesús. Ngaa ní ga'ui' ni sij sí'. Ní gataꝝ ni sij:

—Yyaj ní gataꝝ so' un tsínꝝ ga'ui' so' aj. —Daj gataꝝ ni sij ga'mi ducu ni sij.

⁶⁵ Ní da'ngã' daj ga'mi quij ni sij ga'i ango nuguan' rian Jesús nej.

Jesús ante el concilio

⁶⁶ Ní ngaa guixigüin ní nahuin yu' ni tsínꝝ huin achij rian ni tsínꝝ israelita nga ni tsínꝝ a'nin' rian ni chrej nej, ni tsínꝝ digyán ley nej. Ní nicaj ni sij Jesús gan'anꝝ ni sij rian junta daj. Hué dan ní nachínꝝ snan'anꝝ ni sij Jesús. Ní gataꝝ ni sij:

⁶⁷ —Sisi hué re' huin Cristo, ní gataꝝ yyá re' gunun únꝝ. —Daj gataꝝ ni sij gunun Jesús.

Ngaa ní:

—Sisi gatã si huéj huin, saní sîꝝ guxuman ruhua á re' si-nuguan'anꝝ máꝝ. ⁶⁸ Ní sisi nãchin' snan'an' 'ngõ nuguan' ni é re', saní nitaj nunꝝ gataꝝ á re' gunúnꝝ máꝝ. Ní na'uej ruhua á re' nãchi ni é re' man'anꝝ máꝝ. ⁶⁹ Saní asij acuan' ní ganêj ra'a sa' Yan'anꝝ nucuaꝝ nne xata' huínꝝ da'níꝝ ni ngüi. —Daj gataꝝ Jesús.

⁷⁰ Ngaa ní nachínꝝ snan'anꝝ daran' ni sij Jesús. Ní gataꝝ ni sij:

—Hué yyá re' huin da'níꝝ Yan'anꝝ, ruhuá re' ní'. —Daj gataꝝ ni sij.

Ngaa n̄j:

—Hué ni man'an án re' ataj sisi huēj huin. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Ngaa n̄j gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Nitaj si guj'yó' testigo ga mánj. Nj hua gunun chraquij ni man'an né' si gataj sij xi'í gaquin' da'ui sij. —Daj gataj ni sij.

23

Jesús ante Pilato

¹ Ngaa n̄j naxuman daran' ni sij. Nj nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij rian Pilato. ² Ngaa n̄j gaxi'í ni sij ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús. Nj gataj ni sij:

—Hué tsinj nan huin 'ngo tsinj quij hua. Daj si ataj sij gunun ni ngüi sisi si ga'ui' né' pesto rian rey César. Nj ataj sij sisi hué sij huin Cristo 'ngo rey, ataj sij. —Daj gataj ni sij xi'í Jesús.

³ Ngaa n̄j nachínj snan'anj Pilato Jesús. Nj gataj sij:

—Hué re' huin rey rian ni tsinj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

—Hué re' ataj nánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa n̄j gataj Pilato rian ni tsinj a'nin' rian ni chrej nga rian ni ngüi nej:

—Guiendaj n̄j a 'ngo gaquin' nitaj da'ui tsinj nan mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Sanj ducu guj'yaj ni sij fuerza, nj gataj ni sij:

—Ngaa digyán tsinj nan rian ni ngüi, nj gahuin xa'ue du'ua daran' ni ngüi. Nj huaj sij digyán sij si-nuguan' sij n̄n' gachra' estado Judea. Nj gaxi'í sij digyán sij estado Galilea. Nj 'na' sij yu'yu nan digyán sij rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun Pilato.

Jesús ante Herodes

⁶ Nj ngaa gunun Pilato si gataj ni sij, nj nachínj snan'anj sí' sisi Jesús huin tsinj 'na' estado Galilea. ⁷ Nj ngaa guini'í Pilato sisi 'na' Jesús estado Galilea, nj ga'n̄j sij gan'anj sí' rian rey gu'naj Herodes huin sí' gobernado nicaj sun ne' estado Galilea. Daj si nne sí' xuman' Jerusalén ni güi daj.

⁸ Nj ngaa guini'í Herodes Jesús, nj gahuin niá' ruhua sij si guisj ga'j güi huin ruhua sij guini'í sij Jesús. Daj si gunun sij ga'mi ni ngüi daj guj'yaj Jesús. Nj gahuin ruhua sij sisi guj'yaj Jesús 'ngo si sa' nico guini'í sij. ⁹ Nj ducu nachínj snan'anj sij Jesús. Sanj n̄j a 'ngo nuguan' nun danicaj Jesús rian sij mánj. ¹⁰ Nj man ni tsinj a'nin' rian ni chrej nga ni tsinj digyán ley nej. Nj ducu garun gaquin' ni sí' Jesús. ¹¹ Ngaa n̄j ga'mi quij Herodes rian Jesús. Nj hué daj ga'mi ni snado niquin' nga sij nej. Nj ga'n̄j ni sij atsij niá' xá Jesús gunun sí' güenda gahuin ducu ruhua ni sij ni'yaj ni sij sí'. Nj rún' si-gan' rey hua-á'. Ngaa n̄j ga'n̄j Herodes ruhua' yún

Jesús rian Pilato. ¹² Xi'í daj n̄j na'mi Pilato nga Herodes güi daj si asj sini, nj gunun' nungüej sij.

Jesús sentenciado a muerte

¹³ Ngaa n̄j nahuin yu' ni tsinj a'nin' rian ni chrej nga ni tsinj nicaj sun nga ni ngüi nej, guj'yaj Pilato. ¹⁴ Nj gataj sí' gunun ni sij:

—Nicaj á re' tsinj nan ga'na' á re' nánj. Nj ataj á re' sisi digyán sij 'ngo chrej xi'í rian ni ngüi. Nj natáj rian án re' sisi hua nachinj snan'an sij. Sanj nitaj 'ngo gaquin' guj'yaj sij nari'ij xi'í si a'ui' a ni é re' gaquin' sij mánj. ¹⁵ Nj ga'n̄j Jesús gan'anj sij rian nne rey Herodes. Nj nun nari' Herodes gaquin' da'ui sij mánj. Nitaj nunj guj'yaj sij si gahui' sij mánj. ¹⁶ Ngaa n̄j guj'ya castigo sij, asj n̄j na'nij ra'aj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

¹⁷ Nj hua niñan si guiri Pilato 'ngo tsinj nun ducuaga' go'ngo guj'yanj pascua si daj hua si-costumbre ni sij.

¹⁸ Sanj gaxi'í ni sij gaguáj nucauj nuguan'an daran' ni sij. Nj gataj ni sij:

—Dagahu' re' tsinj nan. Nj na'nij ra'á re' tsinj gu'naj Barrabás aj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁹ Nj hué Barrabás huin 'ngo tsinj nun ducuaga' si gunun' ni dugüi' sí' nga ni tsinj nicaj sun chruhua xuman' daj. Nj dagahuí' sí' 'ngo niman nej.

²⁰ Nj huin ruhua Pilato guiri sij Jesús gan'anj sí'. Xi'í daj n̄j ga'mi ruhua' yún sij rian ni sí'.

²¹ Sanj gaguáj nucauj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Gari re' gaquj Jesús guinico' sij rian rugutsj. Gari re' gaquj Jesús guinico' sij rian rugutsj. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa n̄j gataj Pilato guisj hua'nij:

—Daj hua gaquin' guj'yaj sij únj. Nitaj gaquin' guj'yaj sij nari'ij sisi gahui' sij mánj. Guj'ya castigo sij, asj n̄j na'nij ra'aj sij gan'anj sij aj. —Daj gataj Pilato.

²³ Sanj ni tsinj daj nga ni chrej a'nin' guj'yaj fuerza ni sij gaguáj ni sij sisi jari Pilato gaquj Jesús guinico' sí' rian rugutsj. Nj rian gaguáj nucauj ni sij, nj guiri' ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁴ Nj gataj Pilato sisi guj'yaj ni sij si huin ruhua ni sij. ²⁵ Ngaa n̄j guiri Pilato tsinj nun ducuaga' daj huin sí' tsinj gunun' nga ni tsinj nicaj sun. Nj huin sí' tsinj dagahuí' niman nej. Ngaa n̄j naga'ui' Pilato man'an Jesús rian ni sij sisi guj'yaj ni sij si huin ruhua ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

²⁶ Nj ngaa nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij, nj guida'a ni sij 'ngo tsinj 'na' xuman' Cirene gu'naj sí' Simón. Nj 'na' niqúi sí' gan'anj sí' rian sun. Nj guj'yaj ni sij gata sí' rugutsj guinico' sí' rucú Jesús. ²⁷ Nj nico'

nico ni ngüi huaj ni sij rucú Jesús. Nj ducu aco ni yun'unj xana nico' huaj rucú sij. Nj nani ruhua ne ni'yaj ne xi'í sij. ²⁸ Sanj nanicaj Jesús nj gataj sij gunun ni yun'unj xana daj:

—Gunun ni é re' huin a ni é re' ni ngüi 'na' xuman' Jerusalén. Sj gaco ni é re' xi'í man'anj. Sanj gaco ni é re' xi'í man'an ni é re' nga xi'í ni da'nij ni é re' nej. ²⁹ Daj si ga'na' ni güi gujran' ni é re' sayun. Nj gataj ni ngüi: "Hua 'ueé rian ni ngüi yatin nga ni ngüi nun ri' lij nej, ni ngüi nun guinico' lij xi'yanj nej." Daj gataj ni ngüi. ³⁰ Daj si güi daj nj gaxi'í ni ngüi gataj sisj gane ni quij, nj naxij ni sij riqui quij gane daj, gataj ni sij. ³¹ Nj sisj ran' man'anj nico sayun 'yaj ni sij acuan', sanj ni güi ga'na', nj ducu ga'na' doj sayun rian ni sij aj. —Daj gataj Jesús rian ni yun'unj daj.

³² Nj hué daj nicaj ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' gan'anj ni sij sisj gahui' nuguan'an nungüej si' nga Jesús. ³³ Nj ngaa guisij ni sij 'ngo yu'uj gu'naj cúj chra niman, nj gari ni sij gaquij Jesús doco' ni sij rian rugutsi si' yu'uj daj. Nj hué daj doco' ni sij hujj tsínj da'ui gaquin' daj rian yahuij rugutsi. Nj nico' 'ngoj ra'a sa' Jesús, nj angoj ra'a rotsi sij. ³⁴ Hué dan nj gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Tata chré', nicaj re' 'ngo niman nico nga ni sij. Daj si nun ni'í ni sij si 'yaj ni sij. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

Nj ducu ni snado sisj un tsínj gahui sa' nicaj ni sij si-gan' Jesús gan'anj sij.

³⁵ Nj niquin' ni ngüi ni'yaj ni sij. Sanj gui'yaj ducu ni tsínj nicaj sun. Nj gataj ni sij:

—Nacaj sij ango ni ngüi. Ngaa nj sisj hué sij huin Cristo tsínj nacui Yan'anj, ngaa nj ganacaj sij man'an sij nánj. —Daj gataj ni sij.

³⁶ Nj hué daj ga'mi ducu ni snado nej. Nj gahuin njchrun' ni sij. Nj reque ni sij nnee yu go'o si'. ³⁷ Nj gataj ni sij:

—Sisj hué re' huin si-rey ni tsínj israelita, nj ganacaj re' man'an re' aj. —Gataj ni sij.

³⁸ Nj garun ni sij letra chra rugutsi. Nj letra daj huin griego nga latin nej, hebreo nej. Nj letra daj gataj: "tsínj nan huin si-rey ni tsínj judios." Daj garun ni sij. ³⁹ Ngaa nj ga'mi quij 'ngo tsínj da'ui gaquin' daj gunun Jesús. Nj gataj si':

—Sisj hué re' huin Cristo, nj ganacaj re' man'an re' nga nungüej únj nej. —Daj gataj si' gunun Jesús.

⁴⁰ Sanj chran' yun'unj ango tsínj nico' yu'uj daj dugüi' sij huin sij 'ngo tsínj da'ui gaquin' nej. Nj gataj sij:

—Uyan huin si-castigo man'an re' nga si-castigo tsínj nan nej. Nj un sin huin nj nitaj si xu'uí' re' ni'yaj re' Yan'anj únj. ⁴¹ Nj hua nian xanga' ran' nungüej únj sayun xi'í si

da'ui nungüej únj gaquin'. Sanj nitaj si da'ui tsínj nan gaquin' manj. —Daj gataj ango tsínj da'ui gaquin' gunun dugüi' sij.

⁴² Ngaa nj gataj sij rian Jesús:

—Gananun ruhua re' ni'yaj re' yünj ngaa gaxi'í guinicaj sún re'. —Daj gataj sij.

⁴³ Ngaa nj:

—Xanga' ataj yyaj gunun re' sisj asij yyaj, nj hua nné re' ngaj xánj Yan'anj. —Gataj Jesús gunun tsínj da'ui gaquin' daj.

⁴⁴ Nj ngaa guisij gaxuj, nj gahuin rumi' rian daran' xungüi. Nj gahuin rumi' da' ga huaj'nij di'ni. ⁴⁵ Nj gahuin rumi' rian güi. Nj tsitsi' da'aj atsij nico' chruhua nuhui nico. ⁴⁶ Ngaa nj gaguaj nucuj Jesús. Nj gataj sij:

—Tata chré', nariquij nimanj nahuin ra'a re'. —Gataj Jesús.

Nj ngaa da'nga' daj gataj sij, nj gahui' sij.

⁴⁷ Nj ngaa guini' snado centurión si gahuin, nj ga'mi sa' sij rian Yan'anj. Nj gataj sij:

—Xanga' hua nica niman tsínj nan anj. —Daj gataj sij.

⁴⁸ Nj ngaa guini' daran' ni ngüi man yu'uj daj daj gahuin, nj nanicaj ni sij nan' ni sij ducuá ni sij. Nj guita ra'a ni sij niman ni sij si nun nari' ruhua ni sij si gui'yaj ni sij. ⁴⁹ Nj daran' ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús nga ni yun'unj xana nico' Jesús asij estado Galilea, nj guna gan' ni sij ni'yaj ni sij daran' si gahuin.

Jesús es sepultado

⁵⁰ Nj hua 'ngo tsínj nne rian junta nico daj. Nj gu'naj si' José. Nj 'na' sij xuman' Arimatea xuman' ngaj estado Judea. Nj hua sa' niman sij. Nj 'yaj nica sij nej. ⁵¹ Nj ana'uuj sij si ga'na' guinicaj sun Yan'anj rian né'. Nj nun garan' ruhua sij si ga'mi ni tsínj manj junta daj xi'í Jesús. Nj hué daj nun garan' ruhua sij si gui'yaj ni sij nga si' nej.

⁵² Nj gan'anj sij rian Pilato. Nj gachinj sij niman Jesús. ⁵³ Ngaa nj nanij sij niman Jesús rian rugutsi. Nj chri'yanj sij atsij xiraj niman daj. Nj guruj sij niman chruhua 'ngo huej. Sanj nj a 'ngo ni niman nun gachin' ni sij riqui yu'uj da manj.

⁵⁴ Nj güi daj huin güi 'yaj xugüi ni sij güi naránj ruhua ni sij. Nj achin doj si guisij güi naránj ruhua ni sij daj. ⁵⁵ Nj nico' ni yun'unj xana gahui estado Galilea nga Jesús rucú tsínj gu'naj José. Nj guini' i ne rian gachin' ni sij niman Jesús. Nj guini' i ne daj guruj ni sij niman daj chruhua yu'uj nej. ⁵⁶ Nj ngaa nanicaj ne nan' ne ducuá ne, nj nachej ne gasiti guin' daj nga gono'ó guin' daj. Nj naránj ruhua ne güi naránj ruhua ni ngüi israelita daj rún' a'nin' ley rian ni sij.

24

La resurrección

¹ Nj ngaa ruhua gueren'gan' nigan' acuan' güi gudungu, ngaa nj gan'anj ni yun'unj xana daj rian yu'uj gachin' ni sij niman. Nj nicaj ne gasiti guin' daj hua nagui'yaj ne gan'anj ne. Nj gan'anj ango ni yun'unj xana nga ne nej. ² Nj nari' ne sisj nitaj si ngaj yej xachij hua ranj rian huej daj. ³ Nj gatúj ne chruhua huej. Sanj nun nari' ne niman Señor Jesús manj. ⁴ Nj nun nari' ruhua ne un sin gahuin. Ngaa nj niquin' nuguan'an hujj tsinj rian ne. Nj ran atsij nun nungüej sí'. ⁵ Nj guxu'ui' ne. Nj ga' nitu rian ne rian yo'ój. Xi'í daj nj gataj nungüej tsinj daj gunun ne:

—Nj un sin huin ni nana'ui' a ni é re' tsinj hua nj'na' scanij ni niman unj. ⁶ Nitaj si ngaj sij yu'uj nan ga manj. Daj si hua ganá'nij sij. Nanun ruhua á re' si gataj sij rian an re' ngaa gane sij estado Galilea. ⁷ Nj gataj sij gunun a ni é re': "Hua nian sisj naga'ui' ni sij man'anj ra'a ni tsinj 'yaj gaquin'. Nj gari ni sij gaqu'ij man'anj rian rugutsj. Ngaa nj gana'ni ngaa gu'sij hua'nij güi huinj da'nüj ni ngüi." Hué daj gataj Jesús gunun a ni é re'. —Daj gataj nungüej tsinj daj gunun ni yun'unj xana.

⁸ Ngaa nj nanun ruhua ne ni'yaj ne nuguan' ga'mi Jesús. ⁹ Ngaa nj nanicaj ne rian huej daj. Nj nata' ne ni nuguan' daj rian ni xan ni tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga rian ango ni ngüi nej. ¹⁰ Nj ni yun'unj xana daj huin María Magdalena nga Juana nej, María nni Jacobo nej, ango ni yun'unj xana nej. Nj nata' ne nuguan' daj rian ni tsinj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ¹¹ Sanj ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nj gani ruhua ni sij sisj a'mi sinúnj ni yun'unj daj. Nj nun guxuman ruhua ni sij si gataj ne. ¹² Sanj naxuman Pedro gunánj sij gan'anj sij rian huej. Nj ga' nitu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nj ngaj urin atsij chruhua huej daj guini'ij sij. Ngaa nj nanicaj sij nan' sij ducua' sij. Sanj nun ri' ruhua sij un sin gu'yaj sij nga si guini'ij sij.

En el camino a Emaús

¹³ Nj hué güi daj nj huaj hujj tsinj nico' Jesús gan'anj nungüej sij 'ngo xuman' gu'naj Emaús. Nj huin ngaj-á' xuman' Jerusalén 'ngo si xan kilómetro. ¹⁴ Nj nari snan'anj nungüej sij huaj sij xi'í si gahuin guiran' Jesús. ¹⁵ Nj diaj hua gué a'mi nungüej sij, nj gahuin njchrun' Jesús rian nungüej sij. Nj chéj Jesús nga nungüej sij. ¹⁶ Sanj nunj si ni'yaj nungüej sij man'an sí', sanj nun ga'ui' Yan'anj sisj nani'ij nungüej sij sisj Jesús huin huaj nga nungüej sij. ¹⁷ Ngaa nj nachinj snan'anj Jesús nungüej sij. Nj gataj sij:

—Nj un sin huin si a'mi nungüej é re' huaj á re' chrej unj. Nj un sin huin nj nani ruhua á re' unj. —Daj gataj Jesús.

¹⁸ Ngaa nj gataj 'ngo tsinj daj 'ngo tsinj gu'naj Cleofas:

—Hua ga'ij tsinj 'na' anéj chrej nne xuman' Jerusalén ni güi nan. Nj un sin huin nj urin man'an re' nun ni'ij daj gahuin ni güi gachin nan unj. —Daj gataj Cleofas.

¹⁹ Ngaa nj:

—Nj un sin gahuin unj. —Gataj Jesús.

Ngaa nj gataj nungüej sij:

—Hué Jesús nazareno gahuin 'ngo tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nj gui'yaj sa' sij. Nj ducu nucua'j si-nuguan' sij rian Yan'anj nga rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ Nj ga'nin' sun ni chrej a'nin' nga ni tsinj nicaj sun sisj gahui' Jesús gu'nico' sij rian rugutsj. ²¹ Nj gana'uij ni unj sisj hué sij huin tsinj 'na' naja' ni ngüi israelita. Sanj guiran' sij sayun daj. Nj yyaj guisij hua'nij güi si gahui' sij. ²² Nj guixiguin gan'anj go'ngo yun'unj xana nicaj dugüi' nga ni unj rian gachin' Jesús. Nj gara yan'anj ruhua ni unj xi'í si gataj ne gunun unj. ²³ Nj rian nun nari' ne Jesús, nj nanicaj ne rian ni unj. Nj nata' ne gunun ni unj sisj gurugüi' hujj ángel rian ne. Nj gataj nungüej ángel daj gunun ne sisj hua nj'na' Jesús. ²⁴ Hué dan nj gan'anj go'ngo ni dugüi' ni unj rian gachin' Jesús. Nj nari' anin' sij daj rún' gataj ni yun'unj daj. Sanj nun guini'ij anin' sij man'an Jesús manj. —Daj gataj nungüej sij.

²⁵ Ngaa nj gataj Jesús gunun nungüej sij:

—Tsinj nun acaj cuenta huin nungüej é re'. Nj na'ue guxuman yo'ó ruhua nungüej é re' nga si garun ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ²⁶ Sé si xanga' si hua nian guiran' Cristo sayun ngaa achin natu sij rian hua 'ueé xata' gane sij unj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nj gaxi'ij sij ga'mi sij xi'í si-nuguan' Moisés nga si-nuguan' ango ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj sij gunun nungüej sí' daran' si ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í man'an sij.

²⁸ Nj ngaa guisij nungüej sij xuman' huaj nungüej sij, nj gui'yaj Jesús sisj gata' dian sí' gan'anj sí' rian nungüej sij. ²⁹ Sanj guereque nungüej sij sisj gunaj sí'. Nj gataj nungüej sij:

—Guna' re' nga unj si hua gahuin di'nj, nj hua guinj nej. —Gataj nungüej sij gunun Jesús.

Ngaa nj gatúj Jesús guna sí' nga nungüej sij.

³⁰ Nj ngaa nne Jesús rian mesa nga nungüej sij, nj guida'a sí' chrachrúnj. Nj ga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. Nj gura' da'aj sí' ga'ui' sí' ra'a nungüej sij. ³¹ Ngaa nj hué gué hora daj xacaj cuenta nungüej sij

guini'i nungüej sij sisi Jesús huin. Sanj hué hora daj n̄ gan'anj ni'ya yan'anj sí' rian nungüej sij. ³² Ngaa n̄ nachínj snan'anj nungüej man'an sij dugüi' sij. N̄ gataj nungüej sij:

—Xanga' n̄ gahuin niã' ró' ngaa ga'mi sij ngá né' ngaa huaj né' chruhua chrej. N̄ gahuin niã' ruhua né' ngaa digyán sij si-nuguan' Yan'anj riún' nej. —Daj gataj nungüej sij.

³³ Ngaa n̄ hué hora daj, n̄ naxúman nungüej sij gan'anj nungüej sij xuman' Jerusalén. N̄ nari' nungüej sij xan ni tsínj mán nahuin yu' ngá ni dugüi' ni sí' nej. ³⁴ N̄ gataj ni sí':

—Xanga' n̄ ganá'nij Señor. N̄ gurugüi' sij rian Simón. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Ngaa n̄ nata' nungüej sij daj gahuin guini'i nungüej sij Jesús chruhua chrej. N̄ nata' nungüej sij daj nani'i nungüej sij Jesús ngaa gura' da'aj sí' chrachrúnj ga'ui' sí' xa nungüej sij.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ N̄ ngaa hua gué a'mi ni sij nuguan' daj, n̄ gurugüi' Jesús ganiquín' sij scanij ni sij. N̄ gataj sí' gunun ni sij:

—Gahuin din'inj ruhua á re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa n̄ ducu guxu'ui' ni sij. N̄ gani ruhua ni sij sisi guini'i ni sij 'ngo sta'naj.

³⁸ Sanj gataj Jesús:

—N̄ un sin huin n̄ nani ruhua á re' únj. N̄ un sin huin n̄ nitaj si mán yya ruhua niman án re' únj. ³⁹ N̄i'yaj á re' ra'aj ngá daco. N̄ xaçaj á re' cuenta sisi hué man'anj huin. Guída'a á re', n̄ n̄i'yaj á re'. Daj si 'ngo sta'naj nitaj nne cúj daj rún' hua man'anj nan mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁰ N̄ ngaa guisj ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄ digyán sij ra'a sij ngá dacoj sij rian ni sí'.

⁴¹ Sanj nun guxuman ruhua ni sij xi'í si ducu huin niã' ruhua ni sij. N̄ garáj yan'anj ruhua ni sij nej. Ngaa n̄ nachínj snan'anj Jesús ni sij. N̄ gataj sí':

—Nica' á re' si xo' ní'. —Daj gataj Jesús.

⁴² Ngaa n̄ ga'ui' ni sij doj nneç xucuj nitin ngá doj gatsi' xutan xa sí'. ⁴³ N̄ guida'a sij, n̄ xa sij rian ni sí'. ⁴⁴ Ngaa n̄ gataj sij:

—Hué nan huin nuguan' ga'mi ngá ni é re' ngaa ganēj ngá á re'. N̄ gatá gunun a ni é re' sisi hua niã' gahuin yya ni nuguan' xi'tj daj rún' garun Moisés ngá ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná nga ni tsínj garun libro Salmo nej. —Daj gataj Jesús.

⁴⁵ Hué dan n̄ gara da'nga' ruhua ni sij si ataj si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj Jesús. ⁴⁶ N̄ gataj Jesús:

—Gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guiran'anj sayun, huínj Cristo. N̄ gahuíj. Sanj gána'ní chrã huaj nij güi. ⁴⁷ Ngaa n̄ ga'mi ni sij ni nuguan' sa' xi'tj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Ngaa n̄ ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij nanico' ni sij Yan'anj. Hué dan n̄ guñicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni sij. N̄ gaxi'í ni sij xuman' Jerusalén nata' ni sij nuguan' da aj. ⁴⁸ N̄ huin a ni é re' ni tsínj guini'i daran' si gui'yã. Ngaa n̄ ga'ue guñiquin' a ni é re' nata' a ni é re' xi'í ni nuguan' sa' nan. ⁴⁹ Ngaa n̄ riquij Espiritu Santo rian ni é re' daj rún' gataj yya chrã rian án re'. Sanj gūna á re' xuman' Jerusalén nan da nahuin ra'a nari' nucuj niman án re', gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

La ascensión

⁵⁰ Ngaa n̄ nicaj Jesús ni sij gan'anj sí' xuman' Betania. Ngaa n̄ nachi nicaj sí' ra'a sí'. N̄ gachínj jni'yaj sí' rian Yan'anj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngá ni sij. ⁵¹ N̄ diaj hua gué a'mi sa' sí' daj, n̄ gahuin niã' sí' rian ni sij. N̄ nan' sí' xata', gui'yaj Yan'anj. ⁵² Ngaa guisj ga'mi sa' 'ueé ni sij xi'í Jesús, n̄ nanicaj ni sij gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. N̄ ducu gahuin niã' ruhua ni sij. ⁵³ N̄ niganj mán ni sij nuhui nico ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. N̄ gataj ni sij sisi sa' 'yaj Yan'anj anj. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGÚN SAN JUAN

El Verbo hecho carne

¹ Asij sini yan nı nne tsinj gu'naj nuguan' daj. Nı nne sı' nga Yan'anj xanga'. Nı huin sı' Yan'anj. ² Nı nuguan' daj nne asij sini yan nga Yan'anj. ³ Nı ga'nin' Yan'anj xanga' sun sisi gu'yaj nuguan' daj daran' ni rasun mán. Nı sisi nitaj nuguan' daj, nı a 'ngo rasun sı ga'ue guıman mánj. ⁴ Nı nuguan' daj gu'yaj sisi gahuin nı'na' ni rasun. Nı xi'ı si hua nı'na' né', gu'yaj nuguan' daj, nı xiguın mán né'. ⁵ Nı yan'an daj huin si xiguın rian rumi' mán né'. Nı rian rumi' daj nun ga'ue guına'aj yan'an da mánj.

⁶ Nı ga'nıj Yan'anj ga'na' 'ngo tsinj gu'naj Juan. ⁷ Nı ga'na' sı' gahuin sı' 'ngo tsinj nata' xi'ı yan'an daj. Ngaa nı guxuman ruhua daran' ni ngüı nı'yaj ni sıj yan'an daj xi'ı nuguan' nata' sı' huin ruhua sı' nata' sı' gunun ni ngüı. ⁸ Sé Juan huin yan'an xiguın da mánj. Sanı maan si ga'na' sıj gahuin sıj tsinj nata' xi'ı yan'an daj.

⁹ Nı yan'an daj huin yan'an xanga'. Nı ga'na' yan'an daj xiguın rian daran' ni ngüı mán chruhua xungüı nan anj. ¹⁰ Nı tsinj huin yan'an daj gane chruhua xungüı. Nı nunj sı gu'yaj sıj xungüı nan, sanı nun nani'ı ni ngüı sıj mánj.

¹¹ Nı ga'na' sıj rian man ni dugüı' sıj, sanı nun nahuin ra'a ni sı' sıj mánj. ¹² Sanı daran' ni ngüı nahuin ra'a sıj, nı guxuman ruhua ni sı' nı'yaj ni sı' si-xugui sıj, ni rıquı sıj sisi gahuin ni sı' da'nıj man'an Yan'anj xanga'. ¹³ Nı sé tun man'an nni ni sı' nga chrej ni sı' ga'nga ni sı' mánj. Nı sé xi'ı si huin ruhua 'ngo tsinj, nı ga'nga ni sı' mánj. Sanı Yan'anj gu'yaj sisi gahuin ni sı' da'nıj man'an Yan'anj anj.

¹⁴ Nı nuguan' daj gahuin 'ngo tsinj gane scanıj né'. (Nı guını'ı ni únj sisi hua 'ueé nın' ruhua sıj nej. Daj si urin sıj huin da'nıj chrej sıj.) Nı ducu gu'yaj sıj sinduj rian xi'ı né'. Nı nınanj nuguan' xanga' ga'mi sıj nej.

¹⁵ Nı ga'mi sa' Juan rian ni ngüı xi'ı sıj. Nı nucuaı ga'mi sı'. Nı gataı sı':

—Hua gataı snan'an gunun a ni é re' sisi tsinj 'na' da rucüj, nı gahuin achıj sıj rian man'anj. Daj si asıj achın ga'nga man'anj, nı hua gane sıj aj. —Daj gataı Juan gunun ni ngüı.

¹⁶ Nınanj nuguan' sa' nicaj sıj ga'na' sıj. Nı nıco' huaj 'yaj sıj sinduj rian daran' né'. ¹⁷ Nı ga'ui' Moısés si-ley Yan'anj rian ni ngüı. Sanı ga'na' Jesucristo digyán sı' rian né' daj huin sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. Nı digyán sı' rian né' daj hua nuguan'

xanga' nej. ¹⁸ Nı a 'ngo ni ngüı nun guını'ı Yan'anj mánj. Nı nne nuguan'an nungüej chrej Jesús huin Yan'anj. Nı Jesús huin urin da'nıj Yan'anj. Nı hué Jesús huin si digyán rian né' daj hua Yan'anj guını'ı né'.

Testimonio de Juan el Bautista

¹⁹ Nı ga'nıj ni tsinj israelita nne xuman' Jerusalen go'ngo chrej nga go'ngo ni tsinj levita gan'anj ni sı' rian Juan. Nı gachınj snan'anj ni sı' sıj. Nı gataı ni sı':

—Nı ún tsinj huın re'. —Daj gataı ni sı'.

Nı ga'mi Juan ni nuguan' nan rian ni sı'. ²⁰ Nı nun gataı sıj sisi Cristo huin sıj. Sanı gataı yya sıj:

—Sěj huın Cristo mánj. —Daj gataı Juan gunun ni tsinj daj.

²¹ Ngaa nı nachınj snan'anj ni tsinj daj sıj. Nı gataı ni sıj:

—Ngaa nı hué re' huın tsinj gu'naj Elıas nı'. —Daj gataı ni sıj.

—Sěj huın mánj. —Gataı Juan.

—Hué re' huın tsinj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj nı'. —Gataı ni sıj.

—Sěj huın mánj. —Gataı Juan.

²² Ngaa nı:

—Nı ún tsinj huın yya re' únj. Daj si hua nıan nata' ni únj gunun ni tsinj ga'nıj ga'na' ni únj rıan re' aj. Nı ún sin huın atáj re' xi'ı man'an re' únj. —Daj gataı ni sıj gunun Juan.

²³ Ngaa nı gataı Juan gunun ni sıj:

—Huěj huın tsinj a'mi nucuaı quı quı'yanj naço. Nı ataj man'anj gunun ni ngüı: "Nagui'yaj nıca a re' nıman an re' xi'ı si ga'na' Señor rian an re'." Daj si da'nga' daj gataı Isalas, tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asıj ná. —Daj gataı Juan gunun ni tsinj daj.

²⁴ Nı da'aj ni tsinj gan'anj ga'mi nga Juan huın tsinj fariseo. ²⁵ Nı nachınj snan'anj ni sı' Juan. Nı gataı ni sı':

—Sé re' huın Cristo. Nı sé re' huın Elıas. Nı sé re' huın tsinj ga'na' ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüı. Ngaa nı ún sin huın nı duguata' nnee re' ni ngüı únj. —Daj gataı ni tsinj daj gunun Juan.

²⁶ Ngaa nı gataı Juan gunun ni sıj:

—Duguata' nnee man'anj ni ngüı nga nnee. Sanı scanıj ni é re' nıquın' 'ngo tsinj nun ni'ı ni é re' mánj. ²⁷ Nı hué sıj huın tsinj 'na' da rucüj. Sanı huın achıj sıj daj nga man'anj. Nı xi'ı si huın achıj sıj, nı na'aj yánj guırtıj dacánj sıj ngaa nınaj sıj. —Daj gataı Juan gunun ni sıj.

²⁸ Nı hué nan gahuın anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán rian gu'naj Betábara. Daj si hué yu'uj daj duguata' nnee Juan ni ngüı.

El Cordero de Dios

²⁹ Hué dan nı ango güı guını'ı Juan sisi ga'na' Jesús rian sıj. Nı gataı Juan:

—Nj'yaj á re'. Hué tsínj nan huin xachij 'njij 'na' rian Yan'anj sisi ga'ne sij gaquin' da'ui ni ngüi man chruhua xungüi. ³⁰ Nj ga'mi xi'i tsínj nan. Nj gatá gunun ni é re': "Da rucüj, nj ga'na' ngo tsínj huin achij daj nga man'anj. Daj si hua nne sij asij ngaa achin ga'ngā. ³¹ Nj nun guini'inj un tsínj huin sij. Sanj ga'nāj duguata' nnēj ni ngüi sisi guini'i ni ngüi israelita daj hua sij." —Daj gataj Juan gunun ni sij.

³² Nj gataj ruhua' yun Juan xi'i si guini'i sij:

—Nj guini'inj sisi 'na' guinij Espiritu Santo xata'. Nj daj rún' hua 'ngo xu'man hua-á' guinij-i' rian Jesús. Nj gunāj-á' nga sij. ³³ Nj nun guini'inj un tsínj huin sij. Sanj si ga'nj yünj duguata' nnēj ni ngüi, nj gataj sij gunünj: "Ngaa guini'i re' 'na' guinij Espiritu Santo gūna nga 'ngo tsínj daj, nj hué sij gui'yaj si ga'na' Espiritu Santo rian ni ngüi aj." Daj gataj Yan'anj gunünj. ³⁴ Nj hua guini'i yyāj sisi guinij Espiritu Santo chra' sij. Nj huēj huin testigo sisi hué xanga' sij huin da'nj Yan'anj anj.

Los primeros discípulos

³⁵ Nj ango güi nj niquin' ruhua' yun Juan yu'uj daj nga huij tsínj nico' sij. ³⁶ Nj ngaa guini'i Juan gachin Jesús, nj gataj sij:

—Nj'yaj nungüej é re'. Hué tsínj daj huin xachij 'njij 'na' rian Yan'anj anj. —Daj gataj Juan.

³⁷ Nj ngaa gunun nungüej tsínj nico' Juan si gataj sí', nj guinico' nungüej sij Jesús. ³⁸ Ngaa nj nanicaj Jesús. Nj ngaa guini'i sij sisi nico' nungüej sí' man'an sij, nj gataj sij:

—Nj un sin nano' nungüej é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa nj gataj nungüej sij:

—Rabí, nj a nné re' únj. —Gataj nungüej sij.

(Nj nuguan' Rabí huin ruhuaj gata, Maestro.)

³⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Gun' guini'yaj nungüej é re' aj. —Gataj Jesús.

Ngaa nj gan'anj nj'yaj nungüej sij rian nne Jesús. Nj gunāj nungüej sij nga sí' güi daj. Daj si guisij ga' gan'anj di'nj.

⁴⁰ Nj tsínj gu'naj Andrés huin 'ngo tsínj gunun si gataj Juan. Nj hué sij huin si guinico' Jesús. Nj Andrés huin jnánj Simón Pedro. ⁴¹ Ngaa nj hua sini nari Andrés jnánj sij Simón. Nj gataj sij:

—Hua nari' únj Mesías. —Daj gataj Andrés.

(Nj nuguan' Mesías huin ruhuaj gata, Cristo.)

⁴² Ngaa nj nicaj Andrés jnánj sij gan'anj sij rian nne Jesús. Nj ngaa guini'i Jesús, nj gataj sí':

—Tsínj gu'naj Simón huin re'. Nj da'nj Jonás huin re' nej. Sanj gu'naj re' Cefas. —Daj gataj Jesús.

(Nj nuguan' Cefas huin ruhuaj gata, Pedro.)

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Ango güi nj huin ruhua Jesús gan'anj sij estado Galilea. Nj nari' sij Felipe. Nj gataj sij gunun sí':

—Guinico' re' man'anj gun'. —Daj gataj Jesús gunun Felipe.

⁴⁴ Nj 'na' Felipe xuman' Betsaida rian huin xánj Andrés nga Pedro nej. ⁴⁵ Ngaa nj nari' Felipe tsínj gu'naj Natanael. Nj gataj Felipe gunun sí':

—Hua nari' únj tsínj xi'i garun Moisés rian si-ley Yan'anj asij ná. Nj hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'i tsínj daj nej. Nj hué tsínj daj huin Jesús da'nj José huin tsínj 'na' xuman' Nazaret. —Daj gataj Felipe gunun Natanael.

⁴⁶ Ngaa nj gataj Natanael:

—Nitaj tsínj sa' 'na' xuman' Nazaret mánj. —Gataj Natanael.

Ngaa nj:

—Gun' guini'i re' aj. —Gataj Felipe.

⁴⁷ Nj ngaa guini'i Jesús gahuin nichrun' Natanael, nj gataj sí':

—Nan 'na' 'ngo tsínj xanga' yya huin tsínj israelita. Nj nitaj tsínj digya' yun'unj huin sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁸ Ngaa nj gataj Natanael gunun Jesús:

—Daj huin guini'i re' man'anj únj. —Gataj Natanael gunun Jesús.

Nj gataj Jesús:

—Asij achin gaquinj Felipe ga'na' re' riánj, nj guini'inj ngaa nné re' riqui chrun ayu higo aj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Ngaa nj gataj Natanael:

—Rabí, hué re' huin da'nj Yan'anj. Nj hué re' huin si-rey ni ngüi israelita nej. —Daj gataj Natanael.

⁵⁰ Ngaa nj gataj Jesús gunun Natanael:

—Xuman ruhua' re' ni'yāj re' yünj urin si gatá gunún re' sisi guini'inj nné re' riqui chrun ayu higo ní'. Sanj guini'i re' si sa' nico daj nga si sa' nan anj. —Daj gataj Jesús.

⁵¹ Nj gataj ruhua' yun Jesús gunun sij:

—Xanga' atá gunun re' sisi guini'i a ni é re' sisi naxi'ni man'an xata'. Nj gahu si-ángel Yan'anj. Nj nanjij-i' riánj huin da'nj ni ngüi. —Daj gataj Jesús.

2

Las bodas de Caná

¹ Nj ngaa guisij gachin hua'nij güi, nj huin 'ngo gui'yanj nara'a ni ngüi xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea. Nj gan'anj nni Jesús gui'yanj daj. ² Nj gaquinj ni sij gan'anj Jesús nga ni tsínj nico' sí'

gui'yanj da nej. ³ Nj ngaa ganahuij vino, ni gataj nni Jesús gunun si':

—Nitaj nnee vino rian ni sij ga' mánj. —Daj gataj unj.

⁴ Ngaa nj gataj Jesús rian nni sij:

—Ni un sin huin nj ga'mí re' daj riánj únj. Achin guisij güi gaxi'i si-sünj anj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa nj gataj ún' rian ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gu'iyaj á re' daran' si gataj sij rian án re' aj. —Daj gataj nni Jesús gunun ni sij.

⁶ Nj nne huatan' gucuaj yej arasun ni tsínj israelita sisi guiman nnee chruhua-á' nania' ni sij daj rún' ataj si-ducuanj Moisés. Nj da' go'ngo gucuaj nicaj gan'anj xia lichru nnee aj. ⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni tsínj man 'yaj sun daj:

—Gara á re' nnee chruhua ni gucuaj nan anj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj 'ngo gara nín' rian ni gucuaj, gui'yaj ni sij. ⁸ Ngaa nj gataj Jesús:

—Yyaj ni guiri a ni é re' doj nnee ga'ui' a ni é re' rian tsínj a'nin' xi'í gui'yanj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj da'nga' daj gui'yaj ni sij.

⁹ Nj tsínj daj go'o doj. Nj xacaj cuenta du'ua sij sisi hua sa' nnee ganahuin vino daj. Sanj nun ni'í sij nj a 'na' aj. Urin ni tsínj man 'yaj sun ni'í. Daj si hué ni sij huin ni tsínj ri nnee daj. Asij nj gaquínj tsínj a'nin' rian gui'yanj daj ga'na' tsínj xacaj yun'unj xana. ¹⁰ Nj gataj sij gunun si':

—Daran' ni ngüi' a'ui' sini vino sa'. Nj ngaa go'o nico ni tsínj 'na' gui'yanj, nj a'ui' ni sij vino nitaj si hua sa'. Sanj sq' nara sa' vino sa' da yyaj aj. —Daj gataj tsínj daj.

¹¹ Nj hué daj gaxi'í Jesús gui'yaj sij si sa' nico xuman' Caná xuman' ngaj estado Galilea. Xi'í daj nj xacaj ni ngüi' cuenta sisi tsínj sa' nín' ruhua huin Jesús. Nj guxuman ruhua ni tsínj nico' sij guini'í ni si' sij.

¹² Asij nj gan'anj Jesús xuman' Capernaum. Nj gan'anj nni sij nej, ni jnánj sij nej, ni tsínj nico' sij nej. Nj doj güi guimán ni sij yu'uj daj.

Jesús purifica el templo

¹³ Nj ngaa gahuin njchrun' gahuin gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsínj israelita, ngaa nj gahuí Jesús gan'anj sij xuman' Jerusalén. ¹⁴ Nj chruhua nuhui nico, nj nari' Jesús ni tsínj man du'uej sicuj nga xachij nej, xu'man nej. Nj nari' sij ni tsínj naduna san'anj nne ni si' 'yaj sun ni si'. ¹⁵ Ngaa nj gui'yaj Jesús 'ngo xuguati. Nj guiri sij daran' ni si' ne' chrej xe' nuhui daj nga ni xachij nej, ni sicuj nej. Nj gayu san'anj ni tsínj naduna san'anj, gui'yaj sij. Nj guru nitu sij ni mesa si'yaj ni si'. ¹⁶ Nj gataj sij gunun ni tsínj du'uej xu'man:

—Guxun a ni é re' si man nan. Sij gui'yaj á re' yu'ue ducua' chré mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

¹⁷ Ngaa nj nanun ruhua ni tsínj nico' Jesús si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj ni si': "Ducu huin ruhuáj si ga sa' ducua' re'." Daj garun 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

¹⁸ Nj ngaa guini'í ni tsínj israelita si gui'yaj Jesús, nj nachínj snan'anj ni si' sij. Nj gataj ni si':

—Daj hua da'nga' digyán re' rian ni únj guini'í únj sisi hua si-chrej re' gui'yaj re' da únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Duguane ni é re' nuhui nan, nj chra hua'nij güi, nj nagui'yaj naca ruhua' yünj. —Gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa nj gataj ni tsínj israelita:

—Sij hujj xia huatan' yya yo' gui'yaj sun ni sij nuhui nan. Nj asa' ga'ue nagui'yaj re' nuhui nan chra hua'nij güi, ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

²¹ Sanj ga'mi Jesús xi'í nnee cúj man'an sij sisi hué-é' huin ducua' Yan'anj, ataj sij.

²² Xi'í daj nj ngaa ganá'nij Jesús scanij ni niman, nj gananan ruhua ni tsínj nico' sij sisi da'nga' daj ga'mi sij. Ngaa nj guxuman ruhua ni sij nuguan' ataj si-nuguan' Yan'anj. Nj guxuman ruhua ni sij nuguan' ga'mi Jesús nej.

Jesús conoce a todos los hombres

²³ Nj ngaa gane Jesús xuman' Jerusalén gahuin gui'yanj pascua, nj nico ni ngüi' guxuman ruhua ni'yaj man'an sij ngaa guini'í ni si' si sa' gui'yaj sij. ²⁴ Sanj nun ga'uej ruhua Jesús guinicaj dugüi' sij nga ni si' xi'í si hua ni'í sij daj hua niman ni si'. ²⁵ Nj nitaj si nana'ui' sij go'ngo ni tsínj gataj rian sij daj hua niman ni ngüi' mánj. Daj si hua ni'í sij daj hua niman ni ngüi' aj.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Nj hua 'ngo tsínj fariseo gu'naj Nicodemo huin si' 'ngo tsínj huin achij rian ni tsínj israelita. ² Hué dan nj ne' nj, nj ga'na' Nicodemo rian Jesús. Nj gataj sij:

—Maestro, ni'í ni únj sisi ga'nj Yan'anj ga'na' re' digyán re' rian ni ngüi. Daj si nj a 'ngo tsínj si ga'ue gahuin nucua' gui'yaj sa' daj rún' 'yaj re' sisi nitaj Yan'anj chracuij sij mánj. —Daj gataj Nicodemo gunun Jesús.

³ Ngaa nj gataj Jesús gunun si':

—Xanga' yya atá gunun re' sisi tsínj si ga'nga naca ruhua' yün, nj si ga'ue gahuin nucua' sij guini'í sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴ Ngaa nj nachínj snan'anj Nicodemo Jesús. Nj gataj sij:

—Sanjı́ daj ga'ue guı'yaj 'ngo tsı́nj achij ñanicaj ruhua' yún sij ga'nga ñaca sij únj. Asa' ga'ue ñatu ruhua' yún sij riqui nni sij, nı́ ga'nga ruhua' yún sij únj. —Gataj Nicodemo.

⁵ Ngaa nı́ gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun re' sısı́ sı́ ga'nga 'ngo tsı́nj daj, guı'yaj nnee nga Espíritu Santo, nı́ sı́ ga'ue gatu sij rian nicaj sun Yan'anj mánj. ⁶ Ga'nga né' nga nnee cúj né', guı'yaj nni né' nga chrej né'. Sanj sı́sı́ ga'nga né', guı'yaj Espíritu Santo, nı́ hua nı́'na' niman né'. ⁷ Sı́ garáj yan'anj ruhuá re' si gata gunún re': "Hua ñañ ga'nga ñaca ruhua' yún a ni é re'." Daj gata gunún re'. ⁸ Nı́ a'ui' nane ñaj diaj. Nı́ nunj si unún re' a'ui' nane, sanj nun ni'ı́ re' nı́ a 'naj nı́ a huan'an mánj. Nı́ hué daj huin nga daran' ni ngüı́ ga'nga ñaca ruhua' yún, guı'yaj Espíritu Santo aj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa nı́:

—Asa' ga'ue gahuin nan únj. —Gataj Nicodemo.

¹⁰ Ngaa nı́ gataj Jesús:

—Hué re' huin tsı́nj digyán rian ni tsı́nj israelita, nı́ un sin huin nı́ nunún re' nuguan' nan únj. ¹¹ Xanga' atá gunun re' sısı́ a'mi ni únj nuguan' ni'ı́ ni únj. Nı́ hué ni únj nata' rian ni ngüı́ xi'ı́ si guini'ı́ únj nej. Sanj nun xuman ruhua ni é re' nuguan' a'mi ni únj mánj. ¹² Nı́ sısı́ nun xuman ruhua á re' ngaa a'mı́ xi'ı́ ni nuguan' hua chruhua xungüı́ nan, nı́ daj ga'ue guxuman ruhua ni é re' ngaa ga'mı́ xi'ı́ ni nuguan' 'na' xata' únj. ¹³ Nı́ a 'ngo ni tsı́nj nun gahui gan'anj xata'. Urı́nj huin tsı́nj gane xata'. Nı́ nanı́j man'anj xata' ga'náj chruhua xungüı́ nan huı́nj da'nı́j ni ngüı́. Nı́ xánj huin xata' nej. ¹⁴ Nı́ daj rún' guı'yaj tsı́nj gu'naj Moisés doco' sı́ xucuáj chra chrun quı́j quı'yanj ñaco, nı́ hué daj hua ñañ guı'yaj ni sı́j doco' ni sı́j man'anj chra 'ngo chrun huı́nj da'nı́j ni ngüı́. ¹⁵ Ngaa nı́ daran' ni ngüı́ xuman ruhua ni'yaj man'anj, nı́ gane nı́ganj ni sı́j nga Yan'anj. Nı́ sı́ gan'anj ni'ya ni sı́j mánj. —Daj gataj Jesús gunun tsı́nj gu'naj Nicodemo.

De tal manera amó Dios al mundo

¹⁶ Nı́ gataj ruhua' yún Jesús gunun Nicodemo:

—Hué dan nı́ ducu gahuin 'ı́ ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüı́ man chruhua xungüı́. Ngaa nı́ riqui Yan'anj urin da'ni ga'na' sı́ chruhua xungüı́ nan. Ngaa nı́ daran' ni ngüı́ guxuman ruhua ni'yaj da'nı́j Yan'anj, nı́ sı́ ga ni'ya ni sı́j mánj. Sanj gane nı́ganj ni sı́j nga Yan'anj. ¹⁷ Daj si nun ga'nı́j Yan'anj da'ni ga'na' chruhua xungüı́ sı́sı́ guta' sı́j gaquin' xiráj ni ngüı́ mánj. Sanj ga'na' sı́' si ñacaj sı́' ni ngüı́ aj. ¹⁸ Nı́ ngüı́

guxuman ruhua ni'yaj da'nı́j Yan'anj, nı́ nitaj castigo gahuin ni sı́j mánj. Sanj ni ngüı́ nun xuman ruhua ni'yaj sı́', nı́ hua gahuin ni sı́j castigo, guı'yaj Yan'anj xi'ı́ si nun xuman ruhua ni sı́j ni'yaj ni sı́j tsı́nj huin urin da'nı́j Yan'anj.

¹⁹ 'Nı́ ni ngüı́ nun xuman ruhua daj, nı́ gahuin ni sı́j castigo xi'ı́ nuguan' nan: Ngaa ga'na' yan'an huin man'anj guixiguın chruhua xungüı́, nı́ garan' ruhua ni sı́j gache ni sı́j rian rımı'. Nı́ nun garan' ruhua ni sı́j gahuin nı́chrun' ni sı́j rian yan'an xıguın daj. Daj sı́ quı́j 'yaj ni sı́j. ²⁰ Hué dan nı́ daran' ni ngüı́ 'yaj quı́j, nı́ nun huin xan' ruhua ni sı́j ni'yaj ni sı́j yan'an xıguın daj. Nı́ nun gahuin nı́chrun' ni sı́j rian yan'an si na'uej ruhua ni sı́j gurugüı́' sı́ quı́j 'yaj ni sı́j mánj. ²¹ Sanj ni ngüı́ 'yaj xanga', nı́ huin nı́chrun' ni sı́j rian yan'an xıguın daj. Ngaa nı́ rugüı́' sı́ 'yaj sa' ni sı́j. Ngaa nı́ xacaj ango ni ngüı́ cuenta sı́sı́ 'yaj sa' ni sı́j, 'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

El amigo del esposo

²² Da' sı́j nı́ gan'anj Jesús nga ni tsı́nj nı́co' sı́j estado Judea. Nı́ gane ni sı́j nga ni tsı́nj man yu'uj daj. Nı́ duguata' nnee ni sı́j ni ngüı́ daj. ²³ Nı́ hué daj duguata' nnee Juan ni ngüı́ xuman' Enón. Nı́ nı́chrun' ngaj xuman' Esrón nga xuman' Salim. Nı́ hua nı́co nnee yu'uj daj. Nı́ huaj ni ngüı́ gata' nnee ni sı́j. ²⁴ Nı́ hué nan gahuin ngaa nun huin gahuin garij ni sı́j Juan ducuaga'. ²⁵ Hué dan nı́ gaxı́'ı́ ga'mı́ guıtsı́ go'ngo ni tsı́nj nı́co' Juan nga ni tsı́nj israelita xi'ı́ daj gahuin sa' ni ngüı́ rian Yan'anj. ²⁶ Ngaa nı́ ga'na' ni sı́j rian man'an Juan. Nı́ gataj ni sı́j:

—Rabı́, ni'yaj re' sısı́ tsı́nj gachéj nga re' anéj chrej xinéj gu'naj Jordán, huin tsı́nj xi'ı́ ga'mı́ re' cuanj. Nı́ yyaj nı́ ata' nnee sı́j ni ngüı́. Nı́ huaj daran' ni ngüı́ rian sı́j. —Daj gataj ni sı́j gunun Juan.

²⁷ Ngaa nı́ gataj Juan:

—Nı́ a 'ngo tsı́nj sı́ ga'ue ñahuin ra'a 'ngo rasun sı́sı́ nitaj riqui Yan'anj mánj. ²⁸ Hua gunun a ni é re' nuguan' gatá gunun a ni é re': Sej huin Cristo mánj. Sanj ga'nı́j Yan'anj ga'na' sinı́j rian sı́'. ²⁹ Nı́ ngaa huin 'ngo guı'yanj xacaj 'ngo tsı́nj daj 'ngo yun'unj xana, nı́ hué sı́' gahuin nicá ún'. Nı́ niquin' 'ngo tsı́nj nicaj dugüı́' nga tsı́nj xacaj yun'unj xana daj. Nı́ ducu huin nı́a' ruhua sı́' ngaa gunun sı́' ga'mı́ tsı́nj xacaj yun'unj xana daj. Nı́ daj rún' 'yaj tsı́nj niquin' nga dugüı́' sı́', nı́ da'nga' daj 'yaj man'anj nej. Nı́ huin nı́a' ruhuáj xi'ı́ Cristo. ³⁰ Nı́ hua ñañ si gahuin achij Cristo. Sanj man'anj guna guı́nico' ne' rı́cu nánj. —Daj gataj Juan gunun ni sı́j.

El que viene de arriba

³¹ Nj gataj ruhua' yún Juan gunun ni sij:
—Tsinj 'na' xata', nj huin rian sij rian daran' rasun. Nj tsinj 'na' chruhua xungüi, nj ninanj a'mi sij nuguan' man chruhua xungüi xi'í si ga'nga sij xungüi nan. Sanj tsinj 'na' xata', nj huin achij sij rian daran' anj. ³² Nj a'mi sij xi'í nuguan' guini'í sij nga nuguan' gunun sij xata'. Sanj na'ue guxuman ruhua ni ngüi si ataj sij manj. ³³ Sanj tsinj guxuman ruhua si-nuguan' sij, nj ataj si' sísj xanga' si-nuguan' Yan'anj. ³⁴ Tsinj ga'nij Yan'anj ga'na', nj a'mi sij si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'ui' 'ueé Yan'anj Espiritu Santo rian sij. ³⁵ Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya da'ni. Nj naga'ui' Yan'anj daran' rasun rian da'ni nej. ³⁶ Nj ngüi guxuman ruhua ni'yaj da'nij Yan'anj, nj gane njganj ni sij nga Yan'anj. Sanj ni ngüi na'uej ruhua gunun si ataj da'nij Yan'anj, nj si gane ni sij nga Yan'anj manj. Sanj 'ngo ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. —Daj gataj Juan.

4

Jesús y la mujer samaritana

¹ Hué dan nj xacaj Jesús cuenta sísj gunun ni tsinj fariseo sísj hua gahuin nico ni ngüi nico' Jesús daj nga Juan. Nj nico doj ni ngüi gata' nnee, guiyaj Jesús daj nga Juan nej. ² (Sanj sé Jesús huin si duguata' nnee ni ngüi manj. Maan ni tsinj nico' sij duguata' nnee ni ngüi aj.) ³ Nj ngaa xacaj Jesús cuenta sísj gunun ni tsinj fariseo nuguan' daj, nj gahui sij estado Judea. Nj gachin sij gan'anj sij estado Galilea. ⁴ Sanj hua njan si gachin sij estado Samaria gan'anj sij. ⁵ Nj guisíj sij 'ngo xuman' ngaj estado Samaria huin 'ngo xuman' gu'naj Sicar. Nj njchrun' ngaj xuman' daj du'ua yo'ój ga'ui' tsinj gu'naj Jacob rian da'nij si' José ngaa ná. ⁶ Yu'uj daj nun 'ngo pozo nnee ganj Jacob ngaa ná. Nj guininaj Jesús huaj sij chrej. Nj gan'anj gane sij naránj ruhua sij du'ua pozo daj. Nj síj gaxuj.

⁷ Ngaa nj ga'na' 'ngo yun'unj xana samaritana pozo daj guiri ún' nnee. Nj gataj Jesús rian ún':

—Riqui re' doj nnee go'ój. —Daj gataj Jesús.

⁸ Nj hua gan'anj ni tsinj nico' Jesús gan'anj guiran ni si' si xa ni sij xuman' daj.

⁹ Ngaa nj gataj yun'unj xana samaritana daj gunun Jesús:

—Tsinj israelita huin re'. Nj un sin huin nj achinj re' nnee go'o re' riánj huinj 'ngo yun'unj xana samaritana únj. —Daj gataj ún' si nitaj si nicaj dugüi' ni tsinj israelita nga ni tsinj samaritana.

¹⁰ Ngaa nj gataj Jesús:

—Sísj xacaj re' cuenta xi'í sinduj guiyaj Yan'anj xi'í re', nj sísj guini'í re' un tsinj achinj nnee rián re', ngaa nj gachinj re' nnee rian sij, nj riqui sij nnee 'yaj si ga nj'na' njganj re' nga Yan'anj anj. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹¹ Ngaa nj gataj yun'unj xana daj:

—Nj a 'ngo rasun nitaj nicaj re' guiri re' nnee manj. Nj ducu gunun pozo nan. Nj nj a guiri' re' riqui re' nnee 'yaj si ga nj'naj njganj nej únj. ¹² Nj xi né' Jacob duna pozo nan rian ni únj. Nj go'o ni da'nij man'an sí' nnee nun chruhua pozo nan nga dán sí' xucu nej. Huin achij re' doj daj nga sí' ruhua re' ni'. —Daj gataj yun'unj xana daj gunun Jesús.

¹³ Ngaa nj gataj Jesús gunun ún':

—Daran' ni ngüi go'o nnee nun chruhua pozo nan, sanj nago'o ruhua' yún ni sij nnee aj. ¹⁴ Sanj tsinj go'o nnee ga'ui' man'anj, nj nitaj aman nago'o sij nnee ga manj. Nj daj rún' huin 'ngo pozo rian nachi nita 'ueé nnee, nj da'nga' daj gahuin chruhua niman 'ngo tsinj go'o nnee ga'ui' man'anj. Nj ga nj'na' njganj tsinj daj nga Yan'anj, guiyaj nnee daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁵ Ngaa nj gataj yun'unj xana daj:

—Señor, riqui re' nnee daj go'ój. Ngaa nj si nago'o ruhua' yünj ga manj. Nj si ga'na' guiri ruhua' yünj nnee pozo nan ga manj. —Gataj ún' gunun Jesús.

¹⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Güij gaquinj nica re', nj ga'na' nungüej é re' nan. —Gataj Jesús gunun ún'.

¹⁷ Ngaa nj:

—Nitaj nicaj manj. —Gataj ún'.

Ngaa nj gataj Jesús:

—Dugu'naj ga'mi re' gataj re' sísj nitaj nica re'. ¹⁸ Daj si síj un'un' nica re'. Nj tsinj nne nga re' acuan', nj sé nica re' huin manj. Xanga' yya a'mi re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nj gataj ún':

—Señor, xacaj cuentaj sísj huin re' 'ngo tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj anj. ²⁰ Nj xi ni únj ni nico' ni sí' Yan'anj xiraj quij nan. Sanj ataj á re' huin ni é re' ni tsinj israelita sísj urin xuman' Jerusalén huin yu'uj ga'ue guinico' né' Yan'anj, ataj á re'. —Gataj yun'unj xana gunun Jesús.

²¹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xica'uj, guxuman ruhua' re' nuguan' atā nan gunun re'. Daj si hua 'ngo güi, nj si gahui a ni é re' chra quij nan guinico' a ni é re' chrej né'. Nj si gan'anj an re' xuman' Jerusalén guinico' a ni é re' chrej né' manj. ²² Nun ni'í ni é re' daj hua Yan'anj nico' a ni é re' manj. Sanj ni'í ni únj daj hua Yan'anj nico' ni únj. Daj si xi'í ni tsinj israelita 'na' nacaj Yan'anj ni ngüi. ²³ Sanj hua 'ngo güi sísj ni ngüi nico' xanga' Yan'anj, nj guinico' ni sij Yan'anj 'ngo ducuanj naca. Nj yyaj nj

gaxi'i ni ngüi guñico' xanga' ni sij Yan'anj nga niman ni sij. Daj si nana'ui' chrej né' Yan'anj sisi da'nga' daj gui'yaj né' guñico' né' Yan'anj. ²⁴ Nj un yu'uj huaj né', ni nne Yan'anj xanga' yu'uj daj. Daj si daj rún' huin 'ngo nane sa' huin Yan'anj. Nj ni ngüi nico' Yan'anj, ni hua nian guñico' xanga' ni sij Yan'anj nga niman ni sij. —Daj gataj Jesús gunun yun'unj xana daj.

²⁵ Ngaa ni gataj yun'unj xana daj:

—Ni 'Inj sisi ga'na' tsínj ganacaj ni ngüi huin tsínj gu'naj Cristo. Nj ngaa ga'na' sí', ni nata' yya sí' daran' nuguan' rian né'. —Gataj ún'.

²⁶ Ngaa ni:

—Hué man'anj huin Cristo tsínj a'mi nga re' nánj. —Gataj Jesús.

²⁷ Ngaa ni hora daj ni guisij ni tsínj nico' Jesús. Nj gara yan'anj ruhua ni sij xi'í si a'mi Jesús nga 'ngo yun'unj xana. Sanj ni a 'ngo ni sij nun nachínj snan'anj un sin xi'í ga'mi sí' nga ún'. ²⁸ Ngaa ni duna yun'unj xana daj si-si' unj. Nj gan'anj gataj unj rian ni tsínj man xuman' daj:

²⁹ —Gan'anj né' ni guñi'i né' 'ngo tsínj gataj gunúnj daran' si gui'yā. Cristo huin sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj yun'unj xana daj.

³⁰ Ngaa ni gahui ni tsínj daj gan'anj ni'yaj ni sij rian nne Jesús.

³¹ Nj ngaa achin guisij ni sij, ni gui'yaj fuerza ni tsínj nico' Jesús sisi xa sí'. Nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Rabí, xa re' aj. —Daj gataj ni sij.

³² Sanj gataj Jesús gunun ni sij:

—Hua si xa riánj anj. Sanj nun ni'i ni é re' daj hua-á'. —Gataj Jesús.

³³ Ngaa ni gaxi'i ni tsínj nico' Jesús nachínj snan'anj ni sij dugüi' ni sij. Nj gataj ni sij:

—Hua 'ngo ngüi ga'na' nicaj xa sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Sanj gataj Jesús:

—Daj rún' chra xāj huin si gui'yā si huin ruhua si ga'nij ga'nāj. Nj da'nga' daj huin ruhuaj ganahuij si-sünj, gui'yā aj. ³⁵ Ataj ni é re': "Achín yacuan'anj yahuij, ngaa ni ga'nin' né' strigo." Daj ataj ni é re'. Sanj atā gunun a ni é re' sisi nāchi nicaj á re' rian án re' guñi'yaj á re' ni ngüi sisi daj rún' hua nnaa strigo hua ni ngüi. Daj si guisij gamij nnaa strigo ga'nin' né'.

³⁶ Tsínj ri nnaa strigo daj, ni nahuin ra'a sij du'ue sij. Nj nagui'yaj chre' sij ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Ngaa ni uyan gahuin niā' ruhua tsínj unun nga tsínj a'nin' nej.

³⁷ Xanga' si ataj ni ngüi: "Njini tsínj unun, ni njini tsínj a'nin' nej." Daj ataj ni ngüi.

³⁸ Nj ga'nī gan'anj án re' sisi ga'mi a ni é re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Sanj ango ni tsínj hua gan'anj gui'yaj sun. Nj rian gui'yaj sun nucaj ni sij, ni ráj xinā ni ngüi

'yaj si-nuguan' ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

³⁹ Nj guxuman ruhua nico ni ngüi man xuman' Samaria ni'yaj ni sij Jesús xi'í nuguan' nata' yun'unj xana daj rian ni sij. Daj si nata' unj rian ni sij: "Gataj Jesús daran' si gui'yā." Daj nata' unj rian ni sij. ⁴⁰ Hué dan ni guisij ni tsínj samaritano rian nne Jesús. Nj gachínj jni'yaj ni sij rian sí' sisi gūna sí' nga ni sij. Ngaa ni gunáj sí' huij güi xuman' daj. ⁴¹ Nj gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua gunun si-nuguan' man'an Jesús. ⁴² Nj gataj ni sij gunun yun'unj xana daj:

—Sé urin si nata' man'an re' rian ni únj 'yaj si guxuman ruhua ni únj ni'yaj únj man'an sij mánj. Sanj yyaj ni gunun ni únj si ga'mi sij. Nj ni'i ni únj sisi hué sij huin Cristo tsínj gui'yaj ganani ni ngüi man chruhua xungüi. —Daj gataj ni sij.

Jesús sana al hijo de un noble

⁴³ Nj ngaa guisij huij güi, ni gahui Jesús xuman' daj gan'anj sij estado Galilea. ⁴⁴ Daj si hua gataj Jesús sisi nitaj si a'mi sa' ni tsínj rian 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj sisi huin ni sij ni tsínj xanj mánj.

⁴⁵ Nj ngaa ga'na' Jesús estado Galilea, ni nahuin ra'a sa' ni tsínj man estado daj man'an sí' xi'í si guini'i ni sij si sa' nico gui'yaj sí' xuman' Jerusalén. Daj si gan'anj ni sij gui'yanj da nej.

⁴⁶ Ngaa ni ga'na' ruhua' yún Jesús xuman' Caná huin xuman' ngaj estado Galilea nej. Nj xuman' daj huin rian ganahuin nnee vino, gui'yaj sij aj. Nj yu'uj daj nne 'ngo tsínj nicaj sun rian rey. Nj a'nan' da'nij sno'o sij. ⁴⁷ Nj ngaa gunun tsínj nicaj sun daj sisi gahui Jesús estado Judea ga'na' sij estado Galilea, ni gan'anj sij rian nne Jesús. Nj ga'mi yaco sij rian sí' sisi gan'anj sí' ducua sij. Ngaa ni jnahuin da'nij sij, gui'yaj sí' si doj ni gahui' da'nij sí', ataj sí'. ⁴⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ngaa nun guñi'i a ni é re' si sa' nico 'yā, ni nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' yünj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁴⁹ Sanj gataj tsínj nicaj sun daj:

—Señor, gan'anj né' si ruhua gahui' da'ni aj. —Daj gataj sij.

⁵⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Güij nan' ducua re' si nne ni'na' da'nij re' nánj. —Daj gataj Jesús.

Nj guxuman ruhua tsínj daj nuguan' gataj Jesús rian sij. Nj nan' sij ducua sij.

⁵¹ Nj ngaa huaj sij nasj sij ducua sij, ni gahui ni tsínj 'yaj sun rian sij. Nj gataj ni sij:

—Nne ni'na' da'nij re' nánj. —Daj gataj ni sij.

⁵² Ngaa ni nachínj snan'anj tsínj daj un hora gaxi'i nahuin da'nij sij.

Nгаа нї гатај нї сїј:

—Га 'ngо d'i'nї guqui ganiquin' gachi'.
—Daj gataј ni sij.

⁵³ Nгаа нї xacaj cuenta tsinj daj sisi hué gué hora daj huin si gataј Jesús gunun sij sisi nne nї'na' da'nїј sij. Nгаа нї guxuman ruhua ni dүcua sij ni'yaj ni sij Jesús. ⁵⁴ Nї hué nan guisїј huїј si sa' nico gui'yaj Jesús nгаа gahui sij estado Judea gan'anј sij estado Galilea.

5

El paralítico de Betesda

¹ Hué dan nї gahuin 'ngо gui'yanј gui'yaj ni tsinj israelita. Nгаа нї gahui Jesús gan'anј sij xuman' Jerusalén. ² Nї Jerusalén nun 'ngо laguna le' gu'naj Betesda snan'anј a'mi ni tsinj israelita. Nї ngaj nүchrun' laguna daj rian atўј ni xachij xuman' Jerusalén. Nї hua un'un' corredo ganicaј laguna daj. ³ Nї yu'uj daj guimán nico ni ngüi duri nga ni ngüi yacuan nej, ni ngüi nare' dacój nej. Nї ana'uiј ni sij sisi guisiqui' nnee. ⁴ Daj si nanij 'ngо ángel ga'nїј Señor rian laguna daj. Nї disiqui' ángel daj nnee. Sanј nun guini'i ni sij un hora guxuman ángel. Nї nгаа guisiqui' nnee daj, nї un tsinj gatu sini yan chruhua nnee, nї xi'nej xi'ј a'nan' sї'. ⁵ Nї ngaj 'ngо tsinj du'ua nnee daj. Nї sїј ico xınun' hua'nїј yya yo' a'nan' sij. ⁶ Nї nгаа guini'i Jesús sisi sij nico yo' ngaj sij a'nan' sij, nгаа nї nachınј snan'anј sї' sij. Nї gataј sї':

—Ruhúa re' nahuin sa' re' nı'. —Daj gataј Jesús.

⁷ Nгаа нї gataј tsinj a'nan' daj:

—Señor, nitaj ganicaј yünј chruhua nnee nгаа siqui' nnee. Nгаа huin ruhuaj gatў chruhua nnee, nї hua sїni ango ni sij huin yoq atuj. —Daj gataј tsinj daj.

⁸ Nї gataј Jesús gunun sij:

—Nachica nї nacaj re' duhuéј re'. Nї gache re' aj. —Daj gataј Jesús.

⁹ Nгаа нї 'ngо hora ganahuin tsinj daj. Nї nacaj sij duhuéј sij. Nї gan'anј sij. Nї güi naránј ruhua ni ngüi huin. ¹⁰ Nгаа нї gataј ni tsinj israelita rian tsinj nahuin sa' daj:

—Yyaj huin güi naránј ruhua né'. Nitaj chrej hua si nicaj re' duhuéј re' gan'anј re' mánj. —Daj gataј ni sij.

¹¹ Nгаа нї gataј tsinj daj:

—Tsinј gui'yaj ganahuınј gataј gunünј: "Nacaj re' duhuéј re', nї gache re'." Gataј sij gunünј. —Daj gataј tsinj daj gunun ni sї'.

¹² Nгаа нї nachınј snan'anј ni sї' sij. Nї gataј ni sij:

—Nї un tsinj gataј sisi nacaj re' duhuéј re', nї gache re' unј. —Gataј ni sij.

¹³ Sanј nun ni'i tsinj daj un tsinj gui'yaj nahuin sa' sij. Daj si guxun Jesús man'an sї' scanij ni ngüi mán yu'uj daj. ¹⁴ Da' sїј da nari' Jesús tsinj daj nuhui nico. Nї gataј Jesús:

—Nї'yaj re'. Hua ganahuin sa' yya re' aj. Nї sї nanicaј re' gui'yaj re' gaquin', sa' nun ga'na' 'ngо sayun nico doj rián re' aj. —Daj gataј Jesús.

¹⁵ Nгаа нї gan'anј tsinj daj. Nї nata' sij rian ni tsinj israelita sisi Jesús gui'yaj ganahuin sa' sї'. ¹⁶ Xi'ї daj nї chran' yun'unј ni tsinj israelita Jesús. Nї dagahui' ni sij sї', ruhua ni sij. Daj si güi naránј ruhua ni ngüi huin güi nahuin sa' tsinj daj, gui'yaj Jesús.

¹⁷ Sanј gataј Jesús gunun ni sij:

—Nї hua gué 'yaj sun chrē. Nї xi'ї daj 'ngо 'yaj sun man'anj nej. —Daj gataј Jesús gunun ni sij.

¹⁸ Nї xi'ї 'ngо daj, nї naanj huin ruhua ni tsinj israelita dagahui' ni sij Jesús. Daj si nun dagahuin sї' si gataј ni sij xi'ї güi naránј ruhua ni ngüi. Nї gataј Jesús sisi Yan'anј huin chrej man'an sij nej. Nї huin ruhuaj gata sisi uyan huin man'an sij nга Yan'anј anј.

La autoridad del Hijo

¹⁹ Nгаа нї gataј Jesús gunun ni sij:

—Xanga' yya ataj snan'an gunun a ni é re': Na'ue gui'yā ni sun daj rún' huin ruhua man'anj. Maan si ni'inј si 'yaj chrē. Nї hué daj 'ya nej. Daj si huinј da'nїј Yan'anј. Nї 'ngо 'yaj nungüej chrē unј daran' anј. ²⁰ Nї 'ї ruhua chrē ni'ya-á' man'anj xi'ї si da'nїј Yan'anј huinј. Nї digyán-án' daran' si 'yaj-á' riánј. Nї nга yan'anј ruhua á re' gui'yaj ni ango si sa' nico doj achin digyán Yan'anј riánј. ²¹ Nї na'nїј ni nıman 'yaj chrē. Nї daj rún' hua nї'na' ni sij 'yaj chrē, nї hué daj 'ya nга ni tsinj sisi huin ruhuaj gahuin nї'na' ni sij. ²² Nitaj si nagui'yaj yya Yan'anј si-gaquin' ni ngüi mánj. Sanј ga'nin' Yan'anј sun riánј sisi hueј huin si nagui'yaj yya nга si-gaquin' ni ngüi. Daj si man'anj huin da'nїј Yan'anј. ²³ Nгаа нї xi'ї si huinј da'nїј Yan'anј, nї guınun yan'anј daran' ni ngüi riánј daj rún' nun yan'anј ni sij rian man'an Yan'anј. Nї daran' ni ngüi na'ueј ruhua guınun yan'anј riánј, nї nitaj si nun yan'anј ni sij rian man'an Yan'anј nej. Nї Yan'anј huin si ga'nїј ga'nāј.

²⁴ 'Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re': Tsinј unun si-nuguan'anj, nї guxuman ruhua sij nї'yaj sij tsinj ga'nїј ga'nāј, nгаа nї gane nıganј sij nга Yan'anј. Nї nitaj castigo gahuin sij, gui'yaj Yan'anј mánj. Daj si rún' huin nıman huin sij si hua nї'na' nıman sij, gui'yaj Yan'anј. ²⁵ Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re': 'Na' guısїј güi

ngaa gunun ni niman si-nuguan'anj huinj da'nj Yan'anj. Ni yyaj guisij güi daj. Ni ni ngüi gunun si-nuguan'anj, ni ga ni'na' niman ni sij. ²⁶ Daj si daj rún' hua ni'na' chrē, ni da'nga' daj riqi chrē sisi hua ni'na' man'anj huinj da'nj-i'. ²⁷ Ni riqi Yan'anj si nagui'yaj yyāj nga si-gaquin' ni ngüi xi'í si huinj da'nj ni ngüi.

²⁸ 'Ni si gara yan'anj ruhua á re' xi'í nuguan' nan mánj. Daj si 'na' guisij güi ngaa gunun daran' ni niman ngaj riqi yu'uj si ga'mi. ²⁹ Ngaa ni gana'nij daran' ni ngüi gui'yaj sa'. Ni gane niganj ni sij nga Yan'anj. Ni gana'nij ni ngüi gui'yaj quij. Sanj gahuin ni sí' castigo, gui'yaj Yan'anj.

Testigos de Cristo

³⁰ 'Ni na'ue gahuin nucaj gui'yá si aran' ruhuáj. Sanj daj rún' a'nin' chrē sun riānj, ni da'nga' daj 'yaj yyāj rian ni ngüi. Ni hua nica yya 'yaj yyāj. Ni sé güenda man'anj 'yaj yyāj rian ni ngüi. Sanj 'yaj yyāj daj rún' aran' ruhua chrē huin si ga'nj ga'nāj chruhua xungüi aj.

³¹ 'Sisj huēj huin testigo xi'í man'anj, sanj nitaj si ni'yanj si-nuguan'anj mánj. ³² Sanj hua angó si huin testigo xi'í man'anj anj. Ni ni'tnj sisi a'mi xanga' Yan'anj xi'tj.

³³ 'Ga'nj a ni é re' ni tsinj gan'anj nāchin' snan'anj Juan. Ni xanga' huin si gataj sí'. ³⁴ Nitaj si hua nian si ga'mi sa' ni ngüi xi'tj. Maan si atā nan rian án re' xi'í si huin ruhuáj sisi ganacaj Yan'anj a ni é re'. ³⁵ Ni daj rún' hua 'ngo yan'an xiguin sa' rian ni ngüi, ni da'nga' daj rugüi' sa' rian ni é re', gui'yaj si-ducyanj Juan. Ni doj ni güi gahuin niá' ruhua ni é re' nga yan'an daj.

³⁶ 'Sanj hua angó nuguan' nico a'mi xi'tj daj nga nuguan' ga'mi Juan. Daj si ga'nin' chrē sun riānj si gui'yá. Ni xi'í sun 'yá daj ga'ue xacaj á re' cuenta sisi ga'nj chrē ga'nāj chruhua xungüi nan anj. ³⁷ Ni man'an chrē huin testigo a'mi xi'tj. Sanj nitaj aman gunun a ni é re' si ga'mi chrē. Ni nitaj aman guini' a ni é re' daj hua chrē nej. ³⁸ Ni nun gatu si-nuguan' chrē chruhua niman a ni é re'. Daj si nun guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj huin tsinj ga'nj chrē ga'na'. ³⁹ Digu'yun 'ueé a ni é re' si-nuguan' Yan'anj sisi ga'ue ganari' a ni é re' gane niganj ni é re' nga Yan'anj anj. Sanj hué si-nuguan' Yan'anj daj huin si a'mi xi'tj. ⁴⁰ Sanj na'uej ruhua á re' ga'na' á re' riānj sisi gane niganj án re' nga Yan'anj, gui'yá mánj.

⁴¹ 'Nitaj si nano'oj si ga'mi sa' ni ngüi xi'tj. ⁴² Sanj ni'tnj daj hua ruhua ni é re' sisi nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. ⁴³ Ga'nāj rian án re' nga si-xugüi chrē. Sanj nun xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Sanj sisi hua angó tsinj ga'na'

nga si-xugüi man'an sij, ngaa ni guxuman ruhua á re' si gataj tsinj daj. ⁴⁴ Xi'í si huin ruhua á re' ga'mi 'ueé ni dugüi' a ni é re' xi'í a ni é re', ni si ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Sanj nun nahuij ruhua á re' si ga'mi 'ueé Yan'anj xi'í a ni é re' mánj. Ni nitaj angó Yan'anj mánj. ⁴⁵ Sj gahuin ruhua á re' sisi man'anj huin si ga'mi gaquin' rian chrē xi'í a ni é re' mánj. Sanj tsinj gu'naj Moisés huin si ga'mi gaquin' xi'í a ni é re'. Ni ana'uij a ni é re' sisi gahui sa' á re' rian Yan'anj, gui'yaj sí'. ⁴⁶ Sisi guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Moisés, ni guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj nej. Daj si garun Moisés nuguan' rian yanj xi'tj. ⁴⁷ Sanj sisi nun xuman ruhua á re' si garun Moisés, ni asa' ga'ue guxuman ruhua á re' si ataj si-nuguan'anj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj huin achij rian ni tsinj israelita.

6

Alimentación de los cinco mil

¹ Da' sij da ni gan'anj Jesús anéj chrej du'ua laguna xachij gu'naj Galilea. Ni gu'naj laguna daj Tiberias nej. ² Ni nico ni ngüi guinico' gan'anj sij. Daj si guini' ni sí' si sa' nico gui'yaj sij xi'í si ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj sij. ³ Ngaa ni gahui Jesús chrē 'ngo quij gan'anj sij. Ni gan'anj gane sij nga ni tsinj nico' sij. ⁴ Ni hua gahuin nchrun' gui'yanj pascua, gui'yaj ni tsinj israelita. ⁵ Ngaa ni guini'yaj Jesús sisi 'na' nico ni ngüi rian sij. Hué dan ni gataj sij gunun tsinj gu'naj Felipe:

—Ni á gu'run' chrachrúnj sisi xá daran' ni ngüi nan, ruhuá re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁶ Sanj maan si huin ruhua Jesús xacaj sij cuenta daj gataj Felipe. Daj si ni'í sa' man'an Jesús si gui'yaj sij.

⁷ Ngaa ni gataj Felipe:

—Sisi gu'run' hujj ciento denario chrachrúnj, sanj si guisij xá daran' ni ngüi nan doj mánj. —Daj gataj Felipe gunun Jesús.

⁸ Ni niquin' 'ngo tsinj nico' Jesús huin sí' jnánj Simón Pedro. Ni Andrés gu'naj sí'. Ni gataj sí' gunun Jesús:

⁹ —Nan niquin' 'ngo tsin' sno'o nica'j un'un' gué chrachrúnj cebada nga hujj xucua' le. Sanj asa' guisij doj nan xá nico ni ngüi nan únj. —Daj gataj sij gunun Jesús.

¹⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Gui'yaj á re' sisi gane ni sij. —Daj gataj Jesús.

Ni man nün' ruhua chin' yu'uj daj. Ni guisij 'ngo si un'un' mil ni tsinj gan'anj gujman yu'uj daj.

¹¹ Ngaa n̄ guida'a Jesús chrachrúnj daj. N̄i naga'ui' s̄ij si guruhua Yan'anj. Ngaa n̄i da'nga' s̄ij chrachrúnj daj rian ni tsínj nico' s̄ij s̄is̄i naga'ui' ni s̄i' ra'a ni ngüi mán yu'uj daj. N̄i hué daj gui'yaj s̄ij nga xucuañ nej. N̄i xa ni s̄ij daj rún' garan' ruhua ni s̄ij. ¹² N̄i ngaa guis̄ij gara ran riqui ni s̄ij, n̄i gataj Jesús gunun ni tsínj nico' s̄ij:

—Naran' ni é re' ni chrachrúnj xitin' gunáj da s̄is̄i s̄i guere'ej aj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa n̄i naran' ni s̄ij si gunáj daj. Ngaa n̄i gara xuhuij xuguti chrachrúnj xitin' guna daj ngaa guis̄ij xa ni ngüi un'un' chrachrúnj daj. ¹⁴ N̄i ngaa guini'i ni tsínj daj si sa' gui'yaj sun Jesús, n̄i gataj ni s̄ij:

—Xanga' n̄i hué tsínj nan huin tsínj ga'na' chruhua xungüi huin s̄i' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj. —Daj gataj ni s̄ij xi'í Jesús.

¹⁵ Ngaa n̄i rjan xacaj Jesús cuenta s̄is̄i huin ruhua ni s̄ij guida'a ni s̄ij s̄i' gahuin s̄i' rey rian ni s̄ij, n̄i guxun ané s̄i' man'an s̄i' gan'anj ruhua' yún s̄i' chra' quij s̄is̄i gane urin s̄i' yu'uj daj.

Jesús anda sobre el mar

¹⁶ N̄i ngaa ruhua guini, n̄i nanij ni tsínj nico' Jesús ga'na' ni s̄ij du'ua laguna xachij daj. ¹⁷ N̄i gahui ni s̄ij chruhua 'ngo riq achéj rian nnee. N̄i huaj ni s̄ij guis̄ij ni s̄ij anéj chrej du'ua laguna ne' xuman' gu'naj Capernaum. N̄i huaj gahuin rumi'. N̄i achin si n̄asij Jesús rian man' ni s̄ij. ¹⁸ N̄i ahui nané nucuaj rian nnee daj. N̄i naxuman nnee, gui'yaj nané nucuaj daj. ¹⁹ N̄i ngaa huaj ni s̄ij guis̄ij ni s̄ij 'ngo si un'un' huatan' kilómetro rian laguna daj, n̄i guini'i ni s̄ij s̄is̄i huaj 'na' Jesús achéj s̄i' rian nnee. N̄i gahuin n̄ichrun' s̄i' rian riq nun ni s̄ij. N̄i guxu'ui' ni s̄ij. ²⁰ Sanj gataj Jesús gunun ni s̄ij:

—S̄i guxu'ui' ni é re' si man'anj huin. —Daj gataj Jesús gunun ni s̄ij.

²¹ Ngaa n̄i gahuin n̄ia' ruhua ni s̄ij s̄is̄i gahui s̄i' chruhua riq daj. N̄i hora guis̄ij riq daj du'ua yo'ój rian huaj ni s̄ij.

La gente busca a Jesús

²² Hué dan n̄i ango güi n̄i xacaj ni ngüi man' anéj du'ua laguna daj cuenta s̄is̄i gan'anj ni tsínj nico' Jesús chruhua urin riq niquin' yu'uj daj. Sanj guini'i ni s̄ij s̄is̄i nun gan'anj Jesús nga ni s̄ij. ²³ Sanj ga'na' doj riq gahui xuman' Tiberias du'ua laguna n̄ichrun' rian xa ni ngüi chrachrúnj ngaa naga'ui' señor Jesús si guruhua Yan'anj. ²⁴ N̄i ngaa guini'i ni ngüi s̄is̄i nitaj Jesús niquin' yu'uj daj, nga ni tsínj nico' s̄ij, n̄i gahui ni s̄ij chruhua riq gan'anj n̄ano' ni s̄ij Jesús xuman' Capernaum.

Jesús, el pan de vida

²⁵ N̄i ngaa guis̄ij ni s̄ij anéj chrej du'ua laguna daj, n̄i nari' ni s̄ij Jesús. Ngaa n̄i nachínj snan'anj ni s̄ij s̄i'. N̄i gataj ni s̄ij:

—Rabí, aman guis̄ij re' nan únj. —Daj gataj ni s̄ij.

²⁶ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' s̄is̄i sé xi'í si guini'i a ni é re' si sa' digyanj rian ni ngüi huin si nano' ni é re' yünj mánj. Sanj nano' ni é re' yünj xi'í si xa ni é re' chrachrúnj da' gara riqui ni é re' aj.

²⁷ 'Si gui'yaj sun ni é re' xi'í n̄inanj si guiri' a ni é re' ni rasun xa á re' mánj. Daj si nahuij rá'yanj ni rasun daj. Sanj gui'yaj sun a ni re' s̄is̄i ga' sa' niman an re'. Ngaa n̄i ga' n̄i'na' n̄iganj yya niman ni é re' aj. Hué si sa' nan huin si riquij rian an re' huinj da'n̄ij ni ngüi. Daj si gataj Yan'anj huin chrē s̄is̄i ga'ue gui'yá daj xi'í a ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni s̄ij.

²⁸ Ngaa n̄i gataj ni s̄ij:

—N̄i un sun gui'yaj sun ni únj, ruhua Yan'anj únj. —Daj gataj ni s̄ij.

²⁹ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Nan huin sun huin ruhua Yan'anj gui'yaj sun a ni é re' s̄is̄i guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'anj huinj tsínj ga'n̄ij Yan'anj ga'na' rian an re' aj. —Gataj Jesús gunun ni s̄ij.

³⁰ Ngaa n̄i gataj ni s̄ij:

—N̄i un si sa' nico gui'yaj re' guini'i ni únj, ngaa n̄i guxuman ruhua ni únj n̄i'yaj ni únj man'an re' únj. Daj hua si gui'yaj re' únj. ³¹ Xa xi ni únj si gu'naj maná ngaa gachéj ni s̄ij riqui quij qui'yanj n̄aco, gui'yaj Yan'anj asij ná. Daj si ataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga'ui' Yan'anj chrachrúnj 'na' xata' xa ni s̄ij." Daj ataj si-nuguan' Yan'anj. —Daj gataj ni s̄ij gunun Jesús.

³² Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' s̄is̄i sé Moisés huin si riqui chrachrúnj 'na' xata' xa ni é re' mánj. Sanj chrē huin si riqui chrachrúnj xanga' 'na' xata' xa á re' aj.

³³ Daj si chrachrúnj riqui Yan'anj rian an re' huin man'anj, tsínj 'na' xata'. N̄i hua n̄i'na' n̄iganj niman ni ngüi, 'yaj man'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁴ Ngaa n̄i:

—N̄iganj riqui re' chrachrúnj daj xa ni únj, Señor. —Daj gataj ni s̄ij.

³⁵ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—Huéj huin chrachrúnj 'yaj si hua n̄i'na' ni ngüi. N̄i tsínj 'na' riánj, n̄i nitaj aman gachin xi'na' riqui s̄ij mánj. N̄i tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄i nitaj aman nago'o s̄ij nnee mánj. ³⁶ N̄i hua gatá gunun a ni é re' s̄is̄i nunj si guini'i a ni é re' man'anj, sanj nun guxuman ruhua á re' n̄i'yaj á re' man'anj mánj. ³⁷ Daran' ni ngüi riqui chrē riánj, n̄i ga'na' ni s̄ij riánj.

Ni nitaj aman guir̄tj xē' ni sij ga mánj. ³⁸ Sé si 'nāj xata' sīsī gui'yā si aran' ruhua man'anj. Sanj gui'yā si aran' ruhua chrē si ga'nij ga'nāj. ³⁹ Ni na'uej ruhua chrē sīsī ga ni'ya nī a 'ngō ni ngūi riquij riānj mánj. Sanj gana'nij daran' ni ngūi daj, gui'yā güi ganahuij xungūi nan. ⁴⁰ Ni nuguan' nan huin si huin ruhua chrē: Sīsī gane niganj daran' ni ngūi xuman ruhua ni'yaj man'anj huinj da'nij Yan'anj. Ni huēj gui'yaj si gana'nij ni sij güi ganahuij xungūi aj. —Daj gataj Jesús gunun ni ngūi.

⁴¹ Hué xi'í daj nī gaxi'í ga'mi gaquin' ni tsínj israelita xi'í Jesús. Daj si gataj sij: "Man'an huin chrachrúnj 'nā' xata'." Daj gataj sij. ⁴² Ngaa nī gataj ni sij:

—Nitaj da'nij José huin Jesús mí'. Nī ni'í ne' chrej sij ngā nī sij nej. Nī un sin huin ataj sij sīsī 'nā' sij xata' únj. —Daj gataj ni sij.

⁴³ Ngaa nī gataj Jesús:

—Sī ga'mi gaquin' ni é re' scanij a ni é re' xi'íj mánj. ⁴⁴ Nī a 'ngō ni ngūi sī ga'ue ga'na' riānj sīsī nitaj si nicaj chrē ga'na' sij riānj mánj. Nī hué chrē huin si ga'nij ga'nāj. Nī huēj gui'yaj sīsī gana'nij tsínj 'nā' riānj güi ganahuij xungūi nan. ⁴⁵ Nī ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nī garun ni sij nuguan' nan rian yanj: "Yan'anj huin si digyán rian daran' ni ngūi." Daj garun ni sij. Nī huin ruhuaj gata sīsī daran' ni ngūi unun si ataj chrē, nī nari' si-nuguan' chrē, nī 'nā' ni sij riānj. ⁴⁶ Nī a 'ngō ni ngūi nun guini'í chrē. Urin man'anj tsínj 'nā' rian chrē huēj huin si guini'í chrē aj.

⁴⁷ 'Xanga' atā gunun a ni é re': Ni ngūi xuman ruhua ni'yaj man'anj, nī gane niganj ni sij ngā Yan'anj. ⁴⁸ Huēj huin chrachrúnj 'yaj si ga ni'na' niganj niman án re' aj. ⁴⁹ Nī xi ni é re', sanj xa ni si' maná ngaa gachéj ni sí' riqui quij qui'yanj nāco asij ná. Ngaa nī gahui' ni sij nánj. ⁵⁰ Sanj a'mī xi'í chrachrúnj 'nā' xata' huin man'anj. ⁵¹ Huēj huin chrachrúnj hua ni'na' 'nā' xata'. Nī ni tsínj xa chrachrúnj da, nī gane niganj ni sij. Nī chrachrúnj riquij daj xa á re' huin nnee cū. Nī ga'ue ga ni'na' ni ngūi man chruhua xungūi, gui'yaj nnee cū aj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

⁵² Ngaa nī ga'man ruhua ni dugūi' ni tsínj israelita. Nī gataj ni sij gunun ni dugūi' ni sij:

—Asa' ga'ue gui'yaj tsínj nan riqui sij nnee cūj sij xa né' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nī gataj Jesús:

—Xanga' ataj snan'an gunun a ni é re' sīsī sī xa á re' nnee cū, nī sīsī sī go'o a ni é re' si-tun man'anj huinj da'nij ni ngūi, nī sī ga'ue ga ni'na' niman ni é re' mánj. ⁵⁴ Tsínj xa nnee cū, nī go'o sij

si-tun man'anj, nī gane niganj niman sij, gui'yā. Nī huēj gui'yā sīsī gana'nij sij güi ganahuij xungūi nan. ⁵⁵ Daj si nnee cū huin chrachrúnj xanga' xa á re'. Nī si-tun man'anj huin nnee xanga' go'o a ni é re' nej. ⁵⁶ Nī tsínj xa nnee cū, nī go'o si-tun man'anj, nī nne nuguan'an sij ngāj. Nī nnej nuguan'an ngā sij nej. ⁵⁷ Hua ni'na' chrē si ga'nij ga'nāj. Nī hua ni'na' man'anj, gui'yaj chrē. Nī hué ducuanj da huin sīsī ga ni'na' niman tsínj xa man'anj, gui'yā. ⁵⁸ Nī a'mī xi'í chrachrúnj 'nā' xata' huin man'anj: Nīni huin maná xa ni xi a ni é re' ngaa ná. Nī gahui' ni sí'. Sé daj huin chrachrúnj nan mánj. Nī tsínj xa chrachrúnj huin man'anj, nī gane niganj niman sij ngā Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁹ Nī digyán Jesús ni nuguan' nan rian ni ngūi ngaa nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico nne xuman' Capernaum.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Nī ngaa gunun ni tsínj nico' Jesús nuguan' daj, nī gataj da'aj ni sij:

—Cu hua nuguan' a'mi sij. Daj hua 'ngō né' ga'ue gunun nuguan' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁶¹ Ngaa nī xacaj Jesús cuenta sīsī a'mi huī ni sij xi'í si ga'mi sí'. Ngaa nī gataj sí':

—Chran' yun'unj nuguan' nan gatā gunun a ni é re' ní'. ⁶² Daj gahuin ruhua á re' sīsī guini'í a ni é re' si gahui man'anj guinan' man'anj rian gane sinij huinj da'nij ni ngūi únj. ⁶³ Hua ni'na' niman né' 'yaj Espíritu Santo. Sé nnee cūj né' 'yaj si hua ni'na' niman né' mánj. Nuguan' ga'mi rian án re' huin nuguan' 'nā' rian Espíritu Santo. Nī ga'ue ga ni'na' niman án re', gui'yaj nuguan' daj. ⁶⁴ Sanj hua da'aj ni é re' achin guxuman ruhua ni'yaj yūnj. —Daj gataj Jesús.

Daj si asij sini yan, nī hua ni'í Jesús ni tsínj nun guxuman ruhua ni'yaj man'an sij. Nī hua ni'í sij tsínj ngā'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun. ⁶⁵ Ngaa nī gataj Jesús:

—Hué xi'í si nun guxuman ruhua da'aj á re', nī hua gatā gunun a ni é re' sīsī nī a 'ngō ni ngūi sī ga'ue ga'na' riānj sīsī nitaj si nīcāj chrē ga'na' ni sij riānj anj. —Daj gataj Jesús.

⁶⁶ Nī asij güi daj, nī duna da'aj ni tsínj nico' Jesús si gachéj ni sí' ngā sij.

⁶⁷ Ngaa nī nachínj snan'anj Jesús ni xuhuij ni tsínj nico' sij. Nī gataj sij:

—Nī hué daj huin ruhua á re' duna á re' man'anj ní'. —Gataj Jesús gunun ni sij.

⁶⁸ Ngaa nī gataj Simón Pedro:

—Nī un tsínj rian gan'anj ni únj únj. Si-nuguan' man'an re' 'yaj si hua ni'na' niganj ni únj rian Yan'anj. ⁶⁹ Nī hua guxuman ruhua ni únj ni'yaj ni únj man'an re'.

Ni ni'i ni únj sisi man'án re' huin Cristo huin re' da'nj Yan'anj xanga'. —Daj gataj Pedro gunun Jesús.

⁷⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé si nacuj ni xuhuij ran' ni é re' a'. Sanj 'ngo a ni é re' huin sichre aj. —Daj gataj Jesús.

⁷¹ Ni ngaa gataj Jesús nuguan' daj, ni ga'mi sij xi'í Judas da'nj tsínj gu'naj Simón Iscariote. Daj si Judas huin tsínj naga'ui' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun. Ni huin Judas 'ngo ni xuhuij ni tsínj nico' Jesús.

7

Incredulidad de los hermanos de Jesús

¹ Da' sij da ni gachéj Jesús estado Galilea. Ni nun ga'uej ruhua sij gache sij estado Judea si nano' ni tsínj israelita man'an sij. Ni dagahui' ni si' sij, ruhua ni si'.

² Ni gahuin nchrun' güi gu'yaj ni tsínj israelita gu'yaj ngaa gu'yaj ni sij hue' recoj. ³ Ngaa ni gataj ni jnánj Jesús gunun sij:

—Güj sq' estado Judea. Ngaa ni gu'ni'i ni tsínj nico' sq' si sa' nico 'yaj sq' jnánj. ⁴ Sij huin ruhua 'ngo tsínj daj gu'ni'i ni ngüi daj hua man'an sij, ngaa ni nitaj si arj hu' sij si 'yaj sij mánj. Sij yya 'yá re' si sa' nico, ngaa ni gu'yaj sq' sun daj rian gu'ni'i daran' ni ngüi aj. —Daj gataj ni jnánj Jesús gunun sij.

⁵ Daj si da ni jnánj Jesús nun guxuman ruhua ni'yaj Jesús. ⁶ Ngaa ni gataj Jesús gunun ni sij:

—Achín si gu'sij güi gu'yaj súnj si-sun man'anj. Daj nanj gahuin güi ni ga'ue gu'yaj sun anin' é re' si-sun anin' é re' aj.

⁷ Nitaj xi'í ga'mi quij ni tsínj man chruhua xungüi gaquin' nan xi'í a ni é re' mánj. Sanj nitaj si huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj. Daj si ataj snan'an rian ni ngüi sij nitaj si hua sa' si 'yaj ni sij.

⁸ Güj anin' é re' gu'yaj daj. Achín si gan'anj man'anj. Daj si achín gu'sij güi gu'yaj súnj si-sun man'anj. ⁹ —Hué daj gataj Jesús gunun ni jnánj sij, ni guna sij estado Galilea.

Jesús en la fiesta de los tabernáculos

¹⁰ Sanj ngaa guisj gahui ni jnánj sij gan'anj ni si' gu'yaj daj, ni hué daj gan'anj man'an Jesús nej. Sanj nun digyán renga' sij man'an sij rian ni ngüi mánj. ¹¹ Sanj nano' ni tsínj israelita Jesús. Ni gataj ni si' gunun ni dugüi' ni si':

—Ni a huaj tsínj da únj. —Daj gataj ni si'.

¹² Ni ducu ga'mi guitsi dugüi' ni ngüi xi'í Jesús. Ni gataj da'aj ni sij:

—Tsínj sa' huin si'. —Gataj da'aj ni sij.

Sanj gataj ango da'aj ni sij:

—Sé daj huin mánj. Tsínj digya' yun'unj ni ngüi huin si'. —Gataj ango da'aj ni sij.

¹³ Sanj ni a 'ngo ni ngüi nun ga'mi renga' xi'í Jesús. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj israelita.

¹⁴ Huaj ganahuij da'aj gu'yaj, ni gatúj Jesús chruhua nuhui nico. Ni gaxi'í sij digyán sij rian ni ngüi. ¹⁵ Ni gara yan'anj ruhua ni tsínj israelita nga si-nuguan' Jesús. Ni gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij:

—Daj gu'yaj tsínj nan gahuin chrún sij, ni nun digui'yun sij mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Ngaa ni gataj Jesús:

—Sé si-nuguan'anj huin nuguan' a'mi mánj. Sanj si-nuguan' si ga'nij ga'náj huin aj. ¹⁷ Sij hua 'ngo tsínj huin ruhua dagahuin si aran' ruhua Yan'anj, ni xacaj sij cuenta sij nuguan' a'mi nan huin nuguan' 'na' rian Yan'anj. Ni xacaj sij cuenta sij nitaj si a'mi güenda man'anj mánj. ¹⁸ Ni tsínj a'mi güenda man'an sij, ni huin ruhua sij sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í man'an sij. Sanj tsínj huin ruhua sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í si ga'nij ga'na' si', ni xanga' si ataj si'. Ni nitaj si 'yaj xi'í si' mánj. ¹⁹ Xanga' riqui Moisés si-ley Yan'anj rian an re'. Sanj ni a 'ngo ni é re' nun dagahuin ley da mánj. Ni un sin huin ni dagahui' ni é re' man'anj, ruhua á re' únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁰ Ngaa ni gataj ni sij:

—Nun nane xi'í nimán re'. Ni un tsínj huin ruhua dagahui' re', ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ni gataj Jesús:

—Daran' ni é re' gara yan'anj ruhua nga urin si sa' nico, gu'yá. ²² Ni ga'nin' Moisés sun rian an re' sisi guta' ni é re' da'nga' ni lij sno'o. Sanj sé rian Moisés gaxi'í gu'yaj ni sij daj. Daj si da'nga' daj gu'yaj ni xi né' asj ná sno'o. Ni da' güi naránj ruhua né', ni uta' á re' da'nga' ni lij sno'o. ²³ Ni sisi a'uej ruhua á re' sisi guta' á re' da'nga' ni lij sno'o güi naránj ruhua né' xi'í si huin ruhua á re' dagahuin a ni é re' si-ley Moisés, ngaa ni un sin huin ni a'man ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj xi'í si ganahuij sa' 'ngo tsínj, gu'yá güi naránj ruhua né' únj. ²⁴ Si ga'mi gaquin' ni é re' xi'í dugüi' ni é re' ngaa nun ni'yaj ni é re' daj hua si 'yaj sij. Sanj ga'mi nica yya ni é re' nga xi'í si 'yaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¿Es éste el Cristo?

²⁵ Xi'í daj ni gataj go'ngo ni tsínj nne xuman' Jerusalén:

—Sé tsínj nan nano' ni sij dagahui' ni sij a'. ²⁶ Ni quin' si' a'mi renga' si' rian ni ngüi. Ni nitaj si chran' yun'unj ni sij man'an si'

mánj. Ani ruhua ni tsínj nicaj sun sisj hué tsínj nan huin Cristo ní'. ²⁷ Sanj ni'i né' nǐ a 'nǎ' tsínj nan anj. Nǐ ngaa gǎ'na' Cristo, nǐ a 'ngó ni ngüi nun guini'i nǐ a gǎ'na' sí' mánj. —Daj gataj ni tsínj nne Jerusalén.

²⁸ Nǐ ngaa guiniquin' Jesús chruhua nuhui, nǐ ga'mi nucaj sij digyán sij rian ni ngüi. Nǐ gataj sij:

—Ni'i a ni é re' man'anj. Nǐ ni'i a ni é re' nǐ a 'nǎj nej. Sanj sé si 'nǎj güenda man'anj. Yan'anj si xanga' huin ga'nǐj ga'nǎj. Sanj nun ni'i a ni é re' Yan'anj mánj. ²⁹ Sanj ni'inj Yan'anj. Daj si hué rian Yan'anj 'nǎj. Nǐ Yan'anj huin si ga'nǐj ga'nǎj nej. —Daj gataj Jesús.

³⁰ Ngaa nǐ huin ruhua ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanj nǐ a 'ngó ni sij nun guida'a sí' si achin guisij güi ga'ue guida'a ni sij sí'.

³¹ Nǐ nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesús. Nǐ gataj ni sij:

—Nǐ ngaa gǎ'na' Cristo nǐ sǐ ga'ue gui'yaj sí' si sa' nico daj ngǎ si 'yaj tsínj nan mánj. —Gataj ni sij.

Los fariseos envían alguaciles para prender a Jesús

³² Ngaa nǐ gunun ni tsínj fariseo si ga'mi huj ni ngüi xi'í Jesús. Ngaa nǐ ga'nǐj ni tsínj a'nin' rian ni chrej ngǎ ni tsínj fariseo ni tsínj policía gan'anj guida'a ni sí' Jesús.

³³ Ngaa nǐ gataj Jesús:

—Doj ni güi ganěj ngǎ á re'. Ngaa nǐ nanicaj nan'anj rian si ga'nǐj ga'nǎj. ³⁴ Nǎno' ni é re' man'anj. Sanj sǐ nari' a ni é re' mánj. Daj si sǐ ga'ue gahuin nucaj á re' gan'anj án re' rian gan'anj ganěj mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa nǐ gaxi'i ni tsínj israelita nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' man'an ni sij. Nǐ gataj ni sij:

—Nǐ a gan'anj tsínj nan, nǐ sǐ nari' né' sij únj. Gan'anj sij rian ni dugüi' né' ni tsínj gaxa'nǐ scanj ni ngüi griego ní'. Nǐ digyán sij si-nuguan' sij rian ni ngüi griego ní'. ³⁶ Nǐ gataj sij gunun né': "Nǎno' a ni é re' man'anj. Sanj sǐ nari' a ni é re' mánj. Daj si sǐ ga'ue gan'anj án re' rian gan'anj ganěj mánj." Nǐ ún sin huin ruhuaj gata nuguan' daj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

Ríos de agua viva

³⁷ Nǐ ngaa huaj ganahuij gui'yanj nico, gui'yaj ni sij huin güi gara nico ni ngüi, nǐ ganiquin' Jesús. Nǐ gataj sij:

—Sisj hua gǎ'ngo a ni é re' nago'o nnee, nǐ gǎ'na' á re' riánj. Nǐ riqúij nnee gǎ'o a ni é re' aj. ³⁸ Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, nǐ gara nico nuguan' sa' niman sij daj rún' 'yaj xinéj nnee chéj, nǐ da'nga' daj gahuin niman sij ngǎ nuguan' sa'. Nǐ ga'ue gǎ ni'na' niman sij, gui'yá. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Nǐ hué daj ga'mi sij xi'í Espiritu Santo gǎ'na' rian ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj sij. Daj si achin si gǎ'na' Espiritu Santo rian ni ngüi si achin si ganahuin ngǎ nnee cúj sij.

División entre la gente

⁴⁰ Nǐ ngaa gunun gǎ'ngo ni ngüi daj si-nuguan' Jesús, ngaa nǐ gataj ni sij:

—Xanga' hué tsínj nan huin tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. —Daj gataj ni sij.

⁴¹ Nǐ gataj ango ni sij:

—Hué sij huin Cristo. —Gataj ni sij.

Sanj gataj ángo ni sij:

—Sǐ ga'nǎ' Cristo estado Galilea mánj.

⁴² Rian si-nuguan' Yan'anj ataj sisj Cristo gahuin da'nǐ si'nǐ rey David. Nǐ xánj sij huin xuman' Belén rian gane David asij ná nej. —Daj gataj ango ni ngüi daj.

⁴³ Hué dan nǐ ga'mi guitsi ni sij xi'í Jesús.

⁴⁴ Nǐ gahuin ruhua gǎ'ngo ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanj nǐ a 'ngó ni sij nun guida'a ni sij mánj.

Nunca ha hablado hombre así

⁴⁵ Ngaa nǐ nanicaj ni tsínj policía ga'nǎ' yun ni sij rian chrej a'nin' rian ni chrej ngǎ rian ni tsínj fariseo. Nǐ nachínj snan'anj ni sí' ni policía.

⁴⁶ Ngaa nǐ:

—Nitaj aman ga'mi 'ngo tsínj daj rún' a'mi sij mánj. —Gataj ni policía.

⁴⁷ Ngaa nǐ gataj ni tsínj fariseo:

—Nǐ ga'uej ruhua á re' si digya' yun'unj sij man'an ni é re' ní'. ⁴⁸ Daj si nun guxuman ruhua nǐ a 'ngó ni tsínj a'nin' ngǎ ni tsínj fariseo nǐ'yaj ni sij sí' mánj. ⁴⁹ Sanj ni ngüi nan nǐ nun ni'i ni sij si-ley Moisés mánj. Nǐ guǎran' ni sij sayun, gui'yaj Yan'anj. —Daj gataj ni sij gunun ni policía.

⁵⁰ Hué dan nǐ ga'mi Nicodemo. Nǐ 'ngó dugüi' ni sij huin sí'. Nǐ tsínj gan'anj ni'yaj rian nne Jesús ne' nǐ huin sí'.

⁵¹ Nǐ gataj sí':

—Ataj si-ley né' sisj sǐ ga'ue gahuin 'ngo tsínj castigo, gui'yaj né' ngaa achin gunun sini né' si gǎ'mi sí'. Nǐ sǐ gahuin sí' castigo sisj achin xacaj né' cuenta un sin gui'yaj sí'. —Daj gataj Nicodemo.

⁵² Ngaa nǐ gataj ni sij:

—Tsínj 'nǎ' estado Galilea huin re' ngǎ sij ní'. Diguí'yún re' si-nuguan' Yan'anj, nǐ xacaj re' cuenta sisj nǐ a 'ngó tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nitaj 'nǎ' estado Galilea mánj. —Daj gataj ni sij.

⁵³ Ngaa nǐ nan' da gǎ'ngo ni sij ducúa ni sij.

¹ Ngaa nî gahui Jesús gan'anj sij quij gu'ñaj Olivos.

² Nî ngaa guereŋga' ango güi, nî gan'anj gatu ruhua' yún sij chruhua nuhui nico. Nî ga'na' daran' ni ngüi rian sij. Ngaa nî gan'anj gane sij. Nî digyan sij rian ni ngüi ga'na' daj. ³ Ngaa nî nicaj ni tsínj digyán si-ley Moisés nga ni tsínj fariseo 'ngo yun'unj xana ga'na' ni sij. Nî gani ni sij unj dani ni sij nga Jesús. Nî nari' ni sij yun'unj xana daj hué gue hora ngaa ga'mi unj 'ngo tsínj. Nî sé nica unj huin tsínj daj. ⁴ Ngaa nî gataj ni sij gunun Jesús:

—Maestro, yun'unj nan 'yaj squira' nga ango sij. Nî da'nga' daj 'yaj nungüej sij nari' ni únj. ⁵ Nî a'nin' si-ley Moisés sun sisi ga'ui' né' yej yun'unj xana 'yaj daj. Ngaa nî daj guí'yaj né', ruhua man'an re' únj. ⁶ —Daj gataj ni sij xi'í si huin ruhua ni sij si ga'mi Jesús 'ngo nuguan' nun hua sa' xi'í si-ley Moisés. Ngaa nî ga'ue ga'mi gaquin' ni sij xi'í Jesús, ruhua ni sij.

Sañ nitu Jesús, nî gaxi'í sij garun sij rian yo'ój nga ra'a sij. ⁷ Nî rjan nico' huaj nachínj snan'anj ni si' sij, nî naxuman Jesús. Nî gataj sij:

—Tsínj nitaj si da'ui gaquin', nî hué si' ga'ui' sini yej unj. —Daj gataj Jesús gunun ni si'.

⁸ Ngaa nî ga' nitu ruhua' yún Jesús. Nî garun sij rian yo'ój.

⁹ Nî ngaa gunun ni tsínj daj si gataj Jesús, nî gahuin na'aj ni sij, guí'yaj si-nuguan' si'. Ngaa nî gaxi'í ni sij gahui ni sij gan'anj go'ngo ni sij. Asij sini gan'anj ni tsínj achij. Nî da rucu gan'anj ni tsínj hua lij daj. ¹⁰ Ngaa nî naxuman Jesús, nî gataj sij gunun yun'unj daj:

—Xica'ujj, nî a gan'anj ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í re' sisi gahuin re' castigo, ataj ni sij únj. —Gataj Jesús rian yun'unj xana daj.

¹¹ Ngaa nî gataj yun'unj xana daj:

—Nî a 'ngo tsínj nitaj si a'mi da Señor. —Daj gataj unj.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Nî sî guí'yaj man'anj castigo man'an re' mánj. Güij nî si nicanaj ruhua' yún re' guí'yaj re' gaquin' ga mánj.

Jesús, la luz del mundo

¹² Ngaa nî gataj ruhua' yún Jesús gunun ni sij:

—Huéj huin 'ngo yan'an xiguin chruhua xungüi nan. Tsínj nico' man'anj, nî sî gachej sij rian hua rumi' mánj. Sañ xiguin sa' chruhua niman sij, guí'yá. Nî gane njanj sij nga Yan'anj. —Daj gataj Jesús.

¹³ Ngaa nî gataj ni tsínj fariseo gunun Jesús:

—A'mí re' güenda xi'í man'an re'. Xi'í daj nî nitaj si ni'yanj si a'mí re' mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Ngaa nî gataj Jesús:

—Nunj si a'mí güenda xi'í man'anj, sanj xanga' ni'yanj nuguan' a'mí xi'íj. Daj si ni'ínj nî a 'náj, nî ni'ínj nî a gan'an. Sañ nun ni'í a ni é re' nî a 'náj, nî nun ni'í a ni é re' nî a gan'an nej. ¹⁵ Sañ axa' ni é re', nî a'mi gaquin' ni é re' rian ni ngüi daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Sañ nitaj si a'mi gaquin' man'anj rian ni ngüi mánj. ¹⁶ Nî sisi a'mi gaquin' rian ni ngüi, nî dugu'ñaj hua si guí'yá. Daj si sé urínj huin si guí'yá daj. Sañ chré si ga'nj ga'náj 'ngo ani ruhuaj ngáj. ¹⁷ Nî ataj nica si-ley ni é re' sisi uyan a'mi huíj testigo daj, nî xanga' si-nuguan' nungüej sí'. ¹⁸ Hué man'anj huin testigo xi'í man'anj. Nî chré si ga'nj ga'náj huin ango testigo daj. —Daj gataj Jesús.

¹⁹ Ngaa nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Nî a nne chréj re' únj. —Gataj ni sij.

Ngaa nî gataj Jesús:

—Nun ni'í a ni é re' man'anj. Nî nun ni'í a ni é re' chré nej. Nî sisi guini'í a ni é re' man'anj, nî hué daj guini'í ni é re' chré nej aj. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Hué ni nuguan' nan ga'mi Jesús ngaa digyán sij rian ni ngüi man chruhua nuhui nico rian a'ui' ni sij san'anj rian Yan'anj. Sañ nî a 'ngo ni tsínj nun guida'a si'. Daj si achin guisij güi guida'a ni sij si'.

A donde yo voy, vosotros no podéis ir

²¹ Ngaa nî gataj ruhua' yún Jesús rian ni tsínj israelita:

—Gan'an nánj. Nî nāno' a ni é re' man'anj. Nî gahui' a ni é re' xi'í si da'ui ni é re' gaquin'. Rian gan'an, sanj sî ga'ue gan'anj an re' mánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²² Ngaa nî gataj ni tsínj israelita gunun ni dugüi' ni sij:

—Así ani ruhua sij dagahui' sij man'an sij sisi ataj sij sisi sî ga'ue gan'anj né' rian gan'anj sij, ataj sij nî. —Daj gataj ni si'.

²³ Ngaa nî gataj Jesús gunun ni sij:

—Ni tsínj man nica' nan huin a ni é re'. Sañ man'anj 'na' xata'. Nî tsínj man chruhua xungüi huin a ni é re'. Sañ nitaj si huinj chruhua xungüi nan mánj. ²⁴ Hué xi'í daj gatā gunun a ni é re' sisi gahui' ni é re' xi'í si da'ui a ni re' gaquin'. Daj si sisi nun guxuman ruhua ni é re' sisi huéj huin Cristo, nî hua nian gahui' ni é re' ngaa ga gue da'ui a ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

²⁵ Ngaa nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Nj̄ un tsínj huín re' únj. —Daj gataj ni sij.

Nj̄ gataj Jesús:

—Asij sini yan nj̄ hua gatā gunun ni é re' un tsínj huínj. ²⁶ Hua nico nuguan' gatā gunun ni é re'. Nj̄ hua nico nuguan' natāj xi'í si-gaquin' ni é re' nej. A'mi xānga' si ga'nj̄ ga'nāj. Nj̄ si natāj gunun ni ngüj̄ man chruhua xungüj̄, nj̄ hué nuguan' nan huín si unünj rian si ga'nj̄ ga'nāj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Sanj̄ nun gara da'nga' ruhua ni sij sisi ga'mi Jesús xi'í chrej sij. ²⁸ Xi'í daj nj̄ gataj Jesús gunun ni sij:

—Ngaa dōco' a ni é re' xata' man'anj̄ huínj da'nj̄ ni ngüj̄, nj̄ guñi'i ni é re' sisi huéj̄ huín Cristo aj. Nj̄ guñi'i a ni é re' sisi nitaj si 'yā güenda man'anj̄. Sanj̄ maan si a'mi urin si digyán chrē riānj̄. ²⁹ Nne si ga'nj̄ ga'nāj ngāj. Nitaj si duna chrē urinj̄ mánj̄. Daj si ya'yoj̄ 'yā si aran' ruhua chrē. —Gataj Jesús.

³⁰ Ngaa ga'mi Jesús nuguan' daj, nj̄ guxuman ruhua nico ni tsínj daj ni'yaj ni sij si'.

La verdad os hará libres

³¹ Ngaa nj̄ gataj Jesús gunun ni tsínj israelita guxuman ruhua ni'í sij:

—Sisj̄ 'ngo dagahuin ni é re' si-nuguan'anj̄, ngaa nj̄ gahuin xānga' a ni é re' ni tsínj nico' man'anj̄. ³² Nj̄ guñi'i ni é re' nuguan' xānga'. Ngaa nj̄ gahuin ni'nij rian án re', guj̄'yaj nuguan' xānga' daj. —Daj gataj Jesús.

³³ Ngaa nj̄ gataj ni sij:

—Hué ni únj huín da'nj̄ si'nj̄ tsínj gu'naj Abraham. Nj̄ nitaj aman guj̄'yaj sun yun ni únj mánj̄. Daj huín si atāj re' sisi sj̄ guj̄'yaj sun yun únj únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³⁴ Nj̄ gataj Jesús:

—Xānga' atā gunun a ni é re' sisi daran' ni ngüj̄ 'yaj gaquin', nj̄ na'ue ga'nin' ruhua ni sij si 'yaj ni sij gaquin'. Nj̄ 'yaj sun yun ni sij rian gaquin' daj. ³⁵ Nj̄ 'ngo tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue, nj̄ na'ue gane niganj̄ sij ducua xuru'ue mánj̄. Sanj̄ tsínj huín da'nj̄ xuru'ue daj, nj̄ nne niganj̄ si' ducua chrej si'. ³⁶ Hué dan nj̄ sisi riqui da'nj̄ Yan'anj̄ sisi gahuin ni'nij ni é re' rian gaquin', ngaa nj̄ hua yya xānga' sisi sé tsínj 'yaj sun yun rian gaquin' huín a ni é re' ga mánj̄.

³⁷ Nj̄ ni'ninj̄ sisi ni é re' huín da'nj̄ si'nj̄ xi'í Abraham. Sanj̄ huín ruhua ni é re' dagahui' ni é re' man'anj̄ xi'í si na'uej̄ ruhua á re' sisi gatu si-nuguan'anj̄ chruhua niman án re' aj. ³⁸ A'mi man'anj̄ sisi guñi'inj̄ rian nne chrē. Sanj̄ 'yaj ni é re' daj rún' gataj chrej a ni é re' rian án re' aj. —Daj gataj Jesús.

Sois de vuestro padre el diablo

³⁹ Ngaa nj̄:

—Xi ni únj huín tsínj gu'naj Abraham. —Gataj ni sij.

Sanj̄ gataj Jesús:

—Sisj̄ huín xānga' á re' da'nj̄ xi'í Abraham, ngaa nj̄ guj̄'yaj á re' daj rún' guj̄'yaj si'. ⁴⁰ Sanj̄ núnj si gatā gunun ni é re' nuguan' xānga' huín nuguan' digyán Yan'anj̄ riānj̄, sanj̄ huín ruhua ni é re' dagahui' ni é re' yünj. Sanj̄ sé daj guj̄'yaj quij̄ Abraham mánj̄. ⁴¹ Uyan 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj chrej a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

Xi'í daj nj̄ gataj ni sij:

—Sé ni únj huín da'nj̄ gaquin' mánj̄. Sanj̄ hua urin chrej ni únj huín Yan'anj̄. —Gataj ni sij.

⁴² Ngaa nj̄ gataj Jesús:

—Sisj̄ xānga' Yan'anj̄ huín chrej a ni é re', nj̄ gahuin 'j̄ ruhua á re' ni'yaj á re' yünj. Daj si gahui man'anj̄ rian nne Yan'anj̄. Nj̄ ga'nāj chruhua xungüj̄ nan. Sé si ga'nāj güenda man'anj̄. Sanj̄ ga'nāj xi'í si Yan'anj̄ ga'nj̄ ga'nāj.

⁴³ Na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' a'mi xi'í si na'uej̄ ruhua á re' gunun a ni é re' nuguan' a'mi rian án re'.

⁴⁴ Chrej ni é re' huín sichre. Nj̄ huín ruhua á re' guj̄'yaj á re' daj rún' huín ruhua guj̄'yaj chrej a ni é re'. Nj̄ asij sini yan 'ngo huín sichre 'ngo si dagahui' niman. Nitaj aman ga'nica si-nuguan' sichre mánj̄. Nj̄ nitaj aman ga'mi xānga' sichre mánj̄. Nj̄ ngaa a'mi yya sichre, nj̄ si-nuguan' man'an sichre a'mi. Daj si snan'anj̄ sichre daj. Nj̄ chrej ni ngüj̄ a'mi snan'anj̄ huín sichre aj.

⁴⁵ Sanj̄ rjan a'mi xānga' man'anj̄, nj̄ nun xuman ruhua á re' si a'mi mánj̄. ⁴⁶ Nj̄ a 'ngo ni é re' sj̄ ga'ue gataj sisi da'uj̄ gaquin' mánj̄. Nj̄ sisi a'mi xāngāj, nj̄ un sin huín nj̄ na'ue guxuman ruhua á re' guñi'i a ni é re' si-nuguan'anj̄ únj. ⁴⁷ Nj̄ tsínj nico' Yan'anj̄, nj̄ unun yya sij si-nuguan' Yan'anj̄. Sanj̄ nitaj si nico' a ni é re' Yan'anj̄ mánj̄. Xi'í daj na'uej̄ ruhua á re' gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj̄ mánj̄. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj israelita.

La preexistencia de Cristo

⁴⁸ Ngaa nj̄ gataj ni sij:

—Xānga' nuguan' ga'mi ni únj sisi huín re' 'ngo tsínj samaritano. Nj̄ nun nanē xi'í niman re' nej. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁴⁹ Ngaa nj̄ gataj Jesús:

—Nitaj nanē xi'í nun nimānj̄ mánj̄. Nun yan'án chrē aj. Sanj̄ nitaj si nun yan'anj̄ án re' yünj mánj̄. ⁵⁰ Nitaj si 'yaj sünj sisi ga'mi sa' ni ngüj̄ xi'ij̄. Sanj̄ Yan'anj̄ huín ruhua sisi ga'mi sa' ni ngüj̄ xi'ij̄ aj. Nj̄ nagui'yaj yya Yan'anj̄ xi'í ni ngüj̄. ⁵¹ Xānga'

atá gunun a ni é re' sisi tsínj gunun sa' si-nuguan'anj, n̄ nitaj aman gahui' sij mánj. —Daj gataj Jesús.

⁵² Yu'uj daj gataj ni tsínj israelita gunun Jesús:

—Yyaj n̄ hua ni'i yya ni únj sisi nun nané xi'í chruhua nimán re'. Daj si gahui' tsínj gu'naj Abraham nga daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. N̄ atáj re': "Sisj gunun sa' ngo tsínj daj si-nuguan' re', n̄ si gahui' sij mánj." Daj atáj re'. ⁵³ Asj huin achíj re' daj nga xi ni únj Abraham, ruhua re' ní'. Gahui' sí' n̄ hué daj gahui' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄ un tsínj huín re', ruhua re' únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁵⁴ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Sisi gataj man'anj sisi tsínj sa' huínj, n̄ nitaj si ní'yanj si-nuguan'anj mánj. Sanj a'mi sa' chrē xi'tj. N̄ hué man'an án re' ataj sisi Dan'anj ni é re' huin chrē aj. ⁵⁵ Sanj nun ni'i a ni é re' chrē mánj. Sanj man'anj n̄ ni'ínj chrē aj. N̄ sisi gataj sisi nun ni'ínj chrē, n̄ huínj ngo tsínj nne, daj rún' huin ni é re'. Sanj xanga' ni'ínj chrē. N̄ 'yá daj rún' ataj si-nuguan' chrē aj.

⁵⁶ 'Gahuin niá' ruhua xi ni é re' tsínj gu'naj Abraham xi'í si gana'uij sí' güi ga'na' man'anj chruhua xungüi nan. N̄ guini'i sí' si ga'nāj. Ngaa n̄ gahuin niá' yya ruhua sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa n̄ gataj ni sij:

—Achín gujsij re' hujj xia chi' yo'. N̄ asa' ga'ue gataj re' sisi hua guini'i re' Abraham únj. —Gataj ni sij.

⁵⁸ N̄ gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisi ngaa achín ga'nga Abraham, n̄ hua nne aj. —Daj gataj Jesús.

⁵⁹ Yu'uj daj n̄ guida'a ni sij yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij. Sanj guixij huj Jesús man'an sij. N̄ gahui' sí' nuhui nico daj. N̄ gachín sí' scanij ni sij gan'anj sí'.

9

Jesús sana a un ciego de nacimiento

¹ N̄ ngaa gachín Jesús gan'anj sij, n̄ guini'i sij 'ngo tsínj duri. N̄ duri sí' asij ga'nga sí'. ² Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni tsínj nico' Jesús gataj ni sí':

—Maestro, un sin huin n̄ ga'nga duri tsínj nan únj. Asj si-gaquin' chrej sij gui'yaj ní'. Asj si-gaquin' man'an sij gui'yaj sa'. —Daj gataj ni sij.

³ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—Sé xi'í si-gaquin' sij huin mánj. N̄ sé xi'í si-gaquin' chrej sij nga nni sij huin mánj. Maan si huin ruhua Yan'anj sisi guini'i ni ngüi daj ga'ue gui'yaj sa' Yan'anj nga sij. ⁴ Ne' guni'yanjan n̄ hua nian

gui'yaj né' si-sun si ga'nij ga'nāj chruhua xungüi nan. Daj si ngaa 'na' guini, n̄ na'ue gui'yaj sun n̄ a 'ngo né' ga mánj. ⁵ N̄ ngaa nne chruhua xungüi nan, n̄ daj rún' huin 'ngo yan'an xiguin huínj chruhua xungüi aj. —Daj gataj Jesús rian ni tsínj nico' sij.

⁶ N̄ ngaa guisij ga'mi Jesús nuguan' daj, n̄ garáj sta'nunj sij rian yo'ój. N̄ gui'yaj sij doj sige' nga dane sta'nunj sij. N̄ garun sij rian tsínj duri daj. ⁷ Ngaa n̄ gataj Jesús gunun sí':

—Güij na'nin' re' rián re' pozo nnee gu'naj Siloé. —Daj gataj Jesús. (N̄ nuguan' Siloé huin ruhuaj gata: Nnee 'na' anéj chrej, gui'yaj ni sij.) Ngaa n̄ gan'anj na'nin' tsínj duri daj rian sij chruhua nnee daj. N̄ ngaa nanicaj sij, n̄ hua ga'ue ni'yaj sij.

⁸ N̄ hua guini'i ni ngüi huin dugüi' tsínj daj gane tsínj daj gachínj sij caridad. Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij. N̄ gataj ni sij:

—N̄ sé tsínj nan huin tsínj nne achínj caridad, ruhua á re' a'. —Daj gataj ni sij.

⁹ Ngaa n̄:

—Hué sij huin. —Gataj go'ngo ni sij.

N̄ gataj angó ni sij:

—Sé sij huin nunj si hué daj hua sij.

—Gataj angó ni sij.

Sanj gataj man'an tsínj daj:

—Huéj huin aj. —Gataj sí'.

¹⁰ Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni sij sí'. N̄ gataj ni sij:

—Daj gui'yaj re' n̄ ga'ue naxi'nij rián re' únj. —Gataj ni sij.

¹¹ Ngaa n̄ gataj tsínj daj:

—Tsínj gu'naj Jesús n̄ gui'yaj sí' sige'.

N̄ garun sí' riánj. N̄ gataj sij gunün: "Gan'anj na'nij re' pozo nnee gu'naj Siloé." Daj gataj sij gunün. Ngaa n̄ ngaa guisij gan'anj na'nij riánj chruhua nnee daj, ngaa n̄ naxi'nij riánj aj. —Gataj tsínj daj gunun ni sij.

¹² Ngaa n̄ nachínj snan'anj ni sij sí'. N̄ gataj ni sij:

—N̄ a nne tsínj daj únj. —Gataj ni sij.

—Nun ni'ínj n̄ a nne sí'. —Gataj tsínj daj.

Los fariseos interrogan al ciego sanado

¹³ Hué dan n̄ nicaj ni sij tsínj ga duri daj gan'anj ni sij rian ni tsínj fariseo. ¹⁴ N̄ güi naránj ruhua ni ngüi israelita huin ngaa gui'yaj Jesús sige', n̄ ganahuin tsínj duri daj. ¹⁵ N̄ nachínj snan'anj ni sí' daj gui'yaj sij nahuin rian sij. Ngaa n̄ gataj sij:

—Garun 'ngo tsínj daj sige' riánj. N̄ gan'anj na'nij riánj. N̄ yyaj n̄ xiguin ni'yá nánj. —Daj gataj sij.

¹⁶ Ngaa n̄ gataj go'ngo ni tsínj fariseo:

—Tsínj gui'yaj nan n̄ sé rian Yan'anj 'na' sij mánj. Daj si nitaj si ní'yanj sij nga güi

naránj ruhua né' mánj. —Daj gataj go'ngo ni sij.

Sanj gataj ango ni sij:

—Sj ga'ue gui'yaj sij si sa' nico da sisi huin sij tsínj da'ui gaquin' mánj. —Daj gataj ango ni sij.

Nгаа nĭ ga'mi guitsi man'an ni sij xi'í Jesús. ¹⁷ Yu'uj daj gataj ruhua' yún ni sij rian tsínj daj:

—Daj gataj man'an re' xi'í tsínj gui'yaj naxi'nĭj rián re' únj. —Daj gataj ni sij.

Nгаа nĭ:

—Güendĭj nĭ hué sij huin 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anĭj, ruhuĭj aj. —Gataj tsínj daj xi'í Jesús.

¹⁸ Sanĭ nun guxuman ruhua ni tsínj israelita sisi hua yya ga duri tsínj daj, nĭ naxi'nĭj rian sij. Yu'uj daj nĭ gaquinĭj ni sí' chrej sij nej, nni sij nej, ga'na' nungüej niçá sij rian ni sí'. ¹⁹ Nĭ nachĭnj snan'anĭj ni sí'. Nĭ gataj ni sí':

—Xanga' da'nĭj nungüej é re' huin tsínj nan ní'. Nĭ xanga' ga'nga duri sij ní'. Asa' ga'ue nĭ'yaj sa' sij, ruhua nungüej é re' únj. —Daj gataj ni sí'.

²⁰ Nгаа nĭ gataj nungüej niçá sij:

—Ni'í yya únj sisi da'nĭj únj huin sí'. Nĭ ni'í yya únj sisi ga'nga duri sí' nej. ²¹ Sanĭ nun ni'í únj un sin gui'yaj, nĭ ni'yaj sa' sij yyaj. Nĭ nun ni'í únj un tsínj gui'yaj, nĭ naxi'nĭj rian sij. Nachĭnj snan'anĭj ni é re' sij si achij sij. Nĭ ga'mi sij xi'í man'an sij. —Daj gataj nungüej niçá sij.

²² Hué daj ga'mi nungüej sij si xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Daj si uyan hua ga'mi ni tsínj israelita sisi guiri ni sí' ne' chrej xe' go'ngo tsínj man chruhua nuhui gataj sisi Jesús huin Cristo. ²³ Xi'í daj gataj chrej sij nga nni sij:

—Nachin' snan'anĭj ni é re' sij si hua achij sij. —Daj gataj nungüej sij.

²⁴ Nгаа nĭ naquinĭj ruhua' yún ni tsínj israelita tsínj gahuin duri daj. Nĭ gataj ni sij:

—Gataj niçá yyá re' rian Yan'anĭj daj guirán' re'. Daj si ni'í ni únj sisi tsínj daj huin 'ngo tsínj da'ui gaquin'. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Nгаа nĭ gataj tsínj gahuin duri daj:

—Nun ni'inĭj sisi da'ui sij gaquin'. Urin si ni'inĭj sisi durtĭj, nĭ hua a'ue ni'yá ruhuĭj nánj. —Daj gataj sij.

²⁶ Nгаа nĭ nachĭnj snan'anĭj ruhua' yún ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Daj gu'yaj sij, nĭ naxi'nĭj rián re', gui'yaj sij únj. —Daj gataj ni sij.

²⁷ Nĭ gataj sij:

—Hua gatā gunun ni é re', sanĭ na'ue gunun ni é re' mánj. Nĭ un sin huin ruhua ni é re', nĭ naçá' ruhua' yünj gunun a ni é re', ruhua á re' únj. Nĭ guinico' ni é re'

man'an sij, ruhua á re' ní'. —Daj gataj tsínj daj.

²⁸ Nгаа nĭ ga'mi quij ni sij gataj ni sij gunun tsínj daj:

—Man'an re' nico' tsínj daj, sanĭ nico' ni únj Moisés. ²⁹ Ni'í ni únj sisi ga'mi Yan'anĭj nga Moisés. Sanĭ nun ni'í ni únj nĭ a 'na' tsínj da mánj. —Daj gataj ni sij.

³⁰ Nгаа nĭ gataj tsínj gahuin duri daj:

—Gahuin yan'anĭj ruhuĭj ni'yá si-nuguan' ni é re'. Daj si nun ni'í ni é re' nĭ a 'na' sij. Nĭ hué sij gui'yaj naxi'nĭj riánj.

³¹ Ni'í sa' né' sisi nitaj si unun Yan'anĭj nuguan' achĭnj jni'yaj ni ngüĭ da'ui gaquin' rian Yan'anĭj mánj. Sanĭ sisi nun yan'anĭj né' rian Yan'anĭj, nĭ sisi 'yaj né' si huin ruhua Yan'anĭj, nĭ unun Yan'anĭj si achĭnj jni'yaj né' rian Yan'anĭj anĭ. ³² Nitaj aman gunun né' nuguan' sisi naxi'nĭj rian 'ngo tsínj ga'nga duri, gui'yaj 'ngo tsínj da mánj.

³³ Nĭ a 'ngo rasun sa' si ga'ue gui'yaj tsínj daj sisi sé rian Yan'anĭj 'na' sij mánj. —Daj gataj tsínj ga duri daj.

³⁴ Nгаа nĭ gataj ni sij:

—Asĭj ga'ngá re', nĭ da'ui re' gaquin' anĭ. Nгаа nĭ huin ruhuá re' digyán' re' rian ni únj ní'. —Daj gataj ni sij.

Nгаа nĭ guiri ni sij sí' chruhua nuhui.

Ceguera espiritual

³⁵ Nгаа nĭ gunun Jesús nuguan' sisi guiri ni sij tsínj daj chruhua nuhui. Nĭ nгаа nacaĭ dugüĭ' sij nga sí', nĭ nachĭnj snan'anĭj sij sí'. Nĭ gataj sij:

—Xuman ruhuá re' ni'yáj re' da'nĭj Yan'anĭj ní'. —Daj gataj Jesús.

³⁶ Nгаа nĭ gataj sí':

—Señor, gataj re' un tsínj huin da'nĭj Yan'anĭj, nгаа nĭ guxuman ruhuĭj nĭ'yá man'an sí'. —Daj gataj tsínj daj.

³⁷ Nгаа nĭ gataj Jesús:

—Hua guini'í re' sí' si huĕj huin sí' a'mĭ nga re' aj. —Daj gataj Jesús.

³⁸ Nгаа nĭ gataj tsínj daj:

—Xuman ruhuĭj ni'inĭj so', Señor. —Daj gataj sij nĭ ganiquin' ráj daçoj sij rian Jesús.

³⁹ Nгаа nĭ gataj Jesús:

—Ga'ngá' man'anĭj chruhua xungüĭ nan sisi naĕui'yaj yyĭj si-gaquin' ni ngüĭ. Nĭ xi'í ni tsínj nun ni'í, nĭ gu'yá sisi guini'í ni sij. Daj si xacaj ni sij cuenta sisi nun ni'í ni sij. Nĭ xi'í ni tsínj ataj sisi ni'í ni sij, sanĭ gu'yá sisi garánj rian ni sij. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

⁴⁰ Nĭ nгаа gunun go'ngo ni tsínj fariseo niquin' yu'uj daj si gataj Jesús, nĭ nachĭnj snan'anĭj ni sij sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Daj rún' hua tsínj aránj rian hua ni únj, ruhuá re' ní'. —Gataj ni sij.

⁴¹ Nгаа nĭ gataj Jesús:

—Sisj nun ni'a a ni é re', nĭ nitaj gaquin' da'ui a ni é re' mánj. Sanĭ rĭan ataj ni é re' yyaj sisj ni'i ni é re', xi'í daj 'ngo da'ui ni é re' gaquin'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj fariseo.

10

Parábola del redil

¹ Ngaa sij ni gataj Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re': Sisj un tsínj ahui ne' chrej rucu xingá man xachij atúj sij chruhua xingá, nĭ hué sij huin tsínj tĭ. Daj si na'uej ruhua sij gatu sij ne' rian xingá rian atúj né'. ² Sanĭ tsinj atúj rian xingá, nĭ hué sij huin tsínj dan xachij. Nĭ dugumi sij. ³ Nĭ na'nĭj tsínj dugumi rian xingá gatu tsínj dan daj. Nĭ a'mi sij si-xugüi go'ngo xuj. Nĭ nani'i ni xuj si-nane sij. Nĭ guiri sij xú' chruhua xingá. ⁴ Nĭ ngaa gahui ni xachij daj, nĭ táj dian tsínj dugumi daj. Nĭ nico' ni xuj rucú sij. Daj si hua ni'i ni xuj si-nane sij aj. ⁵ Sanĭ sĭ guinico' ni xucu angó tsínj daj. Maan si gunánj xuj rian sí'. Daj si nun ni'í xuj si-nane angó tsínj da mánj. —Daj gataj Jesús.

⁶ Nĭ daj rún' hua 'ngo cuento hua nuguan' ga'mi Jesús rian ni sij. Sanĭ nun gara da'nga' ruhua ni sij si gataj sí'.

Jesús, el buen pastor

⁷ Ngaa nĭ gataj ruhua' yún Jesús:

—Xanga' atá gunun a ni é re' sisj daj rún' huin rian xingá rian atúj ni xachij, nĭ hué daj huin man'ánj. ⁸ Daran' ni tsínj ga'na' ngaa achin ga'na' man'ánj, nĭ huin ni sij tsínj tĭ. Sanĭ nun gunun ni xuj si ga'mi ni sí'. ⁹ Daj rún' huin rian xingá huin man'ánj. Tsínj 'na' riánj, nĭ gatu sij chruhua xingá, nĭ ganani sij, guĭ'yā. Nĭ gahuin sij daj rún' huin xachij ngaa ahui natu xuj chruhua xingá nari' xuj xā xuj.

¹⁰ 'Sanĭ maan si huin ruhua tsínj tĭ daj guĭ'yaj tĭ sí', nĭ dagahui' sí' nej, nĭ dere' sí' ni xachij daj, huin ruhua sí'. Sanĭ ga'náj xi'í si huin ruhuáj ga'ni'na' ni xachij. Nĭ ga'ni'na' xanga' ni xuj, ruhuáj aj.

¹¹ 'Huéj huin tsínj dugumi sa' ni xachij. Nĭ gahuĭj xi'í ni dānj. ¹² Tsínj huin moso, sanĭ sé tsínj dan xachij huin sij mánj. Tsínj 'yaj' gana san'anj huin sij aj. Nĭ ngaa guĭni'í sij 'ngo xá'yanj huee, nĭ dunáj sij ni xachij. Nĭ gunánj sij gan'anj sij. Ngaa nĭ guĭda'a xá'yanj xachij daj. Nĭ gaxa'nĭ daran' ni xachij, guĭ'yaj xá'yanj da aj. ¹³ Nĭ unánj tsínj moso daj si nitaj si nahuij ruhua sij ni'yaj sij ni xachij mánj. Maan si tsínj 'yaj gana san'anj huin sij aj.

¹⁴ 'Huéj huin tsínj dugumi sa' xachij. Nĭ ni'ínj ni dānj. Nĭ ni'í ni dānj man'ánj nej. ¹⁵ Nĭ ni'í chrē man'ánj. Nĭ ni'ínj chrē nej. Nĭ daj rún' hua man'ánj nga chrē, nĭ da'nga' daj hua ni dānj ngāj. Nĭ gahuĭj

xi'í ni dānj xachij nej. ¹⁶ Nĭ nĭcā angó ni dānj xachij. Nĭ sé si nun xuj chruhua xingá nan mánj. Nĭ hua niān guĭnicā angó ni xú' daj ga'náj. Ngaa nĭ gunun ni xú' si-nuguan'ánj. Nĭ guĭman gahuin chre' ni xú' nga ni xucu mán asij sini. Ngaa nĭ man'ánj dugumi daran' ni xachij daj.

¹⁷ 'Nĭ ga'uej ruhuáj gahuĭj. Nĭ gana'nĭ ruhua' yúnj. Nĭ xi'í si ga'uej ruhuáj gahuĭj xi'í ni dānj, nĭ xi'í daj 'j ruhua chrē ni'ya man'ánj. ¹⁸ Nitaj si guĭ'yaj angó ni sij sisj gahuĭj. Sanĭ gahuĭj güenda man'ánj. Hua sun riánj gatā sisj gahuĭj. Nĭ hua sun riánj gatā sisj gana'nĭj ruhua' yúnj nej aj. Nan huin sun ga'nin' chrē riánj anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁹ Nĭ ngaa gunun ni tsínj israelita ni nuguan' daj, nĭ ga'mi guitsi ruhua' yún ni sij. ²⁰ Nĭ gataj da'aj ni sij:

—Nun nane xi'í niman sij. Nĭ sinúnj sij nej. Ngaa nĭ un sin nĭ unun a ni é re' si ataj sij únj. —Daj gataj ni sij.

²¹ Sanĭ gataj angó da'aj ni sij:

—Nitaj si a'mi 'ngo tsínj nun nane xi'í niman nuguan' hua nan mánj. Nĭ sĭ ga'ue naxi'ni rian tsínj duri, guĭ'yaj 'ngo nane xi'í mánj. —Daj gataj ni sij.

Los judíos rechazan a Jesús

²² Nĭ xuman' Jerusalén, nĭ guĭ'yaj ni sij guĭ'yanj xi'í si nasĭj yo' ngaa naga'ui' ni sij nuhui nico rian Yan'anj. Nĭ ni yahui nuhuij huin. ²³ Nĭ achéj Jesús chruhua nuhui chruhua 'ngo corredo gu'naj Salomón. ²⁴ Ngaa nĭ ganicaj ni tsínj israelita xi'nĭj Jesús. Nĭ nachínj snan'anj ni sij sí'. Nĭ gataj ni sij:

—Nĭ aman guĭsij güi gahuin yya ruhua únj nĭ'yaj únj man'an re' únj. Sisj hué re' huin Cristo, nĭ 'ngo yun gataj yya re' gunun únj. —Daj gataj ni sij.

²⁵ Ngaa nĭ gataj Jesús:

—Hua gatā gunun a ni é re', sanĭ nun guxuman ruhua á re' mánj. Nĭ si sa' nico 'yā xi'í chrē digyán yya rian án re' daj tsínj huĭnj anj. ²⁶ Sanĭ nun guxuman ruhua á re' nĭ'yaj á re' man'ánj. Daj si sé dānj xachij huin ni é re' mánj. Nĭ hua gatā gunun a ni é re' nuguan' nan. ²⁷ Nĭ unun ni dānj xachij si-nanej. Nĭ ni'ínj ni xuj. Nĭ nico' ni xuj rucūj. ²⁸ Nĭ a'uĭj si guĭman nĭganj ni xuj nga Yan'anj. Nĭ nitaj aman gahui' ni xuj. Nĭ nitaj á 'ngo ni tsínj ga'ue ga'ne ni xuj ra'áj mánj. ²⁹ Riqui chrē ni xuj riánj. Nĭ huin achij chrē daj nga daran' anj. Yu'uj daj nĭ a 'ngo ni tsínj sĭ gahuin nucaj ga'ne ni xuj ra'a chrē mánj. ³⁰ Rún' hua urin tsínj hua man'ánj nga chrē nánj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³¹ Ngaa nĭ guĭda'a ruhua' yún ni tsínj israelita yej ga'ui' ni sij Jesús, ruhua ni sij.

³² Sanĭ gataj Jesús:

—Guisij gui'yā nico si sa' guini'i a ni é re'. Nj gahuin nucuāj gui'yā daj, gui'yaj chrē. Nj xi'í un si sa' daj huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' yej man'anj únj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

³³ Nj gataj ni sij:

—Sé xi'í 'ngo si sa' nico gui'yáj re' ga'ui' ni únj yéj re' mánj. Sanj ga'ui' únj yej man'án re' xi'í si a'mí re' 'ngo nuguan' quij xi'í Yan'anj. Nj maan si 'ngo tsínj huín re'. Nj 'yáj re' sisj huín man'án re' Yan'anj. —Daj gataj ni sij.

³⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Hua nica si-ducuanj nicaj á re'. Nj nuguan' ga'mi man'an Yan'anj huín nuguan' daj. Nj gataj Yan'anj: “Gataj man'anj sisj huín ni é re' yan'anj.” Hué daj gataj Yan'anj gunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ³⁵ Hué dan nj sisj man'an Yan'anj gataj sisj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj huín yan'anj, (nj ni'i yya né' sisj nuguan' xanga' huín si-nuguan' Yan'anj), ³⁶ ngaa nj sisj gahuin ninj, gui'yaj Yan'anj, nj sisj ga'nj Yan'anj ga'nāj chruhua xungüi, ngaa nj asa' ga'ue gataj á re' sisj a'mi quí xi'í Yan'anj ngaa gatá gunun a ni é re' sisj da'nj Yan'anj huín únj. ³⁷ Nj sisj nitaj si 'yaj súnj si-sun chrē, ngaa nj sj guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' man'anj mánj. ³⁸ Sanj sisj yya 'yaj súnj si-sun chrē, ngaa nj nunj si nun xuman ruhua á re' nj'yaj ni é re' man'anj, sanj hua xi'í guxuman ruhua á re' si sa' nico gui'yā aj. Da' sīj, ngaa nj xacaj á re' cuenta, nj gujni'i a ni é re' sisj nne chrē ngāj, nj nnēj nga chrē nej. —Daj gataj Jesús.

³⁹ Ngaa nj gahuin ruhua ruhua' yún ni sij guida'a ni sij Jesús. Sanj guinani sí' rian ni sij.

⁴⁰ Ngaa nj gahui Jesús gan'anj ruhua' yún sij anéj chrej xinéj nnee gu'naj Jordán. Nj gunáj sij yu'uj daj rian duguata' nnee sini Juan ni ngüi. ⁴¹ Nj ga'na' nico ni ngüi rian Jesús. Nj gataj ni sij:

—Xanga' ni nun gu'yaj Juan si sa' nico. Sanj gahuin yya daran' si gataj sij xi'í Jesús. —Gataj ni sij.

⁴² Nj nico ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesús yu'uj daj.

11

Muerte de Lázaro

¹ Hué dan nj hua 'ngo tsínj a'nan' gu'naj sí' Lázaro. Nj nne sí' xuman' Betania huín xánj yun'unj gu'naj María nga xugüj ún' Marta. ² (Nj xica'uij Lázaro huín María. Hué ún' huín si gayanj nnee quin' daj dacój Jesús. Nj nacó dacój sí', gui'yaj ún' nga hueé chrā ún'.) ³ Ngaa nj ga'nj nungüej

xica'uij Lázaro 'ngo nuguan' rian Jesús, gataj nungüej unj:

—Axa' tsínj 'i ruhua re', sanj a'nan' sij, Señor. —Daj gataj nuguan' ga'nj nungüej unj rian Jesús.

⁴ Nj ngaa gunun Jesús nuguan' daj, nj gataj sí':

—Sé si gahui' sij, gui'yaj xi'í da mánj. Sanj guiran' sij sisj ga'mi sa' ni ngüi xi'í huín da'nj Yan'anj nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nata' nuguan' daj rian sij.

⁵ Nj 'i ruhua Jesús ni'yaj sí' Marta nga María nga xica'uij nungüej ún' Lázaro. ⁶ Sanj gunáj sí' yahuij sí' rian nne sí' ngaa gunun sí' sisj a'nan' Lázaro. ⁷ Ngaa sīj nj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij:

—Gan'anj ruhua' yún né' estado Judea aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Nj gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Rabí, cuanj nj gahuin ruhua ni tsínj israelita man yu'uj daj ga'ui' ni sij yej man'án re'. Nj un sin huín nj huín ruhua re' gan'anj ruhua' yún re' yu'uj daj únj. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Sé si xanga' sisj xuhuij hora nicaj güi a'. Ni sisj chéj né' ne' guni'yanj, nj sj natuj né' mánj. Daj si xiguin yan'an xata' aj.

¹⁰ Sanj sisj chéj né' ne' nj, nj natuj né' xi'í si nitaj yan'an xiguin mánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa guisij ga'mi Jesús daj, nj gataj ruhua' yún sij:

—Atoj Lázaro tsínj nicaj dugüi' nga né'. Gan'an gan'anj jnanun ruhuaj sij. —Daj gataj Jesús.

¹² Yu'uj daj gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Señor, sisj atoj sij, nj ganahuin sa' sij aj. —Daj gataj ni sij.

¹³ Nj da'nga' daj gataj Jesús si hua ni'i sí' si Lázaro hua gahui'. Sanj gani ruhua ni tsínj nico' Jesús sisj yya atoj Lázaro, gataj Jesús, ruhua ni sij. ¹⁴ Ngaa nj ga'mi nica Jesús rian ni sij. Nj gataj sí':

—Hua gahui' Lázaro aj. ¹⁵ Nj huín nia' ruhuaj sisj nun ganēj yu'uj daj ngaa gahui' sí'. Xi'í si gahui' sí', nj guxuman doj ruhua á re' nj'yaj á re' man'anj. Sanj gan'anj né' rian ngaj sij aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

¹⁶ Ngaa nj gataj tsínj gu'naj Tomás, huín tsínj gu'naj Dídimo nej gunun ango ni tsínj nico' Jesús:

—Gan'anj né' nj gahui' nuguan'an né' nga sij. —Daj gataj Tomás.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Nj ngaa guisij Jesús yu'uj daj, nj gataj ni ngüi gunun sij sisj guisij gan'anj güi gachin' ni sij niman daj. ¹⁸ Nj nichrun' 'ngo si hua'nij kilómetro du'ua xuman' Betania ngaj xuman' Jerusalén. ¹⁹ Nj gan'anj

nî'yaj nico ni ngüi israelita rian nne Marta nga María sisi ñahuin nia' ruhua nungüej xugüi'ij unj. Daj si nani ruhua nungüej unj xi'í xica'uij unj gahui'.

²⁰ Nî ngaa gunun Marta sisi 'na' guisij Jesús, nî gahui unj ñahuin ra'a unj Jesús. Sanj gunáj María chruhua hue'. ²¹ Ngaa nî gataj Marta gunun Jesús:

—Señor, sisi nun gané re' cuanj, nî sj gahui' xica'ui sa mánj. ²² Sanj ni'Inj yyaj sisi daran' si achínj jni'yáj re' rian Yan'anj, nî rjqui Yan'anj anj. —Daj gataj Marta.

²³ Ngaa nî:

—Gana'nij xica'uij re' aj. —Gataj Jesús.

²⁴ Nî:

—Ni'Inj sisi gana'nij sij ngaa gana'nij ni níman güi ganahuij xungüi' aj. —Gataj Marta gunun Jesús.

²⁵ Ngaa nî gataj Jesús:

—Huëj gui'yaj si gana'nij ni níman. Nî ga nî'na' ñiganj ni sij nga Yan'anj, gui'yá. Nî nunj si hua gahui' 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, sanj gana'nij sij, gui'yá aj. ²⁶ Nî daran' ni ngüi' hua nî'na' mán, nî nitaj aman gahui' níman ni sij sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj. Xuman ruhua re' nuguan' nan ní'. —Daj gataj Jesús gunun Marta.

²⁷ Ngaa nî gataj Marta:

—Xuman ruhua'ij sisi hué re' huin Cristo da'nij Yan'anj. Nî ga'ná' re' chruhua xungüi' nan, Señor. —Daj gataj Marta.

Jesús llora ante la tumba de Lázaro

²⁸ Ngaa guisij ga'mi unj nuguan' nan, nî gan'anj gaqunij unj xugüi'ij unj, María. Nî gataj huí unj gunun María:

—Niquin' Maestro aquinj sij man'an re' aj. —Daj gataj Marta gunun María.

²⁹ Nî ngaa gunun María nuguan' daj, nî naxuman yoo unj gan'anj ni'yaj unj rian niquin' Jesús. ³⁰ Sanj nun güin gahuin gatúj Jesús xuman' daj. Hua guë niquin' sij rian nari' Marta sij.

³¹ Ngaa nî ni ngüi' israelita man chruhua hue', nî ngüi' a'mi nga María xi'í niman gahui', nî guini'i ni sij sisi naxuman yoo ún' gan'anj ún'. Nî gani ruhua ni sij sisi gan'anj ún' gaco ún', ruhua ni sij. Nî guinicó' ni sij rucu ún' gan'anj ni sij.

³² Nî ngaa guisij María rian niquin' Jesús, nî guini'i ún' man'an sí'. Ngaa ni ganiquin' ráj dajoj ún' rian sí'. Nî gataj ún':

—Señor, sisi nun gané re' nan cuanj, nî sj gahui' xica'ui sa mánj. —Gataj María gunun Jesús.

³³ Nî ngaa guini'i Jesús sisi aco María nga ni ngüi' israelita ga'na' nga ún', nî ducu ganani ruhua sí'. ³⁴ Ngaa nî gataj sí':

—Nî a gachin' ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nî:

—Gun' nî'yáj re', Señor. —Gataj ni sij.

³⁵ Ngaa nî gaco Jesús aj. ³⁶ Yu'uj daj gataj ni ngüi' israelita:

—Nî'yaj á re' si ducu 'i ruhua sij ni'yaj sij tsínj gahui' daj. —Daj gataj ni sij.

³⁷ Sanj gataj go'ngo ni sij:

—Hué tsínj nan gui'yaj naxi'nij rian 'ngo tsínj duri. Nî sisi hué daj nucua'j sij, nî un sin huin nî ga'nin' ruhua sij sisi gahui' Lázaro únj. —Daj gataj ni sij.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Ngaa nî ducu ganani ruhua Jesús. Nî gahuin ñichrun' sij rian gachin' ni sij Lázaro huin 'ngo huej. Nî hua ránj 'ngo yej xachij rian yu'uj. ³⁹ Ngaa nî:

—Guxun a ni é re' yej aj. —Gataj Jesús.

Ngaa nî gataj Marta xica'uij tsínj gahui' daj gunun Jesús:

—Señor, sanj ga guin' ri'yuj sij si guisij gan'anj güi ngaj sij aj. —Daj gataj Marta.

⁴⁰ Ngaa nî gataj Jesús gunun unj:

—Hua gatá gunún re' sisi guxuman ruhua re' nî'yaj re' man'anj, ngaa nî guini'i re' sisi nucua'j gui'yaj Yan'anj anj. —Daj gataj Jesús.

⁴¹ Ngaa nî guxun ni sij yej rian gachin' ni sij níman. Nî guini'yaj Jesús xata', nî gataj sí':

—Tata chré', guruhua re' si gunún re' si-nuguan'anj. ⁴² Ni'Inj sisi ñiganj unún re' nuguan' a'mi. Sanj a'mi nuguan' nan sisi gunun ni ngüi' mán yu'uj nan ngāj sisi guxuman ruhua ni sij si hué re' huin si ga'nij ga'nāj chruhua xungüi' nan. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

⁴³ Ngaa guisij gataj Jesús nuguan' daj, nî nucua'j gaguáj sij. Nî gataj sij:

—Lázaro, gahui so' ga'na' so' aj. —Daj gataj Jesús gaguáj sij.

⁴⁴ Ngaa nî gahui tsínj gahui' daj. Nî anumi ra'a sij nga dacó'j sij atsij da gahui sij. Nî hua ránj rian sij 'ngo paño. Ngaa nî gataj Jesús:

—Nachi a ni é re' atsij, nî ga'ue gan'anj sij aj. —Daj gataj Jesús.

El complot para matar a Jesús

⁴⁵ Nî guini'i ni ngüi' israelita ni ngüi' ga'na' nga María si gui'yaj Jesús. Xi'í daj guxuman ruhua nico ni sij guini'i ni sij Jesús. ⁴⁶ Sanj gan'anj ñata' ango da'aj ni sij rian ni tsínj fariseo si gui'yaj Jesús. ⁴⁷ Ngaa nî nahuin yu' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' rian ni chrej, gui'yaj ni sij 'ngo junta. Nî gataj ni sij:

—Nî un sin gui'yaj ne' ruhua á re' únj. Daj si tsínj daj 'yaj nico si sa' digyán sij rian ni ngüi' aj. ⁴⁸ Sisi ga'nin' ruhua ne', nî guxuman ruhua daran' ni ngüi' guini'yaj ni sij sí'. Hué dan nî ga'na' ni tsínj nicaj sun ni tsínj romano, nî duguane ni sij si-nuhui

né'. Nj jnāhui ni sij xánj né' nej. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

⁴⁹ Sanj ga'mi 'ngo dugüi' ni sij huin tsínj gu'naj Caifás, huin sí' chrej huin rian njin' yo' daj. Nj gataj sí':

—Nun ni' i a ni é re' mánj. ⁵⁰ Nj nitaj si acay ni é re' cuenta sisi sa' gahui' urin tsínj daj xi'í ni ngüi. Ngaa nj sé daran' né' ni tsínj israelita ganahuij mánj. —Daj gataj Caifás gunun ni sij.

⁵¹ Sanj nun gataj Caifás nuguan' daj güenda man'an sij. Sanj rian huin sí' chrej huin rian njin' yo' daj, nj ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj sisi gahui' Jesús xi'í ni ngüi israelita. ⁵² Nj sé xi'í urin ni ngüi israelita huin gahui' Jesús mánj. Sanj gahui' sij sisi nāhui chre' daran' ni ngüi huin da'nj Yan'anj huin ni ngüi gaxa'nj chruhua xungüi, gui'yaj sij.

⁵³ Ngaa nj asij güi daj, nj daga'mi dugüi' ni sij sisi dagahui' ni sij Jesús. ⁵⁴ Hué dan nj nun gache renga' Jesús scanij ni ngüi israelita ga' mánj. Sanj gahui sij estado Judea gan'anj sij 'ngo yu'uj ngaj nichrun' quij gui'yanj nāco 'ngo xuman' gu'naj Efraín. Nj yu'uj daj gunáj sij nga ni tsínj nico' sij.

⁵⁵ Ngaa nj gahuin nichrun' gui'yanj pascua gui'yaj ni tsínj israelita. Nj gahui ni ngüi mán go'ngo ni xuman' gan'anj ni sij xuman' Jerusalén. Daj si huin ruhua ni sij nāgui'yaj sa' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj daj rún' ataj si-ley Moisés ngaa achin gahuin gui'yanj pascua. ⁵⁶ Nj achéj ni sij nano' ni sij Jesús. Nj nachínj snan'anj ni sij ni dugüi' ni sij mán ni sij chruhua nuhui. Nj gataj ni sij:

—Daj ani ruhua ni é re' únj. Ga'na' sij gui'yanj nan ní', asj sj ga'na' sij sa'. —Daj gataj ni sij.

⁵⁷ Nj hua ga'nin' ni tsínj fariseo nga ni chrej a'nin' sun rian ni ngüi. Nj gataj snan'anj ni sij rian ni sí' sisi guini'í ni sí' nj a nne Jesús, nj gan'anj nāta' ni sí' rian ni sij. Ngaa ni ga'ue guida'a ni sij Jesús, ruhua ni sij.

12

Jesús es ungido en Betania

¹ Nj ngaa achin yatan' güi gahuin gui'yanj pascua, nj gan'anj Jesús xuman' Betania rian nne Lázaro tsínj ganá'nij scanij ni niman, gui'yaj Jesús. ² Nj gahuin sti'nj Jesús, gui'yaj ni sij. Nj anicaj Marta si xa ni sij. Nj nne Lázaro rian mesa xa sij nga Jesús. ³ Ngaa nj nicaj María 'ngo gaga' nūn gasiti guin' daj gu'naj-á' nardo ga'na' ún' rian nne Jesús. Nj du'ue njin' ruhua-á'. Nj garij ún' dacój Jesús. Ngaa nj naru'ui ún' nga hueé chra' ún'. Nj ga guin' daj chruhua hue', gui'yaj gasiti daj.

⁴ Ngaa nj nne Judas da'nj Simón huin sí' 'ngo tsínj nico' Jesús. Nj tsínj naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun huin sí'. ⁵ Nj gataj sí':

—Nj un sin huin nj nun gane' gasiti nan sisi guiri' né' hua'nij ciento denario san'anj chraçuij né' ni ngüi niqúi únj. —Daj gataj Judas.

⁶ Sanj nitaj si nahuij ruhua Judas ni'yaj sij ni ngüi niqúi mánj. Maan si dugumi sij bolsa nūn si-san'anj daran' ni sij. Nj guida'a sij si-san'anj ni sí' gutin' sij. Daj si huin sij 'ngo tsínj tu. ⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun Judas:

—Ga'nin' ruhua' re' si hué daj 'yaj ún' nga gasiti nan xi'í güi gachin' ni sij yūnj. ⁸ Nj ya'yoj nne ni ngüi niqúi scanij ni é re'. Sanj sé si gane niganj man'anj nga á re' mánj. —Daj gataj Jesús.

El complot contra Lázaro

⁹ Ngaa nj gunun nico ni ngüi israelita sisi nne Jesús xuman' Betania. Ngaa nj gan'anj ni sij xuman' daj. Nj sé urin Jesús gan'anj ni'yaj ni sij. Sanj gan'anj ni'yaj ni sij Lázaro huin tsínj ganá'nij scanij ni niman, gui'yaj Jesús. ¹⁰ Sanj uyan daga'mi dugüi' ni chrej a'nin' sisi dagahui' ni sij Lázaro nej. ¹¹ Daj si xi'í Lázaro huin sisi gahuin njin' nico ni ngüi israelita sisi guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

La entrada triunfal en Jerusalén

¹² Ngaa nj ango güi nj gunun daran' ni ngüi ga'na' rian gahuin gui'yanj pascua sisi 'na' Jesús chrej gatu sí' xuman' Jerusalén. ¹³ Ngaa nj ga'nin' ni sij ra'a yun. Nj gahui ni sij du'ua xuman' gan'anj nācaj ni sij Jesús. Nj gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Ga sa' hueé rian tsínj 'na' rian si-xugüi Señor. Sa' hueé huin si-rey ni tsínj israelita. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

¹⁴ Ngaa nj nari' Jesús 'ngo urruj. Nj guitáj sij xú'. Daj si hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj:

¹⁵ Sj guxu'ui' ni é re' huin ín re' ni ngüi mañ xuman' Sión.

Daj sij 'na' si-rey ni é re' táj sij 'ngo urruj da'nj urruj xana.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Asij sini nj nun gara da'nga' ruhua ni tsínj nico' Jesús xi'í si guiran' sí'. Sanj ngaa guisj ganahuin 'ueé Jesús, gui'yaj Yan'anj, nj nanun ruhua ni sij sisi hua garun ni sí' nuguan' nan xi'í Jesús. Nj nanun ruhua ni sij sisi da'nga' daj gui'yaj ni ngüi nga Jesús.

¹⁷ Nj ni ngüi guini'í ngaa gaquinj Jesús Lázaro sisi gahui sí' chruhua yu'uj, nj nata' ni sij rian dugüi' ni sij si guini'í ni sij ngaa ganá'nij Lázaro scanij ni niman, gui'yaj Jesús. ¹⁸ Xi'í si gunun ni ngüi sisi gui'yaj Jesús si sa' nico daj, nj gan'anj nācaj ni sij

Jesús. ¹⁹ Sanj gataj ni tsínj fariseo gunun ni dugüi' ni sij:

—Nj'yaj á re'. Nj sji guiri' né' yyaj ga mánj si daran' ni ngüi huaj nga sij. —Daj gataj ni sij.

²⁰ Nj gan'anj gō'ngo ni tsínj griego xuman' Jerusalén rian gunun gui'yanj daj. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj, ruhua ni sij. ²¹ Nj gahuin nıchrun' ni sij rian tsínj gu'naj Felipe huin si' 'ngo tsínj 'na' xuman' Betania 'ngo xuman' ngaj estado Galilea. Nj gachínj jni'yaj ni sij rian si'. Nj gataj ni sij:

—Señor, ruhua ni únj guini'i únj Jesús. —Daj gataj ni sij.

²² Ngaa nj gan'anj Felipe gataj si' nuguan' daj rian tsínj gu'naj Andrés. Ngaa nj gan'anj nungüej si' gan'anj nata' si' rian Jesús. ²³ Ngaa nj gataj Jesús:

—Yyaj guisij güi siji ganahuin 'ueé da'nıj ni ngüi huin man'anj. ²⁴ Xanga' atá rian án re' siji daj rún' hua can trigo huin né'. Nj siji sji guini' 'ngo can trigo riqui yo'ój gahui'-ı', nj rún' hua can daj hué daj hua-á' guna-á'. Sanj siji gahui'-ı', nj xıra'-á', nj ayu nıco can chra'-á'. ²⁵ Hué dan nj tsínj na'uej ruhua gahui' ngáj, nj ga ni'ya sij. Sanj tsínj ga'uej ruhua gahui' xi'tj chruhua xungüi nan, nj gane nıganj nıman sij aj. ²⁶ Nj tsínj huin ruhua gui'yaj sun riánj, nj hua nıan guınico' sij man'anj. Nj rian ganěj, nj hué yu'uj daj gane tsínj 'yaj sun riánj nej. Nj guınun yan'anj chrē tsínj 'yaj sun riánj.

²⁷ 'Yyaj nj ducu nani ruhuáj. Nj un sin huin gatá gunun Yan'anj únj. Gatá gunun Yan'anj siji nıcaj Yan'anj man'anj rian sayun, ruhua á re' ni'. Sé daj gatá gunun Yan'anj mánj. Daj si xi'ı si guıran'anj sayun ga'naj chruhua xungüi. —Daj gataj Jesús gunun nungüej tsínj daj.

²⁸ Ngaa nj gataj Jesús gunun Yan'anj:

—Gui'yáj re' siji ga'mi sa' 'ueé ni ngüi xi'ı si-xugüi re' huin re' chrē. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj gunun ni ngüi mán nga Jesús si ga'mi Yan'anj xata'. Nj gataj Yan'anj:

—Hua nahuin 'ueé si-xugüi. —Daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

²⁹ Nj gataj ni ngüi mán nga Jesús siji gaguáj du'ui gunun ni sij. Sanj gataj ango da'aj ni sij siji ga'mi 'ngo ángel rian Jesús. ³⁰ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Sé xi'tj huin si ga'mi Yan'anj nuguan' nan mánj. Sanj ga'mi Yan'anj siji gara da'nga' ruhua á re' aj. ³¹ Yyaj nj nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi. Nj yyaj nj guiri anéj Yan'anj sichre huin achij chruhua xungüi nan. ³² Sanj ngaa godoco' ni sij man'anj xata' rian rugutsj, ngaa nj ga'na' daran' ni

ngüi riánj, gui'yá. —Daj gataj Jesús gunun ni ngüi.

³³ Nj xi'ı nuguan' daj digyán Jesús rian ni ngüi daj gahui' si' guınicó' si' rian rugutsj.

³⁴ Ngaa nj gataj ni ngüi gunun Jesús:

—Gataj rian si-lej Yan'anj siji gane nıganj Cristo. Ngaa nj un sin huin nj ataj man'án re' siji dıco' ni sij da'nıj ni ngüi xata' únj. Nj un tsínj huin da'nıj ni ngüi, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

³⁵ Xi'ı daj gataj Jesús:

—Doj güi ga si guıxiguin yan'an scanj ni é re'. Ngaa nj gache ni é re' rian xıguın hua. Ngaa nj sji gachej ni é re' rian rumi' mánj. Daj si tsínj achéj rian rumi', nj nun ni'ı sij nj á achéj sij mánj. ³⁶ Nj ngaa xıguın yan'an rian án re', nj guıxuman ruhua á re' nj'yaj á re' yan'an daj. Ngaa nj guıxiguin rian gachej á ni é re', gui'yaj yan'an daj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de los judíos

Nj ngaa guisij gataj Jesús ni nuguan' daj, nj gan'anj guıxıj huı sij rian ni ngüi. ³⁷ Nj nunj si gui'yaj Jesús nıco si sa' guini'ı ni ngüi daj, sanj nun guıxuman ruhua ni sij guini'yaj ni sij si'. ³⁸ Daj si hua nıan gahuin yya si-nuguan' Isaías tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj gataj si':

Señor, un sin huin nj doj ni ngüi guıxuman ruhua nuguan' nata' ni únj gunun ni sij únj.

Nj un sin huin nj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij daj nucuj Señor únj.

Daj gataj Isaías. ³⁹ Nj xi'ı ango nuguan' gataj Isaías, nj na'ue guıxuman ruhua ni tsínj israelita ni'yaj ni sij Jesús. Nj gataj Isaías:

⁴⁰ Nj garánj rian ni ngüi xi'ı si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij.

Ngaa nj sji ga'ue guini'ı ni sij mánj.

Nj nun ga'ue gatı si-nuguan'anj nıman ni sij mánj.

Nj na'ue nıcaj ruhua ni sij.

Ngaa nj sji ga'ue nahuin sa' nıman ni sij, gui'yá mánj.

Daj gataj Yan'anj garun tsínj gu'naj Isaías asj ná.

⁴¹ Hué daj ga'mi Isaías xi'ı si guini'ı si sij hua sa' 'ueé Jesús. Yu'uj daj ga'mi sij xi'ı si'.

⁴² Sanj guıxuman ruhua nıco ni tsínj israelita ni tsínj huin achij guini'ı ni sij Jesús. Sanj nun ga'mi renga' ni sij siji guıxuman ruhua ni sij rian ni ngüi xi'ı si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsínj fariseo. Daj si siji gunun ni sı', nj guiri ni sı' ni sij chruhua nuhui, ruhua ni sij. ⁴³ Daj si garan' ruhua ni sij si ga'mi sa' ni ngüi xi'ı ni sij daj nga si ga'mi sa' Yan'anj xi'ı ni sij aj.

Las palabras de Jesús juzgarán a los hombres

⁴⁴ Ngaa n̄i ga'mi nucuaj Jesús. N̄i gataj sij:

—Tsínj guxuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄i sé ur̄inj guxuman ruhua sij. San̄i hué daj guxuman ruhua sij ni'yaj sij chr̄e huin si ga'n̄ij ga'n̄aj chruhua xungüi nan. ⁴⁵ Tsínj ni'i man'anj, n̄i hué daj ni'i sij si ga'n̄ij ga'n̄aj chruhua xungüi nan nej. ⁴⁶ Huéj huin yan'an ga'n̄a' xiguin chruhua xungüi. Ngaa n̄i daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj man'anj, n̄i s̄i gachej ni sij rian rumi' mánj.

⁴⁷ 'N̄i hua 'ngo tsínj unun si-nuguan'anj. San̄i na'uej ruhua sij dagahuin sij si at̄a gunun sij. Ngaa n̄i s̄ej huin tsínj guta' gaquin' rian tsínj da mánj. Daj si sé si ga'n̄aj guta' gaquin' rian ni ngüi man chruhua xungüi mánj. San̄i ga'n̄aj s̄is̄i ganaca' ni sij aj. ⁴⁸ Tsínj danicaj man'anj, n̄i na'uej ruhua sij gunun sij si-nuguan'anj, n̄i a hua si gu'yaj castigo sij. Daj si xi'í si nun gunun sij nuguan' ga'mi gunun sij, n̄i gahuin castigo sij güi ngui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. ⁴⁹ N̄i sé si a'm̄i güenda man'anj. Hué chr̄e si ga'n̄ij ga'n̄aj chruhua xungüi nan huin si ga'n̄in' sun riánj daj ga'mi. ⁵⁰ N̄i ni'ínj s̄is̄i si-nuguan' chr̄e 'yaj s̄is̄i gane n̄iganj ni ngüi. Ngaa n̄i daj rún' ga'n̄in' chr̄e sun riánj, n̄i hué daj a'm̄i nej. —Daj gataj Jesús.

13

Jesús lava los pies a sus discípulos

¹ Hué dan n̄i ngaa achin guis̄ij güi gahuin gui'yanj pascua, n̄i hué ni'í Jesús s̄is̄i hua guis̄ij hora gahui sij chruhua xungüi nan nan' sij rian nne chrej sij. N̄i n̄iganj 'i ruhua sij ni'yaj sij ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij chruhua xungüi nan. N̄i hué daj gui'yaj sij da güi nan' sij xata'. ² N̄i xa sti'n̄j Jesús nga ni tsínj nicaj dugüi' nga sij. N̄i hua diga'mi sichre niman Judas da'n̄ij Simón Iscariote s̄is̄i naga'ui' si' Jesús ra'a ni tsínj nicaj sun dagahui' ni sí'. ³ N̄i ni'í Jesús s̄is̄i ga'ui' chrej sij daran' sun rian sij. N̄i ni'í sij s̄is̄i ga'n̄a' man'an sij rian Yan'anj. N̄i ni'í Jesús s̄is̄i guñan' sij rian Yan'anj nej. ⁴ Hué dan n̄i ngaa guis̄ij xa sti'n̄j ni sij, n̄i naxuman Jesús rian mesa. N̄i guiri sij si-gat̄o sij. N̄i numij sij 'ngo at̄s̄ij toalla gatin sij. ⁵ Ngaa n̄i gara sij nnee chruhua guruj yo'ój. N̄i gax̄i'ij si na'n̄in' sij dac̄oj ni tsínj nico' sij. N̄i naru'ui sij nga toalla anumi gatin sij daj. ⁶ San̄i ngaa huaj sij na'n̄in' sij dac̄oj Simón Pedro, n̄i gataj sí':

—Señor, n̄i gana'n̄in' man'an re' dac̄o, ruhuá re' ní'. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa n̄i:

—Yyaj n̄i nun ni'í re' si'yā. San̄i ne' rucu n̄i gara da'nga' ruhuá re' aj. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa ni:

—Nitaj aman na'n̄in' re' dac̄o mánj. —Gataj Pedro.

Ngaa n̄i gataj Jesús:

—S̄is̄i s̄i na'n̄ij dac̄oj re', n̄i s̄i ga'ue gahuin re' tsínj guinicaj dugüi' ngāj mánj. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ngaa n̄i:

—Sé urin dac̄o na'n̄in' re', san̄i na'n̄in' re' ra'āj nga chr̄aj nej. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Ngaa n̄i gataj Jesús:

—N̄i s̄is̄i da guis̄ij gane né', n̄i urin dac̄oj né' huin si na'n̄in' né' mánj. Daj si hua sa' né'. N̄i hua sa' niman án re'. San̄i sé si hua sa' niman daran' ni é re' mánj. —Daj gataj Jesús.

¹¹ N̄i hua ni'í Jesús un tsínj huin si naga'ui' sij ra'a ni tsínj nicaj sun. Xi'í daj gataj Jesús: “Nun hua sa' niman daran' ni é re'.” Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa guis̄ij na'n̄in' Jesús dac̄oj ni tsínj nico' sij, n̄i nanun sij si-gat̄o sij. N̄i gan'anj gane ruhua' yún sij rian mesa. N̄i gataj sij gunun ni sí':

—Ni'í a ni é re' un xi'í gui'yā daj nga ni é re' ní'. ¹³ Dugu'n̄aj ni é re' Maestro man'anj. N̄i ataj ni é re' s̄is̄i Señor huinj. N̄i dugu'n̄aj a'mi a ni é re' xanga' aj.

¹⁴ Ngaa n̄i huinj Maestro nga Señor rian án re'. San̄i na'n̄ij dac̄oj ni é re'. N̄i xi'í daj hua nián si na'n̄in' a ni é re' dac̄oj dugüi' ni é re' aj. ¹⁵ N̄i hué daj huin 'ngo da'nga' digyanj rian án re' s̄is̄i gui'yaj ni é re' daj rún' gui'yā. ¹⁶ Xanga' at̄a gunun a ni é re' s̄is̄i nitaj si huin achij 'ngo moso rian si-xuru'ue sij. N̄i nitaj si huin achij tsínj gan'anj sun rian tsínj ga'n̄ij gan'anj sij. ¹⁷ N̄i hua gunun a ni é re' ni nuguan' nan. Ngaa n̄i s̄is̄i gui'yaj á re' ni nuguan' nan, n̄i gahuin 'ueé rian án re' aj. ¹⁸ Nitaj si a'mi xi'í daran' ni é re' mánj. Daj si ni'ínj un si huin ganacuñj. San̄i hua nián gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: “Tsínj xa chrachrúnj ngāj, n̄i nanicaj sij gunun' sij ngāj.” Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ 'As̄ij yyaj at̄a gunun a ni é re' ngaa achin gahuin nuguan' daj. Ngaa n̄i guxuman ruhua á re' s̄is̄i huéj huin Cristo ngaa guñi'í a ni é re' si guñan'anj.

²⁰ Xanga' at̄a rian án re' s̄is̄i tsínj nahuin ra'a 'ngo tsínj ga'n̄i gan'anj, n̄i nahuin ra'a sij man'anj nej. N̄i tsínj nahuin ra'a man'anj, n̄i nahuin ra'a sij si ga'n̄ij ga'n̄aj aj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la traición de Judas

²¹ Ngaa guisíj gataj Jesús nuguan' daj, nì nì'n' ruhua ganani ruhua sij. Nì gataj sij gunun ni sí':

—Xanga' atá gunun a ni é re' sísì 'ngò ni é re' huin si naga'ui' man'anj ra'a ni tsínj ga'na' guída'a yünj. —Daj gataj Jesús.

²² Ngaa nì gaxí'i ni tsínj nico' sij ni'yaj ni sí' rian go'ngo dugüi' ni sí'. Daj si nun ri' ruhua ni sij un tsínj xí'i ga'mi Jesús.

²³ Nì 'i ruhua Jesús ni'yaj sij 'ngò tsínj nico' sij. Nì nne tsínj daj xi'nj Jesús.

²⁴ Ngaa nì digyán ra'a Simón Pedro tsínj daj sísì nàchin' snan'anj sí' un tsínj rian a'mi Jesús. ²⁵ Ngaa nì ngaj sí' rian xi'yanj Jesús nàchin' snan'anj sí' Jesús. Nì gataj sí':

—Señor, un tsínj huin únj. —Daj gataj sí'.

²⁶ Ngaa nì gataj Jesús:

—Jni'yā doj chrachrúnj ga'uij. Nì hué tsínj rian ga'uj daj, hué sij huin nánj. —Daj gataj Jesús.

Hué dan ni jni'yaj Jesús doj chrachrúnj. Nì ga'ui' sij rian tsínj gu'naj Judas da'nij Simón Iscariote. ²⁷ Nì ngaa guisíj guida'a Judas chrachrúnj daj, nì gatúj sichre Satanás chruhua niman sij. Ngaa nì:

—Rá'yanj gu'yáj re' si huin ruhuá re' gu'yáj re' nánj. —Gataj Jesús gunun Judas.

²⁸ Sanì ni a 'ngò ni tsínj nne rian mesa daj nun guini'i un sin gataj Jesús nuguan' daj rian Judas. ²⁹ Nì Judas huin tsínj nicaj si-san'anj ni sij. Ngaa nì gani ruhua go'ngo ni sij sísì huin ruhua Jesús sísì guñan Judas ni rasun guiri' ni sij rian gahuin gui'yanj, asj ga'ui' sí' doj rian ni ngüi niqúi.

³⁰ Ngaa guisíj guida'a Judas chrachrúnj daj, nì gahui sij xe' hua nì gan'anj sij.

³¹ Ngaa guisíj gan'anj Judas, nì gataj Jesús gunun ango ni sí':

—Yyaj nì guini'i ni ngüi sísì sa' nì'n' ruhua ganahuñj huñj da'nij ni ngüi. Nì xí'i daj guini'i ni ngüi sísì sa' nì'n' ruhua huin Yan'anj. ³² Nì sísì guini'i ni ngüi sísì sa' nì'n' ruhua huin Yan'anj, gui'yā, nì hué daj guini'i ni ngüi sísì sa' nì'n' ruhua huin man'anj, gui'yaj rá'yanj Yan'anj nej.

³³ Rún' huin da'nì huin a ni é re' riánj. Nì yyaj nì doj ganēj nga á re'. Nì nāno' a ni é re' yünj. Nì daj rún' gatá gunun ni tsínj israelita, nì da'nga' daj atá rian án re' yyaj sísì sǵa'ue gan'anj án re' rian gan'anj mánj. ³⁴ Nì a'nj sun rian án re' huin 'ngò nuguan' nāca sísì gahuin 'i ruhua á re' nì'yaj á re' dugüi' a ni é re'.

Nì daj rún' 'i ruhuáj ni'yā ni é re', nì da'nga' daj gui'yaj a ni é re' nga dugüi' a ni é re' aj. ³⁵ Sísì 'i ruhua ni dugüi' ni man'an án re', ngaa nì guini'i daran' ni ngüi sísì hué ni é re' huin ni tsínj nico' man'anj. —Daj gataj Jesús.

Jesús anuncia la negación de Pedro

³⁶ Ngaa nì nachínj snan'anj Simón Pedro Jesús. Nì gataj sij:

—Señor, nì a gan'anj re' únj. —Gataj Pedro.

Ngaa nì:

—Rian gan'an nì sǵ gahuin nucaáj re' gan'anj re' ngāj mánj. Sanì da rucu nì ga'ue guñico' re' man'anj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nì gataj Pedro:

—Señor, un sin huin nì sǵ gahuin nucaá guñicoj acuan' so' únj. Hua nīca ruhuáj gahuñj xí'i re' aj. —Gataj Pedro gunun Jesús.

³⁸ Ngaa nì gataj Jesús:

—Hua nīca xanga' ruhuá re' gahui' re' xi'tj ní'. Xanga' atá gunun re': Asij nun gaguaj do'loj du'ua xú', nì gataj re' hua'nj sísì nun ni'í re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Ngaa nì gataj Jesús gunun ni sij:

—Sǵ guiriun ruhua á re' mánj. Guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' Yan'anj, nì hué daj guxuman ruhua á re' nì'yaj á re' man'anj nej. ² Ducuá chrē nì hua nì'n' ruhua rian gane a ni é re'. Sísì sé daj huin, nì sǵ gataj snan'an gunun a ni é re' sísì gan'an gui'yaj xugüij rian guñan án re' mánj. ³ Ngaa guisij gan'an gui'yaj xugüij rian guñan án re', nì ga'na' yünj. Nì nicá gan'an ni é re' sísì gane nuguan'an né'. ⁴ Nì ni'í ni é re' ni a gan'an. Nì ni'í ni é re' chrej nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

⁵ Ngaa nì gataj tsínj gu'naj Tomás.

—Señor, nun ni'í ni únj nì a gan'anj re'. Ngaa nì asǵ ga'ue guini'i ni únj chrej gan'anj re' únj. —Gataj Tomás gunun Jesús.

⁶ Ngaa nì gataj Jesús:

—Huēj huin chrej daj. Nì huēj huin nuguan' xanga' nej. Nì huēj 'yaj si hua nì'na' niganj ni ngüi. Sísì sǵ ga'uej ruhua 'ngò tsínj daj guñico' sij man'anj, nì nitaj aman guisij sij rian nne chrē mánj. ⁷ Sísì ni'í ni é re' man'anj, nì hué daj ni'í ni é re' chrē nej. Asij yyaj nì ni'í ni é re' chrē. —Daj gataj Jesús.

⁸ Ngaa nì gataj tsínj gu'naj Felipe:

—Señor, digyán re' chrej né' guini'i únj. Ngaa nì gahuin yya ruhua únj. —Gataj Felipe.

⁹ Ngaa nì gataj Jesús:

—Felipe, un sin huin nì nun ni'í re' yünj, nì hua ná nicaj dugüi' nuguan'an né' únj. Tsínj ni'í man'anj, nì ni'í sij chrē nej. Asǵ ga'ue gataj re' si digyānj chrē, nì nne chrē nimánj ní'. ¹⁰ Nun ni'í re'

sisi nněj niman chrē, nī nne chrē nimānj ni'. Nī huin ruhuaj gata sisi urin únj huin anj. Nī ni nuguan' a'mī gunun ni é re' sé si a'mī güenda man'anj. Sanj chrē nne ngāj huin si 'yaj sun daran' sun 'yaj sünj. ¹¹ Guxuman ruhua á re' sisi nněj niman chrē, nī nne chrē nimānj nej. Nī sisi nitaj, nī guxuman ruhua ni é re' nī'yaj á re' man'anj xi'í sun 'yaj sünj anj. ¹² Atā xanga' rian án re': Tsínj xuman ruhua ni'yaj man'anj, nī ga'ue guí'yaj sun sij daj rún' 'yaj sun man'anj. Nī ga'ue guí'yaj sij si sa' doj daj nga man'anj xi'í si nan'anj rian chrē. ¹³ Nī guí'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' rian chrē xi'í si nico' ni é re' man'anj. Hué dan nī ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj, guí'yā huínj da'nij Yan'anj. ¹⁴ Nī guí'yā daran' si achínj jni'yaj ni é re' riānj xi'í si nico' ni é re' man'anj.

¹⁵ 'Sisi xanga' 'j ruhua á re' ni'yaj á re' yünj, ngaa nī dagahuin a ni é re' ni nuguan' a'nij sun rian án re' aj. ¹⁶ Nī gachinj jni'yā sisi ga'nij chrē ango si chraçuij a ni é re'. Nī huej huin Espiritu Santo. Nī niganj gane Espiritu Santo nga á re' aj. ¹⁷ Nī niganj nuguan' xanga' digyán Espiritu Santo rian ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Nī si gahuin nucuaj ni sij nahuin ra'a ni sij Espiritu Santo si na'ue guñi'i ni sij si'. Sanj ni'í ni é re' si' xi'í si nne Espiritu Santo nga ni é re'. Nī gane si' niman ni é re' nej. ¹⁸ Nitaj si dunā urin ni é re' mánj. Nānicaj ruhua' yünj ga'naj rian án re'. ¹⁹ Doj achin nī si guini'i ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'anj mánj. Sanj guini'i a ni é re' yünj anj. Nī ga'ni'na' niganj án re' xi'í si hua ni'na' niganj man'anj. ²⁰ Nī guini'i a ni é re' man'anj. Nī xacaj a ni é re' cuenta sisi nněj niman chrē. Nī nne a ni é re' niman man'anj. Nī nněj niman ni é re' nej. ²¹ Tsínj nahuin ra'a si-nuguan'anj, nī dagahuin sij nej, nī hué tsínj daj huin si digyán yya riānj sisi 'j ruhua sij ni'yaj sij man'anj. Nī gahuin 'j ruhua chrē ni'ya tsínj 'j ruhua ni'yaj man'anj. Nī hué daj ga 'j ruhuaj ni'yā tsínj daj. Nī digyānj man'anj guini'i sij. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

²² Ngaa nī nachínj snan'anj Judas man'an Jesús. (Nī sé Judas Iscariote huin si'.) Nī gataj si':

—Señor, un sin huin digyán re' man'an re' rian ni únj, nī na'ue digyán re' man'an re' rian ni ngüi man chruhua xungüi únj. —Daj gataj Judas.

²³ Ngaa nī gataj Jesús gunun si':

—Tsínj 'j ruhua ni'yaj man'anj, nī dagahuin sij si-nuguan'anj. Ngaa nī gahuin 'j ruhua chrē ni'ya tsínj daj. Nī ga'na' nungüej chrej únj gane únj nga sij. ²⁴ Nī tsínj nitaj si 'j ruhua ni'yaj man'anj,

nī nun dagahuin sij si-nuguan'anj. Nī nuguan' a'mī unun ni é re', nī sé si-nuguan'anj huin mánj. Sanj si-nuguan' chrē si ga'nij ga'naj huin nuguan' a'mī aj.

²⁵ 'Nī ga'nij chrē ga'na' Espiritu Santo rian án re'. Nī ga'mi sí' daj rún' a'mi man'anj. Nī chraçuij sí' ni é re' nej. Nī digyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Nī guí'yaj sí' si ganunun ruhua á re' daran' ni nuguan' ga'mi gunun a ni é re' nej. ²⁶ Nī ga'nij chrē ga'na' Espiritu Santo rian án re'. Nī ga'mi sí' daj rún' a'mi man'anj. Nī chraçuij sí' ni é re' nej. Nī digyán sí' daran' ni nuguan' rian án re'. Nī guí'yaj sí' si ganunun ruhua á re' daran' ni nuguan' ga'mi gunun a ni é re' nej.

²⁷ 'Hué dan nī ga' din'inj ruhua á re', guí'yā. Nī riquij sisi daj rún' hua din'inj ruhua man'anj, nī da'nga' daj ga' din'inj chruhua ni é re' nej. Sanj sé si riquij daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sī guiriun ruhua á re', nī si guxu'ui' ni é re' mánj. ²⁸ Hua gunun a ni é re' nuguan' ga'mi sisi gan'an, nī nānicaj ruhua' yünj ga'naj rian án re'. Nī sisi 'j ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj, ngaa nī gahuin nia' ruhua ni é re' gunun a ni é re' nuguan' gatā sisi nan'anj rian nne chrē. Daj si huin achij chrē doj daj nga man'anj.

²⁹ 'Nī gatā nuguan' nan rian án re' daj guíran'anj ngaa achin gahuin. Ngaa nī ngaa guisj guíran'anj daj, nī ga'ue guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. ³⁰ Sī ga'mi nicōj nga nī é re' ga' mánj. Daj si 'na' sichre, tsínj huin achij chruhua xungüi nan. Sanj nitaj si nica-j-á' fuerza riānj mánj. ³¹ Sanj hua nian si guí'yā daj rún' ga'nin' chrē sun riānj. Ngaa nī guini'i ni ngüi man chruhua xungüi sisi 'j ruhuaj ni'yā chrē. Naxuman án re', nī gan'anj né' ango yu'uj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' sij.

15

Jesús, la vid verdadera

¹ Ngaa nī gataj ruhua' yün Jesús:

—Daj rún' hua 'ngo ya'a mmanj siu coj uva xanga', nī da'nga' daj huin man'anj. Nī hué chrē huin si dugumi coj uva daj.

² Nī sisi nitaj si ayu uva chra' ngo ya'a ra'a coj daj, nī ga'nin' chrē ya'a daj sisi gayu nico uva chra-á'. ³ Yyaj nī hua sa' ni é re', guí'yaj nuguan' ga'mi rian án re'.

⁴ Niganj guinica-j dugüi' ni é re' ngāj. Ngaa nī guinica-j dugüi' tj nga ni é re'. Nī sisi nitaj si nica-j dugüi' ngo ya'a ra'a coj uva daj nga ya'a mmanj siu, nī si ga'ue gayu uva chraj mánj. Nī hué ducuánj daj, nī na'ue guí'yaj á re' si-sun man'anj sisi nitaj si nica-j dugüi' ni é re' ngāj.

⁵ 'Huēj huin ya'a mmanj siq coj uva daj. Nj huin ni é re' ya'a gatin ahui xiráj ya'a mmanj daj. Tsínj 'ngo nicaj dugüi' ngāj, nj ga'uej ruhua sij sísj nıcaj dugüi'tj nga sij, nj guı'yaj sun sa' sij disünj. Daj si sísj nitaj si chıacıj man'anj, nj sı gahuin nucuaı á re' guı'yaj sun sa' á re' mánj. ⁶ Tsínj na'uej ruhua guınicaj dugüi' ngāj, nj guıran' sij daj rún' ran' ni ra'a coj ngaa nacoj aj. Nj nachıranj ni sij ni ra'a coj daj guere'ej ni sij ne' chrej xe'. Nj gari yan'an ni sij. Hué daj guıran' tsínj na'uej ruhua guınicaj dugüi' ngāj.

⁷ 'Nj sísj guınicaj dugüi' ni é re' ngāj, nj ga gue dagahuin ni é re' si-nuguan'anj, ngaa nj ga'ue gachinj jni'yaj á re' si aran' ruhua á re' riánj. Ngaa nj rıqııtj rian án re'. ⁸ Nj sísj 'yaj sun sa' á re' si-sünj, nj a'mi sa' ni ngüı xi'ı chrē. Ngaa nj gahuin ni é re' ni tsínj nıco' xanga' man'anj. ⁹ Nj daj rún' 'ı ruhua chrē ni'ya man'anj, nj da'nga' daj 'ı ruhuáj ni'ya ni é re'. ¹⁰ Nj sísj dagahuin ni é re' ni nuguan' a'nıj sun rian án re', ngaa nj nıganj nıguı'ıj ni é re' sısı 'ı ruhuáj ni'ya ni é re'. Daj si hué daj dagahuınj ni nuguan' a'nın' chrē sun riánj. Nj nıganj nıguı'tj sısı 'ı ruhua chrē ni'ya man'anj.

¹¹ 'Nuguan' nan a'mı ngā ni é re' sısı daj rún' huin ni'a' ruhuáj, nj da'nga' daj gahuin ni'a' ruhua ni é re'. Nı huin ruhuáj sısı hua yya gahuin ni'a' ruhua ni é re' aj. ¹² A'nıj sun nan rian án re': Ga 'ı ruhua á re' guıni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' daj rún' 'ı ruhuáj ni'ya á re'. ¹³ Nj sısı gunucuaı 'ngo tsınj daj gahui' sij xi'ı 'ngo tsınj nicaj dugüi' nga sij, nj 'ı yya ruhua sij ni'yaj sij aj. Nj 'ı ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij daj nga si 'ı ruhua ango ni ngüı. ¹⁴ Nj huin ni é re' ni tsınj nicaj dugüi' ngāj sısı dagahuin ni é re' si a'nıj sun rian ni é re'. ¹⁵ Ngaa nj sı gatā sısı huin ni é re' ni tsınj 'yaj sun riánj ga mánj. Daj si nun ni'ı 'ngo tsınj 'yaj sun un sin 'yaj tsınj huin achıj rian sij. Sanı gatā sısı huin ni é re' ni tsınj nicaj dugüi' ngāj. Daj si hua digıyanj rian ni é re' ni nuguan' gataj chrē riánj. ¹⁶ Sé ni é re' nacui man'anj. Sanı nıganj man'anj huin si nacui ni é re'. Nj garasünj sısı gan'anj ni é re', guı'yaj sa' ni é re' si-sünj. Nj sı guere' si-sun ni é re' mánj. Ngaa nj rıqıı chrē rian án re' daran' si achıj jni'yaj á re' xi'ı si huin a ni é re' tsınj nıco' man'anj. ¹⁷ Hué nuguan' nan huin si a'nıj sun rian án re': Ga 'ı ruhua á re' ngā ni dugüi' ni é re' aj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

El mundo os aborrecerá

¹⁸ Ngaa nj gataj ruhua' yün Jesús:

—Nj sısı nun huin xan' ruhua ni ngüı man chruhua xungüı gaquın' nan ni'yaj ni sij ni é re', ngaa nj xıcaj á re' cuenta sısı hué daj guı'yaj sini ni sij nga man'anj nej.

¹⁹ Sısı xıcaj ni é re' ducuánj ni ngüı man chruhua xungüı gaquın' nan, nj gahuin ni'a' ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni é re'. Sanı huēj huin si nacui ni é re' scanıj ni sij sısı dına á re' ducuánj daj. Xi'ı daj nj nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij a ni é re'.

²⁰ 'Gananun ruhua ni é re' nuguan' gatā gunun ni é re': "Tsınj 'yaj sun rian xuru'ue, nj nitaj huın achıj sij daj rún' achıj si-xuru'ue sij mánj." Daj gatā gunun ni é re'. Nj sısı chıran' yun'unj ni ngüı man'anj, nj hué daj guı'yaj ni sij chıran' yun'unj ni sij ni é re' nej. Nj xi'ı si nun gunun ni sij si-nuguan'anj, nj hué daj sı gunun ni sij si-nuguan' ni é re' mánj. ²¹ Nj daran' nan guı'yaj ni sij nga ni é re' xi'ı si nıco' ni é re' man'anj. Daj si nun ni'ı ni sij si ga'nıj ga'nā. ²² Nj sısı nitaj si ga'nā ga'mı nuguan' sa' gunun ni sij, nj nitaj gaquın' da'ui ni sij mánj. Sanı yyaj nj sı ga'ue gataj ni sij sısı nitaj gaquın' da'ui ni sij mánj. ²³ Daj si tsınj nun huın xan' ruhua sij ni'yaj sij man'anj, nj da'nga' daj nun huın xan' ruhua sij ni'yaj sij chrē nej. ²⁴ Nj huēj guı'yā si sa' nıco scanıj ni sij. Nj nitaj aman guıni'ı ni sij daj rún' guı'yā scanıj ni sij. Nj sısı nun guıni'ı ni sij si sa' nıco guı'yā, ngaa nj nitaj gaquın' da'ui ni sij mánj. Nj nunj si guıni'ı ni sij si guı'yā, sanı nun huın xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij nıngüej chrej únj. ²⁵ Nj da'nga' daj guı'yaj ni sij sısı gahuin yya daj rún' gataj rian si-ley Moısés, huın nuguan' aya ni sij: "Nitaj nunj guı'yā, sanı nun huın xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj." Daj gataj si-ley Moısés.

²⁶ 'Nj ga'nı ga'na' si chıacıj ni é re' huın Espıritu Santo tsınj a'mı nuguan' xanga'. Nj Espıritu Santo daj 'na' rian chrē. Nj huej huın si ga'mı sa' nga á re' xi'tj. ²⁷ Nj ga'mı sa' ni é re' xi'tj nej. Daj si asıj sini nicaj dugüi' ni é re' ngāj.

16

¹ 'Nj hué nuguan' nan a'mı ngā ni é re' sısı sı ga'nın' ruhua ni é re' guınico' a ni é re' man'anj mánj. ² Nj guıri ni sij ni é re' chruhua nuhui nıco. Nj ga'na' 'ngo güı ngaa gani ruhua ni sij sısı 'yaj ni sij si-sun Yan'anj ngaa dagahui' ni sij ni é re'. ³ Nj da'nga' daj guı'yaj ni sij si nun ni'ı ni sij nıngüej chrej únj. ⁴ Nj hué daj atā nuguan' nan rian án re' sısı ngaa guııj güı daj, nj gananun ruhua á re' nga nuguan' hua gataj yyaj gunun a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsınj nıco' sij.

La obra del Espıritu Santo

Ngaa nj gataj ruhua' yün Jesús:

—Asıj sini nj nun gatā nuguan' nan gunun ni é re' xi'ı si gachē ngā ni é re' aj. ⁵ Sanı yyaj nj nan'anj rian si ga'nıj ga'nā.

Ni n̄ a 'ngo ni é re' nitaj si nachínj snan'anj ni a gan'an mánj. ⁶ Sanj nani ruhua á re' xi'í nuguan' gatá gunun a ni é re' aj. ⁷ Sanj ataj xangāj rian án re': Sạ' huin rian ni é re' xi'í si gan'an. Ni s̄is̄i s̄j gan'an ni s̄j ga'na' Espiritu Santo rian án re' mánj. Sanj s̄is̄i gan'an ni ga'n̄i ga'na' s̄i' rian án re' aj. ⁸ Ni ngaa ga'na' s̄i', ni xacaj ni ngüi man chruhua xungüi cuenta s̄is̄i da'ui ni s̄j gaquin', gu'i'yaj s̄i'. Ni xacaj ni s̄j cuenta s̄is̄i achin xacaj ni s̄j chrej n̄ica gache ni s̄j. Ni xacaj ni s̄j cuenta s̄is̄i gu'i'yaj Yan'anj castigo ni s̄j. Daj gu'i'yaj Espiritu Santo ngaa ga'na' s̄i'. ⁹ Ni xacaj cuenta ni ngüi daj hua si-gaquin' ni s̄j xi'í si nun xuman ruhua ni s̄j n̄i'yaj ni s̄j man'anj, gu'i'yaj Espiritu Santo. ¹⁰ Ni xacaj cuenta ni ngüi daj hua 'ngo chrej n̄ica xi'í si gan'an rian nne chrē, gu'i'yaj Espiritu Santo nej. Ni s̄j guini'i ni é re' man'anj ga mánj. ¹¹ Ni xi'í si hua gahuin castigo sichre, gu'i'yaj Yan'anj, ni xacaj cuenta ni ngüi daj gahuin castigo ni s̄j, gu'i'yaj Espiritu Santo. Daj si hué sichre huin si a'nin' chruhua xungüi nan.

¹² 'Hua nico doj nuguan' huin ruhuaj gatá gunun a ni é re', sanj s̄j gunucua'j á re' gunun a ni é re' nuguan' daj acuan' mánj. ¹³ Sanj ngaa ga'na' Espiritu Santo, ni d̄igyan-án' daran' nuguan' xanga' rian ni é re'. Daj si urin nuguan' xanga' a'mi-í'. Ni s̄j ga'mi Espiritu Santo güenda man'an s̄i'. Sanj ga'mi s̄i' daran' nuguan' gataj Yan'anj gunun s̄i'. Ni d̄igyan s̄i' daj gahuin ni güi ga'na' guini'i ni é re'. ¹⁴ Ni ga'mi sạ' Espiritu Santo xi'íj. Ni xi'í si nica'j s̄i' si-nuguan'anj, ni d̄igyan s̄i' nuguan' daj rian án re'. ¹⁵ Nica'j man'anj daran' si-'yaj chrē. Ni xi'í daj gatá gunun a ni é re' s̄is̄i guinica'j Espiritu Santo si'yá d̄igyan s̄i' rian a ni é re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj nico' s̄j.

La tristeza se convertirá en gozo

¹⁶ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Gachin doj ni s̄j guini'i a ni é re' man'anj mánj. Sanj ngaa gachin doj ruhua' yún, ni guini'i ruhua' yún ni é re' man'anj. Daj si nan'anj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni s̄j.

¹⁷ Yu'uj daj ni nachínj snan'anj gō'ngo ni tsínj nico' Jesús ni dugüi' ni s̄j. Ni gataj ni s̄j:

—Ni un sin huin ruhuaj gata nuguan' a'mi s̄j rian né' únj. Ataj s̄j: "Gachin doj, ni s̄j guini'i né' s̄j. Ni ngaa gachin doj ruhua' yún, ni guini'i ruhua' yún né' s̄j xi'í si nan' s̄j rian chrej s̄j", ataj s̄j. —Daj gataj ni s̄j.

¹⁸ Ngaa ni nachínj snan'anj ruhua' yún ni s̄j ni dugüi' ni s̄j:

—Ni un sin huin ruhuaj gata nuguan': "Gachin doj", únj. Na'ue gunun né' si ataj s̄j mánj. —Daj gataj ni tsínj nico' Jesús.

¹⁹ Ni guini'i Jesús s̄is̄i huin ruhua ni s̄j nachínj snan'anj ni s̄j s̄i'. Yu'uj daj gataj Jesús:

—Hua gatá gunun a ni é re' s̄is̄i gachin doj, ni s̄j guini'i ni é re' man'anj. Sanj ngaa gachin doj ruhua' yún, ni guini'i ruhua' yún ni é re' man'anj ni'. ²⁰ Xanga' atá gunun a ni é re' s̄is̄i gaco ni é re'. Ni ducu ganani ruhua ni é re' nej. Sanj gahuin niá' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni nunj si ducu ganani ruhua á re', sanj nahuin niá' ruhua' yún ni é re' aj. ²¹ Ngaa achin doj ga'nga da'n̄j 'ngo yun'unj xana, ni ducu a'nin' r̄iqui unj. Sanj ngaa guis̄j ga'nga da'n̄j unj, ni guini'yun ruhua unj sayun guiran' unj. Daj si huin niá' ruhua unj s̄is̄i ga'nga 'ngo tsin' chruhua xungüi, gu'i'yaj unj. ²² Ni hué ducuánj daj nani ruhua ni é re' acuan'. Sanj ga'na' yúnj guini'inj ni é re'. Ngaa ni gahuin niá' ruhua niman ni é re'. Ni nitaj 'ngo tsínj ga'ne si huin niá' ruhua ni é re' mánj. ²³ Ni güi daj ni nitaj si huaj si nachínj snan'anj ni é re' man'anj ga mánj. Xanga' atá gunun a ni é re' s̄is̄i r̄iqui chrē rian án re' daran' si gachinj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüi. Gachinj jni'yaj á re', ni guiri' ni é re'. Ngaa ni gahuin niá' xanga' ruhua á re' aj. ²⁴ Da acuan' ni nitaj si gachinj jni'yaj ni é re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüi. Gachinj jni'yaj ni é re', ni guiri' ni é re'. Ngaa ni gahuin niá' xanga' ruhua á re' aj. —Gataj Jesús gunun ni tsínj nico' s̄j.

Yo he vencido al mundo

²⁵ Ngaa ni gataj ruhua' yún Jesús:

—Acuan' ni a'mi ruc̄j gunun a ni é re' xi'í ni nuguan' nan. Sanj ga'na' 'ngo güi ngaa s̄j ga'mi ruc̄j gunun a ni é re' mánj. Sanj ga'mi n̄ica yyāj xi'í chrē gunun a ni é re' aj. ²⁶ Ni güi daj ni gachinj jni'yaj á re' nuguan' rian Yan'anj nga si-xugüi. Ni nitaj si huaj s̄is̄i gachinj jni'yā rian chrē xi'í ni é re' mánj. ²⁷ Daj si 'i ruhua man'an chrē ni'ya ni é re' xi'í si 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' man'anj. Ni xuman ruhua ni é re' s̄is̄i 'nāj rian Yan'anj anj. ²⁸ Gahu' rian chrē s̄is̄i ga'n̄aj chruhua xungüi nan. Ngaa ni gahu' ruhua' yúnj chruhua xungüi nan nan'anj rian chrē. —Daj gataj Jesús gunun ni s̄j.

²⁹ Ngaa ni gataj ni tsínj nico' Jesús:

—Yyaj ni a'mi n̄ica man'an re' rian únj. Ni nitaj si a'mi ruc̄j re' rian únj mánj. ³⁰ Yyaj ni ni'ni ni únj s̄is̄i ni'í re' daran' nuguan'. Ni nitaj si ruhuaj s̄is̄i nachin' snan'anj ni ngüi man'an re'. Daj si hua ni'í re' daj ani ruhua ni s̄j. Xi'í daj ni xuman

ruhua ni únj sísí 'nə' re' rian Yan'anj anj.
—Daj gataj ni sij gunun Jesús.

³¹ Ngaa nı gataj Jesús:

—Xuman ruhua ni é re' yyaj ní'. ³² Hua 'nə' guısij güi. Nı hué hua guısij güi daj. Nı gaxa ni daran' ni é re'. Nı nıni yu'uj gunánj go'ngo ni é re' gan'anj anj re'. Nı dınaj á re' urınj. Sanı sé si gunaj urınj mánj. Daj si niquin' chré ngáj aj. ³³ Nı nuguan' nan ga'mı rian án re' sısı gahuin din'inj ruhua á re' xi'ı si nicaj dugüi' ni é re' ngáj. Nı guıran' ni é re' sayun chruhua xungüi gaquin' nan. Sanı gahuin yya ruhua á re' si hua guı'yaj ganáj rian xungüi gaquin' nan anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsınj nıco' sij.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Ngaa guısij ga'mı Jesús nuguan' daj, nı ni'yaj sij xata'. Nı gataj sij:

—Tata chré', yyaj guısij hora daj. Ngaa nı nahuin 'uěj, guı'yáj re' huınj da'nıj re'. Hué dan nı ga'mı sa' ni ngüi xi'ı re', guı'yá. ² Hué re' rıqui sısı guınicaj sünj rian daran' ni ngüi xi'ı si huin ruhua re' si ga nı'na' nıganj daran' ni ngüi rıquí re' riánj. ³ Tsınj ga nı'na' nıganj huin tsınj ni'ı man'an re' nga man'anj. Nı urın re' huin Yan'anj xanga'. Nı yünj huin Jesucristo tsınj ga'nıj re' ga'náj chruhua xungüi nan. ⁴ Nı ga'mı sa' ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'ı re' xi'ı si ganahuij guı'yaj sünj si rıquí re' riánj. ⁵ Tata chré', yyaj nı rıquí re' si nahuin 'uěj rián re' daj rún' gahuınj nga re' asıj ngaa achın gahuin xungüi nan.

⁶ Nı hua digyánj rian ni tsınj ganacuí re' scanıj ni ngüi sısı daj hua man'an re'. Nı gahuin ni sij nga man'an re'. Nı rıquí re' ni sij riánj. Nı dagahuin sa' ni sij si-nuguan' re'. ⁷ Yyaj nı ni'ı ni sij sısı daran' si rıquí re' riánj 'nə' rian man'an re' aj. ⁸ Daj si ni nuguan' rıquí re' riánj, nı digyánj rian ni sij. Nı garáj xına' ni sij. Nı xacaj cuenta ni sij sısı 'nə' yyaj rián re'. Nı guxuman ruhua ni sij sısı ga'nıj re' ga'náj chruhua xungüi.

⁹ Nı achınj jni'yá rián re' xi'ı ni sij. Nitaj si achınj jni'yá rián re' xi'ı ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sanı achınj jni'yá rián re' xi'ı ni tsınj rıquí re' riánj. Daj si huin ni sij nga re'. ¹⁰ Daran' ni tsınj huin ngáj huin nga re' nej. Nı daran' ni tsınj huin nga re', nı hué ni sij huin ngáj nej. Nı a'mı sa' ni ngüi xi'ıj, 'yaj ni sij. ¹¹ Yyaj nı sı ganěj chruhua xungüi nan ga mánj. Sanı gına ni sij chruhua xungüi. Nı nücuıj rian nné re' ganěj. Tata chré' sa' nın' huın re'. Ngaa nı dugumi sa' re' ni tsınj rıquí re' riánj nga si-fuerza man'an re'. Nı hué daj dugumi re' ni sij sısı uyan

gahuin ni sij daj rún' huın re' nga man'anj. ¹² Ngaa ganěj nga ni sij chruhua xungüi nan, nı dugumi ni sij nga si-fuerza man'an re'. Nı dugumi ni tsınj rıquí re' riánj. Nı a 'ngo ni sij nun ga ni'ya mánj. Maan si ga ni'ya urın tsınj xi'ı daj sısı gahuin yya daj rún' atáj re' rian si-nuguan' re'.

¹³ 'Yyaj nı nacuíj rian nné re'. Sanı a'mı ni nuguan' nan ngaa nněj chruhua xungüi sısı nın' ruhua gahuin nıa' ruhua ni sij daj rún' huın nıa' ruhuáj. ¹⁴ Nı hua digyánj si-nuguan' re' rian ni sij. Sanı nun huin xan' ruhua ni tsınj man chruhua xungüi ni'yaj ni sı' ni sij. Daj si sé ni tsınj man chruhua xungüi nan huin ni sij. Nı sé daj huın man'anj nej.

¹⁵ 'Sé si achınj jni'yá rián re' sısı guıri re' ni sij chruhua xungüi nan mánj. Maan si huin ruhuáj si dugumi re' ni sij rian ni nuguan' xi'ı. ¹⁶ Nitaj si huin ni sij nga ni tsınj man chruhua xungüi gaquin' nan. Nı da'nga' daj nitaj si huınj nga ni tsınj man chruhua xungüi nan mánj. ¹⁷ Guı'yaj nıni re' ni sij sısı gahuin sa' ni sij nga si-nuguan' re' huin nuguan' xanga'. ¹⁸ Nı daj rún' ga'nıj re' ga'náj scanıj ni ngüi man chruhua xungüi, nı da'nga' daj a'nı ni sij gan'anj ni sij scanıj ni ngüi da nej. ¹⁹ Nı gahuin nıni man'anj guı'yaj sünj si-sún re' xi'ı ni sij sısı gahuin nıni ni sij rian gaquin', guı'yaj nuguan' xanga'.

²⁰ Nı sé si achınj jni'yá rián re' xi'ı urın ni sij. Sanı achınj jni'yá rián re' xi'ı ni ngüi gıxuman ruhua ni'yaj man'anj xi'ı nuguan' nıta' ni sij gunun ni sı'. ²¹ Tata chré', achınj jni'yá rián re' sısı uyan guınicaj dugüi' nın' daran' ni sij. Nı huin ruhuáj sısı gahuin ni sij nga nıngüe' daj rún' huın urınj nga re', nı daj rún' huın urın re' ngáj. Nı 'ngo guınicaj dugüi' ni sij sısı gıxuman ruhua ni tsınj man chruhua xungüi sısı ga'nıj re' ga'náj. ²² Nı daj rún' gahuin sa' 'uěj, guı'yáj re', nı hué daj gahuin sa' 'ueé ni sij guı'yá xi'ı si uyan gahuin ni sij daj rún' hua nıngüe'. ²³ Nı daj rún' nné re' nımanj, nı da'nga' daj ganěj nıman ni sij, ruhuáj aj. Ngaa nı guısij ni sij gahuin urın ni sij. Ngaa nı xacaj cuenta ni tsınj man chruhua xungüi sısı ga'nıj re' ga'náj. Nı xacaj cuenta ni sı' sısı 'ı ruhua re' ni'yáj re' ni tsınj rıquí re' riánj, daj rún' 'ı ruhua re' ni'yáj re' man'anj.

²⁴ 'Tata chré', huın ruhuáj sısı gane ni tsınj rıquí re' riánj ngáj rian ganěj. Ngaa nı guıni'ı ni sij daj hua sa' man'anj, guı'yáj re'. Daj si hua 'ı ruhua re' ni'yáj re' man'anj asıj achın guı'yáj re' xungüi nan. ²⁵ Nıca yya 'yáj re' huın re' chré. Nı nun ni'ı ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan man'an re'. Sanı ni'ınj man'an re'. Nı ni'ı ni tsınj nan sısı hué re' ga'nıj ga'náj. ²⁶ Nı digyánj rian ni sij daj hua man'an re'.

Ni da'nga' daj digyānj doj rian ni sij. Ngaa ni daj rún' 'i ruhua' re' ni'yáj re' man'anj, ni hué daj ga 'i ruhua ni sij guñi'i ni sij ni dugui' ni sij, gui'yáj re'. Ni gane man'anj niman ni sij, ruhua'j aj. —Daj gataj Jesús gunun Yan'anj.

18

Arresto de Jesús

¹ Ngaa ni guisij ga'mi Jesús ni nuguan' daj, ni gahui sij nga ni tsinj nico' sij gan'anj ni sij anéj chrej xinéj gu'naj Cedron rian man'ngo nnaa chrun. Ni gatúj sij nga ni sí'. ² Ni tsinj gu'naj Judas, huin tsinj naga'ui' Jesús rian ni tsinj nicaj sun, ni guini'i sí' yu'uj daj. Daj si sij ga'i huan'anj Jesús yu'uj daj nahuin chre' sij nga ni tsinj nico' sij. ³ Ngaa ni nicaj Judas 'ngo xi'nin' snado nga go'ngo policia dugumi nuhui ga'na' ni sí' rian nne Jesús. Ni ga'nij ni chrej a'nin' nga ni tsinj fariseo ga'na' ni sí'. Ni nicaj ni sí' espada nga candil nej, ca' nej, ga'na' ni sí'. ⁴ Sanj rjan hua ni'i Jesús daran' si gu'ran' sij, ni gahui sij nachin' snan'anj sij ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni un tsinj nano' a ni é re' únj. —Daj gataj Jesús.

⁵ Ngaa ni:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

Ngaa ni gataj Jesús:

—Huej huin Jesús. —Gataj Jesús.

Ni niquin' Judas nga ni sí' yu'uj daj. Ni huin sij tsinj naga'ui' Jesús rian ni tsinj nicaj sun. ⁶ Ni ngaa gataj Jesús sisj hué sij huin tsinj nano' ni sí', ni guxun rucu ni sí' ni man'an ni sí'. Ni ganatúj ni sí' rian yo'ój. ⁷ Ngaa ni nachin' snan'anj ruhua' yún Jesús ni sí'. Ni gataj sij:

—Ni un tsinj nano' a ni é re' únj. —Gataj Jesús.

Ngaa ni:

—Jesús nazareno nano' ni únj. —Gataj ni sí'.

⁸ Ngaa ni gataj Jesús:

—Hua gatá gunun a ni é re' sisj huéj huin tsinj daj. Ni sisj nano' ni é re' man'anj, ngaa ni duna á re' sisj gan'anj ni tsinj nan. —Daj gataj Jesús.

⁹ Ni da'nga' daj ga'mi Jesús sisj gahuin yya daj rún' hua ga'mi sij rian Yan'anj: "Nun ga ni'ya ni á 'ngo ni tsinj riquí re' riānj." Daj ga'mi Jesús gunun Yan'anj.

¹⁰ Ni nicaj Simón Pedro 'ngo espada. Ni ga'nin' sij tsinj 'yaj sun rian chrej a'nin'. Ni guéj nin' chraquij sí', gui'yaj sij huin sí' 'ngo tsinj gu'naj Malco. ¹¹ Ngaa ni gataj Jesús gunun Pedro:

—Na'nij re' si-espada' re' chruhua pena. Sisj riquí chre' si gu'ran'anj sayun nan, ni

hua niān sisj hué daj gu'ran'anj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

Jesús ante el sumo sacerdote

¹² Ngaa ni guida'a ni snado nej, tsinj a'nin' rian ni snado nej, ni policia niquin' rian ni tsinj israelita man'an Jesús. Ni numij ni sij sí'. ¹³ Ni asij sini nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij ducua tsinj gu'naj Anás. Daj si huin sí' chre chej Caifás. Ni Caifás huin chrej a'nin' yo' daj. ¹⁴ Ni hué Caifás daj huin tsinj gataj snan'anj rian ni tsinj israelita sisj sa' huin si gahui' urin tsinj daj xi'i daran' ni ngüi israelita.

Pedro en el patio de Anás

¹⁵ Ngaa ni nico' Simón Pedro nga ango tsinj nico' Jesús huaj nungüej sij nga Jesús. Ni hua ni'i chrej a'nin' ango tsinj nico' Jesús daj. Xi'i daj ni gatúj sí' rian hua ta rian hue' daj nga Jesús. ¹⁶ Sanj gunáj Pedro ne' chrej xe' niquin' sij rian hue'. Ngaa ni gahui ango tsinj nico' Jesús daj tsinj ni'i chrej a'nin' gan'anj ga'mi sij nga yun'unj dugumi rian hue'. Ni gatúj Pedro, gui'yaj sí'. ¹⁷ Ngaa ni nachin' snan'anj yun'unj dugumi rian hue' daj Pedro. Ni gataj ún':

—Sé re' huin 'ngo tsinj nico' tsinj da a'. —Daj gataj ún' gunun Pedro.

Ngaa ni:

—Séj huin mánj. —Gataj Pedro.

¹⁸ Ni niquin' ni tsinj 'yaj sun nga ni policia dugumi nuhui ne' naran' ni sij yan'an. Daj si nuhuij. Ni man' ni sij nahuin guñ ni sij xi'nij yan'an daj. Ni niquin' Pedro nga ni sij nahuin guñ sí' nga ni sij nej.

Anás interroga a Jesús

¹⁹ Ngaa ni gaxi'i chrej a'nin' daj nachin' snan'anj sí' Jesús xi'i ni tsinj nico' sij nga xi'i nuguan' digyán sij rian ni ngüi nej. ²⁰ Ngaa ni gataj Jesús:

—Ga'mi rengāj rian daran' ni ngüi. Ni niganj digyānj rian ni ngüi chruhua si-nuhui ni é re' nga chruhua nuhui nico rian naran' ni tsinj israelita nej. Ni nitaj si garij huij nuguan' ga'mi mánj. ²¹ Ni un sin huin ni nachin' snan'anj re' yūnj únj. Nachin' snan'anj re' ni ngüi gunun si-nuguan'anj. Hué ni sij ni'i yya un nuguan' ga'mi rian ni sij. —Daj gataj Jesús.

²² Ni ngaa gataj Jesús daj, ni ra'ui ra'a 'ngo policia dugumi nuhui rian Jesús. Ni gataj sí':

—Ni hue' daj ga'mi re' rian chrej a'nin' ni'. —Gataj sí' ga'mi huee sí' rian Jesús.

²³ Ngaa ni:

—Sisj ga'mi 'ngo nuguan' quij, ni gataj re' un nuguan' quij huin ga'mi aj. Sanj sisj ga'mi nuguan' sa', ni un sin huin ni ra'ui

ra'á re' riánj únj. —Daj gataj Jesús gunun tsínj daj.

²⁴ Nj anumi Jesús ga'nij Anás gan'anj sí' rian Caifás huin sí' chrej a'nin'.

Pedro niega a Jesús

²⁵ Nj niquin' Pedro nahuin guñ sí' scanij ni sij xi'nij yan'an. Ngaa nj gataj ni sij gunun Pedro:

—Sé re' huin 'ngo tsínj nico' tsínj da a'. —Gataj ni sij.

Ngaa nj:

—Séj huin mánj. —Gataj Pedro.

²⁶ Ngaa nj nachínj snan'anj 'ngo tsínj 'yaj sun rian chrej huin achij nin' Pedro. Nj huin sí' dugüi' tsínj ga'nin' Pedro chraquij. Nj gataj sí':

—Sé re' huin si guini'inj nga Jesús riqui ni chrun da nej a'. —Daj gataj sí'.

²⁷ Ni:

—Séj huin mánj. —Gataj ruhua' yún Pedro.

Nj 'ngo hora gaguáj do'loj du'ua xú'.

Jesús ante Pilato

²⁸ Ngaa nj nicaj ni sij Jesús gahui ni sij ducua' Caifás. Nj gan'anj ni sij ducuasun. Nj nigan' acuan' huin nj nun ga'ue gatu ni tsínj israelita chruhua ducuasun. Daj si nitaj chrej riqui si-ley ni sij sisi' gatu ni sij güi huin gui'yanj. Nj sisi' hué daj gui'yaj ni sij, nj sj ga'ue xa sti'nj ni sij gui'yanj pascua xi'í si gahuin xi'í ni sij rian Yan'anj, gui'yaj ducuasun daj, ataj si-ley ni sij. ²⁹ Yu'uj daj nj gahui Pilato ga'mi sí' nga ni tsínj daj. Nj gataj sí':

—Nj un gaquin' da'ui tsínj nan, nj a'mi gaquin' ni é re' xi'í sij únj. —Daj gataj Pilato.

³⁰ Ngaa nj:

—Sisj nitaj gaquin' da'ui sij, nj si nariqui ni únj rián re' mánj. —Daj gataj ni tsínj israelita.

³¹ Ngaa nj gataj Pilato:

—Nica' ni é re' sij gan'anj ni é re'. Nj nagui'yaj yya ni é re' nga sij daj rún' ataj si-ley ni é re' aj. —Gataj Pilato.

Ngaa nj gataj ni sij:

—Sanj ni únj ni tsínj israelita, nj nitaj chrej hua sisi' dagahui' ni únj a' ngo ni ngüi mánj. —Daj gataj ni sij.

³² Nj hué daj gataj ni sij sisi' gahuin yya daj rún' gataj Jesús sisi' daj gahui' sij.

³³ Ngaa nj natúj ruhua' yún Pilato chruhua ducuasun. Ngaa nj gaquinj sij ga'na' Jesús. Nj nachínj snan'anj sij sí'. Nj:

—Hué re' huin rey rian ni ngüi israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

³⁴ Ngaa nj gataj Jesús:

—Nj hué daj atáj re' güenda man'án re' ní'. Asj hua ango tsínj nata' rián re' xi'íj sa'. —Daj gataj Jesús.

³⁵ Ngaa nj gataj Pilato:

—Asj hué huin 'ngo tsínj israelita, ruhua re' ní'. Nj dugüi' man'án re' nga ni chrej a'nin' hué ni sij nariqui man'án re' riánj. Nj un gaquin' da'ui re' únj. —Daj gataj Pilato.

³⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Sé rian xungüi' gaquin' nan huin rian nicaj sünj mánj. Sisj hué daj huin nj gunun' ni tsínj nico' man'ánj xi'íj. Ngaa nj sj naga'ui' ni sij man'ánj rian ni tsínj israelita mánj. Sanj sé rian xungüi' gaquin' nan huin rian nicaj sünj mánj. —Daj gataj Jesús.

³⁷ Ngaa nj:

—Hué re' huin 'ngo rey ní'. —Gataj Pilato.

Nj:

—Hué man'án re' ataj sisi' huñj 'ngo rey aj. Xi'í nan ga'nga chruhua xungüi'. Nj xi'í nan ga'naj sisi' ga'mi nuguan' xanga' gunun ni ngüi. Nj daran' ni ngüi ruhua gunun nuguan' xanga', nj unun ni sij nuguan' xanga' a'mi. —Daj gataj Jesús gunun Pilato.

³⁸ Ngaa nj:

—Nj un sin huin nuguan' xanga' ruhua re' únj. —Gataj Pilato.

Ngaa nj gahui ruhua' yún sij ga'mi sij nga ni tsínj israelita. Nj gataj sij:

—Nj a' ngo gaquin' na'ue nari'ij xi'í tsínj da mánj. ³⁹ Sanj hué 'ngo ducuanj ni é re' huin sisi' go'ngo gui'yanj pascua, nj guir'ij 'ngo tsínj nun ducua'ga'. Ngaa nj huin ruhua ni é re' sisi' guir'ij tsínj nan tsínj huin si-rey ni tsínj israelita ní'. —Daj gataj Pilato.

⁴⁰ Ngaa nj gaguáj ruhua' yún ni sij. Nj gataj ni sij:

—Sj guir'ij re' tsínj nan mánj. Sanj sa' huin sisi' na'nij naj ra'á re' Barrabás gan'anj sí'. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij rian Pilato.

Nj Barrabás huin 'ngo tsínj tü.

19

¹ Hué dan nj ga'nin' Pilato sun sisi' ga'ui' ni sij nne' xiráj Jesús. ² Ngaa nj run'un ni snado 'ngo ya'a tanj, gui'yaj ni sij 'ngo corona ga'nij ni sij chra' Jesús. Nj ga'nij ni sij 'ngo atsij rian rümi' mare xa Jesús gunun sí'. ³ Ngaa nj gataj ni sij gunun Jesús:

—Hua 'ueé nin' si-rey ni tsínj israelita. —Daj gaguáj ni sij ga'mi ducu ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

Nj gara'ui ra'a ni sij rian Jesús nej.

⁴ Ngaa nj gahui ruhua' yún Pilato re' chrej xe'. Nj gataj sij gunun ni tsínj israelita:

—Nj'yaj á re'. Yyaj nj nicá sij 'náj rian án re'. Ngaa nj ga'ue xacaj á re' cuenta sisi'

nitaj gaquin' da'ui sij nari'tj mánj. —Daj gataj Pilato.

⁵ Ngaa n̄ gahui Jesús xe'. N̄ n̄n ch̄ra sí' corona tanj. N̄ n̄n sí' atsiy rian rumi' mare daj. N̄ gataj Pilato:

—Hué tsínj nan niquin' rian án re' aj. —Gataj Pilato.

⁶ N̄ ngaa guini'i ni chrej a'nin' nga ni policia dugumi nuhui, n̄ gaguáj ni sij. N̄:

—Doco' re' sij rian rugutsj. Doco' re' sij rian rugutsj aj. —Daj gaguáj ni sij.

Ngaa n̄ gataj Pilato:

—N̄icaj á re' gan'anj án re', n̄ doco' a ni é re' rian rugutsj sij. Güendāj, sanj na'ue nari'tj un gaquin' da'ui sij mánj. —Daj gataj Pilato.

⁷ Ngaa n̄ gataj ni tsínj israelita:

—N̄icaj ni únj 'ngo ley. N̄ ataj si-ley ni únj s̄isj hua niān gahui' sij. Daj si ataj sij s̄isj huin sij da'n̄j Yan'anj.

⁸ N̄ ngaa gunun Pilato nuguan' daj, n̄ n̄an̄j guxu'ui' n̄in' ruhua sij. ⁹ Ngaa n̄ gatúj ruhua' yún sij chruhua ducuasun. N̄ nachínj snan'anj sij Jesús. N̄:

—N̄i a 'na' re' únj. —Gataj Pilato.

Sanj a 'ngo nuguan' nun danicaj Jesús mánj. ¹⁰ Ngaa n̄ gataj Pilato:

—N̄i s̄i ga'mí re' ngāj ga a'. Nun ni'í re' s̄isj nicaj s̄un̄j s̄isj ga'ue doco' rian rugutsj so' ga a'. N̄i ga'ue ga ni'n̄j riān so', gu'ya nej ga a'. —Daj gataj Pilato.

¹¹ Ngaa n̄ gataj Jesús:

—S̄isj nun r̄iqui Yan'anj sun guñicaj re', n̄i s̄i gunocuáj re' guñicaj re' sun riānj mánj. Xi'í daj n̄i tsínj nariqui man'ānj riān re', n̄i da'ui sij nico gaquin' daj nga man'án re' aj. —Daj gataj Jesús.

¹² Ngaa n̄ asij hora daj, n̄i nano' Pilato daj gu'yaj sij, n̄i n̄a'ni ra'a sij Jesús. Sanj gaguáj ni tsínj israelita. N̄i gataj ni sij:

—S̄isj n̄a'n̄j ra'á re' tsínj nan, n̄i nitaj si nicaj dugú' re' nga rey gu'naj César mánj. Daran' ni tsínj 'yaj rey man'an, n̄i unun' ni sij nga César. —Daj gaguáj ni sij.

¹³ N̄i ngaa gunun Pilato nuguan' daj, n̄i guiri sij Jesús xe'. N̄i gan'anj gane sij rian mesa rian nagui'yaj yya sij ni gaquin'. N̄i yu'uj daj gu'naj Gabata snan'anj hebreo. N̄i nuguan' daj huin ruhuaj gata 'ngo yu'uj ngaj yej niā'. ¹⁴ N̄i ruhua guis̄ij ga xuhuij gui ngaa gui'yaj xugú' ni ngú' israelita xi'í gui'yanj pascua. Ngaa n̄i gataj Pilato gunun ni tsínj israelita:

—Hué si-rey ni é re' niquin' rian án re' nan. —Daj gataj Pilato.

¹⁵ Sanj gaguáj ni sij. N̄i:

—N̄icaj re' sij gan'anj re' doco' re' rian rugutsj aj. —Daj gataj ni sij.

Ngaa n̄i nachínj snan'anj Pilato ni sij, n̄i gataj sí':

—Asj huin ruhua á re' s̄isj doco'j si-rey ni é re' rian rugutsj, ruhua á re' ni'. —Daj gataj Pilato.

Ngaa n̄i:

—Urin rey gu'naj César huin rian ni únj. Nitaj angó mánj. —Daj gataj ni chrej a'nin' gunun Pilato.

¹⁶ Ngaa n̄i naga'ui' Pilato Jesús ra'a ni sij s̄isj n̄icaj ni sij Jesús gan'anj doco' ni sij sí' rian rugutsj. Hué dan n̄i nicaj ni sij Jesús gan'anj ni sij.

Crucifixión y muerte de Jesús

¹⁷ Ngaa n̄i gata man'an Jesús si-rugutsj sij gan'anj sij ch̄ra dacan gu'naj ch̄ra cúj niman. N̄i snan'anj hebreo gu'naj Gólgota. ¹⁸ N̄i hué yu'uj daj gari ni sij gaguíj Jesús doco' ni sij rian rugutsj sí'. N̄i doco' ni sij yahuij tsínj daj rian yahuij rugutsj. N̄i nico' Jesús dani nungüej sí'. ¹⁹ Ngaa n̄i ga'nin' Pilato sun s̄isj garun ni sij 'ngo ruguechra' ch̄ra rugutsj gunun letra. N̄i gataj letra daj: "Jesús Nazareno huin sí' Rey rian ni ngú' israelita." Daj gataj letra daj. ²⁰ N̄i nico ni tsínj israelita gaya letra daj si n̄ichrun' du'ua xuman' Jerusalén huin doco' ni sij Jesús rian rugutsj. N̄i hua n̄ica garun Pilato letra daj snan'anj hebreo nga snan'anj latín nej, snan'anj griego nej.

²¹ Xi'í daj n̄i gataj ni chrej a'nin' rian Pilato:

—S̄i garún re' s̄isj si-rey ni ngú' israelita huin sij mánj. Maan si garun re' s̄isj ataj man'an sij s̄isj hué sij huin si-rey ni ngú' israelita aj. —Daj gataj ni sij.

²² N̄i:

—Si hua garúnj n̄i hué daj gaj. —Gataj Pilato gunun ni sí'.

²³ Ngaa guis̄ij doco' ni snado Jesús rian rugutsj, n̄i nacaj ni sij si-gan' Jesús. N̄i gura' da'aj ni sij gan'anj mando si-gan' sí'. N̄i nacaj go'ngo ni snado daj da'aj atsiy go'ngo sij. N̄i nacaj ni sij atsiy manta gunun Jesús. N̄i sé atsiy nanuhua ni sij huin-ín'. Sanj atsiy anánj ni sij huin. ²⁴ Xi'í daj ni gataj ni dugú' ni snado:

—Sanj s̄i gutsi' né' mánj. Sanj ducu né' s̄isj daj hua né' gu'yaj gana nacaj atsiy nan. —Daj gataj ni sij.

N̄i hué daj gataj ni sij s̄isj gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj:

Nura' da'aj ni sij si-gan'anj.

N̄i ducu ni sij s̄isj nacaj ni sij mantaj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

N̄i da'nga' daj gu'yaj ni snado daj.

²⁵ N̄i niquin' n̄ichrun' nni Jesús rian rugutsj nga xugú'ij unj nej, María nica Cleofas nej, María Magdalena nej. ²⁶ N̄i ngaa guini'i Jesús s̄isj niquin' nuguan'an nni sij nga tsínj nico' sij huin sí' tsínj 'i ruhua sij, ngaa n̄i gataj sij gunun nni sij:

—Nnānj, tsínj niqúin' daj gahuin da'níj re' aj. —Daj gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nì gataj Jesús gunun tsínj nico' sij daj:

—Yun'unj xana nan gahuin nní re' aj. —Daj gataj Jesús.

Nì asij hora daj nì nahuin ra'a tsínj daj nní Jesús sisi gane ún' ducua' sí' dugumi sí'.

²⁸ Nì ngaa guisíj gataj Jesús nuguan' daj, nì guini' i sij sisi gahuin yya daran' si gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í sij. Ngaa nì gataj sij:

—Nago'oj nnee aj. —Daj gataj Jesús.

²⁹ Nì nne 'ngo siú nun nnee vino yu' yu'uj daj. Nì jniyaj ni sij vino daj chra' si rún' hua gachij daj. Nì guta' ni sij gachij daj chra' 'ngo riu. Ngaa nì dugüin' ni sij du'ua Jesús. ³⁰ Nì ngaa guisíj go'o Jesús vino yu' daj, nì gataj sí'.

—Ganahuij sun gui'yä. —Daj gataj Jesús.

Hué dan nì guinico' nìj Jesús chra' sij, nì gahui' sij.

El costado de Jesús traspasado

³¹ Nì huin di'nì güi ngaa gahuin gui'yanj pascua. Nì na'uej ni tsínj israelita sisi guinico' anin' hua'nij niman rian rugutsi güi naránj ruhua ni sij. (Daj si güi güe huin ngaa naránj ruhua ni sij daj.) Hué daj nì gachinj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi ga'nij sí' ni snado gan'anj duguaran' ni sí' da'man anin' hua'nij tsínj nico' rian ni rugutsi daj. Nì nicaj ni sí' ni niman daj gan'anj ni sí' angó yu'uj, ruhua ni sij. ³² Ngaa nì gan'anj ni snado duguaran' ni sij da'man 'ngo tsínj daj. Nì hué daj gui'yaj ni sij ngaa angó tsínj nico' nuguan'an nga Jesús. ³³ Sanj ngaa ga'na' ni sij rian nico' Jesús, nì guini' i ni sij sisi hua gahui' sí'. Yu'uj daj nì nun duguaran' ni sij da'man sí' ga' mánj. ³⁴ Sanj xa'uij 'ngo snado lanza gatín Jesús. Nì 'ngo hora gahui tun hua nnee gatín sí'.

³⁵ Nì tsínj nata' nuguan' nan, nì hué sij guini' i daran' si gahuin. Nì xanga' si-nuguan' sij. Nì nata' sij nuguan' nan sisi guxuman ruhua ni é re' guini' i ni é re' Jesús.

³⁶ Nì hué daj gahuin sisi gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Nì a 'ngo cüj Jesús nun garan' mánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ³⁷ Nì gataj angó si-nuguan' Yan'anj: "Gui'ni'yaj ni sij tsínj xa'uij ni sij lanza." Daj gataj angó si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús.

Jesús es sepultado

³⁸ Hué dan nì da' sij nì ga'na' 'ngo tsínj gu'naj José. Nì nne sij 'ngo yu'uj gu'naj Arimatea. Nì guinico' huij sij Jesús. Daj si xu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj israelita. Ngaa nì gachinj jni'yaj sij rian Pilato sisi ga'uej sí' guinicaj sij niman gan'anj sij. Ngaa nì garaj xina Pilato. Hué dan nì ga'na' sij nì nicaj sij niman Jesús gan'anj sij. ³⁹ Nì

hué daj ga'na' tsínj gu'naj Nicodemo tsínj ga'mi nga Jesús ne' nì asij ná. Nì nicaj sí' ga'na' sí' 'ngo si huij xia kilo si nachej dugüi' mirra nga aloé huin si quin' daj. ⁴⁰ Hué dan nì guida'a nungüej sij niman Jesús. Nì dutáj nungüej sij atsj manta sa' sí'. Nì garij nungüej sij gono'o guin' daj riqui manta Jesús. Daj si hué daj huin ducuanj nicaj ni tsínj israelita ngaa achin' ni sij niman. ⁴¹ Nì rian doco' ni sij Jesús rian rugutsi, nì ngaj 'ngo nnaa chrun. Nì dani nnaa chrun daj táj 'ngo yu'uj huej. Nì hua gaya' ni sij yu'uj huej daj sisi gachin' ni sij niman. Sanj a 'ngo niman nun gachin' ni sij yu'uj da mánj. ⁴² Hué dan nì xi'í si 'yaj xugüi ni tsínj israelita sisi gahuin gui'yanj pascua, nì xi'í si nichrun' táj yu'uj daj, nì gan'anj gachin' nungüej sij Jesús.

20

La resurrección

¹ Nì ngaa ruhua guerenga' nigan' acuan' güi gudungu ngaa hua rumi', nì gan'anj nì'yaj María Magdalena rian gachin' Jesús. Nì guini' i unj sisi nitaj yej hua ránj rian yu'uj daj. ² Yu'uj daj gunánj unj gan'anj unj rian nne Simón Pedro nga angó tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua Jesús. Ngaa nì gataj unj:

—Gui'ri ni sij Señor riqui yu'uj huej gan'anj ni sij. Sanj nun ni' i únj nì a gan'anj nicaj ni sij mánj. —Daj gataj María.

³ Ngaa nì gahui Pedro nga angó tsínj nico' Jesús gan'anj nì'yaj nungüej sij rian yu'uj daj. ⁴ Nì gunánj nungüej sij. Sanj gunánj yoo doj angó tsínj daj daj nga Pedro. Nì guisíj sini sij rian yu'uj da guisíj Pedro. ⁵ Nì ga' nítu sij ni'yaj sij chruhua yu'uj daj. Nì guini' i sij rian ngaj atsj. Sanj nun gatu sij mánj. ⁶ Nì nico' Simón Pedro guisíj sí' rücu sij. Nì gatúj sí' guini'yaj sí'. Nì guini' i sí' ni atsj ngaj nej. ⁷ Nì hué daj guini' i Pedro atsj gani'yanj chra' Jesús. Sanj nitaj si ngaj nuguan'an-án' nga angó atsj guini' i sij daj. Sanj ngaj nini atsj daj narumi-i' ngaj-á' aj. ⁸ Ngaa nì gatúj angó tsínj nico' Jesús tsínj guisíj sini daj. Nì guini'yaj sí', nì guxuman ruhua sí' sisi ganá'nij Jesús. ⁹ Daj si achin gara da'nga' ruhua nungüej sij si ataj si-nuguan' Yan'anj sisi hua nian gana'nij Jesús scanij ni niman. ¹⁰ Ngaa nì nanicaj nungüej sij nan' sij rian ni dugüi' sij.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Nì niqúin' María aco unj du'ua yu'uj daj. Nì aco María ga' nítu unj ni'yaj unj chruhua yu'uj rian gachin' Jesús. ¹² Nì guini' i unj huij ángel nun atsj gatsi nne rian gachin' Jesús. Nì 'ngo ángel nne rian guingaj chra' Jesús. Nì angó-ó' nne rian guingaj dacoj sí'. ¹³ Ngaa nì nachínj

snan'anj nungüej ángel María. Nj gataj nungüej sij:

—Xica'ui', un sin huin nj acó re' únj.

—Daj gataj nungüej sij.

Ngaa nj gataj María:

—Nica'j ni sij Señor nico' man'anj gan'anj ni sij. Sanj nun ni'inj nj a gan'anj nica'j ni sij mánj. —Daj gataj María gunun nungüej ángel daj.

¹⁴ Nj ngaa gataj unj nuguan' daj, nj nanica'j unj ni'yaj unj. Nj guini'i unj Jesús niquin' sí' rian unj. Sanj nun nani'i unj sij.

¹⁵ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xica'uij, un sin huin nj acó re' únj. Nj un tsinj nanó' re' únj. —Daj gataj Jesús.

Nj gani ruhua unj sisi tsinj dugumi nnaa chrun huin sij. Yu'uj daj gataj unj:

—Señor, sisi hué re' nica'j gan'anj sij, ngaa nj gataj re' sisi nj a gan'anj nicáj re' sij. Ngaa nj gan'anj nacá sij. —Daj gataj María.

¹⁶ Ngaa nj:

—María. —Gataj Jesús.

Ngaa nj nanica'j unj gataj unj snan'anj hebreo:

—Raboni. —Gataj María.

(Nj Raboni huin ruhua'j gata Maestro).

¹⁷ Ngaa nj gataj Jesús:

—Sj guida'á re' man'anj si achin gahuin nan'anj rian chrē. Sanj güij nata' re' gunun ni jnan sisi nan'anj rian nne chrē huin chrē ni é re' nej. Dan'an huin nj Dan'anj ni é re' huin nej. —Daj gataj Jesús gunun María.

¹⁸ Ngaa nj nan' María Magdalena nata' unj rian ni tsinj nico' Jesús sisi guini'i unj Señor. Nj hué daj nata' unj si gataj sí' gunun unj nej.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Nj ngaa guinj güi gudungu daj, nj naránj ni tsinj nico' Jesús rian hue' mán ni sij. Daj si xu'ui' ni sij ni'yaj ni sij ni tsinj israelita. Ngaa nj gurugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. Nj gataj sí':

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Daj gataj Jesús.

²⁰ Ngaa guisij ga'mi Jesús nuguan' daj, nj digyán sij ra'a sij nga gatín sij rian ni sí'. Nj gahuin niq' ruhua ni sí' ni'yaj sí' Señor.

²¹ Ngaa nj gataj ruhua' yún Jesús:

—Gahuin din'inj ruhua ni é re'. Daj rún' ga'nij chrē ga'nāj, nj da'nga' daj a'ni gan'anj ni é re' chruhua xungüi nej. —Daj gataj Jesús.

²² Guisij ga'mi Jesús daj, nj ga'yanj sij rian ni sí'. Nj gataj sij:

—Nahuin ra'a á re' Espíritu Santo nánj.

²³ Sisi guinica'j á re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj ni ngüi, ngaa nj guinica'j Yan'anj niman nico xi'í gaquin' daj. Sanj sisi sj guinica'j ni é re' niman nico xi'í gaquin' 'yaj

ni ngüi, ngaa nj sj guinica'j Yan'anj niman nico nej mánj. —Daj gataj Jesús.

Incredulidad de Tomás

²⁴ Nj 'ngo ni xuhij dugüi' ni tsinj nico' Jesús huin tsinj gu'naj Tomás gu'naj sí' Didimo nej. Nj nitaj Tomás nne ngaa gurugüi' Jesús rian ango ni tsinj daj. ²⁵ Ngaa nj gataj ango ni tsinj nico' Jesús gunun Tomás:

—Guini'i ni únj, Señor. —Daj gataj ni sij.

Sanj:

—Ni sisi sj guini'inj rian guiran' xi'i ra'a sij gui'yaj gaquij, nj sisi sj digu' chra' ra'aj rian guiran' xi'i daj nga gatín sij, nj sj guxuman ruhua'j sisi ganá'ni sij mánj.

—Daj gataj Tomás gunun ni sij.

²⁶ Nj ngaa gachin ango tunj güi, nj naran' ruhua' yún ni tsinj nico' Jesús chruhua hue'. Nj nne Tomás nga ni sij. Nj nunj si hua ránj rian hue', sanj narugüi' Jesús ganiquin' sí' scanij ni sij. Nj:

—Gahuin din'inj ruhua á re'. —Gataj Jesús.

²⁷ Ngaa nj gataj Jesús gunun Tomás:

—Diguij re' chra' ra'á re' chruhua ra'aj nan. Nj ni'yaj re' daj hua ra'aj nánj. Nj jnu'cuá re' ra'á re', nj diguij re' ra'á re' gatín. Ngaa nj gahuin yya ruhua' re' sisi ganá'nij man'anj. Nj guxuman ruhua' re' ni'yaj re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

²⁸ Ngaa nj:

—Huín re' Señor nicōj aj. Nj Dan'an huín re' nej. —Gataj Tomás gunun Jesús.

²⁹ Ngaa nj gataj Jesús:

—Xuman ruhua' re' ni'yaj re' man'anj xi'í si guini'i re' yünj ní'. Hua 'ueé rian ni ngüi guxuman ruhua ni'i man'anj ngaa achin guini'i ni sij yünj. —Daj gataj Jesús gunun Tomás.

El propósito del libro

³⁰ Nj gui'yaj Jesús ga'j ango si sa' nico guini'i ni tsinj nico' sij. Sanj nitaj si hua njca ni nuguan' daj rian libro nan mánj.

³¹ Sanj ni nuguan' nan hua njca rian libro nan sisi guxuman ruhua ni é re' sisi Jesús huin Cristo da'nij Yan'anj. Nj xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij, nj ga ni'na' njganj niman án re', gui'yaj sij.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Ngaa nj gachin doj nj gurugüi' ruhua' yún Jesús rian ni tsinj nico' sij ngaa nne ni sij du'ua laguna xachij gu'naj Tiberias. Nj nan huin si gui'yaj Jesús ngaa gurugüi' sij rian ni sí': ² Nj nne nuguan'an Simón Pedro nga Tomás tsinj gu'naj Gemelo nej, Natanael tsinj 'na' xuman' Caná huin

xuman' ngaj estado Galilea nej, nungüej da'nij Zebedeo nej, yahuij tsínj nico' Jesús nej. ³ Ngaa nj:

—Gan'anj gujda'a xucuaaj. —Daj gataj Pedro.

Nj:

—Hué daj gan'anj ni únj nga re' nej. —Daj gataj ni tsínj nne nga sij.

Hué dan nj gan'anj ni tsínj daj. Nj gahui ni sij 'ngó rió achéj rian nnee. Sanj nj a 'ngó xucuaaj nun guida'a ni sij yan' daj.

⁴ Nj ngaa ruhua guixiguin, nj niquin' Jesús du'ua laguna daj. Sanj nun nan'i ni tsínj nico' Jesús man'an sí'. ⁵ Ngaa nj nachínj snan'anj Jesús ni sij. Nj gataj sí':

—Hua si xa á re' ní'. —Gataj Jesús.

—Nitaj mánj. —Gataj ni sij.

⁶ Ngaa nj gataj Jesús:

—Dunij a ni é re' nnánj ne' chrej ra'a sa' rió, nj gujda'a á re' xuj aj. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj gui'yaj ni sij daj rún' gataj Jesús. Hué dan nj nun gahuin nucuaaj ni sij guiri ni sij nnánj chruhua nnee xi'í si ducu gara xuj chruhua nnánj. ⁷ Ngaa nj hua 'ngó tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'í Jesús. Nj gataj sí' gunun Pedro:

—Hué sij huin Señor. —Daj gataj sí'.

Nj ngaa gunun Pedro sísj Señor huin, nj 'ngó hora ganun sij si-gan' sij. (Daj si hua guiri sij si-gan' sij.) Nj güéj sij man'an sij chruhua nnee.

⁸ Nj guisij ango ni tsínj nico' Jesús du'ua laguna daj nga rió. Nj anucuaaj ni sij nnánj gara xucuaaj daj. Daj si achin ango ciento metro guisij ni sij du'ua nnee daj. ⁹ Nj ngaa nanij ni sij chruhua rió, nj guini'i ni sij anun yan'an. Nj taj 'ngó xucuaaj rian yan'an. Nj man chrachrúnj nej. ¹⁰ Ngaa nj gataj Jesús gunun ni sij:

—Njcaj á re' doj xucuaaj guida'a ni é re' ga'na' á re'. —Daj gataj Jesús.

¹¹ Ngaa nj gahui Simón Pedro. Nj ganucuaaj sij nnánj gara xucuaaj xxi guisij sij rian yo'ój. Nj nun 'ngó ciento táj huuj xia xa'nij xucuaaj chruhua nnánj daj. Nj nunj si nico xuj nun, sanj nun xi'nij mánj.

¹² Ngaa nj:

—Gahua' anin' é re' raruhua anin' é re'. —Daj gataj Jesús.

Nj a 'ngó ni tsínj nico' Jesús nun guisij ruhua nachínj snan'anj sí' un tsínj huin sí'. Daj si hua ni'í ni sij sísj Señor huin sí'. ¹³ Ngaa nj gahuin nchrun' Jesús guida'a sij chrachrúnj daj ga'ui' sij rian ni sí'. Nj hué daj gui'yaj sij nga xucuaaj nej.

¹⁴ Nj hué nan guisij hua'nij gurugüi' Jesús rian ni tsínj nico' sij ngaa guisij ganá'nij sij scanij ni niman.

Apacienta mis ovejas

¹⁵ Ngaa guisij ganahuij raruhua ni sij, nj nachínj snan'anj Jesús Simón Pedro. Nj gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. Nj 'i ruhuá re' ni'yáj re' doj man'anj daj nga ni tsínj nan ga ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj:

—Xanga' ni'í re' sísj 'i ruhuáj ni'yá man'an re' Señor. —Daj gataj Pedro.

Ngaa nj:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij 'nij. —Gataj Jesús.

¹⁶ Ngaa nj nachínj snan'anj ruhua' yún Jesús Pedro. Nj gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. Nj 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

—Xanga' ni'í re' sísj 'i ruhuáj ni'yá man'an re' Señor. —Gataj Pedro.

Ngaa nj:

—Dugumi re' ni dānj xachij. —Gataj Jesús.

¹⁷ Ngaa nj sij hua'nij nachínj snan'anj Jesús Pedro. Nj gataj sij:

—Simón, da'nij Jonás. Nj 'i ruhuá re' ni'yáj re' man'anj ní'. —Daj gataj Jesús.

Ngaa nj ganani ruhua Pedro. Daj si sísj hua'nij nachínj snan'anj Jesús sij daj. Ngaa nj gataj Pedro:

—Ni'í re' daran'anj Señor. Nj ni'í re' sísj 'i ruhuáj ni'yá man'an re'. —Daj gataj Pedro.

Ngaa nj:

—Ga'ui' re' si xa ni dānj xachij. ¹⁸ Xanga' atā gunun re' sísj ngaa hua lí re', nj ninún re' si-gán' re' gan'anj re' nj a garan' ruhuá re' gan'anj re'. Sanj ngaa gachij re' nj jnucuaaj re' nungüej ra'á re'. Nj na'nij ango sij si-gán' re' xa re'. Nj njcaj sij man'an re' gan'anj sij rian na'uej ruhuá re' gan'anj re'. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

¹⁹ Nj nga ni nuguan' daj nj digyán Jesús rian Pedro daj gujran' sí' gahui' sí'. Nj digyán sij daj ga'mi sa' ni ngüj xi'í Yan'anj ngaa guini'i ni sij daj gahui' Pedro. Ngaa nj gataj Jesús gunun Pedro:

—Guinicó' re' yünj anj. —Daj gataj Jesús.

El discípulo amado

²⁰ Ngaa nj nanicaj Pedro. Nj guini'i sij nico' ango tsínj nico' Jesús huin sí' tsínj 'i ruhua ni'yaj Jesús. Nj hué tsínj daj huin tsínj nne xi'nij Jesús ngaa xa sti'nj ni sij ngaa riqui. Nj tsínj daj huin tsínj nachínj snan'anj Jesús un tsínj huin si naga'ui' Jesús rian ni tsínj nicaj sun. ²¹ Nj ngaa guini'i Pedro tsínj nico' daj, nj nachínj snan'anj sij Jesús. Nj gataj sij:

—Señor, daj gujran' tsínj nan únj. —Daj gataj Pedro.

²² Ngaa nj gataj Jesús:

—Sisj huin ruhuāj sisj gūna sij da nānicaj ruhua' yūnj ga'nāj, nī ūn sin guī'yáj re' únj. Guīnico' man'án re' man'ānj. —Daj gataj Jesús gunun Pedro.

²³ Ngaa nī gaxa'nī nuguan' nan scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. Nī gani ruhua ni sij sisj sī gahui' tsínj nico' Jesús daj. Sanj nun gataj Jesús sisj sī gahui' tsínj da mánj. Maan si gataj sij nuguan' nan: “Sisj huin ruhuāj sisj gūna sij da nānicaj ruhua' yūnj, nī ūn sin guī'yáj re' únj.” Hué daj ga'mi Jesús.

²⁴ Nī huēj huin tsínj nico' Jesús daj. Nī huēj huin tsínj natāj ni nuguan' nan rian ni ngūi. Nī arūnj nuguan' nan rian yanj nej. Nī ni'i né' sisj xānga' si-nuguan'ānj. ²⁵ Nī hua ga'i ango ni rasun guī'yaj Jesús nej. Nī sisj garun ni sij go'ngo ni rasun guī'yaj Jesús rian yanj, ngaa nī sī ga'ue gunucuj ni ngūi nāra sá' ni sij ni libro sisj nun garun ni sij mánj.

LOS HECHOS DE LOS APÓSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

¹ Hué dan nî rian yanj carta garûnj asij sini gayá re' huín re' tsínj gu'naj Teófilo, nî gatá gunún re' daran' si gui'yaj Jesús nga daran' si digyán sij rian ni ngüi asij sini yan ² da' güi guinan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Nî asij achin nan' sij xata', nî ganacui sij ni tsínj gu'naj apóstol huin ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. Nî ga'nin' Jesús sun rian ni si' daj rún' gataj Espiritu Santo rian sij. ³ Nî ngaa guisij gahui' Jesús rian rugutsi, nî narugüi' sij rian ni tsínj daj. Nî da'nga' daj digyán yya sij rian ni si' sisi' hua nî'na' yya sij. Hué dan nî huüj xia güi guini'i ni apóstol man'an Jesús. Nî ga'mi sij nga ni si' xi'i daj nicaj Yan'anj sun rian né'. ⁴ Nî 'ngo güi ngaa nne nuguan'an Jesús nga ni tsínj daj, nî ga'nin' sij sun rian ni si' sisi' sî gahui ni si' xuman' Jerusalén gan'anj ni si'. Nî gataj sij gunun ni si':

—Ga' no'oj acuan' án re' nan da güi ga'na' Espiritu Santo rian án re' daj rún' gataj yya chré rian án re'. Nî hué daj gataj snan'anj man'anj gunun a ni é re' nej. ⁵ Daj si xanga' duguata' nnee tsínj gu'naj Juan ni ngüi nga nnee. Sanj gachin chra' doj güi, nî ga'na' Espiritu Santo gatu ruhua niman án re'. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj apóstol.

La ascensión

⁶ Hué dan nî ngaa nahuin yu' ni sij, nî nachínj snan'anj ni sij Jesús. Nî gataj ni sij:

—Señor, hué hora nan huin si gahuin achin ni únj ni tsínj israelita rian ango ni ngüi, gui'yaj re' ní'. —Daj gataj ni sij gunun Jesús.

⁷ Nî nanicaj Jesús gataj sij:

—Sé si-sun a ni é re' huin si guini'i a ni é re' daj da'nga' ga' aj. Urin chré' ni'i un güi gui'yaj sij si huin ruhua sij. ⁸ Sanj ngaa ga'na' Espiritu Santo gatu chruhua niman án re', nî gahuin nucua' niman án re' xi'i si-sun man'an Yan'anj. Nî gahuin a ni é re' ni tsínj ga'mi xi'ij riqui xuman' Jerusalén nga daran' ni xuman' ngaj estado Judea nga estado Samaria nej, nî da' ganun nî' xungüi nej. —Daj gataj Jesús gunun ni tsínj daj.

⁹ Ngaa nî hua gue guimán ni sij guini'yaj ni sij, nî nan' Jesús xata', gui'yaj Yan'anj. Nî ga'na' 'ngo nga xata' narán nî a gan'anj Jesús. Nî nun ga'ue guini'i ni sij rian Jesús ga' mánj. ¹⁰ Nî ngaa guimán ni sij ni'yaj ni sij ne' xata' nî a huaj Jesús,

ngaa nî gurugüi' huüj tsínj nun atsj gatsi guiniquin' nungüej si' xi'nîj ni sij. ¹¹ Nî gataj nungüej si' gunun ni sij:

—Nî un sin gahuin nî niquin' a ni é re' ni'yaj á re' xata' huin in re' tsínj 'na' estado Galilea únj. Hué gue Jesús gahui nan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Nî rún' gahuin ngaa nan' sij xata', nî da'nga' daj gahuin ga'na' ruhua' yún sij aj. —Daj gataj nungüej tsínj daj gunun ni sij.

Elección del sucesor de Judas

¹² Ngaa nî nanij ni sij dacan gu'naj Olivos. Nî gan'anj ni sij gatúj ni sij xuman' Jerusalén. Nî ngaj nichrun' xuman' daj nga dacan gu'naj Olivos. Nî hué gue ducúanj daj huin si ga'ui' ley permiso si gache ni sij 'ngo güi naránj ruhua ni sij. ¹³ Nî ngaa nasij ni sij xuman' daj, nî gahui ni sij ango chra' hue' nata' xata' rian man' ni sij. Nî nne Pedro nga Juan nej, Jacobo nej, Andrés nej, Felipe nej, Tomás nej, Bartolomé nej, Mateo nej, Jacobo da'nîj Alfeo nej, Simón Zelote nej, Judas jnánj Jacobo nej. ¹⁴ Nî 'ngo hua ruhua niman ni sij nahuin chre' ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nî da'nga' daj gui'yaj ni yun'unj xana nga María huin unj nni Jesús nga ni jnánj Jesús nej.

¹⁵ Nî ni güi daj nî naxuman Pedro guiniquin' sij dani ni tsínj nicaj dugüi' nga Jesús. (Nî guimán 'ngo si ciento tá cõ ni tsínj nahuin chre' yu'uj daj.) ¹⁶ Nî gataj Pedro gunun ni sij:

—Asij hua ná nî ga'mi Espiritu Santo rian xi' David huin in re' jnán. Nî ga'mi David nuguan' daj huin nuguan' xi'i tsínj gu'naj Judas. Nî hua nián sisi' gahuin yya daj rún' ga'mi sij xi'i nuguan' daj. Nî hué Judas digyán 'ngo chre' ga'na' ni tsínj guida'a Jesús nej aj. ¹⁷ Nî asij sini ni guinicaj dugüi' Judas nga né'. Nî hué sij huin tsínj gui'yaj sun nga né' nej aj.

¹⁸ Nî san'anj guiri' sij gudu'uej sij Jesús daj, nî guiránj sij 'ngo yo'ój. Hué dan nî ganatúj Judas gan'anj sij rian yo'ój nga chra' sij. Nî gahui xiri' sij. ¹⁹ Nî gunun daran' ni tsínj mán xuman' Jerusalén daj guiran' Judas. Nî dugu'naj ni sij si-nuguan' ni sij yo'ój daj Acéldama. Nî nuguan' daj huin ruhua' gata Yo'ój Tun. ²⁰ Daj si gataj libro gu'naj Salmos huin si-nuguan' Yan'anj:

Guisij nahuin quij qui'yanj naco rian gane ducua' sij.

Nî a 'ngo tsínj si gane ruhua' mánj. Gataj libro daj. Nî gataj ruhua' yún libro daj:

Nacaj ango si' si-sun sij, ruhua' aj.

Daj gataj libro gu'naj Salmo aj.

²¹⁻²² 'Nî man' ni tsínj nicaj dugüi' nuguan'an nga né' daran' ni güi gane

Jesús scanij né' asij güi duguata' nnee Juan Jesús, n̄i da jnahuij sij nan' sij xata', gui'yaj Yan'anj. Hué dan n̄i da'ui né' nano' né' 'ngo tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús, gahuin si' 'ngo tsínj naṭa' nga né' rian ni ngüi xi'í si ganá'nij yya Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

²³ Ngaa n̄i ga'mi ni sij si-xugüi hujj tsínj daj. N̄i gu'naj 'ngo sij José Barsabás. N̄i hué daj gu'naj sij Justo nej. N̄i ango sij gu'naj Matías. ²⁴ Ngaa n̄i gachínj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. N̄i gataj ni sij:

—Señor, hué re' ni'í daj hua niman daran' ni ngüi. Xi'í daj digyán re' un go'ngo nungüej sij nacuí re'. ²⁵ Ngaa n̄i ganacaj sij sun nan gahuin sij 'ngo apóstol ga'mi sij si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si guinj Judas rian si-gaquin' man'an sij. N̄i gan'anj sij rian gan'anj ni'ya niganj nin' sij. —Hué daj ga'mi ni sij gunun Yan'anj.

²⁶ N̄i garun ni sij si-xugüi hujj tsínj daj. N̄i guiri' ni sij si-xugüi tsínj gu'naj Matías. N̄i hué asij hora daj guinicaj dugüi' si' nga ango xan tsínj apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ N̄i ngaa guisj güi gahuin gui'yanj gu'naj Pentecostés, n̄i nahuin chre' daran' ni sij 'ngo yu'uj. ² N̄i nasinunj gunun ni sij ga'na' xata' huij garin. Daj rún' 'yaj 'ngo nanę nucaj da'nga' daj gahuin aj. N̄i gahuin garin nin' gachra' chruhua hue' rian man ni sij. ³ N̄i gurugüi' yan'an. N̄i daj rún' hua yyo' huaj aj. N̄i gura' da'aj yan'an chra go'ngo ni sij. ⁴ N̄i gara chruhua cúj niman daran' ni sij, gui'yaj Espíritu Santo. N̄i gaxi'í ni sij ga'mi ni sij ango ni snan'anj daj digyán Espíritu Santo si ga'mi ni sij.

⁵ N̄i ni güi daj, n̄i man ni tsínj israelita xuman' Jerusalén. N̄i huin ni sij tsínj huin ruhua guinico' Yan'anj. N̄i 'na' ni sij chruhua daran' ni xuman' man chruhua xungüi. ⁶ N̄i ngaa gunun ni ngüi si garin daj, n̄i nahuin chre' ni sij. N̄i nun ni'í ni sij ni' un xi'í gahuin garin ga mánj. Daj si gunun go'ngo ni sij si-nuguan' ni sij si ga'mi ni si'. ⁷ N̄i nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. Ngaa n̄i ga'mi ni man'an ni sij:

—Sé ni tsínj 'na' estado Galilea huin daran' ni tsínj a'mi nan mi'. ⁸ N̄i un sin huin n̄i unun ni man'an né' a'mi ni sij si-nuguan' ni man'an né' únj. ⁹ Daj si hué né' huin ni tsínj 'na' Partia nga Media nej, Elam nej, Mesopotamia nej, nga Judea nej, Capadocia nej, Ponto nej, Asia nej, ¹⁰ Frigia nej, Panflia nej, Egipto nej, ni xuman' ngaj chruhua Libia nichrun' Cirene nej. N̄i 'na' go'ngo né' xuman' Roma nej. N̄i da'aj né'

huin xanga' tsínj israelita. N̄i ango da'aj né' huin ni tsínj xacaj si-ducuanj ni tsínj israelita. ¹¹ N̄i hua tsínj 'na' Creta nej, nga Arabia nej. N̄i unun daran' né' a'mi ni sij si-nuguan' da go'ngo né'. N̄i ataj ni sij sisj sa' nin' ruhua 'yaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni tsínj daj.

¹² N̄i gara yan'anj ruhua daran' ni sij. N̄i nun ri' ruhua ni sij si ga'mi ni sij. N̄i nachínj snan'anj ni man'an ni sij dugüi' sij. N̄i gataj ni sij:

—N̄i un sin huin ruhua jata daran' nan únj. —Daj gataj ni sij.

¹³ Sanj gataj ni ducu ango ni sij ni'yaj sij ni si'. N̄i gataj ni sij:

—Hua xin̄i ni si' daj da' 'yaj ni si' daj, ataj ni sij aj.

Primer discurso de Pedro

¹⁴ Ngaa n̄i naxuman Pedro nga xan tsínj nicaj dugüi' nga sij. N̄i nucaj ga'mi sij. N̄i gataj sij:

—Tsínj israelita nga tsínj nne xuman' Jerusalén huin in re' aj. Sa' ruhua gunun a ni é re' nga nuguan' ga'mi aj. N̄i xacaj á re' cuenta xi'í si gahuin da aj. ¹⁵ Sé si hua xin̄i ni tsínj man nan sisj gani ruhua re' da mánj. Daj si ga un nigan' nánj. ¹⁶ Sanj yu'uj nan ni'yaj ni únj daj rún' gataj tsínj gu'naj Joel huin si' 'ngo tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná:

¹⁷ Güi huaj ganahuij xungüi, n̄i ga'n̄i Espiritu Santo ga'na' rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

N̄i da'n̄i sno'o a ni é re' nga ni da'n̄i xana á re' ga'mi ni sij nuguan' sa' si-nuguan' man'anj gunun ni ngüi.

N̄i guini'í ni tsínj hua lij 'ngo da'nga' digyán man'anj rian ni sij.

N̄i ni tsínj achij, n̄i ga'nin' nnee ni sij.

¹⁸ N̄i ni güi daj ga'nin' xangaj Espiritu Santo ga'naj rian ni tsínj nga ni yun'unj xana 'yaj sun riänj.

N̄i ga'mi ni sij si-nuguan'anj rian ni ngüi.

¹⁹ N̄i gahuin yan'anj ruhua ni ngüi xi'í nuguan' digyánj ne' xata' rian ni sij.

N̄i ne' n̄ica' chruhua xungüi, n̄i digyánj si hua tun nej, si hua yan'an nej, si hua gatse' guini'í ni ngüi.

²⁰ N̄i gahuin rumi' rian güi. N̄i yahuij gahuin si hua tun.

N̄i hué daj gahuin asij achin guisij güi ga'naj huñj Señor.

N̄i ga nico gahuin güi daj.

N̄i 'ueé gahuin güi daj nej.

²¹ Sanj daran' ni ngüi achínj jni'yaj riänj, n̄i ganacá ni sij.

Hué nan huin si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' ga'mi tsínj gu'naj Joel asij ná. ²² Ngaa n̄i gunun sa' á re' nuguan' ga'mi huin in re' ni tsínj israelita: Hua ni'í sa' á re' xi'í Jesús tsínj 'na' xuman' Nazaret.

Ni garan' ruhua Yan'anj guini'i sij Jesús. Ni gui'yaj Jesús nico sun sa' guini'i ni é re', gui'yaj Yan'anj. Ni gui'yaj Yan'anj sisi digyán sí' ango rasun sa' scanij a ni é re' nej. ²³ Sanj digyán 'ngo tsínj daj chrej sisi ga'na' guida'a ni sij Jesús. Ni garij ni tsínj da'ui gaquin' gaquij Jesús rian rugutsj. Ni dagahui' ni sij sí', gui'yaj a ni é re'. Sanj asij riqui doj, ni gani ruhua Yan'anj sisi hué daj guiran' yya sí'. Ni guini'i sini Yan'anj sisi hué daj guiran' sij. ²⁴ Sanj ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ni si ga'ue 'ngo gahui' sij ga mánj. Daj si nun ga'ue guna sij scanij ni niman ga mánj.

²⁵ 'Ni asij ná doj ga'mi xi' David xi'í Jesús. Ni gataj sij:

Guini'inj sisi niganj guiniquin' Señor rianj anj.

Ni xi'í si niquin' sij xi'ní, ni nitaj si 'ya guxu'uí ga mánj.

²⁶ Xi'í daj ni gahuin niá' nimánj.

Ni ga'mi nimánj 'ngo nuguan' niá' ruhua nej.

Daj si gahuin yya ruhuáj sisi gui'yaj sa' Yan'anj ngáj.

²⁷ Ni nun duna man'án re' nimánj rian achin' niman.

Ni nun duna man'án re' sisi guchru nnee cū mánj.

Daj si huéj huin tsínj sa' niman rian Yan'anj.

²⁸ Ni digyán re' 'ngo chrej rian gachē gane niganj.

Ni hua niá' ruhuáj xi'í si nné re' ngáj.

Daj gataj xi' David asij ná.

²⁹ 'Ni ga'ue gataj yyāj gunun a ni é re' huin in re' jnánj nej' sisi gahui' yya xi' David. Ni gachin' yya sij, ruhuáj. Ni hua gué si-cúj sij mán chruhua yu'uj da güi acuan' nga né'. ³⁰ Ni gahuin xi' David tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni guini'i David sisi hua gataj yya Yan'anj sisi gahuin achij 'ngo da'nj da'nj si'nj sij. Ni hué sí' gahuin 'ngo rey nej. ³¹ Hué dan ni hua guini'i xi' David si gahuin nga Cristo. Daj si ga'mi sij sisi gana'nij Cristo. Ni gataj sij sisi nun duna Yan'anj niman Cristo chruhua yu'uj mánj. Ni nun guchru nnee cúj sí' guingaj sí' chruhua yu'uj mánj, gataj xi' David.

³² 'Ni hua yya ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ni daran' únj huin tsínj guini'i sisi xanga' yya ganá'nij sij. ³³ Ni nachi nicaj Yan'anj Jesús nan' sij xata' gane 'ueé sij ra'a sa' man'an Yan'anj xanga'. Ni hua gataj yya Yan'anj sisi ga'ui' sij Espiritu Santo rian Jesús. Hué dan ni ga'nj Jesús Espiritu Santo ga'naj rian anin' únj daj rún' guini'i a ni é re', ni da' rún' gunun a ni é re' nej.

³⁴ 'Ni sé xi' David huin si gahui nan' xata' mánj. Sanj gataj sí':

Ni gataj Yan'anj gunun Cristo huin tsínj nicaj sun rianj sisi gane 'ueé Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anj

³⁵ da gahuin ni tsínj unun' nga Cristo daj 'ngo riguiya' guta' Cristo dacój sí'.

Daj gataj David asij ná.

³⁶ Hué dan ni tsínj israelita huin a ni é re'. Ngaa ni guini'i a ni é re' sisi Jesús gahuin Señor, gui'yaj Yan'anj. Ni gahuin sij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. Ni hué sij huin tsínj godóco' a ni é re' rian rugutsj aj. —Hué daj gataj Pedro gunun ni sij.

³⁷ Hué dan ni ngaa gunun ni sij nuguan' daj, ngaa ni ganani nico ruhua niman ni sij. Ni nachinj snan'anj ni sij Pedro nga ango ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj nicaj dugüi' nga Pedro. Ni gataj ni sij:

—Jnánj né', un sin gui'yaj únj, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij gunun ni sí'.

³⁸ Ngaa ni nanicaj Pedro gataj sí':

—Ganani ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ni gata' nnee daran' a ni é re' nga si-xugüi man'an Jesucristo. Ngaa ni guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' a ni é re'. Hué dan ni riqui Yan'anj Espiritu Santo ga'naj rian án re' aj. ³⁹ Daj si hué daj gataj yya Yan'anj sisi riqui sij Espiritu Santo rian án re', ni rian da'nj a ni é re' nej, ni nga rian daran' ni ngüi nne gan' nej, huin ni sij daran' ni tsínj gaquinj Yan'anj ga'na' ni sij. —Daj gataj Pedro gunun ni ngüi daj.

⁴⁰ Ni gui'yaj fuerza Pedro nga ga'í ango ni nuguan' nej. Ni ga'nin' sij 'ngo ducuánj rian ni sí', ni gataj sij:

—Nacaj á re' ni man'an án re' scanij ni tsínj man yyaj. Daj si 'yaj quij ni sij. —Gataj Pedro.

⁴¹ Hué dan ni gata' nnee ni tsínj nahuin ra'a si-nuguan' Pedro. Ni güi daj nahuin chre' 'ngo si hua'nij mí ni ngüi guxuman ruhua ni'i si-nuguan' Pedro. Ni guinicaj dugüi' ni sij nga ni tsínj hua guxuman ruhua ni'i man'an Jesucristo.

⁴² Ni daran' ni sij hua nica ruhua nga nuguan' digyán ni tsínj huin apóstol rian ni sij. Ni nahuin dugüi' daran' ni sij nej. Ni gura' da'aj ni sij chrachrúnj xa nuguan'an ni sij nej. Ni gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj nej.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Ni guxu'ui' daran' ni ngüi ni'yaj ni sij ni rasun sa' nico gui'yaj ni tsínj huin apóstol.

⁴⁴ Ni mán nuguan'an daran' ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Ni si'yaj go'ngo ni sij gahuin si'yaj daran' ni sij. ⁴⁵ Ni gudu'ue ni sij do'ój ni sij nga si'yaj ni sij. Ngaa ni gura' da'aj ni sij san'anj daj rún' achin rian go'ngo ni sij. ⁴⁶ Ni uyan hua ruhua ni sij nahuin yu' ni sij daran'

güi chruhua nuhui nico. Nj hua niá' ruhua ni sij xa nuguan'an ni sij chrachrúnj ducua go'ngo dugüi' sij. Nj hua sa' niman ni sij. ⁴⁷ Nj ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. Nj ga'mi sa' ni ango ni ngüi xi'í ni sij nej. Nj go'ngo güi, nj gahuin nico doj ni tsínj guinica' dugüi' nga ni sij, gui'yaj man'an Señor. Daj si nacaj yya Yan'anj ango ni sij rún' huaj.

3

Curación de un cojo

¹ Nj 'ngo güi nj gan'anj Pedro nga Juan nuhui nico. Nj guisij ga hua'nij di'nj. Nj hué hora daj huin hora achínj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj. ² Nj yu'uj daj nicaj ni sij 'ngo tsínj yacuan gan'anj ni sij nuhui daj. Hué daj hua sij asij ga'nga sij. Nj ya'yoj nicaj ni sij si' huan'anj sij rian nuhui daj. Nj une' ni sij tsínj daj rian nuhui rian atúj ni sij chruhua nuhui. Nj rian atúj ni sij daj gu'naj Rian Hue' Niá'. Nj 'yaj tsínj daj caridad rian ni tsínj atúj chruhua nuhui. ³ Nj ngaa guini'í tsínj yacuan daj sisi huaj gatu Pedro nga Juan chruhua nuhui, nj gachínj sij caridad rian nungüej sí'. ⁴ Nj guini'yaj sa' Pedro nga Juan rian tsínj daj. Ngaa ni gataj Pedro:

—Guini'yaj re' rian nungüej únj. —Gataj Pedro gunun tsínj yacuan daj.

⁵ Hué dan nj ni'yaj sa' tsínj daj rian nungüej sí' xi'í si gani ruhua sij sisi ga'ui' nungüej sí' doj rian sij, ruhua sij. ⁶ Sanj gataj Pedro gunun sij:

—Nitaj si nicá san'anj plata nga oro rjquij mánj. Sanj ga'ue rjquij si nicá rián re'. Atá rián re' nga si-xugüi Jesucristo tsínj 'na' xuman' Nazaret sisi naxuman re' gache re' nánj. —Daj gataj Pedro.

⁷ Ngaa nj guida'a Pedro ra'a sa' sij nachi nicaj sí' sij. Nj 'ngo hora gahuin nucua' da'man sij nga xá dacój sij. ⁸ Nj güéj sij ganiquin' sij. Nj gaxi'í sij gachéj sij. Hué daj nj gatúj sij chruhua nuhui nga nungüej sí'. Nj gachéj sij, nj güéj sij. Nj ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ⁹ Ngaa nj guini'í daran' ni ngüi sisi gachéj sij ga'mi sa' 'ueé sij rian Yan'anj. ¹⁰ Nj guini'í daran' ni ngüi sisi hué tsínj daj huin tsínj nne achínj caridad rian atúj ni ngüi chruhua nuhui daj huin yu'uj gu'naj Rian Hue' Niá'. Nj gan'anj ruhua ni sij xi'í si ganahuin tsínj yacuan daj.

Discurso de Pedro en el pórtico de Salomón

¹¹ Nj tsínj ganahuin daj, nj nitaj si na'nij ra'a sij si guida'a sij Pedro nga Juan nico' ran sij nungüej sí'. Nj xi'í si gan'anj ruhua ni ngüi, nj gan'anj daran' ni sij gahuin chre' ni sij rian nungüej sí' 'ngo yu'uj hua ni'nij chruhua nuhui rian gu'naj Salomón.

¹² Nj ngaa guini'í Pedro ni ngüi, nj gataj sij gunun ni sí':

—Nj un sin huin nj gan'anj ruhua ni é re' xi'í si gahuin nan huin ni é re' ni tsínj israelita únj. Nj un sin huin nj ni'yaj á re' únj únj. Sé si-nuguan' nungüej únj gui'yaj si gachéj tsínj nan mánj. Si gunucua' nungüej únj gui'yaj únj nahuin tsínj yacuan nan ga mánj. Sé xi'í si hua sa' nungüej únj gachéj tsínj nan mánj. ¹³ Nj nico' xi' Abraham nga xi' Isaac nga xi' Jacob man'an Yan'anj xanga'. Nj hué Dan'anj anin' xi' daj gui'yaj sisi hua 'ueé nün' da'nij sij Jesús. Nj naga'ui' a ni é re' Jesús rian ni tsínj nicaj sun güenda dagahui' ni sij. Nj nun gara xina ni é re' sisi tsínj gu'naj Pilato nachi Jesús mánj.

¹⁴ 'Nj nun ga'uej a ni é re' si nachi Pilato tsínj hua sa' nün' huin sij Jesús. Nj hua nca niman sij nej. Sanj gachínj a ni é re' si nachi Pilato 'ngo tsínj dagahui' niman. ¹⁵ Nj hué daj nj dagahui' a ni é re' tsínj 'yaj hua ni'na' né'. Sanj Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Jesús scanij ni niman. Nj hué únj huin ni tsínj guini'í si ganá'nij sí'. ¹⁶ Hué tsínj nan ganahuin sa', gui'yaj man'an si-xugüi Jesús xi'í si xuman ruhua ni únj ni'í ni únj man'an Jesús. Nj ni'í a ni é re' sij. Nj 'ngo ganahuin sa' nün' sij. Nj guini'í sa' daran' ni é re' si gahuin da aj.

¹⁷ 'Jnánj né', yyaj ni'ínj sisi nun guini'í a ni é re' nga ni tsínj nicaj sun rian án re' si gui'yaj á re' ngaa dagahui' a ni é re' man'an Jesús mánj. ¹⁸ Sanj hué daj gui'yaj Yan'anj si gahuin yya daj rún' gataj daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' sij asij hua ná. Daj si gataj ni sí' si hué daj gu'ran' Cristo.

¹⁹ 'Ganani ruhua á re'. Nj nanicaj ruhua a ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa nj naruhui Yan'anj si-gaquin' a ni é re'. Hué dan nj naran ruhua ni é re', gui'yaj Señor. ²⁰ Ngaa nj ga'na' ruhua' yün Jesús rian án re', gui'yaj Yan'anj. Nj hua digyán Yan'anj rian án re' si gahuin sí' Cristo. ²¹ Nj hua nian sisi gane Jesucristo xata' da guisij güi nagui'yaj naca Yan'anj daran' rasun mán. Nj hué daj gui'yaj Yan'anj si ga'mi ni tsínj huin sa' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'an sij gane ni sij asij ná. ²² Nj gataj Moisés gunun ni xi': "Señor huin Yan'anj nico' a ni é re' gui'yaj sisi gahui' 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Nj ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj daj rún' a'mi man'anj. Nj gunun a ni é re' daran' si gataj sij rian án re'. ²³ Nj daran' ni tsínj na'uej ruhua gunun si gataj sí', nj guere' ni sij. Nj gahuin nünj ni sij rian ni tsínj israelita." Hué daj gataj Moisés gunun ni xi' asij hua ná. ²⁴ Nj daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ngaa ga'mi tsínj gu'naj Samuel da ne' chrej rian nej, nj ga'mi ni sij xi'í ni güi nan.

²⁵ 'Nî hué a ni é re' huin da'nîj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nî xi'í a ni é re', nî gui'yaj yya Yan'anj 'ngó nuguan' nga xi a ni é re'. Daj si gataj Yan'anj gunun xi' Abraham: "Gahuin niá ruhua daran' xi'nin' ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj da'nîj re' aj." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham. ²⁶ Nî ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nî ga'nîj Yan'anj ga'na' sinî yan sí' rian án re' sîsî ñanicaj ruhua á re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Ngaa nî ga'ue gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj 'na' ni'yaj daj ganahuin tsínj yacuan daj.

4

Pedro y Juan ante el concilio

¹ Nî diaj hua gué a'mi Pedro nga Juan rian ni ngüi, nî ga'na' ni chrej nga ni tsínj a'nin' rian ni snado man dugumi rian nuhui nga ni tsínj saduceo 'na' ni sij rian niquin' nungüej sí'. ² Nî nun gahuin niá ruhua ni sij ngaa gunun ni sij nuguan' digyán Pedro nga Juan rian ni ngüi sîsî gana'nij ni nîman xi'í si ganá'nij Jesucristo. ³ Nî guida'a ni sij nungüej sí'. Nî garij ni sij ducuaga' nungüej sí' 'ngó yan'. Daj si guisîj gahuin di'nî. ⁴ Nî guxuman ruhua nico ni ngüi gunun si-nuguan' Pedro. Nî hué daj guisîj 'ngó si un'un' mí tsínj guxuman ruhua ni'í Jesucristo.

⁵ Ango güi nî nahuin chre' ni tsínj a'nin' nga ni tsínj huin achij nej, nga ni tsínj digyán ley nej, xuman' Jerusalén. ⁶ Nî nne tsínj gu'naj Anás huin sí' tsínj a'nin' rian ni chrej nga tsínj gu'naj Caifás nej, Juan nej, nga Alejandro nej, nga daran' ni tsínj huin dugüi' ni chrej a'nin' nej. ⁷ Nî gani ni sij Pedro nga Juan ñani ni sij. Ngaa nî nachínj snan'anj ni sij nungüej sí'. Nî gataj ni sij:

—Daj hua tsínj riqui sun, nî gui'yaj nungüej é re' da únj. Nî un tsínj si-xugüi ga'mi nungüej é re', nî gui'yaj nungüej é re' da únj. —Gataj ni sij.

⁸ Hué dan nî gara niman Pedro, gui'yaj Espíritu Santo. Nî gataj sij:

—Ni tsínj a'nin' rian ni ngüi nga ni tsínj huin achij huin ín re'. ⁹ Nachínj snan'anj án re' nungüej únj xi'í 'ngó sinduj gui'yaj nungüej únj nahuin 'ngó tsínj yacuan. Ngaa nî guini' a ni é re' daj hua si gui'yaj nahuin sí', ruhua á re'. ¹⁰ Ngaa nî gunun sa' á re' nga daran' ni tsínj israelita sîsî si-xugüi Jesucristo Nazareno gui'yaj sîsî ganahuin sa' tsínj yacuan nan huin tsínj niquin' rian án re'. Nî hué man'an Jesús godóco' a ni é re' rian rugutsî garij a ni é re' gaquîj ra'a sij. Sanî ganá'nij sij scanîj ni nîman, gui'yaj Yan'anj. ¹¹ Hué Jesús huin yej sa' guere'ej tsínj 'yaj hue' huin man'an

án re'. Sanî yyaj nî gahuin Jesús yej sa' doj rian daran' ni yej 'nîj si-cúj hue'. ¹² Nî nitaj nî a 'ngó tsínj ga'ue gahuin nucuañ ganacaj né'. Nun riqui Yan'anj ango si-xugüi tsínj ga'na' chruhua xungüi ga'ue ganacaj né' ga mánj. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

¹³ Ngaa nî guini' i ni tsínj daj ga'mi sa' Pedro nga Juan. Nî hua guini' i ni sij si nun digui'yun nungüej sí' yanj. Nî tsínj nasînunj chre huin nungüej sí' nej. Xi'í daj nî gan'anj ruhua ni sij. Ngaa nî xacaj sa' ni sij cuenta si hua gachéj nungüej sí' nga Jesús. ¹⁴ Nî guini' i ni sij sîsî niquin' tsínj ganahuin daj nga nungüej sij. Ngaa nî nun ri' ruhua ni sij daj gataj ni sij.

¹⁵ Ngaa nî ga'nin' ni sij sun sîsî gahui huá'nîj ran' tsínj daj rian ni tsínj 'yaj junta daj sîsî ga'ue ga'mi ni dugüi' man'an ni sij daj gu'i'yaj ni sij nga anin' ni sí'. ¹⁶ Nî gataj ni sij:

—Daj gu'i'yaj né' nga nungüej tsínj da únj. Daj si ni'í sa' daran' ni tsínj man xuman' Jerusalén sîsî gui'yaj nungüej sij 'ngó si sa' nico. Nî sî ga'ue gato' sîsî sé si xanga' huin mánj. ¹⁷ Nitaj si hua sa'aj si gaxa'ni nuguan' nan scanîj ni ngüi. Hué dan nî duxu'ui' né' nungüej sij. Ngaa nî ni güi ne' rian, nî sî ga'mi nungüej sij si-xugüi Jesús rian 'ngó ni ango ni ngüi mánj. ¹⁸ Ngaa nî gaquínj ni sij ga'na' Pedro nga Juan. Nî nîñ' ruhua ga'nin' ni sij sun rian nungüej sí' sîsî nî a 'ngó nuguan' sî ga'mi nungüej sí' xi'í Jesús mánj. Nî sî digyán nungüej sí' nga si-xugüi Jesús ga mánj.

¹⁹ Sanî nanicaj Pedro nga Juan gataj nungüej sí' rian ni sij:

—Sa' dagahuin únj rian án re', asî sa' dagahuin úñ rian Yan'anj ga ní'. Daj ani ruhua á re' ga únj. ²⁰ Sî ga'ue ga'nin' ruhua nungüej únj si ga'mi únj xi'í si guini' i únj nga xi'í si gunun únj mánj. —Daj gataj Pedro nga Juan rian ni sij.

²¹ Ngaa nî duxu'ui' ni tsínj a'nin' daj nungüej sij. Nî na'nîj ni sí' chrej nungüej sij. Daj si nun nari' ni sí' un sin xi'í gui'yaj ni sij castigo nungüej sí'. Daj si ga'mi sa' 'ueé daran' ni ngüi rian Yan'anj güenda xi'í si gahuin nga tsínj yacuan daj. ²² Nî tsínj ganahuin sa' daj, gui'yaj Yan'anj, nî huaj sij 'ngó si yo' huix xia.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Ngaa nî gan'anj sa' Pedro nga Juan. Nî guisîj nungüej sij rian man ni dugüi' sij. Nî nata' nungüej sij daran' nuguan' gataj ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij gunun nungüej sij. ²⁴ Nî ngaa gunun daran' ni sij nuguan' daj, ngaa nî 'ngó hua ruhua ni sij gachîñ jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nî gataj ni sij:

—Hué re' huin Señor huin achij yya nîñ'. Nî gui'yaj re' xata' nga rian yo'ój nej, nnee

yan'anj nga daran' rasun man nın' gachra' nej. ²⁵ Nı gui'yaj re' sisi ga'mi David si-nuguan' re' huin sı' 'ngo tsınj gui'yaj sun rıan re' asij ná. Nı gataj sı':

Nı un sin huin nı a'man ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan ünı.

Nı un sin ani yun ruhua ni sij ga'ı nuguan' ünı.

²⁶ Nı naran' dugüi' ni rey nga ni tsınj nicaj sun chruhua xungüi nan güenda si gunun' ni sij nga Señor, nı nga tsınj ganacaj ni ngüi huin Cristo.

Daj gataj sı'.

²⁷ 'Xanga' nahuin yu' rey Herodes nga Poncio Pilato nej, nı tsınj nico' ango Yan'anj nej, nga ni tsınj israelita xuman' nan gataj ruhua ni sij nga da'nıj re' huin sı' Jesús tsınj hua sa' chruhua nıman. Nı huin sı' 'ngo tsınj gune' man'an re'. ²⁸ Sanı ngaa achin gahuin sayun daj, gui'yaj ni sij, nı hua gui'yaj sinı re' sisi hué daj gahuin. Nı hua gataj sinı re' sisi hué daj gui'yaj ni sij.

²⁹ 'Señor, yyaj nı guini'i man'an re' daj a'mi huue ni sij rian ünı. Ngaa nı gui'yaj re' sisi gahuin nucuaı ni ünı ga'mi ni ünı si-nuguan' man'an re' rian ni ngüi huin ni ünı tsınj 'yaj sun rıan re'. ³⁰ Nı chracuij re' sisi xi'i si-fuerza man'an re', nı ganahuin ni tsınj a'nan' gui'yaj ni ünı. Nı hué daj chracuij re' sisi gui'yaj ni ünı si sa' hua nga si-xugüi da'nıj re' Jesús huin sı' tsınj sa' chruhua nıman. —Nı hué daj gachınj jni'yaj ni dugüi' Pedro nga Juan rian Yan'anj.

³¹ Nı ngaa guisıj ganahuij gachınj jni'yaj ni sij, ngaa nı guisiqui' hue' rian nahuin chre' ni sij. Nı gara nıman daran' ni sij nga nuguan' sa', gui'yaj Espıritu Santo. Nı nahuin nucuaı ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi.

Todas las cosas en común

³² Ngaa nı guyan hua ruhua daran' ni tsınj guxuman ruhua ni i Jesús. Nı a 'ngo ni sij nun gataj sisi si'yaj urin sij huin si'yaj sij mänj. Sanı ni rasun män rian ni sij huin si'yaj daran' ni sij, gataj ni sij. ³³ Nı nucuaı ga'mi ni apóstol huin ni tsınj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi sisi ganıj Señor Jesús. Nı gui'yaj Yan'anj nico sindu xi'i daran' ni sij nej.

³⁴ Nı a 'ngo ni tsınj nitaj si ran' yaco scanıj ni sij mänj. Daj si daran' ni tsınj hua do'ój ni sij nga ducua ni sij, nı gudu'uej ni sij do'ój sij nga ducua sij. Nı nicaj ni sij san'anj daj ga'na' ni sij. ³⁵ Nı ga'ui' ni sij san'anj daj rian ni apóstol huin ni tsınj ga'mi si-nuguan' Jesús. Nı gura' da'aj ni sı' rún' achin rian go'ngo ni sij.

³⁶ Nı hua 'ngo tsınj gu'naj José huin sı' 'ngo tsınj levita. Nı ga'nga sı' 'ngo

yu'uj gu'naj Chipre. Nı ni tsınj ga'mi si-nuguan' Yan'anj dugu'naj ni sij man'an sı' Bernabé. ³⁷ Nı hua yo'ój rian Bernabé daj. Nı gudu'uej sij. Nı nicaj sij san'anj daj ga'na' sij. Nı naga'ui' sij ra'a ni tsınj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

5

Ananías y Safira

¹ Nı hua 'ngo tsınj gu'naj Ananías. Nı nicaj sij gu'naj Safira. Nı gudu'uej nungüej nicaj sij 'ngo yo'ój. ² Nı daga'mi dugüi' nungüej nicaj sij sisi garij huı nungüej sij da'aj san'anj guiri' nungüej sij. Hué dan ni gan'anj Ananías ga'ui' sij san'anj guna daj ra'a ni apóstol huin ni tsınj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. ³ Ngaa nı gataj Pedro gunun sij:

—Ananías, nı un sin huin nı gatúj sichre Satanás chruhua nıman re', nı ga'mi nne re' rian Espıritu Santo ünı. Nı garij huı re' da'aj san'anj si gudu'ue re' yo'ój daj. ⁴ Nı asij achin gudu'ue re', nı sé do'ój re' huin ga'ı. Nı ngaa guisıj guru'ue re', nı sé si-san'anj re' huin ga'ı. Nı un sin huin nı gani ruhua re', nı garij huı re' san'anj da ünı. Sé rian ni ngüi ga'mi nne re' mänj. Sanı ga'mi nne re' rian man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

⁵ Nı ngaa gunun Ananías nuguan' daj, nı ganatúj sij gahui' sij. Ngaa nı guxu'ui' nın' ruhua daran' ni ngüi ngaa gunun ni sij daj guiran' Ananías. ⁶ Ngaa nı ganıquin' ni tsınj hua lij. Nı nari'yanj ni sij atsıj nıman daj. Nı nicaj ni sij gan'anj sij. Nı gachın' ni sij.

⁷ Hué dan nı chra' hua' nıj hora, nı gatúj nicaj tsınj gahui' daj chruhua hue'. Nı nun guini'i unı daj gahuin guiran' nicaj unı gahui' sı' mänj. ⁸ Ngaa nı nachınj snan'anj Pedro unı. Nı gataj sij:

—Gataj yyá re' sisi hué nanıj huin nın' san'anj guida'a nungüej nicaj re' ngaa gudu'uej nungüej é re' yo'ój aj. —Hué daj huin si nachınj snan'anj Pedro.

—Hué daj huin du'ue gudu'uej ünı nánj. —Gataj unı gunun Pedro.

⁹ Ngaa nı gataj Pedro:

—Nı un sin huin nı daga'mi dugüi' nungüej é re' sisi digya' yun'unı nungüej é re' Espıritu Santo ünı. Nı tsınj niquin' rian hue' hua nicaj ni sij gan'anj gachın' ni sij stanga nicaj re'. Nı yyaj nı guinicaj ni sij man'an re' gan'anj re' ne' chrej xe'. —Daj gataj Pedro.

¹⁰ Nı hora daj ganatúj unı rian niquin' Pedro gahui' unı. Nı ngaa gatúj ni tsınj hua lij daj, nı guini'i ni sij sisi hua gahui' unı. Ngaa nı guiri' ni sij nıman daj gan'anj gachın' sij hué gue xi'nıj stanga nicaj unı.

¹¹ Nı guxu'ui' nın' ruhua daran' ni tsınj

guxuman ruhua ni'yaj Jesús nga daran' ni ngüi gunun nuguan' da nej.

Muchas señales y maravillas

¹² Nj nico si sa' gui'yaj ni tsinj apóstol huin ni tsinj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj ganahuin ni ngüi, gui'yaj ni sij. Nj 'ngo hua ruhua daran' ni sij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui nico chruhua corredo gu'naj Salomón. ¹³ Nj nun guisij ruhua angó ni tsinj guinica' dugüi' ni sij nga ni tsinj nico' Yan'an'j xi'í si xu'ui' ni sij. Sanj ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í ni tsinj nico' Jesús daj. ¹⁴ Nj guxuman ruhua nico ni tsinj nga ni ngüi xana nej ni'í ni sij Señor. Nj gahuin nico ni ngüi nico' Jesús. ¹⁵ Hué dan nj guiri ni ngüi daran' ni tsinj a'nán' du'ua chrej. Nj gurúj ni sij rian nna nga huéj. Hué daj gui'yaj ni sij güenda ngaa guisij Pedro gachin sí', nj ga'ui' si-gaxun' sí' xiráj go'ngo tsinj a'nán' daj. Nj ganahuin ni sí', ruhua ni sij. ¹⁶ Nj ga'na' ga'j ni ngüi mán rian ni xuman' ngaj n'chrun' xuman' Jerusalén. Nj nicaj ni sij ni ngüi a'nán' nga ni ngüi chran' yun'unj ni nané x'i' chruhua niman ga'na' ni sij. Nj ganahuin daran' ni sij.

Pedro y Juan son perseguidos

¹⁷ Hué daj nj gahuin xicoj ruhua ni dugüi' chrej a'nin' ni'yaj ni sij ni tsinj apóstol. Nj ni dugüi' chrej daj huin ni tsinj gu'naj Saduceo. ¹⁸ Ngaa nj gan'an'j guida'a ni sij ni apóstol. Nj garij ni sij ducuaga'. ¹⁹ Sanj yan' sa' ga'na' 'ngo ángel, gui'yaj Señor. Nj na'nij sij rian ducuaga' daj. Nj guiri sij ni sí' xe'. Nj gataj sij:

²⁰ —Gan'an'j a ni é re' chruhua nuhui nico guñiquin' re'. Ngaa nj ngata' á re' rian ni ngüi daj ga'ue ga n'na' niman ni sij rian Yan'an'j anj. —Daj gataj ángel gunun ni apóstol.

²¹ Nj ngaa guisij gunun ni sij nuguan' daj, nj gatúj ni sij nigan' chruhua nuhui. Nj gax'i' ni sij digyán ni sij rian ni ngüi. Nj hué hora daj nj guxuman ni dugüi' chrej a'nin'. Nj gaquínj ni sij daran' ni tsinj huin achij rian ni tsinj israelita ga'na' ni sí' sisi gu'yaj ni sí' junta nico. Ngaa nj ga'nij ni sij ni tsinj gan'an'j nacaj ni apóstol nun chruhua ducuaga'. ²² Sanj ngaa guisij ni tsinj ga'nij ni chrej a'nin' ducuaga', nj nun nari' ni sí' ni sij. Nj nanicaj ni sí'. Nj nata' ni sí' si gahuin ducuaga'. ²³ Nj gataj ni sí':

—Hua ránj xana' rian ducuaga' nari' únj. Nj niquin' ni snado dugumi ni sij rian ducuaga' nej. Sanj ngaa na'nij ni únj rianj, nj nun nari' ni únj ni sij ga mánj. —Daj gataj ni tsinj gan'an'j daj.

²⁴ Nj ngaa gunun chrej a'nin' nga snado huin achij rian ni snado dugumi nuhui nuguan' daj, ngaa nj nun xugüi ruhua nungüej sij daj gui'yaj nungüej sij nga ni

tsinj nico' Jesús. Daj si nun ni'í ni sij aman guisij guñiquin' nuguan' daj. ²⁵ Ngaa nj guisij 'ngo tsinj nata' rian ni sij. Nj gataj sí':

—Ni tsinj ga'nij a ni é re' chruhua ducuaga', hué ni sij niquin' chruhua nuhui. Nj digyán ni sij rian ni ngüi, nata' sí'. —Daj gataj tsinj daj.

²⁶ Ngaa nj gan'an'j snado huin achij nga angó ni snado 'na' rucu sij, gan'an'j nacaj ni sij ni tsinj apóstol. Sanj nun gu'yaj ni sij fuerza rian ni sí'. Daj si xu'ui' ni sij sisi ga'ui' ni ngüi yej ni sij.

²⁷ Nj nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico daj. Ngaa nj nachínj snan'an'j chrej a'nin' ni sí'. ²⁸ Nj gataj sij:

—Hua gataj ni únj sisi sj digyán án re' nga si-xugüi tsinj daj ga mánj. Nj nun sin huin 'yaj á re' únj. Digyán nín' ni é re' si-nuguan' ni é re' nín' gachra' chruhua xuman' Jerusalén. Nj huin ruhua á re' guta' á re' si-tun man'an tsinj gahui' daj xiráj ni únj. —Daj gataj ni sij.

²⁹ Ngaa nj gataj Pedro nga angó ni tsinj apóstol:

—Hua nian si dagahuin né' rian Yan'an'j daj nga rian ni tsinj aj. ³⁰ Yan'an'j nico' ni xi' huin si gui'yaj ganá'nij Jesús. Hué sí' huin tsinj dagahui' a ni é re' godóco' a ni é re' rian rugutsj. ³¹ Nj Yan'an'j gui'yaj sisi nan' Jesús xata'. Nj nne sij ra'a sa' Yan'an'j. Nj gahuin achij nín' sij, gui'yaj Yan'an'j. Nj huin sij tsinj nacaj né'. Nj nicaj sun sij rian né', gui'yaj Yan'an'j. Nj hué daj gui'yaj Yan'an'j sisi ga'ue nanicaj ruhua ni tsinj israelita nga xi'í si-gaquin' ni sij. Ngaa nj guñicaj Yan'an'j 'ngo niman nico xi'í ni sij nej. ³² Nj huin ni únj tsinj niquin' nata' rian ni ngüi xi'í nuguan' daj. Nj hué daj 'yaj Espíritu Santo. Nj hua ga'nij Yan'an'j ga'na' Espíritu Santo rian daran' ni tsinj dagahuin si-nuguan' sij. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

³³ Nj ngaa gunun ni tsinj nicaj sun nuguan' daj, nj ducu ga'man ruhua ni sij. Nj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni sí'. ³⁴ Sanj scanij ni tsinj nicaj sun daj, nj naxuman 'ngo tsinj fariseo gu'naj sí' Gamaliel huin sí' 'ngo maestro digyán sí' ley Yan'an'j rian ni ngüi. Nj ga n'yanj nín' ruhua ni ngüi nga tsinj daj. Nj ga'nin' sij sun sisi 'ngo hora le'ej daj gahui' ni apóstol ne' chrej xe'. ³⁵ Hué dan nj gataj sij gunun angó ni tsinj nicaj sun daj:

—Tsinj israelita huin né'. Nj ga cuidado né' nga si gui'yaj né' nga ni tsinj daj. ³⁶ Daj si asij ganij nj naxuman 'ngo tsinj gu'naj Teudas. Nj gataj sij sisi huin achij man'an sij. Hué daj gataj sij. Nj guinico' 'ngo si gan'an'j ciento tsinj rucu sij. Sanj dagahui' angó ni sí' sij. Nj gaxa'nij daran' ni tsinj gunun si-nuguan' sij. Nj ganahuij

si-nuguan' tsínj daj. ³⁷ Ne' rucu doj scanij ni güi gui'yaj ni sij 'ngo yanj censo, ni naxuman ango tsínj gu'naj Judas huin tsínj 'na' estado Galilea. Ni guinico' ga'i nün' ruhua ni tsínj man'an sí'. Sanj hué daj dagahui' ni sij sí' nej. Ni gaxa'nj daran' ni tsínj gunun si-nuguan' sí'.

³⁸ 'Nгаа ni yyaj ni ataj snan'an gunun a ni é re' sisi sj gahuin né' nga ni tsínj nan mánj. Ni ga'nin' ruhua né' sisi gan'anj ni sij. Daj si sisi si-nuguan' ni tsínj huin nuguan' nico' ni sij, ni sisi 'yaj ni sij daj rún' ahui chra man'an ni sij, ngaa ni guere' si 'yaj ni sij aj. ³⁹ Sanj sisi huéj huin si 'na' rian Yan'anj, ngaa ni sj ga'ue gunucua'j né' gui'yaj gana né' rian ni tsínj daj. Ga cuidado né' sisi sj gunun' né' nga man'an Yan'anj anj. —Daj gataj Gamaliel gunun ni sij.

⁴⁰ Ni garáj xina daran' ni sij nga si-nuguan' sí'. Hué dan ni gaquínj ni sij ga'na' daran' ni apóstol. Ni garij ni sij nne' xiráj ni sí'. Ni ga'nin' ni sij sun sisi hua yya guej ga'mi ni sij si-xugüi man'an Jesús. Hué da' sj ni na'nij ra'a ni sij gan'anj ni sí'. ⁴¹ Ngaa ni gahui ni apóstol rian ni tsínj nicaj sun. Ni nün' ruhua gahuin nja' ruhua ni sij xi'í si ga'uej ruhua Yan'anj sisi gu'ran' ni sij sayun xi'í si-xugüi man'an Jesucristo. ⁴² Ni daran' güi má'n ni sij chruhua nuhui nico, ni chruhua go'ngo ni hue'. Ni nun dunáj ni sij si digyán ni sij nuguan' sa' huin si-nuguan' Jesús ga'mi ni sij rian ni ngüi.

6

Elección de siete diáconos

¹ Hué dan ni güi daj, ni huaj gahuin nico ni tsínj guxuman ruhua guini'í si-nuguan' Jesucristo. Ni scanij ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesucristo daj, ni gaxi'í ni tsínj a'mi snan'anj griego ga'mi gaquin' ni sij xi'í ni tsínj a'mi snan'anj hebreo. Ni gataj ni sij sisi nun ga'ui' nico ni tsínj hebreo xa ni ngüi mmij man scanij ni tsínj griego daj. ² Ngaa ni nahuin yu' daran' ni ngüi xuman ruhua ni'í Yan'anj, gui'yaj ni xuhuij ni tsínj apóstol. Ni gataj ni sij:

—Nitaj si hua sa'aj sisi dunaj ni únj si ga'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi güenda si ga'ui' ni únj si xa ni ngüi mánj. ³ Hué dan ni nácuí a ni é re' ichij ni tsínj scanij a ni é re' huin in re' jnánj né'. Ni gahuin ni sij ni tsínj xi'í a'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. Ni gahuin ni sij ni tsínj nun sa' Espíritu Santo niman ni sij. Ni nácuí a ni é re' ni tsínj ni'í sa'. Ngaa ni duguata ni únj sun nan ni sij. ⁴ Ni ga gachinj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. Ni digyán ni únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. —Daj gataj ni sij gunun ni ngüi.

⁵ Ni garan' ruhua daran' ni sij nga nuguan' daj. Ni nacui ni sij 'ngo tsínj daj gu'naj sí' Esteban. Ni huin sí' 'ngo tsínj xuman sa' ruhua ni'í Yan'anj. Ni nun sa' niman sij Espíritu Santo. Ni nacui ni sij tsínj gu'naj Felipe nga tsínj gu'naj Prócoro nej, tsínj gu'naj Nicanor nej, tsínj gu'naj Timón nej, tsínj gu'naj Parmenas nej, tsínj gu'naj Nicolás nej, huin sí' 'ngo tsínj 'na' xuman' Antioquía. Ni hua guida'a sí' si-ducuanj ni tsínj israelita. ⁶ Ngaa ni ganiquin' ichij ran' tsínj daj rian ni tsínj apóstol. Ni guta' ni apóstol ra'a ni sij rian ni sí'. Ni gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj si chracuij Yan'anj ni sí' nga sun nacaj ni sí'.

⁷ Ni gaxa'nj si-nuguan' Señor. Ni huaj gahuin nico ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo chruhua xuman' Jerusalén. Ni nico ni chrej guxuman ruhua ni'í Jesucristo nej. Ni dagahuin ni sij si-nuguan' sí'.

Arresto de Esteban

⁸ Ni sa' gui'yaj Esteban nga si-fuerza Yan'anj. Ni chracuij Yan'anj man'an sij sisi gui'yaj sij si sa' scanij ni ngüi. ⁹ Ni hua 'ngo xi'nin' ni tsínj man chruhua nuhui nico. Ni gu'naj ni sij ni tsínj Libertados. Ni guinica'j dugüi' ni sí' nga ni tsínj 'na' xuman' Cirene nga ni tsínj 'na' xuman' Alejandría nej, ni tsínj 'na' estado Cilicia nej, ni tsínj 'na' estado Asia nej. Ni gaxi'í ga'mi 'ngo ango ni sij gunun' ni sij nga Esteban. ¹⁰ Sanj nun ga'ue gui'yaj gana ni sij nga si-nuguan' sí' xi'í si gahuin chrun sa' sí', gui'yaj Espíritu Santo. ¹¹ Hué dan ni gui'yaj hu' ni sij sisi ga'mi yya hu' hu' ni tsínj daj sisi hua gunun ni sí' ga'mi quij Esteban xi'í Moisés nga xi'í Yan'anj nej.

¹² Hué ducuanj daj huin ni ga'mi quij ni ngüi xi'í Esteban, gui'yaj ni tsínj daj. Ni hué daj ga'mi ni tsínj huin achij nej nga ni tsínj digyán si-ley Yan'anj rian ni ngüi. Hué dan ni guida'a ni sij Esteban guxun ni sij. Ni nicaj ni sij ga'na' ni sij rian junta nico. ¹³ Ni gana'no' ni sij ni tsínj guiniquin' náta' nuguan' yya. Ni gataj ni tsínj ga'mi nuguan' yya daj:

—Ya'yoj a'mi quij tsínj nan xi'í nuhui sa' nün' nan nga xi'í si-ley Yan'anj nej. ¹⁴ Ni hua gunun anin' únj si ga'mi sij sisi duguane Jesús Nazareno nuhui nan. Ni gataj sij sisi náduna Jesús si-ducuanj né' huin ducuanj hua ga'nin' Moisés sun rian né' si gui'yaj né'. —Daj gataj ni tsínj niquin' nata' nuguan' yya daj.

¹⁵ Ni guini'yaj sa' daran' ni tsínj man junta daj rian Esteban. Ni nun rian sij daj rún' nun rian 'ngo ángel.

7

Defensa y muerte de Esteban

¹ Hué dan nî nachínj snan'anj chrej a'nin' Esteban. Nî gataj sij:

—Xanga' huin daran' ni nuguan' nan ni'.
—Daj gataj sij gunun Esteban.

² Ngaa nî nanicaj Esteban gataj sí':

—Jnánj né', da'nuj né', gunun sa' á re' si ga'mî. Ngaa gane xi' gu'naj Abraham yo'ój Mesopotamia asij nun gan'anj sij gane sij xuman' Harán, ngaa nî gurugüi' Yan'anj rian sij. Nî hua sa' nî'n' 'ueé Yan'anj. ³ Nî gataj Yan'anj gunun Abraham: "Gahui re' xánj re' rian nne ni dugüi' re'. Nî gan'anj re' 'ngo yo'ój digyānj rián re'." Gataj Yan'anj gunun Abraham. ⁴ Hué dan nî gahui Abraham xánj ni tsínj Caldeo gan'anj sij xuman' Harán gane sij. Nî ngaa gahui' chrej sij, nî nicaj Yan'anj Abraham ga'na' sij yo'ój nan rian man ni é re' yyaj. ⁵ Sanj nun ga'ui' Yan'anj urin xico' yo'ój rian gurun sij. Sanj gataj yya Yan'anj sisi da rucu, ngaa nî rîqui Yan'anj yo'ój nan rian ni da'nîj da'nî si'nî sij gane nîganj nî'n' ni sij. Nî hué daj gataj Yan'anj ngaa nitaj da'nîj Abraham mánj.

⁶ 'Nî hué daj gataj Yan'anj gunun sij: "Guñman ni da'nî si'nî re' do'ój ango ni ngüi. Nî guí'yaj sun yun ni sij rian ni sí'. Nî guñran' yaco ni sij, guí'yaj ni tsínj man yo'ój daj da guisj gan'anj ciento yo'. ⁷ Sanj ni tsínj rian guí'yaj sun yun ni da'nî si'nî re', nî gahuin castigo ni sij, guí'yā. Nî ne' rucu, nî gahui ni da'nî si'nî re' yo'ój daj, guí'yā. Ngaa nî guñnico' ni sij man'ānj yu'uj nan." Daj gataj Yan'anj gunun xi' Abraham asij ná.

⁸ 'Nî guí'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga Abraham. Nî ga'nin' Yan'anj sun sisi guta' ni da'nîj Abraham da'nga' nnee cúj ni sij. Nî ngaa huaj da'nîj sij Isaac itunj güi, nî guta' sij da'nga' nnee cúj sí'. Nî hué daj guí'yaj Isaac xi'í da'nîj sij tsínj gu'naj Jacob nej. Nî uyan guí'yaj Jacob nga ni xuhuij da'nîj sij ni tsínj gane asij ná.

⁹ 'Nî gahuin xicoj ruhua ni xi' guini'i ni sij jnánj ni sij huin tsínj gu'naj José. Nî gudu'uej ni sij sí' gan'anj sí' yu'uj gu'naj Egipto. Sanj huaj Yan'anj nga José. ¹⁰ Nî nacaj Yan'anj José scanij daran' ni sayun guiran' sij. Nî guí'yaj Yan'anj sisi garan' ruhua rey gu'naj Faraón ni'í sij xi' José huin sí' rey nicaj sun yo'ój Egipto. Nî gahuin chrun sa' xi' José rian rey daj, guí'yaj Yan'anj. Nî guí'yaj rey Faraón sisi gahuin xi' José gobernado rian yu'uj gu'naj Egipto. Nî gahuin sij tsínj nicaj yun'unj chruhua nî'n' ducua rey Faraón nej.

¹¹ 'Nî ngaa daj ga'na' 'ngo xi'na nico 'ngo gué yu'uj gu'naj Egipto nga yu'uj gu'naj Canaán nej. Nî ga'na' nî'n' ruhua sayun

rian ni ngüi daj. Nî nun guñri' ni xi' si xa ni sij. ¹² Sanj gunun xi' Jacob sisi man strigo Egipto. Ngaa nî ga'nîj sini sij gan'anj ni da'nîj sij yu'uj daj huin ni tsínj daj ni xi'. ¹³ Nî ngaa guisj huñ gan'anj ni sij yu'uj daj, nî gataj yya José gunun ni sij sisi jnánj ni sij huin sí'. Ngaa nî guini'i rey Faraón daj hua ni dugüi' xi' José.

¹⁴ 'Hué dan nî ga'nin' xi' José nuguan' sisi ga'na' daran' ni dugüi' chrej sij Jacob gane ni sí' yu'uj gu'naj Egipto. Nî guisj hua'nîj xia xînun' ni ngüi huin ni dugüi' Jacob. ¹⁵ Hué daj gahuin guiran' xi' Jacob gan'anj sij yo'ój Egipto. Nî hué yu'uj daj gane sij gahui' sij. Nî gahui' ni xi' nej. ¹⁶ Nî nicaj ni sij nîman ni sí' gan'anj ni sij xuman' gu'naj Siquem. Nî gachin' ni sij chruhua huej hua guñran' xi' Abraham nga san'anj naru'ue sí' rian ni da'nîj tsínj gu'naj Hamor xuman' Siquem.

¹⁷ 'Nî ngaa 'na' gahuin nîchrun' ni güi rún' hua gataj yya Yan'anj gunun Abraham, ngaa nî gahuin nico ni tsínj huin ni xi' ni tsínj israelita. Nî guixi'naj ni sij mán ni sij Egipto. ¹⁸ Nî hué daj guí'yaj ni sij da gatúj ango rey Egipto. Nî nun ni'í sí' José mánj. ¹⁹ Nî hué rey daj huin tsínj digya' yun'unj ni dugüi' né' ni tsínj israelita. Nî chran' yun'unj sij ni xi'. Nî ga'nin' sij sun sisi duna ni xi' ni da'nîj ni sij lij ne' chrej xe' si gahui'-í'. ²⁰ Nî ngaa daj ga'nga 'ngo tsin' sno'o gu'naj Moisés. Nî garan' ruhua Yan'anj ni'í-in' tsin' daj. Nî hua'nîj yahui duguachij chrej sij nga nni sij ducua nungüej sí'. ²¹ Nî ngaa dunáj nungüej sí' tsin' daj ne' chrej xe', ngaa nî ganacaj da'nî xana rey Faraón tsin' daj. Nî duguachij un' tsin' daj. Nî gahuin-in' da' rún' huin da'nîj man'an ún'. ²² Nî gahuin chrun Moisés daran' nuguan' ni'í ni tsínj egipcio. Nî nicaj sun si-nuguan' sij. Nî guí'yaj sa' sij nej.

²³ 'Nî ngaa guisj Moisés huñ xia yo', nî gani ruhua sij gan'anj ni'yaj sij daj ran' ni dugüi' sij ni tsínj israelita. ²⁴ Nî ngaa guini'i sij sisi chran' 'ngo tsínj egipcio 'ngo dugüi' sij, ngaa nî nacaj sij tsínj huin dugüi' sij. Nî ga'ui' sij tsínj egipcio daj xi'í si guí'yaj sí'. ²⁵ Daj si gani ruhua Moisés sisi xacaj ni dugüi' sij cuenta sisi nacaj Yan'anj ni sí' xi'í man'an sij. Sanj nun xacaj ni sí' cuenta xi'í si guí'yaj sij mánj.

²⁶ 'Ango güi ni guini'i Moisés sisi unun' huñ tsínj israelita. Nî huin ruhua sij sisi na'mi sa' nungüej sí'. Ngaa nî gataj sij: "Dugüi' nungüej é re'. Nî un sin huin nî ó' nungüej é re' únj." Gataj Moisés gunun nungüej sij. ²⁷ Sanj tsínj ó' dugüi' daj, nî ráj ra'a sij Moisés, nî gataj sij: "Nî un tsínj ganí so', nî gahuin so' 'ngo tsínj ga'nin' rian únj únj, asj 'ngo guesj huin so' nej ga ni'. ²⁸ Ruhua re' dagahui' re' man'ānj da' rún'

dagahui' re' 'ngo tsínj egipcio guqui nan ní.'" Daj gataj sij gunun Moisés. ²⁹ Nj ngaa gunun Moisés nuguan' daj, nj gunánj sij gan'anj sij 'ngo yu'uj gu'naj Madián. Sanj se xánj sij huín mánj. Nj ga'nga huíj da'ni sno'ó sij yu'uj daj.

³⁰ 'Nj ngaa gachin huíj xia yo', nj gan'anj Moisés 'ngo yu'uj huín quíj gui'yanj ñaco ñichrun' quíj gu'naj Sinaí. Nj guini'i sij 'ngo coj tanj rian anun yan'an. Nj gurugúí' 'ngo ángel scanij yan'an daj guini'i sij. ³¹ Nj gan'anj ruhua Moisés nga si guini'i sij daj. Nj ngaa gan'anj nichí sij guini'yaj sa' sij, nj gunun sij ga'mi si-nãge man'an Señor. ³² Nj gataj Señor: "Huēj huín Dan'anj ni xí re' gane ni sij asij hua ná. Huēj huín Dan'anj Abraham nga Isaac nej, Jacob nej." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. Ngaa nj gaxi'i nagunánj Moisés xi'i si guxu'ui' sij. Nj nun guisij ruhua sij guini'yaj sij coj da mánj. ³³ Ngaa nj gataj Señor gunun sij: "Guiri so' dacánj so'. Daj si rian niquin' so' huín yo'ój sa' rian nne man'anj. ³⁴ Xanga' hua guini'ínj daj ran' ni tsínj nico' man'anj sayun man' ni sij Egipto. Nj gunúnj si uchej ni sij xi'i sayun daj. Nj 'nã' man'anj sisi ga' ní'nj rian ni sij rian sayun ran' ni sij. Xi'i daj gahua' so' si ga'ni gan'anj so' Egipto aj." Gataj Señor gunun Moisés.

³⁵ 'Hué dan nj nun garan' ruhua ni dugúí' Moisés guini'i ni sij sí'. Nj gataj ni sij gunun sí': "Nj un tsínj ganí so', nj gahuún so' 'ngo tsínj ga'nin' rian ni únj únj, asj 'ngo güesí huín so' ga' ní'." Hué daj gataj ni sij. Sanj ga'nij Yan'anj sisi gahuín Moisés 'ngo tsínj a'nin' nico scanij ni tsínj israelita ñacaj sij ni sí'. Nj hué daj gui'yaj Yan'anj nga Moisés ngaa guini'i sij ángel niquin' scanij coj tanj daj. ³⁶ Nj hué Moisés huín si guiri ni tsínj israelita Egipto. Nj hué man'an sij gui'yaj si sa' Egipto. Nj hué daj gui'yaj sij rian gu'naj Mar Rojo nga quíj qui'yanj ñaco ngaa achéj ni tsínj israelita huíj xia yo' yu'uj daj. ³⁷ Nj hué Moisés huín si gataj gunun ni tsínj israelita: "Yan'anj guí'yaj sisi gahui 'ngo tsínj scanij a ni é re'. Nj ga'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. Nj da'nga' rún' 'yaj man'anj, nj hué daj gui'yaj sí' nej. Gunun a ni é re' si-nuguan' sí'." Daj gataj Moisés.

³⁸ 'Nj hué Moisés gahuín tsínj huaj nga daran' ni tsínj israelita ne' quíj qui'yanj ñaco ngaa gachéj ni sij nga ángel. Nj ángel daj huín si ga'mi nga Moisés ne' quíj gu'naj Sinaí nej. Nj gachéj ángel nga ni xi' nej. Nj ga'ui' Yan'anj ni nuguan' hua ni'na' rian Moisés sisi digyán sí' ni nuguan' daj rian né', nj ga'ni'na' né'. ³⁹ Sanj nun ga'uej ruhua ni xi' dagahui ni sij si-nuguan' Moisés. Nj danicaj ni sij ne' rucu sí'. Nj huín ruhua ni sij nanicaj ni sij Egipto.

⁴⁰ Nj gataj ni sij gunun tsínj gu'naj Aarón: "Guí'yaj re' 'ngo yan'anj sisi güita diaj rian né' gache né'. Daj si nun ni'i né' si ran' Moisés tsínj guiri né' Egipto." Daj gataj ni sij gunun Aarón. ⁴¹ Hué dan nj gui'yaj ni sij 'ngo yan'anj nari ra'a ni sij. Nj hua-á' daj rún' hua 'ngo cero le hua-á'. Nj dagahui' ni sij ni xucu gui'yaj ni sij 'ngo gui'yanj rian yan'anj nari ni sij daj. Nj gahuín ña' ruhua ni sij nga yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj.

⁴² 'Hué dan nj gahuín njni man'an Yan'anj xanga' rian ni sij. Nj duna Yan'anj ni sij si guínico' ni sij ni yati' mán xata' nga yahuí nej, güi nej. Nj hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. Nj garun ni sij rian yanj huín si-libro Yan'anj. Nj gataj ni sij: Ni tsínj israelita huín in re'.

Sé rian man'anj dagahui' a ni é re' xucu ngaa gane ni é re' huíj xia yo' quíj qui'yanj ñaco mánj.

⁴³ Sanj nicaj a ni é re' nuhui atsiy gane yan'anj gu'naj Moloc gachéj a ni é re'.

Nj nicaj á re' yan'anj huín yati' gui'yaj ra'a á re' gu'naj Renfán.

Nj gui'yaj á re' nungüej yan'anj daj sisi gunun yan'anj a ni é re'.

Hué xi'i daj nj ga'ni a ni é re' gan'anj an re' 'ngo yu'uj ne' rian xuman' Babilonia gane a ni é re', guí'yá aj.

Daj gataj Yan'anj. Nj hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná.

⁴⁴ 'Nj nicaj ni xi' hue' atsiy ducua' Yan'anj xanga' ngaa huaj ni sij quíj qui'yanj ñaco daj. Nj hue' daj gane Yan'anj ga'mi sij rian ni xi né'. Nj hua ga'nin' Yan'anj sin rian Moisés sisi guí'yaj sij nuhui atsiy daj. Nj digyán Yan'anj 'ngo ducuanj daj ga' gui'yaj Moisés nuhui daj. Nj uyan hua nuhui daj nga nuhui digyán Yan'anj rian Moisés. ⁴⁵ Nj nahuín ra'a ni xi' nuhui atsiy daj. Nj nicaj ni sij nga tsínj gu'naj Josué ga'na' ni sij nuhui daj da do'ój ni tsínj 'nã' anéj chrej. Nj guiri Yan'anj ni sí' do'ój ni sí'. Nj gatúj ni xi' rian do'ój ni sí', gui'yaj Yan'anj. Nj nicaj ni sij nuhui atsiy daj da guinicaj rey David sun rian ni sij.

⁴⁶ 'Nj garan' ruhua Yan'anj ni'i rey David. Nj gachínj jni'yaj David rian Yan'anj sisi ga'ue guí'yaj man'an sij 'ngo nuhui gahuín ducua' Yan'anj huín Yan'anj guínico' xi' Jacob. ⁴⁷ Sanj guí'yaj tsínj gu'naj Salomón nuhui daj. ⁴⁸ Sanj nitaj si nne Yan'anj xanga' chruhua hue' 'yaj ra'a ni tsínj mánj. Daj si gataj 'ngo tsínj ngaa ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj asij hua ná:

⁴⁹ Xata' huín 'ngo chrun xila sa' nnéj. Nj yo'ój huín 'ngo rún' huín rian utáj dacó. Xi'i daj nitaj si huaj si guí'yaj á re' 'ngo hue' rian ganéj.

Ni nitaj nunj 'yaj sisi gu'iyaj á re' rian naran ruhuáj manj.

⁵⁰ Daj si man'anj gu'iyaj daran' ni rasun. Daj gataj Yan'anj rian tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj daj.

⁵¹ 'Ni tsínj so'o huin ín re'. Ni quij niman án re' nej. Ni nunun a ni é re' nej. Niganj unun' a ni é re' nga Espíritu Santo. Ni uyan 'yaj á re' nga ni xi a ni é re' guimán asij ná. ⁵² Ni guinico' ni xi a ni é re' daran' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi sini sisi ga'na' tsínj hua nica niman huin sí' Jesús. Ni naga'ui' a ni é re' man'an sí' ra'a ni tsínj quij hua. Ni dagahui' a ni é re' man'an sí'. ⁵³ Ni nahuin ra'a á re' si-ley Yan'anj riqui ni ángel rian án re'. Sanj nun dagahuin a ni é re' nuguan' da manj. —Daj gataj tsínj gu'naj Esteban rian ni tsínj huin achij gan'anj junta nico daj.

⁵⁴ Ni ngaa gunun ni sij si-nuguan' Esteban, ni ducu ga'man ruhua ni sij da' xa ruj yan' ni sij xi'í Esteban. ⁵⁵ Ni gatúj 'ueé Espíritu Santo niman Esteban. Ni guini'yaj sij xata'. Ni gurugüi' Yan'anj guini'i sij. Ni hua sa' nán' 'ueé hua Yan'anj. Ni guini'i sij sisi ganiquin' Jesús ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj nej. ⁵⁶ Hué dan ni gataj Esteban:

—Ni'yaj á re'. Hua ní'nij xata' ni'yā. Ni niquin' da'nij ni ngüi ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj huin sij Jesús. —Daj gataj Esteban gunun ni sij.

⁵⁷ Ngaa ni gaguáj nucuaj nün' ruhua ni sij. Ni garánj daran' ni sij rian niquin' Esteban. ⁵⁸ Ni guiri ni sij sí' du'ua xuman' daj. Ni ga'ui' ni sij yej man'an sí'. Ni ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í Esteban, ni guiri ni sij si-gan' ni sij gurúj acuan' ni sij rian niquin' 'ngo tsínj hua lij gu'naj sí' Saulo. ⁵⁹ Diaj hua gué a'ui' ni sij yej, ni gachínj jni'yaj Esteban rian Jesucristo. Ni gataj sij: —Señor Jesús, nahuin ra'a re' nimánj anj. —Daj gataj Esteban gunun Jesucristo.

⁶⁰ Hué dan ni guiniquin' ráj dacoj sij, ni gaguáj nucuaj sij. Ni gataj sij:

—Señor, sí xacaj re' cuenta nga gaquin' 'yaj ni sij yünj manj. —Daj gataj sij, ni gahui' sij.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Ni ga'uej ruhua Saulo sisi dagahui' ni sij Esteban. Ni hué gué güi daj, ni gaxi'i ni sij chran' yun'unj ni sij ni tsínj nahuin yu' guinico' Yan'anj huin ni tsínj mán xuman' Jerusalén. Hué dan ni gaxa'nj daran' ni sí' riqui estado Judea nga estado Samaria nej. Sanj nun gaxa'nj man'an ni tsínj apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. ² Ni gan'anj go'ngo ni tsínj hua sa' niman

gan'anj gachin' ni sij Esteban. Ni gaco nün' ruhua ni sij xi'í sí'. ³ Ni ni güi daj gahuin hué Saulo chran' yun'unj sij ni tsínj guinico' Yan'anj. Ni atúj sij chruhua ni hue' xun sij ni tsínj nga ni ngüi xana garij sij ducuaga'.

Predicación del evangelio en Samaria

⁴ Sanj ni tsínj gaxa'nj, ni gachéj ni sij nün' gachra'. Ni nata' ni sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni ngüi rian huaj ni sij. ⁵ Ni hua 'ngo tsínj gu'naj Felipe. Ni gan'anj sij 'ngo xuman' gu'naj Samaria. Ni ga'mi sij si-nuguan' Cristo xuman' daj. ⁶ Ni uyan ruhua ni sij gunun sa' ni sij si-nuguan' Felipe xi'í si guini'i ni sij sí sa' gu'iyaj Felipe. ⁷ Ni ganahuin ga'j ni ngüi nun nane xi'í niman. Ni gaguáj nucuaj ni nane xi'í daj gahui niman ni ngüi. Ni ganahuin ga'j ni ngüi nare' nnee cúj nga ni ngüi yacuan nej. ⁸ Ngaa ni nün' ruhua gahuin ni' ruhua ni ngüi man xuman' daj.

⁹ Ni hua 'ngo tsínj gu'naj Simón. Ni asij sini ni gu'iyaj chre sij. Ni digya' yun'unj sij ni ngüi mán xuman' daj. Ni gu'iyaj sij sisi achij sij doj rian ni ngüi. ¹⁰ Ni gunun sa' daran' ni tsínj hua lij nga ni tsínj hua achij si-nuguan' Simón. Ni gataj ni sij:

—Nucuaj si-nuguan' tsínj daj, gu'iyaj man'an Yan'anj. —Daj gataj ni sij xi'í Simón.

¹¹ Ni gunun 'ueé ni ngüi nga si ga'mi tsínj daj xi'í si digya' yun'unj sij ni ngüi daj. Ni asij hua ná gu'iyaj chre sij. ¹² Sanj ngaa nata' Felipe nuguan' sa' xi'í si nicaj sun Yan'anj rian né' nga nuguan' xi'í Jesucristo, ni guxuman ruhua ni tsínj man xuman' daj si-nuguan' Felipe. Ngaa ni gata' nnee ni tsínj sno'o nga ni ngüi xana nej. ¹³ Ni guxuman ruhua man'an Simón nej. Ni gata' nnee sij. Ni gaxi'i sij guinicaj dugüi' niganj sij nga Felipe. Ni gahuin yan'anj ruhua sij nga si sa' nico gu'iyaj Felipe.

¹⁴ Ni ngaa gunun ni tsínj huin apóstol mán xuman' Jerusalén sisi guxuman ruhua ni ngüi mán xuman' Samaria si-nuguan' Yan'anj, ngaa ni ga'nij ni sij Pedro nga Juan gan'anj ni'yaj nungüej sí' rian man ni ngüi daj. ¹⁵ Ni ngaa guisij nungüej sij, ngaa ni gachínj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anj sisi gatu Espíritu Santo niman ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo. ¹⁶ Daj si achin si ga'na' Espíritu Santo rian ni sij. Maan si gata' nnee ni sij nga si-xugüi Jesucristo. ¹⁷ Ngaa ni gata' Pedro nga Juan ra'a nungüej sí' chra' ni sij. Hué dan ni ga'na' Espíritu Santo rian ni sij aj.

¹⁸ Ni guini'i Simón sisi gatúj Espíritu Santo niman ni ngüi ngaa gata' nungüej sí' ra'a sí' chra' ni ngüi. Hué dan ni reque

sij ga'ui' sij san'anj rian nungüej sí'. ¹⁹ Nj gataj sij gunun Pedro nga Juan:

—Riqui nungüej é re' fuerza daj rian man'anj. Ngaa nj un tsínj gutáj ra'áj chra, nj gatu Espiritu Santo niman sí'. —Daj gataj Simón.

²⁰ Ngaa nj gataj Pedro gunun Simón:

—Nj 'ngo ga ni'ya niganj nin' si-san'ánj re' nga man'an re'. Daj si ani ruhua re' sisi ga'ue guirún' nga si-sún' si riqui yun Yan'anj rian né'. ²¹ Sé güendá re' huin sisi gu'yáj re' da mánj. Daj si nitaj si hua nica nimán re' rian Yan'anj mánj. ²² Nanicaj ruhua re' xi'í si-gaquin' re'. Nj gachinj jni'yáj re' rian Yan'anj. Nj si ruhuaj nj guinicaj Yan'anj niman nico xi'í nuguan' gani ruhua nimán re' aj. ²³ Daj si ni'inj sisi ani xicoj ruhua re' nga nimán re'. Nj anumí re', 'yaj nuguan' xi'í nun chruhua nimán re'. —Daj gataj Pedro gunun Simón.

²⁴ Ngaa nj gataj Simón:

—Gachinj jni'yáj nungüej é re' rian Yan'anj rian xi'íj sisi nitaj si gahuin ngáj rún' gataj nungüej é re' gunünj. —Daj gataj Simón gunun Pedro nga Juan.

²⁵ Nj ngaa guisij nata' nungüej sij nuguan' sa' xi'í si-nuguan' Señor, ngaa nj guinan' nungüej sij xuman' Jerusalén. Nj nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ga'áj xuman' rian nne ni tsínj Samaritano aj.

Felipe y el etiope

²⁶ Ngaa nj ga'mi 'ngo si-ángel Señor rian 'ngo tsínj gu'naj Felipe. Nj gataj-á':

—Naxuman re' gan'anj re' ne' sur chrej huaj xuman' Jerusalén da xuman' gu'naj Gaza. —Daj gataj ángel gunun Felipe.

Nj chrej daj gachin 'ngo yo'ój quij quiyanj naco.

²⁷ Ngaa nj naxuman Felipe, nj huaj sij chrej. Nj nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj 'na' yu'uj gu'naj Etiopía. Nj huin sí' 'ngo tsínj nicaj sun rian yun'unj xana huin reina. Nj gu'naj unj Candace. Nj 'na' unj Etiopía. Nj tsínj daj dugumi si-san'anj reina daj. Nj 'ngo tsínj eunuco huin sij. Nj hua gan'anj sij xuman' Jerusalén ga'mi sa' sij rian Yan'anj xanga'. ²⁸ Nj huaj nan' sij xánj sij nne sij chruhua carreta sí', aya sij si-libro tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná gu'naj sí' Isaías. ²⁹ Ngaa nj gataj Espiritu Santo gunun Felipe:

—Güj nichi re' xi'níj carreta daj. —Daj gataj Espiritu Santo.

³⁰ Nj ngaa gan'anj nichi Felipe, nj gunun sij si aya tsínj etiope daj si-libro Isaías. Ngaa nj nachínj snan'anj Felipe sí'. Nj gataj sij:

—Unún re' si ayá re' ní'. —Daj gataj Felipe.

³¹ Ngaa nj gataj tsínj etiope daj:

—Daj gu'yá ga'ue gunünj sisi nitaj 'ngo tsínj nata' gunünj únj. —Daj gataj sij.

Ngaa nj gachinj jni'yaj sij sisi gahui Felipe gane nuguan'an sí' nga sij chruhua carreta.

³² Nj nan huin si aya sij rian libro huin si-nuguan' Yan'anj:

Nj daj rún' dínj du'ua 'ngo xachij ngaa guisij xuj rian tsínj dagahui' xuj, nj hué daj gu'yaj sí'.

Nj daj rún' 'yaj 'ngo xachij le'ej nitaj si aguáj xuj ngaa aca ni sij xuj, ngaa nj hué daj dínj gahuin du'ua sí' nej.

³³ Nj guiri' sí' si na'aj xi'í si gu'yaj ni sij nga sí'.

Nj nun gu'yaj nica ni sij nga sí'.

Nj a 'ngo né' sj gahuin nucuj gataj daj gu'yaj ni tsínj guimán nga sí' ngaa dagahui' ni sij man'an sí'.

Nj yyaj nj nitaj nnee cúj sij rian xungüi mánj.

Hué daj hua nuguan' aya tsínj 'na' etiopía daj.

³⁴ Hué dan nj nachínj snan'anj sij man'an Felipe. Nj gataj sij:

—Gu'yáj re' sinduj gataj re' un tsínj xi'í a'mi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj da únj. A'mi sij xi'í man'an sij ní'. Así a'mi sij xi'í ango tsínj sa'. —Daj gataj sij.

³⁵ Hué dan nj gaxi'í Felipe ga'mi sij. Nj digyán sini sij un sin huin ruhuaj gata nuguan' gaya tsínj etiope daj. Ngaa nj nata' sij nuguan' sa' xi'í Jesús gunun tsínj daj. ³⁶ Nj ngaa huaj nungüej sij chruhua chrej, nj guisij nungüej sij rian nun nnee. Nj gataj tsínj daj:

—Hué nan nun nnee. Nj ga'ue gata' nnej ní'. —Daj gataj sij.

³⁷ Nj gataj Felipe gunun sij:

—Sisí hua yya xuman ruhua re' ni'yáj re' Jesús, nj ga'ue nánj. —Daj gataj Felipe.

Ngaa nj gataj sij:

—Xuman ruhuaj sisi Jesucristo huin da'níj Yan'anj anj. —Daj gataj sij gunun Felipe.

³⁸ Hué dan nj ga'nin' sij sun sisi ganiquin' carreta. Nj nanij nungüej sij chruhua carreta. Nj gatúj nungüej sij chruhua nnee. Nj duguata' nnee Felipe tsínj eunuco daj. ³⁹ Nj ngaa gahui nungüej sij chruhua nnee, ngaa nj nicaj Espiritu Santo gan'anj-án' Felipe. Nj nun guini'í tsínj eunuco daj Felipe ga mánj. Sanj gahuin niá' ruhua sij huaj sij chruhua chrej. ⁴⁰ Nj nanun rian Felipe xuman' gu'naj Azoto. Ngaa nj daran' ni xuman' gachin sij, nj nata' sij si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' gunun ni ngüi. Nj hué daj gu'yaj sij da guisij sij xuman' Cesarea.

9

Conversión de Saulo

¹ Nĩ güi daj nĩ nun dunaj tsínj gu'naj Saulo si gataj sij sísí dagahui' sij ni tsínj nico' man'an Señor Jesús. Xi'í daj nĩ guisíj sij rian nne chrej a'nin'. ² Nĩ gachínj sij yanj ata gataj-á' ruhua-á' sísí hua permiso gatu sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita nana'ui' sij daran' ni tsínj nga ni ngüi xana xacaj si-chrej Jesús. ³ Hué dan nĩ gahui sij gan'anj sij. Nĩ ngaa huaj nichrun' sij guisíj sij xuman' Damasco, nĩ nasinunj chre guini'i sij guixiguin 'ngo yan'an xxi 'na' xata' xi'nij sij rian huaj sij. ⁴ Nĩ 'ngo ganatúj sij rian yo'ój. Nĩ gunun sij 'ngo nané gataj-á':

—Saulo, Saulo, un sin huin nĩ chran' yun'únj re' yünj únj. —Daj ga'mi nané daj gunun Saulo.

⁵ Ngaa nĩ nachínj snan'anj Saulo. Nĩ gataj sij:

—Nĩ un sin huin re', Señor, —Gataj sij.

Ngaa nĩ ga'mi nané daj. Nĩ gataj-á':

—Yünj huin Jesús. Hué man'anj huin nicó' re'. Nĩ chran' yun'únj re' man'an re' ngaa da'nga' daj 'yáj re' aj. —Daj gataj sij.

⁶ Ngaa nĩ nagunanj Saulo xi'í si xu'ui' sij. Nĩ gataj sij:

—Señor, un sin huin ruhua' re' si gu'yá únj. —Daj gataj Saulo.

Ngaa nĩ gataj Señor:

—Nachica re' gatu re' chruhua xuman' nan. Nĩ gataj ni sij un sin huin gu'yáj re' aj. —Daj gataj Jesús gunun Saulo.

⁷ Nĩ guxu'ui' nĩn' ruhua ni tsínj huaj nga Saulo. Nĩ a 'ngo nuguan' nun ga'mi ni sij. Daj si gunun ni sij ga'mi 'ngo nané. Sanj nun guini'i ni sij daj hua-á' si nitaj go'ngo tsínj niquin' ga'mi. ⁸ Ngaa nĩ ganachica Saulo rian yo'ój daj. Sanj ngaa nagura' sij rian sij ni'yaj sij, nĩ nun ga'ue guini'yaj sij mánj. Hué dan nĩ guida'a ni si' ra'a sij nicaj ni si' man'an sij gan'anj ni si' xuman' Damasco. ⁹ Nĩ guisíj hua'nij güi nun ga'ue guixiguin ni'yaj sij. Nĩ nun xa sij nun go'o sij mánj.

¹⁰ Nĩ xuman' Damasco nne 'ngo tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo. Nĩ gu'naj si' Ananías. Nĩ gurugüi' Señor rian Ananías. Nĩ gataj sij:

—Ananías. —Gataj Señor gunun si'.

—Nan nněj, Señor. —Gataj Ananías gunun Señor.

¹¹ Ngaa nĩ gataj Señor gunun Ananías:

—Nachica re' gan'anj re' cayu gu'naj Derecha. Nĩ ducua' tsínj gu'naj Judas nanao' re' 'ngo tsínj 'na' xuman' Tarso gu'naj si' Saulo. Nĩ nne sij achínj jni'yaj sij riánj.

¹² Nĩ ngaa achínj jni'yaj sij, nĩ gurugüi' 'ngo tsínj gu'naj Ananías rian nne sij, gui'yá. Nĩ gata' si' ra'a si' chraj sij sísí naxiguin ni'yaj

sij, gui'yaj si'. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹³ Ngaa nĩ gataj Ananías:

—Señor, hua gunünj si a'mi ga'j tsínj daj gui'yaj Saulo 'ngo xi'í nga ni tsínj sa' nico' man'an re' ni tsínj man xuman' Jerusalén.

¹⁴ Nĩ ne' nan ga'na' sij nicaj sij 'ngo orde ga'ui' ni chrej a'nin' rian sij sísí ga'ue guida'a sij gunumi sij daran' ni tsínj achínj jni'yaj rián re' mán ni sij xuman' nan. —Daj gataj Ananías gunun Señor.

¹⁵ Sanj gataj Señor gunun Ananías:

—Güij re'. Daj si hua nacuij Saulo sij gan'anj sij nata' sij nuguan' sa' xi'tj rian ni tsínj 'na' anéj chrej nga ni re nej, ni tsínj israelita nej. ¹⁶ Nĩ gatā rian sij sísí hua nian guiran' sij nico sayun rian xi'tj. —Daj gataj Señor gunun Ananías.

¹⁷ Hué dan nĩ gan'anj Ananías. Nĩ gatúj sij chruhua hue'. Nĩ gata' sij ra'a sij chraj Saulo. Nĩ gataj sij:

—Saulo, gurugüi' Señor Jesús rián re' ngaa huáj re' chrej ga'na' re' nan, jnān. Nĩ ga'nij sij yünj ga'naj rián re' sísí naxiguin rundij rián re'. Nĩ gatu Espiritu Santo chruhua nimán re', gui'yaj sij. —Daj gataj Ananías gunun Saulo.

¹⁸ Nĩ hué gue hora daj guinij 'ngo si hua nneé gatsi rundij chraj rian Saulo. Nĩ 'ngo naxiguin rian sij. Ngaa nĩ naxuman sij gan'anj sij gata' nnee sij. ¹⁹ Hué dan nĩ xa sij chra, nĩ ganari' fuerza sij. Nĩ guna sij 'ngo ni güi nga ni tsínj nico' Jesús man xuman' Damasco.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Hué dan nĩ 'ngo gaxi' i Saulo ga'mi sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita sísí Jesús huin yya da'nij Yan'anj.

²¹ Nĩ gara yan'anj ruhua daran' ni tsínj gunun si-nuguan' Saulo. Nĩ gataj ni sij:

—Sé tsínj nan huin tsínj chran' yun'unj ni tsínj achínj jni'yaj rian Jesucristo xuman' Jerusalén m'. Nĩ sé si huin tsínj 'na' guida'a gumi ni tsínj man nan naga'ui' sij rian ni chrej a'nin' a'. —Daj gataj ni tsínj daj.

²² Nĩ gahuin nucaj si-nuguan' Saulo go'ngo güi. Nĩ nun ri' ruhua ni tsínj israelita man xuman' Damasco si gataj ni sij gunun Saulo xi'í daj gui'yaj fuerza Saulo rian ni si' sísí Jesús huin Cristo.

Saulo escapa de los judíos

²³ Nĩ ngaa gachin ga'j güi, nĩ daga'mi dugüi' ni tsínj israelita sísí dagahui' ni sij Saulo. ²⁴ Sanj gunun Saulo nuguan' daga'mi dugüi' ni sij. Nĩ nugüi nigan' dugumi ni sij rian gahui ni ngüi xuman' Damasco. Daj si dagahui' ni sij, ruhua ni sij. ²⁵ Sanj ne' nĩ, nĩ ga'nij ni tsínj nico' Jesucristo Saulo chruhua 'ngo xuguti xxi.

Ni dinij ni sij si' chra chran niquin' ganicaj du'ua xuman' Damasco. Daj ni ganani si'.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Ni ngaa guisij Saulo xuman' Jerusalén, ni ruhua sij nahuin yu' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Sanj guxu'ui' daran' ni si' ni'yaj ni si' Saulo daj. Daj si nun xuman ruhua ni si' sisj xanga' nico' Saulo Jesucristo. ²⁷ Sanj nicaj tsínj gu'naj Bernabé Saulo guisij sij rian nne ni apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Ni nata' Bernabé rian ni si' daj gahuin ngaa huaj Saulo chruhua chrej guini'i sij Señor. Ni nata' si' daj ga'mi Señor chruhua chrej gunun Saulo. Ni hué dan gataj nata' Bernabé daj ga'mi nucuj Saulo si-xugüi Jesús chruhua xuman' Damasco nej.

²⁸ Hué dan ni guna Saulo xuman' Jerusalén guinicaj dugüi' sij nga ni tsínj nico' Jesucristo. Ni hua ni'nij rian sij gatúj sij gahui sij xuman' daj. ²⁹ Ni ga'mi nucuj sij nga si-xugüi Señor. Ni ga'mi Saulo rian ni tsínj israelita a'mi snan'anj griego. Sanj ga'mi nachej ni si' gunun sij xi'í si huin ruhua ni si' dagahui' ni si' Saulo. ³⁰ Ni ngaa xacaj ni tsínj nico' Jesucristo cuenta, ngaa ni nicaj ni sij Saulo gan'anj ni sij xuman' Cesarea. Hué dan ni na'nij ni sij Saulo da xuman' Tarso.

³¹ Hué dan ni daran' ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán estado Judea nga estado Galilea nej, estado Samaria nej, ni gahuin din'inj rian ni sij mán ni sij. Ni gahuin nucuj niman ni sij nga si-nuguan' Yan'anj. Ni achéj cuidado ni sij nga si-nuguan' Señor. Ni gahuin nico ni sij xi'í si chracuij Espiritu Santo ni sij.

Curación de Eneas

³² Ni achéj Pedro nín' gachra' huaj guini'i sij sisj daj hua nne ni tsínj nico' Yan'anj. Ni gan'anj sij guini'i sij ni tsínj sa' nico' Yan'anj man xuman' Lida nej. ³³ Ni yu'uj daj nacaj dugüi' sij nga 'ngo tsínj gu'naj Eneas. Ni guisij itunj yo' ngaj si' rian nna si nare' nnee cüj si'. ³⁴ Ngaa ni gataj Pedro gunun si':

—Eneas, hua ganahuin sa' re', gui'yaj Jesucristo. Nachica re'. Ni nagui'yaj sa' re' si-nná re' aj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan ni 'ngo hora ni nachica Eneas. ³⁵ Ni guini'i daran' ni ngüi man xuman' Lida nga xuman' Sarón daj nahuin sa' si'. Ni nanicaj ruhua ni sij guinico' ni sij Señor.

Dorcas es resucitada

³⁶ Ni ngaa daj ni nne 'ngo yun'unj xana digui'yun si-nuguan' Jesucristo 'ngo xuman' gu'naj Jope. Ni gu'naj ún' Tabita. Ni snan'anj griego gata ruhuaj Dorcas. Ni ya'yoj nne ún' 'yaj sa' ún'. Ni chracuij ún' ni ngüi niqui. ³⁷ Ni güi daj ga'nán'

Dorcas, ni gahui' ún'. Ni duguane ni ngüi ún'. Ni guruj ni sij man'an ún' chruhua cuarto hue' nata' xata'. ³⁸ Ni nichrun' ngaj xuman' Jope nga xuman' Lida. Ni ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo sisj nne Pedro xuman' Lida, ngaa ni ga'nij ni sij huj tsínj gan'anj gataj nungüej si' gunun Pedro:

—Si gahuin rán re' ga'na' re' xuman' Jope mánj. —Gataj nungüej sij gunun Pedro.

³⁹ Hué dan ni naxuman Pedro gan'anj si' nga nungüej sij. Ni ngaa guisij si', ni nicaj ni sij gan'anj ni sij cuarto rian ngaj yun'unj xana gahui' daj. Ni ganicaj daran' ni ngüi xana mmij xi'nij Pedro. Ni aco daran' ne digyán ne ni snecu nga ni reto si gui'yaj Dorcas ngaa gane ún'. ⁴⁰ Ngaa ni gahui daran' ni ngüi ne' chej xe', gui'yaj Pedro. Ni ganiquin' ráj dacoj sij gachínj ni'yaj sij rian Yan'anj. Hué dan ni ni'yaj sij niman daj. Ni gataj sij:

—Tabita, nachica re'. —Gataj sij gunun ún'.

Ngaa ni nagura' ún' rian ún'. Ni ngaa guini'i ún' Pedro, ni nagane ún'. ⁴¹ Ngaa ni guida'a Pedro ra'a ún'. Ni naxuman ún', gui'yaj Pedro. Ngaa ni gaquínj sij ga'na' ni tsínj sa' nico' Jesucristo nga ni ngüi xana mmij nej. Ni digyán Pedro sisj hua ni'na' Dorcas rian ni ngüi daj. ⁴² Hué dan ni nani ni ngüi cuento xi'í yun'unj xana ganá'nij daj nín' gachra' chruhua xuman' Jope. Ni guxuman ruhua nico ni ngüi ni'í ni sij Señor. ⁴³ Ni gahuin ran Pedro ga'í güi xuman' Jope daj ducua' 'ngo tsínj nagui'yaj ninaj nnij xucu gu'naj si' Simón.

10

Pedro y Cornelio

¹ Ni xuman' Cesarea nne 'ngo tsínj gu'naj Cornelio. Ni huin si' snado capitán a'nin' rian 'ngo xi'nin' snado gu'naj Italiano. ² Ni nico' 'ueé sij Yan'anj. Ni hua cuidado ni ducua tsínj daj rian Yan'anj. Ni a'ui' nico sij san'anj rian ni ngüi niqui. Ni niganj gachínj jni'yaj sij rian Yan'anj nej. ³ Ni 'ngo güi daj ngaa guisij ga' hua'nij di'ni, ni guini'i Cornelio sisj gurugüi' 'ngo ángel ga'nij Yan'anj rian sij. Ni gatúj-ú' rian nne sij. Ni gataj-á' gunun sij:

—Cornelio. —Gataj ángel daj.

⁴ Ni guxu'ui' nín' ruhua Cornelio ni'yaj sij ángel daj. Ni gataj sij:

—Ni un sin huin ruhua re', Señor. —Daj gataj Cornelio.

Ni gataj ángel:

—Hua gunun sa' Yan'anj si achínj jni'yaj re'. Ni ni'í Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'ui' re' rian ni ngüi niqui nej. ⁵ Yyaj ni ga'nij re' ni tsínj gan'anj xuman' Jope sisj naquinj

ni sí' ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro nan. ⁶ Nj nne tsínj daj ducúa tsínj gu'naj Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj nñaj nnij xucu. Nj nñichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducúa sí'. Nj ngaa ga'na' Pedro, nj nata' sí' gunun re' un sin huin gui'yáj re'. —Daj gataj ángel gunun Cornelio.

⁷ Hué dan nj ngaa gan'anj ángel daj, nj gaquínj Cornelio ga'na' huij tsínj 'yaj sun rian sij ngá 'ngo snado nico' Yan'anj nej. Nj snado daj huin tsínj 'yaj sun rian sij nej. ⁸ Nj ngaa guisíj nata' Cornelio gunun anin' sij si guini'i sij, ngaa nj ga'nij sij gan'anj anin' sí' xuman' Jope.

⁹ Nj 'ngo gaxuj ango güi ngaa huaj ni sij chrej gahuin nñichrun' anin' sij xuman' Jope, nj gahui Pedro chra hue' gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj. ¹⁰ Nj ducu achin xi'ná riqui sij, nj ruhua sij xá sij chra. Sanj diaj 'yaj xugüi ne' nia xá sij, nj gurugüi' 'ngo rasun rian sij, gui'yaj Yan'anj. ¹¹ Nj guini'i Pedro sisi naxi'nij xata'. Nj 'na' guinij 'ngo si hua atsij xxi manta. Nj anumi-i' chra gan'anj squina 'na' guinij-i' rian Pedro. ¹² Nj chruhua manta daj man daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. ¹³ Nj gunun Pedro ga'mi 'ngo nané. Nj gataj nané daj:

—Naxuman so', nj dagahui' so' xá so'. —Daj gataj nané daj gunun Pedro.

¹⁴ Sanj gataj Pedro:

—Sj ga'ue man, Señor. Nitaj aman xáj go'ngo ni rasun xi'i da mánj, Señor. —Daj gataj Pedro.

¹⁵ Nj gataj ruhua' yún Señor gunun Pedro:

—Sisj gahuin sa' 'ngo rasun, gui'yaj Yan'anj, ngaa nj sj gataj re' sisi hua xi'i huaj mánj. —Daj gataj Yan'anj gunun Pedro.

¹⁶ Hué nan gahuin guisíj huaj'nij. Ngaa nj nahui manta daj nan'-án' xata'.

¹⁷ Nj ngaa nun ri' ruhua Pedro xi'i si guini'i sij, ngaa ni guxuman anin' ni tsínj ga'nij Cornelio guisíj anin' sij rian hue'. Daj si 'na' anin' sij nachínj snan'anj sij un hue' huin ducúa Simón. ¹⁸ Ngaa nj gaquínj anin' sij nachínj snan'anj sij sisi nne ango Simón gu'naj Pedro hue' daj. ¹⁹ Nj ngaa hua gué ani ruhua Pedro xi'i ni rasun gurugüi' rian sij daj, ngaa nj gataj Espiritu Santo gunun sij:

—Nj'yaj so'. Niquin' huaj'nij tsínj nanó' so'. ²⁰ Naxuman so' nanij so'. Nj gan'anj so' nga ni sij. Nj sj gahuin ruhua so' gan'anj so' nga ni sij mánj. Daj si man'anj a'nij ni sij huaj ni sij rian nne so'. —Daj gataj Espiritu Santo rian Pedro.

²¹ Ngaa nj nanij Pedro, nj gataj sij rian ni tsínj ga'nij Cornelio ga'na':

—Huéj huin tsínj nano' a ni é re'. Ngaa nj un sin huin nj 'na' anin' re' únj. —Daj gataj Pedro.

²² Nj gataj anin' sij:

—Hua 'ngo snado capitán gu'naj sij Cornelio. Nj hua njca niman sij. Nj hua cuidado sij rian Yan'anj nej. Nj a'mi sa' daran' ni tsínj israelita xi'i sij nej. Nj gataj 'ngo ángel sa' sisi gaquínj sij gan'anj man'an re' ducúa sij gunun sij si gataj man'an re' gunun sij. —Daj gataj anin' sij gunun Pedro.

²³ Ngaa nj gui'yaj Pedro sisi gatú anin' sij chruhua hue'. Nj gatúj ni sij nga sí' yan' daj. Nj ango güi nachica Pedro gan'anj sí' nga anin' sij. Nj guinicaj dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo man xuman' Jope gan'anj ni sí' nga anin' sij. ²⁴ Nj ango güi guisíj ni sij xuman' Cesarea. Nj ana'uij Cornelio si ga'na' ni sij. Nj hua gaquínj sij ga'na' ni dugüi' sij nga ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij sisi nahuin yu' ni sí' nga sij.

²⁵ Nj ngaa guisíj Pedro ducúa Cornelio, nj gahui Cornelio nahuin ra'a sí'. Nj ganiquin' ráj dacoj sí' ne' rian Pedro sisi ga'mi sa' sí' rian Pedro. ²⁶ Sanj naxuman Cornelio, gui'yaj Pedro. Nj gataj Pedro:

—Naxuman re' si huéj huin 'ngo tsínj nga re'. —Gataj Pedro gunun Cornelio.

²⁷ Hué dan nj ga'mi Pedro nga Cornelio. Nj gatúj sij chruhua hue'. Nj nari' sij nico ni ngüi mán nahuin yu'. ²⁸ Nj gataj Pedro gunun ni ngüi daj:

—Ni'i a ni é re' sisi hua yaj si da'a dugüi' ni únj nga ni tsínj 'na' anéj chrej, si hué ni únj huin tsínj israelita. Nj na'ue gatú ni únj ducúa ni sij nej. Sanj digyán Yan'anj riánj sisi sj ga'ue gatá sisi quij hua ango ni ngüi 'na' anéj chrej mánj. ²⁹ Xi'i daj ngaa gaquínj ni é re', nj ga'uej ruhuaj ga'náj. Yyaj nj ruhuaj guini'ínj un sin huin, nj gaquínj a ni é re' ga'na' yünj. —Daj gataj Pedro.

³⁰ Ngaa nj nanicaj Cornelio gataj sij:

—Hué hora acuan' nan guisíj gan'anj güi, nj nne man'anj ducuaáj. Nj gui'yá ayuno nej. Nj ga' huaj'nij di'ni gachínj jni'yá rian Yan'anj. Nj gurugüi' 'ngo tsínj ganiquin' riánj nun atsij hua guiran rian. ³¹ Nj gataj sij gunúnj: "Cornelio, hua gunun sa' Yan'anj si gachínj jni'yáj re'. Nj ni'i Yan'anj si 'yaj sa' re' si a'ui' re' rian ni ngüi niqui. ³² Ngaa nj ga'nij re' tsínj gan'anj xuman' Jope sisi naquínj sij ga'na' 'ngo tsínj gu'naj Simón Pedro. Nj nne tsínj daj ducúa ango Simón huin sí' 'ngo tsínj nagui'yaj nñaj nnij xucu. Nj nñichrun' du'ua nnee yan'anj nne ducúa sí'. Nj ngaa ga'na' Pedro, nj ga'mi sí' rián re'." Daj gataj tsínj daj gunúnj. ³³ Hué dan nj rá'yanj ga'ní ni tsínj guchi' nano' re'. Nj sa' gui'yáj re' garáj xiná re' ga'na' re' aj. Yyaj

nî man daran' ni únj rian Yan'anj huin ruhua ni únj gunun ni únj daran' nuguan' ga'nîj Yan'anj nata' re' gunun ni únj. —Daj gataj Cornelio gunun Pedro.

³⁴ Ngaa nî gaxî'i Pedro gataj sij:

—Yyaj nî guiri' ruhuaj. Xanga' nî uyan hua daran' né' rian Yan'anj anj. ³⁵ Nî nada'a Yan'anj daran' ni tsínj mán nî'n' gachra' chruhua xungüi huin ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj nga ni tsínj 'yaj nîca nej. ³⁶ Nî gataj Yan'anj 'ngo nuguan' sa' gunun ni tsínj israelita sisi gahuin din'inj ruhua ni sij, gui'yaj Jesucristo. Hué sí' huin tsínj nicaj sun rian daran' ni ngüi. ³⁷ Nî ni'i a ni é re' sisi guchi' nuguan' daj nî'n' gachra' estado Judea rian man ni tsínj israelita. Gaxî'ij asij estado Galilea ngaa guisîj nata' Juan sisi hua nîan gata' nnee ni ngüi. ³⁸ Nî ga'na' Espîritu Santo rian Jesús huin tsínj 'na' xuman' Nazaret, gui'yaj Yan'anj. Nî nicaj si-nuguan' Jesús fuerza, gui'yaj Yan'anj nej. Nî gachéj Jesús gui'yaj sa' sij. Nî ganahuin ni ngüi chran' yun'unj sichre, gui'yaj Jesús xi'í si nne Yan'anj nga sij.

³⁹ Hué ni únj huin tsínj guini'i daran' si gui'yaj Jesús estado Judea nga xuman' Jerusalén nej. Da' síj godóco' ni sij sí' rian rugutsî dagahui' ni sij man'an Jesús. ⁴⁰ Sanî chra hua'nîj gûi ganá'nîj Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nî narugüi' Jesús rian ni únj, gui'yaj Yan'anj nej. ⁴¹ Nî nun narugüi' sij rian daran' ni ngüi mánj. Sanî narugüi' sij rian ni únj huin ni únj ni tsínj hua ganacui Yan'anj ganiquin' únj nata' únj xi'í Jesús rian ni ngüi. Nî ngaa guisîj ganá'nîj Jesús, nî xa ni únj go'o ni únj nga sij. ⁴² Nî ga'nîj Jesús gan'anj ni únj ganata' únj rian ni ngüi sisi Yan'anj gui'yaj sisi hué Jesús huin güesî rian ni ngüi hua nî'na' nga rian ni ngüi gahui' nej. Nî ga'nin' Jesús sun rian ni únj sisi hué daj ga'mi ni únj rian ni ngüi. ⁴³ Nî daran' ni tsínj ga'mi sa' si-nuguan' Yan'anj asij ná, nî huin ni sij ni tsínj niquin' nata' xi'í Jesús nej. Nî gataj ni sij sisi guinîcaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'i si-xugüi Jesús. —Daj gataj Pedro gunun ni dugüi' Cornelio.

⁴⁴ Diaj a'mi Pedro, nî ga'na' Espîritu Santo rian daran' ni ngüi gunun nuguan' daj. ⁴⁵ Nî ni tsínj israelita guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo ga'na' nga Pedro, nî gahuin yan'anj ruhua ni sí' sisi ga'na' Espîritu Santo rian ni ngüi 'na' anéj chrej daj. ⁴⁶ Daj si gunun ni sí' sisi ga'mi ni dugüi' Cornelio snan'anj naca, gataj ni sij sisi sa' nî'n' ruhua hua Yan'anj anj.

⁴⁷ Ngaa nî gataj Pedro rian ni tsínj ga'na' nga sij:

—Nî daj rún' ga'na' Espîritu Santo rian ni únj hué daj ga'na' Espîritu Santo rian ni

ngüi nan nej. —Daj gataj Pedro gunun ni sij.

⁴⁸ Ngaa nî ga'nin' sí' sun sisi gata' nnee ni dugüi' Cornelio nga si-xugüi Jesucristo. Ngaa síj nî gachínj jni'yaj ni sij rian Pedro sisi guna sí' 'ngo ni güi nga ni sí'.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Nî gunun ni tsínj apóstol ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo nga ango ni tsínj nico' Jesucristo mán estado Judea sisi guinico' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj nej. ² Nî ngaa guisîj Pedro xuman' Jerusalén, nî ga'na' go'ngo ni tsínj israelita hua guxuman ruhua ni'i Jesucristo gunun' ni sij nga sí'. ³ Nî nachínj snan'anj ni sij Pedro. Nî gataj ni sij:

—Nî un sin huin nî gatúj re' ducua' 'ngo tsínj 'na' anéj chrej xa re' chra nga ni sí' únj. —Daj gataj ni sij.

⁴ Hué dan nî gaxî'i Pedro nata' sij daran' ni nuguan' gachin asij sini yan. Nî gataj sij:

⁵ —Cuanj nî nnéj xuman' Jope achínj jni'yā rian Yan'anj. Nî digyán Yan'anj 'ngo rasun riānj. Nî guini'inj 'ngo si hua atsij xxi manta 'na' xata'. Nî anumi-i' chra gan'anj squina 'na' guinîj rian nnéj. ⁶ Nî guini'yaj sa'āj si man chruhuaj. Nî chruhua manta daj mán daran' rian ni xucu nun gan'anj ra'a nga ni xucu huee mán riqui quij nej, nga ni xucu duguaca riqui achéj rian yo'ój nej, nga ni xataj achéj xata' nej. ⁷ Nî gunünj si ga'mi 'ngo nané. Nî gataj nané daj: "Naxuman so'. Nî dagahui' so' xa so' aj." Daj gataj nané daj gunünj. ⁸ Sanî gataj man'anj: "Sj ga'ue man, Señor. Nitaj aman xāj ni rasun xi'í da man, Señor." Daj gatā gunun Señor. ⁹ Hué dan nî gataj ruhua' yún Señor gunünj: "Sisî gahuin sa' 'ngo rasun gui'yaj Yan'anj, nî sj gatáj re' sisi hua xi'í huaj mánj." Daj gataj Señor gunünj. ¹⁰ Hué nan gahuin guisîj hua'nîj. Da' síj nî nahui manta daj nan'-án' xata'.

¹¹ Hué hora daj guisîj hua'nîj tsínj 'na' xuman' Cesarea ga'na' nāno' ni sij man'anj. Nî ga'nîj 'ngo tsínj nne Cesarea ga'na' ni sij riānj. Nî guisîj ni sij rian hue'. ¹² Nî gataj Espîritu Santo gunünj sisi sj gahuin ruhuaj gan'ān nga anin' sij. Nî hué daj gan'anj ango huatan' ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj huin ni tsínj niquin' nan. Nî gatúj ni únj chruhua ducua' 'ngo tsínj daj. ¹³ Ngaa nî nata' tsínj daj daj rún' guini'í sij 'ngo ángel niquin-in' guini'í sij ducua' sij. Nî gataj ángel daj gunun sij: "Ga'nîj re' ni tsínj gan'anj xuman' Jope sisi gaquinj sij ga'na' Simón Pedro. ¹⁴ Nî nata' sí' nuguan' riān re' daj ga'ue naca j Yan'anj

ni dycua a ré'." Daj gataj ángel gunun tsínj daj, gataj sí' gunünj.

¹⁵ 'Nj' ngaa gaxi'tj ga'mi rian ni sij, ngaa nj ga'na' Espiritu Santo rian ni sij daj rún' ga'naj asij sini rian ni man'an né'. ¹⁶ Ngaa nj ganangun ruhuáj daj gataj Señor Jesús: "Daj xanga' duguata' nnee Juan ni ngüj nga nnee. Sanj ga'na' man'an Espiritu Santo rian án ré'." Gataj Señor gunun né'. ¹⁷ Hué dan nj sísj ga'ui' Yan'anj Espiritu Santo rian ni ngüj daj daj rún' riqui sij rian né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo, ngaa nj un sin huin man'anj sísj gunünj nga Yan'anj únj. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj israelita daj.

¹⁸ Nj' ngaa gunun ni sij si-nuguan' Pedro, ngaa nj dínj gahuin du'ua ni sij. Nj' ga'mi sa' ueé ni sij rian Yan'anj. Nj' gataj ni sij:

—Xanga' 'yaj Yan'anj sísj hua ní'nij rian ni tsínj 'na' anéj chrej sísj nancicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nj' ga'ue gane njganj ni sij nga Yan'anj nej aj. —Daj gataj ni sij.

La iglesia en Antioquía

¹⁹ Nj' ngaa guisj dagahui' ni sij Esteban, ngaa nj gaxi' ni sij chrán' yun'unj ni sij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo. Xi'í daj nj gaxa'nj ni sí' gunánj ni sí' da' estado Fenicia nga estado Chipre nej, xuman' Antioquía nej. Nj' ga'mi ni sij si-nuguan' Jesucristo rian urin ni tsínj israelita. ²⁰ Sanj scanj ni sij man go'ngo ni tsínj 'na' estado Chipre nga estado Cirene. Nj' ngaa gatúj ni tsínj daj xuman' Antioquía, nj' ga'mi ni sij nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni tsínj 'na' anéj chrej huin ni tsínj a'mi snan'anj griego. ²¹ Nj' chracuj Señor ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj daj. Xi'í daj nj guxuman ruhua nico ni ngüj nuguan' daj. Nj' guinico' ni sij Señor.

²² Nj' ngaa gunun ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo mán Jerusalén nuguan' daj, ngaa nj ga'nj ni sij tsínj gu'naj Bernabé gan'anj sí' xuman' Antioquía. ²³ Nj' ngaa guisj Bernabé, nj' guini'ij sij daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sí'. Nj' njn' ruhua gahuin niq' ruhua sij. Nj' ga'ui' sij 'ngo ducuanj sísj 'ngo ga' nica ruhua daran' ni sij guinico' ni sij Señor. ²⁴ Nj' Bernabé huin 'ngo tsínj sa'. Nj' nun sa' Espiritu Santo niman sij. Nj' guxuman sa' ruhua sij ni'i sij Yan'anj nej. Nj' gahuin nico doj ni ngüj guinico' Señor. ²⁵ Hué daj sj nj gan'anj Bernabé xuman' Tarso, gan'anj nano' sij Saulo. Nj' ngaa nari' sij sí', nj' nicaj sij sí' ga'na' sij xuman' Antioquía. ²⁶ Hué dan nj' 'ngo gué yo' guimán nungüej sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' daj. Nj' hué ni tsínj man xuman' Antioquía huin ni tsínj gaxi'ij asij sini

dugu'naj Cristiano ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo aj.

²⁷ Nj' ngaa daj nj' gahui go'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj xuman' Jerusalén gan'anj ni sij xuman' Antioquía. ²⁸ Nj' naxuman 'ngo ni tsínj daj gu'naj sij Agabo. Nj' nata' sij nuguan' ga'ui' Espiritu Santo rian sij sísj ga'na' 'ngo xi'ná nico daran' xuman' ngaj rian xungüj. Nj' ngaa gane rey Claudio, nj' gachin yya xi'ná daj rún' gataj tsínj gu'naj Agabo. ²⁹ Nj' gani ruhua ni tsínj nico' Yan'anj mán xuman' Antioquía chracuj ni sij ni tsínj nico' Yan'anj mán estado Judea. Nj' chracuj ni sij daj ga'ue ga'ui' da' go'ngo ni sij. ³⁰ Nj' hué daj gui'yaj ni sij. Nj' ga'nj ni sij ofrenda daj gan'anj nga Bernabé nga Saulo ga'ui' nungüej sí' ra'a ni tsínj huin achij man xuman' Jerusalén.

12

Jacobo, muerto; Pedro, encarcelado

¹ Nj' ni güi daj gaxi'ij rey Herodes chrán' yun'unj sij ni tsínj nico' Jesús. Nj' ga'nin' sij sun sísj guida'a ni tsínj nico' sij go'ngo ni sí'. ² Nj' gui'yaj sij sísj dagahui' ni sij tsínj gu'naj Jacobo jnánj Juan nga espada. ³ Nj' ngaa guini'ij sij sísj garan' ruhua ni tsínj israelita sísj dagahui' sij Jacobo, ngaa nj' ga'nin' sij sun sísj guida'a ni sij Pedro nej. Hué daj gahuin ni güi mán ni sij gui'yanj xa ni sij chrachünj nitaj si 'nj levadura. ⁴ Nj' ngaa guisj guida'a ni sij Pedro, ngaa nj' garij Herodes ducuaga' sí' rian man gan'anj xi'nin' snado dugumi sí'. Da gan'anj snado 'yaj 'ngo xi'nin' ni man'an ni sí'. Nj' gani ruhua Herodes sísj guiri sij Pedro úgyán sij sí' rian ni ngüj da gachin gui'yanj pascua, ruhua sij. ⁵ Hué dan nj' dugumi ni sij Pedro nun sí' ducuaga'. Sanj nugüi njgan' gachinj jni'yaj ni ngüj xuman ruhua ni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í Pedro.

Pedro es liberado de la cárcel

⁶ Nj' ne' nj' güi huin ruhua Herodes guiri sí' Pedro ne' gumi'yanj rian ni ngüj, nj' ngaj Pedro atoj sij. Nj' atoj Pedro scanj huj snado. Nj' anumi sí' huj aga' cadena ngaj sí'. Nj' niquin' ango ni snado rian ducuaga' dugumi ni sí'. ⁷ Hué dan nj' gurugüj 'ngo ángel ga'nj Señor ga'na' rian ngaj Pedro. Nj' xigün chruhua ducuaga', gui'yaj 'ngo yan'an. Nj' disiqui' ángel xiráj Pedro. Nj' jnanun ruhua sij sí'. Nj' gataj ángel:

—Náchica yoq ré'. —Daj gataj ángel.

Hué dan nj' guinj cadena anumi ra'a Pedro rian yo'ój. ⁸ Nj' gataj ángel:

—Nümi rán ré' riqui ré', nj' nari ré' dacánj ré' dacój ré' aj. —Hué daj gataj ángel.

Ni gui'yaj Pedro daj rún' gataj ángel daj. Ngaa ni gataj ruhua' yún ángel:

—Ri'yanj re' reto man'án re', ni guinico' re' man'anj. —Daj gataj ángel gunun Pedro.

⁹ Ngaa ni gahui Pedro guinico' sij ángel daj. Ni nun guini'i sij sísj hué daj xanga' huin si 'yaj ángel. Daj si gani ruhua sij si digyán Yan'anj 'ngo rasun guini'i man'an sij, ruhua sij. ¹⁰ Hué dan ni gachin nungüej sij ángel huij yu'uj rian niquin' ni snado dugumi rian hue'. Ngaa ni ngaa guisíj nungüej sij rian sajuan huin-in' aga' hierro, ngaa ni naxi'nij man'an-án'. Ni ne' rucur rian sajuan daj ngaj man'an xuman' daj. Hué dan ni gahui nungüej sij gachéj sij 'ngo cayu. Ngaa ni ga ni'ya yan'anj ángel. Ni gunáj urin Pedro aj. ¹¹ Hué dan ni garáj da'nga' ruhua Pedro. Ni gataj sij gunun man'an sij:

—Yyaj ni ni' i xangāj sísj ga'nij Señor 'ngo ángel ga'nej sij man'anj ra'a rey Herodes nga ra'a ni tsínj israelita. Daj si huin ruhua ni si' gui'yaj ni si' xi'i ngāj. —Daj gataj Pedro.

¹² Ni ngaa xacaj Pedro cuenta, ni gan'anj sij ducua María nni Juan, gu'naj si' Marcos nej. Ni nahuin yu' nico ni ngüj hue' daj achínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj. ¹³ Ngaa ni guita ra'a Pedro rian hue'. Ni gahui 'ngo tsin' xana gu'naj Rode guini'i ún' un sin 'na' ita ra'a rian hue' únj. ¹⁴ Ni ngaa ganani'i yun'unj daj si-nāne Pedro, ngaa ni nun na'ni ún' rian sajuan xi'i si gahuin niá' ruhua yun'unj daj si 'na' Pedro. Ni gunánj ún' ne' chrej chruhua gan'anj nata' ún' sísj niquin' Pedro rian sajuan. ¹⁵ Sanj gataj ni sij gunun ún':

—Si sinúnj sa aj. —Gataj ni sij.

Sanj 'ngo gataj yya ún' sísj niquin' yya Pedro rian hue' gunun ni sij. Ngaa ni gataj ni sij:

—Sé Pedro huin mánj. Angel dugumi sij huin-in'. —Daj gataj ni sij.

¹⁶ Sanj hua ita ra'a gué Pedro rian sajuan. Ni ngaa ganá'nij ni sij, ni guini'i ni sij si'. Ngaa ni ducu gahuin yan'anj ruhua ni sij. ¹⁷ Sanj dugunun Pedro ra'a sij sísj dínj gane du'ua ni sij. Ngaa ni nata' sij sísj daj gui'yaj Señor guiri si' ducuga' sij. Ni gataj sij:

—Nata' ni é re' nuguan' nan gunun jnún' Jacobo nga ango ni tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj anj. —Daj gataj Pedro.

Hué dan ni gahui sij gan'anj sij ango yu'uj.

¹⁸ Ni ngaa guixiguin, ni ducu ganani ruhua ni snado si nun guini'i ni sij daj gahuin nga Pedro. ¹⁹ Hué dan ni ga'nin' Herodes sun sísj ga'nao' ni sij Pedro. Sanj nun nari' ni sij. Ngaa ni gachínj snan'anj Herodes ni snado mán dugumi Pedro ni a

gan'anj si'. Sanj nun guini'i ni si'. Hué dan ni ga'nin' sij sun sísj dagahui' ni sij ni snado mán dugumi daj. Hué daj sísj ni gahui rey Herodes estado Judea gan'anj gane sij xuman' Cesarea.

Muerte de Herodes

²⁰ Ni ga'man ruhua Herodes ni'yaj sij ni tsínj nne xuman' Tiro nga xuman' Sidón. Ni uyan hua ruhua ni tsínj man nungüej xuman' daj guisíj ni si' rian sij. Ni ganari' ni tsínj daj 'ngo chrej gana'mi ni sij nga tsínj gu'naj Blasto huin si' 'ngo tsínj nicaj yun'unj rian rey Herodes xi'i si ga'ui' hui' ni sij san'anj nahuin ra'a si'. Ni gachínj jni'yaj ni sij si' sísj na'mi man'an rey nga ni sij. Daj si nahuin ra'a ni sij si xa ni sij rian do'ój rey daj. ²¹ Hué dan ni gui'yaj yya Herodes 'ngo güi ga'mi sij rian ni tsínj daj. Ngaa ni hué güi daj guinun Herodes atsij sa' gan'anj sij gane sij chrun sa' chruhua ducuasun huin palacio. Ni ga'mi sij si-nuguan' sij rian ni tsínj daj. ²² Hué dan ni gaxi'i ni sij gaguáj ni sij. Ni gataj ni sij:

—Sé si-nuguan' 'ngo tsínj huin nuguan' a'mi tsínj nan mánj. Hué si-nuguan' sij huin nuguan' a'mi 'ngo yan'anj anj. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij xi'i rey daj.

²³ Hué gué hora daj ni ga'nān' Herodes, gui'yaj 'ngo ángel ga'nij Yan'anj ga'na'. Daj si nun guinun yan'anj sij rian Yan'anj xi'i nuguan' ga'mi ni tsínj da mánj. Hué dan ni xa xilúj sij, ni gahui' sij, gui'yaj xilúj aj.

²⁴ Hué dan ni güi daj, ni gaxa'ni si-nuguan' Yan'anj gan'anj-án' nün' gachra'. Ni gahuin nico doj ni ngüj guinico' nuguan' daj. ²⁵ Ni ngaa ganahuij si-sun tsínj gu'naj Bernabé nga Saulo, ngaa ni gahui nungüej sij Jerusalén nanicaj nungüej sij xuman' Antioquia. Ni nicaj nungüej sij Juan gan'anj sij. Ni gu'naj si' Marcos nej.

13

Bernabé y Saulo comienzan su primer viaje misionero

¹ Ni scanij ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús xuman' Antioquia, ni man ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni man ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj nej. Hué ni sij huin Bernabé nga Simón gu'naj si' Negro nej, Lucio 'na' Cirene nej, Manaén huin jnánj gan'an rey Herodes huin tsínj nicaj sun estado Galilea nej, nga Saulo nej. ² Ni 'ngo güi daj, ni ga'mi sa' ni sij rian Señor ngaa 'yaj ayuno ni sij. Hué dan ni gataj Espiritu Santo gunun ni sij:

—Gui'yaj nini a ni é re' Bernabé nga Saulo. Daj si aquin sísj gui'yaj sun nungüej si' riánj anj. —Gataj Espiritu Santo.

³ Hué dan ni ngaa guisíj gui'yaj ayuno ni sij gachínj jni'yaj ni sij rian Yan'anj, ngaa

nj guta' ni sij ra'a ni sij rian nungüej sí'. Ngaa nj ga'nij ni sij gan'anj nungüej sí'.

Los apóstoles predicando en Chipre

⁴ Nj ga'nij Espiritu Santo gan'anj nungüej sij. Ngaa nj guisij nungüej sij xuman' Seleucia. Nj xuman' daj gahui nungüej sij 'ngo riq achéj rian nnee. Nj guisij nungüej sij 'ngo yu'uj gu'naj Chipre. ⁵ Nj ngaa guisij nungüej sij xuman' Salamina, nj gaxi'i nungüej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nahuin yu' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nj huaj tsínj gu'naj Juan nga nungüej sij huin sí' 'ngo tsínj chracuij nungüej sij. ⁶ Nj gachin nín' ni sij da hua nun gué isla daj huin-in' 'ngo yo'ój nun dani nnee yan'anj. Nj guisij ni sij da' xuman' Pafos rian nari' ni sij 'ngo tsínj chrún huin sí' 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Barjesús. Nj a'mi yya sí' síj a'mi sí' si-nuguan' Yan'anj. ⁷ Nj nicaj dugüi' tsínj chrún daj nga gobernado gu'naj sí' Sergio Paulo huin sí' 'ngo tsínj síca' a'mi. Nj gaquinj gobernado daj ga'na' Bernabé nga Saulo si huin ruhua sij gunun sij si-nuguan' Yan'anj xanga'. ⁸ Sanj na'uej ruhua tsínj chrún daj si guxuman ruhua gobernado guini'i sí' si-nuguan' Yan'anj mánj. Nj nuguan' Elimas huin ruhuaj gata 'ngo tsínj chrún.

⁹ Hué dan nj ga'na' nucaj Espiritu Santo rian Saulo gu'naj sí' Pablo nej. Nj guini'yaj sa' Pablo rian Elimas. ¹⁰ Nj gataj sij:

—Tsínj digya' yun'unj nín' ruhua huin so'. Tsínj quij huin so' nej. Da'nij sichre huin so' nej. Tsínj unun' nga daran' ni si sa' huin so' nej. Nj na'uej ruhua so' si gache njca ni ngüi chruhua si chrej Señor mánj. ¹¹ Yyaj nj gu'yaj Señor 'ngo castigó so'. Nj gahuin duri so'. Nj hua go'ngo güi, nj sj ga'ue guini'i so' güi mánj. —Daj gataj Pablo gunun sí'.

Nj 'ngo hora gahuin rumi' rian Elimas. Nj ga'na' nãno' sij 'ngo tsínj guida' ra'a sij gan'anj sij si gahuin duri sij.

¹² Nj ngaa guini'i gobernado si gahuin, nj guxuman ruhua sij ni'i sij Señor. Nj gahuin yan'anj ruhua sij guini'i sij nuguan' digyán Señor rian sij.

Pablo y Bernabé en Antioquia de Pisidia

¹³ Nj gahui ni dugüi' Pablo gatúj anin' sij chruhua 'ngo riq chéj rian nnee gan'anj anin' sij 'ngo xuman' gu'naj Perge. Nj ngaj xuman' daj estado Panfilia. Sanj dunáj Juan nungüej sij, nj nanicaj sí' xuman' Jerusalén. ¹⁴ Hué dan nj gahui nungüej sij xuman' Perge guisij sij xuman' Antioquia ngaj-á' estado Pisidia. Nj gatúj nungüej sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita güi naránj ruhua ni sí'. Nj gan'anj gane nungüej sij. ¹⁵ Nj ngaa guisij gaya ni sij si-ley Moisés nga si-libro garun ni tsínj ga'mi

si-nuguan' Yan'anj asij hua ná, hué dan ni gataj snan'anj ni tsínj a'nin' mán chruhua nuhui daj gunun nungüej sij:

—Jnánj né', sisi hua 'ngo nuguan' nicaj nungüej é re' gu'yaj sisi nari' ruhua ni ngüi nahuin yu' nan, ngaa nj ga'mi nungüej é re' gunun ni sij. —Daj gataj ni tsínj daj gunun nungüej sij.

¹⁶ Hué dan nj naxuman Pablo, nj dugunun sí' ra'a sí' sisi dínj gahuin du'ua ni sij. Nj gataj sí':

—Gunun sa' daran' a ni é re' si ga'mi huin a ni é re' ni tsínj israelita nga ni tsínj hua cuidado rian Yan'anj. ¹⁷ Huin né' ni tsínj israelita nico' né' Yan'anj xanga'. Nj ganacui Yan'anj ni xí' asij ná. Nj guixi'nanj nico ni sij, gu'yaj Yan'anj ngaa guimán ni sij ne' Egipto. Hué daj síj, nj guiri Yan'anj nga si-fuerza sij ni tsínj daj Egipto. Daj si sé yo'ój Egipto huin do'ój ni sij mánj. ¹⁸ Sanj nun dagahuin sa' ni sij rian Yan'anj ngaa gachéj ni sij quij quiyanj ñaco. Sanj 'ngo si huéj xia yo' ga'nin' ruhua Yan'anj nga si gu'yaj ni sij quij quiyanj daj. ¹⁹ Nj dagahui' Yan'anj ichij xi'nin' ni tsínj guimán yu'uj gu'naj Canaán síj riqui sij yo'ój daj nahuin ra'a ni xí'. ²⁰ Da' síj nj 'ngo si gan'anj ciento táj yahuij xia chi' yo' guinicaj sun ni güesij rian ni tsínj israelita, guiyaj Yan'anj. Nj hué daj gahuin da' güi gane tsínj gu'naj Samuel huin sí' tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Hué dan nj gachínj ni xí' 'ngo rey guinicaj sun rian ni sij. Nj garun sun Yan'anj tsínj gu'naj Saúl. Nj huéj xia yo' gahuin sí' 'ngo rey. Nj huin sí' da'nij tsínj gu'naj Cis. Nj nico' sí' xi'nin' Benjamín. ²² Hué daj síj nj ga'nej Yan'anj sun nicaj Saúl. Nj garun sun sij David gahuin sí' rey. Nj gataj sa' Yan'anj xi' sí': "Nari'ij David da'nij Isaí. Nj hua niã' ruhuáj nga sij. Nj guiyaj sij daran' si garan' ruhuáj." Daj gataj Yan'anj xi' David.

²³ Nj hua gataj yya Yan'anj sisi ga'nga 'ngo da'ni sí' nj David. Nj hua yya ga'nga sij, guiyaj Yan'anj. Nj ga'nij Yan'anj si ga'na' ñacaj sí' ni ngüi israelita. Nj gu'naj sí' Jesús. ²⁴ Nj ngaa achin ga'na' Jesús, nj ga'mi tsínj gu'naj Juan si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi israelita. Nj gataj sí' sisi ganani ruhua ni ngüi daj xi' si-gaquin' ni sij. Nj gata' nnee ni sij, gataj sí'. ²⁵ Nj ngaa huaj gahuin nichrun' ganahuij Juan nga si-sun sij, nj gataj sij: "Sé man'anj huin si ani ruhua ni é re' mánj. Ne' rucüj, nj ga'na' ango tsínj. Nj na'aj riãnj guirij nnij correa 'nj dacánj sij xi' si nín' ruhua huin achij sij. Daj si huin achij nín' ruhua sij." Daj gataj Juan gunun ni ngüi.

²⁶ Jnánj né', huin a ni é re' da'ni sí' nj xí' Abraham. Nj man ni tsínj ga cuidado rian Yan'anj scanij ni é re' nej. Nj ga'nij

Yan'anj nuguan' sa' nan 'na' rian né'. Nj nuguan' nan ataj daj nacaj Yan'anj né'.
 27 Daj si ni tsínj mán xuman' Jerusalén nga ni tsínj a'nin' rian ni sij, nj nun nan'i ni sij Jesús mánj. Nj nunun ni sij si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj daran' güi naránj ruhua né', nj aya ni sij nuguan' daj chruhua si-nuhui ni sij. Ngaa nj ngaa gataj ni sij sisi' hua njan gahui' Jesús, ngaa nj guisij gahuin yya daj rún' hua gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, gui'yaj ni sij. 28 Nj ngaa nitaj si xi'i huin si gahui' Jesús, nj gachínj jni'yaj ni sij rian Pilato sisi' gahui' sí', gui'yaj Pilato. 29 Nj ngaa guisij gui'yaj ni sij daran' si gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í Jesús, ngaa nj dinij ni sij sí' rian rugutsi. Nj gan'anj gachin' ni sij sí' riqui 'ngo hue. 30 Sanj ganá'nij Jesús scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. 31 Nj ga'j güi narugüi' Jesús rian ni tsínj guinicaj dugüi' nga sij ngaa gan'anj sij estado Galilea guisij sij xuman' Jerusalén. Yyaj nj hué ni tsínj daj huin ni tsínj a'mi xi'í Jesús rian ni ngüi.

32 'Nj nata' ni únj nuguan' sa' gunun a ni é re' sisi' hua gahuin yya daj rún' gataj yya Yan'anj rian ni xi'í huin ni tsínj guimán asij ná. 33 Nj hué daj hua gui'yaj Yan'anj rian da'nij ni sí' huin mun'ún'. Nj guisij gahuin yya nuguan' daj ngaa ganá'nij Jesús, gui'yaj Yan'anj. Nj hué daj hua njca rian libro Salmo huíj nej. Nj ataj-á: "Hué re' huin da'ní. Yyaj nj gahuin chrej re' man'anj." Daj ataj Salmo daj. 34 Nj hua gui'yaj Yan'anj sisi' gana'nij Jesús. Nj sj guchru nnee cúj sij ga mánj. Nj xi'í daj hua ga'mi Yan'anj nuguan' nan: "Riquij rian re' nuguan' sa' gataj yyaj rian David xi'í re'. Nj hua xanga' nuguan' daj nej." Gataj ruhua' yún Yan'anj rian Jesús. 35 Nj hué daj gataj rian ango Salmo nej: "Sj dunáj re' sisi' guchru nnee cúj tsínj hua sa' nin' rian re'." Daj gataj David xi'í Jesús rian Salmo daj gunun Yan'anj. 36 Nj gui'yaj David si garan' ruhua Yan'anj xi'í ni dugüi' sij ngaa hua ni'na' sij chruhua xungüi. Ngaa nj gahui' sij. Nj gachin' ni sij sí' rian ngaj ni xi'í sí'. Nj guchru nnee cúj sí'. 37 Sanj tsínj ganá'nij, gui'yaj Yan'anj, nj nun guchru nnee cúj sí' mánj.

38 'Jnánj ne', xacaj á re' cuenta sisi' yyaj, nj nata' ni únj nuguan' rian án re' sisi' xi'í si gui'yaj Jesús, nj ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' né'. 39 Nj nun ga'ue gui'yaj yya si-ley Moisés xi'í si-gaquin' né'. Sanj xi'í Jesús, nj ga'ue gui'yaj yya Yan'anj nga daran' si-gaquin' go'ngo tsínj xuman ruhua ni'i man'an sí'. 40 Hué dan nj ga cuidado ni é re' sisi' sj gahuin nga á re' daj rún' gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj ni sij:

41 Nj'yaj á re' huin ín re' ni tsínj a'mi quij xi'í Yan'anj.

Gan'anj ruhua ni é re'.

Nj 'ngo ga ni'ya njanj ni é re' nej.

Daj si ni güi nne a ni é re', nj gui'yā 'ngo rasun nico.

Nj sisi' hua 'ngo tsínj nata' daj gui'yā, sanj sj guxuman ruhua ni é re' si-nuguan' sí'.

Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj gane asij ná. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj nahuin yu' nuhui daj.

42 Nj ngaa gahui nungüej sij si-nuhui ni tsínj israelita, ngaa nj gachínj ni tsínj 'na' anéj chrej sisi' hué daj ga'mi ruhua' yún ni sij xi'í nuguan' daj ango tunj güi ngaa naránj ruhua ni sij. 43 Nj ngaa ganahuij nahuin yu' ni sij chruhua nuhui, ngaa ni guinico' nico ni tsínj israelita Pablo nga Bernabé. Nj hué daj guinico' ango ni tsínj huaj guxuman ruhua ni'i si-chrej ni tsínj israelita nej. Nj ga'ui' nungüej sij chrej rian ni sí' sisi' 'ngo gahuin njca ruhua ni sí' nga si-chrej Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj rian ni sij.

44 Ngaa nj ango tunj güi huin güi naránj ruhua ni sij, nj nahuin yu' ruhua' yún ni sij. Nj huaj guisij daran' ni ngüi mán xuman' daj ga'na' gunun si-nuguan' Yan'anj. 45 Sanj ngaa guini'i ni tsínj israelita sisi' nahuin yu' nico ni ngüi, ngaa nj gahuin xicoj ruhua ni sij. Hué dan nj gaxi'í gunun' ni sij nga si-nuguan' Pablo. Nj ga'mi quij ni sij nej. 46 Sanj nun guxu'ui' Pablo nga Bernabé ni'yaj nungüej sij ni tsínj israelita. Nj gataj nungüej sij:

—Hua si-chrej únj ga'mi sini únj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re' huin ín re' ni tsínj israelita. Sanj na'ue nada'a ni é re' nuguan' daj. Nj na'uej ruhua ni é re' gane njanj ni é re' nga Yan'anj nej. Ngaa nj gan'anj únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

47 Nj hué daj ga'nin' Señor sun rian ni únj. Nj gataj sij:

Gui'yā sisi' gahuin re' 'ngo yan'an guixiguin rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Ngaa nj ganacaj Yan'anj ni ngüi mán da' xi'í xungüi, gui'yaj re'.

Daj gataj Señor gunun únj. —Gataj Pablo nga Bernabé.

48 Nj ngaa gunun ni ngüi 'na' anéj chrej nuguan' gataj Pablo, ngaa nj gahuin niá' ruhua ni sij. Nj ga'mi sa' ni sij xi'í si-nuguan' Señor nej. Nj daran' ni ngüi hua nacu' Yan'anj sisi' gane njanj ni sij nga Yan'anj, nj guxuman ruhua ni sij ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj anj. 49 Ngaa nj gaxa'ni si-nuguan' Señor nin' gachra' rian ngaj ni xuman' daj. 50 Sanj garij ni tsínj israelita 'ngo nuguan' yya riqui ni ngüi xana huin achij hua cuidado

rian Yan'anj, n̄i riq̄ui ni tsínj huin achij mán chruhua xuman' daj. N̄i gax̄i'i ni sí' chran' yun'unj ni sí' Pablo nga Bernabé. N̄i guiri ni sí' xánj ni sí' nunḡuej sij. ⁵¹ Hué dan n̄i nagunan' nunḡuej sij yo'ój yaj dacój nunḡuej sij. Hué-é' huin 'ngo da'nga' digyán nunḡuej sij rian ni sí' sis̄i da'ui ni sí' gaquin' xi'i si nun gunun ni sí' si-nuguan' Yan'anj. Ngaa n̄i gan'anj nunḡuej sij xuman' Iconio. ⁵² Sanj n̄in' ruhua gahuin niá' ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesús mán xuman' Antioquía. N̄i ga'na' nucuj Espiritu Santo rian ni sij nej.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Hué dan n̄i gatúj nuguan'an Pablo nga Bernabé chruhua si-nuhui ni tsínj israelita xuman' Iconio. N̄i ga'mi sa' nunḡuej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj daj. Xi'i daj n̄i guxuman ruhua nico ni tsínj israelita nga ni tsínj griego ni'yaj ni sij Jesús. ² Sanj n̄i tsínj israelita na'uej ruhua gunun si-nuguan' Jesús, n̄i garij ni sí' nuguan' nne riq̄ui ni tsínj 'na' anéj chrej sis̄i gani quij ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej daj ni'yaj ni sí' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesús. ³ Xi'i daj n̄i gunáj Pablo nga Bernabé nico güi xuman' daj. N̄i nun guxu'ui' nunḡuej sij ga'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. N̄i gui'yaj nunḡuej sij si sa' n̄in' ruhua ni'yaj ni ngüi. N̄i hué ducuanj daj huin digyán Yan'anj si chracuj Yan'anj nunḡuej sij ga'mi nunḡuej sij xi'i sinduj 'yaj Yan'anj rian ni ngüi.

⁴ Sanj n̄i ngüi mán xuman' daj, n̄i man nachej ni sij. N̄i da'aj ni sij nico' ni tsínj israelita. N̄i ango da'aj ni sij nico' ni tsínj apóstol, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Jesucristo. ⁵ Hué dan n̄i 'ngo daga'mi dugüi' ni tsínj israelita nga ni tsínj 'na' anéj chrej nga ni tsínj huin achij rian ni sij sis̄i gui'yaj quij ni sij rian Pablo nga Bernabé. N̄i ga'ui' ni sij yej nunḡuej sí', ruhua ni sij. ⁶ Sanj ngaa gunun Pablo nga Bernabé nuguan' daj, n̄i gunánj nunḡuej sij gan'anj sij xuman' Listra nga xuman' Derbe. N̄i nunḡuej xuman' daj ngaj estado Licaonia. N̄i ganicaj nunḡuej sij ni xuman' ngaj n̄ichrun' nga nunḡuej xuman' daj. ⁷ N̄i ga'mi nunḡuej sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi.

Pablo es apedreado en Listra

⁸ N̄i xuman' Listra nne 'ngo tsínj yacuan si na'ue gache sij si asij ga'nga sij hua sij daj. N̄i nitaj aman gachéj sij. ⁹ N̄i gunun tsínj daj si ga'mi Pablo. Hué dan n̄i guini'yaj sa' Pablo rian sij. N̄i guini'i sí' sis̄i ga'ue guxuman ruhua sij ganahuin sa' sij, ruhua sí'. ¹⁰ Ngaa n̄i ga'mi nucuj Pablo gataj sij gunun tsínj yacuan daj:

—Naxuman re', n̄i guñiquin' n̄ica re' aj. —Daj gataj Pablo gunun tsínj daj.

Hué dan n̄i naxuman sij güej sij. N̄i gachéj sij. ¹¹ N̄i ngaa guini'i ni ngüi si gui'yaj Pablo, ngaa n̄i gaguáj ni sij si-snan'anj man'an ni sij huin-in' nuguan' Licaonia. N̄i gataj ni sij:

—Gurugüi' ni yan'anj 'na' xata' rian né'. N̄i nahuin ni sij daj rún' hua mun'un'. —Daj gataj ni sij rian xi'i Pablo nga Bernabé.

¹² N̄i dugu'naj ni sij Bernabé yan'anj Júpiter. N̄i dugu'naj ni sij Pablo yan'anj Mercurio xi'i si hué sí' si hué sí' huin tsínj ga'mi doj aj. ¹³ N̄i nne si-nuhui dan'anj ni sij Júpiter du'ua xuman' xánj ni sij. N̄i nne 'ngo chrej rian yan'anj daj. N̄i nicaj sí' ni sicuj nga yaj gui'yaj ninin' sí'. N̄i ga'na' sí' rian atúj ni ngüi xuman' daj. N̄i huin ruhua chrej daj nga ni ngüi dagahui' ni sij sicuj rian Pablo nga Bernabé. Daj si gani ruhua ni sij sis̄i yan'anj huin nunḡuej sí'.

¹⁴ Sanj ngaa xacaj cuenta Bernabé nga Pablo si gui'yaj ni sij, ngaa n̄i gutsi' nunḡuej sij si-gan' sij. N̄i gunánj nunḡuej sij gatúj sij scanij ni ngüi gaguáj sij. ¹⁵ N̄i gataj nunḡuej sij:

—Jnánj né', un sin huin n̄i 'yaj á re' nan únj. Hué tsínj huin nunḡuej únj nga á re'. N̄i 'na' únj nata' únj si-nuguan' Yan'anj rian án re' sis̄i duna á re' ni rasun nitaj si ni'yanj nan. N̄i guñico' a ni é re' Yan'anj hua ni'na' si hué sij gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, daran' ni rasun mán nej. ¹⁶ N̄i daran' ni yo' gachin, n̄i ga'nin' ruhua Yan'anj sis̄i gache daran' ni ngüi si-chrej man'an ni sij. ¹⁷ Sanj rian xi'i si sa' gui'yaj Yan'anj, n̄i digyán sij un sin huin man'an sij. Daj si hué Yan'anj huin si a'nj gumán 'na' aman' daj da xira' daran' rasun sa' ri' né' xa né'. N̄i huin niá' ruhua né', 'yaj Yan'anj nej. —Daj gataj nunḡuej sij gunun ni sí'.

¹⁸ Sanj hua gué huin ruhua ni sí' dagahui' ni sí' sicuj rian nunḡuej sij. Sanj ga'nin' ruhua ni sí', gui'yaj ni nuguan' ga'mi nunḡuej sij.

¹⁹ Ngaa n̄i guisij go'ngo ni tsínj israelita 'na' xuman' Antioquía nga xuman' Iconio nej. N̄i garij ni sí' nuguan' yya riq̄ui ni ngüi mán nahuin yu' daj. Xi'i daj n̄i ga'ui' ni sij yej Pablo. Hué dan n̄i ganucuj ni sij sí' guiri ni sij xánj ni sij. N̄i gani ruhua ni sij sis̄i hua gahu' sí'. ²⁰ Sanj ngaa ganicaj ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesús xi'nj Pablo, n̄i nachica sij gatúj ruhua' yún sij chruhua xánj ni sij. N̄i ango güi n̄i gahui nunḡuej sij Bernabé guisij nunḡuej sij xuman' Derbe.

²¹ N̄i ga'mi nunḡuej sij si-nuguan' Yan'anj xuman' Derbe. N̄i gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua ni'i Jesús xuman' daj. Hué dan n̄i nanicaj nunḡuej sij xuman'

Listra nga xuman' Iconio nej, xuman' Antioquia nej. ²² Nj hué ni xuman' daj, nj gahuin nucuaaj niman ni ngüi nico' Jesús, gui'yaj Pablo nga Bernabé. Nj gui'yaj fuerza nungüej sij sisi ga gue guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij man'an Jesús. Nj gataj nungüej sij sisi hua nian guiran' nico sayun, da nj ga'ue gatu né' rian nicaj sun Yan'anj. Gataj nungüej sij gunun ni ngüi nico' Yan'anj da aj. ²³ Nj narij sun nungüej sij ni tsínj gahuin achij go'ngo yu'uj rian nahuin yu' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Nj gui'yaj nungüej sij ayuno gachinj jni'yaj ni sij rian Señor sisi dugumi Señor ni sí'. Daj si hua guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' sij.

El regreso a Antioquia de Siria

²⁴ Ngaa nj gachin nungüej sij estado Pisidia. Nj guisij nungüej sij da' estado Panfilia. ²⁵ Nj ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Perge. Ngaa nj gan'anj nungüej sij xuman' Atalia. ²⁶ Nj hué xuman' daj, nj gahuin nungüej sij chruhua riq achéj rian nnee guinan' nungüej sij xuman' Antioquia. Nj hué xuman' daj huin rian gachinj jni'yaj asij sini ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo sisi gu'yaj Yan'anj sinduj nga sun gu'yaj Pablo nga Bernabé. Nj yyaj guisij gui'yaj nungüej sij sun daj. ²⁷ Nj ngaa guisij nungüej sij xuman' Antioquia, nj nahuin yu' ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. Nj nata' nungüej sij daran' si gui'yaj sa' Yan'anj nga nungüej sij. Nj nata' nungüej sij daj riqui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej guini'i ni sij man'an Jesucristo. ²⁸ Nj gunáj Pablo nga Bernabé nico ni güi nga ni tsínj guxuman ruhua ni'i Jesucristo xuman' daj.

15

El concilio en Jerusalén

¹ Nj ngaa daj nj ga'na' go'ngo ni tsínj 'na' estado Judea guisij ni sij xuman' Antioquia. Nj gax'i ni sij digyán ni sij ni tsínj nico' Jesucristo sisi hua nian guta' da'nga' nneq cúj ni sí' daj rún' a'nin' si-ley Moisés sun. Nj sisi nun gu'yaj ni sí' daj, nj si ga'ue nacaj Yan'anj ni sí', gataj ni sij. ² Hué dan nj gunun' Pablo nga Bernabé nga ni tsínj digyán nuguan' daj. Ngaa nj narij sun ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo man xuman' Antioquia Pablo nga Bernabé nga ango ni jnánj ni sí' sisi gan'anj anin' sij xuman' Jerusalén gu'yaj yya daran' ni sij nuguan' daj rian ni tsínj apóstol nga rian ni tsínj huin achij man da nej.

³ Ngaa nj ga'nj ni tsínj nico' Jesucristo man xuman' Antioquia gan'anj Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén. Nj gachin nungüej sij dani estado Fenicia nga estado

Samaria nej. Nj nata' nungüej sij sisi hua dunáj ni ngüi 'na' anéj chrej si-chrej ni sij. Nj nanico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. Nj ngaa gunun ni tsínj nico' Jesucristo nuguan' daj, ngaa nj gahuin nia' ruhua daran' ni sij. ⁴ Nj ngaa guisij Pablo nga Bernabé xuman' Jerusalén, nj guinicaaj dugüi' nungüej sij nga ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús nga ni tsínj apóstol nej, ni tsínj huin achij nej. ⁵ Nj ngaa guisij Pablo daj nga nungüej sij. Nj nata' nungüej sij daran' si gui'yaj Yan'anj nga nungüej sij.

⁵ Nj man go'ngo ni tsínj fariseo xuman ruhua ni sí' Jesús. Nj naxuman ni sí', nj gataj ni sí'.

—Hua nian si guta' da'nga' nneq cúj ni tsínj 'na' anéj chrej daj. Nj hua nian si ga'nj né' sun sisi dagahuin ni sí' si-ley Moisés nej. —Daj gataj ni sij.

⁶ Ngaa nj nahuin yu' ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nej, sisi guini'i ni sij daj hua nuguan' daj. ⁷ Nj ngaa guisij ga'mi ga'mi ni sij, nj naxuman Pedro gataj sí'.

—Jnánj né', hua ni'i a ni é re' sisi asij ná doj ganacui Yan'anj yünj scanij né' sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Ngaa nj guxuman ruhua ni sij guini'i ni sij Jesucristo. ⁸ Nj ni'i Yan'anj niman daran' né'. Nj daj rún' ga'ui' Yan'anj Espiritu Santo ga'na' rian né', nj hué daj ga'ui' sij Espiritu Santo ga'na' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Hué ducuanj daj digyán Yan'anj sisi ganada'a sij ni ngüi da nej. ⁹ Rian Yan'anj nitaj si hua nini ni ngüi daj nga né'. Uyan huin daran' né' rian Yan'anj. Nj gahuin sa' niman ni ngüi daj, gui'yaj Yan'anj xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo daj rún' gui'yaj sij nga né'.

¹⁰ Yyaj nj un sin huin nj huin ruhua ni é re' xacaj á re' da'nga' rian Yan'anj únj. Daj si huin ruhua á re' sisi dagahuin ni tsínj 'na' anéj chrej rian si-ducuanj Moisés huin 'ngo nuguan' hua ya'i. Nj na'ue dagahuin sa' né' nga ni xi né' nuguan' hua ya'i daj. ¹¹ Nj sé si-ducuanj Moisés gui'yaj sisi nacaj Yan'anj né' manj. Sanj nacaj Yan'anj né' xi'í sinduj gui'yaj Jesucristo nga né' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pedro gunun ni tsínj israelita daj.

¹² Hué dan nj dínj gahuin du'ua daran' ni sij. Nj gunun ni sij si ga'mi nungüej tsínj gu'naj Bernabé nga Pablo daj rún' digyán Yan'anj da'nga' xi'í nungüej sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj ga'mi ni sij xi'í si sa' gui'yaj Yan'anj nej. ¹³ Nj ngaa guisij ga'mi Bernabé nga Pablo, ngaa nj gataj tsínj gu'naj Jacobo:

—Jnánj né', gunun sa' á re' si-nuguan'anj. ¹⁴ Hua nata' jnún' Simón daj gui'yaj sini Yan'anj sinduj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj ganacui Yan'anj 'ngo ni ngüi

'nə' anéj chrej sisj guñicaj dugüi' ni sí' nga man'an sij. ¹⁵ Hué nuguan' nan 'ngo uyan hua nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj gataj ni sí' rian si-nuguan' Yan'anj;

¹⁶ Ni ngaa guisfj nj ñanicaj ruhua' yünj. Nj ñagui'yaj sa' ruhua' yünj hue' ganə rian gane xi' David.

Nj ganahuin sa' hue' re'e daj, guj'yá.

¹⁷ Nj hué daj guj'yá sisj ñano' ango ni ngüi man'anj huñj Señor.

Nj hué daj guj'yaj daran' ni ngüi 'nə' anéj chrej nico' man'anj.

¹⁸ Nj asj ná hua gatá sisj guj'yá ni nuguan' nan.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj garun ni sij asj ná.

¹⁹ Hué dan nj güendāj nj sj chran' yun'unj né' ni tsínj 'nə' anéj chrej huin ni tsínj ñanicaj ruhua guinico' man'an Yan'anj xanga', ruhuāj aj. ²⁰ Maan si guj'yaj né' 'ngo yanj ga'nij né' huaj rian ni tsínj daj gataj né' sisj sj xa ni sij niā a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj guj'yaj ra'a ni ngüi. Nj sj guj'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Nj sj xa ni sij nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Nj sj xa ni sij tun mánj. Hué daj gataj né' rian ni tsínj da aj. ²¹ Daj si asj ná nj man ni tsínj nata' si-lej Moisés chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nj aya ni sij nuguan' daj go'ngo ni xuman' ni güi naránj ruhua ni sij. —Daj gataj Jacobo gunun ni tsínj nahuin yu' daj.

²² Hué dan nj uyan gani ruhua ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj sisj ganacui ni sij doj ni tsínj scanij ni sij gan'anj ni sí' xuman' Antioquía. Nj guñicaj dugüi' ni sí' nga Pablo nga Bernabé gan'anj ni sí'. Ngaa nj garij sun ni sij Judas gu'naj sí' Barsabás nej, nga Silas huin nungüej sí' tsínj huin achij scanij ni sij. ²³ Nj ga'nij ni sij 'ngo yanj carta nga ni tsínj gan'anj daj. Nj gataj yanj daj:

“Nan huin 'ngo yanj 'yaj ni únj huin ni únj ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj huin achij nej, ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj a'nij ni únj 'ngo nuguan' sa' huaj rian ni é re' huin in re' ni jnánj ni únj. Nj huin in re' ni tsínj 'nə' anéj chrej nne ni é re' xuman' Antioquía nga estado Siria nej, estado Cilicia nej. Guruhua Yan'anj ataj ni únj rian án re'. ²⁴ Nj gunun ni únj sisj guisfj go'ngo ni tsínj scanij ni únj rian man án re'. Sanj nun ga'nij ni únj gan'anj ni sij mánj. Nj gunun ni únj sisj chran' yun'unj ni sij ni é re' nga si-nuguan' ni sij. Nj nun ri' ruhua á re' si guj'yaj á re' nga nuguan' daj. Daj si ataj ni sij sisj guta' á re' da'nga' nnee cúj a ni é re'. Nj dagahuin a ni é re' si-lej Moisés nej.

²⁵ Hué xi'í daj nj uyan hua ruhua daran' ni únj nacui ni únj go'ngo ni tsínj scanij ni únj guchi' nuguan'an ni sij nga Bernabé nga Pablo huin nungüej sí' tsínj 'i ruhua né'. ²⁶ Nj nun guxu'ui' nungüej tsínj daj gahui' nungüej sij xi'í Jesucristo rian hua yaj. ²⁷ Hué dan nj a'nij ni únj tsínj gu'naj Judas nga tsínj gu'naj Silas guchi' nungüej sí' rian man án re'. Nj ñata' snan'anj nungüej sí' un sin huin ruhua nuguan' 'nə' rian yanj carta nan gataj-á.

²⁸ 'Hua sa' huaj rian Espiritu Santo nga ni únj sisj sj guta' ni únj nico sun xiráj a ni é re' mánj. Maan si dagahuin a ni é re' doj ni nuguan' nan anj. ²⁹ Ngaa nj sj xa á re' nnee xucu ga'ui' ni sij rian ni yan'anj guj'yaj ra'a ni sij mánj. Nj sj xa ni é re' tun nej mánj. Nj sj xa ni é re' nnee xucu duguáj ni sij xá xú' mánj. Nj sj guj'yaj á re' gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Nj sisj dagahuin a ni é re' ni nuguan' nan, nj dugu'naj 'yaj a ni é re'. Hué dan nj ga sa' rian ni é re', ruhua ni únj.” Daj garun ni sij rian yanj daj.

³⁰ Hué dan nj ga'nij ni sij gan'anj anin' sí' xuman' Antioquía. Nj ngaa guisfj nahuin yu' ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesucristo, guj'yaj anin' sí', nj ga'ui' anin' sí' yanj carta daj ra'a ni tsínj man xuman' daj. ³¹ Nj ngaa gaya ni sij yanj daj, nj nahuin niā ruhua ni sij, guj'yaj yanj daj. ³² Nj nungüej tsínj gu'naj Judas nga Silas huin nungüej sí' tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj xi'í si nün' ruhua ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj gunun ni sí', ngaa nj nari' ruhua daran' ni sí', guj'yaj nungüej sij. Nj gahuin njca ruhua niman ni sí' nga si-nuguan' Yan'anj, guj'yaj nungüej sij nej. ³³ Nj ngaa gachin ga'í güi, ngaa nj gataj ni jnánj tsínj man xuman' Antioquía gunun anin' sí' sisj dínj ñanicaj anin' sí' ñan' sí' rian man ni tsínj apóstol huin ni tsínj ga'nij ga'na' anin' sí'. ³⁴ Sanj garan' ruhua Silas guna sí' gane sí' xuman' Antioquía. ³⁵ Nj gunáj Pablo nga Bernabé xuman' Antioquía. Nj digyán nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man yu'uj daj. Nj nata' nico ango ni tsínj nuguan' sa' nga nungüej sij nej.

Pablo se separa de Bernabé y comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Nj hua 'ngo ni güi gachin, nj gataj Pablo gunun Bernabé:

—Gün' gan'anj nj'yó' sisj hua sa' mán ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesucristo huin ni tsínj man daran' ni xuman' rian nata' né' si-nuguan' Señor. —Daj gataj Pablo.

³⁷ Nj huin ruhua Bernabé guñicaj sí' Juan gan'anj sí' nga nungüej sij. Nj gu'naj sí' Marcos nej. ³⁸ Sanj nun ga'uej Pablo sisj gan'anj Juan Marcos nga nungüej sij xi'í si hua dunáj sí' nungüej sij estado

Panfília. Nî nun gan'anj gui'yaj sun sí' nga si-sun Yan'anj. ³⁹ Ngaa nî gunun' Pablo nga Bernabé. Hué dan nî guere'ej dugüi' nungüej sij. Nî nicaj Bernabé Marcos gatúj nungüej sij chruhua riq chéj rian nnee gan'anj nungüej sij estado Chipre. ⁴⁰ Nî ganacui Pablo man'an Silas gan'anj sí' nga sij. Nî gachínj jni'yaj ni tsínj nahuin yu' daj rian Yan'anj sisj gui'yaj Yan'anj sinduj rian Pablo nga Silas chruhua chrej gan'anj nungüej sij. ⁴¹ Hué dan nî gan'anj nungüej sij gachin sij estado Siria nga estado Cilicia. Nî nari' ruhua ni ngüi' xuman ruhua ni'yaj Jesucristo mán nungüej estado daj, gui'yaj nungüej sij.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Ngaa nî guisij Pablo nga Silas xuman' Derbe nga xuman' Listra. Nî xuman' Listra nne 'ngo tsínj xuman ruhua ni'i Yan'anj gu'naj sí' Timoteo. Nî huin sí' da'nij 'ngo yun'unj xana israelita xuman ruhua ni'i Jesucristo. Nî chrej sí' huin 'ngo tsínj griego. ² Nî a'mi sa' ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo mán xuman' Listra nga xuman' Iconio xi'í Timoteo. ³ Nî huin ruhua Pablo sisj gu'nicaj dugüi' Timoteo nga sij gan'anj sij. Ngaa nî guta' Pablo da'nga' nnee cúj Timoteo daj rún' gui'yaj ni tsínj israelita. Daj si nitaj si ruhua sij sisj ga'mi ni tsínj israelita mán rian gan'anj sij si hua ni'i daran' ni sij sisj chrej Timoteo huin tsínj griego. ⁴ Nî daran' rian ni xuman' gachin nungüej sij, nî nata' nungüej sij nuguan' ga'nij ni tsínj apóstol nga ni tsínj huin achij mán xuman' Jerusalén rian ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo huin ni sij ni tsínj 'na' anéj chrej. Nî gataj snan'anj nungüej sij sisj dagahuin ni sí' nuguan' daj. ⁵ Ngaa nî gahuin nica ruhua ni ngüi' xuman ruhua ni'i Jesucristo, gui'yaj nungüej sij. Nî da' go'ngo güi, nî huaj gahuin nico ni ngüi' daj.

La visión del varón macedonio

⁶ Nî nun ga'uej ruhua Espíritu Santo sisj ga'mi nungüej sij si-nuguan' Yan'anj estado Asia. Hué dan nî gachin nungüej sij estado Frigia nga estado Galacia. ⁷ Ngaa nî guisij nungüej sij estado Misia. Nî gani ruhua nungüej sij gan'anj sij estado Bitinia. Sanj nun ga'uej Espíritu Santo gatú nungüej sij estado da mánj. ⁸ Ngaa nî gachin nungüej sij estado Misia. Nî nanij nungüej sij xuman' Troas. ⁹ Hué dan nî ne' nî, nî guini'i Pablo 'ngo rasun gui'yaj Yan'anj. Nî guini'i sij 'ngo tsínj 'na' estado Macedonia niquin' sí' achínj jni'yaj sí' rian Pablo. Nî gataj sí': "Gachin ga'na' re' estado Macedonia, nî chracuij re' ni únj." Daj gataj tsínj daj.

¹⁰ Nî ngaa guisij guini'i Pablo si digyán Yan'anj rian sij, nî gui'yaj xugüi' anin' únj gan'anj únj estado Macedonia. Nî gahuin yya ruhua únj sisj gaquínj Yan'anj gan'anj únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi' mán estado daj.

Encarcelados en Filipos

¹¹ Hué dan nî xuman' Troas gatúj anin' únj chruhua riq gan'anj nica únj guisij únj 'ngo yu'uj gu'naj Samotracia. Nî angó güi nî guisij únj xuman' Neápolis. ¹² Hué dan nî gan'anj anin' únj guisij únj xuman' Filipos huin-in' 'ngo xuman' nico' Roma. Nî huin achij-i' daj nga angó ni xuman' mán nichrun' chruhua estado Macedonia. Nî guimán ni únj go'ngo güi xuman' daj. ¹³ Ngaa nî güi naránj ruhua ni ngüi' israelita, nî gahui anin' únj rian atúj ni ngüi' xuman' daj. Nî gan'anj únj du'ua 'ngo xinéj nnee. Daj si hué yu'uj daj nahuin yu' ni ngüi' israelita gachin jni'yaj ni sij rian Yan'anj. Nî gan'anj guimán únj ga'mi únj nga ni ngüi' xana mán nahuin yu' daj. ¹⁴ Nî gunun' 'ngo yun'unj xana gu'naj Lidia. Nî hué ún' 'na' xuman' Tiatira. Nî huin ún' 'ngo yun'unj du'uej atsj sa' rian rümi' mare. Nî nico' ún' Yan'anj xanga'. Nî chracuij Señor sisj gunun sa' ún' si-nuguan' Pablo. ¹⁵ Nî gata' nnee ni ducua ún'. Ngaa guisij nî gachínj jni'yaj ún' rian anin' únj gataj ún':

—Sisj ani ruhua anin' é re' sisj xuman yya ruhuaj ni'inj Señor, ngaa nî ga'na' á re' guimán án re' ducua. —Hué daj gataj ún' gunun únj.

Nî gui'yaj fuerza ún' sisj guna únj.

¹⁶ Nî 'ngo yun' ngaa huaj ni únj rian achínj jni'yaj ni ngüi, ngaa nî nari' dugüi' ni únj nga 'ngo yun'unj xana hua lij. Nî ni'i ún' daj guiran' ni ngüi ni güi ga'na' ne' chrej rian. Daj si nun nané x'i' niman ún'. Nî gui'yaj sun ún' rian ni xuru'ue. Nî gui'yaj gana nico ni xuru'ue-é' san'anj 'yaj ún' nga si-sun ún'. ¹⁷ Ngaa nî ganico' yun'unj xana hua lij daj anin' únj nga Pablo nej. Nî gaguaj ún'. Nî gataj ún':

—Anin' tsínj nan huin 'yaj sun rian Yan'anj achij nne xata'. Nî nata' anin' sij xi'i si-nuguan' Yan'anj sisj daj ga'ue ganacaj Yan'anj ni é re'. —Gataj ún' gunun ni ngüi.

¹⁸ Hué daj gui'yaj ún' ga'j güi. Nî nun ga'uej ruhua Pablo sisj hué daj gui'yaj yun'unj xana hua lij daj ya'yoj. Ngaa nî nanaicaj sij gataj sij gunun nané xi'i nün niman ún' daj:

—A'ni sun rián re' nga si-xugüi Jesús sisj gahui re' niman ún' daj. —Daj gataj Pablo gunun nané xi'i daj.

Nî 'ngo hora gahui nané xi'i niman ún' daj.

¹⁹ Sanj ngaa guini'i ni xuru'ue sisi nitaj si huaj gu'yaj gana ni sij san'anj nga yun'unj xana daj, ngaa nj guida'a ni sij Pablo nga Silas nicaaj ni sij gan'anj ni sij rian ni tsinj nicaaj sun man ni si' yu'ue nico. ²⁰ Nj digyan ni si' nunguej sij rian ni guesi. Nj gataj ni si':

—Hué nunguej tsinj nan huin tsinj israelita. Nj chran' yun'unj nunguej sij xanj né'. ²¹ Nj si ga'ue guida'a né' gu'yaj né' daj rún' digyan nunguej sij rian né'. Daj si huin né' tsinj Romano. —Hué daj gataj ni sij.

²² Hué dan nj chran' ni ngüj man xuman' daj Pablo nga Silas. Ngaa nj ga'nin' ni guesi sun sisi guiri ni sij si-gan' nunguej si'. Nj gari ni sij rutsj xiráj nunguej si'. ²³ Nj ngaa guisj garij njn' ruhua ni sij rutsj nunguej si', ngaa nj garij ni sij ducuaga'. Nj ga'nin' ni sij sun rian tsinj dugumi rian ducuaga' sisi dugumi sa' si'. ²⁴ Nj ngaa gunun sun si', nj garij si' da' daqui ducuaga' nunguej sij. Nj garij si' dacój nunguej sij ruguecha' táj yu'uj.

²⁵ Nj yan' sa' nj achinj jni'yaj Pablo nga Silas rian Yan'anj. Nj aráj nunguej sij chra' rian Yan'anj nej. Nj nanun chraqui angó ni tsinj man ducuaga' chra' daj. ²⁶ Hué dan nj 'ngo hora ga'na' 'ngo yún nucuaj. Nj nagunánj xi'í ducuaga'. Nj hué 'ngo hora daj naxi'nj daran' ni rian hue'. Nj ganachi cadena anumi daran' ni tsinj man chruhua ducuaga' daj. ²⁷ Hué dan nj ganun ruhua tsinj dugumi rian ducuaga'. Nj ngaa guini'i sij sisi hua ni'nij ni rian ducuaga', ngaa nj guiri sij si-espada sij. Nj dagahui' sij man'anj sij, ruhua sij. Daj si gani ruhua sij sisi hua gunánj ni tsinj man ducuaga', ruhua sij. ²⁸ Sanj gaguáj Pablo. Nj gataj si' gunun sij:

—Sj gu'yaj xi'í so' man'an so' si man che' ni únj nan anj. —Daj gataj Pablo gunun sij.

²⁹ Ngaa nj gachinj tsinj dugumi ducuaga' 'ngo yan'an. Nj gunánj sij gatúj sij chruhua ducuaga'. Nj dri'i sij ganiquin' ráj dacoj sij rian Pablo nga Silas. ³⁰ Hué dan nj guiri sij ne' chrej xe' nunguej si'. Nj nachinj snan'anj sij nunguej si'. Nj gataj sij:

—Daj gu'yá, nj ganacaj Yan'anj yünj únj. —Daj gataj tsinj daj.

³¹ Ngaa nj gataj nunguej sij:

—Guxuman ruhua re' ni'í re' Señor Jesucristo, nj ga'ue ganacaj Yan'anj so' nga ni ducua so' nej. —Daj gataj nunguej sij.

³² Hué dan nj ga'mi nunguej sij si-nuguan' Señor rian ni ducua tsinj daj. ³³ Nj hué gue hora huin yan' daj, nj gu'yaj gono'o tsinj dugumi ducuaga' daj rian guiran' xi'í xiráj nunguej si'. Ngaa sj nj gata' nnee ni ducua sij. ³⁴ Hué dan nj nicaaj sij nunguej si' gan'anj sij ducua sij. Nj

gani sij mesa rian nunguej si'. Nj ga'ui' sij xa nunguej si'. Nj njn' ruhua gahuin nia' ruhua ni ducua sij xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'í ni sij Yan'anj.

³⁵ Nj ngaa guixiguin angó güi, nj ga'nij ni güesj ni policia rian tsinj dugumi ducuaga' gunun sun si' naxi si' Pablo nga Silas.

³⁶ Hué dan nj nata' si' si-nuguan' ni policia rian Pablo. Nj gataj si':

—Ga'nin' ni güesj sun riánj sisi ganachij nunguej é re'. Yyaj ni ga'ue gan'anj din'inj nunguej é re' aj. —Daj gataj si'.

³⁷ Sanj gataj Pablo gunun ni policia daj:

—Achin gataj ni güesj sisi da'ui nunguej únj gaquin'. Sanj hua sini garij ni sij rutsj xiráj únj rian daran' ni ngüj. Nj hué daj gu'yaj ni sij nunj si tsinj romano huin únj. Nj garij ni sij ducuaga' únj. Nj yyaj nj huin ruhua ni sij naxi hu' ni sij únj ni'. Sj ga'ue manj. Gataj á re' si ga'na' ni man'an ni sij guiri sij nunguej únj. —Daj gataj Pablo gunun ni policia.

³⁸ Hué dan nj gan'anj ganata' ni policia si-nuguan' Pablo rian ni güesj. Nj guxu'ui' ni sij ngaa gunun ni sij sisi tsinj romano huin nunguej si'. ³⁹ Hué dan nj ga'na' ni güesj daj rian Pablo nga Silas. Nj gataj snan'anj ni sij sisi guincaaj nunguej si' 'ngo niman nico xi'í ni sij. Ngaa nj guiri ni sij nunguej si' chruhua ducuaga'. Nj gachinj jni'yaj ni sij sisi gahui nunguej si' xuman' daj. ⁴⁰ Ngaa nj ngaa gahui nunguej sij ducuaga', nj gan'anj nunguej sij ducua yun'unj gu'naj Lidia. Nj ganacaj dugüi' nunguej sij nga ni ngüj nico' Jesucristo. Nj nahuin nia' ruhua ni si', gu'yaj nunguej sij. Hué dan nj gahui nunguej sij xuman' daj gan'anj sij.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Nj gan'anj nunguej sij xuman' Anfípolis nga xuman' Apolonia nej. Ngaa nj guisj nunguej sij xuman' Tesalónica rian nne 'ngo si-nuhui ni tsinj israelita. ² Nj gatúj Pablo chruhua nuhui daj si hué daj gu'yun sij gu'yaj sij da go'ngo güi naránj ruhua ni si'. Nj chra' hua'nj semana, nj gachéj ga'mi ni tsinj man nuhui daj nga Pablo. ³ Nj digyan Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni sij sisi hua nian guiran' Cristo sayun gahui' si'. Ngaa sj nj gana'nj si' scanij ni niman. Nj gataj Pablo:

—Hué gue Jesús daj tsinj xi'í a'mi man'anj rian an re' hué si' huin Cristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁴ Nj guxuman ruhua doj ni tsinj israelita ni'í ni sij Jesucristo. Nj guincaaj dugüi' ni sij nga Pablo nga Silas. Nj hué daj guxuman ruhua nico ni tsinj griego huin ni tsinj nico'

Yan'anj xanga' nga ni ngüi xana huin rian nej.

⁵ Sanj gahuin xicoj ruhua ango ni tsínj israelita huin ni sí' tsínj nun guxuman ruhua ni'i Jesucristo. Nj nahuin yu' ni sí' go'ngo ni tsínj quij hua achéj yun yu'ue daj. Nj nahuin yu' ni tsínj quij hua daj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi. Hué dan nj ducu ga'mi ni ngüi daj. Nj gan'anj nãno' ni sij ducua tsínj gu'naj Jasón Pablo nga Silas sisj guñri ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni ngüi nahuin yu' mán daj. ⁶ Sanj rian nun nari' ni sij nungüej sí', ngaa nj ganucuaq ni sij tsínj gu'naj Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj ni sij rian ni tsínj nicaj sun xuman' daj. Nj gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Hué ni tsínj nan huin si chran' yun'unj ni ngüi mán da' hua gué chruhua xungüi nan. Nj yyaj nj 'na' ni sij xánj né' nej. ⁷ Nj ga'ui' Jasón ducua sí' gane nungüej sij. Nj nun dagahuin ni tsínj daj si-ley rey César. Daj si ataj ni sij sisj hua ango rey huin sí' Jesús. —Daj gataj ni tsínj israelita gunun ni tsínj nicaj sun.

⁸ Nj ngaa gunun ni ngüi nga ni tsínj nicaj sun nuguan' daj, nj ducu gan'anj ruhua ni sij. ⁹ Sanj ga'ui' Jasón nga ango ni tsínj nico' Jesucristo san'anj huin fianza rian ni tsínj nicaj sun. Hué dan nj na'náj ra'a ni sí' ni sij, nj gan'anj ni sij.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Hué dan nj guisíj né' nj, nj 'ngo ga'nj ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj yoo Pablo nga Silas xuman' Berea. Nj ngaa guisíj nungüej sij, nj gatúj sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. ¹¹ Nj sa' doj ni tsínj israelita man xuman' Berea daj nga ni tsínj mán xuman' Tesalónica. Daj si gahuin niã' ruhua ni sij nada'ui' ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj ya'yoy digui'yun ni sij nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Daj si ruhua ni sij guñri' ni sij sisj hué gué rún' a'mi Pablo a'mi nuguan' daj. ¹² Hué daj nj guxuman ruhua nico ni tsínj ni'i ni sij Jesucristo. Nj guxuman ruhua nico ni tsínj griego nej, nga ni ngüi xana griega huin rian nej.

¹³ Sanj ngaa gunun ni tsínj israelita man xuman' Tesalónica sisj nata' Pablo si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Berea, ngaa nj gan'anj ni sij xuman' daj. Nj daga'mi ni sij ni ngüi sisj nitaj si hua sa' si 'yaj Pablo. Ngaa nj nahuin yu' nico ni ngüi, guí'yaj ni sij. Nj ga'mi nün' ruhua ni sí' xi'í Pablo. ¹⁴ Sanj 'ngo ga'nj ni tsínj nico' Jesucristo gan'anj Pablo da' du'ua nnee yan'anj. Nj gunáj nungüej tsínj gu'naj Silas nga Timoteo xuman' Berea. ¹⁵ Nj ni tsínj nicaj dugüi' nga Pablo, nj nicaj ni sij sí' gan'anj ni sij da' xuman' Atenas. Nj ga'nj

Pablo nuguan' ga'na' nga ni tsínj daj sisj ga'na' yoo Silas nga Timoteo rian nne sij. Ngaa nj nãn' ni tsínj daj xánj ni sij huin xuman' Berea.

Pablo en Atenas

¹⁶ Hué dan nj ngaa ano'oj Pablo ga'na' Silas nga Timoteo xuman' Atenas, nj ganani ruhua sij guini'i sij sisj man nün' ruhua yan'anj guí'yaj ra'a ni sij. ¹⁷ Xi'í daj nj gachej ga'mi Pablo nga ni tsínj israelita man chruhua si-nuhui ni sí', nj nga ango ni ngüi hua xacaj si-ducuanj ni sí'. Nj hué gué daj ga'mi sij nga ni tsínj mán yu'ue nej. ¹⁸ Nj man ni tsínj chrun ga'j rian ni rasun xuman' Atenas daj. Nj da'aj ni sij digui'yun nuguan' tsínj gu'naj Epicuro. Nj ango da'aj ni sij gu'naj estoico. Nj man ni sij unun' ni sij nga Pablo. Nj gataj go'ngo ni sij:

—Nj un sin huin a'mi tsínj nan, nj a'mi nün' ruhua sij únj. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi' ni sij.

Nj gataj ango ni sij:

—Rún' hua sisj a'mi sij xi'í ni yan'anj gurugüi' naça nánj. —Hué daj gataj ni sij si a'mi sa' Pablo xi'í Jesús rian ni sij.

Nj a'mi sij sisj ganá'nij Jesús, guí'yaj Yan'anj.

¹⁹ Hué dan nj nicaj ni sij Pablo gan'anj ni sij 'ngo dacan gu'naj Aereópago. Nj nachínj snan'anj ni sij Pablo. Nj gataj ni sij:

—Ga'ue gunun ni únj nuguan' naça nicáj re' digyan re' rian ni ngüi ní'. ²⁰ Daj si a'mi re' ango nuguan' 'na' anéj chrej. Xi'í daj, nj huin ruhua ni únj guñri' ni únj un sin huin ruhuaj gata nuguan' daj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²¹ (Nj hué daran' ni tsínj nne xuman' Atenas nga ni tsínj 'na' anéj chrej mán yu'uj daj nej. Nj nünan' ni nuguan' huin ruhua ni sij naça' naça ni sij. Nj nünan' ni nuguan' naça huin ruhua ni sij gunun ni sij nej.)

²² Hué dan nj ganiquin' Pablo scanij ni tsínj mán dacan gu'naj Aereópago daj. Nj gataj sij:

—Gunun ni soj tsínj man xuman' Atenas nan si ga'mi. Hua ni'inj sisj man nün' ruhua yan'anj nun yan'anj ni é re' aj. ²³ Daj si ngaa gachínj xánj a ni é re', nj guini'inj ni yu'uj rian man ni yan'anj nico' a ni é re'. Nj guini'inj niquin' 'ngo nna yej. Nj garun ni é re' letra rian nna daj. Nj letra daj ataj: "yan'anj nun ni'i ne", ataj letra nun rian nna daj. Hué dan nj yan'anj nun yan'anj ni é re' daj, yan'anj nun ni'i ni é re', sanj huej huin si a'mi rian ni é re'.

²⁴ Nj hué Yan'anj xanga' guí'yaj xungüi nga daran' ni rasun mán nej. Nj huej huin Señor a'nin' xata' nga rian xungüi man nãca' nane nej. Nj nitaj si nne Yan'anj

chruhua nuhui 'yaj ni ngüi mánj. ²⁵ Nj nitaj si ni'yanj sij go'ngo si gui'yaj ni ngüi rian sij mánj. Daj si hué man'an sij 'yaj si hua ni'na' daran' né'. Nj 'yaj Yan'anj sisi naránj si-nane né' nej. Nj riqiui sij daran' rasun sa' rian né' nej. ²⁶ Nj xi'í urin tsínj gui'yaj Yan'anj daran' ni ngüi. Nj hué tun daj gui'yaj sij da go'ngo xi'nin' ni ngüi sisi gujman ni sij nün' gachra' chruhua xungüi. Nj digyán sini Yan'anj sisi undaj yo' ga'ue gujman go'ngo xi'nin' ni ngüi. Nj digyán Yan'anj ni a huin 'ngo yu'uj ga'ue gane go'ngo xi'nin' nej. ²⁷ Nj hué daj gui'yaj Yan'anj sisi nãno' né' man'an sij. Nj si ruhuaj nj nãri' niman né' man'an Yan'anj. Sanj sé si gan' nne man'an Yan'anj nga go'ngo né' mánj. ²⁸ Daj si 'yaj Yan'anj si hua ni'no'. Nj hué sij 'yaj daj ga'ue guisiqui' né' nej. Nj 'yaj Yan'anj daj ga'ue gujman né' nej. Nj hué daj gataj 'ngo tsínj huin poeta nne si' scanij ni é re'. Nj gataj sí': "Huin né' da'nij Yan'anj." Hué daj gataj 'ngo dugüi' ni é re' aj. ²⁹ Ngaa nj sisi huin né' da'nij Yan'anj xanga', nj si gani ruhua né' sisi daj rún' hua oro nga plata nej, yej nej, nj hué daj hua man'an Yan'anj xanga' mánj. Daj si 'yaj ni sij dan'anj ni sij daj rún' aran' ruhua ni sij.

³⁰ Nj asij sini ngaa nun guini'i ni ngüi man'an Yan'anj xanga', nj ga'nin' ruhua Yan'anj ni'í sí' si gui'yaj ni sij. Sanj yyaj nj a'nin' Yan'anj sun rian daran' ni ngüi man nün' gachra' chruhua xungüi sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nj guinico' ni sij man'an Yan'anj xanga'. ³¹ Daj si hua gani Yan'anj 'ngo güi ngaa nagui'yaj njca yya sij chruhua xungüi nan. Nj hua nacui Yan'anj 'ngo tsínj nagui'yaj njca yya daj. Nj xi'í si ganá'nij sí' scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj, nj ga'ue guxuman ruhua daran' né' nj'yaj né' man'an sij. —Daj gataj Pablo gunun ni tsínj mán xuman' Atenas.

³² Nj ngaa gunun ni sij xi'í si gana'nij ni niman, ngaa nj ga'mi ducu da'aj ni sij. Sanj gataj angó ni sij:

—Gunun ruhua' yún ni únj xi'í si atáj re' nan. —Hué daj gataj ni sij gunun Pablo.

³³ Ngaa nj gahui Pablo ñani ni sij. ³⁴ Sanj hua go'ngo ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga Pablo. Daj si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Nj hua 'ngo tsínj daj gu'naj sí' Dionisio. Nj huin sí' 'ngo tsínj nicaj dugüi' nga ni tsínj nahuin yu' yu'uj gu'naj Areópago. Nj guxuman ruhua 'ngo yun'unj xana gu'naj Dámaris nej, nga angó ni sij nej.

18

Pablo en Corinto

¹ Hué daj sij nj gahui Pablo xuman' Atenas gan'anj sij xuman' Corinto. ² Nj

hué xuman' daj nj nari' dugüi' sij nga 'ngo tsínj israelita gu'naj sí' Aquila. Nj 'na' sí' estado Ponto. Tá doj güi gahui nungüej nicaj sí' Priscila estado Italia guisfj nungüej sí' xuman' Corinto. Daj si hua ga'nin' rey Claudio sun sisi gahui ni ngüi israelita xuman' Roma. Nj gan'anj ni'yaj Pablo rian nne nungüej nicaj tsínj daj. ³ Nj xi'í si uyan hua sun gui'yaj Pablo nga si-sun nungüej nicaj sí', ngaa nj gunáj Pablo nga nungüej sí' gui'yaj sun nuguan'an ni sij. Daj si 'yaj ni sij hue' atsij. ⁴ Nj daran' güi naránj ruhua ni ngüi israelita, nj huan'anj Pablo si-nuhui ni sí'. Nj gachej ga'mi sij nga ni sí' nga ni tsínj griego nej. Nj 'ueé ga'mi sij sisi guxuman ruhua ni sí' ni'yaj ni sí' Jesucristo.

⁵ Nj ngaa guxuman nungüej tsínj gu'naj Silas nga Timoteo gahui nungüej sí' estado Macedonia, ngaa nj ya'yoy 'ngo ga'mi 'ueé Pablo nata' sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi israelita. Nj gataj sij sisi Jesús huin Cristo. ⁶ Sanj nun ga'uej ni tsínj daj nga si-nuguan' Pablo. Nj ga'mi quij ni sij rian sí'. Hué dan nj naguan' Pablo yo'ój nun rian si-gan' sij. Nj hué daj digyán sij 'ngo da'nga' sisi gan'anj sij xi'í si na'uej ni sí' nga si-nuguan' sij. Nj gataj sij:

—Gan'anj ni'ya ni é re' gahuin ni é re' castigo. Man'an án re' da'ui gaquin'. Sé rian man'anj huin ga mánj. Asij ne' rian nan gan'an rian ni ngüi 'na' anéj chrej. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Hué dan nj gahui Pablo chruhua nuhui daj gan'anj sij ducuá 'ngo tsínj gu'naj Justo huin sí' 'ngo tsínj nico' Yan'anj xanga'. Nj nne njchrun' sí' xi'nij si-nuhui ni tsínj israelita.

⁸ Nj guxuman ruhua daran' ni ducua 'ngo tsínj gu'naj Crispo ni'í ni sij Señor. Nj huin sí' tsínj huin achij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Nj guxuman ruhua nico angó ni ngüi man xuman' Corinto ngaa gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj gata' nnee ni sij nej.

⁹ Nj 'ngo nj, ni digyán Señor 'ngo rasun guini'i Pablo. Nj xi'í rasun daj gataj Señor gunun Pablo:

—Sj guxu'ui' so' mánj. Nj 'ngo ga'mi so' si-nuguan' man'anj rian ni ngüi. Nj si ganiquin' du'ua so' ga'mi so' mánj. ¹⁰ Daj si huaj man'anj nga so'. Nj nitaj 'ngo ni tsínj gui'yaj quij nga so' mánj. Daj si man nico ni ngüi guinico' man'anj xuman' nan. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

¹¹ Ngaa nj gunáj Pablo 'ngo yo' danej digyán sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi man xuman' Corinto daj.

¹² Sanj ni güi gahuin tsínj gu'naj Galión gobernado estado Acaya, nj nahuin yu' ni tsínj israelita. Nj uyan huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij letu nga Pablo. Nj guida'a ni

sij si' nicaj ni sij gan'anj si' ducuasun rian nne gobernado. ¹³ Nj gataj ni sij gunun gobernado:

—Hué tsínj nan huin tsínj achéj digyán rian ni ngüi daj guí'yaj né' guínico' né' Yan'anj. Sanj si digyán sij, nj ununj nga ley. —Hué daj gataj ni tsínj unun' nga Pablo gunun gobernado.

¹⁴ Nj ngaa ruhua gaxi'i Pablo ga'mi sij, ngaa nj gataj Galión rian ni tsínj israelita daj:

—Sisi hua 'ngo gaquin' xxi guí'yaj quij tsínj nan ga'mi gaquin' a ni é re' xi'i sij, ngaa nj ga'ue nagui'yaj yyaj si-gaquin' a ni é re'. ¹⁵ Sanj sisi unun' ni dugüi' a ni é re' xi'i ni nuguan' nga xi'i si-xugüi 'ngo tsínj daj nej, xi'i si-ley a ni é re' nej, ngaa nj nagui'yaj yya ni man'an án re' si-gaquin' a ni é re' si nun aran' ruhuáj digui du'uáj nga ni nuguan' da mánj. —Daj gataj gobernado gunun ni sij.

¹⁶ Nj rani gobernado ne' chrej xe' ni sij. ¹⁷ Ngaa nj guida'a ni tsínj griego tsínj gu'naj Sóstenes huin si' tsínj a'nin' chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Ngaa nj ga'ui' ni sij man'an Sóstenes rian nne ni tsínj nicaj sun. Sanj Nitaj si nani ruhua Galión nga si guí'yaj ni sij.

¹⁸ Nj gunáj Pablo ga'j güi xuman' Corinto. Hué daj sij, nj gataj Pablo sisi gan'anj sij. Ngaa nj gatúj nuguan'an sij nga yun'unj gu'naj Priscila nga tsínj gu'naj Aquila 'ngo rió achéj rian nnee huaj ni sij estado Siria. Nj xuman' Cencrea, nj gaca çan çraç sij xi'i si hua guí'yaj yya sij 'ngo nuguan' rian Yan'anj. ¹⁹ Nj ngaa guisij ni sij xuman' Efeso, nj dunáj Pablo Priscila nga Aquila xuman' daj. Nj gatúj man'an sij si-nuhui ni tsínj israelita. Nj ga'mi gachej sij nga ni tsínj israelita nahuin yu' nuhui daj. ²⁰ Nj gachínj jni'yaj ni si' rian sij sisi guna sij ga'j güi. Sanj nun ga'uej Pablo mánj. ²¹ Sanj gataj sij gunun ni si':

—Hua niñan si gan'an 'ngo guí'yanj guí'yaj ni sij xuman' Jerusalén. Sanj sisi Yan'anj riqui, nj nanicaj yünj ga'na' ni'ya rian man ni é re'. —Gataj Pablo gunun ni si'.

Pablo regresa a Antioquia y comienza su tercer viaje misionero

²² Nj ngaa guisij sij xuman' Cesarea, nj gan'anj ni'yaj sij sisi hua sa' nne ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo man xuman' daj. Ngaa nj gan'anj sij xuman' Antioquia. ²³ Nj ngaa gachin 'ngo ni güi, nj gahui ruhua' yün sij gan'anj sij da go'ngo xuman' ngaj estado Galacia nga estado Frigia nej. Nj gahuin nica niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, guí'yaj sij.

Apolos predica en Éfeso

²⁴ Nj ngaa daj nj guisij 'ngo tsínj israelita gu'naj si' Apolos xuman' Efeso. Nj huin si' 'ngo tsínj 'na' xuman' Alejandria. Nj çrun sa' sij nata' sij si-nuguan' Yan'anj. Nj ni'i sa' sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij hua ná. ²⁵ Nj hua çrun sa' sij si-chrej Señor nej. Nj ga'mi sa' sij digyán 'ueé sij xi'i Señor rian ni ngüi. Sanj gata' nnee sij urin si-chrej Juan. ²⁶ Nj gaxi'i Apolos ga'mi ran sij chruhua si-nuhui ni tsínj israelita. Sanj ngaa gunun Priscila nga Aquila si ga'mi sij, nj nicaj nini nungüej nica si' gan'anj si' man'an Apolos. Nj digyán nica yya nungüej nica si' si-chrej Yan'anj rian Apolos.

²⁷ Nj gahuin ruhua Apolos gachin sij gan'anj sij estado Acaya. Nj xi'i daj çracuij ni tsínj nico' Yan'anj man'an sij garun ni si' 'ngo yanj carta gan'anj-án' rian ni tsínj nico' Yan'anj man da' mánj sisi najaç sa' ni si' man'an Apolos. Nj ngaa guisij sij estado Acaya, nj çracuij sa' sij ni tsínj xuman ruhua ni'i Jesucristo. Daj si hua guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij guxuman ruhua ni sij. ²⁸ Nj guí'yaj gana yya si-nuguan' Apolos rian si-nuguan' ni tsínj israelita ngaa gunun' ni si' nga sij xi'i Jesús. Daj si digyán 'ueé sij si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná xi'i Jesús. Nj digyán Apolos rian ni ngüi sisi hué Jesús huin Cristo.

19

Pablo en Éfeso

¹ Hué dan nj ngaa nne gué tsínj gu'naj Apolos xuman' Corinto, nj gachin Pablo riqui ni quij xacan. Nj guisij sij xuman' Efeso rian nari' sij go'ngo ni tsínj nico' Yan'anj xanga'. ² Nj nachínj snan'anj sij ni tsínj daj. Nj gataj sij:

—Ngaa guxuman ruhua á re', nj ga'na' Espiritu Santo rian án re' ní. —Daj gataj Pablo.

Ngaa nj gataj ni sij:

—Nj nga urin xico' nun gunun únj si hua Espiritu Santo mánj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

³ Ngaa nj nachínj snan'anj Pablo ni sij. Nj gataj sij:

—Nj un tsínj xi'i gata' nnee a ni é re' únj. —Daj gataj Pablo.

Ngaa nj:

—Hué gata' nnee únj daj rún' gataj tsínj gu'naj Juan. —Gataj ni sij.

⁴ Ngaa nj gataj Pablo:

—Duguata' nnee Juan ni tsínj hua ganani ruhua xi'i si-gaquin' ni sij. Sanj gataj man'an Juan gunun ni sij sisi guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij 'ngo tsínj ga'na' ne' rüçu man'an sij huin si' Jesucristo. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁵ Nj' ngaa gunun ni sij nuguan' daj ngaa nj' gata' nnee ni sij nga si-xugüi Señor Jesús. ⁶ Nj' gata' Pablo ra'a si' chrā ni sij. Nj' gatuj' Espíritu Santo chruhua niman ni sij. Nj' ga'mi ni sij 'ngō snan'anj' nāca. Nj' nata' ni sij nuguan' 'na' rian Yan'anj' gunun ni ngüi. ⁷ Nj' guisij 'ngō si xuhuij' ran' ni sij huin.

⁸ Ngaa nj' gan'anj' Pablo huā'nij' yahuij' si-nuhui ni tsinj' israelita nne xuman' daj. Nj' nitaj si xu'ui' sij ga'mi sij. Nj' ga'mi 'ueé sij nga ni tsinj' daj gataj sij sisi nicaj Yan'anj' sun rian né'. ⁹ Sanj' hua so'o da'aj ni sij nun guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesús. Nj' ga'mi quij' ni sij rian ni ngüi xi'í si-chrej Yan'anj'. Ngaa nj' guxun Pablo man'an' si' scanij ni sij. Nj' nicaj si' ni tsinj' xuman ruhua ni'i Yan'anj' gan'anj' si' 'ngō si-escuela 'ngō tsinj' gu'naj' Tiranno. Nj' ya'yoj' ga'mi Pablo si-nuguan' Yan'anj' rian ni tsinj' nahuin chre' chruhua escuela daj. ¹⁰ Nj' hué daj gui'yaj sij guisij huij' yo'. Xi'í daj nj' gunun daran' ni tsinj' man' estado Asia nuguan' xi'í Señor Jesús huin ni si' ni tsinj' israelita nga ni tsinj' griego nej.

¹¹ Nj' gui'yaj Yan'anj' si sa' nico nga Pablo. ¹² Nj' nicaj ni sij pañuelo nun chrā Pablo nga ango si-gan' sij gan'anj' gata' ni sij rian ni ngüi a'nan'. Nj' hué-é' ga'nej' xi'í a'nan' ni ngüi daj. Nj' gahui ni nanē xi'í niman ni ngüi daj nej. ¹³ Nj' achéj' go'ngo ni tsinj' israelita cayu ri ni sij nanē xi'í niman ni ngüi. Nj' gaxi'í ni sij ga'mi ni sij si-xugüi Jesús rian ni ngüi nun nanē xi'í niman. Nj' gataj ni sij rian ni nanē xi'í daj:

—A'nij' sun rián re' sisi gahui re' niman tsinj' nan nga si-xugüi Jesús tsinj' xi'í a'mi Pablo. —Daj gataj ni sij.

¹⁴ Nj' hué daj gui'yaj ichij' da'nij' 'ngō tsinj' israelita gu'naj' si' Esceva. Nj' huin si' 'ngō chrej a'nin'. ¹⁵ Nj' ngaa hué daj ga'mi ni sij rian 'ngō tsinj' nun nanē xi'í niman, ngaa nj' gataj nanē xi'í daj gunun ni sij:

—Ni'inj' Jesús. Nj' ni'inj' un' tsinj' huin Pablo nej. Sanj' un' sin huin in' re' únj. —Daj gataj nanē xi'í daj.

¹⁶ Ngaa nj' tsinj' nun nanē xi'í niman, nj' güéj' si' guida'a nucaj' si' ichij' ni tsinj' daj. Nj' gui'yaj gana si' rian ni sij. Ngaa nj' hua nne ni sij gunánj' ni sij gahui ni sij hue' daj.

¹⁷ Nj' gunun daran' ni ngüi israelita nga ni ngüi griego man' xuman' Efeso si guiran' ichij' tsinj' daj. Nj' guxu'ui' njin' ruhua ni sij, gui'yaj' nuguan' daj. Nj' ga'mi sa' ni sij xi'í si-xugüi Jesús. ¹⁸ Nj' ga'na' ga'í ni ngüi xuman ruhua ni'i Jesús. Nj' ganata' yya ni sij ni gaquin' gui'yaj ni sij. ¹⁹ Nj' ga'í tsinj' gui'yaj stu'uj' nicaj ni sij libro gui'yaj stu'uj' ni sij ga'na' ni sij gari yan'an' ni sij rian daran' ni ngüi. Nj' ngaa guiri ni sij cuenta daj du'ue ni libro gaca daj, nj' guisij huij' xia chi' mi san'anj' plata. ²⁰ Hué daj

huaj' gahuin nico ni ngüi xuman ruhua ni'i si-nuguan' Señor. Nj' xacaj ni ngüi cuenta sisi hua fuerza nicaj si-nuguan' Yan'anj'.

²¹ Hué daj sij nj' gani ruhua Pablo gan'anj' sij xuman' Jerusalén gachin sij estado Macedonia nga estado Acaya nej. Nj' gataj sij sisi ngaa guisij sij Jerusalén, ngaa nj' hua nian si gan'anj' sij xuman' Roma. ²² Ngaa nj' ga'nij' sij huij' tsinj' chracuij' sij gan'anj' nungüej' si' estado Macedonia huin nungüej' sij Timoteo nga Erasto. Nj' gahuin ran man'an' sij doj' güi estado Asia.

El alboroto en Éfeso

²³ Ngaa daj nj' ducu chran' ni tsinj' man' xuman' Efeso ni ngüi nico' Yan'anj' xanga'. ²⁴ Nj' hué daj gui'yaj ni sij si hua 'ngō tsinj' gui'yaj sun gaga' plata gu'naj' si' Demetrio. Nj' nari si' nuhui le'ej' daj rún' hua nuhui nne yan'anj' gu'naj' Diana. Nj' 'yaj' gana nico ni tsinj' 'yaj sun nga si' nga sun daj. ²⁵ Nj' gaquinj' Demetrio daran' ni tsinj' 'yaj sun daj sisi nahuin chre' ni sij. Nj' gataj Demetrio gunun ni sij:

—Hua ni'í re' sisi 'yaj' gana nico né' nga sun nan. ²⁶ Sanj' guini'í né' daj 'yaj' tsinj' gu'naj' Pablo. Daj si gunun né' sisi achéj' ataj sij sisi sé yan'anj' yya huin yan'anj' 'yaj' ra'a ni ngüi, ataj sij. Nj' sé urin xuman' Efeso nan huin ataj sij nuguan' daj. Sanj' achéj' sij njin' gachra' chruhua estado Asia nata' sij rian ni ngüi xi'í nuguan' daj. Nj' guisij gahuin nico ni ngüi guxuman ruhua si gataj sij. ²⁷ Nj' ni'í né' sisi sj' ga' cuidado né', nj' guere' si-sun né'. Nj' hué daj guere' nuhui nne yan'anj' Diana nej. Daj si sisi nitaj si gunun yan'anj' ni ngüi rian nuhui nne yan'anj' daj, hué dan nj' guere' man'an' yan'anj' xana daj xi'í si gani ruhua ni sij sisi nun ni'yanj' yan'anj' da ga' manj'. Nj' nico' ni ngüi man' njin' gachra' estado Asia yan'anj' nari ra'a né' daj nga ni ngüi nne njin' gachra' chruhua xungüi nej. —Daj gataj Demetrio gunun ni tsinj' 'yaj' ra'a yan'anj' daj.

²⁸ Nj' ngaa gunun ni sij nuguan' daj, nj' ducu ga'man ruhua ni sij. Nj' gaguáj' ni sij gataj ni sij:

—Huin achij' yan'anj' Diana nico' né' huin né' tsinj' man' xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj' ni sij.

²⁹ Hué xi'í daj nj' nachej' ga'mi ni ngüi man' xuman' daj gaguáj' ni sij. Nj' güéj' ni sij guida'a ni sij nungüej' tsinj' gu'naj' Gayo nga Aristarco ganucaj' ni sij gan'anj' ni sij 'ngō hue' xxi rian nahuin yu' ni ngüi. Nj' dugüi' Pablo huin nungüej' si'. Nj' 'na' nungüej' si' estado Macedonia. ³⁰ Nj' ruhua Pablo gatu sij rian man' ni ngüi daj. Sanj' nun ga'uej' ni tsinj' nico' Yan'anj' gatu sij manj'. ³¹ Nj' man' doj' ni tsinj' nicaj dugüi' nga Pablo scanij' ni tsinj' nicaj sun 'na' ni si' estado Asia. Nj'

ga'nj ni tsínj daj nuguan' rian Pablo sisi sj gatúj sij hue' xxi da mánj.

³² Daj nahuin yu' ni ngüi, nj gaguáj go'ngo ni ngüi 'ngo nuguan'. Nj gaguáj ango ni sij ango nuguan'. Sanj nun acay cuenta da'aj ni sij un sin huin 'yaj ni sij nahuin yu' ni sij. ³³ Nj ráj ra'a ni tsínj israelita 'ngo tsínj gu'naj Alejandro sisi ga'mi sí' rian ni ngüi. Nj dugunun ra'a sí' sisi dínj ganiquin' du'ua ni ngüi. Daj si ruhua sí' nãta' sí' sisi nitaj gaquin' da'ui ni tsínj nico' Yan'anj mánj. ³⁴ Sanj ngaa xacaj ni sij cuenta sisi tsínj israelita huin Alejandro, ngaa nj da gaguáj ni sij huji hora. Nj gataj ni sij:

—Huin achij yan'anj Diana nico' né' huin né' ni tsínj man xuman' Efeso. —Daj gataj ni sij gaguáj ni sij.

³⁵ Hué dan nj gunucuj sranun gui'yaj sí' sisi dínj ganiquin' du'ua ni sij. Nj gataj sí':

—Gunun a ni é re' huin in re' tsínj man xuman' Efeso si ga'mi. Ni'i daran' ni ngüi man chruhua xungüi sisi dugumi xuman' Efeso nuhui nne yan'anj Diana huin-in' yan'anj guinij xata'. ³⁶ Nj rjan na'ue gataj 'ngo tsínj daj sisi sé si xanga', ngaa nj hua nãn si dínj gane du'ua á re'. Nj ga cuidado a ni é re' nga si gui'yaj á re'. ³⁷ Nj tsínj nicaj á re' 'na' á re' nan, nj nitaj si gui'yaj quij ni sij rian nuhui mánj. Nj nitaj si ga'mi quij ni sij xi'í dan'anj né' mánj. ³⁸ Sisi huin ruhua ni dugüi' Demetrio ga'mi gaquin' xi'í go'ngo ni tsínj daj, nj sun dan nne güesj nga ango ni tsínj nicaj sun. Ngaa nj ga'mi gaquin' ni sij rian ni tsínj nicaj sun. Nj gui'yaj yya ni sí' si-gaquin' go'ngo ni sij. ³⁹ Nj sisi hua ango nuguan' achin ga'mi ni é re', ngaa nj ga'ue gui'yaj né' 'ngo junta daj rún' a'nin' si-ley né' sun. ⁴⁰ Ga cuidado né' nun sa' nun gataj ni tsínj nicaj sun sisi mán né' unun' né' nga ni sij. Nj sj gunucuj né' gujri' né' nuguan' ñanicaj né' rian ni sí' sisi nãchinj snan'anj ni sí' nga xi'í si 'yaj né' nánj. —Daj gataj sranun daj.

⁴¹ Nj ngaa guisij ga'mi sij daj, nj na'nij sij nan' ni sij ducua ni sij.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Hué dan nj ngaa na'man ruhua ni ngüi daj, nj gaquinj Pablo ga'na' ni tsínj digui'yun si-nuguan' Jesucristo ga'ui' sij 'ngo chrej rian ni sí'. Ngaa nj nanan sij ni tsínj daj. Nj gataj sij sisi gan'anj sij. ² Nj gachin sij ni xuman' ngaj estado daj. Nj nãn' ruhua ga'ui' sij chrej rian ni ngüi nico' Jesucristo mán ni xuman' daj. Da' sj da quisij sij 'ngo estado gu'naj Grecia. ³ Nj ngaa guisij hua'nij yahuj gane sij estado daj, nj gani ruhua sij gahui sij riõ achéj rian nnee gan'anj sij estado Siria.

Sanj gunun sij sisi ruhua ni tsínj israelita dagahui' ni sí' man'an sij. Xi'í daj nj gani ruhua sij nãnicaj sij estado Siria gachin sij estado Macedonia. ⁴ Nj guinicaj dugüi' ango ni sij nga Pablo gan'anj daran' ni sij. Nj ni tsínj daj huin tsínj gu'naj Sópater 'na' sí' xuman' Berea. Nj nungüej tsínj gu'naj Aristarco nga Segundo 'na' xuman' Tesalónica. Nj tsínj gu'naj Gayo 'na' xuman' Derbe. Nj guinicaj dugüi' Timoteo nej. Nj hué daj guinicaj dugüi' Tíquico nga Trófimo 'na' nungüej sí' estado Asia. ⁵ Nj ni tsínj daj gata' dian gan'anj. Nj man ni sij ana'uij ni sij xuman' Troas. ⁶ Nj ngaa gachin gui'yanj xa ni ngüi israelita chrachrúnj nitaj si 'nj levadura, nj gatúj anin' únj chruhua 'ngo riõ chéj rian nnee gahui únj gan'anj únj xuman' Filipos. Nj un'un' güi guisij únj xuman' Troas rian nacaj dugüi' únj nga ango ni sij. Nj ichij güi gunáj únj xuman' daj.

Visita de despedida de Pablo en Troas

⁷ Güi dacój semana daj, nj nahuin yu' ni únj xa nuguan'an ni únj chrachrúnj. Nj digyán Pablo nuguan' rian ni ngüi nico' Jesucristo mán yu'uj daj. Nj rjan gahui sij ango güi gan'anj sij, nj gahuin sij ga'mi sij da da'aj yan'. ⁸ Nj man únj nahuin yu' únj 'ngo chruhua cuarto nata' xata'. Nj man nãn' ruhua candil xiguinj. ⁹ Nj nne 'ngo tsínj hua lij gu'naj Eutico rian ventana. Nj rjan a'mi xacan Pablo, nj ganun nãn' ruhua nnej rian tsínj hua lij daj. Hué dan nj guinij sij chra hua'nij piso hue' nata' xata'. Nj gahui' sij nachi nicaj ni sí'. ¹⁰ Ngaa nj nanij Pablo gan'anj guita' sí' niman tsínj hua lij daj. Nj nanan sí' niman daj. Nj gataj Pablo gunun ni tsínj daj:

—Sj guxu'ui' a ni é re' mánj. Hua ni'na' sij nánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹¹ Hué daj sj nj nãnicaj Pablo gahui sij gan'anj sij chruhua hue' nata' xata'. Nj gura' da'aj sij chrachrúnj xa ni sij. Nj gahuin sij ga'mi sij da' guerenga'. Ngaa nj gahui sij gan'anj sij. ¹² Nj gahuin nã' nico ruhua ni sij xi'í si hua ni'na' tsínj hua lij guinij daj nicaj ni sij gan'anj sij.

Viaje de Troas a Mileto

¹³ Nj gata' dian anin' únj gan'anj únj nga riõ guisij únj xuman' Asón. Daj si hua ga'mi né' si nacaj anin' únj Pablo yu'uj daj xi'í si gahuin ruhua sij gache sij guisij sij xuman' Asón daj. ¹⁴ Nj ngaa ganacaj dugüi' ni únj nga Pablo xuman' Asón, nj gahui sij chruhua riõ nga anin' únj xuman' Mitilene. Nj gan'anj daran' únj. ¹⁵ Ngaa nj gahui únj chruhua riõ. Nj ango güi guisij únj nãchrun' 'ngo yu'uj gu'naj Quío. Nj ango güi guisij únj 'ngo yu'uj gu'naj Samos. Nj gunáj únj xuman' Trogilio 'ngo yan'. Nj ángo güi guisij únj xuman' Mileto. ¹⁶ Nj

hué daj gui'yaj únj si nun ga'uej Pablo gan'anj sij xuman' Efeso. Daj si na'uej sij gahuin ran sij gane sij estado Asia rian ngaj xuman' daj si huin ruhua sij guisij yoo sij xuman' Jerusalén güi huin gui'yanj Pentecostés.

Discurso de despedida de Pablo en Mileto

¹⁷ Ngaa mán ni únj xuman' Mileto, nǐ ga'nǐj Pablo 'ngo nuguan' gan'anj xuman' Efeso. Nǐ gaquinj sij ga'na' ni tsinj huin achij man scanij ni ngüi nahuin chre' nico' Jesucristo xuman' daj. ¹⁸ Nǐ ngaa guxuman ni sij, nǐ gataj Pablo gunun ni sij:

—Ni'i sa' ni é re' daj gui'yā scanij a ni é re' asij güi ga'na' sinǐj estado Asia. ¹⁹ Nǐ daran' ni güi ganěj scanij ni é re', nǐ gui'yaj sǔnj rian Señor. Nǐ nagui'yaj le man'anj. Nǐ gaco nǐn' ruhuāj nej. Nǐ guiran' nǐn' ruhuāj sayun, gui'yaj ni tsinj israelita nej. ²⁰ Sanǐ nun dunā si natāj rian án re' daran' si ni'yanj án re'. Nǐ digyānj rian ni é re' chruhua cayu nga chruhua ducua ni é re'. ²¹ Nǐ natāj rian ni tsinj israelita nga rian ni tsinj 'na' aněj chrej sisi ganani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nǐ guxuman ruhua ni sij ni'i ni sij Jesucristo huin Señor nico' né'.

²² 'Yyaj nǐ a'nǐj Espiritu Santo gan'an xuman' Jerusalén. Nǐ nun ni'inj ni' daj guǐran'anj gan'an xuman' daj. ²³ Urin si ni'inj huin sisi ngaa aché daran' ni xuman', nǐ ataj Espiritu Santo riānj sisi ana'uij ducuaga' yǔnj. Nǐ guǐran' nǐn' ruhuāj sayun nej. ²⁴ Güendāj nǐ nitaj si gahuin si gahuǐj. Nǐnanj huin ruhuāj gaché gui'yaj sǔnj da ganahuij sun duguta sun Jesús yǔnj natāj ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj sinduj rian né'. ²⁵ Nǐ yyaj nǐ ni'inj sisi scanij a ni é re', nǐ 'ngo ni ango ni é re' sǐ guini'i yǔnj ga mánj. Nǐ huin ín re' ni tsinj gunun nuguan' ga'mǐ xi'í sun nicaj Yan'anj rian né'. ²⁶ Xi'í daj nǐ huin ruhuāj gataj yyāj gunun a ni é re' yyaj sisi nitaj gaquin' da'uij sisi gan'anj 'ngo dugüi' ni é re' rian yan'an. ²⁷ Daj si hua natāj rian án re' daran' si huin ruhua Yan'anj si gui'yaj a ni é re'. Nǐ nitaj si huaj si garǐj huǐj nǐ a 'ngo nuguan' mánj.

²⁸ 'Xi'í daj nǐ daj rún' dugumi 'ngo tsinj daj dánj sij xachij, nǐ hué daj dugumi ni é re' man'an án re' nga daran' ni ngüi nico' Yan'anj nej. Nǐ huin ín re' tsinj huin achij niquin' scanij ni sij, gui'yaj Espiritu Santo. Xi'í daj dugumi a ni é re' niman ni sij. Nǐ naru'ue man'an Señor si-tun man'an sij guiránj sij ni ngüi nico' Yan'anj xanga' daj. ²⁹ Nǐ ni'inj sisi ngaa gan'an, nǐ ga'na' ango ni tsinj digya' yun'unj. Nǐ rún' 'yaj 'ngo xá'yanj da'a xachij, hué daj gui'yaj ni si' ngaa ga'na' ni sij rian ni é re'. ³⁰ Nǐ hué

scanij ni man'an ni é re', nǐ gahuǐ ni tsinj ga'mi nuguan' yya xi'í si gahuin ruhua ni sij sisi guinico' ni ngüi nico' Yan'anj ni si'. ³¹ Xi'í daj nǐ ni'yaj sa' á re'. Nǐ nanun ruhua ni é re' sisi hua' nij yya yo' nun dunā si riqui' 'ngo ducuanj rian daran' ni é re' nugüi nǐgan'. Nǐ da gacōj xi'í ni é re' nej aj.

³² 'Yyaj nǐ naga'uij ni é re' rian Yan'anj. Nǐ dunā nuguan' rian ni é re' sisi ga'ue gui'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. Nǐ nicaj nuguan' daj fuerza sisi sa' doj guinico' a ni é re' Yan'anj. Nǐ nuguan' daj nicaj fuerza si ga'ue guiman sa' nuguan'an án re' nga daran' ni ngüi gahuin sa' rian Yan'anj.

³³ 'Nitaj si gahuin ruhuāj nicā san'anj plata nga san'anj oro nej, si-gan' go'ngo ni ngüi mánj. ³⁴ Sanǐ hua ni'i sa' ni é re' sisi gui'yaj sǔnj nga ra'āj daj da guiri'ǐj si achin riānj nga si achin rian ni tsinj nicaj dugüi' ngaj nej. ³⁵ Nǐ digyānj rian ni é re' nga daran' si gui'yā sisi hué daj gui'yaj sun daran' né'. Ngaa nǐ ga'ue chracuij né' ni ngüi yaco ran'. Nǐ gananun ruhua ni é re' si-nuguan' Señor Jesús. Nǐ gataj sij: "Huin niā' ruhua doj tsinj a'ui' ra'a dugüi' sij daj nga tsinj nahuin ra'a ni rasun 'yaj ni dugüi' sij." Daj gataj Señor Jesús gunun né'. —Gataj Pablo gunun ni tsinj 'na' xuman' Efeso.

³⁶ Nǐ ngaa guisǐj ga'mi Pablo nuguan' daj rian ni si', nǐ ganiquin' ráj dacoj sij nga ni si'. Nǐ gachinj jni'yaj daran' ni sij rian Yan'anj. ³⁷ Nǐ gaco nǐn' ruhua daran' ni sij. Nǐ nanan ni sij Pablo. Nǐ garun du'ua ni sij si'. ³⁸ Nǐ ganani nico ruhua ni sij xi'í si hua gataj Pablo sisi sǐ guini'i ni sij si' ga mánj. Ngaa nǐ gata dugüi' ni sij gan'anj nǐcǐj ni sij gatu si' chruhua riō achéj rian nnee gan'anj si'.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Hué dan nǐ ngaa dunāj ni únj ni sij, nǐ gahuǐ anin' únj chruhua riō gan'anj nǐca ni únj da' yu'uj gu'naj Cos. Nǐ ango güi guisǐj únj 'ngo yu'uj gu'naj Rodas. Ngaa nǐ guisǐj únj xuman' Pátara. ² Nǐ hué xuman' daj, nǐ nari' anin' únj riō huaj xuman' Fenicia. Ngaa nǐ gahuǐ ni únj gan'anj únj. ³ Hué dan nǐ guini'i anin' únj yu'uj gu'naj Chipre. Nǐ gachin únj chrej ra'a sa' yu'uj daj guisǐj únj estado Siria rian ngaj 'ngo xuman' gu'únj Tiro. Nǐ yu'uj daj gahuǐ únj chruhua riō xi'í si huin ruhua ni tsinj dugumi riō daj guǐri ni sij carga man chruhua riō.

⁴ Nǐ nano' anin' únj ni tsinj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nǐ nari' únj ni sij. Nǐ guna únj ichij güi nga ni sij. Nǐ hua ga'mi chrun Espiritu Santo rian ni sij sisi sǐ gan'anj Pablo xuman' Jerusalén, gataj ni sij gunun

si'. ⁵ Sanj ngaa guisij ichij güi daj, n̄ gahui anin' únj gan'anj únj. N̄ gan'anj njcaj ni ducua ni tsínj nico' Jesucristo daj anin' únj da' du'ua xuman' daj. N̄ ganiquin' ráj dajoc daran' ni únj rian yo'ój chru ngaj du'ua nnee yan'anj gachínj jni'yaj ni únj rian Yan'anj. ⁶ Hué dan n̄ nanan daran' ni únj ni dugüi' ni únj. N̄ natúj anin' únj chruhua riq achéj rian nnee. N̄ nanicaj ni sij guinañ' ni sij ducua ni sij.

⁷ N̄ gahui anin' únj xuman' Tiro guisij únj xuman' Tolemaida. N̄ nacaj dugüi' únj nga ni tsínj nico' Jesucristo xuman' daj. N̄ guna únj urin güi nga ni sij. ⁸ Ango güi gahui únj nga Pablo gan'anj únj guisij únj xuman' Cesarea. N̄ gan'anj únj ducua Felipe huin si' 'ngo tsínj chéj a'mi si-nuguan' Yan'anj. N̄ huin si' 'ngo ni ichij ni tsínj chracuj ni xuhuj ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. N̄ guna anin' únj nga si'. ⁹ N̄ nne yan gan'anj da'nj xana Felipe. N̄ huin ne ngüi a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian ne. ¹⁰ Ngaa guisij ga'i güi gane únj yu'uj daj, n̄ guisij 'ngo tsínj 'na' estado Judea gu'naj si' Agabo. N̄ huin si' 'ngo tsínj a'mi nuguan' riqui Yan'anj rian si'. ¹¹ N̄ ngaa guisij tsínj daj rian nne únj, n̄ guida'a sij danij sincho Pablo. N̄ numij sij ra'a sij nga dacój sij. N̄ gataj sij:

—Ataj Espiritu Santo sisj xuman' Jerusalén, n̄ hué daj gunumi ni tsínj israelita tsínj danij sincho nan naga'ui' ni si' ra'a ni tsínj 'na' anéj chrej. —Daj gataj tsínj daj.

¹² N̄ ngaa gunun únj nga ni tsínj man xuman' Cesarea nuguan' daj, n̄ ga'mi yaco únj rian Pablo sisj sj gan'anj sij xuman' Jerusalén mánj. ¹³ Sanj gataj Pablo:

—N̄ un sin huin ni aco a ni é re', n̄ nani ruhuāj, 'yaj á re' únj. Hua n̄ca ruhuāj sisj gumi ni sij yünj xuman' Jerusalén. Sanj sé urin si gumi ni sij, sanj hua n̄ca ruhuāj gahuj xuman' daj xi'í Señor Jesús. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

¹⁴ N̄ rian nun ga'ue gunun Pablo si-nuguan' únj, n̄ ga'nin' ruhua únj, gataj únj:

—Si gui'yaj Señor si aran' ruhua sij nánj. —Daj gataj ni únj.

¹⁵ N̄ ngaa guisij ni güi daj, n̄ gui'yaj xugüi anin' únj. N̄ gan'anj únj xuman' Jerusalén. ¹⁶ N̄ guinicaj dugüi' go'ngo ni tsínj nico' Jesucristo 'na' xuman' Cesarea nga ni únj gan'anj únj. N̄ nicaj ni si' ni únj gan'anj ni si' ducua 'ngo tsínj gu'naj Mnasón 'na' si' yo'ój gu'naj Chipre huin si' 'ngo tsínj nico' Jesucristo asij ná. N̄ guna únj ducua si'.

Arresto de Pablo en el templo

¹⁷ N̄ ngaa guisij ni únj xuman' Jerusalén, n̄ gahuin n̄a' ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesucristo guisij únj rian ni sij. ¹⁸ N̄ ango güi, n̄ gan'anj ni'yaj Pablo rian nne Jacobo nga ni únj. N̄ nahuin chre' daran' ni tsínj huin achij yu'uj daj. ¹⁹ N̄ gachínj snan'anj Pablo sisj hua sa' nne ni sij. Hué dan n̄ nata' si' da' go'ngo nuguan' gui'yaj sa' Yan'anj nga ni tsínj 'na' anéj chrej ngaa nata' si' si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. ²⁰ N̄ ngaa gunun ni sij si gataj Pablo, n̄ ga'mi sa' 'ueé ni sij rian Yan'anj. N̄ gataj ni sij rian Pablo:

—Ni'yaj sa' re' jnanj. Scanij ni tsínj israelita, n̄ man ga'i mí ni tsínj xuman ruhua ni'í Jesús. Sanj huin ruhua daran' ni sij dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés. ²¹ N̄ hua gunun ni sij si-nuguan' sisj digyan man'an re' rian ni tsínj israelita man scanij ni tsínj 'na' anéj chrej sisj sj xacaj ni si' cuenta nga si ga'nin' Moisés sun rian né'. N̄ gunun ni sij si gataj re' sisj si guta' ni sij da'nga' nnee cúj da'nj ni sij. N̄ sj guinico' ni sij si-chrej ni xi' guimán asij ná. ²² N̄ un sin gui'yaj únj, ruhuá re' únj. Xanga' sisj xacaj cuenta ni sij sisj guisij re' yu'uj nan, ngaa n̄ nahuin yu' ni sij.

²³ Xi'í daj n̄ gui'yaj re' rún' gataj únj nan. Niquin' gan'anj tsínj scanij ni únj nan. N̄ hua n̄an dagahuin ni sij nuguan' gataj yya ni sij rian Yan'anj. ²⁴ Ngaa n̄ guinicaj dugüi' re' gan'anj re' nga ni sij. N̄ naga'ui' anin' é re' man'an án re' rian Yan'anj. N̄ nar'u'ue re' si gahuin si-gasto ni sij dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Ngaa n̄ ga'ue gaca çan çra ni sij. N̄ hué chrej daj guini'í ni tsínj daj sisj sé si xanga' huin ni nuguan' gunun ni sij xi'í man'an re'. N̄ guini'í ni sij sisj dagahuin man'an re' rian si-ley Moisés nej.

²⁵ Sanj güenda ni tsínj 'na' anéj chrej nico' Jesucristo huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, n̄ guisij garun ni únj 'ngo yanj rian ni si'. N̄ hua gataj ni únj sisj nitaj nunj huin sisj dagahuin ni sij si-ducuanj Moisés mánj. Maan si sj xa ni sij nnee xucu ga'ui' ni ngüi rian yan'anj nari ra'a ni ngüi. N̄ sj xa ni sij tun nga nnee xucu duguáj ni sij xá xú'. N̄ sj gui'yaj ni sij gaquin' nga ango yun'unj xana mánj. Hué daj garun únj rian ni sij. —Gataj ni tsínj huin achij daj gunun Pablo.

²⁶ Ngaa n̄ nicaj dugüi' Pablo nga gan'anj ran' tsínj daj. N̄ ango güi gan'anj nuguan'an ni sij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. Asij n̄ gatúj sij chruhua nuhui nata' sij rian chrej un güi huin ganahuij naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Yan'anj. N̄ hué güi daj huin ngaa ga'ui' go'ngo ni sij xucu rian Yan'anj xi'í ni sij.

²⁷ N̄ ngaa ruhua guisij ichij güi daj, n̄ guini'í doj ni tsínj israelita 'na' estado Asia

si niquin' Pablo chruhua nuhui. Hué dan nĭ ga'man ruhua daran' ni ngüĭ nahuin chre' yu'uj daj, gui'yaj ni sij. Hué dan nĭ guida'a ni sij Pablo. ²⁸ Nĭ gaguáj ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Ni tsĭnj israelita, chraçuij ni é re' ni únj si hué tsĭnj nan chéj sij daran' yu'uj digyán sij rian ni ngüĭ ni nuguan' unun' nga ni únj huin ni únj ni tsĭnj israelita. Nĭ unun' si-nuguan' sij nga si-ducuanj Moisés nga nuhui nan nej. Nĭ gatúj go'ngo ni tsĭnj griego chruhua nuhui nan, gui'yaj sij nej. Nĭ xi'í daj nĭ gahuin quij ruhua nuhui nan. —Hué daj gataj ni sij.

²⁹ Nĭ hué daj gataj ni sij si hua guini'i ni sij guinicaj dugüi' Pablo nga tsĭnj gu'naj Trófico riqui xuman' daj huin si' 'ngo tsĭnj 'na' xuman' Efeso. Nĭ gani ruhua ni sij sisi gatu si' chruhua nuhui, gui'yaj Pablo.

³⁰ Nĭ ga'man ruhua daran' ni tsĭnj man xuman' daj. Nĭ gunánj ni sij ga'na' gujda'a ni sij man'an Pablo ganucuanj ni sij guiri ni sij si' ne' chrej xe' nuhui daj. Nĭ hué 'ngo hora daj naránj ni sij rian nuhui. ³¹ Nĭ hua huin ruhua dagahui' ni sij Pablo ngaa gunun snado huin achij rian xi'nin' snado daj sisi aguáj daran' ni ngüĭ mán xuman' Jerusalén. ³² Ngaa nĭ nicaj snado huin achij daj ni snado nico' sij nga ni snado centurion nej. Nĭ gunánj ni sij gan'anj ni'yaj ni sij rian man ni ngüĭ daj. Nĭ ngaa guini'i ni ngüĭ snado huin achij daj nga ni snado nico' si', ngaa nĭ duna ni sij si ga'ui' ni sij Pablo. ³³ Ngaa nĭ gahuin njchrun' snado huin achij daj rian nne Pablo. Nĭ guida'a si sij'. Nĭ ga'nin' sij sun sisi gumi ni sij hujj cadena si'. Asĭj nĭ nachĭnj snan'anj sij ni ngüĭ un sin huin si', nĭ nunj huin gui'yaj si'.

³⁴ Nĭ nini huin nuguan' gaguáj go'ngo ni ngüĭ daj. Nĭ gaguáj ango ni sij ango nuguan' gachej ga'mi ni sij. Nĭ nun ri' ruhua snado huin achij daj si gui'yaj yya sij xi'í si guixij ruhua sij si gaguáj ni sij. Hué dan nĭ ga'nin' sij sun sisi njcaj ni snado gan'anj ni si' ducua ni si' Pablo. ³⁵ Nĭ ngaa hua guisij ni snado gahui ni sij rian scalera guisij ni sij rian man ni sij, nĭ gata xata' ni sij Pablo guisij ni sij. Daj si nĭn' ruhua huin ruhua ni ngüĭ dagahui' ni sij Pablo.

³⁶ Nĭ nico' ran ni ngüĭ huaj ne' rucu ni sij. Nĭ gaguáj ni sij. Nĭ gataj ni sij:

—Dagahui' a ni é re' si'. —Gataj ni sij ni'yaj ni sij Pablo.

Defensa de Pablo ante el pueblo

³⁷ Nĭ ngaa huaj gatu ni sij nga Pablo rian man ni sij, nĭ nachĭnj snan'anj Pablo snado huin achij daj. Nĭ gataj sij:

—Ga'ue ga'mi doj nga re' ní'. —Daj gataj Pablo gunun snado huin achij daj.

Ngaa nĭ gataj snado huin achij daj:

—Chrun re' ga'mi re' snánj griego ní'. ³⁸ Nĭ sé re' huin tsĭnj 'na' ne' Egipto gunún' re' nga gobierno, nĭ gahui gan'anj mí snado nga re' gan'anj quij qui'yanj naço asĭj ganij mí'. —Daj gataj snado huin achij daj nachĭnj snan'anj sij Pablo.

³⁹ Ngaa nĭ gataj Pablo:

—Huéj huin 'ngo tsĭnj israelita 'nāj xuman' Tarso huin-in' 'ngo xuman' huin achij ngaj estado Cilicia. Sanĭ gui'yáj re' sinduj riqui re' si ga'mi rian ni ngüĭ aj. —Daj gataj Pablo.

⁴⁰ Hué dan nĭ ga'ui' snado huin achij permiso. Ngaa nĭ gan'anj niquin' Pablo rian scalera daj. Nĭ dugunun ra'a sij rian ni ngüĭ sisi dĭnj gahuin du'ua ni si'.

Nĭ ngaa ganiquin' du'ua ni si', nĭ ga'mi Pablo snánj hebreo rian ni sij. Nĭ gataj sij:

22

¹ —Gunun sa' á re' si gatá gunun a ni é re' xi'í man'anj huin in re' jnánj né' nga da'nun' né'. —Daj gataj Pablo.

² Nĭ ngaa gunun ni sij ga'mi Pablo snanj hebreo, ngaa nĭ nani sa' chraquij ni sij. Nĭ gataj Pablo:

³ —Huéj huin tsĭnj israelita. Nĭ ga'ngā xuman' Tarso, estado Cilicia. Sanĭ gachi xuman' Jerusalén nan. Nĭ digui'yūnj nga maestro gu'naj Gamaliel. Nĭ gahuin chrun sa'áj si-ley ni xi' nej. Nĭ xānga' yya gui'yaj sūnj si-sun Yan'anĭ. Nĭ daj rún' 'yaj ni é re' acuan', hué daj gui'yā nej. ⁴ Asĭj sini nĭ chran' yun'ūn ni ngüĭ nicaj dugüi' nga Jesús. Nĭ gahuin ruhuáj dagahuĭj ni sij. Nĭ gumi ni sij. Nĭ garĭ ducuaġa' ni tsĭnj nga ni ngüĭ xāna nej. ⁵ Nĭ chrej a'nin' nga ni tsĭnj huin achij huin ni sij testigo sisi hué daj gui'yā. Nĭ riqui ni si' yanĭ carta nicā gan'ān rian ni dugüi' né' ni tsĭnj israelita nne xuman' Damasco. Nĭ huaj nanōj ni ngüĭ nico' Jesús. Ngaa nĭ nicā ga'nāj xuman' Jerusalén gahuin ni sij castigo, ruhuāj aj.

⁶ 'Sanĭ ngaa huaj gahuin njchrunĭj xuman' Damasco gaxuj, nĭ nasinunĭj chre ga'na' 'ngo yan'an xata' guixiguĭn ganicaj rian huaj man'anĭ. ⁷ Nĭ 'ngo ganatū rian yo'ój. Nĭ gunūnj 'ngo tsĭnj ga'mi ngāj. Nĭ gataj sij: "Saulo, Saulo, un sin huin ni chran' yun'ūnj re' man'anĭ únĭj." Daj gataj tsĭnj daj gunūnj. ⁸ Ngaa nĭ: "Nĭ un sin huin re', Señor." Gataj man'anĭ. Ngaa nĭ gataj sij: "Huéj huin Jesús 'na' Nazaret. Hué man'anĭ huin chran' yun'ūnj re' aj." Daj gataj Jesús gunūnj. ⁹ Nĭ guini' i yya ni tsĭnj huan'anĭ ngāj yan'an daj. Nĭ guxu'ui' ni sij. Sanĭ nun gunun ni sij nuguan' ga'mi Jesús riānj mánĭ. ¹⁰ Ngaa nĭ gataj man'anĭ: "Daj gui'yā, ruhuá re', Señor." Gataj man'anĭ. Ngaa nĭ gataj Señor gunūnj: "Nāchica re' gan'anĭ re' xuman' Damasco. Yu'uj daj gataj ni sij gunun re' daran' si huin gui'yāj

re' aj." Daj gataj sij gunünj. ¹¹ Nj rjan gahuin durtj gui'yaj yan'an xiguin nucujaj daj, ngaa nj guida'a ni tsínj nicaj dugüi' ngáj ra'áj gan'anj ni únj guisj únj xuman' Damasco.

¹² Nj xuman' daj nne 'ngo tsínj gu'naj Ananías. Nj hua cuidado sij dagahuin sij si-ley Moisés. Nj a'mi sa' daran' ni tsínj israelita man xuman' Damasco xi'í sij. ¹³ Nj ga'na' nj'yaj Ananías man'anj. Nj ngaa guisj sij, nj gataj sij gunünj: "Jnánj Saulo, yyaj nj naxiguin rián re'." Gataj sij. Nj 'ngo hora naxiguin riánj guini'yá sij. ¹⁴ Nj gataj sij: "Nacui Yan'anj nico' ni xi' man'an re' sísí guini'i sa' re' si huin ruhua man'an Yan'anj. Nj huin ruhua Yan'anj sísí guini'i re' tsínj hua nica nin' ruhua huin si' Jesús. Nj gunun re' si-nuguan' man'an Jesús, ruhua Yan'anj nej. ¹⁵ Daj si gahuin man'an re' tsínj nata' xi'í Jesús rian daran' ni xungüi. Nj gan'anj nata' re' si guini'i re' nga si gunún re' rian ni ngüi. ¹⁶ Yyaj nj sj gano'ó re' naxhica re'. Nj gan'anj gata' nneé re' nga si-xugüi Señor. Nj jnaruhui sij si-gaquin' re' aj." Gataj Ananías riánj.

¹⁷ Hué dan nj ngaa nanicá xuman' Jerusalén, nj gan'anj nuhui gachínj jni'yá. Nj digyán Yan'anj 'ngo rasun riánj. ¹⁸ Nj guini'inj man'an Señor. Nj gataj Señor gunünj: "Yoo gahui re' xuman' Jerusalén. Daj si sj garáj xina ni sij nuguan' nata' re' xi'ij mánj." Daj gataj Señor gunünj. ¹⁹ Hué dan nj gataj man'anj: "Señor, ni' i ni sij sísí gatúj man'anj daran' ni nuhui, nj garij man'anj ducuaga' daran' ni ngüi xuman ruhua ni'í re'. Nj garí nne' xiráj ni sij nej. ²⁰ Nj ni' i ni sij sísí ngaa gayanj situn man'an Esteban huin si' tsínj gui'yaj sun rián re' ga'mi si' si-nuguan' man'an re', ngaa nj niquin' man'anj yu'uj daj. Nj ga'ue sísí dagahui' ni sij si'. Nj da' dugumij si-gan' ni tsínj dagahui' daj." Hué daj gata' gunun Señor. ²¹ Sanj gataj Señor: "Güj si a'ní gan'anj gan' re' rian ni ngüi man anéj chrej." Daj gataj Señor gunünj. —Gataj Pablo gunun ni tsínj nahuin yu' daj.

Pablo en manos del tribuno

²² Nj gunun ni ngüi si-nuguan' Pablo da' nuguan' daj. Sanj ngaa ga'mi sij xi'í ni tsínj 'na' anéj chrej, nj gaxi'i ni sij gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Si gahui' naj tsínj nan. Sj ga'ue ga nj'na' sij rian xungüi mánj. —Hué daj gataj ni sij xi'í Pablo.

²³ Nj rjan aguáj ni sij nagunan' ni sij sigan' ni sij dagaman' ni sij yo'ój yaj xata', ²⁴ hué dan nj ga'nin' snado huin achij sun sísí nā'nij ni snado Pablo rian man ni sij. Nj gataj si' sísí gari ni sij nne' xiráj Pablo sísí gataj Pablo un sin xi'í huin aguáj ni ngüi ni' i ni sij Pablo. ²⁵ Sanj ngaa guisj

gumij ni sij nga nnij, nj hua ruhua ni sij ga'ui' sij nne', ngaa nj nachínj snan'anj Pablo capitán niquin' daj. Nj gataj si':

—Nijaj sun ni é re' ga'ui' re' nne' 'ngo tsínj romano ni'. Nj achin si ga'ui' ni sij gaquin' xi'í man'anj. —Daj gataj Pablo gunun capitán daj.

²⁶ Nj ngaa gunun capitán nuguan' daj, nj gan'anj nata' snan'anj sij gunun snado huin achij daj. Nj gataj sij:

—Ga cuidado si gui'yaj re' si tsínj nan huin 'ngo tsínj romano. —Daj gataj sij gunun snado huin achij daj.

²⁷ Ngaa nj gan'anj snado huin achij daj rian niquin' Pablo. Nj nachínj snan'anj sij. Nj gataj sij:

—Xanga' hué re' huin 'ngo tsínj romano ni'. —Daj gataj sij.

—Huej huin nánj. —Gataj Pablo.

²⁸ Ngaa nj gataj snado daj:

—Gutin' nin' ruhuaj san'anj da gahuinj tsínj romano. —Daj gataj sij.

Ngaa nj gataj Pablo:

—Hué huin 'ngo tsínj romano ga'ngá ni nánj an. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Asij nj ni tsínj ruhua gari nne' xiráj Pablo, nj guxun ni si' man'an si'. Nj guxu'ui' snado huin achij daj si hua numij sij Pablo huin si' 'ngo tsínj romano.

Pablo ante el concilio

³⁰ Nj huin ruhua snado huin achij daj guini'i sij un sin xi'í huin a'mi gaquin' ni tsínj israelita rian xi'í Pablo. Hué dan nj ango güi nj ga'nin' sij sun sísí naxhi ni snado Pablo. Nj ga'nin' sij sun si nahuin yu' ni chrej huin achij ngá daran' ni tsínj man junta nico. Ngaa nj guiri sij Pablo gani sij rian ni tsínj man junta nico daj.

23

¹ Ngaa nj ni'yaj sa' Pablo rian ni tsínj man junta daj. Nj gataj sij:

—Jnánj né', da acuan' nj njnanj sa' gui'yá rian Yan'anj. Nj nitaj gaquin' nun nimánj mánj. —Daj gataj Pablo.

² Hué dan nj ga'nin' Ananías sun rian ni tsínj niquin' njchrun' nga Pablo sísí ra'ui ra'a ni si' du'ua Pablo. Nj Ananías huin chrej a'nin' rian ni chrej. ³ Ngaa nj gataj Pablo gunun sij:

—Ga'ui' Yan'anj man'an re' huin re' tsínj digya' yun'unj. Hué nne' re' nagui'yaj yyá re' si-nuguan'anj rún' a'nin' ley sun. Nj sísí hué daj 'yá re', ngaa nj un sin huin, nj a'nin' re' sun sísí ga'ui' ni sij man'anj únj. Daj si sé daj a'nin' ley sun mánj. —Daj gataj Pablo.

⁴ Ngaa nj gataj ni tsínj niquin' xi'nij Pablo gunun sij:

—Hué tsínj nan huin chrej huin rian nin' rian Yan'anj. Ngaa nj un sin huin nj a'mi

re' daj rian sí' únj. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

⁵ Ngaa nĭ gataj Pablo:

—Nun guini'ínj sĭsĭ chrej huin rian nĭn' huin sí' man jnánj. Daj si hua garun ni sij rian yan asĭj hua ná: “Sĭ ga'mi quĭj né' nĭ'yaj né' tsĭnj nicaj sun rĭan ni dugüi' né'.” —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁶ Ngaa nĭ xacaj sa' Pablo cuenta sĭsĭ da'aj ni sij huin tsĭnj saduceo. Nĭ ango da'aj ni sij huin tsĭnj fariseo. Ngaa nĭ ga'mi nucuaĭ Pablo rian ni tsĭnj man junta daj. Ni gataj sij:

—Jnánj né', huĕj huin tsĭnj fariseo. Nĭ tsĭnj fariseo huin chrĕ nej. A'mi gaquin' ni sij riánj xi'í si xuman ruhuáj sĭsĭ ga'ue gana'nĭj ni tsĭnj gahui'. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

⁷ Ngaa nĭ ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nĭ gaxĭ'ĭ gunun' ni tsĭnj fariseo nga ni tsĭnj saduceo. Nĭ gura' da'aj huĭj xi'nĭn' man'an ni sij. ⁸ Daj si ataj ni tsĭnj saduceo sĭsĭ nitaj si gana'nĭj ni tsĭnj gahui'. Nĭ ataj ni sij sĭsĭ nitaj ángel mánj. Nĭ nitaj nĭman ni ngüĭ, ataj ni sij nej. Sanĭ ni tsĭnj fariseo xuman ruhua daran' ni nuguan' nan.

⁹ Ngaa nĭ gagúaj daran' ni sij. Nĭ naxuman go'ngo ni tsĭnj digyán si-leĭ Yan'anĭ rian ni ngüĭ huin ni sí' tsĭnj fariseo. Nĭ gataj ni sí':

—Nitaj si da'ui tsĭnj nan gaquin' ruhua únj mánj. Si ruhuaj, nĭ ga'mi 'ngo nĭman nga sij, asĭ ga'mi 'ngo ángel nga sij, si ruhuaj. Sĭ gunún' nga Yan'anĭ mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁰ Nĭ ducu gunun' ni tsĭnj man junta daj. Xi'í daj nĭ guxu'ui' snado huin achĭj daj sĭsĭ gutĭn' ni sij Pablo. Hué daj nĭ gaquĭnj sij ga'na' go'ngo ni snado guĭri ni sí' Pablo scanĭj ni sij nĭcaj ni sí' gan'anĭ sí' chruhua hue' rian man ni sí'.

¹¹ Nĭ ngaa guĭnj ango güi, nĭ narugüi' Señor rian Pablo. Nĭ gataj Señor:

—Ga nucuaĭ nĭmán re'. Daj si daj rún' ga'mi re' rian xi'ĭj rian ni tsĭnj man xuman' Jerusalén nan, nĭ hué daj ga'mi re' rian ni tsĭnj man xuman' Roma nej. —Daj gataj Señor gunun Pablo.

Complot contra Pablo

¹² Ango güi nĭ daga'mi dugüi' go'ngo ni tsĭnj israelita si dagahui' ni sij Pablo. Nĭ gataj ni sij sĭsĭ sĭ guĭri' ni sij dagahui' ni sij Pablo, ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj Yan'anĭ castigo ni sij. Nĭ gataj ni sij sĭsĭ xi' xa ni sij sĭ go'o ni sij da guĭri' ni sij dagahui' ni sij sí'. Nĭ guta' nĭca yya ni sij sĭsĭ hua yya si a'mi ni sij.

¹³ Nĭ gachĭn chra' huĭj xia ni tsĭnj daga'mi dugüi' daj.

¹⁴ Hué daj sij nĭ gan'anĭ ni tsĭnj daj rian ni chrej a'nĭn' nga ni tsĭnj huin achĭj nej. Nĭ gataj ni sij:

—Hua guta' nĭca yya ni únj sĭsĭ xa ni únj ngaa nun gunucuaĭ ni únj dagahui' ni únj Pablo, nĭ ga'ue guĭ'yaj Yan'anĭ castigo ni únj. ¹⁵ Yyaj nĭ gachĭnj jni'yaj á re' nga ni tsĭnj man junta nĭco nan rian snado huin achĭj daj sĭsĭ guĭnicaj sij a'yoj Pablo ga'na' sij rian án re'. Nĭ gataj á re' sĭsĭ hua nĭan guĭni'ĭ a ni é re' doj xi'í Pablo. Nĭ ngaa achĭn guĭsĭj sij nan, nĭ a hua chrĭn ruhua únj dagahui' únj sij chruhua chrej. —Daj gataj ni tsĭnj daj.

¹⁶ Sanĭ gunun da'nĭj xiga'uij Pablo xi'í gaquin' daj. Hué dan nĭ gan'anĭ sij gatúj sij rian man ni snado. Nĭ nata' sĭj nuguan' daj gunun Pablo. ¹⁷ Ngaa nĭ gaquĭnj Pablo ga'na' 'ngo snado centurión, nĭ gataj sij:

—Guĭnicaj re' tsĭnj le nan gan'anĭ sij rian snado huin achĭj si hua 'ngo nuguan' nata' sij gunun sí'. —Daj gataj Pablo.

¹⁸ Ngaa nĭ nicaj centurión stucun' Pablo gan'anĭ sij rian snado huin achĭj daj. Nĭ gataj sij:

—Gaquĭnj Pablo guĭsĭj man'anĭ rian sí' huin sí' tsĭnj nĭn ducuaga'. Nĭ gachĭnj jni'yaj sí' sĭsĭ guĭnicá tsĭnj hua le nan ga'náj rián re' si hua 'ngo nuguan' nicaj sij nata' sij gunun re'. —Daj gataj centurión daj gunun snado huin achĭj.

¹⁹ Ngaa nĭ guida'a snado huin achĭj daj stucun' Pablo. Nĭ gan'anĭ nĭni nungüĕj sij nachĭnj snan'anĭ sí' man'an sij. Nĭ gataj sí':

—Nĭ un sin huin ruhua re' gataj re' gunúnj únj. —Daj gataj sí'.

²⁰ Hué dan nĭ gataj stucun' Pablo:

—Hua daga'mi dugüi' ni tsĭnj israelita sĭsĭ gachĭnj jni'yaj ni sij rián re' nĭcaj re' Pablo gan'anĭ re' a'yoj rian junta nĭco. Nĭ gataj ni sij sĭsĭ ruhua ni sij guĭni'ĭ ni sij doj xi'í Pablo. ²¹ Sanĭ sĭ guxuman ruhua re' si gataj ni sij si gachĭn chra' huĭj xia tsĭnj man ana'uij huĭ du'ua chrej. Nĭ sĭsĭ xa ni sij go'o ni sij ngaa nun dagahui' ni sij Pablo, ngaa nĭ ga'ue guĭ'yaj Yan'anĭ castigo ni sij, ataj ni sij. Nĭ hua guta' nĭca yya ni sij sĭsĭ hué daj guĭ'yaj ni sij. Nĭ yyaj man chrĭn ni sij ana'uij ni sij sĭsĭ ga'uej ruhua re' nga si huin ruhua ni sij. —Daj gataj stucun' Pablo gunun snado huin achĭj.

²² Hué dan nĭ na'nĭj snado daj sĭsĭ nan' stucun' Pablo ducuá sij. Nĭ ga'nĭn' sí' sun sĭsĭ sĭ nata' sij rian nĭ a 'ngo ni ngüĭ si ga'mi nungüĕj sij.

Pablo es enviado a Félix, el gobernador

²³ Ngaa nĭ gaquĭnj snado huin achĭj daj sĭsĭ ga'na' huĭj snado centurión. Nĭ ga'nĭn' sij sun sĭsĭ ga' chrĭn guĭ'yaj nungüĕj sí' nga huĭj ciento snado ga un nĭ nga hua'nĭj xia chí' snado guĭtaj guayo nga ango huĭj

ciento snado guñicaj lanza gan'anj daran' ni sij xuman' Cesarea. ²⁴ Nj ga'nin' sij sun sisj guñ'yaj xugüi sij guayo guñtaj Pablo gan'anj sa' si' rian gobernado gu'naj Félix.

²⁵ Nj ga'nij snado huin achij daj 'ngo yanj carta gan'anj-án' nga nungüej sij. Nj gataj carta daj:

²⁶ "Huëj huin Claudio Lisias. Nj a'ni 'ngo carta nan huaj rián re' huin re' gobernado Félix 'ngo tsínj huin achij sa' nün' ruhua. Hua sa' nné re' ní'. ²⁷ Cuan guida'a ni tsínj israelita tsínj nan. Nj huaj dagahui' ni sij sí'. Sanj ngaa gunünj, nj gan'an nga ni snado. Nj guxünj Pablo ra'a ni sij. Nj hué daj gui'yá si hué sí' huin tsínj romano. ²⁸ Nj gahuin ruhuáj guñi'ínj un sin x'i' huin a'ui' ni sij gaquin' sí'. Ngaa nj nicá gan'an rian junta rian man ni sij. ²⁹ Hué dan nj guini'ínj sisj xi'í si-ley man'an ni sij a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. Sanj nitaj xi'í gahui' sí', ruhuáj aj. Nj nitaj xi'í gunünj sí' ducuağa' nej. ³⁰ Sanj ngaa gunünj sisj daga'mi dugüi' ni tsínj israelita ni dagahui' ni sij sí', hué dan nj ga'ní guchi' sí' rián re'. Nj ga'ní sun rian ni tsínj a'ui' gaquin' sisj guchi' ni sij ga'ui' ni sij gaquin' xi'í sí' rián re'." Hué daj gataj yanj ga'nij snado huin achij daj rian gobernado.

³¹ Nj daj rún' ga'nin' snado huin achij sun, nj nicaj ni snado Pablo gan'anj ni sij ne' nj da' xuman' Antípatris. ³² Ango güi nj dunáj ni sij ni snado taj guayo gan'anj ni sí' nga Pablo. Nj naniçaj ni sij hue' rian man ni sij. ³³ Ngaa guisij ni snado taj guayo xuman' Cesarea, nj ga'ui' ni sij carta ra'a gobernado. Nj naga'ui' ni sij Pablo ra'a sí' nej. ³⁴ Nj ngaa guisij gaya gobernado yanj carta daj, nj nachínj snan'anj sij nj a 'na' Pablo. Nj ngaa gunun sij sisj estado Cilicia 'na' Pablo ³⁵ ni gataj sij:

—Ngaa guxuman ni tsínj a'ui' gaquin' xi'í re', ngaa nj gunünj si-nuguan' re'. —Daj gataj gobernado gunun Pablo.

Hué dan nj ga'nin' sij sun sisj dugumi ni snado man'an Pablo rian si-palacio rey gu'naj Herodes.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Nj ngaa gachin un'un' güi, nj guxuman chrej a'nin' xuman' Cesarea huin sí' Ananías nga doj ni tsínj huin achij nej, nga 'ngo tsínj a'mi nataj gu'naj sí' Tértulo. Nj hué ni tsínj daj gan'anj rian gobernado sisj ga'ui' ni sij gaquin' xi'í Pablo. ² Ngaa nj nicaj ni sij ga'na' sij Pablo. Nj gaxi'i ga'ui' Tértulo gaquin' xi'í sí'. Nj gataj sij gunun gobernado Félix:

—Hué man'an re' huin gobernado. Nj guruhua man'an re' sisj hua din'inj ruhua xánj únj. Nj nahuin 'ueé mán sa' únj xánj

únj 'yaj si ni'í sa' man'an re'. ³ Daran' ni yu'uj, nj ninanj huin niá' ruhua únj nga sinduj gui'yaj man'an re' rian únj huin re' Félix tsínj sa' nün' ruhua. ⁴ Nj rian hua chruj rián re', nj nitaj si huin ruhuáj ga'mi xacānj gunun re'. Ngaa nj gui'yaj re' sinduj gunun sa' re' ga'mi chre' ni únj.

⁵ Hué dan nj xacaj ni únj cuenta sisj tsínj nan huin 'ngo tsínj letu nün' ruhua. Nj unun' ni dugüi' ni tsínj israelita nne nün' gachra' chruhua xungüi, 'yaj sij nej. Nj hué sij huin tsínj chra rian ni tsínj nazareno nej. ⁶ Nj gui'yaj x'i'ij sij chruhua nuhui nico, ruhua sij. Xi'í daj nj guida'a ni únj man'an sij. Daj si ruhua ni únj nagui'yaj yya únj xi'í sij rún' ataj si-ley únj. ⁷ Sanj ga'na' snado huin achij gu'naj Lisias. Nj ga'na' sí', nj guxun nün' ruhua sí' tsínj nan ra'a únj. ⁸ Nj ga'nin' sí' sun rian ni tsínj huin ruhua ga'ui' gaquin' xi'í tsínj nan sisj ga'na' ni sí' rian man'an re'. Nj ngaa nagui'yaj yya re' xi'í sij, nj ga'ue gara da'nga' ruhuá re' un sin x'i'ij huin a'ui' únj gaquin' xi'í sij rian man'an re'. —Daj gataj tsínj gu'naj Tértulo gunun gobernado.

⁹ Nj uyan ga'mi angó ni tsínj gataj ni sij sisj hua yya si-nuguan' Tértulo.

¹⁰ Ngaa nj digyán ra'a gobernado sisj ga'ue ga'mi Pablo. Ngaa nj gataj sí':

—Ni'ínj sisj sij ga'ij yo' nagui'yaj yya re' rian ni tsínj man xánj únj. Xi'í daj huin nia' ruhuáj ga'mi xi'í man'anj rián re'. ¹¹ Ga'ue gara da'nga ruhuá re' si da sij xuhuij güi asj guisi xuman' Jerusalén ga'mi sa'áj rian Yan'anj xanga'.

¹² Nj nun nari' ni tsínj israelita gunünj nga nj a 'ngo ngüi mánj. Nj nun gui'yá si ga'man ruhua ni ngüi chruhua nuhui nico nga chruhua angó hue' digui'yun únj si-nuguan' Moisés mánj. Nj nitaj si dugunünj ni ngüi chruhua cayu mánj. ¹³ Nj na'ue gujiri' ruhua ni sij sisj da'ujj gaquin' daj rún' a'ui' ni sij gaquin' xi'íj.

¹⁴ Sanj gataj yyaj rián re' sisj hua yya nicōj Yan'anj xanga' huin Yan'anj guñico' ni xi' únj. Nj ataj ni sij sisj chrej x'i'ij huin chrej achéj ni únj. Sanj xuman ruhuáj daran' si hua nica 'na' rian si-ley Moisés nga si garan ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj hua ná. ¹⁵ Nj uyan ana'ujj man'anj nga ni tsínj israelita sisj gana'nij ni niman, gu'yaj Yan'anj huin ni tsínj sa' nga ni tsínj sé si sa' aj. ¹⁶ Xi'í daj ya'joj nj hua cuidadoj si ga sa' nimánj rian Yan'anj nga rian ni ngüi nej.

¹⁷ Ngaa gachin ga'ij yo', nj gahuin ruhuáj naniçá xān gui'yá caridad rian ni ngüi niqui, nj ga'ujj ofrenda rian Yan'anj nej. ¹⁸ Nj hué daj gui'yá ngaa nari' ni sij man'anj chruhua nuhui nico. Nj hua gahuin sa'áj rian Yan'anj daj rún' a'nin' ley sun rian únj. Nj nitaj nico ni tsínj

guimán ngāj mánj. Nj nun gunun' ni tsínj mán, gui'yā mánj. Nj ni tsínj nari' yūnj, nj 'nā' ni si' estado Asia. ¹⁹ Hué ni tsínj daj hua niān ga'na' rián re' ga'mi gaquin' ni sij sisj hua si da'uj rian ni sij. ²⁰ Nj sisj nitaj, ngaa nj gataj ni tsínj mán nan sisj nari' ni sij 'ngo gaquin' gui'yā, ngaa niqunj rian junta nico rian ni tsínj israelita. ²¹ Ní' xānga' sisj gui'yā gaquin' ngaa gaguā scanij ni sij sisj xuman ruhuāj sisj gāna'nij ni níman gahui'. Xi'í daj ga'ui' ni sij gaquin' riānj, si ruhuaj. —Daj gataj Pablo gunun gobernado.

²² Nj ngaa gunun tsínj gu'naj Félix nuguan' daj, nj duna acuan' sí' nuguan' daj. Daj si ni'í sa' sij xi'í si-ducuanj Jesucristo. Nj gataj sij:

—Asa' ga'na' snado huin achij gu'naj Lisias, nj ganahuij guini'tnj si-gaquin' ni é re' aj. —Daj gataj Félix.

²³ Nj ga'nin' sij sun rian snado centurión sisj dugumi ni snado Pablo. Sanj sí dugumi ran ni sí'. Nj gataj sij sisj ga'ue ga'na' ni dugui' Pablo chraçuij ni sí' man'an sij.

²⁴ Nj ngaa gachin doj güi, nj guisj tsínj gu'naj Félix nga nica sij gu'naj Drusila huin ún' yun'unj israelita. Nj ga'nin' Félix sun sisj gaquinj ni sij ga'na' Pablo rian sij. Nj gunun sij si gataj Pablo xi'í si xuman ruhua sí' ni'í si' Jesucristo. ²⁵ Nj ga'mi Pablo xi'í si hua niān gu'yaj nica né' si-ducuanj né'. Nj hua niān dugumi né' man'an né' gui'yaj sa' né'. Nj ga'mi sij xi'í si gu'yaj yya Yan'anj daran' ni gaquin' ngaa ganahuij xungüi. Hué dan nj guxu'ui' Félix, nj gataj sij:

—Güij nan' re'. Ngaa hua ni'nij riānj, nj gaquinj yūnj ga'na' re' aj. —Daj gataj Félix gunun Pablo.

²⁶ Nj gahuin ruhua Félix sisj ga'ui' Pablo san'anj ra'a sij sisj nā'nij ra'a sij sí'. Xi'í daj nj nico' huaj gaquinj sij ga'na' sí' ga'mi sí' nga sij.

²⁷ Nj ngaa gachin hujj yo', nj nun guē Pablo ducuga'. Ngaa nj gahui Félix gobernado. Nj ganatúj tsínj gu'naj Porcio Festo rian sij. Nj nun ga'nij ra'a Félix Pablo si huin ruhua sij gu'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita.

25

Pablo apela a César

¹ Nj guisj huā'nij güi gatúj Festo gobernado, nj gahui sij xuman' Cesarea gan'anj sij xuman' Jerusalén. ² Yu'uj daj, nj ga'mi gaquin' ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij scanij ni tsínj israelita xi'í Pablo rian Festo. ³ Nj njan' ruhua gachínj jni'yaj ni sij sisj gu'yaj sí' sinduj ga'nin' sí' sun ga'na' Pablo xuman' Jerusalén. Nj hua daga'mi dugui' ni sij sisj dagahui' ni sij chrej Pablo. ⁴ Sanj gataj Festo sisj hua guē dugumi

ni snado Pablo xuman' Cesarea. Nj gani ruhua sij nānicaj rá'yanj sij xuman' daj, gataj sij. ⁵ Ngaa nj gataj Festo:

—Ga'ue gan'anj ni tsínj nica sun mán scanij ni é re' ngāj xuman' Cesarea. Nj sisj hua yya da'ui tsínj daj gaquin', ngaa nj ga'ue ga'mi gaquin' ni é re' xi'í sij yu'uj daj. —Hué daj gataj Festo.

⁶ Nj gahuin ran Festo 'ngo si itunj chi' güi xuman' Jerusalén. Ngaa nj nānicaj sij gan'anj sij xuman' Cesarea. Ango güi natúj sij gane sij ducuasun. Nj ga'nin' sij sun sisj ga'na' Pablo rian sij. ⁷ Nj ngaa gatúj Pablo chruhua ducuasun, nj ganica' ni tsínj israelita 'nā' Jerusalén xi'nij sij. Nj ducu ga'ui' ni sí' gaquin' Pablo. Sanj nun ga'ue digyán yya ni sí' sisj xānga' gui'yaj sij ni gaquin' daj. ⁸ Ngaa nj gataj Pablo xi'í man'an sij:

—Nitaj gaquin' gui'yā nga si-lej ni tsínj israelita, nj nga nuhui nico nej, nj nga rey gu'naj César mánj. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

⁹ Nj rian huin ruhua Festo gu'yaj sij sinduj rian ni tsínj israelita, ngaa nj nachinj snan'anj sij Pablo. Nj gataj sij:

—Huin ruhuá re' gan'anj re' Jerusalén sisj da' mánj gui'yaj yyāj xi'í re' ní'. —Daj gataj Festo.

¹⁰ Sanj gataj Pablo:

—Huēj niqun' nan rián re' huin re' tsínj nica sun, gui'yaj rey gu'naj César. Nj hué nan hua niān gahuin yya xi'tj. Ni'í sa' man'an re' sisj nitaj si gui'yā gaquin' rian ni tsínj israelita mánj. ¹¹ Sisj hua yya gui'yā 'ngo gaquin' xxi, nj hua niān gahuij xi'í gaquin' daj. Nj ga'ue gahuij nánj. Sanj sisj nitaj si hua yya gui'yā gaquin' daj rún' a'mi gaquin' ni sij xi'tj, ngaa nj nitaj chrej huaj si naga'ui' yun man'an re' yūnj ra'a ni tsínj israelita mánj. Hué dan ni achinj jni'yā rián re' sisj man'an rey César gu'yaj yya xi'tj. —Daj gataj Pablo gunun Festo.

¹² Hué dan nj ngaa guisj ga'mi Festo nga ni tsínj a'ui' chrej rian sij, nj gataj sij:

—Xi'í si achinj jni'yaj re' sisj gu'yaj yya rey César xi'í re', ngaa nj gan'anj re' rian sí'. —Daj gataj Festo.

Pablo ante Agripa y Berenice

¹³ Ngaa gachin doj güi, nj gan'anj rey gu'naj Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice xuman' Cesarea gan'anj ni'yaj nungüej xiga'uj sij rian nne Festo. ¹⁴ Nj rian gane nungüej xiga'uj sij ga'j güi nga Festo, nj nata' Festo rian rey daj xi'í Pablo. Nj gataj sij:

—Duna tsínj gu'naj Félix tsínj nan dugumi ni snado. ¹⁵ Nj ngaa gan'an xuman' Jerusalén, nj gui'yaj fuerza ni chrej a'nin' nga ni tsínj huin achij rian ni tsínj israelita xi'í Pablo, gachinj ni sí' sisj

dagahui' ni snado Pablo, guj'yā. ¹⁶ Nj gatā gunun ni sij sisi nitaj si hua si-chrej ni únj ni tsínj romano si naga'ui' únj 'ngo tsínj da'ui gaquin' gahui' sí' ngaa achin ga'mi sí' xi'í man'an sí' rian ni tsínj ga'mi gaquin' xi'í sí'.

¹⁷ 'Xi'í daj ngaa ga'na' ni sij nan, nj nun gahuin ránj mánj. Sanj ango güi ganatúj ganēj ducuasun. Nj gaquin ga'na' tsínj daj. ¹⁸ Nj ngaa niquin' ni tsínj ga'na' ga'ui' gaquin' daj, sanj nini hua gaquin' ga'ui' ni sij xi'í sí' daj gani ruhuāj. ¹⁹ Urin si xi'í unun' ni sij huin xi'í daj nico' ni sij ducúanj ni sij nga 'ngo tsínj gahui' gu'naj Jesús. Nj ataj Pablo sisi hua ni'na' sí'.

²⁰ 'Nj rian nun ri' ruhuāj si guj'yā nga nuguan' daj, nj nachínj snan'an Pablo sisi huin ruhua sij gan'anj sij xuman' Jerusalén, nj da' mánj guj'yaj yyāj xi'í sij. ²¹ Sanj gachínj jni'yaj Pablo riánj sisi guj'yaj yya rey gu'naj Augusto César xi'í sij. Hué dan nj gan'ij sun sisi ga gue dugumi ni snado sí' da ga'nij man'anj gan'anj sí' rian rey daj. —Daj gataj Festo gunun rey Agripa.

²² Ngaa nj gataj rey Agripa gunun Festo: —Huin ruhua man'anj gunúnj nuguan' gataj tsínj da aj. —Daj gataj sij.

Ngaa nj:

—A'yoj gunun re' ga'mi sij nánj. —Daj gataj Festo.

²³ Ngaa nj ango güi nj guxuman rey Agripa nga yun'unj gu'naj Berenice ducuasun. Nj sa' nín' ruhua nungüej xiga'ujj sij gatúj sij nga ni snado huin achij nga ni tsínj huin achij man xuman' daj. Ngaa nj ga'nin' Festo sun sisi ga'na' Pablo rian ni sij, guj'yaj ni snado. ²⁴ Nj ngaa gatúj Pablo, nj gataj Festo gunun Agripa:

—Gunun re' rey Agripa nga ni tsínj huin achij mán nahuin yu' nan nga ni únj. Hué tsínj nan huin Pablo 'na' rian ni é re'. Nj daran' ni tsínj israelita man xuman' Jerusalén nga xuman' Cesarea nan, nj ga'na' ni sij riánj. Nj nun duna ni sij si gaguáj ni sij gataj ni sij sisi si ga'ue ga ni'na' doj Pablo mánj. ²⁵ Sanj xacaj man'anj cuenta sisi nitaj 'ngo si guj'yaj sij sisi gahui' sij mánj. Sanj gachínj jni'yaj sij riánj sisi guj'yaj yya rey Augusto xi'í sij. Ngaa nj gani ruhuāj ga'ní gan'anj sij rian sí'. ²⁶ Sanj rian nun ri' ruhuāj un nuguan' garúnj huaj rian rey xi'í tsínj nan, ngaa nj ga'na' sí' rian ni é re' nga rian man'an re' huin re' rey Agripa, guj'yā. Hué dan nj ngaa guisij xacaj sa' né' cuenta xi'í sí', ngaa nj nari'ij 'ngo nuguan' ga'ue garúnj rian yanj xi'í sí'. ²⁷ Daj si ani ruhuāj sisi nitaj si ní'yanj ga'ní gan'anj 'ngo tsínj dugumi ni snado rian rey César, nj nun gatā gunun sij un sin xi'í huin a'ui' ni sij gaquin' xi'í sí'. —Daj gataj Festo gunun ni sij.

26

Defensa de Pablo ante Agripa

¹ Hué dan nj gataj rey Agripa gunun Pablo:

—Ga'ue ga'mi re' xi'í man'an re'. —Daj gataj sij.

Ngaa nj nachica Pablo ra'a sij, nj gaxi'í sij ga'mi sij xi'í man'an sij. Nj gataj sij:

² —Huin niā' ruhuāj ga'ue ga'mi rián re' huin re' rey Agripa xi'í daran' ni nuguan' a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'ij. ³ Nj ni'í man'an re' daran' si-ducuanj ni tsínj israelita nga daran' nuguan' unun' ni dugüi' ni únj. Ngaa nj achínj jni'yā rián re' sisi gahuin ninaj nimán re' gunun re' nuguan' a'mi aj.

Vida anterior de Pablo

⁴ 'Ni'í daran' ni tsínj israelita daj guj'yā ngaa ganēj scanij ni sij xuman' Jerusalén asij ngaa hua lé. ⁵ Nj sisi ga'uej ruhua ni sij, nj ga'ue nata' ni sij sisi tsínj fariseo huinj. Nj njca nico' ni únj si-ducuanj ni únj daj nga ango ni sij. ⁶ Yyaj nj ga'ui' ni tsínj israelita gaquin' riánj. Nj niquinj rian ducuasun nan xi'í si gahuin yya ruhuāj sisi guj'yaj sa' Yan'anj nga ni únj rún' gataj yya Yan'anj gunun ni xi únj. ⁷ Nj xuhuij xi'nin' huin ni únj ni tsínj israelita. Nj gahuin yya ruhua ni únj sisi guj'yaj sa' Yan'anj nga únj daj rún' gataj yya sij gunun ni xi ni únj. Xi'í daj nugüi nigan' unánj guitsi únj rian Yan'anj. Nj xi'í si hué daj gahuin yya ruhua únj, nj a'ui' ni tsínj israelita gaquin' xi'ij, atā gunun re' huin re' rey Agripa. ⁸ Nj un sin huin nj nun xuman ruhua á re' sisi ga'ue gana'nij ni niman, guj'yaj Yan'anj únj.

Pablo, el perseguidor

⁹ 'Asij sini yan, nj gani ruhuāj gunúnj nga ni tsínj nico' Jesús huin tsínj 'na' xuman' Nazaret. ¹⁰ Nj hué daj guj'yā riqui xuman' Jerusalén. Nj riqui ni chrej a'nin' permiso sisi garij man'anj ducua'ga' nico ni ngüi sa' xuman ruhua ni'í Jesús. Nj hua njca ruhuāj sisi dagahui' ni sij nej. ¹¹ Nj guisij ga'ij guj'yā castigo ni ngüi xuman ruhua daj. Nj hué daj guj'yā daran' si-nuhui ni sij. Nj guj'yaj fuerzāj sisi ga'mi quij ni sij xi'í Jesús. Nj ducu ga'man ruhuāj guini'yā ni sij xi'í daj. Nj guinicōj guisí da' xánj ni tsínj 'na' anéj chrej.

Pablo relata su conversión

¹² 'Ngaa nj hué daj guj'yā. Nj 'ngo güi gachē gan'an xuman' Damasco. Nj hua riqui ni chrej a'nin' sun riánj gataj ni sij sisi da'nga' daj guj'yā. ¹³ Ngaa nj gunun sa' re' nuguan' ga'mi huin re' rey. Ngaa huā gaxuj chrej xuman' Damasco, nj guini'Inj 'ngo yan'an guixiguin xata'. Nj xiguin sa' nín' ruhuaj si xiguin güi. Nj guixiguin

ganicaj yūnj xi'nī rian huaj ni dugūi' ni únj. ¹⁴ Nj guinij daran' únj rian yo'ój. Nj gunūnj ga'mi 'ngo tsínj ga'mi snánj hebreo. Nj gataj sí': "Saulo, Saulo, un sin huin nj chran' yun'únj re' yūnj únj. Nj 'yaj man'an re' sayun man'an re'. Rún' 'yaj sicuj ngaa a'ui' xuj canj rian chrun chra' sia da' 'yá' re' nánj." Daj gataj sí' gunūnj. ¹⁵ Ngaa nj gatá gunun sij: "Nj un tsínj huin re', Señor." Daj gatá gunun sij.

'Nj gataj Señor: "Huéj huin Jesús huin si chran' yun'únj sq'. ¹⁶ Sanj načica sq', nj gani sq' dacój sq'. Daj si gurugūi' man'anj rian man'an sq' sisj guj'yaj sun sq' riánj. Nj guj'yá sisj gahuin sq' 'ngo tsínj na'ra rian ni ngūi' si guini'i sq' yyaj nga si digyānj rián sq' ni gūi ga'na' nej. ¹⁷ Nj načā sq' rian ni tsínj israelita nga rian ni tsínj 'na' anéj chrej nej. Nj a'nī gan'anj man'an sq' rian ni sí'. ¹⁸ Ngaa nj naxiguin rian ni sij, guj'yá sq' sisj sī gachéj ni sij rian rumi' hua. Sanj gache ni sij rian xiguin yan'an. Nj sī guinicaj sichre Satanás fuerza rian ni sij ga' mánj. Sanj guinico' ni sij Yan'anj xanga' aj. Nj guxuman ruhua ni sij nj'yaj ni sij man'anj, guj'yá sq'. Ngaa nj guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico rian si-gaquin' ni sij. Nj gane ni sij scanij ni ngūi hua sa' chruhua niman rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni sij ni'í ni sij yūnj." Daj gataj Jesús gunūnj.

¹⁹ Hué daj nj natáj gunun re' huin re' rey gu'naj Agripa sisj dagahuinj nuguan' ga'na' xata' daj. ²⁰ Asij sini nj natáj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngūi man xuman' Damasco. Ngaa nj gachin xuman' Jerusalén nga daran' ni xuman' ngaj estado Judea nej. Nj hué daj gan'an rian ni ngūi 'na' anéj chrej nej. Nj ga'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni sij sisj nani ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. Nj nanico' ni sij Yan'anj xanga'. Nj guj'yaj sa' ni sij digyán ni sij sisj hua yya nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij. ²¹ Xi'í nuguan' da huin, nj guida'a ni tsínj israelita yūnj chruhua nuhui nico. Nj ruhua ni sij dagahui' sij man'anj.

²² 'Sanj chracuij Yan'anj man'anj. Nj da yyaj hua nica ruhuaj aché a'mī si-nuguan' Yan'anj rian ni tsínj nasinunj nga ni tsínj huin rian nej. Nj daran' nuguan' digyānj rian ni ngūi huin 'ngo gue' nga nuguan' ga'mi ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná nga si ga'mi Moisés nej. Nj gataj sini ni sij daj gahuin ni gūi ga'na'. ²³ Nj gataj ni sí' sisj hua nian gujan' Cristo sayun. Sanj guisij gahui' sij, nj hué sij gahuin tsínj gana'nij sini yan. Nj ga'mi sij nuguan' sa' xi'í yan'an xiguin rian ni ngūi israelita nga rian ni ngūi 'na' anéj chrej nej. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

Pablo insta a Agripa a que crea

²⁴ Nj ngaa ga'mi Pablo ni nuguan' daj xi'í man'an sij, ngaa nj gaguáj Festo, gataj sí' gunun sij:

—Si sinúnj sq' nan, Pablo. Gachin digui'yún sq' yanj, nj nanica disinún sq' aj. —Daj gataj Festo.

²⁵ Sanj gataj Pablo:

—Sé si sinūn mánj a'mī gunun re' huin re' 'ngo tsínj huin achij. Sanj nuguan' a'mī nan huin nuguan' sica' yya nga nuguan' xanga' nej. ²⁶ Nj ni'í sa' rey daran' ni nuguan' nan. Xi'í daj nitaj si xu'uuj a'mī rian sí' si xanga' yyaj sisj ni'í sí' daran' ni nuguan' nan. Daj si nitaj si hua hué ni nuguan' nan mánj. —Daj gataj Pablo.

²⁷ Ngaa nj gataj Pablo rian rey Agripa:

—Hué re' huin rey Agripa. Nj xuman ruhuá re' si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná ní'. Ni'Inj sisj xuman ruhuá re' aj. —Daj gataj Pablo gunun rey Agripa.

²⁸ Hué dan nj gataj Agripa:

—Doj achin nj gahuinj 'ngo tsínj guinico' Cristo, ruhuá re' aj. —Daj gataj rey Agripa.

²⁹ Ngaa nj gataj Pablo:

—Ga'ue si doj si nico nej, nj sé urin re', sanj ruhua Yan'anj si daran' ni tsínj man nahuin yu' unun nan gahuin a ni é re' daj rún' huin man'anj. Urin si nun huin ruhuaj si ganumi cadena ni é re' mánj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

³⁰ Nj ngaa guisij ga'mi Pablo, nj naxuman rey nga gobernado nej, nga Berenice nej, daran' ni tsínj nahuin yu' da nej. ³¹ Nj gan'anj nini ni sij ga'mi dugūi' ni sij xi'í nuguan' daj. Nj gataj ni man'an ni sij:

—Nitaj si guj'yaj tsínj daj gaquin' si gahui' sí' mánj. Nj nitaj gaquin' guj'yaj sí' si gunun sí' ducuaga' nej. —Daj gataj ni sij rian dugūi' ni sij.

³² Nj gataj rey Agripa gunun Festo:

—Sisj nun gachinj jni'yaj tsínj daj gan'anj sij rian rey romano, nj ga'ue na'nij ro'ó' sij gan'anj sij.

27

Pablo es enviado a Roma

¹ Hué dan nj gani ruhua ni sij ga'nij ni sij Pablo gan'anj sí' estado Italia. Nj naga'ui' ni sij Pablo nga angó ni tsínj nun ducuaga' ra'a 'ngo capitán gu'naj Julio. Nj nne capitán daj batallón gu'naj Augusta. ² Nj guida'a ni únj 'ngo rio achéj rian nnee 'na' xuman' Adramitio si hua chrun gahui-í' gan'anj-án' ni xuman' ngaj du'ua estado Asia nìchrun' du'ua nnee yan'anj. Ngaa ni gahui únj gan'anj únj nga tsínj gu'naj Aristarco 'na' sí' xuman' Tesalónica huin-ín' estado Macedonia. ³ Ango gūi guisij ni

únj xuman' Sidón. Nj gui'yaj 'ueé capitán gu'naj Julio rian Pablo si ga'ui' si' permiso sisi gan'anj nī'yaj Pablo rian man ni dugūi' si'. Ngaa nī ga'ui' ni si' si' achin rian Pablo aj.

⁴ Nj gahui ni únj xuman' Sidón. Nj huaj riō daj ne' ra'a sa' ni únj 'ngo yu'uj gu'naj Chipre. Nj hué daj gui'yaj ni únj si a'ui' nané rian ni únj. ⁵ Ngaa nī gachin ni únj dani nnee yan'anj rian hua nīchrun' estado Cilicia ngā estado Panfila nej. Nj guisj ni únj xuman' Mira huin-in' estado Licia. ⁶ Nī yu'uj daj nari' capitán 'ngo riō 'nā' xuman' Alejandria hua-á' estado Italia. Nī gatūj ni únj chruhua riō daj, gui'yaj capitán. ⁷ Hué dan nī ga'j güi gan'anj ni únj nanaj. Nī ga'ui' sun únj guisj únj nīchrun' rian ngaj xuman' Gnido. Nī rian hua a'ui' gué nané rian ni únj, nī gachin únj rian ngaj xuman' gu'naj Salmón. Nī ngaa guisj ni únj yo'ój gu'naj Creta, nī nanicaj ni únj gachin únj ne' ruču Creta. ⁸ Nī ga'ui' sun únj gan'anj únj nīchrun' du'ua yo'ój daj. Ngaa nī guisj únj 'ngo xuman' ngaj du'ua nnee yan'anj gu'naj-á' Buenos Puertos. Nī nīchrun' ngaj xuman' Lasea.

⁹ Nī guere' ga'j güi huaj ni únj. Nī hua yaj gachin únj rian nnee yan'anj si hua gahuin nīchrun' gahuin nuhuij. Nī hua gachin gui'yanj ngaa gui'yaj ni tsinj israelita ayuno. Xi'í daj nī ga'ui' Pablo chrej rian ni sij. ¹⁰ Nī gataj si':

—Jnánj né', ari ruhuáj sisi hua yaj gan'anj né' nga riō nan. Nī ga ni'ya rasun ngā riō, si ruhuaj. Nī hua yaj sisi gahui' doj né' nej. —Daj gataj Pablo.

¹¹ Sanj guxuman ruhua centurión si gataj tsinj duguáj ngā tsinj si'yaj daj ngā si gataj Pablo. ¹² Nī rian nitaj si hua sa' guitaj riō yu'uj daj güenda yahuj nuhuij huin, nī gani ruhua nico ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij xuman' Fenice guisj ni sij, si ruhuaj. Nī Fenice huin 'ngo xuman' ngaj chruhua yo'ój Creta. Nī aránj quij ne' rian atūj güi. Nī gani ruhua ni sij sisi gane ni sij yu'uj daj ni yahuj nuhuij.

La tempestad en el mar

¹³ Ngaa nī gaxi' ga'ui' nanaj 'ngo nané 'nā' ne' sur. Hué dan nī gani ruhua ni sij sisi ga'ue gan'anj ni sij. Ngaa nī gan'anj ni sij huaj nīchrun' ni sij du'ua yo'ój Creta. ¹⁴ Sanj ngaa gachin doj, nī ga'ui' 'ngo nané nucaj xxi. Nī 'nā' nané daj ne' sij güi ngā ne' xichraj nej. Nī gu'naj nané daj Euroclidón. Nī ducu ga'ui' nané daj rian riō. ¹⁵ Táj yāco yun riō daj rian nnee, gui'yaj nané nucaj daj. Nī rian nun ga'ue gunucaj únj gan'anj riō daj ne' rian a'ui' nané, hué dan nī ga'nin' ruhua ni únj gan'anj riō ngā nané. ¹⁶ Nī gachin ni únj

ne' ruču 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj gu'naj-á' Clauda rian nitaj si a'ui' nucaj nané. Nī ga'ui' sun nīn' ruhua ni únj nagui'yaj ran ni únj angō riō le'ej huaj ngā ni únj. Nī riō daj nī'yanj güenda ganani ni ngüi. ¹⁷ Nī ngaa guisj dagahui ni sij riō le'ej daj ga'nij ni sij chruhua riō xxi, ngaa nī gudutáj ni sij reta mmánj xiráj riō xxi daj nagui'yaj ran ni sij. Nī rian xu'ui' ni sij sisi gagan' riō rian ngaj yo'ój chru riqui nnee 'ngo yu'uj gu'naj Sirte, nī dinij ni sij atsij manta nico' xata' chra riō. Nī ga'nin' ruhua ni sij sisi nicaj nané gan'anj riō daj.

¹⁸ Angō güi nī hua gué nucaj niquin' nané. Xi'í daj nī gaxi' ni sij guere'ej ni sij ni rasun ata riō daj chruhua nnee yan'anj. ¹⁹ Nī güi huaj nīj, nī guere'ej ra'a man'an ni únj ni rasun chruhua nnee yan'anj huin ni rasun garasun ni sij chruhua riō daj. ²⁰ Nī guisj ga'j güi nun rugüi' güi ngā yati' guini' ni únj. Nī hua gué nucaj niquin' nané. Xi'í daj nī gani ruhua ni únj sisi ga ni'ya ni únj. ²¹ Nī ngaa guisj ga'j güi huin nitaj si xa ni únj chra, ngaa nī naxuman Pablo scanij ni si'. Nī gataj sij:

—Jnánj né', sa' huin si nun gunun ni é re' si-nuguan' man'anj. Nī sī gahui ni é re' yo'ój Creta. Ngaa nī sī guiran' né' sayun man mánj. Nī sī ga ni'ya ni rasun nej mánj. ²² Yyaj nī gunun a ni é re' chrej naga'ui' man'anj rian án re'. Nī ata gunun a ni é re' sisi nagui'yaj niā' á re' niman án re'. Daj si sī gahui' nī a 'ngo a ni é re' mánj. Urin riō ga ni'ya nánj. ²³ Nī ne' nī gurugüi' 'ngo ángel ga'nij Yan'anj ga'na' rianj. Nī nicoj Yan'anj xanga'. Nī unánj guitsij rian Yan'anj nej. ²⁴ Nī gataj ángel gunúnj: "Pablo, sī guxu'ui' re' mánj. Daj si hua niān si guiniquin' re' rian rey gu'naj César. Nī gui'yaj Yan'anj si nani daran' ni tsinj man chruhua riō ngā re'." Hué daj gataj ángel gunúnj. ²⁵ Xi'í daj nagui'yaj niā' á re' niman án re' huin in re' jnánj né'. Daj si xuman ruhuáj ni'Inj Yan'anj xanga'. Nī gahuin yya ruhuáj sisi daj rún' gataj ángel, nī da'nga' daj gahuin. ²⁶ Sanj hua niān si guere' riō du'ua 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. —Daj gataj Pablo gunun ni sij.

²⁷ Hué dan nī guisj xinun' güi huaj ni únj rian nnee yan'anj gu'naj Adriático. Nī da'aj yan', nī gani ruhua ni tsinj 'yaj sun chruhua riō sisi huaj guisj riō daj du'ua 'ngo yo'ój. ²⁸ Ngaa nī dinij ni sij 'ngo nne' chruhua nnee daj guirun ni sij undaj metro nicaj-á'. Nī xacaj cuenta ni sij sisi icō xinun' yan metro nicaj-á' huin rian gunun. Nī ngaa gachin ni sij doj ne' rian, nī dinij ruhua' yun ni sij nne' nicaj-á' icō ichij gué metro. ²⁹ Nī rian xu'ui' ni sij sisi gagan' riō rian huej, nī dinij ni sij gan'anj

gaga' xxi anumi reta ne' rücu riö guinj-
i' gu'nun-ün' da' rian yo'öj daqui nnee.
Nj nün' ruhua gana'uij ni sij sisi guixiguin
guini'yaj ni sij. ³⁰ Sanj gani ruhua ni tsinj
'yaj sun chruhua riö sisi guisij huj ni sij
yo'öj. Hué dan nj gaxi'i ni sij dinij ni sij
riö le'ej daj ne' rian riö. Nj maan si 'yaj
ni sij sisi dinij ni sij gaga' xxi anumi reta
chruhua nnee digya' yun'unj ni sij. ³¹ Sanj
gataj Pablo gunun centuriön nga ango ni
snado:

—Sisi sj gunáj ni tsinj daj chruhua riö,
ngaa nj si ga'ue ganani a ni é re' mánj.
—Daj gataj Pablo rian ni snado daj.

³² Hué dan nj ga'nin' ni snado reta
anumi riö le'ej daj. Nj 'ngo guini gan'an.

³³ Nj ngaa ruhua guixiguin, nj gui'yaj
fuerza Pablo sisi xa daran' ni sij. Nj gataj
si' gunun ni sij:

—Yyaj guisij xinun' güi nitaj si xa ni é re'
xi'í si ana'uij ni é re' daj guiran' ni é re' aj.
³⁴ Achinj jni'ya rian an' re' sisi xa á re' doj
nari' fuerza á re'. Daj si nj á 'ngo né' si ga
ni'ya 'ngo hueé chra mánj. —Hué daj gataj
Pablo gunun ni sij.

³⁵ Nj ngaa guisij ga'mi sij, nj guida'a
sij chrachrúnj. Nj naga'ui' sij guruhua
Yan'anj rian daran' ni si'. Nj gura' da'aj sij
chrachrúnj. Nj gaxi'i sij xa sij. ³⁶ Hué dan
nj gahuin nia' ruhua daran' ni sij, nj xa ni
sij nej. ³⁷ Nj guisij huj ciento táj hua'nij xia
xinun' yan ran' ni únj mán chruhua riö.
³⁸ Nj ngaa guisij xa ni sij si garan' ruhua ni
sij, nj guiri ni sij strigo gayu ni sij chruhua
nnee sisi nahuin yoö riö doj.

El naufragio

³⁹ Nj ngaa guixiguin ango güi, nj nun
nani'i ni sij yo'öj daj. Sanj guini'i ni sij
'ngo yu'uj hua niun doj du'ua nnee. Nj hua
yo'öj chru yu'uj daj. Ngaa nj gani ruhua
ni sij duguachin ni sij riö rian yo'öj chru
daj. Sanj nun ni'i ni sij sisi ga'ue gachin-
ín'. ⁴⁰ Hué dan nj ga'ne' ni sij ni reta anumi
ni gaga' xxi gu'nun' yo'öj da' daqui nnee.
Nj gunáj ni gaga' daj chruhua nnee. Nj
nachi ni sij reta anumi nungüej ruguecha'
si 'yaj achéj nica riö. Hué dan nj nachi
nicaj ni sij atsij ne' rian riö sisi ga'ui' nane
riqui atsij manta, nj gache riö, gui'yaj-á'.
Nj huaj guisi riö rian hua niun rian yo'öj
daj. ⁴¹ Sanj gagan' riö rian yo'öj man riqui
nnee. Nj gu'nun' riö daj. Nj gu'nun' da'aj
rian riö daj du'ua yo'öj. Sanj da'aj ne'
rücu, nj gaxi'i xitin' da'aj, gui'yaj si-fuerza
nnee yan'anj. ⁴² Ngaa nj huin ruhua ni
snado dagahui' ni sij ni tsinj nun ducuga'.
Daj si xu'ui' ni sij sisi ga'ui' ni si' xitaj
chruhua nnee gan'anj ni si'. ⁴³ Sanj nun
ga'uej centuriön daj xi'í si huin ruhua sij
si ganani Pablo. Xi'í daj ga'nin' sij sun sisi
güéj sini ni tsinj chrun a'ui' xitaj chruhua

nnee gan'anj ni sij guisij ni sij du'ua yo'öj.
⁴⁴ Nj gataj sij sisi guida'a ango da'aj ni sij
ruguecha' nga chrun güéj garan' riö daj,
guida'a ni sij gan'anj ni sij, gataj sij. Hué
daj nj guisij daran' ni únj du'ua yo'öj daj.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Nj ngaa guisij sa' daran' ni únj man
ni únj rian yo'öj daj, nj xacaj únj cuenta
sisi yo'öj gu'naj Malta huin yu'uj ngaj rian
nnee yan'anj daj. ² Nj ga'mi sa' ni tsinj
man yo'öj daj nga daran' ni únj. Nj rian
aman' ni nuhuij nej, nj naran' ni sij 'ngo
yan'an. Nj gaquinj ni sij gan'anj nichí ni
únj. ³ Ngaa nj naran' Pablo chrun naco
gara sij rian yan'an. Nj rian ga'ui' gachi',
nj gahui 'ngo xucuáj scanij chrun daj. Nj
gani xuj ra'a Pablo. ⁴ Nj ngaa guini'i ni tsinj
man yu'uj daj nico' xucuáj ra'a Pablo, nj
gataj ni sij rian ni dugüi' ni sij:

—Xanga' tsinj nan huin tsinj dagahui'
níman. —Daj gataj ni sij gunun ni dugüi'
ni sij.

⁵ Sanj nagunan' Pablo ra'a sij. Nj guini
xucuáj daj rian yan'an. Nj nitaj si guiran'
sij mánj. ⁶ Nj ana'uij daran' ni sij sisi
gu'man ra'a si' si ganatu si' gahui' si' nej.
Sanj ngaa guisij ana'uij nün' ruhua ni sij,
nj guini'i ni sij sisi nitaj 'ngo si guiran' si'.
Hué dan nj naduna ni sij ango chra ni sij
gataj ni sij sisi 'ngo yan'anj huin Pablo.

⁷ Nj nichrun' rian man ni únj ngaj do'öj
'ngo tsinj huin achij rian yo'öj daj. Nj
gu'naj si' Público. Nj nicaj dugüi' si' nga ni
únj guimán sa' únj nga si' hua'nij güi. ⁸ Nj
ngaj chrej Público rian nna a'nani' si' 'ngo
xi'í gan nga xi'í tun. Nj gan'anj ni 'yaj Pablo
tsinj a'nani' daj. Nj ngaa guisij gachinj
jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í si', nj guta' sij
ra'a sij rian tsinj a'nani' daj. Nj nahuin si',
gui'yaj sij. ⁹ Nj ngaa gunun ango ni tsinj
a'nani' man yu'uj daj, nj ga'na' ni sij rian
Pablo. Nj ganahun ni sij nej. ¹⁰ Ngaa nj
gui'yaj 'ueé sa' ni sij rian ni únj. Nj ngaa
gan'anj únj chruhua riö, nj riqui yun ni
sij daran' si ní'yanj ni únj rian únj gan'anj
únj.

Pablo llega a Roma

¹¹ Nj ngaa gachin hua'nij yahuj guimán
ni únj yu'uj daj, nj gahui ni únj chruhua
'ngo riö 'na' xuman' Alejandría huin 'ngo
riö gunáj yu'uj daj ni yahuj nuhuij. ¹² Nj
ngaa guisij ni únj xuman' Siracusa, nj
gunáj únj hua'nij güi yu'uj daj. ¹³ Hué dan
nj huaj ni únj gachin únj nichrun' du'ua
yo'öj guisij únj xuman' Regio. Nj ango güi
nj gahui nane 'na' ne' sur. Nj guisij únj
güi huj xuman' Puteoli. ¹⁴ Nj xuman' daj
nari' ni únj ni tsinj nico' Yan'anj xanga'.
Nj gaquinj ni sij gan'anj únj guiman únj

'ngo semana nga ni sij. Hué daj sǐj nǐ guisǐj ni únj xuman' Roma. ¹⁵ Nǐ hua gunun ni tsǐnj nico' Yan'anj man Roma sisǐ huaj ni únj chruhua chrej. Hué dan nǐ gahui ni sij gan'anj ni sij da' rian gu'naj Foro de Apio, nǐ da' rian gu'naj Tres Tabernas nej, nacaj dugüi' ni sij nga únj. Nǐ ngaa guini'i Pablo 'na' ni sij, nǐ naga'ui' sí' si guruhua Yan'anj. Nǐ nari' nucuaq niman sí' nej.

¹⁶ Nǐ ngaa guisǐj únj xuman' Roma, nǐ naga'ui' centurión ni tsǐnj man ducuaga' ra'a tsǐnj huin achij dugumi ducuasun. Nǐ ga'uej ruhua sí' sisǐ gane nǐni Pablo dugumi 'ngo snado.

Pablo predica en Roma

¹⁷ Nǐ ngaa gachin hua'nij güi guisǐj únj, nǐ gaquinj Pablo ga'na' ni tsǐnj huin achij scanij ni tsǐnj israelita man xuman' Roma. Nǐ ngaa naran' ni sij, nǐ gataj Pablo:

—Jnánj ne', nitaj gaquin' gui'yá rian ni ngüi israelita nga rian ni si-ducuanj ni xǐ guimán asij ná. Sanǐ guida'a ni dugüi' né' man'anj xuman' Jerusalén naga'ui' ni sij ra'a ni tsǐnj romano. ¹⁸ Nǐ ngaa gunun ni sí' si-nuguan'anj, ngaa nǐ ruhua ni sí' ga'nij ra'a ni sí' man'anj si nitaj gaquin' gui'yá sisǐ gahuj mánj. ¹⁹ Sanǐ ngaa na'uej ni tsǐnj israelita, ngaa nǐ hua nǐan gachinj jni'yá rian rey César sisǐ nagui'yaj yya sí' xi'ij. Sanǐ nun ga'naj ga'mi gaquinj xi'í ni dugüi'ij mánj. ²⁰ Xi'í daj aquin ga'na' a ni é re' sisǐ ga'mi né'. Nǐ rún' ana'uij né' huin né' ni tsǐnj israelita sisǐ gu'yaj sa' Yan'anj nga ni man'an né', nǐ hué xi'í daj anumi cadena yǔnj. —Daj gataj Pablo gunun ni tsǐnj israelita daj.

²¹ Ngaa nǐ gataj ni sij:

—Nun ga'nij ni tsǐnj nne estado Judea 'ngo yanj carta xi'í re' mánj. Nǐ nun ga'na' nǐ a 'ngo jnún' ga'mi quij sij xi'í re' rian únj mánj. ²² Sanǐ huin ruhua únj gunun únj si ani ruhua re'. Daj si nǐn' gachra', nǐ a'mi quij ni sij xi'í ducuanj digyán re' rian ni ngüi. —Daj gataj ni sij gunun Pablo.

²³ Nǐ gani ni sij 'ngo güi gan'anj ni sij rian nne Pablo. Nǐ güi daj nahuin yu' nico ni sij. Nǐ asij nǐgan', nǐ da' di'nǐ ga'mi Pablo nuguan' sa' xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nǐ rian xi'í si ataj si-ley Moisés nga si garun ni tsǐnj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná, nǐ hué daj gui'yaj fuerza Pablo sisǐ guxuman ruhua ni sij xi'í Jesús. ²⁴ Nǐ garáj xina da'aj ni sij si gataj Pablo. Sanǐ ango da'aj ni sij nun gara xina mánj. ²⁵ Nǐ nitaj si uyan huin ruhua daran' ni sij. Nǐ gaxǐ'i ni sij gan'anj sij. Hué dan nǐ gataj Pablo gunun ni sij:

—Sa' ga'mi tsǐnj gu'naj Isaías rian ni xi né', gui'yaj Espíritu Santo. Nǐ gataj sí':

²⁶ Gan'anj re' rian ni ngüi daj nǐ gataj re' gunun ni sij:

“Gunun chraquij ni é re', sanǐ sǐ ga'ue xacaj á re' cuenta mánj. Nǐ ducu nǐ'yaj ni é re', sanǐ sǐ guini'i ni é re' mánj.

²⁷ Daj si so'o ni ngüi nan na'ue gunun ni sij nga niman ni sij si hua ránj chraquij ni sij si atin ni sij.

Nǐ hué daj huin sisǐ sǐ ga'ue guini'yaj ni sij. Nǐ sǐ gunun ni sij nej.

Nǐ sǐ xacaj ni sij cuenta xi'í si na'uej ruhua ni sij nǐnicaj ni sij riánj.

Xi'í daj nǐ sǐ nahuin sa' ni sij, gui'yá mánj.” Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²⁸ Hué dan nǐ gunun sa' á re' sisǐ ga'nij Yan'anj nuguan' sa' xi'í si nacaj Yan'anj mun'un' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nǐ gunun ni sí'. —Daj gataj Pablo.

²⁹ Nǐ ngaa gataj Pablo nuguan' daj, nǐ gahui ni tsǐnj israelita chruhua hue' daj. Nǐ huaj ni sí' a'mi guitsi ni dugüi' man'an ni sí'.

³⁰ Nǐ guru'ue Pablo 'ngo hue' gane sij hujj yo'. Nǐ ga'mi sa' sij nga daran' ni ngüi sij rian sij. ³¹ Nǐ ga'mi Pablo xi'í si nicaj Yan'anj sun rian né'. Nǐ digyán sij xi'í Señor Jesucristo rian ni ngüi nej. Nǐ nun guiránj ni sí' si ga'mi sij mánj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS

Salutación

¹ Huēj gu'naj Pablo, tsínj huin apóstol garun nuguan' nan. Nj 'yaj sūnj rian Jesucristo. Nj gaquínj Jesucristo man'anj sísj gahuin ninj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj. ² Nj hua gataj yya Yan'anj nuguan' daj rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj garun ni si' nuguan' daj rian yanj.

³ Nj nuguan' daj a'mi xi'í da'nj Yan'anj huin Jesucristo, tsínj nicaj sun rian né'. Nj hué sísj huin da'nj da'nj si'nj xi' David ga'nga sísj xungüi nan. ⁴ Sanj güenda niman sísj, nj huin sísj da'nj Yan'anj, gataj Espíritu Santo huin Espíritu sa'. Nj hua nucua sísj, gataj Espíritu Santo nej. Nj ni' né' sísj nucua sísj xi'í si ganá'nij sísj scanj ni niman, gui'yaj Yan'anj anj.

⁵ Nj xi'í Jesucristo gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian ni únj sísj ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Hué dan nj nga daran' ni xungüi man chruhua xungüi gujman ni ngüi xuman ruhua nj'yaj Jesucristo. Nj xi'í si 'i ruhua ni sísj ni'yaj ni sísj si', nj dagahuin ni sísj si-nuguan' si' nej. ⁶ Nj gaquínj Yan'anj man'an ni é re' nej sísj guñicaj dugüi' a ni é re' nga Jesucristo.

⁷ Nj a'ní nuguan' nan rian daran' ni é re' man xuman Roma. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re'. Nj gaquínj Yan'anj ni é re' sísj gahuin sa' niman án re'. Nj huin ruhuaj sísj Yan'anj huin chré' nga Señor Jesucristo gui'yaj sinduj rian án re'. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re', ruhuaj aj.

Deseo de Pablo de visitar a Roma

⁸ Hua sini nj a'ujj si guruhua Yan'anj rian xi'í a ni é re'. Nj hué daj a'mi xi'í Jesucristo. Daj si nún' gachra' a'mi ni ngüi daj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Jesucristo aj. ⁹ Nj 'yaj sūnj rian Yan'anj a'mi si-nuguan' da'ni Jesucristo rian ni ngüi. Nj xi'í daj ni'í Yan'anj sísj ya'oj nún ruhuaj ni'Inj ni é re' ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj. ¹⁰ Nj achínj jni'yā rian Yan'anj sísj ga'uej ruhua Yan'anj, nj ga'ue guisí rian man a ni é re' aj. ¹¹ Daj si huin ruhuaj guñi'Inj ni é re', nj chracuj yun'un 'ngo nuguan' sa' güenda niman ni é re'. Ngaa nj gahuin nica niman ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuaj aj. ¹² Ngaa nj ngaa narí' dugüi' né', nj narí' nucua niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'í né' Jesucristo. ¹³ Nj huin ruhuaj si guñi' i a ni é re' sísj ga'í gahuin ruhuaj gan'anj nj'yā rian man ni é re' huin

ni é re' jnān nga xica'ui. Sanj asj acuan' na'ue si guisí rian man án re' si hua 'ngo rasun 'yaj. Daj si huin ruhuaj si gahuin nucua chruhua niman ni é re', gui'yaj si-nuguan'anj. ¹⁴ Nj hua nian si ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi a'mi snan'anj griego nga ni ngüi a'mi ango snan'anj nej. Nj hua nian si ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi chrun sa' nga ni ngüi nitaj si chrun nej aj. ¹⁵ Xi'í daj nj huin ruhuaj sísj rá'yanj gujman né' ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian a ni é re' man xuman' Roma aj.

El poder del evangelio

¹⁶ Nitaj si huin na'ā nga nuguan' sa' xi'í Cristo manj. Daj si nuguan' daj huin si nucua nún' ruhua xi'í si nacaj Yan'anj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj huin ruhua man'an Yan'anj ncaj sinj ni ngüi israelita. Sanj huin ruhua Yan'anj nca ni ngüi 'na' anéj chrej nej. ¹⁷ Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nj digyán nuguan' sa' daj sísj 'yaj nica Yan'anj nga né'. Nj 'yaj Yan'anj daj sísj guxuman ruhua né' nj'yaj né' Jesucristo. Nj hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asj ná. Nj gataj ni sísj: "Hua nica ruhua ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesucristo. Nj gane njanj ni si' nga Yan'anj anj." Daj gataj ni sísj.

La culpabilidad del hombre

¹⁸ Nj hua digyán Yan'anj rian né' sísj a'man ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni xi'í 'yaj ni ngüi. Nj hué daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni tsínj nitaj si 'yaj nica nej. Daj si arij huí ni sísj nuguan' xanga' güenda si acaj ni sísj ango chrej quij hua achéj ni sísj. ¹⁹ Daj si hua ni'í yya ni sísj daran' nuguan' ga'ue guñi' i né' xi'í Yan'anj si hua digyán yya Yan'anj ni nuguan' daj chruhua niman ni sísj. ²⁰ Nj na'ue guñi' i rian né' Yan'anj manj. Sanj asj gui'yaj Yan'anj xungüi, nj guñi' i yya ni ngüi daj nucua man'an Yan'anj. Nj guñi' i ni sísj xi'í ni rasun nico gui'yaj Yan'anj. Nj xi'í daj sísj gataj ni sísj sísj nun ni'í ni sísj Yan'anj, ngaa nj tsínj nne huin ni sísj. Daj si hua guñi' i ni sísj daran' rasun gui'yaj Yan'anj anj.

²¹ Nj nunj si guñi' i ni sísj daj hua Yan'anj, sanj nun gataj ni sísj sísj hua sa' Yan'anj manj. Nj na'uej ruhua ni sísj ga'ui' ni sísj si guruhua Yan'anj nej. Sanj si ani ruhua ni sísj nitaj si ni'yanj manj. Nj hua rumi' niman ni sísj 'yaj si nunun ni sísj. ²² Ataj ni sísj si chrun sa' ni sísj. Sanj huin ni sísj tsínj nj'yun. ²³ Sanj nun yan'anj ni sísj ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sísj. Nj daj rún' hua 'ngo tsínj nga xataj nej, xucu nun gan'anj ra'a nej, xucu aca riqui rian yo'ój huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sísj. Nj xi'í si hué daj 'yaj ni sísj, nj gani ruhua ango ni ngüi sísj hué daj hua man'an Yan'anj xanga' nej.

²⁴ Xi'í daj nî ga'nin' ruhua Yan'anj sisi guj'yaj quij ni sij daj rún' garan' ruhua ni sij, guj'yaj ni sij. Ngaa nî guj'yaj ni sij ni rasun hua na'aj nga ni man'an ni dugüi' ni sij. ²⁵ Nî nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj, nî nun xuman ruhua ni sij. Sanj nano' ni sij nuguan' yya. Nî nun yan'anj ni sij nico' ni sij ni rasun guj'yaj Yan'anj. Sanj nitaj si guinico' ni sij man'an Yan'anj mánj. Nî hua nîan si ga'mi sa' né' nîganj nîn' xi'í Yan'anj. Amén.

²⁶ Xi'í daj nî ga'nin' ruhua Yan'anj sisi guj'yaj quij ni sij nga ni rasun hua na'aj daj rún' garan' ruhua ni sij. Daj si duna ni yun'unj xana si ga'mi unj nga nica unj. Nî daj rún' 'yaj' ngo yun'unj ngaa a'mi unj nga 'ngo tsinj, hué daj guj'yaj unj ga'mi unj nga dugüi' unj. ²⁷ Nî hué daj gaxi'í guj'yaj ni tsinj nej. Daj si duna ni sij si ga'mi ni sij nga nica ni sij. Nî nîn' ruhua huin ruhua ni sij ga'mi ni sij nga ni dugüi' ni sij nej. Ni guj'yaj ni sij 'ngo rasun na'aj nga ango ni tsinj huin dugüi' ni sij. Nî rian xi'í gaquin' daj huin guiran' ni sij castigo güenda si duna ni sij si-chrej Yan'anj.

²⁸ Nî rian na'uej ruhua ni sij xacaj ni sij cuenta xi'í Yan'anj, nî ga'nin' ruhua Yan'anj si gani quij ruhua ni sij. Xi'í daj nî guj'yaj ni sij ni rasun si ga'ue guj'yaj né'. ²⁹ Nî nun ni nuguan' quij chruhua niman ni sij xi'í si nitaj si 'yaj nîca ni sij nga dugüi' ni sij. Nî huin ruhua ni sij guj'yaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. Nî nun nuguan' xi'í chruhua niman ni sij nej. Nî huin ruhua ni sij si 'yaj dugüi' ni sij. Nî nun nuguan' hua quij chruhua niman ni sij. Nî xicoj ruhua ni sij nej. Nî dagahui' ni sij nîman nej. Nî unun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nî digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. Nî 'yaj ni sij ango ni rasun quij hua nej. ³⁰ Nî a'mi quij ni sij xi'í ango ni dugüi' ni sij. Nî nun huin xan' ni sij ni 'yaj ni sij Yan'anj. Nî nunun ni sij si a'mi dugüi' ni sij. Nî nne' gani ruhua ni sij. Nî huin yan'anj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. Nî nano' ni sij 'ngo chrej quij hua. Nî nun ráj xina ni sij rian chrej ni sij nga nni ni sij. ³¹ Tsinj nî'yun huin ni sij. Nî nun síj ni sij nga si-nuguan' ni sij. Nî nitaj si 'j ruhua ni sij ni 'yaj ni sij go'ngo ni dugüi' ni sij. Nî nun ni'í ni sij guinica' ni sij 'ngo niman nico. Nî na'ue gani yaco ruhua ni sij nî'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. ³² Nî nunj si ni'í sa' ni sij sisi gahuin castigo ni ngüi' 'yaj ni gaquin' daj, guj'yaj Yan'anj, sanj hua gue 'yaj ni sij gaquin' daj. Nî huin nîa' ruhua ni sij ni'í ni sij si 'yaj ango dugüi' ni sij gaquin' daj.

2

El justo juicio de Dios

¹ Nitaj si guj'ya sisi un tsinj huin re'. Sisi utá' re' gaquin' dugüi' re', nî da'ui man'an re' gaquin' nej aj. Sisi atáj re' si da'ui dugüi' re' gaquin', sanj utá' re' gaquin' man'an re' nej. Daj si uyan 'yaj man'an re' gaquin' nga dugüi' re'. ² Nî ni'í né' sisi dugu'naj huaj sisi guj'yaj Yan'anj castigo ni tsinj 'yaj ni rasun quij. Daj si xanga' man'an Yan'anj. ³ Nî sisi utá' re' gaquin' ni dugüi' re' ngaa hué daj 'yaj man'an re' nej, ngaa nî si gani ruhuá re' si guinani re' rian si-castigo Yan'anj mánj. ⁴ Nî nunj si huin sa' ruhua Yan'anj ni'yáj re', nî 'ueé nîn' ruhua huin ruhua Yan'anj ni'yáj re' nej, nî a'nin' ruhua Yan'anj ni'ya re' nej, sanj nitaj ducuánj nicáj re' ga'mi re' rian Yan'anj mánj. Nî nun ni'í re' sisi daran' ni nuguan' sa' daj 'yaj Yan'anj nga re' huin güenda si ganani ruhuá re' xi'í si-gaquin' re'.

⁵ Nî rian nunún re', nî na'uej ruhuá re' ganani ruhuá re' xi'í si-gaquin' re', nî naganj sa' utá' re' doj gaquin' xiráj re' güi ga'na' Yan'anj guj'ya castigo ni ngüi aj. Nî hua nîca daran' si guj'yaj Yan'anj guiní' ni ngüi. ⁶ Nî daj nîca guj'yaj go'ngo né' chruhua xungüi nan, nî hué daj guj'yaj Yan'anj nga né'.

⁷ Nî guj'yaj Yan'anj sisi gane nîganj ni tsinj dugu'nun' guj'yaj sa' ni sij nga dugüi' ni sij. Daj si nano' ni sij gane 'ueé ni sij nga Yan'anj. Nî huin ruhua ni sij gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. Nî gane nîganj ni sij nga Yan'anj, ruhua ni sij. ⁸ Sanj ga'man ruhua Yan'anj guj'ya castigo ni tsinj nunun si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. Daj si unun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nî huin ruhua ni sij gache ni sij chrej quij hua. ⁹ Nî daran' ni tsinj 'yaj gaquin', sanj guiran' ni sij 'ngo sayun nico. Nî ganani nico ruhua ni sij. Nî hué daj guiran' sini ni tsinj israelita. Sanj guiran' sayun ni tsinj 'na' anéj chrej nej.

¹⁰ Sanj ni ngüi 'yaj sa', nî guiman sa' ni sij rian Yan'anj. Nî gahuin din'inj ruhua ni sij nej. Nî ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij nej. Nî hué daj gahuin sini nga ni tsinj israelita. Nî uyan gahuin nga ni tsinj 'na' anéj chrej nej. ¹¹ Daj si uyan hua daran' né' rian Yan'anj.

¹² Nî hua go'ngo ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa nitaj si ni'í ni sij si-ley Moisés. Nî gahui' ni sij ngaa achin guiní' ni sij ley daj. Nî hua ango ni ngüi 'yaj gaquin' ngaa ni'í ni sij si-ley Moisés. Ngaa nî gahuin ni sij castigo rún' ataj ley daj. ¹³ Nitaj si gataj Yan'anj si hua nîca niman né' xi'í si unun né' si-ley Moisés. Maan si gataj Yan'anj si hua nîca niman né' xi'í si 'yaj né' si ataj ley daj. ¹⁴ Nî man ni tsinj 'na' anéj chrej nitaj si-ley Moisés nicaj ni sij. Sanj ngaa 'yaj ni sij daj rún' ataj ley daj, nî nunj si nitaj ley nicaj ni sij, sanj a'mi niman ni sij si guj'yaj sa'

ni sij rian Yan'anj. ¹⁵ Nj hué daj digyán ni sij sisi nun ley daj chruhua niman ni sij, gui'yaj Yan'anj xanga'. Nj hua 'ngo yun, nj a'mi niman ni sij si da'ui ni sij gaquin' xi'í si gui'yaj ni sij. Nj ango yun, nj a'mi niman ni sij sisi nitaj gaquin' da'ui ni sij. ¹⁶ Nj hué daj gahuin gui'gui'yaj Yan'anj nga Jesucristo castigo xi'í ni nuguan' garij huí ni ngüi. Nj gui'yaj Yan'anj daj rún' hua nica nuguan' a'mi rian ni ngüi.

Los judíos y la ley

¹⁷ Nj atáj re' si hué re' huin 'ngo tsínj israelita. Nj ani ruhua re' sisi gahuin sa' re', gui'yaj si-ley Moisés. Nj xi'í daj nica dugüi' re' nga Yan'anj, ruhua re' aj. ¹⁸ Nj ni'í re' si aran' ruhua Yan'anj. Nj digyán si-ley Yan'anj 'ngo chrej sa' rian re'. Nj ga'ue naci re' 'ngo chrej sa' gan'anj re', ruhua re'. ¹⁹ Nj ani ruhua re' sisi hué re' huin 'ngo tsínj ga'ue digyán chrej rian ni ngüi na'ue guini'i si-nuguan' Yan'anj. Nj ani ruhua re' sisi ga'ue guixiguin rian ni ngüi achéj rian hua rumi' hua, gui'yaj re' nej. ²⁰ Nj ga'ue digyán re' rian ni ngüi ni'yun, ruhua re'. Nj ga'ue digyán re' rian ni tsin', ruhua re' nej. Daj si ani ruhua re' sisi xi'í si digui'yun re' si-ley Moisés, nj ga'ue gahuin chrun re' daran' nuguan' xanga'. ²¹ Nj sisi so' huin 'ngo si digyán rian ni ngüi, nj un sin huin, nj na'ue digyán re' rian man'an re' únj. Sisi hué re' nata' rian ni ngüi sisi sj gui'yaj tu né', nj un sin huin nj 'yaj tu man'an re' únj. ²² Nj atáj re' sisi sj ga'ue ga'mi huí né' nga nica dugüi' né'. Sanj un sin huin nj a'mi huí man'an re' nga nica dugüi' re' únj. Nj atáj re' si nun huin xan' ruhua re' ni'yaj re' ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Sanj un sin huin nj 'yaj tu re' ni rasun man chruhua ni nuhui man ni yan'anj da únj. ²³ A'mi nne re' xi'í si nicáj re' si-ley Moisés. Sanj rian nun dagahuin re' si ataj ley daj, nj nitaj si nun yan'anj re' Yan'anj manj. ²⁴ Hué daj xanga' nj hua nica rian yanj daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj gataj ni sij: "Xi'í si nitaj si 'yaj sa' ni é re', nj a'mi quij ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í Yan'anj anj." Daj gataj ni sij.

²⁵ Xanga' yya sisi dagahuin re' si ataj si-ley Moisés, nj hua yya ni'yanj sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj re'. Sanj sisi nitaj si dagahuin re' si ataj ley daj, nj rún' huaj sisi nun guta' ni sij da'nga' daj. ²⁶ Hué dan nj sisi hua 'ngo tsínj nitaj si taj da'nga' nnee cúj sij, sanj 'yaj si daj rún' ataj si-ley Yan'anj, ngaa nj gahuin sij rún' huin 'ngo tsínj taj da'nga' daj, ruhua aj. ²⁷ Nj hua 'ngo tsínj dagahuin si ataj si-ley Yan'anj. Nj nunj si nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj sí', sanj digyán sí' sisi da'ui man'an re' gaquin' xi'í si 'yaj sa' sí'. Nj nun dagahuin re' si

ataj si-ley Yan'anj nunj si nicáj re' si-ley Yan'anj. Nj guta' ni sij da'nga' re' nej.

²⁸ Sé tsínj israelita huin né' nga xi'í si gui'yaj né' nga nnee cúj né' manj. Nj sé urin ne' chrej xe' né' taj da'nga' da manj. ²⁹ Sanj ngaa taj da'nga' daj, nj huin ruhua gata sisi niman né' hua njni rian Yan'anj. Nj tsínj hua njni rian Yan'anj, nj hué sí' huin xanga' 'ngo tsínj israelita. Nj sé si-ley Moisés 'yaj da manj. Sanj Espiritu Santo 'yaj sisi hua njni sij rian Yan'anj. Nj si ruhuaj nj nitaj si ga'mi sa' ni ngüi xi'í tsínj hua njni daj. Sanj a'mi sa' Yan'anj xi'í sij aj.

3

¹ Hua sa' si huin né' tsínj israelita ní'. Nj hua sa' si taj da'nga' nnee cúj né' ní'. ² Hua sa' xangaj. Hua sini gata rian re' sisi asij ná, nj ga'ui' Yan'anj si-nuguan'anj rian ni tsínj israelita aj. ³ Nj hua da'aj ni tsínj israelita nun dagahuin rian Yan'anj. Ngaa nj huin ruhuaj gata sisi nitaj sica' Yan'anj únj. ⁴ Sé daj huin manj. Daj si niganj 'yaj Yan'anj daran' si hua nica xanga' nunj si a'mi yya daran' ni ngüi. Daj si gataj yya si-nuguan' Yan'anj:

Hua nian si guini'i ni ngüi sisi hua yya si a'mi si-nuguan' re' huin re' Yan'anj. Nj hua nian si gui'yaj ganá re' ngaa a'mi ni ngüi sisi nitaj si 'yaj sa' re' manj. Hué daj garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná.

⁵ Nj sisi digyán si-gaquin' 'yaj né' sisi hua nica 'yaj Yan'anj, ngaa nj daj gataj né' únj. Gataj né' sisi nitaj si 'yaj nica Yan'anj si gui'ya castigo né' ní'. (A'mi daj rún' a'mi ni ngüi aj.) ⁶ Sé daj huin manj. Sisi hué daj huin, nj daj ga'ue nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi, ruhua re' únj. ⁷ Nj ango nuguan' huin sisi si-nuguan'anj digya' yun'unj 'yaj sisi ga'mi sa' ni ngüi xi'í si 'yaj sa' Yan'anj, ngaa nj un sin huin, nj gui'yaj Yan'anj castigo yunj únj. ⁸ Nj ga'ue gataj né' (sisi gui'yaj né' doj gaquin', ngaa nj ga'na' si sa' rian né'. Sanj nuguan' nan huin nuguan' yya si a'mi go'ngo ni ngüi. Ataj ni sij sisi hué daj digyán ni únj rian ni ngüi.) Sanj sé daj huin manj. Nj sa' huin si gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nuguan' yya da aj.

No hay justo

⁹ Hué dan nj hua sa' ni únj huin ni únj ni tsínj israelita daj nga ango ni ngüi, ruhua re' ní'. Sé daj huin manj. Daj si hua gata sisi da'ui daran' né' gaquin'. Uyan da'ui ni tsínj israelita gaquin' nga ni tsínj 'na' anéj chrej nej. ¹⁰ Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej: Nitaj a'ngo ni ngüi 'yaj nica manj.

11 Nitaj a 'ngö ngüi ráj da'nga' ruhua mánj. Nj nitaj a 'ngö ngüi nano' Yan'anj mánj.

12 Nj duna daran' ni sij si-chrej Yan'anj. Nj 'ngö hua nuguan'an daran' ni sij nitaj si ni'yanj rian Yan'anj.

Nj nitaj a 'ngö ngüi 'yaj sa' mánj.

13 Nj daj rún' hua nnee xunaj nun du'ua da'nga' daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij a'mi ni sij.

A'mi snan'anj ni sij nga yya ni sij.

Nj daj rún' hua nnee xunaj nun du'ua xucuáj, hué daj hua nuguan' ahui du'ua ni sij.

14 Nj maan ninanj nuguan' chre a'mi ni sij. Daj si nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij.

15 Nj yoo ni sij gan'anj dagahui' ni sij niman.

16 Nj njn' ruhua ran' ni ngüi sayun, 'yaj ni sij.

17 Nj nun guini'i ni sij chrej 'yaj si gahuin din'inj ruhua ni sij mánj.

18 Nj nitaj si xu'ui' ni sij rian Yan'anj mánj. Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'i ni sij.

19 Nj ni'i né' sisi a'nin' si-ley Yan'anj sun rian ni tsínj nico' ley daj. Nj si-ley Yan'anj 'yaj sisi dínj gahuin du'ua daran' ni ngüi xi'i si ni'i ni sij sisi da'ui ni sij gaquin'. Nj ni'i daran' né' sisi hua niñan gui'yaj Yan'anj castigo ni ngüi 'yaj gaquin', 'yaj ley da nej.

20 Nj a 'ngö né' nun guisij dagahuin daran' si a'nin' ley da mánj. Nj na'ue gahuin so' rian Yan'anj, gui'yaj ley da mánj. Ni'yanj si-ley Yan'anj urin si xacaj né' cuenta sisi da'ui né' gaquin' rian Yan'anj anj.

La justicia es por medio de la fe

21 Sanj yyaj nj digyán njni Yan'anj ango chrej sa' rian ni ngüi sisi daj ga'ue gahuin nica ruhua niman né'. Nj hua yya sisi digyán si-ley Yan'anj nga si garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná daj hua chrej da nej. 22 Nj chrej daj gataj sisi hua nica niman né' xi'i si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Nj hué daj gahuin nga daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Daj si uyan huin daran' ni ngüi rian Yan'anj anj. 23 Daj si daran' ni ngüi gui'yaj gaquin'. Nj achin si gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. 24 Nj gui'yaj Yan'anj 'ngö sinduj xxi rian né'. Daj si naru'ue Jesucristo man'an sí' xi'i si-gaquin' né'. Xi'i daj, nj gahuin sa' né' rian Yan'anj anj. 25 Nj gui'yaj Yan'anj si naránj si-tun man'an Jesucristo rian si-gaquin' né'. Nj xi'i si gayanj si-tun man'an Jesús, nj ga'ue guinicaj Yan'anj 'ngö niman nico rian si-gaquin' né' huin né' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús. Nj nuguan' nan digyán sisi hua nica ruhua Yan'anj. Daj si ga'nin' ruhua Yan'anj nun gui'yaj-á' castigo ni ngüi guimán asij ná. 26 Nj xi'i si gahui'

Jesucristo, nj digyán Yan'anj yyaj rian né' sisi hua nica ruhua Yan'anj. Nj xi'i si gui'yaj Jesucristo, nj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús.

27 Ngaa nj sj ga'ue gataj né' sisi 'yaj sa' né' rian Yan'anj mánj. Daj si sé xi'i si dagahuin sa' né' rian si-ley Moisés 'yaj si hua sa' chruhua niman né' mánj. Sanj hua guxuman ruhua né' ni'i né' Cristo. Nj xi'i daj hua sa' chruhua niman né' rian Yan'anj anj. 28 Hué dan nj ga'ue gataj né' sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj xi'i si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. Nj gui'yaj Jesús sisi hua sa' niman né' rian Yan'anj ngaa hua gue achin dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj. 29 Nj sé urin Dan'anj ni ngüi israelita huin Yan'anj mánj. Sanj hué gue Yan'anj huin Dan'anj ango ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj ni'i sa' né' sisi ga'ue nacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej nej. 30 Daj si urin Yan'anj hua rian né': Nj sisi guxuman ruhua ni ngüi israelita ni'yaj ni sij Jesús, nj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sij. Nj sisi guxuman ruhua ni ngüi 'na' anéj chrej ni'yaj ni sij Jesús, nj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman ni sí' nej.

31 Hué dan nj ataj ni únj sisi nitaj si ni'yanj si-ley Yan'anj, ruhua á re' ni'. Sé daj huin mánj. Maan si ataj únj sisi ngaa guxuman sa' ruhua né' ni'yaj né' Jesús, ngaa nj ga'ue dagahuin sa' né' si-ley Yan'anj nej aj.

4

El ejemplo de Abraham

1 Ngaa nj un sin huin gataj né' si guiri' xi' Abraham tsínj gane asij ná únj. 2 Nj sisi hua nica niman Abraham xi'i si gui'yaj sa' si', ngaa nj ga'ue ga'mi xacan si' xi'i man'an sí'. Sanj sé daj huin rian Yan'anj mánj. 3 Nj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'i sij Yan'anj. Nj xi'i daj gataj Yan'anj sisi hua sa' niman sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

4 Nj ngaa 'yaj sun 'ngö tsínj daj rian 'ngö xuru'ue, nj da'ui sí' rian tsínj 'yaj sun daj. Nj sé 'ngö sinduj huin naru'ue sí' güenda 'yaj sun sij mánj. 5 Sanj ga'ue gataj Yan'anj sisi hua sa' niman né' xi'i si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús nunj si achin gui'yaj sa' né' rian Yan'anj anj.

6 Nj hué daj ga'mi xi' David xi'i 'ngö tsínj achin gui'yaj sa'. Sanj hua gataj Yan'anj sisi hua sa' niman tsínj daj. Nj ga'mi David sisi hua 'ueé rian tsínj daj. 7 Nj gataj David: Hua 'ueé rian tsínj rjan xi'i si-gaquin' si guinicaj Yan'anj 'ngö niman nico.

Nj nun xacaj Yan'anj cuenta xi'i si-gaquin' sij mánj.

⁸ Nj hua 'ueé rian tsínj rian nun acay cuenta Yan'anj xi'í si-gaquin' sij. Hué daj gataj David.

⁹ Ngaa nj sé urin ni tsínj israelita ga'ue gahuin niá' ruhua nga nuguan' nan. Sanj ga'ue gahuin niá' ruhua ni tsínj 'na' anéj chrej nej. Daj si hua gatā rian án re' sísj hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj.

¹⁰ Nj nachínj snan'an ni é re'. Nj aman gataj Yan'anj si hua njca niman Abraham, ruhua ni é re' únj. Asij ne' rucu guta' ni sij da'nga' nnee cúj Abraham ni'. Asj asij sini sa'. Hué asij sini huin anj. ¹¹ Nj ne' rucu huin guta' sij da'nga' nnee cúj man'an sij. Nj é' huin 'ngo da'nga' digyán Yan'anj sísj hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ngaa nj ga'ue gahuin Abraham chrej daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj nunj si nun guta' da'nga' nnee cúj ni tsínj daj. Nj hué daj ga'ue gataj Yan'anj si hua sa' niman ni tsínj daj huin ni tsínj 'na' anéj chrej. ¹² Nj ga'ue gahuin Abraham chrej ni tsínj hua guta' da'nga' man'an ni sij. Nj hué daj huin sísj guxuman ruhua ni sij daj rún' guxuman ruhua Abraham ngaa achin guta' da'nga' sí' nej.

La promesa realizada mediante la fe

¹³ Nj ga'nij du'ua Yan'anj rian ni da'nij Abraham sísj ga'ui'-i' xungüi nan nahuin ra'a ni sij. Sanj sé güenda ni dagahuin Abraham si-ley Moisés huin sísj hué daj gataj Yan'anj nuguan' nan gunun ni sij mánj. Sanj gataj Yan'anj sísj hua sa' niman Abraham xi'í si guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' man'an Yan'anj anj. ¹⁴ Nj sé xi'í si dagahuin ni tsínj si-ley Moisés 'yaj si nahuin ra'a ni sij xungüi nan mánj. Daj si sísj hué daj huin, nj nitaj si ni'yanj si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj mánj. Nj nitaj si ni'yanj nuguan' hua gataj yya Yan'anj gunun ni sij mánj. ¹⁵ Daj si si-ley Moisés 'yaj sísj gahuin ni ngüi castigo. Sanj sísj nitaj ley daj, nj nitaj si da'ui ni ngüi gaquin' mánj.

¹⁶ Hué dan nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an Yan'anj, nj nahuin ra'a né' nuguan' xanga' gui'yaj yya Yan'anj nga ni da'nij Abraham. Hué dan nj xacaj né' cuenta nga xi'í sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. Nj sé urin rian ni ngüi dagahuin ley daj gui'yaj yya Yan'anj. Sanj gui'yaj yya Yan'anj rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj daj rún' guxuman ruhua xi' Abraham. Nj hué sí' huin chrej daran' né'. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gui'yá sísj gahuin re' chrej nico rian ni ngüi." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham. Ngaa nj gahuin sí' chrej daran' né' rian Yan'anj. Nj guxuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj. Nj

Yan'anj 'yaj sísj gāna'nij ni niman. Nj 'yaj Yan'anj ni rasun achin si gurugüi' aj.

¹⁸ Nj ngaa gachin güi ruhua Abraham si gui'yaj sa' Yan'anj nga sij, nj hua gue guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj xi'í si hué daj gui'yaj sij, nj gahuin sij "chrej nico ni ngüi". Daj si hua gataj Yan'anj gunun sij: "Hué daj guixi'nanj nico da'núj re'." ¹⁹ Nj nun ga'nin' ruhua Abraham si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj (nunj si achin doj guisij sij 'ngo ciento yo'). Nj acay sij cuenta sísj achin doj gahui' nungüej nicā sij Sara. Nj gachin yo' ga'nga da'nij nicā sij Sara nej. ²⁰ Nj nun gani hujj ruhua sij nga nuguan' gataj yya Yan'anj gunun sij. Sanj guxuman doj ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj ga'mi sa' 'ueé síj rian Yan'anj. ²¹ Nj gani sa' ruhua sij sísj nicaj Yan'anj fuerza gui'yaj-á' daran' ni nuguan' hua gataj yya-á' gunun sij.

²² Nj xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj, nj gataj Yan'anj sísj hua sa' niman sij. ²³ Nj garun ni sij sísj hua sa' niman Abraham gataj Yan'anj. Sanj sé rian urin Abraham huin garun ni sij da mánj. ²⁴ Sanj garun ni sij nuguan' daj xi'í né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ngaa nj gataj Yan'anj sísj gahuin sa' niman né' nej. Nj Yan'anj gui'yaj sísj ganá'nij Jesús huin sí' Señor nicaj sun rian né'. ²⁵ Nj naga'ui' Yan'anj man'an sí' sísj gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Nj ganá'nij sí', gui'yaj Yan'anj güenda si ga'ue gataj Yan'anj sísj hua sa' niman né'.

5

Resultados de la justificación

¹ Hué dan nj xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. Nj hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj, 'yaj Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'. ² Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj nahuin ra'a né' sinduj 'yaj Yan'anj nga né'. Nj hua njca ruhua né', 'yaj sinduj daj. Nj hua niá' ruhua né' ana'uij né' sísj gahuin sa' 'ueé né' nga Yan'anj. ³ Nj ango nuguan' huin sísj huin niá' ruhua né' ngaa ran' né' sayun. Daj si ni'í né' sísj nari' nucuj doj niman né', 'yaj sayun daj. ⁴ Nj ngaa gahuin nucuj niman né', nj guisij né' gahuin njca ruhua né' nej. Nj ngaa guisij né' gahuin njca ruhua né', nj ana'uij né' sísj gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ Nj sé 'ngo nuguan' yun huin si ana'uij né' nan mánj. Daj si gahuin nucuj niman né' xi'í si nin' ruhua 'i' ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj Espiritu Santo 'yaj sísj ni'í né' daj. Nj Yan'anj riqui si ga'na' Espiritu Santo rian né'.

⁶ Nj ngaa nun gahuin nucuj né' gui'yaj sa' né', nj xi'í né' gahui' Cristo. Nj

gahuin né' tsínj nun guxuman ruhua nǐ'yaj Yan'anj. Nǐ gahuí' Cristo güi ngaa gani sini ruhua Yan'anj. ⁷ Nǐ hua yya na'uej ruhua né' gahuí' né' xi'í 'ngo dugüi' né' tsínj hua sa' niman. Sanǐ si ruhuaj, nǐ gahuí' 'ngo né' xi'í 'ngo tsínj hua sa' nǐn'. ⁸ Sanǐ sé daj huin Yan'anj mánj. Daj si ngaa hua gué da'ui né' gaquín', nǐ gahuí' Cristo xi'í', gui'yaj Yan'anj. Nǐ hué daj digyán yya Yan'anj sǐsǐ 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'.

⁹ Ngaa nǐ xi'í si gahuin sa' niman né', gui'yaj si-tun man'an Cristo, hué dan nǐ ni'í né' sǐsǐ sǐ gahuin né' castigo xi'í gaquín' da'ui né' güi ga'na' Yan'anj gui'ya castigo ni ngüi mánj. ¹⁰ Nǐ ngaa gahuin né' tsínj unun' nga Yan'anj, nǐ gahuí' da'ni xi'í né'. Nǐ hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga né'. Hué daj nǐ ñanj ga'ue ñacaj xanga' Yan'anj né' xi'í si hua nǐ'na' Cristo nne sij chruhua niman né'. ¹¹ Nǐ sé urin nan, sanǐ huin nǐa' ruhua né' nga Yan'anj xi'í Jesús huin sí' Señor nicaj sun rian né'. Daj si hué xi'í Cristo, nǐ hua din'inj ruhua né' rian Yan'anj anj.

Adán y Cristo

¹² Hué dan nǐ urin tsínj daj gui'yaj si gatúj gaquín' chruhua xungüi gu'ñaj sí' Adán. Nǐ gaxǐ'i gahuí' ni ngüi ngaa gatúj gaquín' chruhua xungüi. Nǐ daran' ni ngüi gahuin si gahuí' xi'í si da'ui daran' ni sij gaquín'. ¹³ Nǐ asǐj nun ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüi, nǐ hua gui'yaj ni sij gaquín'. Sanǐ nun xacaj Yan'anj cuenta xi'í gaquín' ngaa nitaj ley hua mánj. ¹⁴ Nǐ asǐj gane Adán, nǐ da' yo' gane Moisés, nǐ gahuí' ni ngüi. Nǐ nun dagahuin Adán 'ngo nuguan' gataj Yan'anj gunun sij. Sanǐ sé daj huin si-gaquín' ni ngüi gahuí' daj. Nǐ nun gui'yaj sa' Adán.

Hué dan nǐ daj rún' ga'ña' Adán, nǐ hué daj hua ñañ ga'na' ango tsínj gui'yaj sa' chruhua xungüi nan anj. ¹⁵ Sanǐ sé rún' hua si-gaquín' Adán sé daj hua sinduj si riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si gahuí' ni ngüi mán nǐn' gachra' xi'í gaquín' gui'yaj Adán. Sanǐ riqui Yan'anj 'ngo sinduj rian né' huin né' ni ngüi mán nǐn' gachra'. Daj si ga'ui' Yan'anj si ga sa' né'. Nǐ hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í sinduj gui'yaj urin tsínj daj xi'í né' huin sí' Jesucristo. ¹⁶ Nǐ daj rún' gahuin gui'yaj urin tsínj daj gaquín', nǐ sé daj hua sinduj riqui Yan'anj rian né' mánj. Daj si xi'í urin gaquín' gui'yaj si gahuin ni ngüi castigo. Sanǐ xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', nǐ gataj Yan'anj sǐsǐ hua ñica niman né' rian daran' ni gaquín' gui'yaj né' aj. ¹⁷ Ngaa nǐ xi'í si-gaquín' urin tsínj daj, nǐ ahui' daran' ni ngüi, 'ya. Sanǐ xi'í si riqui Yan'anj sinduj rian né', nǐ gataj Yan'anj si hua ñica niman né'. Ngaa nǐ

ga'ue ga nǐ'na' né' guínicaj sun ñiganj né', gui'yaj urin tsínj huin Jesucristo aj.

¹⁸ Hué dan nǐ si-gaquín' urin Adán gui'yaj sǐsǐ gahuin daran' ni ngüi castigo. Sanǐ xi'í si gui'yaj sa' 'ueé urin Jesucristo, nǐ gui'yaj-á' sǐsǐ ga'ue ga ñica niman daran' ni ngüi. Nǐ ga'ue 'ngo ga nǐ'na' ni sij nej. ¹⁹ Nǐ xi'í si nun dagahuin urin tsínj daj rian Yan'anj, nǐ gahuin daran' ni ngüi ni tsínj da'ui gaquín'. Sanǐ xi'í si dagahuin urin ango tsínj daj rian Yan'anj, nǐ gahuin sa' nico ni ngüi rian Yan'anj anj.

²⁰ Nǐ ga'ui' Yan'anj ley rian ni ngüi sǐsǐ guíni'í ni sij sǐsǐ hua nico gaquín' da'ui ni sij rian Yan'anj. Sanǐ ngaa gui'yaj ni ngüi nico gaquín', nǐ ñañj nico gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij aj. ²¹ Hué dan nǐ guiran' ni ngüi sayun xi'í gaquín' gui'yaj ni sij. Sanǐ xi'í sinduj riqui Yan'anj rian né', nǐ hua ñica niman né'. Nǐ ga'ue gane ñiganj nǐn' né' xi'í si gahuí' Jesucristo huin sí' Señor nicaj sun rian né'.

6

Muertos al pecado

¹ Hué dan nǐ un sin huin gui'yaj né', ruhua á re' únj. Ga gué gui'yaj né' gaquín' güenda si riqui Yan'anj doj sinduj rian né', ruhua á re' ní'. ² Sé daj huin gui'yaj né' mánj. Daj si rún' huin 'ngo niman gahuí' na'ue gui'yaj gaquín' daj huin né'. Ngaa nǐ sǐ ga'ue ga gui'yaj né' gaquín' ga mánj. ³ Hua ñañ si guíni'í a ni é re' sǐsǐ ngaa gata' nnee né', nǐ guinicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús. Nǐ rún' huin niman gahuí' nuguan'an nga Cristo daj huin né' nga sij. ⁴ Nǐ rian gata' nnee né', nǐ huin ruhuaj gata sǐsǐ gahuí' nuguan'an né' nga Cristo. Nǐ gachin' nuguan'an né' nga sij nej. Hué dan nǐ daj rún' ganá'nij Cristo, gui'yaj si-fuerza Yan'anj, hué daj nǐ ga'ue ñaññu ñaca gane né' nej. ⁵ Nǐ sǐsǐ guinicaj dugüi' né' nga Cristo gahuí' né' daj rún' gahuí' sij, nǐ hué ducuánj daj gana'nij né' daj rún' ganá'nij sij.

⁶ Nǐ ni'í né' sǐsǐ daj gui'yaj né' gaquín' asǐj sini. Nǐ gahuí' nuguan'an si gui'yaj né' daj nga Cristo. Xi'í daj guere' fuerza nicaj gaquín' gui'yaj sini né'. Hué dan ni nitaj si huaj gui'yaj sun né' rian gaquín' da ga mánj. ⁷ Daj si daj rún' na'ue gui'yaj 'ngo niman gaquín' hué daj sǐ ga'ue gui'yaj né' gaquín' ga mánj. ⁸ Nǐ sǐsǐ gahuí' nuguan'an né' nga Cristo, ngaa nǐ xuman ruhua né' sǐsǐ gane nuguan'an né' nga sij nej. ⁹ Hua ganá'nij Cristo scanij ni niman. Hué dan nǐ ni'í né' sǐsǐ sǐ ga'ue gahuí' ruhua' yún sij mánj. Hua gui'yaj gana Cristo rian nuguan' da aj. ¹⁰ Nǐ urin yun xi'í gahuí' Cristo xi'í gaquín'. Sanǐ ganá'nij sij. Nǐ nne sij 'yaj sij si aran' ruhua Yan'anj anj.

11 Nj hué ducuanj daj huin si gani ruhua a ni é re' sisy gahui' si xi'i man niman an re'. Nj daj rún' huin niman huin a ni é re' na'ue guí'yaj ni é re' gaquin' ga mánj. Sanj gani ruhua ni é re' sisy hua ni'na' ni é re' rian Yan'anj xi'i si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús, tsínj nicaj sun rian né'.

12 Hué dan nj sj ga'nij ni é re' chrej sisy gahuin achij gaquin' rian nnee cúj ni é re' mánj. Daj si ni'i né' sisy gahui' nnee cúj né'. Nj sj dagahuin ni é re' si huin ruhua guí'yaj nnee cúj ni é re' ga mánj. 13 Ngaa nj sj naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian gaquin' güenda guí'yaj-á' nga ni rasun quih hua. Sanj naga'ui' a ni é re' niman ni é re' rian Yan'anj. Nj gani ruhua á re' sisy huin ni é re' ni ngüi' gahui', nj ganá'nij ruhua' yún nej. Nj naga'ui' a ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj sisy ga'ue guí'yaj sa' á re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj anj. 14 Hué dan nj sj ga'ue guínicaj gaquin' fuerza rian ni é re' ga mánj. Daj si nitaj si nicaj sun si-ley Moisés rian ni é re' mánj. Sanj 'nij ni é re' riqui sinduj 'yaj Yan'anj rian an re' aj.

Siervos de la justicia

15 Hué dan nj sisy nitaj si nicaj sun ley rian né' xi'i si 'nij né' riqui sinduj 'yaj Yan'anj, nj ga'ue guí'yaj né' gaquin', ruhua á re' ni'. Sé daj huin mánj. 16 Nj ni'i sa' né' sisy ngaa aráj xina né' guí'yaj sun né' rian 'ngo xuru'ue, nj hué né' gahuin si gunánj guitsi rian si'. Nj hué ducuanj daj huin sisy gunánj guitsi né' rian gaquin', ngaa nj gahui' né'. Sanj sisy unánj guitsi né' rian Yan'anj, nj gahuin sa' niman né' rian Yan'anj anj. 17 Nj hué ni é re' gahuin sini ni ngüi unánj guitsi rian gaquin'. Sanj a'ui' únj si guruhua Yan'anj sisy yyaj, nj dagahuin xanga' ni é re' si-nuguan' Yan'anj digyán únj rian ni é re'. 18 Asij sini gunánj guitsi a ni é re' rian gaquin'. Sanj yyaj nj gahuin njni ni é re' rian gaquin' güenda si gunánj guitsi ni é re' rian nuguan' njca, guí'yaj Yan'anj. 19 (Nj hué daj a'mi xi'i si na'ue gunun sa' ni é re' nuguan' nan.) Nj asij sini nj garáj xina ni é re' sisy guí'yaj nnee cúj ni é re' gaquin'. Nj maan njnanj gaquin' guí'yaj á re' rian Yan'anj. Sanj yyaj nj naga'ui' ni é re' nnee cúj ni é re' rian Yan'anj. Nj hué daj ga'ue guí'yaj njca ni é re'. Ngaa nj gahuin ni é re' ni ngüi 'yaj sa' rian Yan'anj nej aj.

20 Nj ngaa huin ni é re' ni ngüi unánj guitsi rian gaquin', nj nun ga'uej ruhua á re' guí'yaj njca ni é re' rian Yan'anj. 21 Nj un sin huin guí'yaj gana a ni é re' nga ni gaquin' guí'yaj ni é re', ruhua á re' únj. Yyaj nj ri' ni é re' si-na'aj nga ni gaquin' guí'yaj á re' daj. Daj si ni gaquin' daj 'yaj si gahui' né', guí'yaj Yan'anj. 22 Yyaj nj gahuin njni ni é re' rian ni gaquin' daj.

Nj unánj guitsi ni é re' rian Yan'anj. Xi'i daj gahuin sa' ruhua ni é re' rian Yan'anj. Nj gane njganj njn' ni é re' nga Yan'anj nej. 23 Hué dan nj xi'i gaquin' 'yaj ni ngüi, nj 'ngo gahuin anéj niman ni ngüi rian Yan'anj. Sanj sinduj riqui Yan'anj rian né' 'yaj si gane njganj nuguan'an né' nga Cristo Jesús huin Señor nicaj sun rian né'.

7

Analogía tomada del matrimonio

1 Hué dan nj ni'i ni é re' daj hua si-ley Yan'anj huin in re' jnán nga xica'ui'. Nj ni'i sa' ni é re' sisy a'nin' ley daj sun rian né' urin ngaa hua ni'na' né' mán né' chruhua xungüj nan. 2 Guí'yó' cuenta sisy hua 'ngo yun'unj xana xacaj tsínj sno'o. Nj ley daj ataj sisy hua njan si gane unj nga nica unj ngaa njn' hua ni'na' si'. Sanj sisy gahui' nica unj, nj nitaj si a'nin' ley sun rian unj ga mánj. Ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. 3 Hué dan nj sisy xacaj unj ango tsínj sno'o ngaa njn' nne nica unj, nj da'ui unj gaquin'. Sanj sisy gahui' nica unj, nj hua njni rian unj nga si a'mi ley daj. Nj ga'ue xacaj unj ango tsínj sno'o. Nj sé 'ngo gaquin' huin mánj.

4 Nj hué daj huin nga ni é re' huin in re' jnán nga xica'ui'. Daj si ngaa gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa nj gahuin njni ni é re' rian si-ley Moisés. Nj guínicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Yyaj nj huin ni é re' Cristo, tsínj ganá'nij scanij ni niman. Xi'i daj nj ga'ue guí'yaj sa' né' rian Yan'anj. 5 Daj si asij sini mán né', nj gahuin ruhua né' guí'yaj né' gaquin', guí'yaj ley daj xi'i si hua yaj rian ley si guí'yaj né' ni gaquin' daj. Hué dan nj ruhua gahui' né' xi'i gaquin' guí'yaj né' nga nnee cúj né'. 6 Sanj yyaj nj nitaj si 'nij né' riqui si-fuerza ley da ga mánj. Nj hua ni'nij rian né' dagahuin né' rian Yan'anj gache né' 'ngo chrej njca si riqui Espíritu Santo rian né'. Nj nitaj si 'nij né' riqui ley garun ni sij asij ná.

El pecado que mora en mí

7 Hué dan nj gataj né' sisy si-ley Yan'anj huin gaquin' ni'. Sé daj huin mánj. Sanj guí'yaj ley sisy guini'nj daj hua gaquin'. Nj ataj ley: "Sj gahuin ruhua né' ni'yaj né' si'yaj dugüi' né'." Hué dan nj sisy nitaj ley daj, nj nitaj aman guini'nj daj hua gahuin ruhuaj ni'ya si'yaj dugüi'nj. 8 Sanj rian hua yaj rian ley si guí'yaj né' gaquin', nj gax'i gani ruhuaj guí'yaj ni rasun nitaj si hua sa'. Nj sisy nitaj ley, nj nun xacaj ni ngüi cuenta daj hua gaquin'. 9 Nj asij sini ngaa nun guini'i sa'aj si-ley Yan'anj, nj gani ruhuaj sisy 'ngo tsínj sa' gahuinj. Sanj ngaa gunun sa'aj nuguan' a'nin' Yan'anj sun riánj, daj guini'nj sisy da'ujj gaquin'.

Ni n̄n' ruhua gui'yā gaquin'. ¹⁰ Ni guini'inj sisj nitaj si hua sa' nimānj. Ni ley daj huin güenda si gujman sa' ni ngüi chruhua xungüi. Sanj xacaj cuentaj sisj huinj 'ngo tsinj 'yaj gaquin'. Ni guere' nimānj, gui'yaj ley daj. ¹¹ Ni ngaa xacaj cuentaj daj hua si-ley Yan'anj, ni gahuin ruhuaj gui'yā daj rún' gataj ley daj. Sanj digya' yun'unj gaquin' man'anj. Ni gahuinj 'ngo tsinj guere' nimānj.

¹² Hué dan ni hua sa' n̄n' si-ley Yan'anj nga nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni hua n̄ca nuguan' nan nej. Ni dugu'naj hua nuguan' nan nej. ¹³ Xi'í nuguan' sa' nan, ni guere' nimānj, ruhua á re' ni'. Sé daj huin mánj. Sanj guere' nimānj xi'í si da'uñj gaquin'. Ni garasun gaquin' rian nuguan' sa' daj. Ni xi'í daj xacaj cuentaj sisj quij n̄n' ruhua hua gaquin' daj.

¹⁴ Ni ni'í né' sisj uyan a'mi si-ley Yan'anj nga Espiritu Santo. Sanj yñj huin 'ngo tsinj 'yaj sun rian gaquin'. ¹⁵ Daj si nga si 'yā, ni nitaj si 'yā nga si huin ruhuaj gui'yā. Maan si 'yā si nun huin xan' ruhuaj 'yā, ni 'yā nánj. ¹⁶ Hué dan ni sisj 'yā si nun huin xan' ruhuaj 'yā, ni acaj cuentaj sisj hua sa' si-ley Yan'anj. ¹⁷ Hué dan ni huin ruhuaj gata sisj sé man'anj huin si 'yaj daj. Sanj gaquin' n̄n chruhua nimānj huin si 'yaj aj.

¹⁸ Ni xi'í si a'nin' gaquin' sun riānj, ni nitaj 'ngo nuguan' sa' n̄n chruhua nimānj. Daj si n̄n̄j si huin ruhuaj gui'yā si sa' hua, sanj na'ue gunucuañ gui'yā mánj. ¹⁹ Nitaj si 'yaj sa'aj si huin ruhuaj gui'yā mánj. Sanj hua guē 'yā si nun huin xan' ruhuaj gui'yā nánj. ²⁰ Hué dan ni sisj 'yā si nun huin xan' ruhuaj 'yā, ni sé man'anj huin si 'yaj. Sanj gaquin' n̄n chruhua nimānj huin si 'yaj nánj. ²¹ Ngaa ni acaj cuentaj sisj ngaa huri ruhuaj gui'yā si sa' hua, sanj hua guē nari'tj gaquin' 'yā.

²² Ruhua nimānj ni aran' ruhuaj ni'yā si-ley Yan'anj. ²³ Sanj ni'inj sisj unun' ango ley nga nimānj. Ni hué ley daj huin si nicaj sun chruhua nimānj. Ni ango ley daj huin gaquin' 'yaj n̄n̄e cūj man'anj.

²⁴ Ducu niqui nimānj xi'í si guere' nimānj, 'yaj gaquin'. Ni un tsinj ga'ue gui'yaj si ganani rian gaquin' a'nin' chruhua nimānj nan unj. ²⁵ A'uñ si gu-ruhua Yan'anj sisj xi'í Jesucristo, ni ga'ue gujnani né' rian gaquin'. Ni Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Hué dan ni yyaj ni'inj sisj dagahuin sta'ngāj rian si-ley Yan'anj. Sanj dagahuin n̄n̄e cū si ataj gaquin' n̄n chruhua nimānj anj.

8

Viviendo en el Espíritu

¹ Hué dan ni sj guta' Yan'anj gaquin' xiraj ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si achéj ni sij si-chrej Espiritu Santo. Ni nitaj si achéj ni sij daj rún' ataj n̄n̄e cūj ni sij. ² Daj si asij sini, ni n̄nanj gaquin' gui'yaj né'. Ni ruhua guere' niman né', gui'yaj gaquin' daj. Sanj gahuin ni'nij né' rian gaquin' daj, gui'yaj Espiritu Santo. Ni Espiritu Santo 'yaj nga Cristo Jesús sisj ga ni'na' n̄ganj né' gane né'. ³ Ni xi'í si hua nucuañ gaquin' 'yaj n̄n̄e cūj né', ni na'ue gunucuañ si-ley Yan'anj n̄ca né'. Sanj man'an Yan'anj huin si nucuañ ga'ue n̄cañ né'. Daj si ga'nij man'an Yan'anj da'ni ga'na' chruhua xungüi. Ni daj rún' hua n̄n̄e cūj né' gahuin sí'. Ni gahui' sí' xi'í si-gaquin' né'. Ni hué ducuañj daj gui'yaj gana si' rian gaquin' gui'yaj n̄n̄e cūj né'. ⁴ Ni hué daj gui'yaj Yan'anj güenda sisj ga'ue dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj sun rian né'. Daj si nitaj si dagahuin né' si a'nin' gaquin' rian né' ga mánj. Sanj dagahuin né' si a'mi Espiritu Santo chruhua niman né' aj.

⁵ Ni ni ngüi dagahuin si huin ruhua n̄n̄e cūj ni sij, ni maan si nahuij ruhua ni sij nga nuguan' quij a'nin' rian ni sij. Sanj ni ngüi dagahuin si a'nin' Espiritu Santo chruhua niman ni sij, ni nahuij ruhua ni sij nga nuguan' a'nin' Espiritu Santo rian ni sij. ⁶ Ni sisj nahuij ruhua né' urin nga si huin ruhua n̄n̄e cūj né', ni gahui' niman né', gui'yaj. Sanj sisj nahuij ruhua né' nga nuguan' 'na' rian Espiritu Santo, ni gui'yaj-á' sisj hua din'inj rian né'. Ni gane n̄ganj né' nga Yan'anj nej. ⁷ Ni sisj n̄nanj nahuij ruhua né' nga si huin ruhua n̄n̄e cūj né', ni unun' né' nga Yan'anj. Ni na'uej ruhua né' dagahuin né' si-ley Yan'anj. Ni si gunucuañ né' dagahuin né' ley da mánj. ⁸ Ni ni ngüi nahuij ruhua nga si huin ruhua n̄n̄e cūj ni sij, ni na'ue gui'yaj ni sij daj rún' aran' ruhua Yan'anj.

⁹ Ni sisj hua yya n̄n̄e Espiritu Santo chruhua niman ni é re', ni nitaj si nahuij ruhua ni é re' nga si huin ruhua n̄n̄e cūj ni é re' ga mánj. Sanj nahuij ruhua á re' nga si huin ruhua Espiritu Santo gui'yaj á re'. Ni sisj nitaj si n̄n̄e Si-Espiritu Cristo chruhua niman 'ngo tsinj daj, ngaa ni nitaj si huin sí' Cristo mánj. ¹⁰ Sanj sisj n̄n̄e yya Cristo chruhua niman né', ni gahui' yya n̄n̄e cūj né' xi'í gaquin' gui'yaj né'. Sanj hua ni'na' niman né' xi'í si gataj Yan'anj si hua n̄ca niman né'. ¹¹ Ni ganá'nij Jesús scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj sisj n̄n̄e Espiritu Santo chruhua niman né', ni ga ni'na' n̄n̄e cūj né', gui'yaj Yan'anj. Daj si n̄n̄e Espiritu Santo chruhua niman né'.

¹² Hué dan ni nitaj si huaj si gui'yaj né' si huin ruhua n̄n̄e cūj né'. Sj chracuij né'

si huin ruhua nnee cúj né' man huin ín re' jnán nga xica'uí. ¹³ Daj si sisi guí'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee cúj né', nì gahui' né'. Sanj sisi dagahuin né' nuguan' a mi Espíritu Santo chruhua niman né', nì duna né' gaquin' 'yaj nnee cúj né'. Nì ga nì'na' niman né' gane nìganj né' nga Yan'anj. ¹⁴ Daran' ni ngüi garaj xina sisi dýgán Espíritu Santo chrej rian ni sij, nì hué ni sij huin da'nij Yan'anj anj. ¹⁵ Nitaj si huin ruhua Yan'anj sisi guxu'ui' né' rian Yan'anj daj rún' 'yaj 'ngo tsinj ngaa 'yaj sun yun sij rian 'ngo xuru'ue huee. Sé daj huin mánj. Sanj huin ruhua Yan'anj guñi'i né' sisi huin né' da'ni. Nì hua nì' ruhua Yan'anj sisi gataj né': "Tata chré'", rian Yan'anj. ¹⁶ Nì hué Espíritu Santo nicaj dugüi' nga niman né'. Nì ataj-á' unun né' sisi huin né' da'nij Yan'anj. ¹⁷ Hué dan nì xi'í si huin né' da'nij Yan'anj, ngaa nì nahan ra'a né' daran' si riqui Yan'anj rian né'. Nì daj rún' ganahuin ra'a Cristo rian Yan'anj, nì hué daj ganahuin ra'a né' nej. Nì sisi guñran' nuguan'an né' sayun nga Cristo, ngaa nì gahuin 'ueé sa' né' nga sij nej.

¹⁸ Nì hua yya ran' né' sayun xungüi nan. Sanj rian gahuin 'ueé sa' né' ango xungüi ga'na', ngaa nì xi'í daj ani ruhuáj sisi sé si nico huin sayun ran' né' acuan' mánj. ¹⁹ Nì ana'uuj nì'n' ruhua daran' ni rasun man chruhua xungüi daj gahuin 'ueé sa' né' huin né' da'nij Yan'anj. ²⁰ Nì daran' ni rasun man chruhua xungüi gahuin xi'ij. Sanj sé daj huin ruhua ni rasun guí'yaj Yan'anj mánj. Sanj man'an Yan'anj guí'yaj sisi hué daj huaj gahuin xi'i daran'anj. Nì ana'uuj daran'anj sisi nagui'yaj naca Yan'anj daran'anj. ²¹ Nì 'na' güi ngaa gahui sa' daran'anj. Nì nitaj si guchru ni rasun ga mánj. Nì ana'uuj sa' daran'anj sisi ganahuin 'ueé sa' né' daran'anj daj rún' ganahuin 'ueé sa' né' huin né' da'nij Yan'anj.

²² Nì ni'i né' sisi daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana sayun ngaa achin ga'nga da'nij unj, nì hué daj ran' daran' ni rasun man chruhua xungüi. ²³ Nì sé urin ni rasun daj ran' sayun, sanj ran' né' sayun nej. Nì ana'uuj né' si gahuin naca daran'anj. Nì riqui sini Yan'anj Espíritu Santo gane nga né'. Nì xi'í daj ana'uuj né' sisi riqui Yan'anj ango ni rasun sa' rian né' nej. Nì ni güi mán né' xungüi nan, nì nani ruhua né' da gahuin yya né' da'nij Yan'anj. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, nì nagui'yaj 'ueé Yan'anj nnee cúj né'. ²⁴ Hua ganacaj Yan'anj né'. Sanj ana'uuj né' sisi guí'yaj sa' Yan'anj nga né'. Nì sisi hua guñi'i né' ga'na' 'ngo rasun ana'uuj né', hué dan nì nitaj si ana'uuj né' si ga'na' ruhua' yun rasun daj rian né' ga mánj.

Nitaj si huaj si gana'uuj né' rasun hua nicaj né' mánj. ²⁵ Nì nun ni'i né' si guí'yaj Yan'anj nga né'. Nì sisi achin guñi'i né' si ana'uuj né', sanj nanaj gana'uuj né' si guí'yaj sa' Yan'anj nga né' aj.

²⁶ Nì rian nìnan niman né', nì chracuij Espíritu Santo né'. Daj si nun ni'i né' daj gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj. Sanj achinj jni'yaj nì'n' ruhua Espíritu Santo xi'i né' rian Yan'anj. Nì ataj Espíritu Santo rian Yan'anj nga nuguan' huin ruhua né' ga'mi né'. ²⁷ Nì ni'i sa' Yan'anj daj huin ruhua niman né'. Nì ni'i sa' Yan'anj daj huin ruhua Espíritu Santo nej. Nì daj rún' aran' ruhua Yan'anj, nì hué daj achinj jni'yaj Espíritu Santo xi'i né' huin né' ni ngüi sa' rian Yan'anj anj.

Más que vencedores

²⁸ Nì ni'i né' sisi xi'í ni ngüi 'i ruhua ni'yaj Yan'anj, nì chracuij Yan'anj sisi ga sa' ni sij nga daran' si ran' ni sij. Nì hua gani ruhua Yan'anj sisi gaquinj-in' ga'na' ni ngüi daj guñicaj dugüi' ni sij nga Yan'anj. ²⁹ Nì asij ná hua ni'i Yan'anj né'. Nì gani ruhua Yan'anj sisi gahuin né' daj rún' huin man'an da'nij Yan'anj huin si' Jesús. Ngaa nì gahuin si' tsinj xahua' scanij nico ni jnánj si' huin né'. ³⁰ Nì asij sini nì gani ruhua Yan'anj sisi gaquinj-in' guñicaj dugüi' né' nga-á'. Nì gataj Yan'anj sisi hua nica niman né' rian Yan'anj nej. Nì rian gataj Yan'anj sisi hua nica niman né', nì guí'yaj-á' sisi gahuin 'ueé sa' né' nga-á' nej.

³¹ Sisi daj huin, nì ga'ue gataj né' sisi nicaj dugüi' Yan'anj nga né'. Nì nitaj si gahuin sisi gataj ruhua ni ngüi guñi'i ni sij né' mánj. ³² Nì ga'nin' ruhua Yan'anj sisi guñran' da'ni sayun gahui' si' xi'í né'. Nì sisi riqui Yan'anj da'ni rian né', nì ga'ue gahuin yya ruhua né' sisi riqui Yan'anj daran' ni nuguan' sa' rian né' nej. ³³ Nì rian hua nacui Yan'anj né', nì nitaj si gahuin si ga'mi gaquin' ni ngüi xi'í né' ga mánj. Daj si hua gataj Yan'anj sisi hua nica niman né'. ³⁴ Nì rian hua gahui' Cristo Jesús xi'í si-gaquin' né', nì nitaj si gahuin si gataj ni ngüi sisi da'ui né' gaquin' mánj. Nì ganá'nij Jesús nej. Nì nne si' ra'a sa' Yan'anj. Nì achinj jni'yaj si' rian Yan'anj xi'í né' aj.

³⁵ Nì ducu 'i ruhua Cristo ni'ya né'. Ngaa nì daj hua nuguan' ga'ue guí'yaj sisi gahuin nìni né' rian Cristo, ruhua á re' unj. Ngaa ran' né' sayun ní', asj ngaa nun ri' ruhua né' si guí'yaj né' ní', asj ngaa a'mi quij ni ngüi rian né' ní', asj ngaa achin xi'na riqui né' ní', asj ngaa achin atsij gunun né' ní', asj ngaa achéj né' chrej sayun ní', asj ngaa ataj ni ngüi sisi dagahui' ni sij né' sa'. Sanj nga daran' ni nuguan' nan, nì si duna

Cristo si 'i ruhua sij ni'yaj sij né'. ³⁶ Nj hué daj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nej. Nj gataj nuguan' daj:

Ya'yoj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij ni únj xi'í man'án re' huin re' Yan'anj. Nj daj rún' huin xachij gahui' daj huin ni únj, ruhua ni sij.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ³⁷ Nj nunj si ran' né' daran' sayun nan, sanj guí'yaj gana né' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'.

³⁸ Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj gahuin yya ruhuaj sisy güi yyaj, asj ni güi ga'na', nj sj ga'ue gahuin nini né' rian Yan'anj mánj. Nitaj si gahuin si gahui' né'. Nj nitaj si gahuin si hua ni'na' né' nej. Nj sj ga'ue guí'yaj ni ángel nga ni nané xj'i sisy ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj sj ga'ue guí'yaj gana ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi rian né' nej. ³⁹ Nj sj ga'ue guí'yaj ni si máñ xata' nga ni si man rian yo'ój sisy ga'nij ra'a Cristo né' mánj. Nj a 'ngo ni rasun guí'yaj Yan'anj sj ga'ue guí'yaj sisy ga'nij ra'a Yan'anj né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj hué daj 'i ruhua Cristo Jesús ni'ya né' huin si' Señor nicaj sun rian né'.

9

La elección de Israel

¹ Nj nico' man'anj Cristo. Nj nitaj si utaj chrá nuguan' ga'mi rian án re'. Nj nne Espiritu Santo chruhua nimánj. Nj a'mi Espiritu Santo chruhua nimánj sisy nuguan' a'mi nan huin nuguan' xanga'. ²⁻³ Nj ni'i xanga' nimánj sisy niganj nín' ruhua nani ruhuaj xi'í ni dugüi'tj huin ni ngüi israelita. Nj huin 'i ruhuaj ni'yá ni ngüi daj. Nj nín' ruhua huin ruhuaj sisy nacaj Yan'anj ni dugüi'tj. Nj ga'uej ruhuaj gahuin niganj nín'ing castigo, guí'yaj Yan'anj xi'í ni sij. Nj ga'uej ruhuaj sisy gahuin anē rian Cristo sisy hué chrej daj ga'ue nacaj Yan'anj ni dugüi'tj. ⁴ Nj huin ni sij ni tsínj israelita. Nj guí'yaj Yan'anj sisy gahuin ni sij da'nj Yan'anj. Nj gane 'ueé Yan'anj scanij ni sij. Nj guí'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' sa' nga ni sij. Nj ga'ui' Yan'anj si-ley-é' rian ni sij. Nj digyán Yan'anj daj guí'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij. Nj gataj Yan'anj sisy sa' guí'yaj-á' nga ni sij. ⁵ Nj huin ni sij ni da'nj ni xi'í guimán asij ná. Nj yan sa' ni ngüi israelita huin Cristo huin si' Yan'anj nicaj sun rian daran'anj. Nj niganj ga'mi sa' né' xi'í Cristo. Amén.

⁶ Nj sé si xanga' nun guisij nuguan' gataj yya Yan'anj rian ni ngüi israelita. Daj si xi'í si nun dagahuin da'aj ni sij rian Yan'anj, nj sé si xanga' daran' ni da'nj Israel huin yya tsínj israelita. ⁷ Nj sé si xanga' daran' ni da'nj si'ni Abraham huin

yya da'nij sí'. Daj si gataj Yan'anj gunun sí': "Nj da'nj si'ni re' ga'na' rian tsínj gu'naj Isaac." Daj gataj Yan'anj gunun xi' Abraham. ⁸ Nj nuguan' nan huin ruhuaj gata sisy sé daran' ni ngüi ga'nga rian xi' Abraham huin da'nj Yan'anj. Sanj urin ni ngüi xuman ruhua si-nuguan' Yan'anj hué ni sij huin yya ni da'nj Abraham. ⁹ Daj si nuguan' nan huin nuguan' gataj yya Yan'anj gunun Abraham: "Ango yo' nancij yünj, nj guñicaj nica re' Sara 'ngo lij." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

¹⁰ Nj ango nuguan' huin sisy xi' Isaac huin urin chrej nungüej lij da'nj Rebeca huin unj nica sí'. ¹¹⁻¹² Nj ngaa achin ga'nga nungüej li, nj ngaa achin guí'yaj nungüej si sa', asj sé si sa', sanj hua gataj Yan'anj rian Rebeca sisy lij ga'nga sini hué-é' dagahuin sun rian ango lij ga'nga ne' rucu. Nj maan si nacui Yan'anj 'ngo sí' gahuin si' tsínj gahuin achij rian jnánj si' xi'í si hua gani sini ruhua Yan'anj daj ga sun nicaj go'ngo nungüej rian Yan'anj. ¹³ Nj nuguan' nan gataj Yan'anj: "Huin 'i ruhuaj ni'yá tsínj gu'naj Jacob. Sanj nun huin xan' ruhuaj ni'yá tsínj gu'naj Esaú mánj." Daj gataj Yan'anj.

¹⁴ Hué dan nj gataj né' sisy nitaj si hua nica niman Yan'anj, ruhua á re' ní'. ¹⁵ Daj si gataj Yan'anj rian Moisés: "Nj daj rún' aran' ruhuaj, nj hué daj guí'yá nacuij ni ngüi sisy nani yaco ruhuaj guini'yá. Nj hué daj guí'yá nahuin 'i ruhuaj guini'yá nej." Daj gataj Yan'anj.

¹⁶ Nj na'ue guí'yaj ni ngüi sisy nacui Yan'anj ni sij xi'í si hué daj huin ruhua ni sij, asj sisy guí'yaj fuerza ni sij. Sanj urin si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'yaj-á', nj nacui Yan'anj ni sij.

¹⁷ Daj si hua gataj Yan'anj gunun rey gu'naj Faraón: "Hué man'anj guí'yaj sisy huin re'. Nj xi'í man'án re' digyánj daj nucuá rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nj guñi'ni ni sij daj hua man'anj nej." Daj gataj Yan'anj gunun Faraón asij ná.

¹⁸ Hué dan nj ni' né' sisy nani yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' un tsínj huin ruhua-á'. Nj 'yaj Yan'anj sisy na'uej ruhua ango tsínj daj dagahuin sij.

¹⁹ Sanj si ruhuaj gataj da'aj ni é re': "Daj ga'ue ga'mi gaquin' Yan'anj xi'í ni ngüi sisy niganj 'yaj né' si huin ruhua Yan'anj únj." Daj gataj da'aj ni é re', si ruhuaj. ²⁰ Sanj un sin huin so', nj unún' so' nga Yan'anj únj. Gataj 'ngo chruj yo'ój gunun tsínj guí'yaj chruj: "Nj un sin huin nj guí'yaj re' daj man'anj únj." Hué daj ga'mi 'ngo chruj, ruhuá re' ní'. Sé daj huin mánj. ²¹ Nj daj rún' aran' ruhua tsínj 'yaj chruj, nj hué daj 'yaj sij. Nj hué gué luti sige' daj 'yaj sij 'ngo chruj sa' nín' ruhua nga

ango chruj niqúi nej. ²² Ní a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi 'yaj quíj. Ní guí'yaj Yan'anj castigo ni sij. Ní nunj si niganj nún' gahuin ni ngüi daj castigo, sanj a'nin' acuan' ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guíni'i daran' ni ngüi daj nucuaaj man'an Yan'anj. ²³ Ní huin ruhua Yan'anj dígyanj rian ni ngüi daj gahuin 'ueé sa' né', guí'yaj Yan'anj. Ní asjij sini ní nagui'yaj sa' Yan'anj né' sisi gane niganj né' rian hua sa' nne man'an Yan'anj. ²⁴ Ní gaquínj Yan'anj ga'na' gane né' nga Yan'anj. Ní da'aj né' huin ni ngüi israelita. Ní ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anéj chrej.

²⁵ Ní hué daj gataj Yan'anj garun xí' Oseas asjij ná:

Ní hua ni ngüi nun guínico' sini man'anj. Sanj gahuin ni sij ni ngüi nico' man'anj. Ní asjij sini ní nun gahuin 'i ruhuáj ni'yá ni ngüi daj.

Sanj gahuin 'i ruhuáj ni'yá ni sij aj.

²⁶ Ní rjan gatá gunun ni sij sisi sé ni ngüi nico' man'anj huin ni sij, ní hué yu'uj daj gahuin da'ni ni sij huin man'anj Yan'anj hua ni'na'.

Daj gataj Yan'anj rian tsínj gu'naj Oseas.

²⁷ Ní ga'mi nucuaaj Isaías xi'í ni ngüi israelita. Ní gataj si' asjij ná:

Ní nunj si gahuin nico ni ngüi israelita daj rún' mán nico yo'ój chru mán du'ua nnee yan'anj, sanj doj ni sij ganacaj Yan'anj anj.

²⁸ Daj si 'ngo hora ga'na' castigo nún' gachra' xungüi, guí'yaj Yan'anj.

Daj gataj tsínj gu'naj Isaías.

²⁹ Ní hué daj gataj Isaías nej:

Ní nucuaaj nún' ruhua man'an Yan'anj.

Ní sisi gahui' daran' né' xi'í gaquín' da'ui né', ní hua gahuin xánj né' daj rún' hua xuman' Sodoma nga xuman' Gomorra.

Sanj nacaj Yan'anj doj né'.

Daj gataj Isaías asjij ná.

La justicia que es por fe

³⁰ Ngaa ní nunj huin si ruhuaj gata nuguan' nan, ruhua á re' únj. Huin ruhuaj gata sisi hua nica niman ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ní nun nãno' ni sij sisi hué daj guí'yaj Yan'anj nga ni sij. ³¹ Sanj guí'yaj fuerza ni ngüi israelita sisi dagahuin ni sij daj rún' ataj si-ley Yan'anj güenda sisi nãhuin sa' niman ni sij rian Yan'anj. Sanj nun ga'ue dagahuin ni sij si ataj ley da mánj. ³² Ngaa ní un sin huin ní nun gahuin sa' niman ni sij, ruhua á re' únj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesucristo. Maan si gani ruhua ni sij nga xi'í si guí'yaj sa' man'an ni sij, ní a hua

nica niman ni sij, ruhua ni sij. Hué dan ní natúj ni sij guí'yaj yej garij ni sij dacój ni sij daj. Ní yej daj huin Jesucristo.

³³ Ní hué daj ga'mi nica si-nuguan' Yan'anj asjij ná:

Hué xuman' Sión, ní gurü yej guí'yaj ñatu ni ngüi.

Ní ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Jesucristo, ní si gahuin ña'aj ni sij mánj.

Sanj gahui sa' ni sij, guí'yaj Yan'anj.

Ní yej daj huin Jesucristo.

Hué daj gataj Yan'anj.

10

¹ Ducu huin ruhuáj sisi ñacaj Yan'anj ni ngüi israelita huin ín re' jnãn nga xica'uí.

Ní hué daj achínj jni'yá rian Yan'anj nej.

² Ga'ue gatá sisi 'yaj fuerza ni sij sisi dagahuin ni sij rian Yan'anj. Sanj nunun ni sij daj guí'yaj ni sij, ní ga'ue gahuin sa' ni sij rian Yan'anj. ³ Ní nun ni'í ni sij sisi urin Yan'anj 'yaj sisi hua nica niman ni ngüi rian Yan'anj. Ní nano' ni sij sisi ga nica niman ni sij rian Yan'anj xi'í si guí'yaj man'an ni sij. Ní nun ga'uej ruhua ni sij daj rún' gataj Yan'anj si guí'yaj ni sij.

⁴ Daj si man'an Cristo guí'yaj sisi guisíj dagahuin né' si ataj si-ley Yan'anj. Daj si Cristo guí'yaj sisi hua nica niman né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij.

⁵ Ní garun Moisés sisi daj ga nica niman ni ngüi xi'í si dagahuin ni sij ley daj. Ní gataj si': "Sisi dagahuin ni ngüi ni nuguan' daj, ní ga ni'na' xanga' ni sij, guí'yaj ni nuguan' daj." Daj garun Moisés. ⁶ Sanj Cristo 'yaj sisi hua nica niman né' rian Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' man'an sij. Hué dan ní si gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue gahui xata'" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xacaj né' Cristo ga'na' ruhua' yún si' ne' nica'.

⁷ Ní si gani ruhua né': "Un tsínj ga'ue guínij gan'anj riqui yo'ój" —daj si nitaj si huaj si gan'anj xacaj né' Cristo gãna'nij ruhua' yún si' scanij ni niman.

⁸ Ní a'mi né' nuguan' sa' rian ni dugüi' né'. Daj si: "Gahuin ñichrun' nuguan' sa' nan nun du'ua né' nga niman né'." Ní hué nuguan' sa' nan huin si nata' ni únj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo.

⁹ Ní sisi ñata' re' rian ni dugüi' re' sisi Jesús huin Señor nicaj sun rian né', ní sisi guxuman xanga' ruhuá re' sisi ganá'nij Jesús scanij ni niman, guí'yaj Yan'anj, hué dan ní ñacaj Yan'anj man'an re'.

¹⁰ Daj si sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ní gahuin sa' né' rian Yan'anj. Ní sisi ñata' du'ua né' sisi nico' né' Jesús, ní ñacaj Yan'anj né' nej aj.

¹¹ Ní gataj Yan'anj: "Daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, ní si gahuin ña'aj ni sij. Sanj gahui sa' ni sij." Hué

daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹² Nj uyan huin ni ngüi israelita nga ni ngüi griego rian Jesucristo. Daj si urin Señor Jesucristo nicañ sun rian daran' né'. Nj nün' ruhua riqui Jesucristo nuguan' sa' rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian sij. ¹³ Daj si hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Señor, nj naçaj Yan'anj ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁴ Sanj ngaa hua nün' achin guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Señor, nj na'ue gachinj jni'yaj ni sij rian Señor máñj. Nj sj ga'ue guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij si' ngaa nün' achin gunun ni sij xi'í si'. Nj sj ga'ue gunun ni sij ngaa nitaj tsínj nata' nuguan' sa' rian ni sij máñj. ¹⁵ Nj sj ga'ue nata' ngo ni tsínj daj nuguan' sa' rian ni ngüi sisy nitaj 'ngo tsínj ga'nij gan'anj nata' ni sij rian ni ngüi. Nj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Nj 'ueé nün' ruhua 'yaj ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ Sanj sé daran' ni ngüi ráj xina nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj da máñj. Nj hué daj ga'mi tsínj gu'naj Isaías ngaa nachínj snan'anj sij rian Yan'anj. Nj gataj sij: "Señor, un sin huin nj dój ni ngüi guxuman ruhua nuguan' nata' ni únj únj." Daj gataj Isaías gunun Yan'anj.

¹⁷ Hué dan nj ngaa guisj gunun ni ngüi nuguan' sa', nj ga'ue guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Nj ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij ngaa a'mi 'ngo tsínj daj si-nuguan' Yan'anj rian ni sij.

¹⁸ Sanj sé si xanga' si nun gunun ni sij nuguan' sa' daj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Hua gaxa'nj nuguan' sa' nün' gachra' chruhua xungüi.

Nj da' ganun nün' xi'í xungüi guisj nuguan' sa' daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ Sanj sé si xanga' si nun acañ ni ngüi israelita cuenta xi'í sa' daj. Daj si gataj Moisés asij hua ná:

Nj gui'yā sisy gahuin xicoj ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

Nj gui'yā sisy ga'man ruhua ni é re' guñi'yaj ni é re' ni ngüi nitaj ducuánj nicañ ga'mi.

Daj gataj Yan'anj garun Moisés rian ni ngüi israelita.

²⁰ Nj hué daj guisj ruhua Isaías gataj si' nej:

Ni ngüi nun ñano' yünj, nj hua nari' ni sij man'anj.

Nj digyán man'anj rian ni ngüi nun naçhin' snan'anj si-xugüi.

Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

²¹ Sanj ngaa ga'mi Isaías xi'í ni ngüi israelita, nj gataj si': "Nugüi nigan', nj

dugüi'Inj ra'aj sisy ga'na' ni sij riánj huin ni sij ni tsínj nun dagahuin riánj. Nj unun' ni sij nga man'anj nej." Daj gataj Yan'anj garun Isaías.

11

El remanente de Israel

¹ Hué dan nj xanga' si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita ni'. Sé daj huin máñj. Daj si hué man'anj huin 'ngo tsínj israelita nej. Nj yünj huin da'nj si'nj Abraham. Nj nicōj xi'nin' huin Benjamín. ² Sé si danicaj Yan'anj ni ngüi israelita máñj. Nj asij sini yan ngaa achin ga'nga ni ngüi israelita, nj hua guini' Yan'anj ni sij.

Nj hua ni'ni ni é re' daj ataj si-nuguan' Yan'anj xi'í tsínj gu'naj Elías asij ná. Nj ngaa gachinj jni'yaj si' rian Yan'anj, nj ga'mi gaquin' sij xi'í ni ngüi israelita. Nj gataj si':

³ Señor, dagahui' ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' man'an re'.

Nj duguane ni sij ni altar huin si-nná re' nej.

Nj ango rin man'anj gunā hua ni'na' nánj. Nj hué daj huin ruhua ni sij dagahui' ni sij man'anj nej.

Daj gataj Elías gunun Yan'anj.

⁴ Sanj gataj Yan'anj gunun Elías: "Nj hua ri ninj ichij mí ni ngüi israelita na'uej gane ráj dācoj rian yan'anj gu'naj Baal." Daj gataj Yan'anj gunun Elías.

⁵ Nj hué ducuánj daj huin nga ni ngüi israelita güi yyaj. Daj si gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni sij. Nj nacui Yan'anj dój ni sij. ⁶ Nacui Yan'anj ni sij xi'í si 'ya sinduj nga ni sij. Nj sé xi'í si 'yaj sa' ni sij, nj nacui Yan'anj ni sij máñj. Nj sisy hué daj huin, nj sinduj 'yaj Yan'anj nga ni sij, nj sé 'ngo sinduj huin ga máñj.

⁷ Hué dan nj huin ruhua ni ngüi israelita gahui sa' niman ni sij rian Yan'anj. Sanj nun guiri' ni sij si gahuin ruhua ni sij. Sanj ni ngüi ganacui Yan'anj, nj hué né' guiri' aj. Nj na'uej ruhua ango ni sij gunun ni sij, gui'yaj Yan'anj. ⁸ Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Nj gui'yaj Yan'anj sisy na'ue gara da'nga' ruhua ni sij nuguan' sa'.

Nj hué daj huin da güi acuan' nej.

Daj si nün rian ni sij, sanj na'ue xiguin ni'yaj ni sij.

Nj nün chraquij ni sij, sanj na'ue gunun ni sij máñj.

Daj gataj Yan'anj xi'í ni ngüi israelita. ⁹ Nj hué daj gataj David asij ná nej:

Huin ruhuāj sisy gui'yanj 'yaj ni ngüi daj ganahuin-in' xi'í nga nnánj.

Nj guñran' ni sij sayun daj rún' ran' xucu ata' ra'nga'.

Ni ganatuj ni sij gahuin ni sij castigo xi'i gaquin' gui'yaj ni sij.

¹⁰ Ni huin ruhuaj siji gahuin duri rian ni sij.

Ni si guixiguin guini'yaj ni sij manj.

Ni gache nitu ni sij niganj nin', ruhuaj aj. Daj gataj David.

La salvación de los gentiles

¹¹ Hué dan ni atá gunun ni é re' siji sé si guere' niganj ni ngüi israelita rian Yan'anj manj. Daj si ngaa nun dagahuin ni sij, ni nacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Xi'i daj ni gahuin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej daj. ¹² Ni rjan guere' ni ngüi israelita rian Yan'anj, ni hua sa' rian ni ngüi man chruhua xungüi. Ni ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej xi'i si guere' ni sij nej. Ni siji hué daj huin, ni sa' nin' gahuin ngaa guinico' ruhua' yün ni ngüi israelita Yan'anj.

¹³ Yyaj ni ga'mi rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni ga'nij Jesucristo gan'an rian an re' huinj apóstol a'mi si-nuguan' sí'. Ni xi'i daj ni 'yaj fuerzaj nga si-sünj. ¹⁴ Daj si huin ruhuaj siji gahuin xicoj ruhua ni ngüi israelita guini'i ni sij ni é re'. Ngaa ni ga'ue nacaj Yan'anj da'aj ni sij. ¹⁵ Ngaa danicaj Yan'anj ni ngüi israelita, ni gahuin nuguan'an ni ngüi man nin' gachra' chruhua xungüi nga Yan'anj. Ngaa ni gahuin sa' nin' ni ngüi israelita ngaa guinica dugüi' ruhua' yün Yan'anj nga ni sij. Daj si daj rún' huin ni tsinj gahui' huin ni sij yyaj. Sanj gana'nij ni sij, gu'yaj Yan'anj. ¹⁶ Siji hua sa' doj quinj, ni daran' quinj daj hua sa'. Ni siji hua sa' ya'a siu chrun daj, ni hua sa' ngo gue chrun nga ra'a nej.

¹⁷ Ni daj rún' 'yaj né' ngaa a'nin' né' ra'a chrun, ni hué daj gu'yaj Yan'anj nga ni ngüi israelita. Ni hué ni é re' huin rún' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij. Ni na'nij Yan'anj scanij chrun sa' olivo ni é re' yu'uj guimán ni ngüi israelita. Ngaa ni ga ni'na' ni é re' gu'yaj ya'a siu chrun olivo daj. Ni rún' huin ra'a chrun olivo sa' huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁸ Xi'i daj ni si gani ruhua ni é re' siji sa' huin ni é re' daj nga ni ngüi israelita. Ni siji hué daj ani ruhua ni é re', ngaa ni nanun sa' ruhua ni é re' siji hua ni'na' ni é re', gu'yaj ya'a siu chrun. Ni sé ni é re' gu'yaj siji hua ni'na' ya'a siu chrun manj. ¹⁹ Ni si ruhuaj, ni gataj ni é re': "Ga'nin' Yan'anj ni ra'a chrun daj xi'i si na'nin'-i' ni é re' scanij chrun sa' olivo daj." ²⁰ Hué daj huin xanga'. Sanj rian nun guxuman ruhua ni ngüi israelita, ni guere' ni sij rian Yan'anj. Ni 'nij ni é re' scanij chrun daj urin si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Ngaa ni si ga nne é re' si 'nij ni é re' scanij

chrun daj. Maan si ga cuidado ni é re' nga chrej huaj á re' nánj.

²¹ Ni siji nun guinica Yan'anj 'ngo niman nico xi'i si-gaquin' ni ngüi israelita huin ni sij ra'a chrun daj, ngaa ni si guinica Yan'anj 'ngo niman nico xi'i ni é re' nej. ²² Ni'yaj ni é re' yyaj. Huin sa' ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi. Sanj sun du'ua Yan'anj rian ni ngüi nej. Ni gahuin castigo ni ngüi israelita, gu'yaj Yan'anj. Sanj gu'yaj sa' Yan'anj nga man'an ni é re'. Ni hué daj gu'yaj Yan'anj sinduj rian an re' siji si gan'anj anéj ni é re' rian Yan'anj. Daj si siji si dagahuin in re' rian Yan'anj, ni hué daj ga'nin' Yan'anj ni é re' nej nánj. ²³ Ni siji ga'uej ruhua ni ngüi israelita guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, ngaa ni na'nin' ruhua' yün Yan'anj ni sij scanij chrun daj. Daj si si-fuerza man'an Yan'anj ga'ue gu'yaj siji na'nin' ruhua' yün-un' ni sij. ²⁴ Ni sé ni é re' huin ni ngüi israelita manj. Hué ni é re' huin 'ngo ra'a chrun 'na' riqui quij ga'nin' Yan'anj. Ni na'nin' Yan'anj ni é re' scanij chrun olivo sa' hua. Ni siji ni ngüi israelita huin ra'a chrun olivo sa' hua daj, ngaa ni huaj doj ga'ue gana'nij ruhua' yün Yan'anj ni sij scanij chrun olivo da aj.

La restauración de Israel

²⁵ Ni huin ruhuaj siji guini'i ni é re' huin ni jnan nga ni xica'u' 'ngo nuguan' sa' garij hu' Yan'anj. Ngaa ni guisij gunun ni é re' nuguan' nan, ni si güin ga'mi xacan an re' manj. Daj si da'aj ni ngüi israelita na'uej ruhua gunun si gataj Yan'anj rian ni sij. Ni hué daj ga ni ngüi israelita da guisij güi guxuman ruhua daran' ni ngüi nacui Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'na' anéj chrej. ²⁶ Ni ngaa hué daj gahuin, ni ganacaj Yan'anj daran' ni ngüi israelita. Ni hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Ne' xuman' Sión ga'na' 'ngo tsinj ganacaj ni ngüi.

Ni ga'ne sij si-gaquin' ni dugüi' Jacob huin ni sij ni ngüi israelita.

²⁷ Ni nan huin nuguan' gu'yaj yyaj nga ni sij güi ga'ne si-gaquin' ni sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ Ni unun' ni ngüi israelita nga Yan'anj xi'i si na'ue guxuman ruhua ni sij nga nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj. Ni xi'i si hué daj 'yaj ni sij, ni hua ni'nij gatu ni é re' si-chrej Yan'anj. Sanj hua gue 'i ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij xi'i si hua ganacui Yan'anj ni xi ni sij asij hua ná. ²⁹ Ni nitaj aman naduna Yan'anj si-nuguan'anj. Ni si ga'ue ga'ne ruhua' yün Yan'anj nuguan' riqui riún'. Ni siji gaquinj Yan'anj né', ni si nanicaj ruhua-á' nga nuguan' da ga manj.

³⁰ Nj güi gachin, nj nun dagahuin ni é re' rian Yan'anj huin ni é re' tsinj 'na' anéj chrej. Nj xi'í si nun dagahuin ni ngüi israelita, nj nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' yyaj.

³¹ Nj nun dagahuin ni ngüi israelita rian Yan'anj. Hué dan nj xi'í si nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', nj ga'ue nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi israelita nej.

³² Nj xi'í si uyan gui'yaj ni ngüi israelita nga ni ngüi 'na' anéj chrej gaquin', nj gataj Yan'anj sisy uyan da'ui daran' ni sij gaquin'. Xi'í daj nj ga'ue nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya daran' ni sij.

³³ Yan'anj njan' ruhua huin si sa' xi'í né'. Chrun njan' ruhua Yan'anj, nj ni'ín-daran' nuguan' nej. Na'ue gara da'nga' ruhua né' daj ani ruhua Yan'anj. Nj si guisij né' guini'i né' daj hua si-chrej Yan'anj nej.

³⁴ Nj si guisij né' guini'i né' nuguan' sa' ahui chra Señor. Nj si guisij né' ga'ui' né' 'ngo chrej rian Yan'anj anj. ³⁵ Nj nitaj a 'ngo tsinj ga'ue ga'ui' xiquinj 'ngo rasun rian Yan'anj, ngaa nj naru'ue Yan'anj rian sij mánj. ³⁶ Daj si Yan'anj gui'yaj daran' ni rasun man. Nj daran' ni rasun huin güenda man'an Yan'anj. Nj nanicaj daran' ni rasun rian Yan'anj nej. Xi'í daj nj ga'mi sa' 'ueé njganj njan' né' rian Yan'anj. Amén.

12

Deberes cristianos

¹ Nj xi'í si nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', nj gataj snan'an rian án re' sisy naga'ui' ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anj. Nj daj rún' hua ni'na' ni xucu ga'ui' ni ngüi rian Yan'anj asij ná, nj hué daj naga'ui' ni é re' man'an án re' sisy dagahuin ni é re' rian Yan'anj nej. Nj gahuin njni ni é re' rian ni gaquin'. Nj hué daj ga'ue gui'yaj ni é re' daj rún' aran' ruhua Yan'anj. Nj ni'í' sisy hué daj hua njan gui'yó'. ² Nj si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan mánj. Sanj ga'uej ruhua á re' gahuin sa' niman án re', gui'yaj Yan'anj anj. Ngaa nj ga'ue gahuin chrun sa' ni é re' guini'i ni é re' nuguan' sa' huin ruhua Yan'anj gui'yaj á re'. Nj aran' ruhua Yan'anj ni'ya nuguan' daj. Nj hua nica nuguan' daj nej.

³ Nj rjan riqui Yan'anj sinduj riánj, nj 'yaj fuerzaj rian daran' ni é re' sisy si gani ruhua ni é re' si huin achij ni é re' mánj. Sanj gani ruhua ni é re' xi'í man'an ni é re' daj rún' huin yya ni é re' sisy daj riqui Yan'anj si xuman ruhua go'ngo ni é re'.

⁴ Nj ni'í' né' sisy urin nnee cúj né' hua. Sanj naduna hua go'ngo yu'uj njan' gachra' nnee cú'. Nj njni sun 'yaj sun go'ngo yu'uj daj. ⁵ Nj hué daj huin né' huin né' ni ngüi nicaj dugüi' nga Cristo. Nj njni si ga'j njan'

ruhua né' huin, sanj urin nnee cúj Cristo huin né'. Nj uyan nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' daj rún' hua nnee cúj né' aj. Nj chracuj né' go'ngo ni dugüi' né'. ⁶ Nj njni riqui Yan'anj sun rian go'ngo né'. Ngaa nj gui'yaj sun go'ngo né' sun riqui Yan'anj rian go'ngo né'. Nj sisy ga'nin' Yan'anj sun ga'mi 'ngo né' si-nuguan'-án' rian ni dugüi' né', hué dan nj ga'mi né' nuguan' daj daj rún' xuman ruhua né' aj. ⁷ Nj sisy hué daj ga'nin' Yan'anj sun rian ango né' güenda chracui' ni dugüi', nj hué daj gui'yo' rian ni dugüi'. Nj sisy ga'nin' Yan'anj sun rian ango né' güenda digyún' rian ni dugüi' né', nj da'ui' si digyún' rian ni dugüi'. ⁸ Nj sisy hua sun rian ango ni dugüi' güenda ga'ui' sij chrej rian dugüi' sij, nj da'ui' sij ga'ui' sij chrej rian dugüi' sij. Nj sisy hua sun rian ango ni dugüi' né' güenda ga'ui' sij rasun rian ni ngüi niqui, ngaa nj gahuin niá' ruhua sij, gui'yaj sij daj. Nj sisy hua ango né' nicaj sun rian ni dugüi' né', nj gui'yaj sa' sij nga si-sun sij. Nj sisy hua sun rian ango né' chracuj sij ni dugüi' né', nj gahuin niá' ruhua sij nga si 'yaj sij daj.

⁹ Sj gataj á re' sisy 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' sisy sé daj huin xanga'. Nj si ga'uej ruhua á re' si gui'yaj á re' si xi'í. Sanj gui'yaj sa' ni é re' aj. ¹⁰ Nj gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' ni é re' huin ni sij ni tsinj nico' Jesús. Nj gara xina ni é re' sisy gahuin rian ni dugüi' ni é re' daj nga man'an án re'. ¹¹ Nj gui'yaj fuerza ni é re' nga niman ni é re'. Nj si guinichre ni é re' nga si-sun Señor mánj. ¹² Nj gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' si gui'yaj sa' Yan'anj nga ni é re'. Nj ga'nin' ruhua ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Nj si duna ni é re' gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj mánj. ¹³ Chracuj ni é re' ngaa achin 'ngo rasun rian ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj gana'ni ni é re' rian ducua ni é re' gatü ni ngüi 'na' chrej.

¹⁴ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisy gui'yaj sa' Yan'anj nga ni ngüi chran' yun'unj ni é re'. Nj si ga'mi quij ni é re' rian ni sij mánj. ¹⁵ Gahuin niá' ruhua ni é re' nga ni ngüi hua niá' ruhua. Nj gaco ni é re' nga ni ngüi aco nej. ¹⁶ Nj uyan ga ruhua daran' ni é re'. Nj si gui'yaj á re' si gahuin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Maan si guinicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi niqui. Nj si gahuin ruhua ni é re' sisy chrun ni é re' mánj.

¹⁷ Sj gui'yaj quij ni é re' nga ni ngüi 'yaj quij nga ni é re' mánj. Sanj dugu'nun' ni é re' gui'yaj sa' ni é re' rian daran' ni ngüi. ¹⁸ Nj sisy ga'uej ruhua ni ngüi, nj guiman din'inj ni é re' nga daran' ni sij. ¹⁹ Huin 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. Nj si gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni ngüi chran' yun'unj ni é

re' mánj. Sanj ga'nin' ruhua ni é re' sisj Yan'anj guí'yaj castigo ni sij. Daj si gataj sinuguan' Yan'anj: "Man'anj huin si guí'yaj castigo ni sij. Man'anj narú'ue xi'í si quij guí'yaj ni sij." Daj gataj Señor. ²⁰ Hué dan ni sisj achin xi'ná ríqui ni ngüi unun' nga ni é re', ngaa ni ga'ui' ni é re' xa ni sij. Ni sisj nago'oj ni sij nnee, ni ga'ui' ni é re' go' o ni sij. Ni sisj hué daj guí'yaj sa' ni é re' nga ni sij, ni gahuin na'aj ni sij nga xi'í quij guí'yaj ni sij. ²¹ Sij duna ni é re' sisj guí'yaj gana nuguan' quij hua rian ni é re' mánj. Sanj guí'yaj gana ni é re' nga nuguan' sa' rian ni nuguan' quij hua.

13

¹ Dagahuin daran' ni é re' rian ni tsínj nicaj sun huin gobierno chruhua xungüi nan. Daj si daran' ni sun 'na' rian Yan'anj. Ni Yan'anj guí'yaj sisj guínicaj ni sij sun chruhua xungüi nan. ² Ngaa ni ni ngüi unun' nga tsínj nicaj sun, ni unun' ni sij nga nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Ni ni ngüi unun' daj, ni gahuin castigo ni sij, guí'yaj Yan'anj. ³ Daj si nitaj si xi'í huin sisj guxu'ui' ni ngüi 'yaj sa' rian ni tsínj nicaj sun. Sanj ni ngüi 'yaj quij, ni hua 'ngo si xi'í guxu'ui' ni sij ni'í ni sij ni tsínj nicaj sun. Guí'yaj sa' re', ngaa ni sj guxu'ui' re' rian ni tsínj nicaj sun mánj. Hué dan ni xacaj cuenta ni tsínj nicaj sun si 'yaj sa' re'. Ni ga'mi sa' ni sij xi'í re'. ⁴ Hué ni sij nicaj sun xi'í Yan'anj. Ni nne ni sij güenda sisj chraquin ni sij man'an re'. Sanj sisj guí'yaj re' gaquin', ni guxu'ui' re' rian ni sij. Daj si nitaj si ata chre ni sij chrun ni'í mánj. Ni 'nj nicaj sun ni sij sisj ga'ue guí'yaj ni sij castigo ni ngüi 'yaj quij hua. ⁵ Xi'í daj ni hua nian dagahuin né' rian ni tsínj nicaj sun. Ni sé xi'í urin si guí'yaj ni sij castigo né', sanj dagahuin né' xi'í si hué daj a'nin' nimún' rian man'an né'. ⁶ Ni hué xi'í daj a'ui' ni é re' san'anj rian ni tsínj nicaj sun. Daj si nicaj sun ni sij xi'í Yan'anj. Ni ya'yoj dagahuin ni sij nga si-sun ni sij. ⁷ Hué dan ni daran' si da'ui né', ni ga'ui' né'. Sisj da'ui né' rian ni tsínj nicaj sun, ni naga'ui' né' si da'ui né'. Ni guru'ue né' rian ni tsínj a'nej san'anj. Ni ga ni'yanj né' nga ni tsínj huin achij. Ni guínun yan'anj né' ni tsínj huin rian nej.

⁸ Sij da'ui ni é re' xiquínj rian ni ngüi mánj. Maan si da'ui ni é re' si gahuin 'i ruhua á re' nj'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si né' 'i ruhua ni'yaj dugüi', ni hua dagahuin né' si a'nin' si-ley Yan'anj rian né'. ⁹ Ni hua a'nin' si-ley Yan'anj sun rian né'. Ni gataj ley daj: "Sij ga'mi né' nga nica dugüi' né'. Ni sj dagahui' né' ni ngüi mánj. Ni sj guí'yaj tu né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj. Ni sj ga'mi snan'anj né' xi'í ni dugüi' né' mánj. Ni sj gahuin ruhua

né' nga si'yaj ni dugüi' né' mánj." Daj hua si-ley Yan'anj. Ni gataj ango si-ley Yan'anj: "Ga'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'." Daj hua ley daj. Ni sisj dagahuin né' ley nan ni dagahuin né' daran' ango ley a'nin' Yan'anj sun rian né'. ¹⁰ Ni sisj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ni nitaj si guí'yaj quij né' nga ni dugüi' né' ga mánj. Hué dan ni sisj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', ngaa ni dagahuin xanga' né' si gataj si-ley Yan'anj rian né'.

¹¹ Ni hué nan huin si guí'yaj né' xi'í si ni'í né' daj hua chruhua xungüi mán né'. Ni sij hora si nari né' nnej rian né'. Daj si ngaa guxuman sini ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ni gahuin njichrun' ga'na' Yan'anj naça né', ruhua né'. Sanj yyaj ni gahuin njichrun' doj si ga'na' Yan'anj naça né'. ¹² Ni daj rún' hua rümi' xungüi ngaa hua rümi', ni da'nga' daj hua ni ngüi man chruhua xungüi. Sanj gahuin njichrun' güi ga'na' Jesucristo, ngaa ni guixiguin rian né'. Ngaa ni sj guí'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian rümi' ga mánj. Ni guí'yaj né' daj rún' 'yaj ni ngüi man rian xiguin hua. ¹³ Gache sa' né' daj rún' hua ngaa achéj né' ngaa xiguin ne' guni'yanj. Ni sj xa naça' né' mánj. Ni sj guixini né' gache né' mánj. Ni sj guí'yaj né' guí'yanj ngaa aguáj ni ngüi mánj. Ni sj guí'yaj sqüira' né' mánj. Ni sj gunun' né' nga ni dugüi' né' mánj. Ni sj gahuin xicoj ruhua né' nga ni dugüi' né' mánj. ¹⁴ Sanj guí'yaj né' daj rún' huin ruhua Jesucristo si guí'yaj né'. Ni sj ga'nij né' chrej guí'yaj né' daj rún' huin ruhua nnee cüj né' mánj.

14

Los débiles en la fe

¹ Guínicaj dugüi' né' nga ni ngüi achin guxuman sa' ruhua ni'í Jesucristo. Ni sj gunun' né' nga ni sij mánj. ² Guí'yo' cuenta sisj ani ruhua 'ngo tsínj daj sisj ga'ue xa sij daran'anj. Sanj hua ango tsínj achin guxuman sa' ruhua, sanj urin cuej xa sí'. ³ Ngaa ni sj gataj tsínj xa daran'anj sisj tsínj nun ni'í huin ango tsínj da mánj. Ni tsínj na'ue xa daran'anj, ni sj ga'ue gataj sij sisj gaquin' huin ngaa xa ango tsínj daran'anj. Daj si hua nahuin ra'a Yan'anj tsínj daj. ⁴ Ni un sin ni digüj re' nga 'ngo tsínj unánj guitsi rian Señor unj. Man'an Señor gataj sisj 'yaj sa' sij sisj nun 'yaj sa' sij. Ni gunucuaaj sij guí'yaj gana sij si Señor huin si nicaj fuerza daj guí'yaj gana sij.

⁵ Ni hua 'ngo tsínj ataj: Hua 'ngo güi gué rian sij. Ni hua ango tsínj ataj: Uyan huin daran' ni güi rian sij. Hua nian si ga xitinj ruhua go'ngo né' nga si ani ruhua né'. ⁶ Tsínj ataj sisj gué 'ngo güi daj, ni hué

daj ataj sij xi'í Señor. Nj tsinj ataj sisy uyan huin daran' ni güi, nj hué daj ataj sij xi'í Señor nej. Nj tsinj xa daran'anj daj, nj hué daj 'yaj sij xi'í Señor. Nj a'ui' sij si guruhua Yan'anj. Nj tsinj na'ue xa daran'anj, nj hué daj 'yaj sij xi'í Señor. Nj a'ui' sij si guruhua Yan'anj nej. ⁷ Sé si man né' güenda man'an né' mánj. Nj sé si gahui' né' nga güenda man'an né' mánj. ⁸ Sisy man né', sanj man né' güenda Señor. Nj sisy gahui' né', sanj gahui' né' güenda Señor. Ngaa nj, asj man né', asj gahui' né', sanj nicaj dugüi' né' nga Señor. ⁹ Nj gahui' Cristo. Nj ganá'nij sij. Nj hué daj gui'yaj sij sisy gahuin sij Señor guinicaj sun sij rian ni ngüi gahui' nga ni ngüi hua nj'na' nej.

¹⁰ Ngaa nj un sin huin nj atáj re' si 'yaj jnánj re' gaquin' únj. Nj un sin huin nj a'mí re' sisy tsinj nun ni'í huin dugüi' re' únj. Hua njan si gan'anj daran' né' ganiquin' né' rian Cristo sisy nagui'yaj yya sij si-gaquin' daran' né'. ¹¹ Daj si gataj sinuguan' Yan'anj;

Daj rún' hua yya hua nj'na' man'ánj, nj hué daj hua yya sisy ganiquin' ráj dajoj daran' ni ngüi riánj.

Nj ga'mi sa' 'ueé daran' ni sij rian Yan'anj. Daj gataj Señor. ¹² Daj si 'na' güi ngaa naga'ui' da' go'ngo né' cuenta rian Yan'anj xi'í si gui'yaj né'.

¹³ Xi'í daj nj sj ga'mi né' gaquin' rian ni dugüi' né' mánj. Sanj ga cuidado né' sisy sj guere' 'ngo ni dugüi' né' nga si-chrej Yan'anj mánj. Daj si nitaj si hua sa' si duna sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. ¹⁴ Nj xuman ruhuaj ni'yá Señor Jesús. Xi'í daj nj hua xitinj ruhuaj sisy nitaj a' 'ngo rasun quij hua. Sanj sisy 'ngo né' ani ruhua sisy quij hua 'ngo rasun, sanj quij hua rasun daj güenda xa tsinj daj. ¹⁵ Nj sisy rasun xa re' 'yaj sisy nani ruhua dugüi' re', ngaa nj nun hua sa' si xa re' rasun daj. Daj si sisy 'i ruhuá re' ni'yáj re' dugüi' re', nj sé daj gui'yáj re' mánj. Nj sj gui'yáj re' sisy duna dugüi' re' si-chrej Yan'anj xi'í rasun xa re' mánj. Daj si gahui' Cristo xi'í dugüi' re' daj. ¹⁶ Nj sisy ani ruhuá re' si sa' 'yáj re', nj sj duná re' si ga'mi quij ni ngüi xi'í si 'yáj re' mánj.

¹⁷ Daj si ngaa nne né' rian nicaj Yan'anj sun, nj hua njca 'yaj né'. Nj hua din'inj ruhua né' nej. Nj hua njca' ruhua né', 'yaj Espíritu Santo nej. Ngaa nj sj nani ruhua né' xi'í si xa né' nga xi'í si go'o né' mánj. ¹⁸ Nj sisy hué chrej nan dagahuin sa' né' rian Cristo, ngaa nj garan' ruhua Yan'anj ni'yaj né'. Nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í né' nej.

¹⁹ Hué dan nj gui'yaj fuerza né' sisy hua din'inj scanij ni dugüi' né'. Nj chraçuij né' sisy guxuman sa' ruhua go'ngo ni dugüi' né'. ²⁰ Nj sj gui'yáj re' sisy duna 'ngo dugüi' re' si-chrej Yan'anj xi'í 'ngo rasun xa re'

mánj. Xanga' nj daran' ni rasun hua sa' xa né'. Sanj sisy duna 'ngo dugüi' né' si-chrej Yan'anj xi'í si xa né', nj nitaj si hua sa' mánj. ²¹ Nj sisy duna 'ngo ni dugüi' né' si-chrej Yan'anj xi'í si xa né' nnee nga xi'í si go'o né' vino nga xi'í ango ni rasun 'yaj né', hué dan nj nitaj si hua sa'aj si 'yaj né' ni nuguan' daj.

²² Nj gui'yáj re' sisy urin man'an re' nga Yan'anj guini'í daj ani ruhuá re' xi'í ni nuguan' daj. Hua 'ueé rian né' sisy ni'í si hua sa' chruhua né'. Nj nitaj si uta' gaquin' mun'un' nga si 'yaj né' mánj. ²³ Nj sisy nun ni'í 'ngo né' sisy ga'uej Yan'anj xó' 'ngo rasun daj, ngaa nj da'ui né' gaquin' rian Yan'anj xi'í si xó' rasun daj. Nj nun hua sa' sisy xa né' 'ngo rasun ngaa nun ni'í né' sisy ga'uej Yan'anj xa né'. Daj si gaquin' huin daran' si 'yaj né' ngaa nun ni'í né' sisy ga'uej Yan'anj gui'yaj né'.

15

¹ Sisy hua njca ruhua né' nga si-nuguan' Yan'anj, nj chraçuij né' ni ngüi achin gahuin njca ruhua nga si-nuguan' Yan'anj. Nj sj gui'yaj né' daj rún' njnan' aran' ruhua né', gui'yaj né' mánj. ² Nj daran' né' gui'yaj daj rún' aran' ruhua dugüi' né'. Nj gui'yaj sa' né' ni rasun güenda man'an ni sij. Hué ducuanj daj ga'ue gahuin njca ruhua ni sij nga si-chrej Yan'anj, gui'yaj né'. ³ Daj si nun gui'yaj Cristo si garan' ruhua sij gui'yaj sij. Daj si gataj Cristo rian si-nuguan' Yan'anj: "Nj ga'mi ni ngüi nuguan' quij hua rian re' huin re' Yan'anj. Sanj hué riánj huin si ga'mi quij ni sij nuguan' daj rún' huaj." Daj gataj Cristo gunun Yan'anj. ⁴ Nj daran' ni nuguan' garun ni sij asij ná huin güenda si gahuin chrun né', garun ni sij. Nj xi'í ni nuguan' daj, nj gahuin nucua né' gui'yaj gana né' rian sayun. Nj ganari' nucua niman né', gui'yaj si-nuguan' Yan'anj. Hué daj nj gahuin yya ruhua né' si gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵ Nj Yan'anj 'yaj sisy huin nucua niman né'. Nj Yan'anj 'yaj si nari' nucua niman né' nej. Hué dan nj huin ruhuaj sisy uyan ga ruhua ni é re' gui'yaj Yan'anj si hué daj digyan Jesucristo rian né'. ⁶ Ngaa nj 'ngo chre' ga ruhua daran' né' si ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Jesucristo huin si' Señor nicaj sun rian né'.

El evangelio a los gentiles

⁷ Hué dan nj nahuin ra'a ni é re' ni dugüi' ni é re' daj rún' nahuin ra'a Cristo ni é re' aj. Ngaa nj guini'í ni ngüi si 'yaj sa' Yan'anj. ⁸ Nj ataj snan'an gunun ni é re' si ga'na' Cristo gui'yaj sun si' rian ni ngüi israelita. Nj hué daj gui'yaj si' güenda dagahuin si' nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni xi né' ni tsinj guimán asij ná. Ngaa

nj gahuin yya daj rún' gataj Yan'anj rian ni sí', gui'yaj Cristo. ⁹ Nj ga'na' Cristo sisj ga'mi sa' ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'yaj-á' ni sij. Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo:

Xi'í daj nj ga'mi sa' man'anj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej xi'í re'.

Nj si-xugüi re' gará chra'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁰ Nj gataj ango nuguan' daj nej:

Gahuin niá' ruhua ni é re' nga ni ngüi nico' Yan'anj huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej.

Daj gataj nuguan' daj.

¹¹ Nj gataj ango nuguan' daj nej:

Ga'mi sa' ni é re' rian Señor huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej nga ni ngüi man njin' gachra' chruhua xungüi.

Daj gataj nuguan' daj.

¹² Nj gataj ruhua' yún Isaías:

Ga'nga 'ngo lij gahuin da'nij tsínj gu'naj Isai.

Nj gachij lij daj.

Nj guñicaj sun sij rian ni ngüi 'na' anéj chrej.

Nj gana'uij ni sí' sisj nagui'yaj sa' sij si-chrej ni sí'.

Daj gataj Isaías.

¹³ Nj Yan'anj riqi ni ana'uij né'. Nj huin ruhuáj sisj njin' ruhua gahuin niá' ruhua ni é re', gui'yaj Yan'anj anj. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re' nej xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nj gahuin yya ruhua á re' doj sisj gahui sa' á re', gui'yaj Espiritu Santo, ruhuáj aj.

¹⁴ Nj hua yya ruhuáj sisj nün ruhua ni é re' ni nuguan' sa' gahuin chrün ni é re' huin ni é re' jnän nga xica'ui. Nj ni'inj sisj ga'ue ga'ui' go'ngo ni é re' chrej sa' rian dugüi' ni é re' nej. ¹⁵ Nj yanj nan guisj ruhuáj garünj go'ngo nuguan' rian án re'. Nj huin ruhuáj sisj ga nigui'ij ni é re' nga ni nuguan' nan. Daj si riqi Yan'anj sinduj riánj sisj guñicaj sünj. ¹⁶ Nj 'yaj sünj rian Jesucristo xi'í ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj daj rún' 'yaj sun 'ngo chrej rian Yan'anj, nj hué daj 'yaj sünj a'mi man'anj nuguan' sa' huin si-nuguan' Yan'anj rian án re'. Nj natáj nuguan' si daj ga'ue ganacaj Yan'anj ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj 'ya xi'í si ga'ue naga'uij ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj. Nj huin ruhuáj sisj garan' ruhua Yan'anj nga ni ngüi naga'uij daj. Nj gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Espiritu Santo. ¹⁷ Nj xi'í si chracuij Cristo man'anj, nj ga'ue ga'mi sa' man'anj xi'í si-sünj huin si-sun Yan'anj.

¹⁸ Daj si guisj ruhuáj ga'mi xi'í urin nuguan' gui'yaj Cristo ngáj. Nj hué nan huin sisj dagahuin ni é re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej si-nuguan' Yan'anj. Nj

dagahuin ni é re' xi'í si natáj nuguan' sa' rian án re'. Nj dagahuin ni é re' xi'í sun gui'yaj sünj scanij ni é re' nej. ¹⁹ Nj gahuin nucuaj si-nuguan'anj, gui'yaj Yan'anj. Nj gui'yá si sa', gui'yaj Espiritu Santo nej. Nj hué daj hua natáj nuguan' sa' xi'í Cristo rian ni ngüi sisj ganacaj Yan'anj ni sij. Nj gaxi'i natáj nuguan' daj xuman' Jerusalén da nün' gachra' ni xuman' ngaj da' estado llírico nej. ²⁰ Nj nünanj gahuin ruhuáj natáj nuguan' sa' daj rian ni ngüi achin gunun si-nuguan' Cristo. Daj si na'uej ruhuáj natáj nuguan' daj rian hua gunun ni ngüi, gui'yaj ango tsínj. ²¹ Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej:

Guñi'ni ni ngüi nun gahuin gunun xi'í si-nuguan' Cristo.

Ni ngüi nitaj aman gunun, sanj gara da'nga' ruhua ni sij xi'í si-nuguan' sij.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

Pablo se propone ir a Roma

²² Xi'í daj nj guisj ga'j na'ue guchi' nj'yá rian man ni é re' mánj. ²³ Nj yyaj guisj gui'yaj sünj ni xuman' nan. Nj guisj ga'j yo' huin ruhuáj guchij guñman né'. ²⁴ Hué dan nj ngaa gan'án estado España, nj guchi' nj'yá ni é re', ruhuáj aj. Nj ngaa gahuin niá' ruhuáj nga ni é re', nj huin ruhuáj si chracuij ni é re' si guisj estado España.

²⁵ Sanj yyaj nj gan'án xuman' Jerusalén. Nj gan'anj chracui ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' daj. ²⁶ Daj si gahuin sa' ruhua ni ngüi man estado Macedonia nga estado Acaya chracuij ni sij san'anj ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj man xuman' Jerusalén. ²⁷ Nj gahuin niá' ruhua ni sij sisj daj guiri' ni sij ga'ui' ni sij rian ni sí'. Nj dugu'naj gui'yaj ni sij. Daj si ga'ui' ni tsínj israelita man xuman' Jerusalén si-nuguan' Yan'anj rian ni sij huin ni sij ni tsínj 'na' anéj chrej. Xi'í daj hua nián chracuij ni tsínj 'na' anéj chrej ni ngüi yaco ran' nico' Yan'anj man xuman' Jerusalén. ²⁸ Nj ngaa guisj ganahuij si-sünj nan naga'uij san'anj daj rian ni ngüi man xuman' Jerusalén, ngaa nj gachinj ni'yá rian man ni é re'. Ngaa nj gan'án estado España. ²⁹ Nj ni'inj sisj ngaa guisj rian man án re', nj gui'yaj Cristo 'ngo sinduj nico ngáj. Nj gahuin niá' ruhua á re', gui'yaj si-nuguan' sij.

³⁰ Nicaj dugüi' daran' né' nga Señor Jesucristo. Nj 'j ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', 'yaj Espiritu Santo huin ni é re' jnän nga xica'ui. Nj achinj jni'yá rian ni é re' sisj chracuij ni é re' man'anj gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'ij. ³¹ Gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisj ganani man'anj rian ni tsínj nun xuman' ruhua nj'yaj Jesús man estado Judea. Nj gachinj

jni'yaj ni é re' sisi nahuin ra'a sa' ni ngüi nico' Yan'anj man Jerusalén san'anj ga'uj rian ni sij. ³² Hué dan ni sisi ga'uej ruhua Yan'anj, ni gahuin nia' ruhuaj ngaa gujsij ni'yá rian man ni é re'. Ngaa ni ga'ue nari' nucuj daran' né' nga si-nuguan' Yan'anj. ³³ Yan'anj 'yaj sisi hua din'inj ruhua niman daran' né'. Ni huin ruhuaj sisi gane Yan'anj nga daran' ni é re' aj. Amén.

16

Saludos personales

¹ Gujsij 'ngo xica'uij né' rian man ni é re' gu'naj ún' Febe. Ni nico' ún' Jesucristo. Ni 'yaj sun ún' rian ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Cencrea. ² Ni daj rún' gu'yun né' nicaj dugüi' né' nga ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Señor, ni hué daj nahuin ra'a á re' ún'. Ni chracuj ni é re' daran' rasun achin garasun ún'. Daj si nün' ruhua chracuj ún' ga'j ni ngüi. Ni chracuj ún' man'anj nej.

³ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian yun'unj gu'naj Priscila nga tsinj gu'naj Aquila huin nungüej nicaj sij si 'yaj sun nuguan'an ngaj xi'í si-sun Cristo Jesús. ⁴ Ni ngaa guiran' man'anj 'ngo sayun, ni ga'uej ruhua nungüej nicaj sij gahui' sij xi'tj. Ni sé urinj naga'ui' si guruhua nungüej sij, sanj hué daj 'yaj daran' ni ngüi nico' Yan'anj 'na' anej chrej nej. ⁵ Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian ni ngüi nico' Jesús nahuin yu' ducua nungüej nicaj sij. Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Epeneto huin si' 'ngo tsinj 'j ruhuaj ni'yá. Ni huin si' tsinj guxuman sini yan ruhua ni'yaj Jesús rian daran' ni ngüi man estado Acaya.

⁶ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian María. Daj si gu'yaj sun nün' ruhua unj scanij ni é re'. ⁷ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Andrónico nga Junias huin nungüej sij dugüi'tj. Ni gunun nungüej sij ducua' ngaa gunünj nej. Ni 'yaj sa' Adrónico nga Junias scanij ni apóstol ni tsinj a'mi si-nuguan' Jesús rian ni ngüi. Ni ngaa achin guxuman ruhuaj ni'yá Cristo, ni hua guxuman ruhua nungüej sij. ⁸ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Amplias si 'j ruhuaj ni'yá si' xi'í Señor. ⁹ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian Urbano, tsinj 'yaj sun ngaj xi'í Cristo. Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj 'j ruhuaj huin Estaquis nej.

¹⁰ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Apeles. Ni'i né' sisi digyán sa' si' si xuman ruhua si' ni'yaj si' Cristo. Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian ni dugüi' Aristóbulo nej. ¹¹ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian Herodión huin si' dugüi'tj. Ni a'ní 'ngo nuguan' rian ni dugüi' Narciso huin ni sij ni tsinj xuman ruhua ni'yaj Señor. ¹² Ni a'ní 'ngo nuguan' rian yun'unj gu'naj Trifena nga Trifosa

huin nungüej ún' yun'unj 'yaj sun rian Señor. Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian Pérsida si 'j ruhua né' ni'i né' unj. Ni ducu gu'yaj sun unj si-sun Señor. ¹³ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian Rufo, tsinj ganacui Señor. Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian nni si' nej. Daj si rún' 'yaj 'ngo nni né' daj gu'yaj ún' nga man'anj.

¹⁴ Ni a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Asíncrito nga Flegonte nej, Hermas nej, Patrobas nej, Hermes nej, nga daran' ni ngüi nico' Yan'anj man nga ni sij nej. ¹⁵ Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian tsinj gu'naj Filólogo nga Julia nej, nga nungüej xica'uij Nereo nej, Olimpas nej, nga daran' ni ngüi nico' Yan'anj man nga ni sij. ¹⁶ Ga'nij a ni é re' 'ngo nuguan' rian ni dugüi' ni é re'. Ni garun du'ua ni é re' ni dugüi' ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' rian Cristo. Daran' ni ngüi man nün' gachra' nico' Cristo a'nij 'ngo nuguan' rian ni é re' aj.

¹⁷ Ni achinj jni'yá rian ni é re' huin ni jnún' nga ni xica'ui' sisi gu'ni'yaj sa' ni é re' nga ni ngüi 'yaj si unun' ni dugüi' ni é re'. Ni chran' yun'unj ni sij ni é re' xi'í nuguan' sa' gahuin chrun ni é re'. Guxun anej ni é re' man'an án re' rian ni ngüi daj. ¹⁸ Daj si sé si 'yaj sun ni sij rian Señor Jesucristo. Sanj maan si 'yaj sun ni sij si aran' ruhua riqui ni sij. Sa' nagui'yaj ni sij si-nuguan' man'an ni sij. Sanj digya' yun'unj ni sij niman ni ngüi nun ni'i sa' nga nuguan' daj. ¹⁹ Ni'i daran' ni ngüi sisi dagahuin sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Xi'í daj ni gahuin nia' ruhuaj xi'í ni é re'. Ni huin ruhuaj sisi gahuin chrun ni é re' gu'yaj ni é re' ni nuguan' sa'. Sanj na'uej ruhuaj sisi gahuin chrun ni é re' gu'yaj ni é re' si xi'í. ²⁰ Ni 'yaj Yan'anj si hua din'inj ruhua né'. Ni rá'yanj gu'yaj gana ni é re' rian sichre, gu'yaj Yan'anj. Ni huin ruhuaj si gu'yaj Señor Jesucristo sinduj rian ni é re' aj.

²¹ Ni a'nij tsinj gu'naj Timoteo 'ngo nuguan' rian ni é re' huin si' tsinj 'yaj sun nuguan'an ngaj. Ni a'nij tsinj gu'naj Lucio nga Jason nej, Sosipater nej, 'ngo nuguan' rian án re' huin ni si' ni dugüi'tj. ²² Ni man'anj huin tsinj gu'naj Tercio, arün si-nuguan' Pablo nan. Ni hué daj a'ní 'ngo nuguan' rian ni é re' xi'í Señor. ²³ Ni a'nij tsinj gu'naj Gayo 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Ni nnē ducua sij. Ni chracuj sij ducua sij sisi ga'na' daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Ni hué daj a'nij tsinj gu'naj Erasto 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Hué si' huin tesorero xuman' nan. Ni a'nij Cuarto 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. ²⁴ Ni huin ruhuaj sisi gu'yaj Señor Jesucristo sinduj rian ni é re' huin si' Señor nicaj sun rian né'. Amén.

Doxología final

²⁵ Nĭ gā'ue guj'yaj Yan'anj si gāhuin nĭca niman ni é rē' xi'í nuguan' natāj rian ni é rē' huin nuguan' sã' xi'í Jesucristo. Asij ngaa ná, nĭ nun gā'ue xacaj ni ngüi cuenta xi'í si-nuguan' Yan'anj. Sanĭ yyaj nĭ digyán Yan'anj rian ni ngüi daj hua nuguan' daj.

²⁶ Nĭ hua yya digyán Yan'anj nuguan' daj rian ni ngüi. Daj si ga'nĭj Yan'anj sun rian ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná sisi garun ni sij si-nuguan' Yan'anj rian yanj. Yyaj nĭ ni'í daran' ni ngüi man nĭn' gachra' chruhua xungüi daj hua nuguan' guixij huĭ daj. Nĭ huin ruhua Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nĭ dagahuin ni sij nuguan' daj nej. Nĭ nne nĭganj Yan'anj.

²⁷ Urin Yan'anj huin. Nĭ ni'í sã' Yan'anj daran'anj. Nĭ gā'mi sã' 'ueé nĭganj né' rian Yan'anj nga xi'í Jesucristo nej. Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huěj huin Pablo. Nj gaquínj Yan'anj ga'nāj gahuínj 'ngo apóstol, tsínj nata' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj gahuin ruhua Yan'anj. Nj a'nj nuguan'an nungüej jnánj únj Sóstenes 'ngo yanj rian án re'. ² Nj a'nj nungüej únj yanj nan huaj rian án re' huin ín re' 'ngo xi'nin' nico' Yan'anj mán xuman' Corinto. Nj naga'ui' ni é re' niman án re' rian Yan'anj xi'í Jesucristo. Nj gaquínj Yan'anj a ni é re' gahuin a ni é re' tsínj sa' niman rian Yan'anj. Nj hué daj a'nj nungüej únj yanj nan rian daran' ni ngüi achínj jni'yaj rian Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nj hué Jesucristo huin Señor nicaj sun rian ni sij. Nj huin sij Señor rian daran' né'. ³ Nj huin ruhua nungüej únj sisj chrej né' nga Jesucristo gu'yaj sinduj rian án re'. Nj gahuin din'inj ruhua á re', gu'yaj nungüej sí', ruhua nungüej únj.

Acción de gracias por dones espirituales

⁴ Nj njganj a'uñj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re'. Daj si Yan'anj gu'yaj sinduj rian án re' xi'í si nico' a ni é re' Jesucristo. ⁵ Nj xi'í Jesucristo, nj gahui' sa' á re', gu'yaj Yan'anj. Nj gu'yaj Yan'anj sisj a'mi sa' a ni é re'. Nj gu'yaj Yan'anj sisj anh chrun ni é re' ga'j nuguan' sa' nej. ⁶ Nj xi'í si gu'yaj sa' si-nuguan' Cristo niman án re', nj huej digyán sisj nuguan' xanga' huin. ⁷ Ngaa nj nj a 'ngo nuguan' sa' nitaj si achin riqüi Yan'anj rian án re' ga' mánj. Nj ana'uij a ni é re' güi nanicaj ruhua' yün Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. ⁸ Nj gu'yaj sí' sisj gahuin ran niman án re' da ganahuj xungüi nan. Ngaa nj nitaj a 'ngo tsínj ga'ue ga'mi gaquín' rian án re' güi nanicaj Señor Jesucristo ga'na' sij. ⁹ Njganj dagahuin Yan'anj si-nuguan'anj rian né'. Nj hué Yan'anj gaquínj sisj guñicaj dugüi' ni é re' nga da'ni Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

¿Está dividido Cristo?

¹⁰ Nj achínj jni'ya rian án re' huin ín re' jnánj né' nga si-xugüi Señor Jesucristo sisj uyan ga' nica ruhua daran' ni é re'. Nj si gu'yaj njni go'ngo ni é re' man'an án re' mánj. Nj uyan ga'mi ni é re' gujman án re'. Nj urin gani ruhua á re' aj. ¹¹ Nj gataj ni dugüi' Cloé gunünj sisj unun' ni dugüi' ni é re' huin ín re' jnánj né'. ¹² Nj huin ruhuaj gata sisj ataj go'ngo ni é re': "Huěj

nico' si-nuguan' Pablo." Nj ataj ango ni é re': "Huěj nico' si-nuguan' Apolos." Nj ángo ni é re' ataj: "Huěj nico' si-nuguan' Cefas." Nj ángo re' ataj: "Huěj nico' si-nuguan' Cristo." Daj ataj go'ngo a ni é re'. ¹³ Asj ga'j Cristo hua ruhua á re' ni'. Asj gahui' man'anj rian rugutsj xi'í a ni é re' ga'. Asj si-xugüi man'anj gata' nnee ni é re' ga'. Sé daj huin mánj.

¹⁴ Nj a'uñj si guruhua Yan'anj sisj nun duguata' nněj ni é re'. Sanj urin nungüej tsínj Crispo nga Gayo duguata' nněj nanj. ¹⁵ Hué dan nj, nj a 'ngo ni é re' sj ga'ue gataj sisj gata' nnee ni é re' xi'í si-xugüi mánj. ¹⁶ Nj hué daj duguata' nněj ni dugüi' Estéfanos. Sanj nitaj si nanun ruhuaj sisj duguata' nněj ango ni sij mánj. ¹⁷ Daj si nun ga'nij Cristo sisj gan'anj duguata' nněj ni ngüi mánj. Sanj huin ruhua Cristo sisj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian ni sij. Nj sé si-nuguan' tsínj ni'í sa' huin nuguan' a'mi mánj. Sanj a'mi si-nuguan' Jesucristo sisj xaçaj ni ngüi cuenta daj gahui' sí' rian rugutsj xi'í ni sij. Ngaa nj ga'ue guxuman ruhua ni ngüi nuguan' sa' a'mi rian ni sij aj.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Nj ani ruhua ni ngüi gan'anj rian yan'an sisj nuguan' nj'yun huin nuguan' nata' né' xi'í si gahui' Cristo rian rugutsj. Sanj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nu-cuaj, gu'yaj Yan'anj rian ni ngüi ganacaj Yan'anj huin né' aj. ¹⁹ Nj gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ga'ne si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisj chrun sa' ni sij.

Nj sj gahuin nucaj ni sij xaçaj ni sij cuenta xi'í nuguan' sa', gu'iyā.

Daj gataj Yan'anj.

²⁰ Nj hua tsínj ni'í ga'j nuguan'. Nj hua tsínj arun yanj libro nej. Nj hua tsínj a'mi nico nuguan' rian ni dugüi' sij nej. Sanj nitaj si ni'yanj si-nuguan' ni tsínj daj, gu'yaj Yan'anj si nun xuman ruhua ni sij nj'yaj ni sij Yan'anj. ²¹ Nj gu'yaj Yan'anj sisj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi daj hua man'an Yan'anj xi'í si-nuguan' ni tsínj ani ruhua sisj ni'í sa' ni sij. Sanj gani ruhua Yan'anj ganacaj sí' ni ngüi xi'í si-nuguan' man'an sí' huin nuguan' a'mi ni únj rian ni ngüi. Nj da'nga' daj 'yaj Yan'anj nünj si ani ruhua da'aj ni ngüi sisj nuguan' nj'yun huin aj.

²² Achínj ni tsínj israelita 'ngo rasun sa' 'na' xata' guñi' ni sij. Nj tsínj griego, sanj nano' ni sij si gahuin chrun ni sij. Sanj nata' ni únj sisj gahui' Cristo rian rugutsj xi'í ni ngüi. ²³ Ni tsínj israelita huin na'aj, 'yaj nuguan' nan. Nj ani ruhua ango ni ngüi 'na' anéj chrej sisj 'ngo nuguan' nj'yun huin nuguan' nan. ²⁴ Sanj ni ngüi

gaquínj Yan'anj ga'na' guinicaj dugüi' nga Cristo, n̄j nunj si ni ngüi israelita huin ni sij, asj ni ngüi griego huin ni sij, sanj ngaa unun ni sij nuguan' a'mi ni únj, ni huin yya ruhua ni sij sisj nucuaaj Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj anj. Nj huin yya ruhua ni sij sisj ni'í sa' Cristo xi'í si 'na' sij rian Yan'anj nej. ²⁵ Nj ani ruhua da'aj ni ngüi sisj nuguan' n̄j'yun huin 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nuguan' daj ni'yanj doj daj nga daran' si-nuguan' ni ngüi aj. Nj ani ruhua da'aj ni ngüi sisj nitaj si nucuaaj 'ngo si-nuguan' Yan'anj. Sanj nucuaaj nuguan' daj doj daj nga daran' si-nuguan' ni tsínj aj.

²⁶ Nj xacaj á re' cuenta huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né' sisj gaquínj Yan'anj ga'na' á re' guinicaj dugüi' a ni é re' nga Cristo. Nj sé nico a ni é re' huin tsínj ni'í sa' scanij a ni é re' daj ani ruhua ni ngüi. Nj sé nico a ni é re' huin tsínj nucuaaj scanij a ni é re'. Nj sé nico a ni é re' huin tsínj huin achij scanij a ni é re' nej. ²⁷ Sanj nacui Yan'anj a ni é re'. Nj nunj si ani ruhua ni tsínj ni'í sa' sisj nitaj si ni'yanj a ni é re', sanj gahuin na'aj ni sij xi'í ni é re', guí'yaj Yan'anj. Nj nacui Yan'anj a ni é re' huin ín re' ni ngüi nitaj si huin achij. Sanj hué daj gahuin na'aj ni tsínj huin achij xi'í a ni é re', guí'yaj Yan'anj anj. ²⁸ Nj nacui Yan'anj ni ngüi niqiu nga ni ngüi nitaj si ni'yanj, ataj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj guí'yaj gana ni ngüi daj rian ni ngüi huin achij doj man chruhua xungüi nan, guí'yaj Yan'anj. ²⁹ Ngaa n̄j ngaa guisij, n̄j a 'ngo ni ngüi sj guisij ruhua ga'mi sa' xi'í man'an ni sij rian Yan'anj mánj. ³⁰ Sanj guí'yaj Yan'anj sisj uyan guinicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús. Nj guí'yaj Yan'anj sisj Cristo huin tsínj ni'í daran' nuguan' ni'yanj né'. Nj xi'í Cristo, n̄j nitaj si da'ui né' gaquin', guí'yaj Yan'anj. Nj xi'í Cristo, n̄j hua sa' niman né' rian Yan'anj, guí'yaj Yan'anj. Nj naránj Cristo rian si-gaquin' né', guí'yaj Yan'anj. ³¹ Xi'í daj hua nian si guí'yaj sa' né' daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sj ga'mi sa' né' xi'í man'an né' mánj. Sanj n̄janj ga'mi sa' né' xi'í Señor aj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

2

Proclamando a Cristo crucificado

¹ Nj ni'í a ni é re' sisj ngaa guisij rian man án re' natáj nuguan' xanga' 'na' rian Yan'anj gunun a ni é re', n̄j nun ga'mi nuguan' chrun nga nuguan' 'ueé gunun a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ² Sanj gani ruhuāj si ga'mi urin nuguan' rian án re' huin si-nuguan' Jesucristo tsínj guinico' rian rugutsj. ³ Nj ngaa guisij rian man án re', n̄j gahuin na'á ga'mi. Nj

guxu'uij. Nj nagananj yünj anj. ⁴ Nj ngaa ga'mi, n̄j natáj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Nj nun ga'mi nuguan' chrun huin nuguan' a'mi ni tsínj ni'í sa' mánj. Sanj riqui Espiritu Santo sisj nucuaaj nuguan' ga'mi rian án re'. ⁵ Nitaj si huin ruhuāj sisj guxuman ruhua á re' n̄j'yaj á re' Yan'anj xi'í si a'mi man'anj nuguan' a'mi ni tsínj ni'í sa'. Sanj huin ruhuāj sisj guxuman ruhua á re' n̄j'yaj á re' Yan'anj xi'í si nucuaaj si-nuguan' ni únj, guí'yaj Yan'anj anj.

La revelación por el Espíritu Santo

⁶ Sanj hua nuguan' chrun ni'í né' 'na' rian Yan'anj. Nj a'mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi unun sa' si-nuguan' Yan'anj. Sanj nitaj si 'na' ni nuguan' a'mi né' rian ni tsínj huin achij rian xungüi gaquin' nan mánj. Daj si ni'í né' sisj ganahuij ni tsínj huin achij daj. ⁷ Sanj a'mi ni únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' chrun. Nj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' gari huí Yan'anj asij sini yan ngaa achin guí'yaj Yan'anj xungüi. Nj huin ruhua Yan'anj sisj ganahuin 'ueé né', guí'yaj nuguan' nan. ⁸ Nun gara da'nga' ruhua ni tsínj huin achij man chruhua xungüi nuguan' nan. Sisj nun gara da'nga' ruhua ni sij, n̄j sj doco' ni sij rian rugutsj Señor huin tsínj gahuin achij ne' xata' mánj.

⁹ Sanj hua n̄ca rian si-nuguan' Yan'anj: Ni ngüi 'j ruhua ni'yaj Yan'anj, n̄j hua guí'yaj xugüi Yan'anj ni rasun hua 'ueé.

Nj á 'ngo ni sij nun guñi'ni ni rasun daj. Nj nun gunun ni sij xi'í ni rasun daj nej. Nj nun gani ruhua ni sij daj hua ni rasun daj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ Sanj digyán Yan'anj ni rasun daj rian ni únj, guí'yaj Espiritu Santo. Daj si ni'yaj sa' Espiritu Santo daran' ni nuguan'. Nj ni'í sa' Espiritu Santo si ani ruhua niman Yan'anj nej.

¹¹ Nitaj á 'ngo tsínj ga'ue xacaj cuenta daj ani ruhua niman 'ngo tsínj da mánj. Sanj urin niman tsínj daj ni'í daj ani ruhua man'an sij. Nj hué ducuánj daj, n̄j nitaj á 'ngo ni ngüi ni'í daj ani ruhua Yan'anj mánj. Urin Espiritu Santo ni'í daj ani ruhua Yan'anj anj. ¹² Nitaj si ani ruhua ni únj daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj ani ruhua ni únj daj rún' digyán Espiritu Santo chruhua niman ni únj. Ngaa n̄j ga'ue xacaj ni únj cuenta daj hua ni nuguan' sa' riqui Yan'anj rian né'. ¹³ Nj a'mi ni únj ni nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nj sé ni nuguan' huin chrun ni únj güenda man'an ni únj huin mánj. Sanj a'mi ni únj nuguan' digyán Espiritu Santo rian ni únj.

Ni a mi ni únj nuguan' daj rian ni ngüi nun Espiritu Santo niman.

¹⁴ Tsínj acáj chrej chruhua xungüi gaquin' nan, ni na'ue xacaj sij cuenta daj hua nuguan' ataj Espiritu Santo gunun ni ngüi mánj. Daj si nuguan' ni'yun huin ani ruhua sij. Ni na'ue gara da'nga' ruhua sij. Daj si Espiritu Santo 'yaj si gara da'nga' ruhua né' daj hua ni nuguan' da aj. ¹⁵ Tsínj unun si ataj Espiritu Santo, ni nagui'yaj cu sij daran' ni nuguan'. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi ni nuguan' ani ruhua tsínj daj huin tsínj unun si ataj Espiritu Santo. ¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni a 'ngo tsínj nun ni'i daj ani ruhua Señor. Ni a 'ngo tsínj si ga'ue digyan rian Señor mánj. Sanj ni'i ni únj daj ani ruhua Cristo." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

3

Colaboradores de Dios

¹ Ngaa guisi rian án re', ni si ga'ue ga'mi rian án re' daj rún' a mi rian ango ni ngüi nico' sa' Yan'anj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si gani ruhua á re' daj rún' digyan Espiritu Santo rian án re'. Ngaa ni ga'mi rian án re' daj rún' a mi rian ni ngüi chéj si-chrej xungüi gaquin' nan. Daj si daj rún' 'yaj ni lij, ni hué daj gui'yaj á re'. ² Ni nun gunucua' á re' gunun a ni é re' nuguan' 'na' rian Espiritu Santo. Ni daj rún' hua 'ngo lij ngaa utsi xi'yanj nni, ni na'ue xaj chra, ni da'nga' daj hua á re', si na'ue gunun a ni é re' ni nuguan' cu digyanj rian án re' mánj. Ni hua gue na'ue gunun a ni é re' mánj. ³ Daj si hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni huin xicoj ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Ni unun' a ni é re' nga ni dugüi' a ni é re' nej. Ni huin ruhuaj gata sisi hua gue 'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

⁴ Daj si ataj 'ngo ni é re': "Huéj nico' Pablo." Ni ango ni é re' ataj: "Huéj nico' tsínj gu'naj Apolos." Daj a mi go'ngo a ni é re'. Ni huin ruhuaj gata sisi hua gue ani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan. ⁵ Ni un tsínj huin Pablo, ni un tsínj huin Apolos, ruhua á re' únj. Maan si 'yaj sun nungüej únj rian Señor. Xi'í nungüej únj, ni guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Señor. Ni 'yaj sun go'ngo nungüej únj daj rún' digyan Señor rian únj. ⁶ Ni huéj gunun can huin si-nuguan' Yan'anj scanij a ni é re'. Ni tsínj gu'naj Apolos utaj nnee rian can daj. Sanj Yan'anj gui'yaj si gachi can daj. ⁷ Sanj tsínj gunun nga tsínj utaj nnee, ni sé nungüej tsínj daj gui'yaj achij coj daj huin in re'.

Urin Yan'anj gui'yaj sisi achij coj da aj. ⁸ Ni uyan huin tsínj gunun can nga tsínj utaj nnee. Sanj naru'ue Yan'anj rian go'ngo nungüej únj daj rún' gui'yaj sun go'ngo nungüej únj. ⁹ Ni 'yaj sun nuguan'an nungüej únj nga Yan'anj. Ni rún' huin yo'ój huin ni é re'. Ni 'yaj sun Yan'anj yo'ój daj. Ni daj rún' huin 'ngo hue' 'yaj sun Yan'anj huin in re' nej.

¹⁰ Ni gui'yaj Yan'anj sinduj riqui sij si huéj huin 'ngo maestro gui'yaj sun sa'áj xi'í hue' daj. Ni aráj ango tsínj hue' daj huin ni tsínj digyan si-nuguan' Yan'anj. Sanj ga cuidado ni tsínj gara hue' daj sisi gui'yaj sa' ni sij nga nuguan' daj. ¹¹ Daj si si ga'ue gune' ni sij ango xi'í hue' rian hua guisj gará daj huin Jesucristo mánj. ¹² Ga'ue gara 'ngo tsínj daj gaga' oro, asi plata nej, yej nia' nej, chrun nej, chrin' naco nej, gui'yo nej. ¹³ Sanj güi nagui'yaj yya Cristo daran' ni nuguan', ni guini'i yya né' daj hua sun gui'yaj go'ngo né'. Daj si ga'na' Cristo nga yan'an. Ngaa ni guini'i né' daj gui'yaj sun go'ngo né'.

¹⁴ Sisi garáj 'ngo tsínj daj hue', ni nun gaca hue' gui'yaj yan'an daj, ngaa ni naru'ue Yan'anj rian sij. ¹⁵ Sanj sisi gaca hue' garáj tsínj daj, ni 'ngo ga ni'ya sun gui'yaj sun si'. Sanj tsínj daj ganani scanij yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁶ Ni ni'i a ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo nuhui nne Yan'anj huin in re'. Ni nne Espiritu Santo chruhua niman án re' aj. ¹⁷ Ni sisi dere' 'ngo tsínj daj ducuá Yan'anj, ni hué daj gui'yaj Yan'anj nga sij nej. Daj si hua sa' nin' ducuá Yan'anj huin in re'.

¹⁸ Hué dan ni si digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Sisi ani ruhua 'ngo a ni é re' sisi chrun sij xi'í nuguan' 'na' chruhua xungüi nan, ngaa ni ruhuaj sisi nagui'yaj sij man'an sij daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'i. Ni hué ducuanj daj, ni ga'ue guisij sij gahuin chrun xanga' sij aj. ¹⁹ Daj si nuguan' chrun ni tsínj man chruhua xungüi nan huin nuguan' ni'yun rian Yan'anj nánj. Ni gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni xi'í si ani ruhua ni sij sisi chrun ni sij, ni guere' si-nuguan' ni sij, gui'yaj Yan'anj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ²⁰ Ni gataj si-nuguan' Yan'anj nej: "Ni'i Señor sisi nuguan' ni'yun huin si ani ruhua ni tsínj daj huin ni tsínj ani ruhua sisi chrun man'an ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²¹ Xi'í daj ni si ga'ue ga'mi xacan ni é re' daj hua tsínj nico' a ni é re' mánj. Daj si daran' ni rasun huin si'yaj a ni é re'.

²² Ni nicaj dugüi' a ni é re' nga man'anj huin Pablo nej, tsínj gu'naj Apolos nej, tsínj gu'naj Cefas nej. Ni si'yaj a ni é re' huin xungüi nan. Ni hua ni'na' a ni é re', gui'yaj Yan'anj. Ni gahu' ni é re', sanj gane niganj

a ni é re', gu'yaj Yan'anj. Nj hua sa' mán án re' acuan'. Nj ga sa' gu'man a ni é re' ni güi ga'na' nej. Daran'anj huin si'yaj a ni é re'²³ huin ín re' tsínj nico' Cristo. Nj Cristo huin da'nj Yan'anj nej.

4

El ministerio de los apóstoles

¹ Ngaa nj huin ruhua únj sisi xaçaj ni ngüi cuenta sisi tsínj 'yaj sun rian Cristo huin únj. Nj narij sun Yan'anj ni únj sisi nata' únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' digyán naça Yan'anj rian né'.² Nj xi'í si narij sun Yan'anj ni únj, nj hua njan sisi gu'yaj 'ueé únj nga sun da aj.³ Güendāj nj nitaj si riun ruhuāj si a'mi a ni é re' xi'í si-sünj. Nj nitaj si riun ruhuāj si a'mi ni tsínj nicaj sun xi'íj mánj. Nj nitaj si riun ruhua man'anj xi'íj nej.⁴ Nj nunj si nitaj si a'mi gaquin' nimánj xi'íj, sanj sé daj huin ruhuaj gata sisi nitaj gaquin' da'uñ. Daj si ni'ñj sisi Señor huin si nagui'yaj yya xi'íj aj.⁵ Hué daj nj si ga'mi gaquin' a ni é re' xi'í si 'yaj dugüi' a ni é re' mánj. Gaño' naj a ni é re' da ga'na' Señor. Ngaa nj gu'ri Señor rian xiguñ daran' si gari huñ ni ngüi rian hua rumi'. Nj gu'ni'í né' daj ani ruhua ni ngüi, gu'yaj Señor. Ngaa nj ga'mi sa' Yan'anj xi'í ni ngüi dagahuin sa' si-nuguan' Yan'anj.

⁶ Nj hua gatá ni nuguan' nan rian án re' sisi ga sa' rian án re' huin ín re' jnánj né' nga xica'ujj né'. Nj huin ruhuāj sisi gu'ni'í a ni é re' nungüej únj Apolos. Nj gahuin chrun a ni é re' gu'yaj ni é re' urin si ataj si-nuguan' Yan'anj. Nj si gunun a ni é re' angó ni nuguan' mánj. Hué dan nj si gataj a ni é re' sisi sa' doj si digyán 'ngo tsínj daj daj nga si digyán angó tsínj da mánj.⁷ Nj un tsínj gataj sisi sa' doj huñ re' rian angó ni ngüi únj. Nj un rasun nicáj re' ruhuá re' sisi nitaj Yan'anj riqui rián re' únj. Nj sisi riqui Yan'anj daran' si nicáj re', ngaa nj un sin huin, nj 'yaj nne re' sisi nun riqui Yan'anj rian án re', ruhua á re' únj.⁸ Nj nun hua sa' si ani ruhua á re'. Daj si nj a 'ngo rasun nun achin rian án re', ruhua á re'. Nj xuru'ue a ni é re', ruhua á re'. Nj ngaa nitaj si chracuij únj a ni é re', nj gunucuj a ni é re' gu'nicaj sun a ni é re', ruhua á re' nej. Ngaa nj gu'nicaj nuguan'an ni únj sun nga á re', ruhuāj aj. Nitaj si hua sa' si ani ruhua á re' mánj.

⁹ Nj ani ruhuāj sisi nico' únj da ruçu, gu'yaj Yan'anj. Nj daj rún' ran' 'ngo tsínj daj ngaa chruhua gahui' sij, gu'yaj ni tsínj dagahui' niman, nj da'nga' daj ran' ni únj huin únj ni tsínj apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si daj doj gahui' únj, ruhuāj aj. Nj rún' huaj sisi ni'yaj daran' ni ngüi man chruhua

xungüi nga ni ángel rian ni únj, ruhuāj aj.¹⁰ Nj xi'í si nicaj dugüi' ni únj nga Cristo, nj ani ruhua ni ngüi sisi tsínj nj 'yun huin únj. Sanj tsínj ni'í sa' huin a ni é re', ruhua á re'. Nitaj si nucuj ni únj, ataj ni ngüi. Sanj tsínj nucuj huin ín re', ruhua á re'. A'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re', ruhua á re'. Sanj nun huin xan' ruhua ni ngüi ni'yaj ni sij ni únj mánj.

¹¹ Da' acuan' nj ran' únj sayun. Nj achin xi'na' riqui únj. Nj nago'o únj nnee nej. Nj achin si-gan' únj nej. Nj chran' yun'unj ni ngüi ni únj. Nj nitaj rjan gane yya ni únj mánj.¹² Nj ninaj únj 'yaj sun únj nga ra'a únj. Nj ngaa a'mi quij ni ngüi rian únj, nj a'mi únj nuguan' sa' rian ni sij. Nj ngaa chran' yun'unj ni ngüi únj, nj a'nin' ruhua únj xi'í sayun daj.¹³ Nj ngaa a'mi snan'anj ni ngüi xi'í únj, nj a'mi sa' únj nga ni sij. Nj 'yaj ni ngüi sisi huin únj daj rún' huin yaco man chruhua xungüi nan. Nj rún' huin si quij re'ej ni ngüi hué daj huin ni únj 'yaj ni sij nej. Nj hué daj 'yaj ni sij da' güi acuan'.

¹⁴ Nj nitaj si ruhuāj sisi gahuin na'aj á re' nga nuguan' arünj nan. Maan si nariquij 'ngo chrej sa' rian án re', ruhuāj aj. Daj si rún' huin da'ni huin ín re' xi'í si 'i ruhuāj ni'yá a ni é re'.¹⁵ Nj nunj si hua ichi' mi maestro digyán rian án re' xi'í Cristo, sanj nitaj nico chrej a ni é re' mánj. Daj si chrej a ni é re' huin man'anj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj nuguan' sa' rian án re'.¹⁶ Yu'uj daj nj achinj jni'yá rian án re' sisi daj rún' 'yaj man'anj, nj da'nga' daj gu'yaj gué a ni é re'.¹⁷ Xi'í daj nj ga'ni tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian án re'. Nj rún' huin da'ni huin sij rian Señor. Nj 'i ruhuāj ni'yá sij. Nj hua nja ruhua sij rian Señor. Nj gataj Timoteo gunun ni é re' daj hua ducuñj nico' man'anj xi'í Cristo. Nj gataj sij gunun a ni é re' nuguan' digyánj rian ni ngüi man'nj gachra' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús.

¹⁸ Nj ani ruhua da'aj ni é re' sisi huin achij ni é re'. Nj si guchij ni'yá rian man án re', ruhua ni sij.¹⁹ Sanj sisi ruhua Señor, nj ra'yanj guchij ni'yá rian man án re' aj. Ngaa nj sé urin nuguan' a'mi ni sij gu'ni'ñj. Sanj gu'ni'ñj sisi hua yya 'yaj ni sij daj rún' ataj ni sij.²⁰ Daj si rjan nicaj sun Yan'anj, nj nitaj si ni'yanj ni nuguan' a'mi né' sisi nitaj si-fuerza Yan'anj nicaj ni nuguan' da mánj.²¹ Nj un sin huin ruhua á re' si gu'yá nga á re' ngaa gu'ñj rian man án re' únj. Asj ruhua á re' gu'yá castigo a ni é re' ní'. Asj ruhua á re' gahuin 'i ruhuāj gu'ni'yá á re', nj ga'mi sa'aj rian án re', ruhua á re' sa'.

5

Un caso de inmoralidad juzgado

¹ Nĭ nata' ni ngüi riānj sisi hua 'ngo tsĭnj 'yaj sqüira' scanij a ni é re'. Nĭ gaquin' daj huin si atoj sij nga nica chrej sij. Nĭ guę gaquin' daj rian ni ngüi 'na' anéj chrej huin ni ngüi nun ni' Yan'anj. ² Nĭ hua guę 'yaj nne a ni é re' aj. Dugu'naj huin sisi ganani ruhua á re' xi'í si gui'yaj tsĭnj daj. Nĭ un sin huin, nĭ nun guiri a ni é re' tsĭnj gui'yaj gaquin' daj scanij ni é re' únj. ³ Nĭ nunj si nitaj si niquĭnj rian án re', sanĭ niquin' nimānj scanij a ni é re'. Nĭ hua gani ruhuāj sisi daj gui'yā nga tsĭnj gui'yaj gaquin' daj. ⁴ Nĭ ngaa ŋahun yu' a ni é re', nĭ xacaj á re' cuenta sisi niquin' nimānj scanij a ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nĭ xi'í Señor Jesucristo ataj man'anj sisi da'ui yya tsĭnj daj gaquin'. ⁵ Xi'í daj nĭ naga'ui' a ni é re' tsĭnj daj rian sichre Satanás sisi guřan' nnee cĭj sij sayun. Nĭ guęre' nuguan' quij 'yaj nnee cĭj sij. Nĭ hué ducuanj daj ŋacaj Yan'anj niman sij güi ga'na' ruhua' yún Señor Jesús.

⁶ Nitaj si hua sa' si a'mi nne ni é re' mánj. Ni'ni ni é re' sisi: "Doj levadura, nĭ ayu quinj 'yaj." Nĭ daj rún' 'yaj levadura ngaa ayu quinj 'yaj, nĭ hué daj 'yaj urin tsĭnj 'yaj gaquin' scanij a ni é re'. ⁷ Xi'í daj guiri anéj a ni é re' daran' si quij 'nj scanij a ni é re'. Ngaa nĭ daj rún' hua quinj ŋaca sa', nĭ hué daj ga á re'. Sanĭ gahuin sa' á re' xi'í si gui'yaj Cristo. Daj si daj rún' dagahui' ni sij xachij 'nij xi'í si-gaquin' ni sij, nĭ da'nga' daj gahui' Cristo xi'í si-gaquin' né'. Nĭ huin si' xachij 'nj gahui' sij pascua. ⁸ Xi'í daj nĭ gui'yaj né' gui'yanj gu'naj pascua. Sanĭ sĭ garasun né' levadura mánj. Daj si daj rún' hua quinj gayu 'nij levadura daj hua daran' si quij man niman né' nga si quij 'yaj né' nej. Sanĭ sĭ garasun né' quinj mánj. Hué dan nĭ ga'ue ga'mi achij né' nga nuguan' xanga'.

⁹ Nĭ hua ga'ni angou yanj rian án re'. Nĭ gataj snan'an gunun a ni é re' sisi sĭ guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsĭnj 'yaj sqüira'. ¹⁰ Sanĭ nun garünj rian yanj daj sisi gahuin nĭni nĭni a ni é re' rian daran' ni tsĭnj man chruhua xungüi huin ni tsĭnj nitaj si nico' Jesucristo. Daj si ni tsĭnj man chruhua xungüi gaquin' nan, nĭ 'yaj ni sij gaquin' nga yun'unj xana. Nĭ huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. Nĭ 'yaj tĭ ni sij si'yaj dugüi' ni sij. Nĭ nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ngaa nĭ sisi huin ruhua ni é re' gahuin nĭni ni é re' rian daran' ni ngüi 'yaj ni gaquin' daj, nĭ hua ŋan gahui a ni é re' xungüi nan gan'anj ni é re' aj. ¹¹ Maan si huin ruhuāj gatā sisi sĭ guinicaj dugüi' a ni é re' nga ni tsĭnj ataj sisi nico' ni sij Cristo, sanĭ a'mi ni sij nga sqüira' ni sij. Nĭ xicoj ruhua ni sij nga si'yaj dugüi' ni sij. Nĭ nico' ni sij yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej. Nĭ a'mi yya ni sij xi'í ni ngüi nej.

Nĭ huin ni sij tsĭnj hua xĭni nej. Nĭ huin ni sij tsĭnj 'yaj tĭ. Ngaa nĭ sĭ xa á re' nga ni tsĭnj 'yaj ni gaquin' da mánj.

¹²⁻¹³ Sé si-sünj huin si gui'yā castigo ni ngüi nitaj si nico' Cristo mánj. Yan'anj huin si gui'yaj castigo ni ngüi daj. Sanĭ hua ŋan si nagui'yaj yya á re' si-gaquin' ni ngüi nico' Cristo man scanij a ni é re'. Yu'uj daj guiri ni é re' tsĭnj xi'í daj scanij a ni é re' nánj.

6

Litigios delante de los incrédulos

¹ Sisi hua 'ngo jnánj né' unun' nga angou jnánj né', nĭ un sin huin, nĭ huaj á re' ga'mi gaquin' a ni é re' rian güesĭ tsĭnj nun ni' Yan'anj, nĭ nun huaj á re' rian ni tsĭnj sa' nico' Yan'anj únj. ² Asĭ nun ni' a ni é re' sisi né' ni ngüi sa' nico' Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan a'. Nĭ sisi hué ni é re' nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi nan, nĭ un sin huin, nĭ na'ue nagui'yaj yya á re' 'ngo gaquin' le'ej hua scanij ni é re' únj. ³ Nĭ nun ni' a ni é re' sisi né' nagui'yaj yya xi'í ni ángel nej únj. Ngaa nĭ hua yya ga'ue nagui'yaj yya né' ni gaquin' man chruhua xungüi aj. ⁴ Nĭ sisi unun' ni é re' xi'í 'ngo nuguan' man chruhua xungüi nan, nĭ un sin huin, nĭ huaj nata' ni é re' rian ni tsĭnj nun ni' Yan'anj únj. Daj si nitaj si ni'yanj nico si-nuguan' ni tsĭnj daj. ⁵ A'mi nuguan' nan sisi guiri' a ni é re' si-na'aj aj. Asĭ nĭ a 'ngo tsĭnj ni' sa' nitaj huaj scanij ni é re' sisi nagui'yaj yya sij 'ngo gaquin' hua scanij a ni é re' a'. ⁶ Sanĭ sé urin unun' 'ngo jnánj né' nga dugüi' sij. Sanĭ huaj nata' ni é re' rian ni tsĭnj nun ni' Yan'anj. Nĭ nun hua sa'aj si 'yaj á re' mánj.

⁷ Xi'í si unun' ni dugüi' ni é re', nĭ huin ruhuaj gata sisi hua gui'yaj gana nuguan' quij chruhua niman án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua á re' nga tsĭnj gui'yaj gaquin' rian án re'. Sa' huin sisi ga'nin' ruhua ni é re' sisi gui'yaj tĭ 'ngo tsĭnj daj si'yaj á re'. ⁸ Sanĭ 'yaj xi'í man'an án re'. Daj si 'yaj tĭ ni é re' scanij ni dugüi' ni é re'. ⁹ Nun ni' a ni é re' sisi sĭ gan'anj gane ni tsĭnj xi'í rian nicaj sun Yan'anj mánj. Sĭ digya' yun'unj a ni é re' man'an án re' mánj. Daj si rian nicaj sun Yan'anj, nĭ sĭ gan'anj gane ni tsĭnj a'mi nga sqüira' nej, nĭ tsĭnj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nej, ni tsĭnj a'mi huĭ nga nica dugüi' ni sij nej, ni tsĭnj a'mi nga angou tsĭnj nej, ¹⁰ ni tsĭnj 'yaj tĭ nej, ni tsĭnj huin ruhua nga si'yaj dugüi' nej, ni tsĭnj hua xĭni nej, ni tsĭnj a'mi yya xi'í ni dugüi' nej, ni tsĭnj digya' yun'unj ni dugüi' nej. Nĭ sĭ ga'ue gatu ni tsĭnj 'yaj ni nuguan' quij nan rian nicaj sun Yan'anj mánj. ¹¹ Nĭ hué daj gui'yaj da'aj ni é re' asĭj

sini. Sanj yyaj nĭ naruhui si-gaquin' a ni é re', guĭ'yaj Yan'anĭ. Nĭ gahuin sa' niman án re'. Nĭ gahuin sa' ni é re' rian Yan'anĭ, guĭ'yaj Señor Jesucristo nga Espĭritu Santo huin Espĭritu 'na' rian Dan'anĭ né'.

Glorificad a Dios en vuestro cuerpo

¹² A'mi go'ngo ni tsĭnj daj nĭ ataj ni sij: "Ga'ue guĭ'yaj né' daran' si aran' ruhua né'." Xanga' si ataj ni sij, sanj nun hua sa' daran'anĭ si guĭ'yā mánj. Xanga' nĭ ga'ue guĭ'yā daran' si aran' ruhuāj. Sanj sĭ ga'ue dunā si guĭ'yaj gana 'ngo nuguan' riānj mánj. ¹³ Nĭ hué daj ataj go'ngo ni ngüĭ sisĭ si xó' huin güenda riqui'. Nĭ riqui' huin güenda si xó'. Xanga' si ataj ni sij, sanj Yan'anĭ guĭ'yaj sisĭ ganahuij nungüej rasun daj. Nĭ nitaj si guĭ'yaj Yan'anĭ nneeĭ cúj né' sisĭ ga'mi né' nga squira' né'. Sanj guĭ'yaj Yan'anĭ nneeĭ cúj né' sisĭ gane né' nga Señor. Nĭ gane Señor nga né' nej. ¹⁴ Nĭ daj rún' ganá'nĭj Señor, guĭ'yaj si-fuerza Yan'anĭ, nĭ hué daj gana'nĭj né', guĭ'yaj si-fuerza Yan'anĭ nej.

¹⁵ Nĭ nun ni'í a ni é re' sisĭ nneeĭ cúj né', nĭ daj rún' huin nneeĭ cúj Cristo huin a'. Ngaa nĭ ga'ue guĭnicaj dugüi' nuguan'an nneeĭ cúj Cristo nga 'ngo yun'unĭj xana achéj man'an, guĭ'yaj né', ruhua á re' ni'. Sĭ ga'ue guĭ'yaj né' da ga mánj. ¹⁶ Nĭ nun ni'í a ni é re' sisĭ ngaa a'mi 'ngo tsĭnj daj nga 'ngo yun'unĭj xana achéj man'an, nĭ nahuin nungüej sij urin nneeĭ cúj a'. Nĭ hué daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ: "Urin nneeĭ cúj gahuin nungüej sij nánj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anĭ. ¹⁷ Sanj sisĭ nicaj dugüi' né' nga Señor, nĭ urin niman né' nga Señor.

¹⁸ Dugumi a ni é re' man'an án re'. Nĭ naxun man'an án re' rian ni yun'unĭj xana achéj man'an. Daran' ango gaquin' 'yaj 'ngo tsĭnj daj, nĭ sé 'ngo gaquin' 'yaj nneeĭ cúj sij huin mánj. Sanj ngaa a'mi sij nga yun'unĭj xana achéj man'an, nĭ chran' yun'unĭj sij nneeĭ cúj man'an sij.

¹⁹ Nĭ nun ni'í a ni é re' sisĭ daj rún' hua nuhú sa' hua nneeĭ cúj a ni é re' rian nne Espĭritu Santo a'. Nĭ Yan'anĭ huin si riqui nneeĭ cúj a ni é re' rian án re'. Sé si'yaj ni é re' huin mánj. ²⁰ Daj si naránj Yan'anĭ a ni é re' nga si-tun man'an Jesucristo. Xi'í daj nĭ guĭ'yaj sa' á re' nga nneeĭ cúj a ni é re', niman án re'. Ngaa nĭ ga'mi sa' ni ngüĭ xi'í Yan'anĭ, guĭ'yaj á re'. Daj si nico' a ni é re' Yan'anĭ.

7

Problemas del matrimonio

¹ Yyaj nĭ nanicā gatā nuguan' nachĭnj snan'anĭ ni é re' nga yanĭ guĭ'yaj a ni é re'. Dugu'naj huaj sisĭ sĭ xacaj 'ngo tsĭnj 'ngo yun'unĭj xana mánj. ² Sanj rĭan hua nico gaquin' 'yaj ni tsĭnj nga ni yun'unĭj

xana, nĭ hua niān guĭnicaj 'ngo tsĭnj daj urin nica sij. Nĭ hué daj nga 'ngo yun'unĭj xana, nĭ urin nica unĭj guĭnicaj unĭj. ³ Nĭ hua niān si ga'mi 'ngo tsĭnj sno'o nga nica sij ngaa hué daj huin ruhua unĭj. Nĭ hua niān si ga'mi unĭj nga nica unĭj ngaa hué daj huin ruhua sij. ⁴ Nĭ sé nneeĭ cúj urin man'an yun'unĭj xana daj huin si nicaj unĭj. Daj si nneeĭ cúj nica unĭj huin unĭj. Nĭ sé nneeĭ cúj urin man'an tsĭnj sno'o huin si nicaj sij. Daj si nneeĭ cúj nica sij huin sij.

⁵ Nĭ guĭ'yaj nungüej nica 'ngo tsĭnj daj si huin ruhua nungüej nica sij. Sanj ga'ue gahuin nĭni nungüej nica sij doj sisĭ huin ruhua nungüej nica sij gachinj jni'yaj nungüej sij rian Yan'anĭ. Asĭj nĭ ga'mi ruhua' yun nungüej nica sij nun sa' nun, nĭ guĭ'yaj gana gaquin' rian nungüej sij, guĭ'yaj sichre xi'í si sĭ gahuin nucuaĭ nungüej sij gatōj nĭni nungüej sij.

⁶ Daran' ni nuguan' nan a'mi sa'áj rún' huin permiso huin. Sé sun a'nĭj rian án re' nga ni nuguan' nan mánj. ⁷ Güendāj nĭ huin ruhuāj sisĭ daran' ni tsĭnj sno'o gahuin daj rún' huin man'anĭ. Sanj nĭni huin chrej riqui Yan'anĭ rian da go'ngo né'. Hua 'ngo chrej rian ango jnánj né'. Nĭ hua ango chrej rian ango jnánj né', guĭ'yaj Yan'anĭ.

⁸ Ngaa nĭ gatā gunun ni tsĭnj nne urin sisĭ dugu'naj huaj sisĭ ga guĕ gane urin ni sij daj rún' nnej. Nĭ hué daj gatā gunun ni yun'unĭj xana nne urin nga ni yun'unĭj xana mmĭj nej. ⁹ Sanj sisĭ na'ue gunucuaĭ 'ngo tsĭnj daj gane urin sij, nĭ xacaj naj sij nica sij. Daj si sa' huin si xacaj sij nica sij. Ngaa nĭ sĭ gahuin ruhua sij ni'yaj sij ni yun'unĭj xana mánj.

¹⁰ Sanj a'nĭj sun rian án re' ni tsĭnj hua xacaj nica. Nĭ sé si a'nĭj man'anĭj sun daj rian án re'. Sanj si-nuguan' Señor huin aj. Nĭ nuguan' nan huin sisĭ sĭ duna ni yun'unĭj xana nica unĭj. ¹¹ Nĭ sisĭ duna 'ngo yun'unĭj xana nica unĭj, ngaa nĭ hua niān gane urin unĭj, asĭ ga'ue na'mĭ unĭj nga nica unĭj. Nĭ sĭ ga'ue duna 'ngo tsĭnj daj nica sij unĭj.

¹² Nĭ atā 'ngo nuguan' rian ango ni é re'. Nĭ si-nuguan' man'anĭj huin nuguan' nan. Sé rian Señor 'naj mánj. Sisĭ 'ngo tsĭnj nico' Jesús, ni nica sij nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anĭ, nĭ sisĭ a'ueĭ ruhua unĭj gane unĭj nga sij, nĭ sĭ rani sij nan' unĭj ducuaĭ unĭj mánj. ¹³ Nĭ sisĭ 'ngo yun'unĭj xana nico' Jesús, nĭ nica unĭj nun xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anĭ, nĭ sisĭ a'ueĭ ruhua sij gane sij nga unĭj, nĭ sĭ rani unĭj nan' sij ducuaĭ sij mánj. ¹⁴ Nĭ xi'í si xuman ruhua nica 'ngo tsĭnj nun xuman ruhua daj, nĭ chraĭcuij Yan'anĭ si' gahuin sa' si'. Daj si xuman ruhua nica si' ni'yaj ún' Yan'anĭ. Nĭ xi'í si xuman ruhua nica 'ngo yun'unĭj xana nun xuman ruhua daj, nĭ chraĭcuij Yan'anĭ

yun'unj xana daj gahuin sa' unj. Daj si xuman ruhua nica unj ni'yaj si' Yan'anj. Ni sisi sé daj huin, ni da'ui da'nij a ni é re' gaquin' rian Yan'anj. Sanj gahuin sa' da'nij a ni é re' rian Yan'anj.

¹⁵ Sanj sisi huin ruhua tsinj nun xuman ruhua daj gahuin nini sij rian nica sij, ngaa ni ga'nin' din'inj ruhua né' si gan'anj sij. Ni hué ducuanj daj huin sisi yun'unj xana nun xuman ruhua daj, ni huin ruhua unj gahuin nini unj rian nica unj, ngaa ni ga'nin' din'inj ruhua sij sisi nan' unj ducua unj. Daj si nitaj xi'í si da fuerza gane nungüej nica tsinj daj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi ga din'inj rian né' guiman né'.
¹⁶ Ni nun ni'í re' huin re' yun'unj xana sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj sij Yan'anj, gu'yaj re' ní'. Ni man'an re' tsinj sno'o, ni nun ni'í re' sisi ga'ue guxuman ruhua nica re' ni'yaj ún' Yan'anj, gu'yaj re' ní'.

¹⁷ Ni daj rún' hua go'ngo né' ngaa gaquinj Señor ga'na' né', ni da'nga' daj ga né' aj. Ni hué daj a'nij sun rian daran' ni ngüi nico' Cristo man ni sij go'ngo xuman'.
¹⁸ Ni sisi gaquinj Yan'anj ga'na' 'ngo tsinj hua taj da'nga' nnee cúj sij, ni hué daj ga sij. Ni sisi gaquinj Yan'anj ga'na' 'ngo tsinj nitaj da'nga' taj nnee cúj sij, ni si ga'ue guta' ni sij da'nga' nnee cúj sij mánj.
¹⁹ Hué dan ni ga'ue si taj da'nga' nnee cúj né'. Ga'ue si nitaj da'nga' taj né'. Nitaj si 'yaj mánj. Sanj nuguan' huin rian huin sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'.
²⁰ Ni daj rún' hua gane da go'ngo né' ngaa gaquinj Yan'anj ga'na' né', ni da'nga' daj ga gane né' aj.

²¹ Sisi tsinj gu'yaj sun yun rian xuru'ue gahuin re' ngaa gaquinj Yan'anj ga'na' re', ni si gahuin ruhua re' mánj. Sanj sisi ani ruhua re' sisi ga'ue gahuin nini re' rian xuru'ue daj, ni hué daj gu'yaj re' aj.
²² Ni 'ngo tsinj gu'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquinj Señor ga'na' sij, ni gahuin ni'nij niman sij, gu'yaj Señor. Ni hué ducuanj daj huin, ni 'ngo tsinj nitaj si 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue ngaa gaquinj Señor ga'na' sij, ni huin sij 'ngo tsinj 'yaj sun yun rian Cristo.
²³ Naru'ue nico Yan'anj guiran a ni é re'. Ngaa ni si duna á re' sisi gu'yaj sun yun a ni é re' rian ni tsinj mánj.
²⁴ Ngaa ni daj rún' gane go'ngo né' ngaa gaquinj Yan'anj ga'na' né', ni hué daj gane né' rian Yan'anj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁵ Nitaj si ga'nin' Señor sun riánj sisi gata gunun a ni é re' daj gu'yaj ni ngüi nne urin. Maan si gata rian an re' daj rún' ani ruhua. Ni ga'ue guxuman ruhua á re' nga si-nuguan'anj xi'í si gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya man'anj. Xi'í daj ni nuguan' xanga' huin si-nuguan'anj. ²⁶ Hué dan ni

xi'í ni sayun guimán né', ni sa' doj sisi guna 'ngo tsinj daj rún' nne sij, ruhua aj.

²⁷ Sisi hua nica re', ni si duná re' nica re' mánj. Sisi nitaj nica re', ni si nano' re' xacaj re' yun'unj xana mánj.
²⁸ Ni sisi xacaj re' yun'unj xana, ni sé 'ngo gaquin' huin mánj. Ni sisi xacaj 'ngo yun'unj xana hua lij 'ngo tsinj sno'o, ni sé 'ngo gaquin' huin mánj. Sanj ni ngüi hua nica, ni gujran' ni sij sayun xungüi nan. Ni huin ruhua sisi ganani a ni é re' rian sayun da aj.

²⁹ Huin ruhua ga'mi 'ngo nuguan' rian an re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né': Doj güi hua rian né'. Ngaa ni daj rún' hua 'ngo tsinj nitaj nica, ni hué daj ga 'ngo tsinj hua nica gane sij.
³⁰ Ni tsinj aco, ni si gaco sij mánj. Ni tsinj huin niá' ruhua, ni si ga'nga' sij mánj. Ni tsinj ránj ni rasun daj, ni gani ruhua sij sisi sé si'yaj sij huin si ránj sij mánj.
³¹ Ni tsinj niá' ruhua nga ni rasun man chruhua xungüi nan, ni si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij ni rasun da mánj. Daj si xungüi ni'í né', ni huaj ganahuij.

³² Huin ruhua sisi si guirun ruhua á re' mánj. Tsinj nne urin, ni nahuij ruhua si nga si-nuguan' Señor. Daj si huin ruhua sij gu'yaj sij si aran' ruhua Señor.
³³ Sanj tsinj hua nica, ni nahuij ruhua sij nga ni rasun man chruhua xungüi. Ni huin ruhua sij gu'yaj sij daj rún' aran' ruhua nica sij.
³⁴ Ni daj rún' 'yaj tsinj, ni da'nga' daj 'yaj yun'unj xana nej. Ni yun'unj xana nne urin, ni nahuij ruhua unj xi'í si-nuguan' Señor. Ni huin ruhua unj sisi gahuin sa' nnee cúj unj, niman unj nej. Sanj yun'unj xana hua nica, ni nahuij ruhua unj nga ni rasun man chruhua xungüi nan. Ni huin ruhua unj gu'yaj unj si aran' ruhua nica unj.
³⁵ A'mi ni nuguan' nan rian an re' sisi gahuin 'ueé rian an re'. Ni sé si huin ruhua aj ni rian an re' mánj. Maan si huin ruhua sisi 'ueé gu'yaj á re' guinico' sa' á re' man'an Señor.

³⁶ Ni sisi hua da'ni xana 'ngo tsinj daj, ni hua guisij yo' xacaj unj tsinj sno'o, ni ani ruhua tsinj daj sisi sa' huin xacaj da'nij sij tsinj sno'o, ngaa ni ga'ue xacaj unj tsinj sno'o si sé 'ngo gaquin' huin mánj.
³⁷ Sanj sisi hua 'ngo tsinj hua nica niman sisi si ga'ue xacaj da'ni xana tsinj sno'o, ni hua sa' huin gu'yaj sij sisi si xacaj unj tsinj sno'o ngaa nitaj xi'í xacaj unj tsinj sno'o aj.
³⁸ Hué dan ni tsinj a'ui' da'nij rian tsinj sno'o, ni sa' 'yaj sij. Ni tsinj na'uej ruhua ga'ui' sij da'nij rian tsinj sno'o, ni sa' doj 'yaj sij nánj.

³⁹ Ni yun'unj xana hua nica, ni hua nian si gane unj nga sij da gahui' sij, ataj si-ley Yan'anj. Sanj sisi gahui' nica unj, ni ga'ue xacaj unj un tsinj sno'o garan' ruhua unj xacaj unj. Sanj hua nian si xacaj unj

'ngo tsínj xuman ruhua ni 'yaj Yan'anj anj. ⁴⁰ Sanj gahuin niá' ruhua unj doj sisi sj xacaj unj 'ngo tsínj sno'o, ruhuáj aj. Nj ani ruhuáj sisi uyan gataj Espíritu Santo nej.

8

Lo sacrificado a los ídolos

¹ Yyaj nj ga'mi xi'í nnee xucu a'ui' ni ngüi rian yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Ni'í né' sisi ga'ue xacaj daran' né' cuenta xi'í ni rasun. Nj xi'í si ni'í', nj ani ruhua né' sisi huin achij né'. Sanj sisi 'i ró' ni'yó' ni dugüí', nj gahui sa' ni sij, guí'yaj né'. ² Sisi ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi ni'í sa' sij, sanj hua yya nun ni'í sij ni nuguan' achin guñi'í sij. ³ Sanj sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'í sij Yan'anj, nj ni'í Yan'anj sij aj.

⁴ Hué dan nj a'ui' ni ngüi nnee rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Sanj ni'í né' sisi ni yan'anj daj nitaj si ni'yanj chruhua xungüi nan. Daj si hua urin Yan'anj xanga'. ⁵ Nj xata' nga nica' rian yo'ój man yan'anj nico' ni ngüi. Nj xanga' nj man nico yan'anj nico' ni sij. Nj man ni tsínj huin yan'anj ruhua ni sij. ⁶ Sanj güendó' nj hua urin Yan'anj riún' huin chrej né'. Nj hué urin Yan'anj huin si guí'yaj daran' rasun man chruhua xungüi nan. Nj xi'í man'an Yan'anj hua ni'na' né'. Nj hua urin Señor tsínj gu'naj Jesucristo. Nj xi'í Jesucristo, nj hua daran' ni rasun man chruhua xungüi nan. Nj xi'í si' nj hua ni'na' daran' né' nej.

⁷ Sanj sé daran' né' ni'í nuguan' nan. Nj hua gu'yun go'ngo ni jnánj né' guinico' ni sij ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi. Nj xi'í si guinico' go'ngo ni sij ni yan'anj daj, nj ani ruhua ni sij sisi yan'anj xanga' huin ni yan'anj daj. Ngaa ni ngaa xa ni sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj, nj da'ui ni sij gaquin', ruhua ni sij. Daj si nun nucuaj niman ni sij. ⁸ Sé xi'í si xa né', nj ga'ue gahui so' doj rian Yan'anj. Sj gahuin sa' né' xi'í si xa né'. Nj sj gahuin sa' né' xi'í si nun xa né' mánj.

⁹ Sanj ga cuidado a ni é re' xi'í si ga'ue xa á re' un rasun gahuin nun sa' nun guíran' jnánj án re' gaquin', guí'yaj á re'. ¹⁰ Guí'yó' cuenta sisi man'an re' huin 'ngo tsínj ni'í ni nuguan' nan. Nj nné re' xá re' 'ngo nuhui rian man ni yan'anj daj. Nj sisi guñi'í 'ngo jnánj re' huin tsínj nun nucuaj niman si xá re' yu'uj daj, nj si ruhuáj, nj gahuin ruhua sij xa sij si a'ui' ni ngüi rian ni yan'anj daj. ¹¹ Hué dan ni xi'í si ni'í re' ni nuguan' nan, nj duna 'ngo jnánj né' tsínj nun nucuaj niman si-chrej Yan'anj, guí'yaj man'an re'. Nj gahui' Cristo xi'í tsínj daj. ¹² Xi'í daj nj guí'yaj re' gaquin' rian tsínj nun nucuaj niman. Nj guere' ruhua sij, guí'yaj re'. Nj hué daj guí'yaj re' gaquin' rian man'an Cristo nej. ¹³ Yu'uj daj nj sisi guí'yá si duna

jnán si-chrej Yan'anj xi'í si xā nnee, ngaa nj nitaj aman xāj nnee mánj. Daj si na'uej ruhuáj dígyānj chrej nun hua sa' rian jnán mánj.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ni'í a ni é re' sisi ga'ue guí'yá si aran' ruhuáj. Sé moso 'yaj sun yun huinj mánj. Hué huin apóstol, guí'yaj Jesucristo sisi ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. Nj hua guini'ínj Jesús, tsínj nicaj sun rian né'. Nj xi'í si guí'yaj tsínj si-sun Señor, nj guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ² Ga'ue sisi nun gara xina ango ni tsínj sisi huinj apóstol. Sanj hua yya ni'í a ni é re' sisi hué daj huinj. Daj si xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús, guí'yaj nuguan' ga'mi rian án re', nj hué nan huin 'ngo da'nga' dígyán sisi xanga' huinj 'ngo tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. ³ Nj xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesucristo, guí'yá, nj ataj snan'an nuguan' daj rian ni tsínj nitaj si a'mi sa' xi'ij.

⁴ Xi'í daj ni hua si-chrē si xā. Nj hua si-chrē si go'ój. ⁵ Nj hua si-chrē nicā gan'an 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj gahuin nicāj daj rún' 'yaj ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Nj da'nga' daj 'yaj ni jnánj Señor nga tsínj gu'naj Cefas nej. ⁶ Asj nitaj si hua si-chrej nungüej únj Bernabé sisi dugumi ni ngüi nungüej únj daj rún' 'yaj ni sij nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús a'. Sé daj huin mánj. ⁷ Nj xa 'ngo snado san'anj man'an sij ni'. Nitaj mánj. A'ui' gobierno si xa sij. Nj hua 'ngo tsínj gunun coj uva, nj nun ga'ue xa sij uva daj ni'. Nitaj mánj. Nj hua 'ngo tsínj dugumi dán sij xachij, nj nun ga'ue go'o sij to gani sij da ni'. Nitaj mánj.

⁸ Nj sj gani ruhua ni é re' sisi a'mi daj rún' a'mi ni tsínj man chruhua xungüi mánj. Daj si hué daj gataj si-dycuanj Moisés nej. ⁹ Nj hua nica rian libro daj: "Sj ga'nij né' nnánj du'ua sicúj gunun du'ua xuj ngaa duguáj xi'í xuj strigo gahuin sa' strigo mánj." Daj gataj rian si-dycuanj Moisés. Nj nahuij ruhua Yan'anj nga urin ni sicúj, ruhua á re' ni'. ¹⁰ Asj xi'í man'an né' a'mi nuguan' nan sa'. Hué xi'í né' a'mi nuguan' nan. Nj tsínj nachéj yo'ój, nj ana'uij sij sisi guíri' sij si xa sij rian yo'ój daj. Nj tsínj agan' chrun, nj hué daj ana'uij sij si guíri' sij si xa sij nej.

¹¹ Nj daj rún' hua tsínj 'yaj sun yo'ój, nj hué daj hua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj gunun a ni é re'. Xi'í daj nj ga'ue ríqui ni é re' doj rasun guíri' únj, ruhuáj aj. ¹² Nj sisi a'ui' a ni é re' rian ango ni tsínj, nj nāanj huaj ríqui a ni é re' si xa ni únj. Nj hua si-chrē nahuin

ra'āj rian án re'. Sanj nun guj'yá da mánj. Maan si ga'nin' ruhuáj nga si ran'anj. Daj si nitaj si huin ruhuáj sisj chran' yun'unj ango ni nuguan' nga xi'í si-nuguan' Cristo mánj.

¹³ Nj ni tsínj 'yaj sun chruhua nuhui, nj xa ni sij da'aj ni rasun huaj nicaj ni ngüj chruhua nuhui daj. Nj ni tsínj chracuj xucu naga'ui' ni ngüj rian Yan'anj, nj xa ni sij da'aj nnee xucu naga'ui' ni ngüj daj. ¹⁴ Nj hué ducuánj daj huin sisj ga'nin' Señor sun sisj guj'ri' ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj sisj xa ni sij, guj'yaj ni ngüj unun nuguan' daj.

¹⁵ Nj hua si-chré si hué daj guj'yá. Sanj nitaj aman guj'yá da mánj. Nj nun garúnj nuguan' nan sisj rjqui a ni é re' rasun riánj. Gahuj ruhuáj sisj na'ue guj'yaj súnj guj'ri'tj si xáj. ¹⁶ Nj na'ue ga'mi xacánj xi'í si a'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj. Daj si hua ni-an dagahuinj rian si-sun Señor. Nj niqui nimánj sisj sj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj aj. ¹⁷ Nj sisj huin niá' ruhuáj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj, nj naru'ue Yan'anj riánj. Nj sisj nitaj si huin niá' ruhuáj ga'mi si-nuguan' Yan'anj, sanj hua nián sisj hué daj guj'yá xi'í si garun sun Yan'anj riánj. ¹⁸ Nj un sin naru'ue Yan'anj riánj, ruhua á re' únj. Du'ue man'anj huin si ga'ue ga'mi yúnj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj. Nj huin ruhuáj gatá sisj hua si-chré rjqui ni sij rasun riánj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni sij. Sanj sé si achin si rjqui ni sij riánj mánj.

¹⁹ Sé si a'nin' ni ngüj sun riánj. Nj hua ni'nij riánj sisj guj'yá daran' si garan' ruhuáj. Sanj gahuinj 'ngo tsínj 'yaj sun rian daran' ni ngüj xi'í si huin ruhuáj guxuman ruhua nico ni sij nj'yaj sij Cristo. ²⁰ Nj ngaa huaj man'anj scanij ni tsínj israelita, nj 'yá daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij nj'yaj ni sij Cristo. Nj nunj si nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun riánj, sanj ngaa huaj man'anj scanij ni tsínj rian a'nin' si-ley Moisés sun, nj 'yá daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij nj'yaj ni sij Cristo. ²¹ Nj ngaa huaj man'anj scanij ni tsínj nun nico' ley daj, nj 'yá daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj sisj guxuman ruhua ni sij nj'yaj sij Cristo. Nj sé si 'yá si aran' ruhuáj guj'yá. Daj si unúnj si a'nin' Yan'anj sun riánj. Nj unúnj si a'nin' Cristo sun riánj nej. ²² Nj ngaa huaj man'anj scanij ni tsínj achin guj'ni' sá' daj hua si-chrej Yan'anj, nj 'yá daj rún' 'yaj ni sij xi'í si huin ruhuáj si guj'ni' sá' ni sij si-chrej Yan'anj. Nj huin ruhuáj gatá sisj uyan 'yá nga daj rún' 'yaj go'ngo ni ngüj daj xi'í si huin ruhuáj si guxuman ruhua ni sij nj'yaj ni sij Cristo.

²³ Nj 'yá daran' ni nuguan' nan xi'í si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sá'. Ngaa nj guj'yaj sá' Yan'anj nga man'anj xi'í nuguan' daj, ruhuáj aj. ²⁴ Ni'í a ni é re' daj 'yaj ni tsínj ngaa unánj ni sij nga dugüi' ni sij. Nj huin ruhua ni sij guj'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij. Sanj urin dugüi' ni sij 'yaj gana, nj naçaj sí' premio. Hué ducuánj da huin, nj gunánj sá' a ni é re' chruhua si-chrej Yan'anj sisj nahuin ra'a á re' premio nariqui Yan'anj rian án re'. ²⁵ Daran' ni tsínj 'yaj chrun sisj guducu ni sij, nj guj'yaj gana ni sij, nj hua cuidado ni sij nga nnee cúj ni sij sisj guj'yaj gana ni sij, ruhua ni sij. Nj hué daj 'yaj ni sij sisj ga'ue guj'yaj gana ni sij 'ngo corona coj huaj ganaco, ruhua ni sij. Sanj unun' si-chrej Yan'anj sisj nahuin ro'ó' 'ngo corona nitaj aman guchruj.

²⁶ Nitaj si unán daj rún' 'yaj 'ngo tsínj nun ni'í nj a gujsij sij. Nj nitaj si unúnj nga sichre daj rún' 'yaj 'ngo tsínj a'ui' rian nane mánj. ²⁷ Sanj 'yaj fuerzaj sisj dagahuin nnee cü si huin ruhua man'anj. Nj hua ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüj. Nj hué daj 'yá nga nnee cü xi'í si na'uej ruhuáj sisj gahuin man'anj 'ngo tsínj na'ue guj'yaj gana chruhua si-chrej Yan'anj mánj.

10

Amonestaciones contra la idolatría

¹ Nj xacaj a ni é re' cuenta daj guiran' ni xi né', ni tsínj guimán asj ná huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gane ni xi né' riqui nga daj. Nj gachin daran' ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj, guj'yaj Yan'anj. ² Nj daj rún' ata' nnee né' gahuin nuguan'an né' nga Jesús, nj hué daj gata' nnee ni sij gahuin nuguan'an ni sij nga Moisés ngaa guimán ni sij riqui nga daj ngaa gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj daj. ³ Nj uyan xa daran' ni sij si ga'ui' Yan'anj rian ni sij xa ni sij. ⁴ Nj go'o ni sij nnee ga'ui' Yan'anj si go'o ni sij nej. Nj nnee daj huin nnee gahuin rian huej, guj'yaj Yan'anj. Nj huej daj huin Cristo huin tsínj guinicaj dugüi' nga ni sij ngaa gachéj ni sij yu'uj daj. ⁵ Sanj nun garan' ruhua Yan'anj nga si guj'yaj nico ni tsínj daj. Xi'í daj nj gahu' nico ni sij. Nj guna niman ni sij quij qui'yanj naço daj, guj'yaj Yan'anj.

⁶ Ni xi'í si guiran' ni sij, nj digyán Yan'anj rian né' sisj sj gahuin ruhua né' guj'yaj né' nga si quij hua daj rún' guj'yaj ni sij asj ná. ⁷ Ngaa nj sj guinico' a ni é re' yan'anj guj'yaj ra'a ni tsínj daj rún' guj'yaj go'ngo ni sij. Nj hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ni gan'anj gane ni sij xa ni sij go'o ni sij. Nj naxuman ni sij, nj quij ducu ni sij." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁸ Ngaa

nj sĭ guĭ'yaj squĭra' né' nga ni yun'unj xana daj rún' guĭ'yaj go'ngo ni tsĭnj israelita. Nj xi'í daj, nj gahui' ico hua'nij ni ngüĭ urin güi, guĭ'yaj Yan'anj. ⁹ Nj nun guxu'ui' ni sĭj guĭ'yaj ni sĭj gaquin'. Maan si huin ruhua ni sĭj guĭni' ni sĭj sĭsĭ xanga' guĭ'yaj Yan'anj castigo ni sĭj xi'í gaquin' guĭ'yaj ni sĭj. Nj guĭ'yaj ni sĭj gaquin'. Sanĭ gahui' ni sĭj, guĭ'yaj xucuáj. Xi'í daj nj sĭj guĭ'yaj né' da mánj. ¹⁰ Nj sĭ ga'mi gaquin' né' xi'í Yan'anj daj rún' guĭ'yaj go'ngo ni sĭj. Ngaa nj dagahui' 'ngo ángel ni sĭj, guĭ'yaj Yan'anj.

¹¹ Nj xi'í si guiran' ni xi né' ni sayun daj, nj digyán Yan'anj 'ngo nuguan' rian né' sĭsĭ sĭ guĭ'yaj né' ni gaquin' daj. Nj hua njca rian si-nuguan' Yan'anj asĭj ná sĭsĭ gahuin chrĭn né' mán né' güi huaj ganahuij xungüĭ nan. ¹² Hué dan nj sĭsĭ anĭ ruhua né' sĭsĭ hua njca niman né' nga si-nuguan' Yan'anj, nj ga cuidado né' nga man'an né' sĭsĭ sĭ guinĭj né' rian gaquin'. ¹³ Daj rún' huin sayun chrĭn' ni é re', nj hué daj huin sayun ran' daran' ni ngüĭ. Nj ga'ue ga yya ruhua á re' sĭsĭ sĭ duna Yan'anj si guĭran' ni é re' 'ngo sayun na'ue gunucuaj ni é re' guĭran' a ni é re' mánj. Sanĭ ngaa guĭran' án re' sayun daj, nj digyán Yan'anj daj gachin a ni é re' rian sayun daj. Asĭ nj ga'ue gunucuaj a ni é re' rian sayun daj, guĭ'yaj Yan'anj.

¹⁴ Ngaa nj gahuin njni a ni é re' rian ni yan'anj guĭ'yaj ra'a ni sĭj huin ín re' ni nján 'ĭ ruhuáj. ¹⁵ Tsĭnj acaj cuenta huin ín re', ruhuáj aj. Xi'í daj nj ga'ue xacaj sa' á re' da'nga' sĭsĭ nuguan' sa' huin nuguan' a'mĭ rian án re'. ¹⁶ Nj ngaa nahuin yu' né', nj achĭnj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í si go'o né' vaso nnee vino sa' daj. Daj si daj rún' hua si-tun man'an Cristo, nj hué daj hua nnee vino daj rian né'. Nj ura' da'aj né' chrachrúnj. Nj hué 'ngo sinduj nico huin guĭ'yaj Cristo xi'í né'. Nj xa nuguan'an né' doj chrachrúnj daj. Nj daj rún' hua nnee cúj Cristo, nj hué daj hua chrachrúnj daj rian né'. ¹⁷ Nj nuj si nico né', sanĭ daran' né' xa urin chrachrúnj. Nj xi'í daj, nj huin né' urin nnee cúj. ¹⁸ Nj xacaj á re' cuenta daj guĭ'yaj ni tsĭnj israelita asĭj ná. Xa ni sĭj nnee xucu dagahui' ni sĭj rian Yan'anj. Xi'í daj nj daj rún' hua urin ngüĭ hué daj hua daran' ni sĭj rian Yan'anj.

¹⁹ Ngaa nj ũn sin huin ruhuáj gatá nga nuguan' nan ũn. Huin ruhuáj gatá sĭsĭ yya Yan'anj huin yan'anj guĭ'yaj ra'a ni ngüĭ ni'. Sé daj huin mánj. Nj huin ruhuáj gatá sĭsĭ njni huin nnee a'ui' ni sĭj rian yan'anj guĭ'yaj ra'a ni sĭj ni'. Sé daj huin mánj. ²⁰ Maan si huin ruhuáj gatá sĭsĭ ngaa a'ui' ni tsĭnj 'na' anéj chrej xucu rian yan'anj 'yaj ra'a ni sĭj, nj sé rian Yan'anj xanga' a'ui' ni sĭj mánj. Sanĭ a'ui' ni sĭj rian ni

nané xi'í. Nj na'uej ruhuáj sĭsĭ guĭnicaj dugüi' ni é re' nga ni nané xi'í mánj. ²¹ Nj na'ue go'o a ni é re' vaso nnee riqui Señor, ngaa nj ñanicaj á re' go'o a ni é re' vaso nnee riqui ni nané xi'í aj. Nj na'ue gane a ni é re' rian si-mesa Señor xa á re' si riqui sí', ngaa nj ñanicaj á re' gane a ni é re' rian si-mesa ni nané xi'í xa á re' mánj. ²² Asĭ huin ruhua né' sĭsĭ ga'man ruhua Señor nj'yaj sĭj né' ni'. Asĭ nucuaĭ né' doj daj nga sĭj ruhua á re' a'. Sé daj huin mánj.

Haced todo para la gloria de Dios

²³ Ga'ue guĭ'yaj né' si aran' ruhua né', ataj ni ngüĭ. Xanga', sanĭ sé si sa' huin sĭsĭ guĭ'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. Xanga' sĭsĭ ga'ue guĭ'yaj né' si aran' ruhua né'. Sanĭ na'ue gahuin sa' né' sĭsĭ guĭ'yaj né' daran' si aran' ruhua né'. ²⁴ Sĭ nano' né' si ga sa' rian ni man'an né'. Sanĭ ñano' né' sĭsĭ ga sa' rian ango ni dugüi' né' aj.

²⁵ Ga'ue xa á re' daran' ni nnee ane' rian yu'ue. Nj sĭ nachĭnj snan'anj a ni é re' sĭsĭ nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sĭj rian ango yan'anj mánj. ²⁶ Daj si si'yaj Señor huin xungüĭ nan nga daran' si man chruhua xungüĭ nej.

²⁷ Nj sĭsĭ aquĭnj 'ngo tsĭnj nun xuman ruhua ni' Yan'anj sĭsĭ gan'anj xa re' ducuá sĭj, nj sĭsĭ huin ruhuá re' gan'anj re' xa re' nga sĭj, nj xa re' daran' si riqui sĭj xa re'. Nj sĭ nachĭnj snan'anj re' sĭj ũn nnee huin mánj. ²⁸ Sanĭ sĭsĭ gataj snan'anj 'ngo tsĭnj daj: "Nnee daj huin nnee xucu naga'ui' ni sĭj rian yan'anj 'yaj ra'a ni ngüĭ", ngaa nj sĭ xá re' nun sa' nun guĭ'yaj xi'ij nga tsĭnj gataj daj. Daj si si ruhuaj, nj nun gahuin yya ruhua sĭj sĭsĭ ga'ue xa sĭj nnee daj. ²⁹ Nj ni' man'an re' sĭsĭ sé 'ngo gaquin' huin sĭsĭ xa re' nnee daj. Sanĭ ango tsĭnj daj, nj 'ngo gaquin' huin sĭsĭ xa sĭj, ruhua sĭj. Nj ga'ue ñachin' snan'anj 'ngo a ni é re' man'anj: "Un sin huin, nj guĭ'yá daj rún' huin ruhua ango tsĭnj ũnj. ³⁰ Nj sĭsĭ naga'uij si guruhua Yan'anj nga si xáj, nj ũn sin huin, nj guta' 'ngo tsĭnj daj gaquin' xiráj. Hua ni'nĭj riánj sĭsĭ xáj nnee daj." Hué daj ñachin' snan'anj 'ngo nj é re', ruhuáj aj.

³¹ Sanĭ, asĭ si xa né', asĭ si go'o né', asĭ si 'yaj né', nj da'ui né' guĭ'yaj né' daran'anj xi'í si ga'mi sa' ni ngüĭ rian Yan'anj anj. ³² Hué dan nj sĭ digyán án re' 'ngo chrej a'nan' rian ni ngüĭ israelita nga ni ngüĭ 'na' anéj chrej nej, daran' ni ngüĭ xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mánj. ³³ Güendáj nj nahuij ruhuáj guĭ'yá daran'anj daj rún' aran' ruhua ni ngüĭ. Nj nitaj si nahuij ruhuáj nga si aran' ruhua man'anj. Sanĭ da'nga' daj 'yá sĭsĭ ga'ue ganani ni sĭj, guĭ'yaj Yan'anj anj.

11

¹ Hué dan n̄ guinicó 'a ni é re' si-chrej man'anj daj rún' nicó si-chrej Cristo aj.

Atavío de las mujeres

² N̄i gui'yaj sa' á re' xi'í si nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. N̄i dagahuin a ni é re' ni nuguan' digyánj rian ni é re' nej. ³ San̄i huin ruhuáj s̄is̄i x̄acaj á re' cuenta s̄is̄i huin achij Cristo rian daran' ni tsinj. N̄i huin achij 'ngo tsinj daj rian nica sij. N̄i huin achij Yan'anj rian Cristo.

⁴ N̄i s̄is̄i nun jnahui ch̄ra 'ngo tsinj daj ngaa achinj jni'yaj sij rian Yan'anj, as̄i ngaa a'mi sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa n̄i nitaj si hua ni'yanj sij rian Cristo mánj. ⁵ San̄i s̄is̄i nitaj si s̄ica' ch̄ra 'ngo yun'unj x̄ana ngaa achinj jni'yaj unj rian Yan'anj, as̄i ngaa a'mi unj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa n̄i nitaj si hua ni'yanj unj rian nica unj. N̄i hué uyan huin s̄is̄i ga canj ch̄ra unj. ⁶ N̄i s̄is̄i na'uej ruhua unj guiranj ch̄ra unj, ngaa n̄i dugu'naj huin s̄is̄i ga'nin' unj hueé ch̄ra unj. N̄i s̄is̄i na'aj unj ga'nin' unj hueé ch̄ra unj, as̄i ga canj ch̄ra unj, ngaa n̄i guiranj unj ch̄ra unj nánj.

⁷ S̄i guiranj 'ngo tsinj daj ch̄ra sij mánj. Daj si hué sij digyán daj hua Yan'anj x̄acaj ni ngüi cuenta s̄is̄i sa' man'an Yan'anj ngaa guini'i ni sij 'ngo tsinj sno'o. N̄i x̄acaj ni ngüi cuenta s̄is̄i sa' 'ngo tsinj sno'o ngaa guini'i ni sij 'ngo yun'unj x̄ana. ⁸ Daj si nun guiri Yan'anj tsinj sno'o rian yun'unj x̄ana. San̄i Yan'anj guiri yun'unj x̄ana rian tsinj sno'o. ⁹ N̄i nun gui'yaj Yan'anj tsinj sno'o xi'í yun'unj x̄ana. San̄i gui'yaj Yan'anj yun'unj x̄ana xi'í tsinj sno'o. ¹⁰ Ngaa n̄i hua n̄ian s̄is̄i gūta ch̄ra 'ngo yun'unj x̄ana daj 'ngo atsij huin-in' 'ngo da'nga' digyán s̄is̄i huin achij nica unj rian unj. Ngaa n̄i guini'i ni ángel s̄is̄i 'yaj sa' unj.

¹¹ San̄i rian Señor, n̄i s̄i ga'ue ga n̄i'na' 'ngo tsinj daj s̄is̄i nitaj si nne 'ngo yun'unj x̄ana. N̄i s̄i ga'ue ga n̄i'na' 'ngo yun'unj x̄ana s̄is̄i nitaj 'ngo tsinj. ¹² Daj si xi'í tsinj, n̄i gahuin yun'unj x̄ana rian xungüj nan. San̄i xi'í yun'unj x̄ana, n̄i a'nga tsinj. N̄i Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹³ Gataj né' s̄is̄i hua sa' ngaa achinj jni'yaj 'ngo yun'unj x̄ana rian Yan'anj ngaa nitaj si s̄ica' ch̄ra unj ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁴ Ni'i daran' né' s̄is̄i nitaj si hua sa'aj nāta' nāsa' ch̄ra 'ngo tsinj daj. ¹⁵ San̄i si sa' rian 'ngo yun'unj x̄ana huin s̄is̄i d̄una unj si ga x̄acan duhue ch̄ra unj, ruhua ni ngüi. N̄i riqui Yan'anj s̄is̄i guiranj hueé x̄acan daj ch̄ra unj. Daj si daj rún' huin 'ngo si ránj ch̄ra unj, n̄i hué daj huin duhue unj. ¹⁶ N̄i s̄is̄i hua 'ngo a ni é re' na'uej ruhua gunun ni nuguan' nan, n̄i huin ruhuáj guini'i a ni é re' s̄is̄i nitaj ango ducúanj 'yaj ni únj. N̄i hué nan huin ducúanj 'yaj ango ni ngüi nico' Yan'anj nej.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ N̄i na'ue ga'mi sa'aj xi'í ni é re' nga nuguan' ga'mi nan gunun a ni é re'. Daj si ngaa nahuin yu' ni é re', n̄i 'yaj xi'í a ni é re' nga si-chrej Yan'anj. N̄i s̄i gahui sa' á re' xi'í si 'yaj á re' rún' huaj. ¹⁸ Hua sini yan gataj snan'an gunun a ni é re' xi'í si nun hua uyan ruhua daran' án re'. Daj si gunünj nuguan' s̄is̄i 'yaj n̄ini da'aj á re' rian dugüi' a ni é re' ngaa nahuin yu' a ni é re'. N̄i hua da'aj xuman ruhuáj s̄is̄i hué daj huin x̄anga'. ¹⁹ N̄i dugu'naj hua s̄is̄i ganun guitsi ruhua dugüi' a ni é re'. Xi'í daj n̄i guini'i né' daj hua yya go'nga a ni é re' nico' x̄anga' Yan'anj. ²⁰ Hué dan n̄i ngaa nahuin yu' a ni é re', n̄i ani ruhua á re' s̄is̄i xi'í si gui'yaj á re' cena si-cena Señor nahuin yu' a ni é re', ruhua á re'. San̄i sé si x̄anga' gui'yaj a ni é re' si-cena Señor mánj. ²¹ Daj si ngaa s̄ij hora xa á re', n̄i huin yoq sini a ni é re' da'á á re' si x̄a á re'. N̄i achin xi'na riqui ango ni é re' gunáj da rucu. N̄i hua x̄ini ango a ni é re' nej. ²² Nitaj nunj huaj ducúa á re' s̄is̄i x̄a sini re', n̄i go'o re' ní'. N̄i un sin huin n̄i 'yaj quij a ni é re' rian ni tsinj nico' Jesús únj. N̄i ri' ni ngüi niqui si-na'aj 'yaj á re' nej. Daj gata gunun a ni é re', ruhua á re' únj. Ga'mi sa'aj xi'í a ni é re' ní'. Xi'í nuguan' nan si ga'ue mánj.

Institución de la Cena del Señor

²³ Daj si digyán Señor Jesús 'ngo nuguan' rianj. N̄i hué nuguan' daj digyánj rian án re' nej. N̄i nuguan' daj huin: Hué gue, n̄i ngaa naga'ui' tsinj daj Señor Jesús rian ni tsinj nica j sun, n̄i guida'a Jesús chrachrúnj. ²⁴ N̄i ngaa guis̄ij naga'ui' sij si guruhua Yan'anj, n̄i gura' da'aj sij chrachrúnj daj, n̄i gataj sij:

—Guida'a á re' chrachrúnj nan x̄a á re'. Nan huin nnee cū nariquij xi'í a ni é re'. N̄i hué daj gui'yaj á re' s̄is̄i nanun ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni tsinj nico' sij.

²⁵ N̄i ngaa guis̄ij xa sti'n̄i ni sij, n̄i guida'a Jesús vaso nun nnee vino, n̄i gataj sij:

—Hué nnee nan huin nuguan' n̄aca gui'yaj yya Yan'anj nga si-tun man'anj rian án re'. N̄i da yun yun go'o a ni é re' nnee nan, n̄i ganun ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. —Daj gataj Jesús gunun ni sij.

²⁶ N̄i huin ruhuáj gata s̄is̄i da güi ga'na' Señor n̄i da yun yun x̄a á re' chrachrúnj daj, n̄i go'o a ni é re' rian vaso daj, n̄i digyán án re' rian ni ngüi s̄is̄i daj gahui' Señor xi'í a ni é re'.

Tomando la Cena indignamente

²⁷ Hué dan n̄i s̄is̄i hua 'ngo dugüi' né' xa chrachrúnj daj, as̄i go'o sij rian vaso daj, ngaa nitaj si hua ni'yanj sij rian Señor, n̄i da'ui sij gaquin' xi'í nnee cūj Señor nga si-tun man'an Señor nej. ²⁸ Xi'í daj

nj hua njan xacaj go'ngo né' cuenta daj gui'yaj go'ngo né'. Ngaa nj ga'ue xa né' chrachrúnj daj. Nj ga'ue go'o né' rian vaso da nej. ²⁹ Daj si tsínj xa chrachrúnj daj, nj go'o sij rian vaso daj ngaa nun xacaj sij cuenta sísj nnee cúj Señor huin, nj gahuin sij castigo xi'í si xa sij go'o sij aj. ³⁰ Xi'í daj nj a'nan' nico ni é re'. Nj hua nichre nnee cúj ni é re' nej. Nj hua gahui' go'ngo ni é re' nej.

³¹ Nj sísj guini'yaj sa' né' xi'í si-gaquin' mun'un' sísj da'ui yya né' gaquin', nj sj gahuin né' castigo, gui'yaj Señor, ruhua né'. ³² Sanj xi'í si ni'í Señor sísj da'ui né' gaquin', nj gahuin castigo né', gui'yaj Señor. Nj hué daj 'yaj sij sísj sj gahuin né' castigo güi ga'na' ruhua' yün sij nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan.

³³ Xi'í daj nj ngaa nahuin yu' a ni é re' huin in re' jnan nga xica'ui xa nuguan'an a ni é re', nj gana'uij go'ngo ni é re' ni dugüi' a ni é re'. Ngaa nj uyan xa daran' ni é re'. ³⁴ Sísj achin xi'na' riqui 'ngo a ni é re', nj xa sij ducua' sij. Ngaa nj nitaj si gui'yaj Yan'anj castigo sij xi'í si 'yaj sij ngaa nahuin yu' a ni é re'. Nj ango ni nuguan' gachínj snan'anj an re' man'anj, nj nagui'yaj yyaj ngaa guchij ni'yá rian man an re'.

12

Dones espirituales

¹ Huin ruhuaj sísj xacaj á re' cuenta xi'í sun sa' nica' né', 'yaj Espiritu Santo huin in re' jnan nga xica'ui. ² Ni'í a ni é re' sísj ngaa achin guxuman ruhua á re' nj'yaj á re' Yan'anj, nj chéj a ni é re' rian yan'anj na'ue ga'mi, gui'yaj ni dugüi' a ni é re'. ³ Xi'í daj nj ataj snan'an gunun a ni é re' sísj nj á 'ngo tsínj sj ga'ue gataj: "Quij hua Jesús", ngaa a'mi sij si gui'yaj Espiritu Santo mánj. Nj sj ga'ue gataj 'ngo tsínj daj: "Jesús huin Señor", ngaa nitaj Espiritu Santo nne niman sij mánj.

⁴ Nj hua njni go'ngo sun riqui Espiritu Santo nica' go'ngo né'. Sanj urin Espiritu Santo riqui go'ngo sun daj rian né'. ⁵ Nj hua njni go'ngo sun 'yaj sun go'ngo né' rian ni dugüi' né'. Sanj urin Señor riqui go'ngo sun rian né'. ⁶ Nj hua njni go'ngo sun 'yaj sun Yan'anj chruhua niman da go'ngo né'. Sanj hué gue Yan'anj 'yaj sísj ga'ue gui'yaj né' daran' ni rasun daj.

⁷ Nj riqui Espiritu Santo 'ngo sun nica' da go'ngo né'. Nj sun daj huin 'ngo da'nga' digyán sísj nne Espiritu Santo niman né'. Nj guñman sa' né', 'yaj sun riqui Espiritu Santo rian né'. ⁸ Hué dan nj a'mi 'ngo jnánj né' nuguan' chrún sa', 'yaj Espiritu Santo. Nj hué gue Espiritu Santo 'yaj sísj ni'í sa' ango jnánj né' daj ani ruhua

man'an Yan'anj. ⁹ Nj 'yaj sa' Espiritu Santo sísj guxuman sa' ruhua ango jnánj né'. Nj ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ango jnánj né', 'yaj Espiritu Santo nej. ¹⁰ Nj riqui Espiritu Santo sísj ga'ue gui'yaj sa' ángo jnánj né' 'ngo si sa', gui'yaj Yan'anj. Nj ga'mi ángo jnánj né' nuguan' ga'ui' Yan'anj rian si'. Nj guñni' ángo jnánj né' daj hua nane a'mi go'ngo né'. Nj ni'í sij sísj si-nane Espiritu Santo a'mi né' ni', asj si-nane sichre huin si a'mi né' sa'. Nj ga'ue ga'mi ángo jnánj né' ga'j rian snan'anj naca huin snan'anj nun ni'í man'an si'. Nj ga'ue naca ango jnánj né' man'anj né' sin huin ruhua nuguan' naca daj gata, 'yaj Espiritu Santo nej.

¹¹ Nj man'an Espiritu Santo 'yaj sísj gunucua' go'ngo ni jnánj né' gui'yaj sun né' sun nica' né'. Sanj hua njni si riqui Espiritu Santo rian da go'ngo né'. Daj si riqui sij rian né' daj rún' huin ruhua man'an sij.

¹² Nj nunj si ga'j nnee cúj 'ngo tsínj nica' dugüi', sanj urin nnee cúj sij huin. Nj daj rún' nnee cúj 'ngo tsínj daj, nj hué daj huin daran' né' huin né' ni ngüi nico' Cristo. Nj huin né' urin ngüi. ¹³ Nj ngaa gata' nnee né', nj gui'yaj Espiritu Santo sísj gahuin daran' né' urin nnee cúj Cristo. Nj da'aj né' huin ni ngüi israelita. Nj ango da'aj né' huin ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj ángo da'aj né' huin ni ngüi 'yaj sun yun rian xuru'ue. Nj ángo da'aj né' huin ni ngüi nitaj si 'yaj sun yun nej. Nj nne Espiritu Santo chruhua niman daran' né', gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Nj sé urin rasun huin nnee cúj 'ngo tsínj daj. Sanj ga'j nnee cúj sij huin. ¹⁵ Gui'yó' cuenta sísj ga'ue ga'mi dacó'. Nj gataj-á' gunun nnee cú': "Xi'í si sé ra'á re' huinj, nj nitaj si nica' dugüi'tj nga re' mánj." Daj gataj dacó' si ruhuaj. Nj nunj si hué daj gataj dacó', sanj hué gue nica' dugüi' dacó' nga nnee cú'. ¹⁶ Nj hué ducuanj daj huin sísj gataj chraquí' gunun nnee cú': "Xi'í si sé rundij rián re' huinj, nj nitaj si nica' dugüi'tj nga re' mánj." Sísj hué daj gataj chraquí', sanj hua gue nica' dugüi' chraquí' nga nnee cú'. ¹⁷ Nj sísj daran' nnee cú' huin rundij riún', nj sj ga'ue gunun' nuguan' mánj. Nj sísj daran' nnee cú' huin chraquí', nj sj ga'ue guchrún' mánj.

¹⁸ Nj daj rún' garan' ruhua Yan'anj, nj hué daj gui'yaj go'ngo nnee cú'. Nj riqui Yan'anj daj gui'yaj go'ngo nnee cú'. ¹⁹ Nj sísj uyan ga' daran' nnee cúj né', nj sé ngüi huin né' mánj. ²⁰ Xanga' nj ga'j nnee cúj né' nica' dugüi', sanj urin nnee cúj né' hua nánj. ²¹ Nitaj si ataj rundij riún' gunun ra'a né': "Nitaj si huin re' riánj mánj." Sé daj a'mi rundij riún' mánj. Nj nitaj si ataj chra

né' gunun dacó': "Nitaj si huín re' riānj mánj." Sé daj a'mi chra' né' mánj.

²² Nj ani ruhua né' sisi njanj 'ngo nnee cúj né' si ruhuaj. Sanj hua yya sisi ní'yanj njan' ruhua nnee cúj né' daj. ²³ Nj ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Xi'í daj nj níque sa' né' 'yaj né'. Nj naránj sa' né' atsij rian hua na'aj nnee cúj né'. ²⁴ Nj sé daj 'yaj né' nga ango nnee cúj né'. Daj si nitaj si na'aj né' 'yaj ango nnee cúj né' daj. Sanj garúnj Yan'anj sisi hué daj ga nnee cúj né'. Nj ani ruhua né' sisi nitaj si ní'yanj nico 'ngo nnee cúj né'. Sanj Yan'anj huin ruhua sisi dugumi sa' né' nnee cúj né' daj. ²⁵ Nj na'uej ruhua Yan'anj si gunun' ni dugüi' nnee cúj né'. Sanj huin ruhua Yan'anj si nahuin ruhua 'ngo nnee cúj né' nga nnee cúj ango né'. ²⁶ Nj sisi gujran' x'i'í 'ngo nnee cúj né', nj nani ruhua njan' nnee cúj né'. Nj sisi a'mi sa' ni ngüi xi'í 'ngo nnee cúj né', nj huin nja' ruhua njan' nnee cúj né'.

²⁷ Hué nnee cúj Cristo huin ín re'. Nj da go'ngo ni é re' huin nnee cúj sij nej. ²⁸ Nj gune' Yan'anj go'ngo né' guj'yaj sun né' rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nj gui'yaj Yan'anj sisi gujriquin' sini ni apóstol ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian daran' ni ngüi. Ngaa nj ango né' huin ni tsínj a'ui' nuguan' riqüi Yan'anj rian ni sij. Nj ángo né' huin ni tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nj ángo né' huin ni tsínj 'yaj si sa' na' xata'. Nj ángo né' huin ni tsínj 'yaj si nahuin ni ngüi a'nan'. Nj ángo né' huin ni tsínj chracuij dugüi' ni sij. Nj ángo né' huin ni tsínj nica' sun scanij né'. Nj ángo né' huin ni tsínj a'mi snan'anj naca huin snan'anj nun ni'í ni sij.

²⁹ Nj sé daran' né' huin apóstol tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nj sé daran' né' huin tsínj nata' nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sí'. Nj sé daran' né' huin tsínj digyán si-nuguan' Yan'anj. Nj sé daran' né' huin tsínj 'yaj si sa' na' xata' mánj. ³⁰ Nj sé daran' né' huin nucuj guj'yaj ganahuin ni ngüi a'nan'. Nj sj ga'ue ga'mi daran' né' ango snan'anj naca huin snan'anj nun ni'í né'. Nj sé daran' né' ga'ue nata' un sin huin ruhua snan'anj daj gata. ³¹ Ngaa nj dugu'nu' a ni é re' sisi gujnicaj a ni é re' ni sun sa' doj riqüi Espiritu Santo rian án re'. Sanj huin ruhuaj digyánj 'ngo chre' sa' doj rian án re'.

13

La preeminencia del amor

¹ Nj sisi ga'ue ga'mi snan'anj a'mi ni ngüi nga snan'anj a'mi ni ángel, sanj sisi nitaj si 'i ruhuaj ni'yá ni dugüi'ij, nj maan si huinj daj rún' huin 'ngo yán'anj ngaa

duguasjn sij, asi 'ngo gaga' gasin agan' ni sij huinj nej. ² Nj ga'ue si ga'mi nuguan' riqüi Yan'anj riānj gunun ni ngüi. Nj ga'ue sisi ni'Inj daran' ni nuguan' digyán Yan'anj rian ni ngüi. Nj ga'ue sisi ni'í sa'áj daran' nuguan'. Nj ga'ue sisi guxuman sa' ruhuaj ni'yá Yan'anj. Nj gahuin nucuj nadunāj rian niquin' 'ngo quij xacan xi'í si xuman sa' ruhuaj ni'Inj Yan'anj. Sanj sisi nitaj si 'i ruhuaj ni'yá ni dugüi'ij, nj nitaj xonj huinj mánj. ³ Nj ga'ue sisi gura' da'áj daran' si nicá ga'uij rian ni ngüi niqui. Nj ga'ue sisi naga'uij nnee cú sisi gari yan'an' ni sij gaca. Sanj sisi nitaj si 'i ruhuaj ni'yá ni dugüi'ij, nj nitaj si gahui sa' man'anj mánj.

⁴ Nitaj si rá'yanj ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij. Nj 'yaj sa' sij nga ni dugüi' sij nej. Nj nitaj si huin xonj ruhua sij ni'yaj sij ni dugüi' sij. Nj nitaj si a'mi xacan sij. Nj nitaj si nne sij nej. ⁵ Nj nitaj si a'mi quij sij rian dugüi' sij. Nj nitaj si huin yan'anj ruhua sij rian dugüi' sij. Nj nitaj si chran' sij dugüi' sij. Nj nitaj si 'yaj sij gunun sij nuguan' quij a'mi ni dugüi' sij. ⁶ Nj nitaj si numan ruhua sij ngaa 'yaj ni dugüi' sij gaquin'. Sanj huin nja' ruhua sij ni'í sisi unun ni ngüi nuguan' xanga'. ⁷ Nj huin nucuj sij ran' sij daran' sayun. Nj xuman ruhua sij sisi guj'yaj sa' ni dugüi' sij. Nj ana'uij sij sisi gahuin sa' daran'anj. Nj daran' ni nuguan' a'nin' ruhua tsínj 'i ruhua ni'yaj sij dugüi' sij.

⁸ Nitaj aman ganahuij si gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Hua 'ngo güi, nj sj ga'mi ni tsínj nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij. Nj ni tsínj a'mi ni snan'anj naca huin snan'anj nun ni'í ni ngüi, nj hua 'ngo güi, nj sj ga'mi ni sij ga mánj. Nj ni tsínj ni'í sa' daran' nuguan', nj hua 'ngo güi, nj sj ga'mi ni sij nuguan' da mánj. ⁹ Yyaj nj nun ni'í sa' né' daj hua ni nuguan'. Nj achin si ga'mi sa' né' nuguan' a'ui' Yan'anj rian né'. ¹⁰ Sanj ngaa ganahuin sa' daran' nuguan' ango xungüj ga'na', nj 'ngo gujini'í né' daran' nuguan' achin gunun né' xungüj nan.

¹¹ Nj ngaa hua li, nj ga'mi daj rún' a'mi 'ngo tsin'. Nj gani ruhuaj daj rún' ani ruhua 'ngo tsin' nej. Nj gunünj daj rún' unun 'ngo tsin'. Sanj ngaa gachj, nj duna rucüj daran' si guj'yá ngaa ga li. ¹² Yyaj nj na'ue gunun sa' né' ni nuguan'. Nj ni'yaj né' ni nuguan' sisi daj rún' 'yaj né' ngaa ni'yaj né' rian 'ngo nnee gu'ndi' ngaa na'ue gujixiguin sa'áj gujini'yaj né' rian né'. Da'nga' daj huin ni nuguan' yyaj. Sanj hua 'ngo güi, nj gujini'í sa' né' Yan'anj. Yyaj nj nun ni'í sa' man'anj. Sanj hua 'ngo güi, nj gujini'Inj daran'anj daj rún' ni'í Yan'anj man'anj. ¹³ Nj hua hua'nij nuguan' sisi nitaj aman ganahuij mánj. Nj 'ngoj huin si guxuman ruhua né' ni'yaj né'

Yan'anj. Nj ango nuguan' huin sisi gana'uij né' si guj'yaj sa' Yan'anj nga né'. Nj ángo nuguan' huin sisi ga' i ruhua né' nj'yaj né' ni dugüi' né'. Sanj nuguan' nico doj huin sisi ga' i ruhua né' nj'yaj né' ni dugüi' né'.

14

El hablar en lenguas

¹ Hué dan nj 'ngo ga' i ruhua á re' nj'yaj á re' ni dugüi' a ni é re'. Nj nano' a ni é re' sisi rjiqui Espiritu Santo sun sa' rian án re'. Sanj sa' doj huin si gahuin ruhua á re' ga'mi a ni é re' nuguan' digyán Yan'anj rian án re'. ² Tsínj a'mi snan'anj naca daj, nj a'mi sij rian Yan'anj. Nj sé rian ni ngüi' a'mi sij mánj. Daj si na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi' nga nuguan' a'mi sij. Nj nuguan' sa' a'mi sij daj 'na' rian Espiritu Santo. Sanj na'ue gunun ni ngüi' nuguan' huj daj. ³ Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, nj a'mi sij rian ni ngüi'. Nj 'yaj sij sisi gujnic' sa' ni ngüi' si-nuguan' Yan'anj. Nj 'yaj sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij nj'yaj ni sij Yan'anj. Nj gahuin njá' doj ruhua ni sij, 'yaj sij nej. ⁴ Tsínj a'mi snan'anj naca daj, nj urin man'an sij nico' sa' doj Yan'anj, 'yaj sij. Sanj tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian sí', nj sa' doj nico' daran' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sí'. ⁵ Nj huin ruhuaj sisi ga'mi daran' ni é re' snan'anj naca. Sanj sa' doj huin sisi ga'mi ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Daj si huin achij 'ngo tsínj a'mi nuguan' ga'ui' Yan'anj rian sij daj nga ango tsínj a'mi 'ngo snan'anj naca. Sanj huin achij tsínj a'mi snan'anj naca daj sisi naca' ango tsínj un sin huin ruhua snan'anj daj gata. Ngaa nj sa' doj nico' ni ngüi' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, 'yaj sij.

⁶ Hué dan nj sisi gujisi rian man án re' huin in re' jnān nga xica'ui, nj gunun a ni é re' sisi njnanj snan'anj naca ga'mi rian án re', ruhua á re' ní'. Nitaj mánj. Sanj sisi digyānj 'ngo nuguan' ga'mi Yan'anj riānj rian án re', nj gunun a ni é re' nuguan' daj. Nj gunun a ni é re' sisi ga'mi 'ngo nuguan' chrun, asi 'ngo nuguan' a'ui' Yan'anj riānj, asi 'ngo nuguan' digyānj rian án re'. ⁷ Ni'í né' sisi nitaj si hua nj'na' yán'anj nga riā. Ngaa nj guj'yó' cuenta sisi nitaj si naduna nanē ngaa arāj sij yán'anj nga riā nej, nj na'ue gara da'nga' ruhua né' daj hua chra' arāj sij mánj. ⁸ Nj sisi na'ue ga'yanj sa' 'ngo snado corneta, ngaa nj asa' ga'ue gahuin yoo ni snado gan'anj gunun' ni sij rian huin sayun únj. ⁹ Nj hué daj 'ya nga ni é re'. Nj sisi nun ga'mi ni é re' nuguan' ga'ue gunun ni ngüi', nj asa' ga'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga si a'mi re' únj. Maan si a'mi re' rian nane, 'yāj re', ruhuāj aj.

¹⁰ Xanga' nj ga' i nico rian snan'anj a'mi ni ngüi' man chruhua xungüi nan. Nj xanga', nj hua ngüi' unun si huin ruhua daran' ni snan'anj daj gata. ¹¹ Sanj sisi nunúnj snan'anj a'mi 'ngo ni sij, ngaa nj gani ruhua sij sisi huin 'ngo tsínj 'na' ango xuman'. Nj gani ruhua man'ānj sisi tsínj daj huin 'ngo tsínj 'na' ango xuman' nej.

¹² Nj hué daj 'ya nga á re'. Huin ruhua á re' sisi rjiqui Espiritu Santo sun rian án re'. Ngaa nj nana'ui' a ni é re' sisi nahuin ra'a á re' ni sun guj'yaj sisi chrauij ni ngüi' nico' Yan'anj. ¹³ Hué dan nj tsínj a'mi snan'anj naca, 'yaj Espiritu Santo, nj hua njān si gachinj jni'yaj sij rian Yan'anj sisi ga'ue naca' sij un sin huin ruhua nuguan' daj gata rian ni ngüi' unun si a'mi sij. ¹⁴ Nj sisi gachinj jni'yā 'ngo snan'anj naca rian Yan'anj, nj maan njnanj nimānj huin si achinj jni'yaj rian Yan'anj. Sanj na'ue gara da'nga' ruhuāj nga snan'anj a'mi nānj. ¹⁵ Ngaa nj un sin huin guj'yā únj. Gachinj jni'yā rian Yan'anj nga nimānj. Nj gachinj jni'yā rian Yan'anj nga cúj chraj nej. Nj garā chra' rian Yan'anj nga nimānj. Nj garā chra' rian Yan'anj nga cúj chraj nej. ¹⁶ Daj si ngaa a'mi sa' re' rian Yan'anj nga urin nimān re', nj asa' ga'ue gunun ango tsínj 'na' naca si a'mi re' únj. Nj ngaa a'ui' re' si guruhua Yan'anj, nj asa' ga'ue gataj sij sisi hua yya nuguan' ga'mi re' únj. Daj si na'ue gunun sij si a'mi re' mánj. ¹⁷ Ga'ue si hua 'ueé nuguan' ga'mi re' ngaa hué daj ga'ui' re' si guruhua Yan'anj. Sanj nun gahuin nucua' niman ango tsínj daj, guj'yāj re' mánj.

¹⁸ A'uij si guruhua Yan'anj xi'í si a'ue a'mi snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo daj nga si a'mi daran' ni é re'. ¹⁹ Sanj ngaa nahuin yu' né', nj huin ruhuāj ga'mi un'un' guē nuguan' ga'ue gunun né' daj nga ichi' mí nuguan' na'ue gunun né'. Daj si huin ruhuāj digyānj nuguan' ga'ue gunun a ni é re' aj.

²⁰ Ga' sica' chra' á re', nj si gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsin'. Nj daj rún' 'yaj 'ngo tsin' ngaa nun gahuin chrunj guj'ya ni nuguan' quij hua, nj hué daj guj'yaj á re' nej. Sanj gani ruhua á re' daj rún' ani ruhua ni tsínj achij. ²¹ Nj gataj siley Yan'anj: "Ga'na' ni tsínj man gan' gujisij ni sij rian man ni ngüi' israelita, guj'yā. Nj ganata' ni sij ango snan'anj rian ni sí'. Sanj hua guē si gunun ni sij si-nuguan'anj." Daj gataj Yan'anj rian ni tsínj israelita asij ná. ²² Hué dan nj ngaa a'mi né' snan'anj naca 'na' rian Espiritu Santo huin snan'anj nunun né', nj hué ni nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian ni tsínj nun xuman ruhua nj'yaj Yan'anj. Nj sé guenda ni ngüi' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin mánj. Sanj ngaa a'mi né' nuguan' a'ui'

Yan'anj rian né', n̄ hué nuguan' daj huin 'ngo da'nga' rian né' huin né' tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. N̄ sé rian ni ngüi nun xuman ruhua huin mánj.

²³ Gu'i'yó' cuenta sis̄i nahuin yu' daran' a ni é re' a'mi daran' a ni é re' snan'anj naça, n̄ atuj ni tsínj nun ni'i si 'yaj a ni é re', asj ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa n̄ gataj si' sis̄i sinúnj ni é re' aj. ²⁴ Sanj sis̄i a'mi daran' a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', n̄ atuj 'ngo tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, asj 'ngo tsínj nun ni'i si 'yaj á re', ni xaçaj si' cuenta sis̄i da'ui si' gaquin', gu'i'yaj a ni é re'. Ngaa n̄ ganani ruhua si', gu'i'yaj nuguan' a'mi a ni é re', ruhuaj aj. ²⁵ Hué dan n̄ gu'i'yaj Yan'anj sis̄i gu'i'ni' i tsínj daj ni nuguan' gari huš sij chruhua niman sij. N̄ ganiquin' ráj dacoj sij. N̄ ga'mi sa' sij rian Yan'anj. N̄ gataj sij sis̄i hua yya nne Yan'anj scanij a ni é re'.

²⁶ Hué dan n̄ ngaa nahuin yu' a ni é re' huin in re' jnān nga xica'ui, n̄ ga'ue gara go'ngo ni é re' chra' rian Yan'anj, asj ga'ue digyan' ango ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian si', asj naça' ango ni é re' un sin huin ruhua snan'anj naça daj gata. Sanj gu'i'yaj ni é re' daran'anj sis̄i ga'ue gahuin nucua j ni é re' nga si-chrej Yan'anj, ruhuaj aj.

²⁷ Nj ngaa ga'mi a ni é re' snan'anj naça, n̄ maan si ga'mi huš hua'nij ran' ni é re'. Nj gana'uij 'ngo tsínj daj da gušij ga'mi dugui' sij. Nj hua niān sis̄i naça' 'ngo ni é re' un sin huin ruhua nuguan' daj gata. ²⁸ Nj sis̄i nitaj tsínj gahuin nucua j naça' un sin huin ruhua nuguan' daj gata, n̄ dínj gu'niquin' du'ua tsínj a'mi snan'anj naça daj. Maan si ga'mi sij snan'anj naça daj chruhua niman sij gunun Yan'anj anj.

²⁹ Nj hué ducuanj daj huin sis̄i ngaa ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re', n̄ maan si ga'mi huš hua'nij ran' án re'. Ngaa n̄ gunun sa' ango ni dugui' a ni é re' sis̄i xanga' si-nuguan' Yan'anj huin si a'mi ni sij aj. ³⁰ Sanj sis̄i a'ui' Yan'anj 'ngo nuguan' sa' rian ango tsínj nne unun nuguan' a'ui' Yan'anj daj, n̄ maan si duna tsínj a'mi daj si ga'mi si'. ³¹ Hué dan n̄ ga'ue naduna dugui' a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re'. Xi'i daj, n̄ gahuin chrun daran' a ni é re'. Nj gahuin n̄ça ruhua ni é re', gu'i'yaj nuguan' da aj. ³² Nj ni tsínj a'mi nuguan' a'ui' Yan'anj rian ni sij, n̄ nicaj ni man'an ni sij sun rian nuguan' a'mi ni sij.

³³⁻³⁴ Daj si nitaj si 'yaj Yan'anj sis̄i naçej ni nuguan' a'mi né'. Sanj 'yaj Yan'anj sis̄i hua n̄ça daran'anj.

Nj daj rún' digyanj rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj, n̄ dínj gahuin du'ua ni yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re'. Daj si nitaj permiso hua sis̄i ga'mi ne mánj.

Hua niān si dagahuin ne. Nj hué daj ataj si-lej Yan'anj nej. ³⁵ Nj sis̄i hua nuguan' huin ruhua ne daj naçhin' snan'anj ne, n̄ asj ducua' ne naçhin' snan'anj ne nica' ne. Daj si nun hua sa' sis̄i ga'mi 'ngo yun'unj xana ngaa nahuin yu' a ni é re' mánj.

³⁶ Ani ruhua á re' sis̄i gaxi' sini si-nuguan' Yan'anj nga á re' ni'. Sé daj huin mánj. Daj si sé urin ni é re' huin si nahuin ra'a si-nuguan' Yan'anj mánj. ³⁷ Nj sis̄i ani ruhua 'ngo tsínj daj sis̄i a'mi sij nuguan' a'ui' Yan'anj rian sij, asj ani ruhua sij sis̄i si-nuguan' sij 'na' rian Espíritu Santo, sanj hua niān si xaçaj sij cuenta sis̄i nuguan' arünj nan huin nuguan' a'nin' Señor sun riānj anj. ³⁸ Nj sis̄i na'ue ganani' tsínj daj sis̄i nuguan' arünj nan 'na' rian Señor, n̄ sj nani' né' si-nuguan' sij mánj. ³⁹ Xi'i daj n̄ ataj snan'an gunun a ni é re', huin in re' jnān nga xica'ui, sis̄i gu'i'yaj fuerza a ni é re' ga'mi a ni é re' nuguan' a'ui' Yan'anj rian án re' aj. Nj sj gataj á re' sis̄i sj ga'mi ni dugui' a ni é re' snan'anj naça 'na' rian Espíritu Santo mánj. ⁴⁰ Sanj 'ueé gu'i'yaj á re' daran' si 'yaj á re'. Nj gu'i'yaj n̄ça á re' daran'anj nej.

15

La resurrección de los muertos

¹ Yyaj n̄ huin ruhuaj sis̄i nanun ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj, huin nuguan' sa' natāj gunun a ni é re', huin in re' jnān nga xica'ui. Nj hua n̄ça ruhua á re', gu'i'yaj nuguan' daj. ² Nj hué xi'i' nuguan' daj, n̄ naçaj Yan'anj a ni é re', sis̄i ga n̄ça ruhua á re' nga nuguan' natāj rian án re' nan. Nj hué daj gu'i'yaj Yan'anj sis̄i guxuman xanga' ruhua á re' ni'yaj á re' nuguan' daj.

³ Nj hua sini digyanj rian án re' nuguan' riqui Yan'anj riānj, sis̄i gahui' Cristo xi'i' si-gaquin' né' daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ⁴ Nj gachin' ni sij riqui yo'ój. Ngaa n̄ chra' hua'nij güi, n̄ ganá'nij sij daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj nej. ⁵ Hué dan n̄ gurugüi' sij rian Pedro. Asj n̄ gurugüi' sij rian ni xuhuij ni tsínj nico' sij nej.

⁶ Ngaa n̄ gurugüi' ruhua' yún sij rian un'un' ciento táj doj ran' ni tsínj huin jnānj né' ngaa nahuin yu' ni si' mán si'. Nj hua ni'na' da'aj ni sij mán ni sij nga né'. Nj hua go'ngo ni sij gahui'. ⁷ Nj ngaa gachin' doj, n̄ gurugüi' ruhua' yún sij rian tsínj gu'naj Jacobo. Nj hué daj gurugüi' sij rian daran' ni apóstol, huin ni tsínj a'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ⁸ Nj da rucu gurugüi' sij riānj. Nj rún' huin 'ngo tsínj nun ga'nga sa' hušij. Daj si nun guxuman sini ruhuaj ni'yā Jesús.

⁹ Nj hušij tsínj hua lij scanij ni apóstol huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Nj na'ā si gataj ni sij riānj si hušij 'ngo apóstol.

Daj si asij sini, ni chran' yun'ün ni tsinj nico' Yan'anj. ¹⁰ Sanj gui'yaj Yan'anj 'ngo sinduj riänj. Xi'í daj ni huñj tsinj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Ni sé si gui'yaj yun Yan'anj sinduj riänj. Daj si huaj gui'yaj stñj daj nga daran' ni sij. Sanj sé man'anj gui'yaj mánj. Maan si chracuij Yan'anj riänj, ni hué daj gui'yá. ¹¹ Hué dan ni, asj ga'mi man'anj, asj ga'mi ango ni sij, sanj nitaj si gui'ya mánj. Uyan huin si-nuguan' ni únj. Ni nuguan' daj gui'yaj sisi guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús.

¹² Ni ni'í a ni é re' sisi a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman. Ngaa ni ün sin huin, ni ataj go'ngo a ni é re' sisi sj ganá'nij ni niman únj. ¹³ Sanj sisi sj na'nij ni níman, ni huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. ¹⁴ Ni sisi nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ni'yaj nuguan' ga'mi ni únj rian án re' mánj. Ni nitaj si ni'yaj si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo mánj. ¹⁵ Ni sisi hué daj huin, ni huin ni únj tsinj digya' yun'unj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Daj si a'mi ni únj sisi ganá'nij Cristo scanij ni níman, gui'yaj Yan'anj. Ni sisi sé si xanga' si ganá'nij ni níman, ngaa ni sé si xanga' si ganá'nij Cristo, gui'yaj Yan'anj nej. ¹⁶ Ni sisi sj na'nij ni niman, ni huin ruhuaj gata sisi nun ganá'nij Cristo nej. ¹⁷ Ni sisi nun ganá'nij Cristo, ni nitaj si ni'yaj si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. Ni hua gué da'ui a ni é re' gaquin' nej. ¹⁸ Ni sisi hué daj huin, ni hué daj ga ni'ya ni ngüi gahui', huin ni ngüi guxuman ruhua ni'yaj Cristo. ¹⁹ Ni sisi urin si ana'ui' sisi gui'yaj sa' Cristo ngo' ngaa mún' xungüi nan, sanj niqui nimún' daj nga daran' ango ni ngüi.

²⁰ Sanj xanga' yya sisi ganá'nij Cristo. Ni gahuij sij tsinj ganá'nij sini yan scanij ni níman. ²¹ Ni xi'í urin tsinj gui'yaj, ni gahui' daran' ni ngüi. Sanj xi'í urin ango tsinj gui'yaj, ni gana'nij ni ngüi aj. ²² Xi'í tsinj gu'naj Adán, ni gahui' daran' ni ngüi. Sanj nga xi'í Cristo, ni ga ni'na' daran' ni ngüi aj.

²³ Sanj nini huin ngaa ná'nij go'ngo ni níman: Asij sini ganá'nij Cristo. Ngaa ni ngaa ga'na' ruhua' yún sij, ni gana'nij ni ngüi guinica' dugüi' nga sij. ²⁴ Ngaa ni ganahuij daran'anj. Hué dan ni ga'ne Cristo daran' sun nicaj ni ngüi. Ni ga'ne sij daran' sun nicaj ni yan'anj huin achij xata' nga chruhua xungüi nej. Ngaa ni naga'ui' Cristo daran' si-sun sij rian Yan'anj xanga', huin chrej né'. ²⁵ Ni hua nian si guinica' sun Cristo da guta' sij dacój sij xiráj daran' si unun' nga sij. ²⁶ Hué dan ni gui'yaj gana Cristo rian ango xi'í. Ni xi'í daj 'yaj sisi ahui' ni ngüi. Ngaa ni guisij ganahuij daran' si unun' nga Cristo.

²⁷ Daj si Yan'anj gui'yaj sisi guta' Cristo dacój sij rian daran'anj. Hué daj ataj si-nuguan' Yan'anj. Ni ngaa ataj Yan'anj sisi nicaj sun Cristo rian daran'anj, ni hua yya nitaj si nicaj sun Cristo rian man'an Yan'anj mánj. Daj si hué man'an Yan'anj gui'yaj sisi guinica' Cristo sun rian daran'anj. ²⁸ Ni ngaa guinica' sun Cristo rian daran'anj, ni naga'ui' sij daran' si-sun sij rian Yan'anj. Ni hué sij huin da'nij Yan'anj. Ni hué Yan'anj gui'yaj sisi guinica' Cristo sun rian daran'anj. Hué dan ni guinica' nini' man'an Yan'anj sun rian daran'anj, gui'yaj Cristo.

²⁹ Ni sisi sj na'nij ni níman, ni ün sin huin ni ata' nnee go'ngo ni ngüi nga si-xugüi ni níman, ruhua á re' únj. ³⁰ Ni ün sin huin ni nico' huaj, huaj ni únj rian huin ruhua ni tsinj dagahui' ni sij ni únj, ruhua á re' únj. ³¹ Xanga' ni huin ni'á ruhuaj sisi xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Señor Jesucristo, huin in re' jnún' nga xica'ui'. Ni hué daj ani yya ruhuaj sisi go'ngo güi gahuij xi'í si-nuguan' Yan'anj. ³² Ni guiran'anj sayun, gui'yaj ni tsinj huee man xuman' Efeso. Ni sisi sj na'nij ni níman, ni ün sin huin gui'yaj ganá' xi'í ni sayun ran'anj, ruhua á re' únj. Ni sisi xanga' sisi sj na'nij ni níman, ni maan si gui'yaj né' daj rún' ataj go'ngo ni ngüi: "Maan si xo'. Ni maan si go'o' si a'yoj gahui'", ataj ni ngüi daj.

³³ Si duna á re' sisi digya' yun'unj go'ngo ni tsinj a ni é re' mánj. Daj si hua yya: "Sisi guinica' dugüi' né' nga ni tsinj xi'í, ni guere' chrej sa' huaj né'", gui'yaj ni sij. ³⁴ Nanicaj ruhua á re' 'ngo chrej nica. Ni sj gui'yaj á re' gaquin'. Daj si hua go'ngo ni é re' nun ni'í Yan'anj. Ni ataj snan'an nuguan' nan rian án re' sisi guiri' a ni é re' si-na'aj.

³⁵ Ni sisi ruhuaj, ni nacin' snan'anj 'ngo a ni é re': "Daj gana'nij ni níman, ni daj ga nnee cúj ni tsinj gana'nij daj", gataj á re' únj. ³⁶ Sanj tsinj ni'yun huin re' sisi hué daj a'mi re'. Ngaa unun né' 'ngo çan, ni hua nian sisi gahui' çan daj. Ngaa ni xira' coj, gui'yaj. Sanj sisi nitaj si guere' çan daj riqui yo'ój, ni na'ue xira' coj aj.

³⁷ Ni sé coj daj unun re' sisi ganij. Sanj unun re' man'an çan riqui yo'ój, huin çan strigo, asj ango ni çan unun re'. ³⁸ Da' síj ni gui'yaj Yan'anj sisi da nini ga go'ngo ni coj, daj rún' garan' ruhua Yan'anj. Ni da nini ga go'ngo ni çan xira', 'yaj Yan'anj nej. ³⁹ Ni sé uyan hua daran' ni nnee. Nini hua nnee ni ngüi. Ni nini hua nnee ni xucu. Ni nini hua nnee ni xataj nga nnee ni xucuaj nej. ⁴⁰ Ni hua 'ueé ni si mán xata' nga ni si mán rian yo'ój nej. Sanj nini huin ni si mán xata'. Ni nini huin ni si mán rian yo'ój nej. ⁴¹ Ni nini xigujin güi. Ni nini xigujin

yahuí. Ní ñini xiguñ yati'. Ní ñini xiguñ ngó'ngo ni yati' nej.

⁴² Ní hué daj gahuin ngaa gana'nij ni niman. Ngaa gachin' ni sij né', ñi huin né' niman guchru. Saní ngaa gana'nij né', ñi gahuin né' ni tsinj sî ga'ue guchru mánj. ⁴³ Ní gachin' ni sij 'ngo né', huin né' 'ngo ni niman nitaj si ni'yanj. Saní gana'nij ruhua' yún né', ganahuin sa' 'ueé né'. Ní gachin' ni sij 'ngo niman na'ue guisiqui', huin né'. Saní gana'nij né', gahuin né' 'ngo ni tsinj nucuaaj. ⁴⁴ Ní gachin' ni sij né', huin né' nnee. Saní ngaa gana'nij né', ñi ñahuin ñaca nnee cú'. Ní gane ñiganj né', guí'yaj Espíritu Santo. Ní hua nnee cúj né'. Ní ñini gahuin né' ngaa gana'nij né', guí'yaj Espíritu Santo.

⁴⁵ Ní hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Hua sini yan Adán gahuin 'ngo tsinj hua ni'na', guí'yaj Yan'anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Saní ga'na' ango Adán. Ní riqui sí' sîsî ga'na' ñiganj né'. Ní ango Adán daj huin Cristo. Ní ñini huin nnee cúj Cristo. ⁴⁶ Saní hua sini ñi ga'ni'no' nga nnee cúj né' chruhua xungüí nan. Da' sîj da ganahuin ñaca nnee cúj né', guí'yaj Espíritu Santo. ⁴⁷ Tsínj gahuin sini daj guí'yaj Yan'anj yo'ój sij, gu'ñaj sij Adán. Ní gahuin sij yo'ój. Saní ango tsínj daj huin Cristo ga'na' sí' xata'. ⁴⁸ Ní daj rún' gahuin sini Adán yo'ój, ñi hué daj huin daran' né' yo'ój nej. Ní daj rún' huin Cristo 'ngo tsínj ga'na' xata', ñi hué daj gahuin ni ngüí gane xata' nga sij nej. ⁴⁹ Ní daj rún' gahuin tsínj huin yo'ój daj, ñi hué daj huin né'. Saní daj rún' huin tsínj ga'na' xata', ñi hué daj gahuin né'.

⁵⁰ Ní ataj snan'an gunun a ni é re' huin jnún' nga xica'ui' sîsî na'ue gan'anj gane né' rian nicaj sun Yan'anj ngaa hua gue nnee cúj né', tun né'. Ní sî ga'ue gane 'ngo ni si gahui' rian nicaj sun Yan'anj. Daj si nitaj si ahui' ni ngüí mán yu'uj da mánj.

⁵¹ Saní gataj snan'an gunun a ni é re' 'ngo nuguan' sa' huin 'ngo nuguan' garij huí Yan'anj. Ní nuguan' daj huin: Sé daran' né' gahui'. Saní ñaduna daran' né', guí'yaj Yan'anj. ⁵² Ní hora le'ej gadin', ñi ñaduna né', guí'yaj Yan'anj. Ní güi ganahuí xungüí, ñi urin yun guixinga' ga'yanj ángel trompeta. Ní gana'nij daran' ni niman, sîsî gahuin ni sij tsínj sî ga'ue gahui'. Ní ñaduna né', guí'yaj Yan'anj.

⁵³ Yyaj ñi huin né' tsínj guchru. Saní hua ñian sîsî gahuin né' tsínj na'ue guchru. Yyaj ñi huin né' tsínj gahui'. Saní hua ñian sîsî gahuin né' tsínj na'ue gahui'. ⁵⁴ Hué dan ñi huin né' 'ngo tsínj gahui'. Ní huin né' 'ngo tsínj guchru nej. Saní hua ñian si gahuin né' tsínj sî ga'ue gahui' nga tsínj sî ga'ue guchru nej. Ngaa ñi gahuin yya daj rún' gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Si

gahui' né' ga mánj. Daj si guí'yaj gana né' rian xi'í 'yaj si ahui' né'. ⁵⁵ Ní nani ruhua né', 'yaj si ahui' né'. Saní ango xungüí ga'na', ñi sî gahui' né' ga mánj. Daj si guí'yaj gana né' rian xi'í 'yaj si ahui' né'." Daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ⁵⁶ Da'ui ni ngüí gaquin'. Xi'í daj ñi nani ruhua ni sij ngaa ahui' ni sij. Ní si-ley Yan'anj 'yaj sîsî ataj né' gaquin'. ⁵⁷ Saní ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. Daj si xi'í Señor Jesucristo, ñi ga'ue guí'yaj gana né' rian gaquin' da'ui né'.

⁵⁸ Ní 'i ruhuaj ni'yá ni é re' huin ín re' jnánj né'. Ní xi'í si gatá gunun a ni é re', ñi ga ñica ruhua á re' nga si-chrej Yan'anj. Ní gahuin ran niman án re' nga si-nuguan' Yan'anj nej. Ní guí'yaj fuerza ni é re' sîsî ñiganj guí'yaj sun a ni é re' si-sun Señor. Daj si ni'í ni é re' sîsî sé si-sun Señor huin 'ngo sun yun ngaa 'yaj sun ni é re' rian Señor.

16

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj ñi ga'mi doj rian án re' xi'í ofrenda a'ui' ni é re' rian ni tsínj sa' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní guí'yaj á re' daj rún' gataj snan'an rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús mán estado Galacia. ² Ní go'ngo güi gudungu, ñi ga'nij ñini a ni é re' doj san'anj ducua á re'. Ní ga'nij sa' ni é re' daj rún' guí'yaj gana go'ngo a ni é re'. Ngaa ñi ngaa guisî rian man án re', ñi nitaj si hua ñian si ga'nij ñini ni é re' san'anj da mánj. ³ Ní ngaa guisî rian man án re', ñi ga'nij ni tsínj gan'anj xuman' Jerusalén, huin ni sij ni tsínj nacui a ni é re'. Ní ga'uij yanj ra'a ni sij sîsî ñicaj ni sij ofrenda 'yaj ni é re' gan'anj ni sij ga'ui' ni sij ra'a ni tsínj mán yu'uj daj. ⁴ Ní sîsî hua 'ngo si xi'í gan'anj man'anj nej, ñi gan'anj ni sij ngáj.

Planes de Pablo

⁵ Ní ngaa gahui gan'an, ñi hua ñian gachínj estado Macedonia. Ngaa sîj gachínj estado daj, ñi guisî xánj án re'. ⁶ Si ruhuaj ñi guná go'ngo ni güi guíman né'. Así si ruhuaj, ñi guná guíman né' ni yahuí nuhuij. Ngaa ñi ga'ue chracuj ni é re' man'anj ngaa gahui gan'an ango yu'uj. ⁷ Nitaj si huin ruhuaj sîsî doj gue güi guná guíman né' mánj. Saní huin ruhuaj sîsî ngaa guisî, ñi gahuin ránj guíman né' sîsî hué daj aran' ruhua Señor. ⁸ Saní guná xuman' Efeso da' güi gahuin guí'yanj Pentecostés, ruhuaj aj. ⁹ Ní ducu huin ruhuaj guí'yaj súnj si-sun Señor yu'uj nan. Daj si huin ruhua ni ngüí gunun ni sij si-nuguan' Yan'anj. Saní hua nico ni tsínj chran' yun'unj man'anj.

¹⁰ Ní sîsî guisîj tsínj gu'ñaj Timoteo rian man án re', ñi guí'yaj ni é re' sîsî gahuin

niã' ruhua sij gũna sij guĩman án re'. Daj si 'yaj sun sij si-sun Señor ðaj rún' 'yaj man'ãnĵ nej. ¹¹ Nĵ sj gani ruhua nĵ a 'ngo a ni é re' sisi nitaj si ni'yanĵ sij mánĵ. Nĵ gan'anĵ na'niĵ ni é re' sisi gan'anĵ din'inĵ sij ga'na' nĵ'yaj sij rian nnĵ. Daj si ana'uĩ sisi ga'na' sij nga ango ni jnánĵ né'.

¹² Nĵ gachĵnj jni'yã rian jnánĵ né' Apolos sisi gũchi' nĵ'yaj sij nga ango ni jnánĵ né' rian mañ án re'. Sanĵ nun ga'ueĵ ruhua sij gũchi' sij yyaj. Sanĵ da gũi guĩxi'nij rian sij, nĵ gũchi' sij rian án re' aj.

Salutaciones finales

¹³ Dugumi a ni é re' man'an án re' sisi ga nĵca ruhua á re' nga nuguan' xuman ruhua á re'. Nĵ gahuin ran sa' ruhua á re' nga si-nuguan' Yan'anĵ nej. Nĵ guĵ'yaj nucuaĵ á re' niman án re' nej. ¹⁴ Nĵ nga daran' si 'yaj á re', nĵ ga 'ĵ ruhua á re' nĵ'yaj á re' ni dugũi' a ni é re'.

¹⁵ Ni'i a ni é re' huin jnãn nga xica'uĩ sisi guxuman sini ruhua ni dugũi' Estéfanas ni'yaj ni sij Jesús rian daran' ni tsĵnj mán estado Acaya. Nĵ chracuiĵ 'ueé ni sij nga ni tsĵnj xuman ruhua ni'yaj Yan'anĵ. ¹⁶ Nĵ huin ruhuãĵ si gũnun sa' ni é re' si-nuguan' ni tsĵnj 'yaj sun ðaj rún' 'yaj sun ni dugũi' Estéfanas. Nĵ gũnun sa' á re' si-nuguan' ni tsĵnj chracuiĵ nga si-sun Yan'anĵ nej. ¹⁷ Nĵ gahuin niã' ruhuãĵ sisi ga'na' huã'nij ran' tsĵnj gu'naj Estéfanas nga Fortunato nga Acaico riãnj. Daj si ðaj rún' mán án re' ngãĵ, nĵ hué ðaj 'yaj ni sij. ¹⁸ Nĵ nahuin niã' ruhuãĵ nga ni é re', guĵ'yaj ni sij. Nĵ hua niã si guĩni'i a ni é re' ðaj rún' 'yaj sa' ni sij.

¹⁹ A'nĵ ni ngũi nico' Yan'anĵ mañ estado Asia nuguan' huaj rian án re'. Nĵ hué ðaj a'nĵ nungũej niã tsĵnj gu'naj Aquila nga Priscila nga daran' ni ngũi nahuin yu' ducua' nungũej niã sij nuguan' huaj rian án re' nga si-xugũi Señor. ²⁰ Nĵ daran' ni jnánĵ né' a'nĵ nuguan' huaj rian án re'. Nĵ xi'í Señor, nĵ garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugũi' ni é re'.

²¹ Huĕĵ huin Pablo. Nĵ arũnj letra nan huin 'ngo nuguan' a'nĵ huaj rian án re'.

²² Nĵ sisi hua 'ngo dugũi' a ni é re' nitaj si 'ĵ ruhua sij ni'yaj sij Señor Jesucristo, nĵ niãnj guĩran' sij sayun xãnga'. Ga'na' Señor.

²³ Nĵ huin ruhuãĵ sisi guĵ'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re' aj. ²⁴ Nĵ 'ĵ ruhuãĵ ni'yã a ni é re', guĵ'yaj Cristo Jesús. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Salutación

¹ Huéj huin Pablo. Nj huin ruhua Yan'anj sisy gahuinj 'ngo tsínj apóstol huin tsínj a'mi nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nj a'nj nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj nan huaj rian án re' huin ín re' ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Corinto nga nín' gachra' estado Acaya nej. ² Huin ruhua nungüej únj sisy gu'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nj hué daj ga din'inj ruhua á re', ruhua nungüej únj.

Aflicciones de Pablo

³ Hua 'ueé rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj huin 'i ruhua chrej né' ni'yaj né'. Nj niganj 'yaj Yan'anj sisy nahuin niá' ruhua né' nga si-chrej Yan'anj. ⁴ Nj ngaa nani ruhua únj, 'yaj sayun, nj 'yaj Yan'anj sisy nahuin niá' ruhua únj. Nj hué ducuanj daj gahuin nucua'j únj gu'yaj únj si nahuin niá' ruhua ni ngüi ran' sayun daj rún' gu'yaj Yan'anj nga únj. ⁵ Nj nín' ruhua ran' únj sayun xi'í si nico' únj Cristo. Sanj hué ducuanj daj nín' ruhua nahuin niá' ruhua únj, 'yaj Cristo nej. ⁶ Nj ngaa ran' únj sayun, nj ga'ue riqui únj 'ngo chrej sisy nari' nucua'j niman án re'. Nj ga'ue ganacaj Yan'anj a ni é re' nej. Nj sisy riqui Yan'anj si nari' nucua'j niman únj, ngaa ni ga'ue gunucua'j a ni é re' guiran' án re' sayun daj rún' ran' ni únj. ⁷ Nj hua gahuin yya ruhua ni únj xi'í a ni é re'. Daj si daj rún' uyan ran' ni é re' sayun xi'í Cristo nga únj, nj hué daj uyan nari' nucua'j ruhua á re' nga únj, gu'yaj Yan'anj.

⁸ Nj huin ruhua únj sisy xacaj á re' cuenta daj guiran' únj sayun estado Asia huin ín re' jnán nga xica'uí. Nj guiran' únj nico sayun da' nun ga'ue gunucua'j únj, ruhua únj. Nj gani ruhua únj sisy gahui' únj. ⁹ Nj daj rún' ani ruhua 'ngo tsínj ngaa ruhua gahui' sij, nj hué daj gani ruhua únj si gahui' únj. Nj gahuin chrún únj sisy sj ga'ue guxuman ruhua únj guini'yaj únj ni man'an únj. Sanj urin Yan'anj huin si guxuman ruhua únj ni'yaj únj si Yan'anj 'yaj si gana'nij ni niman. ¹⁰ Nj Yan'anj gu'yaj si nun gahui' únj. Nj hué daj gu'yaj Yan'anj ni güi yyaj nej. Nj hua yya ruhua únj sisy hué daj gu'yaj Yan'anj daran' ni güi nga únj ¹¹ sisy gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í ni únj. Nj sisy nico a ni é re' gachinj jni'yaj rian Yan'anj xi'í ni únj,

nj hué daj nico ni ngüi naga'ui' si guruhua Yan'anj xi'í si sa' nahuin ra'a ni únj, gu'yaj Yan'anj.

Por qué Pablo pospuso su visita a Corinto

¹² Nj hua 'ngo nuguan' sa' 'yaj sisy huin niá' ruhua únj. Daj si sé si digya' yun'unj únj ni ngüi manj. Nj ni'í únj sisy xacaj únj 'ngo chrej sa' chruhua xungüi nan. Nj hué daj gu'yaj únj rian án re' nej. Nj sé daj 'yaj únj xi'í si ni'í sa' únj. Sanj chracuij Yan'anj únj. Nj xi'í daj gu'yaj sa' únj. ¹³⁻¹⁴ Nj ni yanj a'nj únj huaj rian án re', nj nun garun únj ni nuguan' cu sisy sj ga'ue gaya á re', asj sj ga'ue gunun a ni é re' nej. Nj huin ruhuáj sisy gunun sa' ni é re' daran'anj daj rún' gunun sa' ni é re' da'aj ni nuguan' garun únj rian án re'. Hué dan nj güi ngaa nanicaj Señor Jesús, nj gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í únj. Nj hué daj gahuin niá' ruhua únj xi'í a ni é re' nej.

¹⁵ Nj xi'í si gahuin yya ruhuáj sisy hué daj gu'yaj ni é re', ngaa nj gani ruhuáj sisy guchi' ni'yá sini rian man án re'. Ngaa nj guisij huáj guchi' ni'yá rian man án re' xi'í si huin ruhuáj gahuin niá' ruhua ni é re'. ¹⁶ Hué dan nj gani ruhuáj sisy guchi' ni'yaj sinij rian man án re'. Asj nj gachinj chrej Macedonia gan'an. Ngaa nj nanicaj ruhua' yünj guchi' ni'yá rian man án re'. Ngaa nj ga'ue chracuij ni é re' man'anj ngaa gan'an estado Judea.

¹⁷ Nj ngaa gatá gunun a ni é re' sisy guchi' ni'yá rian man án re', nj gani ruhua á re' sisy sé si xanga' si-nuguan'anj ni'. Nj ani ruhua á re' sisy ngaa huin ruhuáj gahui gan'an 'ngo yu'uj, nj ani huuj ruhua' daj rún' 'yaj ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan ni'. Sé daj huin manj. ¹⁸ Ni'í Yan'anj sisy niganj a'mi yya únj rian án re'. Nj nitaj si ani huuj ruhua ni únj manj. ¹⁹ Nj Jesucristo huin da'nj Yan'anj. Nj ga'mi si-nuguan' Jesucristo scanij ni é re'. Nj hué daj gu'yaj nungüej tsínj gu'naj Silvano nga Timoteo nej. Nj nitaj si huin ruhua Cristo manj. Maan ninanj nuguan' xanga' huin si-nuguan' Jesucristo aj. ²⁰ Nj hua ga'j nuguan' gu'yaj yya Yan'anj nga né'. Nj digyan' Cristo sisy hua yya ni nuguan' daj. Nj a'mi sa' né' rian Yan'anj, nj ataj né' "Amén" xi'í Cristo Jesús. ²¹ Nj hué Yan'anj 'yaj sisy ga nica ruhua únj nga á re' xi'í si-nuguan' Cristo. Nj garasun Yan'anj únj si gu'yaj sun únj si-sunj. ²² Nj riqui Yan'anj sisy gahuin yya ruhua né' sisy huin né' da'nj Yan'anj. Nj riqui Yan'anj Espiritu Santo gane niman né'. Xi'í daj nj gahuin yya ruhua né' sisy da rucu, nj nahuin ra'a né' nico nuguan' sa', gu'yaj Yan'anj.

²³ Nj sisy nun gahuin gan'an xuman' Corinto daj rún' gani ruhuáj, nj ni'í Yan'anj

sisj hué daj gui'yā xi'í si nun ga'uej ruhuāj guchij chran'anj a ni é re'. ²⁴ Nj sé si huin ruhua únj guchi' únj gataj únj gunun a ni é re' daj guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj mánj. Daj si hua nica ruhua á re' xi'í si xuman ruhua á re' si-nuguan' Yan'anj. Maan si huin ruhua únj sisj gui'yaj sun nuguan'an né'. Ngaa nj gahuin niā' ruhua á re', gui'yaj únj, ruhua únj.

2

¹ Xi'í daj nj nitaj si gahuin ruhuāj guchi' ruhua' yúnj rian man án re' sisj ganani ruhua á re', gui'yā. ² Nj sisj nani ruhua á re', gui'yā, ngaa nj un tsínj ga'ue gui'yaj sisj nahuin niā' ruhuāj únj. Urin ni é re' ga'ue gui'yaj si nahuin niā' ruhuāj. ³ Nj hué daj garúnj nuguan' daj ga'ni huaj rian án re'. Daj si nun gahuin ruhuāj gan'an rian man án re' sisj ganani ruhuāj, gui'yaj á re'. Daj si hua niān si gahuin niā' ruhua á re' daj rún' huin niā' ruhuāj. ⁴ Nj ngaa gui'yā yanj daj, nj gahuin guitsi ruhuāj xi'í ni é re'. Nj ducu nani ruhuāj nej. Nj da gacōj xi'í a ni é re'. Sanj sé si gui'yā yanj daj sisj ganani ruhua á re'. Sanj huin ruhuāj guini'i a ni é re' sisj nín' ruhua 'i ruhuāj ni'yā á re'.

Pablo perdona al ofensor

⁵ Nj sisj nani ruhua man'anj xi'í si gui'yaj 'ngo tsínj daj, nj sé urin man'anj nani ruhuāj mánj. Sanj nani ruhua daran' ni é re', gui'yaj sij nej. Nj sé daran' ni é re' nani ruhua si ruhuaj. (Nitaj si huin ruhuāj sisj gutāj chra' nuguan' ga'mi rian ni é re' mánj.) ⁶ Nj hua gahuin nico castigo guiran' tsínj gui'yaj gaquin' daj, gui'yaj ga'j ni é re'. Nj nitaj si gui'yā si guiran' sij doj. ⁷ Yyaj nj sa' huin sisj guinicaj ni é re' 'ngo niman nico nga sij. Nj chracuj a ni é re' sij, sisj nahuin niā' ruhua sij. Daj si si ruhuaj, nj guinichre sij xi'í si ducu nani ruhua sij. ⁸ Hué dan nj achínj jni'yā rian án re' sisj 'ueé gui'yaj ruhua' yún a ni é re' nga sij, sisj hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' sij. ⁹ Nj asij sini, nj gui'yā 'ngo yanj ga'ni huaj rian án re' xi'í nuguan' nan. Nj gahuin ruhuāj guini'ínj daj gui'yaj á re', sisj dagahuin ni é re' si-nuguan'anj. ¹⁰ Ngaa nj sisj ga'ue guinicaj á re' 'ngo niman nico xi'í 'ngo tsínj daj, nj hué daj guinicaj man'anj 'ngo niman nico xi'í sij nej. Nj sisj hua niān guinicā 'ngo niman nico xi'í 'ngo gaquin' daj, nj hué daj 'yā xi'í ni é re'. Nj ni'yaj Cristo daj gui'yā nej. ¹¹ Ngaa nj si gui'yaj gana sichre rian né'. Daj si ni'i sa' né' daj huin ruhua sichre digya' yun'un né'.

Ansiedad de Pablo en Troas

¹² Ngaa gan'an xuman' gu'naj Troas ga'mi si-nuguan' Cristo rian ni ngüi, nj

gunun sa' ni ngüi si-nuguan'anj, gui'yaj Señor. ¹³ Sanj nitaj si hua niā' ruhuāj si na'ue nari'tj jnanj né' Tito. Hué dan nj gatā gunun ni sisj gan'an. Nj gan'an estado Macedonia.

Triunfantes en Cristo

¹⁴ Sanj ga'ui' né' si guruhua Yan'anj sisj nico' huaj gui'yaj gana né' rian sichre xi'í Cristo Jesús. Xi'í né' nj 'yaj Yan'anj sisj guini'i ni ngüi daj hua Yan'anj. Nj nín' gachra' gaxa'ni nuguan' sa' daj gunun ni ngüi, 'yaj né'. Nj daj rún' guin' daj ni yaj, nj hué daj 'yaj né' nga si-nuguan' Yan'anj. ¹⁵ Hué dan nj daj rún' guin' daj 'ngō ni rasun, nj hué daj guin' sa' né' rian Yan'anj xi'í Cristo. Nj uchrunj ni ngüi nācay Yan'anj nuguan' unun ni sij. Nj uchrunj ni ngüi gan'anj ni'ya nej. ¹⁶ Nj ngaa gunun ni ngüi gan'anj ni'ya daj, nj xacaj ni sij cuenta sisj gan'anj ni'ya niganj ni sij, gui'yaj nuguan' sa' daj. Sanj ngaa gunun ni ngüi nacaj Yan'anj, ni xacaj ni sij cuenta sisj ga'ni'na' niganj ni sij, gui'yaj nuguan' daj. Sanj un tsínj ga'ue gui'yaj nan, ruhua á re' únj. ¹⁷ Sé si chrej únj 'yaj gana únj san'anj xi'í si-nuguan' Yan'anj daj rún' 'yaj ango ni tsínj mánj. Sanj rian Yan'anj, nj nitaj si digya' yun'unj únj ngaa a'mi únj si-nuguan' Yan'anj mánj. Daj si ga'nj Yan'anj sisj gan'anj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj nica' dugüi' únj nga Cristo.

3

Ministros del nuevo pacto

¹ Nj ngaa hué daj a'mi únj, nj axi'i ruhua' yún únj ga'mi sa' únj xi'í man'an únj, ruhua á re' ni'. Nj hua niān si riqüi únj 'ngo yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' ni'. Asj gachinj únj 'ngo yanj carta a'mi sa' xi'í únj rian án re' daj rún' 'yaj gō'ngo ni sij, ruhua á re' sa'. Sé daj huin mánj. ² Urin yanj carta a'mi sa' xi'í únj huin a ni é re'. Hué dan nj ni'i daran' ni ngüi sisj 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. Nj xi'í daj ga'ue xacaj ni sij cuenta daj hua niman únj. ³ Nj ni'i né' sisj hué ni é re' huin 'ngo yanj carta hua nica garun únj, gui'yaj Cristo. Nj naga'ui' ni únj rian ni ngüi. Sanj nun garun únj yanj daj nga tinta mánj. Sanj Espiritu Santo nne chruhua niman ni é re' gui'yā. Nj nun garun únj rian yey hua gara' rian. Sanj garun únj nuguan' daj rian niman ni ngüi, gui'yaj Yan'anj.

⁴ Nj gahuin yya ruhua únj nga nuguan' daj xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Cristo, gui'yaj Yan'anj. ⁵ Nitaj si ruhuāj gatā sisj gahuin nucuaj únj gui'yaj sun únj si-sun Yan'anj nga si-fuerza man'an únj mánj. Sanj man'an Yan'anj 'yaj sisj nucuaj únj gui'yaj sun únj. ⁶ Nj hua 'ngo nuguan' naca nagui'yaj Yan'anj nga ni ngüi. Nj

gui'yaj Yan'anj sisj huin nucuj únj ga'mi únj nuguan' ñaca daj rian ni ngüi. Nj sé si hua ñaca nuguan' daj rian yanj. Sanj nuguan' daj unun né', 'yaj Espiritu Santo. Daj si nuguan' nun rian yanj 'yaj sisj gahui' niman né'. Sanj nuguan' ñaca riqui Espiritu Santo rian né' 'yaj sisj ga' nì'na' niganj niman né' gane né' nga Yan'anj.

⁷ Nj garun Moisés ley daj rian yej gara' rian, gui'yaj Yan'anj. Sanj ngaa nicaj Moisés yej garun sij ley daj gan'anj sij, nj njan' ruhua guixiguin rian sij. Nj da' nun gunucuj ni ngüi guini'yaj ni si' rian sij. Nj ley daj 'yaj sisj gahui' niman ni ngüi. ⁸ Nj sisj hua sa' doj ley daj, sanj njan' ruhua hua sa' nuguan' ñaca 'na' rian Espiritu Santo a'mi ni únj. ⁹ Nj huin ruhuaj gata sisj hua sa' ley 'yaj sisj gahuin castigo ni ngüi. Sanj njan' ruhua hua sa' nuguan' a'mi ni únj huin nuguan' ataj sisj nitaj si da'ui né' gaquin' rian Yan'anj manj. ¹⁰ Hua sa' ley riqui Yan'anj rian Moisés. Sanj nitaj si hua sa' daj rún' hua sa' nuguan' ñaca riqui Yan'anj rian né'. ¹¹ Hua sa' si-ley Moisés, sanj si guisi ga' nigan daj rún' hua sa' niganj njan' nuguan' ñaca riqui Yan'anj rian né'.

¹² Nj xi'í si ana'uij únj sisj niganj gui'yaj sa' Yan'anj nga únj, nj huin nucuj niman únj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. ¹³ Nitaj si 'yaj únj daj rún' gui'yaj Moisés ngaa guirán sij 'ngo atsj rian sij sisj si guini' ni ngüi israelita ngaa huaj guina'aj si xiguin rian sij daj. ¹⁴ Sanj nun gara da'nga' ruhua ni ngüi sisj ganiquin' si xiguin rian Moisés. Nj da' yyaj ngaa aya ni sij si-ley Moisés, nj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij. Daj si nun gahuin xi'ne atsj daj. Urin Cristo gui'yaj si xi'ne atsj daj gara da'nga' ruhua ni sij. ¹⁵ Da' yyaj ngaa aya ni sij ni libro garun Moisés, nj daj rún' ránj 'ngo atsj niman ni sij. Nj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij manj. ¹⁶ Sanj ngaa ñanicaj ruhua 'ngo tsinj daj ñanico' sij rian Señor, ngaa nj xi'ne atsj daj. Nj ga'ue gara da'nga' ruhua sij aj. ¹⁷ Nj Señor huin Espiritu Santo. Nj rian nne Espiritu Santo, nj hua ní'nij rian ni ngüi xacaj ni sij daran' chrej sa'. ¹⁸ Yyaj nj guixi'nej atsj hua ránj rian né'. Nj huin daran' né' daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi' ran sa' xi'í si ni'yaj né' daj hua 'ueé rian Señor. Nj riún' guini' ni ngüi daj hua 'ueé Señor. Ngaa nj hua guisij né' gahuin sa' né' daj rún' hua Cristo. Nj da' yun'yun huin 'ueé né' daj rún' huin Señor. Nj hué daj gahuin né' 'yaj Señor huin Espiritu Santo.

4

¹ Hué dan nj nun guinij ruhua únj nga sun garasun Yan'anj únj ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi. Daj si nahuin 'i ruhua

Yan'anj ni'ya únj. ² Nitaj si diguij únj nga ni nuguan' hua na'aj 'yaj huí ni ngüi manj. Nj sé si chéj únj digya' yun'unj únj ni ngüi. Nj nitaj si naduna únj si-nuguan' Yan'anj a'mi únj. Sanj urin si a'mi únj huin nuguan' xanga'. Hué dan nj ni' daran' ni ngüi sisj hua yya nuguan' a'mi ni únj. Nj ni' Yan'anj daran' si a'mi únj. ³ Nj sisj na'ue gara da'nga' ruhua ni ngüi nga nuguan' sa' a'mi únj, nj huin ruhuaj gata sisj ni ngüi ga' ni'ya huin ni sij. ⁴ Nj xi'í si na'uej guxuman ruhua ni sij, nj guiránj chraquij ni sij. Nj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij, gui'yaj sichre nicaj sun rian ni sij. Ngaa nj na'ue guixiguin yan'an chruhua niman ni sij. Nj yan'an xiguin daj huin nuguan' sa' xi'í si hua 'ueé Cristo. Nj hué Cristo digyan daj hua Yan'anj guini' né'.

⁵ Sé si a'mi únj xi'í man'an únj. Sanj a'mi únj sisj Jesús huin Señor. Nj huin únj ni tsinj unánj guitsi rian ni é re' xi'í si 'i ruhua Jesús ni'yaj sij únj. ⁶ Nj asij siri yan, nj ga'nin' Yan'anj sun sisj guixiguin yan'an rian hua rumi'. Ngaa nj guixiguin rian xungüi nan. Nj yyaj nj guixiguin yan'an chruhua niman né', gui'yaj Yan'anj nej. Nj yan'an daj 'yaj, nj guini' né' daj hua sa' 'ueé nne Yan'anj. Nj xiguin sa' Yan'anj rian Jesucristo guini' né'.

Viviendo por la fe

⁷ Nj xiguin sa' yan'an daj chruhua niman únj. Nj hua 'ueé njan' yan'an daj. Sanj daj rún' huin 'ngo chruj yo'ój niqui huin únj. Ngaa nj guini' ni ngüi sisj nucuj nuguan' a'mi únj. Sanj nucuj nuguan' daj xi'í si 'na' rian Yan'anj. Nj sé si-nuguan' únj huin manj. ⁸ Nj nunj si nico sayun ran' únj, sanj xanga' sisj ga'ue gachin únj rian ni sayun daj. Nj nun xugüi ruhua únj si gui'yaj únj, sanj ana'uij únj sisj gui'yaj sa' Yan'anj nga únj. ⁹ Nico' njan' ruhua ni ngüi únj xi'í si huin ruhua ni sij ga'ui' ni sij únj, sanj nitaj si duna Yan'anj únj manj. Nj nunj sij chraj ra' a ni ngüi únj rian yo'ój, sanj nun gahui' únj manj. ¹⁰ Nj a gahuin gan'anj únj, nj ni' únj sisj ga'ue gahui' únj daj rún' gahui' Jesús. Sanj ga'ue guini' ni ngüi sisj hua nj'na' Jesús nne sij chruhua niman únj. ¹¹ Hué dan nj ngaa man únj, nj niganj ni' únj sisj ga'ue gahui' únj xi'í si nico' únj Cristo. Nj ran' únj sayun daj sisj guini' ni ngüi sisj hua nj'na' Jesús nne sij nga ni únj. ¹² Nj ni' únj sisj ga'ue gahui' únj. Nj xi'í si hué daj huin, nj hua nj'na' niman ni é re'. ¹³ Ga'mi 'ngo tsinj gane asij ná rian si-nuguan' Yan'anj. Nj gataj sij: Guxuman ruhuaj ni'ya Yan'anj. Nj xi'í daj ga'mi xi'í Yan'anj. Hué daj gataj 'ngo tsinj gane asij ná. Nj hué ducuanj daj huin sisj xuman ruhua únj ni'yaj únj Yan'anj. Nj xi'í daj

a'mi únj xi'í Yan'anj nej. ¹⁴ Daj si ni'i né' sisi ganá'nij Señor Jesús scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Nj xi'í daj gana'nij man'an únj nga Jesús, gui'yaj Yan'anj. Ngaa nj guñicaj Jesús gan'anj nuguan'an ni únj nga á re' rian Yan'anj. ¹⁵ Nj ran' únj ni sayun nan xi'í si ga'ue guñman sa' á re', ruhua únj. Nj ngaa gahuin nico doj ni ngüi nicaj sinduj, gui'yaj Yan'anj, nj gahuin nico doj né' si a'ui' si guruhua Yan'anj nej. Nj gahuin nico doj né' gataj sisi hua sa' 'yaj Yan'anj.

¹⁶ Xi'í daj nun ga'nin' ruhua únj mánj. Nj nunj si huaj gachij nnee cúj únj, sanj ya'yoj huaj gahuin ran niman únj. ¹⁷ Doj huin sayun ran' né' chruhua xungüi nan. Nj yoq nahuij ni sayun daj. Sanj ni sayun daj 'yaj sisi gahuin sa' uee rian né' ngaa gane niganj né' nga Yan'anj ango xungüi ga'na'. ¹⁸ Nj nitaj si huin ruhua únj nga ni rasun rugüi' ni'yaj únj. Sanj huin ruhua únj nga ni rasun nun rugüi' ni'yaj únj. Daj si ni rasun rugüi' daj, nj sj guisi ga'nigan. Sanj ni rasun nun rugüi' huin ni rasun guñman niganj njan'.

5

¹ Hué dan nj ni'i únj sisi daj rún' huin 'ngo hue' atsj nun síj gane, nj hué daj huin nnee cúj únj chruhua xungüi nan. Nj ni'i únj sisi gahui' nnee cúj únj huin hue' daj. Sanj hua gui'yaj xugüi Yan'anj ango hue' rian gane niganj únj xata' huin 'ngo nnee cúj náca. Nj sé hue' 'yaj ra'a ni tsínj huin mánj. ² Xi'í daj nj uchej únj 'yaj hue' guere' daj huin nnee cúj únj. Daj si huin ruhua únj nađuna únj ango hue' náca gane únj xata'. ³ Nj hue' náca daj gahuin daj rún' huin 'ngo atsj sa' gunun nnee cúj únj, sisi sj ga nne únj mánj.

⁴ Nj ngaa nne únj hue' guere' nan, nj ducu uchej únj nga nnee cúj únj. Daj si na'uej ruhua únj sisi ga nne únj. Sanj huin ruhua únj gunun únj 'ngo atsj náca sa' huin 'ngo nnee cúj náca. Ngaa nj nnee cúj únj guere' nan nahuin náca gane niganj nga Yan'anj. ⁵ Nj Yan'anj gui'yaj xugüi únj sisi ga'ue gahuin náca nnee cúj únj. Nj riqui Yan'anj Espiritu Santo gane nga únj. Nj xi'í daj gahuin yya ruhua únj sisi gahuin náca únj. ⁶ Hué daj nj niganj hua nucuj niman únj. Nj ngaa nne únj nga nnee cúj únj, nj huin ruhuaj gata sisi achin gan'anj gane únj nga Señor. ⁷ (Yyaj nj na'ue guñi' únj Señor. Sanj xi'í si xuman ruhua únj ni'yaj únj Señor, nj ni'í únj sisi hua yya nuguan' gataj sij rian únj.) ⁸ Sanj hua nucuj niman únj nga si-chrej Yan'anj. Nj huin ruhua únj sisi duna únj nnee cúj únj nan, nj gan'anj gane únj nga Señor.

⁹ Xi'í daj nj niganj 'yaj únj si aran' ruhua Señor. Hué si gahui' únj si gane únj, sanj

'yaj únj si aran' ruhua Señor. ¹⁰ Daj si hua njan si guñiquin' darún' rian Cristo ngaa nagui'yaj yya sij si-gaquin' ni ngüi. Nj naru'ue Cristo rian né' xi'í si gui'yaj né' ngaa hua ni'na' né' chruhua xungüi nan. Nj sisi sa' gui'yaj né', nj sa' naru'ue Cristo rian né'. Nj sisi quij gui'yaj né', nj quij naru'ue Cristo rian né'.

El ministerio de la reconciliación

¹¹ Xi'í si nagui'yaj yya Señor si-gaquin' ni ngüi, nj 'yaj fuerza únj sisi nicanaj ruhua ni ngüi nga si-gaquin' ni sij. Nj ni'í sa' Yan'anj daj hua niman únj. Nj huin ruhuaj sisi guñi' ni é re' daj hua niman únj nej. ¹² Nitaj si huin ruhua únj ga'mi sa' ruhua' yún únj xi'í ni man'an únj. Maan si huin ruhua únj sisi gahuin nja' ruhua ni é re' nga únj. Ngaa nj ga'ue dancij ni é re' 'ngo nuguan' rian ni tsínj nahuij ruhua sisi gahuin achij ni sij, ruhua ni sij. Nj nitaj si nahuij ruhua ni sij daj hua niman ni sij. ¹³ Nj sisi sinúnj únj, ruhua ni sij, nj hué daj huin únj xi'í si nico' únj Yan'anj. Nj sisi nitaj sinúnj únj, nj hué daj huin únj xi'í si huin ruhua únj sisi gahui sa' ni é re'.

¹⁴ Nj xi'í si 'j ruhua Cristo ni'yaj sij né', nj huin ruhua únj dagahuin únj nuguan' a'nin' Cristo sun rian únj. Nj gahuin yya ruhua únj sisi gahui' urin sij xi'í daran' ni ngüi. Nj xi'í si gahui' Cristo, nj gahui' nuguan'an daran' né' nga sij. ¹⁵ Nj gahui' Cristo xi'í daran' ni ngüi sisi ngaa man ni sij, nj sj gachej ni sij si-chrej man'an ni sij. Sanj gache ni sij si-chrej Cristo. Daj si gahui' Cristo, nj ganá'nij sij xi'í ni sij.

¹⁶ Xi'í daj asij yyaj, nj sj gani ruhua únj xi'í ni ngüi daj rún' rugüi' nnee cúj ni sij. Nj nunj si hué daj gani ruhua únj xi'í Cristo asij sini, sanj yyaj nj sé daj gani ruhua únj xi'í sij mánj. ¹⁷ Hué dan nj sisi nicaj dugüi' 'ngo tsínj daj nga Cristo, nj hua ganahuin náca niman sij. Nitaj si 'yaj sij daj rún' gui'yaj sini sij. Daj si ganahuin náca daran'anj, gui'yaj Cristo.

¹⁸ Nj daran' nan 'ga' rian Yan'anj. Nj xi'í Cristo, nj gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Nj riqui Yan'anj sun rian únj sisi ga'mi únj nuguan' sa' rian ni ngüi sisi ga'ue gahuin nuguan'an ni ngüi nga Yan'anj anj. ¹⁹ Hué dan nj xi'í si gane nuguan'an Yan'anj nga Cristo, nj gui'yaj Yan'anj sisi gahuin nuguan'an né' nga Yan'anj. Nj nitaj si xacaj Yan'anj cuenta nga si-gaquin' ni ngüi. Nj riqui Yan'anj sisi ga'mi únj nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

²⁰ Ngaa nj hué únj huin tsínj 'na' a'mi sinuguan' Cristo rian ni ngüi. Nj huin ruhuaj gata sisi riqui Yan'anj nuguan' ga'mi únj xi'í man'an Yan'anj. Ngaa nj achinj jni'yaj únj rian án re' nga si-xugüi Cristo sisi

gahuin nuguan'an ni é re' nga Yan'anj. ²¹ Nj á 'ngo gaquin' nun gui'yaj Cristo. Sanj gui'yaj Yan'anj sísí gahuin Cristo 'ngo tsínj da'ui gaquin' gahui' sij xi'í né'. Ngaa ní xi'í Cristo, nj gahuin sa' niman né' rian Yan'anj xi'í si nicaj dugüi' né' nga sij.

6

¹ Ngaa nj nicaj dugüi' únj 'yaj sun nuguan'an únj nga Yan'anj. Nj achínj jni'yaj únj rian án re' sísí sj nahuin ra'a yun a ni é re' sinduj gui'yaj Yan'anj rian án re' mánj. ² Daj si nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj;

Gunúnj nuguan' gachínj jni'yaj re' riánj ngaa huin ruhuáj gui'yá sinduj rián re'.

Nj chracü man'án re' güi ngaa huin ruhuáj nacá ni ngüi.

Daj gataj Yan'anj asj ná.

Hué dan nj yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj gui'ya sinduj rian ni ngüi. Nj yyaj huin güi huin ruhua Yan'anj ganaca ni ngüi nej.

³ Nj hua cuidado únj nga si-chrej man'an únj. Daj si na'uej ruhua únj sísí ga'mi quij ni ngüi nga xi'í sun riqui Yan'anj rian únj.

⁴ Nj xi'í daran' si 'yaj únj, nj ga'ue xacaj á re' cuenta sísí 'yaj sun únj si-sun Yan'anj. Nj a'nin' ruhua únj nga ni sayun ran' únj.

Nj ngaa 'yaj sun únj, nj achin rasun rian únj. Nj xu'ui' niman únj. ⁵ Nj duguayun ni sij nne' únj. Nj arij ni sij ducuağa' únj. Nj nahuin yu' ni ngüi a'mi huee ni sij rian únj.

Nj 'yaj sun nucuağ únj. Nj hua güi nitaj si atoj únj nnej. Nj hua güi nitaj si hua ni'nij xa únj nej. ⁶ Sanj hua sa' si-chrej únj. Nj ni' únj nuguan' xanga' nej. Nj a'mi sa' únj rian ni ngüi. Nj a'mi naj únj nej. Nj nne

Espíritu Santo chruhua niman únj nej. Nj 'i xanga' ruhua unj ni'yaj unj ni ngüi. ⁷ Nj a'mi únj nuguan' xanga' rian ni ngüi. Nj Yan'anj 'yaj si nucuağ si-nuguan' únj. Nj 'yaj gana únj rian sichre xi'í si hua njca si-nuguan' Yan'anj a'mi ni únj. ⁸ Nj 'ngo güi, nj a'mi sa' ni sij xi'í únj. Nj angó güi ni a'mi quij ni sij. Nj ataj ni sij sísí nuguan' nne a'mi únj. Sanj a'mi únj nuguan' xanga'.

⁹ Nj nunj si ni'í sa' ni ngüi únj, sanj 'yaj ni sij sísí nun ni'í ni sij únj. Nj ani ruhua únj sísí gahui' únj. Sanj hua gué mán únj. Nj ni únj huin castigo 'yaj ni sij. Sanj sé si dagahui' ni sij únj mánj. ¹⁰ Nj nunj si nani ruhua únj xi'í sayun ran' únj, sanj njganj hua niá' ruhua únj rian Yan'anj. Nj rún' huaj sísí aco ran' únj. Sanj nahuin ra'a nico ni ngüi sinduj, 'yaj únj. Rún' huaj sísí nj á 'ngo ni rasun nicaj únj. Sanj daran'anj nicaj únj.

¹¹ Tsínj mán xuman' Corinto huin a ni é re'. Nj ga'mi renga' únj rian án re'. Nun gari huí únj á 'ngo ni nuguan' huí chruhua

niman únj ngaa ga'mi únj rian án re' mánj. ¹² Nitaj ni nuguan' huí nicaj únj xi'í ni é re'. Sanj nicaj ni é re' nuguan' huí xi'í únj.

¹³ (Nj daj rún' 'yaj 'ngo chrej né' nga da'nij sij, nj hué daj huin ruhuáj ni'yá á re'.) Xi'í daj nj achínj jni'yá rian án re' sísí ga'mi renga' ni é re' nga únj daj rún' a'mi renga' únj nga á re' aj.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Nj ngaa njcaj dugüi' ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj sj gui'yaj á re' daj rún' 'yaj ni sij. Daj si nitaj si nicaj dugüi' nuguan' hua njca nga nuguan' nitaj si hua njca mánj. Nitaj si nicaj dugüi' yan'anj nga si rumi' mánj.

¹⁵ Nj sj ga'ue gani uyan ruhua Cristo nga sichre. Nj sj ga'ue gani uyan ruhua 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj nga 'ngo tsínj nun xuman ruhua mánj. ¹⁶ Nj huin né' ni ngüi nico' Yan'anj. Nj nitaj si nicaj dugüi' né' nga ni yan'anj 'yaj ra'a ni ngüi.

Daj si hué niman né' huin si-nuhui Yan'anj xanga'. Nj hué daj gataj Yan'anj asj ná: Ganej scanij ni sij.

Nj gaché nga ni sij.

Nj huej gahuin Dan'anj ni sij.

Nj gahuin ni sij ni ngüi nico' man'anj.

Daj gataj Yan'anj xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anj.

¹⁷ Nj hué daj gataj Señor nej:

Gahui ni é re' scanij ni tsínj xi'í.

Nj gahuin njni ni é re' nej.

Nj sj gatsi ni é re' nj á 'ngo si quij mánj.

Ngaa nj nahuin ra'aj ni é re' aj.

¹⁸ Nj gahuin chrej ni é re' man'anj.

Nj gahuin da'nj sno'oj nga da'nj xanaj ni é re'.

Hué daj gataj Señor nicaj daran' fuerza.

7

¹ Hué dan nj huin ín re' ni tsínj nicaj dugüi' nga únj. Nj hué ni nuguan' nan huin nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Xi'í daj nj ga cuidado né' sísí sj gui'yaj né' gaquin' nga nnee cúj né' nga niman né' nej. Nj xi'í si nun yan'anj né' Yan'anj, nj nagui'yaj sa' njganj né' niman né'.

Regocijo de Pablo al arrepentirse los corintios

² Huin ruhua únj sísí guinicaj dugüi' ni é re' nga únj. Nj á 'ngo ni é re' nun guiran' sayun gui'yaj únj mánj. Nj nun gui'yaj xi'í únj nj á 'ngo ni é re' mánj. Nj nun digya' yun'unj únj nj á 'ngo ni é re' nej. ³ Sé nuguan' nan a'mi rian án re' sísí ga'mi gaquin' rian án re' mánj. Daj si hua gatá gunun a ni é re' asj sini sísí 'i ruhuáj ni'yá ni é re'. Nj ga'uej ruhuáj sísí gujman nuguan'an né'. Nj ga'uej ruhuáj gahui' nuguan'an né'. Sanj 'ngo 'i ruhuáj ni'yá a ni é re'. ⁴ Nj ani gué ruhuáj sísí

gui'yaj sa' ni é re'. Nj xi'í ni é re' huin niá' ruhuáj. Nj huin din'inj ruhuáj xi'í a ni é re'. Nj nunj si ran' únj nico sayun, sanj huin niá' ruhua únj.

⁵ Nj asij ngaa guisij únj estado Macedonia, nj nitaj rian naránj ruhua únj mánj. Nj nún' gachra', nj ran' únj sayun achéj únj anj. Daj si chran' yun'unj ni ngüi únj. Nj guxu'ui' niman únj nej. ⁶ Sanj Yan'anj 'yaj si narí' nucuj né' ngaa nani ruhua né'. Xi'í daj nj gui'yaj Yan'anj sisi ga'na' tsínj gu'naj Tito rian únj. Nj ganari' ruhua únj, gui'yaj sij. ⁷ Nj sé urin si ga'na' Tito gui'yaj si nahuin niá' ruhua únj. Sanj nahuin niá' ruhua únj xi'í si huin niá' ruhua sij ni'yaj sij ni é re' nej. Nj nata' sij rian únj sisi nún' ruhua huin ruhua ni é re' guini' ruhua' yún ni é re' únj. Nj nata' sij sisi nani ruhua á re' xi'í gaquin' daj. Nj huin ruhua á re' xi'í únj. Nj daran' ni nuguan' daj gui'yaj sisi ducu gahuin niá' ruhuáj.

⁸ Nj nunj si ganani ruhua ni é re', gui'yaj yanj carta ga'ní huaj rian án re', sanj nitaj si nanicaj ruhuáj nga si gatá gunun a ni é re' mánj. Daj xanga' nj asij sini nanicaj ruhuáj doj ngaa guini'inj sisi doj gué güi ganani ruhua á re', gui'yaj yanj daj. ⁹ Sanj yyaj nj huin niá' ruhuáj. Sé si huin niá' ruhuáj xi'í si ganani ruhua á re'. Sanj huin niá' ruhuáj xi'í si nanico' a ni é re' Yan'anj, gui'yaj si ganani ruhua á re'. Daj si garan' ruhua Yan'anj ngaa gani ruhua á re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Hué dan nj nitaj 'ngo xi'í gui'yaj yanj daj, gui'yaj únj nga ni é re' mánj. ¹⁰ Nj ngaa nani ruhua né' xi'í si-gaquin' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj gu'yaj né', nj nacaj Yan'anj né' xi'í si nanicaj ruhua né'. Nj nitaj si huaj si gani ruhua né' si nun gui'yaj sa' né'. Sanj sisi ganani ruhua né' daj rún' nani ruhua ni ngüi man chruhua xungüi, nj gahui' né', gui'ya. ¹¹ Nj ganani ruhua á re' xi'í gaquin' daj daj rún' huin ruhua Yan'anj. Nj ni'í ni é re' yyaj sisi dugu'naj gui'yaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si huin ruhua á re' gui'yaj sa' ni é re'. Nj ga'man ruhua á re' nga gaquin' daj. Nj hué daj guxu'ui' ni é re' ni'yaj á re' xi'í gaquin' daj. Ngaa sij nj huin ruhua á re' guini'yaj á re' man'anj. Nj ga'uej a ni é re' sisi gahuin castigo tsínj gui'yaj gaquin' daj. Hué dan nj xi'í daran' nan, nj hua digyán yya ni é re' sisi nitaj si da'ui a ni é re' gaquin' ga mánj.

¹² Hué dan nj ngaa ga'ní yanj daj huaj rian án re', nj nun gani ruhuáj xi'í tsínj gui'yaj gaquin' daj nga tsínj guiran' sayun xi'í gaquin' gui'yaj tsínj daj. Sanj gui'ya yanj daj sisi xacaj ni é re' cuenta rian Yan'anj sisi hua yya nahuij ruhua únj xi'í ni é re' aj. ¹³ Daran' nan 'yaj sisi nahuin niá' ruhua únj.

Hué dan nj gahuin niá' ruhua únj doj xi'í si hua niá' ruhua tsínj gu'naj Tito. Daj si ganari' ruhua sij, gui'yaj daran' ni é re'. ¹⁴ Nj hua gatá gunun Tito sisi huin niá' ruhuáj ni'ya á re'. Nj nun gahuin na'a nga nuguan' ga'mí xi'í ni é re'. Nj daj rún' huin xanga' daran' si gataj únj gunun á ni é re', nj hué daj huin xanga' si gataj únj rian Tito sisi huin niá' ruhua únj nga ni é re'. ¹⁵ Nj gahuin 'j ruhua Tito ni'yaj sij doj ni é re' ngaa nanun ruhua sij daj dagahuin ni é re' si-nuguan' sij, nj da guxu'ui' a ni é re', gui'yaj nuguan' daj. Nj nún' ruhua guinicaj ni é re' 'ngo ducuanj sa' nga sij ngaa guisij sij rian man án re'. ¹⁶ Nj gahuin niá' ruhuáj xi'í si ni'inj sisi dagahuin a ni é re' daran' nuguan' digyánj rian án re'.

8

La ofrenda para los santos

¹ Yyaj nj huin ruhua únj nata' únj rian án re' daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian ni ngüi nico' Yan'anj man estado Macedonia huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. ² Nj nunj si nico sayun guiran' ni sij, sanj gahuin niá' ruhua ni sij. Nj nunj si yaco ran' nún' ruhua ni sij, sanj ofrenda gui'yaj ni sij huin daj rún' huin si-ofrenda ni xuru'ue.

³ Huéj huin testigo sisi ga'ui' ni sij daran' si ga'ue ga'ui' ni sij. Nj ngaa guisij ga'ui' ni sij daran' daj, nj huaj ga'ui' ni sij doj. ⁴ Nj ducu gachínj jni'yaj ni sij rian únj sisi ga'ue chraçuij ni sij ango ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ⁵ Nj gui'yaj sa' ni sij daj nga si gana'uij únj si gui'yaj ni sij. Daj si hua sini naga'ui' ni sij man'an ni sij rian Señor. Ngaa nj naga'ui' ni sij man'an ni sij rian ni únj nej daj rún' aran' ruhua Yan'anj.

⁶ Xi'í daj gataj snan'anj únj rian Tito sisi nacaj sij san'anj gui'yaj ni é re' ofrenda daj rún' gaxi'í sij gui'yaj sij asij sini nga á re' huin 'ngo sinduj 'yaj á re' rian ni ngüi yaco ran' daj. ⁷ Nj gahuin chrun sa' á re' ga'i nuguan'. Daj si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj a'mi sa' á re'. Nj ni'í sa' á re' nej. Nj hua niá' ruhua á re' gui'yaj sun a ni é re' si-sun Yan'anj. Nj 'j ruhua á re' ni'yaj á re' únj nej. Ngaa nj daj rún' gahuin chrun sa' á re' nga ni nuguan' nan, nj hué daj gui'yaj sa' á re' nga ofrenda ga'ui' ni é re' rian ni ngüi yaco ran' daj.

⁸ Nitaj si a'nij sun rian án re' nga nuguan' nan. Maan si huin ruhuáj sisi guini' a ni é re' daj 'yaj sa' ango ni ngüi. Ngaa nj ga'ue digyán ni é re' sisi hua yya 'j ruhua man'an ni é re' ni'yaj á re' ni ngüi yaco ran' da aj. ⁹ Daj si hua ni'í a ni é re' sinduj gui'yaj Señor Jesucristo nga né'. Asij sini nj gahuin sij xuru'ue. Sanj nagui'yaj niqúi sij man'an sij xi'í né'. Ngaa nj xi'í

si gahuin niqúi sij, n̄ gahuin xuru'ue né' güenda niman né', guí'yaj sij.

¹⁰ Hué dan n̄ riqúi 'ngo ducuánj rian án re' daj huin ruhuáj si guí'yaj á re'. Asjj goj n̄ gaxí'í a ni é re' guí'yaj á re' ni ofrenda. N̄ huin ruhua á re' guí'yaj á re' daj. ¹¹ Ngaa n̄ yyaj n̄ d̄sij a ni é re' nga si gaxí'í ni é re' guí'yaj á re' daj. N̄ daj rún' gahuin niá' ruhua á re' chracuij a ni é re' asjj sini, da'nga' daj d̄sij a ni é re' nga sun daj. N̄ chracuij a ni é re' san'anj daj rún' nicaj á re'. ¹² Daj si sisi huin xanga' ruhua 'ngo tsínj daj guí'yaj sij ofrenda, n̄ nahuin ra'a Yan'anj ofrenda daj ngaa a'ui' sij daj rún' ga'ue ga'ui' sij. Nitaj si ana'uij Yan'anj ga'ui' né' sisi nitaj nicaj né' mánj. ¹³ Na'uej ruhuáj sisi gujman sa' ango ni ngüi, guí'yaj a ni é re' sisi gahuin niqúi ni é re' mánj. ¹⁴ Maan si huin ruhua únj sisi uyan gujnicaj á re' nga ni ngüi daj. Yyaj ni nicaj ni é re' si achin rian ni ngüi daj. N̄ ango yún n̄ gujnicaj ni sij si achin rian án re'. Hué ducuánj da huin n̄ uyan ga á re' nga ango ni ngüi nico' Yan'anj anj. ¹⁵ N̄ hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj nej: "Nun guna rian tsínj naran' nico. N̄ nun gachin rian tsínj naran' doj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ N̄ a'uij si guruhua Yan'anj sisi uyan huin ruhua nungüej únj Tito sisi nahuij ruhua nungüej únj xi'í a ni é re', guí'yaj Yan'anj. ¹⁷ N̄ garáj xina sij nga si gachínj jni'yā rian sij. N̄ hua niá' ruhua sij gujsij n̄'yaj sij ni é re', si hué daj huin ruhua man'an sij.

¹⁸ N̄ a'nij únj jnánj né' huaj nuguan'an nga Tito rian án re'. N̄ a'mi sa' daran' ni ngüi nico' Yan'anj man n̄n' gachra' xi'í sij. Daj si a'mi sa' sij si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa'. ¹⁹ N̄ nacui daran' ni ngüi nico' Yan'anj sisi gujnicaj dugüi' sij nga únj gan'anj nicaj únj ofrenda daj rian ni ngüi niqúi. N̄ hué daj 'yaj únj sisi ga'mi sa' ni ngüi rian Señor. N̄ digyán únj sisi huin ruhua únj chracuij únj ni ngüi niqúi, ruhua únj nej. ²⁰ N̄ na'uej ruhua únj si ga'mi gaquin' ni ngüi rian únj xi'í ofrenda ga'ui' únj rian ni ngüi niqúi. ²¹ Xi'í daj n̄ 'yaj fuerza únj sisi guí'yaj sa' únj rian Señor nga rian ni ngüi nej.

²² N̄ a'nij únj ango jnánj né' huaj nga nungüej sij rian án re'. N̄ hua ga'j digyán sij rian únj sisi hua yya huin ruhua sij guí'yaj sun sij si-sun Yan'anj. N̄ huin ruhua sij guí'yaj sa' sij rian án re'. Daj si ani sa' ruhua sij xi'í a ni é re'. ²³ Tsínj gu'naj Tito, n̄ tsínj nicaj dugüi' 'yaj sun ngáj huin sij. N̄ 'yaj sun sij rián re'. N̄ xi'í nungüej tsínj daj, n̄ tsínj ga'nij ni ngüi nico' Yan'anj huin nungüej sij. N̄ a'mi sa' ni ngüi xi'í Cristo, 'yaj nungüej sij. ²⁴ Ngaa n̄ digyán án re' sisi yya 'i ruhua á re' ni'yaj

á re' anin' sij. Ngaa n̄ gujní'í ni ngüi nico' Yan'anj sisi hua yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' anin' sij. N̄ gujní'í anin' sij un sin huin, n̄ ga'mi sa'áj xi'í a ni é re'.

9

¹ Nitaj si huaj si ga'n̄ 'ngo yanj huaj rian án re' xi'í ofrenda 'yaj á re' güenda ni ngüi sa' nico' Yan'anj. ² Daj si hua ni'Inj sisi huin niá' ruhua á re' ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni sí'. N̄ ga'mi sa'áj xi'í ni é re' rian ni jnánj né' huin ni tsínj man estado Macedonia. N̄ gatá gunun ni sij sisi asjj goj, n̄ hua ruhua ni tsínj man estado Acaya chracuij ni sij ni ngüi niqúi. N̄ xi'í si hua ruhua á re' chracuij a ni é re', n̄ huin ruhua nico ni ngüi man estado Macedonia chracuij ni sij ni ngüi daj nej.

³ Sanj a'n̄ ni jnánj né' huaj rian án re' sisi naran' án re' san'anj güenda ofrenda daj. Daj si hua gatá gunun ni sij sisi hué daj guí'yaj á re'. N̄ nitaj si huin ruhuáj sisi nuguan' sa' ga'mi xi'í ni é re' gahuin 'ngo nuguan' yun mánj. ⁴ N̄ sisi guchij nga go'ngo ni tsínj man estado Macedonia rian man ni é re' ngaa achin naran' ni é re' san'anj daj, n̄ gujri' únj si-na'aj. N̄ gahuin na'aj doj man'an án re' xi'í nuguan' ga'mi únj sisi gahuin yya ruhua únj sisi ga'ui' a ni é re' san'anj rian ni ngüi yaco ran'.

⁵ Xi'í daj n̄ gani ruhuáj sisi hua sini ni jnánj né' gujsij n̄'yaj sini rian man án re'. N̄ chracuij ni sij sisi naran' ni é re' san'anj hua gataj yya á re' sisi chracuij a ni é re' gujní'í ni ngüi. Ngaa n̄ gujní'í ni ngüi sisi hua yya huin ruhua á re' ga'ui' a ni é re' ofrenda daj. N̄ sé si ga'ui' a ni é re' xi'í si guí'yaj fuerza únj mánj.

⁶ Gunun ruhua á re' sisi tsínj unun doj 'nij, n̄ doj tan' naçaj sij. N̄ tsínj unun nico 'nij, n̄ nico tan' naçaj sij. ⁷ N̄ daj ani ruhua go'ngo né', n̄ hué daj ga'ui' go'ngo né' san'anj. N̄ sé si nani ruhua né' ga'ui' né' san'anj. N̄ sé si da fuerza ga'ui' né'. Daj si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi hua niá' ruhua a'ui' san'anj daj. ⁸ N̄ Yan'anj nucuj si riqúij daran' ni rasun sa' rian án re'. Ngaa n̄ niganj ga ni rasun achin rian án re'. N̄ xi'í si riqúí Yan'anj nico rasun sa' rian án re', n̄ ga'ue guí'yaj á re' daran' sun sa' rian ango ni ngüi nej. ⁹ N̄ gataj si-nuguan' Yan'anj: Tsínj 'yun chracuij ni ngüi yaco ran', n̄ nitaj aman gujní'yun ruhua Yan'anj si sa' 'yaj sij nga ni ngüi.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁰ N̄ a'ui' Yan'anj 'nij rian tsínj unun nnaa. N̄ a'ui' Yan'anj chra xá ni ngüi nej. N̄ hué ducuánj daj huin sisi ga'ui' Yan'anj nico rasun sa' rian ni é re'. Hué daj n̄ ga'ue guí'yaj ni é re' sisi gahuí sa' ni jnánj

né' xi'í nuguan' sa' 'na' rian án re', gu'iyaj Yan'anj. ¹¹ Ngaa nĭ gahuin nico nuguan' sa' rian án re'. Hué daj nĭ ga'ue ga'ui' ni é re' nico rian ni jnánj né'. Nĭ san'anj riqui ni é re' nĭcaj únj gan'anj únj ga'ui' únj rian ni jnánj né'.

¹² Daj si san'anj ga'ui' ni é re' daj, nĭ sé urin si achin rian ni ngüi nico' Yan'anj ga'ui' únj, sanĭ hué daj gu'iyaj únj sisĭ ga'ui' ni sij si guruhua Yan'anj nej. ¹³ Nĭ xi'í sinduj 'yaj á re' daj, nĭ gu'ini' ni ngüi sisĭ dagahuin a ni é re' nuguan' sa' xi'í Cristo. Nĭ ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nej. Nĭ hué daj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í si hua niá' ruhua á re' ga'ui' a ni é re' si'yaj á re' rian ni sij ngá rian ango ni ngüi nej. ¹⁴ Nĭ gachinj jni'yaj ni sij rian Yan'anj xi'í a ni é re'. Nĭ gahuin 'ĭ ruhua ni sij gu'ini' ni sij a ni é re' xi'í si chracuij a ni é re' ni sij, gu'iyaj Yan'anj. ¹⁵ Nĭ ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í si 'ueé nĭn' ruhua gu'iyaj Yan'anj nga né'. Nĭ nitaj aman gu'iri' né' nāta' né' daj hua sa' sinduj daj.

10

Pablo defiende su ministerio

¹ Huéj huin Pablo. Nĭ huin ruhuāj gahuinj daj rún' huin Cristo. Nĭ ataj ni ngüi sisĭ ngaa nněj scanij a ni é re', nĭ naj a'mĭ, ataj ni sij. Nĭ ngaa nitaj si nněj nga á re', nĭ a'mi huéj rian yanĭ a'nĭ huaj rian án re', ataj ni sij. Ngaa nĭ xi'í si a'mi sa' Cristo, nĭ 'ĭ ruhua sij ni'yaj sisĭ, ² nĭ achinj jni'yá rian án re' sisĭ gu'iyaj sa' ni é re'. Ngaa nĭ ngaa gu'isĭ rian man ni é re', nĭ sĭ ga'mi huéj rian án re'. Daj si huin ruhuāj ga'mi huéj rian ni tsínj a'mi gaquin' xi'í únj sisĭ 'yaj únj daj rún' huin ruhua nnee cúj únj.

³ Nĭ nunj si hua nĭ'na' nnee cúj únj, sanĭ nitaj si unun' nnee cúj únj ngá sichre manj. ⁴ Ngaa unun' únj, nĭ nitaj si da'a únj xiti daj rún' 'yaj ni tsínj man chruhua xungüi nan. Sanĭ da'a únj si-fuerza Yan'anj. Nĭ si-fuerza Yan'anj 'yaj sisĭ ga'ue gu'iyaj gana né' rian daran' ni tsínj unun' nga Yan'anj. ⁵ Nĭ dere' únj daran' si-nuguan' ni tsínj unun' nga Yan'anj. Nĭ dere' únj daran' nuguan' aránj chrej rian ni ngüi gunun si-nuguan' Yan'anj. Ngaa nĭ gahuin ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Cristo, gu'iyaj únj. ⁶ Nĭ ngaa dagahuin sa' á re' rian Yan'anj, nĭ hua ruhua únj gu'iyaj únj castigo daran' ni ngüi na'uej ruhua dagahuin rian Yan'anj.

⁷ Maan si ga' cuidado ni é re' daj ani ruhua ni é re' xi'í únj. Nĭ sisĭ hua yya ruhua 'ngo ni é re' sisĭ nicaj dugüi' si' nga Cristo, nĭ hua niān sisĭ xacaj si' cuenta sisĭ daj rún' nicaj dugüi' si' nga Cristo, nĭ da'nga' daj nicaj dugüi' únj nga Cristo nej. ⁸ Nĭ nunj si gachin ga'mĭ doĭ nga sun riqui Señor riānj, sanĭ sĭ gahuin na'á manj.

Daj si Señor riqui sun daj sisĭ gahuin nĭca niman án re', gu'iyaj únj. Nĭ sĭ gan'anj ni'ya á re' manj.

⁹ Na'uej ruhuāj sisĭ gani ruhua á re' sisĭ a'nĭ yanĭ carta huaj rian án re', ngaa nĭ guxu'ui' ni é re', gu'iyá manj. ¹⁰ Nĭ ataj go'ngo a ni é re' sisĭ nuguan' nucuaĭ arúnj rian yanĭ carta guchij rian án re'. Nĭ nicaj sun ni carta daj nej. Sanĭ ngaa gu'isĭ rian man án re', nĭ nitaj si nucuaĭ si-nuguan'ānj. Nĭ nitaj si nicaj sun si a'mĭ, ataj ni sij nej. ¹¹ Nĭ hua niān sisĭ xacaj tsínj a'mi daj cuenta sisĭ daj rún' hua nuguan' arun únj rian yanĭ carta ngaa nitaj si nne únj ngá ni é re', nĭ hué daj ga' nuguan' ga'mi únj rian án re' ngaa gu'isĭ únj rian man ni é re' aj.

¹² Xanga' nĭ nun gu'isĭ ruhua únj gataj únj sisĭ hua sa' únj daj rún' ataj ni tsínj a'mi sisĭ hua sa' ni sij. Daj si hua sa' ni sij ani ruhua ni man'an ni sij. Nĭ huin ruhua ni sij gu'ini' ni sij un tsínj gahuin rian scanij ni sij. Nĭ ataj ni sij sisĭ man'an ni sij huin ni tsínj sa' doĭ rian ango dugüi' ni sij. Tsínj nĭ'yun huin ni sij. ¹³ Sanĭ hua cuidado únj ngaa a'mi únj sisĭ hua sa' si-sun únj. Daj si urin Yan'anj digyán daj hua si-sun únj. Nĭ a'mi únj daj rún' hua sun daj. Nĭ hué Yan'anj ga'nĭj sun rian únj sisĭ ga'mi únj nuguan' sa' rian án re'.

¹⁴ Hué dan nĭ nun gan'anj únj rian na'uej ruhua Yan'anj gan'anj únj. Daj si huin ruhua Yan'anj sisĭ gu'isĭ únj rian man án re'. Nĭ hua yya gu'isĭ sini únj ga'mi únj nuguan' sa' xi'í Cristo rian án re'. ¹⁵ Nĭ hua cuidado únj ngaa a'mi únj xi'í si-sun ango ni sij. Sanĭ ana'uij únj sisĭ guxuman doĭ ruhua á re' gu'ini' a ni é re' Yan'anj. Ngaa nĭ ga'ue gu'iyaj sun únj doĭ scanij ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj sisĭ gu'iyaj únj. ¹⁶ Ngaa nĭ ga'ue gan'anj ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj ango ni xuman' ne' rian xánj ni é re'. Daj si na'uej ruhua únj diguij únj si-sun ango ni tsínj daj. Nĭ nitaj si hua sa'aj sisĭ gataj únj sisĭ man'an únj gu'iyaj sisĭ gu'iyaj sun ango si'.

¹⁷ Nĭ sisĭ huin ruhua 'ngo tsínj daj ga'mi sa' sij xi'í man'an sij, ngaa nĭ gataj sij sisĭ sa' gu'iyaj Señor nga sij. ¹⁸ Nitaj si ni'yanĭ si-nuguan' 'ngo tsínj ataj sisĭ sa' gu'iyaj sij. Sanĭ ni'yanĭ sisĭ gataj Señor sisĭ hua sa' si gu'iyaj 'ngo tsínj daj.

11

¹ Gu'nicaj a ni é re' 'ngo niman nico sisĭ ga'mi ni'yünj doĭ gunun a ni é re'. Hué daj gu'iyaj á re', ruhuāj aj. ² Daj si daj rún' huin ruhua Yan'anj dugumij a ni é re', nĭ hué daj huin ruhuāj dugumij a ni é re' nej. Nĭ hua gu'iyaj yyāj sisĭ gu'nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Nĭ daj rún' gu'iyaj 'ngo yun'unj xana hua sa' ngaa

xacaj unj urin nice unj, n̄ hué daj huin ruhuāj s̄is̄i gūnicaj dugüi' ni é re' nga Cristo aj. ³ San̄i ani xu'ui' ruhuāj nga ni é re' s̄is̄i digya' yun'unj sichre ni é re' daj rún' digya' yun'unj xucuáj yun'unj gu'naj Eva asj ná. Daj si nitaj si huin ruhuāj s̄is̄i duna ni é re' si gūnicaj dugüi' ni é re' nga Cristo mánj. ⁴ Ga'uej ruhua a ni é re' s̄is̄i ga'na' ango tsínj ga'mi sij ango nuguan' xi'í Jesús rian án re'. N̄i n̄ini huin nuguan' daj nga nuguan' ga'mi únj rian án re'. N̄i hua niá' ruhua ni é re' nahuin ra'a ni é re' ango nane, san̄i sé Esp̄ritu Santo huin mánj. N̄i n̄ini hua ango nuguan' nahuin ra'a ni é re'. San̄i sé daj rún' hua si-nuguan' Yan'an̄j nahuin ra'a sini ni é re' daj hua mánj. N̄i a'nin' ruhua á re' s̄is̄i gūnico' a ni é re' ango nuguan' daj. ⁵ N̄i ani ruhuāj s̄is̄i ní'yanj si-nuguan'ánj daj rún' ní'yanj si-nuguan' ni tsínj huin achij nico' ni é re' daj. N̄i apóstol achij huin ni sij, ruhua ni sij. San̄i huin achij n̄e ni sij. ⁶ N̄i nunj si achin ango nuguan' nachran' ga'mi sa'áj rian ni ngüi, san̄i gahuin ch̄run sa'áj xi'í nuguan' sa'aj. N̄i hua xacaj á re' cuenta s̄is̄i hué daj huin, gui'yaj únj.

⁷ Ni'í ni é re' s̄is̄i nun ga'nē san'an̄j rian án re' ngaa ga'mi si-nuguan' Yan'an̄j huin nuguan' sa' rian án re'. N̄i gahuin rian án re', gui'yá. N̄i guná da rucu. Ngaa n̄i gaquin' gui'yá rian án re', ruhua á re' ni'. Sé daj huin mánj. ⁸ N̄i ga'nē si-san'an̄j ango ni ngüi nico' Yan'an̄j huin ni ngüi man ango xuman'. N̄i r̄iqui ni sij san'an̄j daj s̄is̄i ga'ue gui'yaj s̄un̄j rian án re'. ⁹ Ngaa guimán né, n̄i gachin 'ngo rasun riánj, san̄i nun garasúnj rian go'ngo ni é re' mánj. Daj si ni jnánj né' 'na' estado Macedonia, n̄i r̄iqui ni sij si gachin riánj. N̄i nun garasúnj rian ni é re' mánj. N̄i hué daj ga gui'yá, ruhuāj aj.

¹⁰ N̄i xi'í si nne Cristo ngāj, xi'í daj ni'í a ni é re' s̄is̄i xanga' nuguan' a'mi rian án re'. N̄i gataj snan'án rian án re' s̄is̄i nitaj aman gataj ni ngüi mán estado Acaya s̄is̄i ga'nē san'an̄j rian án re' mánj. ¹¹ N̄i un sin huin, n̄i a'mi nuguan' nan, ruhua á re' únj. S̄is̄i ruhuaj, n̄i nitaj si 'i ruhuāj ni'yá ni é re'. Sé daj huin mánj. Daj si Yan'an̄j ni'í s̄is̄i hua yya 'i ruhuāj ni'yá ni é re' aj.

¹² N̄i ga guē gui'yá daj rún' 'yá. Ngaa n̄i sj ga'ui' únj chrej rian ni tsínj chéj nana'ui' s̄is̄i uyan ga ni sij nga únj. A'mi xacan ni sij. San̄i sé uyan huin ni sij nga únj. ¹³ N̄i a'mi yya ni sij s̄is̄i huin ni sij apóstol huin tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo. Tsínj digya' yun'unj huin ni sij. Daj si 'yaj ni sij s̄is̄i a'mi ni sij si-nuguan' Cristo. San̄i sé daj huin mánj. ¹⁴ N̄i sé urin ni sij 'yaj daj. Daj si man'an sichre 'yaj si ángel xiguin sa' huin sij. ¹⁵ N̄i daj rún' 'yaj sichre, n̄i hué daj 'yaj ni tsínj daj nej. N̄i huin ruhua ni

sij s̄is̄i gani ruhua ni ngüi s̄is̄i 'yaj nice ni sij. N̄i daj rún' hua quij si-chrej ni sij, n̄i hué daj guiran' ni sij castigo nej.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

¹⁶ Gataj ruhua' yünj s̄is̄i sj gani ruhua á re' s̄is̄i sinün. N̄i s̄is̄i hué daj ani ruhua á re', n̄i ga'nin' ruhua ni é re' s̄is̄i ga'mi daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj. Ngaa n̄i hué daj ga'ue ga'mi sa'áj xi'í si-sünj. ¹⁷ N̄i sé Señor r̄iqui s̄is̄i hué daj ga'mi mánj. San̄i maan si a'mi daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj. N̄i hué ducuánj daj ga'ue ga'mi xacánj doj xi'tj. ¹⁸ N̄i hua ga'í ni tsínj a'mi sa' xi'í ni man'an ni sij. Ngaa n̄i hué daj ga'mi sa'áj rian án re' xi'tj nej. ¹⁹ Daj si ani ruhua á re' s̄is̄i ni'í sa' á re'. San̄i a'nin' ruhua á re' s̄is̄i ga'mi ni tsínj sinúnj rian án re'. ²⁰ N̄i a'nin' ruhua á re' s̄is̄i gui'yaj sun ni é re' rian ni tsínj daj ngaa xa ni sij si-san'an̄j ni é re'. N̄i digya' yun'unj ni sij ni é re' nej. N̄i nitaj si ní'yanj ni é re', ataj ni sij nej. N̄i ra'ui ni sij rian án re' nej. ²¹ N̄i nunj si huin na'á ga'mi nuguan' nan, san̄i nun gahuin nucuaj únj gui'yaj únj daj rún' gui'yaj ni tsínj daj.

N̄i s̄is̄i guis̄ij ruhua ni sij ga'mi sa' ni sij xi'í ni man'an ni sij, n̄i hué daj ga'mi sa'áj xi'tj, (nunj si ga'mi daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj). ²² Hué ni sij huin ni tsínj hebreo, ataj ni sij ni'. N̄i huéj huin tsínj hebreo nej. N̄i hué ni sij huin ni tsínj israelita, ataj ni sij ni'. N̄i huéj huin tsínj israelita nej. N̄i hué ni sij huin da'n̄i si'n̄j Abraham, ataj ni sij ni'. N̄i huéj huin nej. ²³ N̄i 'yaj sun ni sij si-sun Cristo, ataj ni sij ni'. Huaj 'yaj s̄un̄j si-sun Cristo nga si 'yaj ni sij (nunj si a'mi nuguan' nan daj rún' a'mi 'ngo tsínj sinúnj). N̄i huaj gui'yaj s̄un̄j si gui'yaj ni sij. N̄i ducu duguayun ni tsínj nicej sun man'ánj. N̄i huaj gunünj ducuaga' si gunun ni sij. N̄i huc' huaj ruhua gahuij, san̄i nun gahuij mánj. ²⁴ Guis̄ij un'un' yya huin si duguayun ni tsínj israelita icō xinun' gan'an̄j n̄e man'ánj. ²⁵ N̄i huaj'ni duguayun ni sij rutsj xiráj. N̄i ango yün ga'ui' ni sij yej man'ánj. N̄i guis̄ij huaj'ni naga' r̄iō daqui n̄ee n̄un̄j huá. ²⁶ N̄i gachēj n̄in' ruhua. N̄i hua sayun ngaa gachē chrej ngaa gara quin n̄ee. N̄i man ni tsínj 'na' anéj chrej nej. N̄i hua sayun guini'ínj r̄iqui ni xuman' nga r̄iqui quij nej, nga rian n̄ee yan'an̄j nej. N̄i hua sayun gui'yaj ni tsínj digya' yun'unj gataj ni sij s̄is̄i hué sij huin jnánj né'.

²⁷ N̄i ducu gui'yaj s̄un̄j. N̄i guiran'ánj sayun nej. N̄i guis̄ij ga'í nun ga'ue gatō. N̄i da'aj güi gachin xi'na r̄iquij. N̄i nago'ōj n̄ee. N̄i guis̄ij ga'í nun xāj. N̄i guiran'ánj sayun, gui'yaj nuhuaj xi'í si nitaj si-gan'ánj. ²⁸ N̄i sayun nan ran'ánj nga ango ni sayun. Daj si da go'ngo güi, n̄i nahuij ruhuāj ni'yá

daran' ni ngüi nico' Yan'anj man go'ngo xuman'. ²⁹ Nj sisi hua 'ngo tsinj a'nan', nj daj rún' ran' sij, nj hué daj ran' man'anj nej. Nj sisi guí'yaj 'ngo tsinj daj gaquin', guí'yaj dugüi' sij, nj a'man ruhuaj ni'yá tsinj guí'yaj daj.

³⁰ Nj sisi ga'mi sa'aj xi'tj, nj maan si ga'mi sa'aj xi'tj si nitaj fuerza riánj. Yan'anj 'yaj sisi ga'ue guí'yaj súnj. ³¹ Nj ni'i Yan'anj si a'mi nuguan' xanga'. Nj Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nj hua nian sisi niganj ga'mi sa' né' xi'i Yan'anj. ³² Ngaa gan'an xuman' Damasco, nj gobernado 'yaj sun rian rey Aretas, nj ga'nin' sí' sun rian ni policia sisi dugumi ni sij, nj guida'a ni sij man'anj. ³³ Sanj chracuij go'ngo ni tsinj man xuman' daj man'anj. Nj dinij ni sij xuguti nünj daj rian 'ngo yu'uj taj rian xinga' yej ganicaj du'ua xuman' daj. Ngaa nj gananj rian gobernado daj.

12

El aguijón en la carne

¹ Nitaj si hua sa'aj sisi ga'mi sa' né' xi'i man'an né'. Sanj ga'mi xi'i ni rasun gurugüi' riánj. Nj ga'mi xi'i si digyan Señor rianj. ² Hué dan nj ni'ínj 'ngo tsinj xuman ruhua ni'yaj Cristo. Nj guisij xigan'anj yo', nj gahui tsinj daj gan'anj gan' sij xata', guí'yaj Yan'anj. Nj da hua'nij xata' gahui sij gan'anj sij. (Nj nun ni'ínj sisi gan'anj nneé cúj sij nga sij, asj maan nané nun niman sij gan'anj. Urin Yan'anj ni'i nánj.) Nj huéj huin tsinj daj. ³⁻⁴ (Nj xanga' urin Yan'anj ni'i sisi gan'anj nneé cü nga man'anj, asj maan nané nun nimanj gan'anj.) Sanj ni'ínj sisi gan'an rian hua sa' xata' rian gunünj ni nuguan' hua sa'. Nj na'uej ruhua Yan'anj sisi nata' a 'ngo ni ngüi daj hua ni nuguan' sa' daj.

⁵ Nj ga'ue ga'mi sa'aj xi'i si guiran'anj. Sanj sé xi'tj ga'mi sa'aj. Maan si ga'mi sa'aj xi'tj si nitaj fuerza riánj. Yan'anj 'yaj sisi ga'ue guí'yaj súnj. ⁶ Nj sisi huin ruhuaj ga'mi sa'aj xi'tj, nj sé 'ngo nuguan' nj'yun huin ga'mi mánj. Daj si si-nuguan'anj huin nuguan' xanga'. Sanj sé daj guí'yá mánj. Daj si hua guini'i ni ngüi daj hua si-sünj nga si-nuguan'anj. Nj nitaj si huin ruhuaj sisi gani ruhua ni ngüi sisi huaj huinj xi'i si-sünj nga ni nuguan' ga'mi rian ni sij mánj. ⁷ Nj hua sa' nün' ruhua nuguan' digyan Yan'anj riánj.

Ngaa nj guida'a 'ngo xi'i man'anj sisi si guí'yaj nneé, guí'yaj Yan'anj. Nj daj rún' 'yaj 'ngo tanj ngaa atuj yun', nj hué daj ran'anj, guí'yaj xi'i daj. Nj xi'i daj ga'na' rian sichre sisi si ga'mi xacanj xi'tj mánj. ⁸ Nj guisij hua'nij yya gachinj jni'yá rian Señor sisi xi'ne xi'i a'nánj daj. ⁹ Sanj gataj Señor gunünj:

Guí'yá sinduj rián re'.

Ngaa nj ga'ue gunucua' re' si achin rián re'. Nj ngüi nitaj fuerza rian, nj gahuin nucua' ni sij, guí'yaj si-fuerza man'anj.

Daj gataj Señor gunünj.

Xi'i daj nj huin nia' ruhuaj ngaa nitaj fuerza riánj. Ngaa nj guini'i ni ngüi sisi si-fuerza Cristo 'yaj sisi hua fuerza riánj. ¹⁰ Xi'i si 'i ruhuaj ni'yá Cristo, nj huin nia' ruhuaj ngaa nitaj fuerza riánj. Daj si a'mi quij ni ngüi riánj nej. Nj achin ni rasun riánj. Nj chran' yun'unj ni ngüi yünj nej. Nj ran'anj sayun xi'i Cristo nej. Nj ngaa ani ruhuaj sisi nitaj fuerza riánj, nj hué hora daj gahuin nucua', 'yaj Yan'anj.

¹¹ A'mi da' rún' a'mi 'ngo tsinj sinünj. Sanj guí'yaj á re' sisi hué daj ga'mi. Daj si hua nian si ga'mi sa' ni é re' xi'i si 'yá. Nj nunj si nitaj si ni'yán, sanj yan ni'yán nga tsinj huin achij a'mi si-nuguan' Yan'anj nico' ni é re'. Nj tsinj apóstol huin ni sij, ruhua á re'. Sanj maan si achij nneé ni sij. ¹² Nj guí'yá nuguan' nico rian ni é re'. Nj ganahuin ni ngüi a'nan', guí'yá nej. Nj guí'yá ango si sa' scanij ni é re'. Nj daran' ni nuguan' nan digyan sisi huinj 'ngo apóstol huin tsinj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj nun ga'nin' ruhuaj nga sun guí'yaj súnj scanij a ni é re'. ¹³ Nj nun gata gunun a ni é re' si hua nij ruhua á re' daj nga ango ni tsinj nico' Yan'anj. Nj nun garasünj rian án re'. Nj xi'i daj nj sisi ruhuaj, nj hua nij ruhua á re' daj nga ango ni tsinj nico' Yan'anj, ruhua á re'. Hué dan nj guinicaj á re' 'ngo niman nico nga si-nuguan'anj.

Pablo anuncia su tercera visita

¹⁴ Yyaj nj a hua chrünj guchi' ni'yá ruhua' yünj rian man án re'. Nj hué nan guisij hua'nij guchij rian man án re'. Nj nitaj si ruhuaj garasünj rian án re' mánj. Nitaj si nano'oj rasun nicaj ni é re' mánj. Sanj nano'oj ni man'an án re'. Nj daj rún' da'ní huin a ni é re' riánj. Nj sé da'nj né' nano' san'anj gujri' né' mánj. Sanj hua nian si nana' né' san'anj gujri' ni da'nj né'. ¹⁵ Nj hua nia' ruhuaj gutinj daran' si nicá xi'i niman án re'. Nj niganj hua ruhuaj guí'yaj sünj si-sun Yan'anj scanij a ni é re'. Nj nunj si nün' ruhua 'i ruhuaj ni'yá a ni é re', sanj doj 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. ¹⁶ Nj nun garasünj rian án re' mánj. Sanj ataj go'ngo ni é re' sisi digyan yun'un ni é re' guida'a sun rian án re', ataj á re'. ¹⁷ Nj digya' yun'un ni é re' ngaa ga'ní ni tsinj guisij rian án re' ní'. Sé daj huin mánj. ¹⁸ Gachinj jni'yá rian tsinj gu'naj Tito sisi guisij ni'yaj sij rian man án re'. Nj ga'ní ango jnánj né' guisij nga sij. Nj digya' yun'unj Tito ni é re' nej nánj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si uyan gani ruhua

nungüej únj Tito. Nj uyan gui'yaj nungüej únj sí'.

¹⁹ Nj ani ruhua á re' sísj xu'ui' únj rian án re' xi'í si ga'mi a ni é re' gaquin' rian únj ní'. Sé daj huin mánj. Daj si ní'i Yan'anj daj a'mi únj. Nj xi'í si nico' únj Cristo, nj ga'mi únj nuguan' nan rian án re' xi'í si 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re'. Daj si huin ruhua únj sísj guxuman sa' ruhua á re' guini'yaj á re' Yan'anj huin a ni é re' jnān nga xica'ui.

²⁰ Daj si nahuij ruhuāj sísj ngaa guisj rian man án re', nj sj nari'tj ni é re' daj rún' huin ruhuāj. Nj hué daj nga ni é re', nj sj nari' ni é re' man'anj daj rún' huin ruhua á re' nej mánj. Daj si nahuij ruhuāj sísj unun' dugüi' ni é re'. Nj huin xicoj ruhua ni dugüi' a ni é re' nej. Nj a'man ruhua ni dugüi' ni é re'. Nj huin yan'anj ruhua á re' nej. Nj a'mi snan'anj ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Nj nuna ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'. Nj a'mi nne ni é re' nej. Nj hua sayun rian án re' xi'í si unun' ni dugüi' ni é re'.

²¹ Nj nahuij ruhuāj sísj ngaa guchi' ruhua' yünj rian man ni é re', nj guiri'tj si-na'aj, gui'yaj Yan'anj xi'í a ni é re'. Nj sísj ruhua', nj gacoj xi'í ni é re' nga gaquin' gui'yaj ga'j ni é re' asij ná. Daj si achin si ganani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' a ni é re'. Nj gui'yaj quij go'ngo a ni é re'. Nj ga'mi go'ngo ni é re' nga squira' ni é re'. Nj hua angó ni gaquin' quij gui'yaj go'ngo ni é re' nej.

13

¹ Hué nan guisj huā'nij huā rian man án re'. Da guisj nata' huij huā'nij testigo, nj ga'ue gui'yaj yya né' ngo gaquin'. ² Nj daj rún' gataj sinj ngaa guisj huij guchi' ni'yā rian man án re', nj hué daj gataj ruhua' yünj rian án re' huin in re' ni tsinj gui'yaj ni gaquin' daj. Nj nitaj si nnej nga á re', sanj ataj snan'an gunun daran' a ni é re' sísj ngaa guisj rian man ni é re', nj sj ga'mi xanj nga ni é re' mánj. ³ Daj si huin ruhua á re' xacaj á re' cuenta sísj riqui Cristo nuguan' a'mi rian án re'. Sj gani ruhua á re' sísj nitaj si nucuaj Cristo scanij ni é re' mánj. Daj si nicaj Cristo fuerza scanij a ni é re'. ⁴ Xanga' nj yaco guiran' sij ngaa guinico' sij rian rugutsj. Sanj ganá'nij sij, nj nne nucuaj sij yyaj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Nj daj rún' guiran' Cristo sayun, nj hué daj ran' únj xi'í si nicaj dugüi' únj nga sij. Sanj gahuin nucuaj únj, gui'yaj si-fuerza Yan'anj. Ngaa nj ga'ue gui'yaj sun únj rian án re'.

⁵ Guini'yaj sa' ni é re' man'an án re' sísj hua yya xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo. Nj xacaj á re' cuenta sísj hué daj huin. Nun ni'i a ni é re' sísj nne Cristo niman án re' ní'. Asj huin ni é re' tsinj digya' yun'unj sísj xuman ruhua ni é re' a'. ⁶ Nj huin ruhuāj sísj xacaj á re' cuenta sísj

nitaj si digya' yun'unj únj mánj. ⁷ Nj achinj jni'yaj únj rian Yan'anj sísj sj gui'yaj á re' nj a' ngo si xi'í mánj. Nj sé si achinj jni'yaj únj daj rian Yan'anj sísj ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj. Sanj hué daj 'yaj únj sísj gui'yaj sa' niganj ni é re'. Nj nitaj si gahuin sísj gani ruhua ni ngüi sísj nitaj si ni'yanj si-nuguan' únj mánj. ⁸ Daj si sj ga'ue guiranj únj rian nuguan' xanga'. Sanj huin ruhua únj sísj gunun ni ngüi urin nuguan' xanga'. ⁹ Xi'í daj nj huin niā' ruhua únj ngaa nitaj nico fuerza nicaj únj sísj hua ran ruhua man'an án re' nga si-chrej Yan'anj. Nj achinj jni'yaj únj rian Yan'anj sísj gahuin sa' niman án re'. ¹⁰ Nj arünj nuguan' nan rian yanj a'ni huaj rian án re' ngaa achin guisj rian man án re'. Ngaa nj ngaa guisj, nj sj gani ruhua á re' sísj 'ngo tsinj huee huinj xi'í si nicaj sünj mánj. Nj riqui Señor sun daj rianj sísj gahuin ran ruhua á re' nga si-chrej Yan'anj. Nj sé güenda si gan'anj ni'ya ni é re' huin mánj.

Saludos y doxología final

¹¹ Yyaj nj ruhua nahuij nuguan' a'mi rian án re' huin in re' jnān nga xica'ui. Gahuin niā' ruhua niman án re'. Nj dugu'nun' a ni é re' man'an án re' sísj gachej ni é re' 'ngo chrej sa'. Nj chraquij a ni é re' 'ngo nuguan' sa' rian jnānj a ni é re' sísj gahuin nucuaj sij guinico' sij Yan'anj. Nj uyan ga niman daran' ni é re' nga dugüi' a ni é re'. Nj ga din'inj ruhua á re' nej. Ngaa nj gane Yan'anj nga á re'. Daj si Yan'anj 'yaj sísj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nj gahuin din'inj ruhua né', gui'yaj Yan'anj nej. ¹² Nj garun du'ua go'ngo a ni é re' ni dugüi' ni é re' ngaa gui'yaj saludando a ni é re' ni dugüi' ni é re'. ¹³ Daran' ni jnānj né' xuman ruhua ni'yaj Yan'anj a'nij 'ngo nuguan' rian án re'. ¹⁴ Nj huin ruhuāj sísj gui'yaj Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nj hué daj ga 'i ruhua Yan'anj ni'ya á re' nej. Nj guinicaj dugüi' niganj Espíritu Santo nga ni é re', ruhuāj aj. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS GÁLATAS

Salutación

¹ Huēj huin Pablo. Nj huñj 'ngo apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. (Nj sé si ga'nij ni tsínj gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi mánj. Nj sé si garij sun ni sij man'anj mánj. Sanj man'an Jesucristo nga Yan'anj garij sun man'anj sísí gan'anj ga'mi nuguan' daj rian ni ngüi. Nj gan'anij Jesucristo scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj huin chrej né'.)
² Hué dan nj a'nij nuguan'an ni njanj únj yanj carta nan rian án re' huin ín re' ni tsínj nico' Yan'anj man'anj estado Galacia. ³ Nj huin ruhua únj sísí gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian án re'. Nj ga din'inj ruhua únj nej. ⁴ Nj naga'ui' Jesucristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' né' sísí gahuin njini né' rian ni gaquin' quij man' chruhua xungüi gaquin' nan. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj huin chrej né' sísí gahuin njini né'. ⁵ Njiganj ga'mi sa' né' rian Yan'anj. Amén.

No hay otro evangelio

⁶ Garáj yan'anj ruhuaj sísí gahuin yoo ni é re' nga ango nuguan', sísí sé huin nuguan' xanga'. Ni'i ni é re' sísí gui'yaj Cristo sinduj xi'í ni é re'. Nj gaquinj Yan'anj sísí guinico' ni é re' man'an Yan'anj. ⁷ Sanj xanga' nj nitaj ango nuguan' gui'yaj sísí ganini ni ngüi mánj. Maan si huin ruhua go'ngo ni tsínj sísí naduna ni é re' xi'í si-nuguan' Cristo. Nj chran' yun'unj ni sij ni é re'. ⁸ Nj sísí ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin njini nga nuguan' sa' ga'mi sinij rian ni é re', nj ga ni'ya sij, gui'yaj Yan'anj. Nitaj si gahuin sísí huēj ga'mi ango nuguan' daj, asj 'ngo ángel 'na' xata'. Nj un tsínj naduna si-nuguan' Yan'anj, nj ga ni'ya sí'. ⁹ Nj hua gata, nj hué daj gataj ruhua' yünj rian án re', sísí ga'mi 'ngo tsínj ango nuguan' huin njini nga nuguan' sa' nahuin ra'a ni é re', nj gan'anj sij rian yan'anj gunun sij.

¹⁰ Huin ruhuaj sísí ga'mi sa' ni ngüi xi'tj, ruhua á re' ní'. Sé daj huin mánj. Maan si huin ruhuaj sísí ga'mi sa' Yan'anj xi'tj. Nj sísí huin ruhuaj sísí ga'mi sa' ni ngüi xi'tj, nj huin ruhuaj gata sísí nitaj si 'yaj sünj rian Cristo mánj.

El ministerio de Pablo

¹¹ Nj huin ruhuaj sísí xacaj á re' cuenta sísí si-nuguan' Yan'anj ga'mi rian ni ngüi, nj sé 'ngo si-nuguan' 'ngo ni tsínj huin,

huin ni é re' jnān nga xica'ui. ¹² Nun digyán ni ngüi nuguan' daj riānj mánj. Nj nun gahuin chrünj rian nj a 'ngo ni ngüi mánj. Sanj urin Jesucristo gui'yaj sísí guini'inj si-nuguan' sij.

¹³ Nj hua gunun ni é re' daj gui'yā asj sini nga guinicōj si-nuguan' ni tsínj israelita. Nj njn' ruhua chran' yun'un ni tsínj nico' Jesús. Nj gahuin ruhuaj sísí guere' daran' ni sij. ¹⁴ Nj gui'yaj fuerzāj nga si-ducuanj ni tsínj israelita daj nga ango ni tsínj israelita uyan hua sij ngāj. Nj ducu dagahuñj si-nuguan' ni xi únj.

¹⁵ Sanj hua nacui Yan'anj man'anj ngaa achin ga'ngā. Nj gui'yaj Yan'anj sinduj riānj xi'í si gaquinj Yan'anj man'anj gui'yaj sünj si-sun Yan'anj. ¹⁶ Nj garan' ruhua Yan'anj sísí guini'inj da'ni, nj gan'anj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni ngüi 'na' anéj chrej. Sanj nun gan'anj ga'mi nga a 'ngo ni tsínj mánj. ¹⁷ Nj nun gan'an xuman' Jerusalén rian man' apóstol ni tsínj gan'anj ga'mi sini si-nuguan' Yan'anj daj nga nuguan' ga'mi man'anj. Sanj 'ngo yun gan'an estado Arabia. Ngaa nj nanicaj ruhua' yünj xuman' Damasco.

¹⁸ Nj ngaa gachin hua'nij yo', nj gan'an xuman' Jerusalén sísí guini'inj Pedro. Nj ganēj xinun' güi nga sij. ¹⁹ Sanj nun guini'inj nj a 'ngo ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesús. Urin Jacobo guini'inj huin sí' jnānj man'an Señor. ²⁰ Nj ni'i Yan'anj sísí nuguan' arünj huaj rian ni é re' huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' nne huin mánj.

²¹ Hué dan nj gan'an ni xuman' ngaj estado Siria nga estado Cilicia nej. ²² Sanj nun guini'i ni tsínj nico' Cristo man' estado Judea man'anj mánj. ²³ Maan si gunun ni sij cuento rian xi'tj. Nj gataj cuento daj: "Tsínj chran' yun'unj asj sini né', yyaj ni chéj sij a'mi sij si-nuguan' Yan'anj sísí guxuman ruhua né' guini'yaj né' Yan'anj. Nj asj sini nj huin ruhua sij sísí guere' nuguan' daj." Daj gataj ni ngüi daj. ²⁴ Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'tj.

2

¹ Nj ngaa gachin xigan'anj yo', nj gan'anj ruhua' yünj xuman' Jerusalén nga tsínj gu'naj Bernabé. Nj gan'anj tsínj gu'naj Tito nga únj nej. ² Nj gan'an si hué daj digyán Yan'anj sísí gan'an xuman' Jerusalén. Nj nahuin yu' ni tsínj huin rian ngāj. Nj nataj rian ni sij daj hua si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' a'mi rian án re' huin ni é re' ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj gui'yā si na'uej ruhuaj si guere' nuguan' ga'mi rian ni ngüi nga nuguan' a'mi acuan' nej.

³ Nj guinicaj dugüi' Tito ngāj huin sij tsínj griego. Sanj nun gui'yaj fuerza ni sij sísí guta' da'nga' nnee cūj Tito. ⁴ Nj hua go'ngo

ni tsínj digya' yun'unj, nitaj si huin xanga' ni sij jnánj né'. Nj guixi'ij huí ni sij scanij né' sísj guini'i ni sij daj gahuin ní'nij né' rian si-dúcuanj ni sij, gui'yaj Cristo. Daj si huin ruhua ni sij sísj dagahuin ruhua' yún né' si-dúcuanj Moisés. ⁵ Sanj nj a 'ngõ xico' nun duna únj si dagahuin únj si-nuguan' ni sij. Daj si huin ruhua únj sísj 'ueé gúnaj njn' si-nuguan' Yan'anj nuguan' xanga' rian án re'. ⁶ Nj man go'ngo ni tsínj huin achij, ataj ni ngüi. (Sanj güendāj nj nitaj si ni'yanj un tsínj gahuin ni sij ni güi gachin. Daj si uyan hua daran' ni ngüi rian Yan'anj.) Nj güendāj nj nun ga'mi ni tsínj huin achij daj nj a 'ngõ nuguan' naça riānj mánj.

⁷ Sanj nani'i ni tsínj huin achij daj sísj garun sun Yan'anj gan'anj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj garij sun Yan'anj Pedro gan'anj sij ga'mi sij nuguan' sa' rian ni ngüi israelita. ⁸ (Nj hué Yan'anj ga'nij Pedro gan'anj sij ga'mi sij nuguan' sa' scanij ni ngüi israelita. Nj daj rún' ga'nij Yan'anj Pedro rian ni tsínj daj, nj da'nga' daj ga'nij Yan'anj gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej.) ⁹ Ngaa nj nani'i tsínj gu'naj Jacobo nga Pedro nej, Juan nej, sísj gui'yaj Yan'anj sinduj riānj nga sun nan. Nj hua'nij tsínj daj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj xuman' Jerusalén. Sanj gahuin yya ruhua ni sij sísj huin nungüej únj Bernabé dugüi' ni sij. Nj ga'uej ruhua ni sij sísj gan'anj ga'mi nungüej únj nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj hué daj gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi israelita. ¹⁰ Maan si gachínj ni sij sísj ganunun ruhua nungüej únj guini'yaj únj ni ngüi niqui. Sanj hua cuidado únj güenda chracuij únj ni ngüi daj.

Pablo reprende a Pedro en Antioquia

¹¹ Sanj ngaa guisij Pedro xuman' Antioquia, nj ga'mi huéj rian sij. Daj si nun hua sa' si gui'yaj sij. ¹² Daj si hua sini xa sij nga ni tsínj 'na' anéj chrej. Sanj ngaa guisij go'ngo ni tsínj 'na' rian Jacobo, nj guxun anéj sij man'an sij. Nj dunáj sij si xa sij nga ni tsínj daj. Daj si guxu'ui' sij ni'yaj sij ni tsínj 'yaj fuerza si guta' ni sí' da'nga' nneç cú'. ¹³ Nj hué daj guxun anéj ango ni tsínj israelita nej. Nj uyan gui'yaj Bernabé, si na'uej ruhua sí' guinicaj dugüi' sí' nga ni tsínj 'na' anéj chrej daj.

¹⁴ Nj ngaa xacaj cuentāj sísj nitaj si 'yaj sa' ni sij daj rún' digyán si-nuguan' Yan'anj rian né', nj gatā gunun Pedro rian daran' ni tsínj man nahuin yu' yu'uj daj: "Hué re' huin tsínj israelita. Sanj acáj re' si-dúcuanj ni tsínj 'na' anéj chrej. Nj nitaj si 'yaj re' daj rún' 'yaj ni tsínj israelita ga mánj. Hué

dan nj un sin nj 'yaj re' fuerza sísj xacaj ni tsínj 'na' anéj chrej si-dúcuanj ni tsínj israelita únj." Daj gatā gunun Pedro. ¹⁵ Nj asj ga'nga né', nj huin né' tsínj israelita. Nj sé tsínj 'yaj gaquin' 'na' anéj chrej huin né' mánj. ¹⁶ Nj ni'i né' sísj nitaj si gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'i si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né'. Sanj gahuin sa' né' rian Yan'anj urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. Nj hué daj guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo sísj gahuin sa' né' rian Yan'anj. Nj gahuin sa' né' xi'i si xuman ruhua né'. Sanj sj gahuin sa' né' xi'i si dagahuin né' si a'nin' si-ley Moisés sun rian né' mánj. Daj si a 'ngõ né' sj gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj si-ley Moisés mánj. ¹⁷ Ngaa nj sísj huin ruhua né' gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj Cristo, nj xacaj né' cuenta sísj da'ui né' gaquin', ngaa nj huin ruhuaj gata sísj Cristo gui'yaj sísj da'ui né' gaquin' ní'. Sé daj huin mánj.

¹⁸ Nj sísj guere' 'ngõ nuguan' gui'yā, nj nanicaj ruhua' yún nagui'yā, nj huin ruhuaj gata sísj man'anj nicaj gaquin' xi'i nuguan' daj. ¹⁹ Asj ná nj guinicōj si-ley Moisés. Sanj guere' ruhuaj, gui'yaj ley daj. Nj yyaj nj ga'ue guinicaj dugüi'tj nga Yan'anj. ²⁰ Nj guinico' nuguan'anj nga Cristo rian rugutsj. Xi'i daj nj sēj huin tsínj nne acuan'. Sanj Cristo huin si nne nimānj. Nj chrej aché acuan', nj hué daj 'yā xi'i si xuman ruhuaj ni'yā Jesucristo. Nj xi'i si ga 'j ruhua Cristo ni'yaj sij man'anj, nj gahui' sij rian rugutsj xi'tj. ²¹ Na'uej ruhuaj danicā sinduj gui'yaj Yan'anj riānj mánj. Daj si sísj ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anj, gui'yaj si-ley Moisés, nj huin ruhuaj gata sísj gahui' yun Cristo rian xi'i né'.

3

El Espíritu se recibe por la fe

¹ Tsínj ni'yun huin ni é re' tsínj man estado Galacia. Nj un tsínj digya' yun'unj, nj na'ue dagahuin ni é re' daguan' xanga' únj. Ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj, nj digyán yya únj rian ni é re' daj guinico' Jesucristo rian rugutsj gahui' sij xi'i ni é re'. ² Huin ruhuaj sísj danicaj ni é re' nuguan' nachínj snan'an. Ga'na' Espiritu Santo rian án re' gui'yaj sísj dagahuin ni é re' si-ley Moisés ní'. Asj ga'na' Espiritu Santo rian án re' xi'i si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' nuguan' gunun ni é re' sa'. ³ Gaxi'i ni é re' gachéj ni é re' si-chej Yan'anj, gui'yaj Espiritu Santo. Sanj yyaj nj ani ruhua ni é re' sísj gache ni é re' nga si-fuerza man'an ni é re'. ⁴ Guiran' yun ni é re' ni sayun da ní'. Sé si guiran' yun a ni é re' mánj. ⁵ Nj riqui Yan'anj Espiritu

Santo gane nga ni é re'. Nj gui'yaj Yan'anj si sa' scanj ni é re' nej. Sanj sé daj gui'yaj Yan'anj xi'í si dagahuin ni é re' rian si-ley Moisés mánj. Maan si hué daj gui'yaj Yan'anj xi'í si xuman ruhua ni é re' nga nuguan' sa' gunun ni é re'.

El pacto de Dios con Abraham

⁶ Nj asij ná guxuman ruhua tsinj gu'naj Abraham ni'yaj sij Yan'anj. Xi'í daj gataj Yan'anj sisi gahuin sa' sij rian Yan'anj. ⁷ Xi'í daj nj gu'ni'i ni é re' sisi daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj huin ni sij da'nj si'nj Abraham.

⁸ Nj asij ná nj gataj si-nuguan' Yan'anj sisi gahuin sa' ni ngüi 'na' anéj chrej rian Yan'anj xi'í si guxuman ruhua ni sij gu'ni'yaj ni sij Yan'anj. Nj xi'í daj gataj Yan'anj 'ngo nuguan' sa' gunun Abraham: "Xi'í man'an re', nj gu'i'ya sinduj rian daran' ni ngüi man chruhua xungüi." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

⁹ Hué dan nj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj gu'i'yaj nuguan'an Yan'anj sinduj rian ni sij nga Abraham, si hué daj guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj nej.

¹⁰ Nj daran' ni tsinj ani ruhua sisi tsinj sa' huin ni sij xi'í si dagahuin ni sij si-ley Moisés, nj ga ni'ya ni sij. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga ni'ya daran' ni tsinj nun dagahuin sa' daran' si hua njca rian libro huin si-ley Yan'anj." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ¹¹ Hué dan nj hua njca yya sisi nj a 'ngo né' sj gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj mánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Tsinj gahuin sa' rian Yan'anj, nj gane njganj sij xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj." Daj gataj Yan'anj. ¹² Sé si-ley Moisés 'yaj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj mánj. Maan si gataj ley daj: "Tsinj dagahuin ley daj, nj gane njganj sij." Daj gataj ley daj.

¹³ Rún' huaj sisi ga ni'ya né' xi'í si na'ue dagahuin sa' né' si ataj ley daj. Sanj naru'ue Cristo rian si-gaquin' né'. Nj rún' huaj sisi hué Cristo ga ni'ya xi'í né'. (Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Ga ni'ya daran' ni tsinj gahui' gu'nico' rian chrun." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.) ¹⁴ Nj hué daj guiran' Jesús sisi gahuin daj rún' gataj yya Yan'anj gunun Abraham asij ná. Ngaa nj xi'í Cristo Jesús, nj ga'ue gane Espiritu Santo niman ni ngüi 'na' anéj chrej. Nj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nj ga'ue gane Espiritu Santo niman daran' né'.

¹⁵ Gu'i'yó' cuenta daj 'yaj né' mán né' rian xungüi nan huin in re' njan nga xica'uü. Sisi nagui'yaj 'ngo tsinj daj yanj, nj ga'ui' sij si-firma sij, nj, nj a 'ngo ni ngüi si

ga'ue djre' si garun sij mánj. ¹⁶ Nj hué ducuanj daj huin sisi gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham nga da'nj si'nj sij. Nj sé si a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í daran' ni da'nj si'nj Abraham mánj. Sanj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í urin da'nj sij huin Cristo.

¹⁷ Nuguan' a'mi huin nan: Gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga Abraham xi'í Cristo. Nj ngaa gachin gan'anj ciento táj icq chi' yo', nj ga'ui' Yan'anj ley rian Moisés. Sanj sj ga'ue djre' ley daj si gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham mánj. ¹⁸ Nj sisi ana'uuj né' sisi gu'i'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si-ley Moisés, nj huin ruhuaj gata sisi nitaj si ana'uuj né' nga nuguan' sa' gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham. Sanj hua yya ana'uuj né' sisi gu'i'yaj sa' Yan'anj nga né' xi'í si gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham asij ná.

El propósito de la ley

¹⁹ Ngaa nj un sin ni'yaj si-ley Moisés, ruhua á re' únj. Hué si ga'na' ley daj sisi xacaj ni ngüi cuenta daj hua si-gaquin' ni sij. Nj gu'i'yaj Yan'anj sisi gu'nica' sun ley daj da ga'na' da'nj si'nj Abraham huin Cristo. Nj hué sij huin tsinj xi'í gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham. Nj ga'ui' Yan'anj ley daj xi'í ni ángel. Nj digyán ni ángel ley daj rian Moisés. Ngaa nj digyán Moisés daj hua ley daj rian ni ngüi. ²⁰ Sanj güenda nuguan' sa' gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham, nj nitaj si achin 'ngo tsinj ga'mi xi'í Yan'anj mánj. Daj si urin Yan'anj huin. Nj ga'mi urin Yan'anj rian Abraham.

²¹ Nj nuguan' nan huin ruhuaj gata sisi unun' si-ley Moisés nga nuguan' gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham ni'. Sé daj huin mánj. Nj sisi ley daj ga'ue gu'i'yaj sisi gane njganj né', ngaa nj ga'ue gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'í si dagahuin né' si ataj ley daj. ²² Sanj ataj si-nuguan' Yan'anj sisi da'ui daran' ni ngüi gaquin'. Ngaa nj ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesucristo, nj ga'ue ganahuin ra'a ni sij nuguan' sa' gu'i'yaj yya Yan'anj nga Abraham.

²³ Nj ngaa achin guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj daj rún' anumi 'ngo nne' yun', nj hué daj gu'i'yaj si-ley Moisés. Nj hué daj gu'i'yaj ley daj da güi digyán Yan'anj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. ²⁴ Nj dugumi ley daj rian né' da güi ga'na' Cristo. Ngaa nj ngaa guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj gahuin sa' né' rian Yan'anj. ²⁵ Nj xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, nj nitaj si dugumi ley daj né' ga mánj.

²⁶ Nj xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús, nj daran' ni é re' huin da'nj Yan'anj. ²⁷ Nj xi'í si gata' nnee ni é re' nga si-xugüi Cristo, nj nne Cristo chruhua niman án re'. Nj daj rún'

'yaj 'ngò tsínj ngaa ganananun sij 'ngò atsiy ñaca, ñi hué daj ganahuin ñaca ni é re', gui'yaj Cristo. ²⁸ Ngaa ñi uyan huin ni tsínj israelita nga ni tsínj griego nej. Ñi uyan huin tsínj 'yaj sun yün rian xuru'ue nga tsínj hua ni'ñij rian nej. Ñi uyan huin tsínj nga yun'unj xana nej. Daj si ngaa ñicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, ñi urin ni é re' huin. ²⁹ Ñi sísí ñicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, ngaa ñi huin ni é re' da'ñi si'ñi Abraham. Ñi ñahuin ra'a ni é re' nuguan' sa' daj rún' gataj yya Yan'anj rian Abraham.

4

¹ Ñi huin ruhuáj gatá sísí ngaa hua lij da'ñij 'ngò tsínj daj, ñi si'yaj chrej sij huin si'yaj sij. Sanj xi'í si hua lij sij, ñi uyan huin sij nga ni tsínj 'yaj sun yün rian chrej sij. Ñi si ga'ue ñicaj sij si'yaj chrej sij mánj. ² Hua ni ngüü dugumi tsin' daj. Ñi dugumi ni si' si'yaj sij. Ñi hué daj 'yaj ni si' nga sij da guísij güi gataj chrej sij sísí ñahuin ra'a sij si'yaj chrej sij. ³ Ñi hué daj ran' né' nej. Ngaa ga lij né', ñi dagahuin né' si-nuguan' ni yan'anj huin achij chruhua xungüü nan.

⁴ Sanj ngaa guísij güi huin ruhua Yan'anj xanga' riqui si sa' rian né', ñi ga'núj Yan'anj xanga' da'ni ga'na' chruhua xungüü nan. Ñi ga'nga sí', gui'yaj 'ngò yun'unj xana. Ñi dagahuin ni dugüi' si' si-ley Moisés ngaa gane si' chruhua xungüü nan. ⁵ Ñi ga'na' si' sísí gahuin ni'ñij né' rian ley daj, gui'yaj sí'. Ñi huin ruhua Yan'anj sísí gahuin né' da'ñij Yan'anj, gui'yaj sí'. ⁶ Ñi xi'í si huin a ni é re' da'ñij Yan'anj, ñi ga'núj Yan'anj Si-Espíritu da'ni ga'na' gane chruhua niman né'. Ñi ga'ue gataj né' gunun Yan'anj: "Chrej ni ünj huin so', ataj né', aguáj né'", 'yaj Si-Espíritu da'ñij Yan'anj. ⁷ Hué dan ñi sé tsínj 'yaj sun yün rian 'ngò xuru'ue huin a ni é re' ga' mánj. Sanj nahuin a ni é re' da'ñij Yan'anj. Ñi xi'í si huin a ni é re' da'ñij Yan'anj, ñi huin ruhua Yan'anj sísí ñahuin ra'a á re' daran' nuguan' sa', gui'yaj Cristo.

Exhortación contra el volver a la esclavitud

⁸ Asij sini ñi nun guñi'i ni é re' Yan'anj xanga' mánj. Ñi dagahuin ni é re' rian ango ni yan'anj sísí sé yan'anj xanga' huin mánj. ⁹ Sanj yyaj ñi ni'í ni é re' Yan'anj xanga'. Asj sa' huin gatá sísí ni'í Yan'anj ni é re'. Hué dan ñi daj ga'ue ñicaj ruhua' yün ni é re' ñanico' ni é re' ni yan'anj ñiqui nitaj fuerza ñicaj sísí gui'yaj sun yün ni é re' rian ni yan'anj da ünj. ¹⁰ Gué ni é re' ga'j güi. Ñi hua yahuj gué ni é re', ataj á re' nej. Ñi hua yo' gué é re', ataj á re' nej. ¹¹ Nani ruhuáj sísí gui'yaj sun yünj si-sun Yan'anj scanij ni é re'.

¹² Achínj jni'yā rian án re' sísí gahuin ni é re' daj rún' huínj huin ni é re' jñan nga xica'uí. Daj si gahuínj daj rún' huin ni é re'. Nitaj nunj guiran'anj, gui'yaj ni é re' mánj. ¹³ Hua ni'í ni é re' sísí asij sini ga'mí si-nuguan' Yan'anj rian ni é re' xi'í 'ngò xi'í guida'a yünj. ¹⁴ Hué xi'í gui'yaj ga'nánj daj gahuin 'ngò sayun guiran'anj. Sanj nun gahuin ruhua ni é re', ñi nun ñicaj ni é re' man'anj xi'í xi'í guiran'anj da mánj. Ñi nahuin ra'a sa' ni é re' man'anj daj rún' gahuínj 'ngò si-ángel Yan'anj, asj gahuínj daj rún' gahuin man'an Jesucristo, ruhua á re'. ¹⁵ Ñi un sin huin ni nitaj si ñiá' ruhua ni é re' ngáj, daj rún' gahuin ñiá' ruhua ni é re' asij sini ünj. Daj si atá gunun ni é re' sísí ga'uej ruhua á re' guiri ni é re' rundij rian án re' riqui ni é re' riánj. ¹⁶ Yyaj ñi gahuínj 'ngò tsínj unun' nga ni é re' urin si ga'mí nuguan' xanga' rian án re', ruhua á re' ní'.

¹⁷ Ñi ni tsínj digyán rian án re' daj, ñi xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni é re'. Sanj sé si huin sa' ruhua ni sij mánj. Daj si huin ruhua ni sij sísí gahuin ñini ni é re' rian ünj. Ngaa ñi guñico' ni é re' ni sij, ruhua ni sij. ¹⁸ Sísí huin sa' ruhua ni sij xi'í ni é re', ngaa ñi dugu'ñaj huin sísí xicoj ruhua ni sij ñi'yaj ni sij ni é re'. Ñi hua ñian sísí ñiganj gui'yaj ni sij daj. Ñi sé urin ngaa nněj scanij ni é re' mánj. ¹⁹ Rún' huin da'ni lij huin ni é re' riánj. Ñi daj rún' chran' 'ngò yun'unj xana sayun ngaa achin ga'nga da'ñij unj, ñi hué daj ran'anj xi'í ni é re'. Ñi ga' guiran'anj sayun xi'í ni é re' da guñicaj dugüi' sa' ni é re' nga Cristo. ²⁰ Ñi huin ruhuáj sísí guiman né' acuan' sísí ga'ue ñadunáj nuguan' a'mí nga ni é re'. Daj si nun xugüi ruhuáj si gui'yā nga ni é re' mánj.

Alegoría de Sara y Agar

²¹ Huin ruhuáj sísí gataj yya á re' 'ngò nuguan' gunünj: Ñi huin ruhua á re' dagahuin a ni é re' si gataj si-ley Moisés, sanj gunun ni é re' si ataj ley da ní'. ²² Ñi gataj ley daj sísí hua huñj da'ñi sno'o tsínj gu'ñaj Abraham. Ñi ga'nga 'ngò da'ñij sij nga 'ngò yun'unj xana 'yaj sun yün ducúa sij. Ñi ga'nga ango da'ñij sij nga man'an ñica sij. ²³ Ñi daj rún' a'nga ango ni lij, ñi hué daj ga'nga da'ñij yun'unj xana 'yaj sun yün daj. Sanj ango da'ñij sij ga'nga nga man'an ñica sij huin tsínj xi'í gui'yaj yya Yan'anj nga Abraham ngaa achin ga'nga lij daj.

²⁴ Gui'yó' cuenta sísí daj rún' huin nungüej yun'unj xana daj, ñi hué daj huin huñj nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Ñi 'ngò nuguan' daj huin 'ngò nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga Moisés chra' quij gu'ñaj Sináí. Ñi daj rún' gui'yaj

sun yun yun'unj gu'naj Agar ducua Abraham, ni hue daj huin nuguan' daj. Ni ni tsinj dagahuin rian si-lej Moisés, ni nun gahuin ni'nij ni sij rian ley daj. Daj si a'nin' ley daj sun rian ni sij. Ni yun'unj xana daj gu'naj Agar. ²⁵ Ni daj run' huin Agar, ni hue daj huin quij gu'naj Sinaí niquin' estado Arabia. Ni hua gué acaj ni tsinj man xuman' Jerusalén cuenta nuguan' gui'yaj yya Yan'anj chra quij gu'naj Sinaí huin si-lej Moisés. Ni nun gahuin ni'nij ni sij rian ley da manj. ²⁶ Sanj hua ni'nij né' nne né' ango xuman' Jerusalén huin 'ngo xuman' ngaj da xata'. Ni daj run' nico' né' nni né' chruhua xungüi nan, ni da'nga' daj nico' né' xuman' daj.

²⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Gahuin niq' ruhua re' huin re' 'ngo yun'unj xana yatin nitaj da'nij re' ga'nga.

Njn' ruhua gahuin niq' ruhua re' sisi huin re' 'ngo yun'unj xana nun ni'i sayun ran' ni ngüi xana a'nga da'nij.

Daj si gahuin nico da'nij yun'unj xana nne urin daj nga da'nij yun'unj xana hua nica.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

²⁸ Ni daj run' huin tsinj gu'naj Isaac huin né' huin ni é re' jnan nga xica'ui. Hue né' huin ni tsinj xi'i gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga chrej Isaac. ²⁹ Sanj chran' yun'unj da'nij yun'unj xana gui'yaj sun yun daj man'an Isaac. Ni hue daj chran' yun'unj ni tsinj nico' si-lej Moisés né' huin né' ni tsinj gahuin sa', gui'yaj Espiritu Santo man acuan'.

³⁰ Sanj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gui'ri re' xe' nungüej da'ni xana 'yaj sun yun daj. Daj si si ga'ue nahuin ra'a da'nij yun'unj xana daj ni rasun nga da'nij nungüej nica Abraham." Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

³¹ Xi'i daj ni sé da'nij yun'unj xana gui'yaj sun yun daj huin né' huin ni é re' jnan nga xica'ui. Daj si nitaj si a'nin' si-lej Moisés sun rian né'. Sanj huin né' daj run' huin da'nij nungüej nica Abraham.

5

Estad firmes en la libertad

¹ Ni gui'yaj Cristo sisi gahuin ni'nij rian né'. Ngaa ni ga nica ruhua ni é re' xi'i si gahuin ni'nij ni é re'. Ni si nanicaj ruhua' yun ni é re' sisi dagahuin ni é re' rian ango nuguan' a'nin' sun rian ni é re' manj.

² Ni ganani chraquij ni é re' si ataj snan'an gunun ni é re', huinj Pablo. Ni sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re', ni huin ruhua gata sisi nitaj si ni'yanj si gui'yaj Cristo xi'i ni é re' manj. ³ Ni ataj snan'an ruhua' yunj rian an re' sisi daran' ni tsinj a'uej ruhua sisi guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni sij, ni hua nian sisi dagahuin

ni sij daran' si a'nin' si-lej Moisés rian ni sij. ⁴ Ni sisi ani ruhua ni é re' sisi gahuin sa' á re' rian Yan'anj xi'i si dagahuin ni é re' ley daj, ngaa ni gahuin nini ni é re' rian Cristo. Ni gahuin nini ni é re' rian sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. ⁵ Sanj Espiritu Santo 'yaj sisi ana'uij né' sisi gahuin sa' né' rian Yan'anj xi'i si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo. ⁶ Ni sisi nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, ni nitaj si 'ya sisi guitaj, asi si guitaj da'nga' nnee cúj né' manj. Sanj ni'yanj yya sisi guxuman ró' ni'i' Cristo Jesús. Xi'i daj ni gahuin 'i ró' guini'i' ni dugüi'.

⁷ Hua sa' gachéj sini ni é re' si-chrej Yan'anj. Ngaa ni un tsinj gui'yaj, ni duna ni é re' sisi nun dagahuin ni é re' nuguan' xanga' unj. ⁸ Ni Yan'anj gaquinj ni é re' sisi guinicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ni sé Yan'anj gui'yaj sisi duna á re' nuguan' xanga' daj. ⁹ Ataj né' sisi doj xinj levadura 'yaj, ni ayu daran' ni quinj. Ni daj ró' 'yaj levadura daj, ni hue daj 'yaj nuguan' yya unun ni é re'. Sisi gunun né' doj nuguan' yya, ni ga'ue guere' daran' ni nuguan' sa' nun chruhua niman né'.

¹⁰ Ni hua xitinj ruhuaj rian Señor sisi uyan ga ruhua á re' ngaj. Sanj Yan'anj gu'yaj castigo tsinj chran' yun'unj ni é re'. Nitaj si gu'ya un tsinj gahuin manj.

¹¹ Ni sisi hua gué a'mi sisi guta' ni sij da'nga' ni ngüi, ni si chran' yun'unj ni tsinj israelita man'anj huin ni é re' jnan nga xica'ui. Sanj a'mi rian ni ngüi sisi gahu' Jesús xi'i si-gaquin' né'. Xi'i daj ni unun' ni sij nga man'anj. ¹² Sanj xi'i ni tsinj chran' yun'unj ni é re' daj, ni huin ruhuaj sisi uyun ga'nin' ni sij man'an ni sij.

¹³ Ni ngaa gaquinj Yan'anj ni é re', ni gahuin ni'nij rian ni é re' huin in re' jnan nga xica'ui. Sanj nitaj si huin ruhua gata sisi ga'ue xacaj ni é re' daran' chrej huin chrej huin ruhua nnee cúj ni é re' xacaj a'. Sa' huin sisi gahuin 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re'. Ni gui'yaj sun ni é re' xi'i dugüi' ni é re'. ¹⁴ Daj si daran' si-lej Yan'anj huin urin nuguan'. Ni nuguan' nan huin: "Gahuin 'i ruhua né' guini'yaj né' ni dugüi' né' daj run' 'i ruhua né' ni'yaj né' ni man'an né'". Ni sisi hue daj gu'yaj né', ni dagahuin né' daran' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Daj gataj si-lej Yan'anj. ¹⁵ Ga cuidado ni é re' sisi sj gunun' ni dugüi' ni é re' manj. Ni si ga'mi ni é re' ni nuguan' quij xi'i ni dugüi' ni é re' manj. Ni sisi hue daj gui'yaj ni é re', ni guere' ni dugüi' ni é re'.

Las obras de la carne y el fruto del Espíritu

¹⁶ Hue dan ni ataj snan'an gunun ni é re' sisi xacaj ni é re' si-chrej Espiritu

Santo. Ngaa n̄ s̄j guí'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua nnee cúj ni é re' mánj. ¹⁷ Daj si unun' si huin ruhua nnee cúj né' nga si huin ruhua Espíritu Santo. N̄j unun' Espíritu Santo nga si huin ruhua nnee cúj né'. N̄j n̄ini huin ruhua go'ngo nungüe. Xi'í daj n̄j na'ue guí'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua ni é re' guí'yaj á re' mánj. ¹⁸ San̄j s̄j ga'uej ruhua á re' dígyán Espíritu Santo chrej gan'an̄j ni é re', n̄j nitaj si a'nin' si-ley Moisés sun rian ni é re' mánj.

¹⁹ Sé si 'j guñi'i ni é re' daj 'yaj ni tsínj 'yaj si huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄j a'mi ni sij nga squira' ni sij. N̄j 'yaj ni sij ni rasun quij hua nej. N̄j 'yaj ni sij si na'aj nej. ²⁰ N̄j nico' ni sij ango yan'an̄j 'yaj ra'a ni sij. N̄j 'yaj stu'uj ni sij nej. N̄j nun huin xan' ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. N̄j unun' ni sij nga dugüi' ni sij. N̄j xicoj ruhua ni sij nga dugüi' ni sij. N̄j yoo nan'an ruhua ni sij. N̄j huin ruhua ni sij s̄j gahuin achij man'an ni sij. N̄j 'yaj ni sij s̄j huin n̄ini go'ngo ni sij. N̄j 'yaj n̄ini ni sij 'ngo xi'hin' man'an ni sij. ²¹ N̄j huin ruhua ni sij n̄j'yaj ni sij si'yaj dugüi' ni sij. N̄j dagahui' ni sij níman nej. N̄j hua x̄ini ni sij. N̄j xa n̄asa' ni sij. N̄j 'yaj ni sij ango rasun quij daj rún' huin ruhua nnee cúj ni sij. N̄j asij sini, n̄j hua gataj chrúnj rian án re', n̄j hué daj gataj ruhua' ȳunj s̄j daran' ni tsínj 'yaj ni gaquin' nan, n̄j s̄j gane ni sij rian nicaj sun Yan'an̄j mánj.

²² San̄j 'yaj Espíritu Santo s̄j gahuin 'j ro' guñi'i' ni dugüi'. N̄j gahuin niá' ró'. N̄j gahuin din'inj ruhua né'. N̄j ga'nin' ruhua né' nga ni dugüi' né'. N̄j ga'mi sa' né' nej. N̄j guí'yaj né' sinduj nga ni dugüi' né'. N̄j guxuman ruhua né' nej. ²³ N̄j gahuin n̄j né' nej. N̄j guñicaj sun né' rian man'an né'. N̄j s̄j dagahuin né' ni nuguan' nan, guí'yaj Espíritu Santo, n̄j nitaj a 'ngo ley nicaj sun rian né' mánj. ²⁴ N̄j né', ni tsínj nicaj dugüi' nga Cristo, n̄j na'ue dagahuin né' si huin ruhua nnee cúj né' mánj. N̄j rún' huin s̄j gahui' nuguan'an né' rian rugutsj nga Cristo. Hué dan n̄j guisj si guí'yaj né' si xi'í daj rún' huin ruhua nnee cúj né', guí'yaj né'. ²⁵ S̄j gahuin sa' né', guí'yaj Espíritu Santo, ngaa n̄j x̄acaj né' chrej dígyan Espíritu Santo rian né' nej. ²⁶ S̄j guí'yaj nne né' mánj. N̄j s̄j chran' né' ni dugüi' né' mánj. N̄j s̄j gahuin xicoj ruhua né' guñi'i' né' ni dugüi' né' mánj.

6

¹ N̄j s̄j guí'yaj 'ngo tsínj daj gaquin' guñi'i' ni é re', n̄j s̄j ni é re' huin tsínj xuman ruhua sa' ruhua, ngaa n̄j gan'an̄j chraçuij ni é re' sij s̄j n̄nicaj ruhua sij, n̄j guñicaj dugüi' ruhua' yún sij nga ni é re'. San̄j ga'mi naj ni é re' nga sij. N̄j

ga cuidado ni é re' nun sa' nun dígya' yun'unj sichre ni é re' nej. ² N̄j chraçuij go'ngo ni dugüi'. N̄j s̄j hué daj guí'yaj né', n̄j dagahuin né' nuguan' a'nin' Cristo sun rian né'. ³ N̄j s̄j ani ruhua 'ngo tsínj nasnunj s̄j huin achij sij, san̄j dígya' yun'unj sij man'an sij. ⁴ X̄acaj go'ngo né' cuenta daj 'yaj go'ngo né'. N̄j s̄j 'yaj sa' né', n̄j ga'ue gahuin niá' ruhua né' nga si 'yaj né'. San̄j s̄j gataj né' s̄j 'yaj sa' né' daj nga si 'yaj ni dugüi' né'. ⁵ Daj si xiráj go'ngo né' huin si ga cuidado né' nga si 'yaj man'an né'.

⁶ Tsínj gahuin chrún si-nuguan' Yan'an̄j, n̄j ga'ui' sij si achin rian tsínj dígyan nuguan' daj rian sij.

⁷ S̄j duna ni é re' s̄j dígya' yun'unj 'ngo nuguan' snan'an̄j man'an án re' mánj. S̄j ga'ue dígya' yun'unj ni é re' Yan'an̄j mánj. S̄j 'yaj sa' 'ngo tsínj daj chruhua xungüi nan, n̄j gahuin sa' rian sij. N̄j s̄j 'yaj quij 'ngo tsínj daj, ni ga sayun rian sij. ⁸ Daj si s̄j guí'yaj 'ngo tsínj daj si huin ruhua nnee cúj sij guí'yaj sij, n̄j guere' sij, guí'yaj nuguan' daj. San̄j s̄j guí'yaj 'ngo tsínj daj si huin ruhua Espíritu Santo guí'yaj sij, n̄j gane n̄ganj sij, guí'yaj Espíritu Santo. ⁹ Ngaa n̄j s̄j ga'nin' ruhua né' si guí'yaj sa' né'. Daj si s̄j guí'yaj fuerza né' nga nuguan' sa', n̄j hua 'ngo güi guí'yaj sa' Yan'an̄j rian né'. ¹⁰ Hué dan n̄j yyaj hua ní'nij rian né', n̄j guí'yaj sa' né' nga daran' ni ngüi. N̄j guí'yaj sa' doj né' nga ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'an̄j.

Pablo se gloria en la cruz de Cristo

¹¹ N̄j'yaj ni é re' s̄j daj arúnj letra xxi nan nga ra'aj. ¹² Ni tsínj a'nin' sun rian án re' s̄j guí'yaj da'nga' nnee cúj ni é re', n̄j maan si huin ruhua ni sij s̄j ga'mi sa' ni ngüi xi'í ni sij. N̄j na'uej ruhua ni sij s̄j chran' yun'unj ni ngüi ni sij xi'í si gahui' Cristo rian rugutsj. ¹³ N̄j ni tsínj guí'yaj da'nga' nnee cúj ni sij, n̄j nun dagahuin ni sij si ataj si-ley Moisés mánj. San̄j maan si huin ruhua ni sij s̄j guí'yaj da'nga' nnee cúj ni é re'. Ngaa n̄j gahuin nne ni sij s̄j guí'yaj da'nga' nnee cúj ni é re', guí'yaj ni sij. ¹⁴ San̄j güendaj, n̄j na'uej ruhuaj s̄j gahuin nne. Maan si huin ruhuaj ga'mi sa'aj xi'í Señor Jesucristo huin tsínj gahui' rian rugutsj xi'í né'. Daj si xi'í si gahui' Cristo rian rugutsj, n̄j nitaj si ní'yanj si-chrej ni ngüi man chruhua xungüi gaquin' nan riánj ga mánj. N̄j hua duna man'an̄j si 'yaj ni ngüi daj. ¹⁵ N̄j ngaa n̄icaj dugüi' né' nga Cristo Jesús, n̄j nitaj si 'ya s̄j guí'yaj da'nga' nnee cúj né', asi s̄j guí'yaj da'nga' nnee cúj né' a'. San̄j hua nián si gahuin naça né', guí'yaj Cristo. ¹⁶ N̄j huin ruhuaj s̄j gahuin din'inj rian daran' ni ngüi dagahuin nuguan' nan. N̄j n̄ahuin 'j

ruhua Yan'anj n̄i'ya ni ngüi daj ruhuāj. Daj si huin yya ni sij tsínj israelita rian Yan'anj.

¹⁷ N̄i ḡüi gan'anj ne' rian, n̄i nitaj si huin ruhuāj sisj chrañ' yun'unj ni é re' man'anj. Daj si guiran' nnee cū sayun xi'í si huinj 'ngö tsínj 'yaj sun rian Jesús.

Bendición final

¹⁸ Huin ruhuāj sisj guj'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uī. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

Salutación

¹ Huéj huin Pablo. Nj huinj 'ngo tsínj apóstol tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj hué daj huin ruhua Yan'anj si gui'yá. Nj arünj yanj carta nan a'nī rian a ni é re' huin ni é re' ni tsínj sa' rian Yan'anj man xuman' Efeso. Nj xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo Jesús. ² Nj huin ruhuāj sísj gui'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj nungüej sij, ruhuāj aj.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. Nj da xata' riqui nīn' ruhua Yan'anj daran' nuguan' sa' rian xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo. ⁴ Hué dan nj asj gui'yaj Yan'anj xungüi, nj hua nacui Yan'anj né' sísj guinicaj dugüi' né' nga Cristo. Nj gahuin né' tsínj sa' rian Yan'anj tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. Hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né' asj ná sno'o. ⁵ Nj xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', nj gani ruhuāj gahuin né' da'ni xi'í Jesucristo. Daj si da'nga' daj ganan' ruhua Yan'anj si gui'ya nga né'. ⁶ Nj xi'í daj ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si nico sinduj riqui Yan'anj rian né'. Nj hué daj gui'yaj Yan'anj sinduj rian né' xi'í si nico' né' Cristo. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya sí'.

⁷ Nj naránj si-tun man'an sí' rian si-gaquin' né'. Nj guinicaj Yan'anj niman nico xi'í si-gaquin' né'. Daj si ducu gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. ⁸ Nj sinduj riqui rian né' 'yaj sísj gahuin chrun né' daj gui'yaj sa' né', nj daj gunun sa' né'. ⁹ Nj huin ruhua Yan'anj sísj xacaj né' cuenta daj hua nuguan' naça huin nuguan' a'mi xi'í daj huin ruhua man'an Yan'anj gui'ya xi'í né' huin né' ni tsínj nico' Jesús. ¹⁰ Daj si güi ganahuij xungüi, nj huin ruhua Yan'anj sísj ganahuin nuguan'an daran' si man xata' nga daran' si man rian xungüi nan. Ngaa nj guinicaj sun Cristo rian daran'anj.

¹¹ Nj xi'í Cristo, nj ganacui Yan'anj ni únj. Nj nahuin ra'a únj ni rasun riqui Yan'anj rian únj. Nj hué daj hua gani ruhua Yan'anj xi'í únj. Nj Yan'anj 'yaj daran'anj daj rún' aran' ruhuaj. ¹² Nj hué ni únj huin tsínj gana'uj sini sísj gui'yaj sa' Cristo nga ni únj. Nj xi'í daj nj nata' ni únj sísj dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj.

¹³ Nj xi'í Cristo hué daj gahuin nga ni é re' nej. Daj si ngaa gunun ni é re' nuguan'

xanga' huin nuguan' ataj sísj nacaj Yan'anj ni é re', nj guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo. Nj daj rún' 'yaj ni tsínj nicaj sun ngaa ru'man ni sij sello rian ni yanj, nj hué daj gui'yaj yya Yan'anj nga á re' ngaa riqui Yan'anj Espiritu Santo rian án re'. Xi'í daj, nj ni'í yya ni é re' sísj huin ni é re' da'nij Yan'anj. ¹⁴ Nj xi'í si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né', nj ni'í yya né' sísj nahuin ra'a né' daran' nuguan' sa' hua gataj yya Yan'anj si riqui rian né'. Ngaa nj ga'mi sa' daran' né' xi'í si hua 'ueé Yan'anj.

El espíritu de sabiduría y de revelación

¹⁵ Hué dan nj gunun man'anj nuguan' sísj guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesús. Nj gunun man'anj nuguan' sísj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj nej. ¹⁶ Xi'í daj nj nitaj si a'nin' ruhuāj naga'uij si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' mánj. Nj nanun ruhuāj ngaa achínj jni'yá rian Yan'anj xi'í ni é re'. ¹⁷ Nj hua 'ueé Yan'anj huin chrej Jesucristo. Nj achínj jni'yá rian Yan'anj sísj riqui Yan'anj nuguan' chrun sa' gunun niman án re'. Nj achínj jni'yá sísj gunun sa' ni é re' nuguan' digyan Yan'anj chruhua niman ni é re'. Ngaa nj guini'í sa' ni é re' man'an Yan'anj nej.

¹⁸ Nj achínj jni'yá rian man'an Yan'anj sísj gara da'nga' ruhua ni é re' daj hua si sa' ana'uuj ni é re' si riqui Yan'anj rian án re'. Daj si gaquin' Yan'anj ni é re' sísj guinicaj dugüi' ni é re' nga man'an Yan'anj. Nj nīn' ruhua hua sa' si riqui Yan'anj rian né', tsínj sa' nico' Yan'anj anj. ¹⁹⁻²⁰ Nj achínj jni'yá rian Yan'anj sísj guini'í ni é re' daj nicaj Yan'anj nīn' ruhua fuerza xi'í né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj hué fuerza daj digyan Yan'anj rian ni ngüi ngaa ganá'nij Cristo scanij ni niman. Nj gui'yaj Yan'anj sísj gane sí' ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ²¹ Nj gui'yaj Yan'anj sísj guinicaj Cristo sun rian daran' gobierno nga rian daran' yan'anj man chruhua xungüi nej, rian daran' tsínj huin achij nej, daran' fuerza man chruhua xungüi nan nej. Nj hué daj guinicaj Cristo sun angu xungüi ga'na' nej. ²² Nj gui'yaj Yan'anj sísj gahuin achij Jesús rian daran' ni rasun. Nj ga'ui' Yan'anj sísj guinicaj Cristo sun rian daran' ni rasun xi'í né' ni tsínj nico' Yan'anj. ²³ Nj daj rún' huin nnee cúj Cristo, nj hué daj huin né'. Nj nnee cúj Cristo huin daran' ni ngüi nico' Yan'anj. Nj nīn' gachra' riqui Cristo si-nuguan' sij rian daran' ni ngüi.

2

Salvos por gracia

¹ Asij sini nĭ daj rún' huin ni nĭman huin ni é re', gui'yaj ni nuguan' quij nga ni gaquin' da'ui ni é re'. Sanĭ ga nĭ'na nĭman ách re', gui'yaj Cristo aj. ² Nĭ asij sini gachéj ni é re' daj rún' chéj ni ngüj man chruhua xungüj gaquin' nan nej. Nĭ gui'yaj ni é re' si garan' ruhua sichre huin si nne rian hua rumi'. Nĭ sichre nicaj sun rian ni ngüj na'uej ruhua dagahuin rian Yan'anĭ anĭ. ³ Nĭ daj rún' 'yaj ni ngüj daj, nĭ hué daj gachéj daran' né' asij sini. Nĭ gui'yaj né' si garan' ruhua nnee cúj né'. Nĭ dagahuin né' nuguan' quij si gani ruhua nĭman né'. Xi'í daj nĭ hua nĭan gahuin daran' né' castigo daj rún' gahuin castigo ni ngüj na'ue dagahuin rian Yan'anĭ daj.

⁴ Sanĭ nĭn' ruhua nani yaco ruhua Yan'anĭ ni'ya né'. Daj si nĭn' ruhua 'ĭ ruhua Yan'anĭ ni'ya né'. ⁵ Nĭ nĭn' si rún' huin nĭman huin né' xi'í gaquin' gui'yaj né', sanĭ riqui Yan'anĭ sĭsĭ ga nĭ'na' nuguan'an né' nga Cristo. (Ni nacaj Yan'anĭ ni é re' xi'í sinduj riqui Yan'anĭ rian ni é re'.) ⁶ Nĭ ganá'nĭj nuguan'an né' nga Cristo Jesús, gui'yaj Yan'anĭ. Nĭ gui'yaj Yan'anĭ sĭsĭ gane né' nga Cristo xata' aj. ⁷ Ngaa nĭ ni güi gane né' xata', nĭ ga'ue dĭgyán Yan'anĭ rian né' daj nico huin sinduj gui'yaj Yan'anĭ xi'í né'. Nĭ ga'ue guĭni'i né' sĭsĭ nĭn' ruhua gahuin 'ĭ ruhua Yan'anĭ ni'ya né' xi'í si nico' né' Cristo Jesús.

⁸ Nĭ nacaj Yan'anĭ ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anĭ. Nĭ hué nan huin 'ngo sinduj riqui Yan'anĭ rian ni é re'. Sé xi'í si gui'yaj sa' ni é re' huin si ganacaj Yan'anĭ ni é re' mánj. Sanĭ huin 'ngo sinduj 'yaj Yan'anĭ rian ni é re' aj. ⁹ Nĭ sé xi'í si 'yaj sa' né', nĭ nacaj Yan'anĭ né' mánj. Daj si na'uej ruhua Yan'anĭ ga'mi xacan né' sĭsĭ tsĭnj sa' huin né'. ¹⁰ Nĭ Yan'anĭ gui'yaj né' xi'í si guĭnico' né' Cristo Jesús. Xi'í daj nĭ ga'ue gui'yaj sa' né'. Daj si asij sini yan, nĭ hué daj gani ruhua Yan'anĭ sĭsĭ gui'yaj sa' né' xi'í Cristo Jesús aj.

Reconciliación por medio de la cruz

¹¹ Hué dan nĭ ganun ruhua a ni é re' sĭsĭ sé tsĭnj israelita huin ni é re' mánj. Nĭ asij sini nĭ dugu'naj ni tsĭnj israelita ni é re' sĭsĭ huin ni é re' ni tsĭnj nun guta' ni sij da'nga' nnee cúj ni é re' mánj. Nĭ hué man'an ni sij huin ni tsĭnj guta' da'nga' nnee cúj ni sij. ¹² Nĭ ganun ruhua ni é re' sĭsĭ asij sini, nĭ gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Nĭ gahuin anéj ni é re' rian ni únĭj ni tsĭnj israelita nej. Nĭ nun guĭni'i ni é re' daj hua nuguan' gui'yaj yya Yan'anĭ nga ni tsĭnj israelita asĭj ná nga nuguan' gataj yya Yan'anĭ rian ni sij nej. Nĭ asij sini ngaa mán ni é re' xungüj nan, ni nun guĭni'i ni é re' Yan'anĭ mánj. Nĭ nun gana'uij ni é re' sĭsĭ gui'yaj Yan'anĭ nuguan' sa' rian án re'

nej mánj. ¹³ Sanĭ yyaj nĭ nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo Jesús. Asij sini gahuin anéj ni é re' rian Cristo. Sanĭ yyaj nĭ gahuin nĭchrun' ni é re' rian sij xi'í si gayanj situn man'an sij.

¹⁴ Cristo gui'yaj sĭsĭ gahuin din'inĭ ruhua né'. Nĭ hué sij gui'yaj sĭsĭ urin xuman' huin ni ngüj israelita nga ni ngüj 'na' anéj chrej. Nĭ duguane Cristo xingá huin si xi'í unun' nungüej xuman' daj. Nĭ xingá daj gui'yaj sĭsĭ gahuin anéj nungüej xuman' da aj. ¹⁵ Nĭ ngaa gahui' Cristo, nĭ gui'yaj sĭsĭ sĭj ga'nĭn' si-ley Moisés sun rian né' ga mánj. Nĭ gui'yaj Cristo sĭsĭ gahuin nungüej xuman' daj urin xuman' naça sĭsĭ guĭnicaj dugüi' ni ngüj daj nga sij. Nĭ hué daj gui'yaj sĭsĭ gahuin din'inĭ rian daran' né'. ¹⁶ Nĭ ngaa gahui' Cristo rian rugutsĭ, nĭ gui'yaj sĭsĭ nā'mi nungüej xuman' daj. Nĭ gui'yaj sĭsĭ gahuin din'inĭ ruhua nungüej xuman' daj nga Yan'anĭ. Ngaa nĭ gahuin nungüej rian xuman' daj urin nnee cúj Cristo aj.

¹⁷ Hué dan nĭ ga'na' Cristo, nĭ ga'mi sij nuguan' sa' rian án re' ni tsĭnj 'na' anéj chrej nga rian ni únĭ ni tsĭnj israelita sĭsĭ gahuin din'inĭ ruhua né' guĭman daran' né' nga Yan'anĭ anĭ. ¹⁸ Nĭ xi'í Cristo nĭ ga'ue gahuin nĭchrun' daran' né' rian chrej né', gui'yaj man'an Espĭritu Santo.

¹⁹ Xi'í daj nĭ sé tsĭnj 'na' anéj chrej huin ni é re' ga mánj. Nĭ nitaj si man ni é re' ne' xe' xánĭj ni é re' mánj. Sanĭ yyaj nĭ hua si-chrej ni é re' nga angó ni tsĭnj sa' nico' Yan'anĭ sĭsĭ guĭnicaj dugüi' daran' né' nga Yan'anĭ anĭ. ²⁰ Nĭ daj rún' huin 'ngo hue' sa' huin ni é re'. Nĭ ni tsĭnj apóstol, ni tsĭnj a'mi si-nuguan' Jesucristo yyaj nga ni tsĭnj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ asĭj ná, nĭ hué ni sij huin ni yej ngaj xi'í hue' daj. Nĭ yej sa' nan huin achĭj rian daran' ni yej ngaj xi'í hue' daj. Nĭ hué Jesucristo huin yej ran nan nne si-cúj hue' aj. ²¹ Hué dan nĭ 'ngo chré' ga daran' né' huin né' ni ngüj nico' Jesucristo. Ngaa nĭ 'ngo naẏuman nuhui sa'. Nĭ nuhui daj huin daran' né' ni ngüj nico' man'an Señor. ²² Nĭ xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo, nĭ gahuin nuguan'an ni é re' nga angó ni ngüj gahuin nuhui daj. Nĭ huaj naẏuman 'ngo hue' sa' huin ducua Yan'anĭ rian nne Espĭritu Santo aj.

3

Ministerio de Pablo a los gentiles

¹ Huéj huin Pablo. Nĭ nünĭj ducuaga' xi'í si nico' man'anĭj Cristo Jesús. Nĭ ran'anĭ sayun nan xi'í si ga'mĭ nuguan' sa' rian ni é re' huin ni é re' ni tsĭnj 'na' anéj chrej. ² Nĭ ani ruhuāj sĭsĭ hua gunun ni é re' daj gui'yaj Yan'anĭ sinduj, ni garasun

Yan'anj sun nan gui'yaj sūnj xi'í ni é re' aj. ³Ni digyán Yan'anj 'ngo nuguan' riānj huin 'ngo nuguan' nun guñi'i ni ngüi guimán asij ná. Ni hua garūnj doj nuguan' nan rian yanj ga'nī rian ni é re'. ⁴Ni ngaa gaya ni é re' yanj daj, ni ga'ue xacaj ni é re' cuenta sisi ni 'inj nuguan' nun guñi'i ni ngüi xi'í Cristo aj. ⁵Ni asij ná ni nun digyán Yan'anj ni nuguan' daj rian ni ngüi mánj. Sanj yyaj ni digyán Espiritu Santo ni nuguan' daj rian ni apóstol ni tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi nga ango ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin ni sij ni tsínj hua sa' chruhua niman. ⁶Ni nuguan' nun guñi'i ni ngüi huin sisi nahuin ra'a nuguan'an ni ngüi 'na' anéj chrej nga ni ngüi israelita nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni tsínj israelita asij ná. Ni daj rún' huin urin nnee cú', hué daj huin daran' né'. Ni guñicaj dugüi daran' né' nahuin ra'a né' nuguan' sa' gataj yya Yan'anj rian ni tsínj israelita. Ni hua nahuin ra'a á re' nuguan' sa' da aj.

⁷Ni Yan'anj gui'yaj sisi gahuñj 'ngo tsínj na'ra' nuguan' sa' daj rian ni ngüi. Ni sun daj huin 'ngo sinduj riqui Yan'anj riānj. Ni gahuin nucuj gui'yaj sūnj, gui'yaj Yan'anj anj. ⁸Hué huin tsínj hua lij doj daj nga daran' ni tsínj sa' nico' Yan'anj. Sanj riqui Yan'anj sinduj riānj sisi gan'anj ga'mi nuguan' sa' scanij ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni na'ue nari'tj daj hua nico nuguan' sa' 'na' xi'í Cristo aj. ⁹Ni garasun Yan'anj man'anj sisi gataj yyaj rian daran' ni ngüi daj hua nuguan' gari huñ Yan'anj asij ná rian ni ngüi. Ni Yan'anj gui'yaj daran'anj. ¹⁰Ni hué daj gahuin yyaj sisi guñi'i ni si huin achij mán xata' daj chrun man'an Yan'anj. Ni guñi'i ni si huin achij daj xi'í si digyán né' ni tsínj nico' Yan'anj daj ni'i sa' Yan'anj daran'anj. ¹¹Ni hué daj gui'yaj Yan'anj daj rún' gani ruhua man'an asij ná sno'o. Ni gahuin yya si gani ruhua Yan'anj xi'í si ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi nan. ¹²Ni xi'í si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Jesucristo, ni ga'ue gahuin nichrun' né' gachinj jni'yaj né' rian Yan'anj anj. Ni sī guxu'ui' né' mánj.

¹³Hué daj ni achinj jni'yā rian án re' sisi sj gahuin ruhua á re' xi'í si ran'anj sayun xi'í ni é re' mánj. Daj si gahui sa' ni é re' xi'í sayun ran'anj nan anj.

El amor que excede a todo conocimiento

¹⁴Hué dan ni xi'í nuguan' nan, ni guñiquin' ráj dacō rian chrej Señor Jesucristo. ¹⁵Ni Yan'anj huin chrej daran' ni xi'nin' ni tsínj man rian xungüi nga ni si man xata' nej. ¹⁶Ni achinj jni'yā rian Yan'anj sisi nari' nucuj niman án re', gui'yaj Espiritu Santo. Ni ga'ue chracuj

Yan'anj man'an ni é re' xi'í si hua nico rasun sa' rian Yan'anj anj. ¹⁷Ni achinj jni'yā sisi gane xanga' Cristo chruhua niman ni é re' xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' sij. Ngaa ni ga' nica ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' aj. ¹⁸Hué dan ni ga'ue gara da'nga' ruhua ni é re' nga daran' ni ngüi sa' nico' Yan'anj sisi 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ni daj rún' hua 'ngo si gara' nico, ni hué daj 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ni daj rún' hua 'ngo si xe'e nico hué daj huaj nej. Ni daj rún' hua 'ngo si gunun nico, ni hué daj huaj nej. Ni daj rún' hua 'ngo si xacan nico hué daj huaj nej. ¹⁹Ni achinj jni'yā rian Yan'anj sisi guñi'i ni é re' daj 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re'. Ni na'ue gunucuj né' guñi'i né' daj hua nico nuguan' nan. Hué dan ni xi'í si 'i nico ruhua Cristo ni'yaj sij né', ni ga'ue gahuin sa' né' daj rún' hua man'an Yan'anj.

²⁰Yyaj ni gataj daran' né' sisi hua sa' nin' ruhua Yan'anj. Ni nicaj Yan'anj fuerza gui'ya nico daj nga si achinj né' nga si ani ruhua né' nej. Ni ga'ue gui'yaj sa' né' xi'í si nne Yan'anj nga né'. ²¹Yan'anj huin si sa' gataj daran' né' huin né' ni tsínj nico' Jesucristo. Ni Jesucristo digyán sisi hua sa' nin' ruhua Yan'anj nej. Ngaa ni niganj ga'mi sa' daran' né' rian Yan'anj anj. Amén.

4

La unidad del Espíritu

¹Nünj ducuaga' xi'í si nico' man'anj Señor. Ni achinj jni'yā rian án re' sisi gachre sa' ni é re' rian Yan'anj anj. Daj si hua yya gaquínj Yan'anj ni é re' sisi gache sa' ni é re' chruhua xungüi nan. ²Ni gui'yaj ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo lij rian ni dugüi' ni é re'. Ni ga'mi sa' ni é re' rian ni sij nej. Ni ga'nin' ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ni gahuin 'i ruhua á re' ngaa nun aran' ruhua á re' si 'yaj ni dugüi' ni é re' nej. ³Ni niganj ganahuij ruhua ni é re' sisi guñicaj dugüi' uyan daran' ni é re'. Daj si chracuj Espiritu Santo sisi hué daj gui'yaj ni é re' xi'í si hua din'inj guñman án re' nga ni dugüi' ni é re'. Ni hué daj gui'yaj ni é re' xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', gui'yaj Cristo aj. ⁴Ni urin nnee cúj Cristo huin daran' né'. Ni hua urin Espiritu Santo nne chruhua niman daran' né'. Ni gahuin yya ruhua né' sisi gaquínj Yan'anj né'. Ni uyan ana'uij daran' né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁵Ni hua urin Señor nicaj sun rian né'. Ni urin nuguan' sa' xuman ruhua né'. Ni gata' nnee daran' né' xi'í urin Jesucristo. ⁶Ni hua urin Yan'anj huin chrej daran' né'. Ni Yan'anj nicaj sun rian daran'anj.

Ni 'yaj sun Yan'anj niman daran' né'. Ni nne Yan'anj nga daran' né' aj.

⁷ Sanj hua ganahuin ra'a da go'ngo né' sinduj daj rún' huin ruhua Cristo riqui si' rian né'. ⁸ Ni xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'anj:

Ngaa gahui Cristo xata', ni nicaj sij ni tsinj hua anumi gan'anj sij.

Ni ga'ui' sij sun sa' rian ni ngüi aj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁹ Ni nuguan' nan ataj sisi hua gahui sij xata'. Ngaa ni huin ruhuaj gata sisi hua sini ga'na' sij ne' nica' ruhua xungüi nan. ¹⁰ Ni tsinj ga'na' nan hué gue' sij nahui nan' xata' rian hua xacan nin' ruhua. Ni xi'í daj nicaj sun sij rian daran'anj.

¹¹ Ni riqui Cristo sisi gahuin da'aj né' apóstol tsinj gan'anj ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. Ni gahuin ango né' tsinj ga'mi nuguan' digyan Yan'anj rian si'. Ni gahuin ango né' tsinj ganata' nuguan' sa' sisi ganacaj Yan'anj ni ngüi. Ni gahuin ango né' tsinj dugumi ngaa nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj. Ni gahuin ango né' tsinj digyan si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi aj.

¹² Ni hué daj huin ruhua Cristo guí'yaj sij nga go'ngo né' sisi gahuin nica ruhua né' huin né' ni tsinj hua sa' rian Yan'anj. Ngaa ni guí'yaj sun né' chracuij né' ni dugüi' né' ni tsinj nico' Cristo. Ngaa ni gahuin sa' niman né' huin né' nnee cúj Cristo. ¹³ Ngaa ni daran' né' guinicaj dugüi' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Cristo. Ni gara da'nga' ruhua né' daj hua da'nij Yan'anj. Ni guisij né' gahuin ran niman né'. Ngaa ni ga'ue guini' ni ngüi sisi hua yya nne Cristo niman né'.

¹⁴ Ngaa ni si gahuin né' daj rún' huin ni tsin' mánj. Daj si nico' huaj naduna si ani ruhua anin'inj. Ni sé si 'i xuman ruhua anin'inj daran' ni nuguan' unun mánj. Ni si guí'yaj né' daj rún' 'yaj ni tsin' mánj. Ni si guxuman ruhua né' si-nuguan' ni tsinj chrún achéj digya' yun'unj ni ngüi mánj. ¹⁵ Ni ga'mi xanga' né' rian ni dugüi' né' xi'í si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Ngaa ni ga'ue gahuin ran ruhua né', ni guinicaj dugüi' uyan né' nga Cristo. Ni nicaj sun Cristo rian nnee cúj sij huin daran' né' aj. ¹⁶ Ni xi'í Cristo ni 'yaj sun sa' nnee cúj sij huin né'. Ni daj rún' nicaj dugüi' nin' nnee cúj né', ni hué daj nicaj dugüi' né' nga ni dugüi' né' ni tsinj nico' Yan'anj. Daj si 'yaj fuerza daran' né' sisi uyan guinicaj dugüi' daran' né'. Ni huaj gahuin ran ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj xi'í si 'i ró' ni'í ni dugüi' aj.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Ni hué nuguan' nan ataj snan'an gunun ni é re' xi'í si nico' né' Señor. Yyaj ni si guí'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsinj nun

ni'í Yan'anj ni tsinj 'na' anéj chrej mánj. Daj si nitaj si n'yanj si ani ruhua ni sij mánj. ¹⁸ Ni hua rümi' chruhua niman ni sij. Ni gahuin anéj ni sij rian chrej sa' riqui Yan'anj rian ni ngüi. Daj si nunun ni sij si so'o ni sij aj. ¹⁹ Ni nitaj si nahuij ruhua ni sij xi'í gaquin' 'yaj ni sij. Ni aran' ruhua ni sij guí'yaj ni sij si aran' ruhua nnee cúj ni sij, guí'yaj ni sij.

²⁰ Sanj nun guini' ni é re' Cristo sisi hué daj guí'yaj ni é re' mánj. ²¹ Ni xanga' gunun ni é re' xi'í Cristo. Ni gahuin chrún ni é re' si-nuguan' sij. Daj si si-nuguan' sij huin nuguan' xanga' aj. ²² Ni duna ni é re' si xi'í guí'yaj ni é re' asij sini. Daj si si guí'yaj ni é re' daj huin 'ngo si xi'í digya' yun'unj man'an ni é re'. ²³ Sanj nahuin naca niman ni é re' xi'í si ani ruhua ni é re' aj. ²⁴ Ni gahuin ni é re' ni ngüi naca, guí'yaj Yan'anj. Ni daj rún' huin man'an Yan'anj huin ni ngüi naca daj. Ngaa ni guí'yaj nica xanga' ni é re', ni gahuin sa' ni é re', guí'yaj Yan'anj anj.

²⁵ Hué dan ni si ga'man ruhua á re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si nicaj dugüi' né' huin daran' né' nnee cúj Cristo. ²⁶ Ni sisi ga'man ruhua ni é re', ni si guí'yaj ni é re' gaquin' mánj. Ni si ga'man nugüi ruhua á re' mánj. ²⁷ Ni si ga'ui' ni é re' chrej rian sichre sisi gatsij sichre niman an re' mánj. ²⁸ Tsinj guí'yaj tu, ni duna sij si guí'yaj tu sij aj. Ni gaxi'í sij guí'yaj sun sij sun sa'. Ngaa ni ga'ue guiri' sij si ga'ui' sij rian ni ngüi niqai aj. ²⁹ Si ga'uej ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' quij. Sanj ganahuij ruhua á re' ga'mi ni é re' nuguan' sa' huin nuguan' achin rian ni dugüi' ni é re'. Ngaa ni gahuin sa' doj ni tsinj gunun nuguan' ga'mi ni é re' sisi sa' ga'mi ni é re' aj.

³⁰ Si guí'yaj ni é re' si ganani ruhua Espiritu Santo mánj. Ni daj rún' 'yaj ni tsinj a'ui' sello rian yanj, ni hué daj 'yaj Yan'anj nga né'. Daj si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né' sisi gahuin nini né' da güi ga'na' nacaj Yan'anj né'. ³¹ Duna ni é re' si nan'an ruhua ni é re' aj. Ni duna á re' si a'man ruhua á re' nej. Ni si gunun' ni é re' nga ni dugüi' i re' mánj. Ni si gaguaj ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. Ni si ga'mi ni é re' nuguan' quij xi'í 'ngo dugüi' ni é re' mánj. Ni duna ni é re' daran' nuguan' quij hua da aj. ³² Ni ga sa' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ni nahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' guini'yaj a ni é re' nga ni dugüi' ni é re' nej. Ni guinicaj ni é re' niman nico rian ni dugüi' ni é re' daj rún' guinicaj Yan'anj niman nico rian ni é re' xi'í Cristo aj.

5

Andad como hijos de luz

¹ Hué ni é re' huin da'nj Yan'anj. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Ngaa nj gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi' gahuin ni é re' daj rún' huin Yan'anj anj. ² Daran' si gu'i'yaj ni é re', nj gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' daj rún' gahuin 'i ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Nj naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj xi'i né'. Nj gahuin sij 'ngo ofrenda gahui' sij. Nj garan' ruhua Yan'anj si gu'i'yaj sij.

³ Yyaj nj huin ni é re' tsínj sa' nico' Yan'anj. Ngaa nj a 'ngo ni nuguan' sj ga'ue ga'mi ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nuna xi'i squira' ni sij mánj. Nj sj ga'mi ni é re' xi'i' ango nuguan' quij mánj. Nj sj gahuin ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re' nej mánj. ⁴ Nj sj ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj rian dugüi' ni é re' nga nuguan' nj'yun nej, nuguan' huin ducu ruhua ni é re' nej mánj. Daj si nitaj si hua sa' nuguan' daj si ga'mi ni é re' mánj. Maan si ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj anj. ⁵ Nj hua tsínj a'mi nga squira' sij. Nj hua tsínj 'yaj ango nuguan' quij hua nej. Nj hua tsínj huin ruhua nga si'yaj dugüi' sij. Nj uyan 'yaj tsínj daj nga ni tsínj nico' ango yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Nj ni'i ni é re' sisi' sj ga'ue gatu ni tsínj 'yaj quij daj rian nicaj sun Cristo nga Yan'anj mánj.

⁶ Sj duna ni é re' si ga'mi ni tsínj nuguan' digya' yun'unj huin nuguan' nitaj si ni'yanj rian ni é re' mánj. Daj si xi'i ni nuguan' digya' yun'unj daj, nj gahuin castigo ni tsínj na'ue dagahuin si ataj Yan'anj. ⁷ Ngaa nj sj guinicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj digya' yun'unj da mánj. ⁸ Asij sini nj daj rún' rian rümi' gahuin ni é re'. Sanj xi'i si nicaj dugüi' ni é re' nga Señor yyaj, nj daj rún' huin rian xiguin sa' huin ni é re'. Xi'i daj gache ni é re' daj rún' chéj ni tsínj chéj rian xiguin sa' aj. ⁹ (Tsínj chéj rian xiguin sa' daj, nj a'mi sa' sij. Nj 'yaj nica sij nej. Nj a'mi sij nuguan' xanga' nej.) ¹⁰ Nj gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi' gu'i'yaj sun ni é re' daj rún' aran' ruhua Señor aj.

¹¹ Nj sj guinicaj dugüi' ni é re' nga ni tsínj xi'i huin ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si ni'yanj mánj. Daj si man ni sij rian hua rümi'. Sanj sa' huin sisa digyan án re' rian ni tsínj daj sisi' nun hua sa' si 'yaj ni sij. ¹² Daj si ri'tj si-na'aj ga'mi xi'i' nuguan' quij 'yaj huí ni sij. ¹³ Sanj ngaa xiguin 'yaj yan'an, nj rugüi' ni'i' daran' si 'yaj huí ni sij. Daj si yan'an 'yaj si rugüi' daran'anj. ¹⁴ Xi'i daj nj ataj ni ngüi: Nanun ruhuá re' sisi' atój re'. Náchica re' scanj ni niman. Nj guixiguin gache re', gu'i'yaj Cristo aj. Hué daj ataj ni ngüi.

¹⁵ Ngaa nj ga' cuidado ni é re' nga schrej ni é re'. Sj gu'i'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nj'yun mánj. Sanj gu'i'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj chrun nuguan'

sa' aj. ¹⁶ Gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi' gu'i'yaj sa' ni é re' ni güi' mán né' aj. Daj si ni güi' nan, nj 'yaj quij ni ngüi' man chruhua xungüi' nan. Sanj hua ni'nj rian né' gu'i'yaj sa' né'. ¹⁷ Xi'i daj nj sj gu'i'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj nj'yun mánj. Sanj gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi' gara da'nga' ruhua ni é re' daj huin ruhua Señor gu'i'yaj á re'. ¹⁸ Sj ga' xini ni é re' mánj. Ni tsínj go'o, ni 'yaj ni sij gaquin' xi'i. Sanj gunun sa' Espiritu Santo chruhua niman án re'. ¹⁹ Nj ga'mi ni é re' Salmo rian go'ngo dugüi' ni é re' nga chra' huin himno nej, chra' hua sa' güenda niman né' nej. Gara niman ni é re' chra' rian Señor aj. ²⁰ Nj niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj huin chrej né' xi'i' daran' nuguan'. Nj hué daj gu'i'yaj ni é re' xi'i' Señor Jesucristo aj.

Someteos los unos a los otros

²¹ Nj gu'i'yaj 'ueé a ni é re' daj rún' huin ruhua ni dugüi' ni é re', gu'i'yaj ni é re'. Nj hué daj gu'i'yaj á re' xi'i' si nun yan'anj ni é re' Yan'anj.

²² Yun'unj xana hua nica, nj gu'i'yaj 'ueé unj si ataj nica unj daj rún' 'yaj 'ueé unj rian Señor. ²³ Daj si nica unj a'nin' rian unj daj rún' a'nin' Cristo rian né' huin né' ni ngüi' nico' Yan'anj. Nj hué né' huin nnee' cúj Cristo. Nj Cristo gu'i'yaj sisi' ganacaj Yan'anj né'. ²⁴ Nj daj rún' dagahuin ni ngüi' nico' Yan'anj si-nuguan' Cristo, nj da'nga' daj dagahuin yun'unj xana nuguan' a'mi nica unj.

²⁵ Nj gahuin 'i ruhua tsínj sno'o guini'yaj sij nica sij daj rún' 'i ruhua Cristo ni'yaj si' né' huin né' ni ngüi' nico' Yan'anj. Nj naga'ui' si' man'an si' gahui' si' xi'i' né'. ²⁶ Nj hué daj gu'i'yaj Cristo gahui' sij sisi' gahuin sa' né' rian Yan'anj. Nj nagui'yaj sa' Cristo né' xi'i' nuguan' sa' nga xi'i' nnee gata' nnee né' aj. ²⁷ Ngaa nj ga'ue nahuin ra'a Cristo né' huin né' ni ngüi' gahuin 'ueé, gu'i'yaj Cristo. Nj daj rún' hua 'ngo atsj ngaa nitaj yanj anun, nj nitaj si aran' rianj, nj hué daj ga' né' nga nahuin ra'a Cristo né'. Nj ga' nica sa' 'ueé né' rian Cristo aj.

²⁸ Hué dan nj daj rún' 'i ruhua 'ngo tsínj sno'o ni'yaj sij nnee' cúj man'an sij, nj hué daj gahuin 'i ruhua sij guini'yaj sij nica sij. Tsínj 'i ruhua ni'yaj nica, nj 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an sij nej. ²⁹ Daj si nj a 'ngo ni tsínj nitaj si huin xan' ruhua ni'yaj nnee' cúj man'an sij. Sanj xa sij sisi' ga' fuerza nnee' cúj sij. Nj dugumi sij nnee' cúj sij daj rún' 'yaj Cristo nga ni ngüi' nico' Yan'anj anj. ³⁰ Daj si huin né' nnee' cúj Cristo xi'i' si huin né' ni ngüi' nico' Yan'anj anj. ³¹ Xi'i' daj: "Nj duna 'ngo tsínj daj chrej sij nga nni sij. Ngaa nj nahuin nuguan'an nungüej nica sij. Nj nungüej nica sij gahuin unj nnee' cúj."

³² Hué nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico. Nj na'ue gara da'nga' sa' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata mánj. Sanj a'mi xi'í si nicaj dugüi' Cristo nga ni ngüi nico' Yan'anj aj. ³³ Hué dan nj hua njan si gahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' ni tsínj sno'o guñi'yaj ni é re' nicaj ni é re' daj rún' 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'an án re'. Nj hua njan si ga ni'yanj yun'unj xana rian nicaj unj.

6

¹ Nj hua njan si dagahuin ni tsin' si ataj chre nga nni xi'í si hué daj huin ruhua Señor si gu'yaj anin'inj. Daj si nuguan' nan huin 'ngo nuguan' njca yya. ²⁻³ Nj ga'nin' Yan'anj sun rian re': "Gujnun yan'anj re' chrej ré' nga nni ré', ngaa nj gujman sa' re' nico yo' chruhua xungüj nan." Nj gataj yya Yan'anj sisi hué daj dagahuin né' nuguan' nan, nj ga sa' rian né'. Nj hué nuguan' nan huin nuguan' sini sisi hué daj ga'mi Yan'anj rian né'. ⁴ Nj ni tsínj hua da'nij, nj si gu'yaj ni é re' sisi ga'man ruhua da'nij ni é re' mánj. Sanj gu'yaj ni é re' sisi dagahuin da'nij ni é re' si-nuguan' Señor. Nj gu'yaj ni é re' sisi gahuin chrún da'nij ni é re' si-chrej Señor nej.

⁵ Nj ni tsínj 'yaj sun rian 'ngo xuru'ue, nj dagahuin ni é re' si ataj tsínj daj. Nj ga ni'yanj ni é re' nga sij. Nj ga cuidado ni é re' gu'yaj ni é re' si aran' ruhua sij. Nj gu'yaj sun ni é re' si-sun sij daj rún' 'yaj á re' si-sun Cristo. ⁶ Nj sé urin ngaa nj'yaj xuru'ue daj, nj gu'yaj sun sa' ni é re' huin ruhua ni é re' mánj. Ngaa nj gani ruhua sij sisi sa' 'yaj sun ni é re', ruhua ni é re'. Sanj 'ngo gu'yaj sun ni é re' rian xuru'ue daj rún' 'yaj sun ni é re' rian Cristo. Nj gu'yaj ni é re' si aran' ruhua Yan'anj, gu'yaj á re' aj. ⁷ Gahuin nja' ruhua á re' gu'yaj sun sa' á re' si-sun xuru'ue da aj. Nj gani ruhua ni é re' sisi rjan Señor 'yaj sun ni é re'. Nj sé rjan 'ngo tsínj 'yaj sun ni é re' mánj. ⁸ Daj si hua ni'í né' sisi ngaa 'yaj sa' né', nj naru'ue man'an Señor rian né'. Nj nitaj si gahuin sisi tsínj 'yaj sun rian xuru'ue huin né', asj tsínj 'yaj sun si-sun man'an huin né'.

⁹ Ni tsínj xuru'ue, nj gu'yaj sa' ni é re' nga ni tsínj 'yaj sun rian ni é re' aj. Nj duna ni é re' si ga'mi huee ni é re' rian ni sij. Nj ni'í ni é re' sisi daj rún' a'nin' Señor nne xata' sun rian ni tsínj 'yaj sun rian ni é re', nj hué daj a'nin' Señor sun rian ni é re' nej. Nj uyan hua daran' né' rian Señor.

La armadura de Dios

¹⁰ Ango rin nuguan' huin si gataj snan'an gunun ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uí. Gahuin nucaj ruhua ni é re' xi'í

si nicaj dugüi' ni é re' nga Señor. Nj hué daj gu'yaj ni é re' nga si-fuerza sij. ¹¹ Nj daj rún' 'yaj 'ngo snado nun sij atsij gaga' dugumi sij nneç cúj sij ngaa unun' sij, nj hué daj gu'yaj á re' ga sa' niman án re' nga nuguan' sa' riqui Yan'anj rian án re' aj. Ngaa nj ga'ue gu'yaj gana á re' rian nuguan' digya' yun'unj 'na' rian sichre aj. ¹² Daj si nitaj si unun' né' nga ni tsínj hua nneç cúj mánj. Sanj unun' né' nga ni nanç xi'í nga ni yan'anj 'yaj quij chruhua xungüj nan nej. Nj a'nin' ni nanç xi'í nga ni yan'anj daj rian ni ngüi 'yaj quij man chruhua xungüj hua rumi' nan. Nj unun' né' nga ni si 'yaj quij man xata' nej. ¹³ Xi'í daj nj dugumi ni é re' niman án re' nga nuguan' sa' riqui Yan'anj rian án re'. Ngaa nj ga'ue gu'yaj gana ni é re' güi gatsij sichre niman ni é re'. Nj ngaa hué daj gu'yaj ni é re', nj ga njca ruhua ni é re' nga si-nuguan' Yan'anj aj.

¹⁴ Hué daj nj ga njca ruhua ni é re' nga si-nuguan' Yan'anj. Nj daj rún' nun 'ngo snado xiroj gaga' nga nnij gaga' nun ga'in sij, nj hué daj gunun nuguan' xanga' niman ni é re' sisi gu'yaj gana nuguan' daj rian ni nuguan' digya' yun'unj 'na' rian sichre. Nj daj rún' dugumi 'ngo snado man'an sij nga gató gaga', nj hué daj dugumi ni é re' xi'í chrej njca chéj ni é re' aj. ¹⁵ Nj daj rún' niquin' chrún 'ngo snado 'nij sij si-zapato sij, nj hué daj gu'yaj xugüi ni é re' sisi gan'anj ga'mi ni é re' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Nj nuguan' daj 'yaj si huin din'inj ruhua né'. ¹⁶ Nj guxuman sa' ruhua ni é re' guñi'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa nj daj rún' nicaj 'ngo snado 'ngo gaga' aranj sij man'an sij, nj da'nga' daj ga'ue gu'yaj gana ni é re' rian nuguan' digya' yun'unj 'na' rian sichre. Daj si daj rún' huin 'ngo ra'uej aca huin nuguan' digya' yun'unj daj. ¹⁷ Nj gahuin yya ruhua ni é re' sisi najaj Yan'anj ni é re'. Ngaa nj ga'ue dugumi ni é re' man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo snado nun chra' 'ngo jnahui gaga'. Nj daj rún' hua espada 'ngo ata sij, nj hué daj hua si-nuguan' Yan'anj riqui Espíritu Santo rian án re'. Daj si ga'ue gu'yaj gana á re' rian sichre gu'yaj nuguan' da aj.

¹⁸ Nj njgan gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nj chraçuij Espíritu Santo si gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nj ga gunun njgan ruhua ni é re'. Nj si ga'nin' ruhua ni é re' sisi gachinj jni'yaj ni é re' xi'í daran' né' ni tsínj nico' Yan'anj mánj. ¹⁹ Nj gachinj jni'yaj á re' xi'í man'anj sisi riqui Yan'anj 'ngo nuguan' riānj. Ngaa nj ga'ue ga'mi nuca' nuguan' sa' rian ni ngüi aj. Nj nuguan' naça huin nuguan' 'na' rian Yan'anj daj. ²⁰ Nj garasun Yan'anj si gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi. Xi'í daj nj anumij cadena. Ngaa nj gachinj

jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'tj sisi sj
guxu'u'ij ga'mī xi'í Yan'anj. Daj si hua niān
si hué daj ga'mī rian ni ngüi aj.

Salutaciones finales

²¹ Nj Tiquico huin 'ngo jnánj né' tsínj 'i
ruhua né'. Nj huin sij 'ngo tsínj sa' chracuij
sij si-sun Señor. Nj ga'ue nata' sij daran'
si guiran'anj gūnun ni é re' nga daran'
nuguan' 'yā nej. ²² Xi'í daj nj a'nī si huaj sij
rian mān án re' sisi gataj sij gūnun ni é re'
daj hua mān únj. Nj hué ducuánj daj huin
ruhuāj si nari' nucuj ni é re' nga si-chrej
Yan'anj, guj'yaj sij aj. ²³ Nj ruhuāj si gahuin
din'inj ruhua ni jnánj án re' guj'yaj Yan'anj
huin chrej né' nga Señor Jesucristo. Nj hué
daj gahuin 'i ruhua go'ngo ni dugüi' ni é re'
nej. Nj guxuman ruhua á re' nj'yaj á re'
Yan'anj, ruhuāj aj. ²⁴ Nj huin ruhuāj sisi
guj'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re'
huin ni é re' ni ngüi 'ngo 'i xanga' ruhua
ni'yaj Señor Jesucristo. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES

Salutación

¹ Pablo nga Timoteo huin nungüej únj. Nj 'yaj sun nungüej únj rian Jesucristo. Nj a'nj nungüej únj yanj carta nan huaj rian a ni é re' ni tsínj hua sa' rian Yan'anj mán xuman' Filipos nga ni tsínj obispo nej, ni tsínj diácono nej.

² Nj huin ruhua nungüej únj sisy gu'yaj Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo sinduj rian ni é re'. Ngaa nj gahuin din'inj ruhua ni é re' ruhua únj nej aj.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Nj da yun yun nanun ruhuaj xi'í a ni é re', nj a'uñj si guruhua Dan'an xi'í ni é re'.

⁴ Nj niganj huin niá' ruhuaj ngaa achínj jni'yá rian Yan'anj xi'í ni é re'. ⁵ Daj si asj ngaa guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, nj 'yaj sun nuguan'an ni é re' ngáj xi'í si-nuguan' Cristo. ⁶ Nj hua gaxi'í gu'yaj Yan'anj nuguan' sa' chruhua niman án re'. Nj hua xitínj ruhuaj sisy ga gu'e gu'yaj sa' Yan'anj chruhua niman án re' da' güi nánicaj Jesucristo ga'na' sij. ⁷ Nj dugu'naj huin sisy hué daj ani ruhuaj ni'yá xi'í daran' ni é re'. Daj si nñn' ruhua 'i ruhuaj ni'yá ni é re'. Nj asj nñnj ducuaga', asj gan'anj guñiquñj rian ni tsínj nicaj sun, sanj a'mi gunun ni sij sisy nuguan' xanga' huin nuguan' sa' na' rian Yan'anj. Daj si uyan 'yaj Yan'anj sinduj rian daran' né'. ⁸ Nj ni'í Yan'anj sisy daj rún' 'i ruhua Jesucristo, nj hué daj 'i ruhuaj ni'yá daran' ni é re'.

⁹ Nj achínj jni'yá rian Yan'anj xi'í ni é re' sisy gahuin 'i ruhua á re' guñi'yaj ni é re' doj ni dugüi' ni é re'. Nj guñi'í ni é re' daran' nuguan' sa' xi'í si ga'ue xacaj á re' cuenta un ducuánj huin ducuánj sa'.

¹⁰ Ngaa nj ga'ue nacüi ni é re' daj hua ni nuguan' sa'. Nj sj gani huñj ruhua ni é re' ni'í ni é re' xi'í si-chrej Yan'anj mánj. Nj sj ga gaquin' rian ni é re' ngaa nánicaj ruhua' yün Cristo ga'na' sij mánj. ¹¹ Nj gu'yaj Cristo sisy ga nico nuguan' sa' gu'yaj á re' rian ni ngüi. Ngaa nj guñun yan'anj ni ngüi rian Yan'anj. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj xi'í nuguan' sa' gu'yaj ni é re', ruhuaj aj.

Para mí el vivir es Cristo

¹² Nj huin ruhuaj guñi'í a ni é re' nga xi'í sayun ran'anj, nj gaxa'nj nuguan' sa' gunun ni ngüi huin ni é re' jnán nga xica'uí. ¹³ Nj daran' ni snado mán palacio nan nga angó ni tsínj, nj ni'í daran' ni sij

sisy nñnj ducuaga' xi'í si nicój Cristo. ¹⁴ Nj ngaa guñi'í ga'í ni tsínj nico' Yan'anj sisy ga'ue gunucua' gunñnj ducuaga', nj gahuin nucuaj ruhua ni sij. Nj gan'anj ga'mi ni sij nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj nun guxu'uí ni sij ga'mi ni sij si-nuguan' Señor.

¹⁵ Nj xanga' huin sisy a'mi go'ngo ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi xi'í si huin xicoj ruhua ni sij ni'yaj ni sij man'anj. Nj huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Sanj ani sa' ruhua angó ni sij a'mi ni sij xi'í si-nuguan' Cristo. ¹⁶ Nj ni tsínj xicoj ruhua daj, nj a'mi ni sij si-nuguan' Cristo xi'í si huin ruhua ni sij gahuin rian ni sij. Nj nitaj si ani sa' ruhua ni sij. Nj huin ruhua ni sij sisy guñran'anj doj sayun xi'í si nñnj ducuaga'. ¹⁷ Nj ni tsínj 'yaj sa' daj, nj hué daj 'yaj ni sij xi'í si 'i ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo. Nj ni'í ni sij sisy nñnj nan xi'í si ga'ue ga'mi sa'áj xi'í nuguan' sa' na' rian Yan'anj anj. ¹⁸ Sanj nitaj si 'yaj mánj. Asj ani sa' ruhua ni sij, asj nitaj si ani sa' ruhua ni sij, sanj nata' ni sij si-nuguan' Cristo rian ni ngüi. Nj huin niá' ruhuaj sisy hué daj gu'yaj ni sij. Nj ga gu'e gahuin niá' ruhuaj nej. ¹⁹ Daj si ni'inj sisy gahuñ sa' man'anj rian sayun ran'anj acuan' xi'í si achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í. Nj hué daj gahuin xi'í si chracuñj Si-Espíritu Jesucristo man'anj nej.

²⁰ Nj huin ruhuaj si a'ngo xico' sj guñi'í si-na'áj. Sanj ana'uí sisy ga'ue gahuin nucuá nga nne'e cü. Ngaa nj nñnj si hua ni'náj, nñnj si gahuñj, sanj ana'uí sisy nñnj guñi'í ni ngüi sisy hua 'ueé Cristo nne sij chruhua niman'anj. ²¹ Güendáj, nj ngaa hua ni'náj, nj nicaj dugüi'í nj Cristo. Sanj sisy gahuñj, nj gahuñ sa'áj doj, gu'yaj sí'. ²² Sanj sisy ga'ue gu'yaj sünj si-sun Señor ngaa nñnj hua ni'náj, ngaa nj nun xugüi ruhuaj daj hua chrej nacüñj gan'an mánj. ²³ Nj 'i huaj nacüñj daj hua chrej sa' gan'an. Nj huin ruhuaj gahuñj, nj gan'anj gan'ej nga Cristo. Daj si sa' huin güenda man'anj. ²⁴ Sanj achin doj si gan'ej xi'í ni é re'. ²⁵ Nj hua xitínj ruhuaj nga nuguan' nan. Nj ni'inj sisy ga gu'e gan'ej nga daran' án re'. Ngaa nj chracuñj sisy dñsiqui' ni é re' gan'anj ni é re' ne' chrej rian nánj. Nj gahuin niá' ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. ²⁶ Hué daj nj nánicaj ruhua' yünj ga'náj scanj ni é re' sisy gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í Cristo Jesús.

²⁷ Maan si huin ruhuaj sisy gu'yaj fuerza á re' gache ni é re' daj rún' digyán si-nuguan' Cristo rian án re'. Ngaa nj sisy guchñj guñi'yá ni é re', asj si guchñj nej, nj huin ruhuaj gunñnj si-nuguan' ni é re' sisy ga nca ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nj guñicaj dugüi' nuguan'an daran' ni é re' nej. Nj huin ruhuaj gunñnj sisy 'ngo 'yaj fuerza daran' ni é re' nga si-chrej Yan'anj huin nuguan' sa'. ²⁸ Nj a'ngo xico' sj

guxu'ui' ni é re' rian ni tsínj unun' nga ni é re' mánj. Nj xi'í si unun' ni sij nga ni é re', nj digyán yya nuguan' daj sisi ga ni'ya niganj ni sij. Sanj digyán nuguan' daj sisi nãcaj Yan'anj ni é re'. Nj nuguan' nan 'nã' rian Yan'anj. ²⁹ Daj si sé urin ga'uej ruhua Yan'anj sisi guxuman ruhua ni é re' nj'yaj ni é re' Cristo, sanj hué daj ga'uej ruhua Yan'anj, sisi gujran' ni é re' sayun rian xi'í sij nej. ³⁰ Nj uyan ran' ni é re' sayun daj rún' guiran'ãnj. Nj guini'i ni é re' daj gahuin sayun daj. Yyaj nj unun' ni é re' sisi hua guç ran'ãnj sayun nej.

2

Humillación y exaltación de Cristo

¹ Hué dan nj sisi nari' nucua' á re' xi'í si nica' dugüi' ni é re' nga Cristo, sisi hua yya huin niã' ruhua ni é re' xi'í si 'i ruhua Cristo ni'yaj sij ni é re', sisi hua yya nica' dugüi' Espiritu Santo nga ni é re', sisi hua yya 'i ruhua ni é re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re', nj nani yaco ruhua ni é re' ni'yaj á re' dugüi' ni é re', ² ngaa nj sisi hué daj huin, nj guj'yaj ni é re' sisi gahuin niã' ruhuãj xi'í si guñicaj dugüi' nuguan'an ni dugüi' ni é re'. Nj uyan gahuin 'i ruhua ni dugüi' ni é re'. Nj uyan gani ruhua ni é re' urin nuguan'. ³ Nj si guj'yaj ni é re' si gahuin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Nj si guj'yaj nne ni é re' mánj. Sanj guj'yaj ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo lij huin ni é re' aj. Nj gani ruhua ni é re' sisi hua sa' ni dugüi' ni é re' daj nga daj rún' hua sa' man'an ni é re'. ⁴ Nj si nano' ni é re' chrej sa' gache urin man'an ni é re' mánj. Sanj nãno' ni é re' chrej sa' gache daran' ni dugüi' ni é re' nej.

⁵ Nj daj rún' gani ruhua Cristo Jesús, nj hué daj gani ruhua ni é re' nej. ⁶ Daj si nunj si uyan huin Cristo nga Yan'anj, sanj nun guj'yaj sij sisi 'ngo huin achij sij nga Yan'anj mánj. ⁷ Sanj duna anéj sij si huin achij sij. Nj gahuin sij 'ngo tsínj ga'nga guj'yaj sun rian ni ngüi. Nj gahuin sij daj rún' hua man'an né'. ⁸ Nj ngaa guisj gahuin sij 'ngo tsínj, nj gahuin sij daj rún' huin 'ngo lij. Nj garáj xina sij si gahui' sij rian rugutsj huin 'ngo nuguan' nã'aj xi'í si guiran' sij gahui' sij. ⁹ Xi'í daj nj ga'ui' Yan'anj 'ngo rian hua xãcan njn' ruhua gane Cristo. Nj hué si-xugüi' sij huin rian, rian si-xugüi' daran' ni ngüi. ¹⁰ Ngaa nj ngaa gunun daran' ni si mán xata' nga ni ngüi mán nãca' rian yo'ój si-xugüi' Jesús, nj ganiquin' ráj ñãcoj daran' ni sij nga ni si mán nãca' daqui yo'ój nej. ¹¹ Nj ganata' yya daran' ni sij sisi Jesucristo huin Señor. Nj gataj daran' ni sij sisi dugu'naj 'yaj man'an Yan'anj huin chrej né'.

Luminares en el mundo

¹² Hué dan nj huin ni é re' jnãnj 'i ruhuãj. Nj daj rún' dagahuin ni é re' rian Yan'anj ngaa ganéj scanij ni é re', nj da'nga' daj dagahuin sa' doj ni é re' rian Yan'anj ngaa nun ganéj scanij ni é re' nej. Nj guj'yaj fuerza ni é re' sisi nãno' ni é re' 'ngo ducuánj sa' daj ga'ue gujman sa' ni é re' rian Yan'anj. Nj ga' cuidado ni é re' sisi hué daj guj'yaj ni é re' aj. ¹³ Daj si 'yaj sun Yan'anj chruhua niman ni é re' sisi gahuin ruhua á re' gunun ni é re' si-nuguan'anj huin ruhua á re'. Nj chracuij Yan'anj sisi guj'yaj ni é re' nuguan' sa' daj rún' huin ruhua man'an Yan'anj guj'yaj man'an ni é re'.

¹⁴ Nga daran' si 'yaj ni é re', nj si ga'mi huñ ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. Nj si gunun' ni dugüi' ni é re' nej mánj. ¹⁵ Ngaa nj gahuin ni é re' tsínj nitaj si da'ui gaquin' mánj. Nj gahuin ni é re' tsínj sa' ga'mi urin nuguan'. Ngaa nj gahuin ni é re' da'nij Yan'anj. Nj daj rún' hua 'ngo atsj ngaa nitaj yanj anun, nj da'nga' daj gahuin ni é re' scanij ni ngüi quij. Daj si achéj ni sij chrej quij hua. Nj daj rún' xiguñ 'ngo yan'anj rian hua rumi', nj hué daj xiguñ ni é re' scanij ni ngüi quij daj. ¹⁶ Nj ga' nãca ruhua á re' nga nuguan' 'yaj si gane nãgun' nga Yan'anj. Ngaa nj ngaa ga'na' Cristo, nj ga'ue gahuin niã' ruhuãj xi'í ni é re'. Daj si guñi'tnj sisi nun gachej yünj ngaa guj'yaj sünj scanij ni é re'.

¹⁷ Nj guj'yaj sünj si-sun Yan'anj sisi guxuman ruhua ni é re' nj'yaj ni é re' Yan'anj. Nj sisi hua niãnj gayanj si-tun man'ãnj xi'í sun daj, sanj nitaj si gahuin mánj. Daj si hua niã' ruhuãj gahuij. Nj ga'ue gahuin niã' ruhuãj nga á re' nej. ¹⁸ Nj hué daj hua niãnj gahuin niã' ruhua ni é re' daj rún' huin niã' ruhuãj aj.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Nj sisi ga'uej ruhua Señor Jesús, nj rá'yanj ga'ní tsínj gu'naj Timoteo guchi' sij rian man ni é re'. Ngaa nj gahuin niã' ruhuãj ngaa gunünj nuguan' xi'í ni é re' aj. ²⁰ Daj si nitaj ango tsínj ani uyan ruhua daj rún' ani ruhuãj. Nj hua yya nahuij ruhua sa' sij ni'yaj sij xi'í ni é re'. ²¹ Daran' ango ni tsínj nano' si huin ruhua man'an ni sij. Nj nitaj si nano' ni sij si huin ruhua Jesucristo mánj. ²² Sanj hua ni'i ni é re' daj 'yaj sa' Timoteo. Nj nica' dugüi' nungüej ünj a'mi nungüej ünj si-nuguan' Yan'anj. Nj huin sij daj rún' huin da'ní chracuij sij man'ãnj. ²³ Nj huin ruhuãj ga'ní guchi' sij rian man ni é re'. Nj hué daj guj'ya' ngaa guñi'tnj sinij sisi daj hua si-sünj. ²⁴ Nj hua xitinj ruhuãj rian Señor sisi rá'yanj guchi' ni'yã rian man ni é re'.

²⁵ Nj gani ruhuãj sisi hua niãnj gahui' guchi' jnãnj né' Epafrodito rian man'ãnj

re'. Nj huin sij tsínj nicaj dugüi' gui'yaj sun ngäj. Nj guiran' sij sayun ngäj nej. Nj hué man'an ni é re' ga'nij ga'na' sij sísí chracuj sij ni rasun achin riánj. ²⁶ Nj nún' ruhua huin ruhua sij guchi' sij guini'yaj sij rian man ni é re'. Nj nún' ruhua nani ruhua sij xi'í si gunun ni é re' sísí a'nan' sij. ²⁷ Nj xanga' ga'nan' sij. Nj doj nun gahui' sij. Sanj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya sij. Nj hué daj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'i man'anj nej. Daj si hua nico sayun ran'anj. Nj na'uej ruhua Yan'anj sísí guiran'anj angó sayun xi'í Epafrodito nej. ²⁸ Hué dan nj rá'yanj ga'ní si guchi' sij rian man ni é re'. Nj ngaa guini'i ruhua' yún ni é re' sij, nj ga'ue gahuin nia' ruhua ni é re' aj. Ngaa nj si nani ruhuáj xi'í ni é re' ga mánj. ²⁹ Hué dan nj gahuin nia' ruhua ni é re' ngaa guisij sij rian man ni é re'. Nj ga'mi ni é re' nga sij daj rún' huin sij 'ngo jnánj né', gui'yaj Señor. Nj ga ní'yanj ni é re' rian daran' ni tsínj 'yaj sa' daj rún' 'yaj sij. ³⁰ Daj si doj nun gahui' sij xi'í sun gui'yaj sun sij xi'í Cristo. Nj ruhua gahui' sij xi'í si chracuj sij yúnj, si nitaj angó ni é re' nne chracuj ni é re' yúnj mánj.

3

Prosigo al blanco

¹ Hué dan nj gahuin nia' ruhua ni é re' nga Señor huin ni é re' jnán nga xica'uí. Sé si 'i huaj garun ruhua' yúnj nuguan' nan rian ni é re'. Nj güenda ni é re', nj ní'yanj nuguan' nan nej. ² Ga cuidado ni é re' nga ni tsínj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue. Nj ga cuidado ni é re' nga ni tsínj nun 'yaj sa' si-sun Yan'anj. Nj ga cuidado ni é re' nga ni tsínj a'nin' nnee cúj ni sij aj. ³ Nj nunj si nun xi'nin' né' nnee cúj né', sanj hua yya sísí huin né' tsínj nico' xanga' Yan'anj, 'yaj Espíritu Santo. Nj huin nia' ruhua né' xi'í si nicaj dugüi' né' nga Cristo Jesús. Nj nun xuman ruhua né' sísí gahui' sa' né' xi'í si 'yaj né' nga nnee cúj né' aj.

⁴ Nj asj sini, nj guxuman ruhuáj ni'yá ni nuguan' xi'í nnee cúj né'. Nj sísí hua 'ngo tsínj ani ruhua sísí hua sa' nnee cúj sij, ruhua sij, sanj huaj huin si gani ruhuáj nga xi'tj daj nga si ani ruhua tsínj daj. ⁵ Daj si chra' tujnj güi ga'ngá, nj guta' ni sij da'nga' nnee cú. Nj huinj tsínj israelita. Nj nicój xi'nin' gu'naj Benjamín. Nj huéj huin hebreo si chre' ga'mi snánj hebreo. Nj dagahuinj si-ley Moisés daj rún' 'yaj ni tsínj fariseo aj. ⁶ Nj nún' ruhua gui'yaj fuerzaj nga si-chrej ley daj. Xi'í daj nj chran' yun'un ni tsínj nico' Jesucristo. Nj sa' nún' ruhua dagahuinj si ataj ley da aj.

⁷ Asj sini nj daran' ni nuguan' nan huin si ní'yanj nún' ruhua riánj anj. Sanj yyaj nj nitaj si ní'yanj ni nuguan' nan riánj xi'í si

nicaj dugüi'tj nga Cristo. ⁸ Nj hua yya sísí nj a 'ngo ni nuguan' nan nitaj si ní'yanj riánj. Daj si rian guini'Inj Cristo, nj hué si-nuguan' sij huin si ní'yanj nico riánj anj. Nj hué sij huin Señor nicaj sun riánj. Nj xi'í si 'i ruhuáj ni'yá sij, nj duná daran' ni nuguan' guini'i sin'tj. Nj rún' huin yaco huin ni nuguan' nan riánj xi'í si huin ruhuáj guinicaj dugüi'tj nga Cristo. ⁹ Nj xanga' huin ruhuáj guinicaj dugüi'tj nga Cristo. Nj sé si-ley Moisés 'yaj sísí gahuin sa' man'anj rian Yan'anj. Sanj gahuin sa' man'anj xi'í si xuman ruhuáj ni'yá Cristo. Nj huin ruhuáj gata sísí Yan'anj gui'yaj sísí gahuin sa' man'anj xi'í si xuman ruhuáj ni'yá Cristo aj. ¹⁰ Nj huin ruhuáj gahuinj 'ngo tsínj guini' yya Cristo. Nj daj rún' ganá'nij Jesús gui'yaj si-fuerza Yan'anj, nj hué daj huin ruhuáj sísí ga fuerza chruhua nimánj, gui'yaj Yan'anj. Nj huin ruhuáj guiran'anj nuguan'an sayun nga sij nej. Nj daj rún' ga'uej ruhua Jesús gahui' sij xi'í né', nj hué daj guisí gahuinj ruhuáj aj. ¹¹ Ngaa sij nj gana'ní scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj, ruhuáj aj.

¹² Nitaj si huin ruhuáj gatá sísí hua guisíj guiri'tj daran' ni nuguan' sa' nan. Nj sé si ani ruhuáj sísí hua sa' nún' ruhuáj. Sanj 'yaj fuerzaj huá sísí guiri'tj ni nuguan' sa' ana'uí daj. Nj hué daj 'yá xi'í si hua sini ganacui Cristo Jesús man'anj. ¹³ Nj ni'Inj sísí achin guisij guiri'tj daran' ni nuguan' sa' daj huin ni é re' jnán nga xica'uí. Xi'í daj hua 'ngo nuguan' 'yá. Nj nuguan' daj huin sísí guini'yun ruhuáj daran' ni nuguan' guna ne' rucu. Nj 'yaj fuerzaj sísí guiri'tj ni nuguan' gui'yaj Yan'anj ni güi ga'na' ne' rian. ¹⁴ Nj hué daj 'yá sísí guisí da xata', nj gui'yaj ganaj nuguan' sa' ríqui Yan'anj riánj. Daj si aquinj Yan'anj sísí nahuin ra'aj nuguan' sa' daj xi'í Cristo Jesús aj. ¹⁵ Nj hua nian sísí hué daj gani ruhua daran' né' huin né' ni tsínj xuman sa' ruhua ni'í Cristo Jesús. Nj sísí ani ruhua ni é re' angó nuguan', nj ga'ue digyán Yan'anj nuguan' gani ruhua ni é re' aj. ¹⁶ Nj hua yya sísí hua nian dagahuin né' daran' nuguan' gahuin chrun né'.

¹⁷ Gui'yaj ni é re' daj rún' 'yaj man'anj huin ni é re' jnán nga xica'uí. Nj hué daj guini'yaj ni é re' daj rún' 'yaj ni tsínj hua xacaj chrej digyán ni únj rian ni é re'. ¹⁸ Daj si hua guisij ga'j gatá rian ni é re'. Nj da acój atá ruhua' yúnj rian ni é re' sísí hua ga'j ni tsínj huin ruhua dère' si gui'yaj Jesús ngaa gahui' sí rian rugutsj xi'í né'. ¹⁹ Nj gaca ni sij rian yan'an. Nj ninanj nahuij ruhua ni sij nga si xá nasa' ni sij, si go'o nasa' ni sij. Nj 'yaj ni sij nuguan' huin na'aj. Sanj 'yaj nne ni sij nga nuguan' daj. Nj urin nuguan' ani ruhua ni sij huin nuguan' man chruhua xungüi nan. Xi'í daj

nj gaca ni sij rian yan'an. ²⁰ Sanj xánj né' huin xata'. Nj ana'uij né' sisi xata' ga'na' tsínj načaj né' huin si' Señor Jesucristo. ²¹ Nj nađuna si' nneç cúj né' hua niquni nan. Ngaa nj nahuin sa' né' daj rún' hua sa' nneç cúj Cristo. Nj hué daj guj'yaj sij nga xi'í si-fuerza sij. Daj si ga'ue ga'nin' sun sij rian daran' ni rasun anj.

4

Regocijao en el Señor siempre

¹ Hué dan nj 'i ruhuáj ni'yá ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. Nj njn' ruhua huin ruhuáj guini'yá ni é re' nej. Daj si 'yaj á re' si huin niá' ruhuáj. Nj 'yaj á re' si hua premio riánj. Ngaa nj xi'í daj ga njca ruhua ni é re' nga si-nuguan' Señor huin ni é re' ni ngüi 'i ruhuáj. ² Nj achinj jni'yá rian nungüej yun'unj gu'naj Evodia nga Sintique sisi uyan ga ruhua nungüej xugüij unj rian Señor. ³ Nj man'án re' huin 'ngo tsínj 'yaj sun sa' ngáj rian Yan'anj. Nj achinj jni'yá rián re' sisi chraçuij yun'unj re' nungüej yun'unj xana daj. Daj si guiran' nuguan'an nungüej unj sayun ngáj ngaa gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj hué daj guiran' jnánj né' Clemente nga ango ni tsínj guj'yaj sun ngáj. Nj hua taj njca si-xugüi ni sij rian si-libro Yan'anj xata'. Nj libro daj digyan si-xugüi ni ngüi gane njganj nga Yan'anj anj.

⁴ Nj njganj gahuin niá' ruhua á re' nga Señor. Nj gataj ruhua' yünj sisi gahuin niá' ruhua ni é re' aj.

⁵ Nj guini'i daran' ni ngüi sisi a'mi naj á re' rian daran' ni ngüi, ruhuáj aj. Daj si hua gahuin njchrun' güi ga'na' Señor. ⁶ Nj sj gahuin ruhua ni é re' xi'í si guiran' ni é re' mánj. Sanj ya'yoj nata' ni é re' si ran' ni é re' rian Yan'anj anj. Nj sisi achin 'ngo rasun rian án re', nj gachinj ni é re' rian Yan'anj. Nj hué daj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj nej. ⁷ Ngaa nj sisi da'nga' daj guj'yaj ni é re', nj gahuin din'inj ruhua ni é re', guj'yaj Yan'anj. Nj ducu gahuin din'inj ruhua ni é re' xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Nj xi'í si gahuin din'inj ruhua ni é re', nj gahuin njca niman ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo aj.

En esto pensad

⁸ Hué dan nj hua ango rin nuguan' gata gunun ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. Nj gani ruhua ni é re' xi'í daran' ni nuguan' huin xanga' nga daran' nuguan' sjca' nej, daran' nuguan' hua njca nga daran' nuguan' hua sa' nej, daran' nuguan' 'yaj si huin niá' ruhua né' nga daran' nuguan' xi'í a'mi sa' ni ngüi nej. Sisi hua 'ueé 'ngo nuguan' daj, nj sisi ga'ue ga'mi sa' né' xi'í 'ngo nuguan' daj, ngaa nj ga'ue gani ruhua á re' nga nuguan' da aj. ⁹ Nj

gúj'yaj ni é re' daj rún' gahuin chrun ni é re' riánj nga ni nuguan' digyanj rian ni é re' nej. Nj guj'yaj ni é re' daj rún' gunun ni é re' si gata nga si guini'i ni é re' si gui'yá nej. Ngaa nj gane Yan'anj nga ni é re'. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re', guj'yaj Yan'anj, ruhuáj aj.

Dádivas de los filipenses

¹⁰ Nj njn' ruhua huin niá' ruhuáj rian Señor xi'í si nahuij ruhua yün ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Nj nun aran' ruhuáj gata sisi guini'yun ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' rian xi'ij. Maan si nitaj si hua ni'nij rian ni é re' sisi chraçuij ni é re' man'ánj mánj. ¹¹ Nj sé si atá gunun ni é re' sisi achin 'ngo rasun riánj mánj. Daj si hua xacaj cuentáj sisi ga'ue gahuin niá' ruhuáj nga daran' si guiran' man'ánj anj. ¹² Nj ni'inj daj ran' niqúij. Nj ni'inj daj guinica'j nicó' nej. Nj ni'inj daj gui'yá nga daran' si guiran' man'ánj. Nj ga'ue gahuin niá' ruhuáj ngaa hua gara riçuij, así ngaa achin xi'ná' riçuij nej. Nj ga'ue gahuin niá' ruhuáj ngaa hua nico riánj, así ngaa nitaj nico riánj nej. ¹³ Nj xi'í si riçuij Cristo fuerza riánj, nj ga'ue gui'yá daran'anj.

¹⁴ Sanj dugu'naj gui'yaj ni é re'. Daj si ngaa guiran'ánj sayun, nj guinica'j dugüi' ni é re' ngáj. ¹⁵ Nj ni'i ni é re' huin ni é re' ni tsínj nne xuman' Filipos sisi urin ni é re' ga'nij ofrenda riánj ngaa gaxi'i ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin güi gahui estado Macedonia gahui gan'an ango yu'uj. ¹⁶ Nj ngaa ganěj xuman' Tesalónica, nj guisij huuj, hua'nij ga'nij ni é re' ofrenda guchij rian xi'í si achin riánj. ¹⁷ Nj sé si ani urin ruhuáj nahuin ra'áj. Huin ruhuáj sisi guinica'j nico ni é re' nuguan' sa' ngaa naga'ui' ni é re' cuenta rian Yan'anj. ¹⁸ Nj hua nahuin ra'áj daran' si ni'yán. Nj da' náj ni rasun riánj. Nj nga ga'nij ni é re' xi'í Epafrodito, nj nicaj njn' ruhuáj. Nj daj rún' huin siquij guin' daj huin si ga'nij ni é re' riánj. Nj aran' ruhua Yan'anj si gui'yaj ni é re' ngáj. ¹⁹ Nj riçuij Dan'án daran' si achin rian ni é re', ruhuáj aj. Nj daj rún' xuru'ue Yan'anj, ni hué daj riçuij njn' ruhua Yan'anj rian ni é re' xi'í Cristo Jesús. ²⁰ Ngaa nj njganj ga'mi 'ueé né' rian Yan'anj huin chrej né'. Amén.

Salutaciones finales

²¹ A'ni 'ngo nuguan' rian daran' ni ngüi nico' Yan'anj nga si-xugüi Jesucristo. Nj a'nij ni jnánj né' mán ngáj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. ²² Nj a'nij daran' ni ngüi nico' Yan'anj 'ngo nuguan' rian ni é re' nej. Nj hué daj 'yaj ni tsínj 'yaj sun rian rey César nej. ²³ Nj huin ruhuáj sisi Señor Jesucristo guj'yaj sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES

Salutación

¹ Huéj huin Pablo tsínj gan'anj ga'mí si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüj daj rún' huin ruhua Yan'anj si gu'iyá. Nj arun nungüej únj jnánj né' Timoteo yanj carta nan a'nij nungüej únj huaj rian ni é re'.

² Nj a'nij únj yanj nan rian ni é re' huin ni é re' ni jnánj né' sa' nico' Cristo ni tsínj mán xuman' Colosas. Nj hua nica ruhua á re' nga si-nuguan' Yan'anj.

Nj huin ruhua únj sisj Yan'anj huin chrej né' gu'iyaj sinduj rian án re', nj gahuin din'inj ruhua ni é re' aj.

Pablo pide que Dios les conceda sabiduría espiritual

³ Nj ngaa achínj jni'yaj nungüej únj rian Yan'anj xi'í ni é re', nj niganj a'ui' nungüej únj si guruhua Yan'anj huin chrej Señor Jesucristo. ⁴ Daj si hua gunun nungüej únj sisj xuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Cristo Jesús. Nj hué daj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüj hua sa' rian Yan'anj. ⁵ Nj hué daj 'yaj ni é re' xi'í si ana'uij ni é re' sisj ga 'ueé rian ni é re' xata'. Nj xi'í si gunun ni é re' nuguan' xanga' daj, nj hué daj ana'uij ni é re'. Nj nuguan' xanga' daj huin si ganacaj Yan'anj né'. ⁶ Nj gaxa'nij nuguan' sa' daj gunun ni é re' nga daran' ni ngüj man chruhua xungüj. Nj nuguan' daj 'yaj sisj 'yaj sa' á re', nj guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj hué daj gahuin scanij ni é re' asij ngaa gunun sini ni é re' nuguan' daj. Daj si guini'í xanga' ni é re' daj hua sinduj gu'iyaj Yan'anj nga né'. ⁷ Nj gahuin chrún ni é re' nuguan' daj digyán tsínj gu'naj Epafra rian án re'. Nj huin si' ngo tsínj 'i ruhua né'. Nj hué sij huin 'ngo tsínj 'yaj sun nuguan'an nga únj. Nj huin sij 'ngo tsínj 'yaj sun sa' rian án re' xi'í Cristo. ⁸ Nj hué sij ganata' gunun únj daj 'i ruhua ni dugüi' ni é re', 'yaj Espiritu Santo.

⁹ Hué dan nj asij gunun únj nuguan' ganata' sij, nj nun duna únj si achínj jni'yaj únj rian Yan'anj xi'í ni é re'. Nj achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisj gu'ini'í sa' ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. Nj riqui Yan'anj si gahuin chrún ni é re' daj hua nuguan' xanga'. Nj gara da'nga' ruhua ni é re' daj da'nga' hua si-nuguan' Yan'anj. ¹⁰ Ngaa nj ga'ue gu'iyaj á re' daj rún' 'yaj ni tsínj nico' sa' Señor. Nj niganj ga'ue dagahuin ni é re' nuguan' sa' daj rún' aran' ruhua Señor si gu'iyaj á re'. Nj gu'iyaj

sa' ni é re' sun si-sun Señor. Nj gu'ini'í sa' ni é re' daj hua Yan'anj nej. ¹¹ Achínj jni'yaj únj rian Yan'anj sisj ga nucuaij ni é re', gu'iyaj si-fuerza Yan'anj. Nj hua 'ueé si-fuerza Yan'anj. Ngaa nj ga'ue ga'nin' ruhua ni é re' xi'í ni sayun ran' ni é re'. Nj ga'ue gunucuaij á re' ni sayun daj. ¹² Nj gahuin niá' ruhua ni é re' ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj huin chrej né'. Daj si gu'iyaj xugüi chrej né' man'an né' sisj gane né' nga Yan'anj rian xiguin sa'. Nj gu'nicaj dugüi' né' gane né' nga ni ngüj hua sa' rian Yan'anj yu'uj daj. ¹³ Nj asij sini, sanj gane né' rian hua rumi'. Nj gu'nicaj sichre sun rian né'. Sanj gahui né' rian rumi' daj, gu'iyaj Yan'anj. Nj nicaj Yan'anj gan'anj né' rian nicaj sun da'ui' 'i ruhuaj. ¹⁴ Nj xi'í si-tun man'an si' huin si nacaj Yan'anj né'. Nj gu'nicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' né'.

Reconciliación por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Nj na'ue gu'ini'í rian né' Yan'anj mánj. Sanj daj rún' huin Cristo, nj hué daj huin Yan'anj. Nj daj rún' hua 'ngo tsínj xahua', hué daj hua sij scanij daran' si gu'iyaj Yan'anj. ¹⁶ Xi'í sij nj gu'iyaj Yan'anj daran' si man xata' nga daran' si mán rian xungüj nej. Nj gu'iyaj sij daran' si rugüi' guini'í né' nga daran' si ga'ue gu'ini'í né' mánj. Nj gu'iyaj Cristo daran' si nicaj sun mán xata' nga daran' yan'anj nicaj fuerza rian xungüj nej. Nj Cristo gu'iyaj daran'anj. Nj hua nian dagahuin daran'anj si-nuguan' Cristo. ¹⁷ Nj asij nun gahuin daran'anj, nj hua nne Cristo. Nj 'yaj sun sa' daran' ni rasun, si hué sij 'nij ra'a daran'anj.

¹⁸ Nj nicaj Cristo sun rian ni ngüj nico' Yan'anj huin ni sij nneé cúj sij. Nj hua sini nj gahuin sij. Nj ganá'nij sini sij scanij ni niman. Xi'í daj nj huin rian Cristo rian daran'anj. ¹⁹ Nj garan' ruhua Yan'anj sisj gahuin Cristo daj rún' hua njan' man'an Yan'anj. ²⁰ Nj gahuin ruhua Yan'anj sisj gahuin sa' daran' si man chruhua xungüj nga daran' si mán xata' nej. Ngaa nj ga'ue na'mi ni sij nga Yan'anj, gu'iyaj Cristo. Nj hué daj gahuin ruhua Yan'anj sisj gahuin din'inj ruhua daran'anj xi'í si gayanj si-tun man'an Cristo rian rugutsj.

²¹ Nj asij sini nj gahuin ni é re' ni tsínj gu'nico' ango chrej sé huin si-chrej Yan'anj huin mánj. Nj chruhua niman án re', nj gunun' ni é re' nga Yan'anj xi'í si gu'iyaj quij ni é re'. Sanj yyaj nj gahuin nuguan'an án re' nga Yan'anj ²² xi'í si gahui' nneé cúj Cristo rian rugutsj, nj hué daj gu'iyaj Yan'anj sisj ga'ue gu'iman ni é re' rian nne man'an Yan'anj. Nj ga'ue gahuin sa' ni é re' rian Yan'anj. Nj nitaj gaquin' da'ui ni é re' mánj. ²³ Nj hué daj gahuin nga

ni é re' sisi 'ngo guxuman sa' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' Yan'anj. Nì ga gue gana'uij ni é re' nga nuguan' gunun ni é re' huin nuguan' sa'. Nì hué nuguan' nan huin nuguan' gunun daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nì huéj huin Pablo tsinj nata' nuguan' nan rian ni ngüi.

Ministerio de Pablo a los gentiles

²⁴ Yyaj nì huin niã' ruhuãj xi'í si ran'anj sayun rian xi'í ni é re'. Nì daj rún' guiran' Cristo sayun xi'í ni ngüi nico' Yan'anj, nì hué daj hua niã' si guiran'anj sayun nga nnee cü rian xi'í ni é re'. ²⁵ Nì gui'yaj Yan'anj sisi gahuinj 'ngo tsinj ganata' nuguan' rian ni ngüi nico' Yan'anj. Nì riqui Yan'anj sun riãnj sisi ga'mi nica yyãj si-nuguan' Yan'anj rian ni é re'. ²⁶ Nì nuguan' nan huin 'ngo nuguan' huì nun guini'i ni ngüi asij ná. Sanj da yyaj, nì digyan' renga' Yan'anj nuguan' daj rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin ni ngüi nico' Yan'anj güi yyaj. ²⁷ Nì huin ruhua Yan'anj sisi guini'i né' daj hua 'ueé nuguan' daj. Nì huin ruhua Yan'anj sisi guini'i ni ngüi 'na' anéj chrej daj hua 'ueé nuguan' da nej. Nì hué nuguan' daj huin sisi nne Cristo chruhua niman án re'. Nì Cristo 'yaj sisi ana'uij né' gahuin sa' né' xata', gui'yaj Yan'anj. ²⁸ Nì a'mi únj si-nuguan' Cristo rian daran' ni ngüi. Nì a'ui' únj 'ngo ducuanj rian ni sij. Nì digyan' únj daran' nuguan' sa' ni'í únj rian ni sij sisi gahuin nica yya ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga Cristo. ²⁹ Xi'í daj nì 'yaj sun nucuã nga daran' fuerza riqui Cristo riãnj. Daj si nucuaj Cristo nne sij niman man'anj.

2

¹ Nì huin ruhuãj sisi guini'i ni é re' daj 'yaj sun nucuã xi'í ni é re' nga xi'í ni tsinj man xuman' Laodicea nej, xi'í daran' ni tsinj achin guini'i man'anj. ² Nì huin ruhuãj sisi ga nucuaj ruhua á re'. Nì gahuin 'i uyan ruhua á re' nga ni dugüi' ni é re'. Nì gara da'nga' sa' ruhua á re' daran' ni nuguan' 'ueé. Ngaa nì ga'ue guini'i ni é re' nuguan' nun guini'i ni ngüi asij ná huin nuguan' gari huì Yan'anj. Nì hué Cristo huin nuguan' nan. ³ Nì gara sa' Yan'anj daran' ni nuguan' sa' nga daran' nuguan' chrun chruhua niman Cristo. Nì gahuin chrun né', nì gunun sa' né', 'yaj ni nuguan' daj.

⁴ Hué nuguan' daj atã gunun ni é re' si na'uej ruhuãj sisi á 'ngo ni tsinj si digya' yun'unj ni é re' nga nuguan' 'yaj fuerza ni si'. ⁵ Nì nunj si nitaj si niquinj scanij ni é re', sanj nicaj dugüi' nimãnj nga ni é re'. Nì huin niã' ruhuãj guini'inj sisi nicaj dugüi' sa' ni é re'. Nì hua nica ruhua á re' si xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re'

Cristo. ⁶ Hué dan nì daj rún' gani ruhua á re' ngaa gaxi'i ni é re' guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Señor Jesucristo, nì hué daj ga gue gache uyan ni é re' nga sij. ⁷ Nì guinicaj dugüi' sa' ni é re' nga sij. Nì si guere'ej anéj dugüi' ni é re' nga sij mánj. Nì guxuman sa' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' sij daj rún' digyan' únj rian ni é re'. Nì niganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj.

Plenitud de vida en Cristo

⁸ Nì ga cuidado ni é re'. Nì si duna ni é re' sisi digya' yun'unj ni ngüi ni é re' mánj. Daj si huin ruhua ni sij digya' yun'unj ni sij nga nuguan' digui'yun man'an ni sij huin nuguan' yya. Nì daj rún' nani ni tsinj 'ngo nuguan' rian ni sij, nì hué daj xuman ruhua ni sij. Nì xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij ni nuguan' ani ruhua ni tsinj man chruhua xungüi gaquin' nan. Sanj sé si-nuguan' Cristo huin mánj. ⁹ Daj si daran' si huin Yan'anj, nì hué daj huin chruhua nnee cüj Cristo nej. ¹⁰ Nì hua nì'na' xanga' niman ni é re' xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Nì hué sij nicaj sun rian daran' si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán chruhua xungüi nej. ¹¹ Nì daj rún' gahuin nini ni tsinj ngaa gata' ni sij da'nga' nnee cüj ni sij, nì hué daj gahuin nini ni é re' rian si quij hua, gui'yaj Cristo. Sé daj rún' xi'nin' ni tsinj daj, sé daj gui'yaj ni sij nga ni é re' mánj. Sanj gahuin nini ni é re' rian gaquin', gui'yaj Cristo. Nì duna á re' si gui'yaj á re' si huin ruhua nnee cüj ni é re'. ¹² Nì ngaa gata' nnee ni é re', nì gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo niman gahui' nuguan'an nga Cristo. Nì ganá'nij nuguan'an ni é re' nga sij nej. Daj si guxuman ruhua ni é re' nga si-fuerza Yan'anj. Nì si-fuerza Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Cristo scanij ni niman.

¹³ Nì asij sini nì rún' huin 'ngo niman gahui' gahuin ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nì nun guinicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj güenda si nun ga'nin' ruhua ni é re' nga si-gaquin' ni é re'. Sanj yyaj nì riqui Yan'anj sisi hua nì'na' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Nì xi'í Cristo, nì guinicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni é re'. ¹⁴ Nì 'ngo yun jnaruhui Yan'anj güenda si da'ui né' gaquin'. Nì si-ley Moisés 'yaj si da'ui né' gaquin'. Sanj ga'nej Yan'anj si da'ui né' ngaa gahui' Cristo rian rugutsj xi'í si-gaquin' né'. Nì ngaa gari ni sij gaquij Cristo guinico' si' rian rugutsj, nì gui'yaj Yan'anj sisi nitaj si chran' yun'unj ley daj man'an né' ga mánj. ¹⁵ Nì ngaa gahui' Cristo, nì gui'yaj gana Yan'anj rian daran' ni si nicaj sun mán xata' nga daran' ni yan'anj mán nica' rian xungüi nej. Nì digyan' renga' Yan'anj rian daran' ni ngüi

sisj gui'yaj ganaj rian ni si nicaj sun daj ngaa gahui' Cristo rian rugutsj.

¹⁶ Hué dan n̄j sj guxuman ruhua ni é re' nga si-nuguan' ni tsinj na'uej ruhua nga si xa ni é re' nga si go'o ni é re' mánj. N̄j sj guxuman ruhua ni é re' si gataj ni sij sisj ni'yanj ni sij ni güi gui'yaj ni sij gui'yanj, asj ni'yanj ni sij ngaa n̄jquin' yahuj naça, asj güi naránj ruhua ni sij nej. ¹⁷ N̄j ngaa achin ga'na' Cristo, n̄j dagahuin ni ngüj ni nuguan' daj sisj guini'i ni sij daj gahuin ngaa gane n̄janj né' nga Yan'anj. Sanj ngaa ga'na' Cristo, n̄j xacaj né' cuenta sisj ganahuij ni nuguan' daj. Yyaj n̄j dunáj né' ni nuguan' daj, n̄j nico' né' urin man'an Cristo.

¹⁸ N̄j sj ga'uej ruhua á re' si guere' si-premio ni é re' gui'yaj ni tsinj digya' yun'unj daj. Daj si 'yaj ni sij sisj nitaj si huin achij ni sij. N̄j nico' ni sij ni ángel. N̄j a'mi ni sij daj rún' güenda si guini'i ni sij nuguan' digyán Yan'anj rian ni sij. Sanj sé si xanga' si-nuguan' ni sij mánj. N̄j 'yaj nne' ni sij xi'í si ani ruhua ni sij. Sanj ani ruhua ni sij daj rún' ani ruhua ni tsinj man chruhua xungüj gaquin' nan. ¹⁹ N̄j hua duna ni sij si nicaj dugüi' ni sij nga Cristo. N̄j hué Cristo 'yaj sisj hua ran nneç cüj sij huin né'. N̄j daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa a'ui' unj xa da'n̄j unj, n̄j achij tsin' daj, n̄j hué daj 'yaj Yan'anj nga né' huin né' nneç cüj Cristo. N̄j Cristo 'yaj sisj guinicaj dugüi' nuguan'an go'ngo né'. N̄j hué daj guinicaj dugüi' né' nga sij, 'yaj Yan'anj.

²⁰ N̄j sisj hua yya gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo, n̄j un sin huin, n̄j dagahuin ni é re' nuguan' digyán ni tsinj man chruhua xungüj gaquin' nan unj. N̄j un sin huin n̄j hua 'yaj gue' ni é re' daj rún' 'yaj ni tsinj da únj. ²¹ Daj si ataj ni é re': "Sj guida'a né' da mánj. N̄j sj xa né' da mánj. N̄j sj gatsij né' da mánj." Hué daj ataj ni é re'. ²² (N̄j daran' ni nuguan' a'nin' ni sij nga si digyán ni sij daj huin urin si-nuguan' ni tsinj man chruhua xungüj.) N̄j ganahuij daran'anj daj rún' ganahuij ni rasun arasun ni ngüj. ²³ Xanga' n̄j ga'ue ganí ruhua né' sisj hua sa' ni nuguan' a'nin' ni sij daj. Daj si 'yaj ni sij sisj ni'í sa' ni sij. N̄j 'yaj ni sij sisj nitaj si huin achij ni sij. N̄j dugua'j ni sij nneç cüj ni sij. Sanj n̄j a 'ngo nitaj si nico' ni sij Yan'anj mánj. Daj si xi'í nuguan' nico' ni sij, n̄j hua gue 'yaj ni sij si huin ruhua nneç cüj ni sij.

3

¹ Ngaa n̄j xi'í si hua ganá'nij nuguan'an ni é re' nga Cristo, ngaa n̄j nano' ni é re' ni nuguan' 'na' xata' rian nne Cristo ne' chrej ra'a sa' Yan'anj. ² Xacaj á re' cuenta daj hua ni nuguan' 'na' xata'. N̄j sj nahuij ruhua ni é re' nga ni nuguan' ani ruhua

ni ngüj man xungüj mánj. ³ Daj si gahui' nuguan'an ni é re' nga Cristo. Sanj yyaj, n̄j hua n̄j'na' niman ni é re' nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo nne sij xata' nga Yan'anj. ⁴ N̄j hué Cristo 'yaj si hua n̄j'na' n̄janj ni é re'. N̄j ngaa gurugüi' sij ga'na' sij, n̄j hué daj gurugüi' ni é re' nga sij. N̄j gahuin 'ueé ni é re' nga sij nej.

La vida antigua y la nueva

⁵ Hué dan n̄j 'ngo yun dunaj ni é re' daran' chrej huin si-chrej xungüj nan: Sj gui'yaj squira' 'ngo n̄j ango ni é re' ni ngüj mánj. N̄j sj gui'yaj ni é re' si quij hua mánj. N̄j sj gani ruhua ni é re' nga ni si quij hua mánj. N̄j sj gui'yaj ni é re' si huin quij ruhua ni é re' mánj. N̄j sj gahuin yoo ni é re' guida'a ni é re' 'ngo ni rasun da'nga' 'ngo ni tsinj rian ni é re' mánj. Daj si uyan huin ngaa nun yan'anj 'ngo tsinj ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. ⁶ N̄j gui'yaj Yan'anj castigo ni tsinj 'yaj ni gaquin' daj. Daj si na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rian Yan'anj. ⁷ N̄j asj sini n̄j hué daj gui'yaj ni é re' ngaa gachéj ni é re' si-chrej xungüj nan.

⁸ Sanj yyaj n̄j duna ni é re' daran' gaquin' nan. N̄j sj ga'man ruhua ni é re' mánj. N̄j sj guinan'an ruhua ni é re' mánj. N̄j sj gui'yaj quij ni é re' nga ni dugüi' ni é re' mánj. N̄j sj nuna ni é re' xi'í dugüi' ni é re' mánj. N̄j sj ga'mi ni é re' nuguan' quij mánj. ⁹ N̄j sj ga'mi snan'anj ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si hua naduna ni é re' si gahuin ni é re' asj sini. N̄j nitaj si 'yaj ni é re' daj rún' gui'yaj ni é re' asj sini. ¹⁰ N̄j nahuin naça niman ni é re', gui'yaj Yan'anj. N̄j Yan'anj gui'yaj ni é re'. N̄j 'yaj Yan'anj sisj guisij sa' ni é re' guini'i ni é re' man'an Yan'anj. N̄j ya'yoj naduna Yan'anj si ani ruhua ni é re' sisj gahuin ni é re' daj rún' huin man'an Yan'anj. ¹¹ Ngaa n̄j nitaj si gahuin sisj tsinj griego, asj tsinj israelita huin né'. Nitaj si gahuin sisj guta' ni sij da'nga' nneç cüj né' asj nun guta' ni sij da'nga' nneç cüj né'. N̄j nitaj si gahuin sisj huin né' tsinj 'na' anej chrej, asj tsinj 'na' ango xuman' huin né'. N̄j nitaj si gahuin sisj tsinj 'yaj sun yun rian xuru'ue huin né', asj tsinj nitaj si 'yaj sun yun huin né'. Urin Cristo huin si ni'yanj rian daran'anj. N̄j nne sij chruhua niman daran' né'.

¹² N̄j 'j ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. N̄j nacui Yan'anj ni é re' sisj guinicaj dugüi' ni é re' nga ni ngüj nico' man'an Yan'anj. Ngaa n̄j xi'í daj gahuin ni é re' tsinj nani yaco ruhua guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. N̄j ga'mi sa' ni é re' nej. N̄j sj gani ruhua ni é re' sisj huin rian ni é re' mánj. N̄j dagahuin ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. N̄j ga'nin' ruhua ni é re' nga si ataj ni dugüi' ni é re'. ¹³ N̄j sisj nun aran' ruhua

ni é re' nga si 'yaj go'ngo ni dugüi' ni é re', sanj guñicaj ni é re' niman nico nga ni sij daj rún' guñicaj Cristo niman nico rian ni é re'. ¹⁴ Nj nuguan' huin rian huin sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nı'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Nj sisi hué daj guı'yaj ni é re', nj ga'ue guñicaj dugüi' nuguan'an ni é re' guıman án re'. ¹⁵ Nj duna ni é re' sisi gahuin din'inj ruhua niman ni é re', guı'yaj Cristo. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi gahuin din'inj ruhua ni é re'. Nj xi'ı daj gaquınj Yan'anj ni é re' sisi guñicaj dugüi' nuguan'an án re' nga ni dugüi' ni é re'. Nj nıco' huaj gataj ni é re' si guruhua Yan'anj. ¹⁶ Nj nıganj gani ruhua ni é re' sisi nın si-nuguan' man'an Cristo chruhua niman ni é re'. Nj daj rún' 'yaj 'ngo tsınj chrun sa' nga si-nuguan' Yan'anj, nj hué daj guı'yaj ni é re' dıgyan ni é re' rian ni dugüi' ni é re'. Nj dugu'nun' ni é re' sisi dagahuin ni dugüi' ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nj gara ni é re' chra' huin salmo nga chra' a'mi 'ueé rian Yan'anj nej, nga chra' aráj ni é re' xi'ı si huin nıa' ruhua ni é re' nga niman ni é re'. Nj ngaa aráj ni é re', nj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj. ¹⁷ Nj daran' si ga'mi ni é re' nga daran' si guı'yaj ni é re', nj hué daj guı'yaj ni é re' nga si xugüi Señor Jesús. Nj ga'ui' ni é re' si guruhua chrej né' huin Yan'anj xi'ı Cristo.

¹⁸ Nj yun'unj xana hua nıca, nj dagahuin unj si ataj nıca unj. Hua nıan si hué daj dagahuin unj xi'ı Señor.

¹⁹ Nj gahuin 'i ruhua tsınj sno'o guıni'yaj sij nıca sij. Nj sı chran' sij nıca sij mánj.

²⁰ Nj dagahuin ni tsin' si ataj chre nga nni. Daj si hué daj aran' ruhua Señor si guı'yaj anin'inj.

²¹ Nj sı chran' nico chrej ni tsin' daj da'nıj ni sij mánj. Ngaa nj sı guere' niman ni tsin' daj, guı'yaj chrej ni tsin' da mánj.

²² Nj tsınj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue chruhua xungüi nan, nj dagahuin sij si ataj sı'. Nj sé urin si ni'yaj xuru'ue daj, nj guı'yaj sun sa' sij sisi gani ruhua sı' sisi sa' 'yaj sij mánj. Sanj dagahuin sa' sij xi'ı si hua sa' niman sij. Nj hué daj guı'yaj sij xi'ı si hua nı'yanj sij rian Señor. ²³ Daran' si 'yaj ni é re', nj hué daj guı'yaj 'ueé ni é re'. Nj daj rún' huin sisi 'yaj sun ni é re' rian Señor, nj hué daj guı'yaj ni é re'. Nj sı gani ruhua ni é re' sisi 'yaj sun ni é re' rian ni tsınj mánj. ²⁴ Daj si ni'ı ni é re' sisi nıhuin ra'a ni é re' nuguan' sa' guı'yaj Señor xi'ı si dagahuin sa' ni é re'. Daj si 'yaj sun ni é re' rian Cristo. Nj hué sij huin xanga' Señor rian ni é re'. ²⁵ Sanj tsınj guı'yaj gaquin', nj gahuin sij castıgo daj rún' huin gaquin' guı'yaj sij. Nj uyan 'yaj Yan'anj nga daran' ni ngüi.

4

¹ Nj sisi huin ni é re' xuru'ue, nj guı'yaj nıca ni é re' 'ngo ducuánj nga ni tsınj 'yaj sun yun rian ni é re'. Daj si ni'ı ni é re' sisi xata' nne Señor nıcaj sun rian ni é re'.

² Nj nıganj gachınj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj. Nj nıganj ga cuidado ni é re' guıman án re'. Nj nıganj ga'ui' ni é re' si guruhua Yan'anj. ³ Gachınj jni'yaj ni é re' xi'ı únj sisi ga'ue guıri'ı únj 'ngo ducuánj ga'mi sa' únj si-nuguan' Cristo huin nuguan' digyán nıca Yan'anj rian né'. Nj xi'ı nuguan' daj núnj ducuaga' nan. ⁴ Nj gachınj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj sisi ga'ue dıgyán nıca yyaj daj rún' hua nıan ga'mı rian ni ngüi.

⁵ Gache 'ueé ni é re' nga ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj guı'yaj fuerza ni é re' sisi xacaj ni sij cuenta daj hua nuguan' sa'. ⁶ Nj nıganj ga'mi ni é re' nuguan' 'ueé nga nuguan' hua nı'yanj rian ni sij. Nj hua nıan sisi guıni'ı ni é re' daj ga'mi ni é re' rian go'ngo ni tsınj nıchınj snan'anj án re' xi'ı nuguan' nıco' ni é re'.

Salutaciones finales

⁷ Nj jnánj né' Tıquico huin tsınj 'i ruhua né'. Nj hué sij huin 'ngo tsınj 'yaj sun sa' nuguan'an ngáj rian Señor. Nj nıcaj sij nuguan' huaj sij nata' sij rian ni é re' daj ran'anj. ⁸ Xi'ı daj nj a'nı sij huaj sij rian ni é re' sisi nata' sij daj hua mán únj. Ngaa nj ga'ue nari' nıcaj niman án re', guı'yaj sij. ⁹ Nj hué daj huaj sij nga tsınj gu'naj Onésimo huin sı' 'ngo jnánj 'i ruhua né'. Nj huin sij 'ngo ni é re'. Nj nata' nıngüej sij daran' si guıran' únj nan gunun ni é re'.

¹⁰ Nj a'nıj tsınj gu'naj Aristarco 'ngo nuguan' rian ni é re' huin sı' 'ngo tsınj nın nuguan'an ducuaga' ngáj. Nj hué daj 'yaj Marcos huin sı' stucun' tsınj gu'naj Bernabé. Nj hua ga'nı nuguan' rian ni é re' rian xi'ı Marcos sisi guchı' nı'yaj sij rian man ni é re'. Hué dan nj ga'mı sa' ni é re' nga sij. ¹¹ Nj hué daj a'nıj tsınj gu'naj Jesús Justo 'ngo nuguan' rian ni é re'. Nj hué anin' tsınj nan huin urin ni tsınj israelita 'yaj sun ngáj rian nıcaj sun Yan'anj. Nı nari' nıcaj nımanj, guı'yaj ni sij.

¹² Nj a'nıj tsınj gu'naj Epafras 'ngo nuguan' rian án re' huin sij 'ngo ni é re'. Nj huin sij 'ngo tsınj 'yaj sun rian Cristo Jesús. Nj nıganj achınj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'ı ni é re' sisi ga nıca ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nj huin ruhua sij sisi xanga' guıni'ı ni é re' daj hua si-chrej Yan'anj. Nj huin ruhua sij sisi dagahuin ni é re' si aran' ruhua Yan'anj guı'yaj á re'. ¹³ Nj huéj huin 'ngo tsınj ni'ı yya sisi nahuij ruhua tsınj gu'naj Epafras xi'ı ni é re' nga ni tsınj man xuman' gu'naj Laodicea nga xuman' gu'naj Hierápolis nej. ¹⁴ Nj a'nıj tsınj gu'naj Lucas

'ngō nuguan' rian ni é re' huin sí' 'ngō doctor 'i ruhua né'. Nĭ hué daj 'yaj tsínj gu'naj Demas nej.

¹⁵ Gā'nij ni é re' 'ngō nuguan' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús man xuman' Laodicea. Nĭ hué daj gu'yaj ni é re' nga yun'unj gu'naj Ninfas nga ni ngüi nahuin yu' ducúa ún' huin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁶ Nĭ ngaa guisij gaya ni é re' carta nan scanij ni é re', nĭ gā'nij ni é re' gan'anj gaya ni ngüi nico' Yan'anj man xuman' Laodicea. Nĭ hué daj gaya ni é re' carta ga'nĭ rian ni ngüi man xuman' Laodicea nej.

¹⁷ Gataj ni é re' gunun tsínj gu'naj Arquipo: Dagahuin sa' re' nga sun ga'ui' Señor rian re'.

¹⁸ Huēj huin Pablo. Nĭ arünj letra nan huin saludo rian ni é re'. Nĭ sĭ guini'yun ruhua ni é re' sisĭ nūnj ducuaga'. Nĭ huin ruhuāj sisĭ gu'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re' aj.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSSES

Salutación

¹ Huéj huin Pablo. Nj arun anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'nj únj huaj rian án re' huin in re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nj nicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo. Nj huin ruhua anin' únj sisy guí'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua á re'.

Ejemplo de los tesalonicenses

² Niganj a'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í daran' a ni é re'. Nj nanun ruhua únj xi'í a ni é re' ngaa achínj jni'yaj únj rian Yan'anj. ³ Nj ya'yoj ngaa achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj huin chrej né', nj nanun ruhua únj daj gui'yaj sun sa' á re' si-sun Yan'anj xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Jesús. Nj xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj, nj gui'yaj sun sa' á re' si-sun Señor. Nj gunucua' á re' rian ni sayun xi'í si ana'uij ni é re' sisy chracuij yun'unj Señor Jesucristo a ni é re'. ⁴ Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya a ni é re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj ni'i anin' únj sisy hué Yan'anj nacui ni é re' sisy guinico' a ni é re' Yan'anj.

⁵ Daj si ngaa ga'mi únj nuguan' sa' rian án re', nj sé urin nuguan' ga'mi únj gan'anj únj. Sanj ga'mi únj nga si-fuerza Espíritu Santo. Nj gahuin yya ruhua únj sisy nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj. Nj ni'i sa' ni é re' daj gui'yaj únj ngaa guimán únj scanij a ni é re'. Daj si nano' únj sisy daj ga'ue gahuin sa' ruhua ni é re' aj. ⁶ Nj gaxi'i a ni é re' gui'yaj gué a ni é re' daj rún' gui'ya nga daj rún' 'yaj gué Señor nej. Nj nunj si guiran' a ni é re' nico sayun gui'yaj ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Jesús, sanj 'ngo guinico' a ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nj gahuin niá' ruhua á re', gui'yaj Espíritu Santo. ⁷ Xi'í daj nj digyán ni é re' 'ngo ducuanj sa' rian ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj mán estado Macedonia nga estado Acaya.

⁸ Nj gaxa'ni si-nuguan' Señor scanij ni ngüi mán estado Macedonia nga estado Acaya, gui'yaj á re'. Sanj sé urin nungüej estado daj, sanj gaxa'ni nuguan' daj nün' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj á re'. Nj ni'i daran' ni sij daj xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Xi'í daj nj nitaj chrej hua sisy ga'mi anin' únj rian ni ngüi daj xi'í si gui'yaj á re'. ⁹ Nj a'mi man'an ni

ngüi daj gahuin ngaa guchi' anin' únj rian man án re'. A'mi ni sij sisy ga'mi sa' á re' nga únj ngaa gane únj nga á re'. Nj a'mi ni sij sisy duna á re' yan'anj 'yaj ra'a ni sij. Nj gaxi'i ni é re' guinico' a ni é re' Yan'anj hua ni'na' huin Yan'anj xanga' aj. ¹⁰ Nj hué daj a'mi ni sij sisy ana'uij a ni é re' sisy nancij Jesús ga'na' sij xata' huin sij da'nij Yan'anj anj. Nj ganá'nij sij scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Nj Jesús huin si ganacaj né' ngaa gahuin nico castigo ni ngüi da'ui gaquín', gui'yaj Yan'anj.

2

Ministerio de Pablo en Tesalónica

¹ Nj ni'i a ni é re' sisy ngaa guchi' anin' únj rian man a ni é re', nj sé si guchi' yun únj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né' mánj. ² Nj hua ni'i a ni é re' daj guiran' únj sayun xuman' Filipos ngaa ga'mi quij ni sij rian únj. Nj nunj si ducu gunun' ni ngüi man xánj án re' nga únj, sanj chracuij Yan'anj sisy ga'mi nucua'j únj rian a ni é re' nuguan' sa' sisy ganacaj Yan'anj ni ngüi aj.

³ Nj nun gachej ruhua anin' únj nga nuguan' ga'mi únj rian án re' mánj. Nj nitaj si hua quij niman únj mánj. Nj nitaj si huin ruhua únj digya' yun'unj únj a ni é re' mánj. ⁴ Sanj garan' ruhua Yan'anj nga si gui'yaj únj. Nj garasun Yan'anj únj sisy ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj hué daj a'mi gué únj. Nj sé si a'mi únj sisy garan' ruhua ni ngüi nga nuguan' a'mi únj mánj. Sanj a'mi únj nuguan' huin ruhua Yan'anj ga'mi únj rian ni ngüi. Nj acay Yan'anj cuenta daj hua niman únj. ⁵ Nj ni'i a ni é re' sisy nitaj aman digya' yun'unj únj man'an án re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj daj. A'mi sa' sij xi'í re', sanj nün' huin niman sij. Nj nitaj si nano' únj angu ducuanj sisy riqui a ni é re' san'anj gui'yaj gana únj mánj. Nj Yan'anj ni'i sisy sé daj 'yaj únj mánj. ⁶ Nj nun nano' anin' únj sisy ga'mi sa' ni ngüi xi'í únj mánj. Nj nitaj si nano' únj si ga'mi sa' a ni é re' xi'í únj mánj. Sanj hua si-chrej únj si gachinj únj si chracuij a ni é re' únj xi'í si huin únj tsínj apóstol rian Cristo.

⁷ Sanj ngaa guimán únj scanij a ni é re', nj gui'yaj únj daj rún' 'yaj 'ngo yun'unj xana ngaa dugumi 'ueé unj da'nij unj. ⁸ Nj nün' ruhua gahuin 'i ruhua anin' únj ni'yaj únj ni é re'. Xi'í daj nj sé urin si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian a ni é re', ruhua únj, sanj ga'uej ruhua únj gui'yaj sun únj rian a ni é re' nej. Daj si nün' ruhua gahuin 'i ruhua únj ni'yaj únj a ni é re' aj. ⁹ Nj ni'i a ni é re' daj gui'yaj sun únj ngaa guimán únj scanij ni é re' sisy daj gui'yaj únj guiri' únj si xa' únj. Nugüi nigan' gui'yaj sun únj. Daj si nitaj si huin ruhua únj garasun únj rian

án re' ngaa ga'mi únj si-nuguan' Yan'anj rian án re' mánj.

¹⁰ Nj ni'i a ni é re', nj hué daj ni'i Yan'anj sisi gui'yaj sa' únj ngaa guimán únj scanij ni é re' huin ni é re' ni tsinj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj dagahuin nica únj. Nj nitaj 'ngo si gui'yaj únj sisi ga'mi gaquin' ni ngüi xi'i únj mánj. ¹¹ Nj ni'i a ni é re' sisi daj rún' 'yaj 'ngo tsinj ngaa a'mi sa' sij sisi gahuin niá' ruhua da'nij sij, nj hué daj gui'yaj únj nga go'ngo a ni é re'. Nj riqui únj chrej rian án re' nej. ¹² Nj ga'nin' anin' únj sun rian a ni é re' sisi gache nica a ni é re' si-chrej Yan'anj daj rún' 'yaj ni tsinj nico' sa' Yan'anj anj. Nj aquinj Yan'anj sisi gane a ni é re' rian hua 'ueé nica sun Yan'anj.

¹³ Xi'i daj nj niganj a'ui' únj si guruhua Yan'anj. Daj si ngaa gunun a ni é re' si-nuguan' Yan'anj ga'mi únj rian án re', nj nahuin ra'a yya a ni é re' nuguan' daj sisi hué si-nuguan' Yan'anj huin yya. Nj nun gataj a ni é re' sisi si-nuguan' ni tsinj huin mánj. Nj si-nuguan' Yan'anj huin xanga' yya. Nj 'yaj sa' nuguan' daj chruhua niman ni é re' huin ni é re' ni tsinj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. ¹⁴ Nj ngaa guiran' ni é re' huin jnánj né' sayun, gui'yaj ni tsinj man xánj ni é re', nj uyan guiran' ni é re' nga ni tsinj nico' Yan'anj man estado Judea huin ni sij ni tsinj nica dugüi' nga Cristo Jesús. Daj si guiran' ni sij sayun, gui'yaj ni tsinj israelita huin ni sí' tsinj xánj ni sij. ¹⁵ Nj hué ni tsinj israelita daj dagahui' Señor Jesús. Nj dagahui' ni sij ni tsinj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj guiri ni sij ne' chrej xe' ni únj nej. Nj nun aran' ruhua Yan'anj si 'yaj ni sij. Nj unun' ni sij nga daran' ni ngüi. ¹⁶ Nj ngaa huin ruhua únj ga'mi únj rian ni ngüi 'na' anéj chrej sisi nçaj Yan'anj ni sí', nj na'uej ruhua ni sij sisi hué daj ga'mi únj mánj. Xi'i daj nj huaj da'ui ni sij gaquin'. Nj xi'i daj ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij.

Ausencia de Pablo de la iglesia

¹⁷ Nj nunj si nitaj si nica dugüi' né' xi'i si gahuin njini únj doj rian án re', sanj niganj nica dugüi' niman né' huin in re' jnánj né' nga xica'ujj né'. Nj nin' ruhua hua ruhua únj guchi' ni'yaj únj rian man án re' aj. ¹⁸ Nj da ga'j gahuin ruhua anin' únj guchi' ni'yaj únj rian man a ni é re'. Nj nico' huaj hué daj gahuin ruhua man'anj, huinj Pablo. Sanj guiránj sichre Satanás chrej rian únj guchi' ni'yaj únj rian man án re'. ¹⁹ Nj ana'ujj únj sisi ngaa ga'na' Señor Jesucristo, nj gui'yaj sa' sij nga únj xi'i a ni é re'. Nj gahuin niá' ruhua únj, gui'yaj á re' nej. Nj digyán án re' sisi gui'yaj sa' únj si-sun Yan'anj scanij a ni é re' aj. ²⁰ Xanga' ni gui'yaj á re' sisi hua sa' si-sun únj rian

Yan'anj. Nj huin niá' ruhua únj, gui'yaj á re' nej.

3

¹ Ngaa nj ngaa nun gunucaj únj guchi' únj rian man án re', nj gani ruhua únj sisi gūna huuj gue únj xuman' Atenas. ² Nj ga'nij únj jnánj né' Timoteo sisi guchi' sij rian man án re'. Daj si huin sij 'ngo tsinj 'yaj sun nuguan'an nga únj rian Yan'anj. Nj a'mi únj nuguan' sa' xi'i Cristo rian ni ngüi. Nj ga'nij únj guchi' sij rian man án re' sisi ga'nica ruhua ni é re', gui'yaj sij. Nj gui'yaj fuerza sij sisi guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj anj. ³ Nj gui'yaj sisi sj gahuin ruhua ni é re' xi'i sayun ran' a ni é re', ruhua únj. Nj ni'i a ni é re' sisi hua nian guiran' né' sayun daj. ⁴ Nj ngaa guimán únj scanij ni é re', nj gataj chrun únj gunun a ni é re' sisi guiran' né' sayun daj. Nj daj rún' ni'i ni é re', nj hué daj gahuin. ⁵ Ngaa nj nun gunucaj ga mánj. Xi'i daj nj ga'ní 'ngo tsinj daj rian man án re' sisi nçhin' snan'anj sij daj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Daj si guxu'ujj sisi duna ni é re' si-chrej Yan'anj xi'i si digya' yun'unj sichre ni é re'. Ngaa nj guere'ej si-sun únj gui'yaj sun únj scanij ni é re', gui'yaj sichre.

⁶ Sanj ngaa nanicaj Timoteo gan'anj sij xánj án re', nj nica sij nuguan' sa' nasij sij sisi xuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, ataj sij. Nj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', ataj sij nej. Nj nata' sij sisi niganj nanun sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' únj. Nj 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' únj, ataj sij nej. Nj daj rún' huin ruhua únj guchi' ni'yaj únj rian man ni é re', nj hué daj huin ruhua ni é re' ga'na' ni'yaj ni é re' rian man únj, ataj sij gunun únj. ⁷ Hué dan nj scanij ni sayun ran' únj, nj gahuin niá' ruhua únj gunun únj sisi xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj huin in re' jnánj né' nga xica'ujj né'. ⁸ Xi'i si hua nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor, nj huin niá' ruhua únj gache únj si-chrej Yan'anj, 'yaj ni é re'. ⁹ Nj nin' ruhua huin ruhua anin' únj ga'ui' únj si guruhua Yan'anj, 'yaj á re'. Nj nin' ruhua huin niá' ruhua únj rian Yan'anj xi'i a ni é re' aj. ¹⁰ Nugüi nigan' achinj jni'yaj únj rian Yan'anj sisi riqui Yan'anj, nj guchi' ni'yaj únj rian man án re'. Daj si huin ruhua únj digyán únj rian án re' nuguan' gui'yaj sisi guxuman sa' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj anj.

¹¹ Nj huin ruhua únj sisi chraçuij Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesús sisi ga'ue guchi' ni'yaj únj rian man án re'. ¹² Nj huin ruhua únj sisi gahuin 'i ruhua á re' guini'yaj a ni é re' go'ngo ni dugüi' a ni é re', gui'yaj Señor. Nj daj rún' 'i ruhua únj

ni'yaj únj a ni é re', nì hué daj ga 'i ruhua á re' gujini'yaj a ni é re' daran' ni ngüi, ruhua únj. ¹³ Nì huin ruhua únj sisi gahuin nica ruhua á re', guj'yaj Señor. Nì gahuin sa' niman ni é re' rian Yan'anj. Nì sj da'ui a ni é re' gaquin' rian Yan'anj huin chrej né' ngaa ga'na' Señor Jesús nga daran' ni ngüi sa' nicaj dugüi' nga sij, ruhua únj.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Hué dan nì xi'í si nicaj dugüi' a ni é re' nga Señor Jesús, nì achinj jni'yaj únj rian a ni é re' sisi ga gué dagahuin a ni é re' si digyán únj rian a ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si gataj únj gunun a ni é re' daj guj'yaj á re' chruhua xungüi nan. Ngaa nì ga'ue guj'yaj a ni é re' si garan' ruhua Yan'anj. ² Daj si hua ni'í ni é re' daj hua nuguan' ga'nin' únj sun rian án re' xi'í Señor Jesús. ³ Nì huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Nì na'uej ruhua Yan'anj sisi guj'yaj squira' go'ngo a ni é re' ni ngüi mánj. ⁴ Nì huin ruhua Yan'anj sisi gane 'ueé go'ngo ni é re' nga nica a ni é re'. Nì gujnun yan'anj án re' nica á re' nej. ⁵ Nì sj gani quij ruhua a ni é re' xi'í ni yun'unj xana daj rún' 'yaj ni ngüi nun ni'í Yan'anj mánj. ⁶ Nì ga cuidado rian ni é re' sisi sj digya' yun'unj a ni é re' jnánj ni é re' xi'í ni yun'unj xana. Daj si Señor huin si guj'yaj nico castigo daran' ni tsínj 'yaj daj. Nì hué daj hua gataj chrún únj rian ni é re'. ⁷ Daj si nun gaquinj Yan'anj né' sisi gache né' 'ngo chrej quij hua. Sanj huin ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. ⁸ Ngaa nì tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' digyán únj nan, nì nun dagahuin sij rian man'an Yan'anj. Daj si sé si-nuguan' ni tsínj huin nuguan' digyán únj. Nì Yan'anj huin si riqui Espiritu Santo rian né'.

⁹ Nì sé si ni'yanj sisi garun únj nuguan' guchij rian man án re' sisi gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si hua digyán Yan'anj rian án re' sisi gahuin 'i ruhua go'ngo ni é re' nga ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁰ Nì hué daj 'yaj ni é re' nga daran' ni tsínj nico' Yan'anj man estado Macedonia. Sanj achinj jni'yaj únj rian án re' sisi gahuin ruhua á re' doj ni'yaj á re' ni dugüi' né' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹¹ Nì guj'yaj fuerza á re' sisi gujman din'inj ni é re'. Nì sj nahuj ruhua á re' nga si-sun dugüi' re' mánj. Nì guj'yaj sun ni é re' nga ra'a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian ni é re' aj. ¹² Ngaa nì ga'mi achij 'ueé a ni é re' rian ni tsínj nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nì sj gachin 'ngo rasun rian ni é re' mánj.

La venida del Señor

¹³ Nì huin ruhua anin' únj si gujini' ni é re' daj gujran' ni tsínj gahui' huin ni tsínj nico' Jesús huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Ngaa nì sj nani ruhua á re' daj rún' 'yaj angó ni ngüi mánj. Daj si nani ruhua ni sij xi'í si sj ganá'nij ni dugüi' ni sij, ruhua ni sij. ¹⁴ Nì xuman ruhua né' sisi gahui' Jesús. Nì ganá'nij sij scanij ni niman, guj'yaj Yan'anj. Nì xi'í daj ni'í né' sisi Yan'anj guj'yaj gana'nij ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo ngaa gahui' ni sij. Nì ga'na' nuguan'an ni sij nga Jesús, guj'yaj Yan'anj.

¹⁵ Hué dan nì né' tsínj gujman da güi ga'na' Señor chruhua xungüi, nì sj gahuin rian né' rian ni ngüi hua gahui' mánj. Nì hué daj ataj únj gunun a ni é re', guj'yaj Señor. ¹⁶ Daj si gaguáj man'an Señor ngaa gahui sij xata' nanij sij rian xungüi nan. Nì nicaj sun si-nane Señor gunun ni ngüi. Nì gunun ni ngüi si-nane 'ngo ángel huin achij nín'. Nì gunun ni sij si ga'yanj si-trompeta Yan'anj anj. Ngaa nì ni ngüi guinicaj dugüi' nga Cristo huin ni tsínj gahui', nì hua sini ni sij gana'nij aj. ¹⁷ Nì né' guna gujman, nì nicaj Yan'anj né' gan'anj nuguan'an né' nga ni ngüi ganá'nij daj rian nga. Nì nari' dugüi' daran' né' nga Señor xata'. Nì gane niganj né' nga Señor. ¹⁸ Hué dan nì nari' nucuaq niman go'ngo a ni é re', guj'yaj ni nuguan' nan, ruhuaj aj.

5

¹ Sé si hua niñan garun anin' únj nuguan' guchij rian án re' xi'í güi ga'na' ruhua' yún Cristo huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. ² Daj si ni'í sa' ni é re' sisi daj rún' nun ni'í né' un güi gatú tsínj tú guj'yaj tú si' ne' yan', nì hué daj nun ni'í né' un güi ga'na' Señor mánj. ³ Nì 'ngo güi nì gataj ni ngüi: "Hua din'inj mán daran' né'. Nì hua xitinj mán né'." Daj gataj ni sij. Ngaa nì hué gué hora daj, nì nasjununj ga'na' 'ngo sayun rian ni sij. Nì daj rún' ran' 'ngo yun'unj xana ngaa ruhua ga'nga da'nij unj, nì hué daj gujran' ni ngüi daj. Nì sj ganani ni sij mánj.

⁴ Sanj axa' á re', nì nitaj chrej huaj si guxu'ui' a ni é re' daj rún' xu'ui' ni tsínj ni'í si gatú tsínj tú huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si man ni é re' rian hua rümi' mánj. ⁵ Daran' ni é re' mán gun'yaj. Nì mán ni é re' rian xigujin yan'an. Daj si xigujin chruhua niman né', guj'yaj Yan'anj. Nitaj si mán né' rian hua rümi' mánj. ⁶ Hué dan nì sj gatoj né' daj rún' 'yaj angó ni ngüi mánj. Sanj gunun sa' ruhua né' gana'uij né' güi ga'na' Señor. Nì sj guixini né' mánj. ⁷ Ni tsínj atoj, nì atoj ni sij ne' nì. Nì ni tsínj hua xini, nì hua xini ni sij ne' nì huin ni sij ni tsínj

nun xuman ruhua nì'yaj Yan'anj. ⁸ Sanj né' mán rian xigujn sa', nì hua nian si niganj ga cuidado né' nga si guì'yaj né'. Nì daj rún' dugumi 'ngo snado niman sij nun sij 'ngo gató gaga', nì hué daj dugumi né' man'an né' xi'í si xuman sa' ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nì gahuin 'i ruhua né' nì'yaj né' ni dugüi' né'. Nì daj rún' dugumi 'ngo snado man'an sij ngaa nun chra sij 'ngo jnahui go'o, nì hué daj dugumi né' man'an né' xi'í si gahuin yya ruhua né' sisi naçaj Yan'anj né'.

⁹ Daj si nun gani ruhua Yan'anj sisi gahuin né' castigo mánj. Sanj gani ruhua Yan'anj naça né' xi'í Señor Jesucristo aj. ¹⁰ Nì gahui' Jesucristo xi'í né'. Nì xi'í daj, asj mán né', asj gahui' né', nì gujman nuguan'an né' nga sij. ¹¹ Xi'í daj nì daj rún' 'yaj á re', nì ga gue guì'yaj fuerza á re' sisi nari' nucuaaj niman ni dugüi' ni é re'. Nì ga nica ruhua go'ngo ni é re' nga si-nuguan' Yan'anj, guì'yaj á re' nej.

Pablo exhorta a los hermanos

¹² Achínj jni'yaj anin' únj rian ni é re' sisi ga ní'yanj a ni é re' nga ni tsínj 'yaj sun scanij ni é re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si a'nin' ni sij rian ni é re', guì'yaj Señor. Nì riqui ni sij ducúanj sa' rian án re' nej. ¹³ Nì nín' ruhua ga ní'yanj a ni é re' nga ni sij. Nì nín' ruhua ga 'i ruhua á re' nì'yaj á re' ni sij xi'í sun 'yaj sun ni sij scanij ni é re'. Nì gahuin din'inj ruhua ni dugüi' ni é re' aj. ¹⁴ Nì achínj jni'yaj anin' únj rian án re' sisi ga'ui' a ni é re' chrej sisi guì'yaj sun ni tsínj rumi rián re' huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nì ga'mi 'ueé ni é re' rian ni tsínj hua nínaj nga si-chrej Yan'anj sisi nari' nucuaaj niman ni sij, guì'yaj á re'. Nì chraçuij ni é re' ni tsínj achin si guxuman sa' ruhua nì'yaj Yan'anj. Nì ga'mi naj ni é re' rian daran' ni ngüi aj. ¹⁵ Ga cuidado ni é re' man'an án re' sisi sè guì'yaj quij go'ngo ni é re' rian ni tsínj guì'yaj quij nga ni é re'. Sanj niganj guì'yaj sa' á re' nga ni dugüi' a ni é re'. Nì guì'yaj sa' ni é re' rian daran' ni ngüi aj.

¹⁶ Nìganj gahuin niá' ruhua ni é re' aj. ¹⁷ Nì sè ga'nin' ruhua á re' gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj mánj. ¹⁸ Nì 'ngo naga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'anj nga daran' si ran' án re'. Daj si hué daj huin ruhua Yan'anj sisi guì'yaj a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Cristo Jesús.

¹⁹ Nì sè guiránj ni é re' chrej rian Espíritu Santo sisi sè ga'mi Espíritu Santo nuguan' sa' scanij ni é re' mánj. ²⁰ Nì sè gani ruhua á re' sisi nitaj si ní'yanj nuguan' ga'mi 'ngo tsínj daj, guì'yaj Espíritu Santo mánj. ²¹ Xaçaj a ni é re' cuenta daj hua go'ngo nuguan' gunun a ni é re'. Ngaa nì guna a ni é re' nga nuguan' sa'. ²² Gahuin nini a ni

é re' rian daran' si quij hua. ²³ Nì Yan'anj guì'yaj si huin din'inj ruhua né'. Nì huin ruhua anin' únj sisi gahuin sa' nín' ni é re', guì'yaj man'an Yan'anj. Nì huin ruhua únj sisi dugumi sa' Yan'anj niman án re' nga nneé cúj a ni é re' nej. Ngaa nì sè guì'da'ui ni é re' a 'ngo gaquin' ngaa ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi aj. ²⁴ Nì sica' Yan'anj. Nì aquínj Yan'anj án re' sisi gujnicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nì gahuin yya daran' si gataj Yan'anj gunun a ni é re'.

Salutaciones y bendición final

²⁵ Gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj huin ín re' jnánj né' nga xica'uij né'.

²⁶ Nì ngaa nari' dugüi' a ni é re', nì garun du'ua ni é re' ni dugüi' a ni é re' rian Yan'anj. ²⁷ Nì a'nij sun rian án re' nga si-xugüi Señor sisi gaya 'ngo ni é re' yanj carta nan rian daran' a ni é re' huin ín re' tsínj nico' Yan'anj. ²⁸ Nì huin ruhua anin' únj sisi guì'yaj Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re' aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSSES

Salutación

¹ Huéj huin Pablo. Nj arünj anin' únj Silvano nga Timoteo yanj carta nan a'nij únj huaj rian a ni é re' huin in re' ni tsínj nico' Yan'anj man xuman' Tesalónica. Nj nicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj huin chrej né' nga Señor Jesucristo: ² Nj huin ruhua únj sísj guj'yaj Yan'anj nga Señor Jesucristo sinduj rian án re' gahuin din'inj chruhua ni é re' aj.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo venga

³ Njganj hua njan ga'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í a ni é re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj dugu'naj huin sísj hué daj guj'yaj únj. Daj si huaj gahuin nico si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj hué daj gahuin 'i ruhua á re' doj ni'yaj á re' go'ngo ni dugüi' a ni é re' aj. ⁴ Xi'í daj nj a'mi sa' anin' únj xi'í ni é re' rian ni tsínj nico' Yan'anj huin ni tsínj nahuin yu' ango yu'uj. Nj nunj si a'mi quij ni ngüi xi'í ni é re', nj ran' ni é re' sayun, sanj hua njca ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj. Nj xuman sa' ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj nej. Hué daj ataj únj gunun ango ni tsínj nico' Yan'anj anj.

⁵ Nj hué nuguan' nan digyan sísj 'yaj njca Yan'anj nga á re'. Nj xi'í si gunucuj á re' rian ni sayun daj, nj ga'uej ruhua Yan'anj sísj gatú a ni é re' rian nicaj sun Yan'anj. Nj hua yya ran' a ni é re' sayun xi'í nuguan' daj. ⁶ Nj xi'í si hua njca ruhua Yan'anj, nj ni'í né' sísj ni tsínj chran' yun'unj a ni é re', nj guiran' ni sij sayun, guj'yaj Yan'anj. ⁷ Nj ran' ni é re' sayun. Sanj uyan riqui Yan'anj sísj naran ruhua á re' nga anin' únj. Nj hué daj gahuin güi ngaa gurugüi' Señor Jesús ga'na' sij xata' nga ni ángel nicaj sun. Nj ga'na' Jesús riqui 'ngo yan'an xata'. ⁸ Nj guj'yaj sij castigo ni ngüi nun ni'í Yan'anj huin ni sij ni ngüi nun dagahuin si-nuguan' Señor Jesucristo. ⁹ Nj njganj gahuin ni sij castigo sísj ga'ni'ya ni sij, guj'yaj Yan'anj. Nj gujman anéj ni sij rian Señor. Nj sj ga'ue gujini'í ni sij daj hua nucaj nne man'an Señor mánj. ¹⁰ Daj si güi ga'na' Señor, nj gahuin 'ueé sij, guj'yaj né' huin né' ni ngüi nico' sij. Nj gahuin sa' ruhua ni ngüi gujini'í ni sij si' huin ni tsínj xuman ruhua ni'yaj si'. (Nj hué daj guj'yaj á re' xi'í si guxuman ruhua ni é re' nuguan' sa' ga'mi únj scanij a ni é re'.)

¹¹ Xi'í daj nj njganj achínj jni'yaj anin' únj rian Yan'anj xi'í a ni é re' sísj gahuin sa' á re' daj rún' huin ruhua Dan'anj né' gahuin in re' ngaa gaquínj Yan'anj án re' sísj gujnicaj dugüi' a ni é re' nga Yan'anj. Nj achínj jni'yaj únj sísj chracuij Yan'anj ni é re' guj'yaj sun a ni é re' sun sa' huin ruhua Yan'anj guj'yaj sun a ni é re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Jesús. ¹² Hué dan nj da' sísj, nj gahuin 'ueé Señor Jesucristo ni'yaj ni ngüi xi'í si guj'yaj á re'. Nj ga'mi sa' ni ngüi xi'í a ni é re' xi'í si nico' a ni é re' Jesús. Nj hué daj huin ruhua Yan'anj nga Señor Jesucristo guj'yaj sinduj rian án re'.

2

Manifestación del hombre de pecado

¹ Yyaj nj ga'mi anin' únj rian án re' xi'í si ga'na' ruhua' yún Señor Jesucristo nga xi'í si nahuin yu' né' nga sij huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj achínj jni'yaj únj rian án re' ² sísj sj naduna ni é re' nico' huaj nga si ani ruhua á re' mánj. Nj sj guxu'ui' ni é re' ngaa nuguan' ataj sísj hua guisij güi ga'na' ruhua' yún Señor chruhua xungüi nan. Sé nuguan' xanga' huin nuguan' da mánj. Daj si ataj ni ngüi sísj nuguan' unun ni é re' hui nuguan' a'mi únj rian yanj carta ga'nij únj guchij rian án re', asj nuguan' a'mi tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' daj. Sanj sé rian únj 'na' nuguan' da mánj. Daj si achin gujsij güi ga'na' Señor. ³ Nj 'ngo sj duna á re' sísj digya' yun'unj ni ngüi a ni é re' mánj. Daj si ngaa achin gujsij güi ga'na' Señor, nj ga'na' chun' ni ngüi nga Yan'anj. Nj gurugüi' 'ngo tsínj quij njn' ruhua huin sij 'ngo tsínj ga'ni'ya rian yan'an. ⁴ Nj gata ruhua sij ni'yaj sij daran' yan'anj. Nj a'ngo ni rasun sj ga'uej ruhua sij si nico' ni ngüi mánj. Nj gujsij sij gan'anj gane sij si-nuhui Yan'anj xanga'. Nj guj'yaj sij si huin sij man'an Yan'anj.

⁵ Nj nitaj si nun ruhua á re' sísj hué daj gataj snan'an gunun a ni é re' ngaa guimán né' mí'. ⁶ Hua ni'í a ni é re' un tsínj ránj chrej rian tsínj quij daj yyaj sísj sj ga'ue ga'na' sij. Nj garánj chrej rian sij da gujsij güi garun Yan'anj. Ngaa nj ga'ue ga'na' sij. ⁷ Nj hua achéj nuguan' quij chruhua xungüi. Sanj achin si gujini'í sa' né' daj hua nuguan' quij daj. Nj axa' tsínj ránj chrej daj, sanj achin si guxun sij man'an sij. ⁸ Nj ngaa guxun sij man'an sij, nj gurugüi' renga' tsínj quij daj. Sanj ga'yanj Señor Jesús rian tsínj quij daj, nj guere' sij. Nj ga'ni'ya njganj sij, guj'yaj Jesús ngaa ga'na' 'ueé si' xata'. ⁹ Nj man'an sichre Satanás guj'yaj sísj ga'na' tsínj quij daj. Nj sichre guj'yaj si gahuin nucaj

tsínj quij daj. Ngaa n̄i guí'yaj sun sij sun nico guini'yaj ni ngüi. Xi'í daj ga'ue digya' yun'unj sij ni ngüi aj. ¹⁰ N̄i guí'yaj sij daran' rian nuguan' quij sisi digya' yun'unj sij ni ngüi ga ni'ya rian yan'an. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij si gahuin 'i ruhua ni sij nga nuguan' xanga' huin nuguan' ataj sisi nacaj Yan'anj ni sij. ¹¹ Xi'í daj n̄i ga'nij Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij nuguan' yya. Ngaa n̄i guinico' ni sij nuguan' digya' yun'unj. ¹² Ngaa n̄i guí'yaj Yan'anj castigo daran' ni sij. Daj si nun guxuman ruhua ni sij nuguan' xanga'. Sanj garan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij rian gaquin'.

Escogidos para salvación

¹³ Sanj hua nian si niganj ga'ui' anin' únj si guruhua Yan'anj xi'í ni é re' tsínj 'i ruhua Señor huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si asij sini, n̄i hua ganacui Yan'anj a ni é re' sisi ganacaj Yan'anj a ni é re'. Nj gahuin sa' niman án re' guí'yaj Espíritu Santo xi'í si guxuman ruhua ni é re' nuguan' xanga'. ¹⁴ Daj si gaquinj Yan'anj a ni é re' sisi guinico' a ni é re' nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi únj rian án re'. Ngaa n̄i ga'ue gahuin 'ueé niganj ni é re' daj rún' hua 'ueé Señor Jesucristo aj. ¹⁵ Xi'í daj ga n̄i ruhua á re' nga nuguan' sa' ga'mi únj rian án re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj s̄i guini'yun ruhua á re' ni nuguan' digyan' únj rian án re' ngaa guimán né' nga nuguan' ga'nij únj huaj rian án re' nej. ¹⁶ Hué dan n̄i Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj riqui Yan'anj sisi niganj gahuin niq' ruhua né'. Nj gahuin yya ruhua né' sisi guí'yaj sa' Yan'anj nga né'. Nj hué nan huin sinduj guí'yaj Yan'anj nga né'. ¹⁷ Ngaa n̄i huin ruhua únj sisi nari' nucuaaj niman ni é re', n̄i ga n̄i ruhua á re', guí'yaj Yan'anj nga Jesucristo. Ngaa n̄i ga'ue ga'mi sa' á re' daran' nuguan' sa', n̄i guí'yaj sun a ni é re' daran' sun sa', guí'yaj Yan'anj nej.

3

Que la palabra de Dios sea glorificada

¹ Nj ango nuguan' huin sisi gachinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'í únj sisi gaxa'ni si-nuguan' Señor guí'yaj únj huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Nj gahuin 'ueé nuguan' daj rian ango ni ngüi daj rún' gahuin 'ueé scanij a ni é re', guí'yaj Yan'anj, ruhua únj. ² Nj hué daj gachinj jni'yaj a ni é re' xi'í únj sisi nacaj Yan'anj únj rian ni tsínj 'yaj gaquin' huin ni tsínj xi'í. Daj si sé daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Jesús mánj.

³ Sanj Señor huin 'ngo tsínj sa' n̄in' ruhua. Nj niganj guí'yaj sij sisi ga n̄i ruhua á re'. Nj dugumi sij a ni é re' rian

sichre. ⁴ Nj xi'í Señor n̄i gahuin yya ruhua únj sisi guí'yaj a ni é re' daj rún' ga'nin' únj sun rian án re'. Nj hué daj guí'yaj sa' á re' ni güi ga'na' nej.

⁵ Nj huin ruhua únj sisi chraçuij yun'unj Señor man'an án re' sisi ga 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nj gahuin nucuaaj ruhua á re' rian ni sayun daj rún' gunucuaaj Cristo, ruhua únj nej.

El deber de trabajar

⁶ Nj xi'í si nico' né' Señor Jesús, n̄i a'nin' únj sun rian án re' sisi gahuin n̄ini a ni é re' rian daran' ni tsínj huin jnánj né' huin ni tsínj rumi na'uej ruhua guí'yaj sun huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. Daj si nitaj si hua uyan ruhua ni sij nga nuguan' digyan' únj rian án re' mánj. ⁷ Nj hué a ni é re' ni'í sisi hua nian guí'yaj á re' daj rún' guí'yaj únj. Daj si nun gahuin rumi únj ngaa guimán únj scanij a ni é re' mánj.

⁸ Nj nun xa yun únj si-chraçrunj a ni é re' mánj. Sanj naru'ue únj. Nj ngüi nigan' guí'yaj sun nucuaaj únj sisi si garasun únj rian án re' mánj. ⁹ Nj hua si-chrej xanga' yya únj gachinj únj rian án re' sisi chraçuij yun'unj a ni é re' únj. Sanj guí'yaj sun únj sisi digyan' únj 'ngo chrej sa' rian án re'. ¹⁰ Nj ngaa guimán únj nga á re', n̄i ga'nin' únj sun rian án re'. Nj gataj únj sisi man' 'ngo tsínj na'uej ruhua guí'yaj sun scanij a ni é re', n̄i s̄i xa si' mánj.

¹¹ Nj hua gunun únj sisi da'aj á re' huin ni tsínj rumi nitaj si 'yaj sun. Nitaj si 'yaj sa' ni sij si achéj ni sij nuná ni sij si-nuguan' dugüi' ni sij. ¹² Nj xi'í si-xugüi Señor, n̄i a'nin' únj sun rian ni tsínj 'yaj daj sisi sé daj guí'yaj ni sij mánj. Sanj gahuin din'inj ruhua ni sij guí'yaj sun ni sij. Hué ducuanj daj huin si ga'ue guí'yaj gana ni sij, n̄i guiri' ni sij si xa ni sij aj.

¹³ S̄i ga'nin' ruhua á re' si guí'yaj sun sa' á re' huin in re' jnánj né' nga xica'uij né'. ¹⁴ Nj sisi hua 'ngo tsínj na'uej ruhua dagahuin nga nuguan' garun únj rian yanj carta nan, n̄i xacaj á re' cuenta un tsínj huin. Nj s̄i guinicaaj dugüi' a ni é re' nga sij. Ngaa n̄i guiri' sij si-na'aj. ¹⁵ Sanj si guí'yaj á re' nga sij daj rún' 'yaj á re' nga tsínj unun' nga á re'. Sanj ga'ui' a ni é re' 'ngo ducuanj rian sij daj rún' 'yaj á re' nga jnánj a ni é re'.

Bendiciones finales

¹⁶ Nj man'an Señor guí'yaj sisi huin din'inj ruhua né'. Nj riqui Señor sisi niganj gahuin din'inj ruhua á re' nga daran' si ran' ni é re', ruhua únj. Nj gane Señor nga daran' án re', ruhua únj nej.

¹⁷ Huéj huin Pablo. Nj arünj nuguan' nan sisi guiman sa' ni é re', ruhuaj aj. Nj si-letra man'anj huin nan. Nj hué daj arünj firma rian daran' carta a'n̄i rian ni

ngüi. ¹⁸ Nĩ huin ruhua únj sısı guı'yaj
Señor Jesucristo sinduj rian daran' ni é re'.
Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huěj huin Pablo tsínj huin apóstol. Nj gan'anj ga'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Daj si hué daj ga'nin' Yan'anj sun riānj. Nj Yan'anj huin si nacaj né'. Nj hué daj ga'nin' Señor Jesucristo sun riānj nej. Nj xi'í Jesucristo ni'í né' sisy guí'yaj sa' Yan'anj nga né'.

² Nj 'yā 'ngo yanj carta huaj rián re' huin re' Timoteo. Nj daj rún' huin da'nī huin yyá re' xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Yan'anj: Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'.

Nj huin ruhuáj sisy guí'yaj Yan'anj huin chrej né' sinduj rián re'. Nj nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'yaj re' nej. Nj gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nj hué daj guí'yaj Jesucristo nga re', ruhuáj aj.

Advertencia contra falsas doctrinas

³ Nj achínj jni'yā rián re' sisy gūna re' xuman' Efeso daj rún' gataj snan'an gunún re' ngaa gan'an estado Macedonia. Ngaa nj ga'ue ga'nin' re' sun rian ni tsínj man xuman' daj sisy sj digyán ni sij ango nuguan' rian ni ngüi mánj. ⁴ Nj ataj snan'an gunun re' sisy sj xacaj ni sij cuenta xi'í cuento snan'anj nga lista nico táj si-xugüi ni xi ni sij guimán asij ná. Maan si unun' ni dugüi' né', 'yaj ni nuguan' daj. Nitaj si chracuij ni nuguan' daj si guxuman ruhua né' ni'yaj né' si-nuguan' Yan'anj mánj. Hué daj gataj re' gunun ni sij. ⁵ Nj nuguan' a'nin' né' nan 'yaj sisy ga 'i ruhua né' ni'yaj né' go'ngo ni dugüi' né'. Nj hué daj 'yaj ni ngüi dagahuin nuguan' sa' a'mi né'. Nj hua sa' niman ni sij. Nj ani sa' ruhua ni sij nej. Nj xuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj nej. ⁶ Nj hua duna go'ngo ni ngüi chrej sa' nan. Nj maan si unun' ni sij xi'í nuguan' nitaj si ni'yanj mánj. ⁷ Nj huin ruhua ni sij gahuin ni sij maestro digyán si-ley Moisés rian ni ngüi. Nj 'yaj ni sij sisy ni'í sa' ni sij nuguan' a'mi ni sij. Sanj na'ue gara da'nga' ruhua ni sij nga nuguan' a'mi ni sij mánj.

⁸ Nj ni'í né' sisy sa' si-ley Moisés sisy garasun né' ley daj daj rún' huin ruhua Yan'anj guí'yaj né'. ⁹ Nj ni'í né' sisy sé rian ni tsínj hua nica niman a'ui' Yan'anj ley daj. Sanj a'ui' Yan'anj ley daj rian ni tsínj unun' nga Yan'anj nga ni tsínj nun dagahuin nej, nj tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj 'yaj gaquin' nga ni tsínj nitaj si hua ni'yanj rian Yan'anj nej, ni tsínj dagahui' chrej ni sij nga nni ni sij, ni tsínj dagahui' ango

níman nej, ¹⁰ ni tsínj a'mi nga squira' nej, ni tsínj a'mi nga dugüi' ni sij huin jnánj ni sij, ni tsínj 'yaj tuj ni ngüi nga ni tsínj a'mi snan'anj nej, ni tsínj ataj rian Yan'anj sisy hua yya si-nuguan' man'an ni sij, sanj sé si xanga' si-nuguan' ni sij nej, ni tsínj na'uej ruhua dagahuin nuguan' xanga' nej.

¹¹ Nj hué daj a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í si-ley Moisés. Nj nuguan' sa' nīn' huin si-nuguan' Yan'anj. Nj hua 'ueé nīn' rian Yan'anj. Nj garasun Yan'anj riānj sisy ga'mi nuguan' sa' daj rian ni ngüi.

El ministerio de Pablo

¹² Nj a'uīj si guruhua Jesucristo huin sij Señor nicaj sun riún'. Daj si riqui sij fuerza riānj. Nj gani ruhua sij sisy huin 'ngo tsínj ga'ue guí'yaj sun sa' si-sun Yan'anj, ruhua sij. Nj riqui sij sisy ga'mi si-nuguan' sij rian ni ngüi. ¹³ Nj asij sini nj ga'mi qui xi'í Jesús. Nj chran' yun'un sij nej. Nj ga'mi huěj rian sij. Sanj nani yaco ruhua sij ni'yaj sij man'anj. Daj si achin si guxuman ruhuáj ni'yā sij. Nj nun guini'īnj un sin gui'yā mánj.

¹⁴ Nj guí'yaj Señor 'ngo sinduj nico ngāj. Nj guxuman ruhuáj ni'yā sij. Nj gahuin 'i ruhuáj ni'yā ni dugüi'īj, guí'yaj sij nej. ¹⁵ Nj nuguan' nan huin 'ngo nuguan' xanga'. Nj hua nian si guxuman ruhua daran' né' nuguan' nan: Nuguan' nan ataj sisy ga'na' Cristo Jesús nacaj sij ni ngüi da'ui gaquin'. Nj huěj huin tsínj da'ui doj gaquin' daj nga ango ni ngüi. ¹⁶ Xi'í daj nj nani yaco ruhua Jesucristo ni'yaj sij man'anj. Nj hué daj guí'yaj Jesús sisy xacaj ango ni ngüi cuenta sisy ga'ue guinico' ni sij Jesús huin ni sij ni tsínj guxuman ruhua ni'yaj Jesús. Nj gane niganj ni sij nga Yan'anj anj. ¹⁷ Hué dan nj niganj guinun yan'anj né' Yan'anj. Nj hué daj ga'mi sa' 'ueé né' rian Yan'anj huin rey nne niganj. Nj nun rugüi' Yan'anj guini'í ni ngüi mánj. Nj urin Yan'anj huin Yan'anj xanga'. Nj ni'í Yan'anj daran'anj.

¹⁸ Nj rún' huin da'nī huin re'. Nj a'nīj sun rián re' Timoteo sisy daj rún' 'yaj gana 'ngo snado rian sayun, nj hué daj guí'yaj ganá re' rian sichre, ruhuáj aj. Daj si hué daj ga'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj xi'í re' aj. ¹⁹ Hué dan nj huin ruhuáj sisy guxuman sa' ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj. Nj 'ngo ga sa' ruhua nimán re' nej. Daj si guere' ruhua go'ngo ni sij. Nj nun xuman ruhua ni sij mánj. ²⁰ Nj hué daj gahuin nga nungüej tsínj gu'naj Himeneo nga Alejandro. Nj naga'uīj nungüej sij rian sichre Satanás sisy gahuin chrun nungüej sij si ga'mi quij nungüej sij rian Yan'anj ga mánj.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Hué dan n̄i asj̄j sini, n̄i huin ruhuāj s̄is̄i gachinj̄ jni'yaj á re' rian Yan'an̄j. N̄i gachinj̄ jni'yaj á re' xi'í daran' ni ngǖi. N̄i ga'ui' a ni é re' si guruhua Yan'an̄j xi'í daran' ni ngǖi. ² N̄i gachinj̄ jni'yaj á re' xi'í ni ts̄inj̄ nicaj sun nga daran' ni ts̄inj̄ huin rian nej. Ngaa n̄i ga'ue guj̄man din'in̄j né' chruhua xungǖi nan. N̄i 'ueé guj̄'yaj né' guj̄nico' né' Yan'an̄j. ³ N̄i sa' huin s̄is̄i hué daj guj̄'yaj né'. Daj si aran' ruhua Yan'an̄j s̄is̄i hué daj guj̄man né'. N̄i Yan'an̄j huin si nacaj né'. ⁴ Daj si huin ruhua Yan'an̄j s̄is̄i ganani daran' ni ngǖi. N̄i guj̄ni'i ni s̄i j̄ nuguan' xanga'.

⁵ Daj si hua urin Yan'an̄j. N̄i hua urin ts̄inj̄ niquin' a'mi rian Yan'an̄j xi'í ni ngǖi huin s̄i Jesucristo. ⁶ N̄i naga'ui' Jesús man'an̄j s̄i ngaa gahui' s̄i j̄ rian ruḡis̄i s̄is̄i nar̄u'ue s̄i j̄ man'an̄j s̄i j̄ xi'í si-gaquin' daran' ni ngǖi. N̄i gani Yan'an̄j 'ngo güi gahui' Jesús. N̄i hué gue güi daj gahui' yya s̄i j̄ guini'i ni ngǖi. ⁷ Xi'í daj n̄i gari sun Yan'an̄j s̄is̄i gahuinj̄ apóstol s̄is̄i gan'an̄j ga'mi nuguan' sa' rian ni ngǖi. N̄i d̄iḡyānj rian ni ngǖi 'na' anéj chrej s̄is̄i guxuman ruhua ni s̄i j̄ n̄i'yaj ni s̄i j̄ si-nuguan' Yan'an̄j huin nuguan' xanga'. (N̄i nuguan' a'mi nan huin nuguan' xanga'. N̄i nitaj si a'mi nnēj mánj.)

⁸ N̄i huin ruhuāj s̄is̄i daran' yu'uj, n̄i gachinj̄ jni'yaj ni ts̄inj̄ rian Yan'an̄j. N̄i način̄j nicaj ra'a ni s̄i j̄ ne' xata' gachinj̄ jni'yaj ni s̄i j̄ rian Yan'an̄j. N̄i guj̄'yaj sa' ni s̄i j̄, ruhuāj aj. N̄i s̄i ga'man ruhua ni s̄i j̄. N̄i s̄i ga'mi ni s̄i j̄ güenda gunun' ni s̄i j̄ mánj.

⁹ N̄i huin ruhuāj s̄is̄i ga' cuidado ni yun'un̄j xana, n̄i gunun' sa' ne si-gan' ne. Ngaa n̄i gataj ni ngǖi s̄is̄i sa' huin ne. N̄i s̄i guj̄'yaj ne daj rún' 'yaj ango ni yun'un̄j xana ngaa huin ruhua ne s̄is̄i ga'mi ni ts̄inj̄ nga ne. N̄i s̄i ga' chra' ne daj rún' hua chra' ni ngǖi xana ngaa da' ganicaj cúj chra' ne. N̄i s̄i garasun ne oro nga perla mánj. N̄i s̄i gunun' ne atsj̄ du'ue n̄in' ruhua nej. ¹⁰ San̄j guj̄'yaj sa' ne, n̄i chracuj̄j ne ni dugǖi' ne. Ngaa n̄i guj̄ni'i ni ngǖi s̄is̄i hua yya nico' ne Yan'an̄j anj. ¹¹ N̄i d̄inj̄ gane du'ua ne, n̄i gahuin chrun' ne. N̄i dagahuin ne daran' nuguan' unun' ne. ¹² Na'uej ruhuāj s̄is̄i d̄iḡyānj ni yun'un̄j xana ngaa nahuin yu' ni s̄i j̄. N̄i s̄i ga'nin' ni yun'un̄j xana rian ts̄inj̄ mánj. Maan si d̄inj̄ gane du'ua ne, ruhuāj aj.

¹³ Daj si hua sini ts̄inj̄ gu'naj Adán, guj̄'yaj Yan'an̄j. Asj̄j n̄i guj̄'yaj Yan'an̄j yun'un̄j gu'naj Eva nej. ¹⁴ Nun digya' yun'un̄j sichre Adán. San̄j digya' yun'un̄j sichre yun'un̄j xana daj. N̄i ngaa digya' yun'un̄j sichre unj, ni guj̄'yaj unj gaquin'. ¹⁵ San̄j ganacaj Yan'an̄j ni yun'un̄j xana xi'í si a'nga da'n̄ij ne. N̄i hué daj guj̄'yaj Yan'an̄j s̄is̄i guxuman ruhua ne n̄i'yaj ne

Yan'an̄j. N̄i guj̄'yaj sa' ne nej. N̄i s̄i gahuin yan'an̄j ruhua ne nga ni dugǖi' ne mánj.

3

Requisitos para ser obispos

¹ Nan huin 'ngo nuguan' xanga'. S̄is̄i hua 'ngo ts̄inj̄ huin ruhua guj̄nicaj yun'un̄j scanj̄ ni ngǖi nico' Yan'an̄j, n̄i sun daj huin sun sa' huin ruhua s̄i j̄ guj̄'yaj s̄i j̄. ² N̄i ts̄inj̄ nicaj sun daj, n̄i hua n̄ian si ga'mi sa' ni ngǖi xi'í s̄i j̄. N̄i gane sa' s̄i j̄ nga urin yun'un̄j xana. N̄i s̄i guixini s̄i j̄ mánj. N̄i hua cuidado s̄i j̄ nga si-chrej s̄i j̄. N̄i hua ni'yanj ni ngǖi rian s̄i j̄. N̄i n̄iganj hua ruhua s̄i j̄ s̄is̄i gat̄u ni ngǖi 'na' ducua' s̄i j̄. N̄i chrun' s̄i j̄ d̄iḡyānj s̄i j̄ rian ni ngǖi. ³ N̄i nun aran' ruhua s̄i j̄ nga rente. Nitaj si nana' s̄i j̄ gunun' s̄i j̄ nga ni dugǖi' s̄i j̄ mánj. San̄j huaj a'mi sa' s̄i j̄. N̄i 'yaj s̄i j̄ s̄is̄i gahuin din'in̄j ruhua ni ngǖi. N̄i nitaj si huin ruhua s̄i j̄ guj̄'yaj gana s̄i j̄ nico san'an̄j mánj. ⁴ N̄i hua n̄ian si d̄iḡyānj s̄i j̄ 'ngo chrej sa' rian ni dugǖi' s̄i j̄ m̄an ducua' s̄i j̄. N̄i hua n̄ian si dagahuin sa' ni da'n̄ij s̄i j̄ si ataj s̄i j̄ nej. N̄i s̄i ga'mi snan'an̄j ni da'n̄ij s̄i j̄ rian s̄i j̄ mánj. ⁵ (Daj si s̄is̄i na'ue ga'ui' s̄i j̄ 'ngo chrej sa' rian ni dugǖi' s̄i j̄ m̄an ducua' s̄i j̄, n̄i asa' ga'ue dugumi s̄i j̄ daran' ni ngǖi nico' Yan'an̄j unj.) ⁶ Hué dan n̄i nun hua sa'aj s̄is̄i guj̄nicaj yun'un̄j 'ngo ts̄inj̄ guxuman nača ruhua ni'yaj Yan'an̄j mánj. Daj si ga'ue gahuin nne s̄i j̄ nga si-sun s̄i j̄. Ngaa n̄i gahuin castigo s̄i j̄ daj rún' gahuin nga sichre, guj̄'yaj Yan'an̄j. ⁷ N̄i hua n̄ian si ga'mi sa' ni ngǖi nun nico' Jesucristo xi'í s̄i j̄ nej. Ngaa n̄i s̄i ga'mi quij̄ ni ngǖi daj xi'í s̄i j̄. N̄i a 'ngo rian ni gaquin' s̄i j̄ guinj̄ s̄i j̄, guj̄'yaj sichre mánj.

Requisitos para ser diáconos

⁸ N̄i hué daj nga ni ts̄inj̄ huin diácono ni ts̄inj̄ 'yaj sun rian ni ngǖi nico' Yan'an̄j. N̄i hua n̄ian si ga' sa' niman ni s̄i j̄. N̄i s̄i gahuin ni s̄i j̄ ni ts̄inj̄ ga'mi huinj̄ nuguan'. N̄i s̄i guixini ni s̄i j̄. N̄i s̄i digya' yun'un̄j ni s̄i j̄ ngaa guj̄'yaj gana ni s̄i j̄ san'an̄j mánj. ⁹ N̄i ga' nica ruhua ni s̄i j̄ nga nuguan' xanga' huin nuguan' xuman ruhua né'. N̄i ga' sa' niman ni s̄i j̄ nej. ¹⁰ San̄j hua sini xacaj cuentá re' s̄is̄i nitaj 'ngo si guj̄'yaj ni s̄i j̄. Ngaa n̄i s̄is̄i nitaj, n̄i ga'ue gahuin ni s̄i j̄ ts̄inj̄ diácono aj. ¹¹ N̄i hué daj nga ni yun'un̄j xana nej. Hua n̄ian si ga' sa' niman ne. N̄i s̄i ga'mi snan'an̄j ne mánj. N̄i s̄i guixini ne mánj. N̄i 'ueé guj̄'yaj ne nga daran'an̄j. ¹² N̄i 'ngo ts̄inj̄ diácono, n̄i gane sa' s̄i j̄ nga urin yun'un̄j xana. N̄i hua n̄ian si d̄iḡyānj s̄i j̄ 'ngo chrej sa' rian ni da'n̄ij s̄i j̄ nga ni ngǖi m̄an ducua' s̄i j̄ nej. ¹³ Daj si ngaa 'yaj sa' ni ts̄inj̄ diácono si-sun ni s̄i j̄, n̄i ga'mi sa' ni ngǖi xi'í ni s̄i j̄. N̄i guis̄ij̄ ni s̄i j̄ ga'mi sa'

'ueé ni sij xi'í si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Cristo Jesús.

El misterio de la piedad

¹⁴ Ana'uí sisi gan'anj ni'yaj yōj rian nné re'. Sanj arūnj nuguan' nan a'nī huaj rián re', ¹⁵ ngaa ni sisi gahuin rānj guisī rián re', ni ga'ue guini'í re' daj gui'yāj re' scanij ni ngūi nico' Yan'anj. Ni hué ni ngūi daj huin ni ngūi nicaj dugūi' nga Yan'anj hua ni'na'. Ni dugumi ni ngūi nico' Yan'anj nuguan' xānga'. Ni ataj ni sij sisi nuguan' xānga' huin nuguan' daj nej. ¹⁶ Xānga' ni huin rian nico nuguan' digyán Yan'anj rian né'. Ni na'ue gara da'nga' sa' ruhua né' daj hua sa' nuguan' daj. Ni gataj nuguan' daj; Ni gahuin Yan'anj daj rún' hua 'ngo tsínj. Ni Espiritu Santo gataj sisi hua nica niman sij.

Ni guini'í ni ángel man'an sij.

Ni ga'mi sa' ni tsínj xi'í sij rian ni ngūi man nīn' gachra' chruhua xungūi nan.

Ni guxuman ruhua ni si' guini'yaj ni si' man'an sij.

Ni nan' sij xata' nahuin 'ueé sij, gui'yaj man'an Yan'anj.

Hué daj hua nuguan' nico' né'.

4

Predicción de la apostasía

¹ Sanj ataj renga' Espiritu Santo sisi ngaa guisij gahuin nico yo', ni duna gō'ngo ni sij si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Ni gunun ni sij nuguan' digya' yun'unj nga nuguan' digyán ni nané xi'í rian ni sij. ² Ni gunun ni sij si-nuguan' ni tsínj digya' yun'unj. Ni 'yaj ni si' sisi huin sa' ni si'. Ni nitaj sna'nga' ni tsínj daj nun xi'í si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xānga'. ³ Ni digyán ni sij rian ni ngūi sisi sī ga'ue xācaj dugūi' ni ngūi. Ni digyán ni sij sisi sī ga'ue xā ni ngūi gō'ngo ni rasun sa' ga'ue xā né'. Ni gui'yaj Yan'anj ni rasun daj sisi xā né' huin né' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni ni'í né' nuguan' xānga' nej. Ni hua niān sisi ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í ni rasun xa né' daj. ⁴ Daj si hua sa' daran' si gui'yaj Yan'anj. Ni sī ga'ue gataj né' sisi nun hua sa' si gui'yaj Yan'anj mánj. Maan si ga'ui' né' si guruhua Yan'anj xi'í rasun daj xā né'. ⁵ Daj si huin sa' ni rasun daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj sisi gachinj jni'yaj sini né' rian Yan'anj.

Un buen ministro de Jesucristo

⁶ Ni sisi hué daj digyán re' rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús, ngaa ni gahuin re' 'ngo tsínj gui'yaj sun sa' rian Jesucristo. Ni gahuin re' 'ngo tsínj huin chrun sa' nuguan' xānga'. Ni guxuman ruhua re', gui'yaj nuguan' daj. Ni nuguan' sa' daj

huin nuguan' nicó' re'. ⁷ Sanj sī xacáj re' cuenta nga ni cuento ni'yun a'mi ni ngūi man chruhua xungūi nan. Sanj xācaj cuentá re' si-chrej ni tsínj nico' Yan'anj anj. ⁸ Xānga' ni ni'yanj doj nnee cúj né' si guisiqui' gui'yaj né'. Sanj ni'yanj nico niman né' sisi guinico' né' Yan'anj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', ni ga sa' rian né' xungūi nan nga xungūi ga'na' nej. ⁹ Ni nuguan' a'mi nan huin 'ngo nuguan' xānga'. Ni hua niān si dagahuin daran' ni ngūi nuguan' nan nej. ¹⁰ Ni hué xi'í daj 'yaj sun né', nī ran' né' sayun 'yaj ni ngūi. Daj si ana'uij né' sisi gui'yaj sa' Yan'anj hua ni'na' nga né'. Ni urin Yan'anj ga'ue nācaj daran' ni ngūi. Ni nācaj xānga' Yan'anj ni ngūi xuman ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ¹¹ Hué nan huin nuguan' ga'nin' re' rian ni ngūi. Ni digyán re' nuguan' nan rian ni ngūi nej.

¹² Sī dunáj re' sisi gataj ni sij sisi nitaj si ni'yanj si-nuguan' re' xi'í si hua líj re' mánj. Maan si guinicaj re' 'ngo chrej rian ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ni gui'yāj re' sisi sa' si-nuguan' re' nga si-chrej re' nej. Ni ga 'i ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj nej. Ni ga cuidadó re' sisi sī gui'yāj re' gaquin' mánj. ¹³ Ni ngaa nun gahuin guisī rián re', ni gaya re' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngūi. Ni ga'mi re' nuguan' sa' rian ni sij nej. ¹⁴ Ni dugumi re' sun sa' riqui Yan'anj rián re' ngaa guta' ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj ra'a ni sij rián re'. Ni ga'ui' Yan'anj sisi hué daj ga'mi ni sij xi'í re'. ¹⁵ Ngaa ni gahuin nucuaj ruhua re' nga sun sa' riqui Yan'anj rián re'. Ngaa ni guini'í daran' ni ngūi daj 'yāj re' huáj re' ne' chrej rian nga si-chrej Yan'anj. ¹⁶ Ga cuidadó re' nga man'án re' nga nuguan' digyán re' rian ni ngūi. Ni ga nica ruhua re' nga nuguan' digyán re' daj. Ni sisi hué daj gui'yāj re', ni nācaj re' man'án re' nga ni ngūi unun si-nuguan' re' aj.

5

Deberes hacia los demás

¹ Sī ga'mi hué re' rian ni tsínj achij mánj. Sanj ga'ui' re' 'ngo chrej rian ni sij sisi daj rún' huin chrej re' huin ni sij. Ni ga'mi re' nga ni tsínj hua líj sisi huin ni sij rún' huin ni jnánj re'. ² Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xāna achij sisi huin ne daj rún' huin nní re'. Ni ga'mi re' rian ni yun'unj xāna hua líj sisi huin unj daj rún' huin ni xica'uj re'. Ni ga sa' nimán re' nga ni unj.

³ Ni guinun yan'ánj re' ni yun'unj xāna mmij. Ni chraçuij re' ne sisi xānga' nitaj ango ni ngūi chraçuij ne. ⁴ Sanj sisi hua 'ngo yun'unj xāna mmij daj, ni hua da'nj unj, asi hua da'nj si'nj unj, sanj

gahuin chrun sini ni da'nij yun'unj mmij daj dugumi anin' xica'uuj sij yun'unj mmij daj, daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Nj hué daj naru'ue anin' xica'uuj sij rian yun'unj mmij daj. Daj si hué daj hua sa'aj rian Yan'anj. Nj aran' ruhua Yan'anj ngaa hué daj guí'yaj ni sij. ⁵ Sanj sísj hua yya gunáj urin 'ngo yun'unj xana mmij daj, nj ana'uuj unj sísj guí'yaj sa' Yan'anj nga unj. Nj nugüi nigan' achinj jni'yaj unj rian Yan'anj. ⁶ Sanj yun'unj xana mmij achéj si-chrej xungüi nan, nj nunj si hua nj'na'unj, sanj hua gahui' niman unj güenda si-chrej Yan'anj. ⁷ Ga'nin' re' sun rian ni ngüi sísj hué daj dagahuin ni sij ni nuguan' nan. Ngaa nj si ga'mi gaquin' ango ni ngüi xi'í ni sij mánj. ⁸ Sísj hua 'ngo tsínj nitaj si nahuij ruhua nga ni dugüi' sij nga ni dugüi' sij man ducua' sij, nj hua dunáj sij si xuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj quij doj 'yaj tsínj nun nahuij ruhua nga dugüi' sij daj nga tsínj nan xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

⁹ Nj rian lista taj si-xugüi ni yun'unj xana mmij, sanj garun re' urin si-xugüi ni yun'unj xana mmij huaj hua'nij xia táj doj yo'. Nj garun re' si-xugüi unj sísj gane únj nga urin nicá unj. ¹⁰ Nj hua nian sísj güni'í ni ngüi sísj guí'yaj sa' unj. Nj 'ueé dugumi sa' unj ni da'nij unj ní'. Nj guí'yaj sa' unj nga ni ngüi guisij ducua' unj ní'. Nj na'nin' unj dacój ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj ní'. Nj chracuij unj ni ngüi ran' sayun ní'. Nj guí'yaj unj ango ni rasun sa' ní'. Nj sísj hué daj guí'yaj unj, nj garun re' si-xugüi unj rian lista daj.

¹¹ Sanj sj garun re' rian lista si-xugüi ni yun'unj xana mmij hua lij. Daj si 'na' güi, nj gahuin ruhua unj guinico' unj ni tsínj. Ngaa nj gahuin nini unj rian Cristo. Nj gahuin ruhua unj xacaj ruhua' yún unj 'ngo tsínj. ¹² Hué dan nj da'ui unj gaquin' xi'í si nun dagahuin unj nuguan' guí'yaj yya unj nga Cristo asj sísj. ¹³ Nj ango nuguan' huin sísj achéj ne da go'ngo hue'. Nj nanicaj ne huin ne ngüi rümi. Nj sé urin ni ngüi rümi huin ne, sanj hué daj huin ne ngüi a'mi snan'anj nej. Nj nanicaj ne nuná ne xi'í ni dugüi' ne. Nj nun hua sa' sísj ga'mi ne nuguan' da mánj. ¹⁴ Nj xi'í daj huin ruhuaj sísj xacaj yun'unj xana mmij hua lij daj nicá unj. Nj ga da'nij unj. Nj dugumi sa' unj ducua' unj. Ngaa nj sj ga'mi quij ni tsínj unun' nga né' xi'í né' mánj. ¹⁵ Daj si hua gahuin nini go'ngo ni yun'unj xana mmij daj rian Cristo. Nj nico' ne sichre. ¹⁶ Nj sísj hua 'ngo tsínj, asi 'ngo yun'unj xana xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj nne 'ngo yun'unj xana mmij ducua' sij, sanj hua nian sísj chracuij sij yun'unj xana mmij daj. Ngaa nj sj garasun sij rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj.

¹⁷ Nj hua nian si ga ní'yanj ni ngüi rian ni tsínj huin achij huin ni tsínj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj. ¹⁸ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Sj ga'nij re' nnánj du'ua sicuj ngaa utin' xuj strigo mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. Nj ango yu'uj gataj rian si-nuguan' Yan'anj: "Tsínj 'yaj sun, nj hua si-chrej sij si guí'yaj gana sij san'anj." Hué daj gataj rian si-nuguan' Yan'anj. ¹⁹ Sj duná re' sísj ga'mi gaquin' ni sij xi'í 'ngo tsínj nicaj yun'unj ni ngüi nico' Yan'anj ngaa nitaj huaj hua'nij testigo ga'mi xi'í sij. ²⁰ Nj tsínj huaj gué 'yaj gaquin' ni nata' re' si-gaquin' sí' rian sí' ngaa man daran' ni tsínj nahuin yu'. Ngaa nj guxu'ui' ango ni sij sísj sj guí'yaj ni sij gaquin' mánj.

²¹ Ngaa nj a'nij sun rian re' sísj hué daj guí'yaj re' nuguan' nan. Nj sj gani ruhua re' sísj hua sa' 'ngo tsínj daj rian ango tsínj mánj. Sanj uyan guí'yaj re' nga daran' ni sij. Nj xacaj re' cuenta sísj ni'yaj Yan'anj nga Jesucristo nej, ni ángel nacuí Yan'anj nej. ²² Sj ga yoo ruhua re' guta' re' ra'á re' rian 'ngo tsínj gahuin sí' 'ngo tsínj huin rian rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanj asj sísj sísj ni gani sa' ruhua re' si guí'yaj re'. Ngaa nj sj da'uí re' si-gaquin' ango tsínj mánj.

²³ Xi'í si nico' huaj a'nán' re', 'yaj riquí re', nj sj go'ó re' urin nnee yun mánj. Sanj go'ó re' doj vino guí'yaj gono'o riquí re' aj.

²⁴ Rugüi' renga' si-gaquin' go'ngo ni tsínj ngaa achin nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sij. Sanj hua ango ni tsínj, nj da rucu gurugüi' si-gaquin' ni sí'. ²⁵ Nj hué ducuanj daj rugüi' renga' ni rasun sa', 'yaj ni ngüi. Nj sísj nitaj si rugüi' ni rasun sa', guí'yaj ni ngüi, sanj sj ga'ue guixij huí niganj ni rasun sa' da mánj.

6

¹ Nj ni tsínj 'yaj sun yun rian 'ngo xuru'ue, nj hua nian si ga ní'yanj ni sij rian xuru'ue daj. Ngaa nj sj ga'mi quij ni ngüi nga si-xugüi Yan'anj nga xi'í nuguan' digyán unj nej. ² Nj sísj 'yaj sun 'ngo tsínj daj rian 'ngo xuru'ue huin tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj sj duna sij si ga ní'yanj sij rian xuru'ue daj xi'í si xuman ruhua sí' ni'yaj sí' Yan'anj mánj. Sanj hua nian si guí'yaj sun sa' sij doj rian sí'. Daj si tsínj rian 'yaj sun sij, nj huin sí' 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj huin sí' 'ngo tsínj 'i ruhua ni'yaj sij.

Piedad y contentamiento

Hué nuguan' nan huin si nata' re', nj digyán re' rian ni ngüi, ruhuaj aj. ³ Nj sísj hua ni tsínj digyán ango nuguan' huin nuguan' nitaj si hua nica ruhua nga nuguan' sa' nico' né', nj sísj sé nuguan'

digyán Señor Jesucristo rian né' huin, ⁴ ngaa n̄ hué ni sij huin tsínj nne nitaj si ni'i mánj. N̄ huin ruhua ni sij gunun' ni sij nga ni dugüi' ni sij. N̄ naduna nuguan' a mi ni sij. N̄ ngaa hué daj 'yaj ni tsínj daj, n̄ huin xicoj ruhua ni sij ni 'yaj ni sij dugüi' ni sij. N̄ unun' ni sij nej. N̄ a'mi quij ni sij xi'i Yan'anj nej. N̄ nun xuman ruhua ni sij nga ni dugüi' ni sij. ⁵ N̄ niganj unun' ni sij nga dugüi' ni sij xi'i si ani quij ruhua ni sij. N̄ nun ni'i ni sij nuguan' xanga' mánj. N̄ ani ruhua ni sij sisi guí'yaj gana ni sij san'anj xi'i si huaj ni sij si-chrej Yan'anj. Xi'i daj gahuin n̄ni re' rian ni tsínj daj.

⁶ N̄ sisi huin niá' ruhua né' nga si nicaj né' nico' né' Yan'anj, ngaa n̄ guí'yaj gana nico né' nuguan' sa'. ⁷ Daj si n̄ a 'ngo ni rasun nun nicaj né' ngaa ga'nga né' chruhua xungüi nan. N̄ a 'ngo ni rasun si ga'ue guínicaj né' gan'anj né' ngaa gahui' né' mánj. ⁸ Ngaa n̄ sisi hua si xa né', n̄ hua si-gan' né' guinun' né', hué daj síj ga'ue gahuin niá' ruhua né'. ⁹ San̄i ni tsínj huin ruhua gahuin xuru'ue, n̄ guínij ni sij rian gaquin'. N̄ rún' huaj sisi numij sichre nne' ni sij. N̄ ani n̄'yun ruhua ni sij. Xi'i daj n̄ ran' ni sij sayun. N̄ niqui niman ni sij si guere' ni sij gan'anj ni'ya ni sij. ¹⁰ Daj si ga'ue guí'yaj ni ngüi' daran' gaquin' xi'i si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. N̄ hua duna go'ngo ni ngüi' si-chrej Yan'anj xi'i si huin ruhua ni sij ni'yaj ni sij san'anj. N̄ ducu guiran' ni sij sayun.

La buena batalla de la fe

¹¹ Tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj huin re'. Ngaa n̄ sí gahuin ruhua guí'yaj ganá re' nico san'anj mánj. Ga gue gache re' 'ngo chrej n̄ca. N̄ guínico' re' Yan'anj. N̄ guxuman ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj. N̄ ga 'i ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj. N̄ ga'nin' ruhua re' nga ni sayun rián re'. N̄ ga n̄ ruhua re' nej. ¹² N̄ daj rún' 'yaj 'ngo snado ngaa guí'yaj gana sij rian 'ngo sayun, n̄ hué daj guí'yaj re' rian si quij xi'i si xuman ruhua re' ni'yaj re' Yan'anj. Dugu'nun' re' si gane niganj re' nga Yan'anj. Daj si gaquinj Yan'anj sisi gane niganj re'. N̄ hua natá' re' rian nico ni ngüi' sisi hué re' huin 'ngo tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj.

¹³ Yan'anj guí'yaj sisi hua ni'na' daran'anj. N̄ dugu'naj huin nuguan' nata' Jesucristo xi'i nuguan' xanga' rian tsínj gu'naj Poncio Pilato. Hué dan n̄ rian Yan'anj nga Jesucristo, n̄ a'n̄i sun rián re' ¹⁴ sisi dagahuin re' nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rián re'. N̄ sí naduná re' nuguan' da mánj. Ngaa n̄ sí ga'mi gaquin' ni ngüi' xi'i nuguan' da mánj. N̄ hué daj guí'yaj re' da ga'na' Señor Jesucristo chruhua xungüi nan. ¹⁵ N̄ Yan'anj huin si gataj un güi ga'na' Jesucristo. N̄ urin Yan'anj

nucua j n̄n' ruhua. N̄ hua 'ueé Yan'anj nej. N̄ Yan'anj huin Rey nicaj sun rian daran' ango rey. N̄ Yan'anj nicaj sun rian daran' ango tsínj nicaj sun. ¹⁶ Urin Yan'anj sí ga'ue gahui' mánj. N̄ Yan'anj huin si nne rian xiguin yan'an. N̄ a 'ngo ni ngüi' sí gunucua j gahuin n̄chrun' rian xiguin yan'an da mánj. Nitaj aman guini'i a 'ngo ngüi' man'an Yan'anj mánj. N̄ sí ga'ue guini'i ni ngüi' Yan'anj mánj. Niganj guinun yan'anj né' man'an Yan'anj. N̄ niganj guínicaj Yan'anj sun ruhuaj aj. Amén.

¹⁷ Ga'nin' re' sun rian ni xuru'ue man chruhua xungüi nan sisi sí gahuin nne' ni sij mánj. N̄ sí gani ruhua ni sij sisi ga sa' rian ni sij xi'i si hua nico rasun nicaj ni sij mánj. Daj si nitaj si hua xitini man né' guí'yaj nico rasun man rian né' mánj. Maan si gana'uij ni xuru'ue sisi dugumi Yan'anj ni sij. N̄ Yan'anj huin si riqui daran'anj rian né'. N̄ riqui sa' Yan'anj rian né' sisi gahuin niá' ruhua né', guí'yaj ni rasun daj. ¹⁸ Gataj snan'anj re' rian ni xuru'ue sisi guí'yaj sa' ni sij. N̄ guí'yaj nico ni sij sinduj rian ni ngüi'. Ngaa n̄ gahuin ni sij xuru'ue rian Yan'anj. N̄ ga sa' ruhua ni sij gura' da'aj ni sij si'yaj ni sij ga'ui' ni sij rian ni ngüi' aj. ¹⁹ N̄ sisi hué daj guí'yaj ni sij, n̄ gahuin xuru'ue ni sij rian Yan'anj. N̄ nara sa' ni sij ni rasun sa' xata'. N̄ guiri' ni sij gane niganj ni sij nga Yan'anj.

Encargo final de Pablo a Timoteo

²⁰ Timoteo, dugumi sa' re' nuguan' sa' riqui Yan'anj rián re'. N̄ sí nanun chraquij re' nuguan' yya huin nuguan' nun ni'yanj a'mi ni tsínj man chruhua xungüi nan ga mánj. N̄ sí nanun chraquij re' ngaa ataj ni sij sisi nuguan' chrun sa' huin nuguan' a'mi ni sij mánj. ²¹ Daj si hué go'ngo ni tsínj ataj sisi chrun ni sij nga nuguan' daj. San̄i hua duna ni sij si xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

Hué dan n̄ huin ruhuaj sisi guí'yaj Señor sinduj rián re'. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Salutación

¹ Huěj huin Pablo. Nj huěj huin apóstol a'mī si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj nan huin sun huin ruhua Yan'anj gu'yaj sūnj. Nj hué daj 'yā xi'í si hua gataj yya Yan'anj sisi gā nī'na' niganj né', gu'yaj Cristo Jesús.

² Nj a'nī 'ngo yanj carta huaj rián re' huín re' Timoteo. Nj rún' huin da'nī 'i ruhuāj huín re': Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nj huin ruhuāj sisi gu'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nj nahuin 'i ruhua Yan'anj nī'yaj re' nej. Nj gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nj hué daj gu'yaj Jesucristo ngā re', ruhuāj aj.

Testificando de Cristo

³ Nj a'ujj si guruhua Yan'anj sisi niganj nanun ruhuāj ni'yā so' ngaa achínj jni'yā nugüi nigan' rian Yan'anj. Nj huěj unánj guitsi rian Yan'anj daj rún' gu'yaj ni xij guimán asij ná. Nj nitaj si da'ui gaquin' mánj. ⁴ Nj nanun ruhuāj daj gacó re' xi'ij. Nj xi'í daj huin ruhuāj guchi' ni'yā rian nné re' sisi gahuin niā' ruhuāj, gu'yaj re'. ⁵ Daj si nanun ruhuāj sisi nun digya' yun'únj re' ngaa xuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj. Nj hué daj guxuman sini ruhua xuguan'ánj re' gu'naj Loida ngā nní re' gu'naj Eunice nej. Nj gahuin yya ruhuāj sisi hué daj xuman ruhuá re' nej. ⁶ Xi'í daj nj gataj snan'an gunun re' sisi gahuin nucuj ruhuá re' nga sinduj gu'yaj Yan'anj rián re' ngaa gutaj ra'aj chra re'. Nj sinduj daj gu'yaj sisi ga'ue gu'yaj 'ueé re' si-sun Yan'anj anj. ⁷ Daj si sé si riqui Yan'anj sisi guxu'ui' né' mánj. Sanj riqui Yan'anj sisi nari' nucuj niman né'. Nj ga'ue gahuin 'i ruhua né' gu'ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nj ga'ue dugumi né' man'an né', gu'yaj Yan'anj.

⁸ Xi'í daj nj sj guiri' re' si-na'aj nani re' nuguan' sa' xi'í Señor rian ni ngüi mánj. Nj sj guiri' re' si-na'aj xi'í si nūnj ducua'ga' xi'í Señor. Sanj gu'nicaj dugüi' re' ngā huinj tsínj ran' sayun xi'í si a'mī nuguan' sa' xi'í Jesucristo rian ni ngüi. Nj hué daj gu'yaj re' nga si-fuerza Yan'anj anj. ⁹ Nj nacaj Yan'anj né'. Nj gaquinj Yan'anj né' sisi ga sa' né' rian Yan'anj. Nj sé xi'í si gu'yaj sa' né', nj gu'yaj Yan'anj daj nga né' mánj. Maan si gu'yaj Yan'anj daj xi'í si hué daj gani sa' ruhua Yan'anj xi'í né'. Nj asj ná sno'o ngaa achin gahuin xungüi

nan, nj gu'yaj Yan'anj sinduj xi'í Cristo Jesús rian né'. ¹⁰ Sanj yyaj nj digyán yya Yan'anj sinduj nan rian né'. Daj si ga'na' xanga' tsínj nacaj né' huin si' Jesucristo, gu'yaj Yan'anj. Nj Jesucristo gu'yaj sisi sj gahui' né' mánj. Nj riqui Jesucristo sisi hua ni'na' né', nj gane niganj né' ngā Yan'anj xi'í nuguan' sa' 'na' rian Yan'anj anj.

¹¹ Nj garij Yan'anj sun man'ánj sisi gā'mī nuguan' sa' nan rian ni ngüi. Nj hué daj garij Yan'anj sun man'ánj sisi gahuinj apóstol digyánj si-nuguan' Jesús rian ni ngüi 'na' anéj chrej. ¹² Nj xi'í daj ran'ánj sayun acuan'. Sanj nitaj si huin na'a xi'í sayun ran'ánj mánj. Daj si ni'í man'ánj sisi guxuman ruhuāj ni'yā Yan'anj. Nj gahuin yya ruhuāj sisi nucuj Yan'anj dugumi sij man'ánj da' güi ga'na' ruhua' yún Jesús. Daj si hua naga'ui' man'ánj rian sij.

¹³ Nj gunun sa' ruhuá re' ni nuguan' sa' digyánj rián re'. Nj daj rún' gunún re', nj hué daj gu'yaj re'. Nj gahuin 'i ruhuá re' ni'yaj re' man'an sij. ¹⁴ Nj dugumi sa' re' sun garasun Yan'anj man'an re'. Nj chraçuj Espiritu Santo sisi hué daj gu'yaj re', ruhuāj aj. Daj si nne Espiritu Santo chruhua niman né'.

¹⁵ Nj ni'í re' sisi daran' ni tsínj man estado Asia duna man'ánj. Nj hué daj gu'yaj nungüej tsínj gu'naj Figelo ngā Hermógenes. ¹⁶ Nj huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor ni'ya ni ducua tsínj gu'naj Onesiforo. Daj si nico' huaj gahuin niā' ruhuāj, gu'yaj sij. Nun gahuin na'aj sij ga'na' ni'yaj sij rian nūnj ducua'ga' mánj. ¹⁷ Nj nun duna sij si nana' sij man'ánj ngaa gane sij xuman' Roma. Nj hué daj gu'yaj sij da' nari' sij man'ánj. ¹⁸ Nj huin ruhuāj sisi nahuin 'i ruhua Señor ni'ya sij ngaa gu'sij güi ga'na' ruhua' yún Señor. Nj hua ni'í sa' re' daj chraçuj Onesiforo yunj xuman' Efeso aj.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Nj rún' huin da'nī huín re' riánj. Nj huin ruhuāj sisi gahuin nucuj niman re' nga sinduj riqui Jesucristo rián re'. ² Nj hua nico ni ngüi gunun nuguan' gatā gunún re'. Ngaa nj dugutā sún re' ni nuguan' daj angó ni tsínj hua nica ruhua sisi digyán ni si' rian angó ni ngüi.

³ Nj daj rún' ran' 'ngo snado sayun huaj sij rian huin sayun, nj hué daj gunucuj re' sayun xi'í si nicaj dugüi' re' nga Jesucristo aj. ⁴ Nj na'ue gahui 'ngo snado hue' rian nne ni snado gan'anj gu'yaj sun sij angó sun mánj. Sanj maan si ruhua sij gu'yaj sun sij daj rún' aran' ruhua snado huin achij a'nin' rian sij. ⁵ Nj hua ducuanj daj

huin, n̄i na'ue guí'yaj gana ni tsínj ducu luta trofeo s̄is̄i na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij rún' ataj tsínj a'nin' niqun' rian ni sij mánj. ⁶ N̄i tsínj anáj x̄ina, n̄i hua niñan si ñahuin ra'a sini man'an sij si ga'ui' n̄n̄a daj. ⁷ N̄ani ruhuá re' nga nuguan' atá gunun re'. N̄i Señor guí'yaj s̄is̄i gara da'nga' ruhuá re' daran'anj, ruhuá aj.

⁸ S̄i guini'yun ruhuá re' xi'í Jesucristo. N̄i s̄i guini'yun ruhuá re' s̄is̄i ganá'nij sij scanij ni niman. N̄i huin sij da n̄i si'n̄i rey David. Nan huin nuguan' s̄a' natáj gunun ni ngüi. ⁹ N̄i xi'í nuguan' nan ran'anj sayun. N̄i daj rún' nun' ngo tsínj guí'yaj gaquin' ducuaga', n̄i hué daj n̄unj ducuaga' nej. Sanj güenda si-nuguan' Yan'anj, n̄i si ga'ue gari ni sij ducuaga' mánj. ¹⁰ Xi'í daj a'nin' ruhuá nga sayun ran'anj nan xi'í si 'i ruhuá n̄i yá ni ngüi ganacui Yan'anj. Ngaa n̄i ga'ue ñacaj Yan'anj ni sij ngáj xi'í si guí'yaj Cristo Jesús xi'í né'. N̄i gane 'ueé niñan' né' nga Yan'anj. ¹¹ Nan huin nuguan' x̄anga':

N̄i s̄is̄i gahui' né' nga Cristo,
n̄i hué daj ga n̄i'na' né' nga sij.
¹² S̄is̄i guíran' né' sayun nga sij,
n̄i ga'ue guñicaj sun né' nga sij.
N̄i s̄is̄i gataj né' s̄is̄i nitaj si nicaj dugüi' né'
nga sij,

ngaa n̄i hué gué daj gataj sij s̄is̄i nitaj
si nicaj dugüi' sij nga né' nej.

¹³ S̄is̄i nitaj si hua ñica ruhua né' nga sij,
sanj hua gué hua ñica ruhua sij nga né'.
Daj si na'ue ñaduna sij nuguan' ga'mi sij
rian né'.

Daj huin nuguan' x̄anga' daj.

Un obrero aprobado

¹⁴ Hué dan n̄i na'nij re' chruhua angó ni sij s̄is̄i s̄i guini'yun ruhua ni sij ni nuguan' nan mánj. N̄i rian Señor, n̄i hué daj gataj snan'anj re' rian ni sij s̄is̄i s̄i gunun' ni sij xi'í ni nuguan' a'mi ni sij mánj. Daj si nun n̄i'yanj s̄is̄i hué daj 'yaj ni sij. N̄i ni tsínj unun' xi'í ni nuguan' daj, n̄i guere' ni sí' si-chrej ni sí'. ¹⁵ Ra'yanj re' s̄is̄i gahuin sa' re' rian Yan'anj. Ngaa n̄i ga'ue gataj Yan'anj s̄is̄i guí'yaj sun 'ueé re' rian sí'. N̄i s̄i gahuin na'aj re' xi'í sun 'yaj sún re' mánj. Ngaa n̄i ga'ue ñata' ñica re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' x̄anga'.

¹⁶ N̄i s̄i diguáj re' nga ni nuguan' nitaj si n̄i'yanj 'na' chruhua xungüi' nan mánj. Daj si ni tsínj a'mi ni nuguan' daj, n̄i ñañj diguáj ni sij nga nuguan' quij hua. ¹⁷ N̄i daj rún' 'yaj' ngo ya'ui ngaa huin xachi ya'yoj, n̄i hué daj guíran' ni ngüi gunun si-nuguan' ni sij. N̄i hué daj gahuin nga nungüej tsínj gu'ñaj Himeneo nga Fileto. ¹⁸ N̄i achéj nungüej sij angó chrej digyán nungüej sij 'ngo nuguan' sé huin x̄anga'. N̄i ataj nungüej sij s̄is̄i hua ganá'nij ni

niman. N̄i hua duna da'aj ni ngüi si xuman ruhua ni sij nga nuguan' x̄anga', guí'yaj nungüej sij. ¹⁹ Sanj daj rún' hua ran xi'í hue', n̄i hué daj hua ran si-nuguan' Yan'anj. N̄i ga'ui' Yan'anj 'ngo sello. N̄i gataj sello daj: "Ni'i Señor ni ngüi nico' sij." Ni: "Gahuin ñini daran' án re' rian gaquin' huin ni é re' tsínj nata' s̄is̄i nico' a ni é re' Señor." Daj gataj nungüej nuguan' daj.

²⁰ N̄i ducua' 'ngo xuru'ue, n̄i man rasun huin oro nga rasun huin plata nej. N̄i man ni rasun huin chrun nga ni rasun huin siu yo'ój nej. N̄i go'ngo ni rasun daj huin si arasun ññaj ni sij. N̄i angó ni rasun daj huin ni rasun niqun' arasun sij. ²¹ N̄i hué daj huin nga né'. N̄i s̄is̄i huin ruhua né' si garasun ññaj Yan'anj né', n̄i hua niñan si gahuin ñini né' rian daran' ni tsínj 'yaj quij daj. Ngaa n̄i n̄i'yanj né' guí'yaj s̄a' né' daran' ni nuguan' s̄a' rian Yan'anj.

²² N̄i s̄i ga'ue ruhuá re' nga ni nuguan' quij 'yaj ni tsínj hua lij. Sanj gache re' 'ngo chrej ñica. N̄i guxuman ruhuá re' n̄i'yanj re' Yan'anj. N̄i gahuin 'i ruhuá re' n̄i'yanj re' Yan'anj nej. N̄i ga din'inj ruhuá re' nej. N̄i hué daj guí'yaj nuguan'an re' nga daran' ni tsínj hua s̄a' niman huin ni sij ni tsínj achínj jni'yanj rian Señor. ²³ N̄i s̄i xacáj re' cuenta ngaa a'mi ni sij nuguan' n̄i'yun mánj. Daj si nitaj si n̄i'yanj ni nuguan' daj. N̄i hua ni'í re' s̄is̄i unun' ni ngüi 'yaj ni nuguan' daj.

²⁴ N̄i 'ngo tsínj 'yaj sun si-sun Señor, n̄i s̄i ga'ue gunun' sij nga ni dugüi' sij mánj. Sanj hua niñan si ga n̄i'yanj sij nga daran' ni ngüi. N̄i guini'í s̄a' sij nuguan' digyán sij rian ni ngüi. N̄i ga'nin' ruhua sij nga ni tsínj chran' yun'unj sij. ²⁵ N̄i ngaa digyán sij rian ni tsínj unun' nga sij, n̄i hua niñan si ga'mi ñañaj sij nga ni sí'. Daj si ana'uj sij s̄is̄i ñañicaj ruhua ni sí' guini'í ni sí' nuguan' x̄anga', guí'yaj Yan'anj. ²⁶ N̄i ana'uj sij s̄is̄i ganunun ruhua ni sí' gunánj ni sí' rian sichre. Daj si yyaj n̄i 'yaj sichre daj rún' huin ruhua sij guí'yaj sij nga ni sí'.

3

Carácter de los hombres en los postreros días

¹ N̄i hua niñan si guini'í re' s̄is̄i ngaa ruhua ganahuij xungüi, n̄i ga'na' nico sayun.

² Daj si gahuin 'i ruhua ni ngüi n̄i'yanj ni sij man'an ni sij. N̄i gahuin ruhua ni sij guí'yaj gana ni sij nico san'anj. N̄i gahuin n̄n̄e ni sij nej. N̄i ga'mi 'ueé ni sij xi'í man'an ni sij. N̄i ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj. N̄i s̄i garáj xina ni sij nga si-nuguan' chrej ni sij nga n̄ni ni sij nej. N̄i na'uej ruhua ni sij gataj ni sij si guruhua dugüi' ni sij. N̄i nitaj si n̄i'yanj ni sij rian

si-chrej Yan'anj mánj. ³ Nj sĭ gahuin 'ĭ ruhua ni sij nĭ'yaj ni sij ni dugüi' ni sij. Nj sĭ ga'nin' ruhua ni sij si unun' ni sij nga dugüi' ni sij. Nj ga'mi snan'anj ni sij xi'í dugüi' ni sij. Nj na'ue dugumi ni sij man'an ni sij. Nj gahuin ni sij tsĭnj huee nĭn' ruhua. Nj gataj ruhua ni sij guĭni'yaj ni sij daran' nuguan' sa'. ⁴ Nj digya' yun'unj ni sij ni dugüi' ni sij. Nj dugu'nun' ni sij guĭ'yaj ni sij rasun guĕ. Nj gahuin nne nĭn' ruhua ni sij. Nj nano' ni sij güenda man'an ni sij sĭsĭ gahuin nĭa' ruhua urin man'an ni sij. Nj sĭ nano' ni sij man'an Yan'anj mánj. ⁵ Nj guĭ'yaj ni sij sĭsĭ nico' sa' ni sij Yan'anj. Sanĭ ni rasun guĭ'yaj ni sij ya'yoj digyán sĭsĭ nitaj si nico' ni sij Yan'anj mánj. Xi'í daj nĭ sĭ guĭnicaj dugüi' re' nga ni tsĭnj 'yaj daj.

⁶ Nj scanĭj ni tsĭnj daj, nĭ mán ni tsĭnj huan'anj gō'ngo hue' digya' yun'unj ni sij ni yun'unj xana nun ni'í sa' huin ne ni yun'unj da'ui gaquin'. Nj maan si nahuij ruhua ne nga nuguan' quĭj 'na' chruhua niman ne. ⁷ Nj nĭganj digui'yun ne ni nuguan', sanĭ nitaj aman gara da'nga' ruhua ne nuguan' xanga' mánj. ⁸ Nj daj rún' gunun' nungüej tsĭnj gu'naj Janes nga Jambres nga Moisés asĭj ná, nĭ hué daj na'uej ruhua ni tsĭnj daj nga nuguan' xanga'. Nj huin ni sij ni tsĭnj ani quĭj ruhua. Nj nun nĭ'yanj ni sij güenda si-chrej Yan'anj mánj. ⁹ Sanĭ sĭ guĭ'yaj gana si-nuguan' ni sij mánj. Daj si xacaj daran' ni ngüi cuenta sĭsĭ tsĭnj nĭ'yun huin ni sij daj rún' gahuin nga nungüej tsĭnj gunun' nga Moisés.

¹⁰ Sanĭ hué re' gunun sa' nuguan' digyánj rian ni ngüi nga si-chrē nej, nga si huin ruhuāj guĭ'yā ne' chrej rian nej. Nj ni'í re' daj xuman ruhuāj ni'yā Yan'anj, nĭ daj a'nin' ruhuāj nga ni ngüi. Nj ni'í re' daj 'ĭ ruhuāj ni'yā ni ngüi, nĭ daj gunucuaĭ ruhuāj rian ni sayun nej. ¹¹ Nj ni'í re' daj chran' yun'unj ni sij man'anj, nĭ daj guiran'anj sayun nej. Nj hua ni'í re' daj guiran'anj sayun nej. Nj Antioquia nga xuman' Iconio nej, xuman' Listra nej. Sanĭ gahuin nĭ'nĭj riánj rian ni sayun daj, guĭ'yaj Señor. ¹² Nj hua yya sĭsĭ daran' ni ngüi huin ruhua guĭnicaj dugüi' nga Cristo Jesús, nĭ guiran' ni sij sayun xi'í Jesús. ¹³ Sanĭ ni tsĭnj xi'í nga ni tsĭnj digya' yun'unj, sanĭ nanaj gahuin quĭj ni sij doj. Nj digya' yun'unj ni sij ni ngüi. Nj digya' yun'unj ni ngüi ni sij nej.

¹⁴ Nj man'án re', sanĭ ga guĕ gahuin nĭca ruhuá re' nga nuguan' gahuin chrun re'. Daj si xuman ruhuá re' sĭsĭ nuguan' daj huin nuguan' xanga'. Nj hua ni'í re' sĭsĭ un ngüi digyán nuguan' daj rián re'. ¹⁵ Nj asĭj ngaa hua lĭj re', nĭ hua ni'í re' si-nuguan' Yan'anj. Nj ga'ue gahuin chrun re', guĭ'yaj

nuguan' sa' daj. Ngaa nĭ ganacaj Yan'anj man'án re' xi'í si xuman ruhuá re' ni'yáj re' Cristo Jesús. ¹⁶ Nj digyán Yan'anj nĭn' si garun ni tsĭnj ga'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj nuguan' daj nĭ'yanj sĭsĭ digyán ne' rian ni ngüi. Nj nĭ'yanj nuguan' daj sĭsĭ guĭni'í ne' daj hua gaquin' da'ui ne'. Nj sa' hua nuguan' daj sĭsĭ nagui'yaj ne' si-chrej ne'. Nj ga'ue digyán si-nuguan' Yan'anj daj gahuin chrun ne' gache ne' ngo chrej nĭca. ¹⁷ Xi'í daj nĭ ga'ue gahuin sa' nĭn' ne' huin ne' tsĭnj nĭcaj dugüi' nga Yan'anj. Nj ga'ue guĭ'yaj ne' daran' sun huin si-sun man'an Yan'anj anj.

4

Predica la palabra

¹ Nj rian Yan'anj nga Jesucristo, nĭ a'nĭj sun rián re'. Nj huin achĭj Jesucristo. Nj ga'na' sĭj nagui'yaj yya sĭj nga si-gaquin' ni ngüi hua nĭ'na' nga ni ngüi hua gahui' nej. ² Ngaa nĭ a'nĭj sun rián re' sĭsĭ nĭca' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj hué daj guĭ'yáj re', nĭnĭj si hua ni'nĭj rián re', asĭ nitaj si hua ni'nĭj rián re'. Gataj re' rian ni ngüi xi'í gaquin' da'ui ni sij. Nj gataj re' sĭsĭ nun 'yaj sa' ni sij. Nj digyán re' 'ngo chrej sa' rian ni sij. Sanĭ nanaj ga'mi re'. Nj digyán 'ueé re' rian ni sij. ³ Daj si ga'na' 'ngo güi ngaa na'uej ruhua ni ngüi gunun ni sij nuguan' sa'. Sanĭ gahuin ruhua ni sij gunun ni sij ango nuguan' nĭca. Nj xi'í daj nano' ni sij ga'ĭ maestro digyán ni si' nuguan' aran' ruhua ni sij. ⁴ Nj naránj ni sij chraquij ni sij si na'uej ruhua ni sij gunun ni sij nuguan' xanga'. Nj maan cuento nne hua chruhua xungüi nan garan' ruhua ni sij gunun ni sij. ⁵ Sanĭ nĭganj ga cuidada man'án re' sĭsĭ gani sa' ruhuá re'. Nj gahuin nucuaĭ ruhuá re' nga ni sayun rán' re'. Nj ganata' re' nuguan' sa' rian ni ngüi. Nj guĭ'yaj sun sa' re' nga daran' si-sun re'.

⁶ Nj xi'í si nico' man'anj Yan'anj, nĭ ruhua guĭsĭj güi dagahui' ni sij man'anj. Nj gahuin nĭchrun' güi gahuij. ⁷ Nj daj rún' 'yaj 'ngo snado ngaa guĭ'yaj gana sĭj rian sayun, nĭ da'nga' daj guĭ'yā nga si-sünj. Nj guĭsĭj guĭ'yā nuguan' ga'nin' Yan'anj sun riánj. Nj 'ngo dugumi nuguan' xuman ruhua ne' nej. ⁸ Yyaj nĭ ana'ui 'ngo si sa' guĭ'yaj Yan'anj ngaj. Nj daj rún' nĭn' 'ngo corona chra tsĭnj guĭ'yaj sa', nĭ hué daj guĭ'yaj sa' Señor ngaj güi ga'na' ruhua' yun sij. Nj 'yaj nĭca Señor huin güesĭ. Nj sé urin rian man'anj rĭquĭ sij corona da mánj. Sanĭ rĭquĭ sij rian daran' ni ngüi huin ruhua sĭsĭ ga'na' ruhua' yun sij.

Instrucciones personales

⁹ Guĭ'yáj re' sinduj si ga'na' nĭ'yaj yoĕ re' rian nneĭ. ¹⁰ Daj si hua duna tsĭnj gu'naj

Demas man'anj xi'í si garan' doj ruhua sij ni'yaj sij ni rasun man chruhua xungüi gaquin' nan. Ni hua gahui sij gan'anj sij xuman' Tesalónica. Ni gahui tsinj gu'naj Crescente gan'anj sij estado Galacia. Ni gan'anj tsinj gu'naj Tito estado Dalmacia nej. ¹¹ Urin Lucas nne ngāj. Guñicaj re' tsinj gu'naj Marcos ga'na' re' riānj. Daj si ni'yān si guisij sij chraçuij sij nga si-sünj, ruhuāj aj. ¹² Ga'ni tsinj gu'naj Tiquico gan'anj sij xuman' Efeso. ¹³ Ni ngaa ga'na' re', ni nicaj re' si-chamarrāj dunā xuman' Troas ducua' tsinj gu'naj Carpo. Ni hué daj nicaj re' ni libro ga'na' re' nej. Ni rá'yanj ni'yān ni libro huin nnij.

¹⁴ Ni guiran'anj nico sayun, gui'yaj Alejandro huin sij tsinj agan' gaga'. Ni daj rún' guiran'anj sayun gui'yaj sij, ni hué daj gui'yaj Señor castigo sij, ruhuāj aj. ¹⁵ Ga' cuidadó re' rian sij. Daj si unun' nin' ruhua sij nga nuguan' sa' a'mi únj rian ni ngüi.

¹⁶ Ni ngaa gan'anj sinij rian ni tsinj nicaj sun, ni duna daran' ni sij urinj gunā. Sanj huin ruhuāj sisy si xacaj Yan'anj cuenta si gui'yaj ni sij ngāj mánj. ¹⁷ Sanj ganiquin' Señor ngāj. Ni riqui sij fuerza riānj nej. Ni ga'ue ganahuij ga'mi daran' nuguan' sa' rian ni ngüi 'na' anéj chrej. Ni hué daj gananj rian rey daj. Daj si daj rún' hua du'ua sigue'e hua du'ua sij. ¹⁸ Ni gui'yaj Señor sisy gananj rian daran' nuguan' quij huin ruhua ni sij gui'yaj ni sij riānj. Ni dugumi sa' sij man'anj da gan'ān rian nicaj sun sij xata'. Ni niganj ga'mi 'ueé né' rian Señor. Amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ A'ni 'ngo nuguan' huaj rian yun'unj xana gu'naj Prisca nga tsinj gu'naj Aquila nga ni ducua tsinj gu'naj Onesíforo. ²⁰ Guna tsinj gu'naj Erasto xuman' Corinto. Ni dunā tsinj gu'naj Trófimo a'nan' sí' xuman' Mileto. ²¹ Yoo ga'na' re' ngaa achin natu yahuj nuhuij. Ni a'nij tsinj gu'naj Eubulo 'ngo nuguan' huaj riān re'. Ni hué daj 'yaj tsinj gu'naj Pudente nga Lino nej, yun'unj gu'naj Claudia nej, nga daran' ni jnānj né'. ²² Ni huin ruhuāj sisy gane Señor Jesucristo nga nimán re'. Ni Yan'anj gui'yaj sinduj rian daran' a ni é re', ruhuāj aj.

LA EPÍSTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TITO

Salutación

¹ Huéj huin Pablo tsínj 'yaj sun rian Yan'anj. Nj huinj apóstol a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi. Nj ga'nij sij gan'anj ga'mi nuguan' sa' rian ni ngüi huin ni ngüi hua ganacui Yan'anj sisi guxuman ruhua ni sij n'iyaj ni sij Yan'anj. Nj guini'i ni sij nuguan' xanga' huin si-chrej Yan'anj. Nj guinico' 'ueé ni sij Yan'anj, gui'yaj nuguan' xanga' daj. ² Ngaa nj gahuin yya ruhua ni sij sisi gane niganj ni sij nga Yan'anj. Nj asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, ni hua gataj yya Yan'anj sisi hué daj gane niganj né'. Nj sj ga'ue ga'mi yya Yan'anj manj. ³ Ngaa nj ngaa guisij güi garun Yan'anj, nj guini'i ni ngüi nuguan' sa', gui'yaj Yan'anj. Nj hué daj gui'yaj Yan'anj xi'i nuguan' sa' riquij ga'mi. Daj si ga'nin' Yan'anj sun rianj sisi hué daj ga'mi rian ni ngüi. Nj Yan'anj huin si nacaj né'.

⁴ Nj a'nī carta nan huaj rián re' huin re' Tito. Nj daj rún' huin xanga' da'nī huin re'. Daj si uyan hua nuguan' xuman ruhua nungüe'. Nj Yan'anj huin chrej né'. Nj Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Nj huin ruhuaj sisi gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Nj gahuin din'inj ruhuá re' nej. Nj hué daj gui'yaj Jesucristo nga re', ruhuáj aj.

Requisitos para ser ancianos y obispos

⁵ Nj dunā re' ne' estacio Creta sisi nagui'yaj sa' re' nuguan' achin disī. Nj nari sún re' ni tsínj gahuin achij scanij ni tsínj nico' Yan'anj da gō'ngo xuman' rian nahuin yu' ni ngüi nico' Yan'anj. Daj si hué daj ga'nij sun rian re'. ⁶ Ngaa nj nari sún re' tsínj hua sa' niman rian Yan'anj. Nj hua nian si ga' urin nica' ni sij. Nj hua nian si huin da'nij ni sij tsínj xuman ruhua ni'yaj Jesús. Ngaa nj sj ga'ue ga'mi gaquin' ni ngüi xi'i ni sij sisi 'yaj quij da'nij ni sij. Nj sj ga'ue gataj ni ngüi sisi unun' da'nij ni sij nga chrej ni sij manj. Sisi daj 'yaj da'nij ni sij, nj sj nari sún re' ni sij manj. ⁷ Ngaa nj 'ngo tsínj huin achij, nj hua nian sisi gache sij 'ngo chrej nica. Daj si nicaj sun sij si-sun Yan'anj. Nj sj ga yan'anj ruhua sij manj. Nj sj guinan'an ruhua sij manj. Nj sj guixini sij manj. Nj sj ga'mi huee sij manj. Nj sj digya' yun'unj sij dugüi' sij xi'i si ga'ue ga'ne sij si-san'anj sí'. ⁸ Sanj hua nian si ga'nin' sij ducua' sij gatu ni ngüi 'na' chrej. Nj ga niā' ruhua sij nga nuguan' 'ueé nej. Nj dugumi sij si 'yaj man'an sij. Nj gui'yaj nica sij nej. Nj gahuin sa' niman sij rian

Yan'anj. Nj dugumi sa' sij si-chrej man'an sij. ⁹ Nj hua nian si gahuin nica ruhua sij nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' sa' digyan' unj rian ni ngüi nico' Yan'anj. Ngaa nj ga'ue gui'yaj fuerza sij nga ango ni ngüi xi'i nuguan' sa' gahuin chrun sij. Nj ga'ue gunucua'j sij sisi guxuman ruhua ni tsínj unun' nga sij.

¹⁰ Daj si man nün' ruhua ni tsínj unun' nga nuguan' sa' nga ni tsínj a'mi nuguan' nitaj si ni'yanj nej, nj tsínj digya' yun'unj ni ngüi nej. Nj nico' ni tsínj daj ataj sisi hua nian gūta' da'nga' nnee cūj ni tsínj nico' Yan'anj. ¹¹ Nj hua nian sisi sj ga'mi ni sij nuguan' daj, gui'yaj re'. Daj si atuj ni sij ducua' 'ngo ni tsínj daj. Nj duna ni ducua' ni sí' si-chrej Yan'anj, 'yaj ni sij. Daj si digyan' ni sij 'ngo nuguan' nitaj si hua sa'. Nj da'nga' daj 'yaj ni sij sisi gui'yaj gana yun' ni sij san'anj, ruhua ni sij.

¹² Daj si ga'mi 'ngo dugüi' man'an ni tsínj man Creta tsínj a'mi si-nuguan' yan'anj nico' ni sij. Nj gataj sí': "Ni tsínj 'na' Creta, nj niganj a'mi yya ni sij. Nj rún' huin xucu quij huin ni sij. Nj xa nasa' ni sij. Nj tsínj rumi huin ni sij." Hué daj gataj 'ngo dugüi' ni tsínj 'na' Creta. ¹³ Nj gataj tsínj daj 'ngo nuguan' xanga' xi'i ni dugüi' sij. Xi'i daj nj ga'mi nucuáj re' rian ni sij sisi guxuman sa' ruhua ni sij n'iyaj ni sij Yan'anj. ¹⁴ Ngaa nj sj xacaj ni sij cuenta nga cuento yya nani ni tsínj israelita. Nj sj gunun ni sij nuguan' a'nin' ni tsínj duna si-nuguan' Yan'anj rian ni sij manj.

¹⁵ Daran' ni rasun hua sa' rian 'ngo tsínj hua sa' niman. Sanj nj a' 'ngo ni rasun hua sa' rian ni tsínj nun xuman ruhua n'iyaj Yan'anj nga ni tsínj nun hua sa' niman. Daj si ani quij ruhua ni sij. Nj nitaj si hua sa' niman ni sij. ¹⁶ Nj ataj ni sij sisi ni'i ni sij Yan'anj. Sanj rugüi' si 'yaj ni sij sisi sé si xanga' ni sij nicaj dugüi' ni sij nga Yan'anj manj. Nj huin anin' ruhua ni sij. Nj unun' ni sij nga nuguan' sa'. Nj na'ue guisij ni sij gui'yaj ni sij nj a' 'ngo ni rasun sa' manj.

2

Enseñanza de la sana doctrina

¹ Nj ga'mi man'an re' nuguan' nicaj dugüi' nga nuguan' xanga' rian ni ngüi aj. ² Nj gataj snan'an re' rian ni tsínj achij sisi sj guixini ni sij manj. Nj ga ni'yanj ni sij. Nj dugumi ni sij man'an sij. Nj 'ngo guxuman ruhua ni sij n'iyaj ni sij Yan'anj nej. Nj gahuin 'i ruhua ni sij n'iyaj ni sij Yan'anj. Nj gahuin nucuaj ruhua ni sij gache ni sij si-chrej Yan'anj anj. ³ Ni yun'unj xana achij, nj hué daj gui'yaj ne gache sa' ne rian Yan'anj. Nj sj ga'mi yya ne xi'i ni dugüi' ne manj. Nj sj guixini ne nga vino manj. Nj digyan' ne nuguan' sa' rian ni

dugüi' ne. ⁴ Ngaa nı́ ga'ue digyán ne rian ni yun'unj xana hua lij sısı́ gahuin 'i ruhua ne guı́ni'yaj ne nı́ca ne nga ni da'nı́j ne. ⁵ Nı́ ga'ue dugumi sa' ne si-chrej man'an ne. Nı́ ga' gacuj ne nga nı́ca ne. Nı́ dugumi sa' ne ducuá ne. Nı́ ga'mi sa' ne nga ni dugüi' ne. Nı́ dagahuin ne rian nı́ca ne. Ngaa nı́ sı́ ga'mi quij ango ni ngüı́ xi'ı́ si-chrej Yan'anj, guı́'yaj ne.

⁶ Nı́ guı́'yaj fuerzá re' rian ni tsınj hua lij sısı́ dugumi sa' ni sı́j nga si-chrej ni sı́j. ⁷ Nı́ hué man'án re', nı́ sa' guı́'yaj sún re'. Ngaa nı́ guı́ni'i ni sı́j daj 'yaj re'. Nı́ uyan guı́'yaj ni sı́j nga re'. Nı́ ngaa digyán re' rian ni ngüı́, nı́ ga'mi re' nuguán' xanga' nga nuguán' achij nej. ⁸ Nı́ nı́nanj ga'mi re' nuguán' sa'. Ngaa nı́ sı́ ga'ue ga'mi gaquin' ni sı́j xi'ı́ si-nuguán' re' mánj. Nı́ gahuin na'aj ni tsınj unun' nga re' xi'ı́ si na'ue nari' ni sı́j ga'mi quij ni sı́j xi'ı́ né'.

⁹ Nı́ digyán re' 'ngo chrej rian ni tsınj 'yaj sun rian xuru'ue sı́j dagahuin ni sı́j daran' si ataj xuru'ue. Nı́ guı́'yaj sun ni sı́j daj rún' aran' ruhua sı́'. Nı́ sı́ ga'mi huee ni sı́j rian sı́'. ¹⁰ Nı́ sı́ guı́'yaj tı́ ni sı́j sı́'yaj sı́' mánj. Sanı́ ga' gacuj yya ni sı́j rian sı́'. Ngaa nı́ guı́ni'i daran' ni ngüı́ daj 'ueé 'yaj ni sı́j. Nı́ xacaj daran' ni ngüı́ cuenta sı́j hua sa' nuguán' digyán unj rian xi'ı́ Yan'anj. Nı́ Yan'anj huin si nacaj né'.

¹¹ Daj si guı́'yaj Yan'anj sinduj rian né' guı́ni'i né'. Nı́ xi'ı́ sinduj daj ga'ue ganacaj Yan'anj daran' ni ngüı́ man chruhua xungüı́. ¹² Nı́ sinduj guı́'yaj Yan'anj daj 'yaj si duna né' ni nuguán' quij. Nı́ sı́ guı́'yaj né' si huin ruhua nneç cúj né' guı́'yaj mánj. Sanı́ sinduj daj 'yaj si ga' cuidado né' nga si-chrej né'. Nı́ gache né' 'ngo chrej nı́ca. Nı́ gahuin sa' nı́man né' rian Yan'anj huin né' ni ngüı́ mán chruhua xungüı́ acuan'. ¹³ Nı́ ana'uij né' sı́sı́ ga'na' Jesucristo. Nı́ gahuin 'ueé sı́j ngaa ga'na' sı́j. Nı́ hué sı́j huin Yan'anj achij nacaj né'. Nı́ huin nı́a' ró', 'yaj nuguán' daj. ¹⁴ Nı́ naga'ui' sı́j man'an sı́j gahui' sı́j xi'ı́ né' sı́sı́ nacaj sı́j né' rian daran' nuguán' quij. Ngaa nı́ ga'ue nahuin sa' né'. Nı́ gahuin né' ni ngüı́ nı́co' urin sı́j. Nı́ gahuin né' ni ngüı́ huin nı́a' ruhua guı́'yaj sun sa' si-sun Yan'anj. ¹⁵ Nı́ hué nuguán' nan huin si digyán re' rian ni ngüı́. Nı́ guı́'yaj fuerzá re' nej. Nı́ ga'mi re' rian ni sı́j xi'ı́ gaquin' 'yaj ni sı́j. Daj si nı́caj sún re'. Nı́ sı́ duná re' si ga'mi ni sı́j sı́sı́ nı́taj si nı́yanj re' mánj.

3

Justificados por gracia

¹ Guı́'yaj re' sı́sı́ ganun ruhua ni ngüı́ sı́sı́ dagahuin ni sı́j rian ni tsınj nı́caj sun nga rian ni ducasun. Nı́ gunun sa' ni sı́j si-nuguán' ni sı́'. Nı́ nı́ganj ga' ruhua ni sı́j

guı́'yaj ni sı́j daran' ni nuguán' sa'. ² Nı́ sı́ ga'mi quij ni sı́j xi'ı́ nı́ a' 'ngo ni ngüı́ ga mánj. Nı́ sı́ gunun' ni sı́j nga dugüi' ni sı́j mánj. Nı́ ga'mi sa' ni sı́j. Nı́ ga'mi naj ni sı́j rian daran' ni ngüı́.

³ Daj si hué daj gahuin né' tsınj nı́'yun ası́j sını́. Nı́ gunun' né' nga Yan'anj. Nı́ ga nı́'ya né' nga ducuánj digya' yun'unj. Nı́ dagahuin né' nga nuguán' ani quij ruhua né'. Daj si gahuin ruhua né' nga nuguán' quij hua. Nı́ ataj ruhua go'ngo né' nı́'yaj né' ni dugüi' né'. Nı́ gahuin xı́coj ruhua né' nı́'yaj né' ni dugüi' né'. Nı́ nun gahuin xan' ruhua ni ngüı́ nı́'yaj né'. Nı́ nun gahuin xan' ruhua né' nı́'yaj né' ni dugüi' né'.

⁴ Sanı́ ngaa xacaj né' cuenta sı́sı́ ga'uej ruhua Yan'anj chracuj yun'un man'an né', nı́ guı́ni'i né' sı́sı́ 'i ruhua Yan'anj nı́'ya né'. ⁵ Nı́ naca' xanga' Yan'anj ni man'an né'. Nı́ sé xi'ı́ si guı́'yaj sa' né' nacaj Yan'anj né' mánj. Sanı́ xi'ı́ si nahuin yaco ruhua Yan'anj nı́'ya né', nı́ nacaj Yan'anj né'. Nı́ na'nın' Yan'anj nı́man né'. Xi'ı́ daj nı́ nahuin naca nı́man né'. Nı́ man'an Espı́ritu Santo nagui'yaj nı́man né'. ⁶ Nı́ xi'ı́ Jesucristo, nı́ rı́quı́ Yan'anj Espı́ritu Santo gane 'ueé nga né'. Nı́ Jesucristo huin si nacaj né'. ⁷ Nı́ hua guı́'yaj Yan'anj 'ngo sinduj rian né' si gahuin nı́'nı́j né' rian sı́-gaquin' né'. Nı́ xi'ı́ daj gane nı́ganj né' nga Yan'anj. Nı́ hué daj gahuin yya ruhua né' si guı́'yaj Yan'anj nga né'.

⁸ Nan huin nuguán' xanga'. Nı́ huin ruhuáj sı́sı́ guı́'yaj fuerzá re' nga nuguán' nan rian ni tsınj xuman ruhua nı́'yaj Yan'anj sı́sı́ dı́gu'nun' ni sı́j guı́'yaj sa' ni sı́j. Nı́ nuguán' nan huin nuguán' sa' nı́'yanj rian daran' ni ngüı́. ⁹ Nı́ sı́ dı́guı́j re' ngaa a'mi ni sı́j nuguán' nı́'yun mánj. Daj si aran' ruhua ni sı́j dı́guı́'yun ni sı́j lista xachı́j taj si-xugüı́ ni xi'ı́ né' guı́mán ası́j ná. Nı́ unun' ni dugüi' ni sı́j. Daj si nache' a'mi ni sı́j xi'ı́ si-ley Moısés. Nı́ sı́ dı́guı́j re' xi'ı́ si nı́taj si nı́'yanj nuguán' nı́'yun daj. ¹⁰ Nı́ sı́sı́ hua 'ngo tsınj 'yaj si unun' ni ngüı́, ngaa nı́ gataj re' gunun sı́j sı́sı́ ga'nın' ruhua sı́j nga sı́ 'yaj sı́j. Nı́ da huı́j ga'mi re' nga sı́j. Nı́ sı́sı́ na'uej ruhua sı́j gara xına sı́j, ngaa nı́ gan'anj anéj re' rian sı́j. ¹¹ Nı́'ı́ re' sı́sı́ nı́taj si hua nı́ca si-chrej 'ngo tsınj 'yaj daj. Nı́ da'ui man'an sı́j gaquin'. Nı́ hué daj nı́'ı́ man'an sı́j.

Instrucciones personales

¹² Nı́ ngaa ga'nı́ tsınj gu'naj Artemas, ası́ tsınj gu'naj Tı́quico guchi' sı́j rı́an re', nı́ guı́'yaj fuerzá re' si ga'na' nı́'yaj re' rian nneç xuman' Nicópolis. Daj si gani ruhuáj ganéj ni yahui nuhui yu'uj daj. ¹³ Daran' si ga'ue, nı́ chracuj re' tsınj gu'naj Zenas huin sı́' abogado nga tsınj gu'naj Apolos nej. Nı́ ga'ui' re' daran' si achin rian

nungüej sij gan'anj sij sisi nitaj si gachin rian nungüej sij manj.

¹⁴ Nj hua njan sisi gahuin chrün ni tsinj nicaj dugüi' nga né' sisi guj'yaj sa' ni sij, nj chracuij ni sij ni tsinj achin rian. Ngaa nj ga ní'yanj si-chrej ni sij aj.

Salutaciones y bendición final

¹⁵ Daran' ni tsinj man ngāj, nj a'nij ni sij 'ngo nuguan' rián re'. Nj ga'nij re' 'ngo nuguan' rian daran' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj huin ni sij ni ngüi 'i ruhua né'. Nj huin ruhuāj sisi guj'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re' aj.

LA EPÍSTOLA DEL APÓSTOL SAN PABLO A FILEMÓN

Salutación

¹ Huéj huin Pablo. Ní nūnj ducuaga' xi'í si nicaj dugüi'tj nga Cristo Jesús. Ní a'nj nūnguan'an nūngüej únj jnún' Timoteo carta nan huaj rián re' huín re' Filemón. Ní huín re' tsínj 'i ruhua nūngüej únj. Ní huín re' tsínj 'yaj sun nūnguan'an nga nūngüej únj si-sun Señor. ² Ní a'nj nūngüej únj carta nan rian xica'uí' Apia nej, nga jnún' gu'naj Arquipo nej. Ní daj rún' ran' nūnguan'an snado rian sayun, ní hué daj 'yaj sun nūnguan'an si' nga nūngüej únj. Ní hué daj a'nj nūngüej únj carta nan huaj rian ni ngüi' nahuin yu' ducua' re' huín re' Filemón.

³ Ní Yan'anj huin chrej né'. Ní Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Ní huin ruhuáj sisj gui'yaj Yan'anj sinduj rián re'. Ní gahuin din'inj ruhuá re' nej. Ní hué daj gui'yaj Jesucristo nga re', ruhuáj aj.

El amor y la fe de Filemón

⁴ Ní ngaa achínj jni'yā rian Yan'anj, ní nūngan' a'ujj si guruhua Yan'anj ngaa nanun ruhuáj ni'yā re'. ⁵ Daj si gunūnj daj xuman ruhuá re' ni'yāj re' Señor Jesús, ní daj 'i ruhuá re' ni'yāj re' daran' ni ngüi' sa' nico' Yan'anj. ⁶ Ní achínj jni'yā rian Yan'anj xi'í re' sisj gui'yāj re' si guini'i ni jnánj né' daj hua daran' nūnguan' sa' nicaj né' xi'í Cristo Jesús. ⁷ Ní gahuin niā' ruhuáj, ní nari' nucuaj nimānj xi'í si 'i ruhuá re' ni'yāj re' ni ngüi' nico' Yan'anj. Ní guruhua man'an re' huín re' jnān. Daj si huin niā' ruhua niman ni ngüi' nico' Yan'anj, gui'yāj re'.

Pablo intercede por Onesimo

⁸ Hué dan ní nūnj si hua si-chré si ga'nī sun rián re' daj gui'yāj re', ⁹ sanj nūngan' sa' huin si gachinj jni'yā rián re' xi'í si 'i ruhuá re' ni'yāj re' man'anj. Daj si huéj huin Pablo. Ní huínj 'ngo tsínj achij nūn ducuaga' yyaj xi'í si nicaj dugüi'tj nga Cristo Jesús.

¹⁰ Ní achínj jni'yā rián re' xi'í 'ngo tsínj gu'naj Onésimo. Ní rún' huin da'nī huin sij si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Jesús ngaa nūnj ducuaga'. ¹¹ Ní asj sinī ní nitaj si ní'yanj Onésimo gui'yaj sun sij rián re'. Sanj yyaj ní ní'yanj sij rián re' nga rian man'anj nej.

¹² Yyaj ní a'nj ruhua' yūnj guchi' sij rián re'. Ní daj rún' huin man'anj, ní hué daj gui'yāj re' nahuin ra'a re' sij. ¹³ Ní gahuin ruhuáj sisj gūna sij ngāj. Ní ŋatu sij rian

man'an re' gui'yaj sun sij riánj xi'í man'an re'. Daj si nūnj ducuaga' xi'í nūnguan' sa'. ¹⁴ Sanj na'uej ruhuáj gui'yā si gahuin ruhuáj ngaa achin guini'inj sisj hua ruhuá re'. Ngaa ní sinduj gui'yāj re' riánj, ní sé da fuerza gui'yāj re' mánj. Sanj gui'yāj re' sisj hué daj garan' ruhuá re', gui'yāj re', ruhuáj aj. ¹⁵ Ní gahuin nūni Onésimo rián re' 'ngo ní güi. Sanj ani ruhuáj sisj si garuhua, ní hué daj gahuin sisj ga'ue gane nūngan' sij nga re' yyaj. ¹⁶ Ní sé rún' huin 'ngo tsínj gui'yaj sun yūn rián re' huin sij yyaj mánj. Sanj gui'yaj sun sij rian re' daj rún' huin sij 'ngo jnánj né' 'i ruhua né', ruhuáj aj. Ní nūn' ruhua 'i ruhuáj ni'yā sij. Sanj ani ruhuáj sisj gahuin 'i ruhuá re' ni'yāj re' doj sij. Asj sinī ní gui'yaj sun Onésimo rián re'. Sanj yyaj ní huin sij 'ngo jnánj né' nicaj dugüi' nga Señor.

¹⁷ Hué dan ní sisj ani ruhuá re' sisj nicaj dugüi' nūngüe', ngaa ní nahuin ra'a re' sij daj rún' huínj huin sij. ¹⁸ Ní sisj gui'yaj sij 'ngo gaquin' rián re', asj da'uí' sij rián re' nej, ngaa ní ga'ue nāchin' re' riánj anj. ¹⁹ Ní arūnj letra nan huínj Pablo. Ní huéj ŋaru'ue rián re' si da'uí' sij. Sanj ga'ue gatā rián re' sisj xi'í sinduj gui'yā rián re', ní da'uí' re' riánj. ²⁰ Ní huin ruhuáj sisj gui'yāj re' sinduj riánj xi'í si xuman ruhuá re' ni'yāj re' Señor huín re' jnān. Gahuin niā' ruhuáj gui'yāj re' xi'í si nicaj dugüi' re' nga Señor.

²¹ Ní a'nī yanj carta nan huaj rián re'. Daj si gahuin yya ruhuáj sisj dagahuín re' si-nūnguan'anj. Ní ni'inj sisj gui'yāj re' daj rún' gatā gunún re'. Ní ani ruhuáj sisj dagahuín re' doj aj. ²² Gui'yāj re' sinduj, ní gui'yaj xugüi' re' rian ganēj ducua' re'. Daj si ana'uí' si guchi' ni'yā rian man ni é re' xi'í si hué daj achínj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj xi'tj.

Saluciones y bendición final

²³ Ní a'nj tsínj gu'naj Epafras 'ngo nūnguan' rián re' huin sij tsínj nūn nūnguan'an ngāj ducuaga' xi'í Cristo Jesús. ²⁴ Ní hué daj a'nj tsínj gu'naj Marcos 'ngo nūnguan' huaj rián re' nga tsínj gu'naj Aristarco nej, tsínj gu'naj Demas nej, Lucas nej. Ní hué ní sij 'yaj sun nūnguan'an ngāj. ²⁵ Ní huin ruhuáj sisj gui'yaj Señor Jesucristo sinduj niman daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA A LOS HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Asij ná n̄ ga'j n̄n' ruhua ga'mi Yan'anj rian ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüü. Ngaa n̄ nata' ni s' rian ni xi né'. N̄ ga'j ducuánj ga'mi Yan'anj rian ni xi né' xi'í ni sí'. ² Sanj yyaj ruhua ganahuij xungüi nan, n̄ gui'yaj Yan'anj sisi ga'mi da'ni nga né'. N̄ gui'yaj Yan'anj si gahuin achij sij n̄huin ra'a sij daran' si gui'yaj Yan'anj. N̄ xi'í da'n̄j Yan'anj, n̄ gui'yaj Yan'anj xungüi nga daran' si mán xata' nej. ³ N̄ daj rún' ran 'ngo n̄nee gu'ndi' 'yaj güi, n̄ hué daj digyán da'n̄j Yan'anj daj hua 'ueé man'an Yan'anj. N̄ daj rún' hua gué man'an Yan'anj, n̄ hué daj hua man'an da'ni huin sí' Jesucristo. N̄ hué si-nuguan' Jesucristo 'yaj sisi m̄an sa' daran'anj. N̄ nucua'j n̄n' ruhua si-nuguan' sij. N̄ ngaa guisij na'nin' Jesucristo xi'í si-gaquin' né', n̄ gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ⁴ N̄ n̄n' ruhua gahuin achij da'n̄j Yan'anj rian ni ángel. Daj si sa' n̄n' ruhua hua si-xugüi sij daj nga si-xugüi ni ángel, gui'yaj Yan'anj.

El Hijo es superior a los ángeles

⁵ Daj si hua ni'í ni é re' nuguan' nan huin nuguan' ga'mi Yan'anj rian da'ni: Hué re' huin da'n̄i. Yyaj n̄ gahuin̄j chrej re'. Daj gataj Yan'anj xi'í da'ni. Sanj n̄ a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan rian 'ngo ángel mánj.

N̄ nan huin ango nuguan' ga'mi Yan'anj xi'í da'ni:

Huēj gahuin chrej sij.

N̄ hué sij gahuin da'n̄i.

Daj ga'mi Yan'anj xi'í da'ni.

Sanj n̄ a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj.

⁶ N̄ ngaa nicaj Yan'anj da'ni huin sí' si xahua' ga'na' sí' chruhua xungüi nan, n̄ gataj snan'anj Yan'anj rian ni ángel: Ga'mi sa' daran' ni ángel rian xi'í sí'. Daj gataj Yan'anj.

⁷ N̄ gataj Yan'anj xi'í ni ángel nej:

Rún' huin nané huin ni ángel.

N̄ daj rún' huin yan'an' ngaa naxumanj aca huin ni ángel nej, gui'yaj Yan'anj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni ángel.

⁸ Sanj hué nuguan' nan gataj Yan'anj rian da'ni:

Hué re' huin Yan'anj.

N̄ n̄ganj nicáj re' sun nné re' chrun xila sa'.

N̄ 'yaj n̄ca re' nne sún re' rian chrun xila daj.

⁹ N̄ aran' ruhuá re' ni'yáj re' chrej n̄ca.

Sanj nitaj si huin xan' ruhuá re' ni'yáj re' chrej quij mánj.

Xi'í daj, n̄ nacui Dan'anj re' man'an re' sisi huaj gahuin n̄a' ruhuá re' si gahuin n̄a' ruhua ni dugüi' re'.

Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

¹⁰ N̄ gataj ruhua' yún Yan'anj gunun da'ni:

Hué re' huin Señor.

N̄ asij gaxi'í daran'anj, n̄ hué re' gui'yaj xungüi nan.

N̄ hué ra'a re' gui'yaj daran' si m̄an ne' xata' nej.

¹¹ N̄ ganahuij daran' nan.

Sanj n̄ganj gane man'an re'.

N̄ daj rún' gahuin re'e 'ngo atsi, n̄ hué daj gahuin re'e daran' nan.

¹² N̄ daj rún' jnachrún' 'ngo atsi, n̄ hué daj jnachran' re' xata' nga yo'ój.

N̄ daj rún' naduna né' si-gan' né', n̄ hué daj naduna re' xata' nga yo'ój.

Sanj man'an re' nitaj si naduna mánj.

N̄ yo' gane re' nitaj aman ganahuij mánj.

Hué daj gataj Yan'anj nej.

¹³ N̄ gataj ruhua' yún Yan'anj rian da'ni:

Gané re' ne' chrej ra'a sa'aj da gurünj ni tsínj unun' nga re' da gahuin ni sij 'ngo riguiya' guta' re' xi'í re'.

Daj gataj Yan'anj gunun da'ni.

Sanj n̄ a 'ngo yun nun gataj Yan'anj nuguan' nan gunun 'ngo ángel mánj.

¹⁴ Daj si daran' ni ángel huin si unánj guitsi rian Yan'anj. N̄ a'n̄j Yan'anj ni ángel daj rian né' sisi chracuij ni ángel né' huin né' ni ngüü gane n̄ganj nga Yan'anj xi'í si ganacaj Yan'anj né'.

2

Una salvación tan grande

¹ Xi'í daj n̄ hua n̄an si gunun sa' né' nga nuguan' sa' gunun né' sisi si nananj gahuin n̄ni né' rian si-chrej Yan'anj mánj.

² N̄ asij ná n̄ nicaj sun ni nuguan' ga'mi ni ángel rian ni ngüü. N̄ daran' ni ngüü gui'yaj gaquin' nun dagahuin ni sij rian Yan'anj. N̄ gahuin ni sij castigo. N̄ daj rún' gui'yaj ni sij gaquin', n̄ hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni sij. ³ Xi'í daj n̄ daj ga'ue ganani né' rian castigo sisi si dugumi 'ueé né' nuguan' sa' xi'í si ganacaj Yan'anj né', ruhua á re' ní'. N̄ hua sini nata' Señor Jesucristo nuguan' sa' daj rian ni ngüü. N̄ ni tsínj gunun nuguan' sa' ga'mi Señor, n̄ nata' ni sij nuguan' sa' daj gunun né'. N̄ gara xina né' nuguan' xanga' nata' ni sij gunun né'. ⁴ N̄ digyán Yan'anj sisi xanga' si-nuguan' ni sij. Daj si gui'yaj Yan'anj sisi ga'ue gui'yaj ni sij si sa' 'na' xata'. N̄

ganahuin ni ngüi a'nan', gui'yaj ni sij. Nî gara yan'anj ruhua ni ngüi ngaa guini'i ni sij nuguan' 'ueé gui'yaj ni sij. Nî ga'ui' Yan'anj Espiritu Santo rian go'ngo ni ngüi daj rún' garan' ruhua Yan'anj.

El autor de la salvación

⁵ Nî nun ga'ui' Yan'anj sisi guñicaj sun ni ángel rian xungüi ga'na'. Nî xi'í xungüi ga'na' daj a'mi únj rian án re'. ⁶ Nî ga'mi 'ngo tsínj rian si-nuguan' Yan'anj. Nî gataj sí' gunun Yan'anj:

Nî un sin huin ni ngüi sisi nanun ruhuá re' ni'yáj re' ni sij únj.

Nî un sin huin, nî 'na' ni'yáj re' ni da'níj ni ngüi únj.

⁷ Nî gui'yáj re' sisi doj gahuin lij ni sij rian ni ángel.

Nî daj rún' 'yaj ni tsínj ngaa guta' ni sij corona chrá 'ngo rey, nî hué daj gui'yáj re' nga ni sij.

Nî gahuin 'ueé ni sij, gui'yáj re'.

Nî ga'ui' re' sisi guñicaj sun ni sij rian daran' si gui'yaj ra'á re'.

⁸ Nî gui'yáj re' sisi guñicaj sun ni ngüi rian daran' rasun.

Daj gataj tsínj daj gunun Yan'anj.

Nî ngaa hué daj gui'yaj Yan'anj, nî huin ruhua gata sisi 'ngo dagahuin daran'anj si-nuguan' ni sij. Sanj ni'í né' yyaj sisi achin dagahuin daran'anj rian ni sij. ⁹ Sanj ni'yaj né' Jesús. Nî gui'yaj Yan'anj sisi doj gahuin lij Jesús rian ni ángel. Sanj yyaj nî gahuin 'ueé nîj' sij. Nî gahuin achij nîj' sij, gui'yaj Yan'anj nej. Nî hué daj gahuin guiran' Jesús sayun xi'í si gahui' sí'. Nî gui'yaj Yan'anj sisi guiran' Jesús sayun gahui' sij xi'í daran' né' huin 'ngo sinduj gui'yaj Yan'anj xi'í né'.

¹⁰ Daran' ni rasun nî güenda Yan'anj huin. Nî huin ruhua Yan'anj sisi daran' ni da'ní gane 'ueé rian hua sa' nne Yan'anj. Nî xi'í Jesucristo huin sisi nacaj Yan'anj ni ngüi. Nî gani ruhua Yan'anj sisi gahuin sa' nîj' Jesús xi'í sayun guiran' sij. Nî ganacaj Yan'anj né' xi'í Jesús. ¹¹ Nî uyan hua chrej Jesús nga chrej né' huin né' ni ngüi ganahuin sa' rian Yan'anj xi'í Jesús. Xi'í daj nî nitaj si na'aj Jesús gataj sij sisi né' huin jnánj sij nga xica'ujj sij. ¹² Nî gataj Jesús:

Naťaj si-xugüi re' rian ni jnán.

Nî ga'mi sa'áj xi'í re' scanij ni ngüi nico' man'án re' huin re' Yan'anj.

Hué daj gataj Jesús rian Yan'anj. ¹³ Nî gataj ruhua' yún Jesús:

Niquin'j yu'uj nan nga ni da'ní riqui Yan'anj riánj.

Daj gataj Jesús xi'í né'.

¹⁴ Nî huin né' da'níj Yan'anj. Nî hua nnee cúj né' nga tun man'an né'. Nî hué gué daj gahuin Jesucristo. Nî ga nnee cúj sij

nga tun man'an sij nej. Ngaa nî ga'uej ruhua sij gahui' sij sisi gui'yaj gana sij rian sichre. Nî sichre 'yaj sisi ahui' né'. Nî ganahuij si-fuerza sichre, gui'yaj Jesús. ¹⁵ Hué ducuánj daj, nî gahuin ni'níj rian daran' ni ngüi xu'ui' gahui', gui'yaj Jesús. Daj si ya'yoj nani ruhua daran' ni ngüi xi'í si gahui' ni sij. ¹⁶ Nî nun ga'na' Jesús chracuij sij ni ángel mánj. Sanj ga'na' sij chracuij sij né' huin né' ni da'níj Abraham huin tsínj gane asij ná. ¹⁷ Xi'í daj nî hua nian si 'ngo ga gué Jesús daj rún' hua ni jnánj sij. Ngaa nî guisij sij gahuin sij 'ngo chrej huin achij rian Yan'anj xi'í né'. Nî ga'ue nahuin yaco ruhua sij ni'yaj sij né'. Nî niganj 'yaj sa' sij nga né'. Nî naránj sij rian si-gaquin' ni ngüi. ¹⁸ Nî hué man'an Jesús guiran' sayun xi'í si gatsij sichre niman sij. Xi'í daj nî gahuin nucua'j sij chracuij sij ni mun'ún' ngaa atsij sichre niman né'.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Hué dan nî gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj huin ni é re' jnán nga xica'ui. Nî gaquinj Yan'anj nne xata' man'an án re' sisi guñicaj dugüi' a ni é re' nga Cristo Jesús. Xi'í daj xacaj ni é re' cuenta xi'í Cristo Jesús huin sij tsínj ga'níj Yan'anj ga'na' digyán chrej sa' gache né'. Nî huin sij 'ngo chrej huin achij nun xi'í sij xi'í rian Yan'anj. Nî nata' né' rian ni ngüi sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ² Nî 'ueé gui'yaj sun Jesús ni sun ga'nin' Yan'anj sun rian sij daj rún' gui'yaj sun sa' Moisés si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. ³ Sanj huin achij Jesús rian Moisés. Guí'yo' cuenta sisi daj rún' huin achij tsínj 'yaj hue' rian hue' 'yaj sij, nî da'nga' daj huin achij Jesús rian Moisés. ⁴ Daran' ni hue', nî hua tsínj gui'yaj ni hue' daj. Sanj Yan'anj huin si gui'yaj daran'anj. ⁵ Xanga' nî Moisés huin tsínj gui'yaj sun sa' si-sun Yan'anj xi'í ni ngüi nico' Yan'anj. Sanj maan nînanj 'ngo tsínj gui'yaj sun chruhua ducua Yan'anj huin sí'. Nî ga'mi sini Moisés si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' nata' Yan'anj da' sij rian ni ngüi. ⁶ Sanj Cristo huin da'níj tsínj ducua. Nî tsínj ducua daj huin Yan'anj. Nî gui'yaj sun sa' Cristo ducua Yan'anj huin né'. Nî hué daj huin né' sisi niganj nari' nucua'j ruhua né'. Nî gahuin nia' ruhua né' xi'í si ana'ujj né' si gui'yaj sa' Jesucristo nga né' huin nuguan' a'mi né' rian ni ngüi.

El reposo del pueblo de Dios

⁷ Xi'í daj nî ga'mi Espiritu Santo nuguan' nan gunun né':

Sisj gunun yya á re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj,

⁸ Ngaa n̄i s̄i guí'yaj so'o a ni é re' man'an án re' daj rún' guí'yaj ni tsínj guimán asij ná quij qui'yanj ñaco ngaa gunun' ni sij nga Yan'anj.

N̄i chran' yun'unj ni sij Yan'anj nej.

⁹ Yu'uj daj n̄i chran' yun'unj ni xi a ni é re' man'anj.

N̄i gahuin ruhua ni sij guñi'i ni sij daj guí'yā nga ni sij.

N̄i huij xia yo' guini'i ni sij sisi s̄a' nico guí'yā nga ni sij.

¹⁰ Xi'í daj n̄i ga'man ruhuāj guini'inj ni sij. N̄i gataj man'anj sisi n̄iganj gan'anj anéj ni sij rianj.

N̄i nun guñi'i ni sij daj guí'yaj ni sij guñico' ni sij man'anj.

¹¹ Hué dan n̄i ga'man ruhuāj.

N̄i gataj nicāj gunun ni sij sisi nitaj aman gatu ni sij rian ñaran ruhua ni sij ngāj mánj.

Daj gataj Espiritu Santo gunun ni sij asij ná.

¹² Hué dan n̄i ga cuidado ni é re' huin a ni é re' jnān nga xica'uī sisi s̄i ga quij niman n̄i a 'ngo ni é re' nun s̄a' nun gahuin n̄ini ni é re' rian Yan'anj hua n̄i'na' xi'í si nun xuman ruhua á re' n̄i'yaj ni é re' Yan'anj. ¹³ Sanj go'ngo güi guí'yaj fuerza ni é re' go'ngo ni dugüi' ni é re' sisi ga ñica ruhua á re'. N̄i da'nga' daj guí'yaj á re' ngaa achin guin̄i güi yyaj. Ngaa n̄i s̄i guí'yaj so'o n̄i a 'ngo a ni é re' man'an án re' xi'í si d̄igya' yun'unj gaquin' a ni é re' mánj. ¹⁴ N̄i nicaj dugüi' né' nga Cristo sisi ga ñica ruhua né' daj rún' ga ñica ruhua né' asij sini. N̄i hué daj guí'yaj né' da güi ga'na' Cristo aj.

¹⁵ Daj si hua gue ataj Yan'anj:

Sisi gunun yya ni é re' nuguan' a'mi Yan'anj yyaj, n̄i s̄i guí'yaj so'o a ni é re' man'an re' daj rún' guí'yaj ni tsínj guimán asij ná.

Daj si gunun' ni sij nga Yan'anj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁶ N̄i un sin huin ni tsínj nun ga'uej ruhua gunun si-nuguan' Yan'anj, n̄i gunun' ni sij nga Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj guiri tsínj gu'ñaj Moisés yu'uj gu'ñaj Egipto. ¹⁷ N̄i un sin huin ni tsínj rjan ga'man ruhua Yan'anj huij xia yo', ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj guí'yaj gaquin'. N̄i gahui' ni sij quij qui'yanj ñaco. ¹⁸ N̄i un sin huin ni tsínj rjan gataj ñica Yan'anj sisi nitaj aman gatu ni sij rian ñaran ruhua ni sij nga Yan'anj, ruhua á re' únj. Hué ni sij huin ni tsínj nun dagahuin si gataj Yan'anj rian ni sij. ¹⁹ N̄i ni'í né' sisi na'ue gunucuj ni sij gatu ni sij rian ñaran ruhua ni sij nga Yan'anj xi'í si nun guxuman ruhua ni sij n̄i'yaj ni sij Yan'anj anj.

4

¹ Hué dan n̄i hua gue ataj Yan'anj gunun né' sisi ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj. Ngaa n̄i ga cuidado go'ngo ni é re' nun s̄a' nun s̄i guiri' ni é re' gatu a ni é re' yu'uj da mánj. ² Daj si daj rún' gunun ni xi né' nuguan' s̄a', n̄i hué daj gunun né' nuguan' daj, guí'yaj Yan'anj. Sanj gunun yun ni xi né' si nun guxuman ruhua ni sij nuguan' daj. ³ Sanj ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. N̄i hua ga'mi Yan'anj xi'í ni xi né'. N̄i gataj Yan'anj: Hué dan n̄i ga'man ruhuāj.

N̄i 'ngo gataj nicāj gunun ni sij sisi s̄i gataj ni sij rian naránj ruhuāj mánj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í ni sij.

Sanj hua guisj ganahuij guí'yaj sun Yan'anj asij ngaa guí'ya xungü' aj. ⁴ N̄i hua 'ngo yu'uj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í güi chíj: "Naránj ruhua Yan'anj güi chíj ngaa guisj guí'yaj sun Yan'anj daran' si-sunj." Hué daj gataj nuguan' daj. ⁵ N̄i gataj ruhua' yun yu'uj daj: "N̄i s̄i gataj ni sij rian naránj ruhuāj mánj." Daj gataj Yan'anj xi'í ni xi né'.

⁶ Hué dan n̄i achin si gatu da'aj ni ngüi rian naránj ruhua Yan'anj. Sanj nun gatu ni tsínj gunun sini nuguan' s̄a' daj xi'í si nun dagahuin ni sij si gataj nuguan' daj. ⁷ Hué dan n̄i gani ruhua' yun Yan'anj 'ngo güi ga'ue gatu né' yu'uj daj huin güi yyaj. Daj si ngaa hua gachin nico yo', n̄i guí'yaj Yan'anj sisi ga'mi tsínj gu'ñaj David nuguan' hua garúnj daj. N̄i gataj nuguan' daj:

Sisi gunun yya á re' si a'mi Yan'anj yyaj, ngaa n̄i s̄i gahuin so'o ni é re' xi'í nuguan' da mánj.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁸ N̄i xi'í si nun gatu ni tsínj israelita rian naránj ruhua Yan'anj, guí'yaj tsínj gu'ñaj Josué, ngaa n̄i a'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í ango güi ñaranj ruhua né'. ⁹ Ngaa n̄i ni'í né' sisi ga'ue gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj huin né' ni ngüi nico' Yan'anj xanga'. ¹⁰ N̄i tsínj gatu rian naránj ruhua Yan'anj, n̄i ga'ue ñaranj ruhua ni sij nga si-sun ni sij daj rún' naránj ruhua Yan'anj nga si-sunj. ¹¹ Hué dan n̄i ñana'ui' né' daj gatu né' rian naránj ruhua Yan'anj. Ngaa n̄i s̄i guí'yaj n̄i a 'ngo né' daj rún' guí'yaj ni xi né' nun dagahuin daj asij ná.

¹² Daj si hua n̄i'na' si-nuguan' Yan'anj. N̄i nucuj nuguan' daj. N̄i daj rún' hua rianj 'ngo espada, n̄i hué daj hua rian si-nuguan' Yan'anj. N̄i hua rianj daj nga daran' espada hua huij rian. Daj si ga'ue gatu s̄a' si-nuguan' Yan'anj chruhua niman né'. N̄i daj rún' 'yaj 'ngo espada ngaa atu rian naran' dugüi' cúj rian nun laquinj, n̄i hué daj 'yaj si-nuguan' Yan'anj ngaa atu

chruhua niman né'. Nj rugüi' si ani ruhua né' nga si huin ruhua né', 'yaj si-nuguan' Yan'anj nej. ¹³ Nj a 'ngo ni rasun gui'yaj Yan'anj sj ga'ue guixi huı rian man'an Yan'anj mánj. Daj si rugüi' sa' daran'anj rian Yan'anj. Nj rian Yan'anj huin si naga'ui' né' cuenta.

Jesús el gran sumo sacerdote

¹⁴ Nj Jesús huin da'nj Yan'anj. Nj huin sij 'ngo chrej huin achij njn' ruhua. Nj nun xi'i sij xi'i né' rian Yan'anj. Nj hua guisij sij da ni xata' nne sij. Xi'i daj nj ga njca ruhua né' nga si-nuguan' Yan'anj huin nuguan' nata' né' rian ni ngüi. ¹⁵ Hué Jesús huin 'ngo chrej a'nin' xi'i né'. Sanj ga'ue nani 'i ruhua sij ni'yaj sij né' ngaa na'ue xacaj sa' né' cuenta 'ngo chrej sa'. Daj si daj rún' atsij sichre niman né', nj hué daj gatsij sichre niman Jesús. Sanj nitaj gaquin' gui'yaj sij mánj. ¹⁶ Hué dan nj gahuin njchrun' né' rian Cristo huin tsinj huin chrej sa' daj. Nj sj guiriun ruhua né' gan'anj né' rian nne Yan'anj mánj. Ngaa nj nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nj güi guıran' né' sayun, nj gui'yaj Yan'anj sinduj rian né'.

5

¹ Nj ngaa nacui ni ngüi 'ngo tsinj gahuin 'ngo chrej a'nin', nj gani ni sij si' sısj guıniquin' si' ga'mi si' nga Yan'anj xi'i ni sij. Nj naga'ui' chrej daj ni rasun nga ni xucu dagahui' ni sij rian Yan'anj xi'i gaquin' da'ui ni sij. ² Nj ga'ue ga'mi nanaj chrej daj nga ni ngüi nun ni'i sa' nga ni ngüi ga ni'ya nej. Daj si achin gahuin sa' niman sij huin sij chrej. ³ Nj xi'i si achin gahuin sa' niman sij, nj hua njan si naga'ui' sij xucu rian Yan'anj xi'i si-gaquin' man'an sij nga xi'i si-gaquin' ni ngüi nej.

⁴ Nj a 'ngo tsinj sj ga'ue gahuin chrej anin', gui'yaj man'an sij. Sanj tsinj gaquinj Yan'anj, nj hué sij gahuin chrej daj rún' gaquinj Yan'anj tsinj gu'naj Aaron gahuin si' chrej a'nin' asij ná. ⁵ Nj sé man'an Cristo gani ruhua sısj gahuin sij 'ngo chrej a'nin'. Sanj nacui man'an Yan'anj Cristo gahuin si' chrej a'nin'. Nj gataj Yan'anj gunun sij: Hué re' huin da'ni.

Yyaj nj gahuinj chrej re' aj.

Hué daj gataj Yan'anj gunun Jesús.

⁶ Nj gataj Yan'anj ango nuguan' gunun Jesús:

Nıganj njn' gahuin re' chrej.

Nj daj rún' gahuin tsinj gu'naj Melquisedec chrej asij ná, nj hué daj gahuin man'an re' chrej nej.

Daj gataj Yan'anj gunun Cristo.

⁷ Ngaa gane Cristo chruhua xungüi nan, nj gachinj jni'yaj sij ga'mi yaco sij rian Yan'anj. Nj ga'mi nucuj sij gacój sij rian

Yan'anj. Daj si Yan'anj ga'ue gui'yaj sısj gahui' sij. Nj gunun sa' Yan'anj si-nuguan' Cristo xi'i si dagahuin sa' sij rian Yan'anj. ⁸ Nj njn' si Cristo huin da'nj Yan'anj, sanj gahuin chrun sij dagahuin sij rian Yan'anj xi'i sayun guıran' sij ngaa gahui' sij. ⁹ Nj ngaa guisij gahuin sa' njn' Cristo, nj gahuin sij tsinj ganacaj njganj njn' daran' ni ngüi dagahuin rian sij. ¹⁰ Nj gui'yaj Yan'anj sısj gahuin sij chrej a'nin' daj rún' gahuin Melquisedec chrej a'nin' asij ná.

Advertencia contra la apostasía

¹¹ Xi'i nuguan' nan, nj hua nico nuguan' ga'ue ga'mi rian an re'. Sanj 'i huaj ga'mi si na'ue gunun rá'yanj an re'. ¹² Nj njan guisij ga'ıyo' xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Cristo, nj hua njan si gahuin ni é re' tsinj digyan rian ni ngüi. Daj si achin si gara da'nga' sa' ruhua ni é re' nuguan' gahuin chrun sini ni é re' rian si-nuguan' Yan'anj ruhua á re'. Xi'i daj nj daj rún' 'yaj ni lij, nj da'nga' daj 'yaj á re'. Daj si utsi lij xi'i si na'ue xaj chra. Nj na'ue gara da'nga' ruhua á re' nuguan' hua cu aj. ¹³ Nj daran' tsinj achin gahuin chrun sa' si-nuguan' Yan'anj, nj 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni lij utsi to. Daj si achin gahuin chrun ni sij chrej njca digyan Yan'anj rian ni sij. ¹⁴ Sanj ni tsinj huin chrun sa' si-nuguan' Yan'anj, nj ya'yoj 'yaj ni sij daj rún' 'yaj ni tsinj a'ue xa chra. Daj si gu'yun ni sij guini' ni sij daj hua nuguan' sa' nga nuguan' nitaj si hua sa'.

6

¹ Hué dan nj sj gani ruhua né' digui'yun ruhua' yún né' nuguan' gahuin chrun sini né' xi'i Cristo. Sanj digui'yun né' ango nuguan' achij doj xi'i Cristo huin nuguan' gui'yaj sısj guınico' sa' né' Cristo. Nj sé si hua njan ga'mi né' ya'yoj xi'i si ganani ruhua né' xi'i gaquin' gui'yaj né' ngaa nun gahuin guini' né' Yan'anj mánj. Nj sj ga'mi né' ya'yoj xi'i si daj guxuman ruhua né' nj'yaj né' Yan'anj mánj. ² Nj sj ga'mi né' ya'yoj xi'i si gata' nnee né'. Nj sé ya'yoj ga'mi né' xi'i si guta' né' ra'a né' rian ni jnanj né'. Nj sj ga'mi né' ya'yoj xi'i si gana'nij ni nıman. Nj sj ga'mi né' ya'yoj xi'i si gahuin njganj ni ngüi castigo, gui'yaj Yan'anj mánj. Daj si hua gahuin chrun né' nuguan' nan. ³ Nj sısj rıqui Yan'anj, nj hué daj gui'yaj né' digui'yun né' ango nuguan' nico doj.

⁴ Daj si sısj hua guixigujn chruhua niman né', gui'yaj Yan'anj, sısj garan' ruhua né' nuguan' sa' digyan Yan'anj rian né', sısj guınicaj dugüi' né' nga Espıritu Santo, ⁵ nj sısj hua xacaj né' cuenta sısj hua sa' si-nuguan' Yan'anj, sısj hua ni'i né' daj nagui'yaj sa' Yan'anj xungüi ga'na', ⁶ ngaa

nî sîsî 'ngo duna né' si-chrej Yan'anj, nî sj ga'ue ñanicañ ruhua né' ñanico' né' Yan'anj gá máñj. Daj rún' huaj sîsî ganico' ruhua' yún da'nîj Yan'anj rian rugutsî, guí'yaj né'. Nî guí'yaj ducu ni ngüi rian da'nîj Yan'anj, guí'yaj né' nej.

⁷ Nî guí'yó' cuenta daj 'yaj yo'ój. Nî sîsî nîcô' huaj aman', nî xîra' cuej xá ni tsínj anáj xîñá. Nî gahui sa' yo'ój daj, guí'yaj Yan'anj. Nî daj rún' 'yaj yo'ój sa' daj, nî hué daj 'yaj nîman tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Nî gahui sa' sîj, guí'yaj Yan'anj. ⁸ Sanî sîsî xîra' coj tanj nga coj ni'yo, nî sé yo'ój sa' huin, ataj ni sîj. Nî a'mî quij ni sîj xi'í yo'ój daj. Nî gaca yo'ój daj, si nitaj si 'yaj sa', ataj ni sîj.

⁹ Nî 'î ruhuáj ni'yá á re' huin ín re' jnân nga xica'uí. Nî nunj si a'mî nuguan' nucuañ rian án re', sanî hua gahuin yya ruhuáj sîsî guí'yaj sa' á re'. Nî gahui sa' á re', guí'yaj Yan'anj anj. ¹⁰ Daj si ñica 'yaj Yan'anj. Nî sé si 'yaj quij Yan'anj máñj. Nî nitaj nî'yun ruhua Yan'anj si guí'yaj sun sa' á re'. Daj si guí'yaj sa' á re' rian ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Nî hua gue' 'yaj ni é re' sinduj nga ni sîj xi'í si 'î ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. ¹¹ Nî huin ruhuáj sîsî daj rún' 'yaj sa' ni é re', nî hué daj gá gue' guí'yaj daran' ni é re' da' güi ganahuij xungüi. Nî gahuin yya ruhua á re' sîsî guí'yaj sa' Yan'anj nga á re' aj. ¹² Xi'í daj nî sj gahuin rumi' a ni é re' máñj. Sanî gache a ni é re' si-chrej ni tsínj xuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj. Nî ga'nin' ruhua ni sîj nga sayun guiran' ni sîj. Nî 'ngo nîcô' ni sîj Yan'anj. Xi'í daj nî nahuin ra'a ni sîj ni rasun sa' gataj yya Yan'anj gunun ni sîj huin ni rasun nahuin ra'a ni ngüi nîcô' Yan'anj daj rún' gataj yya Yan'anj gunun né'.

¹³ Nî ngaa guí'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' ngá tsínj gu'naj Abraham asîj ná, nî guta' ñica yya man'an Yan'anj nga si-xugüi rian Abraham. Daj si nitaj si-xugüi ango tsínj huin achij daj nga man'an Yan'anj máñj. ¹⁴ Nî gataj Yan'anj gunun Abraham: "Xanga' yya ni guí'yá sinduj rián re'. Nî guí'xi'nánj ni da'nîj re'. Nî gahuin nîcô ni sîj, guí'yá." Daj gataj Yan'anj gunun Abraham.

¹⁵ Ngaa ni nun gahuin ruhua Abraham máñj. Nî gana'uij sa' sîj sîsî gahuin daj rún' gataj Yan'anj gunun sîj. Nî hua yya ga'nga da'nîj sîj. ¹⁶ Nî ngaa uta' ñica yya tsínj daj rian dugüi' ni sîj, nî a'mî ni sîj si-xugüi 'ngo rasun hua achij daj nga man'an ni sîj. Nî ngaa uta' ñica yya ni sîj rian dugüi' ni sîj, ngaa nî ganiquin' si unun' ni sîj, guí'yaj nuguan' daj. ¹⁷ Nî huin ruhua Yan'anj dígyanj rian ni dugüi' Abraham sîsî sj naduna si-nuguan' man'an Yan'anj. Xi'í daj nî dígyán Yan'anj, nî guta' ñica yya ra'a sîsî xanga' si-nuguan'anj. ¹⁸ Ngaa

nî guisîj huíj nuguan' ga'mi Yan'anj. Nî nitaj aman ñaduna Yan'anj nuguan' ga'mi máñj. Nî xi'í si xanga' si-nuguan' Yan'anj, nî hua ñia' ruhua né', 'yaj nuguan' daj. Nî gahuin yya ruhua né' sîsî yya gahui sa' né' daj rún' gataj Yan'anj gunun né'. ¹⁹ Nî sîsî 'ngo gahuin yya ruhua né', nî hua ñica ruhua né', ngaa nî sj guxu'uí' nîman né' xi'í si xanga' nuguan' guxuman ruhua né'. Nî xi'í nuguan' sa' daj ga'ue gan'anj gane né' rian nne man'an Yan'anj. ²⁰ Nî hua gatúj sini Jesús yu'uj daj. Ngaa nî ga'nîj sîj chrej ga'ue gan'anj né' rian nne man'an Yan'anj. Nî ñiganj gahuin Jesús chrej a'nin' xi'í né' daj rún' gahuin tsínj gu'naj Melquisedec asîj ná.

7

El sacerdocio de Melquisedec

¹ Nî tsínj gu'naj Melquisedec gahuin rey gane sîj xuman' gu'naj Salem asîj ná. Nî gahuin sîj chrej gunánj guitsi rian Yan'anj achij nne xata'. Nî ngaa ñanicañ Abraham 'na' nîqui sîj ngaa guí'yaj gana sîj gunun' sîj nga ni rey, nî nacaj dugüi' Melquisedec nga sîj. Nî gataj Melquisedec sîsî guí'yaj Yan'anj sinduj rian Abraham, ruhua sîj. ² Nî gaya Abraham daj nîcô guí'yaj gana sîj rian ni rey daj. Nî ngaa guisîj ichi' rasun, nî ga'uí' sîj 'ngo rasun daj rian Melquisedec. Nî hué daj guí'yaj Abraham da' ganahuij gaya sîj ni rasun guí'yaj gana sîj. Nî si-xugüi Melquisedec huin ruhuaj gata sîsî "Rey 'yaj ñica" huin sîj. Nî gahuin sîj "Rey rian xuman' Salem". Nî huin ruhuaj gata sîsî gahuin din'inj ruhua ni ngüi 'yaj rey daj. ³ Nî nitaj chrej Melquisedec nga nni sîj máñj. Nî nitaj dugüi' sîj rian ga'nga sîj. Nî nitaj güi gahui' sîj nej. Nî daj rún' huin da'nîj Yan'anj, nî hué daj huin Melquisedec nej. Nî ñiganj nîn' gahuin sîj chrej.

⁴ Hué dan nî xacaj né' cuenta daj huin rian nîcô Melquisedec. Daj si man'an xi né' Abraham ga'uí' 'ngo rasun rian ichi' guí'yaj gana sîj rian ni rey daj, ga'uí' sîj rian Melquisedec. ⁵ Nî guí'yaj Yan'anj sîsî go'ngo ni da'nî si'nî xi né' tsínj gu'naj Leví gahuin chrej xi'í ni ngüi israelita. Nî a'nin' si-ley Moisés sun sîsî hua ñian ga'ne ni sîj 'ngo rasun rian ichi' daj rian daran' ni tsínj israelita. Nî huin ni sîj dugüi' ni tsínj israelita. Daj si daran' ni sîj huin da'nî si'nî Abraham.

⁶ Sanî sé da'nîj Leví huin Melquisedec. Sanî nacaj sîj 'ngo rasun rian ichi' rasun, guí'yaj Abraham. Nî gataj Melquisedec sîsî guí'yaj Yan'anj sinduj rian Abraham huin sî' tsínj rian hua gataj yya Yan'anj sîsî gahui sa' sí', guí'yaj Yan'anj. ⁷ Nî ni'í daran' né' sîsî huin achij tsínj a'mi nuguan'

sa' sísj gui'yaj Yan'anj sinduj rian dugüi' sij daj nga tsínj unun nuguan' sa' daj. ⁸ Nj xungüi mán né' nan, nj a'ui' ni sij 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian ni tsínj huin ni sí' ni da'nj si'nj Leví. Nj hua 'ngo güi, nj gahui' ni sí'. Sanj ataj si-nuguan' Yan'anj sísj niganj hua nj'na' xi' Melquisedec. ⁹ Nj ga'ue gataj né' sísj ngaa ga'ui' Abraham 'ngo rasun xi'nej rian ichi' rian xi' gu'naj Melquisedec, nj narua'ue nuguan'an Leví nga Abraham rian Melquisedec. Nj a'nej ni da'nj si'nj Leví rasun daj rian ni ngüi. ¹⁰ Nj ga'ue gataj né' daj xi'í si ngaa gahui Melquisedec nacaj dugüi' sij nga Abraham, nj hua guini'i Yan'anj sísj ga'nga Leví rian Abraham.

¹¹ Nj huin ni sij ni da'nj si'nj Aarón. Nj sísj ga'ue gahuin sar' nün' ni tsínj israelita, gui'yaj ni da'nj si'nj Leví, (daj si nahuin ra'a ni tsínj israelita si-ley Yan'anj rian ni da'nj si'nj tsínj gu'naj Leví) nj nitaj si ni'yanj si ga'na' ango chrej daj rún' huin Melquisedec. Sanj nun guisj gahuin sa' ni tsínj israelita, gui'yaj ni tsínj levita mánj. Nj sé dugüi' Aarón huin chrej naça daj. ¹² Daj si ngaa naduna Yan'anj ni chrej, nj hua nian si naduna ley nej. ¹³ Nj chrej naça daj, nj nico' sij ango xi'nin' ni tsínj israelita. Nj a' 'ngo ni tsínj huin xi'nin' daj nun gahuin chrej guiniquin' rian altar mánj.

¹⁴ Daj si ni'í daran' né' sísj ga'na' Señor nicañ sun rian né' rian xi' sí' huin tsínj gu'naj Judá. Nj nun gataj Moisés sísj ni tsínj nico' xi'nin' daj gahuin chrej mánj. ¹⁵ Hué dan nj ga'ue guini'i xanga' né' sísj naduna Yan'anj ni chrej daj. Daj si yyaj nj huin Cristo chrej naça daj rún' gahuin Melquisedec asij ná. ¹⁶ Nj nitaj 'ngo ley gui'yaj, nj gahuin Cristo 'ngo chrej. Daj si gataj ley daj un xi'nin' ga'na' ni chrej. Nj nitaj si ga'na' Cristo xi'nin' da mánj. Sanj Cristo huin chrej xi'í si gahuin nucuañ sij ga nj'na' niganj sij aj. ¹⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo:

Hué re' huin chrej gane niganj. Nj daj rún' gahuin Melquisedec chrej asij ná, nj hué daj huin re' nej.

Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj xi'í Cristo.

¹⁸ Hué dan nj xi'í ley dagahuin ni sij asij ná, sanj yyaj nj gahuin nini né' rian ley daj. Daj si ninaj ga'mi ley daj. Nj nitaj si ni'yanj ga mánj. ¹⁹ (Nj a' 'ngo ni tsínj nun guisj gahuin sa', gui'yaj si-ley Moisés mánj). Ngaa nj yyaj nj ana'uij né' sísj gui'yaj Yan'anj ango nuguan' sa' nga né'. Xi'í daj nj huaj né' gahuin nìchrun' né' rian Yan'anj.

²⁰ Nj ngaa gataj Yan'anj sísj Cristo gahuin chrej naça daj, nj guta' nica yya Yan'anj sísj nuguan' xanga' huin. ²¹ Sanj nun guta' nica Yan'anj rian ni da'nj si'nj Leví asij ná

ngaa gaxi'í ni sij gahuin ni sij chrej. Sanj gataj Yan'anj nuguan' nan rian Cristo: Guta' nica Señor.

Nj si naduna si-nuguan' sij:

"Niganj gahuin re' chrej daj rún' gahuin Melquisedec asij ná."

Daj gataj Yan'anj gunon Cristo.

²² Hué dan nj xi'í Jesucristo, nj guini'i yya né' sísj hua sa' doj nuguan' nan daj nga nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. ²³ Nj xi'í si nun ga'ue gane niganj ni chrej guimán asij ná, gui'yaj si ahui' ni sij, xi'í daj nj gahuin nico tsínj gahuin chrej. ²⁴ Sanj Jesús huin 'ngo chrej gane niganj. Xi'í daj urin sij huin chrej rian Yan'anj xi'í né'. Nj a' 'ngo tsínj si ga'ue natu rian sij mánj. ²⁵ Hué dan nj 'ngo hua nj'na' Jesús. Xi'í daj nj ga'ue ganacaj niganj nün' Jesús daran' né' ngaa gahuin nìchrun' né' rian Yan'anj xi'í man'an sij. Daj si niganj achinj jni'yaj Jesús rian Yan'anj xi'í né'.

²⁶ Hué gue Jesús huin chrej huin achij ni'yanj né'. Daj si hué sij huin tsínj sa' nün' ruhua. Nj nitaj gaquin' da'ui sij mánj. Nj nitaj si hua quij niman sij. Nj gahuin nün' sij rian ni tsínj 'yaj gaquin'. Nj nne sa' nün' sij xata' rian nne man'an Yan'anj xanga'. ²⁷ Nj sé daj rún' gahuin ni chrej a'nin' guimán asij ná huin Jesús mánj. Daj si ya'yoj dagahui' sini ni sij xucu naga'ui' ni sij rian Yan'anj xi'í si-gaquin' man'an ni sij. Asij nj dagahui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ango ni ngüi. Sanj sé daj huin nga Jesús mánj. Daj si ngaa naga'ui' sij man'an sij xi'í né', nj urin yun naránj sij rian si-gaquin' né'. ²⁸ Nj si-ley Moisés 'yaj sísj guinicañ sun ni tsínj achin gahuin sa' gahuin ni sij chrej a'nin'. Sanj da' sísj ga'ui' Yan'anj ley daj, nj guta' nica yya Yan'anj ango nuguan' naça. Nj da'nj Yan'anj gahuin nuguan' naça daj. Nj hua sa' nün' Jesús. Nj gane niganj sij nej.

8

El mediador de un nuevo pacto

¹ Hué dan nj nuguan' huin rian scanij ni nuguan' a'mi rian án re' huin nuguan' xi'í chrej a'nin' niquin' rian Yan'anj xi'í né'. Nj nne sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj nucuañ nne xata'. ² Nj hué Jesús unánj guitsi rian Yan'anj chruhua nuhui nne xata'. Nj hué nuhui daj huin nuhui xanga', gui'yaj man'an Señor. Nj sé ni tsínj man' chruhua xungüi nan gui'yaj mánj. ³ Nj niquin' daran' chrej a'nin' naga'ui' ni sij ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Xi'í daj nj hua nian si guinicañ Jesús si naga'ui' sij rian Yan'anj nej. ⁴ Nj sísj nne Jesús chruhua xungüi nan, nj si gahuin sij chrej mánj. Daj si man' ni chrej naga'ui' ni rasun rian Yan'anj daj rún' a'nin' si-ley Moisés

sun. ⁵ Sanj unánj guitsi ni chrej daj rian Yan'anj nga rasun man chruhua xungüi nan. Nj ni rasun daj huin 'ngo da'nga' si man xata'. Asj daj run' huin si-gaxun' ni rasun man xata' huin ni rasun da nej. Daj si ngaa gaxi'i Moisés gui'yaj sij ducua Yan'anj, nj gataj Yan'anj gunun sij: "Ga cuidadó re' sisi gui'yaj re' daran'anj daj run' digyán rian re' ngaa gané re' chra quij daj." Daj gataj Yan'anj gunun Moisés. ⁶ Sanj yyaj nj niquin' Jesús unánj guitsi sij rian Yan'anj. Nj hua sa' doj si-sun sij daj nga si-sun ni chrej guimán asij ná. Nj daj run' hua sa' doj si-sun Jesús daj nga si-sun ni chrej daj, nj hué daj hua sa' nuguan' naca riqui Yan'anj rian né' daj nga si-lei Moisés. Nj hua sa' doj nuguan' gataj yya Yan'anj rian né' yyaj rian nuguan' ga'mi sini Yan'anj anj.

⁷ Nj sisi ga sa' nin' nuguan' gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, nj nitaj si huaj sisi gui'yaj yya ruhua' yun Yan'anj nga né' manj. Sanj hua yya gui'yaj yya ruhua' yun Yan'anj nga né'. ⁸ Hué dan nj ga'mi Yan'anj gaquin' rian ni ngüi guimán asij ná. Nj gataj Yan'anj:

Hua 'ngo güi, nj gui'yaj yyaj ango nuguan' naca nga ni dugüi' tsínj gu'naj Israel nga ni dugüi' tsínj gu'naj Judá, ataj man'an Señor.

⁹ Nj sé daj run' gui'yaj yyaj nga ni xi ni sij huin ni tsínj guimán asij ná, nj sé daj gui'yaj yya ruhua' yunj nga ni sij manj.

Nj asij ná ngaa guimán ni sij yu'uj gu'naj Egipto, nj guida'a ra'a ni sij, nj guirij gan'anj ni sij.

Sanj rian nun dagahuin ni sij nuguan' gui'yaj yyaj nga ni sij, nj gahuin ane rian ni sij, ataj man'an Señor.

¹⁰ Hué dan nj nan huin nuguan' naca gui'yaj yyaj nga ni dugüi' Israel xiraj ga'j yo', ataj man'an Señor.

Gui'yá sisi gunun si-nuguan'anj chruhua niman ni sij.

Nj garünj nuguan' daj chruhua niman ni sij nej.

Nj gahuin Dan'anj ni sij man'anj.

Nj gahuin ni sij ni tsínj guinico' man'anj.

¹¹ Nj güi daj nj nitaj si hua nian sisi gataj ni sij rian dugüi' ni sij nga jnánj ni sij:

"Guini'í re' Señor."

Sé daj gataj ni sij manj.

Daj si guini'í daran' ni sij man'anj.

Nj asij ni tsínj hua lij nga ni tsínj achij, nj guini'í daran' ni sij man'anj.

¹² Nj guinicá 'ngo niman nico rian si quij gui'yaj ni sij.

Nj nitaj aman nanun ruhuaj guini'inj si-gaquin' ni sij manj.

Daj gataj Yan'anj gunun ni ngüi guimán asij ná.

¹³ Nj ngaa a'mi Yan'anj xi'í nuguan' naca gui'yaj yya nga né', nj huin ruhuaj gata sisi nuguan' hua gachin huin nuguan' gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. Doj hua nj 'ngo ganahuij nuguan' daj.

9

¹ Nj ngaa gui'yaj yya sini Yan'anj nga ni tsínj israelita, nj gataj snan'anj Yan'anj daj gui'yaj ni sij ngaa nahuin yu' ni sij guinico' ni sij Yan'anj. Nj gataj snan'anj Yan'anj daj ga nuhui gui'yaj ni sij chruhua xungüi nan. ² Nj nuhui daj huin 'ngo nuhui atsij, gui'yaj ni sij. Nj ne' rian chruhua nuhui niquin' 'ngo candelero nga mesa taj si-chrachrunj Yan'anj. Nj yu'uj daj gu'naj rian hua sa'. ³ Nj ne' rucu ango atsij nico' chruhua nuhui daj gu'naj rian hua sa' nin'. ⁴ Nj chruhua hue' daj niquin' 'ngo gaga' oro rian utin' ni sij siquij. Nj ngaj si-chrúnj Yan'anj chrúnj gué daj. Nj da' ganicaj oro xiraj chrúnj daj nga. Nj chruhua chrúnj daj nun 'ngo siu huin gaga' oro. Nj chruhua siu daj nun si gu'naj maná. Nj chruhua chrúnj daj, nj nun chrun ni'í guinicaj tsínj gu'naj Aarón. Nj naxi'nanj da'nij chrun ni'í daj asij ná. Nj nun huuj yej gara' chruhua daj. Nj rian huuj yej daj garan Yan'anj ni nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. ⁵ Nj niquin' huuj gaga' huin ángel gu'naj-á' querubines xiraj chrúnj daj. Nj nungüej ángel daj huin 'ngo da'nga' digyán sisi nne Yan'anj yu'uj daj. Nj hua ránj si-gachi nungüej ángel daj rian gayanj ni sij si-tun xucu aránj rian si-gaquin' ni ngüi. Sanj yyaj nj sé si hua nian sisi ga'mi xe'ej xi'í go'ngo ni rasun daj manj.

⁶ Nj ngaa hué daj gui'yaj xugüi ni sij ni rasun daj, nj ya'yoj atuj ni chrej chruhua hue' ne' rian daj sisi gui'yaj sun ni sij si-sun Yan'anj. ⁷ Sanj chruhua ango hue', nj atuj urin chrej a'nin'. Nj urin yun atuj sij da nasij yo'. Nj ngaa atuj sij, nj nicaj sij si-tun xucu sisi ga'ui' sij xi'í si-gaquin' man'an sij nga xi'í si-gaquin' ni ngüi huan gaquin' nun ni'í ni ngüi si gui'yaj ni sij. ⁸ Hué ducuanj daj, nj digyán Espiritu Santo sisi ngaa hua gué nne hue' ne' rian daj, nj achin si gahuin ni'nij chrej gatu ni ngüi chruhua ango hue' nne ne' chruhua huin rian hua sa' daj. ⁹ Hué ni nuguan' nan huin 'ngo chrej digyán Yan'anj rian né' man yyaj. Daj si naga'ui' ni chrej ni rasun nga ni xucu gaca rian Yan'anj. Sanj na'ue gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, gui'yaj ni rasun nga ni xucu gaca naga'ui' ni chrej daj manj. ¹⁰ Maan si a'mi ni nuguan' nan xi'í si xa né', si go'o né', nj daj gui'yaj né' nania' né'. Nj urin güenda nnee cúj né'

a'nin' ni nuguan' nan sun. Nj ní'yanj ni nuguan' nan da nagui'yaj ñaca Yan'anj ni nuguan'.

¹¹ Sanj hua ga'na' Cristo. Nj hué sij huin chrej a'nin' rian ni nuguan' ñaca daj. Nj gatúj sij chruhua nuhui sa'. Nj hua sa' daj, daj nga nuhui nne chruhua xungüi nan. Nj sé ra'a ni tsinj gui'yaj nuhui gatúj Jesús daj mánj. Daj si sé 'ngo nuhui nne chruhua xungüi nan huin mánj. ¹² Nj sé tun stanę nga tun cero nicaj Cristo gatúj sij chruhua nuhui daj. Sanj urin yun gatúj sij rian hua sa' njin' daj nga si-tun man'an sij. Nj hué ducuanj daj gui'yaj sij si ganacaj sij njanj njin' né'. ¹³ Nj dagaman' ni chrej si-tun sicuj nga si-tun stanę rian nnee cúj ni ngüi nitaj si hua sa' nnee cúj. Nj hué daj gari yan'an ni sij cero rian nna daj. Nj dagaman' ni sij yaj cero daj rian nnee cúj ni ngüi daj. Nj gahuin sa' nnee cúj ni sij rian Yan'anj, gui'yaj tun xucu nga yaj cero. ¹⁴ Nj sisi gahuin sa' nnee cúj ni ngüi gui'yaj si-tun xucu, nj sa' doj gui'yaj si-tun man'an Cristo na'nin'-in' niman né'. Daj si xi'í Espíritu Santo nne njanj, nj naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj. Nj nitaj 'ngo gaquin' da'ui sij mánj. Nj na'nin' si-tun man'an Cristo niman né' xi'í si-quij gui'yaj né'. Ngaa nj ga'ue dagahuin né' rian Yan'anj hua nj'na'.

¹⁵ Ngaa nj ga'na' Jesucristo gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Daj si gui'yaj né' gaquin' nun dagahuin né' nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi guimán asij ná. Yyaj nj niquin' Jesús a'mi sij 'ngo nuguan' ñaca rian né' daj gui'yaj né' gahuin sa' né' rian Yan'anj. Xi'í daj nj ga'ue ñahuin ra'a njanj né' ni rasun sa' mán xata', gui'yaj Cristo huin né' ni ngüi gaquin' Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj gunun né'. ¹⁶ Nj naxi nicaj 'ngo tsinj daj 'ngo yanj ata sisi daj huin ruhua sij si gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa gahui' sij. Sanj sj ga'ue gura' da'aj ni dugüi' sij si'yaj sij ngaa nun gahuin gahui' sij mánj. ¹⁷ Daj si sj ga'ue gu'yaj ni sij rún' ataj ata daj ngaa hua nj'na' sij nne sij. Sanj ngaa gahui' tsinj daj, nj ga'ue gui'yaj ni sij daj rún' ataj ata daj. ¹⁸ Nj ngaa gui'yaj yya sini Yan'anj 'ngo nuguan' nga ni ngüi guimán asij ná, nj hua njan si gayanj si-tun xucu xi'í gaquin' da'ui ni sij. ¹⁹ Nj ngaa guisij ga'mi Moisés daran' ni nuguan' huin si-ley Yan'anj rian daran' ni ngüi, nj guida'a sij si-tun cero nga si-tun stanę nahej sij nnee. Nj guida'a sij to xachij mare nga ra'a coj gu'naj hisopo nej. Nj dagaman' sij tun daj rian libro huin si-ley Yan'anj nga rian daran' ni ngüi nej. ²⁰ Nj gataj snan'anj Moisés rian ni ngüi: "Tun nan huin tun gayanj xi'í nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga né'. Nj a'nin' Yan'anj sun sisi dagahuin

né' nuguan' daj." Daj gataj Moisés rian ni ngüi.

²¹ Nj hué daj dagaman' Moisés tun daj nuhui atsij nga rian ni rasun aráj sun ni sij chruhua nuhui ngaa gui'yaj sun ni sij si-sun Yan'anj. ²² Nj nico ni rasun ñahuin sa' rian Yan'anj gui'yaj si-tun xucu ataj si-ley Moisés. Nj sisi nitaj tun gayanj, nj si guinicaj Yan'anj niman nico nga si-gaquin' ni ngüi mánj.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Nj asij ná nj hua njan sisi gahuin sa' ni rasun garasun ni chrej nga si-tun xucu. Nj rasun daj huin 'ngo da'nga' daj rún' huin ni rasun mán xata'. Sanj ni rasun mán xata' sj ga'ue gahuin sa' ni rasun daj, gui'yaj si-tun xucu mánj. Urin si-tun man'an Cristo ga'ue gui'yaj sisi gahuin sa' ni rasun daj. ²⁴ Daj si nun gatu Cristo chruhua nuhui gui'yaj ni tsinj. Daj si nuhui gui'yaj ni sij asij ná huin 'ngo da'nga' daj rún' huin nuhui mán xata'. Sanj gatúj Cristo chruhua nuhui mán xata'. Nj yyaj niquin' sij achinj jni'yaj sij rian Yan'anj xi'í né'. ²⁵ Nj nun gatu Cristo chruhua nuhui nne xata' sisi nico' huaj naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj daj rún' gatúj chrej a'nin' urin nasij yo' asij ná. Nj nicaj chrej daj si-tun xucu huaj sij. Sanj sé si-tun man'an sij nicaj sij gatúj sij rian hua sa' njin' ruhua mánj. ²⁶ Sisi hué daj gui'yaj Jesús, nj hua njan sisi nico' huaj gu'an' sij sayun asij ngaa guerenga' xungüi. Sanj yyaj ruhua ganahuij xungüi, nj ga'na' Cristo. Nj urin yun naga'ui' sij man'an sij rian Yan'anj sisi ga'ne sij si-gaquin' né'.

²⁷ Nj ni'í né' sisi urin yun gahui' daran' né' huin né' ni ngüi man chruhua xungüi nan. Hué dan nj da rucu, ni guiniquin' né' rian Yan'anj. Nj nagui'yaj yya Yan'anj xi'í si-gaquin' né'. ²⁸ Hué ducuanj daj, nj urin yun naga'ui' Cristo man'an sij gahui' sij xi'í si-gaquin' nico ni ngüi. Nj ngaa ga'na' ruhua' yun sij, nj sé si ga'na' gahui' sij xi'í si-gaquin' ni ngüi mánj. Sanj ga'na' Cristo sisi ñacaj sij ni ngüi ana'uuj sisi ga'na' sij.

10

¹ Nj si-ley Moisés huin 'ngo da'nga' digyán daj hua si sa' gui'yaj Yan'anj da ne' rucu rian né'. Nj sé daj rún' hua si-ley Moisés hua si sa' da mánj. Asij ná nj yoyo' huaj ni sij rian Yan'anj naga'ui' ni sij xucu xi'í si-gaquin' ni sij. Sanj nitaj aman ga'ue gahuin sa' niman ni sij rian Yan'anj, gui'yaj ley da mánj. ² Nj sisi ga'ue gahuin sa' niman ni sij xi'í si naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj, ngaa nj sj dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj ga mánj. Daj si 'ngo gahuin sa' ni sij xi'í si gui'yaj ni sij. Nj nitaj si gahuin

ruhua ni sij nga si-gaquin' ni sij mánj.
³ Sanj yoyo' ngaa dagahui' ni sij xucu, n̄ nanun ruhua ni sij sisi' da'ui ni sij gaquin'.

⁴ Daj si s̄i ga'ue ga'ne si-tun sicuj nga si-tun stane si-gaquin' ni ngüi mánj. ⁵ Xi'í daj n̄i nga gatúj Cristo chruhua xungüi nan, n̄i gataj sij gunun Yan'anj:

Na'uej ruhua' re' sisi' dagahuíj xucu rian re'.

N̄i na'uej ruhua' re' sisi' r̄iquíj rasun rían re'.

Sanj gui'yaj xugüi' re' nnee' cū xi'tj.

⁶ N̄i nun aran' ruhua' re' ni'yáj re' xucu aca nga xucu gahui' xi'í gaquin' mánj.

⁷ Ngaa ni gatā gunún re':

"Huēj 'na' rían re' guí'yā si aran' ruhua' re' huín re' Yan'anj.

Daj si hué daj garun ni sij xi'tj chruhua libro daj asj̄j ná."

Daj gataj Cristo gunun Yan'anj.

⁸ N̄i hua sini gataj Cristo gunun Yan'anj: "Nun aran' ruhua' re' ni'yáj re' ni xucu dagahui' ni ngüi rían re' nga ni rasun a'ui' ni sij rían re' nej, xucu ahui' sisi' xi'ne si-gaquin' ni sij nej. Nun huín ruhua' re' sisi' hué daj guí'yaj ni ngüi mánj." Daj gataj Cristo. (N̄i a'ui' ni sij ni rasun daj daj rún' gataj si-ley Moisés.)

⁹ Ngaa n̄i gataj ruhua' yún Cristo: "Huēj 'na' rían re' guí'yā si aran' ruhua' re' huín re' Yan'anj." Daj gataj sij.

N̄i huín ruhuaj gata sisi' ga'ne Cristo ducuanj nicaj sini ni sij. N̄i nagui'yaj Cristo ango ducuanj naça huín si-nuguan' man'an sij. ¹⁰ Ngaa n̄i gahuin sa' niman né' rian Yan'anj, 'yaj si dagahuin Jesús si garan' ruhua Yan'anj. Daj si urin yun naga'ui' sij man'an sij gahui' sij n̄iganj n̄in' xi'í si-gaquin' né'.

¹¹ Xanga' n̄i ya'yoj niquin' daran' ni chrej 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. N̄i naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj. Sanj nitaj aman ga'ue xi'ne si-gaquin' ni ngüi, guí'yaj ni xucu naga'ui' ni sij da mánj. ¹² Sanj urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj gahui' sij urin n̄iganj n̄in' xi'í si-gaquin' ni ngüi. Ngaa n̄i gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' man'an Yan'anj. ¹³ N̄i yyaj n̄i ana'uij sij sisi' guta' sij dacój sij rian ni tsínj unun' nga sij, guí'yaj Yan'anj. ¹⁴ Urin yun naga'ui' Cristo man'an sij rian Yan'anj. Xi'í daj n̄i n̄iganj n̄in' gahuin sa' niman ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. ¹⁵ N̄i hué daj ga'mi xanga' Espiritu Santo asj̄j ná. Hua sini gataj-á':

¹⁶ Ngaa gachin ni güi daj, n̄i hué nan huín nuguan' guí'yaj yyāj nga ni sij.

Guí'yā sisi' guinun si-lēy niman ni sij.

N̄i garūnj ley daj chruhua niman ni sij nej. Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁷ Ngaa ni gataj ruhua' yún sij:

N̄i nitaj aman nanun ruhuāj ni'Inj si-gaquin' ni sij nga ni rasun quij, guí'yaj ni sij mánj.

Daj gataj Espiritu Santo.

¹⁸ Hué dan n̄i xi'í si guinicaj Yan'anj 'ngō niman nico rian si-gaquin' né', n̄i nitaj si ni'yanj sisi' naga'ui' né' rasun rian Yan'anj xi'í si-gaquin' né' ga mánj.

¹⁹ Hué dan n̄i xi'í si-tun man'an Jesu-cristo, n̄i nitaj si guxu'ui' né' gatú né' rian hua sa' daj n̄i huín ducua' Yan'anj huín in re' jnān nga xica'ui. ²⁰ N̄i ga'n̄ij Cristo 'ngō chrej naça gache' xi'í si gahui' nnee' cūj sij. N̄i xi'í daj n̄i ga'ue gatú né' r̄ucu atsj̄j nico' chruhua ducua' Yan'anj. N̄i chrej naça daj huín nnee' cūj man'an sij. ²¹ N̄i hua 'ngō chrej huín achij n̄in' niquin' sij rian Yan'anj xi'í né' huín sij Jesucristo. ²² Xi'í daj n̄i gan'anj nichí né' rian Yan'anj. N̄i xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús, n̄i gahuin yya ruhua né' sisi' ga'ue guinico' sa' né' Yan'anj. N̄i s̄i ganani ruhua né' xi'í gaquin' da'ui né'. Daj si na'nin' Yan'anj si-tun man'an Jesús chruhua niman né'. N̄i nahuin sa' nnee' cūj né' xi'í si gata' nnee' né' chruhua nnee' sa'.

²³ N̄i 'ngō ga' n̄i ruhua né'. N̄i s̄i gahuin huíj ruhua né' nga nuguan' sa' guí'yaj Yan'anj nga né' huín nuguan' nata' né' rian ni ngüi. Daj si dagahuin Yan'anj nuguan' guí'yaj yya nga né'. ²⁴ N̄i n̄ano' né' ducuanj daj ga'ue gahuin 'i ruhua go'ngo' guini'í' ni dugüi'. N̄i hué daj guí'yaj né' sisi' guí'yaj sa' go'ngo' rian ni dugüi'. ²⁵ N̄i s̄i duna né' si nahuin yu' né' nga ni dugüi' né', si hua ngüi nitaj si nico' ducuanj daj. Sanj dugu'nun' né' ga'ui' chrej né' rian ni dugüi' né', xi'í si ni'í né' sisi' gahuin nichrun' güi ga'na' Señor.

Advertencia al que peca deliberadamente

²⁶ Daj si sisi' hua ni'í né' nuguan' xanga', n̄i ga'ue guí'yaj né' gaquin' ngaa ni'í né' sisi' gaquin' huín 'yaj né', n̄i nitaj si naránj rian si-gaquin' né' mánj. ²⁷ Hué dan n̄i níqui n̄in' ruhua niman né' sisi' urin si ana'uij né' huín si guí'yaj Yan'anj castigo né' gunun né' rian aca yan'an nga ni ngüi unun' nga Yan'anj. ²⁸ Tsínj na'ue dagahuin si gataj si-ley Moisés, n̄i gahui' sí', guí'yaj si-nuguan' huíj hua'n̄ij tsínj guini'í sisi' guí'yaj sí' gaquin'. N̄i s̄i nahuin 'i ruhua ni sij guini'í ni sij sí' mánj. ²⁹ N̄i sisi' hué daj gahuin asj̄j ná, n̄i nico' doj gahuin castigo tsínj 'yaj quij rian da'n̄ij Yan'anj. N̄i 'yaj sij sisi' nitaj si ni'yanj si-tun man'an Jesús. N̄i hué si-tun man'an Jesús guí'yaj sisi' gahuin sa' niman né' rian Yan'anj. N̄i guí'yaj yya Yan'anj nga né' xi'í tun daj. N̄i 'yaj quij sij rian Espiritu Santo. N̄i hué Espiritu Santo huín sí' guí'yaj sinduj rian sij. ³⁰ N̄i ni'í

né' Señor gataj: "Man'anj huin si gu'yaj castigo. Ni naru'ue daj run' gui'yaj quij ni sij." Daj gataj Señor.

Ni gataj ruhua' yun Señor: "Nagui'yaj yya Señor nga ni ngüi nico' man'an sij." Daj gataj Señor.

³¹ Hué dan ni nuguan' xu'ui' huin si guiran' tsinj guida'a Yan'anj hua ni'na'.

³² Hué dan ni nanun ruhua á re' daj guiyaj ni é re' ni güi gachin ngaa guxuman sini chruhua á re' ni'yaj á re' Jesús. Daj si guixiguin chruhua niman án re', guiyaj Yan'anj. Ni gahuin nucuaj á re' guiran' a ni é re' sayun nico. ³³ Ni ga'mi quij ni sij rian ni é re'. Ni chran' yun'unj ni sij a ni é re' rian daran' ni ngüi. Ni guinicaj dugüi' a ni é re' nga ango ni dugüi' ni é re' ngaa hué daj chran' yun'unj ni sij ni dugüi' ni é re'.

³⁴ Ni nani yaco ruhua á re' ni'yaj á re' ni dugüi' a ni é re' gunun ducuaga'. Ni gahuin niá' ruhua ni é re' ngaa ga'nej ni sij si'yaj á re'. Ni hué daj guiyaj á re' si hua ni'na' ni é re' sisj sa' doj hua si'yaj á re' man xata'. Ni ga niganj si'yaj á re' daj. ³⁵ Hué dan ni sj ga'nin' ruhua á re' si guxuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Daj si guiyaj sa' Yan'anj nga á re' xi'í si xuman ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. ³⁶ Ni hua nian si gunucuaj á re' nga sayun ran' ni é re'. Ngaa ni ga'ue guiyaj á re' daj run' huin ruhua Yan'anj si guiyaj á re'. Ngaa sij ni nahuin ra'a á re' ni rasun daj run' gataj yya Yan'anj rian án re'.

³⁷ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: Gahuin njchrun' ga'na' Señor.

Ni sj gahuin ran sij ga'na' sij manj.

³⁸ Tsinj hua njca niman, ni gunucuaj sij gane sij xi'í si xuman ruhua sij ni'yaj sij man'anj.

Sanj sisj duna sij si-nuguan'anj, ni sj gahuin niá' ruhuaj ni'yá sij manj.

Gataj si-nuguan' Yan'anj.

³⁹ Sanj sé run' huin ni tsinj duna si-nuguan' Yan'anj huin né' sisj gahuin né' castigo rian yan'an manj. Daj si huin né' ni tsinj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Xi'í daj ni ganacaj Yan'anj né'.

11

La fe

¹ Ni ngaa ataj né' sisj xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni huin ruhuaj gata sij ni'í sa' né' sisj nahuin ra'a né' si ana'uij né'. Ni gahuin yya ruhua né' nga nuguan' nun ni'í rian né'. ² Ni xi'í si guxuman ruhua ni tsinj guimán asij ná ni'yaj ni sij Yan'anj, ni ga'mi 'ueé Yan'anj xi'í ni sij.

³ Ni ni'í né' sisj guiyaj Yan'anj ni xungüi nga xata' xi'í si-nuguan'anj. Ni hué daj ni'í né' xi'í si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ni ngaa guiyaj Yan'anj daran' ni

rasun ni'í rian né', ni garáj sun Yan'anj ni rasun sj ga'ue guini'í rian né'.

⁴ Ni xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Abel ni'yaj sij Yan'anj, ni hua sa' ofrenda naga'ui' sij daj nga ofrenda naga'ui' jnánj sij Caín. Ni xi'í daj ni gataj Yan'anj sisj hua njca niman tsinj gu'naj Abel. Ni nahuin ra'a Yan'anj si-ofrenda sij. Hué daj ni nunj si hua gahui' Abel asij ná, sanj hua gue a'mi sij xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj.

⁵ Ni xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Enoc ni'yaj sij Yan'anj, ni nicaj Yan'anj sij gan'an xata'. Ni nun gahui' sij. Ni nun nari' ni dugüi' sij man'an sij. Daj si Yan'anj nicaj gan'anj sij xata'. Ni ataj si-nuguan' Yan'anj sisj asij ngaa achin nicaj Yan'anj gan'anj sij xata', ni ga'mi sa' Yan'anj xi'í Enoc. ⁶ Sanj sisj nitaj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ni sj ga'ue guiyaj né' si aran' ruhua Yan'anj manj. Daj si sisj huin ruhua né' gahuin njchrun' né' rian Yan'anj, ni hua nian sisj guxuman ruhua né' sisj hua yya hua Yan'anj. Ni hua nian sisj guxuman ruhua né' sisj guiyaj sa' Yan'anj nga ni ngüi nana' Yan'anj.

⁷ Ni xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Noé ni'yaj sij Yan'anj, ni dagahuin 'ueé sij si gataj snan'anj Yan'anj gunun sij. Ni xi'í daj guiyaj sij 'ngo rio xxi taj rian nnee. Ni hué daj ga'ue ganani ni dugüi' sij rian sayun ga'na'. Daj si hua gataj chrun Yan'anj gunun Noé daj gahuin chruhua xungüi ngaa gane Noé asij ná. Ni xi'í si xuman ruhua Noé ni'yaj sij Yan'anj, ni digyán sij sisj da'ui ni ngüi guimán asij ná gaquin'. Ni xi'í si guxuman ruhua sij, ni gahuin sij tsinj hua njca niman gataj Yan'anj.

⁸ Ni xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Abraham ni'yaj sij Yan'anj, ni dagahuin sij ngaa gaquinj Yan'anj gan'anj sij. Daj si gataj Yan'anj gunun sij sisj gahui sij gan'anj sij 'ngo yu'uj rian nun ni'í man'an sij. Ni yu'uj daj gahuin do'ój sij, guiyaj Yan'anj. ⁹ Ni run' huin 'ngo tsinj 'na' ango xuman', ni da'nga' daj gane sij yo'ój daj xi'í si guxuman ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Ni hua gataj yya Yan'anj gunun sij sisj ga'ue gane sij yo'ój daj. Ni gane sij 'ngo hue' atsj nga da'nij sij Isaac nga da'ni' ni'ni' sij Jacob. Ni daj run' gataj yya Yan'anj si yo'ój daj gahuin do'ój Abraham, ni hué daj gataj yya Yan'anj gunun Isaac nga Jacob nej. ¹⁰ Daj si ana'uij Abraham sisj gane sij ango xuman' ne' xata' rian man hue' sa' nun' ruhua. Ni Yan'anj huin si gani ruhua daj ga xuman' daj. Ni Yan'anj huin si guiyaj ni hue' sa' daj.

¹¹ Hué dan ni xi'í si guxuman ruhua yun'unj xana gu'naj Sara ni'yaj unj Yan'anj, ni gunucuaj unj guiri' unj 'ngo

lij. Nj gahuin unj 'ngo yun'unj xana yatin achij nin' ruhua. Nj ga'nga 'ngo lij, gui'yaj unj. Daj si guxuman ruhua unj sisi' hua yya nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga unj. ¹² Nj achij nin' ruhua Abraham chruhua gahui' sij. Sanj ducu guixi'nanj ni da'nj si'nj sij. Nj gahuin nico ni da'nj si'nj sij daj run' hua nico ni yati' man xata' nga ni yo'oj chru man du'ua nnee yan'anj nej. Ni si ga'ue gunucó' gayó' ni yo'oj chru da manj.

¹³ Nj nunj si achin nahuin ra'a ni tsinj guiman asij na nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij, sanj 'ngo guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj ngaa gahui' ni sij. Ni xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, nj guini'i ni sij nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj nga ni sij ni güi ga'na'. Nj gahuin ni'a ruhua ni sij nga nuguan' sa' gui'yaj Yan'anj ni güi daj. Nj xacaj ni sij cuenta sisi tsinj 'na' anéj chrej huin ni sij. Ni se xánj ni sij huin xungüi nan, gataj ni sij. ¹⁴ Nj ngaa hué daj a'mi ni ngüi, nj nata' yya ni sij sisi nano' ni sij 'ngo xuman' gahuin xánj ni sij. ¹⁵ Nj sisi gani ruhua ni tsinj daj sisi xuman' rian gahui ni sij huin xánj ni sij, nj ga'ue nanicaj ni sij nan' sij xánj ni sij daj. ¹⁶ Sanj huin ruhua ni sij 'ngo xuman' sa' gane ni sij daj nga xánj ni sij. Nj xuman' sa' daj huin xata'. Xi'í daj nj nitaj si na'aj Yan'anj gahuin Dan'anj ni sij. Daj si hua gui'yaj xugüi Yan'anj 'ngo xuman' rian guiman ni sij huin xata'.

¹⁷ Nj xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj, nj guida'a sij da'nj sij Isaac. Nj ga'uej ruhua sij dagahui' sij urin da'nj sij naga'ui' sij si' rian Yan'anj. Daj si xacaj Yan'anj da'nga' si gui'yaj Abraham. Nj hua gui'yaj yya Yan'anj 'ngo nuguan' nga Abraham xi'í Isaac. ¹⁸ Nj hua gataj snan'anj Yan'anj gunun Abraham: "Guini'i ni ngüi ni da'nj si'nj re', gui'yaj da'nj re' Isaac." Daj gataj Yan'anj rian Abraham. ¹⁹ Nj gani ruhua Abraham sisi ga'ue gana'nij ni niman, gui'yaj Yan'anj. Doj nj dagahui' Abraham da'nj sij. Sanj na'uej ruhua Yan'anj sisi gahui' Isaac. Ngaa nj güenda Abraham, nj run' huin sisi hua gahui' da'nj sij. Sanj nahuin ra'a ruhua' yún sij da'nj sij.

²⁰ Hué dan nj xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Isaac ni'yaj sij Yan'anj, nj ga'mi sij 'ngo nuguan' sa' xi'í si gahuin nga nungüej da'nj sij Jacob nga Esaú ni güi ga'na'.

²¹ Nj xi'í si guxuman ruhua tsinj gu'naj Jacob ni'yaj sij Yan'anj, nj ga'mi sij nuguan' sa' xi'í si gahuin nga nungüej da'nj José. Nj hué daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. Nj ga'mi sa' sij rian Yan'anj ngaa runun sij chrun huaj sij.

²² Hué dan nj xi'í si guxuman ruhua José ni'yaj sij Yan'anj, nj gataj snan'anj sij sisi hua güi, nj gahui ni ngüi israelita yo'oj

Egipto gan'anj ni si'. Nj hué daj gui'yaj sij ngaa ruhua gahui' sij. Nj ga'nin' sij sun daj gui'yaj ni si' nga si-cúj sij.

²³ Nj xi'í si guxuman ruhua chrej Moisés nga nni sij ni'yaj nungüej nica' si' Yan'anj, nj garij hué nungüej nica' si' chra hua'nij yahui' sij ngaa ga'nga sij. Daj gui'yaj nungüej nica' si', si guini'i nungüej nica' si' sisi nia' hua sij. Nj nun guxu'ui' nungüej nica' si' ngaa ga'nin' rey sun rian ni ngüi sisi gahui' daran' ni da'nj sno'o ni sij.

²⁴ Nj xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj ngaa gachij sij, nj na'uej ruhua sij si gataj ni ngüi sisi da'nj xi'í xana rey nne Egipto huin sij manj. ²⁵ Sanj garan' ruhua sij guiran' sij sayun nga ni tsinj nico' Yan'anj. Daj si na'uej ruhua sij gahuin ni'a ruhua sij doj yo' nga ni gaquin' gui'yaj ni tsinj guiman Egipto. ²⁶ Nj ga'nin' ruhua sij sisi ga'mi quij ni ngüi rian sij xi'í si nicaj dugüi' sij nga Cristo. Daj si gani ruhua sij sisi sa' si-nuguan' Cristo daj garan' rasun sa' man yo'oj Egipto. Nj guini'i sa' sij sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga sij. ²⁷ Nj xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj, nj gahui sij Egipto gan'anj sij. Nj nun guxu'ui' sij si ga'man ruhua rey daj ni'yaj si' sij. Nj nunj si nun guini'i rian sij man'an Yan'anj, sanj gahuin nica ruhua sij nga si-chrej Yan'anj. Daj si guini'i sa' niman sij sisi niquin' Yan'anj nga sij. ²⁸ Nj xi'í si guxuman ruhua Moisés ni'yaj sij Yan'anj, nj gui'yaj sij gui'yanj Pascua. Nj ga'nin' sij sun sisi gan'anj gari ni sij tun xachij rian ni hue'. Ngaa nj si gahui' ni da'nj ni tsinj israelita, ni si xahua', gui'yaj ángel huin ángel 'yaj ahui' ni ngüi.

²⁹ Hué dan nj xi'í si guxuman ruhua ni tsinj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, nj gachin ni sij anéj chrej du'ua nnee yan'anj gu'naj Nnee Yan'anj Mare. Nj yo'oj naco huin rian gachin ni sij dani nnee yan'anj daj, gui'yaj Yan'anj. Sanj ngaa gahuin ruhua ni tsinj man Egipto gachin ni sij rian gachin ni tsinj israelita, sanj gahui' ni sij chruhua nnee, gui'yaj nnee daj.

³⁰ Nj xi'í si guxuman ruhua ni tsinj israelita ni'yaj ni sij Yan'anj, nj gané xingá yej xxi ganicaj du'ua xuman' Jericó, gui'yaj Yan'anj. Nj guisij ichij güi gachéj ni tsinj israelita ngaa ganicaj ni sij rucú xingá yej xxi daj.

³¹ Nj Rahab huin 'ngo yun'unj xana achéj man'an. Nj xi'í si guxuman ruhua unj ni'yaj unj Yan'anj, nj nun gahui' nuguan'an unj nga ni ngüi nun dagahuin rian Yan'anj daj. Daj si ga'nij unj ducuá unj gatu huéj tsinj israelita huin nungüej si' tsinj huin ruhua guini'i daj hua xuman' Jericó.

³² Nj daj hua ango nuguan' gatá ruhua á re' únj. Nun riquij tiempo garünj xi'í

tsínj gu'nej Gedeón nej, Barac nej, Sansón nej, Jefe nej, David nej, Samuel nej nga ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. ³³ Nj xi'í si guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, nj gui'yaj gana ni sij rian ni rey guimán asij ná. Nj sa' gui'yaj yya ni sij si-gaquin' ni ngüi. Nj guiri' ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj nga ni sij. Nj naránj ni sij du'ua ni sigue'ej xxi nej. ³⁴ Nj dina'aj ni sij yan'an huee nun gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. Nj ganani ni sij rian ni tsínj ata espada nano' dagahui' ni sij. Nj ngaa ninaj ni sij, nj nari' fuerza ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nj gahuin nucuaj ni sij gui'yaj gana ni sij scanij ni sayun ngaa uda' ni sij nga ango xuman'. Nj gunucuaj ni sij gui'yaj gana ni sij rian ango xi'nin' xxi ni tsínj unun' nga ni sij. ³⁵ Nj hua dugüi' ni ngüi xana ganá'nij scanij ni niman, gui'yaj Yan'anj.

Nj guiran' ango ni sij sayun, gui'yaj ni tsínj ga niqui hua. Nj na'uej ruhua ni sij sisi gahuin ni'nij ni sij rian ni tsínj xi'í daj. Daj si huin ruhua ni sij gana'nij sa' ni sij scanij ni niman. ³⁶ Nj guiran' ango ni sij sayun. Daj si ga'mi ducu ni ngüi rian ni sij. Nj duguayun ni si' nne' ni sij. Nj numij ni si' cadena ni sij. Nj garij ni si' ducuaga' ni sij. ³⁷ Nj ga'ui' ni ngüi yej da'aj ni sij. Nj ga'nin' ni si' cera a'nin' chrun da'aj ni sij. Nj gahui' ango ni sij, gui'yaj espada. Nj nun ni sij nnij xachij nga nnij stane gachéj ni sij go'ngo yu'uj rian quij. Nj yaco guiran' ni sij. Nj nico' huaj guiran' ni sij sayun. Nj chran' yun'unj ni ngüi ni sij nej. ³⁸ Nj xi'í si sa' niman ni sij, nj nun ni'yanj ni ngüi man chruhua xungüi nan sisi gane ni si' scanij ni sij. Nj gachéj huí ni sij riqui quij gui'yanj naço nga riqui ango quij nej. Nj guimán huí ni sij chruhua huej nga chruhua yu'uj taj riqui yo'ój nej.

³⁹ Hué dan nj nunj si ga'mi sa' Yan'anj xi'í si guxuman sa' ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, sanj nun nahuin ra'a ni sij nuguan' gui'yaj yya Yan'anj ga'na' rian ni sij. ⁴⁰ Daj si hua gani sini ruhua Yan'anj daj gui'yaj sa'aj nga né'. Daj si huin ruhua Yan'anj sisi guinicaj dugüi' né' nga ni sij gahuin njca niman daran' né', gui'yaj Yan'anj.

12

Puestos los ojos en Jesús

¹ Hué dan nj xi'í si man nico ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj, nj da' ganicaj ni sij xi'nij né' ni'yaj ni sij daj 'yaj né', ngaa nj duna né' 'ngo yu'uj daran' ni rasun chran' yun'unj né'. Nj hué daj duna né' daran' ni gaquin' ya'í ata né'. Nj daj rún' 'yaj ni tsínj unánj ngaa huin ruhua ni sij gui'yaj gana ni sij rian dugüi' ni sij, nj hué daj gui'yaj fuerza né' si-chrej Yan'anj. Sanj

gahuin din'inj né' gache né' chrej daj. ² Nj ga'nij né' rian né' rian nne Jesús. Daj si hué sij gui'yaj si guxuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nj hué sij gui'yaj sisi guxuman njganj ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Nj guiran' Jesús sayun ngaa guinico' sij rian rugutsj. Sanj nun nahui ruhua sij guiri' sij si-na'aj, si hué daj gahui' sij rian rugutsj. Daj si hua ni'í sij sisi ngaa guisij guiran' sij sayun daj, nj nun' ruhua gahuin ni'á ruhua sij. Ngaa nj gan'anj gane sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj xata'. ³ Ngaa nj gani ruhua á re' daj guiran' Jesús. Daj si guiran' sij nico sayun, gui'yaj ni tsínj xi'í huin ni tsínj 'yaj gaquin'. Xi'í daj nj si guinichre ni é re' si-chrej Yan'anj. Nj si guininaj niman án re' mánj.

⁴ Nj unun' yya ni é re' nga sichre xi'í si na'uej ruhua á re' gui'yaj á re' gaquin'. Sanj nun gahuin gayanj si-tun man'an án re' xi'í si-nuguan' Yan'anj mánj. ⁵ Nj guini'yun ruhua ni é re' nga ducuánj digyán Yan'anj rian án re' rún' huaj. A'mi Yan'anj rian né' rún' huin da'nij Yan'anj huin né'. Nj gataj si-nuguan' Yan'anj: Da'ni huin re'.

Nj si gani ruhua re' si nitaj si ni'yanj castigo 'yaj Señor nga re'.

Nj si guinichre ruhua re' ngaa digyán Señor si-gaquin' re' rian re' mánj.

⁶ Daj si a'nin' Señor chrej rian ni tsínj 'i ruhua sij.

Nj daran' ni tsínj nahuin ra'a Yan'anj huin da'ni, nj huin ni sij castigo, 'yaj Señor.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁷ Ga'nin' ruhua á re' nga castigo 'yaj Yan'anj nga ni é re'. Daj si 'yaj Yan'anj sisi ni é re' huin da'ni. Nj daran' ni tsin' ni huin castigo, 'yaj ni chre. ⁸ Nj 'yaj Yan'anj castigo daran' ni da'ni. Ngaa nj sisi nitaj si huin ni é re' castigo, 'yaj Yan'anj, ngaa nj sé si hua yya huin ni é re' da'nij Yan'anj mánj. Sanj huin in re' ni tsínj nitaj chrej.

⁹ Nj ango nuguan' huin sisi ngaa ga lij né', nj gahuin né' castigo, gui'yaj chrej né'. Xi'í si gui'yaj ni sij daj, nj a'mi sa' né' xi'í si gui'yaj ni sij. Nj sisi hué daj dagahuin né' rian chrej né' man chruhua xungüi nan, nj un sin huin, nj nun dagahuin sa' né' doj rian chrej niman né' nne xata' únj. Daj si sisi hué daj gui'yaj né', nj gane njganj né' nga Yan'anj anj. ¹⁰ Doj gue güi gui'yaj ni chrej né' castigo né'. Nj gui'yaj ni sij nga né' daj rún' huin ruhua ni sij. Sanj 'yaj Yan'anj castigo né' guenda si gahuin sa' niman né' daj rún' hua sa' niman man'an Yan'anj. ¹¹ Hué hora ngaa ran' né' castigo, nj nitaj si hua ni'á ruhua né'. Maan si nani ruhua né' 'yaj. Sanj da rücu, nj gahuin chrun né', 'yaj castigo daj. Ni ga'ue

gache né' 'ngo chrej n̄ca. N̄i gahuin din'inj ruhua né' nej.

Los que rechacen la gracia de Dios

¹² Ngaa n̄i guí'yaj ni é re' s̄is̄i n̄ari' ruhua ni é re'. N̄i guí'yaj ni é re' s̄is̄i gūisiqui' ra'a ni é re'. N̄i nagui'yaj ran ni é re' dacóji ni é re' s̄is̄i gache sa' ni é re' si-chrej Yan'anj anj. ¹³ N̄i nagui'yaj sa' á re' chrej n̄ca gache ni é re'. Ngaa n̄i s̄i guduna dacóji ts̄inj yacuan daj ango chrej gache sij mánj. Sanj n̄ahuin dacóji sij guí'yaj chrej n̄ca daj, guí'yaj á re'.

¹⁴ Dugu'nun' a ni é re' si ga din'inj gane a ni é re' nga daran' ni ngüi. N̄i dugu'nun' a ni é re' si gahuin sa' niman án re' rian Yan'anj. Daj si s̄is̄i nitaj ga sa' ruhua né', n̄i s̄i guini'i né' Señor mánj. ¹⁵ N̄i ga cuidado ni é re' s̄is̄i n̄i á 'ngo ni é re' s̄i duna sinduj guí'yaj Yan'anj xi'í né'. N̄i ga cuidado ni é re' s̄is̄i s̄i guixira' 'ngo ya'á yaj' scanij a ni é re'. N̄i ya'á yaj' daj huin 'ngo ts̄inj nan'an ruhua ni'yaj dugüi' sij. Daj si ts̄inj daj 'yaj s̄is̄i uyan ga quij niman ni dugüi' sij daj rún' hua man'an sij. ¹⁶ N̄i á 'ngo ni é re' s̄i ga'mi nga squira' mánj. N̄i s̄i gani ruhua á re' s̄is̄i sé si sa' si 'na' rian Yan'anj mánj. Daj si hué daj guí'yaj ts̄inj gu'naj Esaú huin sij si xahua'. Sanj guru'ue sij si-sun sij rian jnánj sij Jacob s̄is̄i natu si' rian sij gahuin si' ts̄inj huin achij. N̄i urin niá ga'ui' Jacob xa jnánj sij Esaú. Xi'í daj n̄i ga'uej ruhua Esaú s̄is̄i gahuin Jacob ts̄inj huin achij. ¹⁷ N̄i ni'í a ni é re' daj gahuin nga Esaú da rucú. N̄i huin ruhua sij n̄ahuin ra'a sij sinduj ga'ui' chrej sij rian sij. N̄i nunj si gaco sij, sanj nun ga'ui' chrej sij si achínj sij. Daj si nun ri' ruhua chrej sij si guí'yaj si' si hua guí'yaj chrej sij sinduj rian jnánj sij Jacob.

¹⁸ N̄i sé si guiran' án re' daj rún' guiran' ni xi né'. Daj si gahuin n̄ichrun' ni sij 'ngo quij rian naga'ui' Yan'anj si-ley rian ni sij. N̄i quij rian gahuin n̄ichrun' ni sij, n̄i anun yan'an. N̄i hua rumi' nej. N̄i garánj nga maru chra quij daj. N̄i gahui 'ngo nane xxi. ¹⁹ N̄i nucuaq ga'yanj 'ngo trompeta. N̄i gunun ni sij si ga'mi Yan'anj. N̄i ga'mi yaco ni ts̄inj gunun nuguan' daj s̄is̄i s̄i ga'mi Yan'anj nga ni sij ga mánj. ²⁰ Daj si na'ue gunucuaq ni sij nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij, ruhua ni sij. Daj si gataj Yan'anj gunun ni sij: "Sis̄i gatú da 'ngo xucu quij daj, n̄i dagahui' ni é re' nga yej, asj nga lanza." Daj gataj Yan'anj gunun ni sij. ²¹ N̄i ducu guxu'ui' ni sij guí'yaj si guini'i ni sij. Xi'í daj n̄i gataj Moisés: "Nagunanj man'anj 'yaj si xu'uj." Daj gataj Moisés.

²² N̄i sé rian quij daj gahuin n̄ichrun' ni é re' mánj. Sanj gahuin n̄ichrun' a ni é re' rian quij gu'naj Sión. N̄i yu'uj daj huin xánj Yan'anj hua ni'na' huin xuman' Jerusalén n̄aca ngaj xata'. N̄i man ga'í

mí ni ángel nahuin yu' yu'uj daj. ²³ N̄i nahuin yu' a ni é re' nga daran' ni da'nij Yan'anj. N̄i daj rún' ts̄inj xahua' huin ni sij. N̄i taj si-xugüi ni sij chruhua libro táj xata'. N̄i gahuin n̄ichrun' ni é re' rian Yan'anj. N̄i hué Yan'anj huin si guí'yaj yya rian si-gaquin' daran' ni ngüi. N̄i yu'uj daj nne ni niman huin ni ts̄inj hua n̄ca niman. N̄i Yan'anj guí'yaj s̄is̄i gahuin sa' ni sij. ²⁴ N̄i gahuin n̄ichrun' né' rian Jesús huin ts̄inj guí'yaj yya nuguan' n̄aca nga né'. N̄i ganahuin sa' niman né', guí'yaj si-tun man'an sij. N̄i sa' guí'yaj si-tun Jesús daj nga si guí'yaj si-tun ts̄inj gu'naj Abel.

²⁵ Ngaa n̄i ga cuidado ni é re' s̄is̄i s̄i danicaj ni é re' nuguan' ga'mi Yan'anj. Daj si s̄is̄i nun ganani ni ts̄inj danicaj nuguan' ga'mi Yan'anj chruhua xungüi asij ná, n̄i s̄i ga'ue ganani né' yyaj s̄is̄i danicaj né' nuguan' a'mi Yan'anj xata' rian né'. ²⁶ N̄i ngaa ga'mi Yan'anj asij ná, n̄i nagunanj yo'ój, guí'yaj. Sanj yyaj n̄i gataj yya Yan'anj gunun né': "Ango rin yun' n̄agunanj yo'ój, guí'yá. N̄i sé urin yo'ój nagunan', sanj nagunan' xata', guí'yá nej." Daj gataj Yan'anj. ²⁷ N̄i ngaa gataj Yan'anj nuguan': "Ango rin yun', n̄i huin ruhuaj gata s̄is̄i ga'ne Yan'anj daran' ni rasun ga'ue gūisiqui' huin ni rasun guí'yaj Yan'anj ni'yaj né'. Ngaa n̄i guna ni rasun s̄i ga'ue gūisiqui' huin ni rasun nun rugüi' ni'yaj né'. ²⁸ N̄i s̄i ga'ue gūisiqui' rian nicaj Yan'anj sun. N̄i riqui Yan'anj si gane né' yu'uj daj. Xi'í daj n̄i ga'ui' né' si guruhua Yan'anj. N̄i guí'yaj sun né' rian Yan'anj. N̄i ga'mi sa' né' rian Yan'anj. N̄i guinun yan'anj né' rian Yan'anj. Ngaa n̄i garan' ruhua Yan'anj xi'í si 'yaj né'. ²⁹ Daj si daj rún' huin 'ngo yan'an nico anun, hué daj huin Yan'anj nico' né'. N̄i hué yan'an daj guí'yaj s̄is̄i gaca daran' rasun quij.

13

Deberes cristianos

¹ Ngaa n̄i 'ngo gahuin 'i ruhua ni é re' guini'i a ni é re' ni dugüi' a ni é re'. ² N̄i s̄i guini'yun ruhua ni é re' guí'yaj sa' ni é re' nga ni ngüi 'na' anéj chrej. Daj si asij hua ná, n̄i gan'anj go'ngo ni ts̄inj 'na' chrej ducua ni ts̄inj daj. Sanj nun guini'i ni ts̄inj daj s̄is̄i ángel huin si huaj. ³ N̄i ganunan ruhua á re' ni'yaj á re' ni jnánj né' nun ducuaqa'. N̄i gani ruhua á re' s̄is̄i nun nuguan'an án re' nga ni sij. N̄i hué daj guí'yaj á re' nga ni ts̄inj chran' sayun 'yaj ni ngüi. N̄i gani ruhua á re' s̄is̄i hué daj ga'ue guiran' án re', guí'yaj ni ngüi nej. ⁴ N̄i gani ruhua daran' né' s̄is̄i hua 'uee ngaa xacaj dugüi' 'ngo ts̄inj nga yun'unj xana. Sé si na'aj huin mánj. N̄i sé gaquin' huin s̄is̄i gatoj nuguan'an nungüej n̄ca 'ngo ts̄inj

daj. Sanj guí'yaj Yan'anj castigo ni ngüi a'mi nga squira'. Nj hué daj guí'yaj Yan'anj castigo nga ni ngüi a'mi nga nicá dugüi'.⁵ Nj sî gahuin 'i ruhua á re' nî'yaj á re' san'anj mánj. Sanj gahuin nîa' ruhua á re' nga si nicaj á re'. Daj si hua gataj Yan'anj gunun né': "Nitaj aman duna á re'. Nî nitaj aman gahuin nîni a ni é re' riánj mánj." Daj gataj Yan'anj.

⁶ Xi'í daj nî ga'ue gahuin yya ruhua né' gataj né':

Señor huin si chracuj man'anj.

Nî xi'í daj si guxu'ujj si nitaj nunj guí'yaj ni sij man'anj.

Gataj né'.

⁷ Nj ganunun ruhua á re' nî'yaj á re' ni tsínj huin achij huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj scanij ni é re'. Nj gani ruhua á re' daj gahuin sa' si-chrej ni sij. Nj guí'yaj á re' daj rún' guí'yaj ni sij guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj.

⁸ Daj rún' gahuin Cristo asij ná, nî hué daj huin sij yyaj. Nî hué daj gahuin sij nîganj nîn'.

⁹ Nî sî duna á re' si guxuman ruhua á re' angó rian nuguan' digyan ni sij rian án re' mánj. Daj si nîni huin nuguan' naça a'mi ni sij. Dugu'naj huin sîsi gahuin nucuj niman né' xi'í sinduj 'yaj Yan'anj rian né'. Daj si digyán go'ngo ni sij sîsi gahuin nucuj niman né' xi'í ni rasun xa né'. Sanj sé si sa' si ataj ni sij mánj. Nî nun gahuin sa' niman ni sij 'yaj nuguan' da mánj. ¹⁰ Nî unánj guitsi ni chrej rian dagahui' ni sij xucu rian Yan'anj. Sanj gahui' Cristo xi'í né'. Nî nitaj si guinicaj dugüi' ni chrej daj nga Cristo daj rún' nicaj dugüi' né' nga sij. ¹¹ Nî nicaj chrej a'nin' si-tun ni xucu daj huaj sij rian hua sa' nîni ruhua. Nj rún' huin ofrenda huin sîsi ga'ne tun daj si-gaquin' ni ngüi. Sanj nicaj ni sij xucu gahui' daj huaj ni sij ne' chrej xe' xuman' daj gari yan'an ni sij. ¹² Nî hué gué daj guiran' Jesús sayun gahui' sij ne' chrej xe' du'ua xuman' Jerusalén. Nî hué daj guí'yaj Jesús sîsi gahuin sa' niman ni ngüi rian Yan'anj, guí'yaj si-tun man'an sij.

¹³ Ngaa nî daj rún' guiran' Jesús sayun ne' chrej xe' du'ua xuman' daj, nî ga'nin' ruhua né' sîsi hué daj guiran' né' nej. Nî ga'nin' ruhua né' sîsi ga'mi quij ni ngüi xi'í né' si hué daj ga'mi quij ni sij rian Jesús. ¹⁴ Daj si sî gane nîganj né' xuman' man né' chruhua xungüj nan mánj. Sanj nãno' né' angó xuman' rian gane nîganj né'. ¹⁵ Hué dan nî xi'í si guí'yaj Jesús, nî 'ngo ga'mi sa' né' rian Yan'anj xi'í si guí'yaj 'ueé Yan'anj nga né'. Nî daj rún' naga'ui' ni sij xucu rian Yan'anj, nî hué daj guí'yaj né' nga nuguan' sa' ga'mi du'ua né' rian Yan'anj. ¹⁶ Sî guini'yun ruhua á re' guí'yaj sa' á re' nga ni dugüi' ni é re'. Nî chracuj a ni é re'

ni dugüi' a ni é re'. Nî aran' ruhua Yan'anj sîsi hué daj guí'yaj né'. Nî rún' huin sîsi a'ui' né' rasun rian man'an Yan'anj ngaa chracuj né' ni dugüi' né'.

¹⁷ Dagahuin sa' á re' rian ni tsínj huin achij rian án re'. Nî gara xina ni é re' si a'mi ni sij. Daj si hué ni sij dugumi niman ni é re'. Nî hua nian si naga'ui' ni sij cuenta daj guí'yaj go'ngo a ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nî dagahuin sa' á re' sîsi gahuin nîa' ruhua ni sij nga si-sun ni sij. Nî sî guí'yaj á re' sîsi nani ruhua ni sij. Daj si sîsi na'ue dagahuin sa' á re' rian ni sij, nî sî ga'ue gujman sa' á re' mánj.

¹⁸ Gachinj jni'yaj á ni é re' rian Yan'anj xi'í únj. Gahuin yya ruhua únj sîsi nitaj da'ui únj gaquin'. Nî huin ruhua únj guí'yaj sa' únj nga daran'anj. ¹⁹ Nî huin ruhuáj sîsi gachinj jni'yaj á re' rian Yan'anj sîsi ruhua Yan'anj, nî guchi' rá'yan rian man ni é re' aj.

Bendición y saluciones finales

²⁰ Yan'anj 'yaj sîsi hua din'inj ruhua né'. Nî Yan'anj guí'yaj sîsi ganá'nij Señor Jesucristo scanij ni niman. Nî Jesucristo huin 'ngo tsínj huin rian nîni dugumi né'. Nî daj rún' dugumi 'ngo yucuj dánj sij xachij, nî hué daj dugumi Jesucristo né'. Nî gayanj si-tun man'an Jesucristo xi'í nuguan' guí'yaj yya Yan'anj nîganj nîni nga né'. ²¹ Nî huin ruhuáj sîsi guí'yaj Yan'anj sinduj rian án re'. Ngaa nî ga'ue guí'yaj á re' daran' sun sa'. Nî ga'ue guí'yaj á re' si huin ruhua Yan'anj guí'yaj á re' nej. Nî huin ruhuáj sîsi xi'í Cristo, nî guí'yaj Yan'anj nga né' daj rún' aran' ruhua man'an Yan'anj. Nî ga'mi sa' né' nîganj nîni xi'í Cristo. Amén.

²² Achínj jni'yã rian án re' sîsi sî ga'man ruhua á re' nga chrej digyánj rian án re' huin ín re' jnãn nga xica'ui. Daj si sé si nico nuguan' arúnj rian yanj gaya a ni é re' mánj.

²³ Xaçaj á re' cuenta sîsi hua gahui jnãnj né' Timoteo ducuaga'. Ngaa nî sîsi guisij yoo sij riánj, nî nicã sij huã, nî guchi' nî'yaj nungüej únj rian man án re'.

²⁴ A'ni 'ngo nuguan' huaj rian daran' ni tsínj huin achij scanij a ni é re' nga rian daran' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin ni ngüi nico' Yan'anj. Nî a'nîj ni tsínj 'na' estado Italia 'ngó nuguan' rian án re' nej.

²⁵ Nî huin ruhuáj sîsi guí'yaj Yan'anj sinduj rian daran' ni é re'. Amén.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO

Salutación

¹ Huéj huin Santiago tsínj 'yaj sun rian Yan'anj nga rian Señor Jesucristo nej. Nj a'nī yanj carta nan huaj rian án re' huin ni é re' xuhuij ni xi'nin' ni tsínj israelita. Sanj gaxa'nī a ni é re' chruhua xungüi nan: Ga sa' nne ni é re' aj.

La sabiduría que viene de Dios

² Nj hua niñan si nñin' ruhua gahuin niã' ruhua á re' ngaa daj hua sayun ran' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uí. ³ Nj hua ni'ni ni é re' sisi ngaa ga'na' sayun rian án re' xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj á re' Yan'anj, nj gahuin nucuaj doj niman ni é re', guj'yaj sayun daj. ⁴ Sanj guj'yaj fuerza ni é re' sisi ga din'inj chruhua niman ni é re' rian sayun. Ngaa nj ga'ue guisij nñin' ni é re' dagahuin ni é re' daran' nuguan' sa'. Nj sī gachin nī a 'ngo nuguan' chruhua niman án re' mánj.

⁵ Nj sisi hua 'ngo ni é re' achin gahuin chrun, nj gachinj si' rian Yan'anj sisi gahuin chrun sí'. Ngaa nj riqui Yan'anj gahuin chrun sí'. Daj si a'ui' ueé Yan'anj ni rasun sa' rian daran' ni ngüi. Nj nitaj si chran' yun'unj Yan'anj né' xi'í si achinj né' mánj. ⁶ Sanj ngaa achinj jni'yaj tsínj daj rian Yan'anj, nj hua niñan si guxuman yya ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj. Nj sī gani huj ruhua sij mánj. Daj si daj rún' nicaj nanē che naxuman rian nnee yan'anj, nj da'nga' daj huin tsínj na'ue guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Tsínj ani huj ruhua daj, nj sī gani ruhua sij sisi nahuin ra'a si nj nuguan' achinj sij rian Señor mánj. ⁸ Daj si tsínj ani huj ruhua, nj nitaj aman ga'ue 'ngo guj'yaj sun sij sun sa' mánj.

⁹ Nj 'ngo tsínj niqú, sanj gahuin niã' ruhua sij xi'í si gahui sa' sij, guj'yaj Yan'anj anj. ¹⁰ Nj 'ngo tsínj xuru'ue, ni gahuin niã' ruhua sij sisi gahuin niqú sij, guj'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin yaj ngaa anj doj guē güi, nj hué daj gahuin guiran' 'ngo tsínj xuru'ue aj. ¹¹ Daj si ngaa sī güi, nj huin yan'an, 'yaj nnán. Ngaa nj naco coj 'yaj nnán. Nj ayu yaj ra'a coj. Nj na'aj rian yaj daj. Nj daj rún' ran' ni yaj, nj hué daj gahuin guiran' xuru'ue daj scanij ni rasun huin si'yaj sij.

Soportando las pruebas

¹² Hua 'ueé rian tsínj gunucuaj sa' sayun guiran' sij. Daj si ngaa gunucuaj sij gachin sij sayun daj, nj ga'ue gane niñanj sij nga Yan'anj. Daj si hua gataj yya Yan'anj sisi

hué daj guj'ya sinduj rian ni tsínj 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj.

¹³ Nj ngaa huin ruhua né' guj'yaj né' gaquin', nj sī ga'ue gataj né' sisi Yan'anj 'yaj, nj huin ruhua né' guj'yaj né' gaquin' mánj. Daj si nī a 'ngo xico' na'uej ruhua Yan'anj guj'ya gaquin' mánj. Nj sé Yan'anj atsij si guj'yaj xi'í nī a 'ngo ni ngüi mánj. ¹⁴ Sanj ngaa huin ruhua né' guj'yaj xi'í né', nj hué man'an niman né' huin si digya' yun'unj man'an né' si guj'yaj xi'í né' aj. ¹⁵ Nj ngaa dagahuin né' si huin quij ruhua né', nj gaquin' huin si 'yaj né'. Nj ngaa gahuin nico gaquin' 'yaj né', nj guere' niman né' gahui' né' aj.

¹⁶ Nj sī guxuman ruhua a ni é re' 'ngo nuguan' digya' yun'unj huin ni é re' jnān nga xica'uí 'i ruhuāj. ¹⁷ Daj si daran' rasun sa' nga daran' nuguan' ueé 'na' xata' riqui chrej né' Yan'anj rian né'. Nj Yan'anj guj'yaj daran' si xiguñ mán xata'. Nj nitaj si naduna si ani ruhua Yan'anj mánj. Daj si 'ngo hua ruhuaj. ¹⁸ Nj garan' ruhua Yan'anj si nahuin naça niman né' guj'yaj nuguan' xanga'. Nj gahuin né' da'nij Yan'anj anj. Nj daj rún' huin sixahua' scanij daran' si guj'yaj Yan'anj, hué daj gahuin né', guj'yaj Yan'anj anj.

Hacedores de la palabra

¹⁹ Nanun ruhua ni é re' nuguan' nan huin ni é re' jnān nga xica'uí 'i ruhuāj. Guj'yaj fuerza ni é re' sisi gunun sa' ni é re' si a'mi ni dugüi' ni é re'. Nj ga'mi nanaj ni é re' nej. Nj sī ga'man yoq ruhua ni é re' nej mánj. ²⁰ Daj si ngaa a'man ruhua né', nj sī ga'ue guj'yaj sa' né' daj rún' huin ruhua Yan'anj si guj'yaj né' mánj. ²¹ Hué dan nj duna ni é re' daran' ni nuguan' nitaj si sa' hua nga ni nuguan' quij hua nej. Nj ngui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' xi'í si ga'ue gara xina ni é re' nga nuguan' riqui Yan'anj nun chruhua niman ni é re'. Daj si ga'ue ganani ni é re', guj'yaj nuguan' da aj. ²² Nj hua niñan si dagahuin né' si ataj nuguan' daj. Nj sī gunun yun né' mánj. Daj si ngaa unun yun né', nj digya' yun'unj né' man'an né' aj. ²³ Nj daj rún' huin 'ngo nnee gu'ndi', nj hué daj huin si-nuguan' Yan'anj. Nj tsínj unun yun si ataj nuguan' daj, nj na'ue dagahuin sij, ngaa nj 'yaj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa ni'yaj si' rian sí' rian 'ngo nnee gu'ndi'. ²⁴ Nj ni'yaj sij rian sij. Sanj ngaa naniçaj sij gan'anj sij, nj 'ngo guini'yun ruhua sij daj hua rian sij. ²⁵ Sanj tsínj dagahuin sisi ataj si-nuguan' Yan'anj, nj hua niã' ruhua sij nga si-chrej sij, guj'yaj Yan'anj. Daj si ni'yaj sa' sij si ataj niça ley sa' da aj. Nj gahuin niça ruhua sij nga nuguan' daj. Nj sé si gunun yun sij nga nuguan' da mánj. Nj nun guini'yun ruhua sij mánj. Sanj dagahuin sij si ataj

nuguan' daj. Nj nuguan' daj huin ley 'yaj si gahuin ni'rij rian né'.

²⁶ Ngaa ani ruhua 'ngo tsínj daj sisi nico' sij Yan'anj ngaa nitaj si hua cuidado sij nga si a'mi sij rian dugüi' sij, ni a'mi yun sij sisi nico' sij Yan'anj anj. Nj digya' yun'unj sij man'an sij aj. ²⁷ Nj sisi huin ruhua né' guinico' yya né' Yan'anj huin chrej né', ni hua nian sisi chraquij né' ni tsin' niqiu nga ni ngüi mmij ran' sayun. Ni sj gani ruhua né' nga gaquin' man chruhua xungüi nan manj.

2

Amonestación contra la parcialidad

¹ Guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Jesucristo huin sij Señor nicaj sun rian né'. Nj hua 'ueé rian sij. Nj sj gani ruhua ni é re' sisi hua sa' doj 'ngo tsínj daj, daj nga ango tsínj huin ni é re' jnân nga xica'ui. ² Guj'yó' cuenta sisi nahuin yu' ni é re', ni atuj 'ngo tsínj xuru'ue rian man ni é re'. Nj nun ra'a sij 'ngo se'ej huin oro. Nj nun sij atsj sa'. Nj hué daj atuj 'ngo tsínj niqiu rian man ni é re'. Nj nun sij atsj re'e. ³ Si ruhua ni gahuin ni' ruhua ni é re' nga tsínj nun atsj sa' daj. Nj gataj ni é re' gunun sij: "Gane re' yu'uj nan huin 'ngo yu'uj hua sa'." Nj gataj ni é re' gunun tsínj niqiu daj: "Guiniquin' gaya re' yu'uj man." Asj: "Gane re' xi'í dacój ni únj." Gataj ni é re'. ⁴ Sanj sisi hué daj 'yaj á re', ni 'yaj á re' sisi sa' doj huin tsínj xuru'ue rian tsínj niqiu. Nj 'ngo güesi ani quij ruhua huin ni é re' nej aj.

⁵ Nani chraquij a ni é re' nuguan' ga'mi huin ni é re' jnân nga xica'ui 'i ruhuaj: Yan'anj nacui ni ngüi niqiu man chruhua xungüi nan sisi guxuman 'ueé ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj. Nj riqiu Yan'anj sisi gane ni sij rian nicaj sun Yan'anj. Daj si hué daj gataj yya Yan'anj rian ni ngüi 'i ruhua ni'yaj man'an Yan'anj anj. ⁶ Sanj guiri' ni ngüi niqiu si-na'aj, 'yaj ni é re'. Sé si xanga' sisi ducu a'nin' sun ni tsínj xuru'ue rian ni é re' mí'. Nj sé si xanga' sisi hué ni sij anucaj ni é re' gan'anj ni é re' rian ni tsínj nicaj sun mí'. ⁷ Nj sé ni sij huin ni tsínj a'mi quij xi'í si-xugüi Cristo mí'. Nj hua 'ueé si-xugüi Cristo aj. Nj xi'í si-xugüi Cristo gata' nnee ni é re' aj.

⁸ Hué dan nj sisi xanga' dagahuin né' si-ley Moisés huin nuguan' nun rian si-nuguan' Yan'anj, nj dugu'naj 'yaj né'. Daj si ley daj ataj: "Gahuin 'i ruhua né' guini' né' ni dugüi' né' daj rún' 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an né'." ⁹ Sanj sisi a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj xuru'ue ngaa nun a'mi sa' ni é re' rian ni tsínj niqiu, ni da'ui ni é re' gaquin' xi'í si nun dagahuin ni é re' rian si-ley Yan'anj anj. ¹⁰ Sisi dagahuin

'ngo tsínj daj daran' si ataj si-ley Yan'anj, nj sisi hua urin nuguan' si ga'uej ruhua sij dagahuin sij, ngaa ni rún' huin sisi da'ui sij gaquin' xi'í daran' ley da aj. ¹¹ Daj si gataj Yan'anj: "Sj ga'mi né' nga nica dugüi' né'." Nj gataj ruhua' yün Yan'anj: "Sj dagahui' né' dugüi' né' manj." Daj gataj Yan'anj. Yyaj nj sisi nitaj si a'mi re' nga nica dugüi' re', sanj dagahui' re' dugüi' re', ni da'ui re' gaquin'. ¹² Xi'í daj ga cuidado né' si ga'mi sa' né', ni gui'yaj sa' né'. Daj si ngaa ganahuij xungüi nan, nj nagui'yaj yya Yan'anj nga né' daj rún' gataj si-nuguan' Cristo aj. ¹³ Daj si sisi nitaj si huin 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij dugüi' sij, nj si nahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya tsínj daj güi nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Sanj tsínj huin 'i ruhua ni'ya dugüi' sij, nj gui'yaj sa' Yan'anj nga sij aj.

La fe sin obras es muerta

¹⁴ Gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' jnân nga xica'ui. Sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nun gui'yaj sa' né' nga dugüi' né', nj nitaj si ni'yaj si-nuguan' né' manj. Sj ga'ue nacaj Yan'anj ni tsínj ataj yun sisi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj manj. ¹⁵ Guj'yó' cuenta sisi hua 'ngo jnánj né', 'ngo xica'uij né' achin si-gan', ni achin si xa sij ya'yoj. ¹⁶ Nj sisi gataj go'ngo né' rian tsínj niqiu daj: "Güij nan' re'. Nj gahuin din'inj ruhuá re' aj. Nj nacaj re' retó re' neque re', ni xa re' daj garan' ruhuá re'." Sisi hué daj gataj né' ngaa nun ga'ui' né' si ni'yaj nnee cüj tsínj niqiu daj, nj nitaj si ni'yaj si-nuguan' né' manj. ¹⁷ Nj hué ducuanj daj huin sisi ataj né' sisi xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nj nitaj si 'yaj sa' né', ngaa ni nitaj si ni'yaj si-nuguan' né' manj.

¹⁸ Si ruhua ni gataj 'ngo ni é re' gunünj: "Xuman ruhua man'an re' ni'yaj re' Yan'anj. Sanj man'anj, nj 'yaj sa'aj." Si ruhua ni hué daj gataj 'ngo ni é re' gunünj. Asa' ga'ue xacaj ni ngüi cuenta sisi xuman ruhuá re' ni'yaj re' Yan'anj sisi nitaj si 'yaj sa' re' únj. Sanj guini' ni ngüi sisi xuman ruhuá ni'ya Yan'anj xi'í si 'yaj sa'aj. ¹⁹ Nj dugu'naj 'yaj re' si xuman ruhuá re' sisi hua urin Yan'anj. Sanj hué gué daj xuman ruhua ni nané xi'í nej. Nj dri' ni nané xi'í, 'yaj nuguan' daj xi'í si xu'ui' ni sij. ²⁰ Tsínj nj'yun huin re'. Ga'ue digyanj rian re' sisi nitaj si ni'yaj si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj ngaa nitaj si 'yaj sa' né'. ²¹ Asij ná nj gataj Yan'anj rian xi'í né' tsínj gu'naj Abraham sisi gahuin sa' niman sij rian Yan'anj xi'í si ga'uej ruhua sij dagahui' sij da'nj sij Isaac rian altar ga'ui' sij da'nj sij rian Yan'anj. ²² Ga'ue guini' re' sisi xi'í si guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij

Yan'anj, ngaa n̄i gui'yaj sa' sij. N̄i xi'í si gui'yaj sa' sij, n̄i gahuin sij 'ngo tsínj guxuman sa' ruhua ni'yaj Yan'anj nej aj. ²³ Ngaa n̄i gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: "Guxuman ruhua Abraham ni'yaj sij Yan'anj anj. Xi'í daj n̄i gataj Yan'anj sisi hua n̄ica niman Abraham." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj. N̄i gataj ni sij sisi hué Abraham huin tsínj nicaj dugüi' nga Yan'anj anj.

²⁴ Yyaj n̄i ni'í ni é re' sisi sé urin si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, 'yaj si gataj Yan'anj si hua n̄ica niman né' mánj. Sanj hua n̄ian sisi gui'yaj sa' né' nej. ²⁵ N̄i hué daj gahuin nga yun'unj gu'naj Rahab asij ná huin unj 'ngo yun'unj xana gachéj man'an. N̄i gataj Yan'anj sisi hua n̄ica niman unj xi'í si gui'yaj sa' unj. Daj si gui'yaj unj sinduj rian nungüej tsínj naga'naj daj gatúj nungüej si' ducua unj, gui'yaj unj ngaa nano' ni sij nungüej sí'. N̄i ga'nij unj nungüej tsínj daj nan' nungüej sij ducua nungüej sij ango chrej aj. ²⁶ Hué dan n̄i sisi nitaj si n̄un nané niman né', n̄i rún' huin 'ngo niman huin nnee cúj né'. N̄i da'nga' daj huin né' sisi ataj né' si xuman ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, sanj nitaj si 'yaj sa' né' mánj.

3

La lengua

¹ Nun hua sa'aj sisi ga'í ni é re' gahuin ruhua dígyan nuguan' scanij ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'uí. Daj si hua ni'í ni únj sisi nun dígyan sa' ni únj, n̄i gahuin ni únj nico castigo daj nga ango tsínj. ² Daran' né' acej ruhua. N̄i sisi n̄ganj a'mi sa' 'ngo tsínj daj, n̄i hué sij huin 'ngo tsínj sa' n̄in'. N̄i ga'ue dugumi sa' sij n̄in' nnee cúj sij nej. ³ N̄i ngaa a'nij né' gaga' gunun du'ua guayo sisi sj gahuin yan'anj xuj, n̄i ga'ue dānicaj né' xuj daj garan' ruhua né' gache xuj. ⁴ N̄i guini'yaj ni é re' daj 'yaj 'ngo riq xachij achéj rian nnee. N̄i n̄unj si xachij n̄in' ruhua riq daj, n̄i nucuj n̄in' ruhua chrá' ra'a nané rianj, sanj ga'ue dānicaj tsínj ducuj riq daj rian ruguechra' le'ej n̄un chruhua nnee. N̄i hué daj ga'nij sij riq gan'an ne' garan' ruhua sij.

⁵ N̄i hué daj huin nga du'ua né' nej. Urin xico' hua du'ua né' rian n̄in' gachra' nnee cúj né'. Sanj nahuin nico nuguan' a'mi nne né' xi'í né', 'yaj du'ua né'. N̄i ni'í né' sisi ga'ue gaca nico quij gui'yaj 'ngo yan'an le'ej. ⁶ N̄i rún' huin yan'an le'ej daj huin nuguan' a'mi du'ua né'. N̄i daj rún' hua n̄in' xi'í m̄an chruhua xungüi' nan, n̄i hué daj hua du'ua né' nej. N̄i du'ua né' 'yaj sisi gahuin quij n̄in' nnee cúj né'. N̄i chran' yun'unj du'ua né' daran' chrej achéj né' xi'í si sichre 'yaj sisi a'mi né' nuguan' xi'í

aj. ⁷ Ga'ue gahuin n̄i daran' rian ni xucu mán riqui quij, gui'yaj ni ngüi. N̄i ga'ue gahuin n̄i xataj nej, xucuj nej, nga ango ni xucu m̄an chruhua nnee yan'anj nej. N̄i daran' ni xucu daj gahuin n̄i, gui'yaj ni ngüi. ⁸ Sanj n̄i a 'ngo né' si ga'ue gui'yaj sisi gahuin n̄i du'ua né'. Daj si du'ua né' huin 'ngo si quij. N̄i sj ga'ue gahuin n̄i du'ua né' mánj. N̄i daj rún' ahui' ni ngüi, 'yaj veneno, n̄i hué daj 'yaj du'ua né'. ⁹ N̄i a'mi sa' du'ua né' xi'í Yan'anj huin chrej né'. Sanj a'mi quij du'ua né' xi'í ni ngüi. N̄i daj rún' hua man'an Yan'anj, n̄i hué daj gui'yaj Yan'anj ni ngüi aj. ¹⁰ Hué du'ó' ahui' nuguan'an nuguan' sa' nga nuguan' quij. N̄i nitaj si hua sa' si hué daj 'yaj né' huin ni é re' jnān nga xica'uí. ¹¹ Sj ga'ue gahuí nnee sa' nga nnee quij rian yu'uj mánj. ¹² Ango nuguan' huin sisi sj ga'ue gayu aceituna chra 'ngo chrun higo mánj. N̄i sj ga'ue gayu higo chra 'ngo coj ayu uva mánj. N̄i sj ga'ue gahuí nnee sa' nga nnee 'n̄in' urin yu'uj mánj.

La sabiduría de lo alto

¹³ N̄i sisi hua 'ngo tsínj ni'í sa' scanij ni é re', n̄i huin chrun sij, ruhua sij, ngaa n̄i da'ui sij dígyan sij rian dugüi' sij sisi chrun yya sij xi'í chrej sa' chéj sij. Hué dan n̄i xacaj dugüi' sij cuenta sisi 'yaj sa' sij xi'í si ni'í sa' yya sij, n̄i sé 'ngo tsínj huin achij, ruhua sij mánj. ¹⁴ Sanj sisi huin xicoj ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re', n̄i huin ruhua ni é re' sisi gahuin rian ni é re', ngaa n̄i sj ga'mi nne ni é re' xi'í ni é re' mánj. Daj si sisi hué daj 'yaj ni é re', n̄i sé tsínj ni'í sa' huin ni é re' mánj. ¹⁵ Daj si sé rian Yan'anj 'na' nuguan' yj si huin xicoj ruhua né' mánj. Sanj nuguan' daj 'na' rian ni tsínj m̄an chruhua xungüi' nan anj. N̄i huin nuguan' ahui niman né' xi'í si unun né' si-nuguan' sichre aj. ¹⁶ Daj si ngaa huin xicoj ruhua ni ngüi, n̄i ngaa huin ruhua ni sij sisi gahuin rian ni sij, n̄i ngaa hué daj 'yaj ni sij, n̄i unun' ni sij nga dugüi' ni sij, n̄i na'ue guíman sa' ni sij xi'í ni gaquin' xi'í 'yaj ni sij. ¹⁷ Sanj ni tsínj ni'í sa', 'yaj nuguan' 'na' rian Yan'anj, 'ngo hua sa' niman ni sij. N̄i nitaj si dugunun' ni sij ni ngüi mánj. N̄i a'mi sa' ni sij. N̄i a'nin' ruhua ni sij nej. N̄i hué daj nahuin 'j ruhua ni sij ni'yaj ni sij dugüi' ni sij. N̄i 'ngo 'yaj sa' ni sij rian daran' ni ngüi. N̄i huin yya ruhua ni sij xi'í si-chrej Yan'anj anj. N̄i nitaj si dígya' yun'unj ni sij mánj. ¹⁸ N̄i ni tsínj 'yaj fuerza sisi gane din'inj ni ngüi, n̄i guini'í ni sij nico si sa' gui'yaj ni sij aj.

4

La amistad con el mundo

¹ Nj un sin huin nj unun' ni é re', nj uda' ni é re' nga dugüi' ni é re', ruhua á re' únj. Hué daj 'yaj ni é re' xi'í si huin quij ruhua ni é re' ga'j nuguan'. Nj unun' ni nuguan' daj chruhua niman ni é re'. ² Huin ruhua á re' sísj ga rasun rian án re'. Sanj na'ue gujri' ni é re' si huin ruhua ni é re'. Nj dagahui' a ni é re' nej. Nj huin xicoj ruhua ni é re' nga si'yaj dugüi' ni é re'. Sanj na'ue gujri' a ni é re'. Ngaa nj unun' ni é re', nj uda' ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. ³ Nj sísj achinj jni'yaj a ni é re' rian Yan'anj, sanj nun gujri' ni é re' xi'í si nun hua sa' nuguan' achinj ni é re' rian Yan'anj. Maan si huin ruhua ni é re' si gahuin sa' man'an án re' chruhua xungüi nan, guj'yaj Yan'anj anj.

⁴ Daj rún' 'yaj tsínj atoj nga nicá dugüi' sij, nj da'nga' daj 'yaj ni é re'. Nun ni'i ni é re' sísj ngaa xacaj ni é re' si-chrej ni tsínj man chruhua xungüi nan, nj unun' ni é re' nga Yan'anj mi'. Daran' ni tsínj huin ruhua gache si-chrej xungüi nan, nj unun' ni sij nga Yan'anj. ⁵ Nj a'mi yun si-nuguan' Yan'anj, ruhua á re' únj. Sé daj huin mánj. Nj gataj nuguan' daj: "Guj'yaj Yan'anj sísj nne Espiritu Santo niman né'. Nj njn' ruhua huin ruhua Espiritu Santo sísj gujnico' né' urin Yan'anj anj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj. ⁶ Sanj doj 'yaj Yan'anj sinduj xi'í né'. Xi'í daj gataj si-nuguan' Yan'anj: "Unun' Yan'anj nga ni tsínj ani ruhua sísj tsínj sa' huin ni sij. Sanj 'yaj Yan'anj sinduj rian ni tsínj ani ruhua sísj sé tsínj huin rian huin ni sij mánj." Hué daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁷ Xi'í daj dagahuin ni é re' si ataj Yan'anj. Sanj guj'yaj á re' sísj so'o a ni é re' rian sichre. Ngaa nj gunanj sichre rian ni é re' aj. ⁸ Gahuin njchrun' ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nj gahuin njchrun' Yan'anj rian ni é re' nej. Ngau'yaj sa' ni é re' man'an ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj gaquin'. Nj guj'yaj ni é re' si gahuin sa' niman ni é re' huin ni é re' ni tsínj ani huji ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁹ Nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nj sj ga nia' ruhua á re' ga'nga' á re' mánj. Sanj guj'yaj á re' si nani ruhua á re' gaco ni é re' aj. ¹⁰ Guj'yaj ni é re' si gahuin ni é re' daj rún' huin 'ngo lij rian Señor. Ngaa nj gahuin rian ni é re', guj'yaj Señor aj.

Juzgando al hermano

¹¹ Nj sj nani ni é re' cuento nne xi'í ni dugüi' ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Daj si tsínj a'mi quij xi'í jnānj sij, nj a'mi quij sij xi'í si-ley Yan'anj nej. Nj 'yaj sij sísj huin achij sij daj nga si-ley Yan'anj. Nj nitaj si 'yaj sij si ataj ley daj mánj. ¹² Urin Yan'anj huin si riqui ley daj rian né'. Nj urin Yan'anj huin si gataj un tsínj ganani,

nj un tsínj ga ni'ya. Nj un sin huin re' sísj utá' re' gaquin' dugüi' re', ruhua re' únj.

No os gloriéis del día de mañana

¹³ Yyaj nj gunun ni é re' si ga'mi huin ni é re' nj tsínj ataj: "Yyaj, asi a'voj, nj gan'anj ni únj 'ngo xuman' daj. Nj gujman ni únj 'ngo yo'. Nj gujran únj ni rasun nādu'ue únj. Nj guj'yaj gana únj san'anj yu'uj daj", ataj ni é re'. ¹⁴ Nj hué daj a'mi ni é re' ngaa nun ni'i ni é re' nunj si gujran' ni é re' a'voj. Rún' huin 'ngo nga ngaa nasi 'ngo hora le, nj ná nj utinj da'nga' daj huin ni é re' aj. ¹⁵ Xi'í daj nj hua nian si gataj ni é re': "Sísj huin ruhua Señor, nj ga'ue ga nj'na' ni únj gane ni únj. Nj guj'yaj sun ni únj un sun gahuin." Hué daj gataj ni é re'. ¹⁶ Sanj a'mi nne ni é re' nga si guj'yaj ni é re'. Nj sé si hua sa' si hué daj a'mi nne ni é re' mánj. ¹⁷ Sísj ni'i né' guj'yaj sa' né', nj da'ui né' gaquin' sísj na'uej ruhua né' guj'yaj sa' né'.

5

Contra los ricos opresores

¹ Gunun ni é re' huin ni é re' tsínj xuru'ue. Gaco ni é re', nj gaguaj ni é re' xi'í sayun ga'na' gujran' ni é re' aj. ² Guchru si'yaj ni é re'. Nj xa xucu le si-gan' ni é re' nej. ³ Nj xa daquinj yo si-san'anj ni é re' huin oro nga plata. Nj hué daquinj yo daj gahuin 'ngo da'nga' digyán daj hua si-gaquin' ni é re'. Nj daj rún' xa daquinj yo si-san'anj ni é re', nj hué daj gujran' ni é re' sayun ngaa gaca á re', guj'yaj yan'an. Da' nata' xiráj dugüi' si'yaj ni é re' mánj. Nj hué daj 'yaj ni é re' yyaj ngaa ruhua gujsij güi ganahuij xungüi nan. ⁴ Nj nan acaj Yan'anj cuenta sísj digya' yun'unj ni é re' nun naru'ue ni é re' rian ni tsínj ri xina ni é re' aj. Nj hua gunun Yan'anj sísj aco ni sij xi'í si nun naru'ue ni é re' du'ue ni sij. Nj njn' ruhua huin achij Yan'anj xata'. ⁵ Chruhua xungüi nan, nj hua nia' ruhua ni é re' nga daran' rasun sa' man rian ni é re'. Nj namij ni é re' daj rún' namij xucu ngaa sj güi dagahui' ni sij xucu namij daj xa ni sij. ⁶ Xi'í si digya' yun'unj ni é re' ni tsínj niqui daj, nj gahui' ni sij ngaa nitaj si da'ui ni sij gaquin', guj'yaj ni é re'. Nj sé si chran' ni sij ni é re' mánj.

Sed pacientes y orad

⁷ Xi'í daj gana'uij sa' ni é re' da güi ga'na' Señor huin ni é re' jnān nga xica'ui. Nj'yaj ni é re' daj ana'uij 'ngo tsínj si gujri sij tan' ngaa gachij xina sij. Daj si ana'uij sa' sij si ga'ui' guman. Xi'í daj nj gahui sa' xina sij, ruhua sij. ⁸ Nj hué daj gué gana'uij ni é re' nej. Nj gahuin nica ruhua ni é re' nga si-chrej Señor xi'í si doj hua, nj ga'na' Señor. ⁹ Sj ga'mi huji ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re'

huin ni é re' jnān nga xica'uī. Ngaa nī sī gahuin castigo ni é re', guī'yaj Señor mánj. Daj si doj hua, nī gā'na' Señor nāgui'yaj yya sij nga né'. ¹⁰ Xācaj ni é re' cuenta daj gunucua'j ni tsínj ga'mī si-nuguan' Yan'an'j asij ná ngaa guiran' ni sij sayun xi'í si ga'mī ni sij si-xugūi Señor. Nī daj rún' guī'yaj ni sij, nī hué daj guī'yaj ni é re' nej. ¹¹ Nī ataj né' sisī hua nīa' ruhua ni tsínj gunucua'j sa' ni sayun. Nī hua gunun ni é re' daj gunucua'j sa' tsínj gu'naj Job sayun guiran' sí'. Nī hua guini'i ni é re' daj guī'yaj sa' Señor nga sí' ngaa ganahuij sayun guiran' sí'. Daj si nahuin 'i ruhua Señor ni'yaj sij né'. Nī nani yaco ruhua sij ni'yaj sij né' nej.

¹² Hué dan nī nuguan' nan huin 'ngo nuguan' nico doj huin ni é re' jnān nga xica'uī. Nī sī guta' nīca yya ni é re' rian ni dugūi' ni é re' mánj. Hua 'ngo tsínj ataj sisī ni'i xata'. Nī hua ango tsínj ataj sisī ni'i yo'ój. Nī hua ango tsínj ataj sisī hua 'ngo ni rasun ni'i. Sanī sī guī'yaj ni é re' daj mánj. Maan si gataj ni é re' sisī ga'ue sisī sī ga'ue. Ngaa nī sī gahuin castigo ni é re', guī'yaj Yan'an'j mánj.

¹³ Hua 'ngo dugūi' ni é re' tsínj ran' sayun scanij ni é re' ní'. Ngaa nī gachinj jni'yaj sij rian Yan'an'j anj. Hua 'ngo dugūi' ni é re' tsínj hua nīa' ruhua scanij ni é re' ní'. Ngaa nī gara sij chra' rian Yan'an'j anj. ¹⁴ Nī hua 'ngo dugūi' ni é re' tsínj a'nan' scanij ni é re' ní'. Ngaa nī gaquinj sij ni tsínj huin achij scanij ni tsínj nico' Yan'an'j gā'na' ni sí' gachinj jni'yaj ni sí' rian Yan'an'j xi'í sij. Nī guta' ni sí' doj guisiti rian tsínj a'nan' daj nga si-xugūi Señor. ¹⁵ Nī sisī xuman yya ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'an'j, ngaa nī ganahuin tsínj a'nan' daj, guī'yaj Yan'an'j. Nī nāchica tsínj daj, guī'yaj Señor. Nī sisī guī'yaj sij gaquin', nī guinicaj Señor niman nico xi'í gaquin' guī'yaj sij aj. ¹⁶ Xi'í daj nāta' gō'ngo né' gaquin' guī'yaj né' rian ni dugūi' né'. Nī gachinj jni'yaj gō'ngo né' rian Yan'an'j xi'í ni dugūi' né' sisī nahuin sa' ni é re'. Nī ngaa achínj jni'yaj 'ngo tsínj hua nīca niman rian Yan'an'j, nī gunun yya Yan'an'j si achínj jni'yaj sij. Nī guī'yaj Yan'an'j daj rún' gachínj jni'yaj sij aj. ¹⁷ Nī daj rún' hua man'an né', nī hué daj hua tsínj gu'naj Elías gane sí' asij ná. Nī ngaa nīn' ruhua gachínj jni'yaj sij rian Yan'an'j sisī sī gaman', ngaa nī guisij hua'nij yo' danéj nun gaman' xánj sij, guī'yaj Yan'an'j anj. ¹⁸ Nī ngaa gachínj jni'yaj ruhua' yún sij rian Yan'an'j, ngaa nī gaman' ruhua' yún, guī'yaj Yan'an'j. Ngaa nī guiri' ni tsínj xánj sij si xā ni sij aj.

¹⁹ Gunun ni é re' si ga'mī huin ni é re' jnān nga xica'uī. Sisī xācaj 'ngo dugūi' ni é re' chrej sé huin chrej xānga', nī nānicaj

ruhua' yún ruhua sij, guī'yaj ango dugūi' ni é re', ²⁰ ngaa nī guini'i ni é re' sisī un tsínj 'yaj sisī nānicaj ruhua sij xi'í si-gaquin' sij, nī nācaj sij tsínj gahuin castigo daj. Nī guiránj sij rian nico gaquin'.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huéj huin Pedro tsínj huin apóstol. Ní guñun yan'anj ni guñe' Jesucristo man'anj sísí gan'anj ga'mí rian ni ngüi xi'í sij. Ní a'ni yanj carta nan huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj nico' Yan'anj gan'anj gane ango yu'uj. Ní gaxa'ní ni é re' estado Ponto nga estado Galacia nej, estado Capadocia nej, estado Asia nej, estado Bitinia nej. ² Ní Yan'anj huin chré'. Ní asij ná nacui Yan'anj ni é re'. Daj si hua ni'í Yan'anj sísí guñnico' a ni é re' Yan'anj, gu'yaj Espiritu Santo. Ní nagui'yaj sa' Espiritu Santo niman ni é re'. Ní huin ruhua Yan'anj sísí dagahuin ni é re' rian Jesucristo. Ní huin ruhua Yan'anj sísí na'nin' tun Jesucristo niman ni é re' huin tun gayanj si' ngaa gahui' si' xi'í né'. Ní huin ruhua man'anj sísí gu'yaj Yan'anj nico sinduj rian ni é re'. Ní 'ngó gahuin din'inj ruhua ni é re', gu'yaj Yan'anj, ruhuaj aj.

Una esperanza viva

³ Ga'mi sa' né' rian Yan'anj huin chrej Jesucristo huin Señor nicaj sun rian né'. Xi'í si nün' ruhua nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya né', ní gu'yaj Yan'anj si ga'nga naça ruhua' yün né'. Ní hué daj gahuin xi'í si ganánij Jesucristo scanij ni niman. Xi'í daj ní ana'uij né' sísí gu'yaj sa' Yan'anj nga né'. ⁴ Ngaa ní nahuin ra'a ni é re' ni rasun nara sa' Yan'anj xata' huin ni rasun si ga'ue guchru. Ní huin ni rasun si ga'ue guñinj. Ní huin ni rasun si ga'ue guchri. ⁵ Ní xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, ní dugumi Yan'anj ni é re' nga si-fuerza sij. Ní dugumi Yan'anj ni é re' da güi naçaj nün' Yan'anj ni é re'. Daj si ni'í né' si ganacaj Yan'anj né' güi ganahuij xungüi nan anj.

⁶ Xi'í nuguan' daj ní gahuin niç' ruhua á re' nünj si doj gue güi guiran' ni é re' ga'í rian sayun si ruhuaj. ⁷ Ní sayun daj digyán sísí xanga' xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Ngaa ní gu'yó' cuenta daj 'yaj ni sij nga gaga' oro. Ní ga ni'ya oro daj nga xungüi nan. Ní 'nünj ni sij oro daj rian yan'an xacaj ni sij cuenta sísí si nagune. Ní sísí si nagune, ní hué oro daj huin oro sa'. Ní hué daj 'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa ran' ni é re' sayun. Ní sísí xanga' xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj ngaa guñij guiran' ni é re' sayun, ngaa ní ga'mi sa' ni ngüi xi'í Yan'anj güi nanicaj

Jesucristo ga'na' sij. Ní guñun yan'anj ni ngüi Yan'anj güi daj nej aj.

⁸ Ní nünj si nun guini'í ni é re' rian Jesucristo, sanj 'í ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Ní nünj si nun ni'í ni é re' rian sij yyaj, sanj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' sij. Ní ducu huin niç' ruhua ni é re'. Ní da' na'ue gaco' du'ua ni é re' naça' ni é re' nuguan' huin niç' ruhua ni é re' xi'í Jesucristo, 'yaj Yan'anj anj. ⁹ Ní xi'í si xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj, ní ganacaj Yan'anj niman ni é re' aj.

¹⁰ Asij ná ní nün' ruhua digui'yun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj xi'í nuguan' gataj sísí ganacaj Yan'anj ni é re'. Daj si huin ruhua ni sij guñi'í ni sij daj hua sinduj gu'yaj Yan'anj nga ni ngüi. ¹¹ Ní hua ga'nij Cristo si-Espiritu man'an si chruhua niman ni sij. Ní digyán sini Cristo rian ni sij daj guiran' si' sayun. Ní digyán Cristo daj gahuin 'ueé si' ngaa ganahuij guiran' si' sayun daj. Ngaa ní nagui'yaj cu ni sij man'an ni sij daj hua tsínj ga'na'. Ní huin ruhua ni sij guñi'í ni sij aman ga'na' tsínj daj. ¹² Sanj digyán Yan'anj rian ni sij sísí sé xi'í ni sij huin nuguan' ga'mi ni sij mánj. Sanj nuguan' ga'mi ni sij huin güenda man'an né' yyaj. Ní daj rún' hua nuguan' ga'mi ni sij asij ná, ní hué daj hua gue nuguan' nata' ango ni tsínj gunun ni é re' yyaj. Ní ga'mi ni sij nuguan' sa' daj rian ni é re', gu'yaj Espiritu Santo. Ní ga'nij Yan'anj Espiritu Santo rian ni sij. Ní da' ni ángel huin ruhua guñi'í daj hua nuguan' sa' daj.

Llamamiento a una vida santa

¹³ Hué dan ní ga'nij niman ni é re' gu'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj. Ní ga' cuidado ni é re' nga si-chrej man'an ni é re'. Ní 'ngó gana'uij ni é re' nga sinduj gu'yaj Yan'anj nga ni é re' ngaa nanicaj Jesucristo guñi'í ni é re'. ¹⁴ Hué dan ní gahuin ni é re' tsínj dagahuin sa' rian Yan'anj. Ní si gahuin quij ruhua ni é re' daj rún' gu'yaj ni é re' ngaa achin guini'í ni é re' chrej sa'. ¹⁵ Ní hua sa' nün' ruhua Yan'anj. Ní gaquñj Yan'anj sísí guñicaj dugüi' ni é re' nga Yan'anj. Ngaa ní xi'í si hua sa' nün' ruhua Yan'anj, ní da'ui ni é re' gahuin sa' ni é re' nga daran' si-chrej ni é re' aj. ¹⁶ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj: "Gahuin sa' nün' ruhua ni é re' xi'í si nün' ruhua hua sa' man'anj." Daj gataj Yan'anj anj.

¹⁷ Ní si xacaj Yan'anj cuenta daj huin achij go'ngo né' ngaa nagui'yaj yya Yan'anj nga né' mánj. Ní xi'í si ataj ni é re' sísí Yan'anj huin chrej ni é re', ngaa ní guñun yan'anj ni é re' Yan'anj daran' güi nne ni é re' chruhua xungüi nan. Ní daj gu'yaj né' chruhua xungüi nan, ní hué daj nagui'yaj

yya Yan'anj nga né' güi ganahuij xungüi nan. ¹⁸ Nj ganacaj Yan'anj ni é re' rian chrej gachéj xi ni é re' huin 'ngo chrej nitaj si ní'yanj. Nj ni'í sa' ni é re' sisi sé san'anj oro nga san'anj plata naru'ue Yan'anj xi'í si-gaquin' né'. Daj si guchru san'anj plata nga oro. ¹⁹ Sanj naru'ue Cristo si-tun man'an sij xi'í si-gaquin' né'. Nj du'ue njin' ruhua si-tun man'an Cristo. Nj daj rún' gayanj si-tun xachij 'nj hua sa' xi'í si-gaquin' ni ngüi, nj hué daj gayanj si-tun man'an Cristo nej. ²⁰ Nj asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nj hua ni'í Yan'anj sisi hué daj gujran' Cristo xi'í né'. Sanj xi'í si 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', nj ga'na' renga' Cristo, gui'yaj Yan'anj yyaj huin ni güi ruhua ganahuij xungüi nan. ²¹ Nj xi'í si gui'yaj Cristo, nj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj anj. Nj Yan'anj gui'yaj sisi ganá'nij Cristo scanij ni niman. Nj gahuin 'ueé Cristo, gui'yaj Yan'anj. Xi'í daj nj xuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nj ana'uij ni é re' sisi gui'yaj sa' Yan'anj nga ni é re'. ²² Hué dan nj gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Espíritu Santo. Daj si dagahuin ni é re' nuguan' xanga'. Nj gahuin sa' niman án re' sisi ga'ue gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Ngaa nj si gataj ni é re' sisi 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' dugüi' ni é re' ngaa sé si xanga'. Sanj 'ngo gahuin 'i xanga' ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re' aj. ²³ Daj si ga'nga ruhua' yún ni é re'. Nj sé chrej ni é re' ngaa nni ni é re' gui'yaj si ga'nga ruhua' yún ni é re' mánj. Sanj si-nuguan' Yan'anj gui'yaj si nahuin naça niman ni é re'. Nj sé nuguan' guchru huin si-nuguan' Yan'anj mánj. Sanj rún' hua 'ngo rasun hua ni'na' hua nuguan' daj. Nj ga niganj njn' nuguan' daj nej. ²⁴ Xi'í daj nj gataj si-nuguan' Yan'anj: Rún' huin coj huin daran' né'. Nj daj rún' hua yaj, nj hué daj hua né'. Nj daj rún' ga naço coj, nj gayu yaj chra coj, nj da'nga' daj nahuij né' nej.

²⁵ Sanj nitaj aman ganahuij si-nuguan' Señor mánj.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

Nj nuguan' nan huin nuguan' sa' ga'mi anin' únj rian ni é re'.

2

¹ Hué dan nj duna ni é re' si ani ujij ruhua ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' aj. Nj si digya' yun'unj ni é re' ni dugüi' ni é re' mánj. Nj si nachej ga'mi ni é re' mánj. Nj si gahui xicoj ruhua ni é re' mánj. Nj si ga'mi ni é re' nuguan' snan'anj xi'í ni dugüi' ni é re' mánj. ² Nj daj rún' 'yaj 'ngo lij diyaj ga'nga ngaa na'uij si-to nni gutsi, nj hué daj gahuin ruhua ni é re' digui'yun ni é re' si-nuguan' Yan'anj huin nuguan'

xanga'. Ngaa nj gahuin nucuj niman ni é re', gui'yaj nuguan' daj. Ngaa nj ducu gahui sa' ni é re', gui'yaj Yan'anj. ³ Daj si ni'í ni é re' sisi 'yaj sa' Señor nga né'.

La piedra viva

⁴ Ngaa nj gahuin njchrun' ni é re' rian Cristo. Nj daj rún' huin 'ngo yej xi hua ni'na' huin sij. Ani ruhua ni tsinj man chruhua xungüi nan sisi nitaj si ní'yanj yej daj, nj re'ej ni sij. Sanj ganacui Yan'anj yej daj. Daj si güenda Yan'anj, nj ní'yanj njn' ruhua yej daj huin Cristo. ⁵ Nj daj rún' huin yej ni'na', hué daj huin ni é re' nej. Nj duna ni é re' sisi gahuin ni é re' 'ngo hue' yej huin ducuá Yan'anj. Nj daj rún' dagahuin 'ngo xi'nin' chrej rian Yan'anj, nj hué daj gahuin sa' niman ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj nej. Nj daj rún' naga'ui' ni chrej xucu sa' rian Yan'anj, nj hué daj gui'yaj sa' ni é re' rian Yan'anj xi'í si nico' ni é re' Jesucristo. Ngaa nj garan' ruhua Yan'anj sisi 'yaj sa' ni é re'.

⁶ Xi'í daj nj gataj si-nuguan' Yan'anj: Nj'yaj ni é re'.

Nj gunēj 'ngo yej xxi hua sa' njn'. Nj dugu'nunj sicúj hue' nne xuman' Sión. Yej hua sa' daj ganacui man'anj. Nj njn' ruhua hua sa' yej daj. Nj yej daj huin Cristo.

Tsinj xuman ruhua ni'yaj Cristo, nj si gahuin na'aj sij mánj.

Hué daj gataj Yan'anj xi'í Cristo asij ná.

⁷ Hua sa' njn' ruhua Cristo güenda ni é re' ni tsinj xuman ruhua ni'yaj sij. Sanj güenda ni tsinj nitaj si xuman ruhua ni'yaj Cristo, nj gahuin yya daj rún' gataj si-nuguan' Yan'anj: Hué yej sa' guere'ej tsinj gui'yaj hue' gahuin yej sa' doj dugu'nunj sicúj hue', gui'yaj Yan'anj.

Gataj si-nuguan' Yan'anj.

⁸ Nj:

Nj natúj ni ngüi, 'yaj yej daj. Nj naxiru' ni sij, 'yaj yej. Gataj ango si-nuguan' Yan'anj. Nj naxiru' ni sij, 'yaj yej daj xi'í si na'uej ruhua ni sij dagahuin ni sij si-nuguan' Yan'anj. Nj gani ruhua Yan'anj asij ná sisi hué daj gujran' ni ngüi daj aj.

El Pueblo de Dios

⁹ Sanj hué ni é re' huin ni ngüi nacui Yan'anj anj. Nj daj rún' huin 'ngo xi'nin' chrej huin achij nun rian Yan'anj huin ni é re' nej aj. Nj gui'yaj Yan'anj sisi huin ni é re' ni ngüi hua sa' niman man 'ngo xuman'. Nj xi'í si huin ruhua Yan'anj sisi gan'anj nata' ni é re' daj 'yaj sa' Yan'anj rian ni ngüi, ngaa nj gaquinj Yan'anj ni é re'. Nj gahuin ni é re' rian rumi'. Nj nne ni é re' rian hua sa' xiguin yan'an, gui'yaj Yan'anj. ¹⁰ Asij sini nj nun nico' ni é re'

'ngo xuman'. Sanj yyaj n̄i nico' ni é re' xánj Yan'anj. Asij sini n̄i nun n̄ani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Sanj yyaj n̄i nani yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re' aj.

Vivid como siervos de Dios

¹¹ Nj 'i ruhuāj ni'yā ni é re'. Nj rún' huin tsínj 'na' ango xuman' huin né'. Daj si man' né' xungüi nan. Sanj ango xungüi huin xánj né'. Nj achínj jni'yā rian ni é re' s̄is̄i s̄i ga'nij ni é re' chrej dagahuin ni é re' nuguan' x̄i' si huin ruhua nneç c̄uj ni é re' mánj. Daj si unun' nuguan' x̄i' daj ngā niman né' aj. ¹² Nj gu'iyaj sa' ni é re' scanij ni tsínj nun ni' Yan'anj anj. Nj nunj si a'mi quij ni s̄i x̄i' ni é re' yyaj, ataj ni s̄i s̄is̄i 'yaj quij ni é re', sanj güi ga'na' Señor, n̄i ga'mi sa' ni s̄i x̄i' Yan'anj x̄i' si guñi' i ni s̄i s̄is̄i gu'iyaj sa' ni é re'.

¹³ X̄i' si nico' ni é re' Señor, n̄i dagahuin ni é re' rian daran' ni tsínj nicaj sun scanij ni ngüi. Nj dagahuin a ni é re' rian rey x̄i' si tsínj huin rian n̄in' huin s̄i. ¹⁴ Nj dagahuin a ni é re' rian ni tsínj huin gobernado. Daj si a'n̄j rey daj s̄is̄i gu'iyaj ni s̄i castigo ni tsínj 'yaj quij, n̄i ga'mi sa' ni s̄i x̄i' ni tsínj 'yaj sa'. ¹⁵ Daj si huin ruhua Yan'anj s̄is̄i gu'iyaj sa' né'. Ngaa n̄i ga'ue gu'iyaj né' s̄is̄i d̄inj gahuin du'ua ni tsínj ni'yun. Nj si ga'mi ni s̄i nuguan' nun ni' ni s̄i mánj. ¹⁶ Rún' huin tsínj hua ni'n̄ij rian, n̄i hué daj gu'iyaj né' gache né' daran' chrej sa'. Sanj s̄i ga'ue gataj né' s̄is̄i x̄i' daj, n̄i ga'ue gu'iyaj né' un gaquín' gahuin gu'iyaj né', gataj né' mánj. Sanj gu'iyaj né' daj rún' 'yaj ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj anj. ¹⁷ Nj ga'ni'yanj ni é re' rian daran' ni ngüi. Nj gahuin 'i ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Nj dagahuin sa' ni é re' rian Yan'anj. Nj guñun yan'anj ni é re' rian rey nej.

¹⁸ Dagahuin sa' ni é re' huin ni é re' ni tsínj 'yaj sun rian xuru'ue. Nj sé urin rian ni xuru'ue a'mi sa', n̄i xuru'ue 'yaj sa' dagahuin sa' ni é re' mánj. Sanj dagahuin sa' ni é re' rian ni xuru'ue a'mi huee rian ni é re' nej. ¹⁹ Nj s̄is̄i guiran' 'ngo tsínj daj sayun gu'iyaj xuru'ue huee daj x̄i' si nico' sij Yan'anj, n̄i s̄is̄i a'nin' ruhua sij ngā sayun daj, ngaa n̄i dugu'naj 'yaj sij rian Yan'anj.

²⁰ S̄is̄i huin ni é re' castigo x̄i' si da'ui ni é re' gaquín', n̄i nitaj nunj 'yaj s̄is̄i ga'nin' ruhua ni é re' mánj. Sanj s̄is̄i a'nin' ruhua ni é re' ngā sayun 'yaj ni tsínj x̄i' si x̄i' si gu'iyaj sa' ni é re', n̄i acaj Yan'anj cuenta daj 'yaj sa' ni é re' aj. ²¹ Nj huin ruhua Yan'anj s̄is̄i hué daj gunucuj sa' né' guiran' né' sayun. Daj si guiran' man'an Cristo sayun x̄i' né'. Nj daj rún' gu'iyaj sij ngaa guiran' sij sayun, n̄i hué ducúanj daj digyán sij daj gunucuj né'

ngā sayun ran' né' aj. ²² Nj a 'ngo gaquín' nun gu'iyaj Cristo mánj. Nj nitaj nuguan' snan'anj ga'mi du'ua sij mánj. ²³ Nj ngaa ga'mi quij ni s̄i rian Cristo, n̄i nun ga'mi quij si' rian ni s̄i mánj. Nj ngaa guiran' Cristo sayun, n̄i nun ga'mi huee sij rian ni ngüi mánj. Sanj gataj sij daran' si-nuguan' sij rian Yan'anj. Daj si Yan'anj huin si nagui'yaj yya daran' nuguan', ruhua sij. ²⁴ Hué man'an Cristo gata si-gaquín' né' ngaa gan'anj gahui' sij rian rugutsj. Nj gahui' sij x̄i' né' s̄is̄i s̄i gu'iyaj né' gaquín' ga mánj. Sanj ga'ni'na' né' gache né' 'ngo chrej n̄ica. Daj si nahuin sa' niman ni é re' x̄i' si guiran' x̄i' Cristo.

²⁵ Nj daj rún' ga'ni'ya ni xachij ngaa nitaj tsínj dugumi, n̄i hué daj ga'ni'ya ni é re' asij ná. Sanj yyaj n̄i n̄anicaj niman ni é re' ga'na' ni é re' rian tsínj dugumi ni é re' huin Cristo. Nj daj rún' huin 'ngo yucuañ ngaa dugumi sa' sij d̄in sij, n̄i hué daj 'yaj Cristo dugumi sij niman ni é re'. Nj hué Cristo huin achij rian niman ni é re' nej.

3

Deberes conyugales

¹ Hué ducúanj daj huin s̄is̄i dagahuin ni é re' rian nicā ni é re' huin ni é re' ni yun'unj x̄ana. Ngaa n̄i s̄is̄i nun xuman ruhua nicā ni é re' ni'yaj ni s̄i Yan'anj, n̄i ga'ue n̄anicaj ruhua ni s̄i ngaa guñi' i ni s̄i daj 'yaj sa' ni é re'. Nj hué daj gahuin ngaa nun ga'mi ni é re' n̄i a 'ngo nuguan' unun ni s̄i mánj. ² Daj si guñi' i ni s̄i s̄is̄i 'yaj sa' ni é re'. Nj hua ni'yanj ni é re' rian ni s̄i nej. ³ S̄i gani ruhua ni é re' s̄is̄i nagui'yaj niā' n̄in' ni é re' ne' chrej se' nneç c̄uj ni é re' mánj. Nj s̄i gara nico ni é re' c̄uj niā' ch̄ra ni é re' s̄is̄i guñi' i ni ngüi daj sa' hua ni é re' mánj. Nj s̄i nagui'yaj sa' n̄in' ni é re' man'an an re' s̄is̄i ga' sa' ni é re' ngā gaga' oro ngā atsiñ du'ue n̄in' ruhua mánj. ⁴ Sanj nagui'yaj sa' ni é re' chruhua niman ni é re'. Nj s̄i guere' niman sa' ni é re' da mánj. Nj s̄is̄i gahuin sa' niman ni é re', n̄i ga'ue ga'mi naj ni é re'. Nj ga'ue gahuin d̄in'inj ruhua ni é re' nej. Ni'yanj n̄in' ruhua ni é re' rian Yan'anj ngaa hué daj hua sa' chruhua niman ni é re' aj. ⁵ Asij ná n̄i hué daj gu'iyaj ni ngüi x̄ana hua sa' niman. Nj ana'uij unj s̄is̄i gu'iyaj sa' Yan'anj ngā unj. Nj dagahuin unj rian nicā unj nej. ⁶ Nj hué daj dagahuin yun'unj gu'naj Sara si gataj nicā unj Abraham. Nj gataj unj s̄is̄i Señor huin sij. Nj s̄is̄i gu'iyaj sa' ni é re', n̄i s̄i guxu'ui' ni é re', ngaa n̄i huin ni é re' da'ni x̄ana unj.

⁷ Nj hué ducúanj daj hua niān s̄is̄i gane sa' tsínj sno'o ngā nicā ni é re'. Nj x̄acaj ni é re' cuenta si achin rian nicā ni é re' nej. Daj si nitaj si nucuañ ni yun'unj x̄ana

daj rún' nucuaj ni é re'. Xi'í daj guí'yaj 'ueé ni é re' nga ni yun'unj xana. Ní uyan guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni yun'unj xana nga ni é re' sisi gane niganj daran' nica ni é re'. Xi'í daj ní guí'yaj sa' ni é re' nga nica ni é re'. Ngaa ní sj chran' yun'unj 'ngo nuguan' ngaa achínj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj mánj.

Una buena conciencia

⁸ Hué dan ní uyan ga ruhua ni é re' nga dugüi' ni é re'. Ní nani yaco ruhua ni é re' ní'yaj ni é re' dugüi' ni é re'. Ní gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re' ni tsínj xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ní chracuuj ni é re' ni ngüi' ran' sayun. Ní sj guí'yaj ni é re' si huin achij ni é re' mánj. ⁹ Ní sj chran' yun'un' ni ngüi' 'yaj xi'í nga mun'un' daj rún' chran' yun'unj ni sij yun'. Ní sj ga'mi quij ni é re' rian ango ni sij daj rún' a'mi quij ni sij rian ni é re' mánj. Sanj ga'mi sa' ni é re' rian ni sij. Daj si gaquínj Yan'anj ni é re' sisi hué daj guí'yaj á re'. Ngaa ní ga'ue nahuin ra'a ni é re' sinduj guí'yaj Yan'anj rian ni é re' aj. ¹⁰ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Yun' huin ruhua gane 'ueé xungüi nan, ní gahuin nia' ró' ni güi ga'na'.

Sanj ga'cuidadú' sisi sj ga'mi quí' nuguan' nne.

Ní hué daj ga'cuidado né' sisi sj ga'mi du'ua né' nuguan' snan'anj mánj.

¹¹ Duna anéj né' nuguan' quij aj.

Ní guí'yaj sa' né'.

Nano' né' si gane din'inj né' nga ni dugüi' né'.

Ní dugu'nun' né' sisi hué daj guí'yaj né' ya'yoj.

¹² Daj si ní'yaj Señor daj ran' ni tsínj 'yaj nica.

Ní unun' Yan'anj si achínj jni'yaj ni sij rian sí'.

Sanj unun' Yan'anj nga ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj anj.

¹³ Ní un tsínj ga'ue chran' yun'unj ni é re' sisi niganj huin ruhua ni é re' guí'yaj sa' ni é re' unj. ¹⁴ Ní sisi guíran' ni é re' sayun xi'í si xacaj ni é re' chrej nica achéj ni é re', sanj hua 'ueé rian ni é re'. Xi'í daj ní sj guxu'ui' ni é re' rian ni ngüi' mánj. Ní sj guiriun ruhua ni é re' ngaa chran' yun'unj ni sij ni é re' mánj. ¹⁵ Gujnun yan'anj niman ni é re' Cristo sisi huin sij Señor. Ní niganj ga'chrun ruhua ni é re' ga'mi ni é re' rian ni tsínj huin ruhua guini' ni nuguan' sa' ana'uij ni é re'. Sanj ga'mi naj ni é re' rian ni sij. Ní ga'ni'yanj ni é re' nej. ¹⁶ Ní ga'cuidado ni é re' sisi sj guí'yaj ni é re' gaquin' mánj. Ngaa ní ngaa ga'mi quij ni sij xi'í chrej sa' chéj ni é re' nga Cristo, ní guíri' ni sij si-na'aj xi'í nuguan' quij ga'mi ni sij aj. ¹⁷ Sisi ga'uej ruhua Yan'anj sisi

guíran' né' sayun, ní sa' huin si guíran' né' sayun xi'í si 'yaj sa' né'. Sanj nun hua sa' si guíran' né' sayun xi'í si guí'yaj quij né' mánj.

¹⁸ Daj si urin yun guíran' Cristo sayun gahui' sij xi'í si-gaquin' né'. Gahui' Cristo huin sij tsínj hua nica niman. Gahui' sij xi'í ni tsínj nitaj si hua nica niman huin né'. Ní hué daj guí'yaj sj sisi ga'ue guisij né' rian Yan'anj. Gahui' nnee cúj sij. Sanj ganá'nij sij, ní hua ní'na' sij nga niman sij aj. ¹⁹ Ní gan'anj ga'mi si-nane sij rian niman ni tsínj hua gahui' nun ducuaga' rumi'. ²⁰ Huin ni sij tsínj nun dagahuin si-nuguan' Yan'anj asij ná ngaa gane tsínj gu'naj Noé. Ní ngaa daj ní ga'nin' ruhua Yan'anj ní'ya ni sij dá' güi guí'yaj xugüi Noé rió xachij achéj rian nnee yan'anj. Ní ganani tunj gué ran' ni dugüi' sij chruhua rió daj, guí'yaj nnee. ²¹ Ní hué nnee daj huin 'ngo da'nga' digyán daj gahuin ngaa ata' nnee né'. Xi'í si jnaruhui Yan'anj niman né' ngaa ata' nnee né', ní nacaj Yan'anj né'. (Sé güenda si naruhui nnee cúj né' huin ngaa ata' nnee né' mánj. Sanj xi'í si huin ruhua né' gahuin sa' niman né', ní ata' nnee né'.) Hué dan ní nacaj Yan'anj né' xi'í si ganá'nij Jesucristo scanij ni niman. ²² Ngaa ní gahui Jesucristo nan' sij xata' nne sij ne' chrej ra'a sa' Yan'anj. Ní huin achij sij rian ni ángel nga rian ango ni si nica sun nej, rian ni si nucuaj máx xata' nej.

4

Buenos administradores de la gracia de Dios

¹ Ngaa ní xi'í si guíran' Cristo sayun nga nnee cúj sij, ní hué daj gara xina ni é re' guíran' ni é re' sayun nej. Daj si tsínj guíran' sayun nga nnee cúj sij, ní gahuin níni sij rian gaquin'. ² Ngaa ní ni güi guna rian né' chruhua xungüi nan, ní sj guí'yaj né' si huin ruhua nnee cúj né', guí'yaj né' mánj. Sanj nahuij ruhua né' guí'yaj né' si aran' ruhua Yan'anj anj. ³ Guisij ni yo' ngaa guí'yaj ni é re' ni rasun quij daj rún' aran' ruhua ni ngüi' 'na' anéj chrej. Daj si gachéj ni é re' guí'yaj quij ni é re'. Ní guí'yaj ni é re' si gahuin quij ruhua ni é re'. Ní guixini ni é re'. Ní guí'yaj quij ni é re' ngaa guí'yaj ni é re' guí'yanj. Ní go'o nín' ruhua ni é re'. Ní guí'yaj quij ni é re' ngaa guinico' ni é re' yan'anj guí'yaj ra'a ni sij. ⁴ Yyaj ní nun ri' ruhua ni tsínj 'yaj quij daj xi'í si nun 'yaj quij gué ni é re' nga ni sij. Ní a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. ⁵ Sanj hua nian si naga'ui' ni sij cuenta rian Yan'anj xi'í si guí'yaj quij ni sij. Daj si hua níquin' chrun Yan'anj nagui'yaj yya nga ni ngüi' hua ní'na' nga ni ngüi' gahui'. ⁶ Xi'í

daj nî guiyaj Yan'anj sisî gunun ni ngüi hua gahui' nuguan' sa'. Ngaa nî daj rún' nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi hua nneç cüj, nî hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi gahui' nej. Nî gane niganj niman ni sij daj rún' nne niganj man'an Yan'anj anj.

⁷ Nî hua ruhua ganahuij xungüi nan. Xi'í daj nî ga achij ruhua á re' aj. Nî dugumi ni é re' si-chrej ni é re'. Nî gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj nej. ⁸ Nî ango nuguan' nico doj huin sisî nî ruhua gahuin 'i ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ni dugüi' ni é re'. Daj si ngaa 'i ró' ni'í' dugüi', nî naránj né' rian nico gaquin'. ⁹ Nî ngaa huaj ni dugüi' ni é re' chrej, nî gaquinj ni é re' si gatu ni sij ducua' ni é re'. Nî si ga'mi huj ni é re' xi'í ni dugüi' ni é re' ngaa 'na' ni sij rian án re'. ¹⁰ Hua nîni sun riqui Yan'anj rian go'ngo né' guiyaj sun né' rian ni dugüi' né'. Ngaa nî daj rún' riqui Yan'anj sun rian né', nî hué daj guiyaj sun né' rian ni dugüi' né'. Daj si xi'í si guiyaj Yan'anj sinduj rian né', nî hua niñan si guiyaj sa' né' nga sun riqui Yan'anj rian né'. ¹¹ Nî sisî ga'mi 'ngo dugüi' ni é re' rian ni ngüi, nî gani ruhua sij sisî a'mi sij si-nuguan' man'an Yan'anj. Nî sisî hua 'ngo dugüi' ni é re' 'yaj sun rian ni é re', ngaa nî guiyaj sun sij nga fuerza ga'ui' Yan'anj rian sij. Ngaa nî ga'ue ga'mi sa' ni ngüi rian Yan'anj xi'í daran' si 'yaj sa' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nico' Jesucristo. Nî hua niñan si ga'mi sa' niganj nîni' né' rian Yan'anj. Daj si hué Yan'anj nicaj sun rian daran'anj. Amén.

Padeciendo como cristianos

¹² Nî 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. Nî si gan'anj ruhua ni é re' xi'í sayun ga'na' rian ni é re' mánj. Daj si xi'í sayun daj, nî ga'ue xacaj á re' cuenta sisî yya 'i ruhua á re' ni'yaj á re' Yan'anj. Nî si gani ruhua ni é re' sisî urin ni é re' huin tsínj ran' sayun mánj. ¹³ Sanj gahuin niá' ruhua ni é re' xi'í si ran' nuguan'an ni é re' sayun nga Cristo. Ngaa nî nîni' ruhua gahuin niá' ruhua ni é re' ngaa ga'na' renga' Cristo. Nî guini'ni ni ngüi sisî hua 'ueé sij. ¹⁴ Hua 'ueé rian ni é re' sisî a'mi quij ni ngüi xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo. Daj si nne Espiritu Santo nga ni é re'. Nî hua 'ueé rian Espiritu Santo. Xanga' nî a'mi quij ni ngüi daj xi'í Cristo. Sanj a'mi sa' ni é re' xi'í sij.

¹⁵ Sanj nun hua sa' si guiran' ni é re' sayun xi'í si dagahu' ni é re' nîman, asj guiyaj tu ni é re', asj guiyaj xi'í ni é re', asj diguij ni é re' si-nuguan' ango ni sij mánj. Nun hua sa' si guiyaj ni é re' ni gaquin' da mánj. ¹⁶ Sanj sisî guiran' ni é re' sayun xi'í si nicaj dugüi' ni é re' nga Cristo, nî si gahuin na'aj ni é re' mánj. Sanj ga'mi sa' ni é re' rian Yan'anj xi'í si hué daj ran' ni é re' sayun. ¹⁷ Guisij güi gaxi'i

Yan'anj nagui'yaj yya si-gaquin' ni ngüi nico' Yan'anj. Nî xi'í daj ran' né' sayun. Nî sisî gaxi'i sini Yan'anj nagui'yaj yya nga né', ngaa nî un sin guiyaj Yan'anj nga ni ngüi nun dagahuin si-nuguan' Yan'anj ruhua á re' únj. Xanga' nî guiran' nico doj ni sij sayun, guiyaj Yan'anj. ¹⁸ Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Sisî 'i huaj ganani ni tsínj hua niñan, nî huaj guiran' nico doj sayun ni tsínj quij hua nga ni tsínj 'yaj gaquin'.

Daj gataj si-nuguan' Yan'anj.

¹⁹ Hué dan nî ni tsínj ran' sayun daj rún' aran' ruhua Yan'anj, nî hua niñan si guiyaj sa' ni sij. Nî ga'ue guxuman ruhua ni sij sisî Yan'anj dugumi sa' niman ni sij. Daj si Yan'anj guiyaj ni sij. Nî hua niñan ruhua Yan'anj nga né'.

5

Apacentad la grey de Dios

¹ Nî ango nuguan' huin 'ngo nuguan' 'yaj fuerzaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj huin achij scanj ni ngüi nico' Jesucristo. Daj si hué daj huin achí nga ni é re'. Nî huéj huin tsínj guini' daj guiran' Cristo sayun. Nî guinicaj dugüi'ij nga Cristo ngaa ga'na' ruhua' yün sij. Nî guini'ni xanga' ni ngüi sisî hua 'ueé sij. ² Nî daj rún' dugumi sa' yucua'j dán si xucu, nî hué daj dugumi sa' ni é re' ni ngüi nico' Yan'anj man scanj ni é re'. Sanj sé da' fuerza dugumi ni é re' mánj. Sanj dugumi ni é re' xi'í si hué daj aran' ruhua ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj. Nî si gahuin ruhua ni é re' guiyaj gana ni é re' xi'í sun 'yaj sun ni é re' mánj. ³ Nî si guiyaj ni é re' sisî huin ni é re' tsínj huin achij ga'nin' ni é re' rian ni ngüi nico' Yan'anj mánj. Sanj dugu'nun' ni é re' sisî guiyaj 'ueé ni é re' scanj ni sij. Ngaa nî guini'ni ni sij daj guiyaj ni é re'. Nî xacaj ni sij cuenta daj guiyaj man'an ni sij nej. ⁴ Ngaa nî ngaa gurugüi' Cristo tsínj huin achij nîni' tsínj dugumi né', nî nahuin ra'a né' 'ngo gachrin corona sa' gunun chra' né'. Nî ga sa' né' gane niganj né', guiyaj Cristo.

⁵ Nî tsínj hua lij, nî dagahuin ni é re' si ataj ni tsínj huin achij. Nî dagahuin daran' ni é re' si ataj go'ngo ni dugüi' ni é re'. Nî si gani ruhua ni é re' sisî huin achij ni é re' rian ni dugüi' ni é re' mánj. Daj si gataj si-nuguan' Yan'anj:

Unun' Yan'anj nga ni tsínj ani ruhua sisî huin achij ni sij.

Sanj guiyaj Yan'anj sinduj rian ni tsínj ga'ue guinicó' da rucú.

Daj gataj nuguan' daj.

⁶ Xi'í daj nî nagui'yaj lij ni é re' man'an ni é re' rian Yan'anj nucua'. Hué dan nî ngaa garan' ruhua Yan'anj, nî gahuin achij

ni é re', guí'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sisi hua 'ngo nuguan' chran' yun'unj ni é re', nì gá'ue gáchinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj xi'í nuguan' daj. Ngaa nì sị nani ruhua ni é re' gá mánj. Daj si dugumi sá' Yan'anj ni é re' aj.

⁸ Nì dugumi sá' ni é re' man'an ni é re'. Nì guíni'yaj sá' ni é re'. Daj si daj rún' aguáj sigue'ej ngaa nano' xuj si xá xuj, nì hué daj 'yaj sichre unun' sij nga ni é re'. ⁹ Sị guxuman ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' si-nuguan' sichre mánj. Sani guxuman xąnga' ruhua ni é re' nì'yaj ni é re' si-nuguan' Yan'anj anj. Nì xacaj ni é re' cuenta sisi nìn' gáchra' chruhua xungüi nan, nì uyan ran' ni dugüi' ni é re' sayun huin ni sij ni tsínj nico' Yan'anj. ¹⁰ Nì daran' sinduj 'na' rian Yan'anj. Nì hué Yan'anj gaquínj ni é re' sisi guínicaj dugüi' nįanj ni é re' nga Jesucristo. Nì ngaa guısij doj güi guıran' ni é re' sayun, nì nagui'yaj sá' Yan'anj niman ni é re'. Nì gahuin nıca ruhua ni é re', guí'yaj Yan'anj. Nì gahuin yya ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj nej. ¹¹ Nì gá'mi sá' nįanj né' rian Yan'anj. Nì gá'mi né' sisi nicaj Yan'anj sun rian daran'anj. Amén.

Salutaciones finales

¹² Silvano huin tsínj nne nan ngáj. Nì arun sij doj du'ua yanj nan a'nì huaj rian ni é re'. Nì ani ruhuáj sisi huin sij 'ngo tsínj dagahuin sá' rian Yan'anj. Nì riquıj 'ngo chrej rian ni é re' sisi nuguan' nan huin 'ngo nuguan' xąnga' huin nuguan' guí'yaj Yan'anj sinduj rian né'. Nì gahuin nıca ruhua ni é re' nga nuguan' daj. ¹³ Nì tsínj nico' Yan'anj man xuman' Babilonia, nì a'nıj ni sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re'. Nì uyan ganacui Yan'anj ni sij nga ni é re'. Nì daj rún' huin 'ngo da'nì huin Marco riánj. Nì hué daj a'nıj sij 'ngo nuguan' huaj rian ni é re' nej. ¹⁴ Nì ngaa gá'nij ni é re' 'ngo nuguan' huaj rian ni dugüi' ni é re', nì garun du'ua gọ'ngo ni é re' ni dugüi' ni é re' xi'í si 'j ruhua ni dugüi' ni é re'. Nì gahuin din'inj ruhua daran' ni é re' huin ni é re' ni ngüi nicaj dugüi' nga Jesucristo, ruhuáj aj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin Simón Pedro tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nj huñj apóstol, tsínj a'mi si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüj. Nj arünj yanj carta nan a'nī huaj rian ni é re'. Nj hua guisij nuguan' sa' rian ni é re'. Nj guxuman ruhua ni é re' rian ni únj ni'yaj ni é re' Yan'anj, guj'yaj Jesucristo. Daj si 'yaj njca Jesucristo huin si' Yan'anj nico' né'. Nj tsínj nacaj né' huin sij nej.

² Nj huin ruhuāj sīsī guñi'i ni é re' daj hua Yan'anj nga Jesucristo huin si' Señor nicaj sun rian né'. Ngaa nj ga'ue gujri' ni é re' nico sinduj, guj'yaj nungüej sij. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re' nej.

Participes de la naturaleza divina

³ Ga'ue guj'yaj Yan'anj daran'anj. Nj riqui Yan'anj daran' si ni'yanj né' sīsī gache sa' né' si-chrej Yan'anj. Nj hué daj huin xi'i si ni'i né' Cristo huin tsínj gaquínj né' ga'na' né' rian sij. Nj hué daj 'yaj sij xi'i si hua sa' nñn' ruhua sij. Nj hua sa' nñn' ruhua si 'yaj sij nej. ⁴ Nj xi'i si hua sa' nñn' ruhua sij, nj riqui sij ga'j nuguan' sa' huin nuguan' hua guj'yaj yya sij nga né'. Nj hua sa' nñn' ruhua ni nuguan' daj. Nj ni'yanj nico ni nuguan' daj nej. Nj xi'i nuguan' sa' daj, nj ga'ue njguisij ni é re' gahuin sa' ni é re' daj rún' hua sa' man'an Yan'anj. Nj ga'ue gahuin nñni ni é re' rian ni nuguan' quij man niman ni ngüj man chruhua xungüj nan.

⁵ Xi'i daj nj guj'yaj fuerza ni é re' sīsī gache ni é re' 'ngo chrej sa' xi'i si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' Yan'anj. Nj ngaa chéj ni é re' chrej sa', nj gahuin ni é re' tsínj guñi'i sa' si-nuguan' Yan'anj anj. ⁶ Nj ngaa guñi'i sa' ni é re' si-nuguan' Yan'anj, ngaa nj dugumi sa' ni é re' man'an ni é re'. Nj ngaa guisij dugumi ni é re' man'an ni é re', nj ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun ran' ni é re'. Nj ngaa guisij ga'nin' ruhua ni é re' nga ni sayun ran' ni é re', ngaa nj guñico' xanga' ni é re' Yan'anj anj. ⁷ Nj ngaa guisij guñico' xanga' ni é re' Yan'anj, ngaa nj gahuin 'j ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüj nico' Yan'anj. Nj ngaa guisij gahuin 'j ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' ni ngüj nico' Yan'anj, ngaa nj gahuin 'j ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni ngüj.

⁸ Hué dan nj sīsī nari' ni é re' guj'yaj á re' ni rasun nan ya'yoj, nj sīsī gahuin nico ni nuguan' sa' nan chruhua niman ni

é re', ngaa nj sj gahuin ni é re' tsínj nun ni'i guj'yaj sun rian Yan'anj mánj. Sanj guñi'i sa' ni é re' man'an Señor Jesucristo. ⁹ Sanj tsínj achin nari' guj'yaj sa' ni rasun sa' nan, nj daj rún' huin 'ngo tsínj duri huin sij. Nj nun xiguñ sa' ni'yaj sij mánj. Nj guñi'yun ruhua sij sīsī jnaruhui Yan'anj gaquín' guj'yaj sij güi gachin.

¹⁰ Nj gaquínj Yan'anj ni é re' huin ni é re' jnān nga xica'ui. Nj nacui Yan'anj ni é re' nej. Xi'i daj nj dugu'nun' ni é re' dagahuin ni é re' rian Yan'anj. Ngaa nj guñi'i yya ni é re' sīsī hué daj huin. Nj sīsī hué daj dagahuin ni é re', nj nitaj aman nānicaj ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj mánj. ¹¹ Hué ducuánj daj huin sīsī ga'ni Yan'anj gatu ni é re' rian nicaj sun Señor Jesucristo njganj nñn'. Nj Jesucristo huin tsínj ganacaj né'. Nj gahuin niā' ruhua Yan'anj gatu ni é re' xata' aj.

¹² Xi'i daj nj guj'yā sīsī daran' güi gananun ruhua ni é re' ni nuguan' nan nunj si hua ni'i ni é re', nj gahuin njca xanga' ruhua ni é re' nga ni nuguan' xanga' gahuin chrun a ni é re' aj. ¹³ Nj ani ruhuāj sīsī hua guē nñej chruhua xungüj nan, nj hua niān si digyānj rian án re' daj gananun ruhua á re' ni nuguan' gahuin chrun ni é re'. ¹⁴ Nj ni'inj sīsī gahuin njchrun' güi gahuñj sīsī hué daj digyānj Jesucristo riānj huin sij Señor nicaj sun rian né'. ¹⁵ Ngaa nj 'ngo guj'yaj fuerzāj sīsī ngaa gahuñj, nj gananun ruhua ni é re' ni nuguan' nan anj.

Testigos presenciales de la gloria de Cristo

¹⁶ Nj ngaa digyānj únj rian ni é re' daj gahuin ngaa ga'na' ruhua' yún Señor Jesucristo, nj daj nucaj sij, nj sé cuentu yun nani ni ngüj huin nuguan' digyānj únj rian án re' mánj. Guñi'i rian man'an únj sīsī tsínj sa' huin sij aj. ¹⁷ Nj guñi'i únj ngaa nahuin 'ueé Jesús guj'yaj chré' huin Yan'anj. Daj si ga'ui' Yan'anj sīsī nñn' ruhua gahuin achij Jesús. Nj ga'mi Yan'anj xata' xi'i Jesús: "Hué nan huin da'nī 'j ruhuāj. Nj huin niā' ruhuāj ni'yā sij." Daj gataj Yan'anj nne xata'. Nj hua 'ueé nñn' ruhua xata'. ¹⁸ Nj hué man'an únj gunun si ga'mi Yan'anj xata' ngaa guimán únj nga Señor quij guē daj. ¹⁹ Nj xi'i si guñi'i únj daj gahuin 'ueé Jesús, guj'yaj Yan'anj, nj gahuin yya ruhua únj daj 'j nuguan' garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná. Nj dugu'naj guj'yaj ni é re' sīsī xacaj ni é re' cuenta xi'i nuguan' ga'mi ni sij. Nj daj rún' huin 'ngo yan'an xiguñ rian hua rumi', nj hué daj 'yaj ni nuguan' garun ni tsínj daj. Nj daj rún' huin ngaa renga', nj hué daj gahuin ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo. Nj daj rún' huin

stanga sîj ngaa ruhua guixiguin, ataj né', nî hué daj guixiguin chruhua niman né' ngaa ga'na' ruhua' yún Jesucristo guini'i né'. ²⁰ Nî hua niñan sîsî guini'i sini ni é re' sîsî ngaa garun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj guimán asîj ná, nî nun garun ni sîj güenda man'an ni sîj mánj. Sanj garun ni sîj rian yanj daj rún' digyán Yan'anj rian ni sîj. ²¹ Daj si nî a 'ngo tsínj nun gui'yaj si ga'na' si-nuguan' Yan'anj chruhua xungüi nan gunun né'. Sanj ga'mi ni tsínj sa' daj si-nuguan' Yan'anj daj rún' digyán Espiritu Santo rian ni sîj.

2

Falsos profetas y falsos maestros

¹ Sanj asîj ná nî guimán ni tsínj ga'mi nuguan' nne scanij ni ngüi. Nî digya' yun'unj ni sîj sîsî a'mi ni sîj si-nuguan' Yan'anj. Nî hué daj ga'na' tsínj digyán nuguan' nne scanij ni é re' nej. Nî digyán huî ni sîj ango chrej digya' yun'unj. Nî guere' niman ni tsínj guida'a chrej digya' yun'unj daj. Nî na'uej ruhua ni sîj sîsî Jesús huin Señor nicaj sun rian né'. Nî hué Jesús huin tsínj gahui' xi'í si-gaquin' ni sîj. Xi'í daj nî rá'yanj gahuin ni sîj castigo, gui'yaj Yan'anj. ² Sanj guinico' nico ni ngüi chrej xi'í digyán ni sîj. Nî xi'í si gui'yaj ni tsínj xacaj chrej xi'í daj, nî ga'mi quij ango ni ngüi xi'í chrej xanga' 'na' rian Yan'anj anj. ³ Nî gahuin ruhua ni tsínj digya' yun'unj daj guiri' ni sîj san'anj. Xi'í daj nî nãno' ni sîj nuguan' digya' yun'unj ga'mi ni sîj rian ni é re'. Sanj asîj ná gataj Yan'anj sîsî gahuin ni sîj castigo. Nî hua gahuin nichrun' si gahuin ni sîj castigo, gui'yaj Yan'anj anj.

⁴ Nî nitaj si guinicañ Yan'anj 'ngo niman nico rian ni ángel gui'yaj gaquin' asîj ná. Sanj ga'nîj Yan'anj ni ángel daj rian yan'an sîsî gûna ni ángel daj ducuaga' rian hua rûmi'. Nî hué yu'uj daj guimán ni ángel da guisj güi nagui'yaj yya Yan'anj ni gaquin'. ⁵ Nî nun guinicañ Yan'anj niman nico rian ni tsínj guimán asîj ná. Sanj ga'nîj Yan'anj 'ngo guman xxi ga'na' rian ni tsínj gui'yaj quij. Nî gahui' ni sîj gui'yaj guman daj. Sanj urin Noé nga ango chij dugüi' sîj ganacaj Yan'anj. Nî hué Noé huin tsínj ga'mi rian ni tsínj quij daj sîsî gui'yaj nîca ni sîj aj. ⁶ Nî hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma nga Gomorra asîj ná. Nî garîj yan'an Yan'anj nungüej xuman' daj. Nî da yaj gahuin nungüej xuman' daj, gui'yaj Yan'anj. Nî gahuin 'ngo da'nga' digyán Yan'anj sîsî daj rún' guiran' nungüej xuman' daj, nî hué daj guiran' ni ngüi nun xuman ruhua ni'yaj Yan'anj anj. ⁷ Sanj guiri nîni Yan'anj tsínj gu'naj Lot scanij ni

tsínj quij daj. Daj si Lot huin tsínj gui'yaj nîca. Nî nun garan' ruhua sîj guini'i sîj chrej quij gachéj ni tsínj quij daj. ⁸ (Nî Lot huin tsínj gui'yaj nîca. Nî gane sîj scanij ni tsínj gui'yaj quij. Nî ya'yoj guini'i sîj si xi'í gui'yaj ni sí'. Nî gunun sîj nuguan' quij ga'mi ni sí'. Nî guere' ruhua sîj nga ni nuguan' quij daj.)

⁹ Nî ni'í sa' Señor nãcay sîj ni tsínj nico' man'an sîj ngaa ran' ni sîj sayun. Nî garî Señor ducuaga' ni tsínj gui'yaj quij gahuin ni sîj castigo da güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni sí'. ¹⁰ Nî nîñ' ruhua gahuin castigo ni tsínj 'yaj si huin quij ruhua ni sîj nga nneç cúj ni sîj, gui'yaj Yan'anj. Nî 'yaj ducu ni sîj nga nuguan' a'nin' Señor sun rian ni sîj. Nî huin ni sîj ni tsínj ga niqui hua. Nî 'yaj ni sîj si aran' ruhua man'an ni sîj. Nî nitaj si xu'ui' ni sîj ga'mi quij ni sîj rian ni si nicaj sun mán xata' mánj. ¹¹ Nî nunj si nucuañ ni ángel daj nga ni si daj, sanj nun ga'mi gaquin' ni ángel rian Yan'anj xi'í ni si mánj.

¹² Nî rún' huin xucu nitaj sta'nga' nun huin ni sîj. Nî a'mi quij ni sîj xi'í nuguan' nunun ni sîj. Nî daj rún' ran' ni xucu a'nga mán riqui quij ngaa da'a ni sîj dagahui' ni sîj, nî hué daj gahuin nga ni tsínj 'yaj quij daj. Nî gahui' ni sîj xi'í ni rasun quij gui'yaj ni sîj. ¹³ Nî daj rún' gui'yaj quij ni sîj rian ni ngüi, nî hué daj nãru'ue Yan'anj castigo rian ni sîj. Nî huin nia' ruhua ni dugüi' ni sîj ngaa achéj ni sîj ya'yoj 'yaj ni sîj ni rasun xi'í. Nî yan' 'ngo si-na'aj si 'yaj ni sîj. Nî huin ni sîj ni tsínj ga niqui hua. Nî hué daj 'yaj quij ni sîj ngaa xa nuguan'an ni sîj nga ni é re'. ¹⁴ Nî 'yaj rian ni sîj gaquin' ngaa ni'yaj ni sîj rian nicaj dugüi' ni sîj. Nî na'ue ga'nin' ruhua ni sîj ni'yaj ni sîj ni yun'unj xana. Nî digya' yun'unj ni sîj ni tsínj achin gahuin nîca ruhua nga si-chrej Yan'anj. Nî nahuij ruhua ni sîj guiri' ni sîj si-san'anj dugüi' ni sîj. Nî huin ni sîj ni tsínj ga niqui gan'anj rian yan'an.

¹⁵ Ga ni'ya ni sîj si duna ni sîj chrej nîca. Nî xacaj ni sîj si-chrej tsínj gu'naj Balaam da'nîj Beor. Nî gui'yaj Balaam gaquin' xi'í si gahuin ruhua sîj ni'yaj sîj san'anj. ¹⁶ Sanj gui'yaj Yan'anj sîsî ga'mi 'ngo urruj daj rún' a'mi 'ngo tsínj. Nî chran' urruj daj Balaam. Nî nun ga'uej ruhua xuj gan'anj xuj chrej quij huaj Balaam mánj.

¹⁷ Nî daj rún' huin 'ngo yu'uj rian nitaj ahui nnee huin ni tsínj 'yaj quij daj. Nî daj rún' 'yaj nga ngaa nîcay nané huan'an, nî hué daj huin ni sîj. Nî nico castigo gahuin nîganj ni sîj guimán ni sîj rian hua rûmi' nîñ' ruhua rian yan'an, gui'yaj Yan'anj.

¹⁸ Nî a'mi ran ni sîj 'yaj fuerza ni sîj sîsî sa' nîñ' ruhua huin nuguan' a'mi ni sîj. Nî digya' yun'unj ni sîj ni tsínj guxuman nãca ruhua ni'yaj Yan'anj. Nî 'yaj fuerza ni sîj

sisi gu'i'yaj ni si' daj rún' aran' ruhua nnee cúj ni si'. Nj dyaj gahui ni si' rian chrej huin chrej achéj ni tsínj xí'i nitaj si hua sa' mánj. ¹⁹ Nj ataj ni sij sisi ga'ue gu'i'yaj ni tsínj guxuman naca ruhua daj si garan' ruhua ni si'. Ngaa nj gahuin ní'nj rian ni si' gache ni si' daran' chrej, ataj ni sij. Nj hué man'an ni sij huin tsínj 'yaj sun yun rian chrej xí'i. Daj si daj hua ni rasun 'yaj gana rian né', nj hué rian ni rasun daj 'yaj sun yun né' rún' huaj. ²⁰ Nj hua guini'i ni tsínj daj Señor Jesucristo huin tsínj nacaj né'. Nj duna ni sij si-chrej xungüi nan. Sanj sisi nanicaj ruhua ni sij gu'i'yaj ni sij gaquin' gu'i'yaj sini ni sij, ngaa nj gahuin quij niman ni sij daj nga si gahuin quij ni sij asij sini yan anj. ²¹ Sa' huin ga' sisi nun guini'i sini ni sij chrej nica. Daj si ngaa guisij guini'i ni sij chrej daj, nj guxun anéj ni sij man'an ni sij rian nuguan' sa' a'nin' sun rian ni sij hui nuguan' naga'ui' Yan'anj rian ni sij. ²² Xanga' nj 'yaj ni sij daj rún' ataj né' ngaa ataj né': "Nanicaj xuhue xa xuj si uránj xuj." Nj: "Ngaa duguane naca né' xacáj, nj nanicaj xuj ane xuj sigé'", ataj né'. Nj da'nga' daj 'yaj ni tsínj daj.

3

El día del Señor vendrá

¹ Nj 'i ruhuáj ni'yá ni é re'. Nan sij huji carta a'ni huaj rian ni é re'. Nj rian huji carta nan, nj 'yaj fuerzaj rian ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í si-chrej Yan'anj huin ni é re' tsínj ani sa' ruhua. ² Ngaa nj gananan ruhua ni é re' si-nuguan' ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj asij ná huin ni sij ni tsínj hua sa' rian Yan'anj. Nj hué daj gananan ruhua ni é re' nuguan' ga'nin' Señor sun rian ni é re' huin sij tsínj nacaj né'. Nj nuguan' nan huin nuguan' ga'mi anin' únj ni tsínj apóstol gunun ni é re'.

³ Nj ruhuáj sisi guini'i sini ni é re' sisi ngaa ruhua ganahuij xungüi nan, nj gujman ni tsínj ga'mi ducu xi'í nuguan' sa'. Nj gu'i'yaj ni sij rún' gahuin quij ruhua ni sij. ⁴ Nj nachin' snan'anj ni sij ni é re': "Daj gahuin nga nuguan' gataj yya Cristo sisi ga'na' yún sij únj. Daj si asij gahui ni xi né', nj hua gué xungüi asij ngaa gu'i'yaj Yan'anj xungüi aj." Daj gataj ni sij gunun ni é re'.

⁵ Nj na'ue gunun ruhua ni sij sisi asij ná ga'mi Yan'anj 'ngo nuguan', nj gurugüi' xungüi nga xata'. Nj gu'i'yaj Yan'anj sisi guna yo'ój naco dani nnee yan'anj. ⁶ Nj hué daj gu'i'yaj Yan'anj sisi ga ni'ya xungüi, gu'i'yaj nnee asij ná. ⁷ Nj gataj si-nuguan' Yan'anj sisi guna xata' nga yo'ój mán né' nan da guisij güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni tsínj xi'í. Ngaa nj gaca xata' nga

yo'ój, gu'i'yaj Yan'anj. Nj hué daj gahuin castigo ni tsínj xi'í nej.

⁸ Nj 'i ruhuáj ni'yá ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. Nj si guini'yun ruhua ni é re' sisi daj rún' huin 'ngo mí yo', nj hué daj huin 'ngo güi rian Yan'anj. Nj daj rún' huin 'ngo güi, nj hué daj huin 'ngo mí yo' rian Yan'anj nej. ⁹ Sé si gahuin ran ga'na' Señor daj rún' ani ruhua go'ngo ni ngüi mánj. Sanj dagahuin sij daj rún' gataj yya sij gunun né'. Maan si a'nin' ruhua Señor nga ni é re' si na'uej ruhua sij sisi ga ni'ya nj a' ngo ni ngüi mánj. Sanj huin ruhua sij sisi ganani ruhua daran' ni ngüi xi'í si-gaquin' ni sij aj.

¹⁰ Sanj daj rún' 'yaj tsínj tu ngaa achéj sij nasinunj ne' nj hué daj nasinunj ga'na' Señor. Nj gahuin garin njn' ruhua ngaa ganahuij xata'. Ngaa nj ganahuij daran' anj gaca. Nj gaca yo'ój nga daran' si man rian yo'ój nej. ¹¹ Ngaa nj sisi hué daj ganahuij daran'anj, nj hua njan sisi njn' ruhua gu'i'yaj fuerza ni é re' gache sa' ni é re' si-chrej Yan'anj anj. ¹² Nj ana'uij ni é re' güi ga'na' Yan'anj. Nj xacaj sa' ni é re' si-chrej Yan'anj sisi rá'yanj guisij güi daj. Nj ngaa ga'na' Yan'anj, nj ganahuij xata' gaca. Nj nagune daran'anj scanij yan'an. ¹³ Sanj ana'uij né' sisi gu'i'yaj Yan'anj ango xata' naca nga ango yo'ój naca daj rún' gataj yya sij gunun né'. Nj gu'i'yaj nica ni ngüi gujman yu'uj daj.

¹⁴ Nj 'i ruhuáj ni'yá ni é re'. Nj xi'í si ana'uij ni é re' sisi hué daj gahuin, ngaa nj gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi nitaj gaquin' hua rian ni é re' mánj. Nj gu'i'yaj fuerza ni é re' sisi gahuin sa' niman ni é re' ngaa ga'na' Jesucristo aj. Nj gahuin din'inj ruhua ni é re' nej. ¹⁵ Nj xacaj ni é re' cuenta sisi huin ran Señor ga'na' sij xi'í si huin ruhua sij sisi ganani ni ngüi xi'í si-gaquin' ni sij. Nj hué daj garun Pablo yanj carta guchij rian ni é re' huin sij 'ngo jnánj né' 'i ruhua né' ni'yaj né'. Nj gahuin chrun sij gu'i'yaj Yan'anj. ¹⁶ Nj daran' carta garun sij, nj a'mi sij xi'í ni nuguan' nan. Nj 'i gunun' doj nuguan' arun sij. Nj hua ni tsínj nun ni'í nga tsínj ani huji ruhua. Nj naduna ni sij si-nuguan' Pablo daj rún' naduna ni sij ango yu'uj rian si-nuguan' Yan'anj. Sanj xi'í daj nj gahuin ni sij castigo, gu'i'yaj Yan'anj anj.

¹⁷ Nj 'i ruhuáj ni'yá ni é re'. Nj xi'í si hua ni'í ni é re' daj 'yaj ni tsínj daj, nj dugumi ni é re' sisi si nanicaj ruhua ni é re' gu'i'yaj ni sij xi'í nuguan' yya a'mi ni sij. Nj hué daj dugumi ni é re' sisi si duna ni é re' si-nuguan' Yan'anj, gu'i'yaj ni sij mánj. Daj si hua gahuin nica ruhua ni é re' nga si-chrej Yan'anj anj. ¹⁸ Nj 'ngo guini'i sa' ni é re' daj hua sinduj gu'i'yaj Jesucristo rian ni é re' huin sij tsínj nacaj né'. Ni guini'i sa' ni

é rē' xi'í Jesucristo huiñ sij Señor nicaj sun
rian né' nej. Gā'mi sã' né' xi'í Jesucristo
yyaj. Nj hué daj gā'mi sã' né' nĭganj nĭn'.
Amén.

PRIMERA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUAN APÓSTOL

La palabra de vida

¹ Hué dan nî gataj snan'anj anin' únj nuguan' nan rian ni é re' xi'í tsínj gane asjî gaxî'i daran'anj. Nî hua gunun anin' únj si ga'mi sij. Nî hua guini'i anin' únj nga rian anin' únj nej. Nî hua guini'yaj sa' anin' únj daj hua man'an sij nej. Nî hua ganun ra'a anin' únj sij nej. Nî tsínj daj ga'mi nuguan' gunún'. Nî nuguan' daj 'yaj si ga nî'na' né' guïman né' nîganj nî'n' nga Yan'anj anj. ² Nî hua gurugüi' tsínj 'yaj si hua nî'no' daj. Nî hua guini'i anin' únj sij. Nî gahuin anin' únj tsínj nata' rian ni ngüü xi'í man'an sij. Nî nata' anin' únj rian ni é re' xi'í tsínj 'yaj si hua nî'no' nîganj nî'n' anj. Nî asjî ná gane sij nga Yan'anj huin chrej né'. Sanî ga'na' sij gane sij nga né'. ³ Hué dan nî nata' anin' únj rian ni é re' xi'í si guini'i anin' únj nga si gunun anin' únj. Hué daj 'yaj anin' únj sîsî ga'ue guïnicaj dugüi' ni é re' nga anin' únj. Nî xanga' yya nicaj dugüi' né' nga chrej né', nî nga da'nîj sij huin Jesucristo nej aj. ⁴ Nî arun anin' únj ni nuguan' nan a'nîj anin' únj huaj rian ni é re' sîsî ga'ue ga nî'a nî'n' ruhua ni é re' aj.

Dios es luz

⁵ Hué nan huin nuguan' digyán Jesucristo rian anin' únj. Nî nata' snan'anj anin' únj nuguan' nan rian ni é re'. Daj rún' hua 'ngo yan'an xiguïn, nî da'nga' daj hua Yan'anj. Nî a 'ngo nitaj si hua rûmi' rian nne man'an Yan'anj mánj. ⁶ Ngaa nî sîsî chéj né' rian rûmi' hua 'yaj quij né', nî a'mi yya né' ngaa ataj né' sîsî nicaj dugüi' né' nga Yan'anj anj. Nî nitaj si nico' né' nuguan' xanga' mánj. ⁷ Sanî sîsî chéj né' rian xiguïn hua rún' nne Yan'anj rian xiguïn hua, ngaa nî man'an ni dugüi' né' nicaj dugüi'. Nî na'nin' tun da'nîj sij Jesucristo daran' si-gaquin' né' aj. ⁸ Nî sîsî gataj né' sîsî nitaj gaquin' da'ui né', ngaa nî digya' yun'unj né' man'an né'. Nî nitaj si nun nuguan' xanga' niman né' mánj. ⁹ Sanî sîsî nato' gaquin' gui'yó' gunun Yan'anj, ngaa nî guïnicaj sij 'ngo niman nico xi'í si-gaquin'. Daj si hua sa' niman Yan'anj. Nî hua yya niman sij nej. Ngaa nî na'nin' sij daran' si quij hua chruhua niman né' aj. ¹⁰ Nî sîsî gataj né' sîsî nitaj gaquin' gui'yaj né', ngaa nî 'yaj né' sîsî Yan'anj huin tsínj digya' yun'unj, gataj né'. Daj si hua gataj Yan'anj si da'ui

né' gaquin'. Ngaa nî sîsî gataj né' daj, nî nitaj si unun né' si-nuguan' Yan'anj mánj.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Daj rún' huin da'nîj man'anj huin ni é re' jnân nga xica'ui. Nî arünj nuguan' nan huaj rian ni é re' sîsî sî gui'yaj ni é re' gaquin' mánj.

Hué dan ni sîsî gui'yaj né' gaquin', ngaa nî hua 'ngo tsínj nun xi'í xi'í né' rian chrej né' huin Yan'anj huin si' Jesucristo. Nî ga'mi si' rian Yan'anj xi'í né'. Nî hua nî'n' nîca niman si'. ² Nî naga'ui' Jesucristo man'an sij ganarán sij rian si-gaquin' né'. Nî sé si narán sij rian urin si-gaquin' né', sanî narán sij rian si-gaquin' daran' ni ngüü man chruhua xungüi' aj.

³ Nî sîsî dagahuin né' nuguan' a'nin' Jesucristo sun rian né', ngaa nî ga'ue guïni'i né' sîsî hua yya ni'í né' man'an sij aj. ⁴ Sîsî ataj 'ngo tsínj daj: "Ni'í nimánj Jesús", nî nitaj si dagahuin sij nuguan' a'nin' si' sun rian né', ngaa nî hué sij huin 'ngo tsínj a'mi nuguan' yya. Nî nitaj si hua yya niman sij mánj. ⁵ Sanî tsínj dagahuin si-nuguan' Jesús, nî hua yya nî'n' gahuin chrun sij gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj anj. Nî sîsî gui'yaj né' daj, nî ga'ue guïni'i né' sîsî nicaj dugüi' né' nga Jesús. ⁶ Nî sîsî ataj 'ngo tsínj daj sîsî nicaj dugüi' sij nga Jesús, ngaa nî da'ui sij si gache sij daj rún' gachéj Jesús aj.

El nuevo mandamiento

⁷ Nî a'nî nuguan' a'nin' nan huaj rian ni é re' huin ni é re' jnân nga xica'ui. Nî sé 'ngo nuguan' naça huin mánj. Hué 'ngo huin nga nuguan' guida'a ni é re' asjî sini yan anj. Nî nuguan' a'nin' hua ná daj huéj huin nuguan' hua gunun ni é re' asjî sini. ⁸ Sanî si arünj nan rún' huin 'ngo nuguan' naça a'nin' Yan'anj sun rian né'. Nî hua digyán Cristo sîsî hua yya nuguan' nan. Nî hué daj digyán ni é re' nej. Nî huaj ganahuj si hua rûmi' rian xungüi' nan. Nî hua xiguïn yan'an xanga' huin Jesucristo aj. ⁹ Nî sîsî hua 'ngo tsínj ataj sîsî chéj sij rian xiguïn yan'an, sanî nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ngaa nî chéj gué sij rian rûmi' hua daj. ¹⁰ Nî tsínj 'i ruhua ni'yaj jnánj sij, nî hua chéj sij rian xiguïn. Nî nitaj 'ngo si hua gui'yaj si guïnij sij gaquin'. ¹¹ Sanî tsínj nun huin xan' ruhua ni'yaj jnánj sij, nî nne sij rian rûmi'. Nî chéj sij rian rûmi' nej. Nî nun ni'í sij rian chéj sij xi'í si guiránj si rûmi' hua daj rian sij.

¹² Arünj nuguan' nan a'nî huaj rian ni é re' huin ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua guisîj guïnicaj Yan'anj 'ngo niman nico xi'í si-gaquin' ni é re'. Nî hué daj gui'yaj sij xi'í si-xugüi man'an sij.

¹³ Nj arūnj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' tsínj hua da'nj. Daj si hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

Nj arūnj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

Nj arūnj nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' huin ni é re' si hua lij. Daj si hua ni'i ni é re' chrej né' huin Yan'anj.

¹⁴ Nj hua garūnj nuguan' ga'nī rian ni é re' tsínj hua da'nj. Daj si hua ni'i ni é re' tsínj gane asij sini yan.

Nj hua garūnj nuguan' ga'nī rian ni é re' ni tsínj hua lij. Daj si hua gahuin nucuj niman ni é re' rian sayun. Nj 'ngo gunun ni é re' si-nuguan' Yan'anj. Nj gui'yaj gana ni é re' rian sichre aj.

¹⁵ Sj gahuin ruhua ni é re' nī'yaj ni é re' si-chrej xungüi nan nga ni rasun man chruhua xungüi nan mánj. Sisi hua 'ngo tsínj huin ruhua nī'yaj si-chrej xungüi nan, ngaa nī nitaj si huin ruhua sij nī'yaj sij chrej né' huin Yan'anj. ¹⁶ Daj si daran' nuguan' man chruhua xungüi, nī nitaj si 'ng' ni nuguan' daj rian chrej né' mánj. Sanj maan si-nuguan' xungüi huin nánj. Nj ni tsínj chrej si-chrej xungüi, nī dagahuin ni sij si huin ruhua nneç cúj ni sij. Nj huin ruhua ni sij guinicaj ni sij si nī'yaj ni sij nej. Nj nneç ni sij nga si 'yaj ni sij nej. ¹⁷ Nj huaj nahuj xungüi nan nga daran' si quij hua huin ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nej. Sanj tsínj 'yaj si aran' ruhua Yan'anj, nī gane niganj nīn' sij nánj.

El anticristo

¹⁸ Hué dan nī daj rún' huin da'nī huin ni é re' riánj. Nj ataj snan'an gunun ni é re' sisi ruhua ganahuj xungüi. Nj hua gunun ni é re' nuguan' sisi ga'na' 'ngo tsínj unun' nga Cristo. Nj hua narugüi' nico ni tsínj unun' nga Cristo. Nj xi'í daj ni'í né' sisi hua huaj ganahuj xungüi nan anj. ¹⁹ Nj gahui ni tsínj daj scanij né'. Sanj xanga' nitaj si nicaj dugüi' ni sij nga né'. Daj si sisi nun ruhua ni sij guinicaj dugüi' ni sij nga né', ngaa nī hua gunáj ni sij nga né'. Sanj xi'í si gahui ni sij, nī digyán yya ni sij sisi hua yya nitaj si nicaj dugüi' daran' ni sij nga né' mánj.

²⁰ Sanj Cristo riqui Espiritu Santo rian ni é re'. Xi'í daj hua ni'í ni é re' daran' nuguan'. ²¹ Nj sé si arūnj nuguan' nan a'nī rian ni é re' xi'í si nun ni'í ni é re' nuguan' xanga' mánj. Sanj hua ni'í ni é re' nuguan' xanga'. Nj ni'í ni é re' sisi nī a 'ngo nuguan' yya nitaj si ga'na' scanij nuguan' xanga' mánj.

²² Nj un tsínj huin tsínj a'mi yya, ruhua ni é re' únj. Hué sij huin tsínj ataj sisi sé Jesús huin Cristo mánj. Nj hué tsínj daj huin tsínj unun' nga Cristo. Daj si na'uej

ruhua sij guxuman ruhua sij nī'yaj sij chrej né' huin Yan'anj nga da'nj si' Jesús nej aj. ²³ Nj tsínj na'uej ruhua guxuman ruhua ni'yaj da'nj chrej né', nī nitaj si nicaj dugüi' sij nga chrej né' nej. Sanj tsínj xuman ruhua ni'yaj da'nj chrej né', nī nicaj dugüi' sij nga chrej né' aj.

²⁴ Hué dan nī 'ngo gunun ni é re' nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nj sisi 'ngo gunaj sa' nuguan' daj chruhua niman ni é re', ngaa nī 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga da'nj Yan'anj nga chrej né' huin Yan'anj nej aj. ²⁵ Nj nan huin nuguan' ga'nj du'ua Jesucristo rian né' sisi ga'ue gane niganj né' nga Yan'anj anj.

²⁶ Nj garūnj ni nuguan' nan a'nī huaj rian ni é re' sisi xacaj ni é re' cuenta xi'í ni tsínj huin ruhua digya' yun'unj ni é re'.

²⁷ Sanj hua ga'ng' Espiritu Santo chruhua niman ni é re', gui'yaj Jesucristo. Nj nitaj si hua nian sisi digyán 'ngo tsínj daj 'ngo nuguan' rian ni é re' mánj. Daj si man'an Espiritu Santo digyán daran' nuguan' rian ni é re'. Nj si digyán sij huin nuguan' xanga'. Sé nuguan' yya huin mánj. Hué dan nī daj rún' digyán sij nuguan' xanga' rian ni é re', nī hué daj 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga Jesús aj.

²⁸ Hué dan nī daj rún' huin da'nī huin ni é re' riánj. Nj huin ruhuaj sisi 'ngo guinicaj dugüi' ni é re' nga Jesucristo. Hué daj nī nitaj si gahuin ruhua né' ngaa ga'na' sij. Nj si gahuin na'aj né' rian sij ngaa ga'na' sij aj. ²⁹ Nj sisi ni'í ni é re' sisi hua nica yya niman Jesucristo, ngaa nī ni'í ni é re' sisi daran' ni ngüi 'yaj nica, nī huin ni sij da'nj Yan'anj anj.

3

Hijos de Dios

¹ Hué dan nī xacaj ni é re' cuenta sisi nīn' ruhua gahuin 'i ruhua chrej né' huin Yan'anj ni'ya yun'. Xi'í daj nī riqui Yan'anj sisi gahuin né' da'nj sij. Nj xanga' huin né' da'nj Yan'anj. Xi'í daj nī tsínj guida'a si-chrej xungüi nan, nī nun ni'í ni sij né'. Daj si nun ni'í ni sij Yan'anj mánj. ² Hué dan nī 'i ruhuaj ni'ya ni é re'. Yyaj huin né' da'nj Yan'anj. Nj nunj si nun ni'í né' daj ga' né' ne' chrej rian, sanj ni'í né' sisi ngaa narugüi' Jesucristo, ngaa nī ga'né' daj rún' hua man'an sij. Daj si guini'í yya né' daj hua man'an sij. ³ Nj daran' ni tsínj ano' sisi hué daj ga' ni sij, gui'yaj Jesucristo, nī ngui'yaj sa' ni sij niman man'an ni sij daj rún' hua sa' nīn' niman man'an Jesucristo.

⁴ Nj daran' ni tsínj 'yaj gaquin', nī nun dagahuin ni sij si-ley Yan'anj. Daj si ngaa 'yaj né' gaquin', nī nun dagahuin né' si-ley Yan'anj mánj. ⁵ Nj hua ni'í ni é re' sisi ga'ng' Jesucristo xungüi nan sisi ga'ne sij

si-gaquin' né'. Nj nitaj nj a 'ngo gaquin' da'ui sij mánj. ⁶ Nj daran' ni tsinj nicaj dugüi' nga Jesús, nj nitaj si 'yaj ni sij gaquin' mánj. Sanj daran' ni tsinj 'yaj gaquin', nj nitaj si ni'i ni sij man'an sí mánj. ⁷ Hué dan nj daj rún' huin da'nj huin ni é re' riánj. Sij ga'uej ruhua ni é re' sisi digya' yun'unj nj a 'ngo ni ngüi ni é re' mánj. Nj daj rún' hua nica niman Jesucristo, nj hué daj hua njica niman 'ngo tsinj 'yaj njica nej. ⁸ Nj tsinj 'yaj gaquin', nj hué sij nicaj dugüi' nga sichre. Daj si 'yaj sichre gaquin' asij sini yan. Nj ga'na' da'nj Yan'anj chruhua xungüi' nan sisi guere'ej sij si-sun sichre aj. ⁹ Nj daran' tsinj huin da'nj Yan'anj, nj nitaj si 'yaj ni sij gaquin' mánj. Daj si gahuin sa' niman ni sij, gui'yaj Yan'anj. Nj si ga'ue 'ngo gui'yaj ni sij gaquin', si da'nj Yan'anj huin ni sij aj. ¹⁰ Nj ga'ue xacaj né' cuenta ni'yaj né' un tsinj huin da'nj Yan'anj, nj un tsinj huin da'nj sichre aj. Daj si sisi nitaj si 'yaj njica 'ngo tsinj daj, nj sisi nitaj si 'j ruhua sij ni'yaj sij dugüi' sij, ngaa nj nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj.

¹¹ Nj hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij sini yan. Nj nuguan' nan huin sisi da'ui né' gahuin 'j ró' ni'yó' ni dugüi' aj. ¹² Nj si gui'yó' daj rún' gui'yaj Caín tsinj guinicaj dugüi' nga sichre asij ná. Nj dagahui' sij jnánj sij. Nj un sin huin nj dagahui' sij, ruhua á re' únj. Hué dagahui' sij jnánj sij xi'i si gui'yaj quij sij. Nj gui'yaj sa' jnánj sij aj.

¹³ Hué dan nj si gani ruhua ni é re' sisi nun huin xan' ruhua ni tsinj nico' sichrej xungüi' nan ni'yaj ni sij ni é re' huin ni é re' jnán nga xica'ui. ¹⁴ Nj asij sini ró' huin niman gahuin né'. Sanj ni'i né' sisi hua nj'na' niman né' yyaj aj. Daj si 'j ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' aj. Tsinj nitaj si 'j ruhua ni'yaj dugüi', nj hua niman sij daj rún' huin niman anj. ¹⁵ Nj daran' ni tsinj nun huin xan' ruhua ni sij ni'yaj ni sij jnánj ni sij, nj huin ni sij rún' huin 'ngo tsinj dagahui' niman. Nj ni'i ni é re' sisi si ga'ue gane njganj 'ngo tsinj dagahui' niman mánj. ¹⁶ Nj ni'i né' sisi 'j ruhua Jesús ni'yaj sij mun'un'. Daj si ga'uej ruhua sij gahui' sij xi'i né'. Nj hué ducuanj daj ga'uej ruhua né' gahui' né' xi'i jnánj né' nej.

¹⁷ Nj sisi hua 'ngo né' hua rasun rian, nj ni'yaj sij sisi achin 'ngo rasun rian jnánj sij, nj na'uej sij ga'ui' sij, nj nitaj si 'j ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj mánj. ¹⁸ Daj rún' huin da'nj huin ni é re' riánj. Sij gataj né' nuguan' yun sisi 'j ruhua né' ni'yaj né' jnánj né' mánj. Maan si gui'yaj sa' né' nga jnánj né'. Ngaa nj hué daj gahuin xanga' né' tsinj 'j ruhua ni'yaj jnánj né'.

¹⁹ Nj sisi hué daj gui'yaj né', ngaa nj guini'i né' sisi xacaj né' chrej xanga' aj. Nj ga'ue gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj nej. ²⁰ Nj sisi nimún' a'mi gaquin' rian xi'i mun'un', sanj ni'i né' sisi ni'i sa' Yan'anj daj nga nimún'. Nj ni'i sij daran'anj. ²¹ Nj 'j ruhuaj ni'yá ni é re'. Sisi nitaj si a'mi gaquin' niman né' rian xi'i man'an né', ngaa nj gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj anj. ²² Nj riqui Yan'anj daran' si achinj né' rian sij xi'i si dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né'. Nj 'yaj né' si aran' ruhua man'an sij nej. ²³ Nj nan huin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né'. Nj ataj Yan'anj sisi guxuman ruhua né' ni'yaj né' da'nj sij Jesucristo. Nj ataj sij sisi gahuin 'j ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né' daj rún' ga'nin' sij sun rian né'. ²⁴ Nj tsinj dagahuin ni nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', nj 'ngo nicaj dugüi' sij nga Yan'anj. Nj nicaj dugüi' Yan'anj nga sij nej. Nj ni'i yya né' sisi 'ngo nne Yan'anj chruhua niman né' xi'i si riqui sij Espiritu Santo rian né'.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del anticristo

¹ Nj 'j ruhuaj ni'yá ni é re'. Hué dan nj si guxuman ruhua ni é re' ni'yaj ni é re' daran' ni nuguan' mánj. Sanj guini'yaj sa' ni é re' sisi xanga' si a'mi 'ngo tsinj daj. Nj guini'yaj sa' ni é re' sisi hué gue Espiritu Santo riqui nuguan' a'mi sij. Daj si xungüi' nan man nün' ruhua ni tsinj digya' yun'unj sisi a'mi ni sij si-nuguan' Yan'anj anj. ² Nj sisi ataj 'ngo tsinj daj sisi ga'na' Jesucristo chruhua xungüi' nan gahuin xanga' si 'ngo tsinj hua nnee' cúj, ngaa nj si-nuguan' tsinj daj huin si-nuguan' Espiritu Santo. Nj hué ducuanj daj ga'ue guini'i ni é re' un nuguan' huin nuguan' 'na' rian Yan'anj anj. ³ Nj daran' ni tsinj nun gara xina sisi ga'na' Jesús gahuin sij 'ngo tsinj hua nnee' cúj, nj nitaj si 'na' si-nuguan' ni sij rian Yan'anj mánj. Sanj 'na' si-nuguan' ni sij rian tsinj unun' nga Cristo. Nj hua gunun ni é re' sisi hua 'na' tsinj quij hua daj. Nj hua nne sij chruhua xungüi' aj.

⁴ Daj rún' huin da'nj huin ni é re' riánj. Nj nicaj dugüi' niman ni é re' nga Yan'anj. Nj hua gui'yaj gana ni é re' rian ni tsinj digya' yun'unj daj. Daj si huin nucuj doj Espiritu Santo nne chruhua niman né' daj nga si nne ruhua niman ni tsinj huaj sichrej xungüi' nan anj. ⁵ Hué ni tsinj daj huaj si-chrej xungüi' nan. Daj da a'mi ni sij daj rún' a'mi ni tsinj huaj si-chrej xungüi'. Nj ni tsinj huaj si-chrej xungüi' nan, nj unun ni si' si ataj ni sij. ⁶ Sanj nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nj sisi ni'i 'ngo tsinj daj Yan'anj, ngaa nj unun sa' sij si ataj né'.

Sanj tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj, nî nitaj si unun sij si ataj né' mánj. Nî hué ducúanj daj ni'i né' un tsínj nicaj dugüi' nga Espiritu Santo. Nî ni'i né' un tsínj a'mi nuguan' digya' yun'unj nej.

Dios es amor

⁷ Nî 'i ruhuaj ni'yá ni é re'. Nî da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Daj si Yan'anj riqui sisi ga'ue gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. Nî sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' dugüi' né', ngaa nî huin né' da'nj Yan'anj. Nî ni'i né' Yan'anj nej aj. ⁸ Nî sisi nuhui' si 'i ruhua né' ni'yaj né' dugüi' né', ngaa nî nun ni'i né' Yan'anj mánj. Daj si Yan'anj huin si 'i ruhua ni'yaj né'. ⁹ Nî ga'ue guini' né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né' xi'i si ga'nj sij urin da'nj sij ga'na' chruhua xungüi nan. Nî ga ni'na' niman né', gu'yaj sí'. ¹⁰ Nî ga'ue xacaj né' cuenta sisi sé mun'ún' gahuin 'i ró' ni'yó' man'an Yan'anj asij sini yan mánj. Sanj asij sini yan, nî gahuin 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Daj si ga'nj sij da'nj sij rian né'. Nî gahu' sí' rian si-gaquin' né'. ¹¹ Nî 'i ruhuaj ni'yá ni é re'. Nî sisi hué daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya né', nî da'ui né' si gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'. ¹² Nî a 'ngo yun nun guini' ni ngüi man'an Yan'anj mánj. Sanj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', nî nne Yan'anj chruhua niman né'. Nî xi'i daj ga'ue gahuin sa' niman né' gahuin 'i ruhua né' ni'yaj né' man'an Yan'anj nga ni dugüi' nej.

¹³ Hué dan nî xi'i si riqui Yan'anj Espiritu Santo rian né', nî ni'i yya né' sisi nicaj dugüi' Yan'anj nga né'. Nî ni'i né' sisi nicaj dugüi' né' nga Yan'anj nej. ¹⁴ Nî hua guini' ni unj sisi ga'nj chrej né' da'nj sij ga'na' chruhua xungüi nan. Nî hué sij huin tsínj nacaj ni ngüi man chruhua xungüi aj. Nî nata' ni unj nuguan' nan rian ni ngüi aj. ¹⁵ Nî sisi nata' né' gunun ni ngüi sisi Jesús huin da'nj Yan'anj, hué dan nî nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nî Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁶ Nî hua ni'i né' sisi 'i ruhua Yan'anj ni'ya né'. Nî guxuman ruhua né' sisi hué daj huin.

Yan'anj huin si 'i ruhua ni'ya né'. Nî sisi 'ngo 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', nî nicaj dugüi' né' nga Yan'anj. Nî Yan'anj nicaj dugüi' nga né' nej. ¹⁷ Nî xi'i si 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né', nî ga'ue gahuin yya ruhua né' xi'i güi nagui'yaj yya Yan'anj si-gaquin' ni ngüi. Daj si daj run' guiyaj Jesucristo ngaa huaj sij xungüi nan, nî hué daj guiyaj né' nej. ¹⁸ Nî sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, ngaa nî nitaj si xu'ui' né' rian sij mánj. Sanj sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nî gahu' si xu'ui' né' chruhua niman né'. Daj si ngaa xu'ui', nî ani ró' si ga'na' castigo riún', guiyaj

Yan'anj. Hué dan nî sisi hua go'ngo né' xu'ui', nî achin si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an Yan'anj. ¹⁹ Nî 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj xi'i si asij sini gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij man'an né'. ²⁰ Nî sisi ataj 'ngo tsínj daj: "I ruhuaj ni'yá Yan'anj" ngaa nun huin xan' ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, ngaa nî tsínj a'mi yya huin sij aj. Nî sisi nitaj si 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij, nî asa' ga'ue gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij Yan'anj unj. Nî ga'ue guini' si jnánj sij. Sanj nitaj si rugüi' Yan'anj guini' si mánj. ²¹ Nî ga'nin' Jesucristo sun rian né'. Nî gataj sij sisi 'i ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij man'an Yan'anj, nî da'ui sij si gahuin 'i ruhua sij ni'yaj sij jnánj sij nej.

5

La fe que vence al mundo

¹ Daran' ni tsínj xuman ruhua sisi Jesús huin yya Cristo, nî hué ni sij huin da'nj Yan'anj anj. Nî sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' chrej né' huin Yan'anj, nî hué daj 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'nj sij nej. ² Nî sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj, nî sisi dagahuin né' ni nuguan' a'nin' sij sun rian né', hué dan nî ni'i né' sisi 'i ruhua né' ni'yaj né' ni da'nj sij nej. ³ Nî sisi xanga' 'i ró' ni'yó' Yan'anj, ngaa nî hua yya dagahuin' sun a'nin' sij riun' nej.

Nî sé 'ngo sayun huin si a'nin' sij riun' mánj. ⁴ Nî daran' ni tsínj huin da'nj Yan'anj, nî hua guiyaj gana ni sij rian ni chrej quij hua chruhua xungüi nan anj. Nî hua ga'ue gunucua' né' guiyaj gana né' rian chrej quij hua chruhua xungüi nan xi'i si xuman ruhua né' ni'yaj né' Jesús. ⁵ Hué dan nî sisi xuman ruhua 'ngo tsínj daj sisi Jesús huin da'nj Yan'anj, nî ga'ue guiyaj gana sij rian chrej quij hua chruhua xungüi nan anj.

El testimonio del Espíritu

⁶ Nî ga'na' Jesucristo chruhua xungüi nan. Nî gata' nnee sij. Nî gayanj si-tun man'an sij xi'i si-gaquin' né' nej. Nî sé urin gata' nnee sij, sanj gayanj si-tun sij nej. Nî Espiritu Santo ataj snan'anj rian né' xi'i Jesús. Nî a'mi yya Espiritu Santo nej. ⁷ Nî xata' nî hua huaj'ni' si ataj snan'anj rian né' xi'i Jesús: Nî 'ngo' huin chrej né'. Nî angoj huin Nuguan' daj. Nî angoj huin Espiritu Santo. Nî anin' huaj'ni' daj huin urin. ⁸ Nî chruhua xungüi nan, nî hua huaj'ni' si ataj snan'anj rian né' xi'i Jesús. Ngoj huin Espiritu Santo. Nî angoj huin nnee gata' nnee Jesús. Nî angoj huin si-tun man'an Jesús gayanj xi'i né'. Nî uyan a'mi huaj'ni' nuguan' nan. ⁹ Nî sisi niquin' 'ngo tsínj nata' sij 'ngo nuguan', nî gara xina né' si-nuguan' sij. Sanj ni'yanj yya doj si nata' Yan'anj rian né'. Nî Yan'anj

huin si nata' rian né' xi'í da'níj sij Jesús aj. ¹⁰ Hué dan nı́ sısı́ xuman ruhua 'ngo tsínj daj ni'yaj sij da'níj Yan'anj, nı́ nın nuguan' nata' Yan'anj daj chruhua nı́man sij. Sanı́ tsínj nun xı́man ruhua si-nuguan' Yan'anj, nı́ huin ruhua sı́ sısı́ nuguan' yya huin si-nuguan' Yan'anj. Daj si nun xı́man ruhua sı́ nuguan' nata' Yan'anj xi'í da'ni. ¹¹ Nı́ nuguan' nata' Yan'anj rian né' huin sısı́ rı́qui Yan'anj sısı́ ga'ue gane nı́ganj né' nga man'an Yan'anj. Nı́ da'nı́j Yan'anj 'yaj si gane nı́ganj né'. ¹² Tsínj nicaj dugüi' nga da'nı́j Yan'anj, nı́ gane nı́ganj sij nga Yan'anj. Sanı́ tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga da'nı́j Yan'anj, nı́ sı́ gane nı́ganj sij nga Yan'anj mánj.

El conocimiento de la vida eterna

¹³ Nı́ garünj nuguan' nan ga'nı́ rian ni é re' huin ni é re' ni ngüi' xuman ruhua ni'yaj da'nı́j Yan'anj. Nı́ huin ruhuáj sısı́ guı́ni'i ni é re' sısı́ gane nı́ganj ni é re' nga Yan'anj. Nı́ arünj nuguan' nan sısı́ ga'ue guxuman ruhua ni é re' nı́'yaj ni é re' da'nı́j Yan'anj nej. ¹⁴ Nı́ gahuin yya ruhua né' nga Yan'anj. Daj si ngaa gachınj jni'yaj né' 'ngo nuguan' rian Yan'anj, nı́ ga'uej ruhua Yan'anj sısı́ nı́caj né' nuguan' daj, ngaa nı́ rı́qui sij aj. ¹⁵ Nı́ sısı́ ni'i né' si gı́nun sa' Yan'anj daran' si achınj jni'yaj né' rian sij, hué dan nı́ ni'i né' sısı́ hua nicaj né' si gachınj né' rian sij aj.

¹⁶ Nı́ sısı́ ni'i né' 'yaj 'ngo jnánj né' gaquin', nı́ sé 'ngo gaquin' guı́'yaj gahui' sij rian Yan'anj huin, ngaa nı́ gachınj jni'yaj né' rian Yan'anj xi'í sij. Nı́ ga'ui' Yan'anj si ga'ni'na' sij. Sanı́ hua ango gaquin' quı́j hua. Nı́ sısı́ guı́'yaj 'ngo jnánj né' gaquin' daj, nı́ gahui' sij rian Yan'anj. Ngaa nı́ sı́ gachınj jni'yó' rian Yan'anj xi'í tsínj 'yaj gaquin' quı́j da mánj. ¹⁷ Daran' si quı́j 'yaj ni ngüi' huin gaquin'. Sanı́ hua gaquin' 'yaj ni ngüi. Nı́ sé si gahui' ni ngüi' rian Yan'anj, guı́'yaj daran' gaquin' mánj.

¹⁸ Nı́ ni'i né' sısı́ nitaj si chéj ni da'nı́j Yan'anj si-chrej xungüi' nan mánj. Daj si dugumi' da'nı́j Yan'anj si-chrej ni sij. Nı́ sı́ ga'ue guı́da'a sichre ni sij mánj. ¹⁹ Nı́ ni'i né' sısı́ nicaj dugüi' nı́man né' nga Yan'anj. Sanı́ nı́n' gachra' chruhua xungüi' chéj sichre nicaj sun sij rian ni tsínj nitaj si nicaj dugüi' nga Yan'anj anj. ²⁰ Nı́ ni'i né' sısı́ hua ga'na' da'nı́j Yan'anj. Nı́ rı́qui sij si gara da'nga' ruhua né' daj hua Yan'anj xanga'. Nı́ nicaj dugüi' né' nga tsínj huin xanga' da'nı́j Yan'anj huin Jesucristo. Nı́ hué sij huin Yan'anj xanga' yya. Nı́ 'yaj sij si gane nı́ganj né' nej.

²¹ Daj rún' huin ni da'nı́ huin ín re' riánj. Hué dan nı́ ga' cuidado ni é re' rian ni yan'anj digya' yun'unj huin ni yan'anj

gui'yaj ra'a ni ngüi. Nı́ sı́ guinico' a ni é re' ango nuguan' mánj. Amén.

SEGUNDA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APOSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaj rián re' nga rian ni da'níj re' huín re' 'ngo yun'unj xana ganacui Yan'anj. Ní 'i xanga' ruhuāj ni'yā ni é re'. Ní sé urínj 'i ruhuāj ni'yā ni é re' mánj. Sanj 'i ruhua daran' ni tsínj ni'i si-nuguan' Yan'anj ni'yaj ni sij ni é re' aj. ² Ní 'i ruhuāj ni'yā ni é re' xi'í nuguan' xanga' nūn chruhua niman né'. Ní niganj nūn' gunun nuguan' sa' daj chruhua niman né' aj. ³ Ní Yan'anj huin chrej né'. Ní Jesucristo huin da'níj Yan'anj. Ní huin ruhuāj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re'. Ní huin ruhuāj sisi nani yaco ruhua Yan'anj ni'yā ni é re'. Ní gahuin din'inj ruhua á re', guí'yaj Yan'anj nej. Ní hué daj guí'yaj Jesucristo nga ni é re', ruhuāj aj. Daj si ni'i né' nuguan' xanga'. Ní 'i ruhua né' ni'yaj né' ni dugüi' né'.

Permaneced en la doctrina de Cristo

⁴ Ní nūn' ruhua gahuin niā' ruhuāj guini'inj sisi dagahuin go'ngo ni da'níj re' nuguan' xanga' daj rún' ga'nin' Yan'anj huin chrej né' sun rian né'. ⁵ Ní achínj jni'yā rián re' yyaj huín re' 'ngo yun'unj xana achij sisi gahuin 'i ruhua ni é re' nga ni dugüi' ni é re'. Ní nuguan' arūnj nan, ní sé 'ngo nuguan' naça huin mánj. Sanj uyan huin nga nuguan' gunun né' asij ná. ⁶ Ní sisi dagahuin né' nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian né', ní digyán né' sisi hua yya 'i ruhua né' ni'yaj né' Yan'anj. Ní nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian né' huin sisi gahuin 'i ruhua né' nga ni dugüi' né'. Ní hué nan huin nuguan' gunun ni é re' asij ná. ⁷ Man nico ni tsínj achéj digya' yun'unj chruhua xungüi' nan. Ní na'ue gataj ni sij sisi Jesucristo gahuin xanga' 'ngo tsínj hua nneç cúj ga'na' chruhua xungüi' nan mánj. Ni tsínj 'yaj daj ní huin ni sij tsínj digya' yun'unj unun' ni sij nga Cristo aj. ⁸ Ga cuidado ni é re' sisi si guere' ni é re' ni rasun sa' guí'yaj gana ni é re' mánj. Sanj 'ngo guínico' ni é re' nuguan' xanga' sisi nahuin ra'a ni é re' 'ngo si sa' naru'ue Yan'anj rian ni é re' aj. ⁹ Ní sisi hua 'ngo tsínj duna si-ducuanj Cristo, ngaa ní nitaj si nicaj dugüi' sij nga Yan'anj mánj. Sanj tsínj huin niça ruhua nga si-ducuanj Cristo, ní nicaj dugüi' sij nga nūngüej da'nij chrej né'. ¹⁰ Ní sisi hua 'ngo tsínj huaj rian ni é re', ní nitaj nuguan' digyán Jesucristo nicaj sij huaj sij, ngaa ní si ga'uej ruhua ni é re' gaçu sij chruhua

ducuá ni é re' mánj. Ní si ga'mi sa' ni é re' nga sij mánj. ¹¹ Daj si tsínj a'mi sa' nga tsínj daj, ní chracuij sij nga tsínj 'yaj quij daj.

Espero ir a vosotros

¹² Hua nico nuguan' huin ruhuāj gata gunun ni é re'. Sanj na'uej ruhuāj garūnj ni nuguan' daj rian yanj nan. Daj si huin ruhuāj guchi' ni'yā niça yyaj ga'mi nga ni é re' sisi gahuin niā' xanga' ruhua né'. ¹³ Ní a'níj ni da'níj xugüi' re' 'ngo nuguan' huaj rián re' huín re' 'ngo yun'unj xana nacui Yan'anj anj. Amén.

TERCERA EPÍSTOLA DE SAN JUAN APÓSTOL

Salutación

¹ Huēj huin tsínj achij arūn yanj carta nan a'nī huaĵ rián re' huín re' tsínj gu'naj Gayo. Nĭ 'ĭ ruhuāĵ nĭ'yā man'án re' xi'í si nico' né' nuguan' xānga'. ² Hué re' huin jnān 'ĭ ruhuāĵ. Nĭ huin ruhuāĵ sĭsĭ gā 'ueé rián re' ngā daran' nĭ nuguan'. Nĭ huin ruhuāĵ sĭsĭ gahuin nucuáj re' ngā nnee cúĵ re'. Daj si xānga' si hua sā' chruhua nīmán re'. ³ Nĭ nĭn' ruhua gahuin niā' ruhuāĵ ngāa gā'na' gō'ngo nĭ jnánj né' nata' nĭ sĭj gunūnj sĭsĭ hua nĭca ruhua ni é re' ngā nuguan' xānga'. Nĭ rún' huin da'nī huin ni é re' riānj. ⁴ Nĭ ducu gahuin niā' ruhuāĵ ngāa gunūnj sĭsĭ hua nĭca ruhua ni é re' ngā nuguan' xānga'. Nĭ rún' huin da'nī huin ni é re' riānj.

Elogio a la hospitalidad de Gayo

⁵ Hué re' huin jnān 'ĭ ruhuāĵ. Nĭ dugu'naj 'yáj re' ngāa chracuĵ re' nĭ jnánj né'. Nĭ hua sā' nĭn' ruhua sĭsĭ chracuĵ re' nĭ tsínj 'na' ango xuman'. ⁶ Nĭ ngāa nahuín yu' nĭ tsínj nico' Yan'anĵ, nĭ nata' nĭ sĭj daj 'ĭ ruhuá re' nĭ'yáj re' nĭ sĭj. Nĭ dugu'naj guĭ'yáj re' sĭsĭ chracuĵ re' si achin rian nĭ sĭj gān'anĵ nĭ sĭj xi'í si tsínj 'yaj sun rian Yan'anĵ huin nĭ sĭj, ruhuāĵ aj. ⁷ Daj si gān'anĵ gā'mi nĭ sĭj nuguan' sā' rian nĭ ngūĭ xi'í si 'ĭ ruhua nĭ sĭj nĭ'yaj nĭ sĭj Jesucristo. Nĭ nun nahuín ra'a nĭ sĭj nĭ a' ngō rasun rian nĭ ngūĭ 'na' anéĵ chrej. ⁸ Xi'í daj da'ui né' si dugumi né' nĭ sĭj. Ngāa nĭ gā'ue chracuĵ né' si gā'mi nĭ sĭj nuguan' xānga' rian nĭ ngūĭ.

La oposición de Diótrefes

⁹ Nĭ hua gā'nī 'ngō yanĵ carta rian nĭ tsínj nahuín yu' nico' Yan'anĵ. Sanĭ na'ueĵ ruhua tsínj gu'naj Diótrefes nahuín ra'a sĭj si-nuguan'anĵ. Daj si huin ruhua sĭj gahuin rian sĭj scanĭj nĭ jnánj sĭj. ¹⁰ Ngāa nĭ sĭsĭ guĭsĭ rián re', nĭ natāĵ si-gaquin' sĭj rian nĭ jnánj né'. Daj si achéĵ sĭj a'mi snan'anĵ sĭj xi'í anin' únĵ. Nĭ sé urin gaquin' daj 'yaj sĭj mánj. Sanĭ na'ueĵ ruhua sĭj gā'mi sĭj ngā nĭ jnánj né' ngāa sĭj nĭ sí' rian sĭj. Nĭ sĭsĭ huin ruhua nĭ jnánj né' gā'mi sā' nĭ sí' ngā nĭ tsínj sĭj rian nĭ sí', nĭ ataj sĭj sĭsĭ guĕ sĭj. Nĭ ri sĭj xĕ' nĭ sí' rian nahuín yu' nĭ ngūĭ nico' Yan'anĵ anĵ.

Buen testimonio acerca de Demetrio

¹¹ Hué re' huin jnān 'ĭ ruhuāĵ. Nĭ sĭ guĭ'yáj re' daj rún' 'yaj nĭ tsínj xi'í mánj. Sanĭ guĭ'yáj re' daj rún' 'yaj nĭ tsínj 'yaj sā' aj. Tsínj 'yaj sā', nĭ nicaj dugūĭ sĭj ngā

Yan'anĵ. Sanĭ tsínj 'yaj xi'í, nĭ nun ni'í sĭj Yan'anĵ mánj.

¹² Daran' nĭ jnánj né' a'mi sā' xi'í tsínj gu'naj Demetrio. Nĭ si-nuguan' sí' nicaj dugūĭ' ngā nuguan' xānga'. Nĭ hué daj a'mi sā' nĭ únĵ xi'í sí'. Nĭ ni'í ni é re' sĭsĭ a'mi xānga' únĵ.

Saluciones finales

¹³ Hua nico nuguan' gahuin ruhuāĵ gatā gunún re'. Sanĭ na'ueĵ ruhuāĵ garūnj nĭ nuguan' daj rian yanĵ ¹⁴ xi'í si huin ruhuāĵ guchi' nĭ'yā gā'mi nĭca yyāĵ ngā re' aj. Nĭ huin ruhuāĵ sĭsĭ gahuin dĭn'inĵ ruhuá re'. Nĭ a'nĭj nĭ tsínj nicaj dugūĭ' ngā né' 'ngō nuguan' huaĵ rián re'. Nĭ gā'nĭj re' 'ngō nuguan' rian nĭ jnánj né' mañ xānj re', ruhuāĵ aj.

LA EPÍSTOLA UNIVERSAL DE SAN JUDAS APÓSTOL

Salutación

1 Huēj huin tsínj gu'naj Judas tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. Nj njan huin Jacobo. Nj arúnj yanj carta nan a'ní huaj rian ni é re' huin ni é re' tsínj gaquínj Yan'anj. Nj gahuin sa' niman ni é re', gui'yaj Yan'anj huin chrej né'. Nj dugumi Jesucristo ni é re' nej. ² Nj huin ruhuāj sísj xacaj sa' ni é re' cuenta daj nahuin yaco ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Nj huin ruhuāj sísj 'ueé gahuin din'inj ruhua ni é re'. Nj guini'i sa' ni é re' daj 'i ruhua Yan'anj ni'ya ni é re', ruhuāj aj.

Falsas doctrinas y falsos maestros

³ Nj 'i ruhuāj ni'ya ni é re'. Nj njan' ruhua gahuin ruhuāj garúnj yanj carta ga'ni rian ni é re' xi'í daj nacaj Yan'anj né'. Sanj yyaj nj hua njan si garúnj ango nuguán' rian yanj ga'nī rian an re'. Ngaa nj achínj jni'yā rian ni é re' sísj guñico' ran ni é re' nuguán' guxuman sini ruhua ni é re' huin nuguán' digyán Jesucristo rian ni tsínj hua sa' niman. ⁴ Daj si hua gatúj huí g'ngo ni tsínj digya' yun'unj scanij ni é re'. Nj gataj si-nuguán' Yan'anj asij ná sísj gahuin castigo ni sí', guí'yaj Yan'anj. Nj huin ni sí' ni tsínj 'yaj quij. Nj naduna ni sí' sinduj gui'yaj Yan'anj nga né'. Nj ataj ni sí' sísj ga'ue guí'yaj quij ni sí' daj rún' aran' ruhua ni sí'. Nj ngaa hué daj 'yaj ni sí', nj nun dagahuin ni sí' rian Yan'anj nga Jesucristo. Nj urin Yan'anj nga Jesucristo huin si nicaj sun rian né'.

⁵ Nj nunj si hua ni'ni ni é re' nuguán' sa', sanj huin ruhuāj sísj njanun ruhua ni é re' 'ngo nuguán' xi'í daj gui'yaj Señor ngaa nacaj sij ni tsínj israelita asij ná. Nj guiri Señor ni tsínj daj scanij ni tsínj man Egipto. Sanj gahui' g'ngo ni sij xi'í si nun guxuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Yan'anj, gui'yaj Señor. ⁶ Nj asij ná nj duna g'ngo ni ángel sun ga'ui' Yan'anj rian ni sij. Nj duna ni ángel daj rian ga'ui' Yan'anj gane ni sij. Xi'í daj nj nun ni ángel daj ducuaga' rumi', gui'yaj Yan'anj. Nj njanj njan' gunun ni ángel yu'uj daj da' gúí nagui'yaj yya Yan'anj xi'í daran' gaquin'. ⁷ Nj hué daj guiran' ni tsínj guimán nungüej xuman' gu'naj Sodoma nga Gomorra nga ango ni xuman' ngaj nichrun' nej. Nj uyan gui'yaj quij ni sij nga ni ángel daj. Daj si gui'yaj squira' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nj nun guí'yaj ni sij daj rún' digyán Yan'anj rian ni sij. Ngaa nj njanj njan' gaca ni xuman'

daj. Nj xi'í daj nj ga'ue xacaj né' cuenta sísj daj rún' guiran' ni sij sayun asij ná, nj hué daj guiran' ni tsínj 'yaj quij güi yyaj.

⁸ Nj nunj si hué daj gui'yaj Yan'anj castigo ni tsínj guimán asij ná, sanj hua gué 'yaj quij ni tsínj gatúj scanij ni é re'. Nj 'yaj quij ni sij nga nneé cúj ni sij. Nj nun gara xina ni sij nuguán' a'nin' ni tsínj nicaj sun rian ni sij. Nj a'mi quij ni sij xi'í ni si huin achij mán xata'. ⁹ Nj Miguel huin ángel huin achij rian ango ni ángel. Nj asij ná ngaa gahui' Moisés, nj gunun' Miguel nga sichre xi'í nneé cúj Moisés. Sanj nun guisij ruhua Miguel ga'mi quij sij rian sichre mánj. Maan si gataj sij gunun sichre: "Huin ruhuāj sísj ga'mi huee Señor rian re' huin re' sichre." Daj gataj ángel huin rian daj gunun sichre. ¹⁰ Sanj a'mi quij ni tsínj daj xi'í ni nuguán' nun ni'ni ni sij. Nj hua nuguán' ni'ni ni sij, sanj daj rún' 'yaj ni xucu nitaj sta'nga' nun, nj da'nga' daj 'yaj ni sij. Nj guere' ni sij, gui'yaj nuguán' daj. ¹¹ Niquí njan' ruhua niman ni sij xi'í si guiran' ni sij. Daj si 'yaj ni sij daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Caín ngaa dagahui' sí' jnánj sí' asij ná. Nj ducu huin ruhua ni sij guí'yaj gana ni sij san'anj daj rún' gui'yaj tsínj gu'naj Balaam asij ná. Nj xi'í daj digya' yun'unj ni sij man'an dugüi' ni sij. Nj daj rún' nun dagahuin tsínj gu'naj Coré si-nuguán' Moisés, nj hué daj 'yaj ni sij. Ngaa nj daj rún' ga ni'ya Coré, nj hué daj ga ni'ya ni sij, guí'yaj Yan'anj anj.

¹² Nj ngaa xa nuguán'an ni dugüi' ni é re', nj huin 'ngo si-na'aj 'yaj ni sij scanij ni é re'. Xa ni sij go'o ni sij scanij ni é re'. Sanj nitaj si ni'yánj hua rian ni sij mánj. Nj huin ruhua ni sij xi'í urin man'an ni sij. Nj daj rún' nahui nga ngaa na'ue gaman' 'ya, nj hué daj 'yaj ni sij digya' yun'unj ni sij. Daj si daj rún' nare'ej nane' nga daj gan'anj-án' ni'aj di'yaj, nj hué daj huin ni sij. Nj rún' huin ni chrun ngaa na'ue gayu ni chruj chra' ni chrun daj ngaa guisij güi ngaa guimán chruj chra, nj hué daj huin ni sij. Nj huin ni sij rún' huin ni chrun ngaa guisij huíj nacoj. Nj racoj ni sij ya'a siú chrun daj. Nj hué daj guiran' ni sij nej. ¹³ Nj rún' huin nneé yan'anj ngaa naxuman yatan' quij, 'yaj nane, nj hué daj huin ni sij. Daj si ni rasun 'yaj ni sij huin 'ngo si-na'aj. Nj daj rún' huin ni yati' ngaa nadunaj rian ni quinq' g'ngo yahui, da'nga' daj huin ni sij. Nj njanj njan' gane ni sij rian hua rumi', gui'yaj Yan'anj.

¹⁴ Nj ga'mi tsínj gu'naj Enoc si-nuguán' Yan'anj xi'í ni tsínj daj. Nj xi Enoc gahuin Adán gane asij ná. Nj gataj Enoc gunun ni ngüi: "Gunun ni é re' si ga'mi aj. Guini'tj Señor 'na' sij nga ga'j mi ni tsínj hua sa' chruhua niman. ¹⁵ Nj 'na' Señor nagui'yaj yya sij nga si-gaquin' daran' ni

ngüi. Nî 'nâ' dîgyán sij rian ni tsínj 'yaj quij sisi da'ui ni sí' gaquin'. Daj si xacaj ni sij 'ngö chrej quij hua. Nî ga'mi ni sij daran' nuguan' quij hua xi'í man'an Yan'anj." Hué daj gataj Enoc rian ni tsínj daj. ¹⁶ Nî huin ni sij ni tsínj a'mi gaquin' xi'í daran' nuguan'. Nî nuna ni sij xi'í daran' nuguan'. Nî maan si nano' ni sij si huin ruhua man'an ni sij. Nî ducu a'mi ni sij xi'í man'an ni sij. Nî a'mi sa' ni sij rian ni ngüi xi'í si gujri' ni sij si huin ruhua man'an ni sij.

Amonestaciones y exhortaciones

¹⁷ Nî 'j ruhuaj ni'ya ni é re' huin ni é re' jnân nga xica'ui. Ngaa nî nanun ruhua ni é re' ni nuguan' ga'mi ni tsínj apóstol huin ni sij ni tsínj ga'mi si-nuguan' Señor Jesucristo rian ni ngüi aj. ¹⁸ Nî gataj ni sij gunun ni é re': "Nî ngaa ruhua ganahuij xungüi, nî guiman ni tsínj ga'mi ducu xi'í si-nuguan' Yan'anj. Nî guj'yaj ni sij daj rún' huin quij ruhua ni sij." Daj gataj ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj anj.

¹⁹ Hué ni sij 'yaj sisi gahuin anéj ni ngüi rian dugüi' ni sij. Nî 'yaj ni sij daj rún' aran' ruhua nneç cúj ni sij. Nî nitaj si nun Espíritu Santo chruhua niman ni sij mánj. ²⁰ Nî 'j ruhuaj ni'ya ni é re'. Ngaa nî gahuin nica ruhua ni é re' nga nuguan' guxuman ruhua ni é re' huin nuguan' sa' nün' ruhua. Nî gachinj jni'yaj ni é re' rian Yan'anj daj rún' dîgyán Espíritu Santo rian ni é re' aj. ²¹ Nî 'ngö guj'yaj ni é re' daj rún' huin ruhua Yan'anj guj'yaj ni é re'. Ngaa nî guini'i yya ni é re' sisi 'j ruhua Yan'anj ni'ya ni é re'. Nî gana'uij ni é re' sisi rîqui Señor Jesucristo si gane niganj ni é re' nga Yan'anj. Daj si nani yaco ruhua sij ni'yaj sij ni é re'.

²² Nî gataj né' rian ni tsínj nun ri' ruhua daj hua chrej sa' sisi guxuman yya ruhua ni sij nga si-nuguan' Yan'anj anj. ²³ Nî daj rún' nacaj né' 'ngö rasun scanij yan'an, nî hué daj nacaj ni é re' ango ni sij. Nî ganani yaco ruhua ni é re' guini'yaj ni é re' ángo ni sij. Sanj ga cuidado ni é re' sisi sj xacaj ni é re' chrej quij hua daj. Daj si nun huin xan' ruhua né' ni'yaj né' gaquin' 'yaj ni sij.

Doxología

²⁴ Nî Yan'anj huin si nucuaaj. Nî ga'ue dugumi Yan'anj né' sisi sj guere' ruhua né'. Nî ga'ue guj'yaj Yan'anj sisi ga sa' né' gan'anj né' rian nne sa' man'an Yan'anj. Nî nün' ruhua gahuin niq' ruhua né'. ²⁵ Urin Yan'anj huin Yan'anj xanga'. Nî ni'i sa' Yan'anj daran' nuguan'. Nî Yan'anj huin si nacaj né'. Nî yyaj nî hua nian si ga'mi sa' daran' ni ngüi xi'í Yan'anj. Daj si nucuaaj nün' ruhua Yan'anj. Nî nün' ruhua nica' Yan'anj fuerza. Nî hué daj ga'mi sa' niganj nün' né' rian Yan'anj anj. Amén.

EL APOCALIPSIS DE SAN JUAN

La revelación de Jesucristo

¹ Nan huin ni nuguan' digyán Jesucristo rian ni tsínj 'yaj sun rian sij. Ní Yan'anj huin si digyán ni nuguan' nan rian Jesucristo huin ni nuguan' gahuin rá'yanj. Ní ga'níj Jesucristo si-ángel sij ga'na' guini'ínj ni nuguan' nan huin Juan tsínj 'yaj sun rian Jesucristo. ² Ní huēj huin 'ngo tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi daj rún' gataj snan'anj Jesucristo riánj. Ní hué daj 'yá nga daran' si guini'ínj. ³ Ngaa ní hua 'ueé rian ni ngüi aya ni nuguan' nan nga ni ngüi unun ni nuguan' nan huin si-nuguan' Yan'anj. Ní hua 'ueé rian ni sij sisi dagaahuin ni sij si ataj ni nuguan' nan. Daj si hua gahuin nıchrun' güi ngaa gahuin daj rún' ataj ni nuguan' nan.

Saluciones a las siete iglesias

⁴ Huēj huin Juan. Ní a'ní yanj carta nan huaj rian án re' huin ín re' ichij xi'nin' ni ngüi nico' Jesucristo man estado Asia. Ní huin ruhuáj sisi guí'yaj Yan'anj sinduj rian ni é re', ní gahuin din'inj ruhua ni é re', guí'yaj Yan'anj nej. Nne Yan'anj acuan'. Ní hué Yan'anj gane asij sini. Ní hué Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yün. Ní hué daj huin ruhuáj si guí'yaj ichij Espíritu Santo sinduj rian án re', ní gahuin din'inj ruhua á re'. Ní ichij Espíritu Santo daj niquin' rian nne man'an Yan'anj. ⁵ Ní daj rún' huin ruhuáj si guí'yaj Yan'anj nga ichij Espíritu Santo daj nga ni é re', ní hué daj huin ruhuáj si guí'yaj Jesucristo nga á re' huin sij 'ngo tsínj a'mi nuguan' xanga'. Ní Jesucristo huin si ganá'nij sini scanij ni nıman. Ní hué sij nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi nan.

Ní 'j ruhua Cristo ni'yaj sij né'. Ní ganani né' rian si-gaquin' né' xi'í si gayanj si-tun man'an sij xi'í né'. ⁶ Ní guí'yaj sij sisi guínicaj né' sun gahuin né' rey nga sij. Ní guí'yaj sij sisi gahuin né' chrej rian chrej sij huin Yan'anj. Ní huin ruhuáj sisi ga'mi sa' nıganj ni ngüi xi'í sij. Ní nıganj guínicaj sij fuerza ruhuáj aj. Amén.

⁷ Ní'yaj né' sisi ga'na' Cristo rian nga. Ní daran' ni ngüi guini'í sij. Ní guini'í ni tsínj ga'ui' gaquíj sij nej. Ní ganani ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa guini'í ni sij ga'na' sij. Ní ngaa ga'na' sij, ní gaco daran' ni ngüi man chruhua xungüi xi'í gaquin' da'ui ni sij. Hué daj gahuin xanga'. Amén.

⁸ Ní ataj Señor:

—Huēj huin 'ngo tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si Alfa huin letra

gaxi'í asij sini yan. Ní Omega huin letra nico' da ne' rıcu. Ní huēj huin tsínj nne acuan'. Ní huēj gane asij sini. Ní huēj ga'na' ruhua' yünj. Ní huēj nicaj daran' fuerza. —Daj ataj Señor.

Una visión del Hijo del Hombre

⁹ Huēj huin Juan, ní jnán huin ín re'. Ní ran' nuguan'anj sayun nga á re'. Ní guínicaj sun nuguan'an né' rian nicaj sun Yan'anj. Ní gahuin nucua' ruhua daran' né' guí'yaj fuerza né' nga sayun 'na' rian né'. Ní gahuin nucua' ruhua né', guí'yaj Jesucristo. Hué dan ní rigui 'ngo yo'ój gu'naj Patmos huin 'ngo yu'uj ngaj dani nnee yan'anj. Ní yu'uj daj ganéj, guí'yaj ni tsínj unun' ngáj xi'í si ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi huin nuguan' xanga' ga'mi Jesucristo. ¹⁰ Ní 'ngo güi nico' né' Yan'anj, ní ga'níj Espíritu Santo nuguan' sa' ga'na' chruhua nımanj. Ní gunünj 'ngo nane ga'mi nucua' nej rucüj. Ní daj rún' a'yanj 'ngo trompeta, ní hué daj gunünj 'ngo nane nucua' daj. ¹¹ Ní gataj nane daj gunünj:

—Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga tsínj gu'naj Omega. Daj si huēj huin si gaxi'í asij sini yan. Ní huēj huin si ga'na' da rıcu nej. Garun re' si guini'í re' rian yanj libro. Ní ga'nij re' libro daj rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man estado Asia. Man ni sij xuman' Efesó nga xuman' Esmirna nej, xuman' Pérgamo nga xuman' Tiatira nej, xuman' Sardis nga xuman' Filadelfia nej, xuman' Laodicea nej. —Daj gataj nane daj gunünj.

¹² Ní nanicá ni'yá sisi un sin huin nane ga'mi daj. Ní ngaa guini'yá, ní guini'ínj ichij candelero huin gaga' oro. ¹³ Ní dani ichij candelero daj guini'ínj daj rún' hua 'ngo da'nij ni ngüi hua 'ngo tsínj guini'ínj. Ní nunj sij 'ngo atsij xacan. Ní nicaj da xá xi'í sij. Ní anumi 'ngo nıj sincho huin oro xi'yanj sij. ¹⁴ Ní rún' hua to gataj gatsi hua sa' hua chra' sij nga hué chra' sij. Ası rún' hua yu'ue' gatsj huaj nej. Ní rún' hua rian aca yan'an hua rundij rian sij. ¹⁵ Ní daj rún' aca gaga' mmij ngaa gaca rian yan'an, ní hué daj ran nungüej dacój sij. Ní daj rún' huin rian garin nın' ruhua nico' quin nnee, ní hué daj nucua' si-nane sij. ¹⁶ Ní nicaj sij ichij yati' ne' chrej ra'a sa' sij. Ní gahui 'ngo espada huá huıj rian du'ua sij. Ní daj rún' 'yaj güi ngaa xıguın sa'aj, ní hué daj ran rian sij.

¹⁷ Ní ngaa guini'ínj sij, ní rún' huin nıman huınj ganatü xi'í sij. Sanı guta' sij ra'a sa' sij riánj. Ní gataj sij gunünj:

—Sı guxu'ui' re' mánj. Huēj huin si ga'na' asij sini yan. Ní huēj huin si ga'na' da rıcu. ¹⁸ Ní huēj huin si hua ni'na'. Asıj ni gahuij. Sanı nıganj nın' hua ni'náj yyaj.

Amén. Nî nicaj súnj rian ni nîman nga rian man ni nîman nej.

¹⁹ Xi'í daj nî garun re' nuguan' rian yanj xi'í si hua guini'í re'. Nî garun re' si guini'í re' acuan'. Nî garun re' xi'í ni rasun ga'na' da ne' rucu nej. ²⁰ Nî nan huin si ruhuaj gata ichij yati' guini'í re' nicaj ne' chrej ra'a sa'áj nga ichij candelero huin oro daj: Nî ichij yati' daj huin ni ángel nicaj sun rian ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. Nî ichij candelero daj huin ichij xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. —Daj gataj sij.

2

Mensaje a las siete iglesias: El mensaje a Éfeso

¹ Ngaa nî gataj ruhua' yún sij gunünj:
—Garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Efeso. Nî gataj re' gunun ni sij: “Huëj huin tsínj nicaj ichij yati' ne' chrej ra'a sa'áj. Nî achë scanij ichij candelero huin oro. ² Nî ni'ínj daj 'yaj ni é re'. Nî ni'ínj sisj nucuaj 'yaj sun ni é re'. Nî ni'ínj daj gunucuaj ni é re' rian sayun. Nî ni'ínj sisj na'uej ruhua á re' nga si 'yaj ni tsínj quij. Nî hué daj ni'ínj sisj xacaj ni é re' cuenta daj hua ni tsínj ataj sisj huin ni sij apóstol. Sanj sé ni sij huin mánj. Nî xacaj ni é re' cuenta sisj tsínj digya' yun'unj huin ni sij. ³ Nî guiran' ni é re' sayun. Sanj ga'nin' ruhua á re' nga sayun daj. Nî gui'yaj sun nucuaj á re' xi'í si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj. Nî nun guere' ruhua á re'. ⁴ Sanj nicá 'ngo nuguan' xi'í a ni é re': Nî nuguan' nan huin sisj nitaj si 'i ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj daj rún' ga 'i ruhua á re' asij sini. ⁵ Xi'í daj nî gananon ruhua á re' daj gui'yaj á re' asij sini. Nî nanicaj ruhua á re' nanico' ni é re' man'anj. Nî gui'yaj á re' daj rún' gui'yaj á re' asij sini. Nî sisj nitaj, nî guchi' ra'yán rian man án re'. Nî sisj si nanicaj ruhua á re', nî ga'në si-candelero ni é re' rian niquinj. ⁶ Sanj dugu'naj 'yaj á re': Nun huin xan' ruhua á re' ni'yaj á re' si 'yaj ni tsínj Nicolaitas. Daj si hué daj nun huin xan' ruhuaj ni'yá si 'yaj ni sij nej. ⁷ Nî sisj nun chraquij a ni é re', nî hua nian si gunun a ni é re' si ataj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj: Tsínj gunucuaj gui'yaj gana rian ni nuguan' quij, nî ga'uñj sisj xa ni sij si ayu chra chrun 'yaj si gane niganj ni ngüi. Nî niquin' chrun daj dani rian hua sa' nne Yan'anj.” Daj gataj re' gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunünj.

El mensaje a Esmirna

⁸ Ngaa nî gataj ruhua' yún sij gunünj:
—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni

ngüi nico' man'anj man xuman' Esmirna. Nî gataj re' gunun ni sij: “Huëj huin si a'mi nuguan' nan. Nî huëj huin si ga'na' asij sini yan. Nî huëj huin si ga'na' da rucu. Nî gahuij. Nî ganá'nij ruhua' yünj nej. ⁹ Nî ni'ínj daj guiran' ni é re' sayun. Nî ni'ínj daj yaco guiran' ni é re'. Sanj xuru'ue huin in re' rian Yan'anj. Nî ni'ínj daj a'mi quij ni tsínj ataj sisj huin ni sij ni tsínj israelita. Sanj sé ni sij huin mánj. Nî a'mi quij ni sij xi'í ni é re'. Maan si huin ni sij 'ngo xi'nin' ni tsínj nico' sichre Satanás. ¹⁰ Nî si guxu'ui' ni é re' nga sayun guiran' ni é re'. Daj si ga'nij sichre da'aj á re' ducuaga' gunun ni é re'. Ngaa nî xacaj sichre cuenta sisj yya gahuin ran xanga' niman ni é re'. Ngaa nî guiran' ni é re' sayun ichi' güi. Sanj ga'nica ruhua á re' da' güi gahui' ni é re'. Ngaa nî riquij 'ngo corona huin 'ngo premio gui'yaj si gane niganj ni é re' nga Yan'anj. ¹¹ Nî sisj nun chraquij re', nî hua nian si gunun re' si ataj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj. Tsínj gunucuaj gui'yaj gana rian nuguan' quij, nî nitaj sayun guiran' sij daj rún' guiran' ni tsínj gahui' ruhua' yún.” Daj gataj re' gunun ni sij aj. —Daj gataj Jesús gunünj.

El mensaje a Pérgamo

¹² Ngaa nî gataj ruhua' yún Jesús gunünj:
—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian xi'nin' ni ngüi nico' man'anj man xuman' Pérgamo. Nî gataj re' gunun ni sij: “Huëj huin si a'mi nuguan' nan. Nî nicá espada huá huñj rian. ¹³ Nî ni'ínj daj 'yaj á re'. Nî ni'ínj sisj nne ni é re' rian nicaj sun sichre. Sanj hua nica xanga' ruhua ni é re' nga si-xugüij. Nî nitaj si duna á re' si xuman ruhua á re' ni'yaj ni é re' man'anj. Nî nun ga'nin' ruhua á re' nga si-nuguan'anj ngaa gahui' tsínj gu'naj Antipás, gui'yaj ni sij xánj án re' huin xuman' nne Satanás. Nî gahuin si' 'ngo tsínj ga'mi nuguan' xanga' rian ni ngüi. ¹⁴ Sanj nicá doj nuguan' xi'í a ni é re': Daj si scanij a ni é re', nî man ni tsínj nico' si-nuguan' tsínj gu'naj Balaam. Nî asij ná nî digyán Balaam 'ngo chrej quij rian tsínj gu'naj Balac. Ngaa nî xi'í nuguan' quij daj, nî gui'yaj ni tsínj israelita gaquin'. Nî xa ni sij ni xucu dagahui' ni sij rian yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nî gui'yaj squira' ni sij nga dugüi' ni sij. ¹⁵ Nî hué daj man go'ngo ni tsínj scanij ni é re' huin tsínj digyán si-nuguan' ni tsínj nicolaitas. Nî nun huin xan' ruhuaj ni'yá si-nuguan' ni sí'. ¹⁶ Xi'í daj nî nanicaj ruhua á re'. Sisi nitaj, nî guchi' ra'yán rian man án re'. Nî gunünj nga ni sij nga espada nun du'uáj. ¹⁷ Nî sisj nun chraquij a ni é re', nî hua nian si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espíritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj:

Tsínj gunucuaq guj'yaj gana rian nuguan' quij, nì ga'uñj xa sij chrachrúnj sa' huin maná. Nì nun ni'i ni ngüü daj hua sa' maná daj. Nì hué daj ga'uñj 'ngo yej gatsi tsínj guj'yaj gana daj. Nì hua nica letra rian yej daj. Nì guñun ñaca si-xugüü sij. Nì a 'ngo tsínj sî ga'ue guñi'i nuguan' ñaca guñun rian yej da mánj. Sanj urin tsínj nahuin ra'a guñi'i." Daj gataj re' gunun ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunünj.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Ngaa nì gataj ruhua' yún sij gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' ni ngüü nico' man'anj man xuman' Tiatira. Nì gataj re' gunun ni sij: "Huéj a'mi nuguan' nan huñj da'nij Yan'anj. Nì rún' hua rian aca yan'an hua rundij riánj. Nì daj rún' nu'ui gaga' mmj, nì hué daj ran nungüej dacó. ¹⁹ Ni'ñj daran' si 'yaj á re'. Nì ni'ñj daj 'i ruhua á re' ni'yaj á re' dugüi' a ni é re'. Nì xuman ruhua á re' ni'yaj á re' man'anj nej. Nì 'yaj sun ni é re' rian ni dugüi' ni é re' nej. Nì ni'ñj daj gunucuaq á re' sayun. Nì 'yaj sun a ni é re' doj daj nga si guj'yaj sun a ni é re' asij sini. ²⁰ Sanj nica 'ngo nuguan' xi'i ni é re'. Daj si a'nij ni é re' chrej sisi digya' yun'unj yun'unj xana gu'naj Jezabel rian ni tsínj 'yaj sun riánj. Nì ataj unj sisi a'mi unj si-nuguan' Yan'anj. Sanj digyán unj 'ngo chrej nitaj si hua sa' rian ni sij sisi guj'yaj squira' ni sij nga ni dugüi' ni sij. Nì digyán unj sisi xa ni sij xucu dagahui' ni sij rian ni yan'anj 'yaj ra'a ni sij. ²¹ Nì hua riquij doj güi sisi ganani ruhua unj xi'i si-gaquin' unj. Sanj na'uej ruhua unj ñuna unj si-gaquin' unj. ²² Ngaa nì guj'yā sisi ga'nan' unj guñgaj unj rian nna. Nì guj'yā sisi nico sayun guñran' ni tsínj 'yaj squira' nga unj. Nì hué daj guñran' ni sij sisi sî nani ruhua ni sij xi'i gaquin' 'yaj ni sij nga unj. ²³ Nì 'ngo gahui' ni da'nij unj, guj'yā. Ngaa nì guñi'i daran' ni xi'nin' huin ni ngüü nico' man'anj sisi huéj ni'i sa' daj ani ruhua ni ngüü nga daj hua niman ni sij. Nì ñaru'uē rian gō'ngo ni é re' daj rún' 'yaj gō'ngo a ni é re'. ²⁴ Ngaa nì gatá gunun ango ni é re' man xuman' Tiatira huin ni é re' ni ngüü nun nico' nuguan' quij digyán yun'unj xana daj. Nì nun guñi'i ni é re' nuguan' huñ digyán ni sij xi'i si-ducuanj sichre Satanás. Nì gatá gunun ni é re' sisi nitaj si ga'nij ango sun rian án re' mánj. ²⁵ Maan si dugumi sa' á re' nuguan' nicaj ni é re' da guisij güi ga'na' ruhua' yünj rian án re'. ²⁶ Tsínj gunucuaq guj'yaj gana rian nuguan' quij, nì sisi niganj dagahuin sij nuguan' ga'nij sun rian sij, nì ga'uñj si guñicaj sun sij rian ni xungüi. ²⁷ Nì guñicaj sij ni'i gaga'. Nì daj rún' ura' né' chrun, nì hué daj guj'yaj

sij nga ni xuman' daj. Daj si hué daj riqui chrē sun riánj. ²⁸ Nì ga'uñj yati' stanga rian sij nej. ²⁹ Nì sisi nun chraquij a ni é re', nì hua ñan si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüü nico' man'anj." Daj gataj re' gunun ni sij. —Hué daj gataj Jesús gunünj.

3

El mensaje a Sardis

¹ Ngaa nì gataj ruhua' yún sij gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüü nico' Yan'anj man xuman' Sardis. Nì gataj re' gunun ni sij: "Huéj a'mi nuguan' nan. Nì nica ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj nga ichij yati' nej. Nì ni'ñj daj 'yaj ni é re'. Nì nunj si a'mi ni ngüü sisi hua nì'na' niman ni é re', sanj rún' huin niman huin a ni é re' riánj. ² Hué dan nì nanun ruhua á re'. Nì dugu'nun' ni é re' nga ni nuguan' ruhua guere'. Daj si xacaj cuentaj sisi nun guisij ni é re' guj'yaj sa' á re' nga si-sun ni é re' rian Yan'anj. ³ Gananan ruhua á re' nga nuguan' digyán ni sij rian án re' nga nuguan' gunun ni é re'. Nì guj'yaj á re' daj rún' ataj nuguan' daj. Nì ganani ruhua ni é re' xi'i si-gaquin' ni é re'. Nì ñanico' ni é re' Yan'anj. Nì sisi sî gunun ruhua á re', ngaa nì rá'yanj guisí rian án re' daj rún' 'yaj 'ngo tsínj tū. Nì sî guñi'i a ni é re' un hora guisí rian án re'. ⁴ Sanj man doj ni ngüü scanij a ni é re' nitaj si guj'yaj quij. Nì gunun ni sij atsij gatsi. Nì gache ni sij ngáj. Daj si 'yaj sa' ni sij riánj. ⁵ Tsínj gunucuaq guj'yaj gana rian ni nuguan' quij, nì gunun ni sij atsij gatsi. Nì sî jnaruhui si-xugüi ni sij taj rian libro nun si-xugüi ni ngüü gane niganj nga Yan'anj. Nì ga'mi sa'aj si-xugüi ni sij rian chrē nga rian si-ángel chrē nej. ⁶ Nì sisi nun chraquij a ni é re', nì hua ñan si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' huin ni ngüü nico' man'anj." Daj gataj re' gunun ni sij. —Daj gataj Jesús gunünj.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Ngaa nì gataj ruhua' yún Jesús gunünj:

—Nì garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüü nico' man'anj man xuman' Filadelfia. Nì gataj re' gunun ni sij: "Huéj huin si a'mi nuguan' nan huñj tsínj sa' chruhua niman. Nì huéj huin si a'mi nuguan' xanga'. Nì nica si-rian gaga' rey David. Nì ngaa na'nì rian hue', nì a 'ngo tsínj si ga'ue ñaranj. Nì ngaa narán rian hue' nì a 'ngo tsínj si ga'ue ña'ni mánj. ⁸ Ni'ñj daj 'yaj ni é re'. Nì'yaj á re' ne' chrej rian án re'. Daj si hua na'nì rian gatú a ni é re' rian 'ngo hue'. Nì, nì a 'ngo tsínj si ga'ue ñaranj rian hue' daj. Nì nunj

si dqj nucuj niman án re' sanj dugumi sa' á re' si-nuguan'anj. Nj nitaj si duna á re' si ga'mi sa' á re' xi'tj aj. ⁹ Nj hua go'ngo ni sij nicaj dugui' nga Satanás. Nj ataj ni sij sisi ni tsinj israelita huin ni sij. Sanj sé si xanga' huin ni sij. Tsinj digya' yun'unj huin ni sij. Nj gu'yā sisi guchi' ni sij rian man án re'. Nj guiniquin' ráj dācoj ni sij rian án re', gu'yā. Ngaa nj guini' yya ni sij sisi 'i ruhuāj ni'yā á re'. ¹⁰ Nj xi'í si dagahuin a ni é re' nuguan' ga'nij sun rian án re' sisi gunucuj á re' rian sayun, ngaa nj huēj dugumi ni é re' sisi sj guiran' ni é re' rian sayun xxi ga'na' guiran' daran' ni ngüi man chruhua xungüi. Nj ngaa ga'na' sayun xxi daj, nj xacaj Yan'anj cuenta daj gunucuj ni ngüi nga sayun xxi ga'na'. ¹¹ Nj rá'yanj ga'naj rian man án re'. Ngaa nj dugumi sa' á re' nuguan' nicaj á re'. Ngaa nj si nacaj ango ni sij si-corona ni é re' huin premio gu'yaj gana á re'. ¹² Tsinj gu'yaj gana rian nuguan' quij, nj gu'yā sisi gahuin sij daj rún' huin 'ngo chran xacan dugu'nun' chruhua si-nuhui Dan'an. Nj nitaj aman gahui sij chruhua nuhui daj. Ni garünj si-xugüi Dan'an rian sij nga si-xugüi xánj Dan'an nej huin xuman' Jerusalén naça 'na' xata' rian Yan'anj. Nj ganahuin naça si-xugüi garünj rian sij nej. ¹³ Nj sisi nun chraquij a ni é re', nj hua nian si gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj." Daj gataj re' gunun ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunünj.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Ngaa nj gataj ruhua' yún sij gunünj:

—Hué daj garun re' yanj carta ga'nij re' huaj rian ángel nicaj sun rian xi'nin' huin ni ngüi nico' man'anj man xuman' Laodicea. Nj gataj re' gunun ni sij: "Huēj huin si gu'yaj daran' si gataj snan'an gunun a ni é re'. Nj huinj tsinj nata' yya nuguan' xanga' rian ni ngüi. Nj asij sini ngaa gu'yaj Yan'anj xungüi, nj huēj huin si gu'yaj daran'anj. ¹⁵ Nj ni'tnj daj 'yaj á re'. Nj ni'tnj sisi sé daj rún' hua 'ngo si nuhuij hua a ni é re'. Nj sé daj rún' hua 'ngo si yan'an hua a ni é re'. Nj huin ruhuāj sisi daj rún' hua 'ngo si nuhuij, asj 'ngo si yan'an ga ni é re' aj. ¹⁶ Hué dan nj xi'í si daj rún' hua nnee guin hua ni é re', nj gahui ni é re' du'uj garün daj rún' uránj 'ngo tsinj. Daj si sé daj rún' hua nnee nuhuij asj nnee yan'an hua ni é re'. ¹⁷ Daj si ataj ni é re' sisi xuru'ue huin ni é re'. Nj hua nico rasun rian ni é re'. Nj, ni ango ni rasun nitaj si achin rian án re', ataj á re'. Sanj nun acaj ni é re' cuenta sisi ni ngüi guere' ruhua huin ni é re'. Nj ni ngüi ran' yaco huin ni é re'. Nj huin ín re' ni ngüi niquí.

Nj huin ni é re' ni ngüi duri. Nj huin ni é re' ni ngüi hua nne nej. ¹⁸ Xi'í daj nj riquij 'ngo ducuanj rian án re' sisi guiran ni é re' gaga' oro sa' riánj huin oro gahuin sa', gu'yaj yan'an. Hué dan nj ga'ue gahuin xanga' ni é re' xuru'ue riánj. Nj guiran ni é re' atsij gatsi riánj gunun ni é re'. Ngaa nj sj gahuin na'aj ni é re' xi'í si hua nne ni é re'. Nj guiran ni é re' gono'o ga'nij ni é re' rian án re'. Ngaa nj ga'ue guini' ni é re', nj xacaj á re' cuenta, gu'yaj gono'o daj. ¹⁹ Daran' ni ngüi 'i ruhuāj, nj gunun ga'í ni sij. Nj 'yā castigo ni sij. Xi'í daj nj dugu'nun' ni é re' sisi nani ruhua ni é re' xi'í si-gaquin' ni é re'. Nj nanico' ni é re' Yan'anj. ²⁰ Huēj huin si niquin' rian hue'. Nj aquin ni é re'. Ngaa nj sisi unun 'ngo tsinj daj si a'mi, nj na' ni sij rian ducua' sij gatü. Nj gahuin sti'nij nga sij. Nj gahuin sti'nij sij ngāj nej. ²¹ Tsinj gu'yaj gana rian ni nuguan' quij, nj riquij rian gane sij ngāj rian chrun xilaj huin chrun xila sa'. Daj si hué ducuanj daj gu'yaj gananj rian ni nuguan' quij. Nj nne nuguan'anj nga chrē rian chrun xila sij huin chrun xila sa'. ²² Nj sisi nun chraquij a ni é re', nj gunun a ni é re' si ataj snan'anj Espiritu Santo rian ni xi'nin' ni ngüi nico' man'anj." Daj gataj re' rian ni sij. —Daj gataj Señor Jesús gunünj.

4

La adoración celestial

¹ Ngaa guisij nj guini'yā, nj guini'anj 'ngo rian hue' hua ni'nij xata'. Nj gunun ruhua' yünj nanē ga'mi sini ngāj. Nj daj rún' a'yanj trompeta hué daj ga'mi nanē daj. Nj gataj nanē daj gunünj:

—Gahui re' ga'na' re' xata'. Nj digyanj rián re' ni nuguan' sisi hua nian gahuin da rucu. —Daj gataj nanē daj.

² Nj rá'yanj guini'ni nimānj 'ngo nuguan' sa', gu'yaj Espiritu Santo. Nj guini'anj niquin' 'ngo chrun xila sa' xata'. Nj nne 'ngo si man xata' rian chrun xila sa' daj. ³ Nj daj rún' hua 'ngo yej ran sa' gu'naj jaspe, asj 'ngo yej gu'naj cornalina, nj hué daj hua si nne rian chrun xila sa' daj. Nj xi'nij chrun xila daj ganicaj xucuáj gu'luj. Nj xigujn xucuáj daj daj rún' ran 'ngo yej gu'naj esmeralda. ⁴ Nj guini'anj ango ico gan'anj chrun xila sa' ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj. Nj nne ico gan'anj ni tsinj huin achij rian ni chrun xila sa' daj. Nj nun ni sij atsij gatsi. Nj nun chrā ni sij 'ngo corona huin gaga' oro. ⁵ Nj ran rian chrun xila sa' niquin' dani daj. Nj gahuin garin ngaa gaguáj du'ui. Nj ne' rian chrun xila sa' daj aca ichij yan'an huin ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj. ⁶ Nj ne' rian chrun xila sa' niquin' dani daj, nj daj rún' hua 'ngo nnee yan'anj, nj hué daj hua nnee gurugüi'

rian chrun xila daj. Nj daj rún' hua pidrio sa', nj hué daj xigujn sa' rian nnee daj.

Nj dani rian niquin' chrun xila sa' daj, nj ganicaj gan'anj ni si hua nj'na' mán xata' xi'nij chrun xila daj. Nj gan'anj si mán xata' daj, nj hua ga'j rundij rianj ne' chrej rucu nga ne' chrej rianj nej. ⁷ Nj daj rún' hua 'ngo sigue'ej xxi, nj hué daj hua 'ngo. Nj daj rún' hua cero, nj hué daj hua angoj. Nj daj rún' hua xata achéj xata', nj hué daj hua ángo. ⁸ Nj anin' gan'anj ni xucu hua nj'na' mán xata', nj hua huatan' si-gachi da go'ngo. Nj nin' gachra' nnee cúj anin' gan'anj xucu daj, nj hua ga'j nin' ruhua rundij rian xuj. Nj hua rundij rian riqui si-gachi nej. Nj nun güi nigan', nj nun a'nin' ruhua anin' xucu si ga'mi. Nj ataj anin' gan'anj xuj:

Hua sa' nin' ruhua Yan'anj.

Hua sa' nin' ruhua Yan'anj.

Hua sa' nin' ruhua Señor huin Yan'anj.

Nj nucuj nin' ruhua Yan'anj.

Nj hué Yan'anj huin si gane asij sini.

Nj Yan'anj huin si nne acuan'.

Nj Yan'anj huin si ga'na' ruhua' yún.

Ataj anin' gan'anj xucu mán xata' daj. ⁹ Nj ga'mi sa' anin' gan'anj xuj rian si nne rian chrun xila sa' daj. Nj nun yan'anj anin' gan'an. Nj a'ui' anin' gan'an si guruhua si nne rian chrun xila sa' huin si nne niganj. Nj da yun yun hué daj 'yaj anin' gan'anj daj ngaa a'mi sa' anin'-inj. ¹⁰ Ngaa nj guiniquin' ráj dajoj icoj gan'anj ni tsinj huin achij rian si nne rian chrun xila sa' daj. Nj a'mi sa' ni sij. Nj duguéj ni sij si-corona ni sij rian si nne rian chrun xila sa' daj. Nj ataj ni sij:

¹¹ Hué re' huin Señor.

Nj dugu'naj huin sisj ga'mi sa' ni ngüi xi'í re'.

Nj dugu'naj huin sisj gujnun yan'anj ni ngüi man'án re' nej.

Nj dugu'naj huin sisj guinicaj re' daran' fuerza.

Daj si hué re' gui'yaj daran' ni rasun.

Nj man ni rasun daj xi'í si hué daj garan' ruhuá re'.

Ataj icoj gan'anj ni tsinj huin achij daj.

5

El rollo y el Cordero

¹ Ngaa nj guini'Inj sisj nicaj si nne rian chrun xila sa' daj 'ngo yanj libro ne' chrej ra'a sa'aj. Nj hua nica nun letra xiráj yanj daj. Nj hua nica nun letra riqui yanj daj nej. Nj hua ránj sa' ichij sello du'ua yanj daj. ² Nj guini'Inj 'ngo ángel nucuj. Nj nachinj snan'anj ángel daj. Nj ga'mi nucuj-á' gataj-á':

—Nj un sin huin si sa' sisj ga'ne sello hua ránj du'ua yanj libro daj, ngaa ni naguraj du'ua rumi yanj daj únj. —Daj gataj ángel daj.

³ Sanj nj a 'ngo si mán xata' nga si mán rian yo'ój nej, si mán riqui yo'ój nej, si ga'ue naguraj rian yanj libro daj, nj guini'i daj hua rian yanj da mánj. ⁴ Ngaa nj gaco nin' ruhuáj xi'í si nun nari' ni sij 'ngo si hua sa' na'ni nj'yaj du'ua daj hua yanj daj. ⁵ Ngaa nj gataj 'ngo dugüi' ni tsinj huin achij gunünj:

—Sj gacó re' ga mánj. Daj si tsinj huin xi'nin' gu'naj Judá huin da'nj si'nj rey David, nj gui'yaj gana sij. Nj gu'naj sij sigue'ej. Nj xi'í daj ga'ue ga'ne sij ichij sello nun du'ua yanj libro, nj nagura' sij libro daj.

⁶ Ngaa nj guini'Inj niquin' 'ngo xachij 'nij dani rian niquin' chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj xucu hua nj'na'. Nj niquin' xuj dani ni tsinj huin achij. Nj rún' huin sisj hua dagahui' ni sij xachij 'nij daj. Nj hua ichij si-cúj xuj nga ichij rundij rian xuj huin ichij Espiritu Santo 'na' rian Yan'anj. Nj ga'nij Yan'anj ichij Espiritu Santo gan'anj nin' gachra' chruhua xungüi. ⁷ Ngaa nj ga'na' xachij 'nij daj. Nj guida'a xuj yanj libro ra'a sa' si nne rian chrun xila sa' daj. ⁸ Nj ngaa guida'a xuj yanj daj, ngaa nj ganiquin' ráj dajoj anin' gan'anj xucu hua nj'na' daj nga icoj gan'anj ni tsinj huin achij rian xachij 'nij daj. Nj nicaj daran' ni sij yán'anj nun ga'j ya'a. Nj nicaj ni sij cu huin oro. Nj da' gara ni sij siquij chruhua ni cu daj. Nj siquij daj huin ni nuguan' achinj jni'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. ⁹ Nj aráj ni sij chra' naca nan rian xachij 'nij daj: Hué re' huin tsinj sa' ga'ue guida'a yanj. Nj ga'ue na'nij re' du'ua yanj daj rian nun ichij sello.

Daj si hué re' dagahui' ni sij.

Nj naru'ué re' si-tun man'án re' xi'í si-gaquin' ni ngüi.

¹⁰ Nj gui'yaj re' sisj guinicaj sun ni sij gahuin ni sij rey.

Nj gui'yaj re' sisj gahuin ni sij chrej rian Yan'anj.

Nj guinicaj sun ni sij chruhua xungüi ga'na'.

Hué daj gara ni sij rian xachij 'nij daj.

¹¹ Ngaa nj guini'Inj. Nj gunünj si-nane nico ni ángel mán ganicaj xi'nij chrun xila sa' daj nga anin' gan'anj si hua nj'na' nga ni tsinj huin achij nej. Nj man millón millón ni ángel. ¹² Nj ga'mi nucuj ni ángel gataj-á':

Sa' nin' ruhua huin xachij 'nij dagahui' ni sij.

Nj dugu'naj huin sisj guinicaj nin' sij sun.

Nj guinicaj sij daran' rasun sa'.

Ni gahuin chrun nin' ruhua sij.
 Ni nahuin ra'a sij daran' fuerza.
 Ni guinun yan'anj ni ngüi sij.
 Ni ga'mi sa' ni sij xi'í sij.
 Ni ga'mi 'ueé ni sij xi'í sij nej.
 Hué daj garáj sa' ni ángel daj xi'í xachij
 'nij daj.

¹³ Ngaa ni gunünj si ga'mi daran' si
 gui'yaj Yan'anj huin si man ne' xata' nga si
 man rian yo'ój nej, si man ne' riqui yo'ój,
 si man chruhua nnee yan'anj nej. Ni gataj
 daran'anj:

Niganj ga'mi sa' daran' né' rian si nne rian
 chrun xila sa' nga rian xachij 'nij.

Ni niganj guinun yan'anj né' rian nungüej
 sij.

Ni niganj ga 'ueé rian nungüej sij, gui'yaj
 né'.

Ni hué daj ga fuerza rian nungüej sij
 niganj, gui'yaj né' nej.

Daj gataj daran' ni sij.

¹⁴ Ngaa ni:

—Amén. —Gataj anin' gan'anj xucu hua
 ni'na'.

Ngaa ni ganiquin' ráj dajoj icó gan'anj
 ni tsinj huin achij rian Yan'anj. Ni Yan'anj
 huin si gane niganj.

6

Los sellos

¹ Ngaa ni guini'inj ngaa ga'nej xachij 'nij
 'ngo sello nun du'ua yanj libro daj. Ni
 gunünj ga'mi 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua
 ni'na' daj. Ni daj rún' ngaa aguáj du'ui, ni
 hué daj ga'mi nucuaj-á'. Ni:

—Gahua' re' ni'yaj re' aj. —Gataj 'ngo si
 hua ni'na' daj.

² Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo gatsi. Ni
 tsinj taj guayo daj, ni nicaj sij 'ngo ra'uej
 ra'a sij. Ni ga'ui' ni sij 'ngo corona gunun
 chra' sij. Ngaa ni gahui sij gan'anj gui'yaj
 gana sij. Daj si huin sij tsinj 'yaj gana.

³ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello
 guisij hué, ngaa ni gunünj ga'mi ango xucu
 hua ni'na'. Ni gataj-á':

—Gahua' re' ni'yaj re' aj. —Daj gataj-á'.

⁴ Ni gahui ango guayo. Ni guayo daj huin
 guayo mare. Ni hua permiso rian tsinj
 taj guayo mare daj sisi guisij gane din'inj
 ni ngüi, gui'yaj sí'. Ni hué sij gui'yaj sisi
 dagahui' go'ngo ni sij ni tsinj huin dugüi'
 ni sij. Ni ga'ui' ni sij 'ngo espada xxi ra'a
 sí'. ⁵ Ni ngaa ga'nij xachij 'nij daj ango
 sello guisij hua'ni, ni gunünj ga'mi xucu
 hua ni'na' huin xucu hua'nij. Ni gataj-á':

—Gahua' re' ni'yaj re' aj. —Daj gataj-á'.

Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo maru. Ni
 tsinj taj guayo maru daj, ni nicaj sij 'ngo
 aru' da'nga' ra'a sij. ⁶ Ni dani anin' gan'anj
 xucu hua ni'na' daj gunünj 'ngo nane. Ni
 gataj-á':

—Daj rún' 'yaj gana á re' 'ngo güi, ni hué
 daj du'ue 'ngo kilo strigo. Ni hué daj du'ue
 hua'nij kilo cebada. Sarij si gui'yaj ni é re'
 si guere' gasiti nga nnee vino manj. —Daj
 gataj nane daj.

⁷ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello
 guisij gan'anj, ni hué daj gunünj ga'mi
 ango xucu huin xucu gan'anj. Ni gataj xuj
 gunünj:

—Gahua' re' ni'yaj re'. —Daj gataj-á'.

⁸ Ngaa ni guini'inj 'ngo guayo mayaj. Ni
 tsinj taj guayo mayaj daj huin tsinj 'yaj
 si ahui' ni ngüi. Hué daj gu'naj sij. Ni
 nico' 'ngo tsinj ruco sij. Ni hué sí' nicaj
 ni ngüi gan'anj rian man ni niman. Ni
 ga'ui' Yan'anj sun rian nungüej tsinj daj
 sisi guinica' sun nungüej sij rian gan'anj si
 anej yo'ój xungüi nan. Ni ga'ue dagahui'
 nungüej sij ni ngüi. Ni gahui' ni ngüi,
 gui'yaj xi'na nga xi'j, gui'yaj nungüej sij.
 Ni ga'ue gui'yaj nungüej sij sisi gahui' ni
 ngüi, gui'yaj xucu huae man riqui quij nej.

⁹ Ni ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello
 guisij un'unj, ni guini'inj ngaj ni niman
 riqui nna huin altar. Ni hué ni sij huin ni
 tsinj gahui' xi'í si ga'mi sa' ni sij si-nucuan'
 Yan'anj rian ni ngüi. ¹⁰ Ni ga'mi nucuaj ni
 sij gataj ni sij:

—Sa' nin' ruhua huin re' Señor. Ni
 xanga' yya huin re'. Ni aman nagui'yaj
 yya re' xi'í ni tsinj man chruhua xungüi
 únj. Ni aman gui'yaj re' castigo ni sij xi'í
 gaquin' da'ui ni sij si dagahui' ni sij ni únj
 únj. —Hué daj gataj ni ngüi gahui' daj.

¹¹ Ngaa ni ga'ui' ni sí' atsijs gatsi gunun ni
 sij. Ni gataj Yan'anj gunun ni tsinj daj sisi
 naran ruhua ni sij daj daj guisij gahuin yya
 número ni dugüi' ni sij huin ni tsinj 'yaj
 sun nga ni sij. Daj si hua nian si gahui' ni
 sí' daj rún' gahui' ni sij.

¹² Ngaa ni guini'inj sisi ga'nej xachij 'nij
 daj ango sello guisij huatanj du'ua yanj
 daj. Ngaa ni ga'na' nucuaj 'ngo yún. Ni
 gahuin rumi' rian güi daj rún' hua 'ngo
 atsijs mare. Ni gahuin mare rian yahui daj
 rún' hua tun. ¹³ Ni guinij ni yati' man xata'
 rian yo'ój. Daj rún' ayu higo chra' chrun
 higuera ngaa ahui nucuaj nane, ni hué daj
 guinij ni yati' rian yo'ój. ¹⁴ Ni jnarumi
 xata' man'an daj rún' 'yaj né' ngaa jnarumi
 né' 'ngo yanj xe'e. Ni naduna daran' quij
 ango yu'uj guisiqui'-i' nga ni yo'ój ngaj
 chruhua nnee yan'anj nej. ¹⁵ Ni guixi'ij hué
 ni rey man chruhua xungüi chruhua huej
 nga scanij ni huej nej. Ni hué daj gui'yaj ni
 tsinj huin rian nga ni xuru'ue nej, ni tsinj
 capitán nej, ni tsinj nicaj sun nej, daran'
 ni tsinj 'yaj sun rian xuru'ue nga daran' ni
 tsinj nitaj si 'yaj sun rian xuru'ue nej. ¹⁶ Ni
 gataj ni sij rian ni quij nga rian ni huej:

—Gayu a ni é re' xiráj ni únj. Ni gari hué
 a ni é re' ni únj rian si nne rian chrun xila

sa' daj nga rian xachij 'nij. Daj si a'man ruhua xachij 'nij daj ni'ya ni únj. ¹⁷ Nj hua guisij güi gahuin nico castigo ni únj, gui'yaj nungüej sij. Nj un tsinj ga'ue gunucuj guñiquin' rian nungüej sij únj. —Hué daj gataj ni sij gunun ni quij nga ni huej.

7

Los 144,000 sellados

¹ Ngaa guisij nj guini'inj niquin' gan'anj ángel go'ngo sicúj xungüi nan. Nj ránj ni ángel rian gan'anj nané sisi sj gahui ni nané daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nga rian nj a 'ngo ni chrun nej. ² Nj hué daj guini'inj ango ángel 'na' rian sj güi. Nj nicaj ángel daj si-sello Yan'anj hua ni'na'. Nj gaguáj nucuj ángel daj rian ango gan'anj ángel daj. Nj nicaj ni gan'anj ángel daj sun, gui'yaj Yan'anj sisi chran' yun'unj ni ángel daj rian yo'ój nga rian nnee yan'anj nej. ³ Nj gataj ángel 'na' daj gunun ango gan'anj ángel niquin' daj:

—Sj chran' yun'unj anin' é re' yo'ój nga rian nnee yan'anj nej, rian ni chrun nej mánj. Ga'nin' ruhua á re' da gari únj sello yo ni tsinj 'yaj sun rian Dan'anj né'. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa nj gununj número ni tsinj guixij sello, gui'yaj anin' ángel daj. Nj 'ngo ciento táj huuj xia gan'anj mi ni sij guixij sello. Nj hué ni sij huin ni tsinj 'na' ni xi'nin' ni ngüi israelita.

⁵ Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Judá. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Rubén. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Gad. ⁶ Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Aser. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Neftalí. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Manasés. ⁷ Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Simeón. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Leví. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Isacar. ⁸ Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Zabulón. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj José. Nj xuhuij mí ni sij huin da'ni si'ni tsinj gu'naj Benjamín.

La multitud vestida de ropas blancas

⁹ Ngaa guisij nj guini'inj 'ngo xi'nin' xxi ni ngüi huin ni ngüi 'na' daran' rian xungüi nga daran' rian xi'nin' nej, daran' ni ngüi a'mi ga'j snánj a'mi ni sij nej, daran' rian ni xuman' nej. Nj nico njn' ruhua ni sij huin. Nj a 'ngo ni tsinj sj gunucuj gaya undaj ni sij huin. Nj man ni sij rian niquin' chrun xila sa' nga rian xachij 'nij. Nj nun ni sij atsij gatsi. Nj nicaj ni sij yun ra'a ni sij. ¹⁰ Nj gaguáj nucuj ni sij. Nj gataj ni sij:

Yan'anj nne rian chrun xila sa' huin Dan'anj né'.

Nj Yan'anj nga xachij 'nij huin si ganacaj né'.

Hué daj gataj ni sij.

¹¹ Nj daran' ni ángel niquin' ganicaj xi'nij chrun xila sa' nga ni tsinj huin achij nga anin' gan'anj xucu hua ni'na' nej. Nj guiniquin' ráj dācoj ni ángel daj rian chrun xila sa' daj. Nj da' huin si ganun yo ni ángel daj rian yo'ój. Nj ga'mi sa' ni ángel daj rian Yan'anj. ¹² Nj gataj ni ángel daj:

Amén.

Ga'mi sa' né' rian Dan'anj né'.

Nj ga 'ueé rian Dan'anj né'.

Nj njganj guñi'i Dan'anj né' daran'anj.

Nj njganj gataj né' si guruhua Dan'anj né'.

Nj njganj guñun yan'anj né' rian Dan'anj né'.

Nj dugu'naj huin sisi guñicaj Dan'anj né' sun.

Nj dugu'naj huin sisi njganj guñicaj Dan'anj né' fuerza.

Amén.

Daj gataj ni ángel daj.

¹³ Ngaa nj nachinj snan'anj 'ngo tsinj huin achij riánj. Nj gataj sij:

—Nj un sin huin ni ngüi nun atsij gatsi nan, nj, nj a 'na' ni sij, ruhua á re' únj.

—Hué daj gataj 'ngo tsinj huin achij daj gunünj.

¹⁴ Ngaa nj gatā gunun sij:

—Señor, ni' man'án re', ruhuáj. —Gatā gunun sij.

Ngaa nj gataj sij gunünj:

—Hué ni ngüi nan huin ni ngüi guiran' nico sayun ngaa gahuin sayun nico chruhua xungüi. Nj daj rún' nánj né' si-gan' né' sisi nahuin gatsij, nj hué daj gahuin niman ni sij gui'yaj si-tun man'an xachij 'nij. ¹⁵ Xi'í daj nj niquin' ni ngüi daj rian si-chrun xila Yan'anj. Nj nun güi njgan' niquin' ni sij chruhua si-nuhui Yan'anj 'yaj sun ni sij rian Yan'anj. Nj gane Yan'anj nga ni sij sisi dugumij ni sij. ¹⁶ Nj sj gachin xi'na riqui ni sij ga mánj. Nj sj nago'oj ni sij nnee ga mánj. Nj sj gurunun nnán rian ni sij, gui'yaj güi. Nj sj chran' yun'unj gachi' ni sij ga mánj. ¹⁷ Daj si dugumi xachij 'nij nne dani rian chrun xila sa' ni sij. Nj naçaj si' ni sij gan'anj digyán si' rian ahui nnee sa' huin nnee 'yaj si gane njganj ni sij. Nj naru'ui Yan'anj rian daran' ni ngüi acco. —Daj gataj tsinj huin achij daj gunünj.

8

El séptimo sello

¹ Nj ngaa ga'nej xachij 'nij daj ango sello guisij ichij du'ua yanj daj, nj gahuin

din'inj xata' chra' anej hora. ² Ngaa ni guini'Inj ichij ángel huin ni ángel niquin' rian Yan'anj. Ni ga'ui' ni si mán xata' ichij trompeta rian ni ángel daj. ³ Hué dan ni ga'na' ango ángel. Ni guiniquin' ángel daj rian altar. Ni nicaj ángel daj cu nún siquij huin oro. Ni ga'ui' ni si mán xata' nico siquij rian ángel daj sisj jnachej ángel daj siquij nga nuguan' achinj jni'yaj ni ngüi rian Yan'anj huin ni ngüi xuman ruhua ni'yaj Yan'anj. Ngaa ni ga'ui' ángel siquij daj rian altar huin oro. Ni niquin' altar huin oro daj rian chrun xila sa' nne Yan'anj. ⁴ Ni gahui gatse', gui'yaj siquij nicaj ra'a ángel daj rian Yan'anj ngaa gachinj jni'yaj ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj. ⁵ Ngaa ni guida'a ángel daj cu. Ni gara ángel daj yan'an chruhua cu aca rian altar. Ni guere'ej ángel daj cu nún yan'an rian xungüi. Ngaa ni gaguáj du'ui. Ni gahuin garin. Ni guiran nej. Ni ga'na' yün nej.

Las trompetas

⁶ Hué dan ni gui'yaj xugüi ichij ni ángel nicaj ichij trompeta daj sisj ga'yanj ni ángel ni trompeta daj.

⁷ Ngaa ni ga'yanj 'ngo ángel daj trompeta. Ni gaman' guman yatan nga yan'an nahej tun. Ni gaman' daj rian xungüi. Ni doj ni guisij da'aj ni chrun gaca. Ni gaca daran' ni coj mare nej.

⁸ Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta guisij huij ángel daj. Ni guini' 'ngo yan'an xxi chruhua nnee yan'anj. Ni daj rún' quij xacan hua yan'an xxi daj. Ni doj ni guisij da'aj nnee yan'anj gahuin tun. ⁹ Ni doj ni guisij da'aj xucu mán chruhua nnee yan'anj gahui'. Ni doj ni guisij da'aj rio achéj rian nnee guere' nej.

¹⁰ Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij hua'nij. Ni guini' 'ngo yati' xxi niquin' xata'. Ni daj rún' aca ca' chrun, ni hué daj aca yati' daj. Ni guini' yati' daj rian da'aj ni xinéj nnee nga rian da'aj yu'uj ahuí nnee. ¹¹ Ni yati' guini' daj gu'naj yati' yaj'. Ni doj ni guisij da'aj nnee daj gahuin yaj', gui'yaj yati' daj. Ni xi'i nnee yaj' daj, ni gahui' nico nin' ruhua ni ngüi.

¹² Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij gan'anj. Ni doj ni guisij da'aj rian güi guere'. Ni hué daj gahuin nga yahui'. Ni doj ni guisij da'aj ni yati' guere' nej. Ngaa ni doj ni guisij da'aj güi nga yahui' gahuin rumi' rian. Ni doj ni guisij ni yati' gahuin rumi' rian nej. Ni doj ni guisij da'aj ne' guni'yanj gahuin rumi'. Ni doj ni guisij da'aj ne' ni gahuin rumi'.

¹³ Ngaa ni guini'Inj 'ngo ángel hua'j da'aj xata'. Ni ga'mi nucua'j ángel daj. Ni gataj-á:

—Niqui niman nin' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nan xi'i sayun guiran' ni sij ngaa guixinga' ga'yanj ya'nij ni ángel trompeta. —Daj gataj ángel daj.

9

¹ Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij un'un'. Ni guini'Inj guini' 'ngo yati' xata' rian yo'ój. Ni ga'ui' 'ngo si mán xata' llave rian yati' daj. Ni llave daj na'ni du'ua yu'uj gunün nin' ruhua daj.

² Ngaa ni na'nij yati' du'ua yu'uj daj. Ni gahui gatse' du'ua yu'uj daj. Ni daj rún' gatse' ahuí du'ua 'ngo chrúnj xxi, hué daj hua gatse' daj. Ngaa ni gahuin rumi' rian güi nga rian nané, gui'yaj gatse' ahuí du'ua yu'uj daj. ³ Ni scanij gatse' daj guixira' xiriquij. Ni gan'anj ni xuj rian ni xungüi. Ni ga'ui' Yan'anj sisj gahuin nucua'j ni xuj gui'yaj ni xuj daj rún' 'yaj ni xiquin. ⁴ Ni ga'nin' Yan'anj sun sisj sj chran' yun'unj ni xuj chrin' man rian yo'ój nga ni a' 'ngo ni coj mare nej, ni a' 'ngo ni chrun nej. Sanj ni ngüi nitaj si nún si-sello Yan'anj yo ni sij, ni hua permiso rian xuj ga'ui' xuj tánj ni sij. ⁵ Sanj nitaj permiso hua sisj dagahui' ni xuj ni ngüi daj. Maan si un'un' yahui' ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi daj. Ni daj rún' a' ngaj ngaa a'ui' xiquin tánj né', ni hué daj ga'ngaj ngaa ga'ui' ni xuj tánj ni ngüi. ⁶ Ni güi daj ni nano' ni ngüi daj ga'ue gahui' ni sij. Sanj sj ga'ue nari' ni sij daj ga'ue gahui' ni sij mánj. Gahuin ruhua ni sij gahui' ni sij. Sanj nitaj daj gui'yaj ni sij sisj gahui' ni sij mánj.

⁷ Ni daj rún' hua guayo ngaa hua chrún xuj gan'anj xuj nga ni snado rian huin sayun, ni hué daj hua ni xiriquij daj. Ni rún' hua 'ngo corona huin oro hué daj hua si gunün chra' xuj. Ni rún' hua rian ni ngüi, ni hué daj hua rian xuj nej. ⁸ Ni rún' hua hueé chra' yun'unj xana, ni hué daj hua hueé xuj. Ni rún' hua yan' sigue'ej, ni hué daj hua yan' xuj nej. ⁹ Ni rún' hua gató gaga' hua si nún xuj. Ni daj rún' aca chanj 'yaj nico ni carreta anucia ni guayo ngaa gan'anj xuj rian huin sayun, ni hué daj 'yaj si-gachi xuj. ¹⁰ Ni daj rún' hua dune' xiquin hua dune' xuj. Ni hua si-tanj xuj. Ni hua fuerza dune' xuj sisj chran' yun'unj xuj ni ngüi chra' un'un' yahui'. ¹¹ Ni hua 'ngo ángel nicaj sun rian ni xuj. Ni ángel daj huin si niquin' rian yu'uj gunün nin' ruhua daj. Ni si-xugüi ángel daj gu'naj Abadón huin snánj hebreo. Ni si-xugüi ángel daj gu'naj Apolión huin snánj griego. ¹² Ni hua gachin 'ngo sayun guiran' ni ngüi. Sanj achin yahuij sayun ga'na' guiran' ni sij.

¹³ Ngaa ni ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij huatan'. Ni gunünj 'ngo nané ga'mi scanij gan'anj cú taj rian altar huin oro. Ni niquin' altar daj rian Yan'anj.

14 Nĩ gataj nanę daj gunun ángel a'yanj trompeta huin ángel guisij huatan':

—Nachi re' anin' gan'anj ángel anumi du'ua quin nnee xxi gu'naj Eufrates. —Daj gataj nanę daj gunun ángel.

15 Ngaa nĩ ganachi anin' gan'anj ángel anumi daj. Nĩ doj nĩ guisij da'aj ni ngüi dagahui' ni gan'anj ángel daj. Nĩ hua gui'yaj xugüi Yan'anj ni ángel daj sisi hué hora daj, güi daj nej, yahui daj nej, yo' daj nej, nĩ dagahui' ni ángel daj ni ngüi. 16 Nĩ guisij huñj ciento millón ni tsínj taj guayo huin ni snado nico' gan'anj ángel daj, ataj ni sij gunünj. 17 Ngaa nĩ gui'yaj Yan'anj sisi guini'inj daj hua ni tsínj taj guayo daj. Nĩ guini'inj daj hua ni guayo nej. Nĩ daj rún' hua yan'an hua gaga' hua ránj xi'yanj ni tsínj taj guayo guini'inj. Nĩ hua jnitaj gaga' daj daj rún' hua yej gu'naj zafiro. Nĩ hua mayaj gaga' daj daj rún' hua yo'ój sufre. Nĩ rún' hua chra sigue'ej, nĩ hué daj hua chra ni guayo daj. Nĩ ahui yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufre nej, du'ua ni xuj. 18 Nĩ doj nĩ guisij da'aj ni ngüi gahui', gui'yaj yan'an nga gatse' nej, yo'ój sufre nej, ahui du'ua ni xuj. 19 Daj si hua fuerza du'ua xuj nga dune' xuj. Nĩ daj rún' hua xucuáj hua dune' xuj. Nĩ daj rún' hua chra xucuáj, nĩ hué daj hua chra dune' xuj nej. Nĩ hué daj a'ui' dune' ni xuj ni ngüi.

20 Nĩ ango ni ngüi nun gahui' gui'yaj sayun daj, sanj nun ganani ruhua ni sij xi'í gaguin' gui'yaj ni sij. Nĩ nun duna ni sij si guinico' ni sij ni nanę xi'í nga yan'anj huin oro nga plata nej, gaga' bronce nej, yej nej, chrun nej, huin ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij. Nĩ na'ue guini'yaj ni yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. Nĩ na'ue gunun ni yan'anj daj. Nĩ na'ue gache ni yan'anj da mánj. 21 Nĩ nun ganani ruhua ni sij si dagahui' ni sij niman. Nĩ nun ga'nin' ruhua ni sij si gui'yaj stu'uj ni sij. Nĩ hua gue gui'yaj squira' ni sij. Nĩ hué daj gui'yaj tu gue ni sij.

10

El ángel con el librito

1 Ngaa nĩ guini'inj ga'na' ango ángel nucuaaj xata'. Nĩ nique ángel daj 'ngo nga. Nĩ niquin' xucuáj gu'luj chra ángel daj. Nĩ daj rún' xiguin güi, nĩ da'nga' daj xiguin rian ángel daj. Nĩ daj rún' hua yan'an, nĩ hué daj hua nungüej dacój ángel daj. 2 Nĩ hua nagura' rian libro le'ej nicaj ángel daj. Nĩ ne' chrej sa' dacój ángel daj guta' sij chruhua nnee yan'anj. Nĩ guta' sij dacój sij ne' chrej rqtisi sij rian yo'ój. 3 Ngaa nĩ gaguáj nucuaaj ángel daj daj rún' aguáj 'ngo sigue'ej. Nĩ ngaa gaguáj ángel daj, nĩ ichij yya gaguáj du'ui gunünj. 4 Nĩ ngaa guisij ichij gaguáj du'ui, nĩ gahuin

ruhuáj garünj nuguan' gaguáj du'ui rian yanj. Sanj gunünj ga'mi 'ngo nanę 'na' xata'. Nĩ gataj nanę daj gunünj:

—Nara sa' re' ni nuguan' gunún re' huin nuguan' gaguáj du'ui daj. Nĩ si garun re' ni nuguan' daj rian yanj mánj. —Daj gataj nanę daj.

5 Ngaa nĩ nachi nicaj ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój ra'a xata'. 6 Nĩ gataj nica ángel nga si-xugüi Yan'anj nne niganj huin si gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, daran' ni rasun mán xata' nej, daran' si man rian yo'ój nej, daran' si man chruhua nnee yan'anj nej:

—Xanga' hua gahuin njchrun' güi ganahuij xungüi nan. 7 Sanj ngaa guisij güi ga'yanj ango ángel trompeta huin ángel guisij ichij, ngaa nĩ guisij gahuin yya nuguan' gani huñ ruhua Yan'anj gui'ya daj rún' hua nata' Yan'anj rian ni tsínj nata' si-nuguan' Yan'anj huin ni tsínj gui'yaj sun rian Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

8 Ngaa nĩ gunünj nanę ga'mi ruhua' yún ngáj huin nanę 'na' xata'. Nĩ gataj nanę daj:

—Güij nĩ guida'á re' libro le'ej hua nagura' rian ángel niquin' chruhua nnee yan'anj nga rian yo'ój. —Daj gataj nanę daj.

9 Ngaa nĩ gan'an rian ángel niquin' daj. Nĩ gachin sisi riqui ángel daj libro le'ej daj riánj. Ngaa nĩ gataj ángel gunünj:

—Guída'á re' ni xa re'. Nĩ gahuin tsi' du'ua re' rún' tsi' gatsi', gui'yaj libro nan. Sanj gahuin yaj' riqui re', gui'yaj-á. —Daj gataj ángel.

10 Ngaa nĩ guida'á libro le'ej daj ra'a ángel ni xáj. Nĩ gahuin tsi' du'uaaj daj rún' tsi' gatsi'. Sanj ngaa guisij xáj, nĩ gahuin yaj' riqui, gui'yaj libro daj. 11 Ngaa nĩ gataj nanę daj gunünj:

—Hua nian si ga'mi ruhua' yún re' xi'í daj guiran' ga'j nün' ruhua ni ngüi. Nĩ man ga'j xuman' ni sij. Nĩ man ga'j snánj a'mi ni sij nej. Nĩ man ga'j rey nicaj sun rian ni sij nej. —Daj gataj nanę daj.

11

Los dos testigos

1 Ngaa nĩ riqui ni si mán xata' 'ngo riánj riánj. Nĩ rún' hua 'ngo rutsj riun né', nĩ hué daj hua riánj daj. Nĩ gataj Yan'anj gunünj:

—Naxuman re' gan'anj guiriun re' si-nuhui Yan'anj nga altar nej. Nĩ gaya re' undaj ni ngüi a'mi sa' rian Yan'anj man chruhua nuhui daj. 2 Sanj si guiriun re' ne' chrej xe' rian nuhui da mánj. Daj si ga'ue ga'na' ni ngüi 'na' anéj chrej yu'uj daj. Nĩ huñj xia huñj yahui gurun ni ngüi daj xuman' hua sa' nün' ruhua. 3 Nĩ ga'uij

atsij niqúi guinique huíj tsínj huin testigo niqúin' a'mi xi'tj rian ni ngüi. Ní gahuin nucuaí nungüej sij ga'mi nungüej sij xi'tj da guísij mí táj huíj ciento táj huá'nij xia güi, gu'yá. —Daj gataj Yan'anj gunünj.

⁴ Ní nungüej testigo daj huin huíj chrun olivo niqúin' rian Yan'anj huin Yan'anj nicaj sun rian xungüi nan. Ní nungüej testigo daj huin huíj candelero niqúin' rian Yan'anj nej. ⁵ Ní sísij hua tsínj huin ruhua guí'yaj xi'i nungüej testigo daj, ní gahuin yan'an du'ua nungüej sij. Ngaa ní gaca ni tsínj unun' nga nungüej sij, guí'yaj yan'an daj. Ní da'nga' daj gahui' daran' ni tsínj huin ruhua guí'yaj xi'i nungüej sij. ⁶ Ní nicaj nungüej tsínj testigo daj fuerza sísij naran' nungüej sij xata' sísij si gaman' ni güi nata' nungüej sij si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi. Ní hué daj nicaj nungüej sij fuerza sísij naduna nungüej sij nnee nahuin tun. Ní ga'ue guí'yaj nungüej sij sísij ga'na' daran' rian xi'i chruhua xungüi daj rún' huin ruhua nungüej sij, guí'yaj nungüej sij.

⁷ Saní ngaa guísij nahuij nata' nungüej sij si-nuguan' nungüej sij rian ni ngüi, ngaa ní gahui xucu huee du'ua yu'uj gunun nún' ruhua daj. Ngaa ní gunun' xuj nga nungüej tsínj daj. Ní guí'yaj gana xuj. Ní dagahui' xuj nungüej sij. ⁸ Ngaa ní guíngaj nungüej níman daj chruhua cayu rian ngaj xuman' xxi. Ní si-xugüi nungüej xuman' daj huin Sodoma nga Egipto sísij ga'mi rucu né'. Daj si hué xuman' daj huin rian docq' ni sij Señor rian rugutsi. ⁹ Ní guíngaj nungüej níman daj huá'nij güi táj anej gaxuj guíni'i ni ngüi man ga'í rian xuman' nga ga'í rian xi'nin' nej, ga'í rian snánj a'mi ni sij nej, ga'í rian xungüi nej. Ní guíni'i ni sij nungüej níman daj. Ní nun ga'uej ruhua ni sij gachin' nungüej níman daj. ¹⁰ Ngaa ní ducu gahuin niá' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi guíni'i ni sij nungüej níman daj. Ní xi'i daj ga'ui' ni sij ni rasun rian dugüi' ni sij. Daj si ngaa hua ní'na' nungüej sij, ní chran' yun'unj nún' ruhua nungüej sij ni ngüi man chruhua xungüi.

¹¹ Saní ngaa gachin huá'nij güi táj anej gaxuj, ní guí'yaj Yan'anj si gatu nané chruhua niman nungüej sij. Ní nahuin ní'na' nungüej sij. Ní guiniquin' gaya nungüej sij. Ní daran' ni ngüi guini'i, ní ducu guxu'ui' ni sij. ¹² Ngaa ní gunun nungüej testigo daj 'ngo nané nucuaí xata'. Ní gataj nané daj:

—Gahui nungüej é re', ní ga'na' nungüej é re' nan anj. —Daj gataj nané daj.

Ngaa ní gahui nungüej sij rian nga gan'anj nungüej sij xata'. Ní guini'i ni tsínj unun' nga nungüej sij man ni si' ngaa gahui nungüej sij gan'anj sij xata'.

¹³ Ní hué 'ngo hora daj, ní ga'na' 'ngo yún xxi. Ní gane ga'í hue' chruhua xuman' daj, guí'yaj yún. Ní gahui' chij mí ni ngüi, guí'yaj yún. Ní ducu guxu'ui' ni ngüi guna daj. Ní ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne xata'. ¹⁴ Hué dan ní guísij huíj sayun gachin guiran' ni ngüi. Saní rá'yanj ga'na' ango sayun guísij huá'nij.

La séptima trompeta

¹⁵ Ngaa ní ga'yanj ango ángel trompeta guísij ichij ángel ga'yanj daj. Ngaa ní gunünj ga'mi nucuaí ni si man xata'. Ní gataj-á:

Yyaj ní gaxi'i gahuin achij Señor.

Ní gahuin achij Cristo huin tsínj 'na' rian Yan'anj gahuin achij nungüej sij rian xungüi nan.

Ngaa ní niganj 'ngo guínicaí sun Señor.

Hué daj gataj ni si man xata'.

¹⁶ Ní icó gan'anj ni tsínj huin achij nne chrun xila sa' rian Yan'anj, ní ga' nitu rian ni sij rian yo'ój. Ní ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj. ¹⁷ Ní gataj ni sij:

Riqui únj si guruhua re' huín re' Señor.

Ní hué re' huín Yan'anj nucuaí nún' ruhua.

Ní hué re' huín si nne asij sini yan.

Ní nné re' yyaj nej.

Ní niganj gané re' nej.

Ní riqui únj si guruhua re' xi'í si hua guída'á re' nico si-fuerzá re'.

Ní gaxi'i re' gahuin achij re' rian xungüi.

¹⁸ Ní ga'man ruhua ni ngüi man chruhua ni xungüi ni'yaj sij man'an re'.

Ngaa ní ga'man ruhua re' guini'i re' ni ngüi daj.

Ní guísij güi nagui'yaj yyá re' xi'í si-gaquin' ni ngüi gahui'.

Ní guísij güi naru'ue re' rian ni tsínj 'yaj sun rián re' huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' re' nga ni ngüi hua sa' chruhua niman nej, ní ngüi nún yan'anj si-xugüi re' nej.

Ní ga'ue si tsínj niqúi huin ni sij, ga'ue si tsínj huin rian huin ni sij, saní 'ngo naru'ue re' rian ni sij.

Ní hué hora daj dré' re' ni ngüi dre' xungüi. Daj gataj icó gan'anj ni tsínj huin achij daj gunun Yan'anj.

¹⁹ Ngaa ní naxi'ni rian si-nuhui Yan'anj nne xata'. Ní chruhua si-nuhui Yan'anj, ní gurugüi' chrúnj nún ni nuguan' guí'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi. Ngaa ní ducu guiran. Ní ganj. Ní ga'na' 'ngo yún. Ní gaman' 'ngo gumán yatan xxi nej.

12

La mujer y el dragón

¹ Ngaa ní guini'inj 'ngo rasun nico gurugüi' xata', guí'yaj Yan'anj. Ní rasun daj huin 'ngo yun'unj xana. ² Ní nun riqui únj. Ní aguáj unj xi'í si ruhua ga'nga da'níj

unj. Daj si ran' unj sayun xi'í lij daj. ³ Nj gurugüi' ango rasun xata' guini'Inj, gui'yaj Yan'anj. Nj rasun daj huin 'ngo xucuáj xxi mare. Nj hua ichij chra xuj. Nj hua ichi' si-cúj xuj nej. Nj nun go'ngo corona da go'ngo chra xuj. ⁴ Nj guxun dune' xuj ga'j yati' mán xata'. Nj doj guisij da'aj ni yati' dugüej dune' xuj chruhua xungüi. Nj ganiquin' xucuáj daj rian yun'unj xana ruhua ga'nga da'nj daj. Nj ana'uj xuj sisj hué hora ga'nga da'nj unj, nj xamánj xuj, ruhua xuj. ⁵ Ngaa nj ga'nga 'ngo lij sno'o, gui'yaj yun'unj xana daj. Nj tsinj daj guinicaj sun rian daran' xungüi. Nj guinicaj sij ni'í gaga' guinicaj sun sij. Sanj nachi nicaj Yan'anj da'nj yun'unj xana daj. Nj gan'anj sij xata', gui'yaj Yan'anj. Nj gan'anj gane sij rian nne Yan'anj rian chrun xila sa'. ⁶ Ngaa nj gunánj yun'unj xana daj gan'anj unj quij qui'yanj naco rian gui'yaj xugüi Yan'anj 'ngo yu'uj gane unj. Nj yu'uj daj ga'ui' Yan'anj si xa unj chra 'ngo mí táj yahuij ciento táj hua'nij xia güi.

⁷ Hué dan nj gahuin 'ngo sayun nico xata'. Nj gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga ángel gu'naj Miguel nga xucuáj daj. Nj hué daj gunun' ni ángel nicaj dugüi' nga xucuáj daj nga ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel. ⁸ Sanj nun gahuin nucuj gui'yaj gana ni dugüi' xucuáj daj rian Miguel. Nj nitaj rian guiman ni dugüi' xuj xata' ga mánj. ⁹ Ngaa nj guere'ej ni ángel nicaj dugüi' nga Miguel ni dugüi' xucuáj daj rian xungüi. Nj xucu daj gu'naj sichre nga Satanás. Nj asj ná sno'o gane xuj. Nj hué sichre daj digya' yun'unj daran' ni ngüi man chruhua xungüi. ¹⁰ Ngaa nj gunünj si ga'mi nucuj 'ngo tsinj nne ne' xata'. Nj gataj si':

—Yaj nj guisij güi ganacaj Yan'anj ni ngüi. Nj gahuin nucuj njn' ruhua Dan'anj únj. Nj gahuin achij Yan'anj nej. Nj gahuin achij Cristo huin tsinj 'na' rian Yan'anj. Daj si guere'ej ni si mán xata' sichre. Nj sichre daj huin si ga'mi gaquin' nun güi njgan' xi'í ni jnánj ne' rian Yan'anj. ¹¹ Nj gui'yaj gana ni jnánj ne' rian sichre xi'í si-tun man'an tsinj gu'naj xachij 'nj daj. Nj hué daj gui'yaj gana ni sij xi'í nuguan' xanga' ga'mi ni sij rian ni ngüi. Nj nun guxu'ui' ni sij sisj gahui' ni sij xi'í nuguan' sa' ga'mi ni sij. ¹² Ngaa nj ducu gahuin niá' ruhua daran' si mán xata'. Sanj niqúi niman njn' ruhua ni ngüi man chruhua xungüi nga ni ngüi man rian nnee yan'anj nej. Daj si ga'na' sichre rian man ni é re'. Nj ducu a'man ruhua sichre. Daj si ni'í sij sisj doj hua ni güi ganahuij si-sunj. —Daj gataj nané daj.

¹³ Nj ngaa guini'í xucuáj daj sisj guiri ni si mán xata' gan'anj xuj chruhua xungüi,

nj guinico' xuj gan'anj xuj yun'unj xana gui'yaj si ga'nga lij sno'o daj. ¹⁴ Sanj ga'ui' Yan'anj huij si-gachi xata' xxi gunun yun'unj xana daj sisj ga'ue güej unj, nj guisij unj quij qui'yanj naco. Nj gahuin gan' unj rian xucu daj. Nj hué yu'uj daj gane unj sisj ga'ui' Yan'anj si xa unj chra hua'nij yo' táj nej. ¹⁵ Ngaa nj ga'yanj xuj nnee du'ua xuj rucu yun'unj xana daj sisj gahuin nnee daj 'ngo xinéj nnee. Ngaa nj gunucuj nnee yun'unj xana daj, ruhua xuj. ¹⁶ Sanj chracuj yun'unj yo'ój yun'unj xana daj. Daj si nasitsi' du'ua yo'ój. Ngaa nj xamánj yo'ój xinéj nnee guiri xucuáj du'ua xuj. ¹⁷ Ngaa nj ducu ga'man ruhua xuj ni'yaj xuj yun'unj xana daj. Nj gan'anj gunun' xuj nga ango ni da'nj unj huin ni sij ni ngüi dagahuin nuguan' a'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Nj huin ni sij ni ngüi a'mi sa' si-nuguan' Jesucristo rian ni ngüi.

13

Las dos bestias

¹ Hué dan nj guiniquínj rian yo'ój chra njgan du'ua nnee yan'anj. Ngaa nj guini'Inj gahui 'ngo xucu huee chruhua nnee yan'anj. Nj hua ichij chra xuj nga ichi' si-cúj xuj. Nj chra go'ngo si-cúj xuj, nj nun go'ngo corona. Nj nun letra rian ichij chra xuj huin si-xugüi xuj. Nj quij njn' ruhua huin si-xugüi xuj. ² Nj rún' hua xucu gu'naj leopardo hua xuj guini'Inj. Nj rún' hua ra'a oso, ni hué daj hua ra'a xuj. Nj rún' hua du'ua sigue'ej, nj hué daj hua du'ua xuj. Nj ga'ui' xucuáj daj si-sun xuj rian xucu daj. Nj ga'ui' xuj sisj gahuin achij xú' gane xú' rian chrun xila sa' rian nne man'an xuj. Nj ga'ui' xuj nico sun guinicaj xú'. ³ Nj guini'Inj sisj guiran' xi'í 'ngo chra xucu daj. Nj rún' guiran' xi'í chra 'ngo tsinj ruhua gahui', nj hué daj hua chra xuj. Sanj ganahuin rian guiran' xi'í chra xuj daj. Nj gara yan'anj ruhua daran' ni ngüi man chruhua xungüi guini'í ni sij sisj nahuin chra xuj. Nj guinico' ni sij rucu xuj gan'anj ni sij. ⁴ Nj guinico' ni ngüi xucuáj daj xi'í si ga'ui' xuj si-sun xuj rian xucu huee daj. Nj ga'mi sa' ni sij rian xucu huee daj. Nj gataj ni sij:

—Un tsinj ga'ue gui'yaj daj rún' 'yaj xucu huee daj únj. Nj un tsinj ga'ue gunun' nga xuj ruhua a re' únj. —Daj gataj ni sij.

⁵ Nj ga'uej ruhua Yan'anj sisj gahuin nucuj xuj ga'mi nne xuj. Nj ga'mi quij xuj rian Yan'anj nej. Nj ga'uej ruhua Yan'anj sisj guinicaj sun xuj huij xia huij yahui. ⁶ Hué dan nj ga'mi quij xuj xi'í Yan'anj nga xi'í si-xugüi Yan'anj nej. Nj hué daj ga'mi quij xuj xi'í si-nuhui Yan'anj nga xi'í ni si mán xata' nej. ⁷ Nj ga'uej ruhua Yan'anj sisj gunun' xuj nga ni ngüi hua sa' niman

rian Yan'anj. Nj gui'yaj gana xuj rian ni sij. Nj hua permiso rian xuj sisi guñicaj sun xuj rian daran' xi'nin' ni ngüi nga daran' xuman' nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xungüi nej. ⁸ Nj guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu daj. Sanj sé daj gui'yaj ni ngüi taj si-xugüi rian si-libro xachij 'njj daj. Nj ni ngüi taj si-xugüi rian libro daj, nj hué ni sij huin si gane niganj nga Yan'anj. Nj hué xachij 'njj daj huin Jesucristo gahui' xi'i si-gaquin' né'. Nj asij achin gui'yaj Yan'anj xungüi, nj hua gani ruhua Yan'anj sisi hué daj gahui' Jesús.

⁹ Nj sisi nun chraquij 'ngo tsínj daj, nj hua nian si gunun sij si ataj nuguan' nan anj. ¹⁰ Sisi nıcaj 'ngo tsínj daj gan'anj sij ducuaga' dugüi' sij, sanj hué daj gan'anj man'an sij ducuaga' nej. Sisi dagahui' 'ngo tsínj daj espada dugüi' sij, nj hué espada daj gui'yaj gahui' man'an sij. Ngaa nj huin ruhuaj sisi ga nucuaj ruhua ni ngüi hua sa' rian Yan'anj. Nj guxuman sa' ruhua ni sij nj'yaj ni sij Yan'anj.

¹¹ Hué dan nj guini'tnj gahui ango xucu huee riqıı yo'ój. Nj taj huıj si-cúj chra xuj. Nj daj rún' hua si-cúj xachij 'njj, nj hué daj hua si-cúj chra xuj. Sanj a'mi xuj daj rún' a'mi man'an xucuáj daj. ¹² Nj daj rún' nicaj sun xucu huee ga'na' sini, nj hué daj nicaj sun ango xuj nej. Nj niquin' xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Nj gui'yaj xuj sisi guinico' daran' ni ngüi man chruhua xungüi xucu huee ga'na' sini daj. Nj hua ganahuin xucu huee ruhua gahui' daj. ¹³ Nj ga'ue gui'yaj xuj ni rasun nico. Daj si da gayu yan'an xata' rian yo'ój, gui'yaj xuj guini'i ni ngüi. ¹⁴ Nj digya' yun'unj xuj ni ngüi man chruhua xungüi xi'i ni rasun nico gui'yaj xuj rian ni ngüi. Daj si nicaj xuj permiso sisi hué daj gui'yaj xuj rian xucu huee ga'na' sini daj. Nj ga'nin' xuj sun rian ni ngüi man chruhua xungüi sisi nari ra'a ni sij 'ngo yan'anj gahuin xucu huee guiran' xi'i, gui'yaj espada, sanj nun gahui' xuj. ¹⁵ Nj hua permiso rian xucu huee daj sisi guñun nanę niman yan'anj gui'yaj xuj huin xucu nari ra'a ni ngüi daj. Ngaa nj ga'mi xucu nari ra'a ni ngüi, gui'yaj xuj. Nj gataj xucu huee daj sisi dagahui' ni sij daran' ni tsínj nun guñico' xucu huin yan'anj gui'yaj ra'a ni sij daj. ¹⁶ Nj gui'yaj xucu huee daj sisi gari ni sij da'nga' ra'a sa' ni ngüi, asj yo ni sij nej. Nj hué daj gui'yaj ni sij nga ni tsínj huin rian nga ni tsínj nico' rucu nej, ni tsínj xuru'ue nga ni tsínj niqui nej, ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nga ni tsínj nitaj si 'yaj sun yun rian xuru'ue nej. ¹⁷ Hué dan nj ni ngüi nitaj si nun da'nga', asj si-xugüi xucu daj, asj número si-xugüi xucu daj, nj si ga'ue guıran ni sij rasun. Nj si ga'ue guđu'ue ni

sij rasun ngaa nitaj da'nga' daj nun ni sij manj.

¹⁸ Nj nuguan' nan ruhuaj sisi gahuin chrun né'. Nj gara da'nga' ruhua né' un sin huin nuguan' nan ruhuaj gata. Daj si si-nuguan' xucu huee daj huin si-xugüi 'ngo tsínj. Nj número daj huin huatan' ciento taj hua'nij xia huatan'.

14

El cántico de los 144,000

¹ Ngaa nj guini'tnj niquin' xachij 'njj chra quij gu'naj Sión. Nj man nuguan'an 'ngo ciento mí taj huıj xia gan'anj mí ni tsínj nga xachij 'njj daj. Nj hua nıca nun si-xugüi xachij 'njj yo ni sij nga si-xugüi chrej xachij 'njj nej. ² Ngaa nj gunünj si ga'mi 'ngo nanę ga'na' xata'. Nj daj rún' garın rian nico' nico nnee rian huej, nj hué daj gahuin garın gunünj. Nj daj rún' aguáj du'ui, nj hué daj gunünj nej. Nj nanę gunünj daj huin daj rún' xinga' yán'anj nun ga'ı ya'a ngaa aráj ga'ı ni tsínj aráj yán'anj. Nj hué daj gunünj nanę ga'mi daj. ³ Nj garáj ni sij 'ngo chra' naca rian tsínj nne chrun xila sa' nga rian anin' gan'anj xucu hua nj'na' nga rian ni tsínj huin achij nej. Nj a 'ngo tsínj nun ga'ue nari' gara chra' daj. Maan si urin ciento mí taj huıj xia gan'anj mí ni tsínj ganani scanij ni ngüi man chruhua xungüi gahuin nucuaj nari' chra' naca daj garáj ni sij. ⁴ Nj ni tsínj nan nun gui'yaj gaquin' nga ni ngüi xana. Daj si nun ga'mi ni sij nga ni ngüi xana. Nj hué ni tsínj nan nico' xachij 'njj ngaa aché si' nıaj di'yaj nga ni sij. Nj nacaj Yan'anj ni sij scanij ni ngüi sisi guñicaj dugüi' sini ni sij nga Yan'anj nga xachij 'njj nej. ⁵ Nj nun ga'mi ni sij nuguan' yya. Daj si hua sa' niman ni sij niquin' ni sij rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj.

El mensaje de los tres ángeles

⁶ Ngaa nj guini'tnj huaj angel dani xata'. Nj nicaj ángel daj nuguan' sa' huin nuguan' nun ganahuıj. Nj nata' ángel daj rian ni ngüi man daran' xungüi nga daran' xi'nin' ni ngüi nej, daran' snánj a'mi ni ngüi nej, daran' xuman' nej. ⁷ Nj ga'mi nucuaj ángel. Nj gataj-á':

—Guñun yan'anj ni é re' rian Yan'anj xanga'. Nj ga'mi sa' ni é re' rian Yan'anj nej. Daj si guisij hora nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Nj ga'mi 'ueé ni é re' rian Yan'anj si hué Yan'anj gui'yaj xata' nga yo'ój nej, nnee yan'anj nej, rian ahui nnee nej. —Daj gataj ángel daj gunünj.

⁸ Nj guinico' angel daj rian ángel daj: Nj gataj ango ángel daj:

—Guere' xuman' Babilonia. Guere' xuman' Babilonia huin xuman' xxi. Daj si daj rún' digyán 'ngo tsínj daj go'o dugüi'

sij rente sisj gaxini sí, ñi hué daj digyán ni tsínj man Babilonia 'ngo chrej quij rian daran' xungüi. —Daj gataj ango ángel daj.

⁹ Ngaa ñi guinico' ango ángel guisíj hua'ñij ángel. Ñi ga'mi nucuaaj ángel daj. Ñi hué nan huin nuguan' gataj ángel daj:

—Sisj hua 'ngo tsínj nun yan'anj xucu huee daj xucu huin yan'anj guí'yaj ra'a ni sij, ñi sisj ga'uej ruhua sij sisj ganun da'nga' daj yo sij, asi ra'a sij, ¹⁰ ngaa ñi gahuin nico castigo sij, guí'yaj Yan'anj. Daj si daj rún' huin 'ngo nnee xunánj ngaa na'ue go'o né', ñi hué daj huin castigo gahuin sij, guí'yaj Yan'anj. Ñi nun nachej Yan'anj ango nnee sa' nga nnee xunánj daj sisj ga'ue go'o ni sij. Daj si ducu ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni sij. Ñi ducu guí'ran' ni sij sayun gunun ni sij rian yan'an gaca ni sij nga yo'ój sufre. Ñi guíni'yaj ni ángel hua sa' niman nga xachij 'ñij nej. ¹¹ Ñi niganj gahui gatse' rian guí'ran' ni sij sayun. Ñi na'ue gahui ni sij naran ruhua ni sij rian guí'ran' ni sij sayun. Daj si nugüi nigan' nun ni sij. Ñi hué daj guí'ran' ni tsínj nico' xucu huee nga xucu huin yan'anj guí'yaj ra'a ni sij. Ñi da'nga' daj guí'ran' ni tsínj ga'uej ruhua sisj ganun da'nga' si-xugüi xucu daj nej. —Daj gataj ángel daj.

¹² Ngaa ñi ruhuaj si 'ngo ga nucuaaj niman ni tsínj hua sa' rian Yan'anj rian sayun huin ni tsínj dagahuin nuguan' ga'nin' Yan'anj sun rian ni sij. Ñi xuman ruhua ni sij ni'yaj ni sij Jesús.

¹³ Ngaa ñi gunünj 'ngo nané ga'mi xata'. Ñi gataj nané daj gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj: “Asij yyaj nga ni güi ga'na' ne' rian, ñi hua 'uee rian ni ngüi nico' Señor ngaa gahui' ni sij.” —Daj gataj nané daj gunünj.

Ngaa ñi gataj Espíritu:

—Xanga' ñi naran ruhua ni sij nga sun 'yaj ni sij. Daj si ni'i Yan'anj sun sa' guí'yaj sun ni sij chruhua xungüi. —Gataj Espíritu.

La tierra es segada

¹⁴ Ngaa ñi guini'ñij 'ngo nga gatsi xata'. Ñi rún' hua 'ngo da'ñij ni ngüi, ñi hué daj hua 'ngo tsínj nne rian nga daj. Ñi nun chra sij 'ngo corona huin oro. Ñi nicaj sij 'ngo gaga' cera hua. ¹⁵ Ngaa ñi gahui ango ángel chruhua nuhui nico. Ñi gaguáj nucuaaj ángel daj rian tsínj nne rian nga daj. Ñi gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera nicáj re'. Daj si hua guisíj hora ga'nin' re' ni rasun. Ñi hua gachij nün' si man rian yo'ój nan. —Daj gataj ángel daj.

¹⁶ Ngaa ñi gaxi'i tsínj nne rian nga daj ga'nin' sij ni rasun nga cera daj. Ñi naran' sij ni rasun gahui rian yo'ój.

¹⁷ Ngaa ñi gahui ango ángel chruhua nuhui nico nne xata'. Ñi hué daj nicaj ango ángel daj 'ngo cera hua nej. ¹⁸ Ñi rian altar gahui ango ángel. Ñi nicaj ángel daj sun rian yan'an. Ngaa ñi gaguáj nucuaaj ango ángel daj rian ángel nicaj gaga' cera hua daj. Ñi gataj ángel daj:

—Gaxi'i re' nga cera hua nicáj re' daj, ngaa ñi ga'nin' re' ni rasun man rian yo'ój. Ñi guta re' ni uva gachij rian yo'ój. Daj si hua guisíj gane uva daj. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa ñi ga'nin' ango ángel daj ni rasun man rian yo'ój nga gaga' cera. Ñi guta ángel daj uva gachij man rian yo'ój. Ñi gara ángel daj uva chruhua 'ngo gaga' xxi sisj gani gaga' daj uva, ñi gahui nnee uva, guí'yaj gaga' daj. Ñi hué nuguan' daj digyán daj a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi da'ui gaquin'. ²⁰ Ñi ne' chrej xe' xuman' daj gani ni sij uva. Ñi gahui nico tun chruhua gaga' daj. Ñi guisíj ganun tun daj da gaga' nun du'ua guayo. Ñi hua'ñij ciento kilómetro gachéj tun gan'an.

15

Los ángeles con las siete postreras plagas

¹ Ngaa ñi guini'ñij ango da'nga' xxi gurugüi' xata', guí'yaj Yan'anj. Ñi gara yan'anj ruhuáj guini'ñij. Ñi da'nga' daj huin ichij ángel nicaj ichij sayun ga'na'. Ñi hué nan huin ichij sayun guisíj ganahuij. Ñi ngaa guisíj ganahuij ichij sayun daj, guí'yaj Yan'anj, ngaa ñi ganahuij si ga'man ruhua Yan'anj ni'ya xungüi.

² Ñi guini'ñij 'ngo nnee yan'anj. Ñi rún' hua pidrio nachej yan'an, ñi hué daj hua nnee yan'anj daj guini'ñij. Ñi du'ua nnee yan'anj daj man ni ngüi guí'yaj gana rian xucu huee nej, rian yan'anj huin xucu guí'yaj ra'a ni sij nej, rian número huin si-xugüi xucu daj. Ñi nicaj ni sij yán'anj nun ga'j ya' ga'ui' Yan'anj rian ni sij. ³ Ñi aráj ni sij si-chra' Moisés huin si' tsínj guí'yaj sun rian Yan'anj asij ná. Ñi hué daj aráj ni sij si-chra' xachij 'ñij nej. Ñi nan huin nuguan' aráj ni sij:

Hua nico nün' ruhua ni sun sa' guí'yaj sun re' huin re' Señor.

Ñi nicáj re' daran' fuerza huin re' Yan'anj. Ñi hua nica xanga' si-chréj re' huin re' rey rian ni ngüi hua sa' niman rian Yan'anj.

⁴ Ñi un tsínj na'uej ruhua guinun yan'anj rián re' huin re' Señor únj.

Daj si sa' nün' ruhua huin urín re'.

Xi'i daj ñi ga'na' daran' ni ngüi man chruhua xungüi.

Ñi ga'mi sa' ni sij rian xi'i re'.

Daj si hua guini'i ni sij sun sa' gui'yaj nica re' rian ni sij.

Daj huin chra' garáj ni ngüi gui'yaj gana daj.

⁵ Ngaa guisij ni guini'inj siji naxi'nij rian ducua Yan'anj xata' huin nuhui atsij nun nuguan' sa' gui'yaj yya Yan'anj nga ni ngüi.

⁶ Ngaa ni gahuí ichij ángel daj chruhua ducua Yan'anj. Ni nicaj ni ángel daj ichij sayun ga'na' guiran' ni ngüi. Ni nun ni ángel atsij gatsi sa' gu'naj lino. Ni ran rian atsij daj. Ni ani'yanj nnij huin oro xi'yanj ni ángel daj. ⁷ Ngaa ni ga'ui' 'ngo dugüi' gan'anj xucu hua ni'na' 'ngo vaso huin oro ra'a da go'ngo ichij ni ángel daj. Ni daj rún' 'yaj né' ngaa ara né' nnee chruhua vaso, ni hué daj gara ni sayun chruhua ni vaso daj. Daj si xi'í si a'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi, ni guiran' ni ngüi castigo, gui'yaj Yan'anj. Ni niganj hua ni'na' Yan'anj. ⁸ Ni nara gatse' chruhua ducua Yan'anj xi'í si hua 'ueé nin' ruhua Yan'anj, ni xi'í si nucuaj nin' ruhua Yan'anj nej. Ni, ni a' 'ngo tsinj si ga'ue gatu chruhua ducua Yan'anj da guisij gachin ichij ni sayun ga'na', gui'yaj ichij ni ángel daj.

16

Las copas de ira

¹ Ngaa ni gunünj ga'mi 'ngo nané nucuaj gahuí chruhua ducua Yan'anj. Ni gataj nané daj gunun ichij ni ángel:

—Güij gayanj ni é re' ni sayun man chruhua ichij vaso daj rian yo'ój. Daj si gahuin castigo ni ngüi xi'í si a'man ruhua Yan'anj. —Daj gataj nané daj.

² Ngaa ni gan'anj gayan sini 'ngo ángel daj si man chruhua si-vaso sij rian yo'ój. Ni a'ngaj nnee cúj ni ngüi gahuí ya'ui quij huin ni sij ni tsinj taj si-da'nga' xucu huee. Ni nico' ni sij yan'anj huin xucu gui'yaj ra'a ni sij.

³ Ngaa ni gayanj ango ángel huin ángel huíj si man chruhua si-vaso sij rian nnee yan'anj. Ni gahuí daran' xucu hua ni'na' man chruhua nnee yan'anj.

⁴ Ngaa ni gayanj ango ángel daj si man chruhua vaso sij rian ni xinéj nnee nga rian ni yu'uj ahuí nnee. Ni ángel daj huin ángel hua'nij. Ni nahuin nnee daj tun.

⁵ Ngaa ni gunünj gataj ángel dugumi rian ni nnee daj:

—Dugu'naj 'yaj re' huín re' Yan'anj xi'í si gui'yaj re' castigo daj. Ni sa' nin' ruhua re'. Ni hué re' huin si gane asij sini. Ni hué re' huin si nne acuan'. ⁶ Daj si gayanj si-tun man'an ni tsinj hua sa' niman nga si-tun ni tsinj ga'mi si-nuguan' re', gui'yaj ni sij. Xi'í daj ni ga'ui' re' tun go'o man'an ni sij. Ngaa ni nayun yya cuenta daj rún' gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj.

⁷ Ni hué daj gunünj ga'mi ango ángel niquin' rian altar. Ni gataj-á':

—Nuguan' xanga' huin nuguan' ga'mi re' ngaa nagui'yaj yya re' si-gaquin' ni sij. Ni gui'yaj nica re' huín re' Señor. Ni hué re' huin Yan'anj nicaj daran' fuerza nej. —Gataj ango ángel daj.

⁸ Ngaa ni gayanj ango ángel si man chruhua si-vaso sij rian güi huin ángel gan'anj. Ni hua permiso rian güi siji gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. ⁹ Ni ducu gaca ni ngüi, gui'yaj nnán. Ngaa ni ga'mi quij ni sij xi'í si-xugüi Yan'anj. Daj si Yan'anj nicaj sun rian ni sayun ga'na' guiran' ni ngüi. Ni nun nanicaj ruhua ni sij xi'í si-gaquin' ni sij siji ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj.

¹⁰ Ngaa ni gayanj ango ángel si man chruhua si-vaso sij rian chrun xila rian nne xucu huee. Ni ángel daj huin ángel un'unj. Ni gahuin rumi' rian nicaj sun xuj. Ni xi'í si ducu ga'ngaj nnee cúj ni ngüi, ni xa ni sij yya ni sij, gui'yaj xi'í daj. ¹¹ Ni xi'í si a'ngaj nnee cúj ni sij, gui'yaj ya'ui daj, ni ga'mi quij ni sij xi'í Yan'anj nne xata'. Ni nunj si hué daj guiran' ni sij, sanj nun nanicaj ruhua ni sij duna ni sij gaquin', gui'yaj ni sij.

¹² Ngaa ni gayanj ango ángel huin ángel huatan' si man chruhua si-vaso sij rian quin gu'naj Eufrates. Ngaa ni ga naco quin daj siji ga'ni'ij gachin ni rey 'na' ne' rian siji güi ga'na' ni sí'. ¹³ Ngaa ni guini'inj gahuí nané quij du'ua xucuaj nej, du'ua xucu huee nej, du'ua tsinj nata' nuguan' digya' yun'unj nej. Ni rún' hua xiriquij, ni hué daj hua hua'nij ni nané quij daj. ¹⁴ Ni nané 'na' rian sichre huin ni nané quij daj. Ni 'yaj sun hua'nij nané quij daj sun nico siji guini'i ni ngüi. Ni hua' ni hua'nij nané daj nin' gachra' rian man ni rey man chruhua xungüi siji nahuin yu' ni sí' güi nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni ngüi. Ngaa ni gunun' ni sí' nga Yan'anj. Ni nicaj Yan'anj daran' fuerza.

¹⁵ Hué nan huin si-nuguan' Señor:

—Ni'yaj ni é re' si huéj ga'na' daj rún' 'yaj 'ngo tsinj tú. Ni gahuin 'ueé rian tsinj nitaj si atoj si nun ruhua sij nne sij. Ni nun sa' sij si-ga' sij. Ngaa ni si ga nne sij gache sij. Ni si gahuin na'aj sij. —Daj gataj Señor.

¹⁶ Ni nahuin yu' ni rey daj 'ngo yu'uj gu'naj Armagedón huin snan'anj hebreo, gui'yaj hua'nij nané quij daj. ¹⁷ Ngaa ni gayanj ango ángel daj si man chruhua si-vaso sij rian nané. Ni guisij ichij ni ángel gayanj ni vaso daj. Ngaa ni gunünj ga'mi nucuaj 'ngo tsinj nne chruhua ducua Yan'anj nne xata'. Ni nne tsinj ga'mi daj rian chrun xila sa'. Ni gataj sí':

—Yyaj ni guisij ganahui. —Daj gataj sí'.

¹⁸ Ngaa ni guiran'. Ni garin nin' ruhua. Ni gaguáj du'ui. Ni ga'na' 'ngo yún xxi.

Ni asij guimán ni ngüi chruhua xungüi nan, ni nun guini'i ni sij 'ngo yún nucaj rún' nucaj yún ga'na' daj. ¹⁹ Ngaa ni dani xuman' xxi daj guisitsi' da'aj hua'nij dasu, gui'yaj yún. Ngaa ni gane angó ni xuman' xxi man chruhua xungüi. Hué dan ni ganun ruhua Yan'anj xi'i xuman' xxi gu'naj Babilonia sisi gahuin ni ngüi man xuman' daj castigo. Daj si nün' ruhua ga'man ruhua Yan'anj ni'ya ni ngüi daj. ²⁰ Ni gane daran' yo'ój niquin' dani chruhua nnee yan'anj. Ni hué daj gane daran' ni quij xacan nej. Ni nun gurugüi' ni a 'ngo quij ga manj. ²¹ Ni gaman' 'ngo gumán yatan xxi rian ni ngüi. Ni a'uj go'ngo yatan daj 'ngo si hujj xia chi' kilo. Ni xi'i si gaman' gumán yatan xxi, gui'yaj Yan'anj, ni ga'mi quij ni sij xi'i Yan'anj. Daj si gahuin ni sij 'ngo castigo xxi, gui'yaj Yan'anj.

17

Condenación de la gran ramera

¹ Ngaa ni ga'na' 'ngo ni ichij ni dugüi' ni ángel nicaj ichij vaso daj. Ni gataj ángel daj gunünj:

—Gahua' so' nan, ni digyanj rian re' daj gahuin castigo guiran' yun'unj xana 'yaj squira' nne unj rian ni nnee yan'anj. Ni huin achij yun'unj xana daj. ² Ni gui'yaj squira' ni rey man chruhua xungüi nga yun'unj xana daj. Ni daj rún' hua xini 'ngo tsinj daj, ni hué daj gui'yaj ni tsinj man chruhua xungüi, gui'yaj yun'unj xana daj. Daj si gahuin nia' ruhua ni sij nga nuguan' quij digyan yun'unj xana daj rian ni sij. —Daj gataj ángel daj.

³ Ngaa ni gan'anj nimánj chra 'ngo quij qui'yanj naco, gui'yaj ángel daj. Ni guini'inj 'ngo yun'unj xana taj xiráj 'ngo xucu huee mare. Ni nün' gachra' xuj nün si-xugüi xuj. Ni nünanj nuguan' quij huin ni nuguan' daj. Ni hua ichij chra xuj nga ichi' si-cúj xuj nej. ⁴ Ni nün yun'unj xana daj 'ngo atsi jnitaj nga atsi j mare. Ni nagui'yaj sa' unj man'an unj nga gaga' oro nga yej nia' nej, yej huin perla nej. Ni nicaj ra'a unj 'ngo tasa huin oro. Ni gara chruhua tasa daj, gui'yaj nuguan' quij nga ni gaquin' gui'yaj yun'unj xana daj. ⁵ Ni hua nja nün si-xugüi unj yo unj. Ni a'mi rucu nuguan' nün yo unj. Ni hué daj ataj nuguan' daj: “Xuman' xxi Babilonia huin nni ni yun'unj xana 'yaj squira'. Ni xuman' daj 'yaj sisi hua daran' gaquin' chruhua xungüi.” Hué daj ataj letra nün yo yun'unj xana daj. ⁶ Ngaa ni guini'inj sisi hua xini unj xi'i si go'o unj si-tun ni tsinj hua sa' rian Yan'anj nga ni tsinj gahui' xi'i si ga'mi ni sij si-nuguan' Jesús. Ni nün'

ruhua gan'anj ruhuáj ni'yá yun'unj xana daj. ⁷ Ngaa ni gataj ángel daj gunünj:

—Ni un sin ni gan'anj ruhua re' unj. Gata gunun re' sisi un sin huin ruhua nuguan' huí nicaj yun'unj xana daj gata nga nuguan' xi'i xucu huee taj yun'unj xana daj huin xuj xucu hua ichij chra, ni nün ichi' si-cúj xuj. ⁸ Ni xucu huee guini'i re' daj, ni hué xuj gane asij ná. Sanj nitaj si huaj xuj chruhua xungüi acuan'. Ni gahui xuj chruhua yu'uj gunun nün' ruhua. Ngaa ni ga ni'ya xuj rian yan'an. Ni gan'anj ruhua ni ngüi guini'i ni sij xucu huee huin ni sij ni ngüi nitaj si taj si-xugüi ni sij rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Daj si asij gaxi' i xungüi, ni nun gui'yaj Yan'anj sisi guítaj si-xugüi ni ngüi daj rian libro. Ni xucu daj huin xucu gane asij ná. Sanj nitaj si huaj xuj acuan'. Sanj nánicaj ruhua' yún xuj ga'na' xuj. ⁹ Güenda tsinj ni'i sa' huin nuguan' nan. Daj si ichij chra xucu daj huin ruhuaj gata ichij dacan rian nne yun'unj xana daj. ¹⁰ Ni ichij chra xucu daj huin ruhuaj gata chij rey nej. Ni hua gahui' un'un' rey daj. Ni nne angó rey daj. Ni achin ga'na' angó rey daj. Ni hua nian si gane sij doj gué güi nga si-sun sij. ¹¹ Ni hua angó rey guisj tunj ni rey daj. Ni rey daj huin xucu huee gane asij ná. Sanj nitaj xuj nne acuan'. Ni nicaj dugüi' rey daj nga angó ichij ni rey. Ni ga ni'ya sij rian yan'an.

¹² Ni ichi' si-cúj xuj guini'i re' huin ichi' rey. Ni achin si guinicaj sun ni sij. Sanj urin hora nahuin ra'a nuguan'an ni sij sun nga xucu huee gahuin ni sij rey. ¹³ Ni 'ngo guyan ga ruhua ni ichi' rey daj sisi naga'ui' ni sij sun nicaj ni sij rian xucu huee daj gahuin achij si', gui'yaj ni sij. ¹⁴ Ni gunun' ni sij nga xachij 'nij. Sanj gui'yaj gana xachij 'nij rian ni sij. Daj si xachij 'nij daj huin Señor huin achij rian daran' ni Señor. Ni huin sij rey huin achij rian daran' ni rey. Ni gaquinj Yan'anj ni tsinj nicaj dugüi' nga xachij 'nij. Ni nacui Yan'anj ni sij nej. Ni hua nja ruhua ni sij nej. —Daj gataj ángel daj gunünj.

¹⁵ Ngaa ni gataj ruhua' yún ángel daj gunünj:

—Ni nnee guini'i re' rian nne yun'unj xana 'yaj squira' daj huin ga'i nün' ruhua ni ngüi. Huin ni ngüi man ga'i xuman' nga ga'i ni xungüi nej, ni ngüi a'mi ga'i snan'anj a'mi ni ngüi nej. ¹⁶ Ni ichi' si-cúj xucu huee guini'i re' daj, ni si gahuin xan' ruhua ni sij guini'yaj ni sij yun'unj xana daj. Ni guere' unj, gui'yaj ni sij. Ni duna ni sij yun'unj xana daj sisi ga nne unj. Ni xa ni sij si-nne unj. Ngaa ni gari yan'an ni sij yun'unj xana daj rian yan'an gaca unj. ¹⁷ Daj si gui'yaj Yan'anj sisi gui'yaj ni sij daj rún' huin ruhua Yan'anj. Xi'i daj ni 'ngo

hua ruhua daran' ni sij sisj naga'ui' ni sij sun ni sij rian xucu huee gahuin achij xú', gui'yaj ni sij da guisij gahuin yya daj rún' ataj si-nuguan' Yan'anj. ¹⁸ Nj yun'unj xana guini'i re' daj huin xuman' xxi nicaj sun rian ni rey man chruhua xungüi. —Daj gataj ángel daj gunünj.

18

La caída de Babilonia

¹ Hué dan nj guini'Inj ango ángel 'na' guinij xata'. Nj nicaj njn' ruhua ángel daj fuerza. Nj guixiguin rian yo'ój, gui'yaj si hua 'ueé njn' ruhua ángel daj. ² Ngaa nj gaguáj nucuaj ángel daj. Nj gataj-á':

—Gane xuman' xxi gu'naj Babilonia. Nj xuman' nan nahuin xánj ni nane quij. Nj nahuin xánj daran' rian ni nane xj'i nej. Nj nahuin si-gaga' daran' rian ni xataj quij huin ni xuj ni xucu nun huin xan' ruhua ni ngüi. ³ Daj si guixinj ni ngüi man njn' gachra' chruhua xungüi, gui'yaj nuguan' quij digyán yun'unj xana daj rian ni sij. Nj gui'yaj squira' ni rey man chruhua xungüi nga yun'unj xana huin xuman' xxi daj. Nj ni tsínj du'uej ni rasun, nj gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj ni rasun du'ue njn' ruhua man xuman' daj. —Daj gataj ángel daj.

⁴ Ngaa nj gunünj ango nane ga'mi xata'. Nj gataj nane daj:

—Gahui ni é re' xuman' daj huin ni é re' ni ngüi nico' man'anj. Ngaa nj sj gui'yaj á re' gaquin' daj rún' 'yaj ni ngüi man xuman' daj. Nj sj guiran' ni é re' sayun daj rún' guiran' ni sij nej. ⁵ Daj si nahuin nico si-gaquin' ni sij guisi da xata'. Nj nanun ruhua Yan'anj ni nuguan' quij gu'yaj ni sij. ⁶ Nj daj rún' gui'yaj quij xuman' daj nga ni ngüi, nj hué daj gui'yaj gue a ni é re' nga ni sij. Nj ngaa hué daj gui'yaj ni é re', nj naru'ue a ni é re' huji rian ni sij. Nj daj rún' gui'yaj xugüi ni sij 'ngo vaso nun nnee yaj' go'o ni ngüi, nj hué daj ga'ui' re' huji vaso nun nnee daj go'o ni sij. ⁷ Nj ga'mi sa' ni tsínj man xuman' daj xi'i man'an ni sij. Nj garasun ni sij ni rasun du'ue njn' ruhua nej. Hué dan nj daj rún' gui'yaj quij ni sij, nj hué daj gui'yaj ni é re' sisj guiran' ni sij sayun. Nj gui'yaj á re' sisj gaco ni sij nej. Daj si ani ruhua ni tsínj man xuman' daj daj rún' ani ruhua 'ngo yun'unj nicaj sun huin reina. Nj ataj niman unj: "Nicaj stnj nnej daj rún' nicaj sun reina. Sé yun'unj mmij huinj mánj. Nj nitaj aman gacój, gui'yaj sayun mánj." Hué daj ataj unj niman unj. ⁸ Xi'i daj nj urin güi ga'na' ni sayun guiran' unj. Nj gahui' nico ni sij chruhua xuman' huin unj. Nj gaco ni sij nej. Nj gachin xi'na riqui ni sij nej. Nj gaca ni sij rian yan'an nej. Daj si nucuaj njn' ruhua Yan'anj huin Señor. Nj

Yan'anj huin si nagui'yaj yya si-gaquin' ni sij. —Daj gataj nane 'na' xata' daj.

⁹ Nj ngaa guini'i ni rey man chruhua xungüi ahui gatse' aca xuman' daj, nj ducu gaco ni sij. Nj ganani ruhua ni sij. Daj si daj rún' 'yaj 'ngo tsínj ngaa 'yaj squira' sij nga 'ngo yun'unj xana, nj hué daj gui'yaj ni rey daj gaquin' nga xuman' daj. Nj garasun ni sij ni rasun du'ue nga ni ngüi man chruhua xuman' daj. ¹⁰ Nj xi'i si xu'ui' ni rey daj, nj guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Nj gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi gu'naj Babilonia huin xuman' nicaj nico fuerza. Daj si urin hora, nj guisij castigo guiran' xuman' daj. —Daj gataj ni sij.

¹¹ Nj ni tsínj du'uej ni rasun man chruhua xungüi, nj ducu gaco ni sij xi'i xuman' daj. Nj nani ruhua ni sij xi'i si nitaj a 'ngo ni ngüi guiran' rasun du'uej ni sij. ¹² Nj sj gane' gaga' oro nga gaga' plata nej, yey nia' nej, yey huin perla nga atsij sa' gu'naj lino nej, atsij jnitaj nga atsij gu'naj seda nej, atsij mare; nga daran' chrun guin' daj nej, ni rasun ri ni sij huin cúj gu'naj márfil nej, ni rasun ri ni sij huin chrun nia' nej, gaga' mmüj nga gaga' hierro nej, yey gu'naj mármol ¹³ nga canela nej, especia guin' daj nej, siquij nej, mirra nga olíbano nej, nnee nga gasiti nej, chru sa' huin harina nej, strigo nga xucu nej, xachij nej, guayo nej, carreta nej, tsínj 'yaj sun yun huin niman ni ngüi nej. ¹⁴ Nj gataj ni sij rian ni tsínj man xuman' daj:

—Nj garan' ruhua ni é re' nga ni chruj nia' ayu chra' chrun. Sanj yyaj nj nitaj si nicaj ni é re' xa ni é re' ni rasun sa' da mánj. Daj si niganj guere' ni rasun du'ue nga daran' ni rasun sa'. Nj nitaj aman guiri' ni é re' ni rasun da ga mánj. —Daj gataj ni sij.

¹⁵ Nj ni tsínj du'uej ni rasun, nj gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj xuman' daj. Nj xi'i si xu'ui' ni sij, nj guiniquin' gan' ni sij guini'yaj ni sij daj guiran' xuman' daj sayun. Nj gaco ni sij. Nj ganani ruhua ni sij nej. ¹⁶ Nj gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Daj si daj rún' hua 'ngo yun'unj xana ngaa nun unj atsij lino sa' nga atsij jnitaj nej, atsij mare nga gaga' oro nej, yey nia' nga yey perla nej, nj hué daj hua xuman' xxi daj. ¹⁷ Sanj urin hora nj guere' daran' ni rasun du'ue daj. —Daj gataj ni sij.

Nj guiniquin' gan' daran' ni tsínj duguáj rio achéj rian nnee nga daran' ni tsínj achéj nga rio nej, ni tsínj 'yaj sun chruhua ni rio nej. ¹⁸ Nj ngaa guini'i ni sij gahui gatse' aca xuman' daj, nj gaguáj ni sij. Nj gataj ni sij:

—Nj un xuman' huin achij daj rún' huin achij xuman' nan, ruhua á re' únj. —Daj gataj ni sij.

¹⁹ Ngaa nj guida'a ni sij yo'ój yaj gara ni sij chra' ni sij. Nj gaco ni sij. Nj ducu ganani ruhua ni sij. Nj gaguáj ni sij gataj ni sij:

—Niqui niman xuman' xxi daj. Nj gahuin xuru'ue daran' ni tsínj nicaj rio achéj rian nnee. Nj gahuin xuru'ue ni sij, gui'yaj san'anj mán xuman' xxi daj. Sanj urin hora, nj guere' daran'anj. ²⁰ Nj gahuin niá' ruhua á re' si mán xata'. Nj gahuin niá' ruhua á re' huin in re' ni ngüi hua sa' rian Yan'anj nej, ni tsínj nata' si-nuguan' Jesús rian ni ngüi nej, ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj rian ni ngüi nej. Daj si gui'yaj Yan'anj castigo xuman' daj xi'í gaquin' gui'yaj ni sij rian án re'. —Daj gataj ni sij.

²¹ Ngaa nj nachi nicaj 'ngo ángel nucuaij 'ngo yej xxi rún' hua tɔ xachij huaj. Nj dugüéj ángel daj chruhua nnee yan'anj. Ngaa nj gataj ángel daj:

—Hué daj guiran' gué re' huin re' xuman' xxi Babilonia. Nj nitaj aman gurugüi' re' guini'i ni ngüi ga mánj. ²² Nj xuman' daj nitaj aman guixinga' gunun ni ngüi gara ni sij yán'anj nun ga'í ya'a nga ni tsínj aráj riá nej, ni tsínj a'yanj trompeta nej. Nj, nj á 'ngo ni tsínj sj gui'yaj sun si-sun ni sij. Nj sj gunun ni ngüi guixinga' ngaa duguáj ni sij molino chruhua xuman' da ga mánj. ²³ Nj nitaj aman guixiguin yan'an xuman' da ga mánj. Nj sj gunun ni ngüi ga'mi tsínj xacaj yun'unj xana nga nuguan' ga'mi yun'unj xana xacaj nicaj daj. Daj si huin achij ni tsínj du'uej ni rasun man xuman' daj scanij ni tsínj man chruhua xungüi nan. Nj digya' yun'unj ni é re' daran' ni ngüi man chruhua xungüi ngaa gui'yaj stu'uaj a ni é re'. ²⁴ Nj xuman' daj da'ui gaquin' xi'í si-tun man'an ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anj nga si-tun man'an ni tsínj hua sa' rian Yan'anj nej, si-tun daran' ni ngüi gahui' chruhua xungüi, gui'yaj ni sij. —Daj gataj ángel daj rian xuman' xxi gu'naj Babilonia.

19

Alabanzas en el cielo

¹ Ngaa guisij nj gunünj 'ngo nané nucuaij ga'mi nico nün' ruhua ni ngüi xata'. Nj gataj ni sij:

Aleluya. Dan'anj né' huin si nacaj né'.

Nj ruhuaj si guinun yan'anj né' rian Yan'anj.

Nj ruhuaj si ga'mi sa' né' rian Yan'anj.

Nj nün' ruhua nicaj Dan'anj né' fuerza.

² Daj si urin nuguan' xanga' nga urin nuguan' nica a'mi Yan'anj ngaa nugu'yaj yya si-gaquin' ni ngüi.

Nj gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana huin achij gui'yaj squira' daj.

Daj si gahuin quij ni ngüi man chruhua xungüi, gui'yaj unj nga chrej quij digyán unj rian ni sij.

Nj gui'yaj Yan'anj castigo yun'unj xana daj xi'í si dagahui' unj ni ngüi nico' Yan'anj.

Daj gataj ni ngüi daj.

³ Ngaa nj gataj ruhua' yún ni sij:

—Aleluya. Niganj ahui gatse' xuman' daj huin yun'unj xana gui'yaj squira'. —Daj gataj ni sij.

⁴ Ngaa nj ganiquin' ráj dacoj icɔ gan'anj ni tsínj huin achij rian yo'ój nga gan'anj ni xucu hua ni'na'. Nj ga'mi sa' ni sij rian Yan'anj nne rian chrun xila sa'. Nj gataj ni sij:

—Amén. Aleluya. —Daj gataj ni sij.

⁵ Ngaa nj gunünj ga'mi 'ngo nané rian nne chrun xila sa' daj. Nj gataj nané daj: Ga'mi sa' á re' rian Dan'anj né' huin in re' tsínj 'yaj sun rian Yan'anj.

Nj nun yan'anj án re' rian Yan'anj nej.

Nj nitaj si gahuin sisj huin achij ni é re', asj nitaj si huin achij ni é re'.

Daj gataj nané daj.

⁶ Ngaa nj daj rún' huin ngaa a'mi ga'í nün' ruhua ni ngüi, nj hué daj gunünj. Nj daj rún' huin rian nico' nico nnee rian huej, nj hué daj gahuin garin gunünj. Nj daj rún' huin ngaa ducu gaguáj du'ui, nj hué daj gahuin garin gunünj nej. Nj gataj ni ngüi daj:

Aleluya.

Daj si nucuaij nün' ruhua Señor huin Dan'anj né'.

Nj nicaj sun Señor rian daran'anj.

⁷ Hué dan nj gahuin niá' ruhua né'.

Nj ga'mi sa' né' rian Señor huin Yan'anj.

Daj si 'na' guisij hora gahuin gui'yanj xacaj xachij 'nij yun'unj xana gahuin nica sij.

⁸ Nj ga'ui' Yan'anj sisj gunun unj atsij du'ue huin lino sa'.

Nj ran rian atsij sa' daj.

Nj atsij du'ue daj huin si sa' gui'yaj ni ngüi hua sa' rian Yan'anj.

Daj gataj ni sij.

La cena de las bodas del Cordero

⁹ Ngaa nj gataj ángel daj gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj: "Hua 'ueé rian ni ngüi gaquinj Yan'anj gan'anj rian gahuin gui'yanj nara'a xachij 'nij." Hué daj garun re'. —Gataj ángel daj.

Nj gataj ruhua' yún ángel daj:

—Nan huin nuguan' xanga' 'na' rian man'an Yan'anj. —Daj gataj ángel daj gunünj.

¹⁰ Ngaa nĭ ganiquin' ráj dacō rian ángel sisi ġunun yan'án ángel daj. Sanĭ gataj ángel daj ġunūnj:

—Sĭ ġui'yáj re' da mánj. Daj si huēj 'yaj sun rian Yan'anĭ ngā re' ngā ni ĵnánj re' huin ni sij ni tsínj hua nĭca ruhua ngā nuguan' ga'mi Jesús. Ģuñnicó' re' urin Yan'anĭ xāngā'. Daj si ni nuguan' ga'mi Jesús huin ni nuguan' ġunun ni tsínj ga'mi si-nuguan' Yan'anĭ. —Daj gataj ángel daj.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Ngaa nĭ ġuini'tnj sisi naxi'nij xata'. Nĭ ġurugūi' 'ngō ġuayo ángel. Nĭ tsínj taj ġuayo daj ġu'naj sĭ' tsínj hua nĭca ruhua. Nĭ hué daj ġu'naj sĭ' tsínj xāngā' nej. Nĭ 'yaj nĭca sij ngā 'yaj yya sij si-ġaquin' ni ngūi. Nĭ 'yaj nĭca sij ngāa unun' sij nej. ¹² Nĭ daj rún' xigūn yan'an, nĭ hué daj xigūn rundij rian sij. Nĭ nun ġhrā sij ga'ĭ corona. Nĭ hua nĭca si-xugūi sij ġhrā sij. Sanĭ urin man'an sij ni'ĭ daj ġu'naj sij. ¹³ Nĭ nun sij 'ngō atsiġ gane tun. Nĭ si-xugūi sij huin: SI-NUGUAN' YAN'ANĬ. ¹⁴ Nĭ nico' ni snado mán xata' ruġu sij. Nĭ nun ni sĭ' atsiġ gatsi hua sa' ġu'naj lino. Nĭ taj ni sĭ' ġuayo gatsi nico' ni sĭ' ruġu sij. ¹⁵ Nĭ nun 'ngō espada huā ġhruhua du'ua sij. Nĭ ġuiran' xĭ'ĭ ni ngūi man ġhruhua ni xungūi, ġui'yaj sij ngā espada daj. Nĭ ġuñnicaj sun sij ngā ġhrun ni'ĭ huin gaga' hierro. Nĭ daj rún' 'yaj 'ngō tsínj ngāa rún sij uva sisi dagaman' nnee uva daj, nĭ hué daj ġui'yaj sij castiġo ni ngūi ngāa nagui'yaj yya sij si-ġaquin' ni ngūi. Daj si nĭn' ruhua ga'man ruhua Yan'anĭ ngā xĭ'ĭ si-ġaquin' ni sij. Nĭ Yan'anĭ huin nucuaġ nĭn' ruhua. ¹⁶ Nĭ nun si-xugūi sij rian si-gan' sij ngā rian da'man sij. Nĭ si-xugūi sij huin: REY RIAN NI REY NĜA SENOR RIAN NI SENOR.

¹⁷ Ngaa nĭ ġuini'tnj 'ngō ángel niquin' dani rian ġūi. Nĭ ġaguáj nucuaġ ángel daj. Nĭ gataj ángel rian daran' xataj huéj xata': —Nāhuin yu' ni é re' xā nico ni é re' rian ġahuin ġui'yanġ ġui'yaj Yan'anĭ. ¹⁸ Ngaa nĭ xā ni é re' si-nnee ni rey ngā si-nnee ni capitán nej, si-nnee ni tsínj nucuaġ ngā si-nnee ni ġuayo nej, si-nnee ni tsínj taj ġuayo ngā si-nnee daran' ni tsínj nun 'yaj sun yun rian xuru'ue ngā ni tsínj 'yaj sun yun rian xuru'ue nej, ni tsínj huin achij ngā ni tsínj nitaj si huin achij nej. —Daj gataj ángel daj.

¹⁹ Ngaa nĭ ġuini'tnj xucu huee daj ngā ni rey man ġhruhua xungūi ngā ni snado nico' ni rey daj. Nĭ nahuin yu' ni sij sisi ġunun' ni sij ngā tsínj taj ġuayo gatsi daj ngā ni snado nico' ruġu sĭ'. ²⁰ Nĭ ġuida'a tsínj taj ġuayo ngā si-snado sij xucu huee daj ngā tsínj ga'mi nuguan' diġya' yun'unġ. Nĭ hué sĭ' huin tsínj ġui'yaj sun nico rian xucu huee daj. Nĭ xĭ'ĭ daj diġya' yun'unġ

sij ni tsínj ga'uej ruhua ġunun si-da'ngā' xucu daj man'an ni sĭ'. Nĭ ġunun yan'anĭ ni sĭ' yan'anĭ ġui'yaj ra'a ni ngūi huin 'ngō da'ngā' du'ua xucu daj. Nĭ hua nĭ'na' xucu huee ngā tsínj diġya' yun'unġ daj dugūej ni sij ġhruhua nnee yan'anĭ rian aca yan'anĭ ngā yo'ój sufre. ²¹ Nĭ espada nun du'ua tsínj taj ġuayo gatsi daj ġui'yaj sisi ġahui' ni tsínj ġunánj huin ni tsínj nico' ruġu nungūej sĭ'. Nĭ ġuirĭ nico ni xataj xa xuj si-nnee ni tsínj ġahui' daj.

20

Los mil años

¹ Ngaa nĭ ġuini'tnj 'nā' ġuiniġ 'ngō ángel xata'. Nĭ nicaj ángel daj 'ngō rian gaga' llave na'nĭj du'ua yu'uj ġunun nĭn' ruhua. Nĭ nicaj ángel daj 'ngō cadena xxi nej. ² Nĭ ġuida'a ángel daj xucu xucuáj huin xucuáj gane asġ ná. Nĭ xucuáj daj huin sichre. Nĭ Satanás ġu'naj sĭ'. Ngāa nĭ numiġ ángel daj 'ngō mí yo' Satanás. ³ Ngāa nĭ dugūej ángel daj Satanás ġhruhua yu'uj ġunun nĭn' ruhua daj. Nĭ naránj ángel daj rian yu'uj. Nĭ ġarun ángel daj sello du'ua yu'uj sisiġ sĭ ġahui Satanás. Ngāa nĭ sĭ diġya' yun'unġ sichre Satanás ni ngūi man ġhruhua xungūi da ġuġisġ mí yo' daj. Hué dan nĭ ngāa ġuġisġ mí yo' daj, nĭ ġahuin ni'nĭj rian sichre doġ aj.

⁴ Hué dan nĭ ġuini'tnj ni ġhrun xila sa'. Nĭ rian ni ġhrun xila daj nne ni tsínj hua ga'nin' Yan'anĭ sun rian ni sij sisi nagui'yaj yya ni sij ngā si-ġaquin' ni ngūi. Nĭ ġuini'tnj ni tsínj ġahui' ngāa ga'nin' ni sij ġhrā ni sĭ' xĭ'ĭ si ga'mi ni sĭ' si-nuguan' Jesús ngā si-nuguan' Yan'anĭ. Nĭ nun ġuñnicó' ni tsínj daj xucu huee ngā xucu ġui'yaj ra'a ni sij huin 'ngō da'ngā' du'ua xucu daj. Daj si nun ga'uej ruhua ni sij sisiġ ġunun si-da'ngā' xuj yo ni sij ngā ra'a ni sij. Nĭ ganá'nĭj ni sij ġuġman ni sij mí yo'. Nĭ ġahuin achij ni sij ngā Cristo. ⁵ Sanĭ anġo ni nĭman, nĭ nun ġana'nĭj ni sij da ġuġisġ mí yo'. Nĭ hué nan huin ngāa ganá'nĭj sini ni ngūi scanġ ni nĭman. ⁶ Nĭ hua 'uee rian ni ngūi ġana'nĭj sini daj. Nĭ hua sa' nĭman ni sij rian Yan'anĭ. Nĭ sĭ ġahui' ni sij ngāa ġuġisġ huġġ ġahui' ni ngūi. Sanĭ ġahuin ni sij ġhrej rian Yan'anĭ ngā rian Cristo. Nĭ ġuñnicaj sun ni sij ġahuin achij ni sij mí yo' ngā Cristo.

⁷ Ngāa ġuġisġ mí yo' daj, nĭ nāġhi sichre Satanás ġhruhua ducuaga'. ⁸ Ngāa nĭ ġahui sichre diġya' yun'unġ sij ni ngūi man nĭn' ġāġhra' ġhruhua xungūi. Nĭ hué daj diġya' yun'unġ sichre ni tsínj man 'ngō yu'uj ġu'naj Gog ngā yu'uj ġu'naj Magog. Nĭ nahuin yu' ni snado sisiġ ġunun' ni sij, ġui'yaj sichre Satanás. Nĭ daj rún' mán nico ni yo'ój ġhru du'ua nnee yan'anĭ, nĭ

hué daj nico ni snado daj. ⁹ Nj da' gara da'aj xungüi gui'yaj ni sij ngaa gahui ni sij gan'anj ni sij. Nj ganicañ ni sij rucú xuman' man ni ngüi hua sa' rian Yan'anj huin xuman' 'i ruhua Yan'anj. Sanj gayu yan'an xata', gui'yaj Yan'anj. Nj gaca ni sij, gui'yaj yan'an daj. ¹⁰ Nj sichre digya' yun'unj ni sij, sanj dugüéj Yan'anj sichre daj chruhua nnee yan'anj rian aca yan'an nga yo'ój sufre. Nj yu'uj daj nun xucu huee nga tsínj digya' yun'unj ni ngüi nej. Ngaa nj nugüi nigan' guñran' ni sij nico sayun. Nj nitaj aman guina'aj yan'an daj.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Hué dan nj guini'inj 'ngö chrun xila xxi sa' gatsi. Nj guini'inj si nne rian chrun xila daj. Nj gunánj xata' nga xungüi rian si nne chrun xila sa' daj. Nj nun nari' nungüe rian guñiquin' nungüe. ¹² Nj guini'inj ni niman huin achij nga ni niman nitaj si huin achij. Nj niquin' ni sij rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj. Ngaa nj naxi'nij ni si man xata' rian ni yanj libro. Nj naxi'nij ni sij rian ango libro huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Nj daj rún' hua nica rian ni libro daj si gui'yaj ni ngüi ngaa hua ni'na' ni sij, nj hué daj nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij. ¹³ Ngaa nj naga'ui' nnee yan'anj ni tsínj gahui' man chruhua nnee yan'anj daj. Nj ga'na' ni niman gahui' rian man ni niman. Nj nagui'yaj yya Yan'anj nga si-gaquin' ni sij daj rún' gui'yaj ni sij. ¹⁴ Nj dugüéj Yan'anj yu'uj rian achin' ni niman chruhua nnee yan'anj huin rian aca yan'an. Nj sj gahui' ni ngüi ga manj. Nj rian aca yan'an daj huin si guisij huij gahui' ni ngüi. ¹⁵ Nj yu'uj daj dugüéj Yan'anj ni ngüi nitaj si taj nica si-xugüi rian libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj.

21

Cielo nuevo y tierra nueva

¹ Hué dan nj guini'inj hua naça xata' nga yo'ój. Daj si hua ganahuij xata' nga yo'ój hua acuan'. Nj hué daj ganahuij nnee yan'anj nej. ² Huéj huin Juan. Nj guini'inj 'na' guinij xuman' hua sa' rian Yan'anj huin xuman' Jerusalén naça. Nj daj rún' nagui'yaj sa' 'ngö yun'unj xana man'an unj ngaa xacaj unj 'ngö tsínj, nj hué daj hua xuman' daj. ³ Nj gunünj 'ngö nane nucuj ga'mi xata'. Nj gataj nane daj:

—Nne ducua Yan'anj scanij ni ngüi acuan'. Nj Yan'anj huin si gane nga ni sij. Nj gahuin ni sij ni ngüi nico' Yan'anj. Nj hué man'an Yan'anj gane nuguan'an nga ni sij. ⁴ Nj narui' Yan'anj daran' nnee nico' rian ni sij. Nj sj gahui' ni sij ga manj. Nj sj gaco ni sij nej. Nj sj nani ruhua ni

sij. Nj sj ga'ngaj ni sij. Daj si hua ganahuij daran' rasun gachin asij sini. —Daj gataj nane daj.

⁵ Ngaa nj gataj si nne rian chrun xila sa' daj:

—Nj'yaj á re'. Huéj gui'yaj naça daran' ni rasun. —Daj gataj-á'.

Nj gataj ruhua' yún-un' gunünj:

—Garun re' nuguan' nan rian yanj. Daj si nuguan' nan huin nuguan' xanga' yya. —Daj gataj si nne rian chrun xila sa' daj.

⁶ Ngaa sij nj gataj-á':

—Guisj ganahui. Huéj huin tsínj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gaxi'i asij sini yan. Nj Omega huin letra nico' da ne' rucu. Nj huéj huin tsínj niquin' asij sini. Nj huéj huin si guñiquin' niganj njn'. Sij nago'o 'ngö tsínj daj nnee, nj ga'ui' yünj go'o sij rian ahui nnee gui'yaj si gane niganj sij. ⁷ Nj tsínj gui'yaj gana rian nuguan' quij, nj nahuin ra'a sij daran' rasun nan. Nj gahuin Dan'anj sij man'anj. Nj gahuin da'ni sij. ⁸ Sanj rian aca yan'an nga yo'ój sufre gan'anj ni tsínj xu'ui' nga ni tsínj nun xuman ruhua nj'yaj man'anj nej, tsínj 'yaj quij nej, ni tsínj dagahui' niman nga ni tsínj 'yaj stu'uj nej, ni tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsínj a'mi yya nej. Nj rian aca yan'an daj huin si guisj huij gahui' ni ngüi. —Daj gataj si nne rian chrun xila sa' daj.

La nueva Jerusalén

⁹ Ngaa nj ga'na' 'ngö ni ichij ángel nicañ ichij vaso huin ni vaso ara ichij ni sayun guñran' ni ngüi ngaa ruhua ganahuij xungüi. Nj gataj ángel daj gunünj:

—Gahua' re' nan, nj digyán rian re' daj hua yun'unj xana xacaj tsínj huin xachij 'nij guini'i' re'. Nj gahuin nica sij unj. —Daj gataj ángel daj gunünj.

¹⁰ Ngaa nj nicañ ángel nimanj gan'an chra' 'ngö quij xacan xxi. Nj digyán ángel daj xuman' sa' xxi huin Jerusalén riánj. Nj xata' 'na' guinij xuman' Jerusalén rian Yan'anj. ¹¹ Nj ran xuman' daj daj rún' ran rian nne Yan'anj. Nj xiguin sa' xuman' daj daj rún' xiguin sa' 'ngö yej du'ue nico. Nj daj rún' hua 'ngö yej gu'naj jaspe hua yej. Nj daj rún' xiguin pidrio sa' 'yaj güi, nj hué daj hua xuman' daj. ¹² Nj niquin' 'ngö xingá yej xxi xacan xingá du'ua xuman' daj. Nj hua xuhuij rian xingá yej daj. Nj da' go'ngo rian xingá yej niquin' 'ngö ángel. Nj hua nica nun si-xugüi xuhuij xi'nin' huin ni da'nij Israel rian go'ngo rian xingá yej. ¹³ Nj taj hua'nij rian xingá yej ne' rian sij güi. Nj taj ya'nij rian xingá yej ne' chrej norte. Nj taj ya'nij rian xingá yej ne' sur. Nj taj ya'nij rian xingá yej ne' rian atúj güi nej. ¹⁴ Nj ngaj xuhuij yej xxi xi'i' xingá yej daj. Nj rian ni yej daj, nj hua nica si-xugüi

xuhuij ni tsínj huin apóstol huin ni tsínj ga'mi si-nuguan' xachij 'nij huin Jesucristo.

¹⁵ Nj nicaj ángel ga'mi ngāj daj 'ngo rianj huin oro sísj guiriun ángel xuman' daj nga ni rian xingá yej nej, xingá yej nej. ¹⁶ Nj uyan gara' anin' gan'anj squina xuman' daj. Nj guiriun ángel xuman' daj nga rianj. Nj huuj mí táj yahuij ciento kilómetro huin rian gara' nga rian chre'. Nj hué daj huin güenda xacanj nej. ¹⁷ Ngaa nj guiriun ángel daj xingá yej. Nj guisíj 'ngo ciento táj yahuij xia gan'anj dane nicaj xingá yej daj. Nj daj rún' riún' nga dane', nj hué daj guí'yaj ángel daj. ¹⁸ Nj xingá yej daj huin yej gu'naj jaspe. Nj njanj oro huin xuman' daj. Nj rún' hua pidrio açá hua oro daj. ¹⁹ Nj niqá' hua ni yej ngaj daqui xingá yej nga daran' rian yej du'ue. Nj ngoj huin yej gu'naj jaspe. Nj hué huin yej zafiro. Nj hué ni huin yej ágata. Nj gan'an huin yej esmeralda. ²⁰ Nj un'unj huin yej ónice. Nj huatanj huin yej gu'naj cornalina. Nj ichij huin yej crisólito. Nj tunj huin berilo. Nj un huin yej topacio. Nj chí' huin yej gu'naj crisopraso. Nj xan huin yej gu'naj jacinto. Nj guisíj xuhuij huin yej gu'naj amatista. ²¹ Nj xuhuij rian xingá yej daj huin xuhuij yej gu'naj perla. Nj da go'ngo rian xingá yej daj huin 'ngo yej perla. Nj cayu huin achij huin xuman' daj, nj njanj oro huin. Nj daj rún' ran pidrio, nj hué daj hua oro daj.

²² Nj a 'ngo nuhui nun guini'Inj xuman' daj. Daj si Señor huin Yan'anj nucuj njan' ruhua huin nuhui daj nga xachij 'nij huin Jesucristo. ²³ Nj chruhua xuman' daj, nj nitaj si ruhuaj sísj guixiguin güi nga yahuij mánj. Daj si hué man'an Yan'anj xiguin chruhua xuman' daj. Nj xachij 'nij huin yan'an xiguin nej. ²⁴ Nj guixiguin gache ni ngüi man chruhua xungüi, guí'yaj yan'an xiguin chruhua xuman' daj huin ni ngüi ganani, guí'yaj Yan'anj. Nj naga'ui' ni rey man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' rian xuman' daj. ²⁵ Nj nitaj aman naranj ni rian xingá yej ne' guni'yanj. Daj si nitaj si guini xuman' daj ga mánj. ²⁶ Nj njcay ni ngüi man chruhua xungüi ni rasun sa' nga ni nuguan' sa' gan'anj jna ni sij chruhua xuman' daj. ²⁷ Nj a 'ngo rasun quij sj gatuj xuman' daj. Nj sj gatuj ni ngüi 'yaj quij nga ni ngüi a'mi yya chruhua xuman' daj. Sanj maan si gatú ni ngüi taj njca si-xugüi rian si-libro xachij 'nij huin libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj.

22

¹ Ngaa nj digyán ángel daj 'ngo xinéj nnee hua sa' riánj. Nj nnee daj 'yaj si gane niganj ni ngüi nga Yan'anj. Nj ran nnee daj daj rún' ran pidrio sa'. Nj ahui nnee

daj rian chrun xila sa' rian nne Yan'anj nga xachij 'nij. ² Nj dani cayu xachij táj chruhua xuman' daj niquin' chrun 'yaj si gane niganj ni ngüi nga Yan'anj. Nj niquin' chrun da go'ngo du'ua xinéj nnee daj. Nj da yahuij, ni ayu go'ngo rian chruj. Nj huin ruhuaj gata sísj guisíj xuhuij rian chruj gayu chra chrun daj guisíj 'ngo yo'. Nj ni'yanj coj ra'a chrun daj sísj ganahuin ni ngüi man chruhua xungüi. ³ Nj nitaj nuguan' quij ga chruhua xuman' da ga mánj. Nj niquin' chrun xila sa' rian nne Yan'anj nga xachij 'nij xuman' daj. Ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj, nj guí'yaj sun ni sij rian Yan'anj. ⁴ Nj guini'ni ni sij rian man'an Yan'anj. Nj guinun si-xugüi Yan'anj yo ni sij. ⁵ Nj sj guini xuman' daj. Nj nitaj si ruhuaj sísj guixiguin yan'an xuman' daj. Nj nitaj si ruhuaj sísj guixiguin, guí'yaj güi. Daj si guixiguin rian ni sij, guí'yaj Yan'anj huin Señor. Nj niganj njan' guinicaj sun ni sij nga Yan'anj.

La venida de Cristo está cerca

⁶ Ngaa nj gataj ángel daj gunünj:

—Ni nuguan' nan huin nuguan' xanga' yya. Nj hué Señor huin Yan'anj huin achij niman ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj. Nj ga'nij Yan'anj ángel ga'na' sísj digyán ángel daj daj gahuin rá'yanj rian ni tsínj 'yaj sun rian Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

⁷ Hue dan nj:

—Rá'yanj guisí rian man án re'. —Daj gataj Jesucristo gunun né'.

Nj hua 'ueé rian tsínj unun sa' ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin nuguan' ataj snan'anj daj gahuin nga ni ngüi. ⁸ Huéj huin Juan. Nj gunünj ni nuguan' nan. Nj guini'Inj ni rasun nan. Nj ngaa guisíj gunünj, nj guini'Inj, ngaa nj ganiquin' ráj dacó rian ángel digyán ni rasun daj riánj sísj ga'mi sa'áj rian ángel daj. ⁹ Sanj gataj ángel daj gunünj:

—Sj guí'yaj re' daj si huéj huin si 'yaj sun rian Yan'anj nga re' nga ni njánj re' huin ni tsínj a'mi si-nuguan' Yan'anj nga ni tsínj dagahuin si ataj ni nuguan' 'na' rian libro nan. Ga'mi sa' re' rian urin man'an Yan'anj. —Daj gataj ángel daj.

¹⁰ Ngaa nj gataj ruhua' yún ángel daj:

—Nj sj garij hué re' ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin si-nuguan' Yan'anj. Daj si gahuin nichrun' güi ga'na' Jesucristo.

¹¹ Xi'í daj nj tsínj 'yaj gaquin', nj ga gue guí'yaj gaquin' sij. Nj tsínj ani quij ruhua, nj ga gue ganí quij ruhua sij. Sanj tsínj 'yaj njca, nj ga gue guí'yaj njca sij. Nj tsínj hua sa' rian Yan'anj, nj ga gue ga sa' sij rian Yan'anj anj. —Daj gataj ángel daj.

¹² Hué dan nj gataj Jesucristo:

—Rá'yanj guisí rian man án re'. Ngaa nj naru'ue rian si naru'ue rian án re'.

da gō'ngo a ni é rē' daj rún' gui'yaj gō'ngo a ni é rē'. ¹³ Huēj huin tsínj gu'naj Alfa nga Omega. Daj si Alfa huin letra gax'i asij sini yan. Nj Omega huin letra nico' da rucu. Nj huēj huin tsínj niquin' asij sini yan. Nj huēj huin tsínj gu'niquin' niganj anj.

¹⁴ 'Nj hua 'ueé rian ni ngüi naru'ui si-gan' siji gā'ue xā ni sij chruj ayu chra chrun 'yaj si gane niganj ni sij nga Yan'anj. Nj gā'ue gatu ni sij rian hue' du'ua xuman' daj. ¹⁵ Sanj ne' chrej xe' gūna ni tsínj 'yaj daj rún' 'yaj ni xuhue nga ni tsínj 'yaj stu'uj nej, ni tsínj 'yaj squira' nej, ni tsínj dagahui' niman nej, ni tsínj nico' yan'anj 'yaj ra'a ni sij nga daran' ni tsínj niā' ruhua ga'mi nuguan' yya nej.

¹⁶ 'Huēj huin Jesús. Nj ga'nī 'ngo ángel niquin' riānj ga'nā' nata' ni nuguan' nan rian án rē' huin ín rē' ni ngüi nico' man'ānj man gō'ngo xuman'. Nj daj rún' huin 'ngo ya'a siy coj, nj hué daj huinj rian rey David. Daj si huēj huin da'ni si'ni si'. Nj daj rún' huin 'ngo yati' stanga niquin' xiguin ngaa ruhua guerenga', nj hué daj xiguinj rian xungüi. —Daj gataj Jesús.

¹⁷ Hué dan nj ataj Espíritu Santo nga yun'unj xana gahuin nicā Jesucristo:

—Gahua' rē' aj. —Gataj nungüej-é'.

Nj tsínj unun nuguan' nan, nj gataj sí':

—Gahua' rē' aj. —Gataj sí'.

Tsínj nago'o nnee, nj ga'na' sij. Nj siji huin ruhua sij, nj gō'o yun sij nnee 'yaj si gane niganj sij nga Yan'anj.

¹⁸ Nj ataj chrünj rian daran' ni tsínj unun ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin si-nuguan' Yan'anj siji si guta' ni sij chra ni nuguan' nan mánj. Daj si siji hué daj gui'yaj ni sij, ngaa nj ga'nij Yan'anj sayun ga'na' rian ni sij daj rún' hua nica rian libro nan. ¹⁹ Nj siji hua 'ngo tsínj ga'nej ni nuguan' nun rian yanj libro nan huin nuguan' ataj daj gahuin ni güi ga'na', ngaa nj ga'ne Yan'anj si-xugüi sij rian yanj libro taj si-xugüi ni ngüi gane niganj nga Yan'anj. Nj si gā'ue gatu sij chruhua xuman' hua sa' daj daj rún' hua nica rian libro nan mánj.

²⁰ Hué dan nj gataj Jesucristo huin tsínj a'mi ni nuguan' nan:

—Xanga' nj rá'yanj guisī rian man án rē'. —Daj gataj Jesús.

Nj:

—Amén. Gahua' rē' Señor Jesús, —ataj né'.

²¹ Hué dan nj huin ruhuaj siji Señor Jesús gui'yaj sinduj rian án rē'. Amén.